

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

KANCELLIETS BREVBØGER

VEDRØRENDE DANMARKS INDRE FORHOLD

I UDDRAG

UDGIVNE VED

E. MARQUARD

AF

RIGSARKIVET.

1627—1629

KØBENHAVN
I KOMMISSION HOS C. A. REITZEL

TRYKT HOS NIELSEN & LYDICHE
(AXEL SIMMELKJÆR)

1929

Forord.

Udgivelsen af Kancelliets Brevbøger, som af Rigsarkivar L. Laursen er overdraget undertegnede, er i dette Bind fortsat uforandret efter de samme Principper, som har været anvendt i de tidligere udgivne Bind. Nogle enkelte sproglige Ændringer (f. Eks. ved Stednavne: Lolland for Laaland, Stevns for Stævns, endvidere Bortfald af Verbernes Flertalsformer m. m.) vil næppe volde nogen Vanskelighed ved Benyttelsen.

Ud over Brevene for 1627—1629 er som Supplement tilføjet nogle Breve fra 1626 og 1628, som er indførte i Brevbøgerne for henholdsvis 1627 og 1629 og som derfor først er paastruffet senere.

Som Tillæg er gengivet en Række Breve, der alle findes i en særlig Pakke i Danske Kancelli: „Koncepter og Indlæg til Forsikringsbreve for ydet Forstrækning af Adel, Gejstlighed, Borgerskab, Bønder og Kirker til Rigens Defension 1627—33“, og som alle er udstedte for Laan, der ydedes til Rigets Forsvar under Krigen. De findes dels i Koncept (her betegnet ved Bogstavet K efter Brevet), dels i Udtog paa et andet Koncept (citeres her: Udt. paa K. af [Datum] til N. N.), dels er de opført i en i to Eksemplarer vedliggende „Fortegnelse paa hvis Gæld Hans Maj. er bortskyldig“ (her citeret: F.) og dels endelig i en Fortegnelse over „Klenodier, som Adelen underdanigst haver forstrakt til Hans Maj., som med første Lejlighed skal betales, 1629“ (her citeret: Klen.). Endelig fandtes der i Rentekammeret i Pakkerne: „Diverse Akter og Dokumenter vedk. Afregning og Kvittance“ nogle enkelte originale, herhenhørende Breve; disse

Forord.

betegnes ved: Orig. Ved alle de i F. opførte Breve er bemærket, at de løb til 14. Juli 1633.

Alle disse Breve bestaar af tre Slags: Forsikringsbreve, Gældsbreve og Pantebreve. Forsikringsbrevene, der er udstedt af Regeringen i København paa Kongens Vegne, skulde indløses med Gældsbreve eller Pantebreve, hvilket dog ikke altid ses at være sket. Brevene gengives her i disse tre Grupper, kronologisk indenfor hver Gruppe.

Til Brevene har der kun været anvendt nogle faa enslydende Formler, nemlig Forsikringsbreve til Adelige, der skulde afløses af Pantebreve, Forsikringsbreve til Borgerlige, Byer, Kirker m. fl., der skulde afløses af Gældsbreve, dernæst Gældsbrevene og endelig Pantebrevene. Her gengives derfor kun det første af hver Slags udførligt, ved de følgende sættes, forsaavidt det er nødvendigt, en Henvisning til Forlægget, dog kun Datoen for dette og Navnet paa Brevmodtageren.

Forsikringsbrevene, der er udstedt af Regeringen i København, er fra 6. Sept. 1627 af underskrevet af Claus Daa, Just Høg og Frants Rantzau, fra og med 10. Sept. af Claus Daa og Frants Rantzau, fra og med 16. Sept. af Hr. Anders Bilde, Claus Daa og Frants Rantzau, fra og med 21. Sept. af Hr. Anders Bilde, Tage Thott Ottesen og Frants Rantzau og fra og med 7. Okt. af Hr. Anders Bilde og Tage Thott Ottesen.

For Pantebrevenes Vedkommende er i det første Pantebrev de enkelte Bestemmelser nummererede med Nr. 1—5, til hvilke der saa henvises i de efterfølgende Breve.

Da disse Breve ikke er indførte i Danske Kancellis Brevbøger, og da de udgør en særlig Art af Breve, udstedte i et bestemt Formaal indenfor nogle faa Aar, meddeles de her som et særligt Tillæg.

Ved Udarbejdelsen af Navneregistret har der været nogen Vanskelighed ved Fastsættelsen af Navnene paa de udenlandske Officerer, som forekommer i dette Bind. Mange af dem forekommer kun én Gang, og Navnene er jævnlige endog stærkt forvanskede. De er eftersøgte i Mønstringsrullerne, de militære Regnskaber, T. Kanc. Patente, Officerslister i T. Kanc., Øresundstoldregnskaberne osv., men dels har de ikke altid kunnet findes der, dels er de ogsaa ofte her gengivet i en forvansket Form.

Forord.

Ogsaa Axel Larsens Bog om Kejserkrigen er benyttet, men Gengivelsen af Navnene i denne er ret usikker. Hvor det ikke er lykkedes med Sikkerhed at fastslaa den rigtige Form for Navnene, er Forlæggets Stavemaade bibeholdt i Registret.

For Søofficerernes Vedkommende har Usikkerheden været langt ringere; disses Navne er i Registret væsentlig gengivet i samme Form som i H. D. Lind: Christian den Fjerde og hans Mænd paa Bremerholm.

Rigsarkivet, i April 1929.

E. Marquard.

1627.

2. Jan. (Kbhvn.). Miss. fra Prins Christian (V) til Christoffer Urne og Ove Høg. Kongen har anordnet, at Leverancer til Kongens Behov skal bestilles af dem begge i Forening og ikke i nogens Hus, men paa Kongens Rentekammer; de skal holde Protokol over Bestillingerne med Angivelse af Dag og Datum. Sj. T. 23, 267¹.

— Miss. fra Prins Christian (V) til Jacob Ulfeldt, Rigens Kansler, [Nyborg] og Jørgen Urne [Kronborg]². De skal lade Tolderne i Nyborg og Øresund overtage det Krudt, som maatte blive ført igennem disse Strømme, give Receptisse derpaa og love god Betaling derfor af Kongen. F. T. 3, 961³.

— (Haderslevhus). Miss. til Tolderne i Sundet om at lade svenske Skibe med Munition til Kongen af Sverige passere og tage Told af de engelske Skibe, som løbe i Østersøen, paa Hen- og ikke paa Tilbagevejen. Sj. T. 23, 267. (Tr.: CCD. IV, 360).

3. Jan. (Kbhvn.). Miss. fra Prins Christian (V) til Lensmændene og Landsdommerne om at lade medfølgende Anordning læse i deres Len og paa Landstinget. Sj. T. 23, 267 b.

— Miss. fra Prins Christian (V) til Jørgen Urne. Bønderne i Kronborg og Frederiksborg Len, der ikke er i Stand til at yde deres Ruglandgilde for det forgangne Aar, maa yde et Pund Byg i Stedet for hvert Pund Rug. Sj. T. 23, 267 b.

— (Haderslevhus). Miss. til Tønne Friis. Han skal være Barbra Villom Lucasens, Borgerske i Odense, behjælpelig med at

¹ Udenfor er skrevet: Hendrik Totts Skrift. ² Det indførte Brev er stilet til Jakob Ulfeldt. ³ Udenfor er skrevet: Laurits Skinkels Skrift.

bemægtige sig Sten Rodsten til Leerbeck og indsætte ham i Taarnet efter Forordningen. Hun har indberettet, at hun har erhvervet Herredagsdom over ham for en Sum Penge, som han er hende skyldig, enten at betale den med rede Penge, holde Indlager eller indsættes i Taarnet efter Forordningen, men han har hverken betalt eller holdt Indlager. J. T. 8, 109 b.¹

4. Jan. (Kbhvn.). Miss. fra Prins Christian (V) til Kapitlet i Aarhus om at afsige Dom i Striden mellem M. Niels Spentrup og Hr. Paaske Jensen, Sognepræst [i Aarhus], om deres aarlige Indkomst. J. T. 8, 110. Orig. i Landsark. i Viborg.

10. Jan. (—). Miss. til Otto Pogwisch, Christoffer Urne, Borquort Rud og Christoffer Stensen om at dømme i Sagerne vedrørende de Skibe, som Kongens Admiral i Østersøen Henrik Vind med Flaaden optager i Østersøen, om de bør være Prise eller ikke. Sm. T. 6, 238².

11. Jan. (Haderslevhus). Oprejsningsbrev³ til, som om Gerningen nylig var sket, at forfølge Sagen mod Jep Madsen i Oderup, der for nogen Tid siden skal have dræbt Peder Jensen af Oderup og derfor af Sandemænd er svoren fra sin Fred. J. R. 8, 139.

— Ligelydende Oprejsningsbrev³ til at forfølge Sagen mod Morten Knudsen i Rostøgaard⁴, som ihjelslog Mads Christensen i Volund og blev svoren fra sin Fred. J. R. 8, 139.

13. Jan. (—). Miss. til Jørgen Urne. Kongen har givet Caspar Kresberg Lov til om Vinteren at forblive paa sin Gaard og kun om Sommeren at varetage sin Tjeneste paa Kronborg mod en aarlig Pension af Halvdelen af Vagtmesterlønnen. Sj. T. 23, 268.

— Miss. til Sten Villumsen om at sende en Skibskaptejn⁵ til Bergen for at bese det Egetømmer, som Tolder Rasmus

¹ Udenfor er tilføjet: „NB. Denne Copie blev funden efter di andre var indskrefven“. Brevet er indført paa en oprindelig tom Side før Brevene af 1627. ² Udenfor er skrevet: Laurits Skinkels Skrift.

³ Det er ikke angivet, hvem det paalaa at forfølge Sagen. Overskriften til Brevet mangler. ⁴ Rugstedgaard, Jerlev H. ⁵ Overskriften har: „og Tømmermand“.

Lauritsen har oplagret der, og deraf udvælge og stemple med en Krone det, der er tjenligt til Skibsbygning. Sj. T. 23, 268.

13. Jan. (Haderslevhus). Miss. til Erik Urne. Barbra Villom Lucassens har indberettet, at der er udgaaet Befaling til Holger Rosenkrantz til Rosenholm og Marcus Bille til Hvidkield, Befalingsmænd paa Odensegaard og Rugaard, til i Mindelighed eller ved Dom at afgøre Regnskabet imellem hende og Erik Urne, og at de har afgjort Sagen ved en Dom, hvorfor hun har begæret, at han maa tilholdes at efterkomme denne. Han anmodes derfor om uden langt Ophold at betale hende de Penge, som han er hende skyldig. F. T. 3, 961.

— Miss. til Christian Normand. Da Karen, Johan Borchardsens Enke, Indvaanerske i Odense, har klaget over, at han endnu ikke har efterkommet den over ham erhvervede Dom, at han skal betale hvad han skylder hende eller lide Manelse og Indlager, befales det ham snarest at betale hende, for at Kongen ikke skal nødes til ved andre Midler at hjælpe hende til hendes Ret. F. T. 3, 962.

— Aab. Brev, hvorved det tillades Jomfru Margrette Bilde Eriksdatter at sælge sin Gaard i Endeslof i Beverskov Herred i Sjælland til hvem hun lyster, dog at Pengene anvendes til Betaling af hendes Gæld. Frederik Reedtz, Befalingsmand paa Tryggevælde, skal sammen med hende bortskøde Gaarden og underskrive og besegle Skødet, da Gaarden ligger i Tryggevælde Len og hun efter Loven ikke kan bortskøde den alene. J. R. 8, 139.

— Miss. til Knud Gyldenstjerne paa Hald om, at Forbudet mod, at Hamborgere handler paa Viborg Marked og andetsteds i Riget paa Grund af den smitsomme Syge, der har grasseret i Hamborg, nu ophæves, da Kongen erfarer, at Sygdommen aftager. J. T. 8, 110. K.

14. Jan. (—). Aab. Brev, hvorved Kongen forpligter sig til at tilbagebetale Jost Høg til Vang, Hofmester over Sorø adelige Akademi, 1000 Rdlr. in specie til Kieler Omslag Heligtrekonger 1628 med 60 Rdlr. Rente, som aarlig skal betales, saa længe Hovedstolen bl ver staaende. Sj. R. 18, 154.

— Miss. til Jørgen Urne om at sende Bonden Jep Nielsen, der er dømt, fordi der i hans Hus er funden Dyre-

haar, til Bremerholm for at arbejde i Jærn et Aarstid. Sj. T. 23, 268 b.

14. Jan. (Haderslevhus). Miss. til Jacob Ulfeldt, Landsdommer, om at lade de forfaldne Huse paa Nygaard, som Peder Olborg tilforn boede i, nedbryde og anvende til [Ringsted] Klosters Kornlade. Sj. T. 23, 268 b.

—¹ Forleningsbrev for M. Torben Hasenbart, Sognepræst i Lund, paa det efter afdøde Dr. Erik Kleminsen ledige Kannikedømme i Lund Domkirke. Han skal residere ved Domkirken. [Med Art. 1—2]. Sk. R. 4, 375 b².

— Miss. til Holger Bille [Landsdommer paa Lolland og Falster]. Han har berettet, at de Bønder, der er tillagt ham for hans Bestilling, ligger saa langt fra hans Gaard Høibygaard, at han ikke kan have Ægt og Arbejde af dem, „saa du derfor lader bruge en af Gaardene, nemlig Houfgaard, og tre andre Gaarde derunder, hvilke Gaardes Avl de andre Bønder nu driver“. I den Anledning har han anmodet om en Befaling til to gode Mænd, der skal undersøge, om dette ikke er sket til Fordel for Bønderne, og give det beskrevet fra sig. Naar han paaviser, hvad hans Formænd har haft i Ægt og Arbejde, skal han have det samme. I Anledning af hans Andragende om Forandring af Falsterbo Landsting svares, at samme Landsting skal holdes, som det hidtil er sket, hvorover Kongens Moder ikke besværer sig. Sm. T. 6, 239.

— Aab. Brev, hvorved Kongen stadfæster Valget af M. Morten Madsen til Superintendent i Aarhus Stift efter afdøde M. Jens Giødsen, da han nu har aflagt Ed paa at ville forestaa sit Embede trofast, gudfrygtigt og ustraffeligt efter sin yderste Evne. Han maa nyde den til Superintendentembedet henlagte Rente og Rettighed og skal være forpligtet til at forestaa sit Embede tilbørligt, have Tilsyn med, at Guds Ord prædikes rent og purt allevegne i Stiftet, at Skolerne forsynes med dueelige Personer til Skolemestre, og at alting med Religionen gaar efter Ordinansen, ligesom han skal forholde sig flittigt med Visitats og anden Bestilling. Det befales alle Provster,

¹ Dette Brev er i Sk. R. fejlagtigt dateret 1628.
skrevet: Lave Bildes Skrift.

² Udenfor er

Præster, Degne og andre Gejstlige at holde M. Morten Madsen for deres Superintendent. J. R. 8, 138¹. K.

14. Jan. (Haderslevhus). Aab. Brev til Fogder, Lensmænd, menige Adel og Ridderskab, Fogder og lærde Mænd i Aarhus Stift om at bistaa den til Superintendent i Aarhus Stift efter M. Jens² Gødsen udnævnte M. Morten Madsen, Kongens Hofprædikant, saafremt han har deres Bistand behov i Embedssager, og haandhæve og beskærme ham. J. R. 8, 138 b. K.

— Miss. til Christian Holck. I Anledning af hans Andragende om Reparation af den bygfældige Tvillum Ladegaard anmodes han om til Kancelliet at indsende Erklæring om, hvormed samme Ladegaard kan hjælpes. J. T. 8, 110.

— Miss. til Lauridts Ebbesen. Da det berettes, at Gosmer Sognetiende, med hvilken Gosmer Sognemænd i Aakier Len altid har været forlent, nu skal være frafæstet dem af Kaptejn Eiler Gabrielsen, anmodes han om snarest at indsende Erklæring derom til Kancelliet. J. T. 8, 110 b.

— Miss. til Tønne Friis. M. Niels Povelsen, Sognepræst i Aalborg, har andraget om at faa tilstaaet Kornetienden af Gunderup Sogn og en Gaard i Hadtseris, som to af hans Formænd har haft. Tønne Friis skal indsende Erklæring derom til Kancelliet. J. T. 8, 110 b.

15. Jan. (—). Miss. til Gunde Lange. Da Jens Bertelsen, Borger i Vejle, har begæret et Stykke Engjord ved Vejle, som han selv har i Brug, og en lille Mølle ved Vejle i Herlof³ Herred til Mageskifte for 1 Boel og 1 Gaard i Thy, Bøllingsgaard i Synderhaae Sogn i Ørum Len, 1 Boel i Sneustrup⁴ og 1 øde Bolshus, skal han til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Skifte kan ske uden Skade for Kronen paa Grund af den Forskel, der er paa de Steder, hvor der igen skal gøres Udlæg. J. T. 8, 111.

— Miss. til Tønne Friis. 8 Sandemænd fra Fleskom Herred, nemlig Las Kielsen og Jep Vinter i Noetten⁵ og deres

¹ Udenfor er skrevet: Lauge Billes Skrift.

² R. har fejlag-

tigt: Hans. ³ Jerlev Herred.

⁴ Snedstrup, Hundborg H.

⁵ Nøtten, Ferslev Sogn, Fleskum H.

Medfølgere, har berettet, at de har gjort deres Tov og Ed i en Drabssag imellem Peder Block og Povel Christensen, som siden er underdømt ved Viborg Landsting, hvorfor de begærer, at de for den Sag maa komme til Soning, eftersom de kan afstedkomme og taale. Han skal derfor lade de 8 Sandemænd afsone efter deres Forseelse. J. T. 8, 111.

18. Jan. (Bendsborg). Oprejsningsbrev for Detlof Vroeg til, som om Gerningen nylig var sket, at forfølge Sagen i Anledning af, at Fru Ane Friis, Gert Rosenkrantzes Enke, paa Kolding Byting har ladet ham oversværge Vold, fordi han skal være bortdragen fra Arresten, hvilken Sag han nu agter at paatale. J. R. 8, 139 b.

19. Jan. (—). Miss. til Bispen i Ribe [Dr. Iver Hemmet] om at ordinere M. Niels Rasmussen, Hertug Uldriks Tugtemester, som Kongen har kaldet til Sognepræst i Vejle. J. T. 8, 111 b. K.

20. Jan. (—). Miss. til Iver Juel. Da Niels Krag til Trudtsholm, Landsdommer i Nørrejylland, har begæret nogle Stykker Eng og Ejendom, der ligger til Bestillingerne som Sognepræst i Hie og Skolemester i Ringkøbing, til Mageskifte mod andre ligesaa gode Enge og Ejendom, skal han til Kanceliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods uden Skade for Skolen og Præstegaarden kan bortskiftes for det Gods, som han tilbyder. J. T. 8, 111 b.

22. Jan. (—). Miss. til Kommissarierne Otte Skeel, Gabriel Kruse, Olluf Parsberg og Axel Arenfeldt om at sende Oberst Johan Sigismund Frencke nogle Penge til de Officerer og andre, der er i Fangenskab hos Fjenden, efter den modtagne Fortegnelse, til deres Underholdning. Sj. T. 23, 268 b.

— Miss. til Generalkommissarierne Otte Skeel, Gabriel Kruse og Oluf Parsberg om, at de, saa vidt muligt paa én Dag, skal mønstre Rytterregimenterne under Generaløjntant Norpratt, Greven af Solms, Slavata og Bernt Geist, Oberster over Kavalleriet, og udbetale dem de tilsagte Penge. Axel Arenfeldt til Bassenis, Krigskommissær, har faaet Befaling til at give dem Underretning om de Penge, som allerede er udbetalt til en Del af dette Rytteri. Sj. T. 23, 269.

— Miss. til Axel Arenfeldt. Kongen har givet Otte Skeel til Hammelse, Gabriel Kruse til Hiuleberg og Oluf Parsberg

til Jernet Befaling til snarest at mønstre Norbrachts, Greven af Solms, Slavatas og Bernt Geists Rytterregimenter. Han skal derfor give dem Underretning om de Penge, der allerede er udbetalt til en Del af disse. Derefter skal han begive sig over Elben og hjælpe de Deputerede og Kommissarier Hr. Ditlef Rantzau, Henrik Rantzau, Key von Ahlefeldt og Donep med at mønstre Administratorens¹ og Hertug Bernts², Rhingrevens³, Conrad Nels og Bremers Regimenter og Rytteri og udbetale dem de tilsagte Penge, saa vidt muligt paa én Dag. Han skal lade Pengene sende fra Rensborg Slot og Kiel til Stade og der udlevere til de nævnte Kommissarier. Sj. T. 23, 269 b.

22. Jan. (Røndsborg). Bevilling for Fru Mette Hardenberg, Preben Gyldenstjernes Enke, at det Begravelseskapel ved Vulborig⁴ Kirke, Sognekirke til begge Vosborg⁵, i hvilket hendes Husbonde ligger begravet, herefter som tilforn maa tilkomme hendes og hendes Husbondes Arvinger, dog at det vedligeholdes af dem uden nogen Bekostning for Kirken. J. R. 8, 139 b. K.

— Bevilling for Fru Sophie Brahe, Herr Jørgen Lunges Enke, at afdøde Holger Ulfstands og hans Hustru Fru Karen Lunges Begravelse i Vulborg Kirke, begge Vosby⁶ Sognekirke, herefter maa være og blive paa samme Sted. J. R. 8, 140. K.

— Bevilling for Anders Olufsens Arvinger i Flensborg til uden Fradrag af Tiende og Sjettepenge at maatte udføre til Flensborg den Arvepart, der er tilfalden deres Fader i Steffan Rodes Handel og Varer i København. J. R. 8, 140 b.

23. Jan. (—). Miss. til Mogens Kaas om at optegne Navnene paa de Bønder i Københavns Len, der har ansøgt om at maatte yde Byg i Stedet for Rug i Landgilde, og som ikke kan betale deres Ægtpenge. Han skal lade Laden paa Amager vedligeholde, genopbygge Høladen i Jonstrup Vang og dertil anvende det gamle Tømmer, saa vidt det er tjenligt. Sj. T. 23, 270.

—⁷ Stadfæstelse for Fru Ane Brahe til Løberet, Sten Mal-

¹ Christian Vilhelm af Brandenburg, Administrator i Magdeburg.

² Hertug Bernhard af Weimar.

³ Vild- og Rhingreve Otto Ludvig.

⁴ Ulvborg, Ulvborg H.

⁵ Nørre- og Sønder Vosborg, Ulvborg Sogn.

⁶ Vosborg.

⁷ Fejlagtigt dateret 1628.

tesens Enke, paa et Mageskifte med Præsteembedet i Garstange. Sk. R. 4, 376. (Se Kr. Sk.).

23. Jan. (Rendsborg). Miss. til Jørgen Vind. Der skal i førstkommende Februar holdes Skifte efter afdøde Fru Sophie Ulfstand, Claus Podebusks Enke. Da Mourids Podebusk ikke selv kan være tilstede ved dette, skal han paatage sig Værgemaalet for denne, saa længe Skiftet staar paa, og siden overlevere det til Hendrik Gyldenstjerne, Landsdommer i Skaane, paa Mourits Podebusks Vegne. Sk. T. 5, 242.

31. Jan. (—). Miss. til Jørgen Brahe. Da Jacob Ulfeldt til Urup, Rigens Kansler, paa Grund af Sygdom og Svaghed ikke kan efterkomme det af Prins Christian (V) derom udstedte Brev, skal han i hans Sted sammen med Holger Rosenkrantz til Rosenholm, Embedsmand paa Odensegaard, være til Stede ved Skiftet efter Jørgen Aschersleben mellem dennes Hustru Maren Brockenhuus og deres Børn og bilægge de mellem dem opstaaende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom. F. T. 3, 962.

1. Febr. (Odensegaard). Aab. Brev om Ordning af Bøndernes Ægtkørsel. Sj. R. 18, 155. (Tr.: CCD. IV. 360).

— Miss. til Just Høg om at optage Jens Jensen, Stifson af Hans Duffrich i Næstved, i Sorø Skole blandt de ikke-adelige, naar der bliver Plads ledig. Sj. T. 23, 271 b.

— Aab. Brev om, at Fogderne og Embedsmændene paa Kongens Slotte og Gaarde i hele Fyn skal gøre deres største Flid for at bemægtige sig Sten Bille Mogensen og lade ham føre til Københavns Slot. Han er for rum Tid siden dømt til at være en Tid lang ude af Riget, men har endnu ikke efterkommet samme Dom; desuden besidder han endnu Skovsgaards Hovedgaard, som han forholder Christian Normand til Ølstedgaard, uanset at han er dømt til at udlevere Gaarden til denne. F. R. 3, 390.

— Miss. til Holger Rosenkrantz Jørgensen [Odensegaard] om at tilbagebetale to af Kronens Bønder, Hans Smed i Marsløf og Rasmus Nielsen i Kaaberup¹ et Aars Landgilde,

¹ Kappendrup (?), Aasum H.

som de har ydet, skønt de samme Aar har haft Soldater og Officerer at holde. Den vil blive godtgjort ham af Rentekammeret i hans Regnskab. F. T. 3, 963.

1. Febr. (Odensegaard). Miss. til Jørgen Brahe og Johan Friis. Holger Rosenkrantz til Rosenholm, Befalingsmand paa Odensegaard, paa egne Vegne, Fru Jytte Bild, Otte Banners Enke, paa egne og Børns Vegne og Fru Dorete Banner til Egholm, Christoffer Krafes Enke, paa egne Vegne har andraget om, at der maa blive givet dem Befaling til snarest muligt at gennemgaa de Breve, som ligger under Forsegling efter Otte Banner paa Klingebiergegaard¹, paa Lindholm² og i Harrested³ Kirke, udtage de Ejendomsbreve, der vedkommer deres og deres Børns Gaarde og Gods, og levere dem til dem eller deres Fuldmægtige. Kongen giver dem derfor Fuldmagt til paa de nævnte Steder snarest at registrere de her beroende Breve og udlevere de forlangte. De øvrige Breve skal de nedsætte i Kirken i Faaborg under deres Forsegling. F. T. 3, 964.

2. Febr. (u. St.). Miss. til N. N. Da Claus Maltesens Enke [Anne Nielsdatter Lykke] og Børn agter med det første at foretage Skifte efter deres Søn og Broder Claus Sehested, skal han paatage sig Værgemaalet for Claus og Sten Sehested og paase, at der kun vederfares dem, hvad Lov og Ret er. J. T. 8, 129.

— Ligelydende Miss. til Gunde Lange om at paatage sig Værgemaalet for Jomfruerne Karen og Ane Sehested. Udt. i J. T. 8, 129.

— Ligelydende Miss. til Johan Friis om paa Skiftet efter afdøde Mogens Gjõe at paatage sig Værgemaalet for Jomfru Mette Gjõe, til Henning Valkendorf om at paatage sig Værgemaalet for Jomfru Beate Gjõe, til Gregers Høg om at paatage sig Værgemaalet for Jomfru Ane Gjõe, til Hendrik Podebusk om at paatage sig Værgemaalet for Jomfru Sibille Gjõe og til Holger Rosenkrantz om at paatage sig

¹ Klingenberg i Odense.
sted, Vinding H.

² Lindholm, Vinding H.

³ Herrested, Vinding H.

Værgemaalet for Otte Gjæe i hans Fraværelse. Udt. i J. T. 8, 129 b.

3. Febr. (Odensegaard). Aab. Brev, hvorved Harder von Oesade, Borger i København, faar Tilladelse til paa forskellige Steder i Riget at indkræve de Tilgodehavender, som han har udlaant, dengang han var over Silkehandelen. Alle Fogder, Embedsmænd, Borgemestre, Raadmænd og andre, til hvilke han henvender sig, skal hjælpe ham til at faa sin Betaling. Sj. R. 18, 155 b.

— Miss. til Sivert Grubbe om af Borgemestre og Raadmænd i Malmø at forlange tilbage de 100 Musketter med Lunter og Krudt efter Tøjhusets Fortegnelse, som Borgerne i Malmø har faaet udleveret i 1624, paase, at de er velholdte, og derefter forvare dem paa Malmø Slot indtil videre. Ligeledes skal han saa ofte som muligt mødes med Borgemestre og Raad paa Raadhuset, naar Kongens Befaling om Skat kommer, eller i andre magtpaaliggende Tilfælde for at hjælpe Borgemestre og Raad med at holde god Orden blandt Borgerne og forhindre og tilbørligt straffe al Modvillighed og Uorden. Sk. T. 5, 255.

— Aab. Brev, hvorved det tillades Steffen Nielsen, Borgemester i Thisted, af sine Gaarde og Ejendomme at pantsætte eller bortsælge til udenbys Mænd. Han og andre af hans Medborgere er ved en Ildebrand kommet i stor Gæld, hvorfor han vil sælge en Del af sine Ejendomme der i Byen for at faa Midler til at bygge for. I Henhold til et af Kong Christian III udgivet Brev¹ maa imidlertid ingen Adelspersoner eller Præster købe eller pante Gaarde eller Ejendom i Thisted, med mindre de selv vil bygge og bo der. Borgerne har nu ved samme Ildebrand lidt saa stor Skade, at de ikke kan forstrække hverandre med Penge til at reparere og genopbygge deres afbrændte Ejendomme. Det forbydes derfor at hindre Steffen Nielsen i at sælge og pantsætte sine Grunde og Ejendomme, med mindre nogen dertil i andre Maader kan være berettiget. J. R. 8, 151. K.

¹ 30. Dec. 1551.

3. Febr. (Odensegaard). Miss. til Tønne Friis. Da Kongen ønsker, at Jens Høg til Vang, Embedsmand paa Stiernholm, med det første skal overgive Værgemaalet for Hans Ulrik Gyldenløve til Tønne Friis, skal han indrette sig paa i gode Mænds Nærværelse at overtage Værgemaalet og siden forestaa det og have Tilsyn med, at der ikke sker Hans Ulrik Gyldenløve nogen Uret. Naar Værgemaalet overleveres til ham, skal han give Jens Høg tilbørlig Kvittering derfor. Overleveringen skal ske i Overværelse af Laurids Ebbesen og Laurids Lindenov¹. J. T. 8, 129 b.

— Miss. til Christen Harboe og Verner Parsberg. Ifver Lykke Christoffersen paa Bigum har berettet, at han i 1625 har har faaet Indførsel i den Arvelod, som er tilfalden Ifver Lykke Eriksen paa hans Hustrus² Vegne efter Manderup Parsberg, for 1621 Rdlr. $\frac{1}{2}$ Rigsmark, hvilken Indførsel er bleven kendt ved Magt paa sidste Herredag i Kolding. Der er da først givet ham Indførsel i Løsøret paa Hagsholm, saavidt det arveligt kunde tilfalde Ifver Lykke Eriksen, men da Indførselen blev gjort, var dennes Arvepart endnu ikke adskilt fra de andre Medarvingers Lod, saa at Løsøret ikke kunde takseres. Det befales dem derfor med det første at begive sig til Bigom, hvor Løsøret henstaar, indstævne Ifver Lykke Eriksen og andre Interesse-rede og taksere det nævnte Løsøre for en ret og billig Værd, for at man kan vide, hvor højt det skal modtages af dem, der er berettigede til samme Løsøre. J. T. 8, 130.

— Miss. til Ribe Kapitel. Da Jørgen Belov til Hastrup har begæret et Stykke Eng, som han har i Fæste af Arnborg Kirke, og som yder Vin og Brød til nævnte Kirke, til Mageskifte for 1 Gaard i Privig og 1 Gaard i Lustrup, begge i Skeiel³ Sogn, [Hammerum Herred], og 1 Td. Hrtk. Landgilde at give Kirken udover det begærede, skal de udførligt erklære sig om, hvorvidt forskrevne Kirkeeng for Belejligheids og andre Aarsagers Skyld kan bortskiftes fra Kirken. J. T. 8, 130 b. Orig. i Landsark. i Viborg.

— Miss. til Gunde Lange paa Koldinghus om, at Kongen

¹ Dette sidste findes kun angivet i Overskriften.
marsdatter Parsberg.

² Sofie Valde-

³ Skarrild S., Hammerum H.

har eftergivet Kield Søfrensen i Stubdrup Mølle forrige Aars Landgilde af samme Mølle, som han ejer, paa Grund af den Skade, han har lidt ved en Ildebrand. Det befales ham at hjælpe Kield Søfrensen med Forfærdigelsen af Møllen, hvilket han skal føre til Udgift for Kongen i sit Regnskab. J. T. 8, 131.

4. Febr. (Odensegaard). Forleningsbrev, fra 1. Maj 1627 at regne, for Frederik Urne til Alslof paa Kronborg og Frederiksborg Len samt Abrahamstrup Len. Han skal holde Kronborg Slot og Befæstning i en tryk og fast Slotslov, Kongen og Danmarks Riges Raad til troer Hænde. Han skal for sin Tjeneste, for Tilsynet med Frederiksborg Slot og Abrahamstrup og underliggende Ladegaarde og til Løn for sine Folk og Tjenere have 2500 Kurantdaler, endvidere 20 Kurantdlr. til en Fadeburskvinde om Aaret og til Kostpenge om Maaneden 3 Dlr. samt til 2 Fadeburspiger for hver om Aaret 6 Dlr. og $2\frac{1}{2}$ Kurantdlr. om Maaneden, hvilke skal have Tilsyn med Inventariet paa Slottet, dog skal han selv svare til dette. Pengene skal udbetales ham i Rentekammeret i fire aarlige Terminer: til 1. Maj, St. Hansdag og til Mikkelsdag¹. Til de andre Folk og Tjenere paa Kronborg bevilges den aarlige Pension, de hidtil har haft, samt følgende Maanedspenge, beregnet for 12 Maaneder om Aaret og 80 Sk. paa Daleren: Slotsfogden 4 Dlr., Slotsskriveren 4 Dlr., Underskriveren 3 Dlr., Kornmaaleren 3 Dlr., Postrideren 3 Dlr., 2 Portnere hver 3 Dlr., 4 Pligtskarle hver $2\frac{1}{2}$ Dlr. og 2 Postvognssvende hver $2\frac{1}{2}$ Dlr. Der maa ikke holdes flere Folk paa Slottet paa Kongens Bekostning end de nævnte. Smedearbejdet paa Slottet, enten Beslag eller andet, skal forfærdiges paa Hammermøllen. Paa Frederiksborg Slot maa der ikke være flere daglige Folk end følgende, og de skal ikke bispises, men have Kostpenge: Slotsfogden 4 Dlr. om Maaneden, Slotsskriveren 4 Dlr., en Underskriver 3 Dlr., en Skriverdreng $2\frac{1}{2}$ Dlr., Ridefogden 4 Dlr., en Kornmaaler 3 Dlr., en Fadeburskvinde 3 Dlr., 2 Fadeburspiger hver $2\frac{1}{2}$ Dlr., en Portner $2\frac{1}{2}$ Dlr. De skal have samme Aarsløn som hidtil. I Stedet for Tiendeparten af den uvisse Indkomst skal han have $209\frac{1}{2}$ Kurantdlr. 24 Sk. Han skal tjene Riget med 8 geruste

¹ Den fjerde er glemt.

Heste. Han maa til sit Huses Behov lade fiske i Gumme Sø¹, Søeholm Sø, Huorneby Sø, Munkegaards Dam, Clare Dam og Zidtzal Dam og i Frederiksborg Len indtil videre paa de Steder, der allerede er anvist ham, undtagen i Arresø. [Iøvrigt enslydende med Forleningsbrevet af 30. April 1622 for Christopher Basse til Urup]. Sj. R. 18, 156.

4. Febr. (Odensegaard). Miss. til Mogens Pax til Thorup og Frederik Reedtz til Tyrrestrup², Befalingsmænd paa Roskildegaard og Tryggevelde. Da Kongen har forlenet Frederik Urne til Alsløf med Kronborg, Frederiksborg og Abrahamstrup Len, skal de være til Stede, naar Jørgen Urne til Alsløf leverer Slottene og Gaarden fra sig, overlevere dem til Frederik Urne, besigte de til Slottene og Gaardene liggende Skove og give alt beskrevet under deres Segl. Sj. R. 18, 166 b.

— Følgebrev for Frederik Urne til Bønderne i Kronborg, Frederiksborg og Abrahamstrup Len. Sj. R. 18, 167.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1627 at regne, for Mogens Pax til Thurup paa Holbæk og Ilsø Len. [Enslydende med Forleningsbrevet af 30. April 1622 for Alexander Rabe von Papenheim]. Sj. R. 18, 160 b.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1627 at regne, for Gabriel Kruse til Hiuleberg paa Roskildegaards Len. [Enslydende med Forleningsbrevet af 30. April 1622 for Mogens Pax til Torup, med Undtagelse af, at han af fornede Træer og Vindfælder skal lade brænde 40 Læster Bøgekul, hvoraf der skal sendes 200 Tdr. til Knud Hansen, Tilsynsmand i Kongens Have i København, 8 Dage før Pinsedag, 200 Tdr. til Peter Payenck, Kongens Destillierer, og 140 Tdr. til Peder Gagelmand, Kongens Apoteker]. Sj. R. 18, 163.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1627 at regne, for Jens Høg til Vang paa Visborg Len paa Gulland. [Enslydende med Forleningsbrevet af 4. Maj 1625 for Falk Lykke til Bollestrup, med Undtagelse af, at der i Genanten anføres 400 Kroppe Lammekød og 200 Kroppe Gaasekød i Stedet for henholdsvis

¹ Gurre Sø.

² Tygestrup.

350 og 150, maaske som Følge af en Fejl fra Afskriverens Side, samt at Lensmanden skal have den tredje Pending af Sagefald og Gaardfæste i Stedet for Tiendeparten]. Sk R. 4, 376.

4. Febr. (Odensegaard). Miss. til Hans Kruse og Baldser Smid, Borgemestre i Visby, om at overlevere Visborg Slot til Jens Høg og besigte Ladegaardens Bygning, „og intet indført om Skovene at besigte“. Udt. i Sk. R. 4, 381.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1627 at regne, for Hendrik Hvitfeldt til Lilløe paa Landskrone Len med Østerstad og Vesterstad Len. [Ensyldende med Forleningsbrevet af 30. April 1622 for Gabriel Kruse til Tulsted]. Udt. i Sk. R. 4, 380 b.

— Miss. til Knud Grubbe og Jørgen Vind om at overlevere Landskrone Slot og Len til Hendrik Hvitfeldt. Udt. i Sk. R. 4, 381.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1627 at regne, for Tage Thott til Egede paa Laholm Len. [Ensyldende med Forleningsbrevet af 30. April 1622 for Holger Rosenkrantz til Glimminge]. Udt. i Sk. R. 4, 380 b.

— Miss. til Knud Gabriel[sen Akeleje] og Erik Rosenkrantz om at overlevere Laholms Len til Tage Thott Andersen og besigte Bygningerne og Skovene. Udt. i Sk. R. 4, 381.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1627 at regne, for Falk Lykke til Bollerup paa St. Peders Kloster i Lund. [Ensyldende med Forleningsbrevet af 26. April 1615 for Fru Beate Hvitfeldt til Møllerødt, Knud Ulfeldts Enke]. Udt. i Sk. R. 4, 381.

— Miss. til Peder Galt og Hendrik Gyldenstjerne om at overlevere St. Peders Kloster i Lund til Falk Lykke. Udt. i Sk. R. 4, 381.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1627 at regne, for Christoffer Ulfeldt til Svenstrup, Rigsraad, paa Trankier Len. Han skal svare 300 enkende Rdlr. i aarlig Afgift af den visse Indkomst, [ingen Leverance] og maa selv oppebære Halvdelen af den uvisse Indkomst og Femteparten af Oldengælder. [Iøvrigt ensyldende med Forleningsbrevet af 20. Maj 1624 for Johan Friis]. F. R. 3, 390 b.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1627 at regne, for Otte Marsvin til Dybek paa Aalborghus Len. [Ensyldende med

Forleningsbrevet af 30. April 1622 for Tønne Friis]. J. R. 8, 141.

4. Febr. (Odensegaard). Miss. til Niels Friis til Krastrup og Jørgen Arenfeldt til Vorgaard. Da Kongen har forlenet Otte Marsvin til Dybek med Aalborghus Len, skal de være tilstede, naar Tønne Friis til Hesselagger leverer Slottet og Lenet fra sig, overlevere det til Otte Marsvin med Inventarium, Breve, Registre, Jordebøger og andet, som bør overleveres, besigte Bygningerne paa Gaarden og Ladegaarden og de til Slottet liggende Skove og give alt beskrevet under deres Haand. J. R. 8, 149 b. K.

— Følgebrev for Otte Marsvin til Dybek til Bønderne i Aalborghus Len. J. R. 8, 150. K.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1627 at regne, for Tønne Friis til Hesselager paa Stiernholms Len. [Ensyldende med Forleningsbrevet af 30. April 1622 for Reinholt Heidenstrup]. J. R. 8, 143 b.

— Miss. til Laurits Ebbesen og Jens Mogensen om at overlevere Stiernholm Slot og Len til Tønne Friis. K. (i Udt.).

— Følgebrev for Tøne Friis til Bønderne i Stiernholms Len. K. (i Udt.).

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1627 at regne, for Christian Thommesen til Tanderup, Rigsraad, paa Segelstrup Len mod en aarlig Afgift til Kronen af 300 Dlr. Af den uvisse Rente og Indkomst bevilges ham Halvdelen og Femtedelen af Oлдengælden. [Genanten og Leverancen af Slagteøksne og Havre bortfalder; iøvrigt ensyldende med Forleningsbrevet af 30. April 1622 for Anders Friis til Hungstrup]. J. R. 8, 146.

— Miss. til Hans Dyre og Jørgen Kruse om at overlevere Segelstrup Len til Christian Thommesen. K. (i Udt.).

— Ligelydende Miss. til Ifver Dyre og Mogens Kaas til Aas om at overlevere Segelstrup Len til A[nders] Friis. K. (i Udt.).

— Følgebrev for Christian Thomesen til Bønderne i Segelstrup Len. K. (i Udt.).

— Miss. til Laxmand Gyldenstjerne og Hendrik Hvitfeldt

om at overlevere Christianstad Len til Oluf Parsberg¹. Udt. i Sk. R. 4, 381.

4. Febr. (Odensegaard). Miss. til Jørgen Grubbe og Mogens Kaas til Lyngholm om at overlevere Lund paa Mors til Knud Gyldenstjerne. K. (i Udt.).

— Følgebrev for Knud Gyldenstjerne til Bønderne under Lund paa Mors. K. (i Udt.).

— Miss. til Knud Gyldenstjerne og Laurits Lindenov om at overlevere Dronningborg Slot og Len til Frants Rantzau. K. (i Udt.).

— Følgebrev for Frants Rantzau til Bønderne i Dronningborg Len. K. (i Udt.).

— Ligelydende Følgebrev for Anders Friis til Bønderne i Aastrup Len. K. (i Udt.).

— Ligelydende Følgebrev for Jørgen Hondorf til Bønderne i Jerrested Herred. „Desligeste fik alle de andre forskrevne Følgebrev til hver sit Lens Bønder“. Sk. R. 4, 381².

¹ Navnet er atter slettet. Christianstad Len blev 28. Marts 1627 overdraget til Jørgen Urne. ² Skriveren maa med Hensyn til Missiverne om Overleveringen af Sejlstrup Len ovfr. have gjort sig skyldig i en Sammenblanding af flere Ting. Sejlstrup Slot og Len gik over fra Anders Friis til Christen Thommesen, men Anders Friis fik ikke noget nyt Len. For det under 4. Febr. indførte, men 9. Febr. daterede Forleningsbrev for Otte Skeel paa Dueholm Klosters Len findes intet Overleveringsbrev, og det kan derfor antages, at Iver Dyre og Mogens Kaas skulde foretage Overleveringen af dette Len til Otte Skeel. Imidlertid findes der blandt de efterfølgende Følgebreve af 4. Febr. heller ikke noget for Otte Skeel paa Dueholm Klosters Len, men derimod et for Anders Friis paa Aastrup. Men dette Len skal efter Kr. Erslev, Danm. Len og Lensm., 1614—30 have været forenet med Aalborghus. Muligt er det altsaa, at Aastrup Len samtidig med Oyerdragelsen af Aalborghus Len til Otte Marsvin til Dybek er bleven fraskilt dette og overdraget til Anders Friis, men at selve Lensbrevet ikke er blevet indført i J. R. Af de her gengivne Missiver om Besættelsen af Lenene er kun et indført, nemlig Følgebrevet for Otte Marsvin paa Aalborghus Len; de øvrige er kopierede efter dette, men kun anførte paa Bagsiden af Koncepten til dette Følgebrev. Saaledes er Lensbrevet for Knud Gyldenstjerne paa Lund paa Mors (tidligere selvstændigt Len) heller ikke indført her, medens der paa Koncepten til Overleveringsbrevet og Følgebrevet findes en Tilførsel herom.

4. Febr. (Odensegaard). Miss. til Tage Thott Ottesen [Sølvitsborg Len] og Malte Juel [Kristianopol Len] om at skaffe det fornødne Brændeved til Slotsøen ved Nakskov til Skibsfolkene til at brygge og bage ved, saa længe de arbejder paa Skibsbyggeriet der, efter den Fortegnelse, som Stalder Kaas til Fadersbøl, Skibshovedsmand, tilstiller dem. De skal fragte Skuder dertil og sende det, saasomt Vandet bliver aabent, betale Fragten og føre den til Regnskab efter Stalder Kaas's Kvittans. Sk. T. 5, 255 b.

— Miss. til Laurits Grubbe, Holger Bille og Borckardt Rud om snarest at begive sig til Nakskov og der forhøre tre fangne Personer af Kongens Skibsfolk, en Skipper, en Mestersvend og en Kældersvend, dømme, eftersom ret og billigt kan være, og straks lade Dommen eksekvere. Sm. T. 6, 240.

— Miss. til Laurits Grubbe. Da Kongen har forløvet Holger Bille til Høybygaard, Landsdommer i Lolland og Falster, paa en tre Ugers Tid i hans egne Ærinder, befales det Laurits Grubbe i hans Sted at sidde paa Landstinget som Dommer. Sm. T. 6, 239.

— Miss. til Christoffer Gersdorff. Da Fru Vivike Bild agter med det første at holde Skifte med sine Medarvinger efter sin Husbonde Erik Rantzau, og Frederik Rantzau, Embedsmand paa Arensborg Slot, paa Grund af sin Arrest hos Fjenden ikke kan være tilstede paa samme Skifte, gives der ham Befaling og Fuldmagt til at møde paa Skiftet paa Frederik Rantzaus Vegne og paase, at der ikke sker denne nogen Uret. J. T. 8, 131.

— Miss. til Mogens Kaas til Støvringgaard [Mariager], om at hjælpe otte Mænd, Kronens Tjenere, i Moe¹, der for nogen Tid siden har lidt Skade ved Ildebrand, med Bygningstømmer, dog saaledes at det sker der, hvor det er til mindst Skade for Skoven. J. T. 8, 131 b.

— Miss. til Knud Gyldenstjerne til Timb og Tønne Friis til Hesselager, Embedsmænd paa Hald og Aalborghus. Da Mogens Kaas til Støvringgaard, Befalingsmand paa Mariager Kloster, har begæret i Aalborg Len: 3 Gaarde i Skoustrup [i Gunde-

¹ Mov, Fleskum H.

rup Sogn i Fleskum Herred], 1 Gaard i Segelflod, 2 Gaarde i Gudinge¹, begge i Segelflod Sogn, alle i Fleskum Herred, 1 Gaard i Randrup [i Skibsted Sogn i Hellum Herred], som ligger til Aalborg Hospital, 1 Gaard, kaldet Tofte, [i Tofte i Als Sogn i Hindsted Herred], 1 Gaard i Ooppelstrup [i Gunderup Sogn i Fleskum Herred], som ligger til Mariager Kloster, til Mageskifte for i Aalborghus Len: 3 Gaarde i Uttrup [i Nørre Tranders Sogn i Fleskum Herred], 1 Gaard, kaldet Klestrupgaard, [i Klestrup i Vokslev Sogn i Hornum Herred], 1 Gaard i Moldbjerg [i Øster Hornum Sogn i Hornum Herred], 1 Gaard i Frebjerg [i Farsø Sogn i Gislum Herred], 2 Gaarde i Tolstrup og 1 Gaard, kaldet Skoitboe, [i Skovbo i Valsgaard Sogn i Hindsted Herred] og, hvis dette ikke er tilstrækkeligt, yderligere 1 Gaard i Torp i Mariager Klosters Len, skal de med det første besigte Godset og indsende Besigtelsen til Kancelliet. J. T. 8, 131 b.

4. Febr. (Odensegaard). Miss. til Erik Juel og Niels Friis. Mogens Kaas til Støfringgaard, Befalingsmand paa Mariager Kloster, har berettet, at han er indført i Veyrup Gaard og Gods, hvilken Indførsel er konfirmeret ved Rigens Raads Dom, dog saaledes at Gælden og Godset skal likvideres ved gode Mænd. Der gives dem derfor Ordre og Fuldmagt til at indstævne Parterne for sig til belejlig Tid og Sted, foretage Likvideringen efter Rigens Raads Dom og give den beskreven fra sig under deres Haand og Segl. J. T. 8, 132 b.

— Miss. til Jørgen Skeel til Soustrup og Laurits Lindenov til Oregaard, Befalingsmænd paa Kalø Slot og Aarhusgaard. Niels Friis til Skromstrup har begæret 2 jordegne Bønderbol i Lille Filling² i Bedel Sogn i Ning Herred i Aarhus Len, 1 jordeggen Bondegaard i Vivel i Liungaa³ Sogn i Sabro Herred i Skanderborg Len og en øde Jord og Ejendom sammesteds, som kaldes Sles Jord, 1 Gaard i Holm By og Sogn i Ning Herred, 2 Gaarde i Elsted By [og Sogn i Vester Lisbjerg Herred], 1 Gaard i Skøstrup By [og Sogn i Øster Lisbjerg Herred] i Kalø Len, 2 jordegne Bøndergaarde i Lierbierig By og Sogn [i Galten Herred] i Dronningborg Len, til Mageskifte for 2 Gaarde i Verrested i Tommerup Sogn i Jerrested Herred, 1 Kirkegaard i Ørum

¹ Gudum.

² Fulden i Beder Sogn.

³ Lyngaa.

By og Sogn, 1 Kirkegaard i Vallebjerg By og Sogn, 1 Kirkegaard i Ørreby¹ By og Sogn, alle i Ingelsted Herred i Malmøhus Len, endvidere 1 Bol i Øllof² i Vemmingshøj Sogn, 1 Gaard i Smilling³ By og Sogn i Vemmingshøj Herred, 1 Gaard i Viersted⁴ i Bøserup Sogn og 3 Gaarde i Ville i Sloegerup Sogn, alle i Schydts Herred. Dette hans Gods er allerede besigtet af Sigvort Grubbe til Hofdal og Holger Rosenkrantz til Dumestrup, Embedsmænd paa Malmøhus og Hammershus, saaledes som de kan se af hosfølgende Besigtelse, som de anmodes om at tilbagevende til Kancelliet. De skal derfor besigte det af Niels Friis begærede Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Da Kongen har bevilget dette Mageskifte, har Niels Friis tilbudt forlods at give uden Vederlag 1 Gaard i Vitved By i Kongens Vildtbane i Skanderborg Birk og Len, som Laurits Ebbesen til Tulstrup, Lensmand paa Skanderborg, allerede har modtaget under Lenet, og desforuden vil han til Kronen udlægge i Dronningborg Len eller dertil stødende Len saa mange Tønder Hartkorn, som kan lignedes og lægges sammen med hans næstforskrevne Gaard mod den bedste Gaard, som han begærer i Lierbjerg, baade i Landgilde og Ejendom, altsammen forlods uden videre Udlæg. De skal derfor ogsaa begive sig til Gaarden i Vitved og til det, som han vil udlægge i Dronningborg Len, og lignede det mod Gaarden i Lierbjerg. Da tre af de af Niels Friis begærede Gaarde er udlagt til Underhold for Officerer, skal de med Lensmændenes Vejledning til samme Officerer udlægge andre lige saa gode Gaarde i samme Len. J. T. 8, 133. K.

4. Febr. (Odensegaard). Aab. Brev om Afgift af Skibe m. m., som lægge til paa Reden udenfor Malmø, til Skibsbroens Vedligeholdelse. Sk. R. 4, 381. (Tr.: CCD. IV. 361).

5. Febr. (—). Bestalling for Jens Olufsen, Borgemester i Ringkøbing, som Tolder sammesteds. Han skal oppebære Kronens store Told og Rettighed af Øksne og Heste, som udskibes der for Byen af Nyemindis Havn, og aarlig, fra førstkommende 1. Marts, gøre Regnskab til Rentemestrene. J. R. 8, 151 b. K.

6. Febr. (—). Miss. til Knud Gyldenstjerne. Han maa

¹ Øvreby.

² Ølev.

³ Simling.

⁴ Verrested.

lade Kongens Dyrevogter der i Lenet [Hald] skyde Dyr og overlade dem mod Betaling til Adelige, naar de begærer saadanne til deres Bryllupper eller Begravelser. Pengene skal han lade føre til Regnskab. J. T. 8, 135. K.

7. Febr. (Kbhvn.). Bestalling for Richard Doucette som Ingeniør med 600 Speciedlr. i aarlig Løn og maanedlig Betaling à l'advenant fra 20. Nov. 1626 at regne. Sj. R. 18, 167 b.

— Bestalling for Adam Machmillen som Værkmester med 120 Speciedlr. i aarlig Løn fra 5. Januar 1627 at regne. Sj. R. 18, 168.

— Afskedspas for 12 Baadsmænd, der har tjent deres fulde 8 Aar, nemlig Niels Olsen (Hals), Rasmus Jørgensen (Aars), Simen Nielsen (Kierteminde), Mats Ifversen (Skelschøer), Jens Rasmussen (Voringborg), Michel Eschilsen (Stiege), Svend Jønson (Bierreherrit), Laurids Andersen (Uddevald), Christoffer Pedersen (Rackesta), Truid Aslachsen (Fjerrestad), Niels Thorbiørnsen (Vigen) og Abraham Johansen (Tønsberg). Sj. R. 18, 168 b.

— Miss. til Thomas Nold om, at de Skibskaptejner, der har brugt mere Ammunition paa deres Rejser end nødvendigt, skal indlevere en tilsvarende Mængde Kugler og Krudt paa Tøjhuset i København førstkommende Pinsedag [13. Maj]. Sj. T. 23, 271 b. K.

— (**Odensegaard**). Miss. til Aarhus Kapitel om, at den Præstegaard i Aarhus, der har været beboet af afdøde M. Villadtsen, maa sælges fra Kirken og Kapitlet til den højstbydende, dog paa Betingelse af, at den nuværende Sognepræst, der skal bebo den, giver sit Samtykke, at de Penge, som indkommer ved Salget, er tilstrækkelige til, at der for Renten kan lejes en Gaard og Plads til god Bolig for Sognepræsten, at Kapitalen kan udsættes hos sikre Folk og at Sognemændene vil indestaa for, at Kapitalen ikke forkommes, men Renten evindeligt aarligt leveres til den Præst, som ellers skulde have Præstegaarden, saaledes som det sker med andre Kannike- og Kirkeresidenser der. De skal indsende Erklæring herom til Kongen. J. T. 8, 135. K.

8. Febr. (Kbhvn.). Skøde til Johan de Villum, Borger i København, paa en Gaard og en Bod paa Hjørnet af

Silkegade og Købmagergade. Sj. R. 18, 169. (Tr.: KD. III, 62).

8. Febr. (Kbhvn.). Skøde til Laurentds van Møllengratt, Borger i København, paa en Gaard og en Bod paa Hjørnet af Købmagergade og Silkegade. Sj. R. 18, 170. (Tr.: KD. III. 62).

— Aab. Brev om, at Christoffer Urne til Alsmark, Rentemester, naar han forløves af Stillingen som Rentemester, maa beholde alt det gejstlige Gods, som han er forlenet med i Roskilde Kapitel, samt Svenstrup Gods med de ham ved tidligere Breve givne Konditioner, Privilegier og Friheder. Sj. R. 18, 171.

— Miss. til Hendrik Hvitfeldt til Lillø og Hendrik Gyldenstjerne til Svanholm, Landsdommer i Skaane og Befalingsmand over Froste Herred. Da Thommes Nold til Magelø, Befalingsmand over Lyse Kloster, har begæret 2 Gaarde i Thiorrerup¹ Sogn i Gyngø Herred i Skaane til Mageskifte for 1 Gaard i Ørislef², 1 Gaard i Arislef³ Sogn og By og 1 Gaard og 1 Hus i Fleckinge⁴ Sogn og By i Skaane, skal de besigte begge Parter Gods, ligne og lægge det og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Sk. T. 5, 241⁵.

— (Odensegaard). Miss. til Hr. Jørgen Skeel, Laurits Ebbesen og Laurits Lindenov. Da Hr. Albrit Skeel til Fussingøe, Embedsmand paa Riberhus, har begæret 3 Gaarde i Olsrode⁶ og 1 Stykke Skov, kaldet Hauknude⁷, af hvilke de 2 Gaarde og Skoven ligger til Kalø Slot, den 3. Gaard til Dronningborg Slot, til Mageskifte, skal de til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt disse Gaarde for Belejgheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Slottet, idet der tilforn er afgivet Erklæring om, at de ikke kan undværes af Hensyn til Grenaa Mølle. De skal erklære sig om, hvorvidt denne Mølle er øde eller bygfældig, om den kan repareres til Kronens Gavn og Fordel, og om den ikke kan repareres af an-

¹ Tjørnerup Sogn, Gyngø H. ² Oreslev, nu Årasløf, Vinsløf S. V. Gyngø H.

³ Arislef, der tidligere synes at have været et særligt Sogn, ligger nu i Farsløf S.

⁴ Kr. Sk.: Felekinge, ∞: Fjelkinge S. Villands H. ⁵ Udenfor er skrevet: Lave Billes Skrift. ⁶ Aalsrode, Sønder H. Dyr.

⁷ Havknude.

dre Kronens Skove, som ligger til Kalø, selv om de ikke ligger Møllen saa nær som fornævnte Skov, uanset den tidligere herom afgivne Erklæring, og indsende Erklæringen til Kancelliet. J. T. 8, 135 b.

9. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Just Høg om at optage Knud Gabrielsen til Hiulebergs Søn Envold Frederik i Sorø Skole, naar der bliver en Plads ledig. Sj. T. 23, 272.

— Miss. til Hospitalsforstanderen i Roskilde [Bertel Hansen] om at optage Pofvel Jensen i Hospitalet, naar der bliver en Plads ledig. Sj. T. 23, 272 b.

— Miss. til Claus Daa om, at Kongen har bevilget Bønderne i Odsherred i Draxholms Len nødtørfdig Ildebrændsel og Vogntømmer af Kronens Skove, ligesom i forrige Lensmænds Tider, eftersom Skovene kan taale det. Sj. T. 23, 272. K.

— Miss. til Mogens Kaas om, at en Del Bønder paa Københavns Len, der ikke kan yde deres Ruglandgilde for næstforgangne Aar, maa give Byg i Stedet for, Pund for Pund. Sj. T. 23, 272. K.

— Miss. til Mogens Kaas om at indsende Erklæring til Kancelliet om en Klage fra Verløse Sognemænd over, at de, der med 3 andre Sogne er beordrede til at holde Folk paa Tørvemosen i Københavns Len og derfor har været fri for Ægt og Arbejde, nu er sat for Arbejdspenge ligesom andre Bønder, skønt de stadig varetager Tørvemosen. Sj. T. 23, 272 b. K.

— Miss. til Borgemestre og Raadmænd i København om at dømme i en Sag mellem Kongens Skibskaptejn Morits Printz og Johan Bram, Borger i København, om Mangler i Kaptejnens Regnskab for en Rejse til Spanien med Kongens Skib den røde Løve, som Jahan Bram havde fragtet. Sj. T. 23, 272 b. (Tr.: KD. V. 97).

— Miss. til Jørgen Brahe og Johan Friis om at gennemgaa afdøde Otte Banners Breve, der ligger under Forsegling paa Klingberggaard, Lindholm og i Herrested Kirke, og udtage og udlevere de Breve, der vedrører de Ejendomme, der tilhører Fru Dorrete Banner til Egholm, Christoffer Krafses Enke, og Fru Jytte Bild, Otte Banners Enke, og deres Børn, til dem eller deres Fuldmægtige mod deres Revers og henlægge de øvrige under deres Forsegling i Faaborg Kirke. F. T. 3, 965.

9. Febr. (Kbhvn.). Forleningsbrev, fra 1. Maj 1627 at regne, for Frants Rantzau til Rantzausholm paa Dronningborg Len. [Enslydende med Forleningsbrevet af 30. April 1622 for Eske Brock til Estrup]. Udt. i J. R. 8, 148 og K:

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1627 at regne, for Otte Skeel til Hammelse paa Dueholm Kloster mod en aarlig Afgift af 300 gode gamle Daler til Kronen. Af den uvisse Rente og Indkomst bevilges ham Halvdelen. [Iøvrigt enslydende med Forleningsbrevet af 30. April 1622 for ham]. J. R. 8, 148.

— Miss. til Lauridts Lindenov om efter Ansøgning fra Møller Laurids Jacobsen at fæste Aarhus Mølle til hans Hustru Maren Andersdatter paa hendes Livstid, om hun overlever ham, eller til et af deres Børn. J. T. 8, 112.

10. Febr. (—). Aab. Brev om, at M. Antonius Hansen, fordum Provst paa Gulland, der for nogle Forseelser for nogen Tid siden er bleven afsat fra sit Kald, atter maa modtage Præstekald og Embede, naar han lovligt efter Ordinansen kan blive kaldet dertil. Sj. R. 18, 171 b. (Tr.: Dsk. KL. III. 126).

— Miss. til Erik Rosenkrantz. Inger Pedersdatter, Hans Streuigs Enke, i Halmstad har klaget over, at der afkræves hende Rettighed, som hun mener at være fri for efter sine Privilegier. Han skal derfor paase, at hun nyder de Privilegier, som Kongen har forundt hende. Endvidere bevilger Kongen hende fri Bolig i Raadhusgaarden i Halmstad. Sk. T. 5, 241 b.

11. Febr. (Frederiksborg). Miss. til Frederik Reedtz til Tygestrup, Befalingsmand paa Trygevelde, Otte Brahe Stensen til Nesbyeholm og Jørgen Urne til Alsløf, Embedsmand paa Kronborg og Frederiksborg. Da Kongen har erfaret, at der skal være hugget en Del Træer i Kronens Skove ved Stranden i Københavns Len mellem København og Kronborg, skal de foretage en Besigtelse af Skovene og uden Forhaling indsende Besigtelsen til Kancelliet. Sj. R. 18, 172.

— (**Kronborg**). Miss. til Jørgen Vind om ved Skiftet efter Fru Sophie Ulfstand, Claus Podebusk til Barsebeks, at varetage Værgemaalet for hendes Søn Mourits Podebusk, der ikke er tilstede her i Riget; naar Skiftet er sluttet, skal han overlevere Værgemaalet til den, hvem Mourits Podebusk

har givet Fuldmagt til at forestaa sit Gods i sin Fraværelse. Sk. T. 5, 242.

11. Febr. (Kronborg). Miss. til Otte Marsvin. Da Kongen har erfaret, at Sognepræsten i Christianstad har understaaet sig til at indvie Kirken sammesteds, uden at der er givet ham Befaling derom, skal han tiltale ham ved Retten og lade ham bøde derfor efter sin Formue til de Fattige. Sk. T. 5, 242 b.

— Bevilling for Fru Birgete Gyldenstjerne, Axel Urne til Rygaards Enke, til at lade det gamle Kapel ved Ry Kirke, hendes Sognekirke, indrette til Begravelsessted for sin afdøde Husbonde, sig selv og sine Arvinger. J. R. 8, 150 b. K.

— (**Odensegaard**). Miss. til Markus Bilde [Rugaard], Jørgen Brahe [Hagenskov] og Hans Pogwisch [Hindsgavl]. Borge-
mestre og Raad i Middelfart har paa Borgerskabets Vegne berettet, at de for nogen Tid siden har ydet en Nats Lejr med nødtørftigt Underhold, Mad og Øl Aften og Morgen, til de Bønderknægte, der er udskrevne i Skaane, Halland og Fyen, og til de 60 Baadsmænd og 20 Vognsvende, som samtidig kom ud til Skibe og Lejr, hvilken Ydelse skulde være skaffet af deres Len efter den Anordning, som var udstedt derom af Prinsen paa Kongens Vegne. Da Byen endnu ikke har faaet Betaling eller Vederlag derfor, anmodes de om af deres Len at kontribuere efter Anordningen, saa at Borgerne i Middelfart kan faa deres billige Betaling. F. T. 3, 966.

12. Febr. (Frederiksborg). Aab. Brev om, at Hr. Madts Jensen, der nogle Aar har været Skibspræst i ostindisk Kompagni, maa faa det første ledige Præstekald, hvortil han efter Ordinansen lovligt kan kaldes. Sj. R. 18, 172. (Tr.: Dsk. KL. III, 126).

— Miss. til Dr. Hans Vandel [Biskop i Viborg] om at ordinere M. Morten [Madsen], Kongens forrige Hofprædikant, der er udnævnt til Biskop i Aarhus Stift. J. T. 8, 112. K.

— Miss. til Christoffer Urne om at overtage Værgemaal-
let for sine Søstre og sin afdøde Broders¹ Børn i Stedet

¹ Else, g. m. Christian von Hadeln, Regitse, dengang endnu ugift, og Dorte, g. m. Hr. Ove Giedde, samt Broderen Axel Urnes Søn Knud (Axel Urne døde 1626).

for Eiler Urne til Gunderslevholm, der skal begive sig til sit Len Bradsbiørg i Norge. Sj. T. 23, 274.

12. Febr. (Odensegaard). Miss. til Laxmand Gyldenstjerne og Palle Rosenkrantz. Da Hendrik Podebusk til Kiørup har begæret, at Skiftet efter hans Moder¹ maa blive tilendebragt snarest, skal de efter den tidligere meddelte Befaling² stævne Arvinger og Kreditorer for sig og snarest tilendebringe Skiftet. Sk. T. 5, 256.

— Miss. til Lauridts Ebbesen. Da Fru Heilvig Kaas, Hannebal Gyldenstjernes Enke, har begæret 2 Halvgaarde og noget Ødegaardsjord i Haldum By og Sogn, 1 Bol i Sandby i Haldum Sogn og Relpis Jord, Tords Jord og elleve Mark Sølv Jord i Vedten³ By og Sogn i Saubro Herred til Mageskifte for fuldgyldig Jord i samme Herred, skal han til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belejgheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet, og om Kronen kan faa Fyldest af det Gods, som hun tilbyder. J. T. 8, 136.

— Ligelydende Miss. til Laurits Lindenov om at erklære sig om 1 Halvgaard i Lisbiørg By og Sogn i Vester Lisbiørg Herred i Aarhus Len, som Fru Helvig Kaas har begæret til Mageskifte. Udt. i J. T. 8, 136 b.

— Miss. til Aarhus Kapitel. Da Fru Helvig Kaas, Hannibal Gyldenstjernes Enke, har begæret 3 af Aarhus Kapitels Bol i Liung⁴ By og Sogn i Saubro Herred og nogen øde Jord i Langballe i Marslet Sogn i Ning Herred til Mageskifte for fuldkomment Vederlag af hendes eget Jordegods, skal Kapitlet til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods kan bortskiftes fra Kapitlet og det af hende tilbudte Gods, om hvilket de kan faa nærmere at vide hos hende selv, kan modtages i Stedet. J. T. 8, 136 b.

— Mageskifte mellem Frederik Reedtz til Tyrestrup, Befalingsmand paa Trygevelde, og Kronen. Sj. R. 18, 172 b. (Se Kr. Sk.).

13. Febr. (—). Miss. til Alexander Rab v. Pappenheim om at lægge 1 Gaard i Tiørnet⁵ i Tølløse Sogn og 1 Gaard

¹ Sofie Ulfstand Klaus Podebusks. Sabro H.

⁴ Lyngaa, Sabro H.

² 22. Sept. 1626.

³ Vitten.

⁵ Tjørnede, Merløse H.

i Søstrup By og Sogn, begge i Merløse Herred, som Kongen har faaet til Mageskifte af Frederik Reedtz til Tyrrestrup, Befalingsmand paa Tryggvælde, ind under Holbæk Len, indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Røde for den visse og uvisse Indtægt af dem, samt afgive til Frederik Reedtz fra samme Len 1 Gaard i Nørre Jerløse By [og Sogn i Merløse Herred] og 2 Gaarde i Tommerup¹ [i Ondløse Sogn i Merløse Herred]. Sj. T. 23, 273. K.

13. Febr. (Odensegaard). Miss. til Jacob Ulfeldt, Landsdommer, om at afgive fra Ringsted Len en Part af Kronens Gaard i Snefre [i Sønder Jernløse Sogn i Merløse Herred], som Kongen ved Mageskifte har overladt Frederik Reedtz, undtagen 23 Pendinge og 2 Tdr. Havre Landgilde og $4\frac{1}{2}$ Tdr. Korn i samme Gaard med dens Herlighed og Rettighed, og afskrive den i Jordebogen. Sj. T. 23, 273 b. K.

14. Febr. (Dalum). Miss. til Mogens Kaas [Københavns Len] om, naar Sten Bilde Mogensen føres til ham, da at sende ham velforvaret til Draxholm Slot for at indsættes der. Sj. T. 23, 274.

— Miss. til Claus Daa [Dragsholm Len] om indtil nærmere Besked at give Sten Bilde Mogensen Losement og Underholdning paa Slottet og holde ham vel forvaret. Sj. T. 23, 274.

— Miss. til Frederik Reedtz og Ernst Normand, Embedsmænd paa Trøgevæld og Antvorskov Slotte. Da Hr. Christian Friis til Kragerup, Kongens Kansler og Befalingsmand i St. Knuds og Munkelef Klostre, har begæret 15 hele Gaarde, 1 øde Gaard, 1 Kirkegaard og 1 Mølle i Ørsløf By og Sogn i Antvorskov Len til Mageskifte for noget af sit Gods paa Sjøland, nemlig 2 Gaarde og hans Part af en tredje i Knudstrup i Giersløf² By og Sogn, 2 Gaarde i Kierke Helsing By og Sogn, hans Part i en Gaard i Giersløf By og Sogn og 5 Gaarde i Reersløf By og Sogn, alt i Løve Herred, 1 Gaard med en Vandmølle i Jelling, 1 Gaard i Mendstrup, [begge i Marvede Sogn i Flakkebjerg Herred], skal de besigte begge Parters Gods, ligne og lægge det, gøre Udlæg for de 6 Pd. Mel, som nylig er ble-

¹ Tommerup.

² Gerslev, Løve H.

vet afslaaet af Ørsløf Mølles Landgilde, og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Sj. T. 23, 274 b. K.

14. Febr. (Dalum). Forleningsbrev, fra 1. Maj 1627 at regne, for Gregers Krabbe til Tostelund paa Hindsgauff Len. [Ligelydende med Forleningsbrevet af 22. Maj 1621 for Hans Pogwisch]. Udt. i F. R. 3, 392 b.

15. Febr. (—). Miss. til Holger Rosenkrantz, [Lensmand] paa Odensegaard, og Dr. Hans Michelsen, [Biskop over] Fyens Stift. Peder Matsen, Borger i Odense, har berettet, at han for nogle Aar siden har tilkøbt sig en Arv, som var falden efter Dr. Eschild¹, og at han derefter er kommet i vidtløftig Trætte, saa at han har tilsat største Delen af sin Formue og derfor ikke er i Stand til at føre en vidtløftig Proces, men at hans Køb er kendt ved Magt ved Dom af Landsdommerne i Jylland. De bemyndiges derfor til for sig at indstævne Peder Matsen og hans Modpart M. Sven og enten afsige endelig Dom eller forhandle Sagen til Mindelighed imellem dem, saa at den, der befindes at have gjort Uret, kan tilholdes endelig at staa den anden til Rette, og denne kan faa billig Opretning for anvendt Skade og Bekostning. De skal give Parterne deres Afgørelse beskrevet under deres Haand og Segl. F. T. 3, 966.

— Bevilling for Jomfru Helvig Ahlefeldt til med sin Lavværgeres Samtykke uhindret at sælge og afhænde sit Arve- og Jordegods, eftersom det eragtes gavnligst for hende, til gode Mænd af Adel, som vil købe det. J. R. 8, 157.

— Miss. til Jahan Brockenhuus. Fru Maren Brockenhuus, Jørgen Ascherslebens Enke, har berettet, at der er nogen Vidtløftighed imellem hende og hendes Børn og hendes Broder [Claus Brockenhuus] angaaende Skiftet efter deres Husbonde og Fader, hvormed hun endnu ikke er kommet til Ende, fordi ingen vil eller kan paatage sig hendes Sag, med mindre hun faar Kongens Befaling til gode Mænd derom. Det befales ham derfor at paatage sig Værgemaalet for hende, indtil Tvistighederne er endt, og paase, at der ikke vederfares hende nogen Uret. J. T. 8, 137.

16. Febr. (—). Skøde til Fru Eline Marsvin til Ellins-

¹ Dr. med. Eskild Kristensen i Odense.

borg paa et Kirkegadehus i Vitting i Nørre Broby Sogn i Salling Herred. F. R. 3, 392 b. (Se Kr. Sk.).

16. Febr. (Dalum). Miss. til Erik Urne. Kongen har bevilget Barbra Villum Lucassens, Indvaanerske i Odense, at hun maa indvises i Indtægten af hans Len [Udsten Kloster] i Norge, indtil hun har faaet Betaling for det, som han skylder hende, med mindre han da stiller hende tilfreds inden otte Dage fra Brevets Dato. F. T. 3, 968.

— Miss. til nogle Lensmænd paa Fyen: Jacob Ulfeldt (Nyborg), Holger Rosenkrantz (Odensegaard), Jørgen Brahe (Hagenskov) og Hans Pogwisch (Hindsgavl) om at give Bøndersoldaterne i deres Len Tilhold om at møde til Mønstring, naar Kaptejnen tilsiger dem; dog skal de paase, at der ikke tages Penge for Mønstringen. Hvis nogen af Bønderknægtene ikke møder til det fastsatte Klokkeslet, skal de straffe dem med saa mange Dages Fængsel paa Vand og Brød, som de har forsømt Timer. Der maa ikke holdes flere Mønstringer om Aaret, end Forordningen fastsætter. F. T. 3, 968. Orig. (til Holger Rosenkrantz) i Landsark. i Odense¹.

— Miss. til nogle Lensmænd: Hr. Christian Friis [Odense St. Knuds Kloster], Jacob Ulfeldt [Nyborg], Holger Rosenkrantz [Odensegaard], Markus Bille [Rugaard] og Gregers Krabbe [Hindsgavl] om at lade forfærdige Salpeterladerne med Tag og andet, skaffe Salpetersyderen gode Jordkar og andet Tilbehør og det nødvendige Brænde af Skovene i Lenet, som mindst kan være til Skovskade, som Elletræ og lignende, og lade det tilføre af de nærmest ved Skovene boende Bønder. Salpetersyderen skal kunne søge Salpeterjord i alle Len, og Kronens Bønder skal hjælpe ham med at føre denne til Laden. Der skal holdes rigtig Fortegnelse, og der maa ikke tages Skænk af nogen for Forskaansel. F. T. 3, 969.

— Miss. til Knud Gyldenstjerne til Timb og Laurits Lindenov til Oregaard, Befalingsmænd paa Hald og Aarhusgaard. Da Christoffer Gersdorff til Søbygaard, Befalingsmand paa Lønborg Bispegaard, har begæret af Aarhus Hospitals Gods 1 Gaard

¹ Tr. (til Jacob Ulfeldt): Nye danske Mag. II. 171.

i Søby By og Sogn i Bierre¹ Herred til Mageskifte for 1 Gaard i Stendrup By og Sogn i Hatting Herred, og endvidere af Aarhus Kapitels Gods 1 Gaard i samme Søby By og Sogn for 1 Gaard i Brædstrup i Grindaa Sogn i Nørre Herred og 1 Fjerding Jord i Roestrup Mark i Voldby Sogn i Nørre Herred, skal de besigte begge Parters Gods, ligne og lægge det og indsende Besigtelsen til Kancelliet. J. T. 8, 137 b.

17. Febr. (Dalum). Forleningsbrev for Jørgen Vind til Gunnestrup paa det første Vikarie i Roskilde Domkirke, der bliver ledigt, uden videre Collation. Sj. R. 18, 175.

— Miss. til Holger Rosenkrantz Jørgensen. Han skal til Odense Gymnasiums Forbedring lade anvende de Penge, som Dr. Hans Michelsen, Superintendent over Fyens Stift, og Dr. Jens Mule, Medicus sammesteds, for deres Personer har at fordre af Hospitalet i Odense. F. T. 3, 970.

— Miss. til Jacob Ulfeldt (Nyborg) og Holger Rosenkrantz (Odensegaard). Der gives dem Fuldmagt til at være tilstede, naar Direktørerne for det spanske Kompagni i Nyborg gør Regnskab for deres Direktions Forretning efter Forordning og Privilegier for Participanterne. Mulige Tvistigheder mellem Direktørerne og Participanterne skal de bilægge i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom inden April Maaned. Tid og Sted skal fastsættes, eftersom det er Direktørerne og Participanterne eller deres Fuldmægtige belejligt. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i Stedet. De skal give Parterne beskrevet, hvad der bliver kendt og forhandlet. F. T. 3, 970.

— Ligelydende Breve fik Markus Bille [Rugaard] og Jørgen Brahe [Hagenskov] om det spanske Kompagni i Odense. F. T. 3, 970.

— Miss. til Laurits Ebbesen om paa Kongens Vegne at bortfæste Kirkens Part af Gosmar Sognetiende i Aakier Len til Sognemændene i samme Sogn mod en vis aarlig Afgift, da de vil give mest derfor og forbedre Kirkens aarlige Indkomst med nogle Ørter Korn. Dog skal Fæstebrevet lyde paa en formuende Dannemand i Sognet, der kan være Borgen paa Menighedens Vegne. J. T. 8, 138. K.

¹ Fejlskrift for: Giern.

17. Febr. (Dalum). Miss. til Jørgen Grubbe. Da Christoffer Gersdorff til Søbygaard, Befalingsmand paa Lønborg Bispegaard, har begæret 1 Gaard, kaldet Madsted, i Hvidbierig Sogn og 1 Gaard, kaldet Vibtorp, og Møllegaard i Bidsted Sogn i Hassing Herred og 1 Gaard i Hanbjerg By og Sogn i Hierum Herred, Harsyssel, til Mageskifte for 1 Gaard og 1 Bol i Grendsted By og Sogn i Slaugs Herred, 2 Gaarde og 1 Bol i Sønderby i Grindsted Sogn i Slaugs Herred, 1 Gaard i Hellerøe i Søndbjerg Sogn i Refs Herred i Vestervig Klosters Len og yderligere Jordegods i Stagstrup By og Sogn i Hassing Herred, skal han undersøge dette Gods Lejlighed og til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Hvis det findes, at samme Gods kan bevilges Christoffer Gersdorff paa de nævnte Betingelser, skal han straks modtage 2 Kirkebol, Randerup og Villerup, i Vestervig Klosters Sogn og Birk under Vestervig Len, da Christoffer Gersdorff forlods uden Vederlag har bevilget Kronen Herligheden af samme Bol. J. T. 8, 138 b. K.

— Ligelydende Miss. til Christen Holck om at indsende Erklæring til Kancelliet om det Gods, nemlig Mølgaard i Søby Sogn i Giern Herred i Silkeborg Len, som Christoffer Gersdorf har begæret til Mageskifte for 1 Gaard i Aars i Vor Herred, Skanderborg Len, og et Kirkebol i Kragelund i Øster Sneer Sogn, Koldinghus Len. Udt. i J. T. 8, 139 b.

18. Febr. (—). Aab. Brev til Adelen over hele Danmark om, at Kongen til Gengæld for dens gode og tro Hjælp paa sidste Forsamling i Odense har bevilget, at de blandt menige Adel og Ridderskab maa vælge sig en Rigens Mand til Rigens Marsk. Naar Ernst Normand¹ til Selsøe, Befalingsmand paa Antvorskov Slot, kommer til dem, skal de skrive Navnet paa den Adelsperson, som synes dem dygtigst til denne Stilling, hemmeligt og uformærkt af nogen anden, paa et lidet Stykke Papir og stikke det i den Æske, som tilsendes dem forseglet af Kongen. De maa ikke siden meddele nogen, hvis Navn de har opgivet. Kongen vil derefter approbere Valget. Sj. R. 18, 175 b².

¹ Ernst Normand skulde indsamle Stemmerne paa Sjælland, i de øvrige Landsdele de i det følgende Miss. nævnte. ² Tr. i Udt.: Hist. Tidsskr. 4. R. III. 584 f.

18. Febr. (Dalum). Miss. til Niels Krag og Erik Jul i Jylland, Henrik Gyldenstjerne i Skaane, Halland og Blekinge, Holger Bilde i Lolland og Falster og Jørgen Seefeld i Fyn om, at de skal besøge alle Adelsmænd der i Landet og efter det vedføjede aabne Brev lade dem vælge en Adelsmand til Rigens Marsk; det skal ske snarest og i Stilhed. Sj. T. 23, 275 b. K.

— Miss. til Borgemestre og Raad i København om at dømme i Sagen imellem Harder von Oesede og M. Blasius. Sj. T. 23, 275 b.

— Miss. til Fru Ellen Marsvin [Dalum Kloster]. Da Christen Knudsen har bosat sig i Lybæk og uden Forlov ganske har absenteret sig her fra Riget, uanset at han har været forlenet med adskillige Kronens Beneficier og Benaadninger, skal fremtidig de 1500 Dlr., som han hidtil har haft af hendes Len, ikke mere udbetales til ham, men de skænkes hende saaledes, at hun intet skal give til Gengæld derfor, hverken til Kronen eller Christen Knudsen. F. T. 3, 971. K.

— Miss. til samme om, at Kongen forlener hende med Kronens Bønder i Dauinge i Odensegaards Len, hvormed Christen Knutsen har været forlenet. Hun skal bruge dem til sin Gaard Ellensborrig med aarlig Landgilde, Ægt og Arbejde, vist og uvist, mod en aarlig Betaling af 100 Sletdaler til Rentekammeret, medens Christen Knutsen intet mere maa faa deraf, fordi han har absenteret sig af Riget uden Kongens Vidende og Vilje. F. T. 3, 973. K.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Odense om at lade M. Oluf Bagers Enke nyde den Rettighed, som gejstlige Mænds Enker bør have, saa længe de sidder i deres Enkesæde; dog maa hun ikke bruge Køb eller stor Handel med fremmede eller egne Penge, Borgerne til Fortrængsel og Skade. F. T. 3, 972.

— Miss. til Jørgen Brahe. Han maa paa Kongens og Kronens Vegne sælge og skøde Kongens Købstadgaard i Assens, som afdøde Jens Bang beboede, til Mester Povel [Andersen, Sognepræst i Assens] for 1000 Sletdlr., alene undtagen at M. Povel skal lade Stalden holde ved Magt for Kongens Heste, saa længe han ejer Gaarden. Halvparten af Købesummen skal han betale straks med god og ustraffelig Rug og Malt og den anden Halvpart til Jul i rede Penge, Halvparten i

Mønt og den anden Halvpart i Rigsdaler in specie. Hans Urtemark skal til Kongens Behov levere 300 Tdr. Rug og 300 Tdr. Malt paa de Steder, der angives ham, hvorfor der kan kvitteres ham 1000 Dlr. i det, som han er skyldig paa Tolden til 1. Maj sidstleden. Jørgen Brahe skal afslutte Mageskiftet¹ med Torben Gabriel, Landsdommer paa Fyen, uden videre Besigtelse og Lignelse, dog under Forbehold af Kongens Konfirmation. Denne skal give Gaard mod Gaard, men han maa ikke befatte sig videre med den Gaards Ejendom, som han faar af Kronen, end hvad der er udenfor Pælene, hvormed Kronens Skove er indpælet. Kongen har forlenet Torben Gabriel med den Sognetiendes Anpart, hvormed Christen Knudsen har været forlenet. Jens Mand, Borger i Assens, skal entholde sig fra Raadmandssædet. Laurs Møller i Kadsmøllen ved Assens skal sendes til Bremerholm i Jern, med mindre han kan stille Borgen eller nøjagtig Forsikring for, at han herefter vil forholde sig fredelig mod hver Mand. F. T. 3, 974.

18. Febr. (Odensegaard). Miss. til Claus Daa og Hans Lindenov. Da Adelen har bevilget Femteparten af al sin Indkomst, Sædegaarde, Skov og andet Gods efter Rostjenestetakst, hver Td. Hartk. beregnet til 6 Rigsort, Halvparten i Rigsdaler og Halvparten i gangbar Mønt, hvert Fjerdingaar en Fjerdedel, og desuden af hver Læst Korn af deres Jordegods, Læsten beregnet til 36 Tdr., en Td., Halvparten i Byg, Halvparten i Rug, samt 2 Dlr. af hver 100 Dlr., som de har paa Rente udover deres egen Gæld, skal de gøre Anordning paa Sjælland og i Smaalandene om, at Kornet straks leveres til Befalingsmændene over Køge og Korsør og i Lolland og Falster i Nakskov, samt at Pengene leveres til deres Ritmestre og i rette Tid sendes til Rentemestrene. Ligeledes skal de advare Lensmændene om at modtage den bevilgede Kornhjælp hos Bønderne og den første Kontributionstermins Penge. Endelig skal de erindre Gejstligheden og Borgerskabet om deres Kontributions første Termin. Sj. T. 23, 276. K.

— Ligelydende Miss. til Jacob Ulfeldt og Holger Rosenkrantz om den af Adelen paa Fyen og Lafvind bevilgede

¹ Se Kr. Sk. 18. Febr. 1631.

Skat. Kornet skal leveres til Lensmanden paa Nyborg Slot og Pengene sendes til Befalingsmanden paa Koldinghus. F. T. 3, 973.

18. Febr. (Odensegaard). Ligelydende Miss. til Christian Holck og Hr. Albret Skeel om den af Adelen i Nørrejyland bevilgede Skat. Kornet skal leveres straks til Befalingsmændene paa Koldinghus og paa Aalborghus og Pengeskatten indkræves af vedkommende Ritmestre og sendes til Befalingsmanden paa Koldinghus. J. T. 8, 112 b. K.¹

— Miss. til Hr. Anders Bilde [Helsingborg Len] om den af Adelen i Skaane [Halland og Blekinge] bevilgede Skat. Kornet skal leveres straks til Befalingsmændene over Landskrone og Varbjerg og Pengeskatten indkræves af vedkommende Ritmestre og sendes til Rentemesteren. Sk. T. 5, 242 b.

— Miss. til Marquor Bille og Jørgen Brahe. De skal straks stævne for sig Erik Urne, Befalingsmand i Udsten Kloster, og Barbra Villum Lucassens, Borgerske i Odense, og likvidere det Regnskab, der er dem imellem, samt fastsætte en bestemt Tid for Erik Urne til Betaling af hans Gæld til hende. F. T. 3, 976.

— Miss. til Hr. Albret Skeel, Holger Rosenkrantz, Christoffer Ulfeldt og Mogens Kaas. Da der er opstaaet adskillige vidtløftige Tvistigheder mellem Fru Marren Brockenhuus, Jørgen Aschersleben til Rynkebygaards Enke, og hendes Børn om Arv og Skifte, skal de stævne de stridende Parter for sig og anvende al mulig Flid paa at faa Sagen mellem dem ordnet i Mindelighed, saafremt Fru Marren Brockenhuus ikke vil efterkomme den over hende erhvervede Dom, da Kongen med den Stævning, som er bevilget hende i Kancelliet, ikke i ringeste Maade vil have forstaaet, at Herredagsdommen over hende i nogen Maade forhindres eller at dens Eksekution opholdes. F. T. 3, 976.

— Miss. til Fru Maren Brockenhuus om, at Kongen har forordnet Kommissarier til at afgøre Stridighederne mellem hende og hendes Børn om Arv og Skifte. Hun paamindes om at lade sig finde i Billighed af Hensyn til den Ulejlighed,

¹ Tr.: Dsk. Saml. 2. R. III. 131 f.

der kunde opstaa for hende selv, om Sagen ikke blev forliget og hun ikke inden den fastsatte Dag kunde fuldgøre den Kønsed, som hun er dømt til, da Kongen med den Stævning, som er bevilget hende i Kancelliet, ikke i ringeste Maade vil have forstaaet, at Herredagsdommen over hende i nogen Maade forhindres eller dens Eksekution opholdes. F. T. 3, 977.

18. Febr. (Odensegaard). Miss. til Christen Holck, Hr. Albret Skeel, Jacob Ulfeldt, Iver Juel, Holger Rosenkrantz og Christen Thommisen om, at Claus Brockenhuus til Torupgaard har ladet stævne til næste Herredag Fru Dorete, Claus von Buchwalds Enke, og hendes Børn for ubillig Rente. Da der for ham ligger højeste Magt paa en hurtig Afgørelse af Sagen, befales det dem straks at indstævne de stridende Parter for sig, dømme dem imellem og give Dommen beskrevet fra sig. J. T. 8, 112.

23. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Sten Villumsen om Udspisningen paa Bremerholm, se 23. Febr. 1626 (Aarstallet fejlagtigt for 1626). Sj. T. 23, 155. (Se CCD. IV. 362).

4. Marts (Stade). Bestalling for Jørgen Beyer som Toldskriver i Helsingør med en aarlig Løn af 150 Dlr., hvilke Tolderne skal betale ham, men derudover maa han ikke befatte sig med den Rente, som de andre Toldskrivere har haft. Han skal være fri for al kongelig og borgerlig Tyng. — Jørgen Beyers Ed. Sj. R. 18, 176 b.

— Skøde til Jørgen Beir, Toldskriver i Helsingør, paa Kronens Jordsmon og Gaardsrum for Porten ved Kronborg Slot bagved Ridehuset, hvorpaa nu Vejerboden staar. Bredden langs Stengaarden, hvor Vejerboden eller Kobberhuset staar, mellem Ridehuset og Johan Bøgvad i Hillerøds Gaard, som han har faaet af Gothard Klejnsmeds Arvinger, er 12 Alen, Længden fra Gaden i Syd og Nord indtil Hjørnet af Ridehuset er 40 Alen. Bredden af den nordre Ende fra Hjørnet af Ridehuset af Øst i Vest er 8 Alen 3 Kvarter, Tagdryppet ikke medregnet. Bredden paa samme Plads Norden for Ridehuset af Syd fra Ridehusgavlen i Nord indtil Villum Hybertsens Bolig er 15 Alen 1 Kvarter. Bredden paa samme Plads langs Plankeværket og Porten, som staar imellem Ridehuset og Villum Hybertsens Bolig, er 15 Alen 1½ Kvarter. Længden igennem samme Plads for Johan Bøgvads Gaard indtil Grønnehave Mur af Vest i Øst er

64 Alen 1 Kvarter. Bredden langs Grønnehave Mur af Syd i Nord er 15 Alen 1 $\frac{1}{2}$ Kvarter, alt maalt efter sjællandske Alen med Byens rette Maalestang. Jørgen Beir og hans Arvinger skal være forpligtet til paa Grunden at lade sætte en god Købstadsbygning og holde den ved god Magt og Hævd, saa at der, naar han ikke mere er i Kongens Tjeneste, kan gives tilbørlig Tyngge og Besværing deraf til Kronen og Byen. I Tilfælde af Salg skal Kronen have Forkøbsret. Sj. R. 18, 177 b.

4. Marts (Stade). Miss. til Jørgen Urne. Da Kongen har givet Toldskriver i Helsingør Jørgen Beyer det Gaardsrum i Helsingør, hvorpaa Vejerboden til Gjethuset staar, skal han lade denne flytte til et andet belejligt Sted. Bekostningen herved skal bæres af Johan Bøgvadt i Hillerød. Sj. T. 23, 278.

— Miss. til Ove Høg om, at Jan de Willum skal levere i Tøjhuset i Krempen 6000 Musketter af de 10,000, der er bestilt hos ham til Landets Defension. Resten skal han levere i Fæstningerne Christianstad, Malmø og andensteds efter Anordning af Statholder Frants Rantzau til Rantzausholm og Rigens Raader. Sj. T. 23, 277.

— Miss. til Samme. Naar den af Kongen til Dalum Kloster udnævnte Organist møder hos ham med sin Bestalling, skal han godtgøre ham Udgifterne paa Rejsen fra Stade til Dalum. Sj. T. 23, 277.

— Miss. til Hr. Christian Friis, Hans Lindenov og Frants Rantzau om til førstkommende Paaske at revidere de af Christoffer Urne til Aasmark og Axel Arenfeldt til Basnes aflagte Regnskaber for Rentekammeret for Tiden 1. Maj 1623 til 1. Maj 1625 og det af Axel Arenfeldt alene aflagte Regnskab for Tiden 1. Maj 1625 til 1. Maj 1626. Hvis de ikke kan naa det eller har Forfald, skal de dertil udnævne to andre af Kongens Raader, som enten opholder sig i København eller er bosiddende der, for at de kan foretage Gennemgangen sammen med Frants Rantzau, der til den Tid vil være tilstede der. Sj. T. 23, 277.

— Aab. Brev¹ om, at Almuen paa Femern denne ene Gang for Betaling maa indkøbe hos hvem de bedst kan paa

¹ Udenfor er skrevet: Laurits Skinkels Skrift.

Lolland det Sædekorn, som de behøver til deres Udsæd, dog at de i Forvejen betaler Told til Kronen deraf. Sm. R. 5, 98 b.

4. Marts (Stade). Miss. til Jens Høg. Det er berettet, at Axel Arenfeldt til Basnes, Krigskommissarius og Befalingsmand over Giedske Len, har forpligtet sig til at betale ham som Hans Uldrik Gyldenløves Væрге Manglerne ved Overleveringen af Værgemaalet, med mindre han fremlægger kgl. Missive om, at de er eftergivet ham. Da disse Mangler kun bestaar i følgende Poster: 1. 90 Rigsdrl. 32 Sk. Husleje af nogle Vaaninger i København, 2. 1 Lod 1 Kvintin Kroneguld paa Vægten af nogle Guldknapper, 3. 300 Dlr., som er laant afdøde Corfits Rosenkrantz paa 6 pCt. Rente, 4. nogen Rente af 300 Rigsdrl., som er udlaant til M. Morten [Madsen], Superintendent over Aarhus Stift, og da Axel Arenfeldt nu har erklæret sig til Kongens Tilfredshed derom og har erklæret ikke at ville forlange Værgpenge for Værgemaalet, skal han give Axel Arenfeldt Kvittering for samme Værgemaal. J. T. 8, 139 b.

5. Marts (—). Forleningsbrev paa Livstid for Thorben Gabrielsen, Landsdommer i Fyen, paa Kronens Part af Flemløse Korntiende i Boge Herred, hvormed Christen Knudsen har været forlenet. F. R. 3, 397.

— Miss. til Holger Rosenkrantz, Dr. Hans Michelsen, Biskop, og Forstanderen for Hospitalet i Odense om, at de maa anbringe det Forraad, Hospitalet har, hvor det er mest gavnligt for Hospitalet. De skal frenme Hospitalets Tarv ved Køb eller Bytte af Gods eller i andre Maader. F. T. 3, 978.

8. Marts (—). Aab. Brev om, at Anders Pedersen, der har tjent Kongen som Vognsvend og paa dette Tog er kommen tilkort paa sit Helbred, saa at han ikke længer kan besørge denne Tjeneste, maa bosætte sig i Helsingør og der søge sin Næring paa lovlig Maade. Han skal være fri for al kongelig og borgerlig Skat, Tyng og Besværing, dog maa han ikke drive stor Handel, Købmandskab eller Underslæb med fremmede Varer og Gods eller Penge. Sj. R. 18, 178 b.

9. Marts (—). Miss. til Jørgen Arenfeldt. Det berettes, at han har brugt sin Søster, Jomfru Karen Arenfeldts Bønder til at gøre daglig Ægt og Arbejde til sin Gaard lige med sine egne Ugedagstjenere i den Tid, han har haft Værgemaa-

let for hende, og at han kun har bevilget hende saare ringe Penge om Aaret derfor. Efter at hun selv har overtaget sit Gods, har Bønderne bevilget hende en ulige større Afgift, end den han har givet, for at være fri for den Ægt og Arbejde, som de har gjort for ham. Hun mener derfor, at han aarlig bør give hende lige saa meget for samme Arbejde, saa længe han har brugt hendes Bønder til sit eget Arbejde, som de nu har bevilget hende for at være fri for Arbejdet. Det befales ham at betale hende i Overensstemmelse hermed. J. T. 8, 140.

15. Marts (Kiel). Miss. til Rigsraaderne Christen Holck, Jacob Ulfeldt, Christen Thomisen, Holger Rosenkrantz, Claus Daa, Hans Lindenov, Hr. Anders Bilde, Otte Skeel, Hr. Albret Skeel, Ifver Juul, Mogens Kaas, Christoffer Ulfeld, Jost Høg og Tage Thott om at møde i København til de ved sidste Odensemøde fastsatte Tider for sammen med Hr. Christian Friis til Kragerup, Kongens Kansler, og Frants Rantzau til Rantzausholm, Statholder, at føre Regeringen i Kongens Fraværelse og administrere Justitien. Sj. T. 23, 278.

— Miss. til Kansleren og Statholderen om, at de skal føre Regeringen indtil Kongens Tilbagekomst sammen med Rigsraaderne. Hvis disse ikke er tilstede, skal de træffe Afgørelserne alene, og de skal have Fuldmagt til i vigtige Tilfælde at sammenkalde de Rigsraader, der er bosiddende paa Sjælland og i Skaane. Sj. T. 23, 278 b.

16. Marts (—). Miss. til Hr. Albret Skeel [Riberhus] om at fremsende til Kongen ligesaa mange Heste og Folk, som han forrige Aar har holdt derude af Rostjenesten af sit Len, saaledes at de kan være i Stade eller hvor Kongens Hovedkvarter er den sidste April. De skal være vel armerede og i alle Maader udrustede efter Kongens Befaling forrige Aar. Ligeledes skal han i Tide lade tilsige de gode Mænd, som forrige Aar holdt Heste og Folk derude af deres Len i Jylland og Fyen, til igen at møde med samme Rostjeneste som forrige Aar til ovennævnte Tid. J. T. 8, 140 b.

19. Marts (—)¹. Kongens Revers til Adelen i Danmark om, at der ikke tiere skal rettes Anmodning til den om

¹ CCD. har urigtigt: Riberhus.

at yde Hjælp, og at den nu ydede Hjælp ikke skal regnes den som en Pligt. Sj. R. 18, 179. (Tr.: CCD. IV, 364).

19. Marts (Kiel). Miss. til Rektor og Professorer ved Københavns Universitet om Landehjælp se under 25. Marts.

— Miss. til Holbæk Købstad om Landehjælp se under 25. Marts.

— Miss. til Bønderne paa Amager om at arbejde paa Christianshavns Opfyldning. Sj. R. 18, 178 b. (Tr.: KD. III. 63).

— Gælds brev, udstedt af Kongen paa Kronens Vegne, til Christoffer Urne til Alsmark¹, Rentemester, paa 1000 Rdlr. in specie, som han som Christian Uldrik Gyldenløves Værge har laant Kongen af dennes Penge, hvilket Beløb Kongen forpligter sig, sine Efterkommere og Kronen til at tilbagebetale Christoffer Urne eller hvem der er Gyldenløves Værge ved Rentekammeret den 9. Marts 1628. Hvis Pengene skulde blive staaende længere, skal Rentekammeret paa Kongens Vegne betale 6 Dlr. pro Cento i Rente. Pengene kan fra begge Sider opsiges med et halvt Aars Varsel. Sj. R. 18, 179 b.

— Miss. til Tolderne i Sundet om at tilholde udenlandske Skibe at udgive en Afgift til Opførelse af en Bygning for St. Anne Bro ved København. Sj. T. 23, 279. (Tr: CCD. IV. 363).

— Miss. til Falk Lykke til Bollerup og Jens Høg til Vang. Nærværende Thommis Hieronimus har andraget om at faa udnævnt to gode Mænd til ved Dom og Ræt at skille en Trætte mellem ham og Hendrik Pedersen og Niels Madsen, Borgere i Visby, der allerede har varet i nogle Aar. De skal med første Lejlighed indstævne Parterne for sig og afgøre alle Tvistepunkterne ved Dom. Sk. T. 5, 243.

— Miss. til Hr. Christen Friis, Kansler, om at lade menige Bønder og Tjenere til St. Knuds Klosters Len som hidtil for en billig Betaling faa Tømmer til Bygning og Vogne samt Vindfælder til Brænde af Lenets Skove, hvorom de har søgt. Ligeledes skal han lade Møllerne til St. Knuds Kloster,

¹ Aasmark.

som ligeledes har ansøgt derom, efter gammel Sædvane faa Træ af Klosterets Skov til Vedligeholdelse af Møllerne, Dæmninger, Sluser og anden Møllernes Fornødenhed. F. T. 3, 978.

19. Marts (Kiel). Miss. til Tønne Friis. Da Kongen agter at forlene Anders Friis til Krabisholm, Embedsmand paa Segelstrup Slot, med Aastrup Len, skal han lade forfatte en Jordebog paa de til Aastrup liggende Bøndergaarde, Gods og Ejendom, som det var, da det af Manderup Parsberg blev modtaget under Aalborghus Len, og som ikke er bortskiftet derfra eller paa anden Maade bortforlenet, og have den færdig under sin Haand og Segl til forskrevne Tid. J. T. 8, 141.

20. Marts (—). Miss. til Holger Rosenkrantz Jørgensen [Odensegaard] om til Universitetet i København at sende de indices og capitula historix regum Norvigiensium, som M. Johannes Kirchmannus har paataget sig at udgive i Trykken, og i Biblioteket sammesteds lade undersøge, om den samme historia der findes trykt eller skrevet, og sende Meddelelse derom. F. T. 3, 979.

21. Marts (—). Formular til Skibspas for N. N., der straks skal begive sig til Ejderen for at blive liggende der i Sommer og have Indseende med, at ingen fra N. eller andetsteds i Fyrstendømmet Holsten udfører Korn, Proviant eller forbudne Varer, men straks overtage det fra dem paa Kronens Vegne. Hvis nogen allerede fra Holsten har udskibet Korn, som han kan antræffe paa Vej til Ejderen, skal han ligeledes optage det. Hvis han af Storm eller Uvejr drives ind i andre Havne, skal Fogder, Embedsmænd, Borgemestre og Raadmænd og andre hjælpe ham med Folk, Fetalje, Anker, Tov og hvad han ellers maatte behøve. Sj. R. 18, 180.

— Miss. til Claus Brockenhuus. Da Fru Dorete, Claus Buchwalds Enke, har indmanet ham i Kiel, saa han ikke kan møde personlig i Kolding førstkommende 16. April for Rigens Raad i Sagen mellem ham og Fru Dorete og hendes Børn og Lavværge om ubillig Rente, tillades det ham paa nogen Tid at forlade Indlageret, saa han i egen Person kan møde for Rigens Raad. Straks efter at samme Rettergang er endt, skal han ufortøvet begive sig til Kiel igen i samme Indlager, med mindre han vil staa til Rette derfor efter sit udgivne Brevs Indhold. F. T. 3. 980.

21. Marts (Kiel). Miss. til nogle af Raadet¹: Christen Holck, Jacob Ulfeldt, Hr. Albrit Skeel, Ifver Juel, Holger Rosenkrantz og Christen Tomissen. Da de i Henhold til Kongens Befaling² har indstævnet Parterne i Sagen mellem Claus Brockenhuus til Torupgaard og Fru Dorete, Claus von Buchwalds Enke, til at møde i Kolding førstkommende 16. April og nogle af dem formentlig paa Grund af lovligt Forfald ikke vil kunne møde, befales det dem, der kommer tilstede, at efterkomme Kongens forrige Befaling, da det er Parterne meget magtpaaliggende, at Sagen bringes til Ende. J. T. 8, 141 b.

24. Marts (Glückstadt). Pas for Vogen Vogensen til Stenshede til at rejse til Danmark og der antage hver tiende Mand af alle eksercerede og ugifte Karle, som er under Kompagnierne, i Jylland, Fyen, Sjælland, Skaane, Halland og Bleking og som synes delige til Tjeneste udenfor Riget, og af de unge Karle, som har været eksercerede under Kompagnierne, men som er forløvede derfra, og som paa Kronens [Gods] er ugifte og ledige, og alle dem, der har Lyst og Vilje til at tjene Kongen og deres Fædreland for Klæder og Penge, og snarest føre dem til Kongens Hovedkvarter efter den Ordinans, han skal have af Statholderen. Statholderen i København, Fogder, Embedsmænd, Kaptejner og alle andre, som han henvender sig til, skal straks fremstille Kompagnierne for ham og yde ham Hjælp, saa at han til Kongens Tjeneste kan faa samlet et Kompagni paa 500 Mand med tilhørende Underofficerer, som Kongen har bevilget ham at føre i Marken under en fri Fane. Rentekammeret skal udbetale ham 500 Rdlr. til Løbepenge for disse Folk, der ellers i alle Maader skal lønnes som andre gevorbne Folk under Kongens Armada. Sj. R. 18, 180 b.

— Miss. til Hr. Albrit Skeel om, at Kongen har fragtet nogle hollandske Skibe, der skal føre nogle af Kongens Krigsfolk fra Elben til Weseren og landsætte dem der. Da nogle af Skipperne allerede har bortfragtet deres Skibe til at indtage Øksne i Ribe, Ringkøbing eller andensteds i hans Len og føre dem til Holland, frygter de for ved denne Rejse at lide Skade paa den Fragt, de kan tjene paa samme Øksne, især hvis

¹ Navnene er tilføjet i Marginen.

² 18. Febr. 1627.

Købmændene fragter andre Skibe i Stedet for deres. Det befales ham derfor at gøre den Anordning i alle Havne i hans Len, at alle Staldøksne og Fodernød, som skal udskibes der af Riget, ikke maa indskibes eller overføres, førend de hollandske Skipper, der er opførte paa medfølgende Fortegnelse, kan naa tilbage dertil fra Weseren og indtage de Øksne, som de har fortinget at overføre. — Fortegnelsen paa de hollandske Skipper, som har fortinget sig i 1627 til at overføre Øksne til Holland fra Ribe: Hendrick Jansen, Jans Jansen, Hendrick Hendricksen, Antoni Harre Wair og Gisbütt Evertzen, alle fra Campen, Jurian Rutgersen fra Horn, Peder Clausen fra Amsterdam, Dierick Hendricksen fra Harlingen, Al Peitersen fra Sluis og Stephen Alhorts fra Amsterdam. — Fra Ringkøbing: Giert Backer og Jelle Hendricks fra Campen, Cornelius Mieuisen fra Horn, Crijn Philipsen fra Amsterdam og Gert Jostsen fra Harlingen. — Fra Tønder: Giert Jansen og Adrian Thomissen fra Horn, Claus Gertsen fra Enckijsen, Claus Rulofsen fra Kiejnder¹ og Peder Clausen Cron fra Amsterdam. J. T. 8, 141 b.

25. Marts (Stade). Miss. til Sigvart Grubbe (Skaane), Ernst Normand (Sjælland), Jørgen Brahe (Fyen), Laurits Ebbesen (Jylland) og Palle Rosenkrantz (Lolland) om at modtage de af Adelen bevilgede Rustvognsheste og sende dem til Kongen til 4. Maj. Sj. T. 23, 280.

— Aab. Brev til Bønderne over alt Danmark om en almindelig Landehjælp. Sj. T. 23, 280. (Se CCD. IV. 366).

— Miss. til alle Lensmændene² om at forkynde de aabne Breve om Landehjælpen for Bønderne og lade Skatten skrive. Særlig skal de, hvor der findes Aagerkarle eller Folk, som bruger stort Kjøb, Forprang og Handel med Korn, Øksne osv., have Tilsyn med, at de lægges i Skat efter Handel og Formue. Skatten og de optagne Registre og Mandtal skal de sende: i Jylland og Fyen til Gunde Lange til Breninge, Befalingsmand paa Koldinghus, i Skaane, Sjælland og Smaalandene til Rentekammeret i København. Ligeledes skal de straks indkræve Kornet og lade det levere til 1. Maj, i Fyen og Langeland i Nyborg, i Sjælland i Køge og Korsør, i Lolland og Falster i Nak-

¹ Kuinre ved Zuydersøen.

² De opregnes alle med deres Len.

skov, i Skaane i Landskrone og Varberg og i Jylland i Kolding, Aarhus og Aalborg. [I Stedet for dette sidste staar i Brevene til Gunde Lange [Kolding], Tønne Friis [Aalborg], Laurits Lindenov [Aarhus], Jacob Ulfeldt, Rigens Kansler [Nyborg], Ernst Normand [Antvorskov, Korsør, Sæbygaard], Mogens Kaas [København], Fru Birgitte Gyldenstjerne [Halsted Kloster, Nykøbing], Gabriel Kruse [Landskrone] og Mogens Gyldenstjerne [Varberg]: Ligeledes skal de modtage det Korn, som efter Kongens Befaling sendes dem fra de andre Len og fra Adelen. Sj. T. 23, 288]. Der tilsendes dem aabne Breve til Købstæderne i deres Len. De skal have Tilsyn med Landehjælpens Betaling, og hvis de kan, skal de med Bisperne og Provsterne foretage Ligningen af Skatten paa Præsterne. [I Stedet for dette sidste staar i Brevet til Falk Lykke paa Visborg: Desuden fremsendes det aabne Brev til Gejstligheden, som han skal tilstille Provsten, sammen med hvem han skal ligne og lægge Skatten paa Præsterne]. Sj. T. 23, 284 b.

25. Marts (Stade). Aab. Brev til Købstæderne i begge Rigerne om en almindelig Landehjælp. Sj. T. 23, 283. Orig. (til Horsens, Varde og Vejle¹) i Landsark. i Viborg. Orig. (til Holbæk, dat. Kiel 19. Marts) i Landsark. i København. (Se CCD. IV. 367).

— Miss. til Kapitlerne i Danmark og Norge om en almindelig Landehjælp. Sj. T. 23, 282. Orig. (til Domkapitlerne i Viborg og Ribe) i Landsark. i Viborg. (Se CCD. IV. 368).

— Aab. Brev til Præsterne over begge Rigerne om den til Underholdning af Krigsfolk bevilgede Pengehjælp. Sj. T. 23, 281 b. (Se CCD. IV. 368).

— Miss. til alle Bisper i Danmark og Norge om den Landehjælp, som Præsterne skal yde til Rigerens Forsvar. Sj. T. 23, 287. Orig. (til Biskoppen i Ribe) i Landsark i Viborg. (Tr.: Dsk. KL. III. 126).

¹ For Vejle er der i Fortegnelsen i Sj. T. angivet 1120 Dlr., men i Orig. kun 832 Dlr. Af Koldinghus Lensregnskaber ses det, at Vejle betalte 208 Rdlr. den 8. Maj og 416 Rdlr. den 1. Aug. som 1., 2. og 3. Termin af Skatten, som saaledes har været 832 Rdlr.

25. Marts (Stade). Aab. Brev til Rektor og Professorer ved Universitetet i København om en Landehjælp af 400 enkende Rigsdaler samt af 2 Dlr. af hver 100 Dlr., som de har paa Rente. Sj. T. 23, 284. Orig. (dat. Kiel 19. Marts) i Konsistoriets Ark. — (Tr.: Matzen, Kbhvns Univ. Retshist. I. Till. S. 36 f. Se CCD. IV. 369).

— Miss. til Hr. Anders Bilde og Otte Marsvin. Da Christianstad endnu ikke er takseret efter Formue, skal de taksere Borgerne i Anledning af den nye Skat, hvorefter Otte Marsvin skal indkræve Skatten og sende Pengene til Rentekammeret. Sj. T. 23, 287 b.

— Miss.¹ til Ritmestrene i Danmark: I Jylland Hr. Jørgen Skeel, Reinholt Heidenstrup, Knud Gyldenstjerne, Jens Høg, Oluf Parsberg og Jørgen Grubbe; i Fyen Korfits Rud og Jørgen Brahe; i Sjælland Frederik Reedtz og Jørgen Urne og i Skaane Henrik Hvitfeldt og Palle Rosenkrantz, om at tilstille dem af Adelen, der holder Rostjeneste under deres Kompagni, det aabne Brev om den af Adelen bevilgede Kontribution i Korn og Heste samt tage imod det og levere det de nærmere angivne Steder. Sj. T. 23, 289.

— Miss. til Købstæderne i Danmark om Forhøjelse af visse Toldsatser til Opførelse af en Bygning ved St. Anne Bro for København. Sj. T. 23, 288. (Tr.: CCD. IV. 365. KD. V. 98. G. F. Lassen, Kbhvns Befæstn. Hist. S. 129 f. (med urigtig Dato: 25. Maj).

— Miss. til Sigvort Grubbe [Malmøhus] om Sommeren over at beholde hos sig alle de Kongen tilhørende Føler, som han har, lade dem gaa i Græsning i Dyrehaven og paase, at der ikke indkommer noget Kvæg der. Sk. T. 5, 243 b.

27. Marts (—). Aab. Brev, hvorved Jacob Hansen Dreier i København for 20 Aar faar Eneret paa for en aarlig Afgift af 20 Rigsdlr. in specie fra 1. Maj 1628 at opkøbe og lade opsamle Rav eller Bernsten paa Kronens Grunde i Riberhus, Bøvling, Ørum, Børglumkloster, Skivehus, Segelstrup og Malmøhus Len samt ved Gedtsør paa Falster. Sj. R. 18, 181 b.

¹ Udenfor er skrevet: Oluf Brockenhuuses Skrift.

27. Marts (Stade). Miss. til Kansleren og Statholderen om, at Bisperne skal gøre Forslag om Indrettelse af et eneste Hospital for hele Riget. Sj. T. 23, 291. (Tr.: KD. V. 98).

28. Marts (—). Forleningsbrev, fra 1. Maj 1627 at regne, for Hans Lindenov til Hundslund paa Kalundborg Slot og Len. Til Underhold for sig selv, sine egne Folk, Slotets og Ladegaardens daglige Folk og det Antal Skolepersoner [4], som hidtil har været underholdt paa Slottet, skal han have følgende aarlige Genant: 673 Dlr., 9 Læster Rug, 14 Læster Byg, 700 Tdr. Havre, 14 Tdr. Smør, 14 Bolsvin, 78 Fedesvin af Jordebogen til 2 Dlr. Stykket, 25½ Ko, 316 Lam, 300 Gæs, 1189 Høns, 12½ Ol Æg, 1 Fjerdings og 60 Snese Aal, 5 Skpr. Gryn, 5 Tdr. Ost. Han maa selv beholde al Avl, Afføding og anden Fordel, der kan falde paa Slottets Ladegaarde, og maa selv oppebære Halvdelen af al uvis Indkomst, Tiendeparten af Oldengælden og fri Olden til sine Genantsvin. Han skal tjene Riget med 12 geruste Heste. [Den i det tidligere Forleningsbrev anførte Leverance af Lenet er bortfalden. Iøvrigt enslydende med Forleningsbrevet af 16. April 1624 for samme]. Sj. R. 18, 182.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1627 at regne, for Jørgen Urne paa Christianstads Len. [Enslidende med Forleningsbrevet af 30. April 1622 for Otte Marsvin til Dybek]. Udt. i Sk. R. 4, 381 b.

— Miss. til Laxmand Gyldenstjerne og Hendrik Hvitfeldt om at overlevere Christianstads Len til Jørgen Urne og besigte Bygningerne paa Gaarden og Ladegaarden og Skovene. Udt. i Sk. R. 4, 381 b.

— Følgebrev for Jørgen Urne til Bønderne i Christianstads Len. Udt. i Sk. R. 4, 381 b.

— Bestalling for M. Jens Christensen som Slotspræst ved Københavns Slot med samme Løn som hans Formand. Sj. R. 18, 185.

— Bestalling for Claus Gagge Holgersen til Frøsløf som Løjtnant til Skibs og ellers med Tjeneste til Lands og til Vands, hvor Kongen befaler, med en aarlig Løn af 150 Dlr. og Hofklædning til sig selvanden fra Bestallingsdagen af, at betale af Rentekammeret. Sj. R. 18, 185 b.

28. Marts (Stade). Aab. Brev, hvorved Pros Mund til N.¹, Skibshovedsmand, beordres til i den kommende Sommer at ligge som Udligger i Bæltet med Skibet Haren mellem Sjælland og Fyen, eftersom Vinden føjer sig, have Tilsyn med, at ingen forløber Kronens Told og Rettighed, og visitere Skibene. Han skal opholde sig paa de mest belejlige Steder og hverken ved Knudshofvit eller paa andre ubelejlige Steder, men mest muligt holde Søen under Sejl og ikke ligge for Anker, uden Vejrliget gør det nødvendigt. Han maa ikke lade fremmede, franske og engelske Skibe løbe igennem, som ikke har rigtigt Bevis, men skal henvise dem til Øresund, som sædvanligt er. Mod de indenlandske Skibe skal han forholde sig paa sædvanlig Maade. Han maa ikke utilbørligt opholde noget Skib, ikke heller tilføje Folkene paa dem Vold ved Ord eller Gerning, saafremt de ikke vægrer sig mod, hvad der billigt paalægges dem. Hans Folk maa ikke tage Skænk eller Gave, spise eller drikke paa de Skibe, som de kommer til, under den højeste Straf. Han maa ikke se gennem Fingre med nogen, hos hvem han finder Brøst. Alt det Krudt, som lybske, hamborgske og andre Skibe vil føre derigenem, undtagen det, som de selv skal bruge, hvis de har Skyts ombord, skal han overtage og give dem et Receptisse derpaa til Rentekammeret, hvor de vil faa deres Betaling. Sj. R. 18, 186.

— Ligelydende Brev for Tyge Christensen som Udligger paa Mynden. [Kun nævnt i det foregaaende Brevs Overskrift]. Sj. R. 18, 186.

— Miss. til Søfren Christensen, Skipper paa Weseren, at han med Skibene skal blive liggende paa Weseren, indtil Hendrik Vind til Klarupgaard, Befalingsmand i Becke² Kloster, kommer dertil med Kongens Skibe. Indtil da skal han paase, at intet Korn, Proviant, Ammunition o. lign. skibes til Bremen eller andetsteds paa Weseren eller Hunden³, og anholde de Skibe, der ikke har Kongens Pas og Tilladelse. Sj. T. 23, 291 b.

— Miss. til Sigvort Grubbe. Da Christoffer Ulfeldt til Svenstrup, Lensmand paa Laholm Slot, har begæret 3 Gaarde i Kouxholt⁴, 4 Gaarde i Hylle, alle i Blenterup Sogn, 2 Gaarde

¹ Tom Plads.

² Bakke Kloster.

³ Floden Hunte.

⁴ Kogshult, Blenterup Sogn.

i Koinlethoft¹, 1 Gaard i Brenderup² og et lille Fæste i Grødby³, alle i Torne Herred, til Mageskifte for 4 Gaarde i Ørmelle⁴, [Skifarp Sogn], 1 Gaard i Øster Elminge og 2 Gaarde i Ønerup⁵, [alle i Vemmenhøgs Herred], 1 Gaard i Krøgerup⁶, 2 Gaarde i Vemmingløf⁷ og 1 Gaard i Øster Herridsted⁸, alle i Malmøhus Len, skal han til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Sk. T. 5, 243 b.

28. Marts (Stade). Miss. til Holger Rosenkrantz Jørgensen. Fru Karen Urne har berettet, at hendes Husbonde Isak Pedersen til Jens Mand, Borger i Assens, har pantsat et Brev paa nogle Penge, som hun nu tilbyder at indløse. Han skal hjælpe hende til at faa sit Pant igen, mod at hun betaler den Pengesum, for hvilken hendes Husbonde lovligt har udsat det. F. T. 3, 981.

— Miss. til Jacob Ulfeldt [Nyborg] og Marquor Bille [Rugaard]. Hr. Albret Skeel til Fusinge, Embedsmand paa Riberhus, og Hr. Anders Bilde til Rosendal, Embedsmand paa Helsingborg, har faaet Prins Christian (V)'s Befaling til at føre til Ende Sagen mellem Fru Mette Bille, Niels Skinkels Enke, og hendes Kreditorer, baade paa hendes egne og hendes afdøde Søn, Peder Straales Vegne, men da det er besværligt for disse at efterkomme Befalingen, da de er bosiddende saa langt borte, anmodes Jacob Ulfeldt og Marquor Bille om at udføre Befalingen, saa at hun kan komme til Ende med den Sag inden en Maanedsdag efter, at dette Missive udhændiges dem. F. T. 3, 981.

— Aab. Brev om, at Købstaden Grenaa, der nylig har lidt Skade ved en Ildebrand, i de første fem Aar fritages for Told, Skat og anden kongelig Tyng og Besværing. J. R. 8, 151. K.

— Miss. til Hr. Albret Skeel [Lensmand paa Riberhus] og Dr. Ifver Ifversen [Biskop over Ribe Stift]. Bønderne i Jande-

¹ Kumletofta, Eversløfs Sogn.

² Blendrup.

³ Grødby, Ivetofte Sogn, nu i Villands H.

⁴ Ørmølle, Skifarp S.

⁵ Ønerup, Fjeilie Sogn.

⁶ Krøgerup, Vester Nøbbeløf Sogn, Ljunits Herred.

⁷ Vemmersløf, Vestre Vemmersløfs Sogn, Skyts H.

⁸ Østre Herrestads Sogn, Ingelstad H.

rup og Billum Sogne har indberettet, at Sognepræsten i Billum Sogn paa Grund af Alder ikke længere kan betjene sit Kald, hvorfor de begærer, at naar han dør eller selv for sin Alders Skyld vil afstaa sit Kald, de to Sogne da maa blive annekterede, da Indtægten er for ringe til at underholde to Præster og Vejen mellem Sognene kun er kort. De skal indsende deres Erklæring om, hvorvidt de to Sogne kan annekteres, dog saaledes at det ikke sker til Skade for Sognepræsten til Sortebrødre Kirke i Ribe, da Janderup Sogn er perpetueret til Underholdning for Sognepræsterne ved nævnte Kirke. J. T. 8, 113¹.

30. Marts (Stade). Miss. til Hr. Christen Friis, Kongens Kansler, Claus Daa, Hans Lindenov og Frants R[antzau] om at revidere de Rentemesterregnskaber for fire Aar inden 1. Maj, som Rentemester Christoffer Urne til Aasmark endnu skal aflægge for sig og afdøde Rentemester Sigvart Beck, samt de af Christoffer Urne alene førte Regnskaber fra Julen 1625 til 1. Maj 1626 og fra denne Dag til 1. Maj 1627. Hvis nogen af Raaderne har Forfald, skal de udpege to andre Raader fra København eller Omegn dertil. Sj. T. 23, 292.

— Ekspektancebrev for Christoffer Prall paa det første ledige Vikarie ved Lunds Domkirke, som ingen anden har Ekspektancebrev paa. Sk. R. 4, 381 b.

— Miss. til Frands Rantzau. Da Knud Gyldenstjerne til Timb, Embedsmand paa Hald, har begæret 5 Gaarde i Knudstrup i Grendsløf² Sogn i Hofvelbiørg Herred i Dronningborg Len, 1 Gaard og 1 Bol i Lønstrup³ i Lauebiørg⁴ Sogn, 1 Kirkebol og 2 andre Bol i Lierbiørg By og Sogn, alle i Galten Herred, og 1 Gaard i Lundenæs og Bøvling Len, til Mageskifte for 1 Gaard i Ørum By og Sogn i Galten Herred, 1 Gaard i Rofved, 1 Gaard i Trøstrup⁵ i Ølsted Sogn, 1 Gaard i Galten By og Sogn, alle i Galten Herred, 1 Gaard i Hammershøj By og Sogn i Sønderlæng Herred, 1 Gaard og 1 Bol i Herup⁶ i Kleitrup Sogn i Rinds Herred i Halds Len, 1 Gaard i Biltøft By, Nesbiørg Sogn, 1 Gaard i Oure⁷ By og Sogn, alle i Skads

¹ Tr: Dsk. Saml. II. 43.

² Granslev Sogn, Hovbiørg H.

³ Løjstrup.

⁴ Laurbjørg Sogn, Galten H.

⁵ Trustrup.

⁶ Hærup i Kleitrup Sogn, Rinds H.

⁷ Aarre.

Herred i Riberhus Len, 1 Gaard i Guodrømme¹ i Vrads Sogn og Herred i Silkeborg Len, og hvis dette Gods ikke er tilstrækkeligt, andet af hans Gods i Silkeborg Len. Endvidere har han begæret 5 Skpr. Rug Landgilde og 18 Skpr. Malt Gæsteri, som af en af hans egne Gaarde i Grenslof skal ydes til Sognepræsten i Hofvelbiery, hvorimod han vil yde Sognepræsten det samme af en af sine andre Gaarde, Skødstrup i Øster Lisbiery Herred, og endvidere Kronens Anpart, 9 Skpr. Malt Gæsteri, som aarlig ydes til Dronningborg, af en af Aarhus Kapitels Gaarde i Loptrup i Skød Sogn i Saubro Herred, mod Udlæg i nævnte Gaard, Skødstrup, skal han til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. J. T. 8, 143.

30. Marts (Stade). Miss. til Hr. Uldrik Sandbiery. Da Knud Gyldenstjerne til Timb har begæret noget af Kronens Gods i Dronningborg og Bøfling Len og desuden 1 Kirkebol i hans Len i Stail² Sogn i Hing Herred til Mageskifte for noget af sit eget Jordegods, skal han til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet og Kirken. J. T. 8, 144.

— Miss. til Ifver Juel. Da Knud Gyldenstjerne til Timb har begæret noget af Kronens Gods i Dronningborg og Lundenes Len og desuden en af Kronens Gaarde i hans Len, som kaldes Sandal, i Hee Sogn i Hing Herred, og 1 Bol i Steils³ Sogn til Mageskifte for fuldt Vederlag af hans eget Gods, skal han indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. J. T. 8, 144 b.

— (Kbhvn.). Miss. til Mogens Høg. Da Knud Gyldenstjerne til Aagaard, hvem Kongen vilde have forlenet med Lund Gaard og Len paa Mors, er afgaaet ved Døden, befales det ham at overtage Lenet fra førstkommende 1. Maj. J. T. 8, 142 b.

31. Marts (Stade). Miss. til Jørgen Grubbe til Thaastrup og Reinholt Heidenstrup til Ruballegaard, Befalingsmænd paa

¹ Godrum.

² Stadil.

³ Stadil.

Vestervig Kloster og Ørum. Da Kongen har forlenet Mogens Høg til Kiergaardsholm med Lund Len paa Mors, skal de være tilstede, naar Jens Juel til Lindbiørg vil overlevere Lenet til Mogens Høg med Inventarium, Breve, Registre, Jordebøger og andet, som bør overleveres, besigte Bygningerne paa Gaarden og Ladegaarden og de til Lenet liggende Skove og give alt beskrevet under deres Haand og Segl. J. T. 8, 144 b.

31. Marts (Stade). Følgebrev for Mogens Høg til Kiergaardsholm til Bønderne i Lund Len paa Mors efter Jens Juel til Lindbiørg, at de skal svare Mogens Kaas fra 1. Maj. J. T. 8, 145.

— Miss. til Tage Thott og Otte Skeel om at revidere Krigskommissarius Axel Arenfeldt til Basnes' Regnskaber for Tiden Nytaarsdag 1626 til Nytaarsdag 1627. Sj. T. 23, 293.

— Miss. til Rentemestrene om, at Frederik Urne til Alsøf, der er forlenet med Kronborg og Frederiksborg Len, aarlig af dem skal have $5\frac{1}{2}$ Læst 3 Pd. Rug og Mel, $8\frac{1}{2}$ Læst 3 Pd.¹ Byg og Malt og 500 Tdr. Havre, omregnet til Penge efter Rentekammerets Takst; det skal afkvittes i hans Genantpenge. Sj. T. 23, 293 b. K.

2. April (—). Miss. til Mogens Kaas [Københavns Len] og Bispen i København [Dr. Hans Resen] om at undersøge den Forseelse, som Sognepræsten i Brøndbyøster, Hr. Anders Jacobsen, har begaaet med Sakramentets Uddeling, og overhovedet hans Liv og Levnet samt hvorfor medfølgende Supplikation og Skudsmaal ikke er forsegleet af menige Sognemænd. Sj. T. 23, 294. K.

— Miss. til Mogens Kaas [Københavns Len]. Da Bønderne [i hans Len] efter hans Erklæring ikke kan faa deres Gærder af Jord og Sten saa hurtigt færdige som forlangt, skal det fastsættes, hvor meget Bønderne skal indhegne hvert Aar med Gærder, hvilket han skal indberette til Rentekammeret. Han skal meddele Frederik Urne til Alsøf, at han skal forholde sig paa samme Maade med Frederiksborg Len. Med Hensyn til de Ekkepenge², som skal kvittes i hans Tørvegravning af Ballerup,

¹ Stedet er forskrevet baade i Sj. T. og K. Meningen fremgaar af Miss. af 25. April 1628 til Jørgen Vind. ² Betaling for Fritagelse for Ægtkørsel.

Smørum, Verløse og Herløf, skal han give Statholderen [Frants Rantzau] Meddelelse herom, for at denne kan erklære sig derom. Da Bønderne ikke kan blive færdige med Stengærderne paa den store Ladegaards Mark i den forlangte Tid, skal Vængegemmerne og Husmændene Sommeren igennem vogte Kørne, at de, indtil Gærderne er færdige, ikke gaar andetsteds til Skade, end hvor de skal gaa. Sj. T. 23, 294. K.

2. April (Stade). Miss. til Jørgen Brahe [Hagenskov] om snarest at begive sig til Stade til Kongen med 4 Rideheste og Folk. F. T. 3, 982.

6. April (Kbhvn.). Miss.¹ fra Hr. Christian Friis, Kansler, Hr. Albret Skeel og Frants Rantzau, Statholder, til de andre Raader Christen Holck, Jacob Ulfeldt, Ifver Juel, Hr. Anders Bilde, Holger Rosenkrantz, Mogens Kaas, Christen Thomesen, Claus Daa, Hans Lindenov og Just Høg om, at Kongen har sendt dem Befaling om, at to af Raadet hver Maaned skal skiftes til at være tilstede i København og deltage i Regeringen under Kongens Fraværelse, saaledes at Hr. Albret Skeel og Ifver Juel er der i April og August, Christen Holck og Holger Rosenkrantz i Maj og September, Jacob Ulfeldt og Mogens Kaas i Juni og Oktober, Christen Tommissen og Christoffer Ulfeldt i Juli og November, Hr. Anders Bilde og Hans Lindenov i December og Februar og Claus Daa og Just Høg i Januar og Marts. Der som nogen af dem kaldes til Kongen, skal han afløses af den, som kommer fra Kongen, og hvis nogen faar lovligt Forfald, skal han underrette den næste derom og senere træde i hans Sted, naar Maaneden kommer til denne. Sj. T. 23, 295. K.

7. April (Stade). Miss. til Frants Rantzau om at tilbagegive Borgemester N. Bas i Amsterdam noget Voks, som for nogen Tid siden er prisgjort i Øresund. Sj. T. 23, 295 b.

— (Kbhvn.). Miss.² til Marquor Bilde, Hans Oldeland,

¹ De efterfølgende Miss., der i 1627 er daterede København, er underskrevne af Kansler Hr. Christen Friis, Statholder Frants Rantzau og de skiftende Raader som Regering. Som oftest er det angivet baade paa Concepten og i Brevbøgerne, men dog ikke altid. Ved Gengivelsen er disse Navne kun anførte, naar Underskriverne skifter. Disse Miss. betegnes ofte som Raadsens, Regeringens, Rigens Raads Breve el. lign.

² Underskrevet af Hr. Christen Friis, Hr. Albret Skeel og Frants Rantzau.

Henning Valkendorf og Tønne Bilde. Da de endnu ikke har udført Prins Christian (V)'s Befaling til at afgøre Mellemværendet mellem Hans Markdanner til Langsøe og Peder Bilde til Lindved om Peder Bildes Gaard Lindved, som ved Herredagsdom er tilkendt Hans Markdanner som brugeligt Pant for de Penge, han har betalt Peder Bilde, anmodes de om snarest at indstævne Parterne for sig og efterkomme ovennævnte Befaling. F. T. 3, 982.

9. April (Kbhvn.). Oprejsningsbrev for Eskild Gjõe til Turebyegaard til, som om Gerningen nylig var sket, at forfølge Sagen om Drabet forrige Sommer paa en af hans Bønderøtter. Denne havde ingen Eftermaalsmand til Paatale af Sagen, hvorfor Eskild Gjõe skulde have ladet det gøre, men han har ikke faaet udtaget de 16 Mænd indenfor den i Loven fastsatte Tid. Sj. R. 18, 187.

— Miss. til Hr. Jørgen Skeel til Sovstrup, Embedsmand paa Kalø, Laurits Ebbesen til Tulstrup¹, Embedsmand paa Skanderborg, og Laurits Lindenov til Oregaard, Befalingsmand paa Aarhusgaard. Da Hr. Albret Skeel til Fusinge, Embedsmand paa Riberhus, har begæret i Nørrejyland 3 Gaarde i Olsrode² og et Stykke Skov, Haufknode kaldet, af hvilke Gaarde de 2 med Skoven ligger under Kalø Len, den tredje under Dronningborg Slot, til Mageskifte for 1 Gaard og 1 Bol i Lyngby i Sønder Herred, 1 Gaard og et Stykke Skov, Handerup Skov³, i Handerup og 1 Gaard i Korning⁴ [By og Sogn, Lyng Herred], skal de besigte begge Parters Gods, ligne og lægge det og indsende Besigtelsen til Kancelliet. J. T. 8, 113 b. K.

10. April (—). Miss. til Mogens Gyldenstjerne. Menige Rolstrup Sognemænd i Hamble⁵ Herred i Varbjerg Len har berettet, at Rolstrup Kirketiende altid har været fæstet til dem selv, indtil Ridefoged Mads Rasmussen i Varbjerg nu har faaet Tilsagn om den, og har andraget om igen at faa denne Tiende bevilget. Han skal atter lade Rolstrup Sognemænd

¹ Ordene fra Embedsmand til Tulstrup er sprunget over i J. T.

² Aalsrode, Sønder H. Dyrs.

³ J. T. fejlagtigt: Janderup Skov.

⁴ Kvorning, Sønderlyng H.

⁵ Himle Herred, Varberg Len.

faa denne Tiende mod sædvanligt Fæste og tilbørlig Afgift. Sk. T. 5, 244¹.

10. April (Kbhvn.). Miss. til Johan Friis og Henrik Podebusk. Da Fru Maren Brockenhuus, Jørgen Aschersleben til Norskofs Enke, og hendes Sønner Morits og Anders Aschersleben har andraget om, at det maatte paalægges dem at taksere Jørgen Ascherslebens Hovedgaarde, skal de begive sig til disse Hovedgaarde, taksere dem og give Parterne Taksationen beskrevet. F. T. 3, 983.

— Miss. til Hans Kaas og Gregers Høg. Da Fru Mette Bilde til Lamhafve, Niels Skinkels Enke, paa egne Vegne, Niels Gyldenstjerne paa sin Hustrus² Vegne og Laurits Skinkel paa egne og sin Søster Jomfru Dorrette Skinkels Vegne som Værge, har berettet, at der paa Taarpegaard skal findes nogle Breve under Forsegling, som skal vedkomme dem, og har andraget om Befaling til tvende gode Mænd om at optage disse Breve og tilstille dem samme, befales det dem snarest at begive sig til Torpegaard, indstævne alle de Interesserede dertil og optage de Ejendomsbreve og andre Breve, som maatte vedkomme dem, samt udlevere Brevene til dem mod en Reversal, som skal henlægges i Skrinene eller Skabene; de øvrige Breve skal de straks igen forsegle og hensætte. F. T. 3, 984.

— Miss. til Laurids Lindenov. Kapitlet i Aarhus har faaet Kongens Befaling til at erklære sig om, hvorvidt den Residens, som efter Frederik II's Fundats er udlagt til Præsten i St. Olai Sogn i Aarhus, kan afhændes, da den er meget bygfældig, og om Renten af Betalingen for Residensen er tilstrække-

¹ Efter Brevet er tilføjet følgende: Paa dette Brev blev skrevet den 18. Juni, at Rolstrup Kirketiende mod Afgift skal følge Borgemester i Varberg Mads Rasmussen for hans Bestilling, indtil Kongen kommer til Landet igen, da Mogens Gyldenstjerne beretter, at Kongen selv har bevilget Borgemesteren denne Tiende, da Kongen sidst var i Odense. Dog maa Rolstrup Sognemænd ikke besværes med at yde Tienden andetsteds end ved deres Sognekirke. Mogens Gyldenstjerne skal handle Parterne imellem, saaledes at ingen har Grund til at besvære sig. ² Margrethe Straale, Datter af Mette Bilde i hendes første Ægteskab med Laurids Straale til Torpegaard. I sit andet Ægteskab med Niels Skinkel havde Mette Bilde Børnene Helvig (g. m. Iver Vind, nævnes ikke her), Laurids Skinkel og Dorte Skinkel.

lig til at leje en dygtig Gaard til passende Bolig for nævnte Sognepræst, og om Sognemændene vil indestaa for, at Kapitalen ikke forkommes. Kapitlet har herpaa erklæret, at Residensen ikke for Belejligheds Skyld kan sælges fra Kirken, at den er beliggende fra Adelgaden og derfor ubelejlig for Købmænd, saa at Renten af Salgssummen ikke vil være tilstrækkelig til at leje Præsten en passende Gaard for, samt at Sognemændene paa Grund af Debtors Usikkerhed vanskelig kan indestaa for Kapitalen. Det befales ham derfor at tilholde Arvingerne efter M. Niels Villatsen, som sidst har boet i Residensen, at lade den reparere efter Kapitlets Dom, saa at Præsten som hidtil kan have sin Bolig der. J. T. 8, 114. K.

11. April (Kbhvn.). Miss. til Sigvort Grubbe. Jacob von Eis har klaget over, at Sigvort Grubbe i Malmø har ladet ar-restere hans Vogn og noget ham tilhørende Gods. Han skal indsende sin Erklæring til Kancelliet herom og ellers saavidt muligt hjælpe ham til hans Ret, da han er bosiddende paa Kongens Mølle, for at Kongen ikke skal lide Skade paa Afgiften af Møllen. Sk. T. 5, 244.

— Miss. til Knud Gyldenstjerne, Jørgen Grubbe og Tygge Brahe. Knud Gyldenstjerne til Timb, Embedsmand paa Hald, har berettet, at en Bro i Lenet, Ladebro ved Salingsund, er meget bygfældig, og har begæret, at den maa blive repareret af Kronens Tjenere i nogle af de tilstødende Herreder, da Kronen tager Brokorn deraf og derfor skal vedligeholde den. De skal undersøge Forholdene og anordne, fra hvilke Herreder Kronens Tjenere skal istandsætte Broen. J. T. 8, 114 b.

— Miss. til Hr. Anders Bilde. Denne Brevviser Sivert Bentsen i Halmstad har berettet, at hans Hustru er anholdt, fordi hun nu har ligget to af sine Børn ihjel. Han skal lade Sagen bero, indtil de har erfaret Kongens Resolution. Sk. T. 5, 244 b.

12. April (—). Instruktion for Hendrik Vind til Klarupgaard, Admiral for Flaaden, med sin Underadmiral Jens Munk og med Skibskaptejerne Christoffer Mot, Lucas Hendriksen, Søfren Harboe og Jacob Isebrantsen. Han skal med Flaaden begive sig til Weseren og der give Agt paa alle fremmede Skibe, som kommer dertil, og forhøre hos dem om Skibe i Søen, hvormed dog ikke er ment de Skibe, der har deres Handel og

Vandel paa de Steder. Han skal tilholde de ind- og udgaaende Skibe at vise den tilbørlige Reverens med Strygning, dog skal ingen besværes med unødigt Sætten, Strygen eller andet sligt, som før er sket. Han skal forhøre, om der nogetsteds udrustes en Flaade og hvortil den er bestemt. Hvad han erfarer, skal han meddele Kongens Faktor i Bremen, der skal meddele det videre til Kancelliet. Særlig skal han give Agt paa dem, der misbruger Kongens Pas til at bortføre Øksne, Heste o. lign. Hvad han med Rette kan faa af sligt, skal sælges efter sin Værdi efter gammel Vis. Sj. R. 18, 187 b¹.

12. April (Kbhvn.). Søpas for Hendrik Vind til Klarupgaard som Fører af Skibet Swanen paa Weseren, hvor han skal blive liggende i Sommer til Forsvar for Landet og for at holde Strømmen ren og beskytte de Søfarende mod Sørøvere, Fribyttere og andre modvillige Overfald. Naar han faar Magt med saadanne, skal han føre dem til København. Sj. R. 18, 188 b.

— Ligelydende Søpas for Jens Munk paa Hummeren, Christoffer Moet paa Nøllebladet, Lucas Hendriksen paa Havhesten, Søfren Harboe paa Flensburg og Jacob Issebrantsen paa Griben. Udt. i Sj. R. 18, 189.

— Miss. til Jacob Ulfeldt. Kongen har eftergivet Ture Mikkelsen, Sognepræst i Jodstrup² og Valsøelille, den Straf, som han er idømt for Forseelse ved Sakramentets Uddeling, dog saaledes, at hvis han begaar en ny Forseelse, enten med at plage Bønderne med Tiende eller ikke retteligen at administrere Sakramentet, skal han straffes efter Dommen uden ny Proces eller Dom. Sj. T. 23, 296.

— Miss. til Peder Basse om at indsende Erklæring i Anledning af en Klage fra nogle af Kronens Bønder i Budsemarke paa Møen over, at de er sat for højt i Landgilde, hvorfor de beder om Forskaansel eller Afslag. Sj. T. 23, 296 b. K.

¹ I Sj. R. er efter Brevet tilføjet følgende: Hendrik Vind fik kun en Kopi af Instruksen. Naar han kommer paa Weseren, skal han faa Kongens egen Instruks. ² Jydstrup, Ringsted H.

12. April (Kbhvn.). Miss. til Falk Lykke til Bollerup, Befalingsmand i St. Peders Kloster i Lund, og Jens Høg til Vang, Befalingsmand paa Gulland. Niels Pedersen i Visby paa Gulland har klaget over, at Landsdommeren paa Gulland har stadfæstet et 15 Mands Tov, ved hvilket hans Hustru er dømt til at staa til Rette for en Guldring, som en Soldat ved Navn Frans Bødecker har tilstaaet at have solgt til hende, hvorfor hun er bleven fængslet og begges Gods registreret og vurderet. Heri mener han sig og sin Hustru forurettet, da Soldaten senere har taget sin Tilstaaelse tilbage. De skal undersøge Sagen, fælde en endelig Dom mellem Niels Pedersen og hans Modparter og have Indseende med, at den rette Sandhed udfindes, da ikke blot den nævnte Soldat, men ogsaa andre Vidner har tilbagekaldt deres Udsagn. Dommen skal de give Parterne beskrevet under deres Hænder og Signeter. Sk. T. 5, 244 b.

— Miss. til Jørgen Urne. Da Borgerskabet i Christianstad har klaget over, at de ikke kan tilfredsstille de sammesteds liggende Soldater med Senge og Kvarter, skal han udstede en Anordning om, hvad Borgerne skal betale Soldaterne om Ugen til Senge, Kvarter og andet Tilbehør, dog ikke højere end 6 Sk. om Ugen for en gemeen Soldat og de andre 3 eller 4 Sk. mere eller mindre; dog skal det staa enhver af Borgerskabet frit for selv at holde Seng for dem. Endvidere har Borgerskabet andraget om, at de, der bor i Aarhus ved Reden og Byens Havn og bruger Kongens Jorder, Prammænd, Dragere og Fiskere, skal lægges ind under Byens Tynge og Skat og Byens Ret, for at Borgerskabet og Fremmede i Billighed kan faa deres Gods ind- og udskibet, og om, at den nye Grøft maa fornyes for Førselens Skyld op til Byen og ned igen. Han skal indsende Erklæring herom til Kancelliet. Endelig har Christianstads Borgerskab ansøgt om at maatte beholde Aaledrættet ved Aarhusleje, hvormed Kongen skal have privilegeret Byen, og som Fiskerne i Aarhus forholder dem. Han skal ogsaa undersøge denne Sag og indsende de Dokumenter, som begge Parter maatte have, sammen med sin Betænkning til Kancelliet. Sk. T. 5, 245.

— Miss. til Knud Gyldenstjerne, Christoffer Gersdorff, Niels Krag og Erik Juøl. Knud Gyldenstjerne til Timb, Embedsmand

paa Hald Slot, har berettet, at en Bro i Lenet, Løfvel Bro, er meget bygfældig og maa istandsættes, hvorfor han har begæret, at Kronens Tjenere i de tilstødende Herreder maa føre Sand, Grud¹ og Sten dertil, da Kronen tager Brokorn deraf og derfor skal vedligeholde den. De skal snarest besigtige Løfvel Bro og anordne, fra hvilke Herreder Kronens Tjenere skal istandsætte Broen. J. T. 8, 115.

13. April (Kbhvn.). Miss. til Sivert Grubbe. Hans Turo, Kedelfører i København, har klaget over, at det Gods, som hans Tjenere med Kongens Fogeds Tilladelse har haft udestaaende til Salgs i Malmø, er bleven beslaglgt. Han skal forhjælpe Hans Turo eller hans Fuldmægtig til samme Gods, da det er ubilligt, at denne skal miste noget af sit Gods eller lide Skade derpaa, eftersom han med et Vidisse af Malmøhus Raadstuebog har bevist, at hans Tjener har haft Tilladelse af Byfogden til at staa ude med hans Varer. Men hvis det kan bevises, at han har gjort Landkøb, skal der ske, hvad Lov og Ret er. Sk. T. 5, 246.

— Miss. til Mogens Kaas, Otte Skeel, Gunde Lange og Niels Krag. Da den Befaling, som de for nogen Tid siden² har faaet til at likvidere Eskoer Gaard³ og tilliggende Gods imellem Verner Parsberg til Lynderup og Fru Edle Mogensdatter til Hassel, Christoffer Lykkes Enke, endnu ikke er efterkommet, fordi Fru Edle ikke er mødt til det afholdte Møde, befales det dem paany at indstævne Parterne for sig og at efterkomme Befalingen inden seks Uger efter dette Missives Modtagelse, hvad enten Fru Edle efter lovligt Varsel møder eller ikke. J. T. 8, 115 b.

14. April (—). Miss. til Peder Basse. Hans Nielsen, Raadmand i Stege, der er udnævnt til Landsdommer paa Møen, har bedt sig fritaget for denne Bestilling, da han har ringe Kendskab til Rettergang, men altid har søgt sin Næring til Søs. Han skal indsætte en anden til Landsdommer. Sj. T. 23, 297.

— Beskærmelses- og Lejdebrev for Niels Trudsen i Vester Emitlof, der for nogle Aar siden er bleven gjort fred-

¹ Grus.

² 11. April 1625.

³ Eskær.

løs, fordi en Mand, ved Navn Hans Pedersen, blev dræbt i Peder Skrædders Hus i Vester Emitlof, i hvilket Drab han mener at være uskyldig, hvilket han lovlig vil bevise, at gælde fra dette Brevs Dato, indtil Vidnesbyrden paany er paahørt og Sagen ved lovlig Proces ført til Ende. Processen skal straks genoptages uden videre Forhaling. Hvis han befindes skyldig, skal dette Lejde ikke komme ham til Bedste efter denne Dag. Sk. R. 4, 382.

14. April (Kbhvn.). Miss. til Otte Marsvin om, at en Mand, ved Navn Hans Pedersen, født i Broby, for nogle Aar siden skal være bleven dræbt i Peder Skreders Hus i Vester Emitlof, hvilket Drab er oversvoren Niels Trudsen i Emitlof, som er rømt under Sagen, uanset at han efter Dommen har gjort Hoveri til Christianstad lige med andre Kronens Tjenere. Han erklærer, at han kan bevise, at han er uskyldig i Drabet, og Kongen har derfor givet ham Oprejsningsbrev til paany at procedere Sagen. Otte Marsvin skal undersøge Sagen og, hvis Drabet ikke er sket af Nødværge, lade Manddraberen anholde til Sagens Udgang. Sk. T. 5, 246.

— Miss. til Jørgen Friis til Farskov, Verner Parsberg til Lynderup, Gunde Lange til Bredning, Embedsmand paa Koldinghus, og Erik Juel til Hundsbeek, Landsdommer i Jylland. Da der skal foretages Skifte efter afdøde Christen Krag til Sønder Ris og Fru Mette Skram, gives der dem Fuldmagt til at stævne disses Arvinger for sig til bestemt Tid og Sted inden seks Uger efter Befalingens Modtagelse og skifte Arven imellem dem, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom, og naar de har skiftet mellem forskrevne Christen Krags og Mette Skrams Arvinger, da ligeledes at skifte Arven imellem Christen Krags Arvinger og give deres Afgørelse beskrevet fra sig under deres Haand og Segl. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de møde have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i Stedet. Det befales Parterne at møde for dem, naar de tilsiges. J. T. 8, 115 b.

15. April (—). Miss. til Peder Basse om at hjælpe Hans Hansen i Bergen, der har klaget over, at en ham tilfalden Arv efter Landsdommer paa Møen Jens Hansen forholdes ham, til hans Ret. Sj. T. 23, 297 b.

16. April (Wasserbaden). Miss. til Holger Rosenkrantz Jørgensen om at tiltale den Kvinde, der nu er i Odense, som kaldes Lammeheine, og alvorligt procedere mod hende efter Loven, saa at hun flittigt eksamineres, og derefter foretage hendes Eksekution, saa at hun staaar hendes Ret, som det sig bør. Særlig skal han lade give vel Agt paa hendes sidste Bekendelse, som hun gør og vil staa ved og dø paa, at den rigtigt bliver forfattet i Pennen, eftersom i saadanne Sager brugeligt og ret er, saa Kongen derom noksom kan blive forstændiget. F. T. 3, 985.

17. April (— i Hovedkvarteret). Miss. til Hendrik Hess paa Weseren om, at han skal have flittig Indseende med, at intet Korn, Proviand, Ammunition eller lignende indskibes fra Bremen eller opskibes til Oldenburg eller andre Steder paa Weseren eller Honden¹, uden at der forevises Tilladelse med Kongens Haand og Segl, da Kongen har erfaret, at saadanne Varer gaar videre til Fjenden. Han skal derfor anholde Skibe og Gods af den Art. Sj. T. 23, 297 b. K.

— (Kbhvn.). Aab. Brev om Forbud mod Havres Udførsel fra Skaane og Bleking. Sk. R. 4, 382. (Tr.: CCD. IV. 370).

— Miss. til Lensmændene i Skaane og Bleking om at lade forkynde det aabne Brev om Forbud mod Havres Udførsel fra Skaane og Bleking. — Hr. Anders Bilde [Helsingborg], Gabriel Kruse [Landskrone], Otte Marsvin [Kristianstad], Sigvort Grubbe [Malmøhus] og Tage Thott [Sølvitsborg]. Sk. T. 5, 247.

[Efter 17. April] (—). Forleningsbrev, fra 1. Maj 1627 at regne, for Jørgen Hondorf til Rønneholm, Kongens Jægermester, paa Kronens Gods i Gisløf, Vifverup, Borrebye, Simbris, Karlebye, Grødstrup, Stibye, Valdbye, Tagerup, Tulstrup og Nøbølle Byer og Sogne i Jerrested Herred, som Enevold Kruse sidst har haft. Stiftens visse og uvisse Indkomst saavel som al Told, Sise og Vrag skal komme Kongen alene til Bedste efter klart Regnskab, og Skovene maa ikke forhugges. Sk. R. 4, 383.

¹ Hunte.

19. April (Kbhvn.). Miss. til Hr. Anders Bilde. Menige Sognemænd i Svale Sogn i Helsingborg Len har indsendt Andragende om Brøstfældigheden af deres Kirke og Vaabenhus. Han skal indsende sin Erklæring til Kancelliet herom og om Midlerne til Restaurering af denne Kirke. Sk. T. 5, 247.

20. April (Wasserbadøen). Miss. til Rektor og de theologiske Professorer i København. Johannes Piper, Apoteker i Haderslev, har klaget over, at de har nægtet hans Søn at nyde Underholdning i Kommunitetet, fordi han skal være en Holstener og ikke Dansker. Da Faderen nu er bosiddende i Haderslev og Sønnen skal have et godt Nemme, men ikke syndelige Midler til sine Studeringer, skal de ikke nægte ham Optagelsen i Kommunitetet. Sj. T. 23, 298 b. Orig. i Konsist. Ark.

21. April (Kbhvn.). Søpas for Mogens Andersen, Skipper paa Leoparden, der i Sommer skal løbe paa Kronens Strømme efter Kongens Befaling. Sj. R. 18, 189.

— Ligelydende Søpas for Jens Pedersen Helsingborg, Skipper paa Penitents, og Thomis Lollik, Skipper paa Ydsted. Udt. i Sj. R. 18, 189.

— Miss. til Jens Høg. Det Gullandske Kompagnis Udredere i Helsingør og Helsingborg har forstrakt en stor Del af deres Gods paa Gulland paa Borg og har nu Vanskelighed ved at faa deres Penge. Han skal hjælpe dem til Rette, at de ved lovlige Midler paa bedst mulige Maade kan faa deres Betaling. Sk. T. 5, 247 b.

— Miss. til Hr. Anders Bilde og Christoffer Ulfeld. Det Gullandske Kompagnis Participanter i Helsingør og Helsingborg har berettet, at de har faaet Prins Christian (V)'s Missive om at paadømme nogle Tvistigheder mellem Kompagniet og dets Udredere i Visby, men at dette endnu ikke er sket, fordi de gullandske ikke er mødt til den bestemte Tid. De skal indstævne begge Parter for sig til en bestemt Tid og afgøre deres Tvistigheder ved en endelig Dom. Sk. T. 5, 247 b.

— Miss. til Erik Urne, Lensmand paa Udsten Kloster. Denne Brevviser Peder Christensen har berettet, at han, da han var Foged paa Udsten Kloster, har ladet Klosterkirken reparere paa Tag, Hvælving og andet, da den var meget bygfældig, men at Erik Urne ikke vil godtgøre ham Bekostningen herpaa i hans Regnskab. Endvidere beretter han, at han med Vilje og Minde

har udmindet en af Udsten Klosters Tjenere fra en Gaard Ytre-
nesse¹ i Aardel² i Stavanger Len, og begærer, at han og hans
Hustru maa faa samme Gaard for Fæste, Landskyld og sæd-
vanlig Rettighed, og at han i en Bæk under Gaarden maa op-
stille en Flomsav og nyde den frit paa et Aar til at forbedre
Gaarden med og siden betale Afgift efter uvildige Mænds Skøn.
Han skal snarest til Kancelliet indsende Erklæring herom. F.
T. 3, 985.

21. April (Kbhvn.). Miss. til Erik Juel. Da der skal
foretages Skifte imellem Anders, Hans og Jens Lindenov,
afdøde Fru Elsebe Juel, Hans Lindenov til Øreslef Klo-
sters Enkes [Børn], og Tage Thott til Egede, Befalingsmand
[paa Laholm], som er deres rette Væрге, paa Grund af andre
Kongens Bestillinger ikke kan være tilstede, skal han paatage
sig Værgemaalet for Jens Lindenov og paase, at han ikke
kommer til kort paa Skiftet. Naar Skiftet er sluttet, skal han
overlevere Værgemaalet til Tage Thott. J. T. 8, 116 b.

— Ligelydende Brev til Verner Parsberg om at være Hans
Lindenovs Væрге paa Skiftet. J. T. 8, 116 b.

22. April (—). Søpas for Peter Povelsen i Helsingør,
hvis Skib Kongen har ladet fragte med en Ladning Havre o. a.
til Elben. Sj. R. 18, 189 b.

23. April (Weserboden). Bestalling for Ebbe Brun
som Slotspræst paa Antvorskov Slot med en aarlig Løn af
200 Kurantdlr. og en Klædning samt 10 Kurantdlr. til aarlig
Husleje. Sj. R. 18, 189 b.

— (Kbhvn.). Miss. til Holger Rosenkrantz til Rosenholm,
Befalingsmand paa Odensegaard, Corfits Rud til Sandholt, Mar-
kus Bilde til Hvidkilde, Befalingsmand paa Rugaard, og Jørgen
Brahe til Hvedholm, Befalingsmand paa Hagenskov. Den 15.
August 1623 er der i Odense indgaaet en Kontrakt mellem Claus
Daa til Raunstrup, Befalingsmand paa Draxholm Slot, paa sin
Søn Jacob Ulfeldt Corfidsens³ Vegne, Erik Urne, Befalingsmand
paa Udsten Kloster, Steen Rodsten til Lerbek paa sin Fader

¹ Yttre Næsse, Hjelmelands Præstegæld. ² Aardalen. ³ Jacob
Ulfeldt Korfitsen til Bavelse var gift med Claus Daas Datter Lisbet.

Lave Urnes¹ Vegne, Fru Sophie Belov, Christen Thotts Enke, til Boltinggaard paa egne og Børns Vegne, og afdøde Henning Valkendorf til Glorup om, at hvis noget af det Gods, som de havde faaet til Udlæg af Hans Pogwisch, og som da blev skiftet imellem dem, kunde bevises med Rette at være tilskiftet hans Børn efter deres afdøde Moder, skulde de alle med hverandre staa Last og Brast, og den, paa hvis Lodder eller Skifte saadant Børnegods kunde findes, skulde de alle være forpligtet til at tilfredsstille med tilsvarende Gods. Senere er ved Dom en Del af det Gods, der var tilfaldet nævnte Henning Valkendorf til Glorup, tildømt Hans Pogwisch's Børn, hvorfor Henning Valkendorfs Søn Henning Valkendorf til Brangstrup², for at han kan faa Vederlag efter nævnte Kontrakt, har tilbudt de øvrige Interesserede en kgl. Befaling derom, hvad de alle er gaaet ind paa. De faar nu Fuldmagt til snarest til belejlig Tid og Sted at indstævne Parterne for sig og afgøre Sagen mellem dem i Mindelighed eller ved Dom og give deres Afgørelse fra sig under deres Signeter. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde, skal de, som kommer til Stede, have Fuldmagt til at tage en anden god Mand i hans Sted. F. T. 3, 986.

23. April (Kbhvn.). Miss.³ til Hr. Jørgen Skeel, Knud Gyldenstjerne og Tønne Friis. Da der er indsendt gode Mænds Erklæring om, at Aarhusgaards Skove alene ikke uden stor Skovskade kan taale at holde Salpeterladen i Aarhus Len vedlige med Ved, skal de med det allerførste begive sig til Aarhus, Skanderborg og Silkeborg Skove og undersøge, hvilke Skove der ligger saa nær ved Salpeterladen, at de uden for stor Besværing for Bønderne og uden for stor Skovskade kan komme Salpeterladen til Hjælp med Ved. De skal gøre en vis Anordning om, hvor mange Læs Ved hver Bonde skal age dertil om Aaret, paa hvilke Tider det skal fremføres og i hvilke Skove det skal hugges. Hvad de i saa Maade anordner, skal de give beskrevet fra sig under deres Hænder og Segl, tilstille Lensmændene det

¹ Sten Rodsten til Lerbæk var gift med Margrethe Urne Lavesdatter.

² Bramstrup, Aasum Herred.

³ Tr. i Udt. i Hübertz Aktst. vedk.

Aarhus II. 53.

i hvert Len, i hvilket Skovene og Bønderne er beliggende, og indsende en Genpart til Kancelliet. J. T. 8, 116 b. K.

24. April (Wasserbaden). Miss. til Rentemestrene om, at de ikke maa lade Benaadninger i Lensmændenes eller andres Regnskaber passere eller godtgøres, med mindre de er bevilgede af Kongen. Sj. T. 23, 298 b. K.

— Miss.¹ til Tolderne i Sundet om, at de skal oppebære en Told af Skibene i Sundet til Opførelse af en Fæstning ved S. Anne Bro. Sj. T. 23, 299. (Tr.: KD. V. 99).

— Miss. til Jens Høg. Efter hans Begæring tillades det ham at begive sig fra Gulland til Jylland, naar han har overtaget Visborg Len, dog saaledes at han uden nogen Undskyldning atter skal være paa Visborg Slot inden Maanedsdagen fra den Tid at regne, da han drager af Landet, og desuden i Forvejen ordner alt saaledes, at der ikke sker nogen Forsømmelse paa Grund af hans Fraværelse. J. T. 8, 145 b.

— Miss. til Jørgen Krag om at være Løjtnant for et Kompagni af det jydsk Rytteri i Stedet for Jens Høg til Vang, Befalingsmand paa Stjernholm, hvis Tjeneste behøves andetsteds. J. T. 8, 145 b.

— Miss. til Christen Thomesen [Segelstrup Len]. Han skal indsende sin Erklæring til Kongen om et Andragende fra Torslef Sognemænd angaaende Kirkens Part af deres Sognetiende, som Fru Sophie Brahe² skal have frafæstet dem. J. T. 8, 146.

— Miss. til Tønne Friis om at modtage det Korn, som endnu maatte være i Behold af Kongens hos Jens Høg til Vang i Stiernholm Len, og som denne har faaet Befaling til at sende til Elben, for at han kan efterkomme samme Befaling, naar der sendes Skibe til ham fra Hr. Albrit Skeel til Fusingøe, Embedsmand paa Riberhus Slot. J. T. 8, 146.

— (Kbhvn.). Miss. til nogle Lensmænd i Danmark og Norge om, at de skal tilholde dem, der oppebærer Smaatolden paa de nævnte Steder, snarest at aflægge Regnskab for denne for Aarene 1. Maj 1625 til 1. Maj 1627 til Kommissarierne

¹ Tr.: G. F. Lassen: Kbhvns Bef. Hist. S. 129, paa Hollandsk: L. van Aitzema: Saken van Staet en Oorlogh I. 609, Londorpius II. 745. ² Hun fik 20. Juli 1626 Livsbrev paa denne Tiende.

i Skaane. — I Danmark: Ernst Normand (Korsør), Hans Lindenov (Samsø), Gabriel Kruse (Roskilde), Jørgen Brahe (Assens), Christoffer Ulfeldt (Rudkøbing), Laurits Grubbe (Stubbe-købing og Saks-købing), Otte Marsvin (Aalborg), Jørgen Skeel (Ebeltoft), Knud Gyldenstjerne (Hobro), Christen Tomissen (Søby), Sigvort Grubbe (Ystad) og Holger Rosenkrantz (Bornholm). — I Norge: Jens Juel til Lindbjerg (Romsdalen og Nordmør), Gunde Lange (Tønsberg By og Tønsberg Lens Ladesteder), Jens Juel, Statholder (Moss, Frederikstad, Skebjerg, Kiil¹, Soens² Ladested og Drammen), Ejler Urne (Skien eller Langesund, Sannikedal eller Bamble Fogderi), Gerlof Nettelhorst (Svinsund i Ide og Markers Len), Jens Bielke (Sundmør, Sundhordlen og Krogstad Havn), Jens Bjelke (Onsenis³ Fogderi), Henrik Bille (Ryfylke i Stavanger Len) og Hr. Jens Sparre (Kongelv). Sj. T. 23, 299. K.

24. April⁴ (Kbhvn.). Miss. til Mogens Gyldenstjerne. Han skal til Kancelliet indsende Erklæring i Anledning af et Andragende fra Jesper Pedersen om, at han for nogen Tid siden har faaet forundt tre Jorder udenfor Varbjerg By mod en aarlig Afgift, men da samme Jorder senere er lagt under Varbjerg Slots Ladegaard, søger han om til Gengæld at faa udvist andre Jorder. Sk. T. 5, 246 b.

26. April (—). Miss. til Claus Daa om at sende til Bremerholm i Jærn den af ham anholdte Mand, der først havde anholdt, men siden mod Forpligt løsladt en til Draxholm Len flygtet Drabsmand fra Fyen, saafremt det da ikke viser sig, at han har løsladt Drabsmanden for at krænke Retten. Sj. T. 23, 300.

— Miss. til Ernst Normand. Han skal i Stedet for Hans Lindenov til Hundslund, Embedsmand paa Kallundborg Slot, der er forhindret ved andet kongeligt Hverv, sammen med Jakob Ulfeldt, Landsdommer paa Sjælland, overlevere Holbæk Slot og Len til Mogens Pax til Torup, som Kongen har forlenet dermed. Sj. T. 23, 300 b. K.

— Miss. til Hr. Jørgen Skeel til Soustrup, Embedsmand paa

¹ Strandsted i Sannikedals Sogn, Bratsberg Amt.

² Sogns:

³ Onsens.

⁴ Maaske en Fejlskrift for 14. April. Brevet er indført mellem Breve af 14. og 17. April.

Kalø Slot, Knud Gyldenstjerne til Tim, Embedsmand paa Hald Slot, og Tønne Friis til Hesselager, Embedsmand paa Aalborg-hus. Der er ført Klage over, at Sildedybet paa mange Steder i Limfjorden tilsættes og betages med Sildegarn til Forhindring baade af Sejladsen og Fiskens Opgang, navnlig paa de Steder, som er nedenfor Nibe Fiskeri imod Stranden, hvilket er ubilligt og Landet til Skade. De skal begive sig til Aastederne og gennemgaa de Dokumenter, som de kan opspørge, særlig den tidligere udstedte Forordning, og derefter anordne, hvorledes der herefter skal forholdes. J. T. 8, 117. K.

27. April (Kbhvn.). Miss. til Bertel Hansen om at optage i Roskilde Hospital Herman Meyer, som har tjent nogle Aar paa Holmen og ved Tøjhuset og er bleven vanfør i Kongens Tjeneste. Sj. T. 23, 301.

— Miss. til Hr. Anders Bilde. I Anledning af hans Tilkendegivelse af, at der under den hallandske Fane mangler Ritmester, Løjtnant og Fændrik, er Raadet og Albret Skeel, førend han rejste fra København, bleve enige om at foreslaa, at Tage Thott Andersen, som nu af Kongen er forlenet med Laugholm Len, af Kongen kan forordnes til Ritmester over den hallandske Fane. Han skal træffe Aftale med Hendrik Hvitfeldt om til Løjtnant at tage en dygtig Karl der i Landet, som har forsøgt sig i Krig, Jørgen Vind dog undtagen, hvem Kongen maaske kan behøve paa Flaaden, og foreslaa Raadet en Mand til Fændrik, enten Palle Urne eller hvem han ellers eragter for dygtig dertil. Sk. T. 5, 248.

— Miss. til Hendrik Hvitfeldt. Da Kongen nu har udnævnt ham til Lensmand over Landskrone Len, skal han i alle Henseender rette sig efter Forordningen om Forsvaret med Mønstring, Soldaternes Afregning og Garnisoners og Fæstningers Besigtelse, naar han faar Tilsigelse derom af Hr. Anders Bilde til Rosendal, Embedsmand paa Helsingborg, da denne paa Grund af sin Svaghed ikke selv kan forrette det. Sk. T. 5, 248 b.

— Miss. til Hans Dyre. Da det er indberettet, at der af de Kontributionspenge, som han skulde oppebære af sit tidligere Len [Lundegaard] og fremsende til Underholdning for Soldaterne i Kongens Befæstninger, resterer 72 Dlr. for det fjerde Fjerdingsaar, anmodes han om snarest at fremsende disse. J. T. 8, 117 b. K.

27. April (Kbhvn.). Ligelydende Brev til Jacob Ulfeldt, Lensmand paa Nyborg, om at fremsende de resterende Kontributionspenge for 4. Kvartal, 124 Dlr. Mønt. K. til J. T. 8, 117 b.

— Miss. til Knud Gyldenstjerne til Timb, Embedsmand paa Hald, og Niels Krag til Trudsholm, Landsdommer i Nørrejylland. Da der med det første skal foretages Skifte mellem Anders, Hans og Jens Lindenov efter afdøde Fru Elsebe Juel, Hans Lindenov til Ørslef Klosters Enke, gives der dem Fuldmagt til at være tilstede ved Skiftet, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give deres Afgørelse beskrevet fra sig under deres Haand og Segl. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i Stedet. J. T. 8, 117 b.

— Miss. til Madts Christensen, Foged paa Ferøe. Da Arvingerne efter Søfren Søfritsen i Bergen og Strange Madtsen i København og Hermand Vust, Borger sammesteds, rester med nogen Afgift af de ferøeske Varer, de har faaet, som skal beløbe sig til 918 Gylden, skal han indkræve deres Tilgodehavende og indlevere den i Rentekammeret til Dækning af Restancen. N. T. 4, 584. (Tr.: NRR. V. 594 f.).

28. April (—). Miss. til Sigvort Grubbe om til Kancelliet at indsende sin Erklæring om en af Kirsten Christensdatter, Borgerske i Malmø, indgiven Supplikation, som fremsendes. Sk. T. 5, 248 b.

— Miss. til Samme. Efter hans Forslag tillades det Bønderne omkring Ystad og Malmø at levere Skattekornet i disse Byer i Stedet for i Landskrone, da det er mindre besværligt for Bønderne og Kornet, som beløber sig til 2 Skibsladninger, kan føres fra de nævnte Byer til Tyskland uden videre Bekostning af Fragt. Sk. T. 5, 249.

— Miss. til Hans Krabbe og Erik Lunov. Da Otte Lunov til Søgaard¹ med det første agter at skifte med sine

¹ Skrives ellers til Holmgaard. Det er Hans Krabbe, der skrives til Søgaard, jfr. Miss. af 12. Febr. 1624 om samme Skifte.

Børn efter sin afdøde Hustru¹, skal de rette sig efter at møde paa Skiftet og paatage sig Værgemaalet for Børnene, medens Skiftet staar paa. J. T. 8, 118.

28. April (Kbhvn.). Miss. til Hans Dyre til Boller og Christoffer Lunov til Nysterup. Da Otte Lunov til Søgaard agter med det første at skifte med sine Børn efter sin afdøde Hustru, gives der dem Fuldmagt til at være tilstede ved Skiftet, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give deres Afgørelse beskrevet fra sig under deres Haand og Segl. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i Stedet. J. T. 8, 118 b.

29. April (Stade). Miss. til Hr. Albrit Skeel [Riberhus og Møgeltønder]. Kongen har givet Befaling til, at det Kalenborgiske Regiment, som er indkvarteret i Haderslevhus Len, straks skal bryde op og sammen med det Reingrafviske Regiment marchere til andre Steder. Han skal derfor indrette det saaledes, at han har Almuen i sit Len beredt til at yde Wolf von Buchwald, holstensk Raad og Embedsmand paa Haderslevhus, Bistand til at tvinge det Kalenborgiske Regiment til straks at begynde den anordnede March, dersom han begærer Hjælp dertil og Regimentet ikke straks efterkommer Befalingen. J. T. 8, 146 b.

— Ligelydende Brev til Gunde Lange for Koldinghus Len. Udt. i J. T. 8, 146 b.

30. April (—). Miss. til Tolderne i Sundet, at de skal opkræve al Told i Guld. Sj. T. 23, 301. K.

— Miss. til Henrik Vind om med Skibe og Folk at være til Raadighed for N. Morgan, General over det engelske og skotske Infanteri, som er ankommet til Kongens Tjeneste, og for N. Norpratt², Generallojtnant over Kongens Kavalleri. Sj. T. 23, 301. K.

— Miss. til Gunde Lange til Bredninge [Koldinghus]. Da Jørgen Hansen, som en Tid lang har været i Kongens Tjeneste, har andraget om at faa en i hans Len liggende Gaard,

¹ Fru Sidsel Krabbe.

² Sj. T. har Norpendt.

kaldet Nebbe, som er ledig, skal han lade ham faa Gaarden for Stedsmaal og aarlig Landgilde, som hans Formand havde den i Brug, dog at han tager den paa Gaarden boende Enke til Ægte, da Kongen ikke vil have hende forskudt derfra. J. T. 8, 146 b.

1. Maj (Kbhvn.). Miss. til Otte Brahe Stensen om at overtage Værgemaal for Asmus von Ahlefeldts Døtre¹, som Hartvig Bille til Møllerup har forestaaet. Da den ældste Datter skal giftes, skal der foretages Skifte mellem dem. Ved dette skal han overtage Værgemaal for Jfr. Anne og, naar Skiftet er endt, ligeledes Værgemaal for Jfr. Margrete, modtage Regnskab af Hartvig Bille og kvittere for det. Sj. T. 23, 301 b.

— Miss. til Henning Valkendorf. Da der skal foretages Skifte mellem afdøde Asmus v. Ahlefeldts Døtre, skal han paatage sig Værgemaal for Margrete von Ahlefeldt og paase, at hun ikke kommer til kort paa Skiftet; naar dette er sluttet, skal han overløvere Værgemaal til Otte Brahe Stensen til Nesbyholm mod dennes Kvittering. F. T. 3, 989.

— Miss. til Gabriel Kruse og Dr. Hans Reysener. Da Hr. Niels Domianissen², Sognepræst til Hvedstrup Sogn, har andraget om et rentefrit Laan af Kirkerne i Roskilde Len til Genopbyggelse af sin nedbrændte Præstegaard, skal de hjælpe ham til et Laan paa 190 Rdlr. in specie af Kirkerne i Roskilde Len, rentefrit paa nogle Aar, til Genopførelse og Forbedring af Præstegaarden, og Gabriel Kruse skal desuden lade ham faa noget Træ af Roskildegards Skove til Bygningstømmer. Sj. T. 23, 302 b.

— Miss. til Ritmestrene over Riget om at indberette til Kancelliet, om der er nogen af Adel under deres Fane, der resterer med de forrige Aar bevilgede Penge. Hvis saa er, skal de indfordre Pengene, som Adelen selv har bevilget. — I Jylland: Hr. Jørgen Skeel, Knud Gyldenstjerne, Oluf Parsberg, Reinholt Heidensdorf, Jens Høg og Jørgen Grubbe. — Paa Fyen: Corfits Rud og Jørgen Brahe. — Paa Sjælland: Frederik Reedtz og Jørgen Urne. — I Skaane: Hertvig Hvitfeldt og Palle Rosenkrantz til Ørup. Sj. T. 23, 303. K.

¹ Vibeke, g. 1627 m. Hans Kaas til Østergaard, Margrethe og Anna.

² Registret har: Niels Domiani.

1. Maj (Kbhvn.). Miss. til Erik Bilde og Peder Bilde. Da Jomfru Margrete Bilde har ansøgt om Tilladelse til at sælge det Gods, som er tilfaldet hende i Arv efter hendes afdøde Søster Hylleborg, for dermed at betale sin Gæld, skal de foretage en Undersøgelse af, hvor stor hendes Gæld er, og indsende Erklæring derom til Kancelliet. F. T. 3, 990.

— Miss. til Hans Oldeland. Da Torben Gabrielsen til Krengerup, Landsdommer i Fyen, ikke kan dømme i Sagen mellem Jørgen Mand i Assens og hans Broder Jens Mand [Borgemester sammesteds], da han selv er interesseret i den, skal han i Stedet for Torben Gabrielsen dømme i denne Sag. F. T. 3, 990.

— Miss. til Thammis Juell til Østrup og Morten Pax til Bierre. Knud Gyldenstjerne til Timb, Embedsmand paa Hald Slot, og Verner Parsberg til Lynderup har for nogen Tid siden¹ faaet Befaling til at likvidere mellem Frederik Munk til Harritskier og Fru Ane Friis til Stensballe, Giert Rosenkrantz's Enke, men ikke efterkommet den, fordi Harridskiers Hovedgaard og Jordegods ikke er sat og takseret af gode Mænd. Der gives dem nu Fuldmagt til med det første at begive sig til Harridskier og taksere Hovedgaarden med Jordegodset, Bygningerne paa Gaarden og Ladegaarden, saavidt det er tilkendt Frederik Munk. Fru Ane Friis skal advares, naar Befalingen fuldgores, for at hun kan møde og være tilstede, om hun har noget til bemeldte Taksering at sige. De skal give Takseringen beskrevet fra sig under deres Hænder og Segl, saa at de gode Mænd, som skal likvidere mellem Frederik Munk og Fru Anne Friis, kan rette sig derefter. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i Stedet. J. T. 8, 119.

— Miss. til Christoffer Gersdorff. Han har faaet Befaling til at møde paa Skiftet efter Erik Rantzau for dennes Broder Frederik Rantzau til Asdal, Befalingsmand paa Arensburg, der er fangen i Udlandet, men da dennes Hustru² ikke saa snart kan faa Underretning om, hvorvidt han

¹ 5. Sept. 1626.

² Margrethe Podebusk.

vil vedgaa Arv og Gæld efter Broderen eller ikke, befales det Christoffer Gersdorff, naar Skiftet er sluttet, at forvare og ind-sætte Frederik Rantzaus Arvedel, indtil det kan erfares, om han vil vedgaa Arv og Gæld inden den Tid, som Retten fastsætter. J. T. 8, 119 b.

1. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hans Dyre og Anders Friis. Da Gierlof Nettelhorst til Ous, Befalingsmand over Ide og Marker Len, for nogen Tid siden har faaet Befaling til at overlevere Værgemaalet for Jens Bildt Ottesen til Niels Lange til Rønnesholm, befales det dem at være tilstede ved Overleveringen. De opstaaede Stridigheder skal de forlige i Mindelighed eller afgøre dem ved en endelig Dom og give deres Afgørelse beskrevet under deres Haand og Segl. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i Stedet. J. T. 8, 120.

— Miss. til Gunde Lange og Tygge Brahe. Da de tidligere sammen med Oluf Parsberg til Jernet, Befalingsmand paa Bergenhus, og Jens Høg til Vang, Befalingsmand paa Gulland, har faaet Befaling til i Mindelighed eller ved Dom at afgøre de Stridigheder, der kan opstaa mellem Hertvig Bilde til Damsgaard og Jomfru Lisebet Friis om Værgemaalet for hende, som Hertvig Bilde i nogen Tid har forestaaet, og da Oluf Parsberg og Jens Høg er sendt til Udlandet i Kongens Bestilling, saa de ikke kan fuldføre Befalingen, befales det dem at møde i Aarhus førstkommende St. Olai Dag [29. Juli], indstævne de stridende Parter for sig til denne Dag, efterkomme alle de i den forrige Befaling omhandlede Punkter og afgøre dem endeligt. Naar dette er sket og Hertvig Bilde i deres Nærværelse har klargjort med hende, skal de tilholde Jomfru Lisebet Friis, at hun straks giver ham nøjagtig Kvittans for samme Værgemaal. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i Stedet. J. T. 8, 120.

— **(Stade).** Miss. til Timand Clausen og Ernst Prycter, Udligere paa Ejderen, om at have Indseende med, at intet Korn, Ammunition eller andre forbudne Varer udskibes fra Frederiksstad eller andensteds i Hertugdømmerne Slesvig og Holsten uden Kongens særlige Pas og Tilladelse; andre,

ikke forbudne Købmandsvarer, som skal føres til Kongens Hovedkvarter i Stade eller andensteds opad Elben, maa de lade passere, hvis Skipperen har Hertug Frederik til Slesvig og Holstens Certifikation under hans Haand og Segl paa, at de har stillet Kavtion for, at Varerne ikke skal andetsteds hen. De skal iøvrigt visitere alle Skibe efter forbudne Varer. Sj. T. 23, 303 b. K.

1. Maj (Stade). Bevilling for Jomfru Ide Ahlefeldt til med sin Lavværges Samtykke uhindret at sælge sit Arve- og Jordegods til gode Mænd og Adel. [Ligelydende med Bevillingen for Jomfru Helvig Ahlefeldt af 15. Febr. 1627]. J. R. 8, 157.

2. Maj (—). Miss. til Jens Høg [Visborg]. I Anledning af, at Jahan Becker, Borger i Hamborg, har klaget over, at 14 Læster Salt er beslaglagt for ham i Visby, skal han snarest afgive Erklæring til Kongen. Sk. T. 5, 256.

3. Maj (—). Mageskifte mellem Hr. Christian Friis til Kragerup, Kongens Kansler, og Kronen. Sj. R. 18, 190 (se Kr. Sk.).

— Miss. til Holger Rosenkrantz. Kongen sender ham en Pakke, hvoraf han kan se, hvad man paa adskillige Steder har statueret om den Kvinde ved Navn Lammeheine, der er anholdt hos ham, hvilken han ogsaa kan vise Dommerne, der skal dømme i hendes Sag; men ellers skal han lade hendes Proces gaa efter Kongens forrige Befaling¹. F. T. 3, 991.

4. Maj (—). Bestalling for M. Christen Jensen som Kongens Hofprædikant med en aarlig Løn af 300 Rdlr. in specie, 16 Kurantdlr. i Kostpenge om Maaneden, 2 sædvanlige Hofklædninger, 30 Dlr. til Husleje, 20 Kurantdlr. om Maaneden til 2 Vognheste, fra 24. Jan. s. A. at regne, at betale af Rentekammeret. Han skal følge Kongen paa Rejser, naar han faar Tilsigelse derom. Sj. R. 18, 195 b².

— Miss. til Hr. Anders Bilde [Helsingborg] og Christoffer Ulfeldt [Tranekær] om snarest muligt i deres Len at lade lave 1000 Buløkser og Skafter dertil, gode, tjenlige og med Haard-

¹ 16. April 1627.

² Tr.: D. G. Zwergius: Det Siell. Cleresie I.

559 f.

staal paalagt i Æggen, og sende dem til København, hvorfra de skal sendes til Tøjhuset i Krempen. Sk. T. 5, 255.

4. Maj (Kbhvn.). Miss. til Peder Basse. Hans Hansen i Bergen har berettet, at hans og hans Søskenes Arv efter deres Broder Jens Hansen, forrige Landsdommer paa Møen, forholdes dem af Peder Andersen i Stege, fordi den Afdøde er ham nogen Gæld skyldig, hvilken Gæld Hans Hansen er villig til at betale uden Tiltale. Han skal hjælpe Hans Hansen til Arven, dog skal han først betale den bevislige Gæld til Peder Andersen og andre, og hvis Hans Hansen har nogen Gæld at fordre der paa Landet, skal han ogsaa hjælpe ham eller hans Fuldmægtig til Betaling af den. Sj. T. 23, 304.

— Miss. til Christoffer Ulfeldt om snarest at lade indkræve de Penge, som Kirkerne paa Langeland efter Kongens Mandat¹ skal betale til Reparation af St. Knuds Kirke i Odense, og overlevere dem til Holger Rosenkrantz til Rosenholm, Befalingsmand paa St. Hans Kloster i Odense, og Dr. Hans Mikkelsen, Superintendent over Fyens Stift. F. T. 3, 992.

— Miss. til Niels Krag til Trudsholm, Landsdommer i Nørrejylland, og Verner Parsberg til Lynderupgaard. Da der er adskillige Tvistigheder mellem Hans Dyre til Boller og Jomfru Birgete Stygge angaaende Gældssager, skal de paa belejlig Tid og Sted indstævne Parterne for sig, i Mindelighed eller ved Dom afgøre Stridighederne imellem dem og give deres Afgørelse beskrevet fra sig under deres Haand og Segl. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i Stedet. J. T. 8, 121.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Aalborg. Denne Brevviser Henrik Lauritsen beretter, at en Studiosus Hartvig Jacobsen, barnefødt i Aalborg, en Tid lang har haft Kost og Herberg i hans Hus og er bleven ham en Sum Penge skyldig, som han nu ikke kan faa. De skal være ham behjælpelige med uden Forsinkelse at faa de Penge, han er berettiget til. J. T. 8, 153. K.

¹ 30. Juli 1625.

5. Maj (Kbhvn.). Miss. til Tolderne i Sundet om, at den hollandske Kommissarius har anmodet om, at Passene for Skibe fra Holland, der passerer Sundet, maa blive tilstillet ham. De skal derfor, naar der bliver Ledighed for Fortoldning, begive sig til København med Visitereren og Kommissarius for at erklære sig derom. Ligeledes skal de indsende Erklæring fra Visitereren om Klagen over, at han undertiden lader Skipperne vente paa deres Pas. Sj. T. 23, 304 b. K.

— Miss. til Frederik Urne om at give Casper Keesberg, der skal være Løjtnant paa Kronborg Slot, samme Besolding som Løjtnanten i Christianstad, nemlig 180 Dlr. aarlig, fra 4. Oktober f. A. at regne. Sj. T. 23, 305. K.

— Miss. til Lensmændene i Skaane. Kongen har erfaret, at der i Landkompagnierne i Skaane, Halland og Blekinge mangler en Del Mandskab, og da der af Rigens Raad, der har faaet Missive fra Prins Christian (V) om at skaffe andre unge Karle i de udtagnes Sted til Komplettering af Kompagnierne, ikke er andre til Stede i de nævnte Lande end Hr. Anders Bilde til Rosendal, der for sin Skrøbeligheds Skyld ikke kan forrette Arbejdet, skal Lensmændene selv hver i sit Len udtage saa mange unge, dygtige Karle, som er fornødne til Kompagniernes Komplettering. Sk. T. 5, 249.

— Miss. til Hr. Anders Bilde [Helsingborg] og Tage Thott [Sølvitsborg] om i deres Len at udskrive saa mange unge Karle, at Landkompagnierne kan blive komplette, ligesom det er tilskrevet de øvrige Lensmænd i Skaane, Halland og Blekinge. Sk. T. 5, 250.

— Miss. til Axel Rosenkrantz. Da han paa det tidligere Missive om til Rentekammeret at betale afdøde Corfids Hardenbergs Restance fra hans Forlening med Verø¹ Kloster, har svaret, at denne intet Jordegods har efterladt sig, og at hans Løsøre er modtaget af Lensmændene for hans Restance, men Rentekammeret ikke har faaet nogen Efterretning herom, skal han som den afdødes Arving uden videre Undskyldning eller Forhaling betale den omhandlede Restance i Overensstemmelse med det forrige Missive, da den ellers vil blive krævet af ham ad Rettens Vej. Sk. T. 5, 249 b.

¹ Verne.

5. Maj (Glückstadt). Miss. til Frants Rantzau. Af hoslagte Supplikation kan han se, hvad Ditlef Holck har indberettet angaaende nogen Restance for Bygninger paa Visborg Slot, som Frederik Reedtz til Tyerstrup, Befalingsmand paa Tryggevælde, efter Kongens Ordre har tiltalt ham for, og har anmodet om at blive fritaget herfor. Kongen vil forskaane Ditlef Holck for denne Tiltale, saa at Kvittansen for samme Len ikke forholdes ham af den Grund. Sj. T. 23, 305.

6. Maj (—). Aab. Brev om, at Arild Pedersen i Siersløfvester¹, Birkefoged til Keigne² Birketing, for sin Bestilling maa beholde den Gaard, han hebor, kvit og frit, saa længe han har denne Bestilling. Sj. R. 18, 196.

— Miss. til Ernst Normand. Da Kongen har bevilget³ Hr. Christian Friis til Kragerup, Kongens Kansler og Befalingsmand til St. Knuds og Munkeleif Klostre, Jus patronatus til Ørslef Sogn og Kirke mod fuldkomment Vederlag til Hospitalet i Slagelse, skal han lade samme Jus patronatus være ham følgagtig efter den Revers, der tilstilles ham af Statholderen. Sj. T. 23, 305 b. K.

— Miss. til Sigvort Grubbe om at lægge 2 Gaarde i Verrestad i Tommerup Sogn i Jerested Herred, 1 Kirkegaard i Ørum By og Sogn, 1 Kirkegaard i Øreby By og Sogn i Ingelsted Herred, 1 Bol i Ølluf i Vimmingshøy Sogn, 1 Gaard i Simmeling By og Sogn, 1 Gaard i Kelstrup By og Sogn i Vimmingshøy Herred, 1 Gaard i Virestad i Sedrup Sogn og 3 Gaarde i Ville i Slagerup Sogn i Skøds Herred, som Kongen har faaet til Mageskifte af Niels Friis til Skomstrup, ind under Malmøhus Len, indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Regnskab af dem. Sk. T. 5, 254 b.

— Mageskifte mellem Niels Friis til Skomstrup og Kronen. J. R. 8, 152. K. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Otte Marsvin [Aalborghus Len]. Jens Skrædder, Peder Sørensen og Jens Lauritsen, Sandemænd i Løgstørs Birk, har forset sig i deres Sandemænds Tov, idet de har svoret Jesper Hansen, som har dræbt Niels Bødker, til sin Fred,

¹ Sigerslevvester, Lyng-Frederiksborg H.
² 1. Juni s. A.

³ Kreim o: Kregome.

og Anders Nielsen, Thommis Madtsen, Sone Christensen, Erik Jensen, Anders Spegger, Peder Christensen, Anders Jensen og Søfren Pedersen, Sandemænd i Hanne¹ Herred, har ligeledes forset sig i deres Tov angaaende Peder Jensen i Broufst, som Peder Ibsen, Graver sammesteds, har dræbt, idet de har svoret Peder Ibsen til sin Fred, hvilke deres Tov er underdømt af Landsdommerne i Nørrejylland. De har begæret, at deres Forseelse maa blive dem efterladt. Det befales ham derfor at aftinge med dem for samme Forseelse efter deres Formue; dog maa de ikke herefter blive i Sandemændsbestillingen. J. T. 8, 121 b.

6. Maj (Glückstadt). Miss. til Jørgen Skeel og Laurids Lindenov. Kongen har bevilget Niels Friis til Skomstrup at maatte faa til Mageskifte en Gaard og 3 Bol af Aarhus Kapitels Gods i Sødeby² i Holm Sogn i Ning Herred, dog saaledes at Kapitlet skulde have Erstatning derfor af Kronens Gods i de næst hosliggende Len, dog uden Skade for Lenene. Kongen har nu af deres Erklæring erfaret, at Kapitlet til Vederlag for nævnte Gods har begæret to af Kronens Gaarde, den ene i Elsted By [og Sogn i Vester Lisbjerg Herred] i Kalø Len, som dog hører under Skanderborg, den anden i Skiødstrup i Kalø Len og desuden Koldens Mølle og Skov i Skanderborg Len samt en Gaard i Brenstrup [i Tilst Sogn i Hasle Herred] i Aarhusgaards Len, hvilket Gods, bortset fra Møllen, Skoven og Gaarden i Brendstrup, der ikke kan undværes fra Lenet, beløber sig til henved 10 Tdr. Hartkorn mere end Kapitelsgodset, og at Kapitlet alligevel vil have sig Tyrestrup Jord forbeholden, skønt den ikke uden Skade kan undværes fra Gaarden. Niels Friis har nu af den Aarsag tilskiftet sig forskrevne to Gaarde, som erklæres at kunne undværes fra Lenene, og erklærer, at han ikke begærer nævnte Tyrestrup Jord fra Kapitlet, men kun forskrevne Gaard i Skode med de tre Bol og deres rette Tilliggelse, Tyrestrup Jord undtagen. Da Kongen af hans Erklæring ser, at Kapitlets Begæring er ubillig, da det beregner sig saa meget til overs, anmodes de om efter Besigtelsen af begge Parters Gods at gøre

¹ Han H. Holme S., Ning H.

² Formodentlig Fejlslæsning for Skodeby, ∴ Skaade,

Kapitlet Udlæg i de to Gaarde i Elsted og Skødstrup og endvidere af Kronens Gods fra de nærmestliggende Len saa meget, som Kapitlets Gods beløber sig til i Landgilde og Ejendom udover Niels Friis's to Gaarde, dog uden Skade for Lenene. For det, som de saaledes udlægger af Niels Friis's 2 Gaarde til Kapitlet, skal de lade ham gøre Udlæg af hans Jordegods i Gislum Herred i Mariager Klosters Len, saavel Landgilde som Ejendom, beregnet 2 Tdr. Hartkorn af hans Gods til Udlæg mod hver Td. Korn, som de paa hans Vegne udlægger fra Kronen til Kapitlet, efter hans eget Tilbud, og saaledes faa dette Mageskifte bragt til Ende, baade imellem Niels Friis og Kronen, saa at der sker enhver godt Skel og fuldkomment Vederlag, særskilt for Landgilde og særskilt for Ejendom, som brugeligt er ved alle Mageskifter. Hvad de heri besigter, ligner og lægger, skal de indsende under deres Hænder og Segl til Kancelliet. J. T. 8, 127.

6. Maj (Stade). Miss. til Frands Rantzau, Statholder, om at lægge en Gaard i Vorum¹ By og Sogn i Galten Herred [som Kongen har faaet til Mageskifte af Niels Friis til Skomstrup] ind under Dronningborg Len. Udt. i J. T. 8, 128.

7. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Anders Bilde og Christoffer Ulfeldt om efter det dem tidligere tilsendte Brev² at afsige endelig Dom mellem Jens Bonde til Oretop og nogle andre af Adel i Sverrig om det Vederlag, som de skal yde ham for deres Part af Rostjenesten, som han en Tidlang har holdt for dem. Sk. T. 5, 250.

— Miss. til Hr. Anders Bilde. I Anledning af hans Anmodning om Materialier til Bygning af Broer og Stillinger til Istandsættelse af Fæstningerne Christianstad og Christianopel og om en Murermester til Arbejdet, svares, at han selv skal antage en dygtig Murermester og købe Materialier samt betale begge Dele af de Penge, som Fæstningerne har i Forraad. Sk. T. 5, 250 b.

— Miss. til Gabriel Kruse. Nærværende Christian Pedersen, Fru Ane Brahe Otte Lindenovs Enkes befuldmægtigede Foged, har

¹ Værum, se Kr. Sk. 6. Maj 1627.

² 6. Okt. 1626.

tilkendegivet, at hun 1625 har ladet erlægge Afgiften af nogle Tiender, som hun har i Fæste i Landskrone Len, paa Malmøhus, hvorfor hun har Sivert Grubbes Bevis, men at hun senere har maattet erlægge samme Afgift paany til Gabriel Kruse. Han skal derfor tilbagebetale hende denne sidste, da førstnævnte allerede er indgaaet i Kongens Regnskab. Sk. T. 5, 250 b.

7. Maj (Kbhvn.). Miss. til Markor Bilde til Hvidkield og Erik Urne, Befalingsmænd paa Rugaard og Udsten Kloster. Claus Brockenhuus til Broholm har berettet, at han efter lovlig Forfølgning har udlagt noget Gods og Løsøre til Ditlef Brockdorf til Rosenhauf, som ingen skal være interesseret i, og inden han har opbudt sit Bo. Begge har nu anmodet om en Befaling til dem om at foretage Likvidation af Godset og Løsøret imellem dem. De skal snarest indstævne Parterne for sig, likvidere Gods og Løsøre mod Gælden og give Parterne deres Afgørelse beskrevet fra sig under deres Haand og Segl. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i Stedet. F. T. 3, 992.

— Miss. til Claus Brockenhuus. Hans Markdanner til Langesø har berettet, at Claus Brockenhuus har ladet sig indføre i afdøde Peder Straales Gods for Niels Gyldenstjernes Gæld paa samme Dag og Tid som Hans Markdanner, hvilken Indførsel er kendt magtesløs paa sidste almindelige Herredag, saa at han skulde tilbagelevere det nævnte Gods til afdøde Peder Straales Kreditorer, medens Hans Markdanners Indførsel skulde staa ved Magt efter samme Dom, dat. Kolding 17. Maj 1626; endvidere beretter Hans Markdanner, at Claus Brockenhuus efter en anden i Kolding afsagt Dom skulde afgive Torpegaard til Hans Markdanner, men at han alligevel besidder Gaarden og det omhandlede Gods. Han skal derfor snarest til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorfor han ikke har efterkommet disse Domme. F. T. 3, 994.

— Miss. til Ifver Juel og Niels Krag. Da Skiftet efter afdøde Ifver Friis til Volstrup endnu ikke er tilendbragt, skal de med det første indstævne for sig Ifver Friis's Arvinger og Børns Værger og afgøre det, der endnu er dem imellem uklareret og ikke er afgjort paa sidste Skifte, i Mindelighed

eller ved Dom og give deres Afgørelse beskrevet fra sig under deres Haand og Segl. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i Stedet og uden videre Ophold fuldføre denne Befaling. J. T. 8, 122.

7. Maj (Kbhvn.). Miss. til Anders Friis om at paatage sig Værgemaalet for Jørgen Friis, medens Skiftet efter hans Fader, Ifver Friis til Volstrup, staar paa, og have Indseende med alting paa hans Vegne. J. T. 8, 123.

— Ligelydende Miss. til Mogens Kaas til Støringgaard om at være Jomfru Karen Friis's Værge og til Laurids Lindenov om at være Jomfru Margrete Friis's Værge. Udt. i J. T. 8, 123.

— Miss. til Erik Juel om at være tilstede ved Skiftet efter Ifver Friis til Volstrup og hvis en af de tre beskikkede Værger paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde, da at være Værge i den fraværendes Sted, saa at samme Sag uden videre Ophold kan komme til endelig Ende. J. T. 8, 122.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Aarhus om Stadfæstelse paa den anordnede Afgift til Aarhus Bolværkers Reparation. J. T. 8, 123. K. (Tr.: CCD. IV. 370. Hübertz: Aktst. vedk. Aarhus II. 53 f.).

8. Maj (Steinburg). Instruktion, hvorefter Gabriel Kruse til Hiuleberg, Befalingsmand paa Roskildegård, som Admiral paa Flaaden, med sin Underadmiral, Skibshovedsmænd, Løjtnanter med flere skal rette sig i den kommende Sommer paa Elben. Han skal straks begive sig med Skibene til Elben og give Agt paa de fremmede Skibe, der ankommer dertil, og saa vidt muligt visitere dem efter Ammunition, som han skal beslaglægge, og udspørge dem om Skibe i Søen. Han skal tilholde alle ind- eller udsejlende Skibe at gøre tilbørlig Reverens med Strygning. Han skal udspørge dem, om der nogetsteds udrustes nogen Flaade og hvortil den er bestemt, og give Kongen Besked derom. Sj. R. 18, 196 b.

— Instruktion for Hendrik Vind som Admiral paa Weseren. [Ligelydende med Instruktionen for Gabriel Kruse med Tilføjelse af, at han skal paase, at ingen Ammunition, Proviant eller lignende indføres opad Weseren eller andre Strømme, saa at det kan komme til Fjenden, men beslaglægge saadant,

hvilke Pas de end har, hvis de ikke har Kongens Pas; dog er hermed ikke ment Proviant og Kramvarer til Bremen]. Sj. R. 18, 197.

8. Maj (Kbhvn.). Miss. til nogle af Lensmændene i Sjælland og Skaane¹. Da en Del af de Soldater, som Vogen Vogensen har udtaget af Landkompagnerne, ikke er mødt, skal de lade dem straffe, hvis de ikke har haft lovligt Forfald. — Paa Sjælland: [Palle Rosenkrantz] Vordingborg, [Frederik Reedtz] Tryggevælde, [Mogens Kaas] København, [Jørgen Urne] Kronborg, [Mogens Pax] Roskilde, [Claus Daa] Draxholm, [Hans Lindenov] Kallundborg, [Jacob Ulfeldt] Ringsted, [Ernst Normand] Antvorskov, [Alexander Raabe v. Pappenheim] Holbæk og [Just Høg] Sorø. Sj. T. 23, 305. K.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Køge om, at de skal have Ret til at udstede Søpas i Lensmandens Fraværelse. Sj. T. 23, 306 b.

— Miss. til Ove Høg og Mogens Kaas om Godtgørelse til den øverste Hører ved Vor Frue Latinskole i København for hvad han har mistet i Indtægt ved Solberg Bys Nedlæggelse. Sj. T. 23, 307. K. (Tr: KD. V. 99 f.).

— Miss. til Hr. Anders Bilde og Tage Thott Ottesen. De skal revidere Bygningsregnskaberne for Halmstad og Christianstads Kirker, anordne en aarlig Afgift af Kirkestolene paa Grund af Kirkernes ringe Indtægt og lade udføre tarveligt og nødtørfigt det, der endnu maatte mangle paa disse Kirkers Bygning. Sk. T. 5, 251.

— Miss. til Hr. Anders Bilde om, at Kongen har eftergivet Straffen for en Kvinde, ved Navn Kirsten Nielsdatter, i Halmstad Sogn i Luge Herred, der efter Recessen burde straffes paa Livet, fordi hun anden Gang har ligget et af sine Børn ihjel. Hvis hun eller nogen anden igen begaar denne Forseelse eller Skødesløshed med at ligge Børn ihjel, skal de straffes efter Recessen. Sk. T. 5, 251 b.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Odense. Efter Prins Christian (V)'s Brev skal de to Gange om Aaret fremsende de Penge, der af Købstæderne paa Fyen skal betales til dem til

¹ Lensmændene i Skaane er ikke opført.

Postbudenes Underhold, til Postforvalteren i København, men da disse Penge skal anvendes til de tyske Postbude, skal de fremtidigt, for at undgaa unødige Frem- og Tilbagesendelse, aarligt til de fastsatte Terminer sende Pengene til Gunde Lange til Bredninge, Embedsmand paa Koldinghus, og de efterfølgende Lensmænd her. F. T. 3, 995. Orig. i Landsark. i Odense.

8. Maj (Kbhvn.). Miss. til Knud Gyldenstjerne og Verner Parsberg. Det berettes, at de har opsat den dem ved tidligere Miss.¹ befalede Likvidation mellem Frederik Munk til Harridskier og Fru Ane Friis til Stensballe, Giert Rosenkrantz's Enke, fordi Harridskier Gaard og Gods ikke var takseret. Men da det formenes, at der er sluttet et vist Køb eller Kontrakt mellem Frederik Munk og Fru Ane Friis om samme Gaards og Godses Værd, og da det ogsaa vides, hvor meget Gods Jahan Brockenhuus har ladet sig indføre i for Fru Ane Friis's Gæld, saa kan heraf erfares, hvor meget der kan og bør kortes derimod i forskrevne Kontrakt og Køb à l'advenant. De skal derfor efterkomme den forrige Befaling, selv taksere og likvidere Parterne imellem og bringe Sagen til endelig Ende. J. T. 8, 123 b.

— Miss. til Jørgen Kruse og Jørgen Arenfeldt. Da Jomfru Jahanne Lykke har andraget om Befaling til dem om, at de paa Vorgaard og Bagisvong skal optage de Breve, der maatte findes der efter hendes afdøde Moster Fru Ane Krabbe, og ligeledes hendes afdøde Foged Peder Søfrinsens Skrin, som staar i Viborg under Forsegling, og deraf udtage de Breve, der vedkommer hende og hendes Medarvinger, og tilstille enhver sine, befales det dem at indstævne Fru Anne Krabbes Arvinger og Interesserede for sig at møde paa Vorgaard, Bagisvogn og Viborg, optage Brevene og levere dem til dem, som begærer dem, og nedlægge en rigtig Reversal under deres Haand og Segl over de udtagne Breve i Skrinene. J. T. 8, 124.

9. Maj (Oldesloe). Miss. til Hendrik Vind, Admiral paa Weseren. Da en Del af de Folk, som de danske Officerer har hvervet, deserterer og lader sig hverve af Major Behem til Danzigs Tjeneste, skal han passe nøje paa, at de Folk, som Majoren udfører, har rigtigt Pas og Afsked fra dansk Tjeneste

¹ 5. Sept. 1626, jfr. 1. Maj 1627 til Tommis Juel og Morten Pax.

eller Bevis for, at de ikke har været i dansk Tjeneste. Sj. T. 23, 307 b. K.

10. Maj (Kbhvn.). Miss. til Borgemestre og Raad i Helsingør. Da Niels Pedersen Vendelboe har klaget over, at han forurettes af Borgemester i Helsingør Niels Madsen, skal de forhjælpe ham til hans Ret. Sj. T. 23, 307 b.

11. Maj (—). Miss. til Peder Basse. Mathis Hansen, Bundtmager, og Jen[s] Blegindsfar i Stege har berettet, at de af Hans Nielsen, Brygger i Stege, er blevne sendt til Ane Peters sammesteds for at spørge, om hun havde faaet en Pung med nogle Penge af Hans Nielsen, og at de for deres paa denne Beskikkelse afgivne Svar er stævnet for Landsdommeren paa Møen Christen Lauritsen, som har underkendt deres Svar og dømt dem fra deres Fingre. Da de vil forfølge Sagen, men frygter for at paagribes, skal han lade dem føre Sagen ubehindret til dens Udgang. Sj. T. 23, 308.

— Miss. til Knud Gyldenstjerne. Da han i Henhold til tidligere Befaling¹ om at forordne en dygtig Apoteker i Viborg har sendt Frands Otthans til København og denne har vist sig at være dygtig, skal han lade ham gøre sin Ed og indsætte ham til Apoteker. K. J. T. 8, 124 b.

— Miss. til Frederik Urne. Jacob Hybbersen i Helsingør har klaget over, at hans Moder er bleven angrebet paa sin Ære og skældt for en Tyv af Jacob Ridder i Helsingør, som har bosat sig der for nogen Tid siden, men er Udlænding. Han agter at føre Sagen for Retten, men da hans Modpart ikke er Borger der eller har noget at hæfte med til Sagens Uddrag, skal Frederik Urne hjælpe Jacob Hybbersen til Rette, saa vidt Lov og Ret er. Sj. T. 23, 308 b.

U. D. o. St. [ca. 11.—17. Maj (—)]². Miss. til Vogen Vogensen. Hans Geilfus, Borger i København, har berettet, at hans afdøde Søn Jens Vognsen skyldte ham en Sum Penge, som Geilfus har krævet hos Vogn Vognsen, der ogsaa har lovet at betale dem, hvilket dog endnu ikke er sket. Han skal derfor betale Hans Geilfus for at forekomme al Vidtløftighed. J. T. 8, 124 b.

¹ 8. Okt. 1626.

² Indført mellem Brevene af 11. og 17. Maj.

12. Maj (Kbhvn.). Miss. til Lensmændene i begge Rigerne. Den første Termin af den bevilgede Skat er bleven erlagt i gangbar Mønt, som det er blevet bevilget i Odense, men da det er Kongen magtpaaliggende at faa Skatten i Rigsdalere, skal de forhandle med Undersaatterne i Købstæderne og Landsbyerne om, at de saa vidt muligt betaler de tre følgende Terminers Skat i enkende Rigsdalere. De skal medgive Skriverne en Fortegnelse over, hvor mange Rigsdalere deres Bud har med, da det formenes, at en Del af dem bytter de Rigsdalere, som de har med, med Smaamønt. Sj. T. 23, 309. K.

— Miss. til Tønne Bilde. Kongen har befalet Marquor Bilde til Hvidkilde og Jørgen Brahe til Hvedholm, Embedsmænd paa Rugaard og Hagenskov, at overlevere Hindsgavl Slot og Len til Gregers Krabbe til Tostelund, men da Jørgen Brahe ved anden kgl. Bestilling er forhindret, skal Tønne Bilde sammen med Marquor Bilde foretage Overleveringen af Lenet. F. T. 3, 996.

— Aab. Brev, hvorved Christoffer Urne til Aasmak, Embedsmand paa Aalholm Slot, faar Befaling til at have Købstæderne paa Lolland og Falster i Befaling og Forsvar med en aarlig Løn af 150 Dlr., at udrede af Rentekammeret. [Enslydende med aab. Brev af 4. Juni 1627]. Sm. R. 5, 98 b.

— (Lauenborg). Miss. til Hr. Jørgen Skeel. Da Kongen af Hensyn til den Støtte, som Undersaatterne af Adel over hele Danmark har ydet paa den sidste Herredag i Odense, har bevilget dem Ret til denne ene Gang at vælge en Adelsperson, som enhver formener gavnligest at kunne tjene Kongen, Riget og det gemene Ridderskab som Rigens Marsk, og da de fleste Stemmer er faldne paa ham, anmodes han om at begive sig til Prins Christian (V), naar han faar Bud derom, og hos denne aflægge Eden, da Kongen nu er saaledes optaget, at han ikke selv kan forrette det. J. T. 8, 128.

16. Maj (Kbhvn.). Miss. til Ernst Normand om at lægge 2 Gaarde og en Part i en tredje Gaard i Knudstrup i Gersløf Sogn, 2 Gaarde i Kirkehelsing By og Sogn, en Part i en Gaard i Gersløf By og Sogn, 5 Gaarde og 1 Gadehus i Reersløf By og Sogn, alle i Løve Herred, 1 Gaard og 1 Mølle i Sønder Jelling i Haarslev Sogn, 1 Gaard i Menstrup i Marrede Sogn og 3¹/₂ Td. Byg Landgilde af 1

Gaard i Giørsløf By og Sogn, alle i Flakkebjerg Herred, som Kongen har faaet i Mageskifte af Hr. Christen Friis til Kragerup, ind under Antvorskov Len, indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Regnskab for den visse og uvisse Indkomst af dem. Sj. T. 23, 309 b. K.

16. Maj (Kbhvn.). Bestalling for Bunde Jacobsen som Tolder og Sisemester i Assens Købstad. Han skal oppebære Øksen- og Hestetold, Ølsise og al anden Told, Sise og Rettighed og gøre Regnskab for den hver 1. Maj. Han skal paase, at ingen Øksne eller Heste eller andet ind- og udskibes uden at fortoldes, og hvis nogen ikke har rede Penge til straks at betale Tolden med, maa han ikke lade dem passere, uden at de stiller Vissen og Loven og gør nøjagtig Forvaring for, at Kongens Rettighed betales til den lovede Tid. Han skal i Løn have 100 Kurantdlr., 10 Kurantdlr. til en sædvanlig Hofklædning og for at oppebære Smaatolden 30 Kurantdlr. aarlig fra 1. Maj 1627 at regne, at betale af Rentemesteren, naar han afleverer sit Regnskab. Hvis nogen udskiber noget eller bryder sin Bunke¹, førend Tolderen har fortoldet og forsiset Varerne, skal han have forbrudt det, han sejler med, til Kronen. F. R. 3, 393 b.

17. Maj (—). Miss. til Mogens Kaas. Kongen har eftergivet Hr. Anders Jacobsen, Sognepræst i Brøndbye, hans Forseelse ved Uddelingen af Sakramentet, saa at han maa blive i sit Sogn, saaledes som Sekretær Jørgen Seefeldt under Dato Lyckstadt 5. Maj har skrevet paa Mogens Kaases Erklæring i denne Sag. Men hvis Præsten begaar yderligere Forseelse, skal denne Sag genoptages. Sj. T. 23, 310 b.

— Miss. til Ernst Normand om ved lovlig Rettergang at lade procedere en Sag mellem Niels Rasmussen Graae, Borgemester i Slagelse, og Jep Jacobsen sammesteds, der har overfaldet Borgemesteren med Skældsord og ikke vil ophøre dermed, skønt Borgemesteren ved Retten er frikendt for hans Sigtelser. Sj. T. 23, 311.

— Miss. til Bispen i Skaane [Dr. Mads Jensen] om at give Jonas Andersen, der er sendt til Skaane for at opsøge

¹ Lasterum.

gamle Monumenta, sin Anbefaling til Provster og Præster i Stiftet om at være ham behjælpelige. Sk. T. 5, 252.

17. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hendrik Hvitfeldt. Raadet har erfaret, at en Mand, ved Navn Niels Bysvend, i Landskrone, der uden Kapitels Dom har været nogle Aar fra sin Ægtekvinde, derefter har giftet sig to Gange, og at den Kvinde ved Navn Ellin Pedersdatter, som han nu har, i sit Ægteskab med ham har nogle Børn og derfor nødtigt vil skilles fra ham. Han skal lade undersøge, om hun har vidst noget om hans Forhold, da de blev viiede; men selv om hun dengang intet har vidst derom, skal de straks skilles, dog er Raadets Mening, at denne Sag ikke bør være hende til nogen Forsmædelse eller Vanære paa Grund af hendes Uvidenhed. Men Manden skal tiltales og straffes, som vedbør. Sk. T. 5, 252.

— Miss. til Hr. Anders Bille. Rigens Raad har erfaret, at en Kvinde, ved Navn Karen Nielsdatter, boende i „Grafverne“ i Helsingborg Sogn, har været gift med en Mand i Landskrone, ved Navn Niels Bysvend, men at de i 15 Aar har været fra hverandre uden Kapitels Dom. Hun er senere bleven gift med en anden Mand, medens han har været to Gange gift. Han skal lade Sagen undersøge ved lovlig Proces og Rettergang og lade vedkommende straffe. Sk. T. 5, 252 b.

— Miss. til Sten Rodsten og Axel Urne. Fru Kirsten Kaas, Ofve Urup til Ofvitsholms Enke, og Fru Helvig Kaas, Hannibal Gyldenstjerne til Restrups Enke, har berettet, at der er opstaaet Trætte mellem dem og afdøde Fru Ane Krabbes, Erik Kaas til Vorgaards Enkes Arvinger om et Forleningsbrev, som hun har faaet af sin Husbonde paa Vorgaard, og som Fru Helvig og Fru Kirsten formener skulde kunne give nogen Underretning i de Trætter, der paaføres dem af de nævnte Arvinger. De skal derfor af Fru Anne Krabbes Brevkiste paa Vorgaard udtage Forleningsbrevet, tilstille Fru Helvig og Fru Kirsten Kaas det mod deres Reversal og igen indlægge denne i Brevkisten under deres Forsegling. J. T. 8, 125.

— Miss. til Christen Thommesen. Christen Holck til Bustrup, Lensmand paa Silkeborg, og Hr. Albrit Skeel til Fusinge, Lensmand paa Riberhus, har faaet Befaling til at forhøre Sagen angaaende Hans Lange til Nørholms Børn, men da Christen Holck er forhindret ved andre Bestillinger, skal Christen Thom-

mesen sammen med Hr. Albrit Skeel i Christen Holcks Sted forhøre denne Sag. J. T. 8, 125 b.

17. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hans Lange. Da Kongen har befalet Hr. Albrit Skeel til Fusing, Lensmand paa Ribershus, og Christen Thommesen til Tanderup, Lensmand paa Seigelstrup, at forhøre Sagen om hans Børn, befales det ham, naar de gode Mænd forlanger det, at stede dem sine Døtre til Ords saavel som de andre af hans Folk, som de begærer at tale med, for at Sagen uden Vidtløftighed kan komme til Forhør. J. T. 8, 125 b.

— Miss. til Fru Agnete Thott i hendes Husbondes, Gabriel Kruses, Fraværelse. To Bønder, Jens Pedersen i Krogstrup og Peder Jensen i Toftekul i Bierkager Len, har klaget over, at de er opsagt fra deres Gaarde, og søgt om at blive hjælpne til Rette. Den ene er en gammel Mand med nogle moderløse Børn, den anden har Livsbrev paa sin Gaard, og begge har stedt og fæstet deres Gaarde meget højt. Dersom Bønderne ikke kan beholde deres Gaarde, idet det formodes, at Gabriel Kruse vil bygge sig en Sædegaard der, foreslaas det at lade dem blive i Husene denne Sommer og den kommende Vinter og at lade dem faa deres Stedsmaal tilbage. Sk. T. 5, 252 b.

18. Maj (—). Oprejsningsbrev for Svend Skatt i Aaby til igen at optage og forfølge med 15 Mand efter Loven Sagen om Drabet paa Svend Pofvelsen i Rersløf, der 1624 paa Laurentii Marked i Lund blev hugget af Olluf Skomager i Reersløf, af hvilken Skade han [er død. Sagen formenes ikke at være]¹ forfulgt som den burde, hvorfor Svend Skatt agter at genoptage den. Sk. R. 4, 383 b.

19. Maj (—). Miss. til Malte Juel [Kristianopol]. Det tillades ham efter hans Ansøgning at begive sig til Jylland i 6 Uger fra Juli Maaned af, dog skal han ordne alting i Lenet saaledes, at intet forsømmes i hans Fraværelse, og lade Jacob Speigelberg, Kaptejn over det blekingske Kompagni, overtage Tilsynet med Fæstningen i hans Fraværelse. Sk. T. 5, 253.

20. Maj (—). Miss. til Hr. Anders Bilde [Helsingborg], Sivert Grubbe [Malmøhus], Jørgen Urne [Kristianstad] og Hert-

¹ Ved Afskrivningen i R. er her sprunget noget over.

vig¹ Hvitfeldt [Landskrone]. Vogen Vogensen, der har Kongens Tilladelse til af alle Landkompagnier at udtage nogle af Knægtene, har klaget over, at en stor Del af Knægtene i Skaane ikke er mødt til den fastsatte Tid. De skal undersøge Sagen i deres Len og straffe dem, der ikke møder efter Tilsigelse. Sk. T. 5, 251 b.

22. Maj (Kbhvn.). Beskærmelsesbrev for Jørgen Ulfeldt til Barsøe, Skibshovedsmand, som i Kongens og Rigets Bestilling er uden Riget og derfor ikke selv kan forsvare sit Gods og Ejendom, som han paa sin og sin Moders Vegne har i Værge, saa at ingen maa paaføre ham nogen Trætte, saa længe han er udenlands. Sk. R. 4, 384.

24. Maj (—). Miss. til Holger Gagge om sammen med Frederik Reedtz til Tygestrup, Befalingsmand paa Tryggevelde, at overlevere Roskildegaaards Len til Gabriel Kruse til Hiulebjerg, da Mogens Kaas til Frøstrup, Embedsmand paa Københavns Slot, er forhindret. Sj. T. 23, 311 b.

— (**Blekede**). Miss. til Fru Anne Lykke Frederik Qvit-zovs. Fru Helvig Pentz, afdøde Frederik Bredes Enke, har berettet, at hun hos hende har en Fordring paa 1000 Rdlr. Hovedstol med Renteskade og anden Interesse efter hendes Haandskrift og Rigens Raads i Kolding afsagte Dom, men at hun endnu ikke har betalt disse Penge eller villet holde Manelse efter sin Forpligtelse. Hun skal inden seks Uger til Kongen indsende Erklæring om, hvorfor hun har siddet Kongens og Rigens Raads Dom overhørig, saa at Kongen kan lade tilbørlige Midler forordne dertil og blive fri for videre Molestering. F. T. 3, 997.

25. Maj (Kbhvn.). Miss. til Tolderne i Øresund om til Carl Carlsen af Danzig at udlevere 54 Tdr. Hirsegryn, som Visitør Diderik Hessel har ladet føre i Land, men som Carl Carlsen erklærer at have fortoldet. Han skal sætte Borgen for det Tilfælde, at han har omgaaet Tolden. Visitøren skal straks anlægge Sag mod ham. Sj. T. 23, 312.

— Miss. til Kapitlet i Roskilde og Bertel Hansen, Forstander for Duebrødre sammesteds, om, at der paa Duebrødre

¹ Fejlskrift for Henrik H; Hartvig H. havde dengang Mariæ Kirkes Provsti i Oslo.

Gods opholder sig en vis Mathis Badskær, som tilser Patienter i Roskilde og i Omegnens Landsbyer til Skade for de to Badskærere i Byen. De skal straks tilholde ham at begive sig derfra. Sj. T. 23, 312 b.

26. Maj (Kbhvn.). Miss. fra [Hr. Christian Friis, Kongens] Kansler, Christen Holck, Holger Rosenkrantz og [Frants Rantzau], Statholder, til de andre 11 Rigsraader. De sender dem Kopi af en Skrivelse, som Kongen har sendt Kongen af Sverrig som Svar paa et Forslag, der er overbragt ham ved en svensk Agent. — Hr. Albret Skeel til Fusingøe, Jacob Ulfeldt til Urup, Ifver Juel til Villestrup, Hr. Anders Bilde til Rosendal, Jens Juel til Kielgaard, Mogens Kaas til Støfringgaard, Claus Daa til Rafnstrup, Christen Thommesen til Tanderup, Christoffer Ulfeldt til Svenstrup, Hans Lindenov til Hundslund og Just Høg til Kye-holm. Sj. T. 23, 313. K.

— (i **Feltlejren**). Miss. til Regeringen i København om at dømme i en Sag mellem Adolf Friederich Graabo og hans Modparter, i hvilken Sag der tidligere er afsagt Kendelse af Jens Juel til Kieldgaard, Statholder i Norge, Embedsmand paa Aggershus, Hr. Jens Sparre til Sparritsholm, Embedsmand paa Bahun Slot, og Jens Bjelke til Østraad, Norges Kansler og Befalingsmand i Oense Kloster, som derfor ogsaa skal stævnes i Sagen. Sj. T. 23, 313 b. K.

— (**Kbhvn.**). Miss. til Otte Brahe Steensen, Mogens Pax, Frederik Parsberg og Jacob Ulfeldt. Herluf Daa til Skørpinge har for nogen Tid¹ siden faaet Prins Christian (V)'s Befaling til, at de skulde taksere Valdbygaard, Bygningerne for sig, Gaardens Avl, Grund og Ejendom for sig og Skovene for sig. Da dette endnu ikke er sket, paalægges det dem snarest at gøre det. Sj. T. 23, 314. K.

— Miss. til Hertvig Bilde til Damsgaard og Johan Friis til Øresluf. Hans Kaas til Østergaard har berettet, at han agter snarest at foretage Skifte med sine Børn efter hans afdøde Hustru og deres Moder² og har andraget om at faa udnævnt Værger for Børnene. De anmodes derfor om at paatage sig Værgemaalet for hans Børn, medens Skiftet foretages, paase,

¹ 23. Sept. 1626.

² Birgitte Norby Eriksdatter.

at der ikke sker Børnene for kort, men vederfares dem, hvad Lov og Ret er, og naar Skiftet er sluttet, da igen at overlevere Værgemaalet til deres Fader. F. T. 3, 998.

26. Maj (Kbhvn.). Miss. til Ifver Juel. Det berettes, at tre Borgere i Lemvig, Svend Christensen, Simen Christensen og Jepe Olufsen, for nogen Tid siden med Kongens Tilladelse har tilforhandlet sig to af Christoffer Friis's Gaarde med deres Afbygger, som kaldes Lemtorp, i Lemb Sogn, og at Skolemesteren i Lemvig, til hvis Underholdning Tienden af Lemb Sogn er perpetueret, har klaget over, at Borgerne forholder ham Tienden af de to Gaarde, uanset at Christoffer Friis's Tjener udgav den, da han havde Gaardene, og at andre af Adelens Tjenere, som bor paa Lemtorp Ejendom, endnu udgiver den. Han skal tilholde de nævnte Borgere, eller hvem der har Gaardene, for Fremtiden at yde Skolemesteren den Tiende, der med Rette tilkommer ham, og den resterende Del deraf, saa vidt Ordinansen tilholder dem. J. T. 8, 126. K.

27. Maj (Boitzenburg). Miss. til alle Lensmændene¹ i begge Rigerne og Københavns By om saa vidt muligt at faa Undersaatterne til at betale de tre resterende Terminer af den bevilgede Skat i enkende Rigsdaler i Stedet for i Smaamønt. Sj. T. 23, 314 b. K.

— Miss. til Jost Høg om at optage afdøde Alexander Sehesteds Søn Claus Sehested i Sorø Akademi eller Skole efter hans Kundskaber efter Forordningen. Sj. T. 23, 317. K.

— (Kbhvn.). Miss. til Lensmændene paa Grænsen om at passe paa, at ingen udenlandsk Fremmed faar Lejlighed til at se Fæstningerne. Hvis Fremmede og navnlig en Schweizer, ved Navn Samuel Weis, som er paa Rejse op til Norge, skulde komme, skal de lade dem anmelde ved Soldaterne og meddele dem, uden at de faar noget at vide om denne Skrivelse, at Kongen strængt har forbudt Fremmede at komme paa Befæstningerne uden Kongens særlige Tilladelse. De skal holde flittigt Tilsyn med, at ingen Fremmede faar Lejlighed til at se eller aftenne Porte, Grave og Volde, men de skal holde dette hos sig selv, saa at nævnte Samuel Weis ikke mærker, at han er mis-

¹ De opregnes alle med deres Len.

tænkt. — Jens Juel [Aggershus], Jens Sparre [Baahus], Mogens Gyldenstjerne [Varberg], Erik Rosenkrantz [Halmstad], Tagge Thott [Sølvitsborg], Malte Juel [Kristianopel] og Jørgen Urne [Kristianstad]. Sk. T. 5, 253 b.

28. Maj (Kbhvn.). Miss.¹ til den svenske Agent Jonas Buræus. Man har modtaget og videresendt til Kongen hans Brev, hvori han beklager sig over, at en Bojert, som Statholderen i Stockholm efter Kongen af Sverrigs Befaling har sendt til Gulland for at opkøbe gullandske Sten, er bleven afvist der. Kongen vil sikkert ugerne erfare, om man skulde have behandlet Kongen af Sverrigs Tjener anderledes her i Riget, end man burde, men om bemeldte Bojert har den, som havde Inspektion paa Gulland, oplyst, at en Officer fra samme paa Gulland har fremsat adskillige Ord og Trusler, hvilket man meddeler, ikke for at klage over vedkommende, men for at Agenten kan vide, at hvis Officeren paastaar, at der skulde være sket noget for ham usømmeligt der, saa har han selv været Aarsag dertil. Sj. T. 23, 317. K.

— Miss.² til Jens Høg, [Visborg]. Kongen har tilladt Kong Gustaf Adolf af Sverrig ved sin Fuldmægtig i indeværende Sommer at indkøbe nogle Skibsladninger Sten paa Gulland og udføre dem til Sverrig. Sk. T. 5, 253 b.

— Miss. til Bertel Hansen, Hospitalsforstander i Roskilde, om at indtage Jacob Persen, der en Tid lang har tjent paa Holmen som Savskærer, men nu paa Grund af Alderdom ikke kan betjene sin Bestilling, i Hospitalet, naar der bliver Plads ledig, og give ham Underholdning og andet ligesom andre Hospitalslemmer. Sj. T. 23, 318.

— (**Boitzenburg**). Miss. til Hr. Anders Bilde. Da Tage Thott til Egede, Embedsmand paa Laholm Slot, har begæret 3 Gaarde og et Fæste i Halmstad og 1 Gaard i Stolperup [i Halmstad Sogn i Luggude Herred] til Mageskifte for noget af sit Gods i hans Len, skal han undersøge dette Godses Lejlighed og til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods

¹ Underskrevet af Hr. Christen Friis, Christen Holck, Holger Rosenkrantz og Frants Rantzau. ² Fra Rigens Raad. Omtrent enslydende med Kongens Miss. af 1. Juni s. A. til samme.

for Belejgheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet, og om Kronen kan have nogen Fordel af dette Mage-skifte. Sk. T. 5, 254.

29. Maj (Boitzenburg). Miss. til Tolderne i Sundet om Tolden af Skibene i Sundet til St. Anne Bros Befæstning. Sj. T. 23, 318 b. K. (Tr.: KD. V. 100).

— Miss. til Palle Rosenkrantz om, at Kongen ikke har noget imod, at de Bønder og Tjenere i Vordingborg Len, der hidtil har tærsket Kornet paa Lenets Ladegaarde, fritages herfor mod at betale saa mange Penge, som behøves til at lønne de Tærskere, der er nødvendige til Kornets Udtærskning. Sj. T. 23, 319. K.

— Miss. til Samme. Kongen har modtaget hans Indberetning om, at han for sin Person har afstaaet Hammers Tiende, som er tillagt Lensmændene paa Vordingborg, til Hans Durich, Borgemester i Næstved, dog saaledes at denne igen skulde afstaa Tienden, hvis Lensmanden eller hans Efterfølgere vil have den igen, men at nævnte Borgemester nu uden hans Vidende og Vilje har erhvervet Prins Christians Stadfæstelse paa Tienden. Kongen beordrer ham derfor til igen at modtage denne Tiende under Slottet. Sj. T. 23, 319 b. K.

— Miss. til Frantz Rantzau om at fastsætte aarlig Besolding og Maanedskost for den Urtegaardsmand, som Palle Rosenkrantz efter Kongens Bevilling har antaget til Kronens Slotte og Gaarde i Vordingborg Len. De Bjælker, Barkholter, Rortræer og Spiltræer, der findes paa Engelholm ved Nakskov og som er tilovers fra de to der anstillede Nybygninger, skal anvendes til Skibsbygningen paa Holmen. Sj. T. 23, 320. K.

— Miss. til Frands Rantzau og Laurits Lindenov. Da Fru Sophie Rostrup til Løstrup, Sten Brahes Enke, har begæret 1 Gaard i Lerbjerg By og Sogn og 2 Gaarde i Løstrup¹, alle i Galten Herred i Dronningborg Len, samt 1 Gaard i Lisbjerg By og Sogn i Lisbjerg Herred i Havreballegaards Len til Mage-skifte, skal de undersøge dette Godsес Lejlighed og til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belej-

¹ Løjstrup, Lavrbjerg Sogn, Galten H.

ligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenene, og tillige, om det Gods, som hun tilbyder og som er beliggende i adskillige Len, yder fuldkomment Vederlag, da Kongen vil have lige saa megen Landgilde og Ejendom igen til hvert Len, som bortskiftes fra hvert Len. De skal indsende deres Erklæring sammen med hendes Tilbud til Kancelliet. J. T. 8, 128 b.

29. Maj (Boitzenburg). Miss. til Knud Gyldenstjerne til Timb og Dr. Hans Vandel [Biskop over Viborg Stift]. Det berettes, at der er Strid imellem Sognemændene i Ørum, Boritse¹ og Gamelstrup Sogne i Hald Len om Kaldelsen af en Sognepræst til det ledige Kald, hvilken Sag skal for den første Herredag, men da det er ubilligt, at disse Sogne i Mellemtiden skal være uden Præst, gives der dem Fuldmagt til at forsyne samme Sogne med en dygtig Sognepræst. Sagen kan siden gaa videre til den tilbørlige Dommer, hvis nogen yderligere paaanker den. J. T. 8, 129. K.

30. Maj (—). Miss. til Frants Rantzau om, at N. Bernekov, som nu er i Frankrig, til sin Underholdning skal have 400 franske Kroner, beregnet til 3 hollandske Pd. hver Krone, i Stedet for de 400 Dlr., der hidtil har været ham bevilget. Pengene skal indtil videre Ordre udbetales ham i Paris. Sj. T. 23, 320. K.

31. Maj (—). Miss. til Frants Rantzau. Naar Conradt Behm, Oberst for et Regiment tyske Knægte, lader ham avisere, at han har sine Folk samlede til at føres til Traminde², skal han lade sende ham 12,000 Rdlr. in specie til Danzig. Sj. T. 23, 320 b. K.

— Miss. til Marquor Bilde og Dr. Hans Mikkelsen. Da Eiler Qvitzov har begæret 4 Skpr. Land, som Sognepræsten til Haarsløf Sogn i Skoby Herred³ har liggende i Eiler Qvitzovs Mark, til Mageskifte for andet ret ved Præstegaarden liggende Jordegods, skal de med det allerførste undersøge og til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods kan overlades Eiler Qvitzov uden Skade for Præstegaarden, og om Præsten i det tilbudte Gods kan faa fuldkomment Vederlag for sig og efterkommende Præster. F. T. 3, 999.

¹ Borris, Fjends H. ² Travemünde. ³ Harridslev S., Skovby Herred.

31. Maj (Kbhvn.). Miss. til Claus Gagge. Da Kongen har givet Tagge Thott til Egede, Befalingsmand paa Laholm Slot, Tilladelse til at rejse til Norge for nogen Tid, skal han begive sig til Laholm og holde Tilsyn med Fæstningen, Byen og Lenet i hans Fraværelse. Sk. T. 5, 254.

— Miss. til Ifver Juel. Peder Pedersen, Borgemester og Tolder i Ringkøbing, havde for nogle Aar siden forpagtet Øksentolden i Ringkøbing, men da Forpagtningen var Kronen til Skade, blev den opskrevet ham. Dette Opskrivningsbrev nægter hans efterladte Hustru, at hendes Husbonde har faaet, skønt det findes klarligen antegnet i Kancelliet, ved hvilket Bud Brevet er sendt og Dag og Datum for Budets Afrejse og Tilbagekomst. Han skal derfor eftersøge Brevet blandt Peder Pedersens Breve og lade gennemgaa hans Bøger og Regnskaber for de Aaringer, i hvilke han har haft Tolden i Forpagtning, og efterse, hvor mange Øksne der aarlig er udskibet, for at det deraf kan ses, om Kongen har lidt Skade af Forpagtningen, og denne kan træffe Anordning om at faa sin Betaling. J. T. 8, 126 b. K.

— Miss. til Otte Marsvin. Da Fru Kirsten Hardenberg, Axel Brahe til Eskebergs Enke, har begæret Skrivelse til ham om at have tilbørligt Betænkende med det Skifte, som hun agter førstkommende St. Hansdag at holde med sine Børn og Børnebørn, sender Raadet ham hendes Indlæg, ej tvivlende paa, at han jo rammer sin afdøde Broders¹ Børns Gavn og Bedste. J. T. 8, 161 b.

U. D. o. St. [Maj]. Miss. til Ove Høg. Da Christoffer Urne til Aarsmark, som i sin Egenskab af Rentemester har været Værge for Christian Uldrik Gyldenløve, nu er forløvet fra Stillingen som Rentemester, skal han overtage Værgemaal for Christian Uldrik Gyldenløve, da Kongen tidligere har forordnet, at Rentemestrene, en efter anden, skal forestaa dette Værgemaal. Sj. T. 23, 321.

1. Juni (Kbhvn.). Miss.² til Jacob Ulfeldt (Ringsted) om

¹ Otte Marsvin var g. m. Mette Brahe Pedersdatter, Søster til Kirsten Hardenbergs afdøde Husbonde Axel Brahe Pedersen. ² Underskrevet af Hr. Christen Friis, Mogens Kaas og Frants Rantzau.

tre Bønderknægte, der ikke er mødt paa Mønsterpladsen til Udtagelse og som derfor er sendt til København af Jacob Ulfeldt. Den ene, Jens Andersen af Ske, har anført, at han var i Ringsted i tre Dage før Mønstringen, men maatte vende hjem for at hente Fødemidler, og da han kom igen, var Mønstringen forbi. Den anden, Anders Jensen i Snedkerup, har bevist, at hans Husbond var syg, og at han var tilsagt paa Rejse for at flytte Mogens Pax's Gods. Disse er igen løsladt. Den tredje, Niels Jensen Jyde, vil blive holdt tilbage i nogen Tid i København og straffet for sin Modvillighed og Forseelse. Sj. T. 23, 321 b. K.

1. Juni (Boitzenburg). Aab. Brev om Overdragelse til Hr. Christian Friis til Kragerup, Kongens Kansler, af Jus patronatus til Ørsløf Kirke. Sj. R. 18, 197 b. (Se Kr. Sk.).

— Miss.¹ til Ernst Normand. Hr. Christen Friis til Kragerup, Kongens Kansler, har til Hospitalet i Slagelse udlagt fyldestgørende Landgilde af sit Jordegods, dog at Ejendomsretten til Gaardene og deres Herlighed forbliver hos ham og hans Arvinger, hvorimod Kongen har bevilget ham Jus patronatus til Ørsløf Kirke. Naar Hr. Christen Friis har gjort Ernst Normand paa Slagelse Hospitals Vegne nøjagtig Forvaring paa Landgilden af sit Gods, skal denne tilstille ham Kongens Skøde paa Tienden. Sj. T. 23, 322. K.

— Miss.² til Jens Høg. Kongen har tilladt Kongen af Sverrig ved sin Fuldmægtig i indeværende Sommer at indkøbe nogle Skibsladninger Sten paa Gulland og udføre dem til Sverrig. Sk. T. 5, 256.

[**Mellem 1. og 4.**] **Juni**³ (—). Ekspektancebrev for M. Daniel Hogevaldt, Kongens Livbarber, for hans lange og tro Tjeneste paa det første ledige Kanonikat i Roskilde Kapitel, som skal overdrages ham uden videre Benaadningsbrev fra Kongen. Naar han ikke længer er i Kongens Tjeneste, skal han residere ved Domkirken. Sj. R. 18, 198 b.

4. Juni (—). Bestalling for Jonas Heinmark som Tolder i Toldboden for Københavns Slot, fra 1. Maj 1627

¹ Jfr. 6. Maj 1627.
Miss. af 28. Maj 1627 til samme.

² Omtrent enslydende med Rigens Raads
³ Datoen ikke indført.

at regne, da han overtog Bestillingen efter Anders Olufsen, Borger i København. [Ligelydende med Bestillingen af 1. Juni 1625 for Anders Olsen med Tilføjelsen:] Han skal have Agt paa, om nogen indfører Tystøl eller anden forbuden Vare. Endvidere bestilles han til Bygningsskriver ved den nye Bygning ved St. Anne Bro og skal have flittigt Tilsyn med alt, og hvis han mærker nogen Utroskab, Uflittighed eller den ringeste Utilbørlighed af Bygmesteren, Værkmesteren eller nogen anden, der har med Bygningen at gøre, skal han straks meddele det videre. Ogsaa herfor skal han aflægge Regnskab hver 1. Maj. Saa længe denne Bestilling er ham betroet, maa han ikke bruge Købmandskab eller anden Trafik, hverken alene eller i Kompagni med andre. Han skal til Løn, Kostpenge, Hofklædning og al anden Underholdning for sig selv og underhavende Folk have aarligt 500 Kurantdlr. og være fri for al kongelig og Bys Tyng, Paalæg og Besværing. Halvparten af Lønnen skal udredes af Rentekammeret, den anden Halvpart skal han tage af den Kontribution, der er paalagt til den nye Bygning. — (Med hans Ed som Tolder og Bygningsskriver over den nye Bygning ved St. Anne Bro). Sj. R. 18, 214 b. (Tr. (med Datum 4. Maj): KD. III. 63).

4. Juni (Boitzenburg). Skik og Forordning om, hvorledes Jacob Thomesen, Proviantskriver paa Bremerholm, skal forholde sig med Udspisningen sammesteds, med de Genanter, han aarlig skal udgive, og med hvad andet han skal forrette:

1. Han skal være Kongen huld og tro, vise sig flittig i sin Bestilling og i alle Maader ramme Kongens Bedste.

2. Det Korn, Humle, Smør, Øksekød, Sild, Flæsk, Fisk, levende Kvæg og anden Proviant, som bliver sendt hid fra Kongens Slotte og Gaarde og ellers til Holmens og Skibenes Behov eller bliver indkøbt, skal Jacob Thomesen tage til sig i god Forvaring, forvare det paa de dertil forordnede Steder og intet andet Sted, give dem, som fremsender det, tilbørlig Kvittans, føre sig det til Indtægt og siden udgive det til Holmens, Flaadens, Skibsfolkets og anden Udspisnings Behov og ikke anderledes.

3. For at Kongen bedre kan erfare, at der er sket Lensmændene Ret og Skel paa Tal, Maal og Vægt paa, hvad de

aarlig efter Kongens Befaling lader levere til Proviantskriven, saa intet bliver forbyttet eller forvekslet, skal Proviantskriven i alle de Beviser og underskrevne Viktualiesedler, som leveres ham paa Holmens Skibsspising, og i Beviserne for dem, som har Genant og Maanedskost, ikke alene lade indføre Flæsket efter Vægt, men ogsaa specificere Tallet paa Siderne og Dallebaggerne, ligeledes skal ogsaa Kødet indføres i samme Beviser efter Vægt, og om samme Kød er købt og af hvem det er købt, eller om det er kommet fra Lenene eller Kongens eget Slakteri. Ligesaa skal det holdes med Sild, Torsk og al Tørfisk, Gryn, Ærter, Brød og Smør, hvilke Beviser paa hans Udgift skal konfereres imod hans Indtægt. Hans Regnskaber skal ikke alene gennemlæggjes og konfereres efter Beviserne, men ogsaa efter denne Takst og Forordning for Holmens Spising.

4. Det tillades Proviantskriven selv at beregne Sedlerne for Holmens Skibsspising samt Underholdningen af dem, som faar Maanedskost, dog skal disse Spisingssedler først gennemses og efterregnes af Skriven paa Holmen, hvorefter samme Kostsedler maa registreres og bogføres af Skriven paa Toldboden og Holmen og dernæst underskrives af Sten Villumsen, Befalingsmand paa Bremerholm, og bemeldte tvende Skrivere paa, hvor mange Personer, der skal bispises, hvor længe de skal bispises, hvor megen Fetalje Kok og Kældersvend skal have at kræve hos Proviantskriven paa hver Person, paa hvilken Dag og paa hvilken Tid Køkkenet tændes og igen slukkes. Ligeledes skal han af Befalingsmanden og de tvende Skrivere have rigtige Beviser paa den Fetalje, som paa Grund af Rejsens Forkortelse, nogens Sygdom og Død eller paa anden Maade kan blive tilovers paa Holmen og Rejserne.

5. Hænder det sig, at Kongens Orlogs- eller Koffardiskibe paa Grund af Storm, Modbør eller andre tilfældige Hændelser bliver opholdt i Kongens eller fremmede Lande, skal, for at man bestemt kan vide Besked om den Fetalje, som Skipper, Kok eller Kældersvend efter deres Beretning og Begæring ofte modtager hos Lensmænd eller andre til Rejsens Behov, Kongens Skriver efterse, paa hvilken Dag og Tid den medhavende Fetalje endte, og fra den Dag og Tid af skal der begynde at udspises af den fornødne Fetalje efter Bremerholms Takst, hvorefter der siden skal gøres Afregning med Kok og Kældersvend efter samme

Takst; hvis det saa viser sig, at de har taget for meget eller bespist for rundeligt, skal de selv betale det i Provianthuset eller ogsaa skal det afkortes i deres Vinter- eller Sommerfetalje. Proviantskriveren maa da efter rigtig Afregning med Skipper, Kok og Kældersvend og Betaling og Kvittering give Lensmændene eller deres Fuldmægtige Kvittans for den Fetalje, som Skipper, Kok og Kældersvend har faaet hos dem. Admiralen skal medgive hver Skipper Bevis paa, hvor mange Maaneders Fetalje han har faaet paa Provianthuset, for at Lensmændene kan rette sig derefter og ikke lade udlevere mere Fetalje end fornødent.

6. Hver Lørdag skal der holdes Mønstring paa Holmen, hvor alle de Holmens Folk, der bør bespises paa Holmen den kommende Uge, skal lade sig mønstre ved Navn, og Proviantskriveren skal tage et af Kongens Befalingsmand og den forordnede Skriver paa Klædekamret eller hvem der kommer i hans Sted underskrevet Mandtal paa de Personer, som i den kommende Uge skal bespises paa Holmen. Ligeledes skal han tage Beviser, underskrevne af Befalingsmanden og Kongens Skriver paa Holmen, for hvor megen Fetalje der hver Uge er gaaet med og forspist, og aarlig vedlægge sine Regnskaber dem. Sker det saa, at der en Uge kommer flere Folk paa Holmen, som skal bespises paa Kongens Vegne, end der var til Stede om Lørdagen, eller at nogen af dem, som da blev mønstrede, kommer bort derfra inden Ugens Udløb, skal saadanne Personer specificeres af Holmens Skriver i Mønstringsbogen under Admirals Haand med Angivelse af, paa hvilken Dag og til hvilket Maaltid om Dagen det sker, for at den Fetalje, som saaledes spares eller medgaar mere, kan blive Kokken paa Bremerholm enten afkortet eller godtgjort i den følgende Ugeseddel efter Mønstringsbogen.

7. Kongen vil have afskaffet Laks, Aal og Lammekroppe til Spisning paa Holmen og Skibene, saa der hos Skriveren ikke skal være større Beholdning af Laks, Aal og Lammekroppe, end Kongen behøver til sit eget Køkken og sin egen Husholdning. Hvis der er større Beholdning, skal Skriveren i god Tid hvert Aar meddele Rentemestrene det, for at den kan blive solgt til Bedste for Kongen; forsømmer han det og bliver Varerne af

den Grund fordærvede, skal han selv betale dem saa dyrt, som de kan gælde.

8. Med Hensyn til den daglige Udspisning paa Holmen og Flaaden til Holmens Tømmermænd, Borere, Savskærere og Bøsseskytter, paa Ladegaarde og til alle Pligtsfolk og andre, som der er bevilget Maanedskost i Stedet for deres Kost og Underhold paa Holmen, skal han forholde sig som nedenfor angivet efter følgende Takst, som er anslaaet til 10 Kurantort om Maaneden til hver, hver Maaned beregnet til 28 Dage og 20 Maaltider til hver Person om Ugen. For denne Maanedskost skal Skriveren tage Beviser, underskrevne af Admiralen og de tvende forordnede Skrivere, om, naar samme Maanedskost begynder og igen ender; dog maa der bevilges Holmens og Tøjhusets Tømmermænd, Borere og Savskærere (og ingen andre) Korn og Humle, som de altid har haft, efter Taksten Malt og Humle til 5 Fjerdinger Øl om Maaneden, den anden Fetalje skal de have efter Holmens daglige Spisning. Hvis nogen øppebærer mere Fetalje end der tilkommer ham med Rette, skal det kortes ham efter hvad samme Proviant billig kan gælde paa samme Tider. — Bremerholms og Skibsspisnings Takst: Der skal leveres følgende Antal Maaltider: Af 1 Skippd. Flæsk 960 Maaltider, af 1 Skippd. Dalbagge 960, af 1 hel Svineryg 6, af 1 helt Svinehoved 8, af 1 Td. Rebenspær 360, af 1 Td. Kød, som spises i Stedet for Flæsk, beregnet til 14 Lispd. foruden Træet, 504, af 1 Td. Kød, beregnet til 14 Lispd. foruden Træet, 360, af 15 Kroppe Faarekød 360, af 1 Okse- eller Kohoved med Mulen 10, af 1 Lammehoved med Lever og Lunge 2, af 14 Lispd. Hjerteslag 360, af 1 Td. Kallun 360, af 1 Td. Svinemaver med Fødderne 360, af 1 Td. Lummer 320, af 1 Td. Sild, som spises til Frokoster, 904, af 1 Td. trondhjemske eller skaanske Sild, som spises i Stedet for Torsk om Middag eller Aften, 680, af 28 Ol tørrede eller røgede trondhjemske Sild som af 1 Td. Sild, af 15 Ol tørrede eller røgede skaanske Sild som af 1 Td. Sild, af 1 Td. Torsk med Hoveder og Ben 380, af 1 Td. Torsk uden Hoveder og Ben 490, af 1 Td. Torsk uden Hoveder, dog med Ben langs Ryggen, 430, af 1 Lispd. islandsk, ferøesk eller bergensk Tørfisk 64, af 1 Lispd. tørrede Langer 64, af 1 Skippd. saltede Langer, Klipfisk eller Bunkefisk, som spises for et fuldt Maaltid, 608, af 1 Lispd. tørrede Hvillinger eller Flyndere 64, af 1 Lispd. tørrede eller rø-

gede Brasen, Aborrer, Helt, Ørreder eller lignende 48, af 1 Lispd. tørrede eller røgede Aal 40, af 1 Lispd. Ost 64, af 1 Td. Smør, som vejer 14 Lispd. foruden Træet, 3416, af 1 Td. Gryn 1480, af 1 Td. Ærter 1096, af 1 Td. Kavringbrød, som vejer 6 Lispd. foruden Træet, 220, af 1 Td. Skoftebrød, som skal være 55 og veje 9 Lispd., 220 Maaltider, 4 Skpr. Rug skal regnes til 1 Td. Brød, 1 Td. Øl til 30 Mand en Dag, dertil skal regnes 2 Skpr. Malt, om Sommeren 13 Skaalpd. Humle til 1 Pd. Malt, om Vinteren 11 Skaalpd. Humle til 1 Pd. Malt, 1 Fjerdings Salt om Ugen til 400 Mand, hvis der spises fersk Fetalje og det gøres fornødent, 1 Fjerdings Eddike om Ugen til 400 Mand. Til Koffardiskibene, som sejler paa Norge, Bleking og Gulland, gives der hvert for hele Sommeren $2\frac{1}{2}$ Lispd. Lys, til Skuder, som sejler korte Rejser i Smaalandene, for hele Sommeren 2 Lispd. Lys. Kokken paa Holmen, Orlogsskibene og andre Steder, hvor der holdes Skibsspising, skal af 200 Mands Spising i en Uge levere 1 Fjerdings Køkkenfedt foruden det, som Kokkene og Kældersvendene bruger i Lamperne til Skibs og paa Holmen.

9. Proviantskriveren skal flittigt paase, at Bagningen uden alt Klagemaal bliver anrettet saaledes, at der af 6 Skpr. Rug leveres og føres til Regnskab 132 Pd. godt, fint og vel gennemtørret Skonrogge Kavringbrød, og af hver 6 Skpr. Rug skal der føres $1\frac{1}{2}$ Skp. Klid til Regnskab. Af 4 Skpr. Rug skal der leveres 1 Td. vel gennembagt Skoftebrød eller Kavringbrød, som kan spises paa Holmen eller Skibene; det bløde Brød skal veje 9 Lispd. og Kavringbrød 6 Lispd. Det er bevilget Proviantskriveren, at Kliden af Rugen maa blive og bages med Rugmelet, men for Kliden af Bygget skal der gøres Kongen Regnskab. Han skal modtage det Kavringbrød, som indsendes fra Lenet, efter Vægt, 6 Lispd. paa 1 Td. vel gennembagt og tørret Kavring. Hvis noget Brød fordærves paa Rejsen til Provianthuset, efter at det er skibet af Lensmanden, skal Skriveren have Bevis derfor af den svorne Maaler og af dem, der er fremsendt med Brødet, og siden skal han forholde sig med samme fordærvede Brød efter næstfølgende Artikel.

10. Da det hvert Aar viser sig, at et anseligt Antal Læster Brød aldeles fordærves paa Grund af Forsømmelse og uflittigt Tilsyn til stor Skade for Kongen, vil Kongen, for at forekomme saadant, herefter have det saaledes ordnet, at saasart Skriveren

har modtaget Brødet og kvitteret for det som godt og friskt, skal han, hvis det ligger saa længe over, i Tide tilkendegive Rentemesteren det, for at det enten kan forspises eller i anden Maade bruges til Kongens Behov. Hvis han forsømmer dette, saa Brødet fordærves, bliver det til Skade for ham og ikke for Kongen, da Kongen har antaget ham og hans tilfornede Tjenere til sin Gavn og Fordel og ikke til sin Skade. Hvis det derimod skulde hænde sig, at noget bliver fordærvet til Skibs paa lange Rejser eller i andre Maader, skal der forholdes saaledes dermed, at det paa Rejsen fordærvede ved Skibenes Hjemkomst skal maales af den svorne Maaler, og efter Maalerens derom givne Bevis skal det fordærvede Brød indføres i hver Skibsfregning under Admiralens og de svorne Skrivers Hænder; det fordærvede Brød skal Skriversen anvende til Kongens Gavn til at fede Svin med, hvortil han altid skal have saa mange Svin, at der beregnes 4 Tdr. til hvert Svin.

11. Skriversen skal ogsaa have godt Tilsyn med Brygningen og paase, at der i alle Maader omgaas rigtigt med den Malt og Humle, som leveres Bryggeren til hver Brygning, for at ingen herefter skal have rimelig Grund til at klage over Øllet, at det enten er ilde sydet („sodden“) eller i andre Maader ikke har sin Rigtighed af Humle og Malt. Alt Øllet skal vrages og fyldes af 4 eller 2 Skippere, førend det leveres til Holmen eller Skibene; hvis Øllet saa efter de svorne Vrageres Tykke ikke kan bestaa den Prøve, det bør bestaa, skal Skriversen betale alt hvad Øllet er ringere end det bør være. Af hvert Pd. umalet Malt, som er 24 Skpr., skal brygges 12 Tdr. Skibsøl, og til hvert Pd. Malt skal der af Skriversen fra Mikkelsdag til 30. Maj leveres Bryggeren 11 Skaalpd. Humle til det Øl, som udspises hjemme; fra 30. Maj og til Mikkelsdag maa der leveres Bryggeren 12 Skaalpd. god Humle til 24 Skpr. Malt. Til det Øl, som skal bruges til Skibsbehov paa Tog og Rejser om Sommeren, maa der bevilges Skriversen 13 Skaalpd. Humle til 24 Skpr. Malt, hvilket skal indføres under Admiralens og de tvende betroede Skrivers Hænder i alle Fetaljesedlernes Beregning, saa tit og ofte Humlen tages fra til Brygningerne. Skriversen maa aldeles intet lade brygge eller brygge lade¹ i Byen, med mindre han

¹ Sikkert Fejlskrift for bage, jvfr. Forordn. af 16. April 1627, Art. 11.

har speciel Befaling dertil af Kongen eller nogen paa Kongens Vegne.

12. Alt det Korn, som Skriveren modtager af Bønder og andre med Topmaal, skal komme Kongen til Bedste, og Proviantskriveren skal herefter aarlig gøre Regnskab for Topmaalet; dog skal ingen tvinges til Topmaalet videre, end det har været sædvanligt. Al Udgæringen af den Maltgær, som betroes Proviantskriveren, skal aarlig føres til Indtægt for Kongen. For at han ikke skal lade Kornet løbe og spire mere end det behøves, saa Maltet derved kan blive fordærvet eller miste sin Dyd og Fynd, vil Kongen efterlade ham 2 Skpr. Udgær paa hvert Pd. Korn, hvilket aarlig skal føres Kongen til Regnskab.

13. Da der sker adskillig Underslæb og Sammenblanding med den Talg, som Kongen aarlig ved Proviantskriveren lader støbe i Lys til sit eget aarlige og daglige Brug og til Flaadens Udredning, befales det Skriveren, at Talgen i ingen Maade maa blandes enten med Køkkenfedt eller andet. Hvis sligt befindes, skal han staa Kongen til Rette derfor som for anden Utroskab.

14. Vinter- og Sommerunderholdning til Skippere, Styrmand og Højbaadsmænd skal anlaas efter den gamle Takst som hidtil: en Skipper skal fra Mortensdag til Fastelavn hver Uge have Fetalje for 6 Mk., fra Fastelavn til Mortensdag, naar han ikke sejler, hver Uge Fetalje for $2\frac{1}{2}$ Mk., hvilken Fetalje om Sommeren skal anlaas dem efter den daglige Bremerholms Takst, dog skal deres Øl og Brødkorn bevilges dem som hidtil; Mestersvendene for Tømmermændene paa Holmen maa ogsaa nyde og beholde deres Øl og Brødkorn, som hidtil har været bevilget dem; en Styrmand skal fra Mortensdag til Fastelavn hver Uge have Fetalje for 4 Mk.¹ 4 Sk., fra Fastelavn til Mortensdag skal Styrmandene have Underhold paa Holmen eller Skibene; Højbaadsmænd skal, naar de ikke sejler eller ligger paa Kongens Tog og Rejser, hver Uge have Fetalje for $2\frac{1}{2}$ Mk. Proviantskriveren skal levere dem denne Underholdning i forskellig Fetalje og have Beviser, underskrevne af Befalingsmanden og de

¹ Sikkert Fejlskrift for 5 Mk. 4 Sk., jvfr. Forordn. af 16. April 1627. Art. 15.

forordnede Skrivere, for, hvad og hvor meget der kan tilkomme enhver, saa at ingen forurettes enten paa Vægt eller Maal.

15. Hvad Skibsfolkenes Vinterfetalje angaar, skal Proviantskriveren udlevere den til enhver efter følgende Takst: 1 Td. Brød for 1 Dlr., 1 Td. Skibsøl for 3 Ort, 1 Td. Kød for 4 Dlr., 1 levende Okse for 4 Dlr., 1 Lammekrop for 1½ Ort, 1 Gaasekrop for ½ Ort, 1 Lispd. Flæsk for 2½ Ort, 1 Lispd. Tørfisk for 2 Ort, 1 Td. Sild for 3 Dlr., 1 Td. hovedløse Torsk for 3 Dlr., 1 Td. Torsk med Hoveder for 2½ Dlr., 1 Td. Ærter for 2 Dlr., 1 Td. Gryn for 2 Dlr., 1 Fjerding Smør for 3 Dlr.

16. Da det er noksom kendt, at et stort Parti af adskillige Folk, som aldeles intet har at fordre ved Provianthuset, alligevel kommer der med Vogne og Heste og under et eller andet Skin eller forventt Navn næsten daglig lader hente snart Korn, snart Malt, snart Havre og undertiden Viktualier o. a., hvilken Utroskab er Kongen til mærkelig Skade, befales det Proviantskriveren alvorligt ikke at tilstede nogen, hvem det end kan være, at komme med Heste eller Vogne eller i andre Maader under en andens Navn og fordre eller flytte noget; dog skal de Personer, hvem Kongen har bevilget aarlig Genant, enten komme selv eller sende deres visse Bud en Gang om Aaret mellem 8. Oktober og 22. Oktober, i denne Tid skal Skriveren uden Forsømmelse have udgivet det mindste med det meste til alle dem, hvem Kongen har bevilget aarlig Underholdning eller Genant. Ligeledes skal alle Skipperes, Styrmands og Højbaadsmænds Vinterunderholdning altsammen være udgivet i Tiden fra 21. Oktober til 4. November. Holmens Tømmermænd, Borere og Savskærere tager deres Kost paa sædvanlig Vis tre Gange om Aaret, og disse Holmens Tømmermænd og andre Holmens daglige Tjenere skal Skriveren befordre uden Ophold, for at Kongens Arbejde ikke skal forhindres ved hans og hans Medtjeneres Forsømmelse. Til dem, der har faaet bevilget Maanedskost, maa denne udleveres for 2 Maaneder ad Gangen.

17. Dersom Oldensvinene ikke kommer af Skovene til de bestemte¹ Tider, tillades det dem, der er bevilget Olden, at afordre dem, efterat Svinene er indkomne fra Skovene.

¹ Sj. R. har forbemeldte. Stykket hentyder til dem, der har Oldensvin som Genant.

18. For at man bestemt kan vide, hvad Forraad der er paa Provianthuset, skal Proviantskriveren hver Maanedsdag uden Forsømmelse levere Rentemestrene en Fortegnelse over alle de Slags Fetalje, der findes i Forraad ved Provianthuset, med Angivelse af, hvor meget der er forspist i den forløbne Maaned og hvor meget der i samme Maaned er indkommet fra Lenene eller i andre Maader.

19. Det forbydes alvorligt Proviantskriveren herefter at befatte sig med Maal, Vragen eller Vægt, hvilket den skal forrette, som Kongen har beskikket dertil; dog skal Proviantskriveren selv eller hans Fuldmægtige være til Stede for at paase, om der skulde mangle noget. Alle Tønder, Skæpper og mindre Maal, som bruges paa Provianthuset til at maale Korn, Mel, Malt, Havre, Brød, Ærter, Gryn eller deslige med, skal lignedes efter Københavns Bys Maal og brændes med Københavns Bys Brændemærke, dernæst skal disse Maal føres til Holmen og der brændes med Kongens eget Brændemærke og Jern, som findes i Admiralens Gemme. Alt andet Maal, som ikke er brændt saaledes, skal afskaffes og maa ikke mere bruges. Der maa heller ikke paa Provianthuset bruges nogen anden Vægt, hverken ved Indtægt eller Udgift, end Skippund, Lispund og Skaalpund, lignet efter Københavns Vægt. Vorder¹ og Voger² skal hermed være afskaffet, for at han i Fremtiden ikke skal kunne hjælpe sig med nogen Undskyldning, om noget som Følge af uffittigt Tilsyn formindskes eller fordærves under hans eget Lukke og Gemme. Han maa ikke modtage nogen Vare eller Fetalje under Laas og Lukke, førend den er rigtigt leveret fra Vragereis, Maalerens eller Vejerens Haand.

20. Han skal lade tage Maal paa det Rug, Malt, Byg og Havre, som Lensmændene eller andre fremsender til ham, straks medens Skipperen eller den, der ellers er befuldmægtiget dertil, endnu er til Stede, og ikke lægge det en 2—3 Nætter paa Loftet, førend det maales. Han maa ikke tillade Kornmaaleren at besvære nogen med utilbørligt Maal eller opholde ham.

21. Jakob Thomesen maa ikke antage varmt fordærvet Korn, Havre, Brød eller andre fordærvede og udygtige Varer,

¹ 1 Vord = 10 Stkr. Fisk, særlig Torsk.

² 1 Voger = 36 Pd.

ej heller ringe ustaldfærdige Øksne eller andet Fæ og Svin, som ikke er tjenlige til Slagterierne, medmindre han har speciel Befaling dertil, saafremt han ikke selv vil have Skaden og staa Kongen til Rette derfor. Han skal flittigt paase, at Mask, Klid, Kul og Aske, som falder af paa bøgge Steder og paa alle Steder, hvor der holdes Ild, kun anvendes til Kongens Gavn. Hvad der ikke bliver brugt deraf paa Slottet, i Kongens Lysthave, paa Ladegaardene og andre Steder, skal han sælge og føre til Indtægt for Kongen, med Angivelse af Dagen for dets Modtagelse, hvor meget der er modtaget og hvor det anvendes eller sælges.

22. Han skal omgaas tro og vel med Kongens Salteri og Slagteri, og alt, hvad der kan falde deraf, skal føres Kongen til Indtægt. I Salteriet maa der til 4 Skippd. og 4 Lispd. Flæsk, Oksekød og Faarekød godtgøres Skrивeren 6 Skpr. Salt, baade til at gnide det med og til at lægge det ned i Binge eller Tønder; til Lammekød og Gaasekød bevilges $5\frac{1}{2}$ Skp. Salt til 4 Skippd. og 4 Lispd.; til hver Tønde Sild eller Torsk, godt Købmandsgods, maa der godtgøres Skrивeren $1\frac{1}{2}$ Skp. Salt, de 3 Fjerd. skal være godt fransk Salt til at drysse Silden med, de andre 3 Fjerd. skal være spansk Salt til at lægge dem ned med. Hvis Tøndegodset, som Kokken eller andre modtager af Skrивeren, findes at være utilbørligt opfyldt med Salt i Stedet for Fisk, Sild, Kød eller deslige, skal Skrивeren uden Undskyldning i Stedet for samme Fyldingssalt gøre hver Tønde, hvori saadant findes, saa lovlig og tilbørlig som det sig bør.

23. Det Flæsk, som kommer her fra Slagteriet, skal han forspise grønsaltet.

24. Ligeledes skal Kældersvendene saavel paa Skibene som paa Holmen levere den Bærme fra sig, som falder hos dem, for at den kan bruges eller sælges saa dyrt som muligt til Bedste for Kongen.

25. Hver Uge skal Kokkene paa Holmen og paa Skibene af 200 Personers Bespising levere Skrивeren 1 Fjerd. godt Køkkenfedt, hvorfor Kokkene skal betales efter gammel Vis af Rentekammeret $\frac{1}{2}$ Dlr. for hver Fjerding. Dette Køkkenfedt skal hver Uge afregnes af Kongens Skrивer og indføres i Ugesedlen og Skibsafregningen, og derefter skal Skrивeren eller den, som betjener Bestillingen i hans Sted, give Kokkene en Seddel paa Køkkenfedtet, hvormed de kan kræve deres Betaling paa

Rentekammeret. Dette Køkkenfedt skal Proviantskriveren¹ aarlig føre sig til Regnskab efter Ugens Udspisning og Mandtalsregistre baade fra Holmen, Skibene og andre Steder, hvor der holdes Køkken. Køkkene skal have 1 Mk. for hver Læst Tønder, de tilbageleverer til Provianthuset uskadte og med begge Bunde. Efter denne Dag skal der ogsaa være saa meget Ister i Forraad, som kan bruges Aaret igennem paa Skibene og paa Holmen.

26. Med den paa Provianthuset ansatte Bødker skal Proviantskriveren forholde sig saaledes, at de nye Tønder, som hugges og samles af nyt Tømmer, skal betales ham efter Læstetal; ligesaa skal forholdes med de Tønder, som samles af gamle Bunde og Stavere. Bødkeren skal betales for hver Tusende Splitter, han skærer i Baand, og for det daglige Arbejde med at udbinde Tønder og halve Tønder skal han betales, eftersom der fattes Baand til paa hver Læst Tønder; for hvert saadant Arbejde skal Proviantskriveren afregne særskilt med Bødkeren og give ham en underskreven Seddel til Rentekammeret, hvor Bødkeren skal have sin Betaling efter en bestemt Takst, som Kongen har ladet sætte paa hvert Slags Arbejde.

27. Til Spisningen paa Holmen eller Skibene maa kun bruges godt fransk Salt, som aarlig falder af eller bliver tilovers af adskillig saltet Fetalje i de murede Cementkar; af det tiloversblevne Salt skal ogsaa, saa ofte det gøres nødvendigt, koges Lage til at forlage al den Proviant med, som aarlig leveres til Provianthuset; der maa heller ikke udgives andet Salt til Skibsmurværket eller til Skibspumperne om Vinteren end af samme fordærvede Salt.

28. Proviantskriveren maa ikke understaa sig til ved nogen optænkt Undskyldning eller Skin enten alene eller sammen med andre at deltage i de aarlige og daglige Køb og Leverancer til Provianthuset; ej heller maa han for sin Person drive noget andet Købmandskab, for hvilket han skal rense sig med sin Ed, naar det forlanges af Kongen eller dennes forordnede.

29. Jakob Thomesen skal i alle Maader ramme Kongens

¹ Stedet er uklart, men Meningen fremgaar af Forordn. af 16. April 1625, Art. 26, hvorefter dette Stykke er afskrevet i Sj. R.

Gavn videre, end der kan foreskrives ham i denne eller andre Maader eller stykkevis gives tilkende, og han maa ikke bilde sig ind, at hvis der opdages nogen Utroskab hos hans undergivne, Kornmaalere, Kældersvend, Redesvend eller hvad Navn de have, man da vil søge det hos dem, men det vil blive hos ham alene. Han skal have Magt til at antage og igen afskedige, saaledes som han kan være tjent med og det kan være Kongen til Bedste. Saafremt han selv eller andre, som han har under sig, ser eller hører om noget Tyveri eller Utroskab af dem, der gaar ind eller ud af Kongens Provianthus, og fordølger det, skal de staa til Rette derfor som de, der samtykker deri.

30. Hvis der i denne Instruks kan findes noget, som kan misbruges til Skade for Kongen, eller der kan findes noget deri, som kan forbedres til Bedste for Kongen, skal Jakob Thomesen være forpligtet til betids at tilkendegive det. Han skal til hver 1. Maj have sine Regnskaber klare, dog skal han ikke destomindre holde et klart Ugeregister over al sin Indtægt og Udgift i Ugen og hver Lørdag Eftermiddag lade Rentemestrene gennemse dette Register, at det kan tilkendegives Kongen eller hans betroede, om der kan fattes paa noget.

31. For at Kongens Arbejde paa Holmen, ved Flaaden, paa Tog og Rejser eller Folk, som har noget at kræve hos Proviantskriversen, ikke skal opholdes eller forsømmes paa Grund af Proviantskriversens Ufittighed, paabyder Kongen, for at forekomme saadant, Jakob Thomesen, hans Medtjenere og Under-tjenere at være til Stede om Morgenens Kl. 5 om Sommeren og blive ved Provianthuset til Kl. 10 slet, derefter skal de igen møde straks før Kl. 12 Middag og blive til Kl. 5 slet om Aftenen; om Vinteren skal de forholde sig, eftersom Dagen afkortes og igen vokser, dog skal Middagstiden holdes ens baade Sommer og Vinter. Jakob Thomesen og hans Medtjenere skal være forpligtede til at være til Stede ved Provianthuset om Helligdagene, saa ofte det gøres nødvendigt og han bliver advaret af Admiralen derom. Det maa heller ikke tilstedes Proviantskriversen at rejse fra Byen eller sin betroede Bestilling uden deres Vidende og Vilje, som har at kommandere over ham.

32. Naar der til at forbinde og sammenslaa Øl og Fetalje, som enten skal opskibes eller udskibes, behøves flere Bødkere, skal Proviantskriversen sige til i god Tid derom, saa der kan

lejes flere. Hvad der maatte mangle til Udspisningen paa Holmen og Skibene, skal Proviantskriveren ogsaa sige til i Tide om, saafremt han ikke selv vil staa til Rette, saa det kan forskrives fra Lenene eller bestilles og købes fra andre Steder, og der skal saa, hvis han selv vil lade det købe, skaffes ham Penge dertil til Nødtørft, men¹ han maa intet modtage eller købe, uden at det er befalet, medmindre han selv vil staa til Rette, dog skal Køb for rede Penge ske hos Kongens Statholder og Sælgeren siden søge sin Betaling paa Rentekammeret.

33. Humlesække skal han bruge til Spundslærred, Sække og Møllesejl.

34. Han maa ikke uden Befaling paa Kongens Vegne forveksle, sælge eller afhænde Korn, Smør, Flæsk, Fisk, Huder, Skind eller andre Varer, og han skal i saa Tilfælde sælge saa dyrt som muligt og føre Pengene til Indtægt for Kongen. Den Talg, som falder af ved Slagteriet, skal han, saa vidt den ikke bruges til Kongens Behov, lade støbe i Lys til Holmen og Skibene. Han skal forvare Huderne saaledes, at de ingen Skade tager.

Da² Proviantskriveren ikke alene kan forestaa sin Bestilling, har Kongen bevilget, at han daglig maa have følgende Folk hos sig at bruge: En Person, som han kan bruge i Skriverstuen, og som skal have 24 Kurantdlr., 5 Al. Engelst og 5 Al. Foderdug i Løn og 1 Kurantdlr. i Kostpenge om Ugen; en Skriversvend, der aarlig skal have 6 Dlr., 5¹/₂ Al. Engelst, 4 Al. Foderdug og 1 Dlr. til Sko i Løn og ¹/₂ Kurantdlr. om Ugen i Kostpenge; en Kornmaaler, der aarlig skal have 30 Kurantdlr., 1 Dlr. til Sko, 6 Al. Engelst og 6 Al. Foderdug; en Kornmaaler, der aarlig skal have 20 Dlr., 1 Dlr. til Sko, 6 Al. Engelst og 6 Al. Foderdug; en Kældersvend, der aarlig skal have 10 Dlr. i Løn, 6 Al. Engelst, 6 Al. Foderdug og 1 Kurantdlr. til Sko; 1 Redesvend, der aarlig skal have 10 Kurantdlr., 1 Dlr. til Sko, 6 Al. Engelst og 6 Al. Foderdug; en Bødker, der aarlig skal have 16 Kurantdlr., 6 Al. Engelst og

¹ Stedet er forskrevet i Sj. R., men det maa have haft samme Ordlyd, som det tilsvarende Sted i Forordn. af 16. April 1625, Art. 36.

² Resten af Forordningens Afsnit er ikke numereret.

6 Al. Foderdug; en Bødkersvend, der, naar han gør en fuld Dags Arbejde, skal have 4 Sk.; Kornmaalerne, Redesvenden, Kældersvenden og Bødkeren skal hver have Fetalje som en Baadsmand, for $2\frac{1}{2}$ Mk. om Ugen, Bødkersvenden skal, naar han arbejder, ogsaa have Maanedskost; to Pligtskarle, der hver aarlig skal have 8 Kurantdlr., 1 Dlr. til Sko, 6 Al. islandsk Vadmel og Maanedskost som en Baadsmand, $2\frac{1}{2}$ Mk. om Ugen.

Jakob Thomesen skal have 200 Kurantdlr., 7 Al. Engelst, 7 Al. Foderdug, 5 Al. Sardug, 5 Al. Lærred i aarlig Løn og 10 Kurantdlr. om Maaneden til sig selvanden, hvilket skal leveres ham af Rentemestrene ligesom ogsaa Lønnen til de andre i Instruksen nævnte Folk, alle at regne fra den Dag de kom i Tjenesten. Sj. R. 18, 217.

4. Juni (Boitzenburg). Miss. til Gabriel Kruse. Han skal med de ham underlagte Skibe begive sig fra Elben til Nordsøen under Norge for at beskytte Kongens Undersaatter mod Fribyttere, Sørøvere og Fjender, holde Kronens Strømme rene og erkyndige sig, om der nogetsteds udrustes Orlogsskibe og da med hvilket Formaal. — Efterskrift: K. M. skrev selv siden at begive sig paa Elben igen. Sj. T. 23, 322 b. K.

— Miss. til Mogens Kaas om at rejse Tiltale mod en vis Peder Jørgensen i Hyldinge, som skal opholde sig paa Otte Kruses Gaard, for et af ham begaaet Drab, uanset at han har Prinsens Benaadning, som han har skaffet sig paa løgnagtig Maade. Sj. T. 23, 323.

— Aab. Brev, hvorved der tilstaas Christoffer Urne til Aasmark, Embedsmand paa Aalholm Slot, 150 Dlr. aarligt for at have Købstæderne paa Lolland og Falster i Befaling og Forsvar, at betale af Rentekammeret. Sm. R. 5, 99, enslydende indført i Sm. T. 6, 240 og (med Datum 12. Maj) i Sm. R. 5, 98 b¹.

— Aab. Brev om, at Falk Gjõe til Bradskov fritages for Værgemaalet for Ifver Eriksen Lykkes umyndige Børn, da han befrygter, at der i Fremtiden kunde paakomme Trætte derom. J. R. 8, 157.

¹ Tr. i Udt. i Kall Rasmussen: Musse Herred 366.

4. Juni (Boitzenburg). Miss. til Christen Tomissen [Segelstrup Len]. Da Falk Gjõe til Bredskof¹ i hans Len har begæret 1 Gaard, kaldet Lund, i Lierup Sogn, 1 Gaard i Eystrup i Tarum² Sogn, 1 Gaard, Bratbjerg, i Tranum Sogn, 5 Gaarde³ i Tharume⁴, 5 Gaarde i Øster Svenstrup By og Sogn, Bes Mølle, 1 Gaard i Klithuse, 2 Gaarde i Tranum, alle i Tranum Sogn, 1 Gaard i Telling i Lerup Sogn, alle i [Øster] Han Herred, og 1 Gaard Ulfholm i Horn⁵ Sogn, til Mageskifte for i samme Len: 1 Gaard i Torslef By og Sogn, 1 Gaard i Attrup i Torslef Sogn, 1 Gaard i Beistrup By og Sogn, [alle i Han Herred]; 1 Gaard i Gielstrup i Wsle⁶ Sogn [i Hornum Herred], 1 Gaard i Lund i Lild Sogn, 1 Gaard i Ullerup i Torup Sogn, 1 Gaard i Tved i Hiaremaal Sogn, [alle i Han Herred]; 2 Gaarde i Vester Hiermedslef By og Sogn [i Hvetbo Herred]; 2 Gaarde i Vindbles By og Sogn [i Slet Herred], 1 Gaard, Byrrum Slet⁷, 2 Gaarde⁸ i Stistrup i Follum Sogn [i Gislum Herred], 1 Gaard i Øster Brøndislef By og Sogn [i Jerslef Herred], skal han undersøge dette Godsæs Lejlighed og til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt det for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. J. T. 8, 147.

— Miss. til Otte Marsvin. Da Jens Andersen i Vester Torup har begæret at maatte beholde et Bol, kaldet Svendsbol, til den Gaard, han nu bebor, da han har haft det i Brug i nogen Tid, og nyde det paa sin og sin Hustrus Livstid uden Ægt og Arbejde, Skyld og Landgilde eller anden Afgift, mod til Kronen at udlægge til evindelig Ejendom et af sine jordegne Bol, kaldet Møllebækken, liggende paa Hends, eller at maatte faa Svendsbol til Ejendom mod et andet eget Bol i Hallum i Vust Sogn i Vester Han Herred, som er frit Adelgods, skal han undersøge de tre Bols Lejlighed og til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt Svends-

¹ Bratskov.² Fejlskrift for Tranum.³ Gaar-

denes Antal er ikke nævnt, men der er opført Navne paa 5 Gaardmænd.

⁴ Kr. Sk. 26. Juli 1631 har Jannum.⁵ Kr.

Sk. anf. St. Hoen S., ∴ Hune Sogn, Hvetbo H.

⁶ Kr. Sk.

Voxlef.

⁷ Bjørnumslæt, Vindblæs S.⁸ Ogsaa

her er kun Beboernes Navne nævnt; Kr. Sk. har 1 Gaard og 1 Gadehus.

bol kan overlades ham paa de begærede Betingelser. J. T. 8, 153 b.

5. Juni (Boitzenburg). Aab. Brev om, at Esaias Fleischer, Apoteker i København, ogsaa maa holde et godt og ustraffeligt Apotek i Lund med alt, hvad der er fornødent til at komponere og berede adskillige Medikamenter efter den Takst, der er fastsat herfor af det medicinske Fakultet ved Københavns Universitet eller hvem der fremtidigt skal fastsætte denne. Da han selv er bosiddende i København, skal han ved Apoteket i Lund holde en erfaren Svend, som har studeret sin Kunst vel og kan præstere, hvad der udkræves af en Apoteker. Svenden skal have Testimonium for, at han er eksamineret og approberet af bemeldte Fakultet. Fleischer skal ogsaa være forpligtet til at lade Apoteket visitere af Lægerne, naar han anmodes derom, og skal i alle Maader forholde sig med Apoteket i Lund, som det er forordnet for Apotekerne i København. Han og hans Folk ved Apoteket i Lund maa staa under Lunde Kapitels Ret, fri for Skat og Tyngge i alle Maader, saavidt Apoteket og dets Tilbehør angaar. Men dersom han der vil bruge nogen borgerlig Handel og Næring med offentlig Vinkælder og andet mere, end der behøves til Apotekets Brug, Borgerne til Afbræk paa deres borgerlige Næring, skal han derfor svare til Raadhus, Byting og andetsteds, hvor det lovligt gøres fornødent, og give Kronen og Byen tilbørlig Told og Skat deraf med al anden borgerlig og Byens Tyngge og Rettighed. Sk. R., 4, 384.

— Miss. til Knud Gyldenstjerne til Timb og Verner Parsberg til Lynderupgaard. Falk Gjøe til Brodskov har berettet, at han har Trætte med Jørgen Grubbe til Torstrup, Befalingsmand i Vestervig Kloster, om noget Gave- og Købegods efter afdøde Fru Dorete Krabbe; skønt der er gaaet Rigens Raads Dom i Sagen om, hvad enhver af Parterne bør have, og Jørgen Grubbe allerede for nogle Aar siden har erhvervet Kongens Befaling¹ til dem om at foretage Skifte og Likvidering mellem de tvistige Parter, og de desuden har faaet adskillige Missiver² om at bringe Sagen til Ende, er dette dog endnu ikke sket, men Sagen til stor Skade

¹ 5. Juni 1626.

² Jfr. 4. Febr. og 24. Juli 1624.

for ham opsat og forhalet. Det befales dem nu alvorligt igen at stævne de tvistige Parter for sig snarest muligt og tilendebringe den efter Dom og de udgivne Befalinger, saa Parterne uden videre Ophold kan blive lovligen adskilte og Kongen ej videre dermed molesteres. J. T. 8, 147 b.

5. Juni (Boitzenburg). Miss. til Regeringen om at lade Falk Gjõe til Brodskof af Kancelliet meddeles de Stævninger og Befalinger, som han paa Kongens og Rettens Vegne begærer af dem i sine Sager og Trætter, saa vidt Lov og Ret er. J. T. 8, 148.

6. Juni (—). Aab. Brev om, at Vogn Krag, der har berettet, at han har arvet nogen Gæld efter sin Hustrus¹ Forældre og derved aarlig kommer i større Gæld, og som allerede har solgt sit eget Jordegods til Betaling af Gælden, med sin Hustrus Arvingers Samtykke maa sælge saa meget af sin Hustrus Jordegods, som han nøjagtigt kan bevise, at deres fælles, efter hendes Forældre arvede Gæld er. J. R. 8, 157 b.

— Miss. til Christen Holck til Bustrup, Laurits Ebbesen til Tulstrup, Gunde Lange til Bredning og Jørgen Grubbe til Tolstrup. Da Christopher Gersdorf til Søbygaard, Befalingsmand paa Lønborig Bispegaard, har begæret: i Vestervig Klosters Len 1 Gaard, kaldet Madsted, i Hvidbjerg Sogn, 1 Gaard, Vibrop², i Budsted³ Sogn, begge i Hassing Herred, og 1 Gaard i Hanbjerg By og Sogn i Hierrum Herred i Harsyssel, til Mageskifte for i Koldinghus Len: 1 Gaard og 1 Bol i Grendsted By og Sogn, 2 Gaarde og 1 Bol i Synderby i Grendsted Sogn, alle i Slaugs Herred, og i Vestervig Klosters Len: 1 Gaard i Hellerøe [i Søndbjærg Sogn i Refs Herred] og ydermere af hans Gods i Stangstrup⁴ By og Sogn i Hassing Herred; fremdeles i Silkeborg Len: 1 Gaard i Mølgaard i Søby Sogn i Giern Herred, til Mageskifte for i Skanderborg Len: 1 Gaard i Aas [i Søvind Sogn] i Vor Herred, og i Koldinghus Len: 1 Kirkebol i Kragelund i Øster Snee Sogn [i Nørvang Herred], skal de med det allerførste besigte dette Gods og indsende Besigtelsen til

¹ Vogn Krag Mikkelsen til Nørgaard af Slægten Kid, g. m. Anne Griis, Datter af Palle Griis til Slette og Anne Brun Nielsdatter. ² K.: Vibtorp, o: Vittrup. ³ Ogsaa K., skal være Bedsted. ⁴ Stagstrup.

Kancelliet; da de er bosat vidt fra hverandre og Godset er vidtløftigt beliggende, skal hver af dem forfatte en særlig Besigtelse paa det Gods, som ligger i hans Len, saa at der siden af dem tilsammen kan blive gjort en endelig Ligning og Lægelse, dog paa Betingelse af, at der først modtages 2 Kirkebol i Vestervig Klosters Birk og Sogn, 1 i Randerup og 1 i Ville-
rup, som Christoffer Gersdorf har udlagt forlods og uden Vederlag til Kronen, og paa Betingelse af, at Christoffer Gersdorf og hans Arvinger intet Fiskeri maa bruge i Hvidbjerg Mølleaa imellem Søen og Møllen, hverken med Dæmninger, Fiskegaarde, Ruser, Kuber eller i andre Maader, som kan være samme Mølle til Skade, men al Fiskerirettighed til Madsted, Vibrop¹ og Mølle-
gaards Grunde, som har Paaløb i forskrevne Sø og Aa, skal være og blive evindeligt beliggende til Vestervig Kloster, uhindret af dette Mageskifte, hvilket han ogsaa tilbyder at forpligte sig til i Skødet og ogsaa skal indføres i Besigtelsen. J. T. 8, 148 b. K.

6. Juni (Boitzenburg). Miss. til Jens Høg om at lade Kongen af Sverrig faa gullandske Sten mod Betaling i Sommer, „hvilket var forfærdiget i Kancelliet“. Udt. paa K. til Miss. af 6. Juni om Christoffer Gersdorffs Mageskifte.

— Forleningsbrev paa Lectoriet og Cantoriet i Trondhjem til M. Hans Sørensen. Udt. paa K. til Miss. af 6. Juni om Christoffer Gersdorffs Mageskifte².

— Miss. til Frands Rantzau. Da Christen Lauritsen, Borgemester i Hobro, har begæret 1 Gaard og 2 Bol i Skilderup³ i Dronningborg Len paa sin og sin Hustrus Livstid, som det ses af medfølgende Supplikation, skal han indsende Erklæring herom. J. T. 8, 154.

— Miss. til Falk Gjøe. Da der med det første skal foretages Skifte mellem Fru Dorrette Budde, Ifver Friis's Enke, og hendes Børn, skal han være hendes Formynder, saa længe Skiftet varer, og paase, at hun ikke kommer til kort. J. T. 8, 154.

¹ K.: Vibtorp. ² Med følgende Bemærkning: „blev udskikket, . . . hvilken var med Vand fordærvet og derfor ej blev underskrevet, medens omskrevet og gjort til Kopi“. ³ Skjellerup Sogn, Onsild H.

9. Juni (Boitzenburg). Miss.¹ til Jost Høg om straks at optage Reichardt Beyer, en Søn af forrige Borgemester i Tønder Jørgen Beyer, i Sorø Skole blandt de ikke-adelige efter de sædvanlige Statuta, dog kun for to Aar fra Optagelsesdagen at regne. Sj. T. 23, 323 b.

12. Juni (—). Miss. til Frants Rantzau om at lade et af Orlogsskibene gaa til Archangel og paase, at de Skibe, som dér indtager Korn til Hæren, ikke overfaldes af Sørøvere. Kaptejnen paa Orlogsskibet behøver dog ikke at sejle med dem helt til Elben og maa heller ikke vente for længe paa dem i Archangel. Kornskibene tilhører Albret Baltser Berns og Konsorter i København, men Kaptejnen maa overfor Russerne ikke lade sig mærke med andet, end at det er Kongens Skibe og Kongens Køb. Sj. T. 23, 323 b. K.

— (Kbhvn.). Miss. til Claus Urne. Han har for nogen Tid siden faaet Opskrivelsesbrev paa 1000 Rdlr. in specie, men da han har optaget til Laans 2000 enkende Rdlr. in specie, saa opsiges Resten af Laanet, baade Hovedstol og Renter, til Kieler Omslag in octavis trium regum 1628 til Betaling til Kongens Omslagsforvalter i Kiel. Sj. T. 23, 324 b. K.

— Opskrivningsbrev til Frederik Reedtz paa det ham af Kongen ydede Laan paa 5000 enkende Rigsdaler in specie, hvoraf 1000 Rdlr. er betalt, baade paa Hovedstol og Renter til Kieler Omslag in octavis trium regum 1628 til Betaling til Kongens Omslagsforvalter i Kiel. Sj. T. 23, 324 b. K.

14. Juni (Boitzenburg). Miss. til Christen Thommesen om straks at begive sig til Kongen, da denne agter at sende ham til Kongerne af England og Frankrig i sine Ærinder og Bestillinger. J. T. 8, 150. K.

— Miss. til Falk Lykke om straks at begive sig til Kongen med fire Rideheste og dertil hørende Folk og andet for at tage Vare paa Kongen. J. T. 8, 150.

¹ Dette og det følgende Miss. af 12. Juni til Frants Rantzau, der begge er daterede Boitzenburg, er ved Indførslen blevet fejlagtigt daterede Juli i Stedet for Juni. De er indført mellem Brevene af 4. og 12. Juni. Kongen var i Tiden fra 4.—15. Juni i Boitzenburg, men derimod 5.—12. Juli i Lauenborg.

15. Juni (Boitzenburg). Aab. Brev om, at da Johan de Villum, Borger i København, har gjort adskillige Leverancer til Hæren af al Slags Vaaben og Ammunition, hvorpaa der resterer ham en temmelig Sum Penge, og da nogle Kræmmere og Købmænd i en Del Købstæder i Danmark skylder Penge for de Silkevarer, de har faaet, hvilket i alt efter den af Johan de Villum overgivne Fortegnelse beløber sig til 18,474 Dlr. 45 Sk., saa anmodes Borgemestre, Raadmænd, Borgere og andre i Købstæderne, der er i saadan Gæld, om at betale disse Penge uopholdeligt til Johan de Villum eller hvem han sender i sit Sted, mod hans nøjagtige Kvittering, og indsende disse Kvitteringer til Kongens Rentekammer, som følger med Hofejren udenfor Riget, hvor de skal modtages i Stedet for rede Penge. De, som er forsømmelige dermed, skal alvorligt tilholdes af Fogderne, Embedsmændene og andre at betale straks, saa at Johan de Villum kan blive betalt til de rette Terminer. Sj. R. 18, 199.

— Pas for Peder Brant paa en Vogn ind i Danmark og tilbage igen. K.¹

16. Juni (Kbhvn.). Miss. til Kapitlerne i begge Rigerne. Rigens Raad har modtaget Brev fra Kongen om, at der hurtigst maa blive sendt ham Penge. Da de nu selv kan tænke sig, hvilken Fare der kan opstaa for Kongen og Riget af saadan Mangel, saa anmodes de om snarest at indsende anden Termin af den bevilgede Skat, saa vidt muligt i Rdlr. in specie. — Til Kapitlerne i Roskilde, Lund, Ribe, Aarhus, Viborg, Oslo, Stavanger, Bergen og Trondhjem. Sj. T. 23, 325.

— Ligelydende Miss. til Bisperne i begge Rigerne med Anmodning om at forhandle med de Gejstlige i deres Stift om snarest at betale, hvad de kan, af den bevilgede Skat og saa vidt muligt in specie. — I Danmark: Dr. Hans Resener i Sjælland, Dr. Mats Jensen i Skaane, Dr. Hans Mikkelsen i Fyn, Dr. Ifver Ifversen i Ribe, Dr. Hans Vandel i Viborg, Dr. Christen Hansen i Vendelbo, M. Morten Madsen i Aarhus. — I Norge:

¹ Skrevet paa samme Konzept som Missiverne til Christen Thommensen og Falk Lykke af 14. Juni, men atter slettet. Ikke indført.

M. Niels Simonsen i Oslo og Stavanger, Dr. Niels Paaske i Bergen og M. Peder Skelderup i Trondhjem. Sj. T. 23, 328.

16. Juni (Kbhvn.). Ligelydende Miss. til alle Lensmændene¹ i begge Rigerne og Københavns By med Anmodning om fra Købstæderne og Bønderne i deres Len at indsamle de to første Terminer af den bevilgede Skat, saa vidt muligt i Rdlr. in specie, og sende Pengene til Kolding og København samt medgive Budene Designation over de Møntsorter, i hvilke de sendes. Sj. T. 23, 325 b.

— Ligelydende Miss. til nogle af Lensmændene² med Anmodning om at forhandle med Adelen i Ribe Stift om Betaling af Skatten paa samme Maade som i foregaaende Brev. Sj. T. 23, 329 b.

— Miss. til Borgemestrene i København om snarest at betale de to første Terminer af den bevilgede Skat, 1000 Rdlr. in specie. Sj. T. 23, 329. (Tr. KD. V. 100 f.).

— Miss.³ til Sigvort Grubbe. I Anledning af hans Forespørgsel om noget Hørfro, som en fransk Købmand for 1½ Aar siden lod bjærge ved Falsterbo og oplægge i Falsterbo Kirke og som Kirkeværgerne ønsker at blive befriet for og som muligvis kunde fordærvs, svares, at han skal lade det vurdere og sælge. Pengene skal tilfalde den, der er berettiget til dem. Af de to af ham nævnte Kvinder i Ystad skal den, der har stjaalet, sendes til Tugthuset i København, medens den anden, der har købt Gods af hende og skal være en Præstenke, maa aftinge til Kronen efter sin Formue, for at Sagen ikke skal komme hende til videre Forklejning. Sk. T. 5, 256 b.

17. Juni (—). Miss. til Christoffer Ulfeldt [Tranekær]. Johan Friis til Ørritsløf har begæret Befaling til ham om, at han skal modtage det Korn og Fetalje, som Johan Friis har indkøbt og som ligger paa Tranekær Slot. Han skal derfor modtage Kornet og med første Lejlighed sende det til Lejren. Men hvis der ingen Skibe er at faa fragtet, skal han underrette Frants Rantzau til Rantzausholm, Statholder i København, derom og sende ham en Fortegnelse over det paa Trane-

¹ De opregnes alle med deres Len.

² Der nævnes ikke hvilke.

³ Underskrevet af Hr. Christen Friis, Mogens Kaas og Frants Rantzau.

kær liggende Korn. Det Flæsk, der findes, skal han sende til København, hvor det skal leveres til Proviantskriveren paa Provianthuset. F. T. 3, 1000.

18. Juni (Kbhvn.). Oprejsningsbrev for Søfren Jensen i Bierbye til, som om Gerningen nylig var sket, som Eftermaalsmand efter afdøde Niels Thomisen, der tjente Peder Søfrensen i Veilbye, at forfølge Sagen mod Oluf Christensen, barnefødt i Lee, som Fredagen før Fastelavn næstforleden paa Randers Gade med en Sten slog Niels Thomisen over hans venstre Øje, saa at han døde, hvilken Sag ikke lovlig er bleven forfulgt med Sandemænd, men som Søfren Jensen nu agter at genoptage. J. R. 8, 158.

— Miss. til Mogens Godske. Nærværende Søfren Jensen har beklaget sig til Raadet over, at han lader ham forfølge paa det højeste, fordi han ikke har holdt sin Gaard saaledes ved Magt, som han burde. Raadet beder ham om, selv om Søfren Jensen har forset sig, dog ikke at efterstræbe ham til det yderste. J. T. 8, 150.

19. Juni (—). Kvittansiarum til Ditlef Holck til Eskildstrup paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Visborg Slot paa Gulland fra [9. Juni 1614]¹ til 1. Maj 1619, for de i samme Tid oppebaarne Pengeskatter og for det modtagne og igen overleverede Inventarium. Han blev aldeles intet skyldig. Sk. R. 4, 391 b.

— Miss. til Peder Galt. Fru Kirsten Kaas til Sinklarsholm, Anders Sinklars Enke, har klaget over, at hun har faaet Prins Christian (V)'s Befaling² til ham om ved Skiftet mellem hende og hendes Børn at overtage Værgemaalet for Christian Sinklar, men at han ikke har efterkommet denne Befaling og ikke er mødt til det berammede Skifte, saa at dette ikke har kunnet slutes. Han anmodes derfor om, naar han af de tilfornordnede Kommissarier faar Tilsigelse, at møde og overtage det nævnte Værgemaal. I Tilfælde af lovligt og uomgængeligt Forfald skal han sende sin Fuldmægtig med

¹ Glemmt i Sk. R., hvor der er sprunget en Del over. Hans Forleningsbrev var af 9. Juni 1614. ² 9. Febr. 1625.

nøjagtig Fuldmagt og andet fornødent til at overtage Værgemaalet. Sk. T. 5, 257 b.

19. Juni (Kbhvn.). Ligelydende Miss. til Hendrik Gyldestjerne¹ som Værge for Jacob Sinklar og til Palle Rosenkrantz² til Ørup som Værge for Erik Sinklar. Udt. i Sk. T. 5, 258.

— Miss. til Christoffer Basse og Henrik Podebusk. Da der snarest skal foretages Skifte mellem Asmus von Ahlefeldts Døtre, anmodes de om at møde i Odense førstkommande St. Knuds Dag [10. Juli] for sammen med Hans Kaas til Østergaard at modtage Regnskabet af Hertvig Bilde til Damsgaard for Værgemaalet, som han har forestaaet paa fem Aars Tid, bilægge de muligt opkommende Stridigheder eller afgøre dem ved Dom. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i Stedet. F. T. 3, 1001.

— Miss. til Henning Valkendorf om at møde St. Knuds Dag [10. Juli] i Odense i Anledning af Skiftet mellem Asmus von Ahlefeldts Døtre og paatage sig Værgemaalet for Jomfru Margrete von Ahlefeldt, medens Skiftet staar paa. Han skal ogsaa sammen med de to Kommissarier, Christoffer Basse til Selleberig og Henrik Podebusk til Kørup, samt Hans Kaas til Østergaard paa sin Hustrus³ Vegne og Johan Friis til Øridsløfgaard, der skal møde som Værge for Jomfru Anne von Ahlefeldt, hvis Otte Stensen Brahe til Nesbyholm, som har faaet Befaling til at være hendes Værge, ikke kan møde, gennemgaa [Hertvig] Bildes Regnskaber for de fem Aar, i hvilke han har forestaaet dette Værgemaal. Naar Skiftet er sluttet, skal han overlevere de Jomfru Margrete von Ahlefeldt tilfaldne Lodder til Hertvig Bilde, som indtil videre Besked skal beholde Værgemaalet. Naar Hertvig Bilde har gjort ham Regnskab for nævnte Værgemaal i de fem Aar, skal han kvittere ham derfor. F. T. 3, 1002.

¹ Prinsens Befaling til ham 26. April 1625.
Befaling til ham 9. Febr. 1625.

² Prinsens
³ Vibeke v. Ahlefeldt Asmusdatter.

19. Juni (Kbhvn.). Miss. til Johan Friis om, at der skal holdes Skifte mellem Asmus von Ahlefeldts Døtre og at Otte Brahe Stensen til Nesbyholm er udnævnt til Værge for Jomfru Anne von Ahlefeldt paa samme Skifte. Hvis Otte Brahe ikke møder til den bestemte Tid, skal Johan Friis møde i hans Sted i Odense St. Knuds Dag [10. Juli] og paatage sig Værgemaalet for hende. [Den øvrige Del af Brevet er ligelydende med det foregaaende Miss. til Henning Valkendorf]. F. T. 3, 1003.

— Miss. til Hans Lykke. Claus Kaas til Strandit har berettet, at han for ham har udlagt en Pengesum til Fru Sophie Brahe, Peder Munks Enke til Seebygaard, og har indløst et til Brede Rantzau til Butkam udstedt Brev paa 3000 Rdlr. med resterende Renter, og har andraget om at faa en Skrivelse til Hans Lykke om at betale Pengene uden Vidtløftighed. Hans Lykke opfordres derfor til at tilfredsstille Claus Kaas for de udlagte Penge, for at denne ikke skal nødes til at foretage en ny Proces imod ham og han selv derved komme i yderligere Besværing og Skade. J. T. 8, 150 b. K.

— (**Boitzenburg**). Miss. til Mogens Kaas. Han maa lade reparere Huse paa Mariager Klosters Gaard, nemlig Kornhuset og Munkestuen, Smedjen og Færgen for Byen. Paa Kornhuset skal Muren afbrydes paa den ene Side, til den bliver lige høj paa begge Sider, og Kornhuset skal tækkes med Straatag, hvortil han maa købe Fyrresparrer og Lægter til lideligt Køb, saa meget fornødent er; dog skal alt ske med ringest mulige Bekostning, som han kan lade føre Kongen til Regnskab. J. T. 8, 151¹. K.

20. Juni (Kbhvn.). Miss. til Tagge Thott Ottesen. Laurits Hansen, Raadmand i København, har henvendt sig til Raadet om en Retssag, som han har mod denne. Hvis han ikke er for højt interesseret i Sagen, beder Raadet ham for dets Skyld lade den falde. Sk. T. 5, 258.

— Miss. til Christen Eriksen om at overtage Sædet som Landstingsdommer i Skaane og domme i tre Sager, i hvilke Hendrik Gyldenstjerne til Svanholm er interesseret og som skal ordeles til Landstinget, nemlig: 1. om den Gæld, for hvilken

¹ Tr.: Dsk. Mag. VI. 211.

Jacob Sinklar til Sinklarsholm, hvis Værge han er, tiltales, 2. om en Dom, som Hendrik Gyldenstjerne har faaet afsagt over Hercules Hansen for en af denne udgiven Skrivelse, som han mener er ham noget for nær, for hvilken Hercules Hansen ved Herredsting er dømt til sine tre Mark, og som Hendrik Gyldenstjerne vil have konfirmeret ved Landstinget, 3. om en Dom, som Hendrik Gyldenstjerne agter at forhverve paa Claus Bilde om Indførsel for nogen Skade, som førstnævnte har lidt formedelst Løfter. Sk. T. 5, 258 b¹.

20. Juni (Kbhvn.). Miss. til Holger Rosenkrantz om, at M. Svend², Professor i Odense, har ansøgt om Tilladelse til at maatte lade den ene Ende af sit Hus rette en 3 Alen ind paa St. Knuds Kirkes Jord og midt i Bugten noget mere. Da samme Grund ikke er egnet til Begravelse, men misbruges til derpaa at føre allehaande Urensel, overdrages det ham, da han i Lensmanden paa St. Knuds Klosters [Christian Friis's] Fraværelse har den øverste Inspektion med Kirken, sammen med Borgemestre og Raad at ramme Kirkens Gavn og Nytte i denne Sag. F. T. 3, 1005.

— Oprejsningsbrev for Fru Ellen Stygge til Frøstrup til, som om Gerningen nylig var sket, at forfølge Sagen om hendes Tjener Søfren Ebesen i Hodde, som for nogen Tid siden blev fundet død i en Bæk, i hvilken Sag der ikke er lovlig eftermælet. J. R. 8, 158 b.

— Oprejsningsbrev for Christen Olufsen i Kier til, som om Gerningen nylig var sket, at genoptage Sagen mod ham, i hvilken en Kvinde, ved Navn Edel Christensdatter, har beskyldt ham for Nævehug og Jordesked³. Efter Landsdommers Dom skulde han forværge sig selvtolvtte, men da han skulde gøre Lov, har hans Modpart afvist en af hans Lovmænd, Jørgen Christensen i Bølling, saa at hans første Lov blev underdømt, og da Fogden tilstedte ham hans anden Lov, blev den underdømt af Landstinget, fordi han ikke havde Op-

¹ Tr: Vedel Simonsen: Elvedgaards Hist. 1. H., 122 f. ² Formentlig Mag. Svend Pedersen, Konrektor i Odense, se Miss. 1. Juli 1619.
³ Jordskuf, ∅: kaste en til Jorden.

rejsning i Sagen. Siden er han bleven lovsøgt for Lovsbøder og i andre Maader aldeles Retten forvist. J. R. 8, 158 b.

22. Juni (Kbhvn.). Miss. til Ernst Normand om at lægge 9 Gaarde og 2 Gadehuse i Haldager, som Kongen har faaet til Mageskifte af Axel Rosenkrantz til Glimminge¹, ind under Antvorskov Len, indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Rede for den visse og uvisse Indtægt af dem. Sj. T. 23, 330. K.

— Miss. til Sigvort Grubbe om at lægge 3 Gaarde i Tinderød i Nebbølle Sogn i Liunits Herred, 1 Gaard og 1 Mølle i Løderup By og Sogn og 1 Gaard i Hanningshøj² By og Sogn, begge i Engelsted Herred, samt 1 Gaard i Store Herrested By og Sogn i Harrested Herred i Skaane ind under Malmøhus Len, indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Rede for den visse og uvisse Indtægt af dem. Sk. T. 5, 259³.

— Miss. til Niels Krag og Erik Juel [Landsdommere i Jylland]. Frederik Munk til Harridskier har begæret Kongens Skrivelse til dem om, at der af Landstingsbogen maatte meddeles ham: 1. et Vidisse af et Synsvidne, som Morten Gansis Synsmænd af Torild⁴ Herred har vundet om ham paa Viborg Landsting, 2. en Genpart af det Hærværkstov, som Sandemænd af Tørrildts⁵ Herred har oversvoret ham, hans Hustru, Børn og Folk, dengang de var forhindrede ved Herredagen i Kolding, 3. en Genpart af et Tilbud, som Hans Lange til Nørholm ved sin Fuldmægtig i 1626, eller naar det er sket, lod gøre Thommis Juel til Estrup paa hans formente Andel i Harridskier og dets Gods paa Viborg Landsting for sin Gæld til Thommis Juel. Da det er ham magtpaaliggende at faa disse Breve, skal de lade ham faa Genparterne, naar han anmoder derom, men hvis de mener, at det af Hans Langes Fuldmægtig gjorte Tilbud interesserer anderledes, skal de erklære sig derom til Kongen. J. T. 8, 151.

¹ Sj. T. har Gølinge.
i Kr. Sk. 13. Nov. 1625.
Sørrildts.

² Hammenshøg, Ingelstad H.

⁴ Tørrild H.

³ Skødet

⁵ J. T. har Føjlskrift:

22. Juni (Kbhvn.). Miss. til Knud Gyldenstjerne paa Hald og Verner Parsberg. Efter Kongens Befaling¹ til dem om at foretage Likvidation mellem Fredrik Munk til Harritskier og Fru Anne Friis til Stensballe, Gert Rosenkrantz's Enke, er der gjort en Kontrakt imellem disse om, hvor højt førstnævnte skulde tage Harritskier Gaard og Gods, hvoraf man skulde kunne se, hvor meget der skulde kortes imod det Gods, som Jahan Brockenhuus til Lerbek har faaet, hvorimod Fredrik Munk har erklæret, at der ikke er gjort saadant Køb eller Forhandling imellem dem og at hun er pligtig at skaffe ham det Gods igen, hvori Jahan Brockenhuus er indført, da Gaarden er bleven forringet derved. De skal derfor med det første indstævne Parterne for sig med de nævnte Breve og hvad de kan have imod hverandre i den Sag, og føre Likvidationen imellem dem til Ende. J. T. 8, 151 b.

— Miss. til Hans Krabbe og Erik Lunov. Det berettes, at Otte Lunov til Søgaard efter Skiftet efter sin Hustru Fru Sitsele Krabbe² skal have paataget sig Værgemaalet for sine Børn og siden have afhændet noget af det dem tilfaldne Gods. De skal derfor som Børnenes nærmeste Slægtninge paase, at disse af deres Fader faar fuldkomment Vederlag for, hvad han kan have afhændet af deres Gods, og hvis han ikke forestaar Værgemaalet tilbørligt, skal de overtage Værgemaalet, for at Børnenes Gods ikke skal forkømmes. J. T. 8, 152.

— Miss. til Biskoppen i Aalborg [M. Christen Hansen]. Da Just Høg til Kyholm, Hofmester ved Akademiet i Sorø, har berettet, at hans Sognepræst ved Børlumby³ har tre Sognekirker at gøre Tjeneste i og derfor agter at kalde sin Stifson Erik Nielsen til Kapellan, hvilket er blevet ham bevilget, skal han eksaminere nævnte Erik Nielsen, for at han kan ordineres, dersom han befindes dygtig og skikkelig dertil. J. T. 8, 152 b. Orig. i Landsark. i Viborg.

23. Juni (—). Miss. til Mogens Gyldenstjerne og Erik Rosenkrantz. I Anledning af et Andragende fra Mads Rasmussen, Borgemester i Varberg, paa Menighedens Vegne, skal de

¹ 5. Sept. 1626. ² Jvfr. 28. April 1627. ³ K. har Boerlunbye. Peder Jensen Viborg var Sognepræst til Børglum, Fureby og Vejby.

begive sig dertil og forhandle med Varberg, Kongsbak og Falkenberg om, hvad hver af de sidstnævnte to Købstæder aarligt skal give til førstnævnte til Underholdning af de der garnisonerende Soldater. Sk. T. 5, 259 b.

23. Juni (Toldspickel¹). Miss. til Mogens Kaas til Støf-ringgaard om straks at begive sig til Kongen med fire Ride- heste og dertil hørende Folk og andet for at tage vare paa Kongen. J. T. 8, 152 b. K.

24. Juni (—). Miss. til Tolderne i Sundet om at lade Kongen af Storbritanniens Tjener faa saa mange Falke i Sundet, som han aarligt plejer at faa. Sj. T. 23, 331. K.

25. Juni (Reierstien²). Ordinans til Vogen Vogensen om at besætte Skansen paa Stilhorn og holde Vagt langs Diget ved Reyerstien, saa at intet kommer igennem opad Har- borg. Galejen skal han lade lægge op tværs for de smaa Strømme op til Harborg og have Opsyn med den. Samtlige til Lands og til Vands skal have Femtedelen af det Bytte, der faas. Sj. R. 18, 200.

26. Juni (Kbhvn.). Miss. til Mogens Gyldenstjerne. Jens Christensen, Borger i København, har klaget over, at en Kap- tejn i hans Len [Varberg] ved Navn Hans Nielsen Kalundborg har optaget et Laan af umyndige Børns Penge, for hvilke Børn Jens Christensen er Værge; skønt Pengene er lovlig op- sagte, har han ikke kunnet faa dem hos Kaptejnen. Han skal derfor tilholde Kaptejnen at betale disse Penge. Sk. T. 5, 259 b.

— Miss. til Holger Bilde [Landsdommer i Lolland og Fal- ster]. Rasmus Hansen, Borger i Rødby, har berettet, at der i en af hans Sager paa Landstinget den 2. Maj sidst forleden er sket Afvisning, og at han ikke har kunnet faa denne beskrevet. Naar Rasmus Hansen henvender sig til ham med dette Missive, skal han lade ham faa samme Afvisning beskrevet. Sm. T. 6, 241.

¹ Kaldes ogsaa Tollenspickel = Zollenspickel.
en Flod og en lille By mellem Harburg og Hamburg. den sydlige Arm af Elbøen noget Sydøst for Reiherstieg.

² Reiherstieg, Stillhorn ved

27. Juni (Kbhvn.). Miss. til Sigvort Grubbe, Knud Grubbe og Hendrik Hvitfeldt, Kommissarier, og Peder Galt, Palle Rosenkrantz til Ørup og Hendrik Gyldenstjerne, Værger. Fru Kirsten Kaas til Sinklarsholm, Hr. Anders Sinklars Enke, har andraget om, at der ved Skiftet efter hendes afdøde Husbonde først af hans Løsøre og Gods maa udlægges til Betaling af hans Gæld. Det indskærpes dem derfor nøje at overholde den kgl. Forordning om saadanne Sager. Sk. T. 5, 260.

— Miss. til Gunde Lange. Han har begæret Raadets Betænkning om, hvorvidt Underofficererne i hans Len [Koldinghus] kan oppebære den paabudne Pengeskat og det Korn, de skal yde af deres Gaarde, hos deres Bønder. Da Kongebrevet formelder, at ingen, hvad Breve og Friheder de end har, kan forskaanes for Skatten, skal han forholde sig efter dette Brev. J. T. 8, 153. K.

28. Juni (Lauenborg). Miss. til Kongens Udliggere for Travemynde om snarest fra Travemynde at begive sig til de pommerske Kyster og forhindre al Tilførsel til Stettin og andre Havne i Pommern. De vil faa yderligere Underretning, naar Gabriel Kruse til Hiulebjerg, Befalingsmand paa Roskildegaard, kommer dertil med Flaaden, for hvilken han nu er Admiral. Sj. T. 23, 330. K.

— Aab. Brev om Forbud mod Sejlads paa Stettin. De kongelige Fogder, Embedsmænd og Borgemestre, Raadmænd og andre skal advare Handelsmændene i Købstæderne om at afholde sig fra denne Sejlads, hvis de ikke vil lide Skade derved. Sj. T. 23, 331 b. K.¹ (Se CCD. IV. 371).

— Miss. til Tolderne i Sundet om at advare Skipperne, der passerer Sundet, mod at sejle paa Stettin i Pommern, hvis de ikke vil udsætte Skib og Gods for Fare. Sj. T. 23, 331 b. K.

— Ligelydende Miss., mutatis mutandis, til Kongens Udliggere i Bæltet. Sj. T. 23, 331 b. K.

¹ Samme Brev er med fejlagtig Datering 28. Juli atter indført i Sj. T. som Bilag til Miss. til Lensmændene og Landsdommerne af 4. Juli. Den tilsvarende Koncept er rigtigt dateret 28. Juni.

28. Juni (Lauenborg). Miss. til Christoffer Ulfeldt om at komme til Kongen med 4 Heste. Udt. i F. T. 3, 1006.

— Miss. til Gregers Krabbe [Hindsgavl] om at oppebære Adelens Kontribution af dem, som rider under Jørgen Brahes Kompagni, da denne er forhindret deri ved sit Ophold udenfor Riget. Udt. i F. T. 3, 1006.

— (Kbhvn.). Miss. til Borgemestre og Raad i Malmø. Kirsten Christensdatter, Borgerske i Malmø, har igen beklaget sig over, at hun ingen Erstatning har faaet for den Bekostning, som hun og hendes Husbonde har haft med at skaffe tilstede en Karl, der havde beligget en i deres Brød værende Pige, og som de har dømt hendes Husbonde til at skaffe tilveje. De skal hjælpe Kirsten Christensdatter til Rette heri, for at Raadet kan blive forskaanet for videre Overløb. Sk. T. 5, 260 b.

— Miss. til Christoffer Ulfeldt. Jacob Lüders, Møller i Ringeleche¹ Mølle under St. Peders Kloster i Lund, har be-rettet, at han for fire Aar siden paa sin egen Bekostning har maattet opbygge Møllen, der stod saa godt som øde, da Ulfeldts Moder, afdøde Fru Beata Hvitfeldt, var forlenet med St. Peders Kloster, og at samme Bygning af 8 uvildige Mænd er takseret til 350 Sletdlr., foruden yderligere Bekostning, som han siden har maattet anvende paa Møllen. Da Jacob Lüders ikke kan taale disse Omkostninger uden sin ganske Fordærv, bedes han anse den fattige, fremmede og udlændiske Mands Lejlighed og erstatte ham noget af hans Bekostning. F. T. 3, 1006.

— (Lauenborg). Instruktion for Gabriel Kruse til Hiuleberg, Admiral for Flaaden, for indeværende Sommer for ham og Officerer og Folk paa Flaaden paa Rigets Strømme i Østersøen. Han skal straks begive sig til Østersøen og medtage de to Skibe, som ligger paa Ejderen, og de to, der ligger for Wermynde². Han maa ikke tillade nogen at sejle til Stettin eller andre pommerske Kyster og Steder med forbudne Varer som Proviant, Ammunition eller lignende, og han skal nøje visi-

¹ Læsningen er ikke helt sikker. Ment er maaske Ringebecks Mølle i St. Harrie Sogn, Harjagers H. ² Warnemünde.

tere alle Skibe. Han skal hindre al Sejlads paa Stettin og andetsteds i Pommern undtagen af Skibe med Pas under Kongens egen Haand og Segl. Endelig skal han erkyn dig sig vel om Forholdene ved Stettin og iøvrigt vide og ramme Rigets Gavn samt dets Reputation ved tilbørlig Strygen og Reverens. Sj. R. 18, 200.

29. Juni (Lauenborg). Befaling til Gabriel Kruse om at rette sig efter den foregaaende Instruktion og holde god Forbindelse med de svenske Skibe eller den svenske Flaade. Mødes de paa danske Strømme, skal de svenske Skibe stryge, paa svenske Strømme skal de danske Skibe stryge, paa Middelsestrømme skal ingen af dem stryge. Udt. i Sj. R. 18, 200 b.

— (Kbhvn.). Miss. til Frederik Reedtz til Tygestrup, Befalingsmand paa Tryggevelde, og Erik Brahe til Brentved. Hendrik Gyldenstjerne til Svanholm, Landsdommer i Skaane, har meddelt, at han paa Herreds- og Landsting har faaet Dom til Indførsel i det Herlof Daa til Skierup tilhørende Løsøre, Gods og rede Penge. Landsdommeren har udnævnt Eskild Gjõe til Tureby¹ og Vindtsens Bilde til Gjørleuf til at gøre Henrik Gyldenstjerne Udlæg, hvor Herlof Daa da har henvist dem til noget Gods paa Fyn, i hvilket Sifvort Pogwisch tilforn var indført, saaledes at Henrik Gyldenstjerne skulde have det, der blev tilovers efter Likvidationen. De nævnte to Mænd har derfra begivet sig til Sjælland og indført Hendrik Gyldenstjerne i Valdbyegaard og Varpeløf, hvori der ligeledes i Forvejen var gjort Udlæg. De faar nu Fuldmagt til at foretage Likvidationen af Herlof Daas Gods imellem hans Kreditorer og, hvis noget bliver tilovers, da at udlægge det til Hendrik Gyldenstjerne. Sj. T. 23, 332. K.

— Miss. til Falk Olufsen, Foged paa Sølvitsborg. Nogle Bønder i Medelsted Herred i Sølvitsborg Len har indgivet Klage over en af Landsdommeren i Blekinge afsagt Dom. Han har dømt dem til at være i Øvrigheds Minde, fordi de med Tingfogden, som skal være fældet for sin Dom, har dømt to Personer fra deres Hals, fordi de har skudt en Mand ihjel, der gik og saaede paa sin Ager. De begærer, at Sagen

¹ Sj. T. har Fejlskrift: Tierreby.

maa hvile til Lensmandens Tilbagekomst. Han skal derfor indhente Lensmandens Erklæring herom, da deres Forseelse ikke synes at være en saadan, at de kan fældes for den, eftersom Lensmanden selv skal have befaleet Herredsfogden at sidde i sit Sæde indtil hans Hjemkomst, uanset at den nævnte Fældingsdom er overgaaet ham. Sk. T. 5, 257.

29. Juni (Kbhvn.). Miss. til Borgemestre og Raad i Assens. Johan Friis til Øresløfgaard har berettet, at han paa Raadhuset i Assens har erhvervet en Dom over Jens Mand, Borger i Assens, hvilken Dom endnu staar ved sin fulde Magt, for en Sum Penge, som han er Johan Friis skyldig. I denne Dom er Jens Mand tilfunden at betale Johan Friis inden trende Solemærker, i modsat Fald faar denne Magt til at lade ham anholde, indtil han har faaet sin Betaling. Da Jens Mand endnu ikke har efterkommet Dommen, skal de, naar Johan Friis henvender sig til dem med denne Befaling og Dommen, være ham behjælpelig med at anholde Jens Mand, indtil Johan Friis faar sin Betaling, saafremt de ikke vil staa til Rette. F. T. 3, 1007.

30. Juni (—). Miss. til Hospitalsforstanderen i N. N.¹ om at optage Bøsseskytte Anders Simensen Holdst i Hospitalet. Sj. T. 23, 333.

— Miss. til Hospitalsforstanderne i Helsingør om at optage Bøsseskytte Peder von Dantzig i Hospitalet. Orig. i Landsark. i Kbhvn. Udt. i Sj. T. 23, 333.

— Miss. til Samme om at optage Peter Synderborg i Hospitalet. Orig. i Landsark. i Kbhvn. Udt. i Sj. T. 23, 333 b.

— Miss. til Hospitalsforstanderne i Slagelse om at optage Bøsseskytterne Peder Jørgensen von Eckelfiør og Hans Losse von Lybeck i Hospitalet. Udt. i Sj. T. 23, 333 b.

— Miss. til Tagge Thott Ottesen. Jacob Fredriksen, Borger i Helsingør, har berettet, at der er Trætte mellem ham og Jep Harrildsen i Tostrup i Bregne Herred i Blekinge og hans Fæller om nogle ulovlige Breve, som de har ud-

¹ Hospitalets Navn ikke anført. Jvfr. 9. Juli 1627.

givet imod ham, hvorfor de i Godtfolks Nærværelse har afittinget med ham, men nu, da han forlanger den ved Aftingningen lovede Sum, undsiges han og trues af dem paa Ære, Liv og Lempe. Tage Thott skal derfor gøre den Anordning, at Jacob Fredriksens Modparter lader ham være ubevaret, og hvis han lovligt kan bevise, at de har undsagt ham, skal han lade dem give Borgen. Sk. T. 5, 261.

30. Juni (Kbhvn.). Miss. til Burkart Rud. Da Jørgen Grubbe til Tostrup, Befalingsmand i Vestervig Kloster, har berettet, at han agter snarest at foretage Skifte med sine Medarvinger efter sin Hustrus Fader og Moder¹, skal Burkart Rud paatage sig Værgemaalet for Jomfru Anne Rud, medens Skiftet staar paa, da han er hendes rette Væрге efter Loven², og paase, at der kun vederfares hende, hvad billigt og ret er. Sm. T. 6, 242.

1. Juli (—). Miss.³ til Mogens Pax. Der tilsendes ham Kopier af nogle Breve og Missiver til Jørgen Urne til Alsløf, Embedsmand over Christianstads Len, om den af Adelen bevilgede Pengehjælp. Da Jørgen Urne ikke er bosiddende her i Landet, skal Mogens Pax oppebære de næste Terminer af Skatten i Overensstemmelse med Brevenes Indhold. Sj. T. 23, 333 b. K.

2. Juli (—). Miss. til Kapitlet i Roskilde. Da M. Laurits Skaboe, Sognepræst til Domkirken i Roskilde, er befordret til St. Nicolai Kirke i København, har Kongen tilladt, at M. Envold Nielsen maa holde Prøveprædiken i Domkirken. Sj. T. 23, 334⁴. K.

— Miss. til Hr. Uldrik Sandberg og Dr. Ifver Ifversen Hemmit. Hr. Peder Christensen, Sognepræst til Bølling og Sedding Kirker, beretter, at en Bonde i Lundenes Len, Jens Søfren-

¹ Jørgen Grubbe var 2. Gang g. m. Lene Rud, Datter af Knud Rud til Vedby og Hilleborg Mogensdatter Gyldenstjerne. Af deres tre Døtre havde Karen været gift med Otte Brahe, men døde 1618 faa Maaneder efter Brylluppet. Anne var ugift og døde 1655.

² Borkart Rud Ejlersen var Farbrodersøn til Jomfru Anne.

³ Underskrevet af Hr. Christen Friis, Christoffer Ulfeldt og Frants Rantzau.

⁴ Tr.: C. Giessing: Jubellærere I. 361 f.

sen, har paaført ham Trætte, fordi han ved kongeligt Miss.¹ til Hr. Uldrik Sandberg for sit ringe Kalds Skyld har faaet Kronens Part af Korntienden af Bølling Sogn i Fæste, og har ført Retssag mod ham, i hvilken Landsdommerne i Nørrejylland har afsagt en Dom, som han, Præsten, nu har indstævnet for Kongen og Rigens Raad. Han skal derfor lade Hr. Peder Christensen uhindret betjene sit Kald, indtil Dommen er afsagt, hvis han da ikke har forset sig i andre Maader; han skal ogsaa beholde Tienden uhindret i samme Tid. J. T. 8, 154 b.

4. Juli² (Krempe). Kgl. Konfirmation paa den af Prins Christian (V) udstedte Bevilling³ for Korfits Nielsen i Giersløf⁴ i Bieverskof Herred til at bo i Giersløf, skønt han er Herredsfoged i Ramsøe Herred, og nyde samme Landgilde af Gaarden som hans Formand i Ramsøe Herred, medens det øvrige skal ydes paa Kronens Gaard i Roskilde. Sj. R. 18, 209 b.

— Kvittansiarum til Jørgen Grubbe til Tostrup, Befalingsmand paa Vestervig Kloster, paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Rafnsborg og Halsted Klosters Len fra 1. Maj 1614, da han blev forlenet med det af Dronning Sophia efter afdøde Knud Urne, til 1. Maj 1624, da afdøde Axel Urne til Rygaard blev forlenet dermed. Han blev aldeles intet skyldig. Sm. R. 5, 99 b.

— (Kbhvn.). Miss. til Lensmændene i begge Riger om at lade oplæse og forkynde i de under deres Len liggende Købstæder det aabne Brev om Forbud mod Sejlads paa Stettin. — I Jylland: Gunde Lange (Kolding, Vejle), Hr. Albret Skeel (Ribe, Varde), Ifver Juel (Ringkøbing, Holstebro, Lemvig), Tønne Friis (Horsens), Laurits Lindenov (Aarhus), Hr. Jørgen Skeel (Grenaa, Æbeltoft), Frants Rantzau (Dronningborg), Mogens Kaas (Mariager), Knud Gyldenstjerne (Viborg, Nykøbing Mors, Hobro), Reinhold Heidenstrup (Tisted), Tygge Brahe (Skive), Otte Marsvin (Aalborg, Skagen, Hjørring), Christian Thom-

¹ 12. Maj 1624. ² Brevet er indført mellem Breve af 4. Aug. Det lader sig ikke afgøre, om Datoen skal være 4. Juli eller 4. Aug., da Kongen begge disse Dage var i Krempe. ³ 23. Nov. 1625.

⁴ Gørslev, Bjeverskov H.

misen (Sæby). — Fyen: Jacob Ulfeldt (Nyborg, Kerteminde, Faaborg, Svendborg), Holger Rosenkrantz (Odense, Bogense), Jørgen Brahe (Assens), Gregers Krabbe (Middelfart), Christoffer Ulfeldt (Rudkøbing)¹. — Lolland-Falster: Christoffer Urne (Maribo, Saxkøbing, Stubbekøbing, Nysted, Nakskov, Nykøbing). — Sjælland: Mogens Kaas (København), Frederik Urne (Helsingør, Slangerup), Gabriel Kruse (Roskilde), Mogens Pax (Holbæk), Claus Daa (Nykøbing i Aashered²), Hans Lindenov (Kalundborg), Ernst Normand (Slagelse, Korsør, Skelskør), Palle Rosenkrantz (Vordingborg, Næstved, Præstø), Frederik Reedt (Store Hedinge), Peder Basse (Stege), Borgemestre og Raad i København. — Skaane: Hr. Anders Bilde (Helsingborg), Sigvort Grubbe (Malmø, Ydstad, Lund, Falsterbo, Skanør), Hendrik Hvitfeldt (Landskrone), Jørgen Urne (Kristianstad, Simrishavn), Tage Thott (Laholm), Tage Thott (Sølvitsborg, Ronneby), Malte Juel (Kristianopel), Mogens Gyldenstjerne (Varberg, Falkenberg, Kongsbak), Holger Rosenkrantz (Bornholm), Jens Høg (Visby), Erik Rosenkrantz (Halmstad). — Norge: Hr. Jens Sparre (Marstrand, Odevald, Kongself), Jens Juel (Oslo, Frederikstad, Tønsberg), Eyler Urne (Skien), Hendrik Bilde (Stavanger), Jens Juel (Trondhjem), Oluf Parsberg (Bergen). Sj. T. 23, 334 b. K.

4. Juli (Kbhvn.). Ligelydende Miss. til Landsdommerne i Riget om at lade det aabne Brev læse paa Landstingene. — Jacob Ulfeldt (Sjælland), Hendrik Gyldenstjerne (Skaane), Knud Gabrielsen (Halland), Holger Bilde (Lolland og Falster), Erik Bilde (Langeland), Torben Gabrielsen (Fyen), Niels Krag og Erik Juel (Jylland). Sj. T. 23, 334 b. K.³

5. Juli (Lauenborg). Miss. til Otte Marsvin om straks til Kongens Hovedkvarter at sende saa mange Heste og Folk med deres Tilbehør, som forrige Aar blev holdt derude af Rostjenesten af det Len [Aalborgshus], hvormed han nu er forlenet. F. T. 3, 1008.

— Ligelydende Miss. til Gregers Krabbe [Hindsgavl] og Mogens Høg [Lundegaard]⁴. F. T. 3, 1008.

¹ Sj. T. og K. har Fejlskrift: Ringkøbing. ² Ods Herred. ³ Som Bilag til disse to Miss. er her indført det aabne Brev af 28. Juni om Forbud mod Sejlads paa Stettin, men med den fejlagtige Datering 28. Juli. ⁴ Alle tre Lensmænd havde faaet disse Len i 1627.

6. Juli (Boitzenburg). Miss. til Christoffer Gersdorff. Han har faaet Kongens Befaling¹ om at møde paa Skiftet efter Erik Rantzau paa Frederik Rantzaus Vegne, da denne er i Fangenskab hos Fjenden. Men da de øvrige Arvinger befrygter, at de skal lide for stor Skade gennem Trætte, Værgemaal o. a., hvis Skiftet foretages, inden deres Broder kommer tilbage til Riget, skal han ikke efterkomme det nævnte Missive, førend Aar og Dag efter Erik Rantzaus dødelige Afgang, med mindre han forinden faar en særlig Fuldmagt fra Fredrik Rantzau til paa hans Vegne at afslutte Skiftet. J. T. 8, 155.

— (**Lauenborg**). Miss. til Rentemestrene. Eske Brocks Arvinger har anmodet om Kvittansiarum af Rentekammeret for deres afdøde Faders Regnskaber for Dronningborg Len, som han har haft paa Regnskab. Da der imidlertid til Mangel i Regnskaberne er antegnet nogle øde Gaarde, skal de afgive Erklæring om, hvilke disse Mangler er og hvad de beløber sig til, for at man kan komme til Ende med Regnskabet. Sj. T. 23, 337 b. K.

7. Juli (—). Miss. til Borgemestre og Raad i København om at afgøre en Trætte mellem Johan Post og Niels Jonssen i Anledning af Grænsen mellem deres Huse. Sj. T. 23, 337. (Tr.: KD. V. 101).

— Miss. til Rigens Raad om at møde i Kolding den 15. Oktober sammen med Kongen og andre Rigsraader og i Rette forhøre Hans Lange til Nørholms Søn Ifver Lange, der skal have ligget i et slemt Levnet med sin Søster og avlet Børn med hende, og dømme, hvad der er Lov og Ret. Da der samtidigt skal forhøres og ordeles andre Sager, som enten allerede er indstævnedede til almindelig Herredag eller forinden bliver lovligt indstævnet, skal de ligeledes med Kongen og andre Rigsraader dømme i dem, hvad Lov og Ret er, saavidt de er lovligt indstævnedede, og ogsaa ellers raadslaa med Kongen om Rigets Anliggender. Sj. T. 23, 337 b. K.

— Miss. til Frants Rantzau om et Andragende fra Claus Jhes om Besolding til en Dreng. Da Claus Jhes efter Kongens Formening forstaar sin Dont bedre end Kongens Apoteker

¹ 4. Febr. 1627.

Peter Gagelmand, skal han give denne Afsked og lade Claus Jehs forvalte hans Bestilling. Sj. T. 23, 338. K.

7. Juli (Lauenborg). Miss. til Dr. Hans Reisener. Kongen har tilladt Jacob Tagesen at være Medhjælp og Kappellan hos sin Fader¹ og efter dennes Død betjene og forestaa hans Sogne, hvis Biskoppen befinder ham dygtig nok dertil og han kan blive kaldet efter Ordinansen. Sj. T. 23, 338 b. K.

— Miss. til Rigsraaderne Ifver Juel, Hr. Anders Bilde, Tage Thott, Claus Daa, Christen Tomissen, Christoffer Ulfeldt, Hans Lindenov, Otte Skeel, Just Høg og Mogens Kaas: Da Hans Lange til Nørholms Søn Ifver Lange skal have ligget i et ondt Levned med sin egen Søster og avlet Børn med hende og Hans Lange og hans Hustru skal have været vidende herom, men have fordulgt det, skal de indstævne dem med Rigens Stævning at møde for Kongen og Rigsraadet den 15. Oktober paa Koldinghus og selv være til Stede og sidde Retterting med Kongen, forhøre dem og dømme i Sagen efter Lov og Ret. Da Kongen anser det for godt, at ogsaa andre Sager, som er indstævnte til almindelig Herredag eller forinden bliver indstævnet, forhøres paa samme Tid, gives der dem Fuldmagt til paa Kongens Vegne straks at lade udskrive Herredagsbreve over alt Riget til samme Tid og Sted, saa alle kan udtage Stævninger til nævnte Termin. Siden skal de med Kongen og andre Rigsraader dømme i dem, hvad Lov og Ret er, saavidt de er lovligt indstævnede, og ogsaa ellers raadslaa med Kongen om Rigets Anliggender. Sj. T. 23, 338 b. K.

— Miss. til Jacob Ulfeldt og Holger Rosenkrantz om at møde paa Koldinghus den 15. Oktober og forhøre og dømme i Sagen mod Hans Lange til Nørholms Søn Ifver Lange, som skal have ligget i et ondt Levned med sin Søster og avlet Børn med hende. Der gives dem Fuldmagt til paa Fyen at udgive Stævninger til samme Tid i alle de Sager, i hvilke nogen begærer Stævning, og siden dømme og kende i dem med

¹ Tage Hansen, Sognepræst til Gerlev og Draaby i Horns Herred.

Kongen og andre Rigsraader og ellers raadslaa med Kongen om Rigens Anliggender. Sj. T. 23, 340. K.

7. Juli (Lauenborg). Ligelydende Miss. til Christen Holck og Hr. Albret Skeel for Nørrejyland. Sj. T. 23, 340 b. K.

— Miss. til Ifver Vind om at møde paa Koldinghus den 15. Oktober og paa Kongens og Rettens Vegne føre Sagen mod Ifver Lange og hans Søster, der skal have avlet Børn med hinanden i deres Forældres Hus og have dræbt Børnene, og mod Hans Lange og hans Hustru, der menes at have været vidende derom og hjulpet til at fordølge Sagen. Sj. T. 23, 340 b. K.

— Miss. til Holger Rosenkrantz [Bornholm]. Det tillades ham en 14 Dages Tid at begive sig fra Lenet til Skaane for at forrette Oldingegang og andre Anliggender. Sk. T. 5, 261.

— Miss. til Jørgen Urne. Han har indsendt Forslag om Istandsættelsen af den nye „Grøft“, der løber fra Aarhus¹ i Helle Aa² til Christianstad og benyttes til Sejlads med Pramme. Den er nu paa et Sted opfyldt af store Sten, der er faldet ud i Dybet, og af Sandløb; han har foreslaaet at slaa Dæmninger for at bringe Vandet i det gamle Løb igen, saa at Stenene kan optages eller sænkes saa dybt ned i Grunden, at Prammene kan passere over dem. Dernæst kunde der fra Stedet, hvor Stenene ligger udenfor det første nye Værk, og indtil Stedet i den gamle Aa, hvor den lille Strøm nu løber, ad den store Aa, let graves et nyt Løb henvend 20 Roder³ langt i Engbund og ingen Mand til Skade saa dybt, at Prammene kan flyde med fuld Last. Og endelig nederst ned imod Helle Aa, hvor Prammene nu losses, fordi Sandet der opfylder Dybet, kunde der gøres Diger og Gærder paa begge Sider, da der er helt smalt der. I den Anledning anmodes han om ved de nærmeste og bedste Midler at bringe Løbet i Stand igen, enten ved Soldater under Kompagnierne eller ved Bønderne i Lenet, dog med den ringest mulige Bekostning og saaledes, at Bønderne eller deres Soldater ikke bruges for længe dertil, saa de tager Skade paa deres Avl og Næring. Da det ogsaa har stor Betydning

¹ Aarhus.

² Helgeaa.

³ 1 Rode = 10 Fod.

for Borgerskabet, skal dette ligeledes hjælpe til efter Formue paa Værket. Dette skal han saa føre Kongen til Regnskab. Sk. T. 5, 261 b.

7. Juli (Kbhvn.). Miss. til Jacob Ulfeldt, Landsdommer. Da han ikke har efterkommet Befalingen i det Brev¹, der for nogen Tid siden blev sendt ham, Otte Brahe Stensen til Nesbyholm, Mogens Pax til Torup og Frederik Parsberg til Harrested om at foretage en Taksation af Valdbygaard, og der saaledes intet er udrettet, skal han snarest beramme en Dag til Taksation. Skulde han selv faa virkeligt Forfald, skal han skaffe en anden god Mand i sit Sted. Sj. T. 23, 341. K.

8. Juli (Lauenborg). Miss. til Gunde Lange [Koldinghus], Hr. Albret Skeel [Riberhus] og Laurits Ebbesen [Skanderborg] om straks i deres Len at lade indkøbe 20 gemene Bønderheste i hvert Len for den lavest mulige Pris, sende dem til Kongens Hovedkvarter, hvor de skal bruges til at montere nogle Dragoner, og føre dem til Regnskab. J. T. 8, 155 b. K.

9. Juli (Boitzenburg). Sj. T. 23, 323 b se 9. Juni.

— (**u. St. [Lauenborg]**). Miss. til Holger Rosenkrantz Jørgensen [Odense St. Hans Kloster] om i Klostret at forvare Holger Rosenkrantz Frideriksen, indtil han betaler de Penge, som han skal udgive til Fjenden. Han skal forvares paa sin Moders Bekostning. F. T. 3, 1009.

— (**Kbhvn.**). Miss. til Lensmændene i Danmark. Da de Silkevarer, som de i Kongens og Prins Christian (V)'s Brev² har faaet Tilhold om at beordre Købmændene til at lade afhente i København, endnu ikke er afhentede hos de dertil forordnede Kommissarier, skal de alvorligt foreholde Købmændene i Købstæderne at efterkomme den nævnte Befaling, da Kongen ellers maa lade anstille Undersøgelse om, hvorvidt de imod Kongens Forbud skulde have indkøbt fremmede Silkevarer. Kongen tvivler ikke om, at Lensmændene har haft tilbørligt Indseende hermed, da Forbudet [mod Indførsel af Silkevarer] kun er ophævet paa denne Betingelse, som det ogsaa fremgaar af Brevene. — I Jylland: Gunde Lange (Kolding og Vejle), Laurits Lindenov (Aarhus), Christen Thomissen (Sæby), Ifver Juel (Lemvig,

¹ 23. Sept. 1626.

² 31. Juli 1626.

Holstebro), Hr. Jørgen Skeel (Æbeltoft, Grenaa), Mogens Kaas (Mariager), Hr. Albret Skeel (Varde), Otte Marsvin (Aalborg, Hjørring), Knud Gyldenstjerne (Viborg, Hobro), Tønne Friis (Horsens), Frants Rantzau (Randers). — Fyen: Jacob Ulfeldt (Nyborg, Faaborg, Kerteminde), Holger Rosenkrantz (Bogense), Christoffer Urne (Rødby, Nykøbing). — Skaane: Malte Juel (Kristianopel), Sigvort Grubbe (Malmø, Ystad), Mogens Gyldenstjerne (Varberg), Erik Rosenkrantz (Halmstad), Hendrik Hvitfeldt (Landskrone). — Sjælland: Mogens Kaas (Køge), Frederik Urne (Slangerup), Gabriel Kruse (Roskilde), Mogens Pax (Holbæk), Jacob Ulfeldt (Ringsted), Ernst Normand (Korsør), Palle Rosenkrantz (Vordingborg), Borgemestre og Raad i København. Sj. T. 23, 341 b. K. Orig. (til Holger Rosenkrantz, Odense, m. Dato 7. Juli) i Landsark. i Odense.

9. Juli (Kbhvn.). Miss.¹ til Hospitalsforstanderen i Slagelse om at optage Bøsseskytte Anders Simonsen i Hospitalet, naar der bliver Plads ledig. Sj. T. 23, 341 b.

— Oprejsningsbrev² for Knud Rodsten til Lenxholm³ til, som om Gerningen nylig var sket, at forfølge Sagen om Drabet paa hans Sognedegn Christof Mortensen. Han har herom berettet, at en vis Oluf Madtsen i Glimsholdt har mødt Sognedegnen paa en Vej og overfaldet ham med Hug og Slag. Oluf Madtsen er for samme Gerning af Nævninger oversvoren Stifred, og Nævningeeden har staaet urygget i seks Uger, men derefter skal Oluf Madtsen formedelst et Delsvidne have forspildt samme Sag og faaet Stifreden underdømt ved Landstinget. J. R. 8, 172⁴.

10. Juli (—). Miss. til Otte Brahe Stensen, Mogens Pax, Frederik Parsberg og Jacob Ulfeldt. Da Kongens Befaling⁵ om at foretage en Taksation af Valdbyegaard endnu ikke er udført, fordi Jacob Ulfeldt ikke er mødt til den bestemte Tid, skal de snarest fastsætte en Dag til Taksationen, og hvis nogen af dem ikke kan møde for vigtigt Forfalds Skyld, skal de tage andre gode Mænd i deres Sted. Sj. T. 23, 343. K.

— Miss. til Hans Basse og Knud Rodsten. Efter Andra-

¹ Jvfr. 30. Juni 1626. ² Underskrevet af Hr. Christen Friis, Christoffer Ulfeldt og Frants Rantzau. ³ Lyngsholm. ⁴ De første 6—7 Linjer af dette Brev er indført i Sk. R. i Juli Maaned, men derefter atter slettet. ⁵ 23. Sept. 1626 jvfr. 7. Juli 1627.

gende fra Niels Lange til Rønnovsholm befales det dem at begive sig til Høstrop¹ Kirke og, efter at de Interesserede er blevne underrettede om Tiden, optage de Breve, som dér staar under Forsegling, og levere mod rigtig Reversal til de Interesserede de Breve, som de begærer og som alene vedkommer enhver af dem til at forsvare sit Gods og Ejendom, samt lægge disse Reversaler og de andre Breve, efterat de igen er registrerede, i Kisten. J. T. 8, 174. K.

11. Juli (Lauenborg). Bevilling for Martinus Nealis, Kongen af Englands Falkefænger, til at fange Falke paa Island. N. R. 4, 405. (Tr.: NRR. V. 610).

12. Juli (Boitzenburg). Sj. T. 23, 323 b se 12. Juni.

— (Lauenborg). Aab. Brev, hvorved det tillades, at Hr. Peder Eylersen, der for nogen Tid siden af den gejstlige Ret er bleven dømt fra sit Kald, Borre paa Møen, fordi han havde givet en Kvinde en Forpligtelse om Ægteskab, igen maa faa et Præstekald, som han lovligt efter Ordinansen kan blive kaldet til. Sj. R. 18, 201 b.

— Aab. Brev om, at Reinicke Mogensdatter, der ved en Kapitelsdom i Roskilde er bleven skilt fra sin Husbonde Hans Brun i Vesbye ved Selsøe paa Sjælland, og som i Henhold til samme Dom atter har giftet sig, nu igen maa indlade sig i Ægteskab, da hun i Mellemtiden efter Beviser og Skudsmaal har skikket sig vel i Godtfolks Tjeneste. Sj. R. 18, 202.

— Miss. til Frants Rantzau. I Anledning af den af ham fremsendte Fortegnelse over Manglerne ved Rigets Fæstninger og Grænsehuse² anmodes han om med andre gode Mænd og Raader at sørge for, at der af Bønderne repareres og forfærdiges saa meget, som kan gøres, uden at Bønderne overbebyrdes og ødelægges. Med Hensyn til Bekostningen gentager Kongen Henstillingen til Rigsraadet om at overveje, hvorledes de fornødne Midler kan skaffes. — Efterskrift: Ostindisk Kompagnis Forvaltere har andraget om, at Hans Christensen maa fritages for at rejse til Barbariet om de danske Fangers Udløsning, da Kompagniet ikke kan undvære ham.

¹ Hæstrup Sogn, Børglum H.
ninger.

² Overskriften har: Grænsefæst-

Kongen er tilfreds, naar blot man kan faa en anden, som er dygtig og vederhæftig, „saa er dette os lige godt. Vi kender den ene lige saa meget som den anden“. Den øverste Hører ved Vor Frue Skole skal af Rentekammeret have Erstatning i Penge for det, som han som Degn ved Vor Frue Kirke i København mister i Indtægt ved, at noget af Solbjerg Bys Jord skal lægges til Ladegaardens Avl. Sj. T. 23, 344 b. K.

12. Juli (Lauenborg). Aab. Brev til Bønderne i Kær Herred om Stadfæstelse paa Frederik II's Forbud¹ mod at opgrave den grønne Jord i Herredet. J. R. 8, 159. (Tr.: CCD. IV. 372).

— Bestalling for M. Hans Olufsen, Sognepræst til Sortebrødre Sogn i Ribe, som Ærkedegn i Ribe Domkirke efter afdøde M. Ægidius Lauritsen med Forpligtelse til at residere ved Ribe Domkirke. [Ensyldende med Bestallingen for M. Ægidius Lauritsen af 26. Juni 1603]. J. R. 8, 159 b. K.

— Mageskifte mellem Christoffer Gersdorff til Sæbygaard, Befalingsmand i Lønborg Bispegaard, og Hospitalet og Kapitlet i Aarhus. J. R. 8, 160. K. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Laurits Ebbesen. Da en Kronens Bonde, Søfren Jensen, i Odder i Hads Herred i Aakier Len har lidt stor Skade ved, at hans Gaard er brændt, har Kongen bevilget ham Fritagelse for dette Aars Landgilde og noget Bygnings-tømmer af Kronens Skove til Gaardens Genopbyggelse. J. T. 8, 156.

— Miss. til Otte Marsvin [Aalborghus]. Kronens Bønder i Klim og Torup Sogne i Han Herred i hans Len har klaget over, at en stor Del af deres Ejendom er ødelagt af Sandflugt, der endnu vedvarer og af hvilken de befrygter endnu større Skade, hvorfor de i en Ansøgning med vedlagt Tingsvidne har andraget om Afslag paa deres Landgilde. Han skal undersøge Forholdene og lade dem udgive til Landgilde, hvad de kan overkomme, og lade forholde med dem paa samme Maade, som gode Mænd og Adel sammesteds forholder sig med deres Bønder, der har lidt lige saa stor Skade af Sandflugten. Desuden skal han alvorligt lade holde over, at

¹ 18. Maj 1569.

ingen ophugger Klittag eller andet, som kan forhindre Sandflugten, under tilbørlig Straf efter Recessen. J. T. 8, 157. K.

12. Juli (Kbhvn.). Aab. Brev til Borgemestre og Raad i Helsingør om Tilsyn med Fremmede. Sj. R. 18, 201. (Tr.: CCD. IV. 371).

— Miss. til Frederik Urne [Kronborg]. I Overensstemmelse med hans Formening finder Kongen det ikke tilraadeligt, at fremmede, syge Soldater kommer i Land, da man ikke kan vide, om de ikke lider af en smitsom Sygdom, men han skal handle efter Forordningen om smitsomme Sygdomme. Fremmede Soldater maa overhovedet ikke komme i Land uden særlig Tilladelse og Bevisseddel, som de kan forevise for Vagten, og kun under særlige Betingelser eller hvis Officerer tager i Land for at købe ind til Soldaternes Fornødenhed. Sj. T. 23, 343 b. K.

— Miss. til Tolderne og Visitørerne i Helsingør om ufortøvet at meddele Lensmanden paa Kronborg, naar der til Sundet ankommer Orlogsskibe eller Soldater. Sj. T. 23, 344 b. K.

— Miss. til Hans Lindenov [Kalundborg] om, at de Bønder i Nørby paa Samsø, hvis Gaarde er brændte, fritages for at betale indeværende Aars Landgilde. Sj. T. 23, 344.

— Miss. til Frederik Urne om at hjælpe Brevviseren Albret Jonsen, hvis Sag han kan erfare af hans Supplikation, til Rette, saa at han kan komme til Ende med den. Sj. T. 23, 344.

— Miss. til Tyge Brahe. Han har begæret Raadets Betænkning i Anledning af, at Sognemændene i Roeslef og Ryebjerg Sogne til deres Sognepræst har kaldet en Person, som har forset sig med Lejermaal og ikke har faaet denne Forseeelse eftergivet, hvorfor deres Kaldsbrev er blevet underdømt. Raadet synes, at Bønderne igen bør kalde efter Loven, men hvis de ikke kalder i rette Tid, skal han forholde sig efter Kongens Forordninger om Kald. J. T. 8, 156.

— Miss. til Laurids Lindenov om at lægge 1 Gaard i Bredstrup i Grenaa Sogn, 1 Stykke Jord i Rostrup Mark i Hammel¹ By og Sogn, og 1 Gaard i Voldby By og Sogn,

¹ Hammelev S., Nørre H., Dyrs.

alt i Nørre Herred i Kalløe Len, som Aarhus Kapitel har faaet til Mageskifte af Christoffer Gersdorff til Sæbygaard, Befalingsmand paa Lønborg Bispegaard, ind under Aarhus Kapitel, og 1 Gaard i Stenderup By og Sogn i Hatting Herred og 1 Stykke Jord i Rostrup Mark i Sangstrup¹ By i Nørre Herred, som Aarhus Hospital har faaet til Mageskifte af Christoffer Gersdorff, ind under Aarhus Hospital og indskrive dem i Jordebogen. K. J. T. 8, 156 b.

16. Juli (Kbhvn.). Miss. til Niels Krag til Trudsholm. Da der skal foretages Skifte imellem Otte Høg, Eyler Høg, Thommis Høg og Jomfru Lisebet Høg efter deres afdøde Forældre², skal han rette sig efter at møde paa Skiftet og paatage sig Værgemaalet for Jomfru Lisebet Høg og paase, at hun ikke paa Skiftet kommer til kort. Naar Skiftet er sluttet, skal han overlevere Værgemaalet til hendes rette Værge. J. T. 8, 157 b.

— Miss. til Jørgen Grubbe om, at Lauritz Rickartsen, Borger i Odense, har begæret Raadets Forskrivelse i Anledning af, at han er kommen i Køb og Forhandling med Jørgen Grubbe om noget Korn, som han efter sin udgivne Haandskrift har lovet at modtage i Foraaret, hvilket imod hans Vilje og til stor Skade for ham ikke er sket, fordi han af Kongens Officerer er bleven opholdt paa Elben og Weseren med sine Skibe. Jørgen Grubbe bedes derfor handle venligt med ham, saa at han ikke geraader i altfor stor Skade og ikke med Føje skal kunne besvære sig over ham. J. T. 8, 157 b.

17. Juli (—). Miss. til Alexander Raabe von Papenheim til Snedinge og Christian Grubbe til Lystrup. Da der skal foretages Skifte mellem Jørgen Grubbe til Taastrup og hans Medarving efter hans Hustrus³ afdøde Fader og Moder, anmodes de om at være tilstede, naar Skiftet foretages, og takserede Vedbygaard, dens Bygninger, Avl og Skov, Mark og anden Ejendom og Jus patronatus til Vedby Kirke for det, som den med Billighed bør takseres for ved Søskendeskitte. Ligeledes

¹ J. T. har Fejlskrift: Sengstrup. ² Jakob Høg og Maren Bryske Ejlersdatter. ³ Lene Rud, Datter af Knud Rud til Vedby og Hilleborg Gyldenstjerne Mogensdatter.

skal de skaffe oplyst, hvor mange Penge Jørgen Grubbe har udlagt paa sin Hustrus Moders, Fru Hildeborg Gyldenstjernes Vegne. Dersom der er Uenighed mellem Arvingerne, skal de ordne Sagen i Mindelighed eller skille dem ad ved Dom og give Parterne den beskreven under deres Haand og Segl. Sj. T. 23, 345 b.

17. Juli (Kbhvn.). Miss. til Gabriel Kruse [Roskilde] og Mogens Kaas [København]. Da de Bønderknægte af Roskilde og Københavns Len, som efter Prins Christian (V)'s Missive af 23. Febr. 1626 til dem skulde overnatte en Nat i Roskilde, er bleven der yderligere en Dag, skal de erstatte Borgerne i Roskilde deres Udlæg til Knægtenes Underholdning efter den ordinære Takst. Sj. T. 23, 346 b. K.

— Miss. til Palle Rosenkrantz om at have Tilsyn med Herlofsholms Skole under Christoffer Ulfeldts Fraværelse i Udlandet. Sj. T. 23, 346 b. K.

— Aab. Brev til Indbyggerne i Danmark. Da Kongen og Danmarks Riges Raad har bestemt, at der skal holdes Herredag i det nærværende Aar, har Kongen besluttet at holde Herredag i Kolding den 15. Oktober, hvor han selv sammen med Danmarks Riges Raad vil sidde Retterting. Sj. T. 23, 347. K.

— Miss. til Rigsraaderne om at møde hos Kongen til den Tid, da Herredagen skal holdes, for at sidde Retterting og raadslaa med Kongen om Rigets Anliggender. — Hr. Christian Friis, Hr. Albret Skeel, Ifver Juel, Jens Juel, Mogens Kaas, Claus Daa, Christoffer Ulfeldt, Hans Lindenov, Frants Rantzau, Christian Holck, Jacob Ulfeldt, Hr. Anders Bilde, Holger Rosenkrantz, Tage Thott, Christen Thomissen, Otte Skeel og Jost Høg. Sj. T. 23, 347 b. K.

— Miss. til Stiftslensmændene om at lade det hofølgende aabne Brev om Herredagen forkynde paa Herredstingene og i Købstæderne i deres Stift, for at Undersaatterne kan rette sig derefter og i Tide kræve Stævninger i de Sager, som de vil have for Kongen og Rigsraadet. — Otte Marsvin (Vendelbo Stift), Knud Gyldenstjerne (Viborg Stift), Laurits Lindenov (Aarhus Stift), Hr. Albret Skeel (Ribe Stift), Holger Rosenkrantz (Fynbo Stift), Gabriel Kruse (Sjællands Stift) og Sigvor Grubbe (Skaane Stift). Sj. T. 23, 348. K.

— Miss. til Landsdommerne om at lade det aabne Brev

om Herredagen forkynde paa Landstinget og siden holde det til Stede ved Landstinget. — Niels Krag og Erik Juel [Jylland], Torben Gabrielsen [Fyen], Jacob Ulfeldt [Sjælland], Holger Bilde [Laaland og Falster], Erik Bilde [Langeland], Hendrik Gyldenstjerne [Skaane], Knud Gabrielsen [Halland] og Christen Clausen [Bornholm]. Sj. T. 23, 349. K.

17. Juli (Kbhvn.). Miss. til Hospitalsforstanderen i Slagelse om at optage Oluf Jørgensen i Hospitalet, naar der bliver Plads ledig. Sj. T. 23, 349.

— Miss.¹ til Mogens Gyldenstjerne [Varberg Len]. Hvis Bønderne, der efter hans Skrivelse er uvillige til at betale den paabudne Skat, ikke vil rette sig efter de derom udgivne Breve, skal han inddrive Skatten ad Rettens Vej. Sk. T. 5, 262.

— Miss. til Jens Høg [Visborg Len] om at tilholde Befalingsmand paa Tranekær Christoffer Ulfeldts Skrivere Jens Nielsen og Jørgen Regelsen straks at begive sig til København med deres Regnskaber til Rentekammeret og skaffe Christoffer Ulfeldt Kvittansiarum. Sk. T. 5, 262 b.

— Miss. til Sigvort Grubbe. Han har foreslaaet, at Bierre Sogn² maa lægges ind under et andet Sogn, da der i Sognet kun findes 4 Decimanter. Da Hospitalet i Malmø har Jus patronatus til Oxie Kirke, og Bieresø Kirke er Anneks til denne og Præsten i mange Aar har boet i Bieresø, skal det dog forblive som hidtil og en Præst udnævnes efter Ordinansen. Sk. T. 5, 262 b.

— Miss. til Holger Rosenkrantz og Biskoppen [i Odense Hans Mikkelsen]. Da Christoffer Ulfeldt, Befalingsmand paa Tranekær Slot, har faaet Befaling til at begive sig til Kongens Feltlejr, skal de snarest begive sig til Langeland og af hver af de derværende Kirkers Beholdning tage saa meget, som disse skal erlægge til St. Knuds Kirkes Bygning i Odense. F. T. 3, 1009. Orig. i Landsark. i Odense. (Tr.: Dsk. KL. III. 126 f.).

— Miss. til Borkart Rud. Da der skal foretages Skifte imellem Jørgen Grubbe til Toustrup, Befalingsmand i Vestervig

¹ Underskrevet af Hr. Christian Friis, Christoffer Ulfeldt og Frants Rantzau. ² Bjereshøg Sogn, Oxie H.

Kloster, paa hans Hustrus¹ Vegne og hans Hustrus Søster, Jomfru Anne Rud, efter deres afdøde Fader og Moder², skal han paatage sig Værgemaalet for Jomfru Anne Rud og paase, at der kun vederfares hende, hvad billigt og ret er. Naar Skiftet er sluttet, skal han overlevere Værgemaalet til Jørgen Grubbe. Sm. T. 6, 242.

18. Juli (Kbhvn.). Bestalling for Albret Jensen Kistenmacker som Løjtnant til Skibs og ellers til Lands og til Vands, naar det tilsiges ham, med en aarlig Løn af 150 Dlr. og en Hofklædning for sig selvanden fra Bestallingsdagen, at betale af Rentemestrene. Sj. R. 18, 202 b.

— Miss. til Ernst Normand. Jep Jacobsen, Borger i Slagelse, er bleven fængslet, fordi han skal have rørt By-skriveren sammesteds ved Armen, da denne vilde tage en Stævning fra ham, og derved have makuleret Tingbogen, men da Jep Jacobsen erklærer at ville føre yderligere Vidner, skal han mod nøjagtig Borgen efter hans yderste Formue lade ham komme paa fri Fod til Sagens Udførelse. Sj. T. 23, 349 b.

— Miss. til Ifver Vind og Mogens Kaas om at være til Stede, naar Offe Høg til Toebølle³, Rentemester, overtager Værgemaalet for Christian Uldrik Gyldenløve af Christoffer Urne til Aasmark, med Fuldmagt til, hvis der opstaar Uenighed ved Overleveringen, at forhandle den i Mindelighed eller afsige Dom. Hvad de saaledes forhandler, skal de give beskreven fra sig under deres Haand og Segl. Sj. T. 23, 350 b.

— Miss. til Malte Juel. I Anledning af hans Meddelelse om, at der i Christianopol Fæstning ikke findes Plads til det Korn, der skal leveres dertil, skal han ved Kirken og i Afstand fra andre Huse af Hensyn til Brandfaren lade bygge Bulhuse til Kornet. Han skal lade lægge Lofterne med de tørreste Deler, han kan faa, og forsyne Husene med Vinduer med 3 Fjæle for, saa at Kornet kan have Luft. Tømmeret skal hugges i Kronens Skove af Bønderne i Lenet, der ogsaa skal gøre det øvrige Arbejde. Han skal tilholde sin Skriver at mod-

¹ Lene Rud.
² Todbøl.

³ Knud Rud og Hilleborg Gyldenstjerne.

tage Kornet, lade det kaste, naar Behov gøres, og gøre Regnskab for det. Sk. T. 5, 263.

18. Juli (Kbhvn.). Miss. til Christoffer Urne. Da det berettes, at Peder Borris's Hustru Margrethe Pedersdatter, som tidligere har boet i Vordingborg og der har forset sig med Lejermaal med forrige Kapellan i Vordingborg Hr. Daniel Mattisen¹, nu skal opholde sig i Stubbekøbing paa Falster, skal han ufortøvet lade hende paagribe og velforvaret sende til Københavns Slot med Ordre om, at ingen maa tale med hende. Hvis han af hende under Foregivende af, at denne allerede har bekendt dette, kan erfare, at hun har haft sin utugtige, kødelige Omgængelse med Hr. Daniel Mattisen i Sakristiet, skal han indsende Erklæring derom til Kancelliet. Sm. T. 6, 243.

— Miss. til Hr. Albret Skeel. Da han har berettet, at han har faaet Kongens Befaling til at udstede de Stævninger, der begæres der i Jylland, til næstkommende Herredag og derfor ikke mener at kunne møde i København til 1. August for at ligge i Regeringen, skal han skrive til den, der skal møde efter ham, om at møde i hans Sted i Regeringen. J. T. 8, 158. K.

— Miss. til Gunde Lange til Bredning, Befalingsmand paa Koldinghus, og Hendrik Lange til Deibierglund. Iver von Buchwaldt har berettet, at han har sluttet et Køb med Fredrik Munk til Harritskier om Rybjerggaard, som er tilfaldet denne ved Arv efter Fru Maren Juel. Han har efterladt sig adskillige Ejendomsbreve i tre af gode Mænd forseglede Kister, af hvilke de to staar i Velling Sognekirke og den tredje i Holstebro, hvoriblandt der skal findes adskillige kongelige Privilegiebreve, Skøder og andre Breve, hvormed det er ham meget magtpaaliggende at forsvare samme Gaards Ejendomsret, men han har hidtil ikke kunnet faa Brevene, uanset at Fru Maren Juels Arvinger selv efter Kongens forrige Befaling har bevilget, at Brevene maatte optages i gode Mænds Nærværelse, fordi Arvingerne ikke er mødt til den bestemte Tid og Sted. Da der nu er paaført Iver von Buchwaldt adskillige Trætter om hans Gaard og Ejendom, gives der dem efter hans

¹ Daniel Mathiesen Roskilde, se 27. Juli 1627.

Ansøgning Fuldmagt til med det første at begive sig til de Steder, hvor de tre Kister staar, indstævne de Interesserede til at møde paa samme Tid og Sted og optage de Breve, som vedkommer hans nævnte Gods og Ejendom, overlevere ham dem mod en rigtig Reversal og igen indlægge og forsegle de øvrige Breve. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i Stedet. J. T. 8, 158 b.

18. Juli (Kbhvn.). Miss. til Hans Dyre til Boller og Axel Urne til Viffurdsholm. Da afdøde Las Munks Arvinger agter at foretage Skifte efter deres Fader, skal de rette deres Lejlighed efter at være tilstede ved Skiftet og have Indseende med, at alting gaar lovligt og ret til. De skal bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give deres Afgørelse beskrevet fra sig under deres Haand og Segl. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i Stedet. J. T. 8, 159 b.

— Miss. til Hr. Albret Skeel om straks at lade paagribe Hans Lange paa Nørholm, hvis Søn, Ifver Lange paa Nørholm, har bedrevet Blodskam med sin Søster Elle Lange, og hensætte ham velforvaret paa Riberhus, indtil Herredagen holdes i Kolding, da han skal sende ham dertil. Imidlertid skal han flittigt forfare af Hans Lange, om han har været vidende om sine Børns skændige Gerning. J. T. 8, 160 b.

— Miss. til Hr. Uldrik Sandberg om velforvaret at sende Ifver Lange, Hans Langes Søn paa Nørholm, der hos ham er anholdt for Blodskam med sin Søster, til Skanderborg Slot, hvor han skal forblive, indtil Herredagen holdes. Han skal sende Datteren Elle Lange til Koldinghus og lade paagribe og fængsligen sende til Koldinghus det Kvindfolk, som tjente Hans Lange i den Tid, Gerningen blev bedrevet, og den Skytte, som har paataget sig Gerningen. Ligeledes skal han lade paagribe alle de Folk, som har været medvidende i samme Gerning, holde dem fængslet til Herredagen holdes, og da sende dem velforvaret dertil. J. T. 8, 160 b.

— Miss. til Laurits Ebbesen. Naar Hr. Uldrik Sandberg til Qvelstrup, Befalingsmand paa Lundenes, sender ham Ifver

Lange, Hans Langes Søn paa Nørholm, som skal have bedrevet Blodskam med sin Søster, skal han lade ham forvaret hensætte paa Skanderborg Slot, indtil Herredagen i Kolding skal holdes, hvorhen han da skal sende ham velforvaret. J. T. 8, 161.

18. Juli (Kbhvn.). Miss. til Gunde Lange paa Koldinghus. Naar Hr. Uldrik Sandberg til Qvelstrup, Befalingsmand paa Lundenes Slot, sender ham Elle Lange, Hans Langes Datter paa Nørholm, som har forset sig med Blodskam med sin Broder, og en Kvinde, som tjente Hans Lange i den Tid, da Gerningen blev bedrevet, samt en Skytte, som har paataget sig Gerningen, skal han lade dem velforvaret hensætte paa Koldinghus, indtil Herredagen holdes der. J. T. 8, 161.

— (**Wandsbeck**). Miss. til Tolderne i Sundet om ved Forelæggelsen af dette Brev at betale Povl de Wilhm¹ i Amsterdam de Penge, hvormed han har forstrakt Christen Thommisen til Tanderup og Jørgen Brahe til Hvedholm til deres Legation paa Kongens Vegne til Kongerne af England og Frankrig, efter de Kvittanser, som Povl de Wilhm leverer underskrevne af Gesandterne, og som de skal lade indføre i deres Regnskab. Sj. T. 23, 349 b. K.

— Miss. til Hendrik Vind paa Weseren om straks at lade det bedste af de Orlogsskibe, han har paa Weseren, føre Christian Thomissen til Tanderup og Jørgen Brahe til Hvedholmb, Kongens Gesandter, til Holland. Skibet skal ligge færdigt til at modtage dem, deres Bagage og Folk, saa snart de kommer. Han skal lade tre af Kongens Skibe blive paa Weseren, fragte Smakker til at besejle Strømmene og besætte dem med Kongens Officerer og Folk, saa at de andre Skibe kan løbe hjem til København. Sj. T. 23, 350. K.

— Miss. til Tolderne i Sundet om at lade Kongen af Frankrigs Bud J. Frevile faa 10 Falke, som Kongen vil forære Kongen af Frankrig, og lade dem føre til Regnskab. Sj. T. 23, 350. K.

19. Juli (Kbhvn.). Miss. til Laurits Lindenov. Hr. Niels Nielsen, Sognepræst til Ørum Kirke i hans Len [Aarhusgaard], har berettet, at der ligger et Stykke kgl. Jord, kaldet Ha-

¹ Navnet skrives Wilhm og Willhm.

ruldmark, der tidligere har fulgt Præstegaarden til nævnte Kirke for Fæste, men som i hans Formands Tid er bortlejet til en Bonde, som har faaet Livsbrev paa det, og han har andraget om at maatte faa Jorden efter Bondens Død. Han skal derfor være Præsten behjælpelig med at faa denne Jord efter Bondens Død, for at Præsten des bedre kan blive ved Magt, da der dog ikke afgaar Kongen nogen Rettighed derved. J. T. 8, 160. K.

20. Juli (Kbhvn.). Instruktion for Mourits Prinds, Kaptejn paa Lindormen. Han skal begive sig til Vestersøen til de færøske og islandske Farvande og søge Underretning om Fribyttere. Han skal søge at faa Hector til sig og, hvis dette lykkes, kommandere begge Skibene og give Jørgen Ulfeldt Underretning herom, for at han i lige Maade kan have god Agt under Færø, Island og Norge. De skal ogsaa konvojere de færøske og islandske Skibe. Sj. R. 18, 203.

— Miss. til Frederik Urne. Da Mogens Pax til Torup, Befalingsmand paa Holbæk Slot, der havde faaet Befaling til at indkræve den bevilgede Skat af Adelen, som holder Rostjeneste under Jørgen Urnes Fane, er forhindret heri ved andre kgl. Bestillinger, skal Frederik Urne opkræve Skatten. Sj. T. 23, 351. K.

— Miss. til Mogens Pax. Da Jens Høg til Vang, Befalingsmand paa Gulland, har faaet Tilladelse til i nogen Tid at forlade sit Len, skal han begive sig til Gulland og tilse Visby Len og By i Jens Høgs Fraværelse. Sj. T. 23, 351 b. K.

— Miss.¹ til Erik Grubbe og Jomfru Ane Matsdatter om uden videre Forhaling at betale Claus Machabeus for den Rostjeneste, som han til adskillige Tider har holdt for dem og ikke faaet betalt. Sk. T. 5, 263.

25. Juli (Rendsborg). Aab. Brev, hvorved Ifver Vind til Grundet, øverste Sekretær, faar Fuldmagt til paa Kongens Vegne paa de fornødne Steder at lade forkynde Stævningen til Fru Anne Lykke, hendes Lavværg og andre intercederende til at møde paa den forestaaende Herredag i Kolding for Danmarks

¹ Underskrevet af Hr. Christen Friis, Hr. Anders Bilde og Frants Rantzau. Anders Bilde har allerede underskrevet et enkelt af de under 18. Juli udfærdigede Breve.

Riges Raad og nogle af Gejstligheden, for at hun, hendes Lavvæрге og andre intercederende kan vide at møde i rette Tid. Han skal paa Kongens Vegne gaa i Rette med hende, hendes Lavvæрге eller deres Fuldmægtige og tage endelig Dom beskrevet over hende. Sj. R. 18, 203 b.

25. Juli (Rendsborg). Miss. til Hr. Christian Friis. Som hver Mand bekendt, har Kongen i lang Tid holdt Fru Anne Lykke i Arrest. For at nu hver ærlig Mand kan se, at sligt ikke er sket uden stor Aarsag og at hun ikke har villet antage den Naade, Kongen har villet lade hende vederfare for hendes Venners Skyld, men har foragtet den, og for at ingen skal mene, at sligt tilbudt Naade er sket af Mistro til Sagen eller at Kongen har Sky for at udføre Sagen, skal Sagen mod hende nu behandles ved det næste Herredagsmøde i Kolding og paadømmes af lige mange af Rigens Raad og af Gejstligheden, nemlig: Christen Holck, Jacob Ulfeldt, Hr. Albret Skeel, Ifver Juel, Hr. Anders Bilde, Holger Rosenkrantz, Jost Høg, Mogens Kaas, Tage Thott, Claus Daa, Christian Thomissen, Christoffer Ulfeldt¹, Hans Lindenov, Otte Skeel og Frants Rantzau. — Af Gejstligheden: D. Hans Resener, D. Ifver Hemmet, D. Hans Mikkelsen, D. Mats Jensen, D. Hans Vandel, M. Christen Hansen og M. Morten Matthissen, Superintendenter over Sjællands, Ribe, Fyns, Skaane, Viborg, Vendelbo og Aarhus Stifter; Enkedronningens og Kongens Hofprædikanter; D. Casper [Bartholin] og D. Jesper [Brochmand], Professorer ved Københavns Universitet, D. Cluverus, Theologus ved det kgl. adelige Akademi i Sorø, M. Jens Dinesen, Provst og Sognepræst til Vor Frue Kirke i København, M. Laurits Mortensen, Sognepræst til St. Nikolai Kirke sammesteds, Hr. Augustinus Samt², Canonicus i Roskilde Domkirke, og M. Tilemand, Slotspræst paa Frederiksborg, som er tilsammen 16 Personer³. Dersom nogen af Rigens Raad faar lovligt Forfald og

¹ Kun i K., ikke i Brevbogen. Desuden er Jens Juel slettet i K.
² K.: Sandt [Sand].

³ Til disse 16 Gejstlige svarer saaledes de førstnævnte 15 Rigsraader og Hr. Christian Friis, til hvem Brevet er stilet. Jens Juel maa være slettet for at Tallet af verdslige og gejstlige Dommere kunde blive lige stort. Retten bestod altsaa af 32 Dommere under Kongens Forsæde.

ikke kan møde, skal der fratages lige saa mange af de Gejstlige, dog af de nederste. Sj. T. 23, 352 b. K. Orig.

25. Juli (Rendsborg). Ligelydende Miss. til de fornævnte Rigsraader, Dr. Johannes Resenius og de øvrige fornævnte Gejstlige om at møde til Herredagen i Kolding for at dømme i Sagen mod Fru Anne Lykke. Sj. T. 23, 353 b. K. Orig. i Landsark. i Viborg.

— Miss. til Regeringen. Da Gud har bortkaldt Kongens Søn, Greve Frederik Christian, anmodes de om at anordne hans Begravelse. Frants Rantzau til Rantzausholm, Statholder i København og Embedsmand paa Dronningborg Slot, skal gøre Anordning om Bekostningen derved. K. Sj. T. 23, 352.

— Miss. til Hr. Christian Friis, Hr. Anders Bilde, Tage Thott, Hans Lindenov, Jost Høg og Frants Rantzau. Da Kongen behøver Penge til Armeens Fornødenhed og vil laane dem hos Adelen mod at sætte Kronens Gods i Pant, skal de forhandle med dem af Adel, der vil laane Kongen Penge, Guld og Sølv mod at faa Gods i Pant derfor, dog saaledes at der ikke sker Kronen tilkort, hverken paa Grunde, Ejendomme, Skove, Vildtbaner eller anden Rettighed og Herlighed. K. Sj. T. 23, 352.

— (Kbhvn.). Miss. til Tolderne i Øresund om i Sundet af Skibene at udtage 2 eller 3 Styrmand, som er kendt i Østersøen, synderlig paa det Stettinske og Pommerske Farsvand, og sende dem til København. Sj. T. 23, 354. K.

27. Juli (—). Miss. til Palle Rosenkrantz om at sende sin Ridefoged til København, for at denne kan tiltale Hr. Daniel¹, Kapellan i Vordingborg, som er fængslet i København, for det Lejermaal, han har begaaet i Vordingborg. Sj. T. 23, 354.

28. Juli (Lauenborg). Aab. Brev² om Forbud for Kongens Undersaatter mod at sejle til Stettin i Pommern. Sj. T. 23, 336. (Se CCD. IV. 373).

¹ Daniel Mathiesen Roskilde, se 18. Juli 1627. ² Brevet er sikkert kun indført som Bilag til Miss. til Lensmændene af 4. Juli om samme Forbud, og er ved en Fejlskrift urigtigt dateret, jfr. ovfr. 28. Juni. Kongen var den 28. Juli i Rendsborg, ikke i Lauenborg.

29. Juli (Rendsborg). Miss. til Hendrik Vind paa Weseren. Efter hans Anmodning om Proviant til Skibene, der skal til Holland, og dem, der bliver paa Weseren, har Tønne Beckvold faaet Befaling til at begive sig herfra dertil og proviantere dem nødtørfdigt. De andre Skibe, med hvilke Hendrik Vind selv sejler hjem, skal proviantere i København, hvor han vil faa nærmere Ordre af Frants Rantzau. Derefter skal han straks begive sig til Østersøen. Sj. T. 23, 354 b. K.

— Miss. til Rektor, Theologerne og Økonomen [ved Universitetet] i København om at optage Provsten i Rendsborg Gerardus Culemanns Søn i Klosteret og lade ham nyde Kost og Underholdning blandt Studenterne. Sj. T. 23, 355. K. Orig. i Konsistoriets Arkiv, Pk. 199.

— Miss. til Hr. Jørgen Skeel. Eftersom Fjenden nu trænger saare nær paa Fyrstendømmet Holsten og de andre hosliggende Fyrstendømmer, saa at Kongen behøver synderlig Hjælp og det i Tide, „førend han kommer os for stærk paa Handen“, befales det ham ufortøvet at sende Kongen de 600 Heste, som Riget skal holde Fyrstendømmet til Bedste i saadan Trang efter det Forbund, som Riget og Fyrstendømmerne derom imellem er. J. T. 8, 161 b. K.

— „En af Frederiksborg Liggere fik Pas paa 1 Vogn og fri Færge hos L. Sk. af R. hjemad“. Paategn. paa Bagsiden af K. til foregaaende Missive.

— (Kbhvn.). Miss.¹ til Hr. Anders Bilde og Hans Lindenov om at forføje sig til København for sammen med Kansleren og Rigens Raad at forrette, hvad der er befalet af Kongen. Sj. T. 23, 354 b. K.

— Sj. T. 23, 354 b se 9. Aug.

— Miss. til Jacob Ulfeldt. Da denne Brevviser Peder Andersen af Stege paa Møen har berettet, at han har Tiltale mod Landsdommeren paa Møen for en Dom, som denne har afsagt angaaende nogle Trolddomsbeskyldninger, som Peder Andersen har rejst mod en Kvinde der paa Landet, hvilken Dom han agter at indstævne for Jacob Ulfeldt, skal denne med det første dømme i Sagen, for at den af Parterne,

¹ Underskrevet af Hr. Christen Friis og Frants Rantzau.

der vil paaklage Sagen videre, kan indstævne den for førstkom-
mende Herredag. Sj. T. 23, 355.

30. Juli (Kbhvn.). Bestalling for Isaac Leischevihn¹ som Urtegaardsmand i Vordingborg Slotshave, Jungshofvit Slotshave, Leekingegaards Have og Beldringegaards Have. Han skal holde dem ved Hævd og Magt, og hvis der forefalder noget særligt Arbejde med at sætte Planker, luge Kaalhaver og holde dem rene for Skarn, skal der for en Tid gives ham andre Folk til Hjælp, som hidtil er sket. Til Løn skal han have 50 Kurantdlr. i Aarspenge, 5 Kurantdlr. i Maanedspenge, Græsgang og Foder til to Køer og fri Ildebrændsel, alt fra samme Dag, at udrede af Lensmanden paa Vordingborg Slot. Sj. R. 18, 204.

1. Aug. (—). Miss.² til Hendrik Gyldenstjerne. Naar der skal foretages Skifte efter afdøde Axel Urne mellem hans Enke Fru Birgite Gyldenstjerne og hendes Børn, skal han paatage sig Værgemaalet for hende, da hendes ældste Broder³, som efter Loven er hendes rette Væрге, er uden Riget. Sk. T. 5, 263 b.

— (**Stenborg**). Miss. til Hr. Jørgen Skeel. Eftersom Fjenden nu er Kongen „hel stærk paa Handen“ og er ankommen paa denne Side Elben i Fyrstendømmet Holsten og Kongen har ladet udgaa et Generaludbud i Fyrstendømmerne, befales det ham straks ufortøvet at sende de 600 Heste, som Riget skal sende Fyrstendømmerne til Undsætning i saadanne Tilfælde efter det Forbund, som er imellem dem. J. T. 8, 162. K.

— Miss. til Hr. Albrit Skeel. Han har berettet, at der skal være nogle Penge hos Enken efter M. Ægidius, [Ærkedegn i Ribe], hvilke Penge skal leveres Statholderen paa Kongens Vegne af Kirkerne i det Provsti, med hvilket afdøde M. Ægidius var forlenet, og da M. Hans endnu ikke har faaet Kongens Brev paa samme Ærkedegnedom, skal Pengene henstaa uleveret. Det befales ham at modtage samme Penge og Kirkernes Regnskaber af hende, saa at de kan kla-

¹ Navneregistret: Ledschwiin. ² Underskrevet af Hr. Christen Friis, Iver Juel, Hr. Anders Bilde, Hans Lindenov og Frants Rantzau.

³ Knud Gyldenstjerne Prædbjærnsen til Skovsbo og Vosborg.

rerer, medens Forleningsbrevet udfærdiges i Kancelliet i København ligelydende med hans Formands Brev, idet der formentlig ikke er nogen i samme Kapitel, der har ældre Forleningsbrev end Mester Hans. J. T. 8, 162. K.

2. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Hans Kaas og Gregers Høg. Da de endnu ikke har efterkommet Befalingen¹ om at begive sig til Torpegaard og der optage de under Forsegling beroende Breve og overlevere dem til de Interesserede mod en rigtig Reversal, skal de inden 14 Dage fra Modtagelsen af dette Brev efterkomme denne Befaling. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i Stedet. F. T. 3, 1010.

— Miss.² fra Raadet til Just Høg om med første Lejlighed at forføje sig til København, da man har noget at forrette med ham. Sj. T. 23, 355 b.

4. Aug. (Krempe). Kgl. Konfirmation paa det af Prins Christian (V) udstedte aabne Brev, dateret Antvorskov 24. Juni 1625, hvorved de forrige Kancellibude Niels Matsen og Niels Jonsen forskaanes for al kongelig og Bys Tyngge; dog maa de ikke drive nogen Næring, undtagen hvad de kan fortjene ved deres Hænders Arbejde. Sj. R. 18, 205.

— Kgl. Konfirmation paa det af Prins Christian (V) udstedte aabne Brev, dateret Antvorskov 16. Sept. 1625, hvorved Kældersvenden paa Antvorskov Slot³ faar Bevilling til at være fri for sit Fødested, saa længe han bor i Slagelse. Sj. R. 18, 205 b.

— Kgl. Konfirmation paa det af Prins Christian (V) udstedte aabne Brev, dateret Møen 4. Dec. 1625, hvorved Mats Lauridsen, Herredsfoged i Vesterherred paa Møen, faar Bevilling til at nyde den Gaard, Nygaard, han bor paa, kvit og frit uden al Afgift for sin Bestilling. Sj. R. 18, 206.

¹ 10. April 1627. ² Underskrevet af Hr. Christian Friis og Frants Rantzau. ³ Navnet mangler, ogsaa i Prinsens Brev.

4. Aug. (Krempe). Ligelydende Brev for Henning Sehye¹, Herredsfoged i Østerherred paa Møen, paa Gaarden Butsmark. Udt. i Sj. R. 18, 206.

— Kgl. Konfirmation paa det af Prins Christian (V) udstedte aabne Brev, dateret Møen 4. Dec. 1625, hvorved Christen Lauridtsen, Landsdommer paa Møen, faar Bevilling til at nyde den Gaard, han paabor, som kaldes Harbøl, kvit og frit for sin Bestilling. Sj. R. 18, 206 b.

— Kgl. Konfirmation paa det af Prins Christian (V) udstedte aabne Brev, dateret Antvorskov 14. Dec. 1625, hvorved M. Jacob Hogenvalt faar Bevilling til at holde Apotek og Vinkælder med Rhinsk- og Franskvin i Helsingør og at være fri for al borgerlig Tyngde og al anden Paalæg og Besværing. Sj. R. 18, 206 b.

— Kgl. Konfirmation paa det af Prins Christian (V) udstedte Ekspektancebrev, dateret Haderslevhus 24. Dec. 1625, for M. Envold Nielsen paa det første vakante Kanonikat i Roskilde eller Aarhus. Sj. R. 18, 207.

— Kgl. Skøder til Ostindisk Kompagni paa 1) en Gaard i København mellem Stranden og Læderstræde, som kaldes det ostindiske Kompagni, 2) en Gaard sammesteds mellem Stranden og Læderstræde Østen op til det ostindiske Kompagni, 3) en Gaard sammesteds, liggende ved Stranden. Sj. R. 18, 207 b. (Tr.: KD. III. 68 f.).

— Kgl. Konfirmation paa det af Prins Christian (V) udstedte aabne Brev, dateret Koldinghus 22. Maj 1626, hvorved seks Gaardsæder i Ulstrup i Odsherred i Dragsholm Len, der ligger til St. Johannes Evangelistæ Alter i Roskilde, har faaet Bevilling paa at forskaanes for halv Skat, naar almindelig Skat paabydes. Sj. R. 18, 209 b.

— Kgl. Konfirmation paa det af Prins Christian (V) udstedte aabne Brev, dateret Antvorskov 16. Dec. 1625, hvorved Sidsel Søfrensdatter, M. Hans Staffensens Enke i Ros-

¹ I Brevet af 4. Dec. 1625: Seye.

kilde, faar Bevilling til at sidde fri for al kongelig og borgerlig Skat og Tynge i Roskilde og til at brygge Øl af sit eget indavlede Korn og de Tiender, hun har i Fæstø. Sj. R. 18, 210.

4. Aug. (Krempe). Miss. til Jørgen Urne om, at Kongen konfirmerer de ham tilstillede to Missiver fra Prins Christian (V). Ved det ene faar Hans Borckmand, Snedker paa Frederiksborg Slot, bevilget 3 Aars Afslag paa sin resterende Landgilde af Kraftmøllen og 3 Pund Mels Afslag, saa længe han besidder denne Mølle. Ved det andet faar Casper Finecke paa Hammermøllen ved Kronborg overladt Landgildemelet af den Mølle, der ligger ved Hammermøllen, hvorimod han skal være forpligtet til at vedligeholde Hovedlaasene, Postvognene og andet fornødent Arbejde paa Kronborg og Frederiksborg Slotte med underliggende Ladegaarde. Sj. T. 23, 360.

— Miss. til Peder Basse. Kongen konfirmerer Prins Christian (V)'s Missive, dateret Koldinghus 16. Marts 1626, om at indsætte Laurits Nielsen til Landsdommer paa Møen. Han skal nyde Gaarden og 3 Pd. Korn ligesom hans Formand. Sj. T. 23, 360 b.

— Miss. til Palle Rosenkrantz til Glimminge. Kongen konfirmerer Prins Christian (V)'s Missive, dateret Vordingborg 24. Juli 1625, om at lade Carsten Hansen, Skovrider i Vordingborg Len, faa Foder og Maal paa en Hest mod at afstaa de to Gaardes Landgilde, som han hidtil har haft. Sj. T. 23, 360 b.

— Miss. til Offe Høg, Rentemester. Kongen konfirmerer Prins Christian (V)'s Missive, dateret Antvorskov 17. Okt. 1625, til den forrige Rentemester om at udbetale Christen Pedersen, Danske Kancellis Tjener, 4 Kurantdlr. til Maanedskostpenge paa Kancellidrengen, ligesom hans Forgænger har haft. Sj. T. 23, 361.

— Miss. til Jost Høg. Kongen konfirmerer Prins Christian (V)'s Missive, dateret Sorø 17. Juni 1625, om at betale Reinholt Tim, Kontrafejer paa Sorø, 100 Kurantdlr. mere end hans Bestalling lyder paa. Sj. T. 23, 361.

4. Aug. (Krømpe). Miss. til Ernst Normand. Kongen konfirmerer Prins Christian (V)'s Missive, dateret Antvorskov 14. Nov. 1625, om Godtgørelse for det Flikkeri, som han har anvendt paa Korsør Slot, saa at han af hvert Pd. Skyld af Bønderne maa oppebære 2 Sk. for Tærsken og Røgt. Sj. T. 23, 361 b.

— Kgl. Konfirmation paa den af Prins Christian (V) udstedte Bevilling, dateret København 8. Aug. 1626, hvorefter Borgerne og Indvaanerne i Christianopel i fem Aar maa være fri for al Told, Sise og anden borgerlig og Bys Tyngge og Besværing, undtagen Manufaktur, hvoraf de skal svare den tilbørlige Told. Sk. R. 4, 385.

— Miss. til Christoffer Ulfeldt, tidligere Lensmand paa Laholm Slot. Kongen konfirmerer Prins Christian (V)'s Brev af 23. Nov. 1625 om, at Bønderne i Laholms Len fremdeles indtil videre maa nøjes med at betale halv Skat. Sk. T. 5, 264.

— Ligelydende Miss. til Mogens Gyldenstjerne om Bønderne i Varberg Len og til Erik Rosenkrantz om Bønderne i Halmstad Len. Sk. T. 5, 264.

— Kgl. Konfirmation for Laurits Lindenov til Oregaard, Befalingsmand paa Aarhusgaard, paa Prins Christian (V)'s Konfirmation paa et Mageskifte med Odense Hospital. F. R. 3, 395.

— Mageskifte mellem Hr. Albret Skeel til Fusingøe, Embedsmand paa Riberhus, og Kronen. J. R. 8, 163. (Se Kr. Sk.).

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1627 at regne, for Mogens Høg til Kiergaardsholm paa Lundegaard paa Mors samt Jegeno. [Forleningsbrevet er enslydende med Forleningsbrevet af 14. Maj 1626 for Jens Juel til Lindbiørg]. J. R. 8, 166.

— Kgl. Konfirmation paa det af Prins Christian (V) under 14. Juni 1626 udfærdigede aabne Brev om, at Niels Jacobsen, Herredsfoged i Mielsom¹ Herred i Halds Len, i den Tid, han har været og fremdeles er Herredsfoged, maa nyde sin Gaard kvit og frit. J. R. 8, 167. K.

— Kgl. Konfirmation paa det af Prins Christian (V) under

¹ Middelsom H.

4. Juni 1626 udfærdigede aabne Brev om, at Knud Andersen i Vendegaard, Birkefoged over Skanderborg Birk, maa nyde sin Gaard kvit og frit. J. R. 8, 167 b. K.

4. Aug. (Krømpø). Kgl. Konfirmation paa det af Prins Christian (V) [under 23. Maj 1626] udfærdigede aabne Brev om, at Søfren Nielsen i Fillerup, Herredsfoged i Hads Herred i Skanderborg Len, maa nyde Fillerupgaard kvit og frit. J. R. 8, 167 b. K.

— Kgl. Konfirmation paa det af Prins Christian (V) under 2. April 1626 udfærdigede aabne Brev om, at Holger Andersen Grøn maa være fri for at gøre Ægt og Arbejde af sin Gaard, saa længe hans Søn Anders Holgersen, Tingskriver i Nim Herred, bor hos ham. J. R. 8, 168. K.

— Kgl. Konfirmation paa det af Prins Christian (V) under 6. Okt. 1625 udstedte aabne Brev, hvorved Prinsen stadfæster et af Niels Krag til Trudsholm, Landsdommer i Nørrejylland, foretaget Salg af 2 Enge ved Varde Købstad til Niels Andersen [Raadmand] sammesteds. J. R. 8, 168. K.

— Kgl. Konfirmation paa det af Prins Christian (V) under 12. Sept. 1627 [o: 1626] udstedte aabne Brev om, at Sandemændene i Vrats Herred fremdeles maa være forskaandede for Ægt og Arbejde, saa længe de er Sandemænd. J. R. 8, 168 b.

— Miss. til Otte Marsvin. Da det berettes, at Direktørerne for det spanske Kompagni i Aalborg endnu ikke har gjort Jørgen Seefeldt Regnskab for deres Forvaltning af Handels Direktion, som det er befalet dem af Prins Christian (V)¹ og Privilegierne udtrykkeligt paalægger dem, og at Jørgen Seefeldt ved sin daglige Tjeneste har været og er forhindret i selv at føre lovlig Proces derom ved Herredstingene, ej heller kan faa nogen Fuldmægtig, der vil eller tør føre den for ham, saa befales det ham alvorligt at tilholde alle Kompagniets Direktører, forhenværende og nuværende, som er bosiddende i hans Len, at de snarest muligt leverer Jørgen Seefeldt en rigtig Genpart af Kompagniets Regnskaber under deres Hænder og Segl, da der vil

¹ 4. Marts 1626.

blive anvendt andre Midler, hvis de tredje Gang skulde sidde Kongens Befaling overhørig. J. T. 8, 167 b. K.

4. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Lensmændene paa Sjælland og i Jylland om, at Kongen har bestemt, at hans Søn Grev Frederik Christian skal bisættes i St. Knuds Kirke i Odense Søndagen den 9. Sept. førstkommende. De skal møde i Odense Lørdag den 8. Sept. med deres Hustruer og disses Jomfruer og ære Begravelsen ved deres Nærværelse. — Paa Sjælland: Mogens Kaas, Frederik Urne, Gabriel Kruse, Mogens Pax, Ernst Normand, Jacob Ulfeldt, Palle Rosenkrantz, Peder Basse, Frederik Reedtz, Christoffer Urne, Laurits Grubbe, Sigvort Grubbe, Jørgen Kruse, Malte Sehested, Jørgen Arenfeldt og Niels Arenfeldt. — I Jylland: Gunde Lange, Reinholt Heidenstrup, Jørgen Grubbe, Tønne Friis, Laurits Ebbesen, Laurits Lindenov, Knud Gyldenstjerne, Tygge Brahe, Otte Marsvin, Anders Friis, Christoffer Gerstorff, Mogens Høg og Hr. Ulrik Sandberg. Sj. T. 23, 356.

— Miss. til Lensmændene paa Fyen om at møde til Grev Frederik Christians Begravelse i St. Knuds Kirke i Odense den 9. Sept. med deres Hustruer og disses Jomfruer. De skal møde Lørdag den 8. Sept. med Folk og Heste, saa mange de er takseret at skulle holde af deres Arvegods og Len, i Dalum Kloster og følge Grev Frederik Christians Lig til St. Hans Kloster i Odense. — Jacob Ulfeldt, Holger Rosenkrantz, Christoffer Ulfeldt, Jørgen Brahe, Marquort Bilde og Gregers Krabbe. Sj. T. 23, 356 b.

— Miss. til nogle Fruer¹ om i Anledning af Grev Frederik Christians Jordefærd at møde i Odense Lørdagen den 8. Sept. og ære Begravelsen ved deres Nærværelse. Sj. T. 23, 357.

— Miss. til Enkefruerne paa Fyen om at møde til Grev Frederik Christians Begravelse i Odense den 9. Sept. De skal møde med Folk og Heste, saa mange de er takseret at skulle holde af deres Arvegods, i Dalum Kloster Lørdag den 8. Sept. og følge Grev Frederik Christians Lig til St. Hans Kloster i Odense. — Kirsten Hardenberg, Anne Brockenhuus, Mette Bilde,

¹ Der nævnes ikke, hvilke.

Elsebe Skram, Anne Lykke, Mette Hardenberg, Sidtsel Høg, Sophie Belov, Hildeborig Pors, Sophie Oldeland, Birret Marsvin, Helle Marsvin, Else Marsvin og Hilvig Marsvin. Sj. T. 23, 357.

4. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Raadet om i Anledning af Grev Frederik Christians Jordefærd at møde i Odense Lørdagen den 8. Sept. med deres Hustruer og disses Jomfruer. — Hr. Christian Friis, Hr. Jørgen Skeel, Christen Holck, Hr. Albret Skeel, Ifver Juel, Jacob Ulfeldt, Hr. Anders Bilde, Mogens Kaas, Tage Thott, Claus Daa, Christoffer Ulfeldt, Otte Skeel, Hans Lindenov og Jost Høg. Sj. T. 23, 357 b.

— Miss. til Adelen paa Fyøn om i Anledning af Grev Frederik Christians Jordefærd at møde i Odense Lørdagen den 8. Sept. med deres Hustruer og disses Jomfruer. De skal møde med deres Folk og Heste, saa mange de er takseret at skulle holde af deres Arvegods, Lørdagen den 8. Sept. i Dalum Kloster og følge Grev Frederik Christians Lig til St. Hans Kloster i Odense. — Corfits Rud, Erik Bilde, Henning Valkendorf, Christoffer Basse, Torben Gabrielsen, Johan Friis, Hendrik Podebusk, Laurits Skinkel, Poul Skinkel, Niels Gyldenstjerne, Hans Kaas, Hans Oldeland, Gregers Høg, Palle Rodsten, Christen Normand, Niels Skinkel, Jørgen Hartvigsen, Maurits Aschersleben, Claus Brockenhuus, Tønne Bilde, Eiler Qvitzov, Hans Markdanner, Frederik Markdanner, Oluf Norby og Jørgen Lykke. Sj. T. 23, 358.

— Miss. til Holger Rosenkrantz om i Odense St. Hans Kloster at lade indrette et Gemak, i hvilket Kongens Søns, Grev Frederik Christians Lig kan staa, naar det føres dertil. F. T. 3, 1011.

— Miss. til Niels Skade om at møde paa Herredagen i Kolding den 15. Okt. og der svare til de Klagemaal, som hans Hustru, Fru Regitse Grubbe, har over ham. J. T. 8, 162 b. K.

— Miss. til Hr. Uldrik Sandberg¹. Da det berettes, at Niels Skade til Kuserup i mange Maader forholder sig utilbørligt mod sin Ægtehustru, Fru Rigitse Grubbe, skal han

¹ Jfr. 16. Dec. 1626.

tilholde ham uden nogen Undskyldning at møde personligt i Kolding den 15. Okt. for Kongen. Da Niels Skade har et løst Kvindfolk hos sig, med hvilket han siges at have avlet Børn, og samme Kvindfolk har været med til at slaa Fru Rigitse Grubbe i dennes eget Hus, skal han lade hende anholde, med mindre hun stiller nøjagtig Borgen for, at hun møder til den bestemte Tid i Kolding, og optage Vidnesbyrd om disse to Punkter. Ligeledes skal han optage Vidnesbyrd om, hvorvidt Niels Skade har overfaldet sin Ægtehustru i Kirken. Hvad han saaledes erfarer, derom skal han erklære sig overfor Kongen paa Herredagen i Kolding. J. T. 8, 162 b.

4. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Anders Friis. Naar Falk Gjõe til Bredskof begærer det, skal han meddele ham en af ham selv underskreven Fortegnelse paa alt det Gods, som han har faaet af afdøde Fru Dorrette Krabbe ved Indførsel og efter Rigens Raads Dom for den Hægtelse, hun har været i til Falk Gjõe for Hans Lykke. J. T. 8, 163.

— Miss. til Jørgen Arenfeldt. Naar Falk Gjõe til Bredskof begærer det, skal han meddele denne en af ham selv underskreven Fortegnelse paa den Del af afdøde Fru Dorrete Krabbes Gods, som han har tilforhandlet sig af Anders Friis til Krabbisholm. J. T. 8, 163 b.

— Miss. til Hr. Albrit Skeel om at lade forkynde for Hans Lange til Nørholm, som sidder fængslet hos ham, vedlagte Stævning, lade den paaskrive og siden straks igen sende den til Kancelliet. J. T. 8, 164.

— Miss. til Laurits Ebbesen om at lade forkynde for Ifver Lange, Hans Langes Søn af Nørholm, som sidder fængslet hos ham, vedlagte Stævning, lade den paaskrive og sende den til Gunde Lange til Bredning, Befalingsmand paa Koldinghus. J. T. 8, 164.

— Miss. til Gunde Lange om at lade forkynde for Elle Lange, Hans Langes Datter af Nørholm, som sidder fængslet hos ham, vedlagte Stævning, lade den paategne og sende den til Laurits Ebbesen til Tulstrup, Befalingsmand paa Skanderborg, med hosfølgende Missive. Naar Stævningen tilbagesendes ham af Laurits Ebbesen, skal han sende den forsegleet tilbage til Kancelliet. J. T. 8, 164.

5. Aug. (Krempe). Kgl. Konfirmation paa et aabent, be-seglet Forligelsesbrev og Kontrakt mellem Fru Helle Marsvin og hendes Husbonde paa den ene Side og hendes Børn paa den anden Side, som Sigvort Grubbe til Hofdal og Otte Marsvin til Dybek, Embedsmænd paa Malmø Slot og Aal-borghus, har forelagt Kongen og som lyder saaledes: Offe Høg til Todbøl, Rentemester, Ifver Vind til Klarupgaard, Kongens Sekretær, Thomas Noll til Magelø og Mogens Kaas til Frøstrup, Befalingsmænd paa Lyse Kloster og Københavns Slot, gør vit-terligt, at de, efter Kongens Brev, dateret København 7. Maj 1627, om at skille Trætten mellem Fru Helle Marsvin til Vabenhø paa den ene Side og Sigvort Grubbe og Otte Marsvin paa den anden Side paa Fru Helle Marsvins Børns Vegne ved-rørende Skiftet efter hendes afdøde Husbonde Jakob Beck, har været forsamlede den 5. Juni i St. Nikolai Kirke, hvor da mødte de indstævnede Parter, Sigvort Grubbe som Værge for Jokim Beck til Gladsaxe, Kongens Hofjunker, og Otte Marsvin som Værge for Jomfru Ane Beck, og fremlagde skriftlig Paa-stand om, at Fru Helle Marsvin, Jacob Becks Enke, der har giftet sig uden at skifte, skal fyldestgøre den over hende afsagte Dom om med en Kønsed at gøre Boet saa godt, som det var ved hendes Mands Død, eller hvis hun ikke kan gaa sin Lov efter Dommens Indhold, at hendes Gods da bør følge Jacob Becks Børn, indtil hun stiller dem tilfreds. Dernæst fremlagde de kgl. Miss., dat. Wulfenbyttel 22. Maj 1626, til Sigvort Grubbe om paa Jokim Becks Vegne at tiltale Fru Helle Marsvin, der har giftet sig med Oberst Mathias von der Reck, fordi hun ikke har skiftet med Børnene, men har indtaget deres Del af Løsøret i Fællesboet. Endvidere fremlagde de en af Frøste Herreds Ting Onsdag 14. Febr. 1627 afsagt Dom, ved hvilken Fru Helle Marsvin, der har tiltaget sig hele sin afdøde Husbondes, Jacob Becks Bo, som han efterlod sig paa Øsel, og uregistreret har udført det til Kurland, dømmes til: 1. med en 12 Mænds Ed af gode Riddersmændsmænd her i Riget igen at indføre hele Boet, alle Arvingerne til rigtigt Skifte, 2. at levere fra sig Købebreve og Skøder paa det Jordegods, som Jacob Beck har købt, samt Regnskab over Indtægten af Godset, 3. at tilveje-bringe alle Aaringers Regnskaber fra den Tid, Jacob Beck blev forlenet med Arindtsborg, og til næste 1. Maj efter hans Død,

baade Slottets og Avlsgaardenes Regnskaber. Endvidere fremlagde de en Æskning paa denne Doms Fuldgørelse, givet paa Frøste Herreds Ting 9. Maj 1627, hvilken Æskning ikke kunde fornægtes, men blev givet beskrevet til Skaaninge Landsting. Herimod svarede Fru Helle Marsvin og indrømmede, at hun havde udført til Kurland for omtrent 2000 Dlr. Værdi, da hun havde giftet sig, førend hun skiftede, og at hun ingen anden Beretning havde at fremlægge end den, som hun fremlagde for Herredsfogden paa Frøste Herredsting, og som denne indførte i Dommen. Hendes Svar er, at det er hende umuligt at efterkomme forskrevne Kønsed, skønt hendes Bo endnu kan være saa godt, som da hendes Husbonde døde; til sine Børns Indkomst af deres Arvegods kan hun ikke svare, da hun ikke har faaet Regnskab derfor af Føgderne, men hun indskyder sig til gode Riddersmændsmænd, der efter kgl. Befaling kan dømme hende og hendes Børn imellem, hvormed hun vil lade sig nøje. Dernæst fremlagde hun Fuldmagt, dat. Newenburgk 8. Febr. 1626, fra sin Husbonde Matthis von der Recke [Underskrift: Mathias Reck], fyrstelig kurlandsk Landhofmester, Overkammerherre og Krigsoberster, Arveherre til Newenburgk, hvori han lover uigenkaldeligt at holde, hvad hans Hustru Helena Marsvin maatte indgaa paa ved Skifteforhandlingerne med sine Børn i Danmark, hvortil han ikke selv kan ledsage hende. Endelig fremlagdes Ratifikation af denne Fuldmagt, udstedt 9. Jan. 1626 i Goldingen af Hertug Frederik til Kurland og Semigallen i Lifland. Herefter har Fru Helle Marsvin paa sin Husbondes Vegne og Siverdt Grubbe og Otte Marsvin paa Jacob Becks Børns Vegne indgaaet i Mindelighed følgende Kontrakt: 1. Hun afstaar til sine Børn Halvdelen af Boseholm med tilliggende Gods og Ejendom, som er den Arvepart, der kunde tilkomme hende efter hendes afdøde Husbonde, 2. hun vil nøjes med Tredjeparten af det Løsøre, der kan findes efter hendes afdøde Husbonde, deri medregnet det Gods og Løsøre, som hun har ført til Kurland. Siden skal alt Købegodset, saavel det paa Øsel som det i Danmark, skiftes i to lige Lodder, Halvparten til hende og Halvparten til Jacob Becks Børn. Hun forpligter sig paa sine og sin Husbondes Vegne til ikke at sælge, pantsætte eller afhænde noget af dette Gods, der tilfalder hende paa Skiftet, og naar hun dør, skal samme Gods saavel som Vognegaard og Gods til-

falde alle hendes efterladte Børn, Broder Broderlod, Søster Søsterlod, hvorimod Sigvort Grubbe og Otte Marsvin skal frafalde al Tiltale, som de kunde have til Fru Helle Marsvin paa Jacob Becks Børns Vegne, paa Betingelse af Kongens Konfirmation heraf. Sk. R. 4, 385.

5. Aug. (Krempe). Miss. til Gunde Lange paa Koldinghus. Kongen har tilladt Fru Augusta, Hertuginde til Slesvig, Holsten, sin kære Fru Søster, at bo paa Koldinghus Slot med medhavende Folk og Gods, hvortil han skal indrømme hende saa mange Losementer, som begæres. Spisningen o. a. skal ske paa hendes egen Bekostning, undtagen Vildbrad, fersk Fisk og Havre, som skal skaffes hende uden Betaling. Hvad der ikke er at faa paa Koldinghus, skal skaffes fra Haderslevhus, hvorom han kan lade gøre Anfordring, naar fornødent gøres. — Postscriptum Regiæ maiestatis manu¹: Naar min Syster vil ud paa jact, da skall du det bestille. J. T. 8, 168. K.

6. Aug. (—). Miss. til Gunde Lange paa Koldinghus. Kongen sender ham fem Missiver til Rigens Raader, som er bosiddende i Jylland, om ufortøvet at møde i Kolding, med Befaling til straks ufortøvet ved Dag og Nat at sende Brevene videre med sikre Bud, saa at enhver af Raaderne kan møde til rette Tid paa Herredagen. J. T. 8, 168 b.

— Miss. til Rigens Raader om straks at begive sig til Kolding snarest muligt ved Dag og Nat og der med andre Rigens Raader raadslaa om Rigens Bestillinger og Anliggender, som der ligger Kongen og Riget synderlig Magt paa. — Til Hr. Christen Friis, Christen Holck, Jacob Ulfeldt, Hr. Albrit Skeel, Ifver Juel, Hr. Anders Bilde, Holger Rosenkrantz, Tage Thott, Claus Daa, Mogens Kaas, Christoffer Ulfeldt, Hans Lindenov, Otte Skeel og Just Høg. (Paa Koncepten følgende Paategning: Pas paa 1 Vogn til Jokim Beck). J. T. 8, 168 b. K. Orig. (til Hr. Christen Friis).

— (**Kbhvn.**). Miss. til Hospitalsforstanderen i Slagelse om at optage Knud Jørgensen og Mikkel Mortensen, som i langsommelig Tid har tjent i Kongens Smedje og nu for deres Alders og Skrøbeligheds Skyld ikke længer kan forestaa deres Bestilling, i Hospitalet, naar der bliver Plads

¹ Egenhændig paa Koncepten.

ledig, og give dem Underholdning og andet ligesom andre Hospitallemmer. Sj. T. 23, 362.

6. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Albret Skeel, Gunde Lange, Jacob Ulfeldt, Holger Rosenkrantz og Hr. Anders Bilde om at tilskrive de Gejstlige og Verdslige i Nørrejylland, at de snarest indbetaler de næste to Terminer af den bevilgede Skat. Sj. T. 23, 362. Orig. i Landsark. i Odense.

— Miss. til Frederik Urne. Maren, Hermand Roeses Enke, har berettet, at der er gjort Likvidation af 4 Borgere i Helsingør i en Trætte mellem hende og Anders Vintapper sammesteds, hvilken Likvidation hidtil er forholdt hende. Han skal tilholde de nævnte 4 Borgere uden Forhaling at lade hende faa den nævnte Likvidation og iøvrigt forhjælpe hende til Rette, saa vidt Lov og Ret er. Sj. T. 23, 362 b.

— Oprejsningsbrev for Hr. Jørgen Skeel til Sostrup, Rigens Marsk og Befalingsmand paa Kalø Slot, til, som om Gerningen nylig var sket, at forfølge Sagen angaaende hans Tjener Mikkell Andersen i Voldbierrig, som skal være kendt skyldig i Vold for et nedblæst Vindfældetræ, som han skal have taget, dog ikke i nogens Enemærkeskov, men i Fællesskoven. J. R. 8, 168 b.

7. Aug. (—). Memorial, udstedt efter kgl. Befaling, hvorefter Gabriel Kruse til Hiulerød (!), Befalingsmand paa Roskildegaard, skal forholde sig i Østersøen, indtil han faar Kongens Instruktion. Da Kongen har erfaret, at de Lybske har indtaget Tillysk Garnison i Møllen, og derfor befrygter, at de skal yde Tilly yderligere Støtte med Skibe og Skuder, med hvilke han kunde gøre Indfald i Kongens Lande, skal Gabriel Kruse begive sig til Trafven og holde sig dér, og hvis han dér støder paa en armeret Skibsflaade med Fjendens eller mistænkelige Krigs- eller Skibsfolk paa, skal han beholde den hos sig, til Kongen har faaet Underretning derom. Han maa ikke forhindre den almindelige ind- og udgaaende Trafik, men forholde sig med den allerstørste Diskretion overfor de Lybske og afvente Kongens Instruktion og Befaling. Han skal sende et eller to af sine Skibe til den pommerske Kyst og have god Agt paa Alting. Sj. R. 18, 210 b.

7. Aug. (Kbhvn.). Miss. til alle Lensmænd i Riget om at lade holde flittig Strandvagt i deres Len og ellers have godt Opsyn med alt i denne farlige Tid. Hvis der kommer Fremmede eller Udlændinge til deres Len, skal de forhøre dem om, hvor de kommer fra og hvilket deres Hverv er, og hvis der er noget mistænkeligt ved dem, skal de sende dem til Københavns Slot. Ligeledes skal de alvorligt tilholde Borgerskabet i Købstæderne i deres Len straks at give Øvrigheden Meddelelse, naar Fremmede eller Udlændinge indlogerer sig hos dem, for at deres Forhold kan blive undersøgt. Sj. T. 23, 362 b. Orig. (til Holger Rosenkrantz) i Landsark. i Odense.

— Kgl. Beskærmelsesbrev for Peder Hansen, der har berettet, at Fru Helvig Marsvin til Nørlund, Gude Galles Enke, ved sine Tjenere har truet med at lade ham fængsle og føre til Nørlund, uanset at det Lovsmaal, som hun havde erhvervet over ham, er blevet kendt magtesløst af Landsdommerne i Nørrejylland. Han tages i kongelig Hegn, Fred og Beskærmelse til al Ret, saa at den, der har noget at tiltale ham for, skal gøre det med Lov og Ret for den tilbørlige Dommer. Han skal derimod holde sig fredelig, tilbørlig og lovlig imod alle. J. R. 8, 169.

8. Aug. (—). Aab. Brev om Forbud mod Sejlads paa Lybæk, Rostock og den pommerske Kyst. Orig.

— Miss. til alle Lensmændene i Danmark. Da det i denne farlige Tid er fornødent at have alting i god Agt og det bl. a. synes raadsomt at holde Bønderknægtenes Kompagnier, som er oprettet til Landets Forsvar, komplette og færdige, skal de i egen Person og ikke ved nogen af deres Tjenere udtage saa mange, som der mangler i Kompagniet, i deres Len og siden tilholde Kaptejnen over dem flittigt at eksercere dem og holde dem i Beredskab, saa at de kan afmarschere, hvis der skulde paakomme Landet noget fjendtligt. Ligeledes skal de alvorligt tilholde Borgerskabet i Købstæderne og Landfolket i deres Len, at enhver efter sin Formue det mest mulige holder sig i Beredskab med deres Gevær og Bøsser, for at de kan forsvare Landet efter Evne, hvis det skulde blive angrebet. De skal lade dem mønstre og eksercere, saa vidt Høsten tillader det. Endelig fremsendes til tilbørlig Bekendtgørelse et aabent Brev til de Undersaatter, der driver Sejlads, om at afholde sig

fra Sejlads paa Lybæk og Rostock og Kysten mellem dem og den pommerske Kyst. — Alle Lensmændene opregnes med deres Len og derefter Landsdommerne: Niels Krag og Erik Juel (Jylland), Erik Bilde (Fyen), Holger Bilde (Lolland, Falster), Jacob Ulfeldt (Sjælland), Hendrik Gyldenstjerne (Skaane) og Knud Gabrielsen (Gulland [o: Halland]). Sj. T. 23, 363. Orig. (til Holger Rosenkrantz) i Landsark. i Odense.

8. Aug. (Kbhvn.). Miss. til nogle af Raadet: Hr. Albret [Skeel] og Just Høg (Jylland), Jacob Ulfeldt og Hans Lindenov (Fyen) og Hr. Anders Bilde og Sigvort Grubbe (Skaane). Da det er Hensigten paa Renteriet at optage Penge til Hæren hos Adelen mod Pant i Kronens Gods, som det fremgaar af medfølgende Kopi af Kongens Missive, anmodes de om at forhandle med Adelen om Ydelse af Laan mod Pant for hver hundrede Rdlr. in specie i 3 eller $3\frac{1}{2}$ og, om de endelig ikke vil anderledes, 4 Tdr. Hrtk. Gæsterikorn, beregnet lige med Landgildekorn, beregnet 6 til Rente af hver 100 Hovedstol. De, der yder Laan, maa ikke tage Pantet paa forskellige Steder, men skal tage det saaledes som det forefindes, Kronens Len til mindste Skade og Forkrænkelse. Det Gods, som giver mest i Landgilde, skal de ogsaa have i god Agt, og de maa ikke befatte sig med Skovene, men Lensmændene skal lade udvise deraf til Bøndernes Nødtørfthighed som sædvanligt. Hvis Adelen vil levere Guld og Sølv i Stedet for Penge, er Kongen tilfreds hermed, saaledes at 2 Lod Sølv udlægges mod 1 Rdlr. in specie, hvert Lod rhinsk Guld for 5 eller $5\frac{1}{2}$ Rdlr. in specie, hvert Lod Kroneguld for 6 eller $6\frac{1}{2}$ Rdlr. in specie og hvert Lod ungarsk Guld for 7 eller $7\frac{1}{2}$ Rdlr. in specie. Sj. T. 23, 365¹.

— Miss. fra Kongens Kansler [Hr. Christian Friis] til Erik Krabbe om at hjælpe Maren, Hermand Roeses Enke, Borgerske i Helsingør, der har henvendt sig til Kansleren om en Skrivelse til ham, til Rette, saa at hun kan faa Betaling for sit Tilgodehavende hos nogle af Adelen der i Sverrig. Sj. T. 23, 366 b.

— Miss. til Ernst Normand og Frederik Urne. De skal samle Bønderkarlene paa Sjælland, udtage 500 Mand af de bedste iblandt dem og sende dem til Københavns Slot, for at de

¹ Tr. i Udt.: Dsk. Saml. 2. R. III. 129 f.

kan bruges paa Flaaden. Deres Gevær skal de lade blive ved Kompagniet. Sj. T. 23, 366 b.

8. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Christoffer Urne. Det synes Raadet ønskeligt, at der antages nogle Officerer, som kan føre Landfolket i Lolland og Falster og afværge Indfald der i Landet. Han skal derfor hos Dronning Sophia indhente Meddelelse om, hvilke Midler og Raad Dronningen ved, hvorved nogle Officerer kunde underholdes. Raadet har til ham affærdiget Brevviseren Peder Søfrensen, barnefødt i Nakskov, som har ladet sig bruge adskillige Steder i Krigsvæsen efter hans Pas' Formelding og som man begærer skulde forhjælpes til en Bestilling. Iøvrigt skal han selv forhøre om nogle Officerer. Sm. T. 6, 244.

9. Aug. (—). Miss.¹ til Claus Daa om med første Løjlighed at forføje sig til København, da Raadet har noget magtpaaliggende at forrette med ham. K. Sj. T. 23, 354 b.

— Miss. til Tolderne i Sundet om at efterkomme det tidligere fremsendte Missive om at lade Kongen af Storbritanniens Tjener faa saa mange Falke, som han aarlig plejer at faa, hvilket endnu ikke er sket. Sj. T. 23, 367.

— Miss. fra Kongens Kansler til Hr. Uldrik Sandberg. Han har modtaget dennes Skrivelse med Forespørgsel om, hvorledes han skal forholde sig med Hans Langes Børn, og tvivler ikke paa, at han allerede har faaet Besked. Hans Lange med hans Søn og Datter, som har bedrevet den skammelige Gerning, er stævneede, men hvis han mener, at der er andre, der bør stævnes, skal han tage Stævning hos Hr. Albrit Skeel, som har faaet Befaling til at udgive Stævninger til næstkommende Herredag, hvorefter han skal lade disse tilbørlig læse og sende til København. J. T. 8, 169.

— (**Krømp**). Miss. til Offe Høg. Kongen konfirmerer Prins Christian (V)'s Missive, dateret København 9. Aug. 1626, om, at Samuel Hansen, Byfoged i Sølvitsborg, skal have

¹ Er indført i Sj. T. under 29. Juli under Miss. til Hr. Anders Bilde og Hans Lindenov, datum ut supra, men er i Koncepten forsynet med Datoen 9. Aug. Det er underskrevet af Hr. Christen Friis og Frants Rantzau.

godtgjort 33 Tdr. Kød, som er brændt for ham. Sj. T. 23, 367.

9. Aug. (Krempe). Kgl. Konfirmation paa det af Prins Christian (V) 12. Sept. 1626 udstedte Forleningsbrev for Peder Christensen, Kammertjener hos Kongens Sønner, Hertugerne Frederik og Uldrik, paa det første ledige Vikarie i Aarhus Kapitel. J. R. 8, 169 b. K.

— Kgl. Bevilling for Jomfru Dorete Abildgaard til med sin rette Lavværges Samtykke at sælge sit Jordegods, som det eragtes gavnligst for hende, og ved sin Lavvæрге bortskøde det til gode Mænd og Adel. J. R. 8, 170.

10. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Anders Bilde [Helsingborg]. Samtlige Rigens Raader og de andre, der senest var tilstede her, har besluttet, at der af Tolden skal anvendes 10,000 Rdlr. in specie til at holde Soldater til at lade istandsætte Befæstningerne i Skaane. Han skal derfor sammen med de andre Kommissarier for Skaane sende disse 10,000 Rdlr. til Fæstningerne, fordelte i Forhold til som de agter det nødvendigt til Istandsættelsen. Sk. T. 5, 264.

— Kgl. Beskærmelsebrev for Jens Mand, Borger i Assens, i en Trætte mellem ham og Johan Friis til Øresløfgaard om Regnskab, i hvilken Sag Landsdommeren i Fyen har afsagt en Dom, der er indstævnet for Rigens Raad. Jens Mand frygter for at blive anholdt, saa at han ikke trygt kan udføre sin Sag. F. R. 3, 395 b.

— Miss. til Torben Gabriel [Landsdommer]. Der tilstilles ham Beskærmelsebrev for Jens Mand, Borger i Assens, med Anmodning om at underrette Johan Friis til Øresløf derom, for at denne ikke skal forgribe sig paa Jens Mand. F. T. 3, 1012.

— Miss. til Jørgen Brahe [Hagenskov]. Jørgen Pedersen i Smerup har klaget over, at Jørgen Brahes Fuldmægtig har faaet Dom over ham paa hans Husbondehold, fordi han skal have forhugget nogen Ejendomsskov, hvilket han mener at ville bevise anderledes. Jørgen Brahe skal sørge for, at det tilstedes ham at fremføre sine videre Vidnesbyrd. F. T. 3, 1011.

— Miss. til Erik Bilde. Niels Gyldenstjerne har berettet, at Erik Bilde for nogen Tid siden har faaet en af to gode

Mænd, Erik Heidenstrup til Ore og Tønne Bilde til Billeskov, beskreven Indførsel i afdøde Peder Straales Formue til Dækning af den Skade, som han har lidt ved Peder Straale. Da der nu ikke andetsteds kan faas nogen Kopi af denne Indførsel, eftersom Hovedmanden for samme Indførsel er død for nogen Tid siden, skal han, naar Niels Gyldenstjerne henvender sig til ham derom, lade denne faa en af ham selv bekræftet Kopi af Indførslen. F. T. 3, 1013.

10. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Jørgen Skeel om at lægge 1 Gaard i Lyngby, 1 Gaard i Qvorning, 1 Gaard i Handrup og 1 Skov, kaldet Handrup Skov, som Kongen har faaet til Mageskifte af Hr. Albrit Skeel til Fusingø, Embedsmand paa Riberhus Slot, ind under Kalø Len, indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Rede for den visse og uvisse Indtægt af dem. J. T. 8, 169. K.

— Miss. til Samme. Denne Brevviser Jens Nielsen i Indrup har ladet berette, at han af Jomfru Lisebet Friis til Vosnigaard uden billig Aarsag er bleven overfaldet, og at hun selv i egen Person med en Del af sine Tjenere har kastet hans Børn paa Gaden, hvilket fremgaar af Tingsvidnet. Han skal hjælpe Supplikanten til Rette, saa vidt Lov og Ret er. J. T. 8, 170 b.

— Miss. til Otte Marsvin. Borgerskabet i Aalborg beklager sig højlgt over det Frihedsbrev¹, som Jacob Mogensens Enke har faaet af Prinsen, til alene at holde fransk Vinkælder i Aalborg, fordi hun foregav at have et stort Parti Vin i Forraad, men da hendes Kældere efter Øvrighedens Befaling blev visiteret, havde hun ikke mere i den ene Kælder end 2 Oksehoveder og en Slump Frantsvin paa en Pibe, i den anden et Oksehoved og en liden Slump paa en Pibe. Han skal derfor forlange, at hun leverer Frihedsbrevet fra sig, fordi det er erhvervet ved vrang Beretning. J. T. 8, 169 b.

— (Krømp). Aab. Brev om, at da Tønne Friis til Heselager, Befalingsmand over Stiernholm Len, har stedet og fæstet til Fru Sophie Lindenov, Knud Gyldenstjernes Enke, Kronens og Kirkens Anpart af Kietrup Sogns Korn-

¹ 16. Juni 1628. Der kaldes han Vogensen.

tiende, Kronens og Kirkens Anpart af Kallerup¹ Sogns Korn-
 tiende, Kronens og Kirkens Anpart af Giøtrup Sogns Korn-
 tiende, Bistrop Sogns Korntiende, Klim Sogns Korn-
 tiende paa Livstid, dog saaledes, at hun aarlig til betimelig Tid
 betaler den aarlige Landskyld, Kronens Anpart til Lensmanden og
 Kirkens til Kirkevægerne, med mindre hun vil have Fæstet for-
 brudt, saa forbydes det Fogderne, Embedsmændene og alle andre
 at gøre hende nogen Hinder eller Forfang. Det befales Sogne-
 mændene i de nævnte Sogne at tiende retfærdigt efter Recessen,
 saafremt de ikke vil lide Tiltale og straffes derfor. Tb. S. 119.

10. Aug. (Krømpé). Miss. til Claus Daa, Otte Skeel, Hr.
 Jørgen Skeel og Knud Gyldenstjerne om at give Holger Ro-
 senkrantz Ottesen en rigtig, underskreven Kopi af den
 Takst, som de har gjort paa hans afdøde Faders Gods,
 for at han kan vide, hvad samme Gods er og hvor højt det er
 bleven takseret af dem. J. T. 8, 170.

— Miss. til Hr. Jørgen Skeel, Laurits Ebbesen, Ifver Vind
 og Reinholt Heinstrup om at give Holger Rosenkrantz Otte-
 sen en rigtig, underskreven Kopi af den Registrering, som
 de har foretaget af hans afdøde Faders Løsøre, for at han
 klarlig kan vide, hvad samme Løsøre var, det være sig af Guld,
 Sølv, Klenodier, Perler, Ædelstene, Fæ, Kvæg, Bo, Boskab o. a.,
 og hvad Bygningen var, med al tilstaaende Gæld og Breve, an-
 dre indløste Breve, baade hans Faders og andre gode Mænds,
 som hans Fader har indløst for andre. J. T. 8, 170.

11. Aug. (—). Bestalling for Johan Maar som Kap-
 tejn til Lands og til Vands med en aarlig Løn af 200 Kurant-
 dlr. og sædvanlig Hofklædning for sig selvanden fra 27. April
 sidstleden, at udrede af Rentemestrene. Sj. R. 18, 211 b.

— Ligelydende Bestalling for Staffen Søfrensen som
 Kaptejn til Lands og til Vands med en aarlig Løn af 200 Ku-
 rantdlr. og sædvanlig Hofklædning for sig selvanden fra 27.
 April sidstleden, at udrede af Rentemestrene. Sj. R. 18, 212.

— Instruks for Mogens Kaas til Støfringgaard, Tagge
 Thott til Eriksholm og Christoffer Ulfeldt til Svenstrup
 Embedsmænd paa Mariager Kloster, Sølvitsborg og Tranekær,

¹ Kollerup Sogn, Vester Han H.

om de Punkter, som skal foreslaas Rigens Raad paa det første Møde, der skal holdes i Kolding: 1. om der ikke over al Danmark og Norge bør udskrives tre almindelige Faste- og Bededage, 2. at betænke, hvorledes Flaaden bedst kan være i Beredskab, da det berettes, at Lybæk og andre af Søstæderne „er i Fjendens Devotion“ og det derfor er at befrygte, at Fjenden vil forsøge noget mod Danmark, enten Sjælland, Skaane, Fyen eller Smaalandene, 3. at sætte Forsvaret i Værk i hele Danmark, som denne farlige Tid udkræver det, 4. at mønstre Købstæderne og Landfolket og forsyne dem med Vaaben og Officerer, 5. at forsyne alle Fæstninger med Proviant og Ammunition, særlig København og Kronborg, 6. da Vetebraad¹ og Hynn timers Regimenter ikke har faaet Betaling, ej heller det slesiske Folk, hvoraf en Del er ankommet og Resten formentlig snart følger efter, og man ikke kan vente nogen Tjeneste af dem, før de faar Penge, at overveje, hvorfra man kan faa de lovede Penge, og at laane Sølv og Guld hos Adelen, Kleresiet og Borgerskabet, 7. at overveje, om det var muligt at anvende noget Middel for at faa Hansestæderne i Kongens „Devotion“ og enten ved Raadets Skrivelse formane dem dertil eller i andre Maader, som Raadet selv eragter, hvilket samtlige Raader skal foreslaa paa Kongens Vegne. Hvis Mogens Kaas møder dem paa Rejsen, skal han følge dem tilbage igen til Kolding og paa hvert af forskrevne Punkter begære Rigens Raads endelige og skriftlige Resolution og siden snarest meddele Kongen dem udfærdigede og sende dem ufortøvet ved Dag og Nat, saa at Kongen kan underskrive dem og de straks kan iværksættes, 8. der skal tilforordnes endnu en af Rigens Raad at begive sig til Kongen og sammen med Hr. Christian Friis til Kragerup, Befalingsmand i St. Knuds og Munkeløf Kloster, forblive en Tid lang hos Kongen og de andre Raader, som allerede er hos Kongen. Kongen saa helst, at det blev Claus Daa til Ravnstrup, Embedsmand paa Draxholm Slot, om han ellers er saa stærk, at han kan taale Rejsen; hvis ikke, skal han blive i København hos Regeringen med de andre af Raadet, som er bosat paa Sjæl-

¹ Navnet er forskrevet, og der er foretaget Rettelser i det. Maaske skal der staa Wertemberg, nemlig Oberst Konrad Colbe v. W., der efter Miss. af 3. Nov. 1627 fik 2 Maaneders Besolding.

land, saa at der altid er tre af Raadet tilstede hos Statholderen, indtil de af Raadet, der nu er udenfor Riget, kommer ind i Riget igen. De af Rigets Raad, som bliver hjemme, skal have flittigt Indseende hver med det Land, hvori han bor, og afværge, hvis der paakommer noget for Riget skadeligt. Raadet skal træffe Forordning om Forbud mod Handel paa de pommeriske Stæder og mod Indførsel af fremmed Øl. Raadet skal overveje, om det ikke vilde være raadeligt at anordne for Jylland, at Kornet skal sættes udenfor og langt fra Husene alle vegne 10, 12 eller flere Mil fra Grænsen, saa at det hurtigt kan antændes og ikke komme Fjenden til Gode. Sj. R. 18, 212 b.

11. Aug. (Krømpe). Miss.¹ til Raadet. Da Fjenden nu er kommen saa saare nær paa Haanden, at Kongen ikke kan forbigaa at lade raadslaa med Raadet om Rigets Anliggender, har Kongen saa hastigt maattet skrive til dem om at mødes i Kolding med Mogens Kaas til Støfringgaard, Tage Thott til Eriqsholm og Christoffer Ulfeldt til Svenstrup, som har faaet Kongens Instruktion, for at raadslaa om, hvad der er nødvendigt i denne farlige Tid til Kongens og Rigernes, de tilgrænsende Landes og Fyrstendømmers og Undersaaternes Velstand imod denne Ruin, som nu skinbarligen er for Øjen, og siden resolvare, hvad der kan være gavnligt, samt iværksætte deres Resolution snarest. Sj. T. 23, 367 b.

— Miss. til Frants Rantzau. Da Kongen af Erklæringen fra ham og Offe Høg til Todbøl², Rentemester og Befalingsmand over Romsdalen, har erfaret, at Eskil Brocks Arvinger ikke kan faa Kvittans paa Regnskaberne for Dronningborg Len, hvormed deres Fader har været forlenet, fordi han har ført sig til Udgift Landgilden af noget øde Gods, om hvilket han med Tingsvidner aarligt har bevist, at det var øde eller forarmet, men hvorpaa han ikke har erhvervet sig kgl. Befaling, og da Eske Brock har haft Lenet paa Regnskab, skal Frants Rantzau sørge for, at hans Arvinger ikke længer opholdes for dette øde Gods' Skyld, men at der meddeles dem Kvittans af Rentekammeret. Sj. T. 23, 368.

¹ Overskriften lyder: Instruktion for Kolding Herredag og Skrivelse til Raadet. ² Sj. T. har Fejlskrift: Modbøl.

11. Aug. (Krømpø). Miss. til Tolderne i Sundet om til Johan Engel Werdenhagen, Resident for Christian Vilhelm, Administrator over Ærkestiftet Magdeburg og Stiftet Halberstadt, Markgreve i Brandenburg, saa snart som muligt at udbetale 5000 Rdlr. af Tolden, som Kongen har lovet ham. NB. Hermed gav Werdenhagen sin Revers, at den forrige Veksel herpaa til Povl de Wilhm ikke skal gælde. Reversen er efter Kongens Befaling leveret til Axel Arenfeldt i Krempe. Sj. T. 23, 368 b.

— Aab. Brev til Bønderne i Skaane, Halland og Blekinge om at gøre Arbejde paa Grænsefæstningerne, naar de tilsiges derom. Sk. R. 4, 391. (Tr.: CCD. IV. 373).

12. Aug. (—). Miss. til Gesandterne i Frankrig [Christen Thommesen Sehested og Jørgen Brahe]. Kompagniet i Vordingborg har klaget over, at det har haft et af sine Skibe i Kongen af Frankrigs Tjeneste, men ikke har faaet Betaling derfor efter Kontrakten. De skal hos Kongen af Frankrig andrage om denne Betaling, naar de er ankommet dertil. Sj. T. 23, 369¹.

16. Aug. (Glückstadt). Miss. til Statholderen. Nogle Borgere i Hamborg, nemlig Jørgen Spitzenberg, Hindrich Klaen, Ni Claus v. der Willigen, Steffen Ortt, Steffen Rolandt, Dirich Elers og Adolf v. Sckönenfeldt, har indskibet nogle Kramvarer, engelsk Klæde, rede Penge og nogle Fade med Sukker, Limoner, Oliven og Korender, for at lade dem føre til Stettin af en lybsk Skipper ved Navn Marcus Buroner. Endvidere har Frants v. Gulluch og Diderich Hasenkroch i Hamborg ved en anden lybsk Skipper ved Navn Jochim Burlage indskibet Ris, Sukker, Korender, Ingefær, Galde, Annis, Minie², Smak³, Amdam⁴, Rød⁵ og Baaetre samt andre Specerier, som skulde sælges paa Stettins Marked. De har nu klaget over, at disse Skibe er opbragt af de danske Udliggere i Østerscherden⁶ og sendt til København, skønt der efter de under Hamborgs Stadssegl udfærdigede Certifikater ikke deriblandt findes forbudt Gods, hvorfor de har begæret sig det udleveret igen. Han anmodes

¹ Tr.: H. F. Rørdam: A. C. Arrebos Levned I. 191. ² Mønje. ³ Sumach, pulveriseret Bark af Sumachplanten til Garvning og Farvning. ⁴ Stivelse. ⁵ Krap. ⁶ Østerskæren, Østersøkysten.

derfor om at lade disse Skibsladninger visitere og udlevere disse Varer til deres Ejermænd kvit og frit. Sj. T. 23, 369.

16. Aug. (Glückstadt). Miss. til Borgemestre og Raad i Helsingør. Da Børnene af afdøde N. Brugninghausen¹ agter at forlade Landet med hvad der er tilfaldet dem efter deres Fader, og at blive hos deres fædrene Frænder i Würtemberg, saa anmodes de om at forhøre hos Børnenes Formyndere og mødrene Frænder og Venner her i Riget, og hvis det ogsaa er deres Vilje, at Børnene skal rejse, kan det tillades disse at forlade Landet med deres Penge og Gods, dog paa Betingelse af, at de forinden til Befalingsmanden paa Kronborg betaler Forlov og anden Rettighed til Kronen og Byen, deriblandt den paa Herredagen i Odense til Krigen bevilgede Kontribution, for Tiden indtil deres Afrejse. Sj. T. 23, 369 b. Orig. i Landsark. i Kbhvn.

— Miss. til Jens Høg. Johan Backe², Borger i Hamborg, har indberettet, at han i Aaret 1625 har sendt 14 Læster spansk Salt til Visby ved Skipper Hendrik Ehdene³, da det var forbudt at indføre Salt til Gulland, hvad han ikke vidste. Tolderen i Visby Hendrik Pedersen afkøbte ham Saltet for 14 Læster Tjære og udstedte en Obligation derpaa. Derefter er Kort Hestede bleven tiltalt, fordi han forhandlede Saltet imod Forbudet, og Saltet dømt at være forbrudt. Da Henrik Pedersen, der var Kongens betroede Tolder og burde have haft Indseende med Overholdelsen af Forbudet, saaledes har bragt Kort Hestede i denne Skade, bør denne søge ham, saa vidt Lov og Ret kan medføre, hvilket kan ses af den Dom, som Borgemestre og Raadmænd sammesteds har afsagt 28. April 1626. Skønt han siden har fremskaffet Skrivelse fra Visby Byting, dateret 12. Juni næst efter, at Hendrik Pedersen skulde betale samme Tjener, hvilken Dom er bleven stadfæstet ved Gullandsfars Landstingsdom af 9. Juli s. A., har dog hverken Johan Backe eller Kort Hestede faaet noget af ham, men sidstnævnte er bleven arresteret og opholdt i lang Tid til stor Skade for ham. Jens Høg anmodes nu om at undersøge Sagen, hjælpe

¹ Konrad Buwinchhausen von Wallenrodt, jvfr. Miss. 14. Dec. 1624.

² I Overskriften: Beck; kaldes i det tidligere Miss. af ²/₅ s. A. om samme Sag: Johan Becker. ³ Usikker Læsning, Rettelse i Navnet.

Johan Backe til hans Ret og indsende Erklæring om Tolderens Forhold i denne Sag. Sk. T. 5, 264 b.

16. Aug. (Kbhvn.). Bestalling for Hans Jørgensen som Salpetersyder paa Bornholm. [Ensyldende med Bestallingen af 7. Dec. 1620 for Claus Lydersen]. Kopi, verificeret 17. Aug. 1627 af Tommes Nold, Tøjhuset, i D. K. Diverse Breve etc. VI, B, 3: Salpetersyderi.

17. Aug. (Glückstadt). Miss. til Vogn Vognsen om at paase, at Husene og Herregaarden paa Stillhorn ikke nedbrydes eller afbrændes af Soldaterne, forhindre al Overlast og Modvillighed og straffe dem, der viser sig modvillige mod Indvaanerne, der det mest mulige skal forskaanes for Paalæg og Besværing, saa at Gaarden, Godset og hele Landet kan blive ved Magt. Sj. T. 23, 370.

— Miss. til Kapitlet i Lund. Kongen har for rum Tid siden¹ forlenet Christen Pedersen [Danske Kancellis Tjener] med nogle gejstlige Beneficier i Lund Domkirke for hans Tjeneste i Kancelliet, som hans Kollatsbrev viser. Han har nu til Kongen ladet berette, at Kapitlet gør ham Forhindring paa at nyde samme Rente og Rettighed in optionibus og andre Akcidentier, som andre Kancellitjenere, der residerer in senio ved Domkirken. De skal lade ham nyde samme Privilegier og Friheder som andre, der residerer ved Domkirken, og som andre Kancellitjenere nyder, fra den Tid han er bleven forlenet med disse Beneficier, saa længe han er i Kongens Tjeneste. Siden skal han være forpligtet til at residere ved Domkirken og gøre Tyng og Tjeneste som andre dér residerende gør. Sk. T. 5, 265.

20. Aug. (Rendsborg). Miss. til Statholderen om snarest muligt at skaffe Rug og Mel til Pöel ved Wismar til den danske Hær under Markgreven af Badens Kommando til dens nødtørftige Underholdning, indtil den kan overføres til Holsten. Endvidere skal han skaffe saa mange Skuder som muligt til Hærens Overførelse. Der er ligeledes tilskrevet Christoffer Urne til Aasmark, Embedsmand paa Nykøbing Slot, om at sende de Skibe, der findes paa Lolland og Falster. Sj. T. 23, 370 b.

¹ 8. Jan. 1617.

20. Aug. (Bendsborg). Miss. til Christoffer Urne om straks at lade anholde alle de Skuder, som det er muligt at faa paa Lolland og Falster og som er tjenlige til at overføre Kongens Ryttere, Fodfolk og Bagage, der nu ligger paa Pöel ved Wismar under markgrevelig badisk Kommando, og sende dem dertil, da det er Kongen synderlig magtpaaliggende, at disse Folk snart kan komme til Holsten, Sm. T. 6, 244.

21. Aug. (—). Miss. til Statholderen om straks at skaffe en Smed med 4 Svende, en Kleinsmed med 4 Svende, en Vognmester med 3 Svende, en Bødker med 3 Svende og en Tømmermand med 8 Svende, og sende dem til Hæren under Markgreven af Baden paa Pöl eller hvor den ellers er at finde. Sj. T. 23, 371.

— Miss. til Gabriel Kruse om straks at skaffe en Konstabel og en Baadsknægt til hvert Skib, der sendes til Markgreven af Baden i Pöl ved Vismer. Sj. T. 23, 371.

23. Aug. (Krempe). Miss. til Gabriel Kruse om at kalde til sig de Skibe, som han har ladet blive under den pommerske Kyst, og med disse og de Skibe, som han har hos sig, samt de Skibe, som Hendrik Vind tilfører ham, og dem, der kommer fra Bæltet, blive liggende for Lybæk, Rostock og Wismar. Han skal dog ikke ligge stille, men efter Nød og Lejlighed holde det gaaende for de nævnte Steder og den holstenske Side for at afværge al fjendtligt Indfald og anden Skade. Ligeledes skal han forhindre al Tilførsel og visitere alle Skibe, Skuder og Kolke saa nøje som muligt, forlange Besked af dem om Pas og Ladning og tilholde dem at gøre tilbørlig Reverens med Strygning. Han maa ikke lade nogen Flaade, Skibe eller Skude med Fjendens eller andet suspekt Krigsfolk og Vare passere, men skal anholde dem, indtil han kan indhente Kongens Befaling og Resolution derom. Endelig skal han indhente Kundskab om al Skibs- og anden Krigsudrustning, som sker nogensteds, og meddele Kongen Underretning derom. Sj. T. 23, 371.

24. Aug. (Kbhvn.). Miss.¹ til nogle Lensmænd i Sjælland og Skaane om hver i sit Len at lade fragte alle de Skibe og Skuder, baade indenlandske og udenlandske, som de kan træffe paa, og sende dem til Pöel ved Wismar for at overføre

¹ Underskrevet af Statholderen Frants Rantzau.

Krigsfolket under Markgreven af Badens Kommando til Holsten. De skal med samme Fartøjer fremsende den Rug og det Mel, som de har i Forraad og kan bringe til Veje for Penge, til Armeens Underhold. — Til Mogens Kaas [Københavns Len], Frederik Urne [Kronborg, Frederiksborg og Abrahamstrup], Gabriel Kruse [Roskildeggaard], Mogens Pax [Holbæk], Claus Daa [Dragsholm], Hans Lindenov [Kalundborg], Ernst Normand [Antvorskov og Korsør], Palle Rosenkrantz [Vordingborg], Peder Basse [Møen], Frederik Reedtz [Tryggvælde], Sigvort Grubbe [Malmøhus], Hr. Anders Bilde [Helsingborg], Hendrik Hvitfeldt [Landskrone], Jørgen Urne [Kristianstad], Christoffer Ulfeldt [Tranekær] og Jacob Ulfeldt [Nyborg]. Sj. T. 23, 372.

24. Aug. (Kbhvn.). Miss.¹ om Omordning af Vagttjenesten i København. Orig. i Kbhvn.s Raadstueark. (Tr.: KD. I, 638).

28. Aug. (Glückstadt). Miss. til Jacob Ulfeldt til Urup. Da Kongen agter at lade sin Søn, Grev Frederik Christian begrave i Odense 11. Okt., skal han møde Onsdagen før med sin Hustru og hendes Jomfruer. Orig.

30. Aug. (—). Aab. Brev, hvorved det tillades Fru Riborre Brockenhuus² med sin Lavværges og Formynders Samtykke til gode Mænd og Adel at sælge saa meget af sit Jordegods, som behøves til at løskøbe hendes Søn, der nu er fangen hos Fjenden. F. T. 3, 395 b. Orig.

(U. D. og St.)³. Instruktion for Laurits Lauritsen, Kaptejn paa Marstrands Gallej. Han skal straks begive sig til Middelfart Sund og blive liggende dér. Hvis han erfarer, at Fjenden har Skibe eller Skuder liggende nogetsteds deromkring, skal han anvende den største Flid paa at bemægtige sig dem, skyde dem i Grund eller sætte Ild paa dem. Naar han kommer

¹ Underskrevet af Claus Daa, Otte Skeel, Joest Høg og Frants Rantzau.

² Til Nybøllegaard; formentlig den Søn, som hun havde udenfor Ægteskab med Frederik Rosenkrantz, se DAA XIV. Efter Paa-tegn. paa Orig. maatte dette Brev ikke udfærdiges, før man havde faaet oplyst, om hendes Gavebrev gav hende Ret til at sælge Godset.

³ Miss. er underskrevet af Hr. Anders Bilde, Tage Thott og Frants Rantzau. Brevet er det første, der i Sj. R. er indført under Overskriften September, men da de to eneste, følgende Breve under denne Maanedrubrik indførte Breve er af 4. Juni, kan man ikke heraf fastslaa noget sikkert om dette Brevs Datum.

til Middelfart Sund, skal han straks begive sig til Dalum til Kongen og indhente videre Instruktion. Sj. R. 18, 214 b.

1. Sept. (Kbhvn.). Miss. til dem, som var tilsagt til at møde i Odense den 9. Sept. til Kongens Søns, Grev Frederik Christians Begravelse. Da Kongen agter at udsætte Begravelsen, skal de ikke møde til den bestemte Tid. (Efter Hs. Maj. egen naadigste Befaling. Disse Breve blev ikke underskrevet af nogen, alene Seglet efter Statholderens Befaling for slaget, og blev de forfærdiget efter den Skrivelse, som Kansleren havde tilskrevet Statholderen). Sj. T. 23, 373. K.

2. Sept. (Bøndsborg). Bestalling for M. Tord Rasmussen, forrige Sognepræst til den nye Kirke for København, som Provst paa Gulland og Sognepræst i Visby. Som Provst skal han have den Rente og Rettighed, som er tillagt Superintendenten til Underholdning, og skal ordinere dem, der kaldes til Præstekald, holde aarligt Kapitel og Konsistorium, hvis det er fornødent, og Visitats o. a., som hans Embede udkræver. Som Sognepræst skal han have den Indtægt, som andre Sognepræster før ham har haft. Sk. R. 4, 392.

— Aab. Brev om, at M. Tord Rasmussen, Provst paa Gotland og Sognepræst i Visby, maa oppebære aarligt af Visborg Slot 50 gamle Dlr. til sin Underholdning, at udrede af Lensmanden. Sk. R. 4, 393.

— Miss. til Gabriel Kruse. Da Kongen ikke vil have Kommerciens spærret eller forhindret, undtagen med Krigsfolk og Ammunition, skal han tilholde sine Kaptejner og andre Underofficerer, der skal besøge Skibene, at optræde med den største Diskretion. For at al Fornærmelse kan undgaas, skal de først undersøge, om der er Krigsfolk ombord paa vedkommende Skib; derefter skal de forespørge, om de har Krigsammunition inde, saasom Gevær, Stykker, Krudt eller Lod, Piker eller Lunter. Saadant skal anholdes og Skibene sendes til Statholderen i København eller til Sundet, hvor de skal have deres Betaling derfor. Dog henregnes hertil ikke Stykker og Ammunition til Skibets eget Behov. Men hvis Skibene har Krigsfolk ombord, skal de arresteres, til Kongen er bleven underrettet derom. De Skibe, der ikke har nogen af disse Ting ombord, skal passere frit og uhindret, og der maa ikke for saadan Besøgelse

af Skibene tages eller begæres Penge eller Varer under Livsstraf. Sj. T. 23, 373. K.

2. Sept. (Rendsborg). Miss. til Statholderen Frants Rantzau og Frederik Urne om, at Borgerne i København skal forsyne sig med et Aars Proviant og Ammunition. Sj. T. 23, 374. K. (Tr.: KD. V, 101).

— Aab. Brev om Ophævelse af Forbudet mod Indførsel af fremmed Øl og mod at sejle paa Lybæk, Rostock og den pommerske Kyst samt Afskaffelse af Akcisen af dansk Øl og Malt. Sj. T. 23, 374 b. K. (Tr.: CCD. IV, 374).

— Miss. til Lensmændene i hele Riget. Kongen har besluttet ved Kommissarier at lade udskrive en Del unge Karle i deres Len. De skal være tilstede, naar Kommissarierne kommer, og sammen med dem udskrive Karlene. Hvis de selv har Forfald, skal de lade deres Foged møde. Landfolket skal holde sig færdigt med Gevær, og de skal derfor lade mønstre alt Landfolket i Lenet, baade i Købstæderne og i Landsbyerne, saavel Kronens som Adelens og de Gejstliges, og ligeledes mønstre deres Gevær, være sig Spyd, Forke, Bøsser eller andre Vaaben. De skal mønstre alle fra 18 til 55 Aar, med mindre de er beladt med en saadan Skikkelse¹, at de ikke kan taale saadant Kald. Disse Folk skal inddeles i Kompagnier og forsynes med Officerer af samme Landfolk og kommanderes af Lensmanden. Hvert Herred skal have sin Alarmplads, hvor Folkene skal møde efter Tilsigelse. Desuden skal der holdes Strandvagt og Landbaal med allerstørste Flid, hvortil de skal forordne godt og flittigt Folk. Dersom der uformodentlig paakommer Fare, skal en af Vagten straks meddele det til Lensmanden og Kaptejnen, hvorefter Bønderne skal søge deres Alarmplads eller hvorhen de kommanderes. For at Vagten ikke skal forsømmes, skal Lensmanden selv, Kaptejnerne og Fogderne i Lenet have Opsyn med den. Hvor der oprettes Baal, skal der ved hvert foruden Strandvagten holde to duelige Karle til Hest, som straks skal advare Lensmanden og Officererne, om der sker Indfald eller Landgang, under deres Fæstes Fortabelse. Der tilsendes dem det aabne Brev om Ophævelse af Forbudet

¹ Tilskikkelse, Svagthed.

mod Indførsel af fremmed Øl og mod Sejlads paa Lybæk, Rostock og den pommerske Kyst, hvilket de skal lade læse og forkynde paa tilbørlige Steder. Sj. T. 23, 375. K.

2. Sept. (Rendsborg). Ligelydende Miss. til Holger Rosenkrantz (Bornholm) og Jens Høg (Gulland) undtagen om Udskrivningen af unge Karle. Udt. i Sj. T. 23, 376. K.

— Miss. til Kommissarierne om sammen med Lensmændene i Danmark at udskrive en Del unge Karle af Landfolket, mønstre og bevæbne dem og forsyne dem med Officerer. De skal udskrive dem sammen med Lensmanden eller i hans Fraværelse med Fogden af Kronens, Adelens (undtagen deres Ugedags Bønder) og det gejstlige Godeses Bønder til et Landeværn, foruden dem, der allerede er udtagne, 5000 Mand i Jylland, 1500 Mand paa Fyen og Lavind, 1000 Mand paa Lolland og Falster og 2000 Mand paa Sjælland¹. Da det er at vente, at en Del af Bønderne midlertidigt vil tage deres Tilflugt til Købstæderne, maa de ikke skaane dem, hvor de træffer paa dem. Disse Folk skal alene bruges til Landets Forsvar og skal igen kasseres og afskaffes, naar denne Fejde er forbi. Lensmanden eller hans Foged skal efter deres Tilsigelse være i Lenet og give Anvisning paa de bedste og mest passende Folk. — Jylland: Niels Krag og Verner Parsberg (Viborg Stift), Erik Juel og Thomis Juel (Ribe Stift), Tygge Brahe og Christen Høg (Vendelbo Stift), Laurits Lindenov og Jørgen Friis til Farskov (Aarhus Stift). — Fyen og Lavind: Gregers Krabbe og Johan Friis. — Lolland og Falster: Christoffer Urne og Erik Stensen. — Sjælland: Jacob Ulfeldt og Otte Brahe Stensen. — Skaane, Halland og Blekinge: Hendrik Gyldenstjerne og Knud Grubbe (Malmøhus Len, Kristianstads Len, Froste Herred, Nunne Klosters Len, Fers Herred, Jerrested Herred, Helne Kirke og hele Blekinge). — Tage Thott Andersen og Laxmand Gyldenstjerne (Helsingborg og Landskrone Len og hele Halland). Sj. T. 23, 376. K.

[—]². Miss. fra nogle af Rigsraaderne til Kommissarierne³

¹ For Skaane, Halland og Blekinge er intet Tal angivet, men det var 2500 Mand, jvfr. Miss. 7 Sept. ndfr. til Regeringen. ² Brevet følger lige efter Kongens Brev af nævnte Dag og Sted; det er dateret „Actum ut supra“.

³ De opregnes alle som i foregaaende Brev.

og til Lensmændene i Jylland¹. Kongen har befalet Kancelliet at udfærdige Breve til Lensmændene om Udskrivning af unge Karle af Landfolket til Rigets Forsvar og sende Brevene til Kongen til Underskrift. Men da disse Breve endnu ikke er kommet tilbage fra Kongen, sender man dem Kopier af dem, for at Befalingen ikke skal blive forsømt. Sj. T. 23, 377. K.

2. Sept. (Rendsborg). Miss. til alle Lensmændene i begge Rigerne. Der skal afholdes Bededage i Danmark og i Norge den 2., 3. og 4. Oktober. Der maa derfor i disse Dage ikke afholdes Ting, Stævne eller anden sliq verdslig Handel eller Forsamling, Banketering, Drik, Øl- og Vintapning, men de skal holdes med tilbørlig Reverens og kristelig Andagt. Alt Spil og Gilde samt Salg af Øl i Kroer er forbudt i Ugen før Bededagene og i den Uge, i hvilken Bededagene falder. Paa de 3 Bededage maa ingen spise før om Aftenen og endda med det Maadehold, som saadan Pønitense kræver. Enhver Husfader med Børn og Tyende skal under dobbelt Helligbrødestraf indfinde sig til Prædiken uden al hoffærdig Klædedragt. Det første Præsten kommer paa Prædikestolen til Froprædiken, skal han gøre en kort Formaning og Bøn. Holdes der ikke Froprædiken, skal Bedeklokken ringes Kl. 6 slet om Morgenen og Præsten da ligeledes gøre en kort Formaning og Bøn fra Prædikestolen. I Byerne skal alle, Mand og Kvinde, Børn og Tyende, formanens til at indfinde sig i Kirken, naar Bedeklokken ringes. Det samme skal de Bønder paa Landet, der bor nær ved Kirken, men de, som ikke bor nær ved Kirken, skal, baade Mand og Hustru med Børn og Tyende, samles om Morgenen i deres Hus, naar Bedeklokken ringes, falde paa Knæ og bede om Guds Vredes og overhængende Strafs Formildelse. K. til Sj. T.²

3. Sept. (Glückstadt). Miss. til Regeringen i København om straks at gøre Anordning om Udskrivning af 12,000 Mand i Skaane, Sjælland, Falster, Lolland, Fyen, Langeland og Nørrejylland, som det er bleven besluttet og bevilget af Dan-

¹ De opregnes alle med deres Len. ² Dette Brev, der ikke findes indført i Sj. T., er øjensynligt det Brev, om hvilket det i Regeringens Miss. til Rigsraaderne af 15. Sept. ndfr. hedder, at det er udfærdiget af Kancelliet og sendt til Kongen, men ikke kommet tilbage.

marks Riges Raad ved det sidste Møde i Kolding. De skal bevæbnes fra Tøjhuset for Københavns Slot, saa at de kan bruges til Rigets Forsvar, hvor behov gøres. Sj. T. 23, 378 b. K.

4. Sept. (Kbhvn.). Miss.¹ til Palle Rosenkrantz til Glimminge, Befalingsmand paa Vordingborg, og Niels Trolle til Trolholm. Da der skal foretages Skifte efter Frederik Paslick² mellem hans efterladte Hustru og Børn paa Rønnebeksholm førstkommende 19. September, gives der dem Fuldmagt til at være til Stede ved Skiftet, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give deres Afgørelse beskrevet fra sig under deres Haand og Segl. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i Stedet. Sj. T. 23, 379.

— Miss. til Ernst Normand og Torben Gabrielsen om at møde den 18. September paa Rønnebeksholmb i nys afdøde Frederik Paslicks Bo, registrere alt, hvad der findes deri, og give deres Registrering beskrevet. Sj. T. 23, 379 b.

— Miss. til Torben Gabrielsen. Da Fru Magdalene Gabrielsdatter, Frederik Paslicks Enke til Rønnebeksholm, førstkommende 19. September agter at skifte med sine Børn, befales det ham at komme tilstede paa Rønnebeksholm til nævnte Tid, paatage sig Værgemaalet for Fru Magdalene Gabrielsdatter, medens Skiftet staar paa, og paase, at der ikke vederfares hende andet end hvad ret er. F. T. 3, 1014.

— Ligelydende Miss. til Ernst Normand om at paatage sig Værgemaalet for Casper og Gabriel Paslick, til Knud Gabrielsen om Værgemaalet for Jomfru Judit, Jomfru Elsebet og Jomfru Margrete Paslick og til Corfits Gabrielsen om Værgemaalet for Jacob og Knud Paslick. F. T. 3, 1014.

5. Sept. (Glückstadt). Miss. til Gabriel Kruse om at udlevere de Vaaben, som han har opsnappet, til Markgreve Jørgen Friederich af Baden og Hoenberg, for at de kan blive anvendt i Hæren. Sj. T. 23, 379 b. K.

¹ Underskrevet af Claus Daa, Just Høg og Frants Rantzau.

² Paslick.

6. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Sigvort Grubbe. Hans Turø, Kedelfører i København, har klaget over, at Borgemestrene og Raad i Malmø har dømt den Vægt, som han har brugt der, ulovlig, uanset at 8 af dem udnævnte Mænd har kendt, at dersom deres Stadsvægt var lovlig og ret, var hans det ogsaa, hvilken Kendelse han ikke har kunnet faa beskrevet. Han skal alvorligt tilholde Borgemestrene og Raad samt Byfogden i Malmø at give Hans Turø de otte Mænds Kendelse beskrevet fra sig. Sk. T. 5, 265 b.

— (Glückstadt). Miss. til Hr. Jørgen Skeel. Da Fjenden nu trænger saare haardt med en stor Magt ind i Kongens Fyrstendømme og agter snarest at rykke ind i Fyrstendømmet Slesvig, saa at Riget derved sættes i synderlig Fare, med mindre der i Tide med al Magt gøres Modstand, har Kongen med de hos ham værende Rigsraaders Raad og Betænkning eragtet det for godt og højlig nødvendigt, at Ridderskabet over alt Danmarks Rige med deres Heste og Folk, som de er Kongen og Riget pligtige at holde af Kronens Len og deres eget Gods, nu straks opbydes og snarest føres her ud til det andet danske Rytteri og Fodfolk, som allerede er kommet de Holstenske til Undsætning. Det befales ham derfor straks at opbyde Resten af Rostjenesten, som skal holdes af al Danmarks Rige og ikke allerede er udkommen blandt de 600 fremsendte Heste, og føre den til disse. Hvis nogen vil montere flere Heste, end hans rette Rostjeneste er, for Kongens Besolding, skal han ogsaa tilstede dem det, for at Kompagnierne saaledes kan blive forstærkede. Ligeledes skal han straks lade det fyenske „Udskud“ af Soldater marchere ud til de andre, jyske Kompagnier. — Postscriptum: Da Rigens Raad paa sidste Møde i Kolding har befundet det nødvendigt og raadeligt, at der i hele Danmarks Rige skal udskrives 12,000 Bønderkarle af Gejstlighedens, Kronens og (saa vidt bevilget) Adelens Bønder og Kongen har bifaldet dette, og da Kongen har befalet Rigens Raad, som ligger i Regeringen i København, at gøre den Anordning, at de straks kan udskrives og saa vidt muligt bevæbnes af Tøjhuset i København af det tagne brandenborgske Gevær og af det Gevær, som Jahan de Villom har at levere, skal han fremme dette mest muligt og sørge for, at Folkene kan være færdige til at bruges til Rigets Forsvar, naar og

hvor behov gøres og det tilsiges, hvorom han kan lade Regeringens Raad underrette. J. T. 8, 164 b. K.

6. Sept. (Glückstadt). Miss. til Knud Gyldenstjerne [Ritmester i Jylland]. Da det maa formodes, at Fjenden vil marchere ind i Fyrstendømmet Slesvig, hvilket Kongen mener kunde forhindres ved Passerne ved Eideren og ved at holde god Vagt fra Eklenfiord, Vindby og til Eiderstrømmen, befales det ham med det danske Rytteri og Fodfolk, som er kommet ud og endnu kommer ud, at begive sig til nævnte Steder imellem Eklenfiord, Vindby og Eideren og have god Agt paa, at Fjenden ikke trænger igennem dér eller andetsteds i Nærheden, men han skal med yderste og største Formue og Flid opholde ham, da der ligger Kongen og Riget synderlig Magt herpaa, hvorefter han skal rette sig indtil videre Besked. J. T. 8, 165.

7. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Borgemestre og Raad i nogle Købstæder paa Sjælland: Slagelse, Kalundborg, Køge, Helsingør, Næstved, Vordingborg, Præstø, Stege og Roskilde om at forstrække Kongen med Guld og Sølv eller Penge. De skal indskrive Borgerskabet og paalægge dem det som en Skat, men det skal accepteres som et Laan, og der skal gives kongelig Forvaring baade for Hovedstolen og Renterne efter de deputerede Kommissariers Forslag. Ingen maa dog tvinges, men enhver skal have sin frie Vilje. Sj. T. 23, 380¹. K. Orig. (til Kalundborg, dateret 8. Sept.) i Landsark. i Kbhvn.

— (**Glückstadt**). Miss. til Rigsraadet. Eftersom et stort Antal af Kongens Krigsfolk nu samles her i Landet, baade Danske og Fremmede, og der kun findes ringe Forraad af Proviant til deres Underholdning, saa at man maa befrygte, at Undersaatterne vil lide Skade og Overlast af dem, hvis der ikke i Tide bestilles Proviant, skal de, Dag og Nat uspart, det iligste og forderligste ske kan, begive sig til henholdsvis København og Vejle og med de andre Rigsraader, som ligeledes er stævnet derhen, raadslaa om, hvorledes man kan samle og hidskikke det mest mulige Proviant, Korn, Rug, Mel, Kød, Ost,

¹ Tr.: Dsk. Saml. 2. R. III. 130.

Smør o. desl. Varer, og anmode Adelen om at bevilge saadant. Endvidere skal de raadslaa om en Madskat, der skal paalægges Bønderne, om at skaffe Skuder og Skibe til Transport af Provianten og om, hvorledes Rigets Forsvar kan foretages. — Postscriptum: Kongen har overvejet Raadets Resolution og Betænkende paa Mødet i Kolding om Ophævelse af Forbudet mod Indførsel af fremmed Øl og Afskaffelse af Akcisen af Danstøl og Malt. Af adskillige Aarsagers Skyld vil nu Handelen og Sejladsen i Østersøen blive ganske usikker, Rostock vil formodentlig med det første kunne blive blokeret, saa det ikke kan afskibe synderligt Øl eller andet paa Grund af dets egen Mangel paa Tilførsel til Vands og til Lands. Ophævelsen af Forbudet vil derfor næppe kunne medføre nogen Handel, hvorimod Kongen vil miste Akcisen til stort Afbræk for Rentekammeret og Svækkelse af Kongens Indkomster, hvilket synderlig i denne Tid vil være Kongen og Riget til stor Skade. De skal derfor flittigt overveje, om det ikke var raadeligt at lade Akcisen blive bestaaende endnu i 2 Aar (med mindre Indtægtsnedgangen kunde erstattes ved Kontribution eller paa anden Maade) og Forbudet mod Indførsel af fremmed Øl standses ligesom tilforn, indtil Handelen atter kommer i Gang. Da Lybæk betér sig saa viderværdigt imod Riget og yder Fjenden al mulig Støtte af Proviant, Ammunition o. a., og man derfor maa befrygte, at det ogsaa vil yde Fjenderne Hjælp med Skibe og Skibsfolk, overføre deres Mandskab og gøre Landgang, hvis de ikke i Tide standses, inden de kan samle deres Skibe og Magt, saa anmodes Raaderne om ved samme Lejlighed at overveje, om det ikke var bedst, om man lod de Lybske paagribe af Udliggerne, hvor de paatræffes. Hvad de eragter for godt, skal de snarest meddele Kongen. — Til Christen Holck, Hr. Albret Skeel, Otte Skeel, Jacob Ulfeldt og Holgier Rosenkrantz at møde i Vejle, Hr. Anders Bilde, Tage Thott, Claus Daa, Jost Høg og Frants Rantzau at møde i København¹. Sj. T. 23, 380 b. K.

7. Sept. (Glückstadt). Miss. til Lensmændene² i hele Ri-

¹ Navnene findes kun i Konc. skrevet: 53 efter denne copie.

² Paa Bagsiden af Konc. er

get. De skal straks lade hele Lenets Indkomst af Byg og Rug, undtagen den Del, der aarlig skal leveres til Proviant-huset i København, male til Mel, indpakke i Tønder og vel forvare, saa vidt de kan faa Tønder dertil. Hvad de ikke kan faa Tønder til, skal de lade bage til Kavringbrød og Beskøjter. Sj. T. 23, 382. K.

7. Sept. (Glückstadt). Miss. til Regeringen. Kongen og Rigens Raad har paa Mødet i Kolding fundet det nødvendigt ved Kommissarier at lade udskrive 12,000 Mand af Kronens, Adelens og Cleresiets Bønder og Tjenere, som saa vidt muligt skal forsynes med Vaaben paa Københavns Tøjhus af de opsnappede brandenborgske Vaaben og de Vaaben, som Jan de Villom har leveret eller skal levere, samt ekserceres, saa at de straks kan være færdige at bruges til Rigets Forsvar. De skal straks lade udskrive 5000 Mand i Jylland, 2000 paa Sjælland, 1000 paa Lolland og Falster, 1500 paa Fyen og Lavind og 2500 i Skaane, Halland og Blekinge udover de tidligere udskrevne Knægte. Desuden skal der holdes en Generalmønstring over hele Danmark, saa at Resten af Menigheden om fornødent kan opbydes. Iøvrigt skal der holdes flittig Vagt og Baal for at forhindre Landgang og fjendtligt Indfald, efter Befalingen til Lensmændene og Kommissarierne. Sj. T. 23, 382. K.

8. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Ernst Normand. Laurits Pofvelsen, barnefødt i Slagelse, har klaget over, at nogle Borgere sammesteds, der har været hans Formyndere efter hans Forældres Død, ikke har handlet forsvarligt overfor ham, hvorfor han agter at tiltale dem ved Retten. Han skal paase, at der vederfares Laurits Pofvelsen, hvad Lov og Ret er. Sj. T. 23, 383.

— Miss. til Erik Krabbe. Anne Jensdatter, M. Hans Aalborgs Enke, Borgerske i København, har klaget over, at hun ikke kan faa betalt den Gæld, som Hr. Erik Bielcke skylder hende efter hans Gælds-brev til hendes Husbond, hvilket skal være overleveret til Erik Krabbe. Han skal hjælpe hende til at faa Betaling for Gælden, da hun sidder som fattig Enke med syv Børn og ikke i mange Aar har faaet Rente af Pengene. Sj. T. 23, 383 b.

— (Glückstadt). Miss. til Hr. Anders Bilde og Tage Thott. Da Kongen til Forsvar for Rigets Grænser vil bruge

de gevorbnede Folk, som staar under Markgreven af Turlachs Befaling, og en Del af disse endnu ligger i Oldenburg, hvorfra de efterhaanden skal afhentes og erstattes med danske Landfolk, skal de snarest sende 700 skaanske Knægte med deres Officerer og Gevær til Skibs derhen med den fornødne Proviant til Rejsen og medgive dem Befaling om, at naar de ankommer til det Oldenburgske, skal lige saa mange af det der liggende Mandskab sendes til Markgreven af Turlach. Sj. T. 23, 383. K. Sk. T. 5, 266.

8. Sept. (Glückstadt). Ligelydende Miss. til de hos Regeringen i København tilstedeværende Rigsraader om at skibe 800 Knægte fra Sjælland til Oldenburg. Udt. i Sj. T. 23, 383. K. Sk. T. 5, 266.

— Miss. til Hr. Jørgen Skeel. I Anledning af Kongens forrige Skrivelse om at sende Adelens Rostjeneste i Danmark til Undsætning til Fyrstendømmerne Slesvig og Holsten har han paa Adelens Vegne i Sjælland anholdt om, at den maatte forskaanes for at sende sine Heste og Folk dertil. Men da dette Opbud sker ex alio fundamento, nemlig at Nød og Fare er udi Hænderne og synes at overhænge Danmarks Rige, og Kongen derfor vil forsvare Rigets Grænser, befales det ham at rette sig efter den forrige til ham udgangne Skrivelse. J. T. 8, 170 b.

9. Sept. (—). Miss. til Frants Rantzau. Da han har tilkendegivet, at en Del Havne under Pommern og Meklenborg kan bevogtes med smaa Pinasser, som kan faas i Holland for en lidelig Pris, skal han købe 3 eller 4 smaa hollandske Pinasser, som bekvemmeligst kan bruges paa nævnte Farvand, for det bedst mulige Køb og betale dem i Terminer. Sj. T. 23, 384. K.

— Miss. til Gunde Lange (Koldinghus). Han skal straks og uden Forhaling videresende medfølgende Breve til nogle i Jylland boende Rigsraader. J. T. 8, 171. K.

— Miss. til Hr. Albrit Skeel. Han skal anvende al Flid paa i hele Danmark hos Adelen, Borgerne og andre, som har noget Forraad, at samle al den Proviant, der kan bringes tilveje af alle Slags, Kød, Flæsk, Fisk, Mel, Beskøjter, Kavringbrød, Smør, Ost og deslige samt den gamle Malt, Rug og Byg og indkøbe det mod Betaling paa Terminer af Lenenes Indkomst

eller ogsaa borge og laane det og igen betale det af det nye. Alt hvad han kan bringe tilveje fra hele Landet, skal han snarest lade skibe til Elben til Glückstadt, for at der kan være Proviant til Krigsfolkets Underholdning og Undersaatterne ikke skal lide Skade og Overlast, hvis Provianten mangler. J. T. 8, 171. K.

11. Sept. (Glückstadt). Miss. til Claus Daa og Frants Rantzau. De skal revidere de Regnskaber, som Krigskommissarius Axel Arenfeldt til Basnes allerede har indsendt for Tiden indtil sidste Nytaar, og dem fra Nytaar af, naar han indsender dem, og afgive Forklaring derom senest til Martini [11. Nov.]. Sj. T. 23, 384. K.

— Miss. til Niels Lange. Anders Bilde til Damsboe beretter, at der fordres nogen Gæld efter hans afdøde Broder Jøns Bilde Eriksen og at det ikke vides, om hans efterladte Arv er tilstrækkelig til at betale denne Gæld. Anders Bilde saa gerne, at hans Broders Kreditorer kunde betales, men tør ikke befatte sig med hans efterladte Gods, før han ved, om hans Halvsøskende sammen med ham vil vedgaa Arv og Gæld efter hans Broder. Da Niels Lange er Værge for Anders Bildes Halvsøskende, skal han snarest erklære, om de vil vedgaa Arv og Gæld. J. T. 8, 171 b.

— (Kbhvn.). Miss. til Erik Krabbe. Dufken¹ Dirichsdatter Borischer i København har berettet, at hun har Penge tilgode hos Mariche Willhms, som formenes at have sit Tilhold i Stockholm. Han skal hjælpe hende til Rette, saa at hun kan faa de forstrakte Penge igen. Sj. T. 23, 384 b.

15. Sept. (—). Miss. fra Regeringen til Rigsraaderne². Paa Mødet i Kolding blev det besluttet at holde Bededage i begge Rigerne Danmark og Norge førstkommende 2., 3. og 4. Oktober. Brevene er udfærdigede i Kancelliet og sendt til Kongen, men er ikke kommet tilbage. Regeringen har derfor agtet det for raadsomt at lade disse Breve udgaa herfra og sende til dem med Anmodning om at lade dem forkynde, hvis de ikke

¹ Saaledes i Overskr. Teksten har Dufker. ² Navnene paa Rigsraaderne kun opført i Konk. I Sj. T. er Brevet stilet til Hr. Jørgen Skeel med Bemærkning: Ligesaaan Brev fik hver af Raadet.

allerede har faaet Kongens Befaling derom. — Hr. Jørgen Skeel, Christen Holck, Jacob Ulfeldt, Hr. Albret Skeel, Ifver Juel, Hr. Anders Bilde, Jens Juel, Holger Rosenkrantz, Mogens Kaas, Tage Thott Ottesen, Claus Daa, Christen Thomesen, Christoffer Ulfeldt, Otte Skeel, Hans Lindenov, Just Høg og Frants Rantzau. Sj. T. 23, 385. K.

15. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Lensmændene i Danmark og Norge¹ om Afholdelse af Bededage den 2., 3. og 4. Oktober. Udt. i Sj. T. 23, 385. K. Origg. (til Holger Rosenkrantz) i Landsark. i Odense og (til Otte Marsvin) i Landsark. i Viborg.

— Ligelydende Miss. til Landsdommerne². Udt. i Sj. T. 23, 385. K.

— Ligelydende Miss. til Borgemestre og Raad i København. Udt. i Sj. T. 23, 385. K.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Assens. Jens Mand, Borger i Assens, har for nogen Tid siden erhvervet Beskærmelsesbrev³ i en Sag mellem ham og Johan Friis til Øresløfgaard om Tilgodehavende, som denne har at fordre hos ham, hvilken Sag Jens Mand har indstævnet for næste Herredag. Da det berettes, at Jens Mand ikke alene holder samme Stævning tilbage, men ogsaa forrykker sit Gods, og Beskærmelsesbrevet kun er givet ham til at være fri og sikker til Sagens Udgang, skal de lade hans Skibe og Gods arrestere, hvor det findes, og forbyde ham i nogen Maade at forrykke sit Gods, indtil Sagen afsluttes. F. T. 3, 1015.

16. Sept. (—). Miss. til Tolderne i Øresund. De skal fra de Skibe, der kommer til Øresund, indhente Oplysninger om fremmede Orlogsskibe og Krigsfolk og, hvis de erfarer noget, ufortøvet meddele dette til Regeringen i København og til Holger Rosenkrantz til Frølinge, Øverstkommanderende paa den Flaade, der til Landets Forsvar ligger i Sønderdybet for København. Sj. T. 23, 385 b. K.

— Miss. til Peder Galt. Han skal overtage Sædet som Landstingsdommer i Skaane og dømme i to Sager, i hvilke Hendrik Gyldenstjerne til Svanholm er interesseret, og

¹ De opregnes alle i Konc. Aug. 1627.

² De nævnes alle i Konc.

³ 10.

som skal ordeles til Landstinget, nemlig: 1. om en Dom, som Hendrik Gyldenstjerne har faaet afsagt over Hercules Hansen, 2. om en Dom, som Hendrik Gyldenstjerne agter at forhverve paa Claus Bilde om Indførsel for nogen Skade, han har lidt. Det har tidligere¹ været overdraget til Christen Eriksen at indtage Dommersædet, men han er nu ved Kongens Befaling forhindret. Sk. T. 5, 266 b².

16. Sept. (Kbhvn.). Miss. til M. Christen Hansen [Biskop over Vendelbo Stift]. Da Kongen har tilladt, at Hr. Kield Christensen, fordm Kapellan til Domkirken i Viborg, som for nogen Tid siden er dømt fra sit Kald for Lejermaal, igen maa faa Præstekald, dog ikke i Viborg Stift, hvor Forseelsen er begaaet, skal han igen forhjælpe ham til Kald, dog at alting sker lovligt efter Ordinansen. J. T. 8, 165 b.

17. Sept. (—). Miss. til alle Lensmændene i Riget. Da de i Kancelliet udfærdigede og Kongen til Underskrift tilsendte Breve om Udskrivning af Mandskab ikke er kommet tilbage, sender man dem herved, for at undgaa Forsinkelse af Udskrivningen, en Afskrift af Kongens Befaling derom. Sj. T. 23, 385 b. K.

— Ligelydende Miss. til Medlemmerne af Rigsraadet om Udskrivning af Mandskab i deres Len. Sj. T. 23, 385 b. K.

18. Sept. (—). Miss. til Holger Rosenkrantz (Bornholm). Raadet har modtaget hans Skrivelse, hvori han anmoder om Tiladelse til: 1. at bygge Vold paa Hammershus med Tørv, hvor Muren er nedfalden, 2. om nogle Soldater, 3. om „Hoffmayern“³ og hvad dertil hører, 4. om noget Slangekrudt til en billig Pris til Landets Forsvar, 5. om at maatte proviantere Fæstningen med Mel, Malt o. a. Herpaa svares, at det synes raadeligt snarest muligt at lade Volden lave af Bønderne dér paa Landet, baade Adelens og Kongens, som Adelen har bevilget det tilforn, hvorom han for ca. 6 Uger siden har faaet Besked af Frants Rantzau efter Kongens Befaling. Han skal holde saa mange Soldater, som der i Fejdetid plejer at være paa Fæstningen; der sendes ham 30 Musketter til Hjælp, Porte og Hofmeyer

¹ 20. Juni 1627.
Hist. 1. H. S. 123.

² Tr. i Udt.: Vedel Simonsen: Elvedgaards
³ Hofmejer = Forværk, Udenværk.

skal han lade forordne paa de Steder, hvor det synes ham tilraadeligt. Hvad Slangekrudt til Landet angaar, synes det Raa- det billigt, at enhver skaffer sig saa meget, som han behøver, og at han selv er sparsommelig med det Krudt, han har i Forraad i Fæstningen, thi Forholdene er nu ikke saadanne, at de kan sende ham noget. Han kan proviantere Fæstningen med Mel, Malt o. a., som det synes ham fornødent. Begæringen om, at menig Mand paa Bornholm skal kontribuere til at holde en Skarpretter der paa Landet, synes billig, hvorfor han skal udstede en Anordning om, at hver hel Bondegaard skal give 4 Sk. dansk og hver halv Gaard 2 Sk., hver Borger i Købstæ- derne 4 eller 2 Sk. til hans Underholdning efter sin Formue. Desuden skal han fastsætte en vis Takst for hver Misdæder, som Skarpretteren retter. Sk. T. 5, 267.

21. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Christoffer Ulfeldt. Han skal i sit Len [Tranekær] lade opkøbe 10 Læster Ærter til Flaadens Behov og betale dem af Lenets Indkomst, men skulde denne ikke strække til, skal han alligevel købe dem og under- rette Regeringen i København om, hvad der mangler i Betalin- gen. Sj. T. 23, 386. K.

— Ligelydende Miss. til Hans Lindenov [Kalundborg] om at købe 10 Læster Ærter paa Samsø til Flaaden. Udt. i Sj. T. 23, 386. K.

— Miss.¹ til Laurits Ebbesen. Regeringen sender ham nogle Breve, der er tilskrevet Frands Rantzau til Rantzausholm, Statholder i København og Embedsmand over Dronningborg Len, om Udskrivning af Bønderknægte der i Lenet. Da denne i Regeringens Forfald og paa anden Maade daglig er for- hindret, skal Laurits Ebbesen begive sig til Dronningborg og der forrette, hvad Brevene ommelder. J. T. 8, 166. K.

22. Sept. (—). Miss.² til Sigvort Grubbe. Thomes Hacke har klaget over, at han efter Befaling fra Skriveren paa Malmøhus er bleven overfaldet og slaaet af to andre, da han begærede sin Betaling af Slotsskriveren for det Arbejde, som han havde udført for denne. Sigvort Grubbe skal undersøge

¹ Underskrevet af Hr. Anders Bilde, Claus Daa og Frants Rantzau.

² Underskrevet af Hr. Anders Bilde, Tage Thott og Frants Rantzau.

Sagen, hjælpe Thomes Hacke til Rette og straffe dem, der har overfaldet ham. Sk. T. 5, 267 b.

22. Sept. (Odense). Aab. Brev om, at Fru Riborg Lindenov, Sten Bildes til Billeskof, har berettet, at hun for kort Tid siden paa hin Side Vejle Købstad er bleven udplyndret af nogle Ryttere og frataget en stor Hoben Guld, Smykker, Perler, Ædelstene, Klæder o. a., som skal beløbe sig til nogle Tusind Dalers Værdi, hvorfor hun har udsendt sin Tjener Mikkel Christensen, for at han skal eftersøge nævnte Gods efter den Efterretning, som han har faaet og ydermere kan faa derom. Prins Christian, alle Undersaatter, alle Under- og Over-officerer til Hest og til Fods, til hvilke hendes Tjener henvender sig med dette Brev, skal hjælpe ham til Rette i alle Maader, saa at det hende fratagne Gods igen kan opspores og faas tilbage og de, som har frataget hende det, kan blive straffede tilbørligt. Sk. R. 4, 393 b.

23. Sept. (Dalum Kloster). Miss. til Jens Munk om med tre af Skibene paa Weseren at begive sig til København. De to Jagter og de to Krejterter skal han bemande med godt Skibsfolk og Officerer, som er bedst klædte, hvorefter de skal blive liggende paa Weseren, saa længe de kan for Vinteren. Derpaa skal de begive sig til Elben for Glückstadt og blive liggende der i Vinter til nærmere Besked. De opbragte Lunter og Svovl skal af dem føres til Glückstadt. Sj. T. 23, 386 b. K.

— (Kbhvn.). Miss.¹ til Hr. Jørgen Skeel. Paa hans Skrivelse med Forespørgsel 1. om de 12,000 Mand, som skal udtages til Landets Forsvar, 2. om Gevær, 3. om Officerer, 4. om Krudt og Lunter, svares: 1. Raadet har modtaget Kongens Brev om de 12,000 Mand den 13. September og har straks derefter ladet udgaa Breve derom til Kommissarierne, der skal udtage Folkene, hvilke Breve formentlig er komne ham og dem i Hænde. Han skal snarest i Jylland udtage saa mange, som Landene kan forsvares med. Det er højlig fornødent, at dette sker uden nogen Forhaling, for at Landet kan forsvares mod fremmede Folks Indfald med de Midler, som han eragter bedst

¹ Underskrevet af Hr. Anders Bilde, Tagge Thott, Claus Daa, Hans Lindenov, Just Høg og Frands Rantzau.

tjenlige. 2. Da man ikke har det nødvendige Gevær i Tøjhuset til at forsyne Folkene med, maa de forsynes med Midler, de selv har. 3. Han skal ogsaa selv saa vidt muligt forordne Officerer, thi de kan ikke faas i København og er nødvendige i denne Tids farlige Tilstand i Skaane. 4. Af Krudt og Kugler vil der straks blive sendt til Thisted et halvt Hundrede Centner Krudt og saa meget Bly og Lunter, som her kan undværes, hvilket han selv kan lade uddele, som han synes. J. T. 8, 166. K.

24. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Antonius Flores. Han skal straks samle sit Kompagni Soldater ved Slagelse og fordele det med 200 Mand til Korsør, 200 til Kalundborg og 200 til Vordingborg. Bønderne, hos hvilke de nu er, skal pro-viantere dem for 14 Dage. Sj. T. 23, 387. K.

— Ligelydende Miss. til Søfren Bugge om at samle sit Kompagni Soldater ved Roskilde og fordele det med 400 Mand til København og 200 til Helsingør. Udt. i Sj. T. 23, 387. K.

— Miss.¹ til Lensmændene i Danmark. Da Rigens Raad har erfaret, at det gevorbne Folk af Rytteriet, som er antaget til Forsvar for disse Lande, ynkeligt og ubarmhjertigt holder Hus, hvor de kommer frem, med Plyndring og paa andre Maader, har Raadet besluttet ikke at tillade nogen fremmed Rytter at komme til Sjælland, Skaane og Smaalandene, hvor de end kommer fra, men kun Rigets danske Ryttere. De skal derfor ikke lade nogen fremmed Rytter komme i Land i deres Len, hvilket Pas de end har, men hvis de alligevel kommer i Land, skal Lensmændene gøre deres største Flid for at faa dem dræbt, saafremt de ikke vil begive sig tilbage igen. Sj. T. 23, 388 b. K.

— Miss. til Lensmændene i Sjælland, Lolland, Falster og Skaane. Rigens Raad har besluttet, at ingen af de fremmede Ryttere maa komme i Land i Sjælland, Skaane og Smaalandene, men kun de danske Ryttere². De skal derfor have

¹ Konc. viser, at dette Brev oprindeligt har været et af Rigsraaderne Hr. Anders Bilde, Tage Thott, Claus Daa, Hans Lindenov, Just Høg og Frants Rantzau underskrevet aabent Brev, men er skrevet om til et Missive til Lensmændene, jvfr. Paategning paa Konc.: „NB. De obne brevfe gich icke ud, mens Missiver“. ² K. har: der for Naxskouf udi land komme.

god Agt paa, at ingen af de fremmede Ryttere kommer i Land i deres Len, og lade det derom udgaaede aabne Brev¹ læse og forkynde paa tilbørligt Sted. Sj. T. 23, 389. K.

24. Sept. (Kbhvn.). Miss.² til Tage Andersen om, at han skal være Ritmester over den hallandske Fane. Han skal selv udnævne en Løjtnant og en Kornet og skal tilholde baade dem, der rider under samme Fane, og dem, der er blevne hjemme af det skaanske Kompagni, at de holder sig i Beredskab, saa at de kan rykke ud, naar de bliver tilsagt. Sk. T. 5, 268.

— Miss.³ til Reinholt Bentsen, Kaptejn i Helsingborg Len, om med sit Kompagni at begive sig til Helsingborg og blive liggende der til videre Besked for at forsvare Skaane mod fjendtligt Indfald. De Bønder, der holder Soldaterne, skal proviantere dem for 14 Dage. Sk. T. 5, 268.

— Ligelydende Miss. til Hartvig Lindenov, Kaptejn i Malmøhus Len, om med sit Kompagni at begive sig til Malmø, og til Otto N., Kaptejn i Giers Herred, om at begive sig til Ystad med sit Kompagni. Udt. i Sk. T. 5, 268.

— Miss. til Jørgen Møller, Kaptejn i Gyng Herred, om at holde sit Kompagni Soldater i Beredskab, saa at han kan rejse med det, naar det tilsiges. Sk. T. 5, 268 b.

— (Dalum). Miss. til Marquor Bilde. Det fyenske Kompagni Ryttere under hans Kommando maa forløves hjem indtil videre Befaling. F. T. 3, 1016.

— Miss. til Kommissarierne paa Fyen. De skal skaffe nødtørfigt Kvarter til Kongens Krigsfolk, som allerede er ankommet eller herefter ankommer til Fyen, og ordne Forholdet⁴ mellem Undersaatterne og Krigsfolket, saa at Undersaatterne kan have en vis Ordinans for, hvad de er pligtige at yde Krigsfolket. Ligeledes skal de med Øversterne og andre Underoffice-

¹ Det foregaaende Brev, der blev skrevet om til et Missive til Lensmændene. Ved Missivet ligger en Fortegnelse over Købstæderne i Sjælland, Lolland, Falster og Skaane med Registreringsmærke, men uden andre Oplysninger.

² Underskrevet af Hr. Anders Bilde, Tage Thott og Frants Rantzau.

³ Underskrevet af Hr. Anders Bilde, Tage Thott, Claus Daa, Hans Lindenov, Just Høg og Frants Rantzau.

⁴ Afskriveren har her sprunget noget over. Meningen maa dog være som ovenstaaende.

rer flittigt agte paa, at al Plyndring og anden Uorden forebygges og afskaffes og at de, der gøre derimod, straffes. F. T. 3, 1016.

24. Sept. (Dalum). Miss. til Statholderen. Han skal sende Skibe og Skuder med nødtørftig Proviant til Pøl og der afhente dem af Markgreven af Turlachs Folk, som endnu ligger der, nemlig et Regiment til Hest og et til Fods samt nogle Stykker, og overføre dem til Femern. — Postscriptum: Det skal hemmeligholdes, ogsaa for Skibsfolket, at de skal føres til Femern, hvor de skal ligge i Vinterkvarter, for at Overførelsen ikke skal blive hindret. Der skal sendes en forsegleet Instruks til den, der nu kommanderer disse Tropper, om at holde god Justits med dem og indkvartere dem saaledes, at de Vinteren over kan have godt, nødtørftigt Ophold hos Undersaatterne. Sj. T. 23, 387. K.

— Aab. Brev til Indbyggerne i Danmark om, at den til Kolding [den 15. Okt.] berammede Herredag udsættes af Hensyn til de urolige Tider, da det maa befrygtes, at Undersaatterne ikke sikkert og trygt kan komme frem og hjem igen med deres Breve og Dokumenter, men kan blive dem berøvede og derover forventes deres Ret. Naar der atter kommer rolige Tider, vil Kongen straks lade Herredagen udskrive paany. Sj. T. 23, 387 b. K.

— Miss. til Lensmændene i Danmark¹. De skal straks lade det aabne Brev om Aflysningen af Herredagen i Kolding læse og forkynde paa Landstingene, for at enhver kan rette sig derefter. Sj. T. 23, 388. K.

— Ligelydende Brev til Landsdommerne i Danmark. K.²

— Miss. til Borgemestre og Raad i Ribe. De skal skaffe et Skib til Greven af Montgomerys nærværende Folk, som er ca. 40—50, saa at de med Grevens Gods kan komme fra Ribe til Glückstadt. Greven selv ligger med ca. 600 Soldater ved Fæstningen Rendsborg og kan ikke komme tilbage igen for Fjenden. Kongen har derfor befalet ham om muligt at marchere

¹ I Konc. opregnes Lensmændene i Sjælland, Lolland, Falster, Skaane, Halland og Blekinge med deres Len. I Sj. T. nævnes de ikke. ² Ikke indført i Sj. T.; Konc. ligger ved Konc. til det foregaaende Brev.

til Ribe og hjælpe at forsvare Byen, om noget fjendtligt paa-kommer. De skal anordne Kvarter til Folkene, saa at de indtages, naar de kommer, dog skal disse forholde sig uden al Modvilje og Plyndring. J. T. 8, 172. K.

25. Sept. (Dalum). Miss. til Jørgen Vind [Rentemester] om at betale Fragten frem og tilbage til nærværende Skipper, der har ført Proviant til Hofholdningen fra København til Glückstadt, men paa Grund af Kongens Bortrejse derfra er bleven sendt tilbage igen med ulosset Ladning. Sj. T. 23, 389.

— Miss. til Lensmændene Ernst Normand [Korsør], Palle Rosenkrantz [Vordingborg], Mogens Kaas [København], Hans Lindenov [Kalundborg], Peder Basse [Møen], Sigvort Grubbe [Malmøhus], Jacob Ulfeldt [Nyborg] og Christoffer Urne [Ny-købing og Aalholm]. De skal straks standse alle de Skibe og Skuder, som de kan faa fat paa, og sende dem til Pøl med 8 à 14 Dages Proviant for at overføre Resten af Krigsfolkene derfra. Da en Række Skippere, der var beordrede at sejle fra Assens den 22. Sept. til Pøl, i Stedet for er sejlet hjem, skal disse tilholdes straks at foretage den befalede Rejse til Pøl. Disse Skippere er: Hans Jensen og Niels Pinche¹ af Korsør, Hans Rembsner af Næstved, Laurits Torsen og Hans Nielsen af Køge, Hans Marcorsen af Norge², Hans Bramsen af Rødby, Mikkell Hansen, Jørgen Jensen og Peder Agerup af Samsø, Povel Rasmussen af Malmø, Hemming Andersen af Møen³, Bertel Jensen og Las Andersen af Assens², Morten Nielsen af Svendborg, Hans Engbersen og Peder Svendsen af Norge². Sj. T. 23, 389 b. K.

— (Kbhvn.). Miss. til Gabriel Kruse. I Anledning af hans Anmodning om Skibe og Skuder til Overførelse af det Krigsfolk, der endnu ligger paa Pøl, samt om Proviant og Ammunition til dem, sendes ham nu Proviant og Ammunition, saa meget man i en Hast har kunnet tilvejebringe. Skibe og Skuder er bestilt. Hans Forespørgsel vedrørende Behand-

¹ Saaledes Konc., T. har Pnøe.

² Mangler i Sj. T., hvis Skrivelser overhovedet har haft vanskeligt ved at tyde Konzeptens Skrift.

³ Disse to er i Sj. T. blevet til Poul Rasmussen af Møen.

lingen af de Skibe, der bringer Tilførsel til Lybæk, hvorfra den føres til Fjenden, skal blive besvaret med det første. Paa hans Anmodning om flere Skibe skal Justitia komme straks og Victor og Postillonen med det allerførste. Han skal gøre Fjenden det mest mulige Afbræk. Dersom Fjenden erobrer Steder, hvor der ligger Skibe eller Skuder, skal han gøre sig den største Flid for at bemægtige sig disse. Kan han ikke det, skal han sætte Ild paa dem eller skyde dem i Sænk, saa de ikke kan blive Fjenden tjenlige. Sj. T. 23, 390. K.

25. Sept. (Kbhvn.). Miss. til nogle af Lensmændene i Sjælland og Skaane. De skal straks lade fragte de Skibe og Skuder, baade indenlandske og udenlandske, som de kan tilvejebringe, og ufortøvet sende dem til Pøel ved Wismar for derfra at overføre Krigsfolket. — Mogens Kaas (København), Frederik Urne (Helsingør), Sigvort Grubbe (Malmø og Ystad), Hendrik Hvitfeldt (Landskrone), Hr. Anders Bilde (Helsingborg), Tage Thott (Laholm) og Erik Rosenkrantz (Halmstad)¹. Sj. T. 23, 390 b. K.

— Miss. fra Rigsraadet til Frederik Reedtz. I Anledning af Raadets Beslutning om ikke at lade de fremmede Krigsfolk komme ind i Landet², skal han tilsige dem, der rider under hans Kompagni, og dem af det andet Kompagni, som er blevne hjemme, at møde monterede i Ringsted, inddele dem i tre Korporalskaber og lægge dem henholdsvis i Kalundborg, Korsør og Køge for at afværge, at nogen af de gevorbnede Ryttere kommer i Land, men kun de danske og Rigens Ryttere³. Sj. T. 23, 391. K.

27. Sept. (—). Miss. til Gabriel Kruse. Da man hører, at han har opbragt noget Gevær, anmodes han om at sende det saavel som den Ammunition, han har opbragt, til Køben-

¹ Navnene paa Adressaterne er kun anførte i Konk. ² K.: Sjælland.

³ Efter Paategningerne paa de to bevarede Koncepter til dette Brev er det udfærdiget i to Eksemplarer til Frederik Reedtz, det ene blev underskrevet af Hr. Anders Bilde, Tage Thott og Frants Rantzau; det andet, hvis Koncept bærer Paategning: „Blev skikket Claus Daa, Hans Lindenov og Just Høg at underskrive“, maa være underskrevet af disse.

havn, hvem det end har tilhørt, enten Laurits Møllengraff eller andre. Sj. T. 23, 391. K.

27. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Christoffer Urne. Han skal i sit Len [Aalholm] lade indkøbe 20 Læster Ærter til Flaaden og sende dem snarest til København. Betalingen derfor skal han tage af Kronens Told og den sidste Skat, og hvis dette ikke er tilstrækkeligt, skal han underrette Raadet i København, som i Kongens Fraværelse er forordnet til Regering, derom. Sm. T. 6, 245.

— Ligelydende Miss. til Laurits Grubbe [Halsted Kloster]. Sm. T. 6, 245.

— (**Dalum**). Miss. til Marquor Bilde, Eiler Qvitzov, Henning Valkendorf og Gregers Krabbe om straks at begive sig til Kongen paa Dalum Kloster og dér erfare Kongens Vilje. F. T. 3, 1017.

28. Sept. (—). Miss. til Gabriel Kruse. Da det er Kongen højst magtpaaliggende at faa det Krigsfolk, der endnu er paa Pøl, ført bort og der ikke straks kan skaffes Skibe dertil, skal han straks begive sig til Pøl med Orlogsskibene og tage Fodfolket ombord. Det formodes, at de Skuder, som Generalvagtmeister Schlammersdorp¹ har der ved Landet, nok kan overføre Rytteriet. Derefter skal han sejle med dem til Aarhus eller Aalborg og landsætte dem, hvor det sikrest kan ske, saa at de kan sekundere den udvalgte Prins Christian (V), der er i Vendsyssel. Da de skal have Mangel paa Ammunition, skal han overlade dem noget af den, der er i Skibene, og skal selv lade affordre ny Ammunition fra København. [Ved Koncepten ligger en tysk Oversættelse af Brevet]. Sj. T. 23, 391 b. K.

— Miss. til Hans Urtemark² [Tolder og Sisemester i Assens] om at skaffe Hans Pronstorf³ en god Baad med dygtige Rorskarle derfra og over til Færgehuset eller til Slesvig eller hvor han selv synes, at han paa holstensk Grund sikrest og bedst kan komme i Land. F. T. 3, 1017.

— (**Kbhvn.**). Miss. til Lensmændene i Danmark. De skal straks sende al Kronens Indkomst af Lenet til Køben-

¹ Navnet kun i K.

² Uttermark.

³ Pronstorf.

havn undtagen den dem tillagte Genant og det, som de har faaet kgl. Befaling til at føre andensteds hen. Ligeledes skal de med det første indfordre Resten af alle fire Terminer af den paabudte Skat og sende den til København. Sj. T. 23, 392. K.

28. Sept. (Kbhvn.). Ligelydende Miss., mutatis mutandis, til Rigsraaderne. K.¹

30. Sept. (—). Miss. til Hendrik Gyldenstjerne. Man har modtaget hans Skrivelse, i hvilken han undskylder sig, fordi han er indstævnet til Herredagen og derfor ikke kan foretage Udskrivning af Landfolket i Skaane og Blekinge, hvorom der var tilskrevet ham². Men da Herredagen er udsat til en belejliger Tid, skal han rette sig efter Raadets tidligere Skrivelse derom. Sk. T. 5, 268 b.

— (**Dalum**). Miss. til Henning Valkendorf og Gregers Krabbe. Da de nu er ved Assens og skal skaffe Kvarter, skal de indkvartere Fodfolket i Landsbyerne paa billigste og lideiligste Maade og indkvartere omtrent 200 Soldater i de nærmeste Byer ved Middelfart, saa at de kan bruges til Vagthold dér. F. T. 3, 1018.

— Miss. til Jacob Ulfeldt. Han skal straks træffe Anordning om, at der overalt i hans Len [Nyborg], hvor det gøres fornødent, holdes Strandvagt af Landfolket, saa at der ikke sker nogen Landgang, uden at der tilforn er advaret om, at det muligt kan ske. F. T. 3, 1018.

— Ligelydende Miss. til Holger Rosenkrantz [Odense St. Hans Kloster], Jørgen Brahe [Hagenskov] og Gregers Krabbe [Hindsgavl]. Orig. (til Holger Rosenkrantz) i Landsark. i Odense. F. T. 3, 1018.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Ribe. Da Kongen erfarer, at Fjenden daglig kommer nærmere, og det maa formodes, at deres By med det første vil blive angrebet, skal de anvende deres yderste Flid paa at forsvare Byen og Slottet med deres Borgerskab og gøre Fjenden al Afbæk. J. T. 8, 172. K.

Okt. (Kbhvn.)³. Forordning om, at Skibshovedsmæn-

¹ Paa Konc. til det foregaaende Brev; begge Konc. er udaterede.

² Miss. til alle Lensmænd 2. Sept. 1627.

³ Dette og det følgende Brev er indført uden Dag, men under Okt.

dene paa Flaaden, inden de gaar i Vinterleje, skal angive paa Holmen, hvad Skibene kan behøve af ny Udrustning. Sj. R. 18, 229. (Tr.: CCD. IV. 375).

Okt. (Kbhvn.). Bestalling for Hermand Liuctemager som Sejllægger og Kompasmager. Han skal holde en Bog over de forskellige Slags nye Sejl og andet, som han laver til Flaaden, og paa andet nyt Arbejde, som forbruges til Kongens Slotte, Huse og Gaarde, Provianthuset og det nye Bryggers for Københavns Slot, og skal antegne samme Arbejde stykkevis, hvor mange Alen Lærred der bruges til hver især. Endvidere skal han med Sejlgarn, Liner til Lissinge, Lisholder og Raaholder rette sig efter den Takst, som Kongen har ladet forfatte for Skrивeren paa Holmen. For Flag og Fløje, Bolsaner og Fænniker, som han laver af Kongens Haardug eller Makey til Flaaden, skal der betales ham en Arbejds løn af 4 Hvide for hver Alen Haardug og Makey, dog skal han selv bekoste Lærred, Liner, Hyssing og Merling, hvormed Flag, Fløje, Bolsaner og Fænniker beredes, og forfærdige dem uden yderligere Bekostning for Kongen. Han skal være forpligtet til aarlig at under vise saa mange Dreng e af Folkene paa Bremerholm, at Værkstedet altid kan holdes vedlige og Skibene, naar de sejler, kan være forsynede med gode Sejllæggere. Han skal holde godt Til syn med de Kompasser og Natglas, der behøves til Flaaden, at de holder den rigtige Streg. [Derefter følger Taksten for hans Arbejde: Kompasser, Timeglas og Forbedring og Renovering af saadanne, enslydende med Taksten i Bestallingen for Kompasmager Jacob Bastiansen af 9. Sept. 1623, dog at Prisen for 1 Glas paa $\frac{1}{2}$ Time er forhøjet til 12 Sk. og for Renovering af 1 Glas paa 6 Timer til $3\frac{1}{2}$ Mk.]. Til Løn bevilges ham 100 Kurantdlr. og i Kostpenge 4 Kurantdlr. om Maaneden, Aaret beregnet til 13 Maaneder, at betale af Rentemestrene, des uden fri Bolig i Husene paa Bremerholm. Saa længe han har denne Bestilling, skal han i København være fri for al borgerlig Skat og Tyng e. Hans Lønning skal regnes fra .¹ August 1626. Sj. R. 18, 230.

1. Okt. (Dalum). Miss. til Palle Rosenkrantz. Han

¹ Datoen ikke udfyldt.

skal sammen med Frederik Günther, Kancelliforvalter i Tyske Kancelli, begive sig til Borgemestre og Raad i Lybæk og paa Kongens Vegne forhandle med dem efter den Instruction og det Kreditiv, som vil blive tilsendt ham med Günther. Han skal holde sig færdig, saa at han straks kan rejse til Lybæk, naar Günther kommer. Sj. T. 23, 392. K.

1. Okt. (Dalum). Miss. til Gabriel Kruse [Admiral for Flaaden ved Lybæk]. Da Lybæk har erklæret sig med Kongen, skal han straks frigive alle de lybske Skibe, som han efter Kongens Instruction har anholdt paa Lybæks Red. Sj. T. 23, 392 b. K.¹

— Miss. til Offe Høg om straks at begive sig til Dalum til Kongen. Sj. T. 23, 392 b. K.

— Miss. til Corfits Rud. Der meddeles ham efter Ansøgning Afsked fra hans Stilling som Ritmester [over Fyen]. F. T. 3, 1019.

— Miss. til Marquor Bilde. Da Greven af Turlach har fremsendt adskillige Klager over Forholdene i Assens og har begæret, at en af Kommissarierne maatte tilforordnes ham til sammen med ham at afhjælpe de paaklagede Forhold, skal han i denne Egenskab begive sig til Assens. F. T. 3, 1019.

— Miss. til Johan Friis. Da Jens Mand, Borger i Assens, har faaet Beskærmelsesbrev mod Tiltale for Gælden til Johan Friis, har Kongen befalet Borgemestre og Raad i Assens at tilholde Jens Mand at indstævne Sagen for Rigsraadet, saa at han kan være tilstede „her i Byen“² fire Uger, efter at han er advaret derom. Johan Friis anmodes nu om ogsaa at give ham Meddelelse herom. Hvis han ikke møder til den fastsatte Tid, skal det staa Johan Friis frit for at efterfølge de erhvervede Domme. F. T. 3, 1020.

— Miss.³ til Borgemestre og Raad i Assens. I Gælds-sagen mellem Johan Friis til Øresløfgaard og Jens Mand i Assens skal de for denne lade forkynde det kgl. Missive om inden fire Uger efter Brevets Forkyndelse at møde for Rigens

¹ Paa Konc. findes følgende Paategning: „Iefverit Fred. Gynter dette bref, ad tilstille Gabriel Kruse, om Lybeck sigh accommoderer, ellers ad føre dette thilstede igien.“

² Odense, jvfr. ndfr. 6. Nov. 1627.

³ Indførslen korrumperet; Skriveren har sprunget noget over.

Raad „her udi Byen“. I modsat Fald skal det staa Johan Friis frit for at efterfølge sine erhvervede Domme. F. T. 3, 1020.

1. Okt. (Kbhvn.). Miss. fra Rigsraadet til Mogens Kaas og Christoffer Ulfeldt. Hendrik Holck, som er taget til Fange af de Kejserlige, har skrevet til sin Moder, Fru Dorrette Banner, at han lider stor Nød for Penge, og har bedt om af sin Rest at faa 700 Rdlr. De skal hos Kongen anholde om, at han af sin Rest maa faa 700 Rdlr. og at Pengene maa blive sendt med hans Tjener til Wien, hvor han er fangen. J. T. 8, 167. K.

2. Okt. (—). Instruktion for Holger Rosenkrantz til Frøling, Befalingsmand paa Island, som Øverstkommanderende paa den Flaade, der skal ligge i Øresund til Landets Forsvar. Han skal afværge fjendtligt Anfald og Landgang og anden Skade paa Kongens Lande. Dernæst skal han hos ankommende Skibe og Skuder indhente Oplysning, om der nogetsteds udrustes nogen Flaade og hvor den agter sig hen, og hvad han erfarer, skal han straks meddele Regeringen. Han skal tilholde alle forbipasserende Skibe at bevise den tilbørlige Reverens med Strygning, dog skal han ikke besvære nogen med unødvendig Sætten, Strygen eller andet saadant. Sj. R. 18, 231 b.

— (Dalum). Miss. til Regeringen. Kongen har været nødsaget til paa Fyen at lade indkvartere en Del gevorbne Ryttere og Fodfolk, men da de ikke uden Landets Fordærv kan underholdes af dette ene Land, skal Regeringen forhandle med Undersaatterne i Sjælland, Skaane, Halland, Lolland og Falster om at komme Fyen til Hjælp og hidrage noget til deres Underholdning med Proviant. Sj. T. 23, 392 b. K.

— Miss. til Statholderen om med det allerførste til Hofholdningens Fornødenhed at sende Proviant og Krydderier efter medfølgende Fortegnelse til Nyborg og derfra med Vogne til Dalum. Han skal tilholde Proviantskriveren for Københavns Slot i Tide at lade slagte et temmeligt Antal Øksne, Faar, Lam og Svin, saa at der kan være godt Forraad til Kongens eget Køkken. Det Skib med Proviant og Krydderier til Hofholdningen i Glückstadt, der blev sendt tilbage til København, skal han lade losse og Ladningen forvare. Sj. T. 23, 393. K.

— Fortegnelse over Breve, som er sendt fra Glück-

stadt til Kancelliet og som Budet er bleven berøvet: 1. Miss. til alle Lensmændene om Maling af Lenenes Rug og Byg og Bagning af Beskøjter. 2. Miss. til de sjællandske og skaanske Rigsraader om at møde i København og træffe Anordning om Tilvejebringelse af Proviant. 3. Ligelydende Miss. til de jyske og fyenske Rigsraader om at møde i Vejle. 4. Miss. til Regeringen om 800 sjællandske Knægte til Oldenburg. 5. Miss. til det skaanske Raad om 700 Knægte til Oldenburg. 6. Miss. til Statholderen om at købe 3 eller 4 hollandske Pinnasser. 7. Miss. til Hr. Jørgen Skeel om sjællandsk Rostjeneste. 8. Bededagsbrevene. 9. Miss. om Mønstringen. Sj. T. 23, 393. K.

2. Okt. (Dalum). Miss. til Gregers Krabbe [Hindsgavl]. I Anledning af hans Forespørgsel om Traktementet for Generalkvartermesteren over Kavalleriet skal han affordre denne hans Bestalling og deraf erfare, hvad hans maanedlige Besolding er, og derefter anordne hans Traktement, saaledes som det er gjort med de andre Officerer. Dersom hans maanedlige Besolding er større end en Ritmesters, skal hans ugentlige Traktement være større i samme Forhold, ens, hvis Traktementet er ens, og mindre, hvis Maanedsbesoldingen er mindre. Hvad Rhingrevens Broder angaar, om hvem han meddeler, at han ikke findes paa Mønsterrullen, da skal han heller ikke have noget Traktement paa sin Person, da han ikke har nogen Bestalling af Kongen. F. T. 3, 1021.

— Miss. til Jacob Ulfeldt. Hvis det er muligt, skal han sende nærværende 21 Tømmermænd med en Skude fra Nyborg til København, men hvis der ingen Skude er at faa, skal han levere dem medfølgende Kongens Pas paa Vogne. F. T. 3, 1022.

— Instruktion for Knud Gyldenstjerne til Timb, Embedsmand paa Hald Slot og Knud Ulfeldt til Urup paa den ham befalede Rejse til Prins Christian (V)¹. Han skal

¹ I Overskriften er kun nævnt Knud Gyldenstjerne, til hvem Instruktionsen er stilet, i Indledningssætningen er Knud Ulfeldt medtaget, desuden nævnes det i det følgende Brev, at han har været afsendt sammen med Knud Gyldenstjerne til Prinsen.

begive sig til Prinsen og tilkendegive ham, at Kongen af hans Skrivelse har erfaret, at Prinsen er i den Formening, at det gevorbnne Rytteri og Fodfolk, som nu er i Jylland, skal begive sig til Aarhus og til Fyen; men da disse Folk underholdes for at forsvare Landets Grænser og da det heller ikke er tilbørligt, at Krigsfolket, naar Fjenden anfalder Landet, trækker sig tilbage og overgiver Landet med Undersaatterne til Fjenden, og da det ingensinde har været Kongens Mening, at Krigsfolket skulde begive sig til Aarhus eller Fyen, er det Kongens Beslutning, at det Krigsfolk, der er i Landet, skal blive dér til Forsvar. Endvidere har Kongen anordnet, at Morgan snarest skal tage til Aalborg og Folket til Hest og til Fods fra Pøl skal sætte an ved Aarhus eller Aalborg. Kongen tvivler ikke paa, at der i Landet findes adskillige Pas og Fordele, der, naar al Ting tages ret i Agt, kan tjene til at gøre Modstand mod Fjenden og opholde ham. Da Kongen endvidere har faaet adskillige Beretninger om, at Undersaatterne dér i Landet, navnlig Bønderne, viser sig ganske uvillige, formentlig som Følge af den Plyndring og haarde Medfart, som Kongens Ryttere har øvet mod dem, skal Prinsen lade nogle dertil egnede Personer forhandle med Undersaatterne, for at de fremdeles skal forholde sig som tro Undersaatter, og til Gengæld tilsige dem Beskyttelse og Bistand. For at dette bedre kan gennemføres, skal Prinsen saa tit, som det er fornødent, og mindst én bestemt Dag om Ugen, holde Krigsraad og Ret og efter Artiklerne lade straffe enhver, være sig høj eller lav, Officerer, Ryttere eller Soldater til Fods, der gør sig skyldige i ringeste Vold, Plyndring eller andre Utilbørligheder, da det ikke er muligt paa anden Maade at afhjælpe den Uorden, som nu tager Overhaand blandt Krigsfolket. Derimod skal der gøres en Ordinans om Kvarter og Tilførsel, saa Krigsfolket kan have sit tilbørlige Underhold og alting paa alle Sider kan gaa billigt og lideligt. Sj. R. 18, 232.

3. Okt. (Dalum). Aab. Brev til Prins Christian (V). Kongen har til ham affærdiget Knud Gyldenstjerne til Timb, Embedsmand paa Hald Slot, og Knud Ulfeldt til Urup, til overfor ham at fremsætte nogle Bestillinger og Ærender. Han kan have fuldkommen Tro og Love til disse for, hvad de paa Kongens Vegne skal forrette hos ham. Sj. R. 18, 232 b.

3. Okt. (Dalum). Miss. til Gabriel Kruse. Erik Krabbe, Kongens Agent i Sverrig, har meddelt, at et Skib, der er fragtet i Stockholm til Lybæk, nederst i Lasten har skjult Skyts og ovenpaa er lastet med andre Varer, som han kan se af Erik Krabbes hosføjede Skrivelse. Han skal have vel Agt paa saadanne Skibe og Paafund, at de ikke uformærkt slipper forbi. Sj. T. 23, 393 b. K.

— Miss. til Statholderen. Kongen sender ham et Missive til Gabriel Kruse til Hiuleberg, Admiral for Flaaden paa Reden for Lybæk, med Anmodning om at sende ham det med første Lejlighed. Sj. T. 23, 394. K.

— Miss. til Ernst Normand. Caspar von Buchwald har efter Kongens Befaling sendt nogle Kanoner til Korsør. Af disse skal han straks sende de fire mindste til Assens med Lader og al anden Tilbehør samt Konstabler. Sj. T. 23, 394. K.

— Miss. til Jacob Ulfeldt [Nyborg], Holger Rosenkrantz [Odense St. Hans Kloster], Jørgen Brahe [Hagenskov] og Gregers Krabbe [Hindsgavl]. Da det berettes, at adskillige af Kongens gevorbne Krigsfolk uden Kongens Befaling kommer til Fyen fra andre Regimenter, fordi de vil indkvarteres paa Fyen, skal de give Strandvagten i deres Len Befaling til ikke at tillade nogen Rytter eller Fodfolk, hvem det end er, at komme i Land, uden at de har Kongens egen skriftlige Befaling om, at de skal lande her, men naar saadanne Folk ankommer, skal der straks gives Meddelelse derom. F. T. 3, 1022. Orig. (til Holger Rosenkrantz) i Landsark. i Odense.

4. Okt. (—). Miss. til Christoffer Ulfeldt. Han skal straks anordne Strandvagt i sit Len [Tranekær], hvor det gøres fornødent, for at der ikke uadvaret skal ske Landgang. Endvidere skal han befale Strandvagten, at de ikke maa lade nogen Rytter eller Fodfolk komme i Land uden Kongens egen skriftlige Befaling, men straks skal underrette Kongen, naar saadanne Folk ankommer dertil. F. T. 3, 1024.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Odense. Da der ankommer adskillige baade Ryttere og Fodfolk, som lader sig indkvartere uden Kongens Befaling, maa de ikke skaffe nogen

Kvarter uden Kongens særlige Befaling. De skal skaffe Kongen en Fortegnelse paa alle de Ryttere og Soldater, der er indkvarterede i Odense ud over Rhingrevens Ryttere, som det er befalet at indkvartere. Fremdeles skal de holde god, stærk Dagvagt i Portene, saa at ingen indlades, uden at de har Passedel fra Kongen, Generaløjtnanten eller de andre Oberster, der ligger her i Landet. De skal holde stærk Nattevagt, saa at al Ulempe forekommes og der ikke begaas Uordener. De Ryttere eller Soldater, der indkommer fra andre Kompagnier, skal tære paa deres egen Omkostning, hvor de har deres Kvarter, men maa ikke herefter faa frit Kvarter, da de har haft det andetsteds. F. T. 3, 1024.

4. Okt. (Dølum). Miss.¹ til Holger Rosenkrantz til Rosenholm, Amtmand i Odense. Da Kongen erfarer, at der i Odense skal samle sig alle Slags Pak, som foregiver, at de er blevne tilovers fra Træfningen for nylig i det Oldenborgske og derfor atter vil melde sig ved deres Kompagnier, og da Kongen desuden ikke er sikker paa, om der ikke ved denne Lejlighed sniger sig fjendtligt Mandskab, deriblandt Spioner, igennem, skal han, for at forebygge saadant saa meget som muligt, medtage en Major og en Borgemester fra Odense og sammen med dem foretage Husundersøgelse i Byen og udvise dem, som paatræffes der ud over de der indlogerede Kompagnier, til deres Regimenter. Orig. i Landsark. i Odense.

— Miss. til Statholderen. Han skal til Claus Daa til Rafnstrup, Embedsmand paa Draxholm, efter dennes Ønske udlevere nogle smaa Stykker, der dog skulde omstøbes, mod at han leverer lige saa meget Kobber. Sj. T. 23, 394. K.

— Miss. til Kommissarierne paa Fyen. Da Frederik Munk til Harritsker² har berettet, at han har en Gaard paa Fyen i Runby³ Sogn, paa hvilken han selv vil holde Hus, skal de forskaane denne Gaard for Indkvartering. F. T. 3, 1023.

¹ Paa Tysk. ² Haraldskær. ³ Skriveren har ikke kunnet læse Sognets Navn, i hvilket der er rettet. Der synes at staa: Rue eller Run med senere tilskrevet: by.

4. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Dr. Hans Reisener, Superintendent over Sjællands Stift. Da Jørgen Danielsen, Raadmand i København, efter Øvrighedens Befaling for nogen Tid siden har udløst en Fange af Tyrkiet og dertil betalt 528 Speciedlr., skal han erstatte Jørgen Danielsen dette Beløb af de Penge, som beror hos ham til Udløsning af Fanger fra Tyrkiet. Sj. T. 23, 394. K.

— Miss. til Frederik Urne. I Anledning af hans Forespørgsel om, hvorledes han skal forholde sig, hvis Kongen ankommer i egen Person med et Antal Ryttere og vil i Land, og om det maa tilstedes ham at komme i Land med Fodfolk, svarer, at man ingenlunde tror, at der skulde være nogen, som skulde gøre sig nogen Tanke om Kongens og hans Folks Landgang. Men de Breve, der er udgaaet om Rytteriet, er at forstaa om Ryttere, der med Vold vil trænge ind i Landet og røve og plyndre, som det berettes at være sket i Jylland. Hvad Spørgsmaalet om en Mand til at føre Bønderne i Lenet angaar, kan han, om noget hastigt paakommer, tage en af Knægtene paa Slottet, indtil man kan faa en anden. Sj. T. 23, 394 b.

— Ligelydende Miss. til Mogens Gyldenstjerne (undtagen det sidste Punktum). Udt. i Sj. T. 23, 395. K.

— Miss.¹ til Hendrik Gyldenstjerne og Knud Grubbe [Kommissærer over Malmøhus m. fl. Len og Blekinge]. I Henhold til den tidligere Skrivelse² om Udskrivning af Soldater i Skaane bestemmes det, at der i Malmøhus Len med de Soldater, som tidligere har været udskrevet, skal være 3 Kompagnier, fordelte paa følgende Maade: i Oxie, Barre og Torne Herreder med Dalbye Birk et Kompagni, i Skyts, Vemminghøgs og Liufnits Herreder med Børringe³ og Linholms Birker et Kompagni og i Ingelsted, Herrested, Jerrested og Fers Herreder i Landskrone Len et Kompagni. Hvert Kompagni skal være paa 300 Mand; de to Kaptejner, som mangler, vil blive sendt til ham med det allerførste. I Christianstads Len skal der være to Kompagnier, hvert paa 300 Mand, nemlig: i Giønge og Villands Herreder

¹ Underskrevet af Hr. Anders Bilde, Tage Thott og Frants Rantzau.

² 30. Sept. 1627.

³ Nu Borringe Kloster, Vemmenhøgs H.

med Undtagelse af Gjemse Sogn¹ et Kompagni og i Giers, Froste og Albo Herreder et Kompagni. I Blekinge med den Del af Gjemse Sogn, som ligger i Villands Herred, to Kompagnier, hvert paa 300 Mand, nemlig: i Lister og Bragne² Herreder med Gjemse Sogn et Kompagni, i Medelstad Herred og Østerherred i Christianopels Len et Kompagni. Ogsaa dertil vil der blive sendt en Kaptejn. Gevær til disse Folk findes paa Malmøhus. Hvis han kan inndele Herrederne bedre, eftersom der findes mange unge Karle til, er man ogsaa tilfreds dermed, men der skal være saa mange Kompagnier og Folk som nævnt. Sk. T. 5, 269.

4. Okt. (Kbhvn.). Ligelydende Miss. til Tage Thott Andersen og Laxmand Gyldenstjerne [Kommissærer over Helsingborg og Landskrone Len samt Halland] om, at der skal oprettes følgende Kompagnier: i Helsingborg og Herritsvad Klosters Len et Kompagni, i Ronneberg³, Horagers⁴ og Ons⁵ Herreder i Landskrone Len et Kompagni. Da der mangler en Kaptejn, vil denne blive sendt med det første. I Halmstad og Laholm Len et Kompagni, i Varberg Len 2 Kompagnier, hvert paa 300 Mand. Gevær til disse findes paa Helsingborg Slot. Sk. T. 5, 269 b.

5. Okt. (Dalum). Miss. til Danmarks Riges Raad. Kongen har erfaret, at man her og der lader fornemme, at Undersaatterne i Tide burde være advarede for den overfaldende Skade, som er paakommet dem. Kongen vil derfor, for at Raadet og hver ærlig Mand kan erfare hans Erklæring derom, hermed demonstrere, at sligt ikke har kunnet ske, men at der vel findes andre, som kunde og burde have gjort sligt. Da Kongen havde gjort Anordning i Holsten, saa vidt som det var muligt, og fornam, at Fjenden rykkede Riget nærmere, og tillige var vis paa, at Rendsborg i Længden ikke kunde holde sig, navnlig da Fjenden af Hertugen af Holsten fik al den Hjælp, denne kunde afstedkomme, drog Kongen den 13. Sept. fra Glückstadt i den Hensigt at samle en Armé af sit Rytteri og Landfolket paa et belejligt Sted og dér gribe Stand og drog saa ved Dag og Nat henad

¹ Jemshøg S., nu Listers Herred.

² Bräkne H.

³ Rønneberg.

⁴ Harjager.

⁵ Onsjø.

Flensborg til for der at gøre en Begyndelse, og kom dertil den 15. Sept. Da Kongen nu kom udenfor Slottet paa Bakken, hørte han adskillige blæse Larm og raabe i Byen og saa nogle Kompagnier rykke ad Vejen henad Haderslev til, saa at han ikke kunde vide, om det var Ven eller Fjende. Da Kongen saa af en Herremand fornam, at det var hans egne Folk, begav han sig op paa Slottet og talte der med en Del af Officererne og fandt alting der i en usædvanlig Forvirring, som det ikke var muligt at rette. Kongen vilde saa forføje sig til Haderslev og gav det danske og det tyske Rytteri Befaling til smukt sagte at marchere henad Haderslev til og ikke haste, uden at Fjenden kom dem altfor stærkt paa Halsen. Men en Del af dem naaede frem før Kongen. Den 17. Sept. drog Kongen til Kolding for der at gribe Stand, men panicus terror (den paniske Skræk) var der saa stærk forhaanden, ut nihil supra (saa der ikke var noget at gøre). I Kolding spurgte Kongen og lod spørge dem, der kendte Landet, hvor man bedst kunde gribe Stand; der blev svaret, at der ikke var nogen sikker Plads, hvor man kunde samles, uden Fyen og Vendsyssel. Saa blev det befalet Gunde Lange [Koldinghus] straks at begive sig ind i Landet og advare Folket, at de skulde flytte. Hvad nu er sket, giver Tiden. At advare Undersaatterne ved Skrivelse, var ganske umuligt paa Grund af Tidens Korthed, og Kongen havde heller ingen hos sig, som kunde forfærdige Brevene, ikke heller var der nogen Sandsynlighed for, at de kunde bringes frem. Heraf kan erfares, at der af Kongen er gjort, hvad der kunde, og at det var ham ganske umuligt at gøre videre. Kongen formener, at de, som var hjemme i Landet, og som i Kongens Fraværelse burde vide, hvorledes det gik til, burde have haft Kendskab til Fjendens March og Bedrift og i Tide burde have advaret Folk i Landet, for at de kunde redde sig, i Synderlighed da Lensmændene paa adskillige Steder flyttede deres eget Gods. Dette har Kongen villet lade dem vide til en kort Efterretning og vil konferere videre med dem derom, naar Lejlighed gives. Sj. T. 23, 395. K.

5. Okt. (Dalum). Bestalling for Falk Lykke til Bolle-
rup, Befalingsmand i St. Peders Kloster i Lund, som Øverste
over det skaanske Regiment Knægte med Tjeneste til Lands
og til Vands. Han skal have flittigt Indseende med Kaptejnerne

og andre Officerer, at de flittigt mønstrer og eksercerer Knægtene, holde god Justits efter de Krigsartikler, som er meddelt ham eller meddeles ham af Kongen eller Krigskommissarierne i Skaane, og paase, at ingen utilbørligt plager eller beskatter Knægtene eller tager den ringeste Gave af dem enten for Pasbord, naar de har udtjent, eller for Udskrivning. Sk. R. 4, 394.

5. Okt. (Dalum). Miss. til Kommissarierne paa Fyen. Da det berettes, at en Del af Conrad Nels' og de weimerske Ryttere opholder sig i Assens, omtrent 40 Mand, som dog ikke skal have Heste, skal de skaffe disse Ryttere en Skude, saa at de, der ingen Heste har, straks kan overføres til Horsens eller hvor de bedst kan komme i Land i Jylland, medens de, der har Heste, skal henvises til Middelfart. F. T. 3, 1025.

— Miss. til Marquor Bille. Han skal have Tilsyn med Hagenskov Len, medens Lensmanden, Jørgen Brahe til Hvedholm, er fraværende i Udlandet i Kongens Ærinde. F. T. 3, 1026.

— Miss. til Anders Bilde om, at Kongen har forordnet ham til at være Ritmester over det ene fyenske Kompagni Ryttere, hvorfra Corfits Ulfeldt til Sandholt nu er forløvet, med Underholdning for sin egen Person lige med de andre, weimarske Ritmestre og desuden ved Kompagniet en Kvartermester, to Korporaler og en Trompeter, der ogsaa skal underholdes lige med de weimarske. F. T. 3, 1026.

— Miss. til Gregers Krabbe. Han skal udstede Anordning til Borgemestre og Raad i Middelfart om, at de straks lader overføre de Folk, som henvises til dem af Markgreven af Turlack med dennes Pas om, at de skal til deres Regimenter i Jylland. F. T. 3, 1026.

— Miss. til Jacob Ulfeldt. Kongen har befalet nærværende Hans Matsen, Skytte paa St. Hans Kloster i Odense, efterhaanden i Kongens Dyrehave paa Nyborg Len at skyde de Dyr, som behøves til Kongens Hofholdning. F. T. 3, 1027.

— Miss. til Jesper Friis. I Anledning af hans Andragende om, at han paa sit Kompagni har forstrakt 2368 Rdlr., har Kongen bevilget, at disse Penge skal betales ham efterhaanden af de her indkommende Penge, eftersom Kongens Penningmestre eragter, at de kan strække til dertil. F. T. 3, 1027.

5. Okt.¹ (Dalum). Miss. til Hans Oldeland. Han skal straks begive sig til Kongen i Dalum Kloster, hvor han vil faa dennes Vilje at vide. F. T. 3, 1064.

6. Okt. (—). Miss. til Hendrik Hvitfeldt om at begive sig til Skaane med sit Kompagni. Sk. T. 5, 270.

— Aab. Brev om, at Fru Ellen Marsvin til Ellensborg, Knud Ruds Enke, agter at flytte noget af sit Gods til Sjælland, og at Borgemestre og Raadmænd i Nyborg skal skaffe hende Færger og Skuder til at overføre hendes Gods til Korsør eller en Skude til at føre det til København. F. R. 3, 396.

— Miss. til Holger Rosenkrantz. Han skal til Kongens Vintapper Niels Andersen udlevere 18 Skpr. Humle og 4 Pd. Malt til Hofholdningen og føre det til Regnskab. F. T. 3, 1027.

— Miss. til Kommissarierne i Fyen. De skal skaffe Rhingrevens Regimentskvartermester Kvarter paa Heste og Folk, som det er bevilget ham. F. T. 3, 1028.

— (Kbhvn.). Søpas for Mads Thommesen, Raadmand i Vejle, for en Skude, som han agter at sende fra København til Vejle for dér at hente noget af hans Gods og føre det til København. J. R. 8, 170 b.

9. Okt. (—). Miss.² til Borgemestre og Raad i Helsingør om efter Kongens Vilje at indkvartere Løjtnant Johan Mylner og 26 Soldater i Helsingør. Sj. T. 23, 396. K.

— Ligelydende Miss.² til Borgemestre og Raad i Køge om at indkvartere Sergent Hendrik Albrecht og 26 Soldater i Køge. Udt. i Sj. T. 23, 396. K.

10. Okt. (Dalum). Miss. til Henrik Podebusk. Da Gregers Krabbe til Tostelund, Embedsmand paa Hindsgavl Slot, ligger syg og ikke kan have tilbørligt Tilsyn med Lenet, overdrages det ham, indtil Gregers Krabbe atter er rask, at have Indseende med Hindsgavl Len, saa at alt i Lenet og Byen gaar skikkeligt og vel til og intet forsømmes, men al Uorden blandt det indkvarterede Folk forebygges. F. T. 3, 1028.

¹ Brevet er indført mellem 4. og 6. Nov. ² Underskrevet af Tage Thott; ved Konc. ligger dennes Ordre til Kancelliet om Udfærdigelsen af Brevene.

10. Okt. (Dalum). Miss. til Kaptejnen paa Gallejen for Middelfart. Han skal straks med Gallejen og medhavende Folk følge med Oberst Jokim Slavata til Als og Ærø og hjælpe ham af yderste Formue til dér at faa landsat sine Ryttere og ogsaa ellers i alle Maader være ham behjælpelig. Saa snart de er i Land, skal han straks begive sig tilbage igen. F. T. 3, 1029.

— Miss. til Jacob Ulfeldt og Holger Rosenkrantz. De skal forsyne [Oberst] Slavata med Proviant og Foder for fire Dage til hans Rytteri og Folk. Endvidere skal de sende den Ammunition, som er kommen til Nyborg, til Assens, og levere den til den, som forordnes dertil af Markgreven af Baden. F. T. 3, 1029.

12. Okt. (—). Miss. til Regeringen om snarest at sende 200 af Oberst Marquort Rantzaus Soldater, der er i eller kommer til København, til Admiral Gabriel Kruse paa Redden ved Lybæk til Anvendelse paa Flaaden dér. Sj. T. 23, 396 b. K.

— Miss. til Bisperne om Kirkebøn for Fru Kirstine Munk og hendes Børn. — Dr. Hans Reisener (Sjælland), Dr. Hans Mikkelsen (Fyen), Dr. Mads Jensen (Lund), M. Niels Simmesen (Oslo), M. Tomis Kortsen (Stavanger), Dr. Niels Paaske (Bergen) og M. Peder Skielderup (Trondhjem). Sj. T. 23, 396 b. K. (Tr.: Dsk. KL. III. 127 f. (m. Datum 13. Okt.) og i Udt. i CCD. IV. 377 og Birket Smith: Leonora Christina I. XV).

13. Okt. (—). Miss. til Gregers Krabbe. Da der i hans Len [Hindsgavl] skal være nogle Steder, særlig ved Fønsskouf og Fenøe, hvor Fjenden let kan komme over, hvis der ikke holdes Vagt, skal han forordne Bønderknægte i Lenet til at holde Vagt, hvor det gøres fornødent, og hvis Bønderknægtene ikke er tilstrækkelige til at forsvare de Pladser, hvor der er Fare, skal han udtage saa mange af de unge Karle, som tjener Bønderne i hans Len, at de kan forsvare de nævnte Steder. Ellers skal han have godt Opsyn i sit Len med at anlægge Skanser, hvor det gøres fornødent, og i andre Maader, som Tiden udkræver det. F. T. 3, 1030.

14. Okt. (—). Miss. til Rigsraadet. Peder Nielsen, Rigens Skriver, har efter et ham af Niels Mikkelsen i Køben-

havn overgivet Haandskrift nogle Penge at fordre hos Peder Pedersen og Søfren Jensen, Borgere sammesteds, som ikke har betalt Pengene i rette Tid og som han derfor har stævnet for Danmarks Riges Raad. Da den berammede Herredag ikke kan holdes, skal Raadet indstævne Parterne for sig og skille Tvistigheden imellem dem ved endelig Dom. Sj. T. 23, 397 b.

14. Okt. (Dalum). Miss. til Jørgen Vind. Da Christoffer Urne til Aasmark, Befalingsmand paa Aalholm, som har været Christian Uldrik Gyldenløves Væрге, paa Grund af andre Bestillinger ikke mere kan forvalte dette Værgemaal, skal Jørgen Vind overtage dette Værgemaal, naar han bliver advaret derom. Han skal give Christoffer Urne Kvittering for, hvad han faar af denne vedrørende samme Værgemaal. Endvidere skal han hos Berent Geist lade fordre 600 Rdlr. in specie, som denne skylder Christian Uldrik Gyldenløve af Rollufstrups Afgift, og hos det ostindiske Kompagni 3000 Speciedlr., som det skylder ham for hans Pension i 3 Aar. Endelig skal han i Renteriet modtage Renten af de Penge, som Kongen skylder Gyldenløve og som er forfaldne, og sende dem til Kongen, saa skal han faa Kongens Forvaring derpaa. Sj. T. 23, 397 b. K.

— Miss. til Holger Rosenkrantz. Da der daglig forefalder adskilligt at forrette og derfor behøves nogle gode Mænd og Raader, som kan være tilstede hos Kongen, skal han blive tilstede i Odense Købstad. F. T. 3, 1030.

— Miss. til Gregers Krabbe. Han skal straks skaffe Jokim Schlavata, Kongens Oberst, Fetalje af Brød, Øl og Kød til hans Krigsfolk, der ligger ved Middelfart, og Hø til deres Heste samt saa meget Havre, som i en Il kan tilvejebringes, og ikke tage nogen Forsømmelse heri, da der ligger stor Magt derpaa. F. T. 3, 1031.

— Miss. til Anders Bilde til Damsboe. Da Kongen har forlovet Maquort Bilde til Hvidkilde, Befalingsmand paa Rugaard, fra hans Løjtnantsbestilling, skal han forordne Henning Valkendorf til Brangstrup til Løjtnant i dennes Sted og Eiler Bilde til Hvidkilde til Kornet. F. T. 3, 1031.

— Miss. til Kommissarierne paa Fyen. Kvarterkommissarierne paa Fyen skal skaffe nærværende to Soldater af Kaptejn Thomas Christians Kompagni, Jacob Kock og Niels Nielsen, Kvarter lige med andre Soldater til Fods; de skal for-

ordnes under Jesper Friis til Ørbeklundes Kommando. F. T. 3, 1032.

14. Okt. (Dalum). Miss. til nogle af Lensmændene¹. Da Kongen erfarer, at adskillige Skibe og Skuder fra Jylland saavel som fra Flensborg, Ekellenfore og andre Steder i Lante Holsten, som Fjenden nu har besat, vil ankomme til de øvrige Lande, skal de lade anholde alle saadanne Skibe og Skuder, som allerede er ankomne eller herefter ankommer, og sælge dem til Kongens Undersaatter i de Lande, som endnu er fri for Fjenden, eller ogsaa skal Skipperne stille Loven og Visen for, at de ikke vil sejle paa de Steder, som Fjenden holder besat, for at denne ikke skal bemægtige sig dem og bruge dem til at fortsætte sit Angreb paa Kongens Lande og Riger. F. T. 3, 1032.

— Miss. til Laurits Grubbe, Palle Rosenkrantz og Christoffer Urne. Da Fru Øllegaard Pentz, Jokim Berneusius's² Enke, har begæret 2 Gaarde i Maijebølle Sogn, 2 Gaarde i Munkebye, 1 Gaard i Tillidtse og 1 Gaard i Beetoft³ i Vesternæs Birk, alle i Sønderherred i Lolland, til Mageskifte for 3 Gaarde⁴ i Egense og 4 Gaarde og 4 Gadehuse i Nørre Vidbye, alle paa Falster, skal de besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Sm. T. 6, 246.

— (Kbhvn.). Miss. til Borgemestre og Raad i efternævnte Byer. Det er Kongens Befaling, at der skal udskrives Baadsmænd i København (100 Mand), Malmø (30 Mand), Helsingør (15 Mand) og Landskrone (15 Mand). De skal straks sendes til Bremerholm til Kongens Admiral. Sj. T. 23, 397. K. (Se CCD. IV, 377).

15. Okt. (Dalum). Miss. til Pros Mund. Han skal straks forføje sig til Kongen til Dalum, hvor han skal faa Kongens Vilje at vide. Sj. T. 23, 398. K.

— Miss. til Hans Lindenov. 2 Kompagnier af Oberst Holcks Regiment skal forlægges til Samsø i Vinterkvarter. Sj. T. 23, 398. K.

— Miss. til Rigsraaderne⁵ om at møde i Slagelse den 1. November for dér at erfare Kongens Vilje. Sj. T. 23, 398 b. K.

¹ Der opgives ikke, hvilke. ² Joachim v. Barnewitz. ³ Bar-
tofte. ⁴ Gaardenes Antal er ikke angivet, men kun Navnene paa
Beboerne. ⁵ De opregnes alle i Konc.

15. Okt. (Dalum). Miss. til Jens Høg om, at Falk Lykke til Bollerup, Befalingsmand paa St. Peders Kloster [Lund], har faaet Tilladelse til paa Gulland at købe 1000 Bloksten og udføre dem. Sk. T. 5, 270.

— Miss. til Jacob Ulfeldt [Nyborg] og Jørgen Brahe [Hagenskov]. De skal snarest paa St. Hans Kloster i Odense levere al den Havre, som de kan tilvejebringe af Bøndernes Landgilde i deres Len. F. T. 3, 1033.

— Miss. til Holger Rosenkrantz. Han skal straks lade det Mel, som Johan Friis til Ørresløfgaard maatte levere ham, bage i Brød og sende det til Oberst Kolbs Folk, som ligger ved Svendborg og Nyborg. F. T. 3, 1033.

— Miss. til Jacob Ulfeldt. Han skal straks fra Købstæderne i hans Len [Nyborg] skaffe Oberst Kolb fem Skuder til at overføre to Kompagnier af hans Krigsfolk til Samsø og skaffe disse Folk og dem, han har liggende ved Svendborg og Nyborg, nødtørftig Proviant af Øl, Brød og Kød samt Krudt, Lod og Lunter, saa meget Jacob Ulfeldt eragter fornødent. F. T. 3, 1034.

16. Okt. (—). Bevilling for Hr. Søfren Heggelund, forhen Feltpræst ved Hæren, som nu er forløvet af Tjenesten, til, at han for denne Tjenestes Skyld maa faa det første ledige Præstekald paa Sjælland, hvortil han efter Ordinansen lovligt kan blive kaldet. Sj. R. 18, 233.

— Miss. til Daniel Hogevald, Kongens Barber. Han skal snarest begive sig til Jacob Ulfeldt til Urup, Rigens Kansler og Befalingsmand paa Nyborg, og blive hos ham, til Gud hjælper ham af den Svaghed, som er paalagt ham. Sj. T. 23, 398 b. K.

— Forleningsbrev for Jørgen Vind til Gundestrup, Rentemester, paa det efter Christoffer Urne ledige Kannikedømme og Præpositur i Lund Domkirke. [Med Art. 1—2]. Sk. R. 4, 394 b.

— Miss. til Jacob Ulfeldt, Rigens Kansler [Nyborg Len]. Da Kongen har erfaret, at en Del af Marquort Rantzaus Soldater er ankommet til Kerteminde, skal han skaffe dem nødtørftig Proviant, indtil de bliver beordret til andre Steder. F. T. 3, 1034.

17. Okt. (—). Miss. til Mogens Kaas. Han skal for en

lidelig Fragt skaffe Major Friederich Mauritz v. Ørsellers Fuldmægtig en Skude, der kan sejle fra København til Hamborg og tilbage igen til København eller hvor Majoren er at finde. Sj. T. 23, 398 b. K.

17. Okt. (Dalum). Miss. til Jacob Ulfeldt om at skaffe Generalmajor Schlammersdorf godt Kvarter i Nyborg til hans egne Heste, da han skal forblive der indtil nærmere Besked. F. T. 3, 1035.

— Miss. til Kvarterkommissarierne i Fyen. Naar Markgreven af Turlack rejser fra Assens, skal de indkvartere Ritmester Redder med hans Kompagni dér. F. T. 3, 1035.

— Miss. til Jacob Ulfeldt [Nyborg Len]. Da Kongen har befalet Pros Mund til Biekisvold, Skibshøvedsmand, at begive sig til Holland med et Orlogsskib for at overføre Hertug Bernhard af Weimar, skal han straks skaffe Pros Mund en Maanedes Fetalje til Skibsfolkets Underholdning og nødtørftigt Traktement til Hertugens eget Taffel med Vin og Tilbehør. Hvis Hertugen forlanger det, skal han skaffe ham en god og forfaren Styrmand. F. T. 3, 1035.

— Miss. til Christoffer Ulfeldt. Holger Rosenkrantz til Rosenholm, Befalingsmand paa St. Hans Kloster i Odense, og Dr. Hans Mikkelsen, Superintendent over Fyens Stift, har for nogen Tid siden¹ faaet Befaling til at afsige Dom over en Præst paa Langeland, ved Navn Hr. Povel Christoffersen, der menes at have aflagt Mened i en Sag vedrørende et Kvindfolk, som han skal have besøvet. Han skal snarest lade Hr. Povel Christoffersen indstævne for Holger Rosenkrantz og Dr. Hans Mikkelsen og erhverve Dom i Sagen. F. T. 3, 1036.

18. Okt. (—). Miss. til Tolderne i Øresund. De skal skaffe Oberst Makey og hans skotske eller engelske Folk et Skib, der kan føre dem til England. Sj. T. 23, 399. K.

— Miss. til Frants Rantzau. Han skal give Borgerne i København Befaling om, at enhver skal forsyne sig med Proviant for Aar og Dag og med saa meget Krudt og Lod, som enhver mener at have fornøden. Da der er mange fattige Folk blandt Borgerne, skal de, som har Formue, forsyne sig des bedre. Sj. T. 23, 399. K.

¹ 22. Maj 1626.

18. Okt. (Dalum). Miss. til samme. Eftersom Kongen erfarer, at Borgerskabet og andre i København flytter deres Gods derfra til andre Steder, skal han lade saadant forbyde og have flittigt Indseende med, at ingen, hvem det end er, maa flytte noget Gods fra København til andre Steder. Sj. T. 23, 399. K.

— (**Kbhvn.**). Miss. fra Tage Thott til Borgemestre og Raad i Helsingør og Køge. De skal straks sende de tyske Soldater, der nylig er komne dertil for at indkvarteres dér, til København. Der tilsendes dem en Ordinans, hvorefter Soldaterne skal rette sig. Sj. T. 23, 399 b. K.

— (**Dalum**). Miss. til Holger Rosenkrantz. Da to Skuder er ankomne ved Bregenhø med nogle af Oberst Slaffuetøns Ryttere, skal han straks skaffe dem nødtørftig Underholdning af Øl, Brød, Ost, Smør og noget Kød samt Foder til deres Heste, saa at de kan underholde sig paa Skibene og ikke behøver at komme i Land, indtil de kan komme derhen, hvorhen Kongen har beordret dem. F. T. 3, 1037.

— Miss. til Jacob Ulfeldt. Han skal lade arrestere saa mange Skuder, som er nødvendige til at overføre Hoffanen, som er paa omtrent 250 Heste foruden Vogne. Naar Skuderne er samlede, skal han straks underrette Vendsel Rotkirk, Ritmester over nævnte Kompagni, i Odense derom. F. T. 3, 1037.

— Miss. til Kommissarierne paa Fyen om, at der ikke skal ske Indkvartering, hverken af Ryttere eller Kudske, paa Mogens Kaas til Støringgaard, Befalingsmand i Mariager Klosters Hovedgaard og tilliggende Gods. F. T. 3, 1038.

— Miss. til Jacob Ulfeldt. Han skal skaffe Oberst Kolb 200 Spader af dem, der ligger paa Nyborg Slot. Hvis der ikke er saa mange, skal han udtage de andre hos Bønderne i sit Len [Nyborg]. F. T. 3, 1038.

— Miss. til Christoffer Urne. Kongen har ansat Daniel Krell og Hans Christoffer Lochmand som Kaptejner over Landfolket paa Lolland og Falster med en maanedlig Løn af 40 Rdlr. in specie, for deres Løjtnant 20 Speciedlr., Sergenten 8 Speciedlr. og Korporalen 6 Speciedlr. Fændrikken skal tages af Indvaanerne dér i Landet. Han skal forordne, at disse Kaptejner og deres Officerer faar den nævnte Løn af Landet. Sm. T. 6, 247.

18. Okt. (Dalum). Ligelydende Miss., mutatis mutandis, til samme om Markus Hess og Mikkel Walter. Udt. i Sm. T. 6, 248.

— Ligelydende Miss. til samme om, at Peter Ziel skal være Major med 60 Rdlr. om Maaneden og 12 Dlr. paa Tjenerne, men ellers i alle Maader som forskrevet staar. Udt. i Sm. T. 6, 248.

19. Okt. (—). Miss. til Frants Rantzau. Han skal af Renteriet i København lade udbetale 1000 Rdlr. til Major Frederik von Rosten paa hans Resttilgodehavende og lade skaffe Hr. Sigmund Niclas von Puchem en Klædning paa Kongens Vegne. K. Sj. T. 23, 400.

— Miss. til Peder Basse. Der skal indkvarteres 250 Mand af Oberst Rantzaus Soldater i Stege. Deres Traktement, som Bønderne paa Landet skal udgive, skal være følgende: en Kaptejn 10 Rdlr. om Ugen, en Sergent og deslige Officerer 1½ Rdlr. om Ugen, en Adelburs eller Korporal 1 Rdlr. om Ugen og en gemen Soldat 3 Rigsort om Ugen, hvormed de skal underholde sig selv og intet videre have uden Husly. Resten skal findes paa deres Afregning. Han skal tilholde Officererne at holde Soldaterne under god Justits, saa at ingen bedriver Gevalt eller Modvilje. Sj. T. 23, 400. K.

— Miss. til Claus Daa. Kongen har befalet at sende to af Fangerne¹ paa Kalundborg Slot til Draxholm Slot, hvor han skal lade dem forvare og underholde. Sj. T. 23, 400 b. K.

— Miss. til Hans Lindenov. Da Fogden paa Samsø Jacob Brun er draget fra Landet, skal han straks sende en anden tro og dygtig Karl dertil, som kan have Indseende med al Ting dér paa Landet og, om noget fjendtligt paakommer, tilholde Bønderne at forsvare sig. Sj. T. 23, 400 b.

— Miss. til Holger Rosenkrantz. Da fem Skibe er ankommet ved Quedtzhoulm med nogle af Oberst Slavetas Ryttere,

¹ I det foregaaende Missive af 19. Okt. til Frants Rantzau har der i Konc. oprindelig staaet en Ordre om at sende to af Fangerne paa Kalundborg til Roskilde og anordne deres Underhold dér, men dette Stykke er slettet.

skal han straks skaffe dem nødtørftig Underholdning af Øl, Brød, Smør, Ost og noget Kød samt Foder til deres Heste, saa at de ikke er nødt til at komme i Land. F. T. 3, 1038.

19. Okt. (Dalum). Miss. til Kvarterkommissarierne. Kongen har for deres Bestilling bevilget, at deres Sædegaard og alt andet Bøndergods skal være frit for Indkvartering. F. T. 3, 1039.

— Miss. til Gregers Krabbe. Han skal straks opbyde Landfolket i sit Len [Hindsgavl] og her for Landet, hvor nogle Ryttere af Slavetas Regiment er ankommet, og afværge, at de kommer i Land. F. T. 3, 1039.

— Ligelydende Miss. til Marquor Bilde [Rugaard]. Udt. i F. T. 3, 1039.

— Miss. til Jacob Ulfeldt. Naar Gregers Krabbe til Tostelund, Embedsmand paa Hindsgavl Slot, anmoder ham om Krudt, Kugler og Lunter, skal han levere ham 3 Centner Krudt og Kugler og Lunter i Forhold dertil. F. T. 3, 1040.

— Miss. til Jørgen Seefeld. Han skal være tilstede paa Fyenbo Landsting næste Dag, naar Sagen mod den Troldkvinde [Lammeheine]¹ kommer for, optegne, hvad der løber for, og protokollere Dommen, naar Landsdommeren afsiger den. F. T. 3, 1040.

— Miss. til Jacob Ulfeldt. Han skal skaffe Oberst Marquort Rantzaus Folk, som ligger ved Kerteminde og Nyborg og er omtrent 250 Mand, Skuder til at overføre dem til Møen og den nødtørftige Proviant paa Rejsen hertil. F. T. 3, 1040.

— Miss. til Gregers Krabbe. I Anledning af hans Beretning om, at de i hans Len [Hindsgavl] indkvarterede Soldater ikke vil holde Vagt, bestemmes det, at der af de først indkommende Penge skal gives dem en Maanedes Sold. Vagterne skal han saa vidt muligt lade besørges af Bønderne, indtil der kan forordnes Soldater dertil. Spørgsmaalet om, hvor Skanserne skal lægges, skal bero indtil videre. Krudt, Kugler og Lunter skal han lade forlange hos Jacob Ulfeldt til Urup, Rigens Kansler og Embedsmand paa Nyborg Slot, der har faaet

¹ Nævnes i Overskriften til Brevet.

Befaling til at levere ham 3 Centner Krudt, 3 Centner Lunter og Kugler i Forhold dertil, hvilket han skal lade uddele til Vagten. F. T. 3, 1041.

19. Okt. (Kbhvn.). Miss. fra Tage Thott til Tolderne i Øresund. Han har faaet deres Skrivelse med Forespørgsel om, hvorledes de skal forholde sig med det hollandske Skib, som er ankommet til Øresund, og som har nogle faa Stykker og svensk Gods inde, hvormed det skal til Sverrig. Det synes ham raadeligt, at de lader Skibet passere. Sj. T. 23, 399 b. K.

20. Okt. (—). Miss. fra samme til Hans Lindenov [Kalundborg]. I København forfærdiges der to Skibe, der skal ligge paa Strømmen mellem Aarhus og Kalundborg for at afværge fjendtligt Overfald og Landgang. Han skal straks sende fire af de bedste Styrmande, som kan findes dér, til København, for at de kan følge med disse Skibe. Sj. T. 23, 401. K.

— (**Dalum**). Aab. Brev at læses til Landstingene. Eftersom adskillige Undersaatter i Nørrejylland, Fyrstendømmet Slesvig, Holsten og andre Steder af Frygt for Fjenden er flyttet til Fyen, Sjælland, Smaalandene, Skaane, Norge og andensteds og Fjenden nu har bemægtiget sig Jylland og Holsten, forbydes det dem, der er flyttet ind i Riget, igen at flytte deres Gods til Jylland eller andre Steder, som Fjenden holder besat, eller selv begive sig til fordægtige Steder. Dersom nogen antræffes at have akkorderet med Fjenden og have svoret ham paa Kejserens Vegne, skal han anholdes. Er nogen hos Fjenden, men har sendt Hustru og Børn ind i Riget, skal disse anholdes her, og det skal ikke tillades dem at rejse tilbage til deres Husbond eller Fader, heller ikke maa de sende deres Gods derhen. Sj. T. 23, 401. K.

— Miss. til Torben Gabrielsen og de andre Landsdommere. Det aabne Brev om Forbud mod Samkvem med Fjenden i Jylland og Holsten tilstilles dem med Anmodning om straks at lade det læse og forkynde paa Landstingene og sende en Kopi deraf under deres egen Haand og Segl til Lensmændene. — Torben Gabrielsen [Fyen], Erik Bilde [Fyen], Jacob Ulfeldt [Sjælland og Møen], Holger Bilde [Lolland og Falster], Hendrik Gyldenstjerne [Skaane] og Knud Gabrielsen [Halland]. [Til Torben Gabrielsen alene:] Han skal straks paa Landstinget lade aflyse, at ingen Undersaatter i Købstæderne

eller paa Landet maa købe noget af Rytterne eller Soldaterne, som kan formodes at være frataget Undersaatterne, saafremt den, der køber det, ikke vil tiltales som for andet uhjemlet. Hvis nogen udbyder noget til Salgs, skal den, hvem det tilbydes, give god Agt paa den, hvem det tilhører, saa at han kan kende ham igen og man kan lade undersøge, hvorfra han har faaet det, og om det er frataget nogen med Vold eller uden hans Vidende. Sj. T. 23, 402. K.

20. Okt. (Dalum). Miss. til Lensmændene i Fyen. Ingen maa købe noget af Rytterne og Soldaterne, som ikke tilhører disse selv. F. T. 3, 1042. Orig. (til Holger Rosenkrantz) i Landsark. i Odense. (Tr.: CCD. IV. 377 f.).

— Miss. til Frants Rantzau. Kongen har bevilget Hertug Bernhard af Weimars aftakkede Officerer hver $1\frac{1}{2}$ Maanedes Sold, som er: en Oberstløjtnant 600 Rdlr., en Oberstvagtmester 520 Rdlr., 7 Ritmestre 3150 Rdlr., 3 Løjtnanter 450 Rdlr., en Regimentskvartermester 75 Rdlr., 6 Kvartermestre 240 Rdlr., 7 Korporaler 210 Rdlr., Regimentspræsten 45 Rdlr. eller ialt 5295 Rdlr., som Frants Rantzau skal lade udbetale af Rentekammeret. Ligeledes skal han lade udbetale 500 Rdlr. in specie til Hans Berghafver, Hendrik Holcks Oberstløjtnant, paa hans Resttilgodehavende. Sj. T. 23, 402 b. K.¹

— Miss. til Marquor Bilde. Da Kongen har udnævnt Keye Sehested til Kaptejn i Stedet for Kaptejn Krol, skal han overlevere Kaptejn Krols Kompagni til Keye Sehested. F. T. 3, 1042.

— Miss. til Jacob Ulfeldt. Da Kongen har befalet Skibskaptejn Ernst Pricker at begive sig med et Orlogsskib til Jylland og opholde sig dér en Tid lang, skal han straks skaffe ham den til denne Rejse fornødne Fetalje og Brændevad. F. T. 3, 1043.

21. Okt. (—). Miss. til Statholderen. Han skal lade ud-

¹ Ved K. ligger en den 19. Okt. 1627 dateret Udregning af de her anførte Beløb. I denne er der for Oberstvagtmesteren rigtigt anført 525 Rdlr., hvorefter Totalsummen stemmer. Paa dette Blad findes følgende Paategn.: Denne Seddel leverede Hr. Statholderen mig, at derefter til ham selv, paa den hele Summa at udgive, skulde gøres Brev, hvilket de for deres hele Rest skulde undfange.

betale 500 Rdlr. in specie til Markgreve Christoffer von Turlack paa hans Resttilgodehavende. Sj. T. 23, 403. K.

21. Okt. (Dalum). Miss. til Marquor Bilde. Han skal beordre den Gallej, som ligger ved Assens, at forføje sig under Ærø til de Skibe, som skal overføre Oberst Slafuetas Regiment, og blive hos dem, til de er i Land, og derefter igen forføje sig herhid. Ligeledes skal han kommandere 200 Musketerer til at følge det nævnte Regiment, enten Krols Kompagni, om han kan bringe det dertil, eller, hvis ikke, da lige saa mange af Skotterne. Han skal skaffe Musketererne Skibe og Proviant paa Rejsen til dem og Rytterne. F. T. 3, 1044.

22. Okt. (—). Miss. til Statholderen. Han skal straks lade gøre færdig 3 eller 4 Orlogsskibe af Flaaden, som skal ligge udenfor Hals ved Indløbet til Limfjorden, holde af og til for Aarhus og Fladstrand og holde Skibene inde baade i Limfjorden og andetsteds, samt forhindre Tilførsel til Fjenderne af Salt, Humle og al anden Fornødenhed. Hvis Offe Høg til Tuodbøl, Rentemester, skulde komme til København, skal han straks befale ham at begive sig til Dalum Kloster. Sj. T. 23, 403. K.

— Miss. til samme. Oberstløjtnant Ziton og Kaptejn Peiter Magij har andraget om at faa nogle Penge udbetalt, som de efter Mønsterskriver Jørgen Castensens Sedler har tilgode efter Mønstringen ved Assens, og har berettet, at Kaptejn Magij slet ingen Penge har faaet. Han skal derfor lade forespørge derom hos Mønsterskriveren og, hvis det forholder sig saaledes, lade Pengene udbetale. Sj. T. 23, 403. K.

— Miss. til samme. Han skal snarest lade sende Proviant til Glückstadt. Ligeledes skal han dertil sende de Penge, som han kan bringe tilveje ved Rentekammeret, og gøre Garnisonen sammesteds Fortrøstning paa, at der snarest skal følge flere Penge, for at den ikke skal tro, at Kongen ikke vil drage videre Omsorg for den. Han skal til Kancelliet hos Kongen sende en Fortegnelse paa den Besolding, som Officerer, Ryttere og Knægte og alle deres Folk har haft i den sidste svenske Fejde. Sj. T. 23, 403 b. K.

— Miss. til Holger Rosenkrantz. Jacob Salpetersyder paa Tøstruppe Hæe har berettet, at han forleden Aar ikke har kunnet faa Askejord og Ved til Værket, men selv har maattet

købe for 5 Daler af sine egne Penge, og at han ikke har faaet sin Løn. Holger Rosenkrantz skal erklære sig herom. Da Kongen har befalet Jacob Salpetersyder at aflevere det Redskab, som han har haft til Værket, paa St. Hans Kloster, skal Holger Rosenkrantz modtage det og paase, at han leverer det altsammen. F. T. 3, 1044.

22. Okt. (Dalum). Miss. til Jacob Ulfeldt og Christoffer Ulfeldt om straks at forføje sig til Kongen paa Dalum. K. Udt. i Sj. T. 23, 404.

— Miss. til Christoffer Urne efter Kanslerens Befaling om Ansættelse af Jacob Dasler og Jørgen Mengel som Kaptejner. Udt. i Sm. T. 6, 248.

23. Okt. (—). Ligelydende Miss. til samme efter Kanslerens Befaling om Ansættelse af Peiter Gobbeck¹ [som Kaptejn]. Udt. i Sm. T. 6, 249.

— Miss. til Kvarterkommissarierne i Fyen. Kongen har befalet, at Oberst Kolbs Regiment skal reduceres til Kompagnier paa 300 Mand hver. Naar dette er sket, skal de straks sende to Kompagnier af Regimentet til Langeland, to til Samsø og et til Læsø, hvor de skal indkvarteres af Kommissarierne og underholdes af Undersaatterne. Resten af Regimentet skal forblive paa Fyen, hvor der skal skaffes det Kvarter og Underholdning lige med de andre af Infanteriet efter hosføjede Ordinans. F. T. 3, 1045².

— Miss. til Christoffer Ulfeldt. Da Kongen har besluttet at lægge 2 Kompagnier gevorbnede Soldater af Oberst Kolbs Regiment, hvert paa 300 Mand, paa Langeland til Øens Forsvar, forordnes han sammen med en af Adelen dér paa Landet, hvem han selv anser for dygtigst dertil, til Kommissarier paa Langeland. De skal skaffe Soldaterne Kvarter i Byen dér paa Landet og hvor de ellers bedst og mest paa et Sted kan være sammen, og disse skal have til Underholdning følgende: en Kaptejn om Ugen 10 Rdlr., en Løjtnant eller Fændrik 4 Rdlr., en Sergent og deslige Officerer 1½ Rdlr., en Adelsburs

¹ Sm. T. har Fejlskrift: Til Christoffer Peiter Gobbeck efter Kanslerens Befaling ligelydende med det foregaaende. ² Begyndelsen af dette Miss. er desuden indført i Sm. T. 6, 250.

eller Korporal 2 Rdlr.¹, en gemen Soldat 3 Rigsort, hvilket Bønderne skal yde. Heraf skal de holde sig selv med alt og intet videre have at fordre uden Husly. Kommissarierne skal anordne god Justits blandt dem, at de ingen Gevalt eller Modvilje bedriver. De skal endvidere holde Undersaatterne dér paa Landet i godt Beredskab med deres Gevær, saa at disse sammen med de to Kompagnier kan forsvare Landet, om noget fjendtligt kunde hænde at paakomme. — Postscriptum: Da Kongen har beordret ham til sig, skal det vente med det ovennævnte, indtil Rigens Raads Møde i Slagelse har fundet Sted. Han skal kun begynde med at gøre Kvarter til Soldaterne, saa at deres Kvarterer kan være færdige, naar de kommer. Hvis de to Kompagnier ikke bliver saa stærke som nævnt, har han saa meget lettere ved at komme til Rette med deres Indkvartering, og Undersaatterne falder deres Underholdning des ringere. F. T. 3, 1046.

23. Okt. (Dalum). Miss. til Otte Pogwisch og Christoffer Urne om, at de skal være Kommissarier i Lolland og Falster. De skal holde Landfolket i godt Beredskab med deres Gevær og tilholde dem at være de Officerer, som er sendt til dem, hørige og lydige i, hvad de beordrer dem at gøre til Landets Forsvar. De skal erklære sig om, hvorvidt der til de nævnte Lande tiltrænges gevorbne Folk og hvor mange, at der i Tide kan træffes Anordning derom. — Efterskrift: Da Kongen har paalagt Otte Pogwisch adskillige Rejser ved forskrevne Bestilling, skal Christoffer Urne hos Fyrstinden, Kongens Moder, anholde om, at der bevilges ham Betaling eller Foder og Maal paa nogle Heste, som han behøver til samme Bestilling. Sm. T. 6, 249.

— Aab. Brev til Bønderne paa Langeland om, at Kongen har beskikket Christoffer Ulfeldt til Svenstrup, Embedsmand paa Tranekær Slot, med en anden af Adel til Kommissarier paa Langeland med Fuldmagt til paa bedste Maade at sørge for Landets Forsvar ved dem og ved gevorbne Folk, anordne Kvarter for de gevorbne Folk og skaffe dem deres Underhold dér af Landet efter den derom udstedte Ordinans samt holde

¹ Fejlskrift for 1 Rdlr., jvfr. Miss. af 19. Okt. 1627 til Peder Basse.

god Justits blandt dem. De skal være Kommissarierne hørige og lydige og i alt efterkomme deres Befalinger. Sj. T. 23, 404. K.

23. Okt. (Dalum). Ligelydende Brev, mutatis mutandis, til Bønderne paa Samsø og paa Læsø, hvor Dirich v. Ahlefeldt skal være Kommissarius, og til Bønderne paa Lolland og Falster, hvor Christoffer Urne og Otte Pogwisch skal være Kommissarier, dog kun over Landfolket og til Anordning af Forsvaret, men ikke over de Gevorbne. Udt. i Sj. T. 23, 404. K.

— Miss. til Fogden paa Læsø. Da Kongen har anset for godt, at Oberst Kolbs Regiment skal hjælpe med til at forsvare Læsø mod Fjendens Indfald, og har forordnet Didrik von Ahlefeldt til Kommissarius hos samme Folk, skal han tage nogle af de bedste Mænd dér paa Landet til sig og hjælpe Didrik von Ahlefeldt saa vidt muligt med at skaffe Kvarter til Folkene og tilvejebringe deres Underholdning hos Indbyggerne. J. T. 8, 172 b. K.

— Miss. til Marquor Bilde. Kongen sender ham en Klage fra Bønderne i Sønderby Sogn ved Hagenskov Slot og anmoder ham om at tale med Officererne, som er indkvarterede dér, at de tilholder deres Soldater at lade sig nøje med Nødtørftighed, og sørge for, at de tilbørlig straffes for den Ubillighed og Modvilje, de har begaaet hos Bønderne. Da der skal være indkvarteret ulidelig mange hos de nævnte Bønder, skal han sammen med de andre Kommissarier baade dér og andre Steder i Landet lempe Kvartererne saaledes, at Undersaatterne kan taale Indkvarteringen, enhver efter sin Formue og Gaardenes Lejlighed. F. T. 3, 1045.

24. Okt. (—). Miss. til Statholderen om, at Oberst Bausen¹ er anholdt og ført til København for de Ekscesser, som han og hans Folk har begaaet i Jylland. Da det er Kongens Hensigt at lade ham forhøre paa det Raadsmøde, som skal afholdes 1. Nov. i Slagelse, skal Statholderen løslade ham paa hans Tilsagn og Løfte om at ville møde til nævnte

¹ Wulf Heinrich v. Baudissin.

Tid og Sted, idet en Herre af Lymborg indeholdes saa længe hos Kongen og har lovet for ham, at han skal indstille sig. K. Sj. T. 23, 404 b.

24. Okt. (Dalum). Miss. til Jacob Ulfeldt. Han skal straks til Kongens Hofholdning sende 20 Sider Flæsk, veje dem og, naar den Proviant, som Kongen har ladet forskrive fra Provianthuset i København, kommer til Nyborg, lade udtage lige saa meget Flæsk deraf. F. T. 3, 1048.

— (Antvorskov). Sj. R. 18, 233 b se 24. Nov.

25. Okt. (Kbhvn.). Miss.¹ til Borgemestre og Raad i Helsingør om, at menige Borgere i Helsingør har indsendt medfølgende Klage over, at Kongens Toldere, Toldskrivere, Skibskaptejner, Besøgere og andre Kongens Tjenere ikke efter deres Formue vil kontribuere til de Byen paalagte Skatter og Tyngte. Det befales dem at rette sig efter de derom udgangne Forordninger². Efter Begæring af deres Fuldmægtig vil der blive sendt dem en Ingeniør, der kan være dem behjælpelig med Anlæg til Byens Forsvar. Sj. T. 23, 405. K.

— Miss. til Mogens Kaas [Københavns Len]. Han skal til Bremerholms og Flaadens Fornødenhed lade bage 40 Læster Kavringbrød og male 6 Læster Gryn og snarest føre det til Provianthuset i København. Sj. T. 23, 406. K.

— Miss. til Claus Daa [Dragsholm]. I Henhold til den tidligere Skrivelse³ om Tilvejebringelse af Proviant skal han af sit Lens Indkomst lade bage 80 Læster godt, vel genembagt Kavringbrød, til hver Tønde beregnet 3 Skpr. Rug og 2 Skpr. Byg, lade male 6 Læster Gryn, til hver Tønde vel malet Gryn 2 Tdr. Byg, og lade det føre til Kalundborg til Flaadens Fornødenhed. Han maa ikke tillade Udførsel af Korn eller anden Proviant fra sit Len. Sj. T. 23, 405 b. K.

— Ligelydende Miss. til Hans Lindenov [Kalundborg] om at lade bage 70 Læster Kavringbrød og male 15 Læster Gryn og til Ernst Normand [Antvorskov, Sæbygaard og Korsør]

¹ Underskrevet af Otte Skeel, Just Høg og Frants Rantzau. ² Udt. af denne Del af Miss. i Geh. Ark. Aarsberetn. III, Till. S. 90. ³ 28. Sept. 1627.

om at lade bage 70 Læster Brød og male 15 Læster Gryn og føre det til Korsør Slot fra sine tre Len. Udt. i Sj. T. 23, 406. K.

25. Okt. (Kbhvn.). Register paa den Proviant, som Lenene skal levere: Roskilde Len 40 Læster Brød, 6 Læster Gryn. Frederiksborg og Abrahamstrup 60 Læster Brød og 6 Læster Gryn. Kronborg 35 Læster Brød og 5 Læster Gryn. Møen 30 Læster Brød og 4 Læster Gryn. Malmøhus 80 Læster Brød, 12 Læster Byggryn, $2\frac{1}{2}$ Læst Havregryn. Helsingborg og Herrisvad Kloster 40 Læster Brød og 4 Læster Gryn. Landskrona 30 Læster Brød og 2 Læster Gryn. Hammergaard 50 Læster Brød og 5 Læster Gryn. Tryggevælde 28 Læster Brød. Ringsted 30 Læster Brød. Vordingborg, Jungshoved og Lekkinge 90 Læster Brød og 10 Læster Gryn. Holbæk 20 Læster Brød og 3 Læster Gryn¹. Sj. T. 23, 406 b. K.

— Fortegnelse over de aarlige Leveringer af Korn, Brød, Gryn og Smør af Lenene paa Sjælland, i Skaane og paa Fyen [samt Smaalandene] af Lenenes Indkomst efter Forleningsbrevene, samt over det, der nu er paalagt disse Len at bage og formale udover de sædvanlige Leveringer, saavel som det, der skal leveres af de Len, der ikke har bagt eller formalet i nogle Aar: Københavns Len: Rug 36 Læster, Byg 76 Læster, Havre 1000 Tdr., Gryn 6 Læster samt nu [ekstraordinært] 40 Læster Brød. Roskildegård: Rug 20 Læster, Byg 12 Læster, Brød 20 Læster, Gryn 3 Læster samt Brød 20 Læster, Gryn 3 Læster. Vordingborg, Jungshoved og Lekkinge: Byg 20 Læster, Havre 400 Tdr., Brød 50 Læster, Gryn 6 Læster, Smør 2 Læster samt Brød 40 Læster, Gryn 4 Læster. Antvorskov, Sæbygaard og Korsør: Byg 40 Læster, Brød 100 Læster, Gryn 12 Læster, Smør 4 Læster samt Brød 70 Læster, Gryn 6 Læster. Kalundborg: Byg 50 Læster, Havre 1000 Tdr., Brød 40 Læster, Gryn 10 Læster, Smør 1 Læst 2 Tdr. samt Brød 30 Læster, Gryn 5 Læster. Dragsholm: Rug 10 Læster, Byg 50 Læster, Brød 50

¹ Disse Ydelser er en Del af de i den følgende Fortegnelse nævnte Ydelser. Ud for ovennævnte Len er der i den efterfølgende Fortegnelse sammentalt vedkommende Lens ordinære og ekstraordinære Ydelse af Brød og Gryn; de derved fremkomne Tal er de samme som de ovenstaaende. De er derfor ikke gentagne nedenfor.

Læster, Smør 3 Læster samt Brød 30 Læster, Gryn 6 Læster. Holbæk: Rug $8\frac{1}{2}$ Pund, Byg $8\frac{1}{2}$ Pund, Havre 41 Tdr. samt Brød 20 Læster, Gryn 3 Læster. Frederiksborg og Abrahamstrup: Rug 50 Læster, Byg 38 Læster, Brød 30 Læster, Gryn 4 Læster samt Brød 30 Læster, Gryn 2 Læster. Kronborg: Rug 20 Læster, Byg 12 Læster, Brød 20 Læster, Gryn 3 Læster samt Brød 15 Læster, Gryn 2 Læster. Stege og Ermelundgaard¹ paa Møen: Byg 16 Læster, Havre 850 Tdr. samt Brød 30 Læster, Gryn 4 Læster. Tranekær: Byg 6 Læster samt Brød 20 Læster, Gryn 4 Læster. Malmøhus: Havre 1900 Tdr., Byggryn 4 Læster, Havregryn $2\frac{1}{2}$ Læst samt Brød 80 Læster, Gryn 8 Læster. Helsingborg og Herrisvad Kloster: Havre 120 Tdr. samt Brød 40 Læster, Gryn 4 Læster. Landskrone: Havre 300 Tdr. samt Brød 30 Læster, Gryn 2 Læster. Hammergaard: Rug 330 Tdr., Smør $7\frac{1}{2}$ Læst samt Brød 50 Læster, Gryn 50 Læster. — Andre Len, som i disse Aaringer intet Brød eller Gryn har leveret, men som nu er paalagt: Tryggevælde 28 Læster, Ringsted Kloster 30 Læster. Svenstrup, Laholm, Christianopel og Varberg Len er endnu ikke takserede. — Summa paa forskrevne Brød og Gryn, baade efter forrige Forordning og det, som nu ny er paalagt, beløber sig til 913 Læster Kavringbrød og 106 Læster Byggryn. Rester til Admiralens Udgift 315 Læster Brød. Sj. T. 23, 407. K.

25. Okt. (Kbhvn.). Fortegnelse paa det Brød og Gryn, der aarlig skal leveres paa Kongens Provianthus efter Forordningen fra efterfølgende Lens Indkomst: Frederiksborg: 20 Læster Brød, 3 Læster Gryn². Roskildegård: 30 Læster Brød, 7 Læster Gryn. Dragsholm 50 Læster Brød. Antvorskov, Sæbygaard og Korsør 100 Læster Brød, 12 Læster Gryn. Vordingborg, Jungshoved og Lekkinge 50 Læster Brød, 6 Læster Gryn. Kalundborg 40 Læster Brød, 10 Læster Gryn. Københavns Slots Len „er efter Forordning intet Brød eller Gryn forlagt at bage eller male, mens plejer dog, naar Nøden og Tiden tilsiger, som de baade forgangen Aar og nu i Aar har gjort og gør, hvilket storlig kommer til Hjælp udi denne Tid“. Tryggevælde Len skal aarlig bage 16 Læster Brød, hvortil Kornet skal

¹ Elmelunde.

² Konc.: 30 Læster Brød og 4 Læster Gryn.

leveres herfra. Holbæk, Ringsted Kloster og Ermelundgaards¹ Len paa Møen er ikke heller efter Forordningen paalagt noget at bage eller male, som menes nu udi denne Tid, de vil foraar-sages til at gøre og ikke kan forskaanes. Nyborg Len plejer at skulle aarlig levere 30 Læster Brød; om der nu kan bekommes noget fra, er at forsøge. Ellers plejer der ikke at leveres noget her, hverken Brød eller Gryn, fra de andre Len i Fyen. Fra Skaane, Blekinge eller Halland plejer der ikke heller i Fredstid at leveres enten Brød eller Gryn. Men „efterdi der nu — desvære — intet hverken Brød eller Gryn er at formode fra det gode Land Jylland, om de gunstige Øvrighed ikke derfor godt og raadeligt synes, at de ogsaa dér bekommer Befaling paa i det Sted baade at bage og male det mest mulige ske kan efter hvert Lens Lejlighed saavel som og de paa disse Len her i Sjælland, at de ikke alene bager og maler og hidskikker med det snarest, hvad dem efter den gamle Forordning er forlagt, mens saa meget mere, det meste de kan overkomme og afstedbringe, eftersom det, der skulde bekommes efter den forrige Forordning, ikke vil forslaa fuldt eller nok til Udgiften. Her vil ogsaa snart fattes baade Rug til Bagning til Holmens, Børnehusets og anden Spisning saavel som Havre til Udfodring, eftersom der i Aar ikke er frøkommet noget fra noget andet Len end Roskilde og Københavns Len“. Underskrevet: „Iligen Proviaanthuset 24. Okt. 1627. Jacob Thomassen“. Sj. T. 23, 410. Orig. ved K. til foreg. Miss.

25. Okt. (Dalum). Miss. til Gregers Krabbe. Han har berettet, at en Del af det weimarske Folk fra Jylland er kommet tilbage til Middelfart, og at der daglig ventes flere, og har derfor anmodet om Kongens Resolution om, hvorledes han skal forholde sig dermed. Da han saavel som andre Lensmænd i Landet har faaet Kongens Befaling til ikke at lade nogen komme i Land, uden at de har Kongens egen, skriftlige Tilladelse, de weimarske desuden saavel som andre i Jylland indsendte Ryttere saa skamløst uden nogen Kamp har overgivet sig til Fjenden, overleveret deres Kornetter til ham og ikke præsteret Riget nogen Tjeneste, saa befales det ham ikke at

¹ Elmelunde.

lade nogen af de nævnte Folk komme over uden særdeles rigtig Besked fra deres Oberst, men afvise dem og sende dem, som kommer over, tilbage igen. Sammen med de andre Kommissarier skal han skaffe Kongen en Fortegnelse paa, hvilke af forskrevne Folk allerede er i Land og hvem de er. Hvad angaar de 100 Soldater, som allerede ligger i Middelfart, og som Byen ikke er i Stand til at underholde, da skal han med de andre Kommissarier skaffe dem Kvarter i Landet, hvor det bekvemest kan ske. — Postscriptum: Conrad Nels's 24 Ryttere, som han meddeler er i Middelfart, skal sendes til Assens under Oberst Slauatas Regiment og rejse bort med dette, hvorhen Kongen har forordnet. F. T. 3, 1049.

25. Okt. (Dalum). Miss. til Marquor Bilde. En Bonde, ved Navn Erik Rafn, fra Vilstrup i Haderslevhus Len, er anholdt paa Nyborg Slot, fordi han, der er kommet over fra Fjenden til Assens, blandt de derværende af Frygt for Fjenden bortflyttede Undersaatte har udspreedt, at de skulde begive sig hjem igen, fordi Fjenden vilde bevise dem alt godt, og saaledes har villet overtale dem til at gaa Fjenden til Haande. Marquor Bilde skal blandt de fra Haderslevhus Len undvigte Undersaatte, som endnu er i Assens, lade forhøre om, hvilke Vidnesbyrd han kan faa paa denne hans Tale og Forehavende, og indsende dem til Kancelliet. Han skal skaffe den Gallej, som er beordret til at følge Slauatas Regiment, tilstede igen og tale med Pouel Rantzau, Kongens Kommissarius, om, at dette efterkommes. De Fanger, som han har af Fjendens, skal han sende til København til Frants Rantzau, Statholder og Embedsmand paa Dronningborg. F. T. 3, 1049.

26. Okt. (—). Miss. til Statholderen. Han skal levere Dirik v. Ahlefeldt, der er beordret i Vinterkvarter paa Læsø med et Kompagni af Oberst Holcks Regiment, to Serpenter fra Tøjhuset, hvis saadanne findes, samt Krudt og Lunter. Sj. T. 23, 411 b. K.

— Miss. til Peder Vibe [Agent i Paris]. Da Kongen har i Sinde at sende Christian Uldrik Gyldenløve til Frankrig, skal han gøre sit Bedste for, at denne kan komme til Hove og være med paa de Steder, hvor noget godt er at se og lære. Sj. T. 23, 412. K.

— Miss. til Statholderen om at sende 10 Faner til Kon-

gens eget Livregiment, mest hvide og blaa, om de ellers er dér¹. Sj. T. 23, 412. K.

26. Okt. (Dalum). Ordinans om Traktement til Officerer og Soldater paa Møen: en Soldat 3 Ort, Adelsurs og Korporaler 1 Rdlr., Sergent og deslige Officerer 1¹/₂ Rdlr., Løjtnant og Fændrik hver 4 Rdlr. og Kaptejner 10 Rdlr., alt om Ugen, hvormed de skal holde sig med alt undtagen Husleje. Resten skal findes ved deres Afregning. Peder von Ziill skal være Major paa Lolland og have 60 Rdlr. for sin Person og 12 Rdlr. for sin Tjener maanedligt. „Dette haver Hr. Kansler og Statholder mig saaledes befalet og dikteret. Datum Dalum 19. Okt. 1627“². K. Sj. T. 23, 412.

— Aab. Brev om, at alle maa værge sig, som de bedst kan, mod Overgreb af de Soldater og Ryttere, som ligger i Vinterkvarter paa Fyen. F. R. 3, 396 b. (Tr.: CCD. IV. 379 f.).

— Miss. til alle Lensmænd paa Fyen, hvorved fremsendes det aabne Brev af s. D. om Forsvar mod Overgreb fra Soldater, med Befaling til straks at lade det læse og forkynde, hvor det gøres fornødent. F. R. 3, 397. Orig. (til Holger Rosenkrantz) i Landsark. i Odense.

— Miss. til Borgemestre og Raadmænd i Assens om at lade den Færge, som Jørgen Nielsen Færgemand har liggende for Assens, sætte paa Land sammesteds, da Kongen ikke vil bevilge ham at bruge den nu. De skal tage Sejl, Ror, Redskab og Tilbehør i god Forvaring, indtil Kongen tilsiger anderledes derom. F. T. 3, 1050.

— Miss. til Jacob Ulfeldt [Nyborg], Marquor Bilde [Rugaard] og Gregers Krabbe [Hindsgavl]. Kongen har ladet adskillig Gevær og Ammunition forskrive fra København, men ved ikke, om det er ankommet eller hvor det er blevet af.

¹ Konc. har yderligere haft en senere slettet Tilføjelse om, at han skal lade vel forvare 12 Faner med deres hosføjede Fortegnelse over deres Navne, under hvem de har været og hvor de er tagne, for at man kan vide, hvor de er blevne af, naar der spørges efter dem.

² Paa Bagsiden af Konc. findes yderligere følgende Paategning: „Den 26. Okt. befoel Hr. Cantseller, ad Kapitainstraktement herefter skal gioris paa 15 Dlr. och Lieutenantens paa 5 Dlr.“

De skal derfor tilstille Kongen en Fortegnelse paa, hvad der er ankommet til deres Len, hvem der har faaet det og hvad der endnu er i Forraad. F. T. 3, 1051. Orig.

27. Okt. (Dalum). Miss. til Statholderen. Han skal straks af Renteriet lade give Jørgen Seefeld til Refs al hans resterende Besolding fra hans forrige Hoftjeneste samt hans resterende Hofklædninger som andre Hofsinder. Sj. T. 23, 412 b.

— Miss. til Gregers Krabbe. Han skal lade nærværende Ingeniør bese Slottet Hindsgavl, da Kongen har afsendt ham for at undersøge Forholdene ved dette. F. T. 3, 1051.

— (Kbhvn.). Instruktion¹ for Hans Thørkelsen, Kaptejn paa Sælhunden, paa hans Togt under Jylland: 1. Han skal med Skibet Sælhunden begive sig under Jylland og løbe fra og til dér langs Østersiden, særligt ved Hals og Fladstrand inden og uden Fjorden, dog saaledes, at han ikke udsætter Skibet for Fare. [2.] Dersom han erfarer, at Fjenden har Skibe, Skuder eller Baade liggende dér nogetsteds under Jylland, skal han gøre sin største Flid for at bemægtige sig dem. Hvis han ikke kan dette, skal han søge at skyde dem i Sænk eller sætte Ild paa dem. 3. Hvis han støder paa Fartøjer, der sejler til eller fra de Steder, som Fjenden har besat, skal han søge at bemægtige sig dem eller skyde dem i Sænk, men han skal have god Agt paa ikke at gøre Skade eller Forhindring paa Skibe eller Skuder fra Samsø, Læsø eller andre Steder med Flyttegods for Adelen eller andre, som vil fra Jylland, og som har rigtigt Pas og Bevis derpaa; dem skal han lade passere uhindret. Særlig skal han have godt Indseende med, at der ikke kommer Proviant eller Ammunition til de af Fjenden besatte Steder. Sj. R. 18, 234 b.

— Miss.² til Hans Lindenov. Philip Gamfebrochs³ har paa Kalundborg Marked dræbt en Karl, og det Gods, som han havde med sig for at sælge det paa Markedet, er beslaglagt. Hans Lindenov skal lade Byfogden registrere dette Gods

¹ Overskriften: Instrukser paa 3 Kaptejner, at løbe under Jylland, viser, at der er udfærdiget 3 saadanne Instruktioner. De to andre er dog ikke nævnt i Reg.

² Underskrevet af Claus Daa. Otte Skeel, Just Høg og Frants Rantzau.

³ Saaledes Overskriften. Teksten har Gamfebrachs, Registret Gamsebei.

og hensætte det i god Forvaring, for at den fattige Enke, hvem det siges at tilkomme, om saa befindes, kan komme til sit eget igen. Sj. T. 23, 412 b.

28. Okt. (Dalum). Aab. Brev til Almuen paa Samsø om Foranstaltninger til Afværgelse af fjendtlige Angreb paa Øen og Løfte om Privilegier, naar Krigen er til Ende. Sj. R. 18, 235 b. (Tr.: CCD. IV. 380 f.).

— Bestalling for Jørgen Seefeld til Refs som Kommissarius med en maanedlig Løn af 150 Rdlr., at betale af Rente-mestrene, og Foder og Maal til 6 Heste. (Herimod har Jørgen Seefeld givet sin Revers til Kansleren, som beholdt den). Sj. R. 18, 235.

— Miss. til samme. Kongen har udnævnt ham til Kommissarius for to Kompagnier gevorbne Soldater af Oberst Holcks Regiment, der skal indkvarteres paa Samsø til Øens Forsvar. De skal underholdes efter den Forordning, som medgives ham derom, hvortil Undersaatterne paa Samsø, Tunø og omliggende Øer skal bidrage. Han skal holde god Justits blandt dem og forhindre, at deres Horer og Drengene og andre unødige impedimenta kommer i Land til Besværing for Undersaatterne. Han skal holde Undersaatterne i godt Beredskab med deres Gevær, lade dem holde Vagt sammen med de to Kompagnier og forsvare Landet til Lands og til Vands efter det Brev, som medgives ham til Samsingerne. De syge blandt dem, der skal sendes til Samsø, skal blive, hvor de er, indtil de er raske. Hvis Samsø ikke er i Stand til alene at underholde Soldaterne, skal Undersaatterne i Kalundborg og Dragsholm bidrage med Kontribution til Lønning og Proviant, hvorimod han skal tilholde Soldaterne at yde rigtig Betaling for det, som de faar. Kongen har bevilget, at Samsingerne selv maa bestemme nogle af deres Midte til at indkræve den bevilgede, resterende Landgilde, Skat, Restance og anden Kontribution og betale den til Soldaterne. Brændevad til Cordigardenes og til hans egen Fornødenhed skal skaffes fra Kalundborg Len. Ammunition og to smaa Stkr. Skyts skal skaffes fra København sammen med to Baade. Alle, der kommer til eller drager fra Landet, skal melde sig hos ham og have Passeddel hos ham. De Orlogsskibe og Gallejer, som har

Ordre til at løbe langs Jyllands Side og dér under Landet, skal han tilsige, hvis han har Brug for dem. K. Sj. T. 23, 413.

28. Okt. (Dalum). Miss. til Claus Daa [Dragsholm]. Kongen har ladet lægge to Kompagnier gevorbne Soldater i Vinterkvarter paa Samsø til Øens Forsvar, men da Undersaatterne dér ikke alene kan opbringe den fornødne Kontribution, og da der for Riget og Sjælland i Synderlighed ligger stor Magt paa, at Øen bevares og Fjenden opholdes saa meget længere, skal Kalundborg og Dragsholm Len bidrage til Soldaternes Underholdning. Han skal derfor straks sende saa mange Penge dertil, at Soldaterne kan faa en Maanedes Løn, og lade Pengene igen opkræve i de to Len, og siden skal disse fremdeles betale den Lønning, som Samsingerne ikke kan opbringe. Sj. T. 23, 414. K.

— Ligelydende Miss. til Hans Lindenov [Kalundborg] med følgende Tilføjelse: For at Samsingerne des bedre og længere kan holde ud, har Kongen eftergivet dem al Restance, Skat, Told, Akcise, Landgilde og anden Rettighed, som de er Kronen pligtige, for saa vidt den ikke allerede er oppebaaret, for hele den Tid, Indkvarteringen varer, hvilket han skal føre sig til Regnskab. Dog skal alt saadant anvendes til Soldaternes Underholdning, hvorom han skal give Jørgen Seefeld Underretning. Han skal tilholde Jacob Brun, Foged paa Samsø, straks igen at forføje sig til Samsø, hvorom denne selv har faaet Kongens Missive. Kongen vil ingen anden Foged have dér, da han kender Landets Lejlighed, saa at han kan hjælpe Undersaatterne, at alt gaar rigtigt til. Endvidere skal han skaffe det fornødne Brændved til Cordigardene og til Jørgen Seefeld selv samt Foder og Maal til 6 Heste, som Kongen har bevilget Jørgen Seefeld for hans Bestilling. Endelig skal han for Vinteren undsætte Øen med den Proviant, som ikke kan faas dér paa Landet, for at Undersaatterne ikke skal lide Nød, naar Vinteren sætter til og de ingen Undsætning kan faa. Sj. T. 23, 415. K.

— Ordinans paa, hvad Officerer og Soldater til Fods skal have til Lønning paa Samsø: Kommissarius Jørgen Seefeld 25 Rdlr. om Ugen, Foder og Maal paa 6 Heste; Sergeantmajoren 18 Rdlr., en Kaptejn 15 Rdlr., en Løjtnant 5 Rdlr., en Fændrik 4 Rdlr., en Sergent og deslige Officerer 1½ Rdlr., en Korporal eller Adelburs 1 Rdlr., en gemen Soldat 1

Rigsort, alt om Ugen, hvormed de skal underholde sig i alt, undtagen Husleje. Resten betales ved deres Afregning. Hvis der tilforn er ankommet andre Soldater til Landet, skal de straks skaffes til Fyen. Sj. R. 18, 237 b.

28. Okt. (Dalum). Miss. til Statholderen om straks at lade sende til Samsø to Baade, som kan ros af en 6—8 Karle og hver indtage en Snes Mand med et lidet Stykke Skyts, samt en god Søkarl, som har sejlet paa Orlogsskibene, og to Baadsmænd paa hver; hvis Baadsmændene ikke kan undværes, kan de komme tilbage igen og andre faas dér paa Landet, saa at kun én Karl bliver ved hver. Endvidere skal han straks til Brug paa Landet sende to smaa Stykker, som skyder 2, 3 eller 4 Pund Jern i det højeste, og en Konstabel, med Krudt, Kugler og andet Tilbehør. Fremdeles skal han sende Kommisarius [Jørgen Seefeld] 8—10 Centner Krudt, dertil en passende Mængde Kugler og Lunter samt Bly og 3 Forme af 12, 14 og 16 paa Pundet. Hvis alt dette ikke kan fremkomme med de to Baade, skal en Del af det sendes til Kalundborg Slot til Opbevaring, saa at Jørgen Seefeld kan lade det afhente dér, naar han behøver det. Sj. T. 23, 415 b. K.

— Miss. til Johan Friis [Tranekær]. Han skal straks hos Bønderne tilvejebringe saa meget Brød og Øl, som de Soldater, der skal til Samsø, behøver til 8 Dages Underhold, samt 3 Tdr. Smør. Han kan handle med Bønderne om at give dem Korn igen derfor. Desuden skal han straks lade dem levere 3 Læster Mel, som Soldaterne kan føre med sig i Tønder til Samsø og forbruge dér til deres Underholdning, hvilket skal føres Kongen til Regnskab. F. T. 3, 1053.

— Miss. til Jacob Brun [Foged paa Samsø]. Kongen har erfaret, at han uden Kongens Tilladelse skal være flyttet fra Samsø. Han skal straks uden nogen Undskyldning flytte tilbage igen og forrette sin Bestilling dér. Hustru og Børn kan han lade blive, hvor de er. Sj. T. 23, 415 b. K.

— Miss. til Statholderen. Den Pension, som aarlig har været bevilget Jacques de Freville her af Riget, maa ikke mere udbetales ham af Rentekammeret. Han skal ogsaa underrette Tolderne i Helsingør herom. Sj. T. 23, 413. K.

— Miss. til Almuen i Fyen. Kongen har forordnet Erik Urne, Befalingsmand over Udsten Klosters Len, Balthasar

Kongens Heste og Vogne og hvad Kongen ellers har befalet at overføre, er fremkommet. F. T. 4, 66 b.

16. Maj (Svendborg). Miss. til Borgemestre og Raad i Svendborg. Kongen har bevilget, at de fordrevne Under-saatter fra Jylland og Holsten maa være forskaanede for al borgerlig og Bys Tyng. Disse har nu klaget over, at de imod denne Benaadning tynges baade med Kontribution, Indkvartering, Vagthold og Skat. Adressaterne skal lade dem være fri for al saadan Tyng og Paalæg, saa længe de ikke bruger stor Handel og Købmandskab, der kan være de andre af Borgerskabet til Fortrængsel. F. T. 4, 67.

17. Maj (Kbhvn.). Instruktion¹ for Hans Søfrensen, Kongens Skibskaptejn. Han skal straks begive sig til Nyminde ved Ringkøbing i Jylland med Jagten Kronen og gøre sin yderste Flid for at bemægtige sig en Jagt, som ligger dér og paa Kejserens Vegne oppebærer Told af de Varer, som udføres. Derefter skal han begive sig til Aalborg Fjord, og dersom han dér eller andetsteds under Jylland kan opspørge Skibe eller Skuder, som gør Fjenden Tilførsel eller fører Gods fra ham eller har noget for, som kan komme Kongen og Kongens Lande til Skade, skal han anvende sin største Flid paa at erobre dem og føre dem til København. Alle Skibe og Skuder, der tilhører Fjenden og som han antræffer, skal han søge at bemægtige sig eller skyde i Brand, for at de ikke skal komme Fjenden til Nytte. Sj. R. 18, 415.

— (**Paa Skildpadden**). Bestalling for M. Cort N.² som Kongens Livbarber i Stedet for M. Daniel Hogenwald. Han skal dagligt opvarte Kongen baade paa alle Rejser og Tog og naar Kongen ligger stille nogetsteds, med samme Løn, som M. Daniel Hogenwald har haft, fra Bestallingsdagen af, at betale af Rentemestrene. Sj. R. 18, 415 b.

— Miss. til Jørgen Seefeld. Han skal straks lade den Ammunition, der er i Forraad paa Samsø, sende til Nyborg

¹ I Kongens Fraværelse underskrevet af Claus Daa og Frants Rantzau. Ved de fleste aabne Breve i Sj. R. i det følgende, der er daterede København, er det bemærket, at de er underskrevet af disse i Kongens Fraværelse. ² Tom Plads til Efternavnet.

over Ordinansen til deres Underholdning. Samme Fortegnelse skal straks tilstilles Kongen, for at det til sin Tid kan afkortes i deres Afregning. De skal give Borgerne og Bønderne Underretning om, hvad de efter Ordinansen er pligtige at yde hver Rytter eller Soldat, at de kan rette sig derefter. Kongen har endvidere erfaret, at Rytterne og Soldaterne tvinger Bønderne til at køre sig, hvorhen de vil, og at de undertiden selv tager Vogne og Heste; det skal derfor tilsiges Bønderne, at de heretter ikke maa køre for nogen Rytter eller Soldat, uden at det befales dem, men hvis disse har Ærinde nogetsteds, skal Rytterne bruge deres Heste og Soldaterne gaa til Fods. F. T. 3, 1056. Orig. (til Holger Rosenkrantz) i Landsark. i Odense.

28. Okt. (Dalum). Miss. til Christoffer Ulfeldt. Da Kongen vil lade indkvartere to Kompagnier gevorbne Soldater paa Langeland til dets Forsvar og har forordnet Kommissarier hos nævnte Folk, skal han, for at al Uorden kan forebygges og der kan holdes bedre Justits blandt Soldaterne og for at disse ikke skal have Aarsag til Plyndring, Stjælen eller Modvilje, anvende al sin muligste Flid paa straks at tilvejebringe saa mange Penge, at der kan udbetales Folkene en Maanedes Besolding, naar de ankommer, hvilke Penge han saa atter skal paalægge hele Landet at betale. Deraf skal Soldaterne atter betale Undersaatterne for, hvad de faar af dem; den, der handler derimod, skal straffes. Derved faar Undersaatterne selv af Soldaterne for Proviant og Underholdning de Penge, som de skal betale dem den paafølgende Maaned, og saaledes bliver Pengene dog i Landet, og Undersaatterne beholder den Maanedes Penge, saa at disse skifter mellem dem og Soldaterne og der næsten ikke bliver noget videre at betale; thi for deres Underholdning faar de igen de samme Penge, som Soldaterne faar til Besolding, saa at Landet derved faar ringere Besværing af Indkvarteringen. F. T. 3, 1056.

— Miss. til Frederik Markdanner. Frederik Munk har berettet, at han har erhvervet Rigens Raads Dom over Frederik Markdanner for 19 Dlr., men at denne sidder Dommen overhørig. Han advares derfor alvorligt om at opfylde Dommen uden videre Ophold, saafremt Kongen ikke skal foraares at bruge andre Midler mod ham. F. T. 3, 1053.

— (Kbhvn.). Miss. til Jens Høg om at hjælpe Brevviseren

Margrete Findters af Gulland til sin Ret, saavidt Lov og Ret er, i en Sag om nogen Arv og Gæld imellem hende og Gertrud Smidtslaus, i hvilken hun mener sig forurettet. Sk. T. 5, 270.

29. Okt. (Dalum). Miss. til Hans Boysen [Renteskriver]. Han skal straks levere 700 Rdlr. i Penge og Sølv til Jørgen Seefeld til Lønning for Soldaterne paa Samsø og føre det til Regnskab. Sj. T. 23, 416 b. K.¹

— Miss. til Statholderen. Han skal af Rentekammeret lade udbetale 450 Rdlr. til Oberst Hans Hendrik Grib til hans Ranson samt 2 Maaneders Besolding for hans Bestilling, ligesom det er sket til Oberst Conrad Kolb. Sj. T. 23, 416 b. K.

— Ligelydende Miss. til samme om at udbetale 200 Rdlr. til Daniel Bullien, Kvartermester for den slesiske Armé, som hans Resttilgodehavende. Udt. i Sj. T. 23, 416 b. K.

— Kopi af Kongens Skrivelse til samtlige Rigsraader. Kongen har for kort Tid siden paavist overfor dem, at det, som nylig er passeret i Jylland, ikke har staaet til Kongen at korrigere, og at han havde haabet, at enhver skulde have været fornøjet og kontent dermed. Men efterdi der af underskedlige Personer allehaande Discurs om samme Lands Ruin, Kongens Person anrørende, er udsprængt, som det ikke anstaar Kongen at tolerere, saa æstimerer Kongen dem samtlig, af hvad Rang, Slægt eller Køn de end er, for uredelige, som enten har discureret, talt, skrevet eller digtet om hans Person eller herefter gør det, som de ikke selv tør sige ham eller lade ham forstaa enten skriftligt eller mundtligt ved andre. Og for at ingen skal kunne beklage sig over ikke sikkert at kunne forebringe sligt, saa giver Kongen paa sit kongelige Ord alle dem, som noget mundtligt eller skriftligt vil proponere, i alle Maader frit og sikkert Lejde til at drage til Kongen og igen at vende tilbage, naar dem lyster, hvilket Kongen ikke har kunnet forbi-gaa at lade Raadet vide. Sj. T. 23, 417. Trykt Eksemplar.

— Miss. til Tage Thott. Kongen agter at sende Hr. Christen Friis til Kragerup, Kongens Kansler, og ham i Le-

¹ Paategn. paa Bagsiden af Konc.: „Jørgen Seefeld lod selv under-skrive“.

gation til Kongen af Sverrig i nogle Ærinder efter den Instruction, Kongen vil give dem med. Han skal derfor gøre sig færdig til snarest at tiltræde denne Rejse. Sk. T. 5, 270 b.

29. Okt. (Dalum). Miss. til Lensmændene i Fyen om, at der hver Torsdag skal holdes Krigsret i Odense. F. T. 3, 1057. Orig. (til Holger Rosenkrantz) i Landsark. i Odense. (Tr.: CCD. IV. 381 f.).

— Miss. til Biskoppen over Fyens Stift Dr. Hans Mikkelsen om, at det er tilladt Præsterne at vie det indkvarterede Krigsfolk. F. T. 3, 1058. Orig. i Landsark. i Odense. (Tr.: Dsk. KL. 3, 128. CCD. IV. 382 f.).

— (Kbhvn.). Miss.¹ til Jacob Ulfeld og Otte Brahe Stensen til Nesbyholm [Kommissarier]. De skal paa Sjælland udtage et Antal Soldater blandt Bønderne, saaledes at der bliver 300 Mand under hvert Kompagni, og forordne efterskrevne til Officerer over dem: Lex til Major og Hans Rettelberg til hans Løjtnant; Just Nicolaus til Kaptejn og Frederik Lauritsen til hans Løjtnant samt Hans Drauanter til Løjtnant. De skal meddele, hvad der ellers behøves af Officerer, saa at der kan gøres videre Ordians derom. Sj. T. 23, 417 b. K.

— Ligelydende Miss. til Hendrik Gyldenstjerne og Knud Grubbe [Kommissarier for Malmøhus, Christianstads m. fl. Len og Blekinge] om Udskrivning af Bønder med Oberst Helfvers² som Major og Jacob Pommerinker³ som hans Løjtnant, Christoffer Pens som Kaptejn og Jurgen Fuchs⁴ som hans Løjtnant, Axel Sterck⁵ som Kaptejn og Anders Ernst som hans Løjtnant samt Christoffer Mus som Kaptejn. Udt. i Sj. T. 23, 417 b. K. og Sk. T. 5, 270 b.

— Ligelydende Miss. til Tage Thott og Laxmand Gyldenstjerne til Biersgaard [Kommissarier for Helsingborg og Landskrona Len samt Halland] om Udskrivning af Bønder med Laurits Christensen som Kaptejn i Halland, Christian Brant og Laurits Andresen som Kaptejner. Udt. i Sj. T. 23, 417 b. K. Sk. T. 5, 271.

¹ Dette og de følgende Miss. er underskrevet af Claus Daa, Just Høg og Frants Rantzau. ² Sk. T.: Ebbert Halfnes. ³ Sk. T.: Pommerenker. ⁴ Sj. T. har Glucks. ⁵ Sk. T. har Strick.

30. Okt. (Dalum). Ekspektancebrev¹ for Jørgen Seefeld [Sekretær i Danske Kancelli] paa det Prælatur i Roskilde Domkirke, hvormed Holger Gagge til Boltofte nu er forlenet, efter dennes dødelige Afgang. Sj. R. 18, 237 b.

— Miss. til Ernst Normand [Antvorskov]. Kongen agter at lade sin Hoffane indkvartere i Slagelse, hvor den skal have Vintergarnison og have Underholdning af Bønderne i Lenet ligesom de gevorbne Ryttere. Han skal træffe de fornødne Anordninger, saa at Rytterne faar, hvad de skal have. Sj. T. 23, 418. K.

— Miss. til Statholderen. Han skal lade Rentekammeret udbetale 2 Maaneders Besolding som Ritmester til Jerick Frerich Herr von Lymborg² som dennes Resttilgodehavende. K. Sj. T. 23, 418 b.

— Miss. til Samme. Han skal lade Rentekammeret udbetale Oberstløjtnant Berkhoven som hans Resttilgodehavende ved Juletid 3 Maaneders Besolding, som de andre Officerer har faaet, og yderligere 2 Maaneders Besolding, som Slaueter og hans Officerer har faaet. I disse 5 Maaneders Besolding skal kortes 500 Rdlr., som Berkhoven har faaet, eller som han har faaet Brev paa. Sj. T. 23, 418 b. K.

— Ligelydende Miss. til Samme, mutatis mutandis, om Besolding til Oberst, Major Widtzleben. Sj. T. 23, 419. K.

— (Kbhvn.). Miss.³ til Mogens Kaas. De har modtaget hans Skrivelse om, at han har forbudt Envold Rasmussen i Køge at udføre en Skibsladning Byg paa omtrent 40 Læster, som denne ligger færdig med og agtede at forhandle paa fremmede Steder. Men da dette Forbud vil være ham til allerstørste Skade og han derved vilde komme om sin Velfærd, har de bevilget ham Tilladelse til at udføre denne Skibsladning Byg. Hvis nogen imidlertid ellers agter at udføre Korn eller Proviant, skal han forholde sig efter det forrige Brev derom. Sj. T. 23, 419. K.

— Miss. til Erik Urne. For den Bestilling, der nu er paalagt ham [som Generalkommissarius over Fyen], skal alle

¹ Fejlagtigt indført med Aarstallet 1628. ² Formodentlig Georg Frederik Greve af Limpurg. ³ Underskrevet af Claus Daa og Just Høg.

hans Bønder og Tjenere fritages for Indkvartering. F. T. 3, 1058.

30. Okt. (Dalum). Miss. til Kvarterkommissarierne [i Fyen]. Kongen har bevilget Dr. Hans Mikkelsen, Superintendent over Fyens Stift, at hans 6 Bønder, 3 i Snestrup i Porupe¹ Sogn og 3 i Allesøe, skal være fri for Indkvartering og andre Paalæg til Ryttere eller Soldater. F. T. 3, 1059.

— Miss. til Knud Gyldenstjerne. Kongen har efter hans Ansøgning forløvet ham fra hans Ritmesterskab og forordnet Tønne Friis til Hesselager, Befalingsmand paa Stjernholm, til Ritmester. J. T. 8, 172 b. K.

— Miss. til Tønne Friis. Knud Gyldenstjerne til Timb, Embedsmand paa Hald Slot, er efter sin Begæring bleven forløvet fra sin Ritmesters Bestilling, Tønne Friis igen forordnet til Ritmester for hans Kompagni og Peder Lange, Kornet under samme Kompagni, igen til Løjtnant i Tønnes Friis's Sted. De maa selv anordne en Kornet. J. T. 8, 174. K.

— Miss. til Peder Lange. Da Knud Gyldenstjerne til Timb, Embedsmand paa Hald Slot, efter sin Begæring er bleven forløvet fra sin Bestilling som Ritmester og Tønne Friis til Hesselager, Befalingsmand paa Stjernholm Gaard, skal være Ritmester for dennes Kompagni, skal Peder Lange igen efter ham være Løjtnant. De maa selv anordne en Kornet. J. T. 8, 173. K.

— Miss. til Hr. Jørgen Skeel om at mønstre de danske Kompagnier Ryttere og reducere dem saaledes, at Kompagnierne bliver komplette og ikke har flere Kornetter end vel besættes kan. J. T. 8, 173. K.

31. Okt. (—). Miss. til Statholderen. Lucas Skael, Borger i Assens, har andraget om Betaling af 240 Rdlr. for Fortæring, som Markgreve Georg von Turlack og hans Officerer, Gæster og Tjenere har faaet hos ham og hvorpaa Renteskriver Jørgen Castensen har betalt 20 Rdlr. Statholderen skal sørge for, at dette Beløb bliver betalt, naar Markgreven faar sin Afregning af Rentekammeret, og afkortes i Markgrevens Afregning. Sj. T. 23, 419 b. K.

¹ Paarup.

31. Okt. (Dalum). Miss. til Samme. Han skal lade Rentekammeret betale Dr. Hans Mikkelsen, Superintendent i Fyens Stift, 300 Rdlr. in specie, som denne har laant Jørgen Seefeld til Refs til Lønning til de Folk, der skulde indkvarteres paa Samsø. Sj. T. 23, 419 b.

— Miss. til Kvarterkommissarierne i Fyen. Menige Bønder paa Tosing har andraget, at det er paalagt hver af dem til Rytterhold at yde om Ugen 3 Rigsort, 4 Skpr. Havre, $\frac{1}{2}$ Læs Hø og $\frac{1}{2}$ Læs Halm, og har begæret at forskaanes herfor. Denne Begæring har Kongen ikke villet bevilge, da hverken Kronens eller Adelens Tjenere er forskaanede. Men for at de kan blive ved og ikke skal kunne besvære sig over, at der paalægges den ene mere end den anden, skal Kommissarierne læmpe det saaledes, at der for dem og andre Undersaatter anordnes en vis Takst for, hvad de skal udgive, saa at det overalt gaar ligeligen og lideligen til, saa den ene ikke betynges mere end den anden og Kongen kan befries for de daglige Klager. F. T. 3, 1059.

2. Nov. (—). Miss. til Statholderen. Kongen har erfaret, at Fjenden har sendt en Del Skuder fra Æbeltoft og andensteds i Jylland til Norge efter Salt. Han skal derfor sende nogle af de saerste¹ Skibe eller Skærbaade, hvilke han agter bekvemmest, til Æbeltoft for at forhindre al Tilførsel til Fjenden. De skal siden holde sig langs Jylland ved Fladstrand, Læsø og andensteds og straks afsejle, for at de afsendte Skuder ikke skal komme Fjenden til Hænde igen. Sj. T. 23, 420.

— Miss. til Generalkrigskommissarierne. Da Kongen har erfaret, at en Del baade Officerer og gemene Ryttere af det weimarske og andet Folk, som har været med i Jylland og dér har plyndret Undersaatterne, er ankommet [til Fyen], skal de lade alle disse og dem, der herefter ankommer, arrestere og citere for Retten for at svare til den af dem begaaede Plyndring og til, hvorledes de i andre Maader har forholdt sig mod Riget og Undersaatterne. F. T. 3, 1060.

— Miss. til samme. Overalt paa Fyen, baade i Købstæderne

¹ Formentlig Fejlskrift for saerste.

og Landsbyerne, hvor der er indlagt Ryttere eller Soldater, skal de besigte Kvartererne og nøje erfare, om der findes andre Folk end dem, som efter Kongens Befaling og Tilladelse bør have Kvarter. Hvis der findes fordægtige Personer, skal de lade dem hæfte og ellers straks afskaffe al Trosset og dem, som ikke bør have Kvarter, og som er indkomne mod Kongens Vilje, saa at Indkvarteringen kan afsluttes og Kongen endelig kan vide, hvad for Folk man har i Landet. F. T. 3, 1060.

2. Nov. (Dalum). Miss. til Borgemesteren i Kerteminde. Johan Friis til Øritsløfgaard har efter Kongens Befaling indkøbt en Del Korn og Mel. Naar han henvender sig til Borgemesteren derom, skal denne modtage det Korn og Mel, som Johan Friis har i Behold, og lade det oplægge i Byen til videre Befaling. Dersom han ikke selv har Lofts- og Husrum nok dertil, kan han oplægge det andetsteds i Byen, hvor der er Plads. Den Rug, der er, skal han lade male til Mel og vel forvare. F. T. 3, 1061.

— Miss. til Christoffer Urne. Kongen har erfaret, at en Mand, ved Navn Henrik Ratlef, skal opholde sig i Nykøbing, og at han skal have overnattet 2 Nætter i Svendborg hos Borgemester Mikkell Envolsen, haft mange Gæster og fortæret for 24 Dlr. eller mere og være rejst uden at betale. Han skal desuden have tilføjet Borgemesteren megen Overlast, have trukket ham i Skægget og udjaget ham af hans eget Hus. Det menes ogsaa, at han har været med til at plyndre Stiernholm Gaard, da han derfra har overført 6 eller 7 Tdr. Smør og 6 Heste og Foler, som hans Broder og han endnu har staaende i Svendborg paa Byens Bekostning, samt Sengklæder o. a. m., hvilket han med Magt har tvunget en af Kongens Undersaatere til at overføre sammen med sig selv. Christoffer Urne skal indhente Ratlefs Erklæring herom og tilholde denne at indfinde sig hos Kongen og rette for sig for hans Modvilje og Overlast. Han skal søge oplyst, om Ratlef har været med paa Stiernholm og dér faaet det ovenanførte. Sm. T. 6, 250.

3. Nov. (—). Miss. til Statholderen. Kongen har bevilget Oberst Colb og hans Underofficerer, som er aftakkede, 2 Maaneders Besolding paa deres Afregning efter hosfølgende

Fortegnelse¹ og Obersten selv og hans Oberstløjtnant en tredje Maanedes Besolding, naar Penge er forhaanden og kan bringes til Veje. Han skal udbetale disse Penge og føre dem til Regnskab. — Postscriptum: Han skal til Kaptejn Gerlach v. Buchhorst udbetale 2 Maaneders Besolding ligesom til de andre paa Fortegnelsen opførte Officerer, beregnet som for en Kaptejn til Fods. Sj. T. 23, 420 b.

3. Nov. (Dalum). Pas for nedennævnte Borgere fra Haderslev, som af Frygt for Fjenden er flyttet til Assens, til med deres Gods at begive sig derfra til Sjælland, Lolland eller Skaane, hvor de bedst kan opholde sig, mod deres Revers om, at de ikke vil begive sig selv eller flytte noget af deres Gods til Steder, som Fjenden holder besat, eller til andre fordægtige Steder. — Anders Hatfilter, Chresten Ibsen, Povel Christensen, Rasmus Klausen, Anuel Madtses, Annicke Ifvers, Trine Klausens, Hans Rabsted, Dines Jensen, Marta Povels, Antoni Lorentsen, Las Hansen, Jacob Rebslar, Tue Fisker, Markus Fredriksen, Hans Otsen, Peter Hansen, Laurits Troulsen, Margrete Hanses, Lauridts Svendsen, Niels Jensen, Oluf Christensen, Hans Andersen, Ane Kockis, Herla Hanses, Gregers Rasmussen og Hans Klejnsmed. J. R. 8, 170 b.

4. Nov. (—). Miss. til Hans Lindenov. Han skal lade gøre Kvarter i Kalundborg og paa Landet til 500 Fransk-mænd, Greven af Mongommeris Soldater og deres Officerer, som er kommet fra Rendsborg og skal gaa til Skibs for Nyborg først-kommende Onsdag [7. Nov.] og lande for Kalundborg. Deres Kvarterer skal være færdige, naar de kommer, saa at de ikke falder Undersaatterne til Besvær, og de skal lægges muligst tæt sammen, saa at der kan have desbedre Opsyn med dem, at de ikke skal forlade Kvartererne og gøre sig skyldige i Voldshandlinger. Deres Underholdning skal ske efter hosføjede Ordinans og op-bringes af Undersaatterne. Sj. T. 23, 420 b. K.

— Ordinans for Underholdningen af det fransøske Folk, som indkvarteres i Kalundborg: En Kaptejn om Ugen 15 Rdlr., en Løjtnant 5 Rdlr., en Fændrik 4 Rdlr., en Sergent eller deslige

¹ Denne mangler nu

1 $\frac{1}{2}$ Rdlr., en Korporal eller Adalburs 1 Rdlr. og en gemeen Soldat 3 Rigsort om Ugen, hvoraf de skal underholde sig selv med alt. Resten skal findes hos deres Afregning. Sj. T. 23, 421. K.

4. Nov. (Dalum). Miss. til Jacob Ulfeldt. Kongen har besluttet at overføre 4 Kompagnier Franskmand, omtrent 500 Mand, af Greven af Mongommeris Soldater, som er komne fra Rendsborg, til Sjælland til Kalundborg, og har befalet dem førstkommende Onsdag [7. Nov.] at marchere til Nyborg. Han skal derfor Onsdag Morgen holde det fornødne Antal Skuder rede til Overførelsen og medgive dem nødtørfdig Underholdning paa Vandet af Øl, Brød og Smør o. desl., til de kan komme frem. F. T. 3, 1062.

— Miss. til Marquor Bilde til Hvidkield, Befalingsmand paa Rugaard, Eiler Qvitzov til Lykkisholm, Henning Valkendorf til Glorup og Gregers Krabbe til Tostelund, Embedsmand paa Hindsgavl, tilforordnede Kvarterkommissarier paa Fyen. Kongen har befalet Greven af Mongommeri, at han med 500 af sine Soldater, som kommer fra Rendsborg, førstkommende Onsdag skal bryde op fra deres nuværende Kvarter og om Onsdagen gaa til Skibs for Nyborg over til Sjælland. De skal derfor straks skaffe disse Soldater Kvarter, hvor de paa Vejen belejligst kan være Natten mellem Tirsdag og Onsdag, og meddele Greven det. Kvarteret skal være saa nær ved Nyborg, at Soldaterne om Morgenen bekvemt kan komme til Skibs uden videre Natteleje paa Landet, og det skal være færdigt, naar de kommer, at der ikke skal begaas nogen Vold eller Modvilje. Orig. (til Jacob Ulfeldt). F. T. 3, 1063.

— Miss. til samme. Kongen sender dem en Klage fra Nyborg Købstad over, at Byen besværes med højere og større Indkvartering end den kan taale, og beder dem lempe Indkvarteringen saaledes, at den kan være Undersaatterne til ringeste Besværing. F. T. 3, 1061.

— Miss. til Gregers Krabbe [Hindsgavl]. Han skal snarest muligt lade hugge og fremskaffe de Træer, som den af Kongen sendte Ingeniør forlanger, og som er fornødne til Slottets og Byens Forsvar og til Forskansninger. Ligeledes skal han sørge for, at Ingeniøren af Undersaatterne og Bønderne faar dem, der kan arbejde og forfærdige det, som han aftaler og

anordner til Slottets og Byens Forsvar, saa at det, som befales, fuldføres uden Forhaling. F. T. 3, 1062.

5. Nov. (Dalum). Miss. til Vendtsel Rodtkirk. Han skal med Hoffanen forføje sig til Slagelse, hvor den skal indkvarteres, og underrette alle Rytterne under nævnte Kompagni, af hvad Len de end er og hvem de tilhører, om, at de skal forføje sig over med Cornettet. Siden skal han have godt Opsyn med, at de med alle deres Heste bliver i Kvarteret, og at ingen tager sine Heste fra Kompagniet. Sj. T. 23, 421 b. K.

6. Nov. (—). Miss. til Borgemeesteren i Kerteminde. Kongen har erfaret, at der for Kerteminde ligger et hollandsk Skib, som har fransk Vin ombord. Dersom Vinen er tjenlig, skal han afkøbe Skipperen en Pibe af samme Vin til Kongens Hofholdning og afkorte Betalingen i den Told, Skipperen skal give, samt føre det til Regnskab. Han skal skaffe nærværende Kongens Vintapper en Borgervogn til at føre Vinen til Dalum. F. T. 3, 1064.

— Miss. til Jacob Ulfeldt. Kongen har for nogen Tid siden¹ bevilget Jens Mand, Borger i Assens, at han maatte indstævne en Sag mellem sig og Johan Friis til Øresløggaard til Odense til den 6. Nov. for dem af Rigens Raad, som saa kunde være til Stede. Eftersom ingen af dem, som kan forhøre Sagen, nu er til Stede, anmoder Kongen Jacob Ulfeldt om at komme til Stede Torsdag [8. Nov.], saa vil Kongen selv sammen med ham forhøre Sagen og ordele deri. F. T. 3, 1064. Orig.

— Miss. til Kommissarierne i Lolland. De skal i Købstæderne i Lolland og Falster indkvartere de Officerer, som er sendt dertil for at kommandere Landfolket. Borgerne skal underholde dem med Øl og Mad til Nødtørftighed og de nævnte Lande opbringe den Besolding, som Officererne videre skal have, eftersom Kommissarierne bedst kan akkordere med disse, Landene til ringeste Besværing. Kommissarierne skal give Obersten dér i Landene Christoffer Stensen til N. [Stensgaard] Ordre til at paalægge Officererne at afskaffe det Tros og løse Gesinniken, som de har taget med derhen,

¹ 1. Okt. 1627.

og som kun er til Besvær uden at gøre Landene nogen Tjeneste. Ligeledes skal de forhøre sig om en god Ingeniør. De selv maa have deres Rostjeneste fri for Mønstring, saa længe de forbliver i deres Bestilling, men Kongen venter dog, at enhver af dem holder sin Rostjeneste i Beredskab efter Tidens Tilstand. Sm. T. 6, 253.

7. Nov. (Dalum). Søpas for Maren Jensdatter Bang til at overføre sit Gods fra Assens til Sjælland. F. R. 3, 397 b.

— Miss. til Borgemesteren i Nyborg. Kongen har erfaret, at der er Mangel paa Salt og Humle paa Ærø, hvor Kongen har ladet en Del af sine gevorbne Ryttere indkvartere. Borgemesteren skal derfor, naar han faar en Skrivelse fra Pouel Rantzau, forordnet Kommissarius, eller fra Slavata, Oberst over de nævnte Ryttere, lade skaffe Salt og Humle dertil, hvor det vil blive rigtig betalt, og sørge for, at det ikke føres andetsteds hen, hvor det kan komme Fjenden til Fordel, men at det leveres paa Ærø. F. T. 3, 1065.

— Miss. til Lensmændene paa Fyen. Da en Del af Soldaterne forløber deres Kompagnier uden Tilladelse, skal de gøre den Anordning, at ingen maa stedes over Færgestederne i deres Len, uden at de har rigtig Besked fra Kongen eller deres Officerer om, at de er aftakkede eller forløvede. F. T. 3, 1065. Orig. (til Holger Rosenkrantz) i Landsark. i Odense. (Se CCD. IV. 382 f.).

— Ligelydende Miss. til Ernst Normand [Korsør og Antvorskov]. Udt. i F. T. 3, 1066.

— (**Slagelse**). Miss.¹ til Danmarks Riges Raader og Lensmændene² i Sjælland og Skaane. Der tilstilles dem det aabne Brev om Forbud mod Udførsel af Korn og anden Proviand fra Danmark efter fjorten Dage efter Martini førstkomende [fra 25. Nov.], hvilket de skal meddele Borgerskabet i

¹ Underskrevet af Hr. Christen Friis, Christen Holck, Hr. Albret Skeel, Hr. Anders Bilde, Claus Daa, Tage Thott, Christoffer Ulfeldt, Hans Lindenov, Otte Skeel, Just Høg og Frantz Rantzau. ² De opregnes alle i Konc.

deres Len. Indtil nævnte Tid skal det staa enhver frit at udføre. Sj. T. 23, 421 b. K.

8. Nov. (Dalum). Aab. Brev om Forbud mod Udførsel af Korn og Proviand, undtagen Staldøksne, efter 14 Dage efter Martini førstkommende [fra 25. Nov.]. Sj. T. 23, 422. K. Orig. (til Holger Rosenkrantz) i Landsark. i Odense. (Tr.: CCD. IV. 384 f.).

— Miss. til Lensmændene¹ over Fyen, Sjælland, Skaane, Halland og Blekinge om at lade læse og forkynde i Købstæderne det aabne Brev om Forbud mod Udførsel af Korn og Proviand efter 14 Dage efter Martini [fra 25. Nov.] og have nøje Indseende med dets Overholdelse. Sj. T. 23, 422 b. K.

— Ordinans for Hoffanens Underholdning. Sj. R. 18, 238. (Tr.: CCD. IV. 383 f.).

— Miss. til Marquor Bilde [Rugaard]. Det berettes, at en Bonde² i hans Len paa en Gaard, der kaldes Rue, har ihjelslaaet to Ryttere, den ene, da denne laa i sin Seng om Natten, medens han fulgte efter den anden, der løb ud, og slog ham ihjel ude. Marquor Bilde skal straks lade sætte efter Bonden og lade ham anholde til Rettens Udføring. F. T. 3, 1066.

— Miss. til Statholderen. Da den Proviand, som Kongen tilforn³ har bestilt hos ham til Hofholdningen, endnu ikke er kommen, skal han sørge for, at den straks sendes, da den daglig behøves. Sj. T. 23, 423. K.

9. Nov. (—). Miss. til samme. Han skal forstrække Dr. Jacobus Steinberg og Dr. Joachimus Kratz, som har Kongens Bestalling, med nogle Penge paa deres Bestalling, saa at de kan have noget at underholde sig af, og føre det til Regnskab. Sj. T. 23, 423 b. K.

— Miss. til Rigsraadet, „som er i Slagelse“, om at lade det jydsk Rytteri, der er kommet til Sjælland, indkvartere dér og give Underholdning ligesom Hoffanen, nemlig for hver Hest 1½ Rdlr. og en Tønde Havre om Ugen og et Læs Hø og et Læs Strøelse om Maaneden. Sj. T. 23, 423. K.

— Miss. til Axel Arenfeldt. Wulf von Buchwald til

¹ De opregnes alle i Konc. med deres Len. Bondesøn.

² 2. Okt. 1627.

³ Overskr. har:

Brunstorf¹, Embedsmand paa Haderslevhus, har i Hamborg optaget Penge paa nogle Klenodier, som Kongen har leveret ham, hvilke Penge han igen har udgivet efter Kongens Anordning. Axel Arenfeldt skal nu revidere Wulf von Buchwalds Regnskaber og, hvis denne har udlagt mere, end han har faaet paa forskrevne Pant, betale ham det og kvittere for Regnskabet. Sj. T. 23, 423 b. K.

9. Nov. (Dalum). Miss. til Statholderen. Herren af Zerotin² har til Kongens Hær i Slesingen til forskellige Tider forstrakt en Del Penge, af hvilke dog en Del efterhaanden igen er bleven betalt. Men da det formenes, at en Del endnu resterer ubetalt, og da Kongens Zahlmester Conrat Bøneke, som var med Hæren i Slesingen og har modtaget Pengene, nu skal være i København, skal Statholderen hos denne indhente Oplysning om, hvad der ikke er betalt; dette skal han lade Rente-kammeret betale til nærværende Herre af Zerotin og lade det føre til Regnskab. Sj. T. 23, 424. K.

— Miss. til Borgemestrene i Odense. Kongen har tilstaaet Jacob Christensen, Murmester i Odense, Fritagelse for Vagt og anden Besværing, saa længe han arbejder for Kongen paa Dalum Kloster. F. T. 3, 1066. Orig. i Landsark. i Odense.

— Miss. til Hr. Anders Bilde. Wulf von Buchwald til Brunstaff¹, Embedsmand paa Haderslevhus, beretter, at han, da han blev sendt bort i kongeligt Ærende, har givet Husfogden paa Haderslevhus Bartrom von Buchwald, som nu skal opholde sig i Helsingborg, Ordre til og senere skriftligt i flere Breve gentaget denne Ordre, at han i Tide skulde føre Kongens Gods samt Foler, Heste og Kvæg paa Lenet og Wulf von Buchwalds eget Gods til Fyen. Han har imidlertid flyttet alt sit eget Gods og ladet Kongens og Wulf von Buchwalds blive tilbage, Fjenden til Rov og Bytte. Anders Bilde skal derfor nu beslaglægge det Gods, som Bartrom v. Buchwald har ført til Helsingborg, og som tilhører denne, og holde det under Beslag, indtil det er afgjort, om han kan frikendes for Wulf von Buchwalds Angivende eller ikke. Sk. T. 5, 271.

¹ Pronstorf.

² Karl v. Zierotin, Adelsmand fra Mähren.

9. Nov. (Dalum). Miss. til Kvarterkommissarierne i Fyen. Kongen har bevilget Wulf von Buchwald til Brunstorp¹, Embedsmand paa Slottet Haderslevhus, at han maa fragte en Skude fra Assens til Sønderborg² efter en Del af sit Gods, som han har staaende dér. De skal derfor løsgive ham en Skude, naar han anmoder derom. F. T. 3, 1067.

10. Nov. (—). Miss. til Jacob Ulfeldt [Nyborg]. Da endnu en Del franske Soldater, omtrent 50, er indkvarterede dér i Landet ved Korne (!) og Kongen har befalet dem at forføje sig til Sjælland, hvor Greven af Mongommori har faaet Kvarter, og stille sig under Grevens Kommando, skal han sørge for, at de, naar de kommer til Nyborg om en Dag eller tre³, faar Skuder, der kan overføre dem, og tillige noget til Underholdning paa Vejen. F. T. 3, 1067.

— Miss. til Christoffer Ulfeldt. Kongen har befalet, at to Kompagnier Ryttere af Rhingrevens Regiment, nemlig Mølhusens og Henrik von Ahlefeldts, skal indkvarteres paa Langeland og have deres Underholdning dér efter Ordinansen om Rytternes Underholdning. Han skal straks lade indrette Kvarter til dem, hvor det bekvemst kan gøres, og anordne, at de faar deres Underholdning af Landet efter nævnte Ordinans. Derimod skal et Kompagni af de Soldater, som ligger paa Langeland, følge tilbage med de Skibe, der overfører Rytterne, efter den Ordinans, som Balthasar Jacob von Slammetorp, Generalvagtmester og tilforordnet Krigskommissarius, faar tilskikket⁴, saa at ingen bliver tilbage. De reformerede Officerer, der er indkvarterede dér, skal have deres Underholdning fra 28. Okt. sidstleden, da de blev beordrede til Langeland, selv om de ikke straks er ankommet dertil, da de dog ikke har haft noget andet Kvarter. F. T. 3, 1068.

11. Nov. (Antvorskov). Miss. til Borkort Rud. Han skal sammen med Otto Pogwisch til Karsdorf og Christoffer Urne til Aasmark, Embedsmand paa Aalholm, være Kommisarius i Lolland og Falster. [Iøvrigt enslydende med Miss.

¹ Pronstorf.

² Overskr.: Syderborg.

³ Rettet fra: tou.

⁴ De to sidste Ord er slettede, men ikke erstattede af andre. Der er sprunget noget over ved Afskriften.

af 23. Okt. s. A. til de nævnte to Kommissarier]. Sm. T. 6, 252.

11. Nov. (Antvorskov). Miss. til Almuen i Lolland og Falster. Kongen har forordnet Borkort Rud til [Sæbyholm] til Kommissarius i Lolland og Falster med lige Fuldmagt med Otte Pogwisch til Karsdorf og Christoffer Urne til Aasmark til at iværksætte Landenes Forsvar. De skal være ham lige som de andre Kommissarier hørige, lydige og følgagtige, hvorhen og hvortil han paa Kongens Vegne kommanderer dem, og vise sig flittige og tro paa Veje og Tog til Lands og til Vands, naar og hvor han tilsiger dem. Sm. T. 6, 251.

13. Nov. (—). Miss. til Statholderen. Da Fru Lisebet Bilde, Sigvort Beck til Førsløfs Enke, endnu staaar tilbage med nogle af hendes Husbondes Regnskaber fra den Tid han var Rentemester, skal han indfordre disse Regnskaber, revidere dem og, hvis der findes Mangler, tilholde hende at klarere dem, saa at hun og hendes Medarvinger kan faa endelig Kvittansiarum paa Regnskaberne. Sj. T. 23, 424. K.

— Miss. til Hr. Anders Bilde til Rosendal og Sigvort Grubbe til Hofdal, Embedsmænd paa [Helsingborg]¹ og Malmøhus. Undersaatterne i Blekinge har besværet sig over Hans Pedersen, Landsdommer i Blekinge, og rettet adskillige Beskyldninger imod ham for hans Domme. Da de almindelige Herredage er udsat og Undersaatterne derfor ikke kan komme til Ende med deres Sager, gives der dem Fuldmagt til at indstævne for sig Landsdommer Hans Pedersen og dem, som rejser Klage mod ham for hans Domme, til en bestemt Tid, forhandle Sagen i Mindelighed eller afsige Dom og give Parterne deres Afgørelse beskrevet under deres Haand og Segl. Hvis nogen af dem paa Grund af uomgængeligt Forfald ikke kan være tilstede, skal den, som kommer tilstede, have Fuldmagt til at tage en anden god Mand til sig og efterkomme denne Befaling. Sk. T. 5, 271 b.

— Miss. til Henrik Rantzau. Han skal overtage Værgemaal for Jacob Rosenkrantz's endnu umyndige Børn, da

¹ Glemt i Sk. T. i Teksten, men findes i Overskr.

han efter Loven er den nærmeste Frænde blandt dem, som kunde være Væрге for dem. F. T. 3, 1068.

14. Nov. (Antvorskov). Miss. til Borgemestre og Raadmænd i Korsør. De skal straks i deres By indkvartere Greven af Mongommori og hans Soldater og skaffe dem nødtørftig Underholdning for en Dag og den paafølgende Nat. Sj. T. 23, 424 b. K.

— Miss. til Otte Marsvin. Han skal straks Nat og Dag uspart forføje sig til Kongen. J. T. 8, 173. K.

15. Nov. (—). Miss. til Frederik Urne. Borgerne i Helsingør har anholdt om, at Kongens Kaptejner, Toldere, Visitører og Soldaterne paa Kronborg skal hjælpe dem med at underholde de hos dem indkvarterede Soldater og deltage i anden Bys Tyngge lige med Borgerne. Kongens Resolution herpaa er, at Kongens Tjenere intet har med borgerlig Tyngge at skaffe undtagen den almindelige Landeskat, med mindre de bruger borgerlig Handel, Købmandskab og Næring. Hvis Kaptejnerne holder Herberg i deres Huse og Soldaterne paa Kronborg fortjener noget med deres Haandværk, bør det ikke regnes for borgerlig Næring, ej heller skal de derfor udstaa borgerlig Tyngge, da de kun har lidt at underholde sig af. I Anledning af deres Andragende om, at Byen maa blive befæstet og Bønderknægtene paa Sjælland maa hjælpe at grave og opføre Jorden og Bønderne af Kronborg og Frederiksborg Len tilføre de dertil fornødne Tørv, har Kongen allerede sendt sin Ingeniør dertil, for at han kan afpæle Fortifikationen bedst. Sammen med Ingeniøren skal Lensmanden lade afmaale, hvor meget hver Borger og Bonde skal udføre af Værket. Af det Tømmer og de Kampesten, som er ført til Havnen og som de har andraget om at faa, maa de faa Kampestenene, men Tømmeret skal blive liggende. Sj. T. 23, 424 b. K.¹

— Miss. til Hr. Jørgen Skeel. Efter at han har faaet Missive² om at mønstre det danske Rytteri, har Kongen erfaret, at de sjællandske Kompagnier nylig er mønstrede. Han skal derfor kun mønstre de jydskes Kompagnier og reducere dem

¹ Tr. i Udt. i Geh. Ark. Aarsberetn. III, Till., 89 f.
1627.

² 30. Okt.

efter det forrige Missive, saa at der ikke bliver flere Kornetter end der kan besættes. J. T. 8, 173 b.

16. Nov. (Antvorskov). Miss. til Statholderen. Han skal udbetale en Maanedes Løn til Kaptejn Hans Hugo og 6 af hans Officerer. Sj. T. 23, 425 b. K.¹

— Miss. til samme. Han skal lade udbetale en Maanedes Løn til de engelske Soldater af General Morgans Folk samt forsyne dem med Klæder af islandsk Vadmæl eller andet samt Strømper og Sko. Endvidere skal han lade udbetale en Maanedes Løn til Kaptejn Ceinberlain² og til Jacob Galbret, Kaptejn og Kvartermester, og give Durant Meddelelse derom, at det igen kan kortes ham. Sj. T. 23, 425 b. K.

— Miss. til samme. Han skal undersøge de af Kaptejn Johan Stevart, Løjtnant Jacob Robertsen og Løjtnant Hendrik Barchlay fremsatte Opgivelser om deres Tilgodehavende og, hvis de findes rigtige, lade hver af dem faa halvanden Maanedes Løn, mod at de kvitterer hele deres Rest. Endvidere skal han forsyne de franske Soldater, der er her i Landet, med Klæder, Strømper og Sko og føre det til Regnskab. Sj. T. 23, 426. K.

— Aab. Brev om, at Jørgen Hundorp (Hundrop)³, der har faaet Forleningsbrev⁴ paa Jerrestad Herred, ogsaa maa nyde den uvisse Indkomst af Lenet. Sk. R. 4, 395.

— Miss. til Jørgen Urne til Alslef og Malte Juel til Villestrup, Embedsmænd over Kristianstads Len og paa Kristianopel Slot. Falk Lykke til Bollerup, Befalingsmand i St. Peders Kloster [Lund], har berettet, at da han var forlenet med Kristianopel Slot, holdt han en Del Soldater og deres Officerer, som Kongen havde ladet sende derhen, forstrakte dem efter Kongens Missive med Lønning, indlagde dem hos Borgerne og forstrakte disse med Proviant til Soldaterne. Borgerne mener nu at have forstrakt disse med mere Proviant, end de selv har faaet, og Falk Lykke har ikke faaet sine udlagte Penge, hvorfor han har andraget om at faa Regnskaberne opgjort. De

¹ Under Brevet er tilføjet: Forskrevne Hans Hugo fik Pas fri og sikker at passere af Landet.

² Chamberlain.

³ Hondorf.

⁴ 4. Febr. 1627.

skal indstævne Falk Lykke for sig med Missiver og Afregninger, gennemgaa dem for at se, hvad han endnu kan have til Gode, og give deres Kendelse beskrevet fra sig under deres Haand og Segl. Sk. T. 5, 272.

16. Nov. (Antvorskov). Aab. Brev, hvorved det tillades Hr. Peder Hansen, der for nogen Tid siden er afsat fra sit Kald, igen at faa Præstekald, naar og hvor han efter Ordinansen lovligt kan blive kaldet. Sj. R. 18, 239.

24. Nov. (—). Aab. Brev om Ret for alle og enhver til at udruste Skibe til Kaperi paa Kronens Strømme mod dem, som vil gøre Fjenden Tilførsel. Orig. Sj. R. 18, 233 b. (med Datum 24. Okt.). (Tr.: CCD. IV. 378 f.).

— [U. St.]. Bestalling for Fidt Lengdener som Skovrider paa Kronens Skove i Antvorskov Len. [Enslydende med Bestalling af 15. April 1623 for Povl Jørgensen]. Sj. R. 18, 239 b.

— (Antvorskov). Pas for Hendrik van Zell „herfra“ til Lolland. Orig.

— Aab. Brev om, at alle skal forholde sig tilbørligt mod de fra Jylland og Fyrstendømmerne af Fjenderne fordrevne. Sj. R. 18, 240 b. (Tr.: CCD. IV. 385).

— Miss. til Claus Daa. Kongen har bevilget, at Sten Bilde, der for sin Forseelse er indsat paa Draxholm Slot, nu maa frigives. Han skal tage Revers af ham om, at han uden videre Befaling vil efterkomme den Dom, der er overgaaet ham. Sj. T. 23, 426. K.

— Aab. Brev, hvorved Sten Bilde, der har været fængslet paa Draxholm Slot for sin Forseelse, løslades paa de i det foregaaende Brev angivne Betingelser. F. R. 3, 397 b.

— Miss. til Statholder Frants Rantzau. Kongen har befalet Hr. Jens Sparre til Sparresholm, Lensmand paa Bahu Slot, at forhandle med de Skibsfolk, der er fordrevne af Fjenden fra Jylland og er kommet til hans Len, om at begive sig i Kongens Tjeneste. Naar disse Folk kommer, skal han anbringe dem paa Skibene, og Skipperne skal paa samme Skibe anvendes til de Bestillinger, hvortil de er dygtige. Til de Folk, der er indkvarterede paa Læsø, skal han sende Mel og Malt, for at de mod Betaling kan faa deres Nødtørft og

ikke skal nødes til at overgive Landet til Fjenden. Sj. T. 23, 426 b. K.

24. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Mogens Pax til Torup, Embedsmand paa Holbæk Slot, og Frederik Parsberg til Harrested. Otte Brahe Pedersen til Torbenfeld paa egne og Borkart Rud til Sæbygaards Vegne efter Fuldmagt, Hendrik Rantzau til Brobygaard paa egne og afdøde Jacob Rosenkrantz's umyndige Børns Vegne, alle Arvinger efter afdøde Erik Rosenkrantz, har andraget om at faa udtaget et forsegleet Skrin, der staar paa Borreby og har tilhørt afdøde Erik Rosenkrantz, og om at faa Indholdet registreret. De skal snarest begive sig til Borreby og i samtlige Arvingers Nærværelse optage det beseglede Skrin, registrere de Breve og andet, der findes deri, og i Skrinet igen indlægge en Reversal under deres Haand og Segl over Skrinets Indhold, hvorefter de igen skal forsegle Skrinet og tilstille Borkart Rud det, i hvis Forvaring det skal blive indtil videre Deling og Skifte efter Erik Rosenkrantz. Hvis nogen af dem har lovligt Forfald og ikke kan møde til den berammede Tid, skal den anden have Fuldmagt til at tage en anden god Mand i hans Sted. Sj. T. 23, 426 b. K.

— (**Antvorskov**). Miss. til Frants Rantzau, Statholder. Han skal lade de danske Officerer, der ikke behøves til Landfolket, indkvartere i Købstæderne paa Sjælland og tilholde dem i Vinter at lade sig nøje med deres Underholdning og til næste Foraar at lade sig bruge til Skibs eller hvor de behøves. Saa længe de er i Kvarter i Købstæderne, skal de være forpligtet til, om noget fjendtligt paakommer, at lade sig bruge til Landets Forsvar og deltage i Strandvagten med Borgere og Bønder eller hvortil de forordnes. Sj. T. 23, 427 b. K.

— Miss. til Hans Lindenov. Han skal lade Hendrik von Ahlefeldt faa Kvarter i Kalundborg i Vinter og tilholde ham at lade sig nøje med sin Underholdning og til Foraaret lade sig bruge til Skibs eller hvor hans Tjeneste behøves. Sj. T. 23, 427 b. K.

— Miss. til Claus Daa, Hans Lindenov, Just Høg og Frants Rantzau. De skal med det første begive sig til København og revidere den Del af forrige Rentemester, afdøde Sigvort Becks Regnskaber, der endnu ikke er revideret. Sj. T. 23, 428. K.

24. Nov. (Antvorskov). Miss. til Palle Rosenkrantz om at overtage Værgemaalet for Jomfru Margrete Rosenkrantz, afdøde Jacob Rosenkrantz's Datter, efter hendes rette Væрге Hendrik Rantzau til Brobygaard. Sj. T. 23, 428.

— Aab. Brev til Bønder og menige Almue i Hr. Anders Bildes Len [Helsingborg og Herrisvad]. Kongen har forordnet, at der skal anlægges et Defensionsværk for Helsingborg Købstad til Forsvar for Skaane. Naar de faar Tilsigelse derom, skal de føre Ris, Jord og anden Nødtørf til dertil efter Behov. Sj. T. 23, 428 b. K.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Slagelse. De skal lade Brevviseren Peder Suur og hans Hustru faa 15 Kurantdlr. aarlig, saa længe de lever, af Renterne af de 500 Kurantdlr., som Peder Suur er dømt til at udlægge til de Fatige efter sin Broder Niels Suurs Død, da han og hans Hustru er geraadet i Armod og har Almisser behov. Sj. T. 23, 429. K.

— Miss. til Hr. Anders Bilde og Tage Thott. De skal lade mønstre de Skotter, der er ankomne til Sundet, godtgøre dem Laufgeld for de Soldater, der er omkomne ved Skibbrud, og give dem deres Mønstermaaned og tilbørligt Kvarter efter Mønsterkommissariernes Skøn. De skal tilholde dem ikke at forurette Kongens Undersaatter, men lade sig nøje med deres Lønning eller, om der ikke kan skaffes Penge, med hvad der efter Husenes Lejlighed gives dem af deres Værter. Disse skal igen tage deres Betaling i de Varer, der kan skaffes efter Taksten, og det skal tilkendegives dem, hvor meget de har at kvitte for Kvarter. Sk. T. 5, 273.

— Miss. til Hendrik Hvitfeldt til Lilløe, Befalingsmand paa Landskrone Slot, og Hendrik Gyldenstjerne til Svanholm, Landsdommer i Skaane og Befalingsmand over Froste Herred. Tønne Friis til Hesselager, Befalingsmand paa Stiernholm Slot, der har været afdøde Jomfru Sophie Gyldenstjernes Væрге og som saadan har oppebaaret og udgivet en Hob Penge og indløst adskillige Breve, har anmodet om at faa sine Regnskaber gennemgaaede i Arvingernes Nærværelse af to gode Mænd og Brevene forsynede med Paategning om, at de er kasserede. De skal indstævne Tønne Friis og saa mange af Jomfru Sophie Gyldenstjernes Arvinger, som de kan faa samlet, gennemgaa Regnskaberne og forsyne de indløste Breve med Paategning,

for at de ikke skal komme hendes Arvinger eller ham og hans Arvinger til Krav eller Skade. Sk. T. 5, 273.

24. Nov. (Antvorskov). Miss. til Holger Rosenkrantz til Rosenholm, Befalingsmand i St. Hans Kloster i Odense, om paa Ting og ellers, hvor Behov gøres, at lade læse og forkynde medfølgende aabne Breve¹. Orig. i Landsark. i Odense.

— (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Svend Andersen, der for en Forseelse er dømt til i nogen Tid at gaa i Jern paa Bremerholm, skal sættes paa fri Fod og have sin tidligere Pension igen, saa længe han opholder sig udenlands; dog maa han ikke gaa i fremmed Tjeneste. Den over ham afsagte Dom skal ikke komme ham til Forklejning paa hans Ære, gode Navn og Rygte. Sj. R. 18, 241 b.

— Miss. til Jørgen Vind. Han skal lade levere Antoine de la Score dy Torpsi, Kaptejn over et Kompagni Dragoner, 1400 enkende Rdlr. af den efterstaaende Besolding for ham og hans Kompagni og tage hans Bevis derfor. Sj. T. 23, 428 b. K.

28. Nov. (Antvorskov). Miss. til Hendrik Hvitfeldt til Lilø og Erik Rosenkrantz til Glimminge, Embedsmænd paa Landskrone og Halmstad Slotte. Da Tage Thott til Egede, Befalingsmand paa Laholm Slot, har begæret af Kronens Gods i Skaane 2 hele og 2 halve Gaarde i Halmstad By og Sogn og 1 Gaard, Stolperup, i Halmstad Sogn i Luggude Herred i Helsingborg Len, til Mageskifte for i Skaane: 1 Gaard i Ornekier² i Visby Sogn, 1 Gaard i Roegh³ Sogn og By, begge i Luggude Herred, 1 Gaard i Rye Kasløse⁴ og 1 Gaard i Quistofte By og Sogn i Rønnebjerg Herred, skal de besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Sk. T. 5, 273 b.

— Miss. til Hr. Jørgen Skeel. Han skal tilskrive Ritmestrene paa Sjælland om at tilholde dem, der rider under deres Kompagni, at bestille Kvarter i Helsingør, lade føre Havre, Hø og Strøelse dertil i Vinter og holde alting færdigt, saa at de kan rejse dertil, naar de tilsiges. Paa samme Maade skal han tilskrive de skaanske og hallandske Ritmestre

¹ Formodentlig de samme, som 29. s. M. sendes de øvrige Lensmænd.
² Ørnekiær, Vasby S. ³ Raus S. ⁴ Rya Katslösa, Kvistofta S., Luggude H.

om Kvarter i Helsingborg for Folkene under deres Kompagni. J. T. 8, 167. K.

29. Nov. (Antvorskov). Miss. til Hr. Anders Bilde til Rosendal og Tage Thott til Eriksholm, Embedsmænd paa Helsingborg og Sølvitsborg. Da der er opstaaet en Trætte imellem Christoffer Ulfeldt til Svenstrup, Embedsmand paa Tranekær Slot, og Falk Lykke til Bollerup, Befalingsmand i St. Peders Kloster i Lund, om nogle Maaneders Spisning paa Gulland¹ og underliggende Ladegaarde samt om Rug, Korn, Havre, Kvæg o. a., som denne skal have faaet af Christoffer Ulfeldt, men endnu ikke har betalt, giver Kongen dem Fuldmagt til at indstævne Parterne for sig og forhandle Sagen i Mindelighed eller afsige endelig Dom imellem dem samt give Parterne denne beskreven under deres Haand og Segl. Hvis en af dem faar Forfald, skal den mødte tage en anden god Mand i hans Sted og fuldgøre denne Befaling. Sk. T. 5, 274 b.

— Aab. Brev til Bønderne i hele Riget om, at Danmarks Riges Raad til Krigsfolkets Underholdning har bevilget en almindelig Skat, som skal udgives inden 1. Januar førstkomende. Sj. T. 23, 429 b. K. (Se CCD. IV. 385 f.).

— Miss. til Købstæderne i Sjælland, Lolland, Falster, Skaane, Halland, Blekinge og Norge om en mulig Hjælp til Krigsfolkets Fornødenhed. Sj. T. 23, 432. Orig. (til Holbæk) i Landsark. i Kbhvn. (Se CCD. IV. 386 f.).

— Fortegnelse over den Pengehjælp, til hvilken Købstæderne er takserede. Sj. T. 23, 432 b. (Se CCD. IV. Tillæg).

— Miss. til Lensmændene² i Sjælland, Skaane, Halland og Blekinge om at lade det aabne Brev om en almindelig Skat forkynde for Bønderne i deres Len og siden selv i egen Person og ikke ved deres Fogder lægge Skatten og paase, at alting gaar ligeligt og ret til. De skal indkræve Skatten og sende den til Rentemestrene i København, saa at den kan være til Stede førstkomende 1. Januar. — Efterskrift: Samtidigt fremsendes de aabne Breve til Købstæderne i deres Len, som de straks skal lade forkynde; de skal lade Skatten indkræve og

¹ Falk Lykke afløste 1625 Christoffer Ulfeldt som Lensmand paa Visborg Slot. ² De opregnes alle med deres Len.

sende den til Rentemestrene i København inden 1. Januar. Sj. T. 23, 430 b. K.

29. Nov. (Antvorskov). Miss. til Bisperne i Danmark og Norge om at meddele Provsten i hvert Herred i deres Stift en Kopi af medfølgende aabne Brev til Gejstligheden i begge Rigerne om en almindelig Skat og Landehjælp. De skal opkræve Skatten og sende den til Rentekammeret i København til Rentemesteren inden den i det aabne Brev ommeldte Tid. — Dr. Hans Mikkelsen [Fyen], Dr. Hans Resener [Sjælland], Dr. Madts Jensen [Lund], M. Niels Simmesen [Oslo], M. Thomis Chortsen [Stavanger], Dr. Niels Paasche [Bergen] og Dr. Peder Schielderup [Trondhjem]. Sj. T. 23, 433. K.

— Miss. til Lensmændene¹ i Sjælland, Skaane, Halland, Lolland, Falster og Fyen. Da Kongen har ladet sammenkalde menige Stænder til Møde i København den 17. Dec. for at handle om Kontribution og Midler til Landenes Forsvar, skal Lensmændene møde til samme Tid og Sted, saafremt de da ikke har lovligt Forfald. De skal tilskrive Adelen i deres Len om at møde til samme Tid og Sted og skal tilholde Borge-mestre og Raad i Købstæderne i deres Len og Bønderne i Landsbyerne, at de af hver Købstad og hvert Herred sender 2 af deres Midte, som bedst kender Byernes og Herredernes Lejlighed. De, som sendes, skal saa vidt muligt selv kunne bekoste Rejsen. Sj. T. 23, 431 b. K.

— Miss. til Bisperne paa Sjælland, Fyen og i Skaane om Indkaldelse af Gejstlighedens Deputerede til et Stændermøde i København angaaende Midler til Rigets Forsvar. — Dr. Hans Reisener (Sjælland), Dr. Hans Mikkelsen (Fyen) og Dr. Mads Jensen (Skaane)². K. Sj. T. 23, 429. Orig. (til Dr. Hans Mikkelsen) i Landsark. i Odense. (Tr.: Dsk. KL. III. 128).

30. Nov. (—). Miss. til Kapitlerne i Lund, Roskilde og Norge om en mulig Hjælp til Krigsfolkets Fornødenhed. Sj. T. 23, 435. (Se CCD. IV. 387 f.).

— Miss. til Kapitlerne i Roskilde og Lund om at fremsende to af deres Midte, saa vidt muligt nogle, som kan gøre Rejsen paa deres egen Bekostning, til Mødet i København

¹ De opregnes alle.

² De nævnes kun i Konk.

førstkommende 17. Dec. for at forhandle om Kontribution og Midler til Landenes Forsvar. Sj. T. 23, 436 b. K.

30. Nov. (Antvorskov). Miss. til Rigsraaderne: Hr. Christian Friis, Hr. Jørgen Skeel, Christen Holck, Jacob Ulfeldt, Hr. Albret Skeel, Ifver Juel, Hr. Anders Bilde, Holger Rosenkrantz, Christoffer Ulfeldt, Christen Thomissen, Tage Thott, Mogens Kaas, Claus Daa, Otte Skeel, Hans Lindenov, Just Høg og Frants Rantzau om at møde i København førstkommende 17. December for at forhandle om Kontribution og Midler til Landenes Forsvar. Ligeledes skal de foretage de Sager, der var indstævnet til den Herredag, der var berammet til Afholdelse i Kolding, og dømme i dem. Endelig skal de tilskrive Adelen i deres Len om at møde til samme Tid og Sted og tilholde Borgemestre og Raad i Købstæderne i deres Len samt Bønderne i Landsbyerne for hver Købstad og hvert Herred at fremsende to af deres Midte, saa vidt muligt nogle, som kan gøre Rejsen paa deres egen Bekostning. Sj. T. 23, 436. K.

— Aab. Brev til Provster og Præster i Fyens, Sjællands, Skaanes, Gullands¹ og Norges Stifter om en mulig Hjælp til Krigsfolkets Underholdning. Sj. T. 23, 434. (Tr.: CCD. IV. 387).

— Miss. til Jens Høg. Han skal straks levere det aabne Brev om Gejstlighedens Landehjælp til Superintendenten paa Gulland eller den, som er til Stede i hans Sted, og fremsende Pengene sammen med den øvrige Skat dér fra Landet. Sj. T. 23, 434 b. K.

— **U. St. [Antvorskov].** Aab. Brev til Indbyggerne i Danmark om, at Kongen og Danmarks Riges Raad har besluttet i Stedet for den til Afholdelse i Kolding bestemte Herredag, der blev udsat og forhindret, at holde Herredag i København den 17. December for dér at raadslaa om Rigets Sager og sidde Retterting. Sj. T. 23, 439. K.

—². Miss. til Landsdommerne om at lade det aabne

¹ Konc. til aab. Brev til Provsterne og Præsterne paa Gulland med Dato 2. Dec. findes blandt D. Kanc. Uindførte Koncepter, 2. Skaane.

² Datum ut supra.

Brev om Herredagen forkynde paa Landstinget. — Torben Gabrielsen (Fyen), Erik Bilde (Langeland), Holger Bilde (Lolland), Jacob Ulfeldt (Sjælland), Hendrik Gyldenstjerne (Skaane), Knud Gabrielsen (Halland) og Hans Pedersen (Blekinge). Sj. T. 23, 439 b. K.

30. Nov. (Antvorskov). Fuldmagt for Ifver Vind til Klarupgaard, øverste Sekretær, til paa Kongens Vegne ved den forestaaende Herredag i København den 17. Dec. at føre den Sag mod Adolf Friderich Graaboe, der var indstævnet til Paadømmelse ved den opgivne Herredag i Kolding. Sj. R. 18, 242.

— Miss. til Grev von Spinnem om at tage under sin Kommando dem af Oberst Sinklars Folk, der er ankomne her til Landet, indtil Oberstens Ankomst. Sj. T. 23, 435 b. K.

— Miss. til M. Niels Jensen, Sognepræst i Slagelse. Af de 26 fattige, dels forældreløse, dels faderløse Børn, som er ankommet til Slagelse, skal 6 med hosfølgende Missive sendes til Sorø og have deres Underholdning dér¹, 6 skal sendes til Duebrødre i Roskilde og have deres Underholdning blandt Skolebørnene dér, 4 skal underholdes blandt Skolebørnene i Hospitalet i Slagelse og 2 skal sendes til Herlufsholm med hosfølgende Skrivelse om deres Ophold dér. De øvrige 8 skal have den Underholdning, som Hospitalslemmerne i de fire ledige Senge [i Slagelse] skulde have haft, hvilken Underholdning Hospitalsforstanderne skal levere Sognepræsten til Uddeling blandt Børnenes Mødre. K. Sj. T. 23, 437 b.

— Miss. til Hospitalsforstanderne i Slagelse. Af de 26 fattige Børn, som er ankommet til Slagelse, skal de optage 4 blandt Skolebørnene i Hospitalet, dog saaledes, at de andre Skolebørn ikke mister noget derved. 8 af de fattige Børn skal i denne Vinter og indtil videre have den Underholdning, som Hospitalslemmerne i de 4 ledige Senge skulde have haft, og som han skal overlevere M. Niels Jensen, Sognepræst i Slagelse, til Uddeling til Børnenes Mødre. K. Sj. T. 23, 437.

— Miss. til Jost Høg. Af de 26 fattige Børn, der er an-

¹ Hele dette Stykke om de 6 Børn til Sorø er sprunget over i Sj. T. og findes kun i Konc.

kommet til Slagelse, skal han lade 6 underholde i Sorø, dog saaledes, at de andre Børn, som har faaet bevilget Underholdning dér, ikke mister noget derved. Sj. T. 23, 435 b. K.

30. Nov. (Antvorskov). Miss. til Hospitalsforstanderne i Roskilde. Af de 26 fattige Børn, der er ankommet til Slagelse, skal de optage 4 blandt Skolebørnene i Duebrødre Hospital. K. Sj. T. 23, 438.

— Miss. til Palle Rosenkrantz. Af de 26 fattige Børn, som er ankommet til Slagelse, skal han give 2 Underholdning paa Herlufsholm Skole. Sj. T. 23, 438 b. K.

— Miss. til Statholderen. Saa snart det er muligt, skal han betale Jesper Friis til Ørbeklund 2368 Rdlr., som denne har udlagt til sit Kompagni. Sj. T. 23, 437. K.

— Miss. til Kapitlet i Roskilde. Da M. Fredericus Dame, Provst i Flensborg, er bleven frarøvet næsten alt hvad han ejede, saa at han intet har til Underholdning for sig, sin Hustru og sine Børn, skal Kapitlet bevilge ham en aarlig Genant af Domkirkens Indkomst. Sj. T. 23, 438.

— Miss. til Ernst Normand. Da Morten Hendriksen i Korsør har klaget over, at der til adskillige Tider har været indkvarteret flere Krigsfolk hos ham end hos de andre Borgere sammesteds og nu nylig Greven af Mongommori, og at han ingen Betaling har faaet derfor, skal han have flittigt Indseende med de tidligere og de fremtidige Indkvarteringer, saa at det gaar ligeligt til og den ene Borger ikke besværes mere end den anden, men at enhver yder efter sin Formue. Sj. T. 23, 438 b. K.

— Oprejsningsbrev for Mogens Kaas til Frøstrup, Embedsmand paa Københavns Slot, til, som om Gerningen nylig var sket, at optage og forfølge Sagen mod Peder Jørgensen i Hyllinge, som for nogen Tid siden har dræbt Niels Nielsen i Jonstrup og som nu er hæftet, eftersom Sagen ikke paa ferske Fode er bleven udført af Nævninger og ikke endnu er bragt til Ende. Sj. R. 18, 242.

— Miss. til Tage Thott Andersen. Da Holger Rosenkrantz til Demmestrup, Befalingsmand paa Bornholm, har begæret af Kronens Gods 1 Gaard i Grimmelund og 1 Gaard i Algustrup i Laholm Len til Mageskifte for 1 Gaard i

Eskilstrup og 1 Gaard i Mistoke¹ i Laholm Len, skal han besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Sk. T. 5, 275.

30. Nov. (Antvorskov). Miss. til Hr. Anders Bilde. Han skal i Skovene i sit Len [Helsingborg] lade hugge Tømmer til 8 Skytslader med alt Tilbehør til halve Kartover og snarest sende det til Tøjhuset for Københavns Slot. Sk. T. 5, 275 b.

— Miss. til Kommissarierne i Fyen. Kongen har erfaret, at der endnu ikke er sket Indkvartering paa Øen Engelafve² under Skanderborg Len, og da man maa befrygte, at Fjenden skal bemægtige sig Øen og bruge Saltpanderne dér til sin Fordel, skal de snarest lade Øen besætte med et Antal Folk, som kan forsvare Øen mod fjendtlige Indfald. F. T. 3, 1069.

— Aab. Brev til Bønderne paa Anholt³ om af yderste Formue at bidrage til Underholdet af de Soldater, som er henlagt paa Læsø, og at levere samme Kontribution til Kommissarius sammesteds Didrik v. Ahlefeldt, der har faaet Befaling til ikke at besvære dem videre end billigt er og de kan taale. J. R. 8, 170. K.

— Miss. til Didrik von Ahlefeldt. Kongen har befalet sine Undersaatter paa Anholt at kontribuere til Underholdningen af de Soldater, som er kommanderede til at ligge paa Læsø; det paalægges ham ikke at besvære dem over deres Evne. J. T. 8, 167 b. K.

1. Dec. (—). Miss. til Statholderen. Naar Lejlighed gives, skal han udbetale 3 Maaneders Sold til Herr Wulf Gebhart von Wanburg, Werner Christoffer von Gils, Lejtnant, og Herman Hach, Korporal, der ikke var tilstede, da Rytteriet fik Sold, eftersom de laa i Neunburg, og ellers behandle dem som andre aftakkede Officerer. Sj. T. 23, 440.

— Miss. til Jost Høg om indtil videre kun at lade Fægtemesteren og Berideren paa Sorø faa 500 Rdlr. aarlig. Hvis han saa synes, kan han aftakke og afskaffe Danseren, Fiolisten og Spanieren⁴ Antoni Flores. Sj. T. 23, 440. K.⁵

¹ Mestokke Sogn, Høgs H. ² Endelave. ³ Overskriften har fejlagtigt: Lesøe. ⁴ Ordet „Spanieren“ findes ikke i Conc. ⁵ Tr. (m. Datoen 5. Dec.) i E. G. Tauber: Sorøe Acad. XIX.

1. Dec. (Antvorskov). Aab. Brev om, at Kongen har udnævnt Alexander Conte de Spini, Oberst, Tage Thott Andersens til Egede og Falk Lykke til Bollerup, Befalingsmand i St. Peders Kloster i Lund, til Generalkommissarier i Skaane, Halland og Blekinge¹. De skal have flittigt Tilsyn med Garnisonerne og Landets Forsvar, dømme i Sager mellem Soldaterne eller mellem disse og Indbyggerne, holde god Justits over Soldaterne og uden Forhaling lade ske Eksekution samt holde Krigsret en Gang hver Uge. Sk. R. 4, 395 b.

2. Dec. (—). Miss. til Kommissarierne paa Sjælland Frederik Reedtz og Palle Rosenkrantz² om at skaffe Hendrik Blome Ritmesters Traktement. Sj. T. 23, 440. K.

— Miss. til Statholderen. Han skal af Rentekammeret lade udbetale Frederik Budde en Maanedes Besolding som Ritmester, saa snart det er muligt. Sj. T. 23, 440 b. K.

— Miss. til Frederik Reedtz og Palle Rosenkrantz. De skal lade det jyske Rytteri, der en Tid lang har ligget i Skelskør, indkvartere i Køge og de holstenske Kommissariers Heste i Ringsted. De skal inden otte Dage senest mødes sammesteds og forfatte en Ordinans om, hvor mange Bønder der skal lægges sammen til at underholde hver Rytter, baade de som rider under Hoffanen og de jyske og holstenske, efter den Ordinans, som Kongen har overgivet Ritmesteren, og ligeledes hvor mange Bønder der skal være sammen om at holde hver Soldat, baade dem her i Landet og dem, der er indkvarterede paa Samsø. Ingen Bønder, som plejer at betale Skat, maa skaanes herfor, hvem de end tjener og tilhører. Hvad de beslutter herom, skal de give hver Lensmand beskrevet under deres Hænder, for at Lensmændene kan vide, hvad Bønderne i deres Len skal yde, og oppebære det. Sj. T. 23, 440 b. K.³

— Aab. Brev til Provsterne og Præsterne paa Gulland om Landehjælp i D. K. Uindf. Konc. se 30. Nov.

¹ Saaledes rigtigt i Overskriften. Teksten har ved en Fejlskrift: Sjælland. ² Navnene kun i Konc. ³ Nedenunder er tilføjet: NB. Kgl. M. schref self udi brevet paa Tryggevelde den 14. Dec.: Dette schal lensmændene oppeberge og uddele. Item i Palle Rosenkrantzis sted schal Ernst Normand efterkomme, hvis her udi befalet ehr.

3. Dec. (Kbhvn.). Aab. Brev til alle Præster og Købstæder i de Lande, som endnu er fri for Fjenden, om en Kontribution til de fra Holsten og Jylland af Fjenderne fordrevne. Sj. R. 18, 249. (Tr.: CCD. IV. 388 f.).

— (**Korsør**). Miss. til fire Lensmænd om at skaffe hver en Kaptejn Underholdning hos sig indtil 17. Dec., da Lensmændene skal møde i København og man kan forhandle videre herom. — Ernst Normand for Axel Strick, Frederik Reedtz for Laurs Christensen, Jacob Ulfeldt for Laurs Andersen og Hendrik Hvitfeldt for Tomis Christensen. Sj. T. 23, 441. K.

— Miss. til Palle Rosenkrantz. Fru Sophie Bernekow, Eyer Gyldenstjerne til Nielstrups Enke, har berettet, at hun har adskillige Gældsbesværinger baade hos Adelsfolk i hans Len [Vordingborg] og hos en Del af Borgerskabet i Næstved, til hvilke hun for sin Gæld har pantsat noget af sit Jordegods og adskilligt Løsøre. Da hun mener, at det pantsatte er mere værd end Gælden og hun maa betale dem en ubillig Rente deraf, som hun eller hendes Fuldmægtig vil meddele ham og som han kan se af hendes hosføjede Ansøgning, skal han kalde hendes Kreditorer, baade ædel og uædel, som har Pant af hende, for sig og tilforordne to Mænd, som kan vurdere Panterne og deraf til enhver af Kreditorerne udlægge den Betaling, som han billigt har at fordrø; det øvrige skal tilfalde hende. Han skal saa vidt muligt ordne Sagen i Mindelighed, men hvis nogen ikke vil lade sig tilfredsstille med, hvad billigt og ret er, kan hun indstævne dem til Dom for Herredagen. Sj. T. 23, 441 b.

— Miss. til Statholderen. Af medfølgende Supplikation kan han se, at Oberst Hans Kaldenhoff og hans Officerer har andraget om deres resterende Besolding. Han skal forhandle med dem som med de andre aftakkede Officerer og med første Lejlighed hjælpe dem afsted. Sj. T. 23, 442. K.

6. Dec. (Dalum). Miss. til Statholderen. Han skal straks sende fire af de mindste Orlogsskibe til Lolland, hvor de vil faa nærmere Ordre af Kommissarierne. Ligeledes skal han til Lolland sende 8 Jernstykker, hvert paa 6 Pd., med Tilbehør, Lader, Lunter, Kugler og saa meget Krudt som muligt. Sj. T. 23, 442. K.

— Miss. til Mogens Kaas. Da der dagligt forefalder adskilligt, hvori Rigens Raads Betænkning behøves, skal han, for

at Kongen kan have nogen ved Haanden, naar noget vidtløftigt hænder, indrette sig paa herefter at residere paa St. Hans Kloster i Odense og dér forrette, hvad der kan forefalde. F. T. 3, 1069.

7. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Frants Rantzau. Han skal snarest i København lade lave 300 Spader, 300 Skovle og 300 Hakker. Sj. T. 23, 442 b. K.

— Miss. til en Del Lensmænd om i deres Len snarest at lade lave Spader, Skovle og Hakker. De skal samle Smedene i Lenet paa et bestemt Sted og dér lade dem smede de nævnte Ting og skaffe dem, hvad de behøver dertil. De skal saa i Vinter lade Tingene føre til Ladestederne og i Tide bestille Skuder, saa at de, straks naar Vandet aabnes, kan føres til de Steder, hvorhen det befales. De skal snarest levere det Ved, de har faaet Ordre til at skaffe, og desuden, saa snart Vandet bliver aabent, sende de angivne Favne Ved til København til Flaaden, og lade det hugge saaledes som det skal være, saa at det straks kan lægges ombord, naar det kan indtages i Skibene. — Til Statholderen, København, 300¹ Spader, Skovle og Hakker; Mogens Kaas, Københavns Len, 400; Gabriel Kruse, Roskilde, 200; Frederik Urne, Kronborg og Frederiksborg, 400; Mogens Pax, Holbæk, 150; Claus Daa, Dragsholm, 250; Hans Lindenov, Kalundborg, 300; Ernst Normand, Antvorskov, 450; Palle Rosenkrantz, Vordingborg, 350. I Palle Rosenkrantz's og Ernst Normands Brev blev desuden indført Befaling om at lade skaffe 300 Skovleskafter, i Frants Rantzau's 300 Spadeskafter og i Claus Daas 300 Skafter til Hakker. Fremdeles Frederik Reedtz, Tryggevælde, 100; Peder Basse, Møen, 300; Jacob Ulfeldt, Ringsted, 100; Sigvort Grubbe, Malmøhus, 300; Hr. Anders Bilde, Helsingborg, 300; Jørgen Urne, Christianopel, 500; Tage Thott Ottesen, Sølvitsborg, 300; Tage Thott Andersen, Laholm, 200; Erik Rosenkrantz, Halmstad, 100. — Ved til Flaaden: Københavns Len 100 Favne Ved, Kronborg og Frederiksborg 100, Antvorskov 150, Vordingborg 150, Kalundborg 50, Stege og Ermelundgaard paa

¹ Sj. T. har Fejlskrift: 1300. Tallene er at forstaa saaledes, at der skal leveres det anførte Antal af hver Slags.

Møen 100, Malmøhus 300, Helsingborg og Herrisvad Kloster 50, Sølvitsborg 100, Christianopol 100, Laholm 100, Halmstad 50, Varberg 150 og Bahus Len 500 Favne Ved. Sj. T. 23, 442 b. K.

7. Dec. (Dalum). Miss. til Statholderen. Han skal forhandle med efternævnte Officerer, Løjtnant Christoffer Hain Stenge, Løjtnant Christoffer von Paslich¹, Kornet Jochim von Litzow² og Kornet Nicolaus von Bubenu, som har andraget om deres Tilgodehavende, ligesom med de andre aftakkede Officerer, og betale dem, naar nogen Penge indkommer, samt lade det føre til Regnskab. Sj. T. 23, 444. K.

— Miss. til Fru Sissel Friis Mogens Kaas's, Fru Anne Brahe Eiler Qvitzovs og Fru Anne Brockenhuus, Henning Valkendorfs Enke. Da Kongen agter førstkommende Søndag [9. Dec.] at gøre sin Tvætterskes Bryllup paa Dalum Kloster, anmodes de om til nævnte Tid at begive sig dertil og medtage deres Døtre og hvad Fruentimmer af deres Venner de ellers kan bekomme, og med andre flere tilhjelpe hendes Bryllupshøjtid at bepryde. F. T. 3, 1070.

— Miss. til Borgemesteren i Kerteminde. Kongen har bevilget Hans Pedersen, Købmand i Odense, at han mod medfølgende Revers maa udskibe til Bergen eller Trondhjem i Norge Korn og andre Varer, som han før Udstedelsen af Udførselsforbudet har indskibet i sit Skib, der nu ligger for Kerteminde. Han skal derfor lade ham passere uhindret. F. T. 3, 1070.

— Miss. til Jacob Ulfeldt og Mogens Kaas. Cornelis Jørgensen af Svendborg har under Holsten taget en Skude, som vilde sejle til de af Fjenden besatte Steder, og Kongen har nu befalet ham at møde i Retten i Odense med sin Modpart førstkommende Mandag [10. Dec.]. De anmodes om at tage samme Sag for sig og afgøre ved endelig Dom, om samme Skude med indehavende Last skal være Prise eller øj. F. T. 3, 1071.

8. Dec. (—). Aab. Brev om, at der uden Hensyn til det

¹ K.: Peschilch.

² Lützw.

aabne Brev af 8. Nov. 1627 maa udføres Korn og Viktualier til Norge. Sj. T. 23, 444. (Tr.: CCD. IV. 389 f.).

8. Dec. (Dalum). Miss. til Landsdommerne i Danmark om at forkynde medfølgende aabne Brev [om Udførslen af Korn m. m. til Norge] paa Landstingene og tilstille Lensmændene en beseglet Kopi med rigtig Underskrift. Sj. T. 23, 444 b. K.

— Miss. til Borgemestre og Raad i alle Købstæderne i Fyen. De skal tilholde dem, der i deres By har Tolden eller Sisen paa Regnskab eller i Forpagtning, straks at begive sig til Dalum Kloster med alle de Penge, som kan tilvejebringes af nævnte Told eller Sise. F. T. 3, 1071.

— Miss. til Lensmændene i Fyen. Dersom der resterer noget af de forrige paabudne Skatter i deres Len, skal de straks sende det, som de har indkrævet deraf eller kan faa, til Dalum Kloster. F. T. 3, 1072.

— Miss. til Jacob Ulfeldt. Borgerskabet i Nyborg har klaget over, at de en Tid lang har holdt Ritmester Mønickhusens Kompagni og ikke har faaet noget Tillæg dertil af Bønderne. Han skal være dem behjælpelig med, at de Bønder, som skal underholde dette Kompagni, hjælper Borgerskabet med Omkostningerne, saa vidt ske kan; han skal hos Bønderne lade indkræve det, som de skal udgive til Underholdning for de Ryttere og Soldater, der nu er indkvarterede der i Byen, og levere det til deres Officerer, som skal uddele det til deres Værter. Da Borgerskabet har berettet, at en Del af Borgerne er til Sinds at flytte bort fra Byen og en Del allerede er flyttede, skal han alvorligt forbyde Borgerne at flytte bort fra deres Huse og Gaarde og tilholde dem, der allerede er bortflyttede, at komme tilbage igen, og at de alle bliver tilstede og den ene hjælper den anden med at udstaa deres Bys Tyngde og Besværing. F. T. 3, 1072.

— Miss. til Erik Urne, Henning Valkendorf, Eiler Qvitzov og Gregers Krabbe. Der tilstilles dem en Ansøgning fra Undersaatterne i Fyen med Befaling til at forebygge og afskaffe saadanne paaklagede Besværinger og sørge for, at Krigsfolket bliver indkvarteret ligeligt over alt, faar, hvad det skal have, og lader sig nøje dermed, saa at Undersaatterne ikke besværes saa ubilligt, som de Tid efter anden har klaget over, og den ene ikke besværes mere end den anden, men at

det forbliver ved den gjorte Anordning, at Undersaatterne ikke skal aarsages at henvende sig til Kongen med deres daglige Klagemaal. F. T. 3, 1073.

8. Dec. (Dalum). Miss. til Borgemestre og Raad i Odense. Jørgen Pedersen, Indvaaner i Odense, har for Kongen ladet klage over, at der hos ham er indkvarteret to Ryttere med to Heste og to Dreng, som han maa underholde, hvilket er næsten over hans Evne, hvorimod en Del andre, som har god Evne, skal sidde fri og en Del ogsaa skal holdes fri af Officerer, idet Kvartererne er bestemt til nogle, som ikke er tilstede. De skal paase, at ingen besværes over sin Evne, men enhver holder efter sin Formue. De Huse, som Officererne nu holder fri for sig, skal uddeles til Ryttere og Soldater, for at de, som nu har for mange indkvarterede, kan lettes, da Kongen ikke vil have, at Officerer, som er indkvarterede andre Steder, skal have frit Kvarter dér i Byen, enten et Hus eller flere, men naar de kommer til Byen, skal de tage ind i Herberger og betale dér, som det tidligere er befalet. Ej heller skal det tillades de Officerer, der ligger i Byen, at holde Huse fri udover, hvad de nødtørftig har fornødent og har Seddel paa af Borgemestre og Raad. F. T. 3, 1073.

9. Dec. (—). Miss. til Jørgen Vind [Rentemester] om at betale Jens Mogensens Enke i Odense, der en Tid lang har haft Vulf Hendrik von Bausens¹ Heste og Folk i Kvarter, hvad de har fortæret, naar hun møder hos ham med dette Misive og sit underskrevne Regnskab. Sj. T. 23, 445. K.

— Miss. til Frants Rantzau. Han skal skaffe en Del² paa medfølgende Fortegnelse opførte reformerede Officerer, som har faaet Befaling til at begive sig til København for dér at faa videre Ordinans, nødtørftig Underholdning indtil Kongens Ankomst. Sj. T. 23, 445. K.

— Miss. til Jacob Ulfeldt [Nyborg]. Kongen har befalet Major Keusler samt en Del andre reformerede Officerer, omtrent 60, at forfølge sig til København og vente dér til Kongens Ankomst. Han skal skaffe dem fri Færge til at komme

¹ v. Baudissin, Oberst.

² Overskriften: 60.

over og, hvis Vinden opholder dem, nødtørftig Underholdning til Øl, Mad og Natteleje. Orig. F. T. 3, 1074.

9. Dec. (Dalum). Miss. til Ditlef Holck og Otte Brahe. Fru Pernille Banner, Eske Krafse til Assendrup's Enke, har berettet, at hendes Husbonde havde indstævnet nogle Sager til førstkommende Herredag, men paa Grund af hans Død er Brevene vedrørende disse nu under Forsegling paa Assendrup, hvorfor hun beder om at faa disse Breve udtaget. De skal begive sig til Assendrup og af Forseglingen udtage de Breve, der vedrører de af Eske Krafse til Herredagen indstævnede Sager, tilstille Fru Pernille Banner dem mod hendes nøjagtige Revers og indlægge denne i Brevskrinene under Forsegling. Sj. T. 23, 445 b.

— Miss. til Vendsel Rotkirk om at antage Jacob Johansen Kiøbenhavn under Hoffanen med 2 Heste. Sj. T. 23, 445 b. K.

— Aab. Brev om, at Borgerne i Købstæderne i Fyen skal antage Varer af Bønderne efter den af Kongen satte Takst. F. R. 3, 398. (Tr.: CCD. IV. 390 f.).

— Bestalling for Eiler Gabrielsen til Krengerup som Kaptejn i Stedet for Hans Kosmus over de Bønderknægte, der er udskrevne til Soldater paa Fyen. Han og hans Løjtnant skal med allerstørste Flid eksercere dem og afrette dem til Krigsbrug, baade i København og paa andet belejligt Sted, og være til Tjeneste til Lands og til Vands, hvor Kongen befaler, med en aarlig Løn, naar der ingen Fejde er, af 100 Rdlr. og en Bondegaard, Keckendrup, som han skal have uden al Afgift, Ægt, Arbejde, Skat eller anden Tyngsel, alt at regne fra . . .¹. Men hvis Kongen vil bruge ham i aaben Fejde, skal han for sin Person have 16 Rdlr. og til Løjtnanten 10 Rdlr. om Maa-neden, saa længe Fejden varer, foruden Gaarden og Lønningen, som ovennævnt, alt at udrede af Rentemesteren. F. R. 3, 399.

— Miss. til Mogens Kaas. Da Kongen har bevilget Jacob Baltasar von Slammersdorf, Generalvagtmeister og Oberst, det fornødne Ved til hans Køkkens Fornødenhed af St. Hans Klosters Skove, skal han lade dette udvise, hvor det kan

¹ Ikke udfyldt.

ske nærmest og er Skoven til mindste Skade. Ligeledes skal han skaffe Ved til Cordigarderne i Odense. F. T. 3, 1075. Orig. i Landsark. i Odense.

9. Dec. (Dalum). Miss. til Jacob Ulfeldt. Han skal skaffe Johan Mielker von Bautsheim¹ en Skude for Nyborg til at overføre hans og Wulf Henrik von Bausens Heste derfra til Ærø, hvorfra Skuderne straks skal komme tilbage. F. T. 3, 1075.

— Miss. til Mogens Kaas om at lade Wulf Henrik von Bautzens² Vært i Odense vide, at han skal lade dennes Heste passere; han vil af Rentekammeret faa Betaling for, hvad Obersten har fortæret hos ham. F. T. 3, 1077.

— Følgebrev for Mogens Kaas til Støfringgaard til Bønderne i Odensegaards, St. Hans Klosters, Len efter Holger Rosenkrantz til Rosenholm, at de straks skal svare ham. F. T. 3, 1075.

— Miss. til Corfids Rud og Eiler Qvitzov. Da Holger Rosenkrantz til Rosenholm, Rigsraad, uden Kongens Minde er rejst fra Odensegaards Len og By, hvormed han var forlenet af Kongen, har Kongen nu forlenet Mogens Kaas til Støfringgaard, Rigsraad, med samme Len. De skal begive sig til Odense og overlevere ham nævnte Len, Gaard og Inventarium. Ligeledes skal de engang inden Maanedens Udgang begive sig til Odensegaards Skove, besigte dem og sende Besigtelsen under deres Haand og Segl til Kancelliet. F. T. 3, 1076.

— Miss. til Christoffer Basse til Selleberg, Hans Kaas til Østergaard, Palle Rodsten til Lundsgaard og Frederik Markdanner til Rønninge Søgaard. Hans Oldeland til Trellerup er for nogle Aar siden indført i Fru Anne Bildes, Eiler Brockenhuus's Enkes Bøndergods for noget Tilgodehavende, som han havde at fordre hos hende, og endvidere er Hans Markdanner til Langesø ogsaa siden indført i samme Gods for at faa Betaling for sin Fordring, naar Hans Oldeland var kontenteret. Da nu Hans Markdanner formener, at Hans Oldeland allerede maa have faaet sin Betaling af Indkomsten af nævnte Gods, som han i nogle Aar har oppebaaret, og Godset

¹ Overskriften: Bausen, d. v. s. Baudissin.

² Baudissin.

derfor nu bør følge ham, til ogsaa han er bleven betalt, har de anmodet Kongen om en Befaling til gode Mænd, der kan afsige Kendelse mellem dem. Der gives Adressaterne Fuldmagt til at stævne Parterne for sig til bestemt Tid og Sted og ligne og likvidere Hans Oldelands Gældsfordring mod den Oppebørsel, som han har faaet af Godset, eftersom Kornet aarlig gælder, saa at deraf kan erfares, om Hans Oldeland er betalt eller ikke og naar Hans Markdanner kan faa overdraget Godset. De skal forlige Parterne i Mindelighed eller afgøre Sagen ved endelig Dom og give Parterne deres Afgørelse beskrevet under deres Haand og Segl. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den af dem bestemte Tid, skal den mødte tiltage en anden god Mand i hans Sted. F. T. 3, 1077.

13. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Ulfeldt om at begive sig til København, hvor han skal faa nærmere at vide. Sk. T. 5, 275 b.

15. Dec. (—). Aab. Brev om, at Kongen har bestemt, at Købstæderne skal udgive Borgeleje penge efter følgende Fortegnelse, hvorfor Borgemestre og Raad skal gøre den Anordning, at Borgelejepengene, baade de, som er forfaldne, og de, som skal udgives til Midfaste, beregnet til 9 Sk. paa hver Person, straks fremsendes med nærværende Bud i god gangbar Mønt som hidtil, saafremt de ikke selv vil staa til Rette derfor. — I Fyen: Odense 36 Mand; Svendborg 19; Kerteminde og Nyborg hver 16; Middelfart 11; Rudkøbing og Assens hver 10; Faaborg og Bogense hver 8. — I Sjælland: Køge 24; Helsingør 20; Næstved 17; Kalundborg 16; Slagelse 15; Holbæk 14; Slangerup 13; Skelskør 10; Nykøbing 9; Heding, Vordingborg og Stege hver 7; Præstø og Roskilde hver 6; Ringsted og Korsør hver 4. — I Lolland og Falster: Nakskov 28; Maribo 14; Stubbekjøbing 10; Nysted 9; Saksjøbing 6. — I Skaane [Halland og Blekinge]: Malmø 30; Ystad 28; Helsingborg 18; Landskrone 15; Lund 14; Ronneby 12; Sømershavn 8; Varberg 6; Laholm, Falsterbo og Skanør hver 5; Kongsbak og Falkenberg hver 2. Sj. R. 18, 243.

17. Dec. (—). Miss. til Jost Høg. Naar Frants Kaas til Skofsgaard, Befalingsmand over Nordlandene, besøger ham med dette Missive, skal han i Skolen [i Sorø] optage hans Sønner Hermand og Klaus Kaas. Sj. T. 23, 446.

17. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Mogens Gyldenstjerne. Madts Rasmussen, Borgemester i Varberg, har for kort Tid siden¹ som Følge af en vrang Beretning og manglende Oplysning erhvervet sig Kongebrev paa at maatte beholde Kirketienden af Rolstrup Kirke. Da nu menige Bønder og Almue har meddelt bedre Underretning herom, er denne Kirketiende nu atter tilstaaet Bønderne i Rolstrup Sogn for billig Fæste og Afgift. Han skal derfor fæste Tienden til Bønderne og forlange det omhandlede Brev paa Tienden tilbage fra Borgemesteren. Sk. T. 5, 276.

— Forleningsbrev for Fru Ingeborg Parsberg, Ifver Juel til Villestrups Enke, paa de Tiender, som hendes Husbonde har haft i Fæste under sine Sædegaarde i Jylland, for sædvanlig Fæste og aarlig Afgift. J. R. 8, 171. K.

— Miss. til Peder Basse, Palle Rosenkrantz og Jacob Ulfeldt. Kongen har tilladt Borgemestre og Raad samt menige Borgerskab i Stege paa Møen at indtage Vanget af deres Overdrev til nævnte By til Saaland. De skal derfor med Kongens Fuldmagt med det allerførste begive sig til Stege og dér udvise saa meget af det Byen tilliggende Overdrev til Saaland, som gøres fornødent, og paase, at der ikke sker Byen nogen Skade. Sj. T. 23, 446. K.²

18. Dec. (—). Aab. Brev om, at det tillades Borgemestre og Raad i Stege paa Møen at indhegne et Stykke af Byens Overdrev til Saaland. Sj. R. 18, 243 b.

— Pas for hver af Kommissarierne paa Lolland og Falster til god Befordring med Heste og Vogne og fri Færge over Færgstederne paa deres Rejser. Sm. T. 6, 254.

— Miss. til Laurits Grubbe [Halsted Kloster]. Da det berettes, at der i Lolland, hvor det nye Skib blev bygget, er bleven en stor Del Tømmer tilovers, har Kongen sendt sin Tømmermand Jengvor Andersen og otte Savskærere derhen for at savskære Tømmeret og det Træ, der er fældet i Skovene, og som Tømmermanden finder brugeligt. Det befales ham derfor at skaffe Tømmermanden Bønder, der kan hjælpe ham Tømmeret

¹ 10. April 1627.
over Møen II, 299 f.

² Tr. (m. Datoen 28. Dec.) i J. Paludan: Beskr.

paa Savblokken. Det, der bliver skaaret, skal efterhaanden til Vogns skaffes gennem Lenene til København. Sm. T. 6, 254.

19. Dec. (Kbhvn.). Aab. Brev til Bønderne i Københavns Len. Da Kongen nu vil lade forfærdige det Værk, som for nogle Aar siden er begyndt for København, skal de forfærdige dette Værk, naar de tilsiges derom af Lensmanden. Sj. R. 18, 244¹.

— Miss. til Mogens Kaas. Da nogle af Bønderne i Københavns Len ikke er i Stand til at yde den pligtige Ruglandgilde, har Kongen bevilget, at de i Stedet for et Pund Rug maa yde et Pund Byg. Sj. T. 23, 446 b. K.

— Miss. til Hr. Jørgen Skeel om straks at begive sig til København til Kongen. Sj. T. 23, 446 b. K.

— Aab. Brev, hvorved Otto Pogwisch til Kinstrup, Christoffer Urne til Aasmark, Befalingsmand paa Aalholm Slot, Borker Rud til Sæbygaard og Christoffer Stensen til Stensgaard udnævnes til Generalkommissarier i Lolland og Falster. [Enslydende med det aabne Brev af 1. Dec. 1627 om Udnævnelsen af Generalkrigskommissarier for Skaane, Hal-land og Bleking]. Sm. R. 5, 100 og (med Datoen 29. Dec.) Sm. T. 6, 255.

— Aab. Brev, hvorved det tillades Hybert Snettling (Snitloug), Borger i Aalborg, at beholde noget Gods og et lille Skib, som han har i Fællesskab med sin Hustrus Fader, i Stedet for Medgift. Han beretter, at hans Hustrus Fader, Jørgen Olufsen, forrige Borgemester i Aalborg, som endnu skal opholde sig hos Fjenden, fra Aalborg til Norge har sendt noget Husgeraad. Dette og det omtalte lille Skib faar Hybert Bevilling paa at beholde, da hans Hustru ingen Medgift har faaet, som alle Jørgen Olufsens andre Børn, dog paa Betingelse af, at hvis Jørgen Olufsen kommer tilstede igen og det da kan bevises, at Hybert har faaet mere, end der med Billighed kan tilkomme ham paa hans Hustrus Vegne, skal han tilbagelevere det overskydende til Jørgen Olufsen eller hvem der er berettiget til det. J. R. 8, 171 b.

20. Dec. (—). Miss. til Iver Vind til Klarup, øverste

¹ Tr.: G. F. Lassen, Kbhvns Befæstnings Hist., S. 130.

Sekretær, Mogens Kaas til Frøstrup, Befalingsmand paa Københavns Slot, Jørgen Vind til Gundestrup, Rentemester, Nicolaus Eggebrett, tyske Kancellis Forvalter, Simen Surbeck, Borgemester i København, og Johan von Dellen, Borger sammesteds. De skal i Henhold til det aabne Brev¹ om Kaperi afsige Domme om, hvorvidt erobrede Skibe og Gods, der føres til København, skal betragtes som Prise eller ikke, og give deres Domme beskrevne fra sig under deres Haand og Segl. De skal sidde i Retten hver Mandag². Sj. R. 18, 244 b.

21. Dec. (Kbhvn.). Kvittansiarum til Alexander Raab von Pappenheim til Snedinge paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Holbæk Len fra 1. Maj 1620 til 1. Maj 1627, for Stiftens Indkomst og for Mageskiftegoods i Lenet. Han blev aldeles intet skyldig. Sj. R. 18, 245.

— Miss. til Frederik Urne. David Lucht, Tolder ved Øresund, og andre Kongens Tjenere, som bor [i Helsingør], har klaget over, at de af Borgerskabet dér sættes i Skat over deres Evne, naar der paabydes almindelig Landeskat. Men da Borgemestre og Raad intet har med Kongens Tjenere at skaffe, meget mindre Borgerskabet, saa skal han selv, naar almindelig Landeskat paabydes i den Tid, Kronborg Len er ham betroet, taksere dem. Da David Lucht skal restere med en Del af nogle Aars Skat, skal Frederik Urne, hvis David Lucht kan taale at betale mere, end han allerede har betalt, tilholde denne at betale Skatten, hvis Borgerne ikke vil forskaane ham derfor. Sj. T. 23, 447. K.³

— Miss. til Ernst Normand. Niels Graae, Borgemester i Slagelse, har berettet, at Jep Jacobsen, Borger sammesteds, og Just Lauritsen har undsaagt ham paa Livet, hvilket Niels Graae lovligt kan bevise. Dersom han kan dette, skal Ernst Normand i sin Nærværelse lade Jep Jacobsen og Just Lauritsen sætte Niels Graae lovlig Borgen, saa at han og alt hans kan være i Sikkerhed for dem. Dersom de ikke kan dette,

¹ 24. Nov. 1627. ² Overskriften lyder paa, at de skal dømme i Sager, „der kan falde udi Admiralitetet“. ³ Tr. i Udt. i Geh. Ark. Aarsberetn. III., Till., 22.

skal han lade dem borge for sig, som Stadsretten tilholder. Sj. T. 23, 447 b.

21. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Mogens Kaas. Han skal straks velforvaret sende Hans Langes Datter, som har avlet Barn med sin egen Broder og derfor en Tid lang har været anholdt i Odense, til København og levere hende til Lensmanden paa Københavns Slot. F. T. 3, 1078.

22. Dec. (—). Aab. Brev om, at enhver, som har Ejendom i Skelskør, skal skatte og skyldte af saadan Ejendom sammen med Byens Borgere. Sj. R. 18, 245. (Tr.: CCD. IV. 391 f.).

— Miss. til Malte Juel. Paa hans Forespørgsel om, hvorledes han skal forholde sig, naar Folk fra Sverrig, der er flygtet over Grænsen ind i hans Len [Christianopol] for ikke at blive udskrevne til Hæren, kræves udleverede af de svenske Befalingsmænd, svares, at han skal udlevere saadanne Overløbere, naar de kræves udleverede, mod at Svenskerne i paakommende Tilfælde udleverer danske Overløbere, dog de oprettede Foedera og Fordrag uforkrænket. Sk. T. 5, 276.

— Miss. til Hendrik Gyldenstjerne. Da Niels Trudsen i Ermitsløf i Gyng Herred i Skaane, der var bleven dømt for Drabet paa Hans Pedersen i Broby og som havde faaet Beskærmelsesbrev¹ til at genoptage Sagen, nu har faaet Sagen ført saa vidt, at han imod den forrige Dom er bleven svoren fri af 15 Nævninge og hans Fader Trud Svensen er kendt at lide for Drabet, skal han, naar disse 15 Nævninger, der har frikendt Niels Trudsen, lovligt indstævnes for ham, enten rejse eller fælde deres Tov ved endelig Dom. Sk. T. 5, 276 b.

24. Dec. (—). Aab. Brev, hvorved det bevilges, at da Kongen tilforn² har tilstaaet Rasmus Melkiorsen Kroen udenfor Frederiksborg Slot, maa ingen anden end han eller de, hvem Kroen er bevilget, herbergere fremmede Folk; hvis der ankommer saa mange fremmede Folk, at de ikke kan logere i Kroen, skal de indkvarteres af Hoffurere i andre Logementer sammesteds. Sj. R. 18, 246 b.

— Miss. til Frederik Urne. Da Kongen har givet Kro-

¹ 14. April 1627.

² 8. Maj 1625.

manden udenfor Frederiksborg Slot Privilegium paa, at ingen uden han maa logere fremmede, som kommer dertil, skal Frederik Urne paase, at Privilegiet overholdes. Sj. T. 23, 448 b. K. Orig. i Landsark. i Kbhvn.

24. Dec. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved det tillades, at Hr. Anders Jørgensen, der for rum Tid siden er dømt fra sit Kald Ramsløse paa Sjælland, igen maa faa et Præstekald, som han lovligt efter Ordinansen kan blive kaldet til. Sj. R. 18, 246 b.

— Miss. til Ernst Normand om, at Hoffanen skal indkvarteres i Slagelse og underholdes af Bønderne i hans Len [Antvorskov og Korsør]. Han skal paase, at alle Bønderne i Lenene, der plejer at betale Skat, kontribuerer efter deres Evne. Sj. T. 23, 448 b. K.

— Miss. til Erik Rosenkrantz. Han skal tilholde Borgerne i Halmstad at betale Borgerskabet i Varberg de Penge, som førstnævnte af de dertil forordnede Kommissarier er dømt til at betale det. Sk. T. 5, 277.

26. Dec. (—). Oprejsningsbrev for Palle Rosenkrantz til Glimminge, Embedsmand paa Vordingborg Slot, til paany at optage og forfølge Sagen mod Peder Jørgensen i Hyllinge for Drabet paa Niels Nielsen i Jonstrup, da han først nu er hæftet og Sagen ikke paa ferske Fode er bleven udført af Nævninger og ikke endnu er bragt til Ende. Sj. R. 18, 247.

— Miss. til Christoffer Ulfeldt. Han skal lade Borgerne i Rudkøbing mod Betaling faa Træ fra Skovene i hans Len, dog uden Skade for Skovene. F. T. 3, 1079.

27. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Palle Rosenkrantz. Da Kongen har bevilget Wulf v. Buchwald til Butkam², Krigskommissær, Ophold paa Gaarden Beldering i hans Len [Vordingborg], skal han indrømme denne saa mange Værelser, som han har fornøden, paa Belderinggaard, Ildebrand af Skovene og Foder til 8 Køer. Sj. T. 23, 449. K.

28. Dec. (—). Miss. til Frederik Urne. Det berettes, at Dirik Hessel, Visitør ved Øresund, med sin Svoger trods Forbudet mod Sejladsen paa Pommern og Stettin skal

¹ Ramløse, Holbo Herred.

² Bothkamp.

have sendt en Smakke med Sild til Stettin. Hvis det lovligt kan bevises, skal Frederik Urne lade ham tiltale derfor. Tolderne sammesteds har klaget over, at de i September har sendt Dirik Hessel Bud, at naar han havde visiteret to engelske Skibe, som havde betalt deres Told paa Toldboden, skulde han sende deres Pas i Land igen, fordi Kongen af Englands Falkefænger, som paa samme Tid laa der med de Falke, som Kongen af Danmark havde foræret Kongen af England, skulde været sendt med et af disse Skibe til England. Skipperne vægrede sig ved at tage ham med under Paaskud af Pladsmangel, og Dirik Hessel tog ikke Hensyn til Toldernes Anmodning, men udleverede Passene, hvorefter Skibene sejlede bort og Falkefængerens blev liggende i nogen Tid paa Kongens Bekostning. Frederik Urne skal nu erhverve Dom paa, om ikke Dirik Hessel bør betale Omkostningerne ved Falkefængerens forlængede Ophold. Sj. T. 23, 447 b. K.

28. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Palle Rosenkrantz. Han skal lade genoptage Sagen mod og fælde Dom over Peder Jørgensen i Hyllinge, som tilsendes ham, og som for nogen Tid siden skal have begaaet et Drab i Herlufholms Birk, hvilken Sag endnu ikke er ført til Ende. Sj. T. 23, 449.

29. Dec. (—). Aab. Brev til Bønderne i Antvorskov Len om til Underholdning for Hoffanen, som skal ligge i Slagelse, at udgive, hvad der bliver paalagt dem af de tilfornordnede Kommissarier. Sj. R. 18, 247 b. (Se CCD. IV. 392).

— Skøde til Niels Pedersen, Borger i Købstaden Oddevald i Norge, og hans Arvinger paa en Kronens Grund i København omkring Sukkerbagerens Hus, hvorpaa Kongens Boldhus staar, til Slottet paa den søndre Side imod Holmens Kirke. Sj. R. 18, 247 b. (Tr.: KD. III. 69).

— Miss.¹ til Offe Høg om at overtage Værgemaalet for Christian Uldrik Gyldenløve efter Christoffer Urne til Aasmark, Befalingsmand paa Aalholm Slot, som paa Grund af andre Hverv ikke mere kan udføre det. Naar han tilsiges der-

¹ Brevet var oprindeligt dateret Dalum 14. Okt., men den underskrevne Original er saa benyttet som Koncept til Brevet under ovenstaaende Datum.

om, skal han overtage Værgemaalet og kvittere for, hvad han faar af Christoffer Urne vedrørende samme Værgemaal. Han skal hos Berent Geist lade kræve 600 Rdlr. in specie, som denne er Gyldenløve skyldig af Rollupstrup Afgift, og 3000 Speciedlr. hos det Ostindiske Kompagni, som dette skylder for Gyldenløves Pension i 3 Aar. Desuden skal han i Renteriet modtage de forfaldne Renter af de Penge, som Kongen skylder Gyldenløve, og levere dem til Kongen, som vil give ham Kvittering derfor. Sj. T. 23, 449 b. K.

29. Dec. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved det tillades Anders Bilde til Damsboe at modtage sin afdøde Broder Jens Bildes Gods og Løsøre, hvor det findes, og deraf tilfredsstille hans Kreditorer, da det er Aar og Dag siden, at Jens Bilde er død og ingen af hans Arvinger har villet befatte sig med hans efterladte Gods. F. R. 3, 399 b.

— Miss. til Vincends Stensen og Berendt Pettersen. Kongen har forordnet dem til Kommissarier i Langeland i Stedet for Christoffer Ulfeldt til Svenstrup, der i Kongens Bestilling daglig er forhindret. De skal sørge for Landets Forsvar, som det bedst og bekvemmeligst kan sættes i Værk, holde Undersaatterne i Beredskab med deres Gevær og tilholde dem at være deres Officerer, som Kongen har sendt dertil, hørige og lydige i, hvad de befaler dem til Landets Værn, Forsvar og Fremtarv. F. T. 3, 1079.

— Miss. til Undersaatterne paa Langeland. Kongen har forordnet Bernt Pedersen og Vintsendts Stensen til Stensgaard til Kommissarier paa Langeland til at iværksætte Landets Forsvar paa bedste Maade. Det befales dem derfor uden Modsigelse at være Kommissarierne hørige, lydige og følgagtige i, hvad de paa Kongens Vegne befaler dem, og at være flittige og tro paa Vagt og Tog til Lands og Vands, hvor og naar de tilsiger dem. F. T. 3, 1080.

— Sm. T. 6, 255 se 19. Dec.

— Miss. til M. Hans Schroder [Provst i Haderslev]. Johannes Egenow, øverste Hører i Skolen i Haderslev, har berettet, at han paa Grund af Fjendernes uformodede, hastige Overfald har forladt sin Bestilling og begivet sig til Danmark, og at det Salarium, som han hidtil har haft i sit Embede, endnu er i Behold hos Provsten. Hvis det er saa, skal han

lade Egenow faa sit Salarium, da denne næsten ikke har andet at leve af. J. T. 8, 173 b. K.

30. Dec. (Kbhvn.). Bestalling for Joakim Beir selv-fjerde som Taarnmænd¹ paa Kronborg Slot. De skal være forpligtede til Aften og Morgen til bestemt Tid, før Middagsmaaltid og Aftensmaaltid og ellers, naar Kongen lader dem tilsige, at opvarte med deres Instrumenter og Spil mod en aarlig Besolding af 80 Dlr. fra 23. Nov. at regne, som aarlig skal betales dem af Toldboden i Helsingør. Det skal være dem og ellers ingen anden tilladt med deres Svende at spille ved Bryllupper eller Værtstaber i Købstæderne Helsingør, Helsingborg, Landskrone og Hillerød² ved Frederiksborg Slot samt paa Landet; dog skal de tilforn give det tilkende for Lensmanden paa Kronborg Slot. Sj. R. 18, 250.

[—] Ordinans for Rytteriets og Fodfolkets Underholdning i Sjælland. Sj. R. 18, 250 b. (Tr.: CCD. IV. 392 f.).

— Ordinans og Takst for Bøndernes Kontribution til Rytternes og Soldaternes Underhold. Sj. R. 18, 251. (Tr.: CCD. IV. 393 f.).

— Miss. til Frederik Reedtz og Ernst Normand. Som Svar paa deres Forespørgsel bestemmer Kongen følgende: 1. Fremsendes en Fortegnelse paa, hvor mange Heste de holstenske Kommissarier, som skal indkvarteres i Ringsted, skal have Underholdning til, 2. Disse holstenske og de jyske Kommissarier i Køge skal have samme Traktement som Hoffanen, hvorover der sendes dem Ordinans og Takst, 3. De holstenske Officerer, der kommer til Sjælland med de fynske Kommissariers Besked paa, at de skal indkvarteres dér, skal hverken have Indkvartering eller Traktement, med mindre Kongen har givet udtrykkelig Befaling dertil, 4. Retten kan de holde hver tredje Uge. I Københavns og Kronborg Len maa der ikke ske nogen Indkvartering, da disse Len er forbeholdt Kongens Taffel. — Bilag: Designation paa de holstenske Kommissariers og Officers Heste, som skal underholdes paa Sjælland: De holstenske

¹ Musikanter; Overskriften har Taarnblæser.
skrift: Hiulerød.

² Sj. R. har Fejl-

Raader Hendrik Rantzau, Wulf von Buchwald og Keye von Ahlefeldt hver 6 Rideheste og 4 Vognheste, Oberst Jørgen v. Ahlefeldt, Ritmester Hendrik Blumme¹, Kommissarius Schack Rumohr og Kaptejn til Fods Keye Sehested hver 4 Rideheste og 4 Vognheste, Hendrik Ratlau og Jørgen Ratlau hver 4 Rideheste og 2 Vognheste, Løjtnant Hans v. Ahlefeldt og Adolf von der Wisch hver 5 Heste, Jørgen Rantzau 4 Heste og Otto Rantzau 2 Heste. Ved Koncepten findes endvidere følgende Bilag: 1. [Tysk] Fortegnelse over dem, der skal have Kvarter: De holstenske Raader Heinrich Rantzau, Wulf von Buchwald og Keye von Ahlefeldt 6 Rideheste og 4 Vognheste hver, Schacke Rumohr, Kommissarius, 4 og 4, Oberst Georg von Ahlefeldts Frue 4 og 4, Casper von Buchwald, Kongens Kammerjunker, 4 og 2, Heinrich Blume, Ritmester, 4 og 4, Hans von Ahlefeldt, Løjtnant, 4 og Jørgen von Ahlefeldt, Kornet, 3 Heste. Summa 67 Heste. 2. „Disse efterfølgende ved jeg ikke, om de nogensinde har tjent eller endnu tjener Kongen“. Kommissarierne skal derfor undersøge, i hvilken Egenskab de har tjent Kongen; hvis de ikke har tjent eller tjener ham, vilde det være rimeligt, at de erstattede det, som de har nydt i deres Kvarterer, saa at det kan anvendes til andres Underhold: Heinrich Rotlaw og Johan Rotlaw, begge 4 Rideheste og 2 Vognheste, Adolf von der Wisch 5 Heste, Jørgen Rantzau 4 Heste, Otto Rantzau 2 Heste. Keye Sehested er Kaptejn til Fods og har Kvarter paa Fyen og har ud over dette yderligere til 4 Rideheste og 4 Vognheste. Ialt 31 Heste. Sj. T. 23, 451. K.

30. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Tolderne i Øresund. Kongen har erfaret, at Dirik Hessel, Visitør ved Øresund, lader føre forbudte Varer til København uden Registrering, hvilket ikke har været brugeligt i hans Formands Tid. De skal tilholde ham straks at lade bære op paa Toldboden i Helsingør, hvad der er Prise, og lade det registrere i deres, Toldskriverens, hans egen og de Skipperes Nærværelse, som har forbrudt Godset. Siden skal han tage Dom derom og give Kongen eller Statholderen Meddelelse derom, for at det kan afgøres, om Kongen vil beholde Visitørens Anpart. Sj. T. 23, 451. K.

¹ Blome.

30. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Thomis Nold og Sten Vilumsen om at være tilstede ved Overleveringen af Værgemaalet for Christian Uldrik Gyldenløve fra Christoffer Urne til Aasmark til Offe Høg til Todbølle, Rentemester; hvis der skulde være nogen Uenighed mellem dem om Værgemaalet, skal de enten forlige dem i Mindelighed eller afgøre Uenigheden ved Dom og give Parterne deres Afgørelse beskrevet under deres Haand og Segl, om det begæres. Sj. T. 23, 451 b. K.

— Miss. til Knud Gabrielsen [Landsdommer i Halland]. Erik Rosenkrantz til Glimminge, Embedsmand paa Halmstad Slot, har berettet, at han har stævnet nogle Skattebønder i Halmstad Herred, der har nægtet at betale den efter Jordebogen pligtige Kornskat med det Maal, der er fastsat i det derom udstedte Mandat, og faaet Dom over dem til Halmstad Herredsting, hvilken Dom han derefter har indstævnet for Landsdommeren Knud Gabrielsen til Stadfæstelse, men at denne har kendt Bønderne fri for hans Tiltale ved en uendelig [foreløbig] Dom. Knud Gabrielsen skal med det allerførste indstævne Parterne, saa mange samme Sag vedrører, for sig og afgøre Sagen ved endelig, retmæssig Dom. Sk. T. 5, 277.

— Miss. til Tage Thott og Falk Lykke. I Anledning af deres Andragende om 1. at faa en Ingeniør, der kunde rejse med dem langs Kysterne i Skaane, Halland og Blekinge og raadslaa med dem om Anlæg af Befæstninger paa de nødvendige Steder ved Søkanterne, 2. at der maatte tilforordnes en kvalificeret Person i hvert Herred til at møde paa Alarmpladsen i Tilfælde af Alarm og føre Landfolket til de fornødne Steder, 3. at der maa blive indrettet et Arkelihus dér i Landet med Forraad af Krudt, Kugler, Lunter og andet Krigsmateriel, 4. at de maa faa 4 eller 6 smaa Feltstykker, 5. at de maa faa tilstillet Krigsartiklerne under Kongens Haand og Segl, 6. at der maa deputeres gode Mænd, som kan lægge Bønderne i Læg sammen, modtage Pengene hos dem og uddele Lønningerne i rette Tid til Soldaterne, for at der kan holdes des bedre Justits, 7. at der maa holdes Krigsret hver tredje Uge, 8. at de maa faa Oplysning om, hvorledes deres Kommission om Fæstningerne dér i Landet skal forstaaes, om Rigens Raad i Skaane skal have Indseende med disse efter den

forrige Forordning eller de selv, 9. hvorledes der skal forholdes med det gevorbne Folks Mønstring, svares: 1. Ingeniøren vil blive sendt snarest, 2. de skal selv af Landfolket forordne en dertil egnet Person, 3. de skal selv udse en Plads til et Arkelihuus, men paa de derværende menige Indbyggerses Bekostning, og ikke blot skal de tænke paa Huset, men ogsaa paa, hvad der behøves af Krudt, Kugler, Lunter og andet Materiel til deres Forsvar, 4. de ønskede Feltstykker skal de faa fra Tøjhuset, hvis der findes nogen i Forraad, 5. Krigsartiklerne tilsendes dem, 6. der sendes dem Forordning om, hvorledes der skal forholdes med at lægge Bønderne i Læg sammen, 7. Krigsretten kan holdes hver tredje Uge paa det Sted, som de eragter bekvemmest, 8. Rigens Raad skal have Tilsynet med Fæstningerne efter Forordningen, 9. der skal komme Anordning om Mønstringen af det gevorbne Folk, saa snart der kommer saa mange Penge, at det kan ske. Sk. T. 5, 277 b.

30. Dec. (Kbhvn.). Bestalling for Christoffer Stensen til Stensgaard som Oberst over Landfolket i Lolland og Falster. Han skal saa vidt muligt afværge alle Fjendens Anslag, have godt Indseende med Kaptejnerne og andre Officerer, at de flittigt uddanner Landfolket, samt holde god Justits. Sm. R. 5, 100 b.

— Miss. til Christoffer Ulfeldt. Da Jens Pedersen, Raadmand i Rudkøbing, ved første Lejlighed agter at levere fra sig Værgemaalet for Morten Nielsen Panck og Mette Nielsdatter, som han en Tid lang har forestaaet, skal Christoffer Ulfeldt paase, at alting gaar rigtigt til dermed, som det sig bør. F. T. 3, 1081.

31. Dec. (—). Miss. til Just Høg om at optage en af Margrete Peter Eilersens Enkes Sønner af Flensborg i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig. Sj. T. 23, 452.

— Miss. til Tage Thott Andersen og Falk Lykke. De skal snarest forfatte en Ordinans om, hvor mange Bønder der i Skaane, Halland og Blekinge for hver Soldat skal lægges i Læg sammen til Underholdning af de Soldater, der allerede er indkvarterede i Skaane. Ingen, som plejer at give Skat, maa forskaanes, hvem de end tjener. Hvad Brevmod-

tagerne beslutter, skal de give fra sig beskrevet under deres Hænder til hver af Lensmændene, som skal oppebære og uddele, hvad der saaledes bliver paalagt Bønderne. Sk. T. 5, 278.

1628.

1. Jan. (Kbhvn.). Bestalling for Niels Harboe som Løjtnant til Skibs og ellers med Tjeneste til Lands og til Vands, hvor Kongen befaler, med en aarlig Løn af 150 Dlr. og en Hofklædning for sig selvanden fra Bestallingsdagen af, at betale af Rentekammeret. Sj. R. 18, 252.

— Miss. til Frederik Urne, Lensmand paa Kronborg, om, at ingen maa sejle ud til fremmede Skibe i Øresund for at købe noget af dem, før Skibene har angivet sig hos Tolderne. Sj. T. 24, 1¹. K. (Tr.: CCD. IV. 394. Geh. Ark. Aarsb. III. Till. 97 f.).

— Miss. til Laxmand Gyldenstjerne og Palle Rosenkrantz. De har for nogen Tid siden² faaet Kongens Befaling om Tvi-stighederne mellem Mourits Podebusk til Krapperup og hans Søkende og Svogre, men da denne Befaling endnu ikke er efterkommet, skal de straks og medens de saavel som Parterne er i København, efterkomme Kongens forrige Befaling, saa de dermed kan komme til en endelig Ende. Sk. T. 5, 280.

2. Jan. (—). Aab. Brev om, at Johan de Villum til Betaling af sit Tilgodehavende for Leverancer af Vaaben og Ammunition for nogen Tid siden har faaet et aabent Brev³ til Borgemestre, Raadmænd og Borgere i Købstæderne om, at de, der havde faaet Silkevarer og endnu ikke havde betalt dem, skulde betale Pengene til ham. Da han slet intet har kunnet

¹ Udenfor er skrevet: Olle Brockenhuus's Skrift.
1627.

² 15. Juni 1627.

³ 12. Febr.

udrette dermed, befales det atter Borgemestre, Raadmænd, Borgere og andre i Købstæderne at betale Johan de Villum eller hvem der møder paa hans Vegne de Penge, som skyldes for Silkevarerne, mod Kvittering, der kan indsendes til Rentekammeret for rede Penge. Det paalægges Kongens Fogder, Embedsmænd og andre, som paa Kongens Vegne raader og byder i Købstæderne, alvorligt at tilholde de modvillige at betale Johan de Villum. Sj. R. 18, 252 b.

2. Jan. (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Kongen har affærdiget Staller Kaas til Faddersbøl, Skibskaptejn, til i Købstæderne og paa Øerne Sjælland, Fyen, Smaalandene og Samsø at udtage Baadsmænd til Flaadens Behov efter den ham medgivne og underskrevne Fortegnelse. Lensmændene, Borgemestrene, Raadmændene o. a. skal være ham behjælpelig med at udtage gode søfarende Folk, baade gifte og ugifte, optegne deres Navne og ikke tilstede, at nogen fremmede fordølges, saa at de udskrevne selv og ingen anden i deres Sted til Kyndelmisse eller fjorten Dage derefter senest fremkommer til København. Dog skal Adelens Ugedagstjenere være forskaanede for denne Udskrivelse. Ingen søfarende Folk i Købstæderne eller Landsbyerne, der eragtes dygtige dertil, skal forskaanes, men der skal ikke udskrives mere end en fra hvert Skib, saafremt der er andre at faa. Embedsmændene skal have nøje Agt paa, at Borgemestre, Fogder og andre ikke forstikker og befrier de Folk, de selv har til Sejlads eller andet Brug, men at der forfares upartisk og uden al Underfundighed. Sj. R. 18, 253.

— Fortegnelse paa de Baadsmænd og Styrmænd, som Staller Kaas skal udtage: I Sjælland og underliggende Købstæder og Øer 8 Styrmænd og 400 Baadsmænd, i Lolland og Falster 4 Styrmænd og 150 Baadsmænd, i Fyen 4 Styrmænd og 150 Baadsmænd, paa Samsø 4 Styrmænd og 100 Baadsmænd. Styrmændene skal være kyndige under Holsten, Meklenborg, ind ved det ny Dyb og paa Jellen ved Stralsund, under Jylland, Fyen, Lolland, Falster, Sjælland og Skaane. Endvidere skal Staller Kaas udtage saa mange Trompetere, som han kan faa i Købstæderne. Han skal paalægge Borgemestre og Raad at tilholde Bartskeererne i Købstæderne, at de holder deres Kister og dygtige Svende rede og sender dem til København til Kyndelmisse eller senest 14 Dage derefter. Sj. R. 18, 254.

2. Jan. (Kbhvn.). Ligelydende aab. Brev om, at Kiøn Joakim Graboe¹ skal udtage Baadsmænd til Flaaden i Skaane, Halland og Blekinge. Sj. R. 18, 253.

— Fortegnelse, hvorefter Kiøn Jokom Graboe skal udtage 12 Styrmand og 600 Baadsmænd i Skaane, Halland og Blekinge. Udt. i Sj. R. 18, 254.

— Ligelydende aab. Brev om Affærdigelse af Byrge Juel til Lunggaard, Skibskaptejn, til at udtage Baadsmænd til Flaaden i Skaane, Halland og Blekinge. Orig. i D. Kanc.

— Fortegnelse, hvorefter Byrge Juel til Longgaard, Skibskaptejn, skal udtage 12 Styrmand og 600 Baadsmænd samt Trompetere og Bartskeerere i Skaane, Halland og Blekinge. Orig. i D. Kanc.²

— Miss. til Lensmændene³ i Danmark og Norge. Da Kongen agter til Krigsfolkets Fornødenhed paa Rente at optage de Penge, som Kirkerne i deres Len har i Beholdning, og med Danmarks Riges Raad vil gøre Kirkerne nøjagtig Forsikring baade for Hovedstol og Rente, skal de snarest muligt undersøge, hvilke Kirker i deres Len der har Penge i Beholdning, hvor mange og til hvilken Tid de er forfaldne, og anmelde til Kirkevægerne, at de i Tide skal opsiges dem. De skal snarest indsende deres Erklæring herom til Kancelliet. — Postscriptum: Der tilsendes dem nogle kgl. aabne Breve, som de skal lade forkynde paa Ting og hvor ellers Behov gøres. Sj. T. 24, 1 b. Orig. (til Mogens Kaas) i Landsark. i Odense.

— Miss. til Jost Høg om at optage nærværende Søn af Jørgen Pedersen, Herredsfoged i Haderslev Herred, i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig, sætte ham under Disciplin og forholde sig med ham som med de andre Skolebørn. Sj. T. 24, 3.

3. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Niels Trolle om, at Kongen udnævner ham til Ritmester over det sjællandske Kom-

¹ Nævnes kun i Overskriften til det foregaaende Brev. ² Brevene om Børge Juel er ikke indført i Brevbøgerne. Det ses ikke, om de for ham udfærdigede, originale Breve eller de for Køn Joakim Grabow udfærdigede, i Sj. R. indførte Breve, har været de gældende. ³ De opregnes alle med deres Len, med Undtagelse af de jyske Lensmænd.

pagni, som Jørgen Urne til Alsleuf, Befalingsmand over Christianstad Fæstning, tilforn har kommanderet. Han skal straks antage sig samme Kompagni. Sj. T. 24, 3 b. K.

3. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Jacob Gabrielsen om at paatage sig Værgemaalet for Fru Magdalene Gabriels, Frederik Paslicks Enke, og hendes Døtre. Sj. T. 24, 3 b.

— Ligelydende Miss. til Knud Gabrielsen om at paatage sig Værgemaalet for Claus og Caspar Paslick og til Torben Gabrielsen om at paatage sig Værgemaalet for Jacob og Knud Paslick. Udt. i Sj. T. 24, 4.

— Miss. til Hr. Jørgen Skeel. Den tidligere Befaling om at tilsige Ritmestrene paa Sjælland at begive sig til Helsingør med deres Kompagnier, forandres til, at Tønne Friis med sit Kompagni skal begive sig til Helsingør, men Frederik Reedtz skal blive i Køge. Sj. T. 24, 4. K.

— Miss. til Palle Rosenkrantz [Vordingborg]. Efter hans Begæring om mod Betaling at faa noget Vildt til sin Hustrus¹ Begravelse, tillades det ham at lade skyde 4 store Dyr, 8 Raadyr og 20 Harer. Sj. T. 24, 4.

— Miss. til Sigvort Grubbe. Han skal tilholde Almuen i Købstæderne i hans Len [Malmøhus] indtil videre at yde den sædvanlige Malt- og Øltold samt Akcisen af Brændevin og Eddike, som den hidtil har betalt, da der afgaar Kronen en stor Del af dens Rettighed, fordi der nu ikke indføres saa meget Tystøl i Riget. Endvidere skal han opfordre Borger-skabet i Købstæderne i hans Len til godvilligt at kontribuere til Hærens Fornødenhed. Sk. T. 5, 280.

4. Jan. (—). Miss. til Frederik Urne. Da Henning Andersen af Nibe² Mølle med Tingsvidne har bevist, at han har bekostet noget paa denne Mølle, skal han betale Mølleren denne Bekostning af hans aarlige Afgift af Møllen. Sj. T. 24, 4 b. K.

6. Jan. (—). Miss. til Mogens Kaas til Frøstrup, Befalingsmand paa Københavns Slot, Sti Pors til Skovsgaard, Daniel Bildt til Morlandgaard [Kancelliskriver], Simen Surbek, Borge-mester i København, Nicolaus Eggebrett, tysk Kancelliforvalter, Jørgen Bötcker von Dellen, Hendrik von Fyren den Unge, Johan

¹ Elisabet Rosensparre Olufsdatter.

² Nivaa.

Ettersen, Lambret Berentsen og Johan Fris, alle Borgere i København. Da Kongen har tilladt alle, som vil, at udruste Skibe og Skuder for at gøre Fjenden Afbræk paa de Steder, som han har bemægtiget sig, og bevilget, at alle de Skibe og Skuder med indehavende Gods, som de kan erobre, maa være Prise, dog at de skal føre Skibene til København og tage Dom, om de skal være Prise eller ikke, efter det derom udstedte aabne Brev, saa befales det dem, naar saadanne erobrede Skibe og Skuder kommer til København, uden nogen Forhaling at stævne Parterne for sig og dømme, om Skibene skal være Prise eller ikke, og hvad de i saa Maade dømmer, skal de give fra sig beskrevet under deres Haand og Segl. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde, skal de mødte dog foretage Sagerne og dømme i dem, som billigt og ret er. Sj. R. 18, 254 b. Orig. (med Datum 17. Febr.) i D. Kanc.

8. Jan. (Kbhvn.). Skøde til Giert Meier, Borger og Indvaaner i København, paa et muret Hus og fire Boder i Magstræde. Sj. R. 18, 255. (Tr.: KD. III. 69 f.).

— Miss. til Claus Brockenhuus og Eiler Holck. Jørgen Lykke til Fiellemos paa sin Søsters, Fru Anne Lykke til Qvitzovsholms Vegne, Anders Bilde til Dambsboe paa sin Mosters Fru Pernille Banner til Assendrops Vegne og Fru Dorrete Banner til Egholm paa egne Vegne har berettet, at der i Vor Frue Kirke i København findes et Jernskrin, som er indsat deri af Frederik Qvitzov og Fru Pernille Ruds Arvinger, og har begæret, at Skrinet maa blive aabnet af gode Mænd, og at hver af dem maa faa de Breve, der vedkommer dem. Det befales dem straks at begive sig til Vor Frue Kirke, aabne Skrinet og levere nævnte Parter de Breve, der med Rette tilkommer hver af Parterne, give fra sig beskrevet under deres Haand og Segl, hvad enhver af dem faar, og igen lægge Resten af Brevene i Skrinet under deres Forsegling. Hvis nogen af dem paa Grund af uomgængeligt Forfald ikke kan møde saa snart, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sj. T. 24, 4 b.

— Miss. til Knud Stensen. Denne Brevviser Laurits Lauritsen havde for Danmarks Riges Raad stævnet Erik Bilde til Møllegaard, Landsdommer paa Langeland, som han beskylder for ikke at ville lade ham vederfares Lov og Ret. Kongen har

bevilget, at Sagen paany maa procederes til Herredsting, og vil, naar Sagen skal ordeles til Landstinget, forordne en anden god Mand at sidde Landsting, da Erik Bilde er interesseret i Sagen. Naar Sagen efter lovlig Proces ved Herredstinget indstævnes for Landstinget, skal Knud Stensen sidde i Landsdommers Sted og dømme Parterne imellem. F. T. 4, 3.

8. Jan. (Kbhvn.). Bevilling for Christoffer Stensen til at være fri for sin Bestilling under det fynske Ryttteri. F. T. 4, 3.

— Miss. til Borqvort Rud. Kongen har bevilget, at han maa være fri for den Bestilling, som det var paalagt ham at betjene under det sjællandske Kompagni, og tilladt ham at beholde sit Kornet, da han har skænket det, mod at han paa sin egen Bekostning lader gøre et nyt Kornet til det Kompagni, han har været Kornet under. Sm. T. 6, 258.

— Miss. til Kommissarierne Otto Pogwisch, Christoffer Urne, Borkert Rud og Christoffer Stensen om, at deres Bønder og Tjenere i Lolland og Falster maa være fri for Indkvartering og i alle Maader have fri ligesom Kommissariernes Tjenere i Fyen. Sm. T. 6, 258.

— Ligelydende Miss. til Tage Thott, Falk Lykke og Niels Trolle, [Kommissarier] i Skaane. Udt i Sm. T. 6, 259.

— Miss. til Kommissarierne i Lolland og Falster. De skal til Forsvar for Lolland og Falster lade bestille 100 Centner Krudt, 50 Centner Bly og 2000 Musketter med Tilbehør, som Landene selv skal betale med Penge, Korn eller anden Proviant, som de bedst kan afstedkomme. Der tilsendes dem det aabne Brev om, at der maa udføres saa meget Korn og Proviant af disse Lande, som forskrevne Gevær og Munition kan betales med. Endvidere skal de anordne, at de dér i Landene liggende 800 Skotter faar deres Underholdning, Mad og Øl, hvortil hele de nævnte Lande skal kontribuere enten Penge eller Proviant. Ligeledes skal de anordne, at de Skibe, som denne Vinter skal ligge under de nævnte Lande, provianteres sammesteds, hvortil Fuldmægtigene for en Del Købstæder dér i Landene har lovet at kontribuere, saa vidt det er dem muligt. Endelig skal de anordne, at disse Lande skal kontribuere til Underholdning for Obersten og de andre Officerer ved Landfolket. Sm. T. 6, 257.

8. Jan. (Kbhvn.). Aab. Brev om, at da det er fornødent til Forsvar for Lolland og Falster at indkøbe en Del Gevær og Ammunition, tillades det fra forskrevne Lande at udføre saa meget Korn og anden Proviant, som er nødvendig til Betaling af 100 Centner Krudt, 50 Centner Bly og 2000 Musketter med Tilbehør, der igen skal indføres til Landets Forsvar. Sm. R. 5, 102. Orig. (med Datum 2. Jan.).

9. Jan. (—). Ligelydende Aab. Brev om Udførsel af Korn fra Skaane, Halland og Blekinge til Indkøb af 250 Centner Krudt, 100 Centner Bly, 15,000 Pd. Lunter¹ og 2000 Musketter. Sk. R. 4, 396. Udt. i Sm. R. 5, 102 (med Datum 8. Jan.).

— Aab. Brev om, at Kongens af Fjenderne fordrevne Undersaatter maa drive Handel i alle Købstæder i Danmark og Norge og være fri for borgerlig og kongelig Tyng. Sj. R. 18, 256. (Tr.: CCD. IV. 394 f.).

— Miss. til Frederik Urne om at sætte Fru Anne Lykke, Keye Rantzau til Haridtslefgaards Enke, paa fri Fod. Sj. T. 24, 5 b.

— Miss. til Tagge Thott. Kongen har forordnet Jørgen Krag til Enderupholt til Løjtnant under hans Kompagni. Han skal give ham det samme Traktement som Løjtnanten under det jydsk Kompagni, der ligger her i Sjælland. Sk. T. 5, 280 b.

— Miss. til Jørgen Krag om, at Kongen har udnævnt ham til Løjtnant under det hallandske Kompagni, som føres af Tage Thott til Egede, Embedsmand paa Laholm Slot. Sk. T. 5, 280 b.

—² Bestalling for Peder Galt til Tiselholt som Kaptejn med Tjeneste til Lands og til Vands, hvor Kongen befaler, med en aarlig Løn af 300 Kurantdlr. og en Hofklædning for sig selvanden fra Bestallingsdagen af, at udrede af Rentemesteren. Sk. R. 4, 423 b.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Nyborg. Da Kongen har bevilget nærværende Jørgen Hemmigsen, Borger i Nykøbing paa Falster, at han maa faa sit Skib og Gods igen,

¹ Sk. R. har 1,500,000 Pd. Lunter.
efter 7. Juli.

² Bestallingen er indført

som Kongens Skibskaptejn Tyge Christensen har anholdt og ladet indføre til deres By, fordi han ikke havde angivet sig, befales det dem straks frit og uhindret at lade Jørgen Hemmingsen passere med Skib og Gods. F. T. 4, 3 b.

9. Jan. (Kbhvn.). Aab. Brev til Adelen i Lolland og Falster om, at det indtil videre tillades den at beholde hjemme i Landet den Rostjeneste, som den er pligtig at yde Kongen og Riget af dens Jordegods i nævnte Lande. Sm. R. 5, 102.

10. Jan. (—). Bestalling for Johan Mortensen. Da det i denne besværlige Tids sælsomme Tilstand gøres højlig fornødent at have flittigt og godt Tilsyn med, hvad for Folk der kommer ind i Landene, hvorhen de vil og hvad deres Ærende er, saa antages og bestilles med dette aabne Brev Johan Mortensen til, at han i Helsingør flittig skal have Tilsyn med alle fremmede Folk, som ankommer dertil til Skibs eller til Lands, eller som vil afrejse derfra, forhøre hos dem, hvorfra de kommer, hvorhen de agter sig og hvad deres Hverv og Forretning er. For at han des bedre kan forrette dette, skal enhver Skipper, som tager nogen ombord, og enhver Vært, hos hvem nogen tager Herberg, være forpligtet til straks at anmelde de Fremmede til Johan Mortensen og tage dem med sig til ham. Hvis der kommer nogen af højere Kvalitet, skal Værten møde med deres Marskalk eller Hovmester hos ham, for at han af disse kan erfare deres Hverv efter deres Stands Vilkaar. Ingen Vognmand eller Færgemand maa understaa sig at føre nogen Fremmed bort uden Johan Mortensens Vidende, fra hvem de Fremmede ogsaa skal have Bevis med sig til Byfogden paa de Steder, hvorhen de vil. Hvis nogen handler herimod, skal de straffes, som vedbør, og de Fremmede vises tilbage til det Sted, hvorfra de kom. Da det er vigtigt for Kongen og Riget at faa Underretning fra adskillige Steder som Danzig, Königsberg, Hamborg, Amsterdam o. fl. om Fjendens Forehavender og andet, som kunde komme Kongen og Riget til Fordel eller Skade, har Johan Mortensen erklæret sig villig til at have Korrespondence med nogle trofaste Mænd paa nævnte Steder, som kan tilskrive ham derom, hvilket han siden straks skal meddele Kongen eller Rigsraadet. Herfor og for hans anden Tjeneste skal han have en aarlig Løn af 400 Rdlr. in specie, dog paa Betingelse af, at han inden førstkommende Paaske under denne

sin Bestillings Fortabelse fra de nævnte Steder fremskaffer visse og ufejlbare Efterretninger, saa at Kongen deraf kan erfare, at hans Bestilling og Tjeneste er Kongen og Riget til Gavn og Gode. Hans Løn skal begynde fra Bestillingsdagen og udredes aarligt i rette Tid af Rentemesteren. Sj. R. 18, 256.

10. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Frederik Urne, Lensmand paa Kronborg, om Tilsyn med de Fremmede, som kommer til Helsingør. Sj. T. 24, 5 b. K. (Tr.: CCD. IV. 396).

— Bestalling for Hendrik Moutt som Løjtnant til Skibs og ellers med Tjeneste til Lands og til Vands, hvor Kongen befaler, med en aarlig Løn af 150 Dlr. og en Hofklædning for sig selvanden fra Bestallingsdagen af, at betale af Rentekammeret. Sj. R. 18, 257.

— Ligelydende Bestalling for Knud Tollesen som Løjtnant med Løn fra 17. Jan. 1628. Udt i Sj. R. 18, 257 b.

— Ligelydende Bestalling for Stentzel von Jasmont som Løjtnant med Løn fra 21. Jan. 1628. Udt. i Sj. R. 18, 257 b.

— Instruks for Hendrik Vind til Klarupgaard, Befalingsmand i Backe Kloster, som Admiral over Flaaden i Østersøen. Han skal med de ham medgivne Skibe begive sig til Østersøen under den holstenske Side, Femmersund og andre Steder, som Fjenderne har bemægtiget sig. Alle de Skibe og Skuder, som Fjenden har eller som kommer til eller fra Fjenden og har gjort ham Undsætning eller vil gøre det, skal han gøre sit yderste for at bemægtige sig eller aldeles ødelægge ved Brand eller i andre Maader. Derefter skal han begive sig til Lolland og opholde sig dér, eftersom Vinter og Vejrliget skikker sig, saa Flaaden kan komme i Behold dér under Landet, hvis Vinteren skulde falde hurtigt paa, og ellers i alle Maader og Tilfælde vide og ramme Skibenes Gavn og Bedste. Ligeledes skal han provianteres dér i Landet, indtil anderledes forordnes, og raadføre sig om Kundskab fra Søen med de forordnede Kommissarier dér i Landet. Sj. R. 18, 258.

— Søpas for samme med Kongens Skib Hummeren som Admiral over Flaaden i Østersøen. Sj. R. 18, 258 b.

— Miss. til Frederik Urne [Frederiksborg, Kronborg og Abrahamstrup] og Mogens Kaas [Københavns Len] om i deres

Len at lade brænde 25 Læster Kul og sende dem til Kongens Rotgieter i København. Sj. T. 24, 6. K.

10. Jan. (Kbhvn.). Miss. til [Frederik Urne]¹. Han skal straks i Kronborg Len lade forfærdige 4 Rustvogne, i Frederiksborg 3 og i Slangerup 3². Han skal tilholde Hjulmændene i Helsingør, at de straks begiver sig til København og tager Maal paa Tøjhuset af Rustvognene, saa at de nye kan blive gjort efter samme Façon som de andre Rustvogne paa Tøjhuset. Han skal give Jørgen Back, Sadelmager i Helsingør, Ordre til at begive sig til København for der at forarbejde Rustvognstøj o. a. Ligeledes skal han i Frederiksborg Len lade slaa 2500 Hestesko og i Kronborg Len 2500 Hestesko og saa mange Søm, som behøves til disse Hestesko. K. Sj. T. 24, 6 b.

— Ligelydende Miss., med Undtagelse af Stykket om Hesteskoene, til følgende Lensmænd om at lade efternævnte Byer levere Rustvogne og om at sende Sadelmagere til København: Mogens Kaas: Køge³ 4 Rustvogne; Gabriel Kruse: Roskilde 3; Palle Rosenkrantz: Vordingborg 5, Næstved 3 Rustvogne og om at sende Sadelmagerne Mathias Skrøder og Hans Eisener fra Næstved; Jacob Ulfeldt: Ringsted 3 Rustvogne; Ernst Normand: Antvorskov 4 Rustvogne og om at sende Sadelmager Giørris Giørris, Slagelse; Hans Lindenov: Kalundborg 4 Rustvogne og Sadelmager Jørgen Riner⁴; Peder Basse: Stege 2 Rustvogne; Sigvort Grubbe: Malmø 4 Rustvogne og N. N., Sadelmager i Malmø; Hr. Anders Bilde: Helsingborg 4 Rustvogne; Hendrik Hvitfeldt: Landskrone 3 Rustvogne. K. Udt. i Sj. T. 24, 6 b.

— Miss. til Frederik Urne. Han skal saa snart som muligt i Helsingør lade lave 1500 Par Sko efter medfølgende Façon med Puntlæders Saaler og for hvert Par give 3¹/₂ Mk. danske, der af Rentekammeret skal afkortes i Indkomsten af hans Len. Sj. T. 24, 7. K.

— Ligelydende Miss. til Hr. Anders Bilde om i Helsingborg Købstad at lade lave 500 Par Sko efter medfølgende

¹ Hans Navn nævnes ikke.

² Bynavnet mangler i Sj. T.

³ Siner, hvilket næppe er rigtigt.

⁴ Slangerup er glemt i Sj. T.

⁵ Læsemaaden usikker; Sj. T. har

Façon og betale hvert Par med 3 Mk. danske. Sk. T. 5, 281 b.

10. Jan. (Kbhvn.). Mageskifte mellem Thomas Nold til Mageløe, Befalingsmand paa Lysekloster, og Kronen. Sk. R. 4, 396 b. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Laxmand Gyldenstjerne og Palle Rosenkrantz. Paa Kongens Befaling¹ om, at de i Mindelighed skal bilægge Tvistighederne mellem Hendrik Podebusk og Mourits Podebusk samt deres Medarvinger paa Skiftet efter deres Moder Fru Sophie Ulfstand, eller afgøre dem ved Dom, nu da Parterne er til Stede i København, har de andraget om Udsættelse, da de ikke har Jordebøger, Registreringer, Forsetter² og andre Breve, som skal forelægges dem i Rette, til Stede. Det tillades dem at udsætte Sagen 14 Dage efter dette Brevs Datum, hvorefter de skal indstævne forskrevne Arvinger for sig og enten bilægge Tvistighederne i Mindelighed eller afgøre dem ved endelig Dom. Hvis nogen af Parterne findes forsømmelig og ikke møder eller sender deres Fuldmægtige, skal Adressaterne være forskaanet for denne Befaling. Sk. T. 5, 281.

— Miss. til Hr. Anders Bilde. Borgerskabet i Helsingborg har klaget over, at det besværes med for stort Bøsseskyttehold, hvorefter han med to andre gode Mænd har faaet Prins Christian (V)'s Missive³ om at anordne, hvad der af samme Bøsseskyttehold kan afkortes for Helsingborg og igen paalægges de andre Købstæder i Skaane, Halland og Blekinge. Af hans Anordning har Kongen erfaret, at de har takseret Helsingborg til 8 Bøsseskytter, hvorimod de andre Bøsseskytter er paalagt en Del af de andre Købstæder. Kongen er tilfreds med denne hans Anordning, saa at Helsingborg herefter kun skal holde 8 Bøsseskytter. Sk. T. 5, 281 b.

— Miss. til Erik Rosenkrantz til Glimminge og Holger Rosenkrantz til Frølinge, Befalingsmænd paa Halmstad Slot og Island. Der er opstaaet Trætte imellem Niels Pedersen og Hans Pedersen, Borgere i Halmstad, om noget Jordsmon, som er tilmaalt Hans Pedersen af Kongens Bygmester. Borge-
mestre og Raad i Halmstad har afsagt den Kendelse, at Hans

¹ 1. Jan. 1628.

² Indlæg.

³ 2. Okt. 1626.

Pedersen mod sin Vilje og sit Samtykke skal afstaa en Del af denne Gaard til sin Nabo for Betaling, hvilken Dom Knud Gabrielsen til Hiulerød, Landsdommer i Halland, har underkendt, hvorefter Sagen har været indstævnet for Kongen og Danmarks Riges Raad paa sidste Herredag, der holdtes i København, hvor det blev bestemt, at der skulde forordnes gode Mænd, som skulde begive sig til Aastedet, besigte det og adskille Parterne. Der gives dem derfor Befaling og Fuldmagt til med det første at begive sig til Halmstad, indstævne Parterne for sig, undersøge Sagen om dette Jordsmon og bilægge den i Mindelighed eller afgøre den ved endelig Dom. De skal give Parterne deres Afgørelse beskrevet under deres Haand og Segl. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sk. T. 5, 282.

10. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Erik Rosenkrantz. Jonas Buræus, Kongen af Sverrigs Agent, har berettet, at et hollandsk Skib, ladet med Ammunition og anden Vare, tilhørende Kongen af Sverrig, er strandet imellem Købstaden Laholm og Bodsted¹, og at en Del af Ladningen er bjærget og henlagt i Forvaring i Købstaden Halmstad, hvilket han har andraget om, maa udleveres til Kongen af Sverrigs Fuldmægtig. Erik Rosenkrantz skal derfor, naar der sker Henvendelse til ham med dette Miss., lade disse Ting passere frit og uhindret. Sk. T. 5, 282 b.

— Miss. til Tygge Brahe og Jacob Ulfeldt, Landsdommer. Hendrik Hvitfeldt til Liløe og Hendrik Gyldenstjerne til Svanholmb, Landsdommer i Skaane, Befalingsmænd i Landskrone og Frøsted² Herred, har faaet Kongens Befaling³ til at paa-tegne de Breve, som Tønne Friis til Hesselager, Befalingsmand paa Stiernholm, som Værge har indløst paa sin Mosters, afdøde Jomfru Sophie Gyldenstjernes Vegne, men da Brevene i Befalingen ikke er specificeret, men kun betegnet som indløste Breve, er der intet sket i Sagen. De skal snarest indstævne Tønne Friis for sig med det Købmandskabsregnskab og med Beviser paa de Rentepenge, som han har betalt paa hendes Vegne, paa-tegne

¹ Baastad.

² Frøste H.

³ 24. Nov. 1627.

dem, der er betalt, og give ham et rigtigt Bevis paa de Breve, som han fremlægger for dem, for at han ikke en anden Gang skal blive krævet for det, som han en Gang har betalt, hvis Brevene i denne farlige Tid skulde blive ham fratagne. Sk. T. 5, 283.

10. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Sigvord Grubbe. Kongen har bevilget denne Brevviser Jacob von Eys, at han maa faa sit Gods igen, som er arresteret paa Malmøhus Slot, dog maa han herefter ikke drage omkring med sit Gods som hidtil. Sigvord Grubbe skal derfor straks udlevere ham Godset. Sk. T. 5, 283 b.

— Aab. Brev om, at Almuen paa Langeland maa tilforhandle sig sine Fornødenheder andetsteds end i Rudkøbing. F. R. 3, 401. (Tr.: CCD. IV. 395 f.).

— Miss. til Christoffer Ulfeldt. Henrik Jespersen til Holmegaard har for nogen Tid siden begæret nogen Tiende af Kronens Bønder i Magleby paa Langeland til Mageskifte. Kongen har bevilget det og har tilskrevet Johan Friis til Øresløfgaard, Befalingsmand paa Tranekær, om at have flittig Indseende med, at de nævnte Bønder igen fik nøjagtigt og lige belejligt Vederlag for det, de udlagde. Da Kongen erfarer, at der ikke er indkommet Besked herom til Kancelliet, skal Christoffer Ulfeldt lade undersøge saavel Bøndernes Ejendom som den, Henrik Jespersen har faaet til Vederlag, og hvis det viser sig, at Bønderne har faaet fuldkommen Fyldest for det, som de har udlagt, skal han afslutte Mageskiftet med Henrik Jespersen, hvilket Kongen siden vil konfirmere. F. T. 4, 4.

— Miss. til Jacob Ulfeldt. Denne Brevviser Claus Gulden, Skipper af Lybæk, har berettet, at han med sit Skib med Korn for nogen Tid siden er strandet under Nyborg, og at en Del deraf er bjærget, og har begæret, at det paa Grund af hans fattige Lejlighed maa tilstedes ham at udføre den bjærgede Del af det strandede Korn fra Riget. Dette tillades ham, men Jacob Ulfeldt skal paase, at der ikke under dette Paaskud udføres mere Korn end der er strandet og bjerget. F. T. 4, 3 b.

— Miss. til samme. Peder Nielsen, Borgemester i Nyborg, har berettet, at hans Skib, der var ladet med Korn, for kort Tid siden er strandet under Nyborg, og at han har bjærget en Del af Kornet. Han har ansøgt om Tilladelse til at ud-

føre det bjergede Korn fra Riget for des bedre at opretholde sin Kredit i Udlandet, hvilket Kongen har bevilget. Det paalægges derfor Jacob Ulfeldt ikke at hindre Peder Nielsen i at udføre den bjergede Del af det strandede Korn, men tillige at paase, at han ikke udfører mere Korn end det, der er strandet og bjerget. Orig. F. T. 4, 4 b.

10. Jan. (Kbhvn.). Bevilling for Ditløf von Buchwald til Nebel til fra Haderslev og Kolding at udføre det Korn, som han kan tilforhandle sig dér, dog maa han ikke udføre det til andre Steder end Fyen eller Sjælland og maa ikke fragte Skibe eller Skuder andre Steder, men skal fragte dem dér, hvor han køber Kornet eller paa de nærmest liggende Steder i disse Provinser og til Fyen eller Sjælland. J. R. 8, 173 b.

— Pas for Jahan Garmand, Raadmand i Haderslev, til med Hustru, Børn og Svoger samt deres Skib og medhavende Gods at begive sig fra Malmø, hvortil han er flygtet for Fjenden, til Christiania eller andetsteds i Norge. J. R. 8, 174.

— Bevilling for Hans Søfrensen, Borgemester og Tolder i Aalborg, og Hybert Snetlaug, Borger sammesteds, med Konsorter til Fritagelse for Udskrivning til Kongens Tjeneste af Baadsfolkene paa de Skibe, som de agter at udrede til at gøre Fjenderne Afbræk med og til at angribe dem, som har haft Forbindelse med Fjenden eller vil gøre Fjenden Undsætning, dog maa deres Baadsfolk ikke være indfødte i Kongens Riger og Lande, men af fremmede Nationer. J. R. 8, 174. K.

11. Jan. (—). Bestalling for Jørgen Orning til Skarupgaard som Kaptejn til Skibs og ellers til Lands og til Vands, hvor Kongen befaler, med en aarlig Løn af 300 Kurantdlr. og en Hofklædning for sig selvanden fra Bestallingsdagen af, at betale af Rentemestrene. Sj. R. 18, 258 b.

— Ligelydende Bestalling for Axel Moutt og Kiøn Jokum Graaboe som Kaptejner med 300 Kurantdlr. i Løn og for Prots Mund med 200 Kurantdlr., alt fra Bestallingsdagen af. Udt. i Sj. R. 18, 259.

— Miss. til Roskilde Kapitel. Det har foruden den af Danmarks Riges Raad paabudte Kontribution tilbudt at komme Kongen til Hjælp til Forsvar af Rigets Grænser og til Underholdning af Krigsfolk med en Femtedel af Indkomsten,

baade af Domkirken, Prælatdømmer, Præbender, Porser og Vikarier, efter enhvers Jordebog, Gæsteri alene undtagen, og har tilbudt at erlægge denne til førstkommende Midfaste i København, enten i Penge eller i Korn, hver Td. Rug anslaaet til 2 Rdlr. og hver Td. Byg til $4\frac{1}{2}$ Ort, Daleren beregnet til 6 slette Mark. Kongen har optaget denne Bevilling i Naade og anmoder det om at erlægge Pengene i Rentekammeret og Kornet i Provianthuset for Københavns Slot. Sj. T. 24, 7 b. K.

11. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Kapitlet i Lund. Da det foruden den af Danmarks Riges Raad paabudte Kontribution har tilbudt at komme Kongen til Hjælp med en Femtedel af Kapitlets og Domkirkens Indkomst til Forsvar af Rigets Grænser og til Underholdning af Krigsfolk, anmodes det om at indbetale denne Femtepart til førstkommende Midfaste i Rentekammeret i København, Rentemestrene til Hænde. Sk. T. 5, 283 b.

— Miss. til Ernst Normand. Borgerskabet i Korsør har tilbudt at komme Kongen til Hjælp til Underhold af Krigsfolket med 2 Læster Kavringbrød og 3 Læster Danstøl foruden den sidst paabudte Skat, hvilket de vil levere dér i Byen. Han skal modtage nævnte Øl og Brød og siden levere det, hvor Kongen befaler. Sj. T. 24, 8 b. K.

— Miss. til Erenst Normand og Jacob Ulfeldt, Landsdommer. Axel Arenfeldt til Basnes har berettet, at det Mageskifte, som han har begæret af Roskilde Kapitel, endnu ikke er afsluttet, som de kan erfare af medfølgende Kopi af hans Indlæg. De skal snarest begive sig til Aastederne, bringe Mageskiftet til Ende og have flittigt Indseende med, at der i alle Maader sker Kapitel Skel og Fyldest. Sj. T. 24, 8. K.

— Miss. til Jacob Ulfeldt, Landsdommer. Brevviseren Mathis Hansen, som i nogen Tid har tjent som Skriver paa Kalundborg Len, har berettet, at han er geraadet i en vidtløftig Trætte, idet han beskyldes for at have forhugget Kronens Skove i nævnte Len, hvilket han formener aldrig lovlig kan overbevises ham, dersom hans Sag behandles kristeligt. Han har derfor begæret Kongens Skrivelse til Landsdommeren om, at denne vil have i Agt, hvorledes der omgaas med hans Sag, der er indstævnet til Landstinget. Kongen beder derfor Jacob Ulfeldt have flittigt Indseende med, at der omgaas kriste-

ligt og efter Retten med hans Sag uden al Vild, og ikke lade ham vederfares andet, end hvad Lov og Ret er. Sj. T. 24, 8.

11. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Sigvort Grubbe. Han har tilforn faaet Meddelelse om, at Kongens Moder vil komme til Malmøhus. Da Kongen nu erfarer, at dette muligt vil ske med det første, skal han holde de nedre Losementer færdige og, om der fattes noget paa dem, lade dem reparere. Han skal lade gøre ryddeligt imellem Stuen og Kapellet og skaffe Ved i Forraad til Køkkenet og anden Nødtørftighed. Sk. T. 5, 284.

— Miss. til Peder Galt. Da Ifver Krabbe til Skellinge, Kongens Hofsinde, har berettet, at hans Sognekirke Kielstrup, som Peder Galt har Jus patronatus til, er meget bygfældig, og at der hverken findes Kalk, Disk eller Messesærk, skal han snarest til Kancelliet indsende Erklæring, om dette skyldes hans Forsømmelse, og om han i saa Fald agter at lade Kirken reparere. Sk. T. 5, 284 b.

— Miss. til Johan Friis. Fru Hilleborre Pors, Niels Gaas til Tøystups Enke, har berettet, at hun har Tiltale mod Torben Gabrielsen til Krenkerup, Landsdommer i Fyen, om et Mørgengavebrev paa 2000 Rdlr., som afdøde Peder Sandberg har udstedt til sin Hustru Fru Karen Sparre, hvis Arvinger Torben Gabrielsen og hans Søkende er. Hun har indstævnet Sagen for Herredstinget for Herredsfoged Niels Andersen i Eggerup, og Herredsfogden har afvist Sagen fra sig til den tilbørlige Dommer, fordi den drejer sig om Adelspersons Brev og Segl. Da Landsdommeren, Torben Gabrielsen, der er Herredsfogdens næste Overdommer, er interesseret i Sagen, skal Johan Friis afsige Dom i denne Sag, naar Herredsfogdens Dom lovligt indstævnes for ham. F. T. 4, 4 b.

12. Jan. (—). Instruks for Hertvig Sax, Skibshøvedsmand, paa den ham befalede Rejse. Han skal begive sig fra København til Middelfart Sund med Kongens Skib Postillonnen og to Gallejer og dér skaffe sig at vide, hvilke Skibe, Skuder eller Baade Fjenden har, gøre sig al mulig Flid for at hugge eller skyde dem i Sænk eller i Brand, gøre Fjenden og dem, som gør ham nogen Tilførsel, al mulig Afbræk og af yderste Magt forsvare Fyen mod Fjendernes Indfald. Hvis Vinteren skulde indfalde med saa haard Frost, at han ikke længer kan opholde

sig dér, skal han med nævnte Skib og Gallejer forføje sig til Nyborg. Sj. R. 18, 259.

12. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Axel Rosenkrantz. Da Fru Anne Skovgaard, Holger Ulfstand til Hikkebergs Enke, paa sidste Herredag i København har faaet Kongens og Danmarks Riges Raads Dom over ham om 2475 enkende Dlr. in specie, som han skal betale hende i fire Terminer, og da hun har ladet ham besøge med denne Dom og forlangt samme Penge, men han aldeles ikke har villet give hende noget Svar, hvorefter hun kan rette sig, saa befales det ham endelig og uden videre Forevending at efterkomme den nævnte Dom og betale Fru Anne Skovgaard, for at Kongen ikke, hvis han er forsømmelig deri, skal nødes til at anvende andre Midler mod ham. Sk. T. 5, 284 b.

— Miss. til Claus Brockenhuus. Hermannus Grumme Kenus, Fuldmægtig for afdøde Claus von Buchwalds Arvinger, har berettet, at disse til sidste Herredag i Kolding har erhvervet Dom over Claus Brockenhuus, at han enten skal betale dem efter sit udgivne Brev eller holde Indlager, og at han en Tid lang har indstillet sig i Indlager i Kiel, men atter har forladt dette uden deres Vidende og Vilje. De har nylig ladet ham mane i København efter nævnte Dom, da de ikke kan mane ham paa de Steder, som hans Forskrivelse formelder, fordi de er besat af Fjenden; denne Manelse har han heller ikke efterkommet, saa lidt som han har betalt dem efter Dommens Indhold. Det befales ham derfor enten at betale dem efter Dommen eller holde Indlager paa det Sted, som de angiver ham i Kongens Lande, som endnu er fri for Fjenden. F. T. 4, 5.

— Miss. til Mogens Kaas. Hans Lindenov til Hundslund, Embedsmand paa Kallundborg, har berettet, at der er henlagt 60 Ryttere paa hans Sædegaard Ifversnis paa Fyen mod Kongens Anordning om, at Adelens Sædegaarde og Ugedagstjenere paa Fyen skal være forskaanet for Indkvartering. Mogens Kaas skal derfor lade disse Ryttere forføje sig fra Ifversnis herhen, hvor de gøres bedre fornøden, da de dér paa Gaarden ikke kan yde noget Forsvar, dersom Fjenden skulde angribe Landet. F. T. 4, 5 b.

13. Jan. (Kbhvn.). Aab. Brev¹ til Bønderne i Hal-land, Skaane, Blekinge, Gulland², Sjælland og Smaalandene om, at Danmarks Riges Raad til Udrustning af Flaaden i tilkommende Sommer har bevilget en almindelig Madskat. Sj. T. 24, 9. K. Orig. (til Bønderne i Frederiksborg og Kronborg Len og paa Hven) i Landsark. i Kbhvn. (Tr.: CCD. IV. 396 f.).

— Aab. Brev til Bønderne paa Gulland om en almindelig Madskat til Flaadens Udrustning. Sj. T. 24, 15. K. (Tr.: CCD. IV. 396 f.).

— Miss. til Lensmændene i Sjælland, Skaane, Langeland, Lolland og Falster om at lade forkynde det aabne Brev til Bønderne om Madskatten, snarest indkræve denne og sende den til Provianthuset for Københavns Slot snarest muligt. Ligeledes skal de af Provsterne i deres Len modtage den af Gejstligheden bevilgede Proviant og kvittere for den. Sj. T. 24, 10. K. Orig. (til Frederik Urne³) i Landsark. i Kbhvn. og (til Sifverdt Grubbe) i D. Kanc.

— Miss. til Lensmændene i Fyens Stift om at modtage den af Gejstligheden paa Fyen bevilgede Kontribution af Proviant i deres Len og sende den til Nyborg Slot til Jacob Ulfeldt mod dennes Kvittans. Sj. T. 24, 10 b. K. Orig. (til Mogens Kaas) i Landsark. i Odense.

— Ligelydende Miss. til Christoffer Ulfeldt [Tranekær] mutatis mutandis. Udt. i Sj. T. 24, 11.

— Miss. til Jacob Ulfeldt til Urup, Embedsmand paa Nyborg Slot, om at oppebære den af Gejstligheden i hans Len bevilgede Kontribution af Proviant. Ligeledes skal han modtage Provianten fra de andre Len paa Fyen, som Kongen har befalet Lensmændene at fremsende til ham, lade kvittere for den og indtil videre Befaling holde den i god Forvaring paa Nyborg Slot. Sj. T. 24, 11.

¹ Paa Kanc. staar: Mogens Kaas, Københavns Len. ² Gulland er nævnt i Sj. T., men Brevet til Bønderne paa Gulland er udfærdiget særskilt, se ndfr. under s. D. ³ Med Tilføjelse, at han skal paase, at den leverede Proviant er god og velforvaret, fremsende den ved sin egen Tjener og tage Kvittans derpaa.

13. Jan. (Kbhvn.). Aab. Brev til Provster og Præster i Fyens Stift om, at der til Landets Forsvar, Krigsfolkets Underholdning og Skibsflaadens Udrustning er bevilget en almindelig Kontribution af Gejstligheden paa 6 Rdlr. in specie foruden den sidst paabudte Skat samt Proviand, som skal erlægges til førstkommende Midfaste. Pengene skal leveres til Dr. Hans Mikkelsen, Superintendent over Fyens Stift, Provianden skal enhver levere til sin egen Lensmand eller hans Fuldmægtig. Sj. T. 24, 12 b. K. Orig. i Landsark. i Odense. (Tr. sammen med det følgende: CCD. IV. 397 f. Dsk. KL. III. 129).

— Ligelydende aab. Brev, mutatis mutandis, til Provster og Præster i Sjællands og Skaane Stifter. Sj. T. 24, 14. K. (Tr.: CCD. IV. 397 f. Dsk. KL. III. 129).

— Aab. Brev til Provster og Præster paa Gulland om en almindelig Kontribution af dem paa 6 Rdlr. in specie af hver foruden den sidst paabudte Skat, samt Proviand. Sj. T. 24, 13. K. (Tr.: CCD. IV. 398).

— Miss. til Bisperne i Sjælland, Fyen og Skaane om at tilstille hver af Provsterne i deres Stift en Kopi af det aabne Brev om Gejstlighedens Penge- og Proviandkontribution til Krigsfolkets og Flaadens Underholdning, saa at disse, naar Kalent holdes eller ved en anden Lejlighed, kan læse det for de menige Præster i hvert Herred. De skal med Provsten og, saa vidt muligt, i Lensmandens Nærværelse ligne Kontributionen Præsterne imellem. Pengehjælpen skal de betids lade indkræve og sende den sammen med de Penge, som de selv har udlov¹, nemlig Dr. Hans Reisener 100 Rdlr., Dr. Hans Mikkelsen 200 Sletdlr. og Dr. Madts Jensen 200 Sletdlr., hver til sin Lensmand², som skal sende det hen, hvor Kongen befaler det; de skal give Provsten Kvittering paa hele Herredets Vegne. Sj. T. 24, 11 b. K. Orig. (til Dr. Hans Mikkelsen) i Landsark. i Odense.

— Miss. til Christoffer Urne [Nykøbing og Aalholm Len]

¹ Sj. T. har Fejlskrift: udleveret.
Mogens Kaas, Odense, Sjælland og Skaane til Rentekammeret i København Rentemesteren til Haande.

² I Konc.: Fyens Stift til

og Laurits Grubbe [Halsted Klosters Len]. Da der til Flaadens Udredning er bevilget en Madskat af Bønderne i hele Riget, skal de straks lade det medfølgende aabne Brev herom læse og forkynde overalt i deres Len og lade Bønderne lægge og skrive for samme Madskat. Derefter skal de snarest lade den opkræve, føre til Nakskov og oplægge dér til Flaaden, der skal komme dér under Landet. De skal tilsige Bønderne, at Brødet skal være vel bagt, saa det ikke mules og skimles for snart. Da der ogsaa er bevilget Proviant af Gejstligheden, nemlig af hver Provst og Sognepræst i Købstæderne eller Landsbyerne 1 Pd. Malt, $\frac{1}{2}$ Pd. Rug, 1 Skp. Byggryn, 1 Skp. Ærter, af hver tolv 1 Skippd. Flæsk, af hver otte 1 Td. Oksekød og af hver en Gaasekrop og 1 Lammekrop efter det aabne Brev, som er tilsendt Superintendenterne, skal de ligeledes modtage denne Proviant af Præsterne i deres Len og kvittere dem derfor, da det er disse befaleet at levere den straks. De skal nøje paase, at der af Bønderne og Gejstligheden kun modtages Proviant, som er god, dygtig og velforvaret, saa at Madskatten fremkommer ufordærvet og Skibsfolkene til Nødtørft kan være forsynet dermed. De skal ogsaa lade denne føre til Nakskov og oplægge dér. Sm. T. 6, 259.

14. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Mogens Pax og Gabriel Kruse. Fru Else Viffert, Melkior Ulfstand til Visborgs Enke, har berettet, at Tage Thott til Eriksholm, Embedsmand paa Sølvitsborg, og hendes afdøde Husbonde har kavtioneret for afdøde Hans Lindenov til Engelsted til afdøde Otte Lindenov til Borrebye for 4000 Rdlr. Hovedstol, som deres derom udgivne Brev udviser. Disse Penge skal Hans Lindenov have betalt Otte Lindenov efter et Bevis, der findes i Hans Lindenovs forseglede Brevkiste i Vellerup Kirke. Da nu Fru Anne Brahe, Otte Lindenov til Borrebyes Enke, der har det uklarerede Hovedbrev, kræver dette betalt, skal de snarest begive sig til Vellerup Kirke, aabne den forseglede Kiste, udtage den omhandlede Kvittering paa de 4000 Rdlr. og levere den til Fru Else Ulfstand eller hendes Fuldmægtig mod en rigtig Reversal, som skal nedlægges i Kisten, hvorefter de igen skal forsegle denne og hensætte den velforvaret. Sj. T. 24, 16. K.

— Miss. til Alexander Pappenheim til Snedinge og Chri-

stian Grubbe til Lystrup. Da Emmicke Sparre til Jonstrup har begæret en Vor Frue Kirke i København tilhørende Gaard i Vollerslef By i Bjevverskov Herred i Tryggevælde Len til Mageskifte for 1 Gaard i Skoverup By og 1 Gaard i Ølstrup By i Ulsøe Sogn i Tryggevælde Len og, hvis dette ikke er tilstrækkeligt, for yderligere Jordegods, skal de med det første undersøge dette Gods Løjlighed og siden ligne og lægge det ene Gods imod det andet, dog saaledes at Kirken faar noget mere baade Landgilde og Ejendom, end den bortskifter. Med Skovene skal forholdes som hidtil. Besigtelsen skal de indsende til Kancelliet. Sj. T. 24, 16 b. K.

14. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Falk Lykke. Da Christoffer Ulfeldt til Svenstrup, Embedsmand paa Tranekær Slot, har begæret 3 Gaarde i Kouholt¹, 2 Gaarde og 3 Fæster i Hylle, 1 Gaard i Buerup og 1 Gaard og 1 Fæste i Kommete², alle i Blendtrup³ Sogn under Nunne Kloster, og 1 Fæste i Grødby i Onst Herred, alle i Skaane, til Mageskifte, skal han med det første til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belejligheids og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Sk. T. 5, 285.

— Miss. til Knud Grubbe og Henrik Gyldenstjerne. Da Holger Rosenkrantz til Demmestrup, Befalingsmand paa Hammershus, har begæret 1 Gaard i Grimmelund og 1 Gaard i Algestrup i Laholms Len til Mageskifte for 1 Gaard i Eskildstrup og 1 Gaard i Mistoke i Laholms Len i Skaane, skal de med det første besigte dette Gods og indsende Besigtelsen under deres Haand og Segl til Kancelliet. Sk. T. 5, 285 b.

— Miss. til Jørgen Urne om at lægge 1 Gaard i Ardtsløf⁴ Sogn i Gøng Herred, 1 Gaard og 1 Gadehus i Falkinge⁵ By og Sogn i Villingdts Herred og 1 Gaard i Øritsløf⁶ i Vindtsløf Sogn i Giøng Herred, som Kongen har faaet

¹ Kogshult i Blentarp S., nu Efersløf S., Torne H. ² Sikkert Fejlskrift. ³ Blentarp. ⁴ Areslev, nu Arasløf i Farløfs S., Østre Gyngø H. ⁵ Fjelkinge S. ⁶ Øreslev, nu Arasløfs Gaard i Vinsløf S., Vestre Gyngø H.

til Mageskifte af Thomis Nold til Magelø, ind under Christianstads Len, indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Rede for den visse og uvisse Indtægt af dem. Sk. T. 5, 286.

14. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Mogens Pax om at modtage de 230 Sletdlr., som Borgerskabet i Holbæk har tilbudt at yde som Hjælp ud over den paabudte Skat, og indlevere dem til Rentekammeret. Sj. T. 24, 17 b. K.

— Ligelydende Miss. til Gabriel Kruse om at modtage 150 Rdlr. af Borgerskabet i Roskilde. K. Udt. i Sj. T. 24, 18.

— Ligelydende Miss. til Frederik Urne om at modtage 200 Rdlr. in specie af Borgerskabet i Slangstrup. Orig. i Landsark. i Kbhvn. Udt. i Sj. T. 24, 18. K.

15. Jan. (—). Miss. til samme. Han skal til Kancelliet indsende en Erklæring om en Ansøgning fra 6 Bønder i Tørsløf om Afslag paa deres Landgilde¹, da deres Jord meget med Sand skal være beløben, saa at de formedelst Misvækst ikke kan betale deres Landgilde. Sj. T. 24, 18. K. Orig. i Landsark. f. Sjæll.²

— Miss. til Erik Rosenkrantz. Borgemestre og Raad i Halmstad har berettet, at Kirken sammesteds endnu staar uden Tag og ufærdig, og har andraget om Hjælp til dens Opførelse. Han skal snarest til Kancelliet indsende sin Erklæring om, hvormed Kirken kan hjælpes, saa at den kan komme under Tag, og siden lade det bero dermed indtil videre. Sk. T. 5, 286 b.

— Bevilling for Hans Bang, Borgemester i Bogense, til at udføre noget Tømmer, som han har tilovers af et Skib, som han har ladet bygge ved Assens, og sælge det, hvor han vil, mod at han skal være forpligtet til med forskrevne Skib at tage Vare paa Kongens og Rigens Fjender og dem, som gør eller vil gøre Kongens Fjender Undsætning. F. R. 3, 401 b.

— Bevilling for Laurits Hansen, forrige Borgemester i Aalborg, der har Penge til Gode, hos Johan Ehrtmann 500 Rdlr., og hos Niels Hansen Kremer 100 Rdlr., hvis Gods er sendt til Norge, medens de selv befinder sig hos Fjenden, til at

¹ Jvfr. ndfr. 14. Febr. 1628.
S. 137.

² Tr.: Annal. f. nord. Oldk. 1855,

overtage disse Borgeres Gods, hvor han finder det i Norge, ved lovlig Vurdering i Dannemænds Nærværelse, saavidt han efter deres Haandskrifter er berettiget dertil, og saafremt Pengene ikke er betalt til de rette Terminer. J. R. 8, 174 b.

16. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Anders Bilde og Sigvort Grubbe. De har for nogen Tid siden¹ faaet Befaling til at dømme imellem Hans Pedersen, Landsdommer i Blekinge, og hans Modparter, som har beklaget sig over hans Domme. De skal snarest efterkomme Befalingen. Sk. T. 5, 287.

— Miss. til Hr. Anders Bilde. Han skal snarest i Skovene i sit Len [Helsingborg] lade hugge saa mange Bøgepæle, som er nødvendige til Engelholms Aas Pæleværk og Bygning. Sk. T. 5, 287.

— Aab. Brev, hvorved det tillades de Borgere i Aalborg, der er undvegne fra Fjenden, i Danmark og Norge frit og uhindret at bruge deres Næring til Søs med de Skuder, som de har faaet med sig fra Aalborg eller herefter kan faa derfra. Deres Skuder maa ikke arresteres, dog maa de ikke begive sig til de Steder, som Fjenden har besat, eller til andre mistænkelige Steder. J. R. 8, 175. K.

18. Jan. (—). Miss. til Rektor og Professorer om at revidere den af Thomas Lundius², tysk Præst i Helsingør, udarbejdede Grammatica poetica og, hvis de finder den nyttig for Ungdommen, da at anbefale den til Superintendenterne til Skolebrug. K. Sj. T. 24, 18³.

— Miss. til Tolderne i Øresund. Det berettes, at en Skipper af Horn Juleaften 1626 i Øresund er sejlet fra sit Pas, men da han ellers har klargjort for sig og intet derved er afgaaet fra Kronens Rettighed og det kun er sket af Hastighed, har Kongen eftergivet ham de 200 Dlr., som han efter Ordinansen skulde have betalt. Sj. T. 24, 18 b. K.

— Miss. til Gunde Lange til Søfde. Peder Hofgaard og Peder Juel har berettet, at en Slægtning af dem, ved Navn Peder Hofgaard, som en Tid lang har været Foged paa hans

¹ 13. Nov. 1627.
Ny kirkehist. Saml. III. 167.

² Sj. T. har Fejlskrift: Clundius.

³ Tr.:

Gaard Søfde, er død. De er rejst dertil for at overtage Arven efter ham, men er blevet afvist af Gunde Langes Hustru¹, da hans Regnskaber ikke var klarerede. De tilbød saa at svare til hans Regnskaber og klarere de Mangler, som maatte findes deri, men hun afviste dem med en Erklæring om, at hun ikke kunde lade Regnskaberne revidere i Gunde Langes Fraværelse. De klager nu over, at de opholdes længe med de nævnte Regnskaber trods deres Tilbud om at svare til Manglerne. Gunde Lange skal derfor snarest lade Regnskaberne revidere og tilstille Andragerne Meddelelse om de bevislige Mangler deri, saa at de uden Vidtløftighed kan komme til Ende, da det er ubilligt, at de skal opholdes med lang og vidtløftig Forhaling, naar de tilbyder at betale, hvad Peder Hofgaard kan være skyldig. Sk. T. 5, 287.

18. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Sigvordt Grubbe. Haagen Jensen, Niels Jensen, Anders Jensen og Niels Clausen, Indvaanere i København, har berettet, at en Slægtning af dem, ved Navn Maren Pedersdatter, har tjent en Præstekvinde, ved Navn Karen Hr. Christens, i Barre i Malmøhus Len. Præstekvinden har slaaet og trelbarret² Maren Pedersdatter, saa at hun er draget fra Præstekvinden til Malmø, hvor hun laa, indtil fornævnte Mænd lod hende hente til København, hvor hun laa syg en Tid lang og omsider døde. Medens hun laa, klagede hun altid over, at Præstekvinden var Aarsag i hendes Død. Da de nævnte Mænd, der er den dødes Eftermaalsmænd, nu agter at paatale Sagen, men paa Grund af Præstekvindens Rigdom og Venner frygter, at deres Ret skal forholdes dem, skal Sigvord Grubbe, naar Sagen bliver lovligt indstævnet, være nævnte Mænd behjælpelig, saa at der uden vidtløftig Proces maa vederfares dem, hvad Lov og Ret medfører. Sk. T. 5, 287 b.

— Miss. til Tagge Thott Andersen om, at Falk Lykke til Bollerup, Befalingsmand i St. Peders Kloster, indtil videre maa være forskaanet for Mønstring. Sk. T. 5, 288.

— Miss. til Mogens Kaas. Han skal modtage og indtil videre beholde hos sig de Penge, som Dr. Hans Mikkelsen, Superintendent over Fyens Stift, leverer ham, idet Kongen har be-

¹ Anne Hansdatter Litle (eller Basse). ² Skamslaaet.

falet denne at levere Mogens Kaas Gejstlighedens Kontribution i Fyens Stift. F. T. 4, 6.

18. Jan. (Kbhvn.). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Dorrette, Jacob Brunts Enke, paa Samsø paa Kronens Part af Korntienden af Trandberig Sogn paa Samsø, hvoraf der aarlig skal svares 50 Rdlr. in specie til Kronen, at betale senest inden Fastelavn til Lensmanden paa Kalundborg. Hvis hun begiver sig dér fra Landet, skal denne Tiende ydes i hendes Gaard i Ørbye paa Samsø. Udt. i Tb. S. 17.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for samme paa Kirkens Part af Korntienden af Betser Sogn paa Samsø, hvoraf der aarlig til nævnte Kirke skal svares 9 Ørte Rug, 14 Ørte Byg og 5 Tdr. Havre, at levere Kirkeværgerne i Betser Sogn. Udt. i Tb. S. 17.

19. Jan. (—). Miss. til Lensmændene i Sjælland¹. Kongen har for nogen Tid siden befalet Frederik Reedtz til Tygestrup og Ernst Normand til Selsøe, Embedsmænd paa Tryggevælde og Antvorskov, at forfatte en Ordinans over, hvor mange Bønder der skal lægges i Læg til at underholde en Rytter og en Soldat af de paa Sjælland indkvarterede Ryttere og Soldater. Saa snart denne Ordinans tilstilles dem, skal de af Bønderne i deres Len oppebære, hvad der af Kommissarierne i deres Len paalægges Bønderne til de nævnte Ryttere og Soldater. Sj. T. 24, 19. K.

— Miss. til Lensmændene i Sjælland, Skaane, Fyen og Smaalandene². Der tilsendes dem en Kopi af Fortegnelsen over den af Adelen bevilgede almindelige Hjælp. Hvis der i deres Len findes Adelspersoner, som ikke har skrevet sig for denne Hjælp, skal de opfordre dem til at underskrive den nævnte Kopi, for at Kongen kan være forsikret om samme Hjælp. — Postscriptum: Ligeledes anmodes de om hos Adelen i deres Len at oppebære den bevilgede Hjælp efter medfølgende Fortegnelse og levere Pengene til Landkommissarierne og Kornet paa Provianthuset. Sj. T. 24, 19. K. Origg. (til Jacob Ulfeldt, Fre-

¹ Paa Konc. er tilføjet: „uden Mogens Kaas og Friderich Urne“. De øvrige opføres alle med deres Len. ² Konc. tillige Halland og Blekinge. De opføres alle med deres Len.

derik Urne og Mogens Kaas) i D. Kanc., Landsark. i Kbhvn. og i Odense.

20. Jan. (Kbhvn.). Aab. Brev om, at, da Fru Birgitte Gyldenstjerne til Rygaard, Axel Urnes Enke, befrygter, at nogen kunde tage Stævning over hende for Domme, som hendes afdøde Husbond har afsagt som Landsdommer paa Sjællandsfar Landsting, og da det synes ubilligt, at hun, som er uvidende herom, saa lang Tid efter sin Husbonds Død skulde lide derfor, og for at enhver kan forhjælpes til Rette, saa befales det enhver, som i nogen Maade med Rette har at besvære sig over Axel Urnes Domme, at indstævne dem til den første Herredag, da der skal kendes derom, hvad Ret er, saafremt de ikke vil have forbrudt deres Ret til siden at rejse Paatale. Sj. R. 18, 259 b.

— Miss. til Frederik Reedtz og Ernst Normand. Kongen har bevilget Tønne Friis til Hesselager, Befalingsmand paa Stiernholm og Ritmester over det jyske Kompagni, at han maa udfylde sit Kompagni til 100 Heste. De skal anordne Traktement for hans Kompagni paa saa mange Heste og paa en Trompeteter. Da der mangler en Kornet ved det sjællandske Kompagni, over hvilket Niels Trolle til Troldholm er Ritmester, har Kongen udnævnt Niels Lykke til Kornet ved samme. De skal anordne Traktement for ham samt for to Trompetere, en til hvert af de sjællandske Kompagnier. Sj. T. 24, 20. K.

— Miss. til Tønne Friis, Ritmester for det jyske Kompagni Ryttere, om at antage Folk til Kompagniet, til det er paa 100 Heste. Kongen har tilskrevet Kommissarierne paa Sjælland herom. Sj. T. 24, 21. K.

— Miss. til Niels Trolle om, at Kongen har udnævnt Niels Lykke til Kornet ved hans Kompagni. Sj. T. 24, 21. K.

— Miss. til Niels Lykke, at Kongen har udnævnt ham til Kornet ved det sjællandske Kompagni under Ritmester Niels Trolle til Troldholm, og at der er givet Kommissarierne Befaling om hans Traktement. Sj. T. 24, 21. K.

— Miss. til Tage Thott og Falk Lykke om at antage 2 Trompetere, en til det skaanske og en til det hallandske Kompagni, og anordne Traktement til dem. Sk. T. 5, 288 b.

— Miss. til Borgemestre og Raad i København om at lade forkynde to aabne Breve om borgerlig Næring og om en Kol-

lekt for dem, der er flygtede fra Jylland og Hertugdømmerne. Sj. T. 24, 20 b. K. (Tr.: KD. V. 101 f.).

21. Jan. (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Barbra, Morten Jensens Enke, Indvaanerske i Helsingør, saa længe hun sidder i sit Enkesæde skal være forskaanet for Indkvartering for Personernes Vedkommende, men ikke for Kontribution dertil, saa vidt hende tilkommer. Sj. R. 18, 260.

— Miss. til Frederik Urne. Kongen har bevilget Barbra, Morten Jensens Enke, i Helsingør, at hun herefter maa være fri for Indkvartering af Personerne, men at hun ikke kan forskaanes for Kontributionen til dem, saa vidt det med Billighed kan tilkomme hende at yde den. K. Udt. i Sj. T. 24, 22 b.

—¹ Miss. til samme. Barbra, Morten Jensens Enke, i Helsingør har beklaget sig over, at hun hidtil har været sat for højt i Skat af ham. Han skal, naar nogen Skat paabydes, sætte hende for den Skat, som han kan eragte billigt, ligesom det ellers plejer at ske med Kongens Tjenere dér. Sj. T. 24, 22 b. K.

— Miss. til Sten Villomsen om at løslade en Fange, ved Navn Ambrosius Skrædder, af Jernet paa Bremerholm. Sj. T. 24, 21 b.

— Miss. til Otte Skeel. Han skal sammen med Just Høg til Kyeholm, Hofmester over Sorø Akademi, revidere afdøde Sigvort Becks Regnskaber i Stedet for Hans Lindenov til Hundslund, Embedsmand paa Kalundborg, som Kongen har fritaget for dette Hverv og givet Tilladelse til at rejse hjem. Sj. T. 24, 21 b. K.

— Miss. til Jørgen Vind. Han skal i Rentekammeret godtgøre Jørgen Urne² til Alsløf, Befalingsmand over Christianstad Len, efternævnte Poster i hans Regnskab over Frederiksborg og Kronborg Len, om hvilke der har været Tvistighed, efter Tingsvidnerne: Det Flikkeri, som han har anvendt paa Kronborg og dertil hørende Ladegaarde paa Tagene, Tømrerarbejdet og Murermesterarbejdet paa Hvælvingen ved Post-

¹ Dateringsstedet er glemt i Sj. T. ² Han havde indtil 1627 været Lensmand over Kronborg Len og havde derefter faaet Kristianstad Len.

vognsstalden, som skal være faldet ned, endvidere for Afkortningen for øde Gaarde og Møller, som man ikke kunde faa besat, samt 12 Kurantdlr. for en Hest, som skal være dræbt af et Dyr. Sj. T. 24, 22. K.

21. Jan. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Peder Skriver i Volde i Varberg Len i Halland, der er en bedaget Mand, faar Bevilling til, at hans Hustru Karen Lauritsdatter efter hans Død maa beholde den Kronens Gaard, som de nu bebor, for hendes Livstid uden Fæste og Stedsmaal mod den sædvanlige, aarlige Afgift, saaledes som han hidtil har haft den, da han har forbygget en stor Del af sin Formue paa denne Gaard. Sk. R. 4, 400.

— Aab. Brev, hvorved det tillades Mogens Gyldenstjerne til Fuletoft, Embedsmand paa Varberg Slot, at stede og bortfæste Grimeton, Hundesta og Giødesta Kirkers Parter af Korntienderne, som Bønderne tilforn har haft i Fæste, til Mats Rasmussen, Borgemester i Varberg, saaledes at denne deraf giver Mogens Gyldenstjerne paa Kongens Vegne tilbørlige Fæstepenge og Stedsmaal og siden aarlig, saa længe han beholder disse Tiender, til ret og betimelig Tid den rette Afgift og aarlige Landgilde, som bør ydes til hver af disse Kirker for deres Part af Korntienderne, og som hans Formænd tilforn har givet, samt levere den til Kirkeværgerne, med mindre han straks vil have samme Tienders Fæste forbrudt, om han findes forsømmelig heri i nogen Maade. Sk. R. 4, 400 b.

— Miss. til Jens Høg. Han skal lade medfølgende aabne Brev til Bønderne i hans Len [Gulland] om Madskatten til Flaaden læse og forkynde straks overalt i sit Len, ligne og lægge Skatten, indkræve den og sende den til Provianthuset i København. Endvidere tilsendes ham det aabne Brev til Gejstligheden om Pengekontribution og Madskat med Befaling til sammen med Biskoppen at ligne og lægge Skatten, opkræve den og fremsende den til den i det aabne Brev fastsatte Termin, Pengene til Rentekammeret og Provianten til Provianthuset lige som Bøndernes, med deres egne Tjenere, som kan tage Kvittans derpaa. Han skal have flittigt Indseende med, at der ikke modtages nogen Proviant, uden at den er god, dygtig og velforvaret. Han skal give hver Provst Kvittering for hele Herredet. Sk. T. 5, 288 b.

23. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Lensmændene¹ i Sjælland, Skaane, Halland, Blekinge, Lolland, Falster, Lavind og Fyen. Da Kongen har anset det for godt, at hver femte Mand af Landfolket ved Kommissarier skal udskrives til Forsvar mod et muligt fjendtligt Angreb, paalægges det dem, naar Kommissarierne kommer til deres Len, at være dem behjælpelige med Udskrivningen og alt andet, som Kongen har paalagt dem at forrette. De skal paase, at ingen trykker sig og bliver hjemme eller begiver sig til andre Steder, for at de tjenligste og dygtigste kan udskrives. Sj. T. 24, 23. K. Orig. (til Mogens Kaas) i Landsark. i Odense.

24. Jan. (—). Miss. til nogle Lensmænd om til Landets Forsvar at udskrive hver femte Mand af Landfolket, gifte saavel som ugifte, Ugedagstjernerne undtagne, foruden de i Forvejen udtagne Bøndersoldater², nemlig: Mogens Pax og Mogens Kaas paa Sjælland, Tage Thott Andersen og Henrik Hvitfeldt i Skaane, Laurits Grubbe og Christoffer Urne paa Lolland og Falster, Marquort Bilde og Henning Valkendorf paa Fyen og Christoffer Ulfeldt paa Langeland. K. Udt. i Sj. T. 24, 23.

— Miss. til Landkommissarierne: Frederik Reedtz og Ernst Normand (Sjælland), Tage Thott og Falk Lykke (Skaane, Halland og Blekinge), Otte Pogwisch og Christoffer Urne (Lolland og Falster) og Christoffer Ulfeldt (Langeland)³. Paa deres Forespørgsel om Underholdning til de indkvarterede Soldater m. m. resolverer Kongen følgende: Underholdning og Lønning til det gevorbne Folk, Soldater og Ryttere, udover de 7000 Mand, som det i Slagelse blev vedtaget at beholde, skal tages af den almindelige og den nu i København bevilgede Stændernes Skat i Danmark og den som nu bevilges i Norge (undtagen Præsternes og Bøndernes Madskat til Flaaden). Hvis dette ikke er tilstrækkeligt, skal de lægge Bønderne i Skaane, Halland og

¹ De opregnes alle i Konc. med deres Len.

² I Konc. fulgte derefter en senere igen slettet Sætning om „desforuden de menige Bønder, som er under 55 Aar gamle og ikke er med nogen Skrøbelighed og Vanførsel beladen, der skal lade sig bruge, om Nøden det fordrer og menige Almue opmanes“.

³ Der er ikke nævnet nogen for Fyen. I Konc. har Marquort Bilde, Eyler Qvitzow og Gregers Krabbe været opført for Fyen, men Fyen er atter slettet.

Blekinge¹ i Læg, Ugedagsbønderne undtagne, og paalægge dem hver Maaned eller hver ottende Dag til Folkets Lønning og Underholdning at udgive Penge og Varer, som de bedst kan afstedkomme, efter den for Fyen udgivne Takst. De skal tilskrive Lensmændene, at de skal oppebære den, indtil Kongen kan tilskrive dem derom. Obersten, som kommanderer over det udskrevne Landfolk paa Sjælland og Fyen, og hans Oberstløjtnant skal ogsaa have deres Underholdning deraf. Kongen har beskikket Tage Thott til Eriksholm, Embedsmand paa Sølvitsborg, til Generalkommissarius for Skaane, Halland og Blekinge, Claus Daa² for Sjælland, Hans Lindenov for Lolland og Falster, Christoffer Ulfeldt for Lavind og Mogens Kaas for Fyen til med dem at fastsætte, hvad der er lideligt og billigt. Med Hensyn til Krigsammunionen³ til Landfolkene og de udskrevne Soldater skal de, som det blev be- rammet i Kolding, hos Hr. Anders Bilde til Rosendal, Embedsmand paa Helsingborg, af Tolden oppebære det, der er bestemt til Skaane af de 8000 Rdlr., som Kommissarierne skal fordele i Provinserne. Men hvis der ikke findes saa mange Penge, har Danmarks Riges Raad bevilget, at Generalkrigskommissarierne sammen med dem skal paalægge Bønderne i begge Rigerne saa meget, at det bliver 8000 Rdlr., og anvende dem til Indkøb af Krudt, Lunter og Bly. Denne Krigsammunion kan indlægges i Købstæderne eller paa Herregaardene, hvor det er belejligst, hvorfor der ikke behøves videre Magasin. Til Mønsterskriver i Skaane har Kongen bevilget Mogens Nielsen af Randers med en aarlig Løn af 150⁴ Kurantdlr., fri Bolig, fri Underholdning med Mad og Øl og fri Vogn, naar han rejser paa Kongens og Rigens Bestillinger; til Mønsterskriver for Sjælland⁵ er udnævnt Clement Søfrensen, Borgemester, af Vejle, til Mønsterskriver paa Lavind hvilken de dertil vil have betroet. Ingeniører,

¹ Brevet maa for de øvrige Landsdeles Vedkommende være forandret paa tilsvarende Maade, men det er ikke udtrykkeligt bemærket i Konc., saaledes som ved de følgende Poster.

² De efterfølgende kun i Konc.

³ I Konc. er tilføjet: (Dette skal intet indføres udi Christoffer Ulfeldts).

⁴ Tegn. har 100; Konc. havde først et Hundrede, men dette er rettet til halvandet Hundrede.

⁵ Denne og Resten

af Sætningen findes kun i Konc.

der kan afstikke Fæstningsværker, hvor saadanne gøres behov, vil Kongen tilsende dem, men Bønderne skal siden forfærdige Arbejdet. De ordinære Soldaters Gevær skal Bønderne hver i sit Læg reparere¹ og holde ved Magt, men hvis noget tager Skade ved Soldaternes Modvilje eller Forsømmelse, skal disse selv svare dertil og Bønderne ikke besværes dermed. Dersom nogen af Kommissarierne paa Grund af Sygdom eller anden højvigtig Aarsag ikke kan møde, naar noget af det foreskrevne foretages, skal de, der kommer til Stede, dog efterkomme det heri befalede. Desuden skal Tage Thott og Falk Lykke fuldgøre det, som de tilforn har faaet Kongens Befaling om at forrette². Da Kongen har besluttet at udskrive hver femte Mand af Landfolket, skal de inndele disse Folk i hver Provins i Skaane Stift³ i Fjerdinger og fastsætte en Alarmplads for hver Fjerding. De skal befale Landfolkets Oberster og Kaptejner at mønstre og eksercere Landfolket hver fjortende Dag i hver Fjerding i Herredet, men de maa ikke opholde Folkene længere end én Dag hver Gang. Desuden skal de i Tide skaffe Forraad af Krudt, Gevær og Ammunition og lade opkaste Skanser og Reduiter ved Søkanten paa de Steder, hvor det gøres fornødent. Ligeledes skal de lade Møen forvare med et godt Landeværn, saa vidt muligt af dets egne Landfolk. Landet skal selv skaffe sig Officerer, Krudt og Ammunition. Sj. T. 24, 23 b. K.

24. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Kommissarierne i Fyen. [Ligelydende med foregaaende Miss. til Landkommissarierne, undtagen det andet Afsnit om Mønsterskriveren og Ingeniører og det sidste Afsnit om Møen, der er bortfaldet. Desuden er Navnet paa Generalkommissarius for Fyen ikke nævnt]. F. T. 4, 6.

— Miss. til Claus Daa om at være Generalkommissarius i Sjælland, Tage Thott i Skaane, Halland og Blekinge, Hans Lindenov i Lolland og Falster og Christoffer Ulfeldt i Lavind og [Mogens Kaas]⁴ i Fyen. De skal

¹ Konc. har i Marginen: NB. Aabne Breve herom. ² Konc. har i Marginen: Dette skal ikke indføres i Christoffer Ulfeldts. ³ „Udi Skaane Stift“ er senere Tilføjelse i Konc. I Tegn. er Ordene indsat i Teksten. ⁴ Konc. har haft Jacob Ulfeldt, der atter er slettet. Efter Konc. til næstforegaaende Miss. blev det Mogens Kaas.

saa vidt muligt have flittigt Indseende med Landkommissarierne, at intet til Landets Forsvar forsømmes. Sj. T. 24, 25 b. K.

24. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Holger Rosenkrantz paa Bornholm. Han skal lade Bornholm forvare med godt Landeværn, særlig paa de Steder, hvor der kan ske Landgang. Han skal saa vidt muligt forordne Officerer af Landfolket over dem, som skal forsvare Landet¹, og skaffe dem Krudt og Ammunition, som Landet skal betale. Dersom han ikke kan faa Officerer dér, skal han meddele Kongen det, for at denne kan sende ham nogle. Sk. T. 5, 289.

— Ligelydende Miss. til Jens Høg om Forsvaret af Gulland. Udt. i Sk. T. 5, 289 b.

— Stadfæstelse paa et Skøde af 20. Jan. 1628 fra Fru Anne Lykke til Harritslefgaard, Key Rantzaus Enke, og Frants Lykke til Overgaard paa hans Søsterdatters, Jomfru Soffia Rantzaus Vegne til Frants Rantzau til Rantzausholm, Statholder i København og Embedsmand paa Dronningborg, paa en Gaard med fire underliggende Boder i København ved Østervold og paa deres Part i to til samme Gaard hørende Stolestader i St. Nicolai Kirke. Sj. R. 18, 260 b. (Tr.: KD. III. 70 f.).

— Søpas for Rasmus Pedersen af Randers til nu eller til Foraaret med sin Skude med Kornlast at sejle til Norge for at sælge Kornet dér og tilbage igen. Han maa ikke sejle til forbudne Steder, hverken paa Hen- eller Tilbagevejen, under Fortabelse af Skuden og Kornet. Sj. R. 18, 261 b.

— Miss. til Eyler Holck om at paatage sig Værgemaal for Fru Hilleborre Krafse, Mogens Gjoes Enke, medens Skiftet efter hendes Broder Eske Krafse staar paa, da hendes Søn Christoffer Gjøe, Befalingsmand over Aufdesiden, ikke er til Stede i Riget. Han skal paase, at hun ikke paa Skiftet kommer til kort. Sk. T. 5, 289 b.

25. Jan. (—). Bestalling for Laurits Lauritsen som Løjtnant til Skibs med Løn fra 4. Okt. 1627. [Iøvrigt enslydende med Bestallingen for Hendrik Movat af 10. Jan. s. A.]. Udt. i Sj. R. 18, 257 b.

26. Jan. (—). Bestalling for Mikkell Mortensen som

¹ Sk. T. har Fejlskrift: underholde Landet.

Skibskaptejn og ellers med Tjeneste til Lands og til Vands, hvor Kongen befaler, med en aarlig Løn af 200 Kurantdlr. og en Hofklædning for sig selvanden fra Bestallingsdagen af, at betale af Rentemestrene. Sj. R. 18, 262.

26. Jan. (Kbhvn.). Ligelydende Bestallinger for Jørgen Kongelf og Villum Ebbesen som Skibskaptejner med samme Løn fra Bestallingsdagen. Udt. i Sj. R. 18, 262.

— Privilegium for M. Niels Mikkelsen, Sognepræst paa Bremerholm, til i Trykken at lade udgaa sin *Chronologia sacra e Philippo Nicolai de regno Christi contracta*, som han tidligere har oversat paa Dansk, men nu paany har revideret og forbedret, paa 10 Aar fra Bevillingsdagen af under Straf af Konfiskation af eftertrykte eller indførte Eksemplarer, Halvdelen til Kongen, Halvdelen til M. Niels Mikkelsen. Sj. R. 18, 262 b.

— Ligelydende Privilegium for samme paa 10 Aar paa hans danske Oversættelse af Luthers store Katekismus. Udt. i Sj. R. 18, 263.

— Miss. til Hr. Jørgen Skeel¹, Tage Thott, Claus Daa, Christoffer Ulfeldt og Hans Lindenov. De skal forordne Officerer og Underofficerer til det udskrevne Landfolk, saa vidt muligt af indfødte Danske, ellers af fremmede. De skal med det første møde i København og forhandle med disse Officerer om deres Traktement. Da Fjendens fornemste Anslag i den tilkommende Sommer formodentlig vil være paa Sundet, synes det Kongen raadeligt med det første at befæste Helsingør med Slottet og Helsingborg og besætte dem med stærke Garnisoner. De skal derfor have flittigt Tilsyn med, at dette sker. Da det er fornødent, at der paa adskillige Steder hos Fjenden holdes Kundskabere og Spioner, som kan underrette Kongen om Fjendens Planer, saa man i Tide kan træffe Forberedelser derimod, skal de akkordere med visse Personer, der kan forrette saadant. Betalingen herfor skal gives af Landets Kontribution. Ligeledes bør det haves i Agt, at Fjendens Skuder og Skibe ved første aabne Vand saa vidt muligt alle Vegne i Havnene ødelægges, og at der holdes flittigt Vagt

¹ I Konc. er ved hans Navn tilføjet: NB. Spørgis H. M. ad.

paa Kongens egne Skibe og Gallejer, som kommanderes paa Strømmene, at Fjenden ikke skal bemægtige sig nogen af dem. Da man i denne Tid ikke kan vare sig for godt mod Forræderi, maa ingen passere Færgestederne frem eller tilbage uden rigtige Pas; de skal udspørges om deres Ærende, og de mistænkelige skal ransages baade paa Kroppen, i Kister og Feltlitzer¹, hvad de ind- eller udfører. Dertil skal der hvert Sted forordnes nogle tro og visse Personer med største Straffepaalæg, dersom der paa Grund af deres Forsømmelse sker nogen Ulykke. Ingen fremmede eller ubekendte maa indlades uden Pas i Købstæderne og førend de er udspurgt om deres Hverv og Ærende. Siden [skal] deres daglige Bedrift eftertrages², de skal holde deres Sammenkomster og Konventikuler suspekt, navnlig i Købstæderne³ Helsingør, Malmø, Landskrone og Helsingborg. Ingen maa indlades i disse eller andre Byer med Pistoler eller Overgevær⁴, men de skal aflægge dem i Portene, til de igen rejser; deres Navn og Herberge skal optegnes, og de skal ledsages til dette af Vagten. Herom skal Brevmodtagerne gøre en Ordinans, som de eragter det fornødent i denne farlige Tid. Da det gevorbne Folk og Rytteriet til Foraaret skal indkvarteres ikke for langt fra Søkanten, for at det ikke skal være for langsomt at hente, hvis der uformodet skulde ske et Indfald, befales det dem at anordne Indkvarteringen paa de Steder, hvor det bekvemmest kan ske og bedst gøres fornødent. Endelig befales det dem snarest muligt og senest inden 14 Dage at mødes i København og dér forfatte en Ordinans for fremmede saavel som for indfødte i alle Provinser om, hvorledes de skal forholde sig, hvis noget uformodeligt paakom, samt udarbejde et Overslag over, hvorvidt det er nødvendigt at gøre Paalæg over begge Rigerne til det, der er paalagt dem og Landkommisarierne, og snarest erklære sig derom til Kongen, for at denne kan udstede Breve derom. Deslige skal de forordne Oberster med deres Underofficerer i Sjælland og Fyen. Jesper Friis

¹ Felleisen. ² Ordene: siden—eftertrages mangler i Tegn. Meningen maa være, at der skal holdes nøje Kontrol med de Fremmedes Gøren og Laden. ³ Konc. havde først København, der atter er slettet. ⁴ Vaaben til at bære paa Skulderen.

til Ørbeklunde skal være Oberst i Sjælland og Vogen Vogensens til Stenshede i Fyen. Sj. T. 24, 25 b. K.

27. Jan. (Kbhvn.). Bevilling for Fru Anne Munk, Enke efter Mogens Ulfeldt til Selsøe, som en Tid lang har været anholdt og forment at rejse nogetsteds hen¹, til at fritages for samme Anholdelse og indtil videre være og blive, hvor hende lyster. Sj. R. 18, 263.

— Bevilling for Jomfruerne Inger og Margrete Gjõe til, at deres Værge Christoffer Gjõe, Befalingsmand over Augdesiden, maa sælge deres Part af Stridts Mølle ved Gundersløfholm; han skal have Indseende med, at Pengene anvendes til Fordel for dem. Sj. R. 18, 263.

— Miss. til Jørgen Vind, Rentemester. Kongen har bevilget David Balfur og Daniel Sinklar, Kongens Skibsbyggere, 6 Specieort Proviant om Ugen efter Skippers Takst fra 6. Maj 1625, hvilken Proviant han skal beordre udleveret til dem. K. Sj. T. 24, 27.

— Miss. til Frants Rantzau om at lade afdøde [Ingeniør] Abraham de la Heis Tilgodehavende for nogle Maaneder udbetale til hans Enke, naar Lejlighed gives. Sj. T. 24, 27 b.

— Miss. til Frederik Reedtz og Ernst Normand. De har for nogen Tid siden faaet Kongens Befaling om at indkvartere de holstenske Kommissarier m. fl. efter den dem tilsendte Fortegnelse² i Ringsted. Da det nu formenes, at en Del af disse ikke har bevist Kongen nogen Tjeneste, skal de af de i Ringsted indkvarterede forlange Bevis for, at de har været i Kongens Tjeneste. De, der kan bevise dette, skal nyde Indkvartering; de, der ikke kan bevise det, ikke, men skal betale det Traktement, som de har faaet. Ligeledes skal de skaffe Kammerjunker Caspar von Buchwald Kvarter i Slagelse, hvor Hoffanen er indkvarteret, og Traktement fra samme Dag som de andre, der rider under Hoffanen. I den forrige Skrivelse til dem var indført, at Jurgen von Ahlefeldt skulde have Traktement til 4 Rideheste og 4 Vognheste; da han ligger i Fæstningen Krempe, skal de levere dette Traktement til hans Husfrue. Sj. T. 24, 27 b. K.

¹ Jvfr. 23. Dec. 1624.

² Jvfr. 30. Dec. 1627.

27. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Claus Daa, Hans Lindenov, Just Høg og Frants Rantzau, der tidligere¹ har faaet Kongens Befaling til at revidere afdøde Rentemester Sigvort Becks uklarerede Regnskaber. Det berettes, at den Beholdning, der skulde findes i Rentekammeret 1619, ikke er ført til Indtægt i hans Regnskab for 1. Maj 1619—1. Maj 1620, men at der over den er ført et særligt Biregnskab, som de har nægtet at revidere. Det befales dem derfor at revidere dette Regnskab sammen med de andre og efterkomme Kongens tidligere Befaling. Sj. T. 24, 28 b. K.

— Miss. til Jens Høg. Kongen har tilladt nærværende Povel Zeisingk, Stenhugger i Stockholm, i den kommende Sommer at købe 3000 gullandske Fodsten paa Gulland og udføre dem derfra. Han maa ikke gøre Povel Zeisingk eller hans Fuldmægtige nogen Forhindring derpaa. Sk. T. 5, 289 b.

— Miss. til Mogens Kaas. Da Kongen har bevilget Anders Bilde til Damsboe, Ritmester paa Fyen, en Kvartermester, 2 Korporaler og en Trompeter til hans Kompagni, skal han skaffe Anders Bilde Traktement til disse Folk. F. T. 4, 7 b.

— Miss. til Christoffer Urne². Kongen har besluttet at lade sin Skibsbygger, Mester Daniel Sinklar, bygge to eller tre smaa Orlogsskibe paa Lolland af det dér liggende Tømmer, og M. Daniel Sinklar har derefter til Hjælp til Fetalje i denne besværlige Tid begæret en Bondegaard, der ligger tæt ved Øen, hvor Skibene skal bygges, som hedder Lille Skibsgaard, men nu kaldes Ladegaard, og som skylder 8 Pd. Byg aarlig og ingen anden Rettighed. Den kan ogsaa være ham til Hjælp til at holde 6—8 Heste, som kan slæbe Tømmer til Bygningens Behov. Han tilbyder enten aarlig at give eller afkorte 400 Kurantdlr., dog at det bevilges ham, at et af de nærmest liggende Sogne maa pløje, saa og høste dertil. Christoffer Urne skal forelægge Sagen for Kongens Moder og forespørge, om hun vil bevilge M. Daniel Sinklar samme Gaard for nævnte Afgift og

¹ 24. Nov. 1627.

² I Overskriften staar først: „anlangende de smaa Orlogsskibe, han har anholdt hos Hs. Maj. om der under Landene at maatte ligge“, men derom findes intet i Brevets Tekst.

paa nævnte Betingelser, og snarest indsende Erklæring derom til Kongen. Sm. T. 6, 261.

27. Jan. (Kbhvn.). Bevilling for Søfren Andersen af Glatved¹ i Kalø Len til at sejle i Kongens Riger og Lande uhindret med sin Skude, hvormed han er undveget fra Fjenderne, og søge sin Næring til Søs, hvor han lyster, dog ikke paa de af Fjenden besatte Steder; hvis han gør dette, skal han straffes paa Ære, Liv og Gods. J. R. 8, 175 b.

— Ligelydende Bevilling for Peder Madsen af Østerballe i Kalø Len. Udt. i J. R. 8, 176.

5. Febr. (—). Bestalling for Søfren Harboe som Skibskaptejn og ellers med Tjeneste til Lands og til Vands, hvor Kongen befaler, med en aarlig Løn af 300 Kurantdlr. og en Hofklædning for sig selvanden fra Bestallingsdagen af, at udrede af Rentemestrene. Sj. R. 18, 264.

— Ligelydende Bestallinger for Jakob Isbrandsen, Tygi Christensen og Timand Klausen med en aarlig Løn af 200 Kurantdlr., og for Ernst Pricker med 300 Kurantdlr., alle fra Bestallingsdagen. Udt. i Sj. R. 18, 264 b.

—² Miss. til Holger Rosenkrantz om at betale de 2000 Dlr., som han er Forlover for til Kongen for det ostindiske Kompagni efter hans udstedte Brev, samt den efterstaaende Rente, da Renten ikke er betalt siden den 28. Juli 1624, hvis han da ikke allerede har indfriet sit udstedte Brev. F. T. 4, 8.

— Ligelydende Miss. til Jacob Ulfeldt om 2000 Dlr. Udt. i F. T. 4, 8.

— Mageskifte mellem Fru Øllegaard Pens, Jokum Barnewitz's Enke, og Kronen. Sm. R. 5, 103 b. (Se Kr. Sk.).

6. Febr. (—). Miss. til Hans Lindenov. Kongen har bevilget, at Oberstløjtnant Champier, som sidder fangen paa Kalundborg, maa løslades mod Jacob Sehested, som er fangen hos Fjenden. Naar han faar Skrivelse fra Jacob Sehested

¹ J. R. har Fejlskrift: Glitved.

² Missivet er indført under Februar, men, sikkert fejlagtigt, dateret 5. Januar.

om, at han er paa fri Fod, skal han ogsaa sætte Champier paa fri Fod. Sj. T. 24, 29. K.

6. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Palle Rosenkrantz Axelsen. Kongen har befalet Mogens Kaas til Frøstrup og Mogens Pax til Torup, Embedsmænd paa Københavns og Holbæk Slotte, at udskrive Bøndersoldater paa Sjælland, men da Mogens Kaas nu ved andre ham af Kongen paalagte Ærender er bleven forhindret deri, befales det Palle Rosenkrantz sammen med Mogens Pax at udskrive disse Soldater efter den denne derom givne Befaling. Sj. T. 24, 29. K.

— Miss. til Mogens Pax. Han skal foretage den ham paalagte Udskrivning af Bøndersoldater paa Sjælland sammen med Palle Rosenkrantz til Glimminge, Embedsmand paa Vordingborg, da Mogens Kaas er forhindret ved Kongens Ærende. K. Udt. i Sj. T. 24, 29 b.

— Miss. til Holger Rosenkrantz til Rosenholm. Efter sine udgivne Breve skylder han Kongen 3000 Dlr. foruden Renten, hvorfor afdøde Eske Brock og Tygge Brahe til Tostrup er Forlovere, 5000 Dlr. foruden Rente, hvorfor Christen Thommesen til Stoufgaard og Frederik Reedtz til Tygestrup, Befalingsmænd paa Seilstrupgaard og Tryggevælde, afdøde Sigvort Beck til Førsløf og Axel Urne til Ryegaard er Forlovere, 3000 Dlr. foruden Renten, hvorfor Knud Gyldenstjerne til Timb og Jørgen Brahe til Hvedholm, Befalingsmænd paa Hald og Hagenskov, er Forlovere, og 1000 Dlr. foruden Renten, hvorfor Laurits Lindenov til Oregaard, Befalingsmand paa Harbellegaard¹, er Forlover. Disse Penge, baade Hovedstol og Renter, er lovlig opskrevne ham og hans Forlovere til Betaling. Da imidlertid baade Hovedstol og Renter er udeblevne, befales det ham som Selvskyldner straks efter Modtagelsen af dette Manelsebrev at begive sig København til Dr. Jesper Brockmands, holde et adeligt Indlager dér og ikke begive sig derfra, førend Hovedstol og Renter med Skadegæld og Interesse, den sidste Penning med den første, er betalt Kongen eller hans Fuldmægtige i en samlet Sum. Desuden findes Holger Rosenkrantz's Brev paa 2000 Dlr., som han er Forlover for for det Ostindiske Kompagni,

¹ Havreballegaard.

som skulde have været betalt til trium regum 1626, og hvoraf Renten ikke er betalt siden 28. Juli 1624, men deri er der ingen Forlover, ej heller noget om Opskrivelse. Endvidere findes et ligelydende Brev fra Jacob Ulfeldt til Urup paa 2000 Dlr. for Ostindisk Kompagni. Sj. T. 24, 29 b. K.

6. Febr. (Kbhvn.). Ligelydende Miss. til Forloverne for Holger Rosenkrantz til Rosenholm i hans Brev paa 5000 Dlr. om at holde Indlager i København, nemlig Fru Lisebet Bilde, Sigvort Becks Enke, hos Kirsten Jacob Hasebards Enke, Fru Birgitte Gyldenstjerne, Axel Urnes Enke, hos Mette Sangers i Løvstræde, Frederik Reedtz hos Thommis Lurck og Christen Thommesen hos Knud Jørgensen. Endvidere til Forloverne i det ene Brev paa 3000 Dlr.: Hr. Jørgen Skeel, Frants Lykke [for afdøde Eske Brock] og Tygge Brahe hos Karen Ifver Povelsens Enke, Forloverne for det andet Brev paa 3000 Dlr. Knud Gyldenstjerne og Jørgen Brahe hos Johan Badtsersen¹, samt Forloveren for Brevet paa 1000 Dlr. Lauridts Lindenov hos Knud Jørgensen. K. Udt. i Sj. T. 24, 30.

— Miss. til Claus Brockenhuus om at holde Indlager i København hos Jens Bruns for et Brev paa 3000 Dlr., som skulde have været betalt til trium regum 1627, og for hvilket han havde faaet Udsættelse til trium regum 1628, men som ikke er blevet betalt. K. Udt. i Sj. T. 24, 31.

— Ligelydende Miss. til Forloverne for Claus Brockenhuus om at holde Indlager i København, Eiler Qvitzow hos Jens Bruns og Fru Maren Brockenhuus, Jørgen Ascherslebens Enke, hos Anne Jørgen von Fellens Enke. Udt. i Sj. T. 24, 31. K.

— Ligelydende Miss. til Frederik Reedtz om at holde Indlager i København² for et Brev paa 4000 Dlr. foruden Rente, som blev opskrevet 1627 og skulde have været betalt til trium regum 1628. Udt. i Sj. T. 24, 31 og i K.

— Ligelydende Miss. til Forloverne for Frederik Reedtz om at holde Indlager i København, Sigvort Beck³, Otte

¹ Johan Baltersen Bitter.

² Se ovfr.: hos Thommis Lurck.

³ To af disse Forlovere var døde. Da de tillige var Forlovere for Holger Rosenkrantz, var der allerede sendt Manelsebrev til deres Enker, se ovfr.

Brahe Steensen hos Elsebe Johan de Borris, Verner Parsberg hos Knud Jørgensen og Axel Urne¹. Udt. i Sj. T. 24, 31 og i K.

6. Febr. (Kbhvn.). Fortegnelse² over de Breve, der efter Opskrivelse skulde have været betalt til trium regum 1627, for hvilke Prinsen gav Udsættelse til trium regum 1628, men som dog ikke er fremkommet. Heri er endvidere opført: Marcus Bildes Brev paa 1000 Dlr. Hovedstol, som Fru Elline Marsvin havde forstrakt ham, og som hun igen havde overdraget til Kongen. Der var ingen Forlover derfor, og Renten var ikke betalt siden 1624, da hun afstod Brevet. Endvidere Claus Urnes Brev paa 1000 Dlr., hvoraf 500 Dlr. var betalt til Albert Baltersen. Forlover var Knud Grubbe. Endvidere Knud Gabriels Brev paa 1000 Dlr., Resten af 4000 Dlr., foruden Rente. Forlovere: Sivert Grubbe, Knud Grubbe og Laxmand Gyldenstjerne. Sj. T. 24, 30 b. K.

— Miss. til Jens Høg. Han har berettet, at Borgemestre og Raad og menige Borgerskab i Visby har besværet sig over de Kvarterpenge, som de hidtil maanedligt har erlagt. Han skal alvorligt tilholde dem at betale disse Kvarterpenge som hidtil. Endvidere skal han saa vidt muligt ikke antage Soldater, som selv har Huse og Vaaninger. Han skal lade Slottet proviantere mindst for et halvt Aar og forsyne sig med nødtørftigt Krudt, Lod og Lunter, som Landet skal betale. Hvert af de 20 Ting dér paa Landet skal sende 2 Mand til Slottet for at forhandle med ham, og hvad han forhandler med dem, derom skal han med det første erklære sig til Kongen. Sk. T. 5, 290.

— Miss. til Laurits Grubbe [Halsted Kloster] og Christoffer Urne [Aalholm] om snarest muligt at lade det Tømmer, som ligger i Skovene og andre Steder i deres Len, og som er hugget til Skibsbehov, udføre til det nærmeste Dyb ved Slotsøen og paase, at intet af samme Tømmer forveksles eller bortkommer. Sm. T. 6, 262.

— Bevilling for Peder Lauritsen, Borger i Flensborg, til derfra at udføre et af ham købt Parti Korn, dog

¹ Se Note 3 paa foreg. Side.

² Indarbejdet i det foreg. Miss.

ikke til de af Fjenden besatte Steder. Han skal fragte Skuder eller Skibe til Kornet i Flensborg, Haderslev eller andre Steder, som Fjenden har besat, og ikke fra noget Sted, som er frit for Fjenden. J. R. 8, 176.

7. Febr. (Kbhvn.). Akkord med M. Daniel Sinklar, Kongens Skibsbygger, om at bygge to Skibe af samme Størrelse i alle Maader, som Kongens Skib Hummeren, som M. David Balfurd har bygget for nogen Tid siden, og efter den samme Skabelon. Hvert af dem skal være 40 Alen langt i Kølen, Bjælkerne 13 Alen, Fald af Stavn $11\frac{1}{2}$, Fald af Skudstaven¹ 2 Alen, Bredden af Hiedsbjælkerne 7 Alen 3 Kvarter, Skiørtinger agter 4 Alen, imellem Overløbet og Overkanten af Kobryggebjælkerne 3 Alen, Dybden imellem Føringen² og den nedre Kant paa Overløbsbjælkerne 3 Alen, Bredden af Slaggen³ 11 Alen, Indholderne⁴ skal være først 11 Tommer og siden opad 10, 9, 8, 7, 6, 5 Tommer. Han skal snarest begynde paa Bygningen og anordne paa dem Master, Stænger, Raaer, Skibsbaade med Tilbehør samt Køjer og Kahytter, eftersom Fortyningen⁵ kan taale, saa at samme Køjer og Kahytter bliver vel udpaneledede med godt Snedkerværk, som det sig bør, med Borde, Bænke, Køjer og andet, hvad der i Kahytterne behøves; endvidere skal han indrette Arkeliet, Kabysser, Butteriet⁶, Kabelrum, Sejlkammer, Krudtkammer, Hovedsmanskælder og andre Skillerum og Kammerser, som et Orlogsskib behøver, med alt andet mere, som udkræver Økse, Naver⁷ og Høvl, intet undtaget i nogen Maade, ligesom der nu er i Hummeren. Gallionen skal være vel stafferet og udskaaet med Snedker- og Billedsniderværk og Kongens og Kronens Vaaben bag paa Skibene. De skal stikke fem Vateralen⁸, naar de bliver færdige med Tilbehør. Han skal selv skaffe sig Folk, som skal løfte og lette, slæbe og bære, medens Skibene staar paa Bankestokkene, og han skal selv holde saa mange Savskærere, som han behøver til samme Arbejde, og saaledes forfærdige disse Skibe med Tømmermandsarbejde, Sned-

¹ Bagstavnen. ² Bunden. ³ Kaldes i en Kontrakt af 26. Nov. 1628: Flagen. ⁴ Indholterne, Spanterne. ⁵ Holl. Vertuining, Skibets Skanse og Bakken. ⁶ Butleriet, Proviantkammeret. ⁷ Naver, et stort Bor. ⁸ Vandalen, hollandsk.

kerværk, Savskærerarbejde, Driven og Digten, som det sig bør i alle Maader, saa de kan være fuldkommen færdige til Pinse-dag 1629. Til Gengæld har Kongen tilsagt ham 14,000 Rdlr. in specie, Daleren beregnet til 6 Mark danske eller deres Værd i Mønt, hvilke 14,000 Rdlr. skal leveres ham i Rentekammeret i fire Terminer, den første nu straks 4000 Rdlr., den anden Termin, naar Køl, Stavn, Spænderne¹, Bordstokkene² og Kølsvine er lagt og Plankerne udenpaa slaaet paa, den tredje, naar Skibene er færdige til at løbe ud i Vandet, den fjerde, naar de er færdige med al Tømmerracie og sejl-færdige. Da der endnu ligger en Del Tømmer paa Slotsøen og i Skovene paa Lolland, vil Kongen med det første lade det altsammen vurdere og overlade det til ham efter hans egen og andres Vurdering for den Pris, det bliver vurderet til. Det, som Tømmeret vurderes til, skal afkortes ham i de sidste tre Terminer. Kongen vil skaffe ham det Jernværk, som behøves til de to Skibe, og ligeledes Masterne, men han skal selv gøre Masterne og Skibene sejl-færdige for de samme Penge. Jernet skal han, naar det er smedet, paa sin egen Bekostning lade korte og indslaa i Skibene. Ligeledes bevilges der ham de nødvendige Folk, Blokke, Tov o. a., til, naar Skibene er færdige, at skyde dem af Bankestokkene i Søen. Han maa uhindret bruge Slotsøen til Oplagring af Tømmer o. a., som han behøver til Bygningerne. Hvis han forsømmes med det, han skal have af Kongen, saa han med sine Folk bliver ledig og Bygningerne forhindrede, skal den Bekostning godtgøres ham, saa vidt det er billigt, men han skal saa ogsaa staa Kongen til Rette, dersom han findes forsømmelig og ikke fortsætter med samme Skibsbygninger. Sj. R. 18, 264 b. Orig.

7. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Villom Mortensen [Rosenvinge, Toldskriver] og Peder Svendsen [Overkøbmand i gullandske Kompagni], Borgere i Helsingør, om straks at betale de 5000 Dlr. med efterstaaende Renter, som de paa det gullandske Kompagnis Vegne har optaget hos Kongen, til Gabriel Marselis og Albert Baltser Berns efter deres derom udgivne Brev, som er tilstillet de sidstnævnte. Sj. T. 24, 32 b. K.

— Bevilling for Willich von Westhofen³ til at af-

¹ Spanterne. ² Sj. R. har Fejlskrift: Bordsbockerne.

³ Sk. R.

har i Overskriften fejlagtigt: Westphalen.

hænde sin Hustrus, Fru Mette Biørnsdatters Gods til Betaling af den Gæld, som hun havde, inden han fik hende, dog at det sker med hendes Arvingers, Hendrik Aagesens og Claus Machabeis Samtykke. Sk. R. 4, 401.

7. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Tage Thott Ottsen og Jørgen Urne. Hr. Christian Friis til Kragerup, Kongens Kansler, der for kort Tid siden har faaet noget af Kronens Gods i Skaane under Christianstads Len, hvormed Jørgen Urne er forlenet, som Pant for en Sum Penge, han har laant Kongen, har tilbudt igen at afstaa dette Gods, hvis det er nødvendigt til Istandsættelse af Christianstads Fæstning, mod at faa andet, ligesaa godt Gods derfor i samme Len. De skal undersøge Sagen og, hvis det nævnte Gods er nødvendigt til Fæstningens Istandsættelse, gøre Hr. Christian Friis Udlæg derfor i andet, ligesaa godt Gods i samme Len. De skal afslutte Udlægget snarest og indsende det til Kancelliet. Sk. T. 5, 290.

— Miss. til Tage Thott Ottsen, Tage Thott Andersen og Falk Lykke. Borgerne i Landskrone har berettet, at Byens Volde er meget brøstfældige, og har andraget om at faa dem istandsatte. De skal snarest lade tilsige Bønderne i Landskrone Len og lade dem sammen med Borgerne istandsætte Voldene. Kongen sender dem en Ingeniør, som skal forfærdige samme Værk. Sk. T. 5, 290 b.

— Miss. til Hendrik Hvitfeldt. Borgerne i Landskrone har klaget over, at de svækkes i deres Næring, først ved, at der i Barsebeks Leje bruges adskillig borgerlig Haandtering med Indskibning og Udskebning, hvorfor Almuen snarere søger dertil end til Landskrone, for det andet ved, at der ved Lødekar¹, hvor der ikke er lovlig Havn eller Ladested, udskibes og indskibes adskillige Varer, som Bønderne og andre dér i Landet tilforhandler sig. Han skal have nøje Indseende med, hvem der ved de nævnte, ulovlige Havne bruger nogen borgerlig Næring med Indskibning og Udskebning eller i andre Maader imod Landskrones Købstadsprivilegier, lade dem tiltale og erhverve Dom over dem og ogsaa ellers holde strengt over Byens Privilegier. Sk. T. 5, 291.

¹ Nu Lundåkra, Hofterup S., Harjager H.

7. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Jacob Ulfeldt og Mogens Kaas. Denne Brevviserske Barbra Mikkelsdatter, Enke efter M. Niels Mule og Borgerske i Odense, har klaget over, at hun af Øvrigheden i Odense forfølges med adskillige nye Paalæg og Tynge imod Præsteenkernelnes Privilegier. De skal undersøge Sagen og, hvis de eragter, at der sker hende Uret, tilholde Borgemestre og Raad at lade hende være forskaanet for videre Tiltale. F. T. 4, 8.

8. Febr. (—). Miss. til Jørgen Seefeld til Refnes om straks til Kancelliet at indsende en Fortegnelse over de Punkter, i hvilke han og Kongens Undersaatte paa Samsø har at klage over den Major, der ligger paa Samsø. Sj. T. 24, 32 b. K.

— Miss. til Kapitlet i Roskilde om at lade afdøde M. Christen Noviomagus' Sønner og Hr. Niels Bøgvad af Pugdals Søn faa noget af Roskilde Skoles Beneficier, enten Kost eller Sogne. Sj. T. 24, 32 b. K.

— Miss. til Frederik Reedtz og Ernst Normand om at lade Pofvel Rantzau, Kongens Kommissarius, faa Kvarter og Traktement paa 3 Heste i Ringsted efter Kongens Bevilging. Sj. T. 24, 33. K.

— Miss. til Ernst Normand. Han skal skaffe Fru Margrete von Ahlefeldt, hvis Husbonde Oberst Jørgen von Ahlefeldt befinder sig i Fæstningen Krempe, nødtørftigt Ophold paa Sæbygaard, Ildebrændsel og Foder til 4 Køer, da Kongen har bevilget hende, at hun med Børn og Folk maa have Tilhold paa Gaarden. Sj. T. 24, 33. K.

— Miss. til Sigvort Grubbe. Da Christoffer Mormand til Esperød har begæret 1 Gaard i Bøerød i Trane Sogn i Herrested Herred i Malmøhus Len til Mageskifte for 1 Gaard i Sagstrup i Haragers¹ Herred i Skaane, skal han undersøge denne Gaards Lejlighed og til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt den for Belejligheids og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Sk. T. 5, 291 b.

— Miss. til Hendrik Hvitfeldt. Hr. Anders Bilde til Rosendal og Tage Thott Ottesen til Eriksholmb, Embedsmænd

¹ Sk. T. har Føjlskrift: Forager.

paa Helsingborg og Sølvitsborg, er for nogen Tid siden blevne forordnede til som Kommissarier at have Indseende med Garnisonerne i Skaane, oppebære Tolden til at betale Soldaterne med, mønstre Soldaterne og kassere dem, som er udygtige m. m., men da Hr. Anders Bilde for sin Skrøbeligheds Skyld ikke kan taale de Rejser, som skal gøres, naar Befalingen skal efterkommes, skal Hendrik Hvitfeldt paatage sig denne Bestilling, i Hr. Anders Bildes Sted visiterer Garnisonerne og ellers i alle Maader forholde sig efter den derom udgangne Befaling, hvorm han kan erfare nærmere hos Hr. Anders Bilde. Sk. T. 5, 291 b.

8. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Eiler Qvitzov. Frants Rantzau til Rantzausholm, Statholder i København og Embedsmand paa Dronningborg Slot, har berettet, at han nogle Gange har indmanet Eiler Qvitzov for en Sum Penge, som denne er Frantz Rantzau skyldig, men at Eiler Qvitzov stadig har undskyldt sig med, at han ikke kan holde Indlager, med mindre Kongen i saa lang Tid vil forløve ham for hans Bestillinger. Kongen fritager ham derfor for de ham paa Fyen paalagte Bestillinger saa længe, at han kan faa Sagen med Frants Rantzau bragt til Ende. F. T. 4, 8 b.

11. Febr. (—). Forleningsbrev for Marquardt Rantzau paa Syllemarksgaard paa Samsø efter afdøde Jakob Brun paa Livstid med underliggende Bønder og Tjenere. Han skal være forpligtet til at holde Gaarden ved god Hævd og Bygning, som den nu er forefunden, holde Bønderne ved Lov, Skel og Ret og have Indseende med, at de dertil liggende Skove ikke forhugges til Upligt. Derhos skal han være Lensmanden paa Kalundborg hørig og lydlig. Sj. R. 18, 266.

— Aab. Brev om, at Vognmændene i København fritages for at age gratis mere end otte Kongerejser om Aaret. Sj. R. 18, 266 b.¹ (Tr.: KD. III. 71).

— Miss. til Borgemestre og Raad i Næstved om, at der dér indtil videre skal erlægges den sædvanlige Malt- og Øltold. Sj. T. 24, 33 b. K. (Tr.: CCD. IV. 399).

— Miss. til Mogens Kaas. Han skal forordne 100 Bønder i Københavns Len til efter Anordning af Frants Rantzau

¹ Udenfor er skrevet: Thommis Dyres Skrift.

til Rantzausholm, Statholder i København og Embedsmand paa Dronningborg, at gøre Rejser og Ægter, naar det gøres fornødent; dog skal ingen af dem gøre mere end 12 Ægter om Aaret. Sj. T. 24, 33 b. K.

11. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Palle Rosenkrantz om, at Kongen har beskikket ham til Landkommissarius paa Sjælland sammen med Frederik Reedtz til Tyggstrup, Befalingsmand paa Tryggevælde, i Stedet for Ernst Normand til Selsøe, Befalingsmand paa Antvorskov. Sj. T. 24, 34. K.

— Miss. til N. N. og N. N.¹ Da Fru Ellen Marsvin til Ellensborrig paa sidste Herredag i København har bevist, at der er tilskødet hende to Udlæg paa en Gaard i Lyngby paa Taasing ved Fyen efter Fru Pernelle Gyldenstjerne, og da der befandtes at være endnu mere Gods paa Taasing, som ikke findes paa nogens Lod, har Kongen bevilget, at der maa udnævnes to Kommissarier, der skal udlægge Fru Ellen Marsvin saa meget Gods, som samme Gaard skylder. Der gives dem derfor Befaling og Fuldmagt til med det allerførste at udlægge saa meget Gods til Fru Ellen Marsvin, som samme Gaard skylder. Hvis en af dem paa Grund af uomgængeligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted, saa at denne Befaling alligevel kan efterkommes. F. T. 4, 9.

— Miss. til Hr. Christen Friis, Kansler. Kongen har befalet Claus Daa til Ranestrop², Embedsmand paa Dragsholm Slot, til sammen med Frants Rantzau til Rantzausholm, Statholder i København og Embedsmand paa Dronningborg, at revidere de af Axel Arenfeldt til Basnis [Krigskommissarius] aflagte Røgnskaber³, men da Kongen erfarer, at det sidste Aars Krigsregnskaber ikke er reviderede og Claus Daa ved andre Hverv er forhindret i at foretage Revisionen, skal Hr. Christen Friis sammen med Frants Rantzau foretage denne Revision. Sj. T. 24, 34. K.

12. Febr. (—). Miss. til Claus Daa, Jost Høg og Frants Rantzau. De har for nogen Tid siden⁴ sammen med Hans Lin-

¹ Overskriften mangler. Et ganske enslydende Miss. af 18. Marts 1630 er stilet til Eiler Qvitzov og Henning Valkendorf (F. T. 4, 96).
² Ravnstrup. ³ Se Miss. 11. Sept. 1627. ⁴ 27. Jan. 1628.

denov til Hunslund Kloster, Embedsmand paa Kalundborg, faaet Befaling til at revidere en Del af afdøde Sigvort Becks, Rentemesterens, Regnskaber. Skønt Hans Lindenov ved andre Hverv er forhindret i at deltage i Revisionen, skal de alligevel foretage denne. Sj. T. 24, 34 b. K.

12. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Mogens Pax. Han har berettet, at Overdelen paa to Huse paa Holbæk Slot er blæst ned og Laden sammesteds er blæst om af Storm og Uvejr. Han skal igen lade forfærdige Overdelen paa de to Huse og opsætte Laden, men klinet med Ler og med Straatag og med den ringest mulige Bekostning. Sj. T. 24, 35. K.

— Miss. til Ernst Normand. Kongen har fritaget ham for Hvervet som Landkommissarius paa Sjælland, men han skal derimod sammen med Mogens Pax til Torup, Embedsmand paa Holbæk Slot, udskrive Bøndersoldater paa Sjælland efter den derom givne Befaling¹. Sj. T. 24, 35. K.

— Miss. til Jonas Buræus [svensk Agent i Danmark] om med første forefaldende Lejlighed at sende hosfølgende Breve til Sverrig til Erik Krabbe til Byttinggaard, Kongens residerende Agent sammesteds. Sj. T. 24, 35 b. K.

13. Febr. (—). Bestalling for Niels Krag som Løjtnant til Skibs og ellers med Tjeneste til Lands og til Vands, som Kongen befaler, med en aarlig Løn af 150 Dlr. og en Hofklædning for sig selvanden fra Bestallingsdagen af, at betale af Rentekammeret. Sj. R. 18, 267.

— Ligelydende Bestalling for Verner von Wow og N. N. som Løjtnanter til Skibs. Udt. i Sj. R. 18, 267.

— Ligelydende Bestalling for Corfits Mormand som Løjtnant til Skibs med Løn fra 15. Febr. 1628. Udt. i Sj. R. 18, 267.

— Bestalling for Jørgen Biørnsen og Bendix Grott som Kaptejner til Skibs med en aarlig Løn af 200 Kurantdlr. og 2 Hofklædninger fra den 14. Febr. at regne. (Iøvrigt ligelydende med Bestallingen for Søren Harboe af 5. Febr. s. A.). Udt. i Sj. R. 18, 267 b.

— Miss. til Borgemestre og Raad i København med Gen-

¹ Se 6. Febr. 1628.

tagelse af Paabudet om Byens Proviantering. Sj. T. 24, 35 b. K. (Tr.: KD. V. 102).

13. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Palle Rosenkrantz, Landkommissarius, om at modtage og til Rentekammeret indlevere 3000 Lod Sølv, som Købstæderne Næstved, Præstø og Vordingborg har lovet at yde i Kontribution. Sj. T. 24, 36. K.

— Miss. til samme. Det berettes, at nogle af Greven af Montgommerys Soldater uden Ordinans er indkvarterede hos Herlufsholms Skoles Ugedagsbønder, og at Greven ikke har villet fjerne dem, skønt han er advaret derom af Palle Rosenkrantz. Det befales derfor denne at fjerne disse Soldater fra Bønderne med gode eller med andre dertil bekvemme Midler og skaffe Bønderne Betaling for den Omkostning og Skade, som de har haft af Soldaterne, af de Penge, der skal betales Greven. Endvidere skal han lade holde Krigsret over Grevens Folk for, hvad ubekvemmeligt han skal have anstiftet, og lade ske Ret, som vedbør. Sj. T. 24, 36. K.

— Miss. til Jens Høg. Hr. Anders Bilde til Rosendal, Embedsmand paa Helsingborg, har berettet, at han med Christopher Ulfeldt til Svenstrup, Embedsmand paa Tranekier Slot, hos Kongen har kavtioneret for 5000 Rdlr. paa det gullandske Kompagnis Vegne, og at dettes Skadesløsbreve til dem lyder paa, at Medlemmerne kun skal betale pro quota, hvorfor de frygter for at lide stor Skade. De har derfor andraget om Kongens Befaling til Jens Høg om, at Helsingør og Helsingborg Mænd ikke maa faa nogen Restance, som maatte tilkomme dem dér paa Landet, førend de betaler Kongen de 5000 Dlr. Jens Høg skal derfor forbyde, at Helsingør og Helsingborg Mænd faar noget af deres Restance paa Gulland, førend de 5000 Dlr. er betalt, saa at deres Forlovere kan vide sig skadesløse. Sker dette ikke, skal Hr. Anders Bilde og Christoffer Ulfeldt straks ved lovlig Proces søge Kompagniets Forvaltere for det, de efter forskrevne Løfte har at tiltale Kompagniet for. Sk. T. 5, 292.

14. Febr. (—). Miss. til Fredrik Urne til Alsløf, Embedsmand paa Kronborg. I Henhold til hans Erklæring paa

Ansøgningen fra 6 Bønder i Tersleuf om Afslag i deres Landgilde¹, skal han gøre samme Bønder i Tersleuf lige gode baade paa Landgilde, Ager og Eng, dog saaledes, at Kronens Jordebog ikke forringes derved. De nævnte Bønder faar eftergivet Halvdelen af deres resterende Landgilde fra 1. Maj 1624 til 1. Maj 1628, men den anden Halvpart skal de betale snarest. Orig. i Landsark. i Kbhvn. Sj. T. 24, 36 b. K.

14. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Hans Lindenov om at begive sig til Lolland og gøre Ordinans om Landets Forsvar efter den forrige til ham udstedte Forordning. K. Udt. i Sj. T. 24, 37.

— Miss. til Palle Rosenkrantz. Kongen har til Gengæld for den Bestilling [som Landkommissarius], der er paalagt ham, bevilget alle hans Bønder og Tjenere Fritagelse for al Indkvartering. Sj. T. 24, 37. K.

— Ligelydende Miss. til Frederik Reetz. Udt. i Sj. T. 24, 37. K.

— Miss. til Lensmændene² i Danmark og Norge om at tilholde Tolderne, at de i de Sedler, som de udgiver, skal specificere, hvad Slags Vare der fortoldes af hver Skipper, for at Visitørerne kan vide at rette sig derefter, hvis Skipperne kommer til dem. Sj. T. 24, 37. K. (Tr.: CCD. IV. 399).

— Miss. til Lensmændene i Halland, Skaane, Blekinge, Sjælland, Smaalandene og Fyen og til nogle af Adelen om Udskrivning af hver femte Mand af Landfolket, gifte som ugifte, nemlig³: Fyen: Nyborg: Jacob Ulfeldt og Johan Friis, Odense: Mogens Kaas og Christoffer Basse, Rugaard: Marquort Bilde og Henning Valkendorf, Hagenskov: Marquort Bilde og Tønne Bilde, Hindsgavl: Gregers Krabbe og Erik Bilde; Lolland og Falster: Nykøbing og Aalholm: Laurits Grubbe og Christoffer Stensen, Halsted: Laurits Grubbe og Borkert Rud; Lavind: Christoffer Ulfeldt og Vincent Stensen; Sjælland: Vordingborg: Palle Rosenkrantz og Otte Brahe Stensen,

¹ Jvfr. 15. Jan. 1628. ² I Konc. opregnes de alle og desuden for København Statholder Frants Rantzau. ³ Navnene er kun opført i Konc.

Tryggevælde: Frederik Reedtz og Christian Grubbe, Antvorskov: Ernst Normand og Niels Trolle, Kalundborg: Hans Lindenov og Otte Brahe Pedersen, Dragsholm: Claus Daa og Fredrik Parsberg, Holbæk og Roskilde: Mogens Pax og Gabriel Kruse, Frederiksborg og København: Mogens Kaas og Frederik Urne, Sorø og Ringsted: Just Høg og Jakob Ulfeldt; Møen: Peder Basse og Holger Lindenov; Skaane: Helsingborg: Hr. Anders Bilde og Sten Bilde, Laholm: Tagge Thott og Knud Grubbe, Halmstad: Erik Rosenkrantz og Knud Gabrielsen, Varberg: Mogens Gyldenstjerne og Holger Rosenkrantz, Malmø: Sigvort Grubbe og Hendrik Hvitfeldt, Landskrone: Hendrik Hvitfeldt og Laxmand Gyldenstjerne, Sølvitsborg: Tagge Thott Ottesen og Hendrik Ramel, Christiansand: Jørgen Urne og Palle Rosenkrantz B[ørgesen], Christianopel: Malte Juel, Froste Herred: Hendrik Gyldenstjerne og Jürgen Hundorf. K. Sj. T. 24, 37 b. (Tr.: CCD. IV. 399 f.).

15. Febr. (Kbhvn.). Pas for Wulf Gebert Friherre von Worberg fra København til Lolland. Orig.

— Miss. til Kommissarierne i Sjælland Frederik Reedtz og Palle Rosenkrantz. Da Kongen har forordnet Claus Daa til Rafnstrop, Embedsmand paa Dragsholm Slot, til at være Kommissarius sammen med dem, skal de være i lige Kommission med ham efter Kongens forrige Miss.¹ til dem. K. Sj. T. 24, 38 b.

— Ligelydende Miss. til Tage Thott [Andersen] og Falk Lykke med Tage Thott Ottesen² som Kommissarius i Skaane. Sk. T. 5, 292 b. Udt. i Sj. T. 24, 38 b og K.

— Ligelydende Miss. til Otte Pogwisch, Christopher Urne „og de andre lollandske Kommissarier“ med Hans Lindenov i Lolland og Falster samt de fyenske Kommissarier med Mogens Kaas i Fyen. Udt. i K. og Sj. T. 24, 38 b.

— Miss. til Lensmændene³ over begge Rigerne om at føre Tilsyn med, at Forordningen om Begravelser overholdes. Sj. T. 24, 38. K. Orig. (til Mogens Kaas med Datum 14. Febr.) i Landsark. i Odense. (Tr.: CCD. IV. 400 f.).

¹ 24. Jan. 1628.

² Sk. T. har en Gang Fejlskrift: Claus Daa.

³ I Konc. opregnes de alle med deres Len.

15. Febr. (Kbhvn.). Kongens Revers til Adelen i Skaane, Sjælland, Fyen, Lolland og Falster og til Rigsraadet. Da Adelen i Danmark har bevilget Kongen en Hjælp i disse farlige Tider, nemlig den femte Part af al dens Indkomst efter dens Jordebøger, Sædegaardsskove, Smaabeder o. a. iberegnet, Gæsteri alene undtaget, efter den almindelige Takst, som i Søkendeskitter sædvanlig regnes og anslaaes, at levere inden førstkommende Midfaste, enhver til den nærmest boende Lensmand, og da de ikke kan tilvejebringe alt i Penge, at erlægge det i Korn, Rug, Mel, Byg eller Malt, og de, som allerede har afhændet deres Korn eller som kun har lidt deraf, Penge i Stedet, nemlig for hver Tønde Korn en Speciedlr. eller 2 Lod Sølv, dog saa mange af Jylland, som har fire, fem Bøndergaarde og ellers intet at leve af, hermed ument, og da de har bevilget denne Skat, skønt de ikke var pligtige dertil, og i denne Tids sælsomme Tilstand har beteed deres underdanigste Affektion dermed, saa lover og bepligter Kongen sig og de efterkommende Konger i Danmark og Kronen, at de ikke ydermere vil lade forskrevne Ridderskab og deres Efterkommere anmode om saadan Hjælp og Udlæg og heller ikke tilregne dem denne Undsætning som Pligt eller Skyldighed, men som en underdanigst, velvillig Affektion, som de i denne Nødstdid som tro Undersaatter har bevist Kongen, hvortil de ikke er forpligtede, for hvilken Kongen og de efterkommende Konger i Danmark og Kronen skal og vil være og blive dem og deres Efterkommere med al kongelig Gunst og Naade bevaagne. Sj. R. 18, 267 b. Orig. i Rigsraadsbr.

— Miss. til Sigvort Grubbe [Malmøhus]. Hendrik Gyldenstjerne til Svanholm, Landsdommer i Skaane og Befalingsmand over Hellene Kirkes Len, har berettet, at han ikke har Plads og Rum i Hellene Kirke til at lægge den paabudne Madskat. Sigvort Grubbe skal derfor modtage Madskatten, naar Hendrik Gyldenstjerne sender ham den, og siden sende den til Provianthuset i København. Sk. T. 5, 293.

— Miss. til Christoffer Ulfeldt. Denne Brevviser Magister Samuel Quakenius har berettet, at han ved Skibbrud er kommet til Langeland og dér har mistet et Skrin med en Sølvskaal, 3 Sølvbægre, 85 Rdlr. og en dobbelt Rosenobel; han mener at kunne bevise, at en Del deraf findes hos Undersaatterne paa

Langeland, men kan ikke faa det, hvorfor han begærer, at der maa anstilles Undersøgelse om hans tabte Gods og at han maa faa det igen, som det kan ses af hans vedføjede Supplikation. Christoffer Ulfeldt skal være ham behjælpelig, saa at han uden Vidtløftighed hjælpes til Rette, saa vidt Lov og Ret er. F. T. 4, 9 b.

16. Febr. (Kbhvn.). Søpas for Niels Hack af Flensborg til i den kommende Sommer at afsende sin Fuldmægtig Henrik Hack med sit Skib Josva, 36 Læster stort, paa hvilket Hans Pysen er Skipper, til Østersøen og Vestersøen, dér at bruge sin Handel, Vandel og Næring; dog maa det ikke søge de Steder, hvor Fjenden har sat sig fast, under Fortabelse af Ære, Skib og Gods. Sj. R. 18, 268.

— Ligelydende Søpas for samme for hans Fuldmægtige med hans Skib Engelen, 20 Læster stort. Udt. i Sj. R. 18, 268 b.

— Miss. til Mogens Pax og Ernst Normand. Fru Anne Munk, Mogens Ulfeldts Enke, har indberettet, at hendes Børn aarligt skal give hende en Sum Penge, men at denne ikke er bleven erlagt tilfulde, hvorfor hun har andraget om, at der maatte tilforordnes to gode Mænd, som kunde likvidere hende og hendes Børn imellem. Det befales dem derfor med første Lejlighed at opgøre, hvad hun har faaet og hvad der resterer hende, forhandle med hendes Børn og fastsætte, hvorledes hun ufejlbarligt kan faa sit aarlige Deputat. Sj. T. 24, 39. K.

— Miss. til Jørgen Seefeld om at foretage med Hellenes, hvad Kongen har befalet ham. Sj. T. 24, 39.

— Miss. til Just Høg om straks at lade optage afdøde Dr. Peder Stures Søn i Sorø Skole og forholde sig med ham som med de andre Skolepersoner. K. Udt. i Sj. T. 24, 39.

— Miss. til Kapitlet i Roskilde om straks at optage en af afdøde Dr. Peder Stures Sønner i Klostret, naar han ankommer til Skolen dér. K. Sj. T. 24, 39.

— Miss. til Hendrik Hvitfeldt til Lilløe og Frederik Urne til Alslef, Embedsmænd paa Landskrone og Kronborg. Hr. Anders Bilde til Rosendal, Embedsmand paa Helsingborg, har berettet, at han skal indgrøfte Marken til to af sine Byer, men at han ikke kan fuldfore Grøftningen helt ligefrem, fordi nogle af

Kronens Tjenere i Flemminge og Ørager og hans Tjenere i hans Byer har nogle Strimler Jord, som strækker sig ind paa hverandres Ejendom, hvorfor han har begæret at maatte foretage Mageskifte af disse Jordstrimler imellem Kronens og sine Tjenere. Der gives dem Befaling og Fuldmagt til at begive sig til nævnte Aasteder, foretage det nævnte Mageskifte mellem Bønderne og have Indseende med, at der sker Kronens Tjenere fuldt Vederlag saavel i Ejendommens Godhed som i Ejendommen selv. Mageskiftet skal de indsende til Kancelliet, for at det kan blive ratificeret. Sk. T. 5, 293.

16. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Mogens Gyldenstjerne. Knud Gabrielsen til Hiulerød, Landsdommer i Halland, har berettet, at han paa Grund af den lange og møjsommelige Vej, som han har fra sin Gaard til Landstinget, hvis Kongen tillader det, vil udminde nogle af sine Tjenere i Halland og akkordere med dem om, at de skal afstaa deres Gaarde, hvorefter han vil lade sig bygge et lille Sted, hvor han kan have sit Tilhold, for at Landstinget ikke skal blive forsømt. Mogens Gyldenstjerne skal derfor handle mellem Knud Gabrielsen og hans Tjenere paa samme Gaarde, saa at disse lader sig udminde af Godset, og lempe alting, saa at ingen med Rette kan besvære sig. Sk. T. 5, 293 b.

— Bevilling for Borgerne i Sønderborg til at føre deres Korn og anden Fetalje, som de har at afhænde, til København eller andensteds i Kongens Lande og forhandle det dér; dog maa de ikke føre det til de af Fjenden besatte eller til mistænkelige Steder. J. R. 8, 176 b. K.

17. Febr. (—). Aab. Brev om Forbud mod Udførsel af Korn fra Samsø. Sj. R. 18, 268 b. (Tr.: CCD. IV. 401).

— Bevilling for Hr. Mourits Jensen, Sognepræst til Kolby Kirke paa Samsø, paa den første af Kronens eller en af Kirkernes Anpart Korntiende, som bliver ledig paa Samsø, mod at svare Stedsmaal og sædvanlig Afgift til Kronen eller Kirken. Sj. R. 18, 269.

— Bevilling for Jahan Ettersen i København til af Sjælland og Skaane fra Køge og Malmø at udføre 200 Skibslæster Malt og Byg, hvorimod han forpligter sig til sidst i April Maaned at levere i Glückstadt 1200 Soldaterklædninger

med Strømper og Sko og i Maj Maaned 100 Skibslæster Malt sammesteds. Sj. R. 18, 269.

17. Febr. (Kbhvn.). Ligelydende Bevilling for Laurits Møllengraft til at udføre 100 Skibslæster Byg eller Malt fra Fyen, hvorimod han skal lade føre Proviant til Glückstadt efter den imellem Kongen og ham oprettede Kontrakt. Udt. i Sj. R. 18, 269 b.

— Miss. til Thomis Lurck. Han skal have Indseende med, at den af Jacob Mikkelsen, Borgemester i København, og afdøde Mikkal Vibe anlagte Skydeplads udenfor Vesterport med tilhørende Bygninger reparerer og holdes ved Magt af Mikkal Vibes Arvinger. K. Sj. T. 24, 39 b. (Tr.: KD. V. 102 f.).

— Miss. til Jørgen Seefeld. Da han har indberettet, at de Penge, der er tilsendt ham til Mønstring, ikke strækker til til Afholdelsen af en saadan, skal han ikke afholde den befalede Mønstring paa Samsø, men udelukkende anvende Pengene til Lønninger saa skaansomt, som det kan ske. Derimod skal han efter flittig Husmønstring antegne alt det udygtige Gesinnekken og Tros, som findes blandt det paa Samsø indkvarterede Krigsfolk, og sende en rigtig Fortegnelse derover til Statholderen i København, for at denne kan lade dem føre til København og aftakke. Han har endvidere berettet, at Skriveren paa Kalundborg Slot til Folkenes Underholdning vil betale ham en Speciedaler for 6 Mark 6 Sk., da han har faaet Pengene efter denne Beregning fra Rentekammeret. Han skal tilholde Soldaterne i deres Betaling at modtage en Speciedlr. beregnet til 6 Mk. 6 Sk. og en Rigsort til 24 Sk. eller ogsaa skal han udveksle dem for 6 Mk. 6 Sk. og siden betale Soldaterne efter Ordinansen. Sj. T. 24, 39 b. K.

— Aab. Brev om, at Knud Gabrielsen til Hiulerød, Landsdommer i Halland, der for rum Tid siden, da han var i Kancelliet, er bleven forlenet med 2 Kannikedømmer, et i Lunde Kapitel og et i Viborg, hvilket sidste han har mageskiftet¹ med Gregers Krabbe til Tostelund, Embedsmand paa Hindsgavl, mod et andet Kannikedømme i Lund, med hvilket Gregers Krabbe var forlenet, har berettet, at han befrygter, at en Del af de re-

¹ Jvfr. aab. Brev 7. April 1623.

siderende Kanniker ved Lund Domkirke skal tvivle om, at han kan være berettiget til at nyde Fællesgods og Akcidentier, som de residerende og privilegerede nyder, da han ikke residerer ved Domkirken. Paa Grund af hans lange Tjeneste i Kancelli og Len og Rigens Bestilling, som han nu betjener, bevilges det ham, at han maa beholde begge Beneficier i Lunde Kapitel med Senium, Option, Fællesgods og andre Rettigheder, at regne fra de første Forleningsbrevs Datum, af hvilket det ene er givet ham¹, det andet Gregers Krabbe². Han skal være forpligtet til at søge Kapitlet hver Tamperdag og ellers, naar noget vigtigt forefalder, saa vidt han ikke er forhindret i at møde ved lovligt Forfald i sin Bestilling, Sk. R. 4, 401 b.

17. Febr. (Kbhvn.). Orig. i D. Kanc. se 6. Jan.

18. Febr. (—). Aab. Brev om, at da det til Sjællands Forsvar gøres fornødent at indkøbe en Del Ammunition, har Kongen bevilget, at der fra Sjælland maa udføres og sælges saa meget Korn, at der kan indkøbes for 4000 Rdlr. in specie Ammunition til Landet. Sj. R. 18, 269 b. (Se CCD. IV. 402).

— Aab. Brev til Bønderne i Sjælland, Skaane, Lolland og Falster om, at Kongen og Danmarks Riges Raad har eragtet det raadsomt at lade paabyde en almindelig Landeskatt i begge Rigerne. Derimod skal de hidtil gældende Paalæg til Rytteres og Soldaters Udgifter ophæves. Sj. T. 24, 40. (Tr.: CCD. IV. 402 f.).

— Aab. Brev til Købstæderne i Sjælland, Smaalandene, Blekinge, Skaane, Halland og Norge om en almindelig Landeskatt. Sj. T. 24, 41 b. Origg. (til Holbæk og Kalundborg) i Landsark. i Kbhvn. (Tr.: CCD. IV. 403 og 762 f.).

— Miss. til alle Lensmændene (i Sjælland, Skaane, Lolland og Falster³) om at lade medfølgende aabne Breve til Bønderne og Købstæderne om en almindelig Landeskatt læse og forkynde, lægge og ligne Skatten ved deres Fogder, indkræve den og indbetale den, for Sjællands Vedkommende til Frederik Reedtz til Tyggestrup og Palle Rosenkrantz til Krenkerup, Befaa-

¹ 2. April 1610.

² 11. Aug. 1622.

³ Senere Tilføjelse.

lingsmænd paa Tryggevælde og Vordingborg [Landkommissarier], saa at den uden videre Forhaling fremkommer til de to i de aabne Breve fastsatte Terminer, nemlig til Paaske og til 1. Juli. Skatten fra Købstæderne skal disse tilstille Kommissarierne. Skatten i Skaane skal leveres til Tage Thott og Falk Lykke, i Lolland og Falster til Otte Pogwisch, Christoffer Urne, Borchert Rud og Christoffer Stensen [Generalkommissarier]. Sj. T. 24, 43 b.

18. Febr. (Kbhvn.). Pas for Dorrete, Jørgen Bjørnsens Enke, Borgerske i Haderslev, der har flyttet sit Gods fra Haderslev til Assens, til at flytte det videre til København. J. R. 8, 176 b. Orig.

— Miss. til Claus Daa [Generalkommissarius], Fredrik Reedtz og Palle Rosenkrantz [Landkommissarier] om at indkvartere Hr. Christoffer von Redern til Fridland, Reichenberg, Seidenberg, Gross Strelitz, Thost og Weiskretschen i Ringsted og skaffe ham Traktement til 12 Heste. K. Sj. T. 24, 44.

19. Febr. (—). Miss. til samme. Jørgen Nielsen, forrige Borgemester i Ringsted, har berettet, at han besværes for meget af de Ryttere, det er paalagt ham at holde. De skal derfor have Indseende med, at han ikke besværes utilbørligt og over sin Evne, da han desforuden skal herbergere den vejfarende Mand, som rejser igennem Byen. Sj. T. 24, 44 b.

— Bevilling for Hr. Hans N¹, Sognepræst i Kornerup, til paa Grund af sit Kalds Ringhed at lade sig kalde paa andre Steder, hvor han efter Ordinansen kan blive lovligt kaldet og forfremmet til bedre Vilkaar. Sj. R. 18, 270.

— Mageskifte mellem Axel Arenfeldt til Bassenes, Befalingsmand over Giedske Len, og Kronen. Sj. R. 18, 270. (Se Kr. Sk.).

— Mageskifte imellem samme og Roskilde Kapitel. Sj. R. 18, 273 b. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Frederik Urne. Han skal alvorligt tilholde Villom Mortensen og Peder Svendsen i Helsingør endelig og uden Forhaling at rette sig efter det forrige Missive² om til Gabriel Marcelis og Albret Baltser Berns at erlægge de 5000

¹ Hans Nielsen Roskilde.

² 7. Febr. 1628.

Rdlr. med efterstaaende Rente, som de paa det gullandske Kompagnis Vegne har optaget hos Kongen, eller lade dem tiltale ved Retten. Sj. T. 24, 44 b.

19. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Hendrik Gyldenstjerne og Villich von Westhoffen. Det berettes, at der for nogen Tid siden er begyndt en Trætte imellem Hans Friis, Borger i Landskrone, og hans Hustrus Moder og Stiffader, hvilken Trætte er bleven bilagt i deres Nærværelse ved en Kontrakt, men at Jesper Pedersen, Borger i Landskrone, nu ikke vil holde denne Kontrakt. De skal derfor give beskrevet fra sig, hvad der er dem vitterligt om samme Kontrakt. Sk. T. 5, 294.

— Miss. til Nikolaus Svab. Karup Sognemænd har berettet, at han har bortfæstet Karup Sognetiende fra dem, og at det falder dem for besværligt at føre Tienden saa langt. Han skal bortfæste samme Sognetiende til Karup Sognemænd selv, da det ikke er billigt, at Tienden af et Sogn skal føres til et andet Sogn. Sk. T. 5, 294 b.

— Miss. til Tage Thott og Falk Lykke om med det allerførste at mønstre det skotske Regiment, som ligger i Skaane. De Kompagnier, som ikke har den halve Styrke, skal understikkes, og de skal have i god Agt, at de bedste Kaptejner bliver i Bestillingen. De skal foreholde de Kaptejner, hvis Kompagnier ikke er komplette, at de med det første kompletterer deres Kompagnier, og paase, at deres Traktement gøres efter Kapitulationen. Sk. T. 5, 294 b.

— Miss. til Erik Urne og Gregers Krabbe til Tostelund, Embedsmænd i Udsten Kloster og paa Hindsgavl Slot. Da Kongen har forlenet Henning Valkendorf til Glorup med St. Hans Kloster i Odense, skal de være til Stede, naar Mogens Kaas til Støfringgaard vil levere Klostret fra sig, overlevere det til Henning Valkendorf med Inventarium, Breve, Registre, Jordebøger og andet, som bør overleveres, besigte Bygningerne paa Klostret og Ladegaarden og de dertil liggende Skove og give alt beskrevet under deres Haand og Segl. F. T. 4, 10.

— Følgebrev for Henning Valkendorf til Glorup til Bønderne i Odensegaards Len, som Mogens Kaas til Støfringgaard har haft en kort Tid, at de herefter skal svare Henning Valkendorf. F. T. 4, 9 b.

19. Febr. (Kbhvn.). Bevilling for Fyrstinde, Fru Dorthei, Hertuginde til Slesvig, Holsten, Grevinde til Oldenborg og Delmenhorst, til fra Als at udføre 150 Læst Korn til Lybæk, dog saaledes, at Skuderne, der skal føre Kornet til Lybæk, bliver liggende dér og ikke sejler fra Lybæk tilbage til Als eller noget andet Sted, som Fjenden har bemægtiget sig. J. R. 8, 177. K.

20. Febr. (—). Miss. til Jørgen Vind [Rentemester]. Da Kongen erfarer, at han har bekostet forrige Rentemester Offe Høgs Begravelse, eftersom der ikke var nogen anden af dennes Slægt og Venner til Stede, som vilde betale Bekostningen, tillades det ham af Indkomsten af den afdødes Len [Romsdal] i Norge, naar den sendes ned til København, at tage Bekostningen for Begravelsen, hans Herberge og hvad der under hans Sygdom er udtaget hos Doktor og Apoteker. Alt dette skal føres den afdødes Forældre til Regnskab. Sj. T. 24, 45.

21. Febr. (—). Bestalling for Christen Eriksen til Fligende som Oberstløjtnant over det skaanske Regiment, for hvilket Falk Lykke til Bollerup, Befalingsmand i St. Peders Kloster i Lund, er udnævnt til Oberst, med Tjeneste til Lands og til Vands, hvor Kongen befaler og efter Oberstens Anordning, med en aarlig Løn af 600 Speciedlr. eller deres Værd. Sk. R. 4, 402 b.

22. Febr. (—). Miss. til Lensmændene i Sjælland, Fyen, Skaane, Halland, Blekinge og Smaalandene om forskellige Forholdsregler: De skal holde Kompagnierne lige stærke. Ingen maa komme over Færgestederne eller indlades i Købstæderne uden Pas. Mistænkelige Personer skal undersøges. Der skal forordnes Vagt og Alarmplads i hvert Len. Præsterne skal alvorligt formane deres Tilhørere til flittigt at søge Kirken. — Efterskrift: Hver jordeggen Bonde skal, da det altid har været sædvanligt, at han giver dobbelt saa meget som en Fæstebonde, give 4 sjæll. Skpr. Bygryn mod Fæstebondens 2 Skpr. Sj. T. 24, 45 b. K. (Tr.: CCD. IV. 403 f.).

— Miss. til Borgemestre og Raad i Købstæderne¹ i Sjæl-

¹ De opregnes alle i Konc.

land, Fyen og Smaalandene, Skaane, Halland og Blekinge om Tilsyn med ankommende fremmede. Sj. T. 24, 46 b. Origg. (til Holbæk og Kalundborg) i Landsark. i Kbhvn.

22. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Jens Høg og Holger Rosenkrantz. Der tilsendes dem en Ordinans, som efter Kongens Befaling er forfattet af de dertil deputerede Rigsraader, om, hvorledes fremmede saavel som indfødte i alle Provinserne skal forholde sig, om noget uformodeligt paakom. De skal derefter, saa vidt Landsens Lejlighed paa Gulland og Bornholm udkræver det, og ellers efter Landsens Lejlighed og Nødtørf forordne alting, Kongen og Riget til Tjeneste og Landet til Forsvar, som de det vil ansvare. Sk. T. 5, 295.

23. Febr. (—). Bestallinger for nedennævnte som Majorer og Kaptejner over de udskrevne Bønderknægte. De og deres Løjtnanter skal mønstre Bønderknægtene en Gang om Maaneden undtagen i Saatiden, eksercere og afrette dem i Krigsbrug til ret at bruge deres Gevær, at kunne holde Tog- og Slagorden, hver passe paa sin Mand, kende Led og Red¹ og rette sig efter Trommen. De maa ikke med Drillen vænne dem til at løbe, men alene til at søge deres Fjender i deres Slagorden. Øvelserne skal holdes paa de Steder, hvor det er Kompagniet belejligst at møde. De skal med deres Underofficerer uden Hug, Slag eller Strenghed omgaas Folkene med god Besked og Lemfældighed. De skal føre disse Folk, hvor det gøres fornødent til Landets Forsvar for at forhindre alt fjendtligt Indfald. Paa alle Marscher og Mønstringer skal de holde god Ordinans og Disciplin, at ingen med Rette kan besvære sig over dem, deres Officerer eller Folk. Herfor bevilges dem til Løn: en Major 40 Speciedlr. og en Kaptejn 30 Rdlr. maanedlig, saa længe han er i Tjenesten, hans Løjtnant 10 Rdlr., 4 Sergenter hver 5 Rdlr. maanedlig og 4 Korporaler hver 4 Rdlr. maanedlig eller deres Værdi i Korn og Varer. Der skal forordnes ham en Fændrik og en Trommeslager af de bekvemmeligste under hans Kompagni. Hans Bestilling og Pension skal begynde den 15. Febr. 1628 og Maaneden beregnes til 32 Dage, saa længe han bliver i samme Tjeneste. Nemlig for: Julius Christian Lax som Major i Sjælland,

¹ o: Reih' und Glied.

Christian Brandt og Mikkell Walter som Kaptejner sammesteds, for Evert Helms som Major i Skaane, Henrik v. Ahlefeldt og Jahan Stempesholm (?)¹ som Kaptejner i Skaane. Sj. R. 18, 276.

23. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Frants Rantzau [Statholder i København]. Han skal straks, saa vidt muligt, forordne Ingeniører og Konduktører, som kan afstikke og anlægge Skanser og Redouter i Sjælland, Skaane og andetsteds, hvor det er fornødent, særlig ved Helsingør og Helsingborg og andetsteds ved Søkanten, hvor det er fornødent. Naar Kongens Kaptejner og Udliggere sejler ud, skal han alvorligt tilholde dem, at de saa vidt muligt ødelægger Fjendens Skuder, Skibe og Baade allevegne i Havnene, og at der holdes god Vagt paa Kongens Skibe og Gallejer, som sendes ud paa Strømmene, for at Fjenden ikke skal bemægtige sig dem. Han skal sørge for, at Flaaden kommer betids i Søen, da den i denne Tids Tilstand er det fornemste og bedste Forsvar for Rigerne. Sj. T. 24, 48 b. K.

— Miss. til Claus Daa, Fredrik Reedtz og Palle Rosenkrantz, Kommissarier. Kongen har befalet Frants Rantzau til Rantzausholm, Statholder i København og Befalingsmand paa Dronningborg, at forordne Ingeniører og Konduktører, som kan afstikke og forfærdige Redouter og Skanser paa Sjælland, ved Helsingør og hvor det ellers gøres fornødent. De skal føre fittigt Tilsyn med, at samme Arbejder fuldføres saa vidt muligt og saa vidt Bønderne kan overkomme dem. Da det er nødvendigt at besætte Helsingør med Garnison, skal de lade Byen forsyne med Garnison af Landfolket, da Kongen agter at bruge det gevorbne Folk og ikke vil lægge dette paa noget bestemt Sted. Da Fjenden adskillige Steder har bemægtiget sig Skibe, Skuder og Baade og det er nødvendigt at ødelægge disse, hvor de findes, og da Orlogsskibene er for let kendelige, saa at Fjenden kan tage sig i Vare for dem, skal dette besørges fra Kalundborg, Samsø og andre Fjenden nærmest liggende Steder, hvor der er Skuder og Skibe, der skal betales derfor af Landskontributionen. Da det synes raadeligt, at det gevorbne Folk og Rytteriet til Foraaret indkvarteres

¹ Læsningen usikker.

ikke for langt fra Søkanten, for at det ikke skal være for langsomt at hente, hvis der uformodet sker Indfald, har Kongen anset Helsingør, Storehedinge, Nykøbing i Odsherred og Korsør for at være de bedste Steder til Indkvartering af det gevorbne Folk til Forsvar. Hoffanen kan Kongen ikke undvære til at henlægges i Helsingør, men den skal rette sig efter de Befalinger, den faar af Kongen, hvorfor der maa tænkes paa andre Midler til Helsingørs Forsvar¹. Frederik Reedtz's Kompagni skal indkvarteres i Køge, Niels Trolles i Kalundborg og det jydsk, hvor de kan eragte det fornødent. Ligeledes skal de forordne det saaledes, at Samsø, Møen og andre omliggende Øer bliver vel besat af Landfolket, og at der gøres den Anordning, som bedst egner sig til Forsvar i alle Nødsfald. K. Sj. T. 24, 47.

23. Febr. (Kbhvn.). Ligelydende Miss., mutatis mutandis, til Kommissarierne i Skaane med Ordre til at befæste Helsingborg og andre Steder ved Søkanten, hvor det gøres fornødent, og besætte dem med Garnison af Landfolket. Sk. T. 5, 295.

— Miss. til Hr. Jørgen Skeel. Det synes Kongen fornødent, at der i denne sælsomme Tids Tilstand adskillige Steder hos Fjenden holdes Spioner, som kan give Underretning om Fjendens Planer og Marsch, men det vil sikkert være besværligt at bringe saadanne Personer til Veje, og Landsens Kontribution vil paa Grund af andre store Udgifter ikke kunne forslaa dertil, da disse Spioner maatte være fornemme Folk og helst af Fjendens bedste Officerer, der vilde forlange høj Gage for at udstaa deres Eventyr. Da det saaledes er umuligt at bringe sligt til Veje, skal han gøre sit Bedste privatim og hemmeligt for om muligt at faa andre dertil og akkordere med dem; hvad han i saa Maade udlover, skal anvises af Landsens Kontribution. Det hallandske Kompagni Ryttere skal han lægge i Hel-

¹ Der har oprindelig staaet: „Hoffanen formedelst det er det stærkeste Kompagni, at indkvarteres i Helsingør“. Ved Rettelser og Tilføjelser er der fremkommet følgende endelige Tekst: „Belangende Hoffanen, da kan vi den ikke undvære, at den udi vor Købstad Helsingør skal henlægges, men den at skal rette sig efter hvis Ordinans den af os bekommendes vorder, hvorfor andre Middel dertil vil betænkes“.

singborg og det skaanske i Ystad. Der tilsendes ham en Ordinans, som er forfattet af de dertil deputerede Rigsraader, om, hvorledes der skal forholdes i denne Tids sælsomme Tilstand, med Befaling til, saa vidt det er muligt og han kan være tilstede, at have Indseende med, at alting forordnes derefter, Kongen og Riget til Tjeneste og Landene til Forsvar. Sj. T. 24, 48. K.

24. Febr. (Kbhvn.). Bevilling for Gabriel Marcellis, Indvaaner i Hamborg, og Albret Baltser Berns, Indvaaner i København, til fra Sjælland og Skaane at udføre 200 sjællandske Læster Byg. De skal være forpligtede til i Kancelliet at indlevere Beviser, underskrevne af Lensmændene i vedkommende Len, paa, hvor meget de har udskibet fra hvert Len. Sj. R. 18, 277.

— Miss. til Falk Lykke, Jesper Friis og Vogen Vogensen, Øverst, om at sende Kongen en Designation paa det udskrevne Folk, naar de er udskrevet af de dertil deputerede, ikke alene paa Officererne, men ogsaa paa hvert Kompagnis Styrke. Sj. T. 24, 49. K.

— Miss. til Bisperne i Sjælland, Skaane og Fyen, Dr. Hans Reisener, Dr. Mads Jensen og Dr. Hans Mikkelsen, om at tilholde Præsterne, at de formaner deres Tilhørere at søge Kirken flittig, naar Bedeklokken ringes, og paa den forordnede ugentlige Bededag. K. Udt. i Sj. T. 24, 49 b. Orig. (til Dr. Hans Mikkelsen) i Landsark. i Odense. (Tr.: Dsk. KL. III. 129 f. CCD. IV. 405).

— Miss. til Frederik Reedtz og Palle Rosenkrantz, Kommissarier paa Sjælland. Efter Kongens Befaling har Hr. Jørgen Skeel til Soustrup, Rigens Marsk, Tage Thott til Eriks-holm, Claus Daa til Borreby, Embedsmænd paa Kalø, Sølvits-borg og Dragsholm, og Hans Lindenov til Hundslund Kloster, været samlede, forfattet en Ordinans om, hvorledes fremmede saavel som indfødte i alle Provinserne skal forholde sig, om noget uformodentligt paakom, og først inddelt Sjælland i Fjerdinger, nemlig: Københavns, Kronborg, Frederiksborg, Abrahamstrup og Roskilde Len den første

¹ Jvfr. ndfr. 24. Febr.

Fjerding, Sorø, Antvorskov, Korsør og Sæbygaards Len den anden Fjerding, Kalundborg, Dragsholm og Holbæk Len den tredje Fjerding, og Tryggevælde, Ringsted og Vordingborg Len den fjerde Fjerding, Møen og Samsø hver en Fjerding for sig, og dernæst forfattet den Ordinans, som herved tilsendes dem. De skal i alle Maader rette sig efter denne og sende en Kopi af den til hver af de andre Lensmænd, for at disse ogsaa kan vide at rette sig derefter. K. Sj. T. 24, 49 b.

24. Febr. (Kbhvn.). Ligelydende Miss. til Kommissarierne i Skaane med Inddeling af Skaane i følgende Fjerdinger: Den første: Helsingborg Len, Lugeherred¹, Sønderherred, Nørreherred og Bierreherred; den anden: Landskrone Len og dets Søkant, Rønnebjergherred, Haragersherred og Onsherred; den tredje: Malmøhus Len, Frosteherred, Torneherred, Barreherred og Oxieherred med deres Birker; den fjerde: Trelleborg, Skytsherred og Vemminghøgsherred; den femte: Ystad og dets Søkant, Ingelstedherred og Fersherred; den sjette: Sømmershavn, Albøherred og Jerrestedherred; den syvende: Ous og dets Farvand, Giøngherred og Giersherred; den ottende: Blekinge for sig selv; den niende: Halland for sig selv. Sk. T. 5, 295 b.

— Miss. til Christoffer Ulfeldt. Der tilsendes ham en af de dertil udvalgte Rigsraader forfattet Ordinans om, hvorledes der skal forholdes i denne Tids sælsomme Tilstand, hvorefter han skal rette sig. Hvis det gevorbne Folk, som nu er indkvarteret paa Langeland, tages derfra, skal han paase, at Landet igen bliver vel forvaret af Landfolket, og ellers forordne alt til Kongens og Rigets Tjeneste og Landets Forsvar. F. T. 4, 10 b.

— Miss. til Mogens Kaas, Slammersdorf, Erik Urne og Henning Valkendorf. Der tilsendes dem en af de dertil udvalgte Rigsraader forfattet Ordinans om, hvorledes der skal forholdes i denne Tids sælsomme Tilstand, hvorefter de skal rette sig. De skal sende en Kopi af den til hver af Lensmændene, for at disse kan rette sig efter den. De skal ogsaa ellers forordne alt til Kongens og Rigets Tjeneste og Landets Forsvar. Dersom det gevorbne Folk, der nu er henlagt paa Fyen, tages

¹ Luggude H.

derfra, skal de paase, at de Steder igen bliver vel forvaret af Landfolket. Da Fjenden paa adskillige Steder har bemægtiget sig Skibe, Skuder og Baade, og da det er fornødent, at disse ødelægges, hvor de findes, og Orlogsskibene er for meget kendelige, saa Fjenden kan tage sig i Vare for dem, skal dette besørges fra Købstæderne og andre Steder, som er Fjenden nærmest og bedst beliggende og hvor der er Skuder og Baade til at forrette saadant; disse skal betaales derfor af Landets Kontribution. F. T. 4, 11.

24. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Kommissarierne i Lolland. Den af dem foretagne Inddeling af Lolland og Falster i Fjerdinger godkendes. De skal have godt Tilsyn med alting, og dersom det gevorbne Folk, som er indkvarteret til Landets Forsvar, tages bort, skal de igen besætte Pladserne med Landfolk. Da Fjenden paa adskillige Steder har bemægtiget sig Skibe, Skuder og Baade, bør disse ødelægges, hvor de findes. [Resten af Missivet: om Ødelæggelse af de af Fjenden tagne Skibe, Skuder og Baade, er enslydende med det tilsvarende Stykke af det foregaaende Miss.]. Sm. T. 6, 263.

— (**Nakskov**)¹. Bestalling for Marcus Hess som Løjtnant til Skibs og ellers med Tjeneste til Lands og til Vands, hvor Kongen befaler, med en aarlig Løn af 150 Kurantdlr. og en sædvanlig Hofklædning for sig selv. (Enslydende med Bestallingen for Niels Krag af 13. Febr.). Udt. i Sj. R. 18, 277.

— Miss. til Roskilde Kapitel. Kongen har befalet Frederik Urne, Befalingsmand paa Frederiksborg, at foretage nogen Bygning ved Frederiksborg og har befalet, at Bønderne i Dragsholm, Roskilde, Holbæk, Kronborg og Frederiksborg Len skal forfærdige samme Værk. Men da det vil falde Kronens Tjenere besværligt at gøre det alene, begærer Kongen, at de vil bevilge Kongen til naadigst Behag og Vilje, at Kapitels-, Kirke- og Præstetjenere overalt i nævnte Len, naar de tilsiges af Lensmændene, maa hjælpe Kronens Tjenere med at forfærdige dette afstukne Værk, som det tildeles hvert Len, saa at de før Saa-

¹ Indført efter Bevillingen for Gabriel Marselis af 24. Febr., dateret: Nakskov ut supra.

tiden kan være færdige med at opkaste Jorden. Sj. T. 24, 49. K.

24. Febr. (Nakskov). Miss. til Claus Daa [Dragsholm], Mogens Pax [Holbæk], Gabriel Kruse [Roskildegård] og Frederik Urne [Frederiksborg og Kronborg] om, at Kronens og Gejstlighedens Bønder i deres Len skal arbejde paa Frederiksborgs Befæstning. De skal tildele Bønderne i deres Len deres Anpart, saa at Jordarbejdet kan være endt før Saatiden. Sj. T. 24, 50 b. K. Orig. (til Frederik Urne) i Landsark. i Kbhvn.¹

— Miss. til Palle Rosenkrantz om straks saa hurtigt som muligt at sende til Nakskov 500 Spader, 500 Skovle og 30—40 Hakker af dem, som det er befaleet at lave i Vordingborg Købstad. Sj. T. 24, 50. K.

— Miss. til Christoffer Stensen. Han skal straks lade uddele de 1000 Musketter, der er sendt her til Landet fra Tøjhuset i København, iblandt Bønderne i Lolland og Falster, og dermed bevæbne af de frieste og bedst skikkede, gifte og ugifte, 300 Mand i Falster, 350 Mand i Halsted Len og 350 Mand i Aalholms Len. Han skal anordne, at disse 1000 Bøndersoldater i de to Lande skal være færdige til straks at rykke ud, saa de i Løbet af 3 eller 4 Dage kan samles omkring Nakskov og indkvarteres. Officererne, som skal kommandere Bøndersoldaterne, er allerede antagne og følger med. Hver af Bønderne skal have en Skovl og en Spade med, som kan laanes af de Bønder, der bliver hjemme, saafremt Bøndersoldaterne ikke selv kan bringe dem til Veje. Naar det befales Bøndersoldaterne at rykke op, skal de medbringe 4—5 Ugers Fetalje, hvormed de Bønder, der bliver hjemme, skal forstrække dem. Sm. T. 6, 264.

— Søpas for Løjtnant Rubert Rastricht² med Skude og Folk til Femern og tilbage igen. Sm. R. 5, 109.

25. Febr. (—). Miss. til Jacob Ulfeldt, Landsdommer. Kongen har bevilget Hendrik Rantzau til Smøel og Keye v. Ahlefeldt til Bulcke, Embedsmænd paa Rendsborg og Flensborg, Kongens holstenske Raader, at deres Tjenere fremdeles

¹ Tr. i Udt.: Nyt hist. Tidsskr. IV. 236.
i Overskriften.

² Navnet findes kun

maa beholde deres Kvarter i Ringsted med saa mange Rideheste, som Kongen tilforn har bevilget dem, men ingen Vognheste, dog kun saafremt det ikke befindes, at de har været med til at skyde paa Kongens Vildtbane. De skal herefter ganske afholde sig fra Skyden paa Vildtbanen og ellers forholde sig skikkelig i deres Kvarter efter Kongens Ordinans i alle Maader, saafremt de ikke vil have forbrudt deres Kvarter. Sj. T. 24, 50 b. K.

25. Febr. (Nakskov). Miss. til Frants Rantzau, Statholder. Kongen har ladet tilskrive Peder Basse til Sørup, Befalingsmand paa Møen, at han skal lade de paa Møen liggende Soldater straks begive sig til Nakskov. Derimod har Peder Basse tilkendegivet, at Hans Hendrik Hadtsfeld, Løjtnant over samme Folk, vægrer sig ved at drage nogetsteds hen, førend hans Kaptejn Henning Lutermund¹, som for nogen Tid siden er rejst til København, kommer tilstede igen, tilmed da Soldaterne ikke vil afsted, førend deres Kaptejn kommer og giver dem deres resterende Lønninger. Frants Rantzau skal alvorligt og strengeligt tilholde nævnte Kaptejn Henning Lutermund, ufortøvet at forføje sig til Møen til sine Soldater og siden hurtigt begive sig med dem til Nakskov. Sj. T. 24, 51. K.

— Miss. til Peder Basse [Lensmand paa Møen]. Nærværende Supplikanter Rasmus Jensen og Karen Hanses i Larbek² paa Møen har berettet, at de begge har bortfæstet deres Part i den Gaard, de boer i, hvormed de mener ikke at have forbrudt deres Ret, men at Peder Basse uden Lov og Ret har frataget dem deres Kvæg og Gods og hvad de har at holde Bolig med, samt Rugsæden, som de havde saæet til Gaarden, saaledes som han kan se af deres hosfølgende Supplikation. Han skal indsende Erklæring herom til Kancelliet. Sj. T. 24, 51 b.

— Miss. til Lensmændene³ i Sjælland, Fyen og Møen om at lade arrestere alle inden- og udenlandske Skibe, Skuder og Baade og indtil videre ikke tillade dem at sejle fra Landet, med mindre der kommer nogen, som har Kongens eller Statholderens Pas og skal overføres over Færgstederne. Sj. T. 24, 52. K. (Tr.: CCD. IV. 405).

¹ Sj. T. har Fejlskrift: Lutermund.

² Lerbæk, Fanefjord S.

³ De opgænes alle i Konk.

26. Febr. (Nakskov). Miss. til Borqvort Rud. Kongen har befaleet Christoffer Stensen til Grimsted, Øverste i Lolland og Falster, at udtage nogle Bønderknægte i disse Lande, men da det for Tidens Kortheds Skyld vil falde denne vanskeligt, skal Borqvort Rud efter samme Befaling straks og uden Forsømmelse i Halsted Klosters Len udskrive saa mange Folk, som Christoffer Stensen har faaet Befaling til at udtage i samme Len, hvilken Udskrivning dog ikke skal have noget at gøre med den Befaling, der er udstedt til Laurits Grubbe til Gammelgaard, Befalingsmand i Halsted Kloster, og Borqvort Rud selv om at udskrive hver femte Mand til Rigets Forsvar, men de ovenfor omhandlede Folk skal udtages af det Landfolk, som allerede er udskrevet og bevæbnet og har sine Officerer. Sm. T. 6, 265.

— (**Kbhvn.**). Miss. til Fru Karen Rostrop om at lægge 6 Gaarde i Skafterup By i Vindinge Sogn i Flakkebjerg Herred¹, som Kongen har faaet til Mageskifte af Axel Arenfeldt til Banes, ind under Salte Slot, hvormed hun er forlenet, indskrive dem i Jordebogen og ellers forholde sig dermed efter hendes Forleningsbrev. Sj. T. 24, 52. K.

27. Febr. (—). Aab. Brev om Forbud indtil videre mod Udførsel af Korn eller anden Proviant fra København. Sj. R. 18, 277 b. (Tr.: KD. III. 71 f. CCD. IV. 405 f.).

— Miss. til Jørgen Urne. Da en Del af Adelen i Sjælland ikke har erlagt den bevilgede Pengehjælp, som han har faaet Kongens Befaling til at oppebære, da han var Ritmester dér, skal han snarest til Kancelliet indlevere en Fortegnelse paa dem, der endnu resterer med Pengehjælpen, for at den kan affordres dem. Sj. T. 24, 52 b. K.

— Miss. til Frederik Reedtz. Da en Del af Adelen i Sjælland ikke har erlagt den bevilgede Pengehjælp, som han har faaet Befaling til at oppebære, skal han skrive til dem, der endnu resterer med den, at de skal erlægge den snarest til ham. Dersom de saa ikke gør det, skal han, da Adelen selv

¹ Gaardene er ikke opregnede. Paa den dertil beregnede tomme Plads er skrevet: „Och findes godtsit videre udi mageskiftet“.

har vedtaget den, uden nogen Proces tage Oppebørslen af deres Gods, indtil han paa Kongens Vegne bliver betalt, og siden skal Godset følge sin rette Ejermand. Han skal snarest indsende Erklæring herom til Kancelliet. Sj. T. 24, 52 b. K.

27. Febr. (Kbhvn.). Ligelydende Miss. til Gregers Krabbe om den resterende Pengehjælp fra Adelen paa Fyen. Udt. i Sj. T. 24, 53 og i K.

— Miss. til Borgemestre og Raad i København om Fordelingen af den af Byen bevilgede Krigshjælp til Kongen, 15,000 Speciedlr. Sj. T. 24, 53. K. (Tr.: KD. V. 103).

28. Febr. (—). Bestalling for Christian Jokimsen som Kaptejn over det udskrevne Landfolk i N. [Enslydende med Bestallingerne af 23. Febr., men uden Angivelse af Landsdelen]. Udt. i Sj. R. 18, 276 b.

— (**Nakskov**). Miss. til Borqvort Rud og Christoffer Stensen. De skal mønstre det tyske Folk, som er kommet dertil fra Møen, de engelske Soldater, som ligger i Nakskov, og dem, som kommer fra Stubbekøbing, og forfærdige rigtige Ruller paa dem. Sm. T. 6, 265.

— Miss. til Jost Høg om at optage Otte Lauritsen og Jørgen Laursen, Sønner af Borgemester Laurits Skriver i Nakskov, i Sorø Skole blandt de ikke-adelige, naar der bliver Plads ledig, sætte dem under Disciplin og forholde sig med dem som med de andre Skolebørn. Sm. T. 6, 266.

— Miss. til Laurits Grubbe. Han skal blandt Bønderne i hans Len [Halsted Kloster] anordne, at der hver Dag holder 4 eller 6 gode Holdsvogne i Nakskov for Kongens Kvarter; dog maa ingen age, med mindre de faar Seddel derpaa af Kongens eget Kvarter. Sm. T. 6, 266.

29. Febr. (—). Søpas for Villum Mathisen, Borger i Flensborg, til, naar han har fuldendt den ham nu af Kongen paalagte Rejse, med sin Skude at søge sin Næring i Kongens Riger og Lande, paa hvilke Steder det synes ham godt, dog skal han under Fortabelse af Ære, Liv, Skude og Gods holde sig borte fra de af Fjenden besatte og andre fordægtige Steder og ikke gøre dem nogen Tilførsel eller Undsætning. Sm. R. 5, 109 b.

— Ligelydende Søpas for Hans Budde, Niels Friis og Claus Tønder af Eklenferde og Peder Eriksen og Casten

Mogensen af Lante Holsten paa deres fælles Skude. Udt. i Sm. R. 5, 109 b.

1. Marts (Kbhvn.). Kvittansiarum til Christoffer Urne til Aasmark, Høvedsmand paa Nykøbing og Aalholm Slotte, og Axel Arenfeldt til Basnes, Generalkrigskommisarius, som i Overværelse af Hr. Christian Friis til Kragerup, Kansler, Hans Lindenov til Hundslund, Høvedsmand paa Kalundborg, og Frants Rantzau til Rantzausholm, Statholder i København, har gjort Kongen Regnskab for deres Indtægt og Udgift som Rentemestre fra 1. Maj 1623, da Axel Arenfeldt først blev forordnet til at forestaa Rentemesterbestillingen sammen med Christoffer Urne, til 1. Maj 1625. De blev paa disse to Aars Regnskaber skyldig: 14 Portugaløser, 44^{1/2} Rosenobel, 43^{1/2} Guldridder, 4469 enkende Rdlr. 1 Ort 9 Sk., 24,249 Rdlr. ^{1/2} Sk. ^{1 1/2} Penninge i Sølv mønt, regnet til 96 Sk. paa Daleren, 540 Dlr. i russisk Mønt, hver Daler til 40 Deninger¹, 692^{1/2} Krone ^{1/2} Ort Kroneguld i Guldkæder, 24^{1/2} Lod 1 Kvintin smeltet Kroneguld, 6^{1/2} Lod 1 Kvintin smeltet rinsk Guld, 57 Diamanter med deres tilhørende Guldkaster², 20 Kontrafejer af Kongen af Kroneguld, støbte og aftrykte efter den sidste Patron, hvert stafferet med en emaljeret Guldkrans, 1 Kontrafej af Kongen af Kroneguld efter den først udskaarne Patron, stafferet med en emaljeret Guldkrans, 1368 Lod forgyldt Sølv, 96 Lod halvforgyldt Sølv, 1 forgyldt Sølvskib med 1 Perlemoder, vejer tilsammen 99 Lod, 462 Lod hvidt Rusølv, en Guldring med 3 Diamanter, i Stedet for en Guldring med 1 Diamant 60 Rdlr., hvilket Guld, Guldringe, Ædelstene, Penge og Sølv Axel Arenfeldt har modtaget i Rentekammeret. Desuden findes af de nævnte 2 Aars Regnskaber i Behold 6744 Rdlr. 19^{1/2} Sk. 4 Penninge i Gældsbreve og Haandskrifter, der ikke vedkommer deres Regnskaber, men som de forrige Rentemestre eller deres Arvinger skal betale. Sj. R. 18, 278.

— Kvittansiarum til Axel Arenfeldt, der i Overværelse af de i det foregaaende Missive nævnte har gjort Kongen Regnskab for sin Indtægt og Udgift som Rentemester fra 1. Maj 1625, indtil hvilken Dag han har aflagt Regnskab sammen med Christoffer Urne, og fra hvilken Dag han blev for-

¹ = Denga, ^{1/2} Kopek.

² Nedertysk: Indfatning.

ordnet til ene at staa for Indtægt og Udgift¹, og til Nytaarsdag 1626, da han blev beordret til Kongen paa Togtet til den nedersachsiske Kreds's Forsvar som Generalkrigskommissarius. Han blev paa disse 8 Maaneders Regnskab skyldig: 3² Portugaløser, 39¹/₂ Rosenobel, 43¹/₂ danske Guldridder, 4107 enkende Rdlr. 1 Ort, 150 Rdlr., regnet til 96 Sk., 540 Dlr. i russisk Mønt, hver Daler til 40 Denninger³, 692¹/₂ Krone ¹/₂ Ort [Kroneguld] i Guldkæder, 24¹/₂ Lod 1 Kvintin smeltet Kroneguld, 6¹/₂ Lod 1 Kvintin smeltet rinsk Guld, 57 Diamanter i deres tilhørende Guldkaster, 20 Kontrafejer af Kongen af Kroneguld, støbte efter den sidst udskaarne Patron, hvert med en emaljeret Guldkrans, 1 Kontrafej af Kongen af Kroneguld efter den sidst⁴ udskaarne Patron, 1368 Lod forgyldt Sølv, 96 Lod halvforgyldt Sølv, et forgyldt Sølvskib med 1 Perlemoder, vejer tilsammen 99 Lod, 462 Lod hvidt Rusølv og en Diamantguldring med 3 Diamanter, hvilken Beholdning han har leveret til Christoffer Urne, der nu er Rentemester og som fremdeles skal gøre Regnskab derfor. Sj. R. 18, 282.

1. Marts (Kbhvn.). Kvittansiarum til samme paa hans Regnskab som Rentemester fra 1. Maj 1623, da han først blev forordnet til at forestaa Rentemesterbestillingen sammen med Christoffer Urne til Aasmark, til 1. Maj 1625, og fra 1. Maj 1625, da han alene forestod Rentemesterbestillingen, til Nytaarsdag 1626, da han blev forordnet til Generalkrigskommissarius paa Togtet i Tyskland til den nedersachsiske Kreds's Forsvar, medens afdøde Offe Høg til Toedbylle blev forordnet til at forestaa Rentemesterbestillingen og han selv blev Rentemesterbestillingen kvit. Han blev aldeles intet skyldig. Sj. R. 18, 285 b.

— Kvittansiarum til samme, som i Overværelse af Hr. Christian Friis til Kragerup, Kansler, Claus Daa til Rafnstrup og Frants Rantzau til Rantzausholm, Statholder i København, Embedsmænd paa St. Knuds og Munkelie Klostre, Dragsholm

¹ Beholdningen opgives enslydende med det, der i det foregaaende Kongebrev opføres som det, han blev skyldig. ² Der skal maaske læses: ni. ³ Denga. ⁴ Fejlskrift for: først, se foregaaende Kongebrev.

og Dronningborg Slotte, har gjort Kongen Regnskab for sin Indtægt og Udgift som Generalkrigskommissarius for Kongens og den nedersachsiske Kreds's Armee fra Nytaarsdag 1626 til Nytaarsdag 1628. Der var i Behold 69 Rdlr. 29 Sk. 2½ Alb., hvilke han har ladet indlevere i Rentekammeret. Han blev aldeles intet skyldig. Sj. R. 18, 287.

1. Marts (Nakskov). Miss. til Kommissarierne i Lolland og Falster. Det berettes, at de skal have paatvunget Købstæderne i Lolland og Falster alene Krigens Byrde, „hvortil de dog ikke til den anbefalede commissariatus officium er udtagne (thi dersom Kongen havde villet haft Kronens Stæder ruineret, da har han dem ikke dertil nødig)“. De skal udføre forskrevne deres Hverv saaledes, at Landene kan blive ved Magt. Sm. T. 6, 267.

— Ekspektancebrev for Pros Knudsen til Nørholm, kgl. Sekretær, paa det første Prælatur eller Kannikedom, som bliver ledigt i Danmark eller Norge og som han begærer at faa. Naar han andrager om et saadant, vil Kongen ydermere meddele ham Stadfæstelse og fuldkommen Forlening derpaa. Orig. Sj. R. 18, 290 b¹.

— Miss. til Laurits Grubbe om straks i Eftermiddag at sende 12 gode Læs ren Halm til Nakskov til Soldaterne til at ligge i. Sm. T. 6, 267.

2. Marts (—). Miss. til Christoffer Urne om straks at lade skaffe fornøden ren Halm til Rødby til Skibene til Soldaterne til at ligge i. Sm. T. 6, 268.

— Miss. til Statholderen. Det berettes, at der er opstaaet Uenighed mellem Greven af Mongommeri og en af hans Kaptejner, Kaptejn Lagrance, og Kongen har befalet Greven af Solms, Krigsraadets Præsident, at anstille en upartisk Krigsret over deres Uenighed. Da Greven af Mongommeri ved Kongens Tjeneste er forhindret i at møde for Krigsretten, skal Statholderen tilholde Lagrance at blive i København, til Greven kommer tilbage igen og kan føre Sagen med Lagrance for Retten. Sj. T. 24, 53 b. K.

— Miss. til Tage Thott Ottesen [Sølvitsborg] og Malte Juel

¹ I Sj. R. er Datoen glemt.

[Christianopel]. Da Dronning Sophia, Kongens Moder, behøver en Del Enebærstager, skal de, naar hun sender dem sin Fuldmægtig, lade denne faa saa mange Enebærstager, som Dronningen behøver. Sk. T. 5, 296.

3. Marts (Nakskov). Miss. til Gabriel Kruse om at anordne, at Bønderne i Tore¹ og Sømme Herreder i hans Len [Roskildegård] skal hjælpe Bønderne i Københavns Len med at forfærdige det Værk uden Vesterport for København, hvorimod de skal forskaanes for tilsvarende Arbejde ved Frederiksborg Slot. Sj. T. 24, 53 b. K.

5. Marts (—). Ordinans for Hendrik Vind til Klarupgaard, Admiral, paa hans Togt med Skibe og Skuder og indehavende Soldateska til Femern. Skibene: Sælhunden, den flyvende Fisk, Mynden, Haren, den marstrandske Gallej og den blaa Orm, skal gaa til Rødby og derfra tilkommende Lørdag [10. Marts] medtage alle de Skuder og Krejerter med Soldater, Skyts og Ammunition, som findes dér, og forføje sig henad Femernsund. Ved Pudtken skal han lade fornævnte Skuder og Skibe gaa til Ankers, undtagen dem, paa hvilke der er Fransk-mænd, de skal tages med til Femernsund. Naar de ankommer dertil, skal de anstille sig, som om de vil gaa i Land med hele Styrken, men skal dog intet tentere, uden at Fjenden begiver sig til den anden Ende af Landet, hvor det virkelige Anfald sker. Hummeren, Havhesten og Nassov samt alle de Skuder og Skibe, som ligger ved Albuen, skal tilkommende Fredag Nat gaa til Sejls og holde sig i Farvandet imellem Rødby og Femern, indtil de derfra ventede Skibe og Skuder ankommer. Saa skal hele Flaaden, smaa og store Skibe, sætte deres Kaas henad Femern til, de tre nævnte Skibe med alle Skuder og Krejerter, undtagen de, paa hvilke Franskmændene er, sætte under Pudtken og dér snarest muligt sætte Folket og Skytset i Land og afvente videre Ordre. Sj. R. 18, 291.

— Miss. til samme. Der tilsendes ham Ordinansen om, hvorledes han skal forholde sig med Kongens Skibe, Gallejer, Skuder og Krejerter og de ombordværende Soldater paa Togtet til Femern. Han skal give Skibshovedsmændene og Officererne

¹ Tune Herred.

Instruktion, hvorefter hver af dem skal rette sig. Sj. T. 24, 54. K.

5. Marts (Nakskov). Bevilling for Søren Sørensen, Borgemester i Maribo, til fra Lolland til Holland at udføre 20 Læster Hvede mod hans udgivne Revers om igen til Landet at ville indføre Humle og Salt for forskrevne Hvede. Sm. R. 5, 110.

6. Marts (—). Miss. til Hans Nielsen i Odense. Det berettes, at afdøde Sigfred Pogwisch har givet ham Fuldmagt til at indkræve al hans Gæld i Danmark hos hans Debitorer, enten med det gode eller ved Retten, og har kontraheret med ham om, hvad han skal have derfor, og at han allerede har faaet Udlæg for en Del deraf, medens en Del endnu hænger ved Retten. Da Kongen selv har overtaget det øverste Formynderskab for Sigfred Pogwisches Børn og vil have endelig Oplysning og Rigtighed om disses fædrene Arv og Formue, har Kongen overdraget Sigfred Pogwisches Fader, Christoffer Pogwisch til Hagen, Underformynderskabet og paalagt ham at indhente sikker Underretning og rigtigt Regnskab om alting. Det befales derfor Hans Nielsen, naar Christoffer Pogwisch og hvem Kongen kommitterer dertil med denne, anmoder ham derom, at gøre dem Rigtighed og Regnskab for, hvad han har faaet ind af nævnte Gæld, Penge og Gods, og for alt hvad han har haft under Hænder af den afdødes Gods, for at de siden kan afgive fuldkommen Beretning derom til Kongen og denne kan se, at der sker bemeldte Børn, hvad der er ret og billigt. De af Sigfred Pogwisch's Sager, der endnu ikke¹ er bragt til Ende, skal han udføre med det gode eller ved Retten efter Kontrakten. F. T. 4, 11 b.

— Miss. til Hans Matsen, Færgemand ved Taarsøfærge, om ufortøvet samme Aften at forføje sig til Spatsberg² paa Langeland med begge sine Færger og dér afvente videre Befaling fra Christoffer Ulfeldt til Svenstrup, Embedsmand paa Tranekær Slot, og med al Flid uden Forsømmelse forrette, hvad denne paa Kongens Vegne befaler ham. Sm. T. 6, 268.

— Miss. til Christoffer Urne. Da Kongen tilforn har ladet

¹ Ordet: ikke er glemt.

² Spodsbjerg.

forbyde, at Skibe og Skuder maa sejle fra Landet uden Kongens eller Statholderens Pas, tillades det nu efterskrevne Officerer, som er aftakkede af Kongens Tjeneste, nemlig Major Magnus Kreitner, Ritmester Oderschi, Kaptejn Hierald Doffski, Hans Heetell, Mathias Rother og Melchior Lange, med deres 4 Tjenere at sejle her fra Landet til Lybæk, naar Skibene og Skuderne med det til den forehavende Entreprise bestemte Krigsfolk er afsejlede, hvis der da er nogen Skude tilbage, som vil til Lybæk. Sm. T. 6, 269.

7. Marts (Nakskov). Miss. til Jørgen Vind, Thomis Noll og Sten Villomsen. De har tidligere faaet Kongens Befaling, Jørgen Vind¹ til at overtage Værgemaalet for Christian Uldrik Gyldenløve efter Christoffer Urne til Aasmak, Embedsmand paa Aalholm Slot, og kvittere ham derfor, og Thomis Noll og Sten Villomsen² til at være tilstede ved Overleveringen. De skal nu rette sig efter Befalingen, Jørgen Vind skal overtage Værgemaalet og Thomis Noll og Sten Villomsen være tilstede ved Overleveringen. Sj. T. 24, 54. K.

— Miss. til Rasmus Jørgensen, Tolder i Rødby. Naar dette Brev overleveres ham, skal han iligen og uden al Forsømmelse lade alle Borgerne i Rødby spænde deres egne Heste for de to Stykker, som Kongen har ladet føre dertil, og med Krudt, Kugler og alt andet Tilbehør med deres egne Heste og Vogne uden nogen Forsømmelse straks i Nat føre dem til Nakskov. Sm. T. 6, 269.

— Miss. til Laurits Grubbe og Christoffer Urne. De skal ved første Lejlighed lade deres Ridefogder optegne, hvilket Skibstømmer der findes tilovers omkring Nakskov, enten i Skovene, paa Slotsøen eller andetsteds, med Angivelse af Længde, Bredde og Tykkelse og sende Fortegnelsen til Frants Rantzau til Rantzausholm, Statholder i København og Embedsmand paa Dronningborg. Sm. T. 6, 270.

8. Marts (Kbhvn.). Bestalling for N. N. som [Major og] Kaptejn over det udskrevne Landfolk, Majorerne med en maanedlig Løn af 40 Speciedr., Kaptejnerne med en maanedlig Løn af 30 Speciedr. [Ensyldende med Bestallingen for Ma-

¹ 14. Okt. 1627.

² 30. Dec. 1627.

jorer og Kaptejner af 23. Febr. s. A.]. — Antagne den 11. Febr. af Kongens Kommissarier med Løn fra 15. Februar, Bestallingen dateret 8. Marts: Sjælland og Skaane: Majorerne Lax og Evert [Helms] og førstnævntes Løjtnant Hans Rittebergh. Kaptejnerne: Christoffer Pens og hans Løjtnant David Modicken, Johan Styrvert, Joest Nielassen paa Bornholm, Hermen Hendrik og hans Løjtnant Peder Henike, Jokim Hollaksen og hans Løjtnant Jacob Hansen, Christian Brandt og hans Løjtnant Jørgen Juel, Christoffer Muus og hans Løjtnant Jokim Paneran, Frederik Lauritsen, Albret Königgam, Mikkell Walter, Christoffer Kaas Giortsen, Jørgen Lauder, Jonas Harildsen Brocke og hans Løjtnant Jacob Brandt, Anders van Frede paa Bornholm, Peder Fasche paa Samsø, Jürgen Matisen og hans Løjtnant Henrik Mansening, Arnt Hermansen og hans Løjtnant Peder Frederiksen, Herman Krebs og hans Løjtnant Anders Clausen, Anders Varbierre, Jens Rasmussen, Casten Husappel, Hans Korn von Nyebech NB. Hans Thurnicht v. Nykircke¹, Laurits Skaaning, Peder Goelbeck, Jürgen Mengel, Jürgen Holstein og hans Løjtnant Abraham Poley, Jahan Stenshorn, Hendrik v. Ahlefeldt, Alexander Neren og hans Løjtnant Jacob Anders, Jacob Grubbe, Morten Venstermand, Jørgen Mattias og hans Løjtnant Peter Thilli, Kolhase, Jürgen Mathis von Schennitz, Christian Jokimsen og Villom Nielsen. — Antagne den 15. Febr. med Løn fra s. D.²: Mikkell Ratt, Mikkell Ernde (?) og Albert von Buckstardt, de to sidstnævnte bevilgede af Hr. Jørgen Skeel, Albert Lumbsdell, Ludvig de Werm og Jahan Müller von Osnabruch. Sj. R. 18, 289.

9. Marts (Nakskov). Pas for Christoffer Pogwisch til Hegen, der til Foraaret agter sig herfra til København i Sjælland eller til Skaane og opholde sig dér en Tid lang i denne besværlige Tilstand. Sm. R. 5, 110.

¹ Disse to Navne med NB. imellem er skrevet i samme Linje, medens Navnene ellers staar under hverandre. ² Opstillingen af disse og de følgende i Sj. R. opregnede Officerer gør Dateringen af Bestallingerne usikker. Formentlig er Bestallingerne for de ovenstaaende daterede 8. Marts, for de efterfølgende henholdsvis 8. og 23. April og 1. Maj s. A., hvor de er gengivne.

9. Marts (Nakskov). Ligelydende Pas for Jokim Rantzau med Hustru, Børn, Folk og medhavende Gods. Udt. i Sm. R. 5, 110 b.

— Miss. til Borkart Rud. Han skal anordne, at de Soldater, baade de gevorbnede og Landfolket, som er indskibede ved Rødby, straks igen sættes i Land og marscherer til Nakskov, saa de tilligemed de andre, der er dér, kan indskibes ved Albuen, naar Vejret tillader det. Han skal tilsige de Orlogsskibe og Gallejer, som ligger dér, straks igen at forføje sig til Nakskov til Kongens andre Skibe, der ligger ved Albuen. Ligeledes skal han befale de derværende Skuder og Krejerter at forføje sig til Nakskov og dér indtage al Provianten, som Bønderknægtene og Knægtene skal have med sig, da Kongen vil have alt Folket samlet og indskibet dér. Det Folk, som skulde have været indskibet ved Taarse Færge, skal indkvarteres deromkring i Landsbyerne, til Vejrliget forandrer sig, og da indskibes. Sm. T. 6, 270.

10. Marts (—). Konfirmation paa et Maribo den 17. Marts 1622 udstedt Brev, ved hvilket Hans Staffensen, Forstander for den kongelige Skole Sorø i Sjælland, paa Skolens Vegne har bevilget Jacob Lauritsen, Ridefoged over det tidligere Maribo Kloster, og hans Hustru en af Maribo Klosters Haver, kaldet Liusmose, liggende Vesten for Maribo paa Bøgeskoven op til Nørresøe, i sin Længde, Bredde og Vidde, som den er indhegnet og befattet, saavidt som Maribo Kloster hidtil har ladet den bruge, paa hans og hans Hustrus Livstid eller saa længe dem lyster, foruden Fæste. De maa gøre sig den saa nyttig, som de bedst kan, med Ejendom, Pløjeland og Græsgang, dog maa de ikke befatte sig med Oldenskov eller Underskov videre end til nødtørftigt Gærdsel til at vedligeholde Gærderne. Jacob Lauritsen og hans Hustru skal give en aarlig Leje til den kgl. Skole paa 4 Kurantdlr., at betale hver St. Martini Dag. Naar de ikke længer vil have den, skal den atter komme til Klosteret og Skolers Forstandere, der selv skal raade over, hvem de vil leje den til; dog skal Jacob Lauritsens og hans Hustrus Arvinger, hvis de begærer den til Leje efter disses Død, være nærmest før nogen anden. Sm. R. 5, 110 b.

— Miss. til Laurits Grubbe. Han skal ufortøvet forføje sig til Sønderherred og dér sammen med Borqvard Rud til

Sæbygaard, tilforordnet Krigskommissarius, denne Gang for Tidens Kortheds Skyld hjælpe med til at indkvartere det til Albuens ankomne Krigsfolk, da Rud alene ikke kan forrette det og Laurits Grubbe bedre kender Bøndernes Lejlighed. Sm. T. 6, 271.

11. Marts (Nakskov). Miss. til Erik Urne og Gregers Krabbe. Da Kongen har forlenet Henning Valkendorf til Glorup med Odensegaards Len og de tilforn¹ har faaet Befaling til at overlevere ham Lenet, hvilket dog endnu ikke er sket, befales det dem nu straks at overlevere Henning Valkendorf Lenet og erklære sig om, hvorfor Overleveringen ikke allerede er sket. F. T. 4, 12.

12. Marts (Kbhvn.). Miss.² til Kommissarierne i Landene³. Da der er kommet sikre Tidender om, at Fjenden har bemægtiget sig Verneminde og andre Kvarterer om Rostock og Stralsund og andre Steder ved Østersøen, og det fremgaar af disse Stæders Resolutioner og Erklæringer, at de, hvis det er Fjendens Alvor, ikke tør nægte ham deres Skibe og Skuder, skal Kommissarierne med Vagt og anden Ordinans have Indseende med, at Landet kan sikres mod alle Indfald, saa vidt Gud vil give sin Naade. Sj. T. 24, 54 b. K.

— Miss. fra Rigsraadet til nogle af Raadet og de danske Officerer: Hr. Jørgen Skeel, Christen Holck, Hr. Albert Skeel, Otto Skeel, Thomis Friis, Anders Friis, Knud Gyldestjerne, Otte Marsvin, Jørgen Grubbe, Tygge Brahe, Peder Lange og Jørgen Arenfeldt⁴. Efter Kongens Befaling til Rigsraadet anmodes de om at komme til København den 19. Marts for at forhandle om noget Kongen og Riget magtpaaliggende. Sj. T. 24, 55. K.

— Miss. fra Rigsraaderne Hr. Christian Friis og Frants Rantzau til Kommissarierne i Skaane. Da Hendrik Hvitfeldt beklager sig over, at Bønderne i hans Len [Landskrone] ikke længer er i Stand til at underholde de Soldater, som ligger i Helsingborg, skal Kommissarierne lade det Kompagni, som nu

¹ 19. Febr. 1628. ² Underskrevet af Claus Daa, Frederik Reedtz, Palle Rosenkrantz, Tage Thott Ottesen, Tage Thott Andersen, Falk Lykke, Mogens Kaas og Hans Lindenov. ³ Konc. er stilet til Hr. Jørgen Skeel. ⁴ Udfør de to sidste Navne er tilføjet: Ingen Kundskab.

en Tid lang har ligget i Helsingborg, afløse af et andet; thi de eragter det nødvendigt, at der ligger et Kompagni Soldater dér, „efterdi det er paa en Pas“. Sk. T. 5, 296 b.

12. Marts (Nakskov). Miss. til Claus Brockenhuus. Han har andraget Kongen om Udsættelse dette Aar eller til førstkommende St. Hans med Betalingen af 3000 Rdlr., som han skylder Kongen, for hvilke Kongen har manet ham og hans Forlovere, Eiler Qvitzov til Lykkesholm og afdøde Jørgen Ascherslebens Arvinger, at holde et adeligt Indlager i København. Kongen har ikke kunnet bevilge ham dette, da disse Penge er anvist Hr. Otto Ludvig, Vild- og Rhingreve, Kongens Hofmarskal og Oberst, til Betaling af hans resterende Besolding, men Kongen tillader, at han og hans Forlovere maa være forskaaned for at holde Indlager i København, hvorimod de straks skal inddrage i et adeligt Indlager i Odense og ikke uddrage af det, før de har betalt Rhingreven de 3000 Rdlr. F. T. 4, 12.

13. Marts (—). Kvittans til Claus Brockenhuus til Broholm paa 180 Rdlr. in specie Renter fra Helligtrekonger 1627 til Aarsdagen 1628 af 3000 Rdlr. in specie, som han er Kongen skyldig efter et Hovedbrev, i hvilket Eiler Qvitzov til Lykkesholm og afdøde Jørgen Aschersleben til Norskouf er Forlovere. Renterne er indbetalt i Kongens eget Kammer. F. R. 3, 402.

15. Marts (—). Miss. til Sigvordt Grubbe. Der er opstaaet Trætte mellem Hendrik Gyldenstjerne til Svanholmb, Befalingsmand i Frøste Herred og Holme Kirke¹ og Landsdommer i Skaane, paa den ene Side og Hercules Hansen i Neldager paa den anden Side om et Brev, som sidstnævnte har tilskrevet Mourits Podebusk til Kraberup, hvilken Sag er ordelet til Herredstinget. Kongen har tilforn² ladet udgaa Befaling til Peder Galt til Tiselholt, Skibshøvedsmand, om at paakende denne Herredstingsdom, da Hendrik Gyldenstjerne, som er Herredsfogdens Overdommer, ikke kan dømme i sin egen Sag, men da Peder Galt nu ved Kongens Bestilling er forhindret i at efterkomme denne Befaling, skal Sigvordt Grubbe sidde Landsting i Hendrik Gyldenstjernes Sted og adskille Parterne ved en endelig og

¹ Helne Kirke. ² 16. Sept. 1627, jvfr. om samme Sag 20. Juni 1627.

retmæssig Dom. Ligeledes har Hercules Hansen berettet, at Hendrik Gyldenstjernes Foged Hans Clausen har paaført ham en langvarig Trætte, hvori Hendrik Gyldenstjerne ogsaa er interesseret og derfor heller ikke kan dømme. Han skal ogsaa adskille Hercules Hansen og hans Modpart Hans Clausen i denne Sag ved endelig Dom. Sk. T. 5, 296 b¹.

15. Marts (Nakskov). Miss. til Hr. Anders Bilde. Da Bønderne i Hof Sogn i Bierre Herred i Skaane har andraget om nogen Forskaansel for den paabudne Madskat, har Kongen bevilget, at de maa fritages for den halve Madskat. Sk. T. 5, 297 b.

— Miss. til Mogens Kaas om at mønstre begge de fyenske Kompagnier Ryttere og reducere dem til et under Anders Bilde til Damsboe, Ritmester. F. T. 4, 12 b.

— Miss. til Christoffer Ulfeldt. Han skal sende alt Trosset og Bagagen, som er kommet over med Soldaterne fra Langeland, tilbage igen dertil og indtil videre lade dem forblive i deres forrige Kvarter. F. T. 4, 13.

— Ligelydende Miss. til Peder Basse om Tros og Bagage, der er kommet fra Møen. Udt. i F. T. 4, 13.

— Miss. til Kommissarierne i Fyen. De har tilforn faaet Befaling til at indkvartere det dér i Landet liggende Krigsfolk baade hos Kronens og Adelens Bønder, Ugedagstjernerne alene undtagne, men det berettes nu, at en Del af Adelens Sædegaarde er bortfæstede til Bønder og en Del forpagtede af andre ufri Folk, Borgere og Fogder, og at disse Gaarde og tilliggende Bønder (som var Ugedagstjenere til dem, da Adelen selv sad paa Gaardene eller holdt deres befuldmægtigede Fogder paa dem) endnu er fri for Indkvartering. De skal nu indkvartere paa disse af ufri Folk forpagtede og fæstede Sædegaarde og hos de tilliggende Bønder, ligesom hos Kronens og Adelens Bønder, som ikke er Ugedagstjenere, da ingen uden disse skal være fri. F. T. 4, 13.

— Konfirmation paa alle de Friheder og Privilegier, som Frederik II. og alle andre fremfarne Konger af Danmark

¹ Tr.: Vedel Simonsen: Elvedgaards Hist. 1. H. 123 f.

har givet og stadfæstet for Nakskov Købstad. Sm. R. 5, 111 b.

15. Marts (Nakskov). Bevilling for Lisbet Andersdatter, Enke efter Casten Nielsen, fordum Borgemester i Nakskov, til, saa længe hun lever, at bygge og bo i Nakskov fri for al kongelig og borgerlig Skat og Tyngte. Sm. R. 5, 112.

— Miss. til Laurits Grubbe. Han skal gøre alvorlig Anordning om, at Bønderne i hans Len [Halsted Kloster] ugentlig fører Ved til Nakskov, saa at Borgerskabet sammesteds for billig Betaling af dem kan faa det nødvendige Brændsel til Brygning og Bagning af det, de skal levere til Flaaden, saa at denne ikke skal lide Bræk eller opholdes efter det Øl og Brød, den skal have. Sm. T. 6, 272.

— Miss. til Christoffer Urne om at forhandle med Bønderne i hans Len [Aalholm] om at yde mindst Halvparten af den sidst paabudne Skat i rede Penge og Resten i god, tjenlig Proviant efter Skattebrevens Indhold. Sm. T. 6, 272.

— Ligelydende Miss. til Laurits Grubbe om Bønderne i hans Len [Halsted Kloster]. Sm. T. 6, 272.

16. Marts (—). Memorial om, hvad der skal foreslaas det jydsk Raad og den jydsk Adel om Jyllands Tilbageerobring: 1. Hvor, naar og hvorledes Folket skal samles, og at det sker paa de Steder, hvorfra de med en Slags Vind kan gaa, hvorhen de skal, 2. Skuder, Skibe og Baade, saa mange som er fornødne, med Folk og nødtørftig Proviant, paa de Steder, hvor Forgaderingen¹ skal være, og det i Tide. 3. Nogle af Raadet og Landsaatterne, som med Prinsen og Rigens Marsk kan dirigere det hele Værk. 4. Dygtige Proviantkommissarier, som i Tide kan anordne al Ting. 5. En Admiral over Skuder og Skibe hos Arméen. 6. En Generalartillerimester, som i alle Maader kan anordne al Nødtøft. 7. Hvorledes der skal forholdes med Justitien, og hvem der skal beklæde den. 8. Hvorledes Ryttere og Knægte kan bringes op at marschere med det første. 9. At forsyne Rytteriet med Artilleriet

¹ Holl.: Vergadering, Forsamling.

² Føjl Nummerering.

og Bagageheste med Hø og Havre paa det Sted, hvor de skal forsamles, og paa Skuderne, om Vinden ikke straks føjer sig, indtil de kan faa noget i Jylland. Sj. R. 18, 291 b.

16. Marts (Næskov). Instruktion for Hendrik Vind til Klarupgaard, Befalingsmand paa Bakke Kloster og tilforordnet Admiral paa Elben, paa den ham befalede Rejse paa Elben: 1. Admiralen skal med den Flaade, der medgives ham, forføje sig til Elben og dér forholde sig med den, som det altid har været brugeligt paa Kongens Skibe. 2. Han skal holde det gaaende med Flaaden udenfor Elben og deromkring og ikke tillade nogen at komme ind eller ud, uden at de har særligt Pas fra Kongen selv, Kongerne af England og Sverrig eller Generalstaterne i Holland. 3. Alle store og smaa Skibe, som fører til eller fra Fjenden, skal han beflicte sig paa at bemægtige sig; de, der er ladede med Korn og Proviand, skal han sende til Fæstningen Glückstadt, hvor Kornet skal opskibes og de smaa Skibe forbruges i Corpsdigardene, de brugelige sendes til Danmark. 4. Naar Glückstadt samt Fæstningerne Krempe og Stade er forsørgede, skal det øvrige sendes til Danmark, men alle Øksne, enten de optages først eller sidst, skal snarest sendes direkte til Danmark. 5. De engelske og statiske [Generalstaternes] Orlogsskibe paa Elben skal han straks, naar han kommer dertil, meddele, hvorfor han er der, og anmode dem om at bistaa sig. 6. De hosføjede Breve skal han straks sende af Sted og forholde sig saaledes med forbemeldte Nationer, som det er det ganske Værk tjenligt. 7. Han skal straks i Begyndelsen træffe Aftale med de engelske og de hollandske Officerer paa forskrevne Orlogsskibe om, hvem der skal føre Flaget, og hvem der skal angribe Fjenden først, midt og sidst. 8. De Skibe, om hvilke der i en eller anden Maade kan være Tvivl, skal han beholde i Arrest, indtil han faar Kongens Resolution paa, hvad der skal ske med dem. 9. Hvad Salt, Humle og Kød han kan bemægtige sig, skal han sende til Glückstadt, lige meget hvem det tilkommer, og medgive dem, der er Venner, sine Beviser derpaa, hvorefter Kongen vil lade dem give Penge derfor. Heri og i alt andet, der kan komme Kongen, Riget, Landet og Undersaatterne til Gavn, Bedste og Fordel, skal han forholde sig efter Kongens Fortroende til ham og i alle Maader handle, som en ærlig Admiral egner, bør og vel anstaar. Sj. R. 18, 292.

16. Marts (Nakskov). Miss. til Hr. Jørgen Skeel. Brevviseren Alexander Kraffert, der en Tid lang har været i Kongens Tjeneste som Proviantmester ved det skotske Krigsfolk, har berettet, at han fra Ungdommen af har deltaget i Krig og tidligere har tjent i Sverrig, saa at han nogenlunde kan forstaa det danske Sprog. Dersom noget Kompagni under Landfolket endnu ikke er bortgivet, skal han antage ham som Kaptejn over samme. Sj. T. 24, 55 b. K.

— Miss. til Statholderen. Da Fjenden nu har bemægtiget sig Verneminde og Kongen derfor agter at forbyde al Tilførsel dertil, skal han lade arrestere alle de Rostocker Skuder, der ankommer til København, optage Fortegnelse over deres indehavende Gods og oplægge det i Forvaring i Provianthuset for Københavns Slot. Sj. T. 24, 55. K. (Se CCD. IV. 406).

— Miss. til samme. Naar han har Lejlighed og Forraad dertil, skal han betale nærværende Adrian Preusman for de Musketter og anden Ammunition, som han efter Befaling af Gabriel Kruse til Hiuleberg, Befalingsmand paa Roskildeggaard og den Tid Admiral i Østersøen, har leveret Jacob Balthasar von Schlammerstorf, Kongens Oberstvagtimester, i Pöel, og for hvilke Admiralitetet i København har tilkendt ham Betaling. Sj. T. 24, 55 b. K.

— Miss. til Kommissarierne i Lolland. Da Kongen ved sin Skrivelse har tilkendegivet Hansestæderne, at han har anset det for godt aldeles at forhindre Skibsfarten og Tilførslen til sine Fyrstendømmer og Lande og alle andre Steder og Pladser, som Fjenden har bemægtiget sig, og hvor han har lagt Garnison, og at alle Skibe, som understaa sig at løbe paa de Steder, vil blive anholdt og gjort til Prise af Kongens Udliggere, og da Kongen derhos har erindret Hansestæderne om at underrette og tilbørlig advare deres Borgere, at enhver kan rette sig derefter og tage sig i Vare for Skade, som de kan se af medfølgende Kopi af Kongens Skrivelse, paalægges det Kommissarierne, naar Skibe eller Skuder, der er tagne af Orlogsskibene og Udliggerne, føres til dem for at dømmes, at de da i deres Kendelser retter sig efter Kongens ovennævnte Skrivelse. Sm. T. 6, 272.

17. Marts (—). Miss. til samme. Kongen har til sin Fornødenhed ladet overtage den Proviant, som Hendrik Vind til

Klarupgaard, Befalingsmand i Backe Kloster, har indkøbt til sit Behov og indskibet paa Kongens Skib Hummeren efter Køkken-skriverens medfølgende Fortegnelse. Han skal lade Hendrik Vind faa saa megen Fetalje igen af alle Slags af Proviant-huset, som Fortegnelsen formelder. Sj. T. 24, 56. K.

17. Marts (Nakskov). Miss. til Jacob Ulfeldt, Landsdommer. Kongen har bevilget Adolph Philip von der Wisch og Jørgen von Ahlefeldt, at de maa beholde Kontributionen indtil den Dag, da deres Kvarter er opsagt dem, da de angiver at have betalt deres Værter deraf, og hvis deres Folks Fortæring ikke er større fra den Tid og til nu, er Kongen tilfreds, at de maa nyde den og af deres Heste og Folk kvitteres fri af Kvarteret. Sj. T. 24, 56. K.

— Miss. til Knud Grubbe. Efter sit udgivne Hovedbrev skylder han Kongen 1000 Rdlr. Disse Penge er paa Grund af Kongens egen Nødtørft opskrevne ham og hans Forlovere¹, eftersom Kongen har overdraget dem til Gabriel Marcellus, Indvaaner i Hamborg. Da han imidlertid har været forsømmelig med Erlæggelsen af disse Penge, befales det ham straks at begive sig til Knud Jørgensen, Borger i København, holde et adeligt Indlager dér og ikke begive sig derfra, førend de forskrevne 1000 Rdlr. med Renter er betalt. Sk. T. 5, 297 b.

— Ligelydende Miss. til Knud Gabrielsen om at holde Indlager hos Johan Baltersen i København for et Laan paa 1000 Rdlr. Udt. i Sk. T. 5, 298.

— Miss. til Knud Gabrielsens Forlover om som Forlover for denne at holde et adeligt Indlager hos Jahan Balsersen, Borger i København, til de nævnte 1000 Rdlr. med Renter er betalt. Sk. T. 5, 298.

— Miss. til Christoffer Urne. Han skal fordele det afstukne Værk ved Nakskov mellem Bønderne paa Lolland, saa hvert Herred eller Sogn kan vide sin Part deraf at forfærdige. Siden skal han altid tilholde dem at arbejde derpaa med al Flid. — Efterskrift: Han skal underrette Laurits Grubbe, Befalingsmand i Halsted Kloster, om, at han i sit Len anordner, at Bønderne flittigt forfærdiger den Part af Værket ved Nakskov, der anvises dem. Sm. T. 6, 274.

¹ De nævnes ikke.

17. Marts (Nakskov). Miss. til Borkart Rud. Han skal have flittigt Indseende med, at det nye Værk, som skal forfærdiges ved Nakskov, som det nu er afstukket, bliver gjort til Gavns, og at Konduktøren anlægger det med Flid. Sm. T. 6, 275.

— (**Paa Hummeren**). Bevilling for nærværende fyrstelig meklenborgske, affærdigede Tjener til frit af Riget at udføre saa meget Korn, som er forundt ham af Dronning Sophie, Kongens Moder, til hendes¹ Fornødenhed. Sm. R. 5, 112 b.

— Miss. til Kommissarierne i Lolland og Falster. Da det berettes, at der i Lolland og Falster er Mangel paa Humle og Salt, og da en Del af Undersaatterne har anholdt om Tilladelse til at udføre Korn, hvorfor de tilbyder igen at indføre de nævnte Varer, har Kongen bevilget, at Undersaatterne i forskrevne Lande maa udføre Hvede og Havre til Holland, naar de nøjagtigt reverserer sig overfor Kommissarierne paa Kongens Vegne, at de ikke vil føre det til andre Steder end Holland og i Stedet derfor igen til nævnte Lande vil indføre Humle, Salt og Staal. Kommissarierne skal underrette Undersaatterne herom og meddele dem, der begærer det, Søpas og Kopi af denne Tilladelse, hvormed de frit skal passere og repassere for Kongens Skibe og Udliggere. Sm. T. 6, 273.

18. Marts (—). Miss. til samme. Da Kongens Skibe har erobret nogle Skuder med Korn og Øl og indbragt dem for Nakskov, skal Kommissarierne bytte og dele Kornet, hvad Slags det end er; af den Part, som efter Artiklerne tilkommer Kongen, skal de lade Halvparten sende til København til Statholderen, sælge Kongens Part af Øllet i Nakskov og føre Pengene til Regnskab. — Efterskrift: De to Skuder med Korn, som i Gaar er indført til Nakskov, samt den, som nu indskibes, skal de ogsaa dømme over efter hosfølgende Pas og Breve, hvorhos der tilstilles dem Kongens Betænkning om samme Sag. Dersom de prisdømmer dem, skal de indlade Kongens Part i en af Skuderne og sende den til København. Sm. T. 6, 275.

— Kopi af den Ordinans, som Jens Munk fik, skrevet med Kongens egen Haand. Naar de ser, at Kongen gør

¹ Med „hendes“ menes formentlig Hertuginde Sofie, Enke efter Hertug Johannes IV. af Meklenborg, Dronning Sofies Fætter.

Sejl, skal de alle gøre Sejl med Skibe, Gallejer og Skuder, store og smaa, hvilke alle skal følge Skibet Hummeren i Køl-vand, saa nær som muligt. Havhesten og Gallejen fra Marstrand skal blive bagved dem, som har Soldater inde, og drive dem efter, saa at de følger, og alle Skibene, store og smaa, skal følge dette Skib i én Front, om Vejret er saaledes, at det kan ske, og ellers holde sig saa nær som muligt. Hvor dette Skib sætter, skal alle de andre sætte imellem Landet og dette Skib. De Skuder, som kan flyde til Landet, skal lægge sig op til Land, de andre skal gaa Landet saa nær, indtil de staar fast. Siden skal de paa alle Sider afvente videre Ordinans. — Enhver Kaptejn fik en Kopi af denne Ordinans. Sj. R. 18, 294.

18. Marts (Paa Hummeren). Ordinans om, at Gallejerne den flyvende Fisk, Mynden, Haren med den marstrandske Galej og den blaa Orm skal gaa til Sejls efter forrige Ordinans, naar Kongen gaar til Sejls, tage de Skuder med sig, paa hvilke Fransoserne er, og gaa med dem ind i Femernsund, hvor de skal anstille sig, som om de vil gaa i Land med al Magt, men dog intet tentere, uden Gud i Himme-len vil give Lykke til, at Fjenden vender sig til den anden Ende paa Landet, hvor det virkelige Anfald sker. Sm. R. 5, 113.

20. Marts (—). Ordinans, hvorefter det medhavende Krigsfolk¹ skal forholde sig med Landingen. Først skal Kaptejn Lutemand lande med det tyske gevorbne Folk, dernæst de Engelske, for det tredje Skotterne, hvorefter de danske udskrevne Bønderknægte med deres Gevær samt Skovle og Spader skal følge. Alle forskrevne skal straks opstilles i Bataille og afvente Kongens nærmere Ordre. Sm. R. 5, 113.

23. Marts (Burg paa Femern). Pas for 15 Fanger, nemlig 3 Kaptejner: Politor², Carre og Fontaine, 3 Løjtnanter, 3 Fenleindrager³ og 6 Sergenter, som Kongen har sendt fra Femern til København, paa de fornødne Heste og Vogne, fri Færge og nødtøftigt Underhold, Mad og Øl, fra et Len til et andet, velforvarede. K. Sj. T. 24, 56 b.

¹ Paa de i Ordinansen af 18. Marts nævnte Skibe.

² K.: Polidor.

³ Fanebærere, Fændrikker.

23. Marts (Burg paa Femern). Miss. til Marcus Hes om at indtage nærværende 16 Fanger og føre dem til Lolland med 8 Soldater af dem, der skal ledsage dem. Han skal inde lukke Fangerne i Kahytten og med Flid forvare dem med sine Folk og de nævnte Soldater. Naar han har afleveret dem, skal han straks forføje sig tilbage igen med Soldaterne til Kongen. Sj. T. 24, 57.

— Miss. til Rasmus Jørgensen, Tolder i Rødby. Medfølgende 16 Fanger og medhavende Pas skal han straks tage i god Forvaring og sende dem til Aalholm Slot, Christoffer Urne til Aasmark, Embedsmand sammesteds, til Hænde. Han skal hos sig og paa Vejen lade dem saaledes forvare, som han vil forsvare det for Kongen. Sm. T. 6, 276.

— Miss. til Christoffer Urne [Nykøbing og Aalholm], Palle Rosenkrantz [Vordingborg] og Frederik Reedtz [Tryggevælde] om at skaffe medfølgende Fanger med deres Pas igennem deres Len til N. N., Embedsmand sammesteds, og paa Vejen lade dem forvare hos sig. Sj. T. 24, 56 b. K.

24. Marts (—). Miss. til Christoffer Ulfeldt. Da Under-saatterne paa Langeland har besværet sig over den dem paa-lagte Indkvartering og har begæret at maatte forskaanes for en Del af den, agter Kongen at forlægge det ene Kompagni, for hvilket Henrik v. Ahlefeldt er Ritmester, til Femern. Han skal med al Flid være over at betale nævnte Kompagni, for at Landet kan blive det kvit og det kan komme til Femern og gøre Riget Tjeneste efter Kongens Befaling til Ritmesteren. F. T. 4, 13 b.

— Miss. til samme. Fjenden har tilfangetaget Jacob Jensen, Niels N., Erik N. og Laurits N., alle hjemmehørende paa Langeland, og en Tid lang holdt dem fangen i Burg paa Femern. Fangerne havde omsider for deres Frigivelse udlovet 200 Rdlr., som Hans Sivertsen, Borger i Burg, har betalt Fjenden i Lybæk efter deres flittige Begæring, idet de lovede ham, at han igen skulde faa sin Betaling af deres Forældre. Da disse Personer saa ubesindigt har udlovet saa høj Ranson, som Bønderpersoner vel kunde komme løs for, og nævnte Mand dog har betalt den paa deres Vegne og det vilde være ubilligt, at han skulde lide Skade for sin gode Vilje, skal Christoffer

Ulfeldt i alle mulige Maader være ham beforderlig med, at han snarest maa faa sin Betaling paa Langeland. F. T. 4, 14.

25. Marts (Paa Hummeren). Aab. Brev om Forbud mod Handel paa Danzig. Sj. R. 18, 294 b. (Tr.: CCD. IV. 406 f.).

— Miss. til Statholderen. Da Kongen formedelst Konføderationen med Kongen af Sverrig har forbudt al Sejlads paa Danzig under Straf af Konfiskation af Skib og al indehavende Ladning, som han kan se af medfølgende Kopi af det i Helsingør opslaaede Patent, skal han underrette Undersaatterne herom, for at de kan rette sig derefter. Sj. T. 24, 57. K.

— Miss. til Tolderne i Sundet om i Helsingør at lade opslaa hosfølgende aabne Brev om Forbud mod Sejladsen paa Danzig. K. Udt. i Sj. T. 24, 57 b.

— (**Femernsund**). Miss. til Jens Høg. Da Hr. Johan Skytte, Friherre til N., Sverrigs Riges Raad, har andraget om at maatte faa en Skibsladning gullandske Sten paa Gulland, skal han, naar Johan Skyttes Fuldmægtig besøger ham med dette Brev, lade ham faa en Skibsladning Sten. Sk. T. 5, 298 b.

26. Marts (Kbhvn.). Miss. til Frederik Urne. Dersom Kongen af Sverrigs Gesandt, som er ankommen til Helsingør, begærer Vogne til København eller andensteds, skal han skaffe Gesandten Befordringskab med gode Heste og Vogne, saa mange han behøver. Sj. T. 24, 57 b. K.

27. Marts (Paa Hummeren for Ekernförde). [Instrukser for Transportflaaden]¹. 1. Det er Kongens alvorlige Befaling, at alle Krejere og Skuder i Flaaden, hvad Nationer og Folk de end har ombord, skal følge saa nær Admiralen som muligt; hvor han sætter, det være sig hvor det vil, dér skal de ogsaa sætte, saa nær ham, at man med en Baadshage kan drage dem til sig og videre kommandere dem, hvorhen det gøres fornødent, under Livsstraf. 2. Naar Folket skal i Land eller ombord igen, skal alle Skibsbaadene, store og smaa, hjælpe hverandre saavel med at sætte Folket i Land som med at føre dem til Skibs igen og ingen

¹ Overskrift: 39 Eksemplarer af denne Kopi under K. M. egen Haand blev uddelt til Skuderne.

forskaane sig derfra under alvorlig Straf. 3. Medens Folket er paa Land, skal Baadsfolket forblive ved Skibet og Skuderne og holde sig borte fra Landet og dets Plyndring under Straf som vedbør¹.

— Dernæst maa Orlogsskibene ikke skyde noget Skud med Stykkerne, uden at der kan udrettes noget nyttigt dermed, og ikke efter en Person alene, der kun betyder lidt, men Kaptejnerne skal have flittigt Tilsyn med, at Skuddene anlægges vel og til Nytte, eftersom de er værd, og bedre end det er sket igaar, under tilbørlig Straf, som Kongen vil lade statuere paa Kaptejnerne og Artillerimestrene, om anderledes sker. — Alle Skuderne og Krejerner i Flaaden, hvad Nationer og Folk de end har ombord, skal under Livsstraf blive saa nær som muligt hos Admiralen og følge ham. Hvor han lader gaa til Ankers, skal de, som er hos ham, ankre, at den ene kan drage den anden til sig med en Baadshage og man efter Lejligheden med Hast videre kan kommandere dem; de maa ikke blive liggende agter, som de hidtil har gjort, saa man med forskellige Bud maa lade dem fordre til sig. — Naar Folket skal sættes i Land, skal den, som først bliver sine kvit, hjælpe den anden at sætte i Land, saa længe til alt Folket er i Land, og ikke, som hidtil sket, blive liggende stille ved sin Skude og se paa de andre. Naar alt Folket er paa Land, skal hver igen forføje sig til sin Skude med sin Baad og dér med Flid tage Vare paa, til man har dem fornøden til igen at føre Folket til Skibs, og ikke, mens Folket er i Land, løbe omkring og plyndre, som hidtil sket er, hvis ikke den, der antræffes derved, vil straffes alvorligt og uden al Naade. Sm. R. 5, 113 b.

27. Marts (Paa Hummeren for Ekernförde). Det er Kongens Vilje² og alvorlige Befaling: 1. at alle Orlogsskibene skal sejle herfra og til Kiel og dér sætte saa nær under Byen som muligt og ikke, som hidtil sket, blive tilbage og lade Admiralen alene lægge til. Sm. R. 5, 114 b.

28. Marts (Kbhvn.). Miss.³ til nogle af Raadet: Hr. Jørgen

¹ Ordinansen slutter her med Formlen: Givet osv., hvorefter den fortsættes uden Nummerering af de enkelte Afsnit. ² Overskrift: 8 Eksemplarer for Orlogsskibene og Gallejerne. — Dette Stykke er ikke særlig dateret. Det skulde for disse Skibe træde i Stedet for Afsnit 1 i Ordinansen. ³ Underskr. af Hr. Christen Friis, Claus Daa og Frants Rantzau.

Skeel, Christen Holck, Hr. Anders Bilde og Jost Høg. Da Kongen er til Sinds at lægge Rhingrevens Regiment, som en Tid lang har været indkvarteret i Fyen, i Garnison paa et Sted udenfor Riget og det vel er muligt, at der skal en temmelig Sum Penge til at tilfredsstille ham, anmodes de om at meddele deres Mening om, ved hvilke Midler der kan tilvejebringes saa mange Penge, at han kan tilfredsstilles og komme bort fra Landet. — Efterskrift: Der er til Øresund ankommet en Svensker, som er bosat i Danzig, med Patenter til Tolderne sammesteds om, at ingen Skibe maa sejle paa Sverrig. Han er anholdt, men da Raadet er i Tvivl, om han skal holdes tilbage længere, anmodes de om at meddele deres Mening herom. Sj. T. 24, 58. K.

28. Marts (Kbhvn.). Miss. fra Kansleren Hr. Christian Friis og Statholderen Frants Rantzau til Christoffer Ulfeldt. Kongen agter at lægge Henrik von Ahlefeldt, som en Tid lang har været indkvarteret paa Lavind, i Garnison paa Femern, som det er tilskrevet ham. Dersom Henrik von Ahlefeldt begærer en Maanedes Sold, skal Christoffer Ulfeldt se til, hvad Raad han faar dertil, og ellers love ham, at han skal faa ligesom andre Kompagnier. Christoffer Ulfeldt skal i alle Maader handle med ham, saa han drager tilfreds dér fra Landet. Dersom Christoffer Ulfeldt ikke kan skaffe Penge til Veje, skal han straks underrette Brevskriverne derom, for at de kan søge om Middel og Raad dertil. Han skal skaffe Skuder, der kan overføre Folkene, da der ligger Kongen stor Magt derpaa. De har skrevet til Jacob Ulfeldt og Ernst Normand om at skaffe ham Skuder, naar han begærer det. — Efterskrift: Dersom Henrik von Ahlefeldt vil begive sig til Femern uden Penge, som de haaber, skal han intet lade sig mærke med, men gøre ham Tilsgagn, at han skal faa ligesom de andre. F. T. 4, 14.

— Miss. fra samme til Jacob Ulfeldt. Da Kongen agter at lægge Hendrik v. Ahlefeldt, som en Tid lang har været indkvarteret paa Lavind, i Garnison paa Femern, skal han, naar Christoffer Ulfeldt gør Anordning om Skuder til Overførelse af Folkene, skaffe denne saa mange Skuder, som han kan tilvejebringe i sit Len [Nyborg]. Sj. T. 24, 57 b. K.

28. Marts (Kbhvn.). Ligelydende Miss. til Ernst Normand¹ [Korsør] om Skuder fra hans Len. Sj. T. 24, 57 b. K.

— Miss. fra samme til Jacob Ulfeldt og Mogens Kaas. Da Kongen er til Sinds med Guds Hjælp at bemægtige sig en Plads i Fyrstendømmet, hvor han agter at indkvartere Rhingreven, skal de akkordere med Rhingreven om, hvad han skal have for hele sit Regiment i Penge og Restsedler, idet de skal have i Agt, at han og hans Folk har haft deres Underholdning og gode Kvarter dér paa Fyen, og at han begiver sig derhen med hele Regimentet. Da det vel er muligt, at der skal en temmelig Sum Penge til at tilfredsstille ham, synes det raadeligt, at de forhandler med Adelen, Gejstligheden og Borgerne paa Fyen om, hvad de godvilligt vil yde til Betaling af Regimentet, for at de kan blive det kvit. Brevskriverne vil selv anvende den største Flid paa at skaffe Hjælp fra andre Steder, hvorom der er tilskrevet Raadet. — Efterskrift: De anmodes om snarest at forhandle med Rhingreven herom og underrette Brevskriverne om, hvor mange Penge han skal have, for at de kan rette sig derefter. F. T. 4, 15.

— Miss. [fra Regeringen] til nogle af Raadet: Christen Holck, Hr. Anders Bilde, Otte Skeel og Holger Rosenkrantz til Rosenholm. Da der her forefalder noget vigtigt, hvorpaa der ligger Kongen og Riget den største Magt, og Regeringen ikke tør forhandle herom uden deres Nærværelse, anmodes de om at komme til København til førstkommande 17. April. Sj. T. 24, 58 b. K.

30. Marts (Paa Hummeren i Kieler Fjord). Aab. Brev om, at det er Kongens Vilje og Befaling, at Viceadmiral Pros Mund skal tage til sig Lucas Hendriksen og med de tvende Skibe Havhesten og Sælhunden løbe direkte herfra til Rostock og dér paase, at de Skibe, som Kongen har beordret derhen, bliver sænket til Gavns i Indløbet for Rostock, saa Kongen kan være forsikret, at al Ind- og Udskibning til og fra Rostock og Verminde² dermed er sluttet. Derefter skal de straks forføje sig til Femernsund, hvor de skal møde Kongens andre Skibe og

¹ Kun nævnt i Overskriften.

² Warnemünde.

videre erfare Kongens Vilje. Underskrevet af Kongen selv. Sj. R. 18, 295.

30. Marts (Paa Hummeren i Kieler Fjord). Befaling til Kaptejn Tygge Christensen om at blive liggende i Kielerförde og afvente den Proviant, som Bønderne i Provstiet til Preetz Kloster har tilsagt at ville skaffe til Kongens Soldatesca efter Kongens Anordning. Han skal indtage Provianten i en Skude, som Kommissarierne skal beordre til at blive hos ham, hvorefter han med sit Skib og Proviantskuden skal forføje sig direkte derfra til Femernsund, hvor han skal træffe Kongens andre Skibe og videre faa Kongens Vilje at vide. Men hvis Bønderne ikke fremfører Provianten i Dag eller i Morgen, skal han ikke vente længere paa den, men foretage den befalede Rejse. Sm. R. 5, 114 b.

1. April (Paa Hummeren i Femernsund). Miss. til Christoffer Urne om straks at skaffe 500 Skovle og Spader og 100 Hakker til Flaaden i Femernsund. — Efterskrift: Da denne Skude skal være bleven læk og har Mangel paa Redskab, saa den ikke kan gøre Tjeneste, har Kongen forløvet den. Han skal derfor indlade forskrevne Skovle, Spader og Hakker i en anden god og dygtig Skude samt saa meget Øl til Soldaternes Fornødenhed, som han kan tilvejebringe, og sende det snarest. Sm. T. 6, 276.

2. April (—). Ordinans for Skibskaptejnerne Hendrik Hess og Ernst Pricker om, at de skal tage til sig tre ledige Skuder af dem, som ligger her og har ført Soldater over, samt tre Baade og forføje sig med dem til Eklenförde og derfra hente og hidføre alt, hvad der dér er forhaanden af Korn, Planker, Deler og Pallisader; Pallisaderne skal de lade afhugge ved Jorden. Derefter skal de snarest forføje sig tilbage med de nævnte Skuder og Baade. Sj. R. 18, 295 b.

3. April (Kbhvn.). Miss. fra Kansleren og Statholderen til Jørgen Seefeld [Samsø]. Paa hans Skrivelse om Skuder svarer, at Hans Lindenov allerede har faaet to Skrivelser om at lade ham beholde Skuderne. Han formener, at Bønderne paa Samsø bør fritages for Skatten, men da det maa formodes, at de i mange Uger ikke har betalt nogen Skat, ved Brevskriverne ikke, om Kongen vil forskaane dem for samme Skat; men Bønderne dér skal ikke yderligere besværes med nogen Skat, da der

er gjort Overslag over, hvad enhver i Riget skal kontribuere, for at Soldaterne kan faa deres Lønning og betale deraf i deres Losementer. Hvad det Anslag belanger, som han har faaet Befaling om, saa har de sikker Besked om¹, at den ikke skal være besat med mere end 30 Mand. Der tilsendes ham en Person, der er kendt med samme Steds Lejlighed, og som skal give ham Oplysning om, hvorledes han bedst og bekvemmeligst kan bemægtige sig det. Han skal tage saa megen Proviant med sig fra Landet, som han kan eragte, at der skal til, for at Folket paa samme erobrede Sted kan underholdes deraf indtil videre. Han skal imidlertid lade Stedet befæste saa vidt muligt. Hvad Officerernes Opførsel paa Samsø angaar, skal næst Guds Hjælp al Ting komme i god Orden, saa snart Kongen kommer tilbage igen; Kongen har allerede faaet Beretning derom. Sj. T. 24, 59. K.

4. April (Kbhvn.). Miss. fra Statholderen til samme. Han har for nogen Tid siden faaet Skrivelse fra Kongens Kansler og Statholderen om at forrette noget i Jylland², men da dette formedelst nogle Tilfældigheder ikke kan forrettes nu straks, er det hele det nærværende Rigsraads Mening, at han skal lade dette Anslag bero, indtil han faar Kongens eller Rigsraadets Befaling derom. Dog skal han holde Soldaterne dér paa Landet i godt Beredskab og Skuderne liggende rede under Landet, for at man, dersom samme Anslag eller et andet i Fremtiden skal foretages, des snarere kan foretage det. Sj. T. 24, 59 b. K.

— (**Paa Hummeren i Femernsund**). Miss. til Statholderen. Kongens Skibskaptejn Tygge Christensen, der er kommanderet herfra til København og videre derfra til Elben med et af Orlogsskibene, har til Kongen afstaaet den Proviant, som han havde paa det Skib, hvorfra han nu kommer, og som Kongen vil lade levere til den efter ham paa dette Skib kommende Kaptejn mod Afkortning i dennes Maanedspenge. Statholderen skal lade Tygge Christensen fornøje for den nævnte Proviant, enten med Penge eller Proviant af Provianthuset efter hosføl-

¹ Baade i K. og T. er der en aaben Plads efter dette Ord. ² Der sigtes formodentlig til den sidste Del af det foregaaende Brev.

gende med hans egen Haand underskrevne Fortegnelse paa det, han har efterladt sig. Sj. T. 24, 60. K.

4. April (Paa Hummeren i Femernsund). Miss. til Christoffer Urne. Da en Del af de Skuder, som havde Soldater inde, og andre er kommet bort fra Kongen, den Gang de sejlede fra Ekelenförde til Kiel, hvortil de endnu ikke er kommet, og man ikke har hørt noget om dem siden, skal han sende Bud til Langeland og Møen og lade flittigt forhøre overalt paa Lolland og Falster, om disse Skuder og Folk kan opspørges. Dem, han kan opspørge, skal han straks med indehavende Folk sende til Kongen. Sm. T. 6, 277.

5. April (—). Ordinans for Viceadmiral Pros Mund om, at han skal tage et af de andre smaa Skibe til sig og med dette og Havhesten straks forføje sig til Wismar. Kongen har erfaret, at der dér ligger en Pinke, som menes at have hjemme i Danzig, og antager Baadsfolk. Hvis den er derfra eller fra andre Steder, som er fordægtige eller har fjendtlig Garnison, skal han anvende al sin Flid paa at bemægtige sig den og føre den med sig tilbage og have vel Agt paa, at den ikke undkommer fra ham. Naar dette er forrettet eller hvis Pinken er borte, skal han med Havhesten og det andet Skib straks begive sig tilbage igen. Sj. R. 18, 295 b.

— Instruks, hvorefter Kaptejn Villom Evertsen paa Trost skal rette sig paa Rheden for Rostock: 1. Han skal tilholde alle Skibe, der kommer ham for, at stryge og vise den tilbørlige Respekt. 2. Han skal visitere alle Skibe og Skuder, der kommer fra Rostock eller Verneminde, og undersøge, hvad de indeholder og hvorhen de vil. Hvis de vil til Steder i Kongens Riger og Lande eller andre Steder, der ikke er indtagne eller besat af Fjenden, skal han lade dem passere, med mindre de har Ammunition eller Folk ombord, i hvilket Tilfælde han skal anholde dem og sende dem til København. 3. Han maa ikke lade Skibe eller Skuder passere, hvem de end tilhører og hvorfra de end kommer, som vil til Rostock eller Verneminde, men skal anholde dem alle, hvad de end indeholder, og sende dem til København. Under Kongens egen Haand. Sj. R. 18, 296.

— Ordinans for Laurits Rasmussen, at han med sin Krejert straks skal løbe derfra til Kongens Skib Trost, som ligger paa Rheden for Rostock. Kongen har erfaret, at

Kaptejnen paa Trost har til Prise en Skude, hvorfra han har faaet en Del hollandske Oste. Disse Oste skal han indtage, og hvis Kaptejnen paa Trost har faaet anden Fetalje end Ostene, skal Laurits Rasmussen ogsaa indtage den og straks forføje sig tilbage dermed. Under Kongens egen Haand. Sj. R. 18, 296 b.

5. April (Paa Hummeren i Fømersund). Miss. til Claus Daa, Frederik Reedtz og Palle Rosenkrantz, Kommissarier paa Sjælland¹. Kongen har paa Femern af det Merodiske Regiment, som har ligget dér, tilfangetaget omtrent 200 Valloner, som godvilligt har tilbudt at blive i Kongens Tjeneste, og har bevilget Greven af Mongommery dem til Forstærkning af sine Kompagnier. De skal derfor skaffe dem Kvarter paa Sjælland paa de Steder, hvor Greven af Mongommerys andre Soldater er indkvarterede, stikke dem ind under hans andre Kompagnier, 20 og 30 Mand i hvert, saa at man ikke behøver at befrygte noget uformodentligt af dem, og forsyne dem med Gevær, saa at man kan bruge dem sammen med Grevens Soldater, naar disse skal nogetsteds hen. De skal mønstre Grevens Kompagnier og forlange en rigtig Rulle paa dem, saa at man kan vide, hvad Folk han kan stille, og han ikke faar Penge eller Kvarter til flere, end han har at gøre Tjeneste med. En Franskmand, ved Navn La Grance, som tilforn havde ført et Kompagni under Greven af Mongommerys Regiment og har haft sit Kvarter i Holbæk, har af Kongen faaet Patent paa at hverve 1800 Franskmænd og indføre dem her i Riget. Kongen har nu erfaret, at han skal ligge og debauchere ikke alene de Soldater i Holbæk, som tidligere har været under hans Kommando, og som han igen vil lokke til sig, men ogsaa i Vordingborg, hvor de andre Franskmænd efter Kongens Befaling var paa Vej til Lolland, har han raadet disse derfra, som om Kongen kun var til Sinds at føre dem paa Slagterbænken („fleschebenchen“). De skal med Flid undersøge dette, forhindre hans Forehavender og alvorligt lade forbyde, at nogen af Franskmændene faar Lov til at forlade Landet eller understaar sig at forlade det under Livsstraf, uden at de har Forlov af Kongen selv eller deres Oberster, da Kongen ikke har bestilt La Grance til at hverve blandt dem, der alle-

¹ De tre sidste Ord kun i K.

rede var her i Riget, og ikke har anvist ham Laufgeld dertil, men til at indføre fremmede. Hvis det befindes saaledes, vil Kongen videre anordne, hvorledes der skal forholdes med ham. Sj. T. 24, 60. K.

6. April (Paa Hummeren i Femernsund). Miss. til Hendrik Vind med Svar paa hans Memorial angaaende følgende Ting, der ikke var indført i hans Instruks: 1. Om Kongen af Frankrigs Pas tales der ikke i Instruksen. 2. Heller ikke tales der om Pas, udstedte af Stæderne i England, Frankrig, Sverrig og Holland, men om at absolut ikke andre Pas skal gælde end de, der er udstedt af Kongerne af England og Sverrig og Staterne i Holland; de Skibe, om hvilke der kan være Tvivl, skal holdes i Arrest og Kongen underrettes. 3. Der tales ikke i Instruksen om, hvorledes der skal forholdes med Købmænd, Skippere og Baadsfolk paa de Skibe, der muligt erobres. 4. Der tales ikke i Instruksen om, hvorledes der skal forholdes med Strygen o. a. af Dynkerkernes og de andre flandriske Stæders Skibe, men det er sædvanligt, at de stryger for Kongens Skibe paa Kronens Strømme. 5. Der tales ikke i Instruksen om de Skibe, der kommer fra Danmark og Norge og vil til Elben eller Weseren, men kun om, at Admiralen skal søge at bemægtige sig alle Skibe, som fører til eller fra Fjenden; det er at antage, at de Skibe, der kommer, selv om de ikke vil direkte til Fjenden, dog kommer til de Steder, hvorfra Fjenden for det meste underholdes. 6. Der staar intet i Instruksen om, hvorvidt Sejladsen paa Weseren maa tillades. 7. Hvis Til- og Fraførslen paa Elben skal forbydes, maa der udrustes Smakker, som kan løbe ind paa Vatnet¹ indenfor Sandene, som ligger imellem Elben og Weseren, hvor Skibe eller Gallejer ellers ikke kan forhindre det. — Kongens Resolution paa forskrevne Memorial: ad 1. Han skal rette sig efter sin Instruks, hvori Frankrig dog ikke nævnes, og ikke lade nogen passere, uden at han har Kongen af Frankrigs utvivlagtige Pas. ad 2. Ingen Pas skal agtes uden de i Instruksen specificerede og Kongen af Frankrigs. ad 3. Kan Admiralen ikke forvare dem, skal han ved Lejlighed sende dem til København. ad 4. De har intet

¹ o: Wattet.

paa Kronens Strømme at bestille. ad 5. De Skibe, der kommer, med dem skal Admiralen forholde sig efter Instruktionen, efter hvilken han skal rette sig med alle Skibe. ad 6. Det kan vel eragtes, at intet maa føres dertil, da Fjenden er Mester dér, men om nogen vil flytte sit Gods derfra ind i Riget eller til andre ufordægtige Steder, da maa det frit passere. ad 7. Dertil maa Admiralen tage Smakker og anordne det, som det bedst og bekvemmeligst kan gøres, da han er ved Haanden og bedst kan se, hvad der fattes. Sj. R. 18, 293.

6. April (Paa Hummeren i Femernsund). Miss. til Christoffer Urne. Det berettes, at Grev Mongommery uden Kongens Vidende og Vilje af sin egen Avtoritet har ført bort med sig fra Femern en af Indbyggerne dér, som skal have slaaet Greven uden at kende ham, den Gang Femern og den dér byggede Skanse blev erobret fra Fjenden. Han har uden Tvivl gjort dette i den Hensigt selv at lade denne Person justificere, men da han i Kongens Riger ikke bør være Dommer i sin egen Sag og Kongen heller ikke har overdraget ham en saadan Jurisdiktion, skal Christoffer Urne straks tilholde Greven at løslade Fangen uden at gøre ham nogen Ledsel og sende ham til Femern, hvor Greven, naar han lader ham tiltale for forskrevne Skade, skal faa, hvad Retten kan medføre. Borgemesteren i Borg paa Femern har overleveret nævnte Greve en Fange, som var Fændrik under det biskoppelig bremiske Regiment, som var indkvarteret her, og som Greven har paataget sig at forvare og sende til de andre Fanger. Det berettes nu, at nævnte Fanedrager gaar ledig og løs i Nakskov, og at der akkorderes om Penge for hans Ranson uden Kongens Vidende. Christoffer Urne skal derfor straks fordre Fanedrageren af Greven og sende ham velforvaret til København til de andre Fanger, da Kongen ikke agter nu at løslade ham mod Ranson. Det skal ske straks, og han skal holdes i god Varetægt, saa han ikke bortkommer, thi det er en spidsfindig Person, som allerede to Gange har forstukket sig dér paa Landet, efterat han er bleven fanget. Dersom Greven lader ham undkomme eller løsgiver ham for nogen Ranson eller andet Middel, vil Kongen fordre dette hos Greven personlig, hvilket Kongen ogsaa har ladet tilskrive denne. Sm. T. 6, 277.

7. April (—). Instruktion for Hendrik Hess, Skibs-

kaptejn: 1. Han skal beholde hos sig efterskrevne Kongens Skibe: Haren, Mynden, den flyvende Fisk og Sælhunden, og selv blive paa Nassov og føre Kommandoen over disse Skibe, indtil Kongen sender en Admiral til denne Flaade. 2. Han skal med denne Flaade holde Søen „af und to“¹ under Femern, den holstenske Kyst og Søstæderne og intet Steds ligge stille over en Nat. 3. Hvor han erfarer, at der udrustes Skibe, derhen skal han forføje sig, stærk nok til at være dem bastant og mægtig nok til at ødelægge dem. 4. Hvorfra end Vinden blæser, skal han holde det gaaende og ikke opholde sig noget Steds, uden at han er nødt dertil. 5. Han maa ikke lade nogen passere ind til nogen af Søstæderne, uden at de har Kongens eller Kongen af Sverrigs vel specificerede og distingverede Pas, men udefter maa han lade enhver passere, med hvad Varer de vil udføre og hvorhen de vil dermed. 6. Faar han nogen Tvivl om de nævnte Pas, skal han sende saadanne Skibe, som har tvivlsomme Pas eller hvori der findes ringeste tvivlsomme Varer, med Folk og Gods til København til videre Forhøring. 7. Naar han mangler Proviant til Flaaden, skal han hente den i Nakskov, dog maa han ikke løbe derhen med alle Skibene paa én Gang. 8. Naar Kongens Skib Havhesten kommer tilbage, skal han underrette Kaptejnen paa samme om, at han straks skal begive sig til København med det. Ligeledes skal han advare Kaptejnen paa Trost, der ligger for Rostock, om at begive sig med Skibet til København, hvor de begge skal afvente Kongens Ordinans. I Stedet for Trost skal han lægge et af sine Skibe derhen og ellers med Flaaden holde „af og to“¹ dér under Kysten saavel som ved de andre Søstæder, som forskrevet staar. Naar dette Skib skal derfra for at proviantere, skal han forud lægge et andet derhen, saa at der altid ligger et dér. 9. Da der mangler Kaptejner paa to af de Skibe, som han beholder hos sig, skal han forordne Marcus Hess fra Gallejen, som denne nu er paa, til Mynden og i hans Sted sætte en anden god Søkarl, som han eragter tjenlig dertil, paa Gallejen, indtil Kongen sender en anden. 10. Den Fetalje, som Skibskaptejn Tyge Christensen efterlod sig paa Mynden, og som efter hans overleverede Seddel er: 2 Tdr. Brød, 7

¹ Fra og til.

Lispd. og 6 Skaalpd. Flæsk og 1 $\frac{1}{2}$ Lispd. og 3 $\frac{1}{2}$ Skaalpd. røget Kød, skal han lade Kældersvenden paa nævnte Skib overgive til Marcus Hess, hvem det igen skal kortes i hans Maanedspenge, da det er betalt Tyge Christensen af Statholderen i København. 11. Præsten, som nu er paa Hummeren, skal han tage til sig og beholde ham paa Nassov. 12. Desuden skal han, naar Lejlighed gives, underrette Statholderen i København om, hvorledes det staar til og hvad han kan erfare fra Fjenden eller Søstæderne, og ellers i alle Maader forholde sig flittig og trolig og af al Forstand og yderste Magt vide og ramme Kongens og hans Rigers og Landes Gavn og Bedste og hindre, afvende og forekomme deres Skade. Sj. R. 18, 296 b.

7. April (Paa Hummeren i Femernsund). Befaling til nærværende Mathias Svarer af Sønderborg, naar han har ført de franske Soldater, som Kongen har ladet indskibe i hans Skude, til Næstved, at han da denne Gang for . . .¹. Sm. R. 5, 115.

— Miss. til Christoffer Urne. Da en Del af de Engelske og Skotterne, som Kongen har haft med paa det femernske Togt, er blevne syge eller kvæstede og forbrændt af Krudt, og Kongen har befalet at sende dem alle til deres forrige Kvarter, skal han sørge for, at de faar Kvarter, og at der anordnes dem Bartskeerer, saa de kvæstede og forbrændte igen kan kureres med Flid. Hvis der i de Købstæder, i hvilke de kommer til at ligge, ikke findes dygtige Bartskeerere, skal saadanne forskrives fra andre Steder. Sm. T. 6, 279.

8. April (—). Miss. til Christoffer Ulfeldt. Da Kongen har anordnet, at Kaptejn Winkler med sit Kompagni skal have sin Garnison her², skal han lade hans Folk og Bagage, som er blevet tilbage i Rudkøbing, hvor han har haft sit Kvarter, snarest faa Skuder, saa de kan komme hid til Kompagniet, og skaffe ham Proviant til Rejsen. F. T. 4, 15 b.

— Ligelydende Miss., mutatis mutandis, til Peder Basse om Kaptejn Lutermants Folk og Bagage, som ligger i Stege paa Møen. Udt. i F. T. 4, 15 b.

¹ Slutningen er sprunget over, Teksten gaar lige over i Slutningsformlen: „hans k. majt. skib“. ² Uden nærmere Angivelse.

8. April (Kbhvn.). Bestalling for Thomas Waldrom, Skotte, som Kaptejn for det udskrevne Landfolk med en maanedlig Løn af 30 Speciedr. fra [15. Febr. ?]¹ at regne. Udt. i Sj. R. 18, 290 b.

9. April (Paa Hummeren i Femernsund). Ordre til Pros Mund, Viceadmiral, om at tage til sig en af de andre Pinasser og Københavns Fribytter og med dem og Havhesten straks forføje sig til Gribsvold, anvende al sin Flid paa at bemægtige sig de Skibe, som bygges, udrustes og monteres dér, og enten stikke dem i Brand eller paa anden Maade ødelægge dem fuldstændigt. Derefter skal han sende Pinassen tilbage til de andre Skibe og selv begive sig med Havhesten til København, hvor han skal overlevere medfølgende Brev til Kansleren, der straks skal sende det til den svenske Agent i Helsingør, for at denne ved første Lejlighed kan sende det til Kongen af Sverrig. Sj. R. 18, 298.

— Bevilling for Nicolaus Eggerts, Borger i Gottenborrig i Sverrig, der til Lolland har indført en Del Humle og Salt til Landets Fornødenhed, til igen fra Lolland til Lybæk at udføre saa meget Havre og Hvede, som hans Skude kan føre, der efter hans Angivelse er omtrent 6 Læster drægtig. Sm. R. 5, 115 b.

— Miss. til Statholderen. Af hosfølgende Supplikation vil han erfare, hvad Oberstløjtnant Cobrun har ansøgt Kongen om. Da denne er i god Anseelse hos Kongen af England og tilbøjelig til at vise Kongen og Riget Tjenester, skal han opfylde hans Andragende efter Lejligheden, saa vidt det kan ske, saa Oberstløjtnanten kan erfare Kongens naadigste Affektion mod ham for hans Tjeneste. Sj. T. 24, 61. K.

— Miss. til Christoffer Urne. Da det berettes, at en af de Pramme, som Undersaatterne her paa Landet har brugt mellem Landet og Holsten², [er bortkommet], skal han lade den eftersøge og, hvis den ikke kan findes, straks sende en anden derhen, som de dér liggende Ryttere kan bruge til at sætte

¹ Om Usikkerheden m. H. t. Dateringen af Bestallingen og Lønnens Begyndelse jvfr. ovfr. under 8. Marts 1628.

² I Sm. T. mangler de følgende Ord.

deres Vagter over med og ellers sejle over med, naar der sker noget. Majoren over det skotske Regiment har hos Kongen ansøgt om, at han til Officererne ved samme Regiment maa uddele de 1000 Rdlr., som Christoffer Urne har leveret ham til Fordeling blandt Soldaterne paa deres Lønninger. Christoffer Urne skal sørge for, at Pengene uddeles til de skotske Soldater, og at Officererne ikke beholder dem, da Kongen aldeles har afslaaet Majorens Ansøgning og ikke vil bevilge den, men har ladet Majoren vide, at han skal uddele Pengene til dem, som de er bestemt til, under Kongens højeste Unaade. Sm. T. 6, 279.

10. April (Paa Hummeren i Femernsund). Miss. til Laurits Grubbe. Der er dertil ankommet tre lybske Skuder, ladede med Byg og Havre, som de har købt af ham, indtaget i Naskov og villet udføre til Lybæk paa Pas, som han har givet dem. Dette forekommer Kongen besynderligt, da der forlængst er udgaaet Forbud over hele Riget om, at Korn eller Viktualier ikke maa udføres uden Kongens egen Tilladelse, tilmed da Kongens Moders Missive til ham, paa hvilket han har funderet sine Pas, udtaler, at han skal paase, at Kornet ikke udskibes paa forbudne Steder. Kongen har dog af Hensyn til sin Moder tilladt Skuderne at passere og til fri Forsikring for deres Rejse meddelt dem sine egne Pas, men han skal afholde sig fra at udgive flere saadanne Pas, da Kongen ikke vil lade mere Korn passere paa dem, og han skal erindre Kongens Moder om, at Kongen forlængst har befalet sine Skibshovedsmænd og Udliggere ikke at lade nogen passere med Proviant eller Korn, uden at de har Kongens eget udtrykkelige Pas. Sm. T. 6, 280.

13. April (Dalum). Miss. til Hr. Jørgen Skeel om at antage Holger Rosenkrantz Frederiksen til Oberst over Landfolket paa Fyen, da Kongen ikke vil bruge den, der tidligere er foreslaet dertil. Sj. T. 24, 61 b. K.

— Miss. til Knud Grubbe til Røgle, Laxmand Gyldenstjerne til Biersgaard, Peder Galt til Tiselholt og Palle Rosenkrantz til Ørup. Da der er opstaaet Trætte imellem Sigvort Grubbe til Hofdal, Embedsmand paa Malmøhus, paa den ene og Claus Urne til Beltebjerg paa den anden Side om Værgemaal for

Claus Urnes afdøde Hustru¹, som Sigvort Grubbe har forestaaet, og da de tilforn har faaet Befaling til at indstævne denne Sag for sig, men denne Befaling endnu ikke er efterkommet, skal de snarest indstævne Parterne for sig og enten i Mindelighed bilægge, hvad de har at angive om Mangler i Værgemaalsregnskabet og alle de andre Tvistepunkter, eller afgøre Sagen ved Dom og give Parterne deres Afgørelse beskrevet under deres Haand og Segl. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sk. T. 5, 298 b.

13. April (Dalum). Miss. til Johan Friis til Øresløf. Da Kongen har erfaret, at han skal have ladet sig forlyde med, at Kongens Døtre ikke var for Frøkener at æstimerer, har Kongen befalet Prots Knudtsen til Neeholm (?), Christen Pentz til Neuvendorf og Sten Beck til Førsløf, Kongens Hofsender, at begive sig til ham, beskikke ham paa Kongens Vegne og forlange hans skriftlige Erklæring om, hvorvidt han vil indrømme, at han har sagt saadan. Naar de overgiver ham denne Beskikkelse, skal han straks uden nogen Undskyldning skriftlig herpaa erklære, om han vil tilstaa at have brugt saadanne Ord eller ikke, og overgive dem samme Erklæring, for at Kongen kan erfare hans Mening herom. F. T. 4, 15 b.

— Ligelydende Miss. til Henrik Podebusk. Udt. i F. T. 4, 16.

— Miss. til Gregers Krabbe. Kongen sender ham en Skrivelse fra Gerhardt Patrick til Hr. Otto Ludouve, Vildt- og Rhingreve, Greve til Salm og Herre til Vemsingen, Kongens Hofmarskal og bestalter Øverste, hvis Indhold han kan se deraf. Han skal snarest indsende sin Erklæring derom til Kongen. F. T. 4, 16.

— Miss. til Kommissarierne i Fyen. Dr. Petrus Erasmi, Kongens Feltdoktor, har to Heste staaende i Odense, som han hidtil ikke har faaet Kontribution til. Da han baade har været og endnu er i Kongens Bestilling, skal de lade ham faa hans Kontribution til Hestene, saa at hans Vært bliver be-

¹ Hilleborg Jensdatter Falk (Mormand).

talt for, hvad han har anvendt paa de nævnte Heste fra den Tid, de blev indkvarterede dér. F. T. 4, 16 b.

13. April (Dalum). Miss. til Henning Valkendorf. Da en Del af St. Hans Klosters Bønder højlig trænger til Sædekorn, tillades det ham at udlaane Sædekorn til dem af det Korn, der ligger paa Klostret; dog skal han paase, at det igen betales tilkommende Høst. Endvidere er St. Hans Klosters Tjenere betyngede med mange store Ægter, baade med Provianten fra Madskatten og andet deslige, saa der tit behøves et stort Antal Vogne, hvilket de vanskeligt kan udstaa. Naar saadanne store Ægter forefalder, skal han tilsige en Del af St. Knuds Klosters Tjenere til at udstaa saadan Besværing med de andre. Naar der skal fiskes til Dalum Kloster, tilsiges der Tjenere af St. Knuds Kloster dertil; dette afskaffes hermed, og Dalum Tjenere skal selv forrette det; kun hvis Fiskeren drager paa St. Hans Klosters Sø, skal Bønderne her hjælpe ham. Borge-mestrene i Odense besværes med Indkvartering, uanset den ene allerede har tre af Kongens Hofsinder i Huset; han skal lade dem være forskaanet for al anden Indkvartering, undtagen Kongens egne Opvartere, da de desforuden er nok besværede med deres daglige Bestilling. Kongens Trompetere og Drabanter, der idelig ligger i Odense, skal have frit Kvarter ligesom de andre sammesteds indkvarterede Krigsfolk, da de ikke har haft anden Besolding i den Tid, de har ligget dér. F. T. 4, 16 b. Orig. (meget medtaget) i Landsark. i Odense.

14. April (—). Aab. Brev om, at Kapellanen til St. Hans Klosters Kirke i Odense for nogen Tid siden er kaldet derfra, og at der derefter er opstaaet Tvistighed imellem Mogens Kaas til Støfringgaard, Befalingsmand over St. Hans Kloster, og M. Henrik Mikkelsen, Sognepræst til St. Hans Kirke, der alene vil kalde en ny Kapellan. Da Kongen erfarer, at St. Hans Kloster har Jus patronatus til at kalde en Kapellan til St. Hans Kirke, der tillige skal være Sognepræst til Høyby Sogn, har Kongen forordnet, at naar nævnte Kirkes Kapellan dør eller kaldes til anden Lejlighed, skal Lensmanden paa St. Hans Kloster fremtidig alene have Ret til paa Kongens Vegne at kalde en anden dygtig Person til Kapellan for St. Hans Kirke og Sognepræst for Høyby Sogn. F. R. 3, 402.

— (Kbhvn.). Miss. fra Hr. Christian Friis og Frants

Rantzau til Jacob Ulfeldt og Mogens Kaas. De har af disses Skrivelse set det rhingreveske Regiments Begæring, som synes for høj og saaledes, at Rentekammeret ikke kan efterkomme den. Meningen var, at Regimentet ikke kunde eller burde fordre mere end Slabatas Regiment, som har tjent længere og har faaet mindre à l'advenant. Der meddeles dem til Efterretning, hvad der blev akkorderet om med sidstnævnte Regiment, for det Tilfælde, at en af dem endnu en Gang vil forhandle med Rhingreven selv om, at denne skal begive sig derhen, hvortil Kongen kommanderer ham; han bør tage i Betragtning, at han tidligt, før Michaelis, er kommet i et godt Kvarter, og at det vilde være ganske ubilligt, om han nu, da han skulde bruges imod Fjenden, vilde fordre Penge. Men hvis han staar paa at ville have Penge, kan han ikke begære mere end en Maanedes Sold. Der er ingen Tvivl om, at hvis han selv vil af Sted, vil hans Officerer ingen Modsigelse gøre. Til Fortegnelsen over, hvad han har faaet, er der rigtige Beviser og Haandskrifter til Stede. F. T. 4, 17.

15. April (Dalum). Pas for Johan Skomager af Amsterdam til fra Fyen til Holland at udføre 50 sjællandske Læster Malt, som han har tilforhandlet sig her i Landet for sig og Pofvel de Villom i Amsterdam. Til Gengæld skal de i Riget indføre Ammunition efter den Akkord, som Frants Rantzau til Rantzausholm, Statholder i København, har sluttet med Johan Skomager. Sj. R. 18, 298 b.

— Pas for Johan de Villom, Borger i København, og Johan Skoemager af Amsterdam til at udføre et Parti Øksne, som de har tilforhandlet sig her i Riget, til Lybæk. Sj. R. 18, 299.

—¹ Oprejsningsbrev for Povel Christoffersen, Sognepræst til Tryggeløf og Foedslet Sogne paa Langeland, som for nogen Tid siden har besøvet et Kvindfolk paa Langeland, hvilken Sag han efter Prins Christian (V)'s Tilladelse² har afsonet, men som senere i Forbindelse med omtalte Lejermaal er bleven

¹ F. R. har: August, Fejlskrift for April. Brevet er indført mellem 14. og 15. April. I August var Kongen ikke paa Dalum. ² 18. Nov. 1625 jvfr. 22. Maj 1626.

anklaget for Mened, som han dog benægter at have aflagt. Kongen har ladet Sagen nøje undersøge ved dertil deputerede, men har ikke kunnet finde nogen Sag i de Maader paa ham, men har fundet ham undskyldt af disses Erklæring. Det bevilges ham ved dette aabne Brev, at han maa være fri, angerløs og umolesteret for dette Lejermaal og Anklagen for Mened, og at den derom anlagte Proces skal ikke komme ham til Hinder eller Skade i nogen Maade. F. R. 3, 403.

15. April (Dalum). Bevilling for Hans Jensen Nyborg, Borger i Odense, til at gifte sig med Karen Nielsdatter. Han er for nogle Aar siden i Konsistoriet i Odense bleven kendt fri for Ægteskabet med sin Hustru Marin Nielsdatter, fordi denne fem Aar tidligere i hans Fraværelse var undveget fra ham. Han havde faaet Tilladelse til igen at gifte sig, dog ikke med Karen Nielsdatter, med hvem han i Mellemtiden havde forset sig og avlet Børn. F. R. 3, 403 b.

— Miss. til Henning Valkendorf. Han skal forespørge hos Hans Nielsen, Borger i Odense, om denne har nogen Kvitans for de 500 Rdlr., som han straks skulde give Kongen; hvis han ikke har det, skal Henning Valkendorf straks fordre Pengene hos ham og lade dem indlevere i Kongens eget Kammer. F. T. 4, 18.

— Miss. til samme. Det berettes, at det gaar fast uskikkeligt til med Indkvarteringen i Odense, idet der hos en Del af Borgerskabet, hvor der er ringe Staldrum, er indkvarteret et temmelig stort Antal Heste, og hvor der er stort Staldrum, kun indkvarteret faa Heste, hvorover Borgerskabet beklager sig i højeste Grad. Han skal have flittigt Tilsyn med Indkvarteringen og læmpe den saaledes blandt Borgerskabet, at det paa alle Sider gaar ligeligt og ret til, saa der altid tages det Hensyn, at enhver holder efter sin Formue og den rige hjælper den fattige. Kongen har tilforn¹ anordnet, at alt Trosset og de øvrige Heste, som ikke er optagne i Rullen, skal afskaffes, men erfarer nu, at der skal holdes mange saadanne unyttige Heste. Han skal derfor med Borgemestre og Raad i Odense anstille en alvorlig Husmønstring, og hvor de finder saadanne

¹ 2. Nov. 1627.

unyttige Heste, som kun fortære og af hvilke Riget dog ingen Tjeneste kan vente, skal de grandgiveligt indkvartere¹ dem og strengelig tilholde Ejerne paa Kongens Vegne, at de afskaffer Hestene inden tre Dage, da disse ellers uden Undtagelse skal tilfalde Kongen. Gør Ejerne ikke dette, skal han uden Forsømmelse eller Persons Anseelse paa Kongens Vegne tage Hestene. F. T. 4, 18 b.

15. April (Dalum). Miss. til Claus Brockenhuus. Da han har udstedt Revers til Kongen om, at han førstkommende Helligtrekonger uden videre Opsættelse vil betale de 3000 Rdlr. med Rente, som han efter sit udgivne Hovedbrev skylder, tilledes det ham atter at være fri for Indlager og Kongens Manelse. F. T. 4, 18.

16. April (—). Miss. til samme. Kongen tilsender ham et aabent Brev til Adelen paa Fyen, hvis Indhold han med al Flid og Diskretion paa Kongens Vegne skal foreslaa og foreholde Adelen, hvorefter han skal tilstille Kongen Adelen's Svar derpaa. F. T. 4, 19.

— Forleningsbrev for samme, som Kongen har forordnet til Landsdommer paa Fyen, paa alt det Gods, som er tillagt Landsdommeriet sammesteds. Endvidere forlenes han med Skenderupgaard² med alt tilliggende Gods, Rente og Tilliggelse, som Christen Knudtsen havde, den Gang han afstod Gaarden til Kongen. F. R. 3, 404 b.

— Aab. Brev til Indbyggerne paa Fyen om, at Kongen har beskikket Claus Brockenhuus til Broholm til Landsdommer paa Fyen. F. R. 3, 404.

— Miss. til Torben Gabrielsen. Da Kongen har forordnet Claus Brockenhuus til Broholm til Landsdommer i Fyen, skal han med rigtigt Register overlevere ham alle de Breve og Mandater, som er udgaaet til Torben Gabrielsen, i den Tid denne har været Landsdommer, og som vedkommer Landstinget og Landet. F. T. 4, 21 b.

— Miss. til Hans Kaas og Morits Aschersleben. Da Kongen har forordnet Claus Brockenhuus til Landsdommer

¹ Formodentlig Fejlskrift for: opnotere. ² Skinnerup (Ulriksholm), Bjerge H.

i Fyen og for samme Bestilling forlenet ham med det Gods, som hans Formand i Bestillingen har haft til Landstinget, samt med Skenderup og dets Tilliggende, som Christen Knudsen har brugt, skal de overlevere nævnte Gods til Claus Brockenhuus, besigte Skovene og Bygningen, hvorledes de i alle Maader nu er forfaldne, og give Claus Brockenhuus alt beskrevet under deres Haand og Segl. F. T. 4, 20 b.

16. April (Dalum). Miss. til Kommissarierne [paa Fyen]. Kongen har forlenet Claus Brockenhuus til Broholm som Landsdommer i Fyen med Kronens Gaard Skenderup og det andet til Landsdommeriet liggende Gods paa Fyen, men da samme Gods er betyngtet med Kontribution som andet Gods her i Landet og derfor kun kan gøre ham ringe Tjeneste¹, skal de saavidt muligt skaane nævnte Gods for Indkvartering og Kontribution dertil. F. T. 4, 20 b.

— Miss. til Eiler Qvitzov og Henning Valkendorf. Det berettes, at Ditlef Brockdorfs Fuldmægtig ved Æskning har ladet forfølge Claus Brockenhuus til Broholm, Landsdommer i Fyen, for nogen Gæld, som han var Ditlef Brockdorf skyldig. Claus Brockenhuus har derefter til Fyldest og derover efter Æskningens Indhold for nævnte Gæld udlagt Gods, Silkevarer og andet Løsøre, hvilket Fuldmægtigen ikke har villet modtage, uanset at der efter hans og Claus Brockenhuus's skriftlige Indlæg er udgaaet Befaling fra Kancelliet til gode Mænd, som skulde gøre ham Udlæg for nævnte Gæld. Herover er Udlægget blevet bestaaende fast over Aar og Dag, men ingen har villet modtage det paa hans Vegne, og da det nu, efter Tidens Forhaling mod Loven, er forfaldet til Kongen, skal de straks og om en Dag herefter modtage de nævnte Silkevarer paa Kongens Vegne af Claus Brockenhuus og levere dem paa Dalum Kloster. F. T. 4, 19 b.

— Bevilling for Karen Johan Bockardsens, Borgerske i Odense, til at udføre fra Fyen til Holland 30 fyenske Læster Korn, men ingen anden Viktualie, mod at hun igen indfører Humle, Salt, Jern eller Ammunition af Krudt og Bly. Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand over Odensegaards

¹ Stedet er forskrevet.

Len, skal paase, at hun indfører saa meget af forskrevne Varer, som det udførte Korn beløber sig til, og at Varerne sælges for et billigt Køb og efter den Pris, som de kan haves for andet Steds her i Riget. F. R. 3, 406.

16. April (Dalum). Ligelydende Bevilling for Hans Nielsen i Odense til at udføre 30 fyenske Læster Malt og Byg, men ingen anden Viktualie; Otte Knutsen 24 Læster; Augustinus Ebel 40 fyenske Læster Korn mod at indføre Krudt til København til Kongens Behov; Barbra Villum Lucassens —¹ Læster, hvorimod hun tilbyder at indføre Vin og Speceri, hvilken Forpligtelse hun har udgivet til Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand over Odensegaards Len, hvilke Varer hun skal være forpligtet til at sælge for et billigt Køb og for den Pris, de andetsteds i Riget kan haves for; Evert Flobosse af Lybæk 10 Læster Korn til Lybæk, ligesom de andre. Udt. i F. R. 3, 406 b.

— Miss. til Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand over St. Hans Kloster i Odense, om at have Tilsyn med Hagenskov Len i Jørgen Brahe til Hvedholms Fraværelse. Nærværende Bonde, David Hansen i Skydebierig, har andraget, at han har kontribueret saa meget, at han ikke kan betale den Landgilde, som han nu af Fogden tiltales for. Henning Valkendorf skal hjælpe ham til Rette, saa vidt det kan ske. Endelig anmodes han om af Bispen i Fyen at modtage de Kontributionspenge, som denne har hos sig eller herefter oppebærer, og ligeledes af Tolderne og Byfogderne i Købstæderne. Han skal deraf betale Rytteriet og Soldaterne, der er indkvarterede dér i Landet. Orig. i Landsark. i Odense. F. T. 4, 19.

— Miss. til Vensel Rotkirk. Da Kongen har antaget Otte og Eiler Høg som Hofsinder, skal han antage deres Heste under Hoffanen, naar de ankommer, og skaffe dem Kvarter. Sj. T. 24, 61 b. K.

— Miss. til Frederik Urne om at skaffe nærværende engelske Soldat Rubbert Vorall, der er kommet til Skade i Kongens Tjeneste og er paa Rejse til England, nødtørftig Un-

¹ Antallet ikke angivet.

derholdning paa Slottet [Kronborg], indtil der er Skibslejlighed for ham. Han skal da tinge ham ind paa et Skib og lade Tolderne i Helsingør give ham 20 Rdlr. til Tærepeng, der skal godtgøres dem i deres Regnskab. Sj. T. 24, 61 b. K.¹

16. April (Dalum). Miss. til Jørgen Seefeld. Han skal forføje sig til København førstkomende 25. eller 26. April, hvor Kongen vil lade ham og Majoren over de paa Samsø indkvarterede Soldater forhøre mod hinanden i Retten for de Beskyldninger, de retter mod hinanden. Imidlertid skal den anden Kaptejn kommandere paa Landet og have Indseende med al Ting. Sj. T. 24, 62. K.

— Bevilling for Hans Nielsen, Raadmand i Odense, til for sin Landstingsskriverbestilling at bo i Odense kvit og fri for al borgerlig Tyng, saa længe han forbliver i samme Bestilling og ikke bruger borgerlig Handel og Næring. F. R. 3, 405.

— Aab. Brev om, at Eiler Qvitzov til Lykkesholm har berettet, at han har været Forlover for sin Svoger, afdøde Falk Brahe, og for afdøde Fru Pernelle Gyldenstjerne, for hvilke Løfter han har faaet stor Skade og nu overiles meget af deres Kreditorer. Han kan i denne besværlige Tid ikke skaffe rede Penge og tilbyder derfor nøjagtigt at fornøje dem i godt Jordegods og Løsøre. Men da Forordningen om Gældssager formelder, at den, der vil rette for sig med Gods, skal opbyde alt sit Gods, frygter han for, at Kreditorerne, nu da han vil udlægge dem Gods, vil forlange, at han skal udlægge alt sit Gods, hvilket vilde være til største Skade for ham, da det drejer sig om en Sum, der er ganske ringe mod alt hans Gods, og hans næste og bedst beliggende Gods da vil blive frataget ham, skønt han paa andre Steder kan gøre dem godt og fuldkomment Udlæg. Da Kongen nu ved, at det kan være ham næsten umuligt i denne Tids Tilstand at tilvejebringe rede Penge, gives der ham Bevilling til at tilfredsstille Falk Brahes og Fru Pernelle Gyldenstjernes Kreditorer, til hvilke han er Forlover,

¹ K. har følgende Paategning: Georg Matheus von Thilknis at maa passere til Holland, Rubbert Vorall, som er quest, til Helsingør og siden til England, fri Underholdning og en Vogn.

med godt, nøjagtigt og ustraffeligt Jordegods og Løsøre, hvorpaa han skal indlægge en rigtig Fortegnelse til Landstinget, og som siden af dertil forordnede Ridemænd skal sættes efter Landsens Takst og udlægges Kreditorerne for fuld Betaling. F. R. 3, 405 b.

16. April (Dalum). Miss. til Lensmændene paa Fyen om at lade male til Mel den Rug og Byg, der findes ved Lenet og tilhører Kronen, siden blande det, halvt Rug og halvt Byg, uddele det til Bønderne i Lenet, Adelens og Gejstlighedens saavel som Kronens, og lade dem snarest bage det til Kavringbrød. De skal paase, at det bliver bagt til Gavns, saa det kan vare, og at det dog ikke bliver forbrændt. F. T. 4, 20. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

— Miss. til Christoffer Ulfeldt om at sørge for, at Kaptejn Vincklers Kompagni faar sin Lønning fra den Tid, det kom dér fra Landet [Langeland] og til det blev indlagt paa Femern, hvilket er 4 Ugers Lønninger. Dog skal Kaptejnen først tilstille ham en rigtig Rulle paa, hvor mange Folk der er tilovers af dem, der har ligget paa Langeland, saa der ikke betaales Lønninger paa de døde og heller ikke paa dem, der siden er antagne. Lønningerne skal tilstilles Kaptejnen med det første, saa at han des bedre kan holde Disciplin. F. T. 4, 20.

— Miss. til Bispen i Odense. Kapellanen til St. Hans Kirke i Odense er for nogen Tid siden blevet kaldet derfra og en anden Person, ved Navn Jens Visterborg, igen kaldet til samme Kapellani. Denne er endnu ikke fyldt 25 Aar, men da han kun mangler nogle faa Maaneder i 25 Aar og skal være bekvem til denne Bestilling, tillades det Bispen at ordinere ham, om han eragter ham dygtig og skikkelig dertil, da Meningen med Forordningen om 25 Aars Alderen ikke er den, at alle, som ikke fuldt har naaet den Alder, skulde forskydes, men kun de ugudelige, uskikkelige og alt for unge, af hvilke mange tilforn er blevne admitterede. F. T. 4, 21.

— Miss. til Marquor Bille. Han skal rette sin Lejlighed efter nu til 1. Maj at resignere og levere fra sig Rugaards Len, som han en Tid lang har været forlenet med, da Kongen agter til den Tid at forlene en anden dermed. F. T. 4, 21 b.

18. April (Kbhvn.). Miss. til nogle af Rigsraadet og af Adelen om at forføje sig til København den 23. April,

hvor de videre vil faa Kongens Vilje at vide. — Af Raadet: Hr. Jørgen Skeel, Christen Holck, Hr. Albret Skeel, Claus Daa, Hans Lindenov, Otte Skeel og Jost Høg¹. — Af Adelen: Gabriel Kruse, Mogens Pax, Ernst Normand, Frants Lykke, Tygge Brahe, Tønne Friis, Peder Lange, Jørgen Krag, Knud Gyldenstjerne, Jørgen Grubbe, Niels Krag, Mogens Høg, Mogens Kaas, Ifver Dyre og Niels Friis Ifversen. K. Udt. i Sj. T. 24, 62.

19. April (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved det forbydes at rejse Delemaal eller Dele mod Korfidts Mormand til N., Kongens Skibsløjtnant, der ved sin Bestilling er forhindret i personlig at drage til Tinge og forsvare sin Ejendom og Gods, paa hans Ejendom, saa længe han er forhindret ved samme sin Bestilling og seks samfælde Uger, efter at han er hjemkommen fra samme Forfald; dog er herfra undtaget den Trætte, som allerede er begyndt, og han maa heller ikke under dette Skin paaføre nogen anden nogen Trætte. Sk. R. 4, 403 b.

—² Til Jørgen Vind. Da Kongen har befalet ham at paa-tage sig Værgemaalet for Christian Uldrik Gyldenløve og der blandt andet skal være noget Løsøre, som tilhører Gyldenløve, skal han, naar Værgemaalet overleveres ham af Christoffer Urne til Aasmark, Befalingsmand paa Aalholm Slot, af Byfogden i København lade sig tilforordne fire uvildige Danne-mænd, som sammen med en eller to Haandværksfolk af forskel-lig Slags, der forstaar sig paa Løsøre, kan taksere det. Siden skal han gøre sit bedste for at sælge det og føre Pengene der-for til Regnskab paa Christian Uldriks Vegne. Sj. T. 24, 111.

— Miss. til Jørgen Urne [Christianstad]. Da Tage Thott til Eriksholm, Embedsmand paa Sølvitsborg, har begæret 2 Gaarde i Bierløf By og 1 Gaard i Aaby i Ferreløf Sogn i Giøng Herred til Mageskifte, skal han til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Sk. T. 5, 299.

20. April (—). Pas for Søfren Olufsen, Borger i Ber-gen, med Skib og indehavende Gods fra København til Ly-bæk og tilbage til Bergen eller hvor ham lyster. Dog skal

¹ I K. er Mogens Kaas, Hr. Uldrik Sandberg og Christen Thommesen slettede. ² Indført mellem 19. og 23. Aug.

han holde sig borte fra de Steder, som Fjenden har bemægtiget sig, under Fortabelse af Skib og Gods. Sj. R. 18, 300.

20. April (Kbhvn.). Ligelydende Pas for Berndt Johansen, Borger i Bergen, til Lybæk. Udt. i Sj. R. 18, 300 b.

— Ligelydende Pas for Hendrik Knud, Borger i Stralsund, til Stralsund. Udt. i Sj. R. 18, 300 b.

— Pas for Ernst Pricker, kgl. Skibskaptejn, til med Sælhunden og to Gallejer at begive sig fra København til Østersøen til det stralsundske Farvand. Dersom han kan erfare noget om eller komme efter nogen, som yder Fjenden Tilførsel eller Bistand, skal han gøre sin yderste Flid for at bemægtige sig dem eller skyde dem i Brand eller paa anden Maade ødelægge dem. Dersom Borgemestre og Raad i Stralsund begærer hans Undsætning imod Kongens og deres Fjender, skal han yde dem al den Bistand, han kan. Naar han sejler derfra, skal han begive sig langs den meklenborgske Kyst til Hendrik Hess, hvor han kan finde ham i Østersøen, og hos ham forholde sig efter den Hendrik Hess givne Instruks. Sj. R. 18, 300 b.

— Miss. til Erik Rosenkrantz om, at Bønderne i hans Len, Halmstad Len, for deres Armods Skyld fritages for at udgive Halvdelen af den paabudne Madskat. Sk. T. 5, 299 b.

— Ligelydende Miss. til Tage Thott i Laholm Len, Mogens Gyldenstjerne i Varberg Len og Malte Juel i Christianopol Len. Udt. i Sk. T. 5, 299 b.

[—]¹ Bestalling for Laurits Jensen som Kaptejn til Skibs med en aarlig Løn af 200 Kurantdlr. og en Hofklædning for sig selvanden, fra 20. April at regne. (Bestallingen enslydende med Bestallingen for Søfren Harboe af 5. Febr. s. A.). Udt. i Sj. R. 18, 299.

[—] Bestalling for Herman Hunemørdet som Løjtnant til Skibs med en aarlig Løn af 150 Kurantdlr. og en Hofklædning for sig selvanden, fra 20. April at regne. (Bestallingen enslydende med Bestallingen for Niels Krag af 13. Febr. s. A.). Udt. i Sj. R. 18, 299.

¹ U. D. og St. Indført ved de andre Breve af ovenst. D. og St.

[20.]¹ **April (Kbhvn.).** Bestalling for Jesper Friis til Ørbeklund som Oberst over det sjællandske Regiment Knægte med Tjeneste til Lands og til Vands, hvor Kongen befaler, med en aarlig Løn af 1700 Speciedr. eller deres Værd, fra 15. Febr. at regne. Sj. R. 18, 299 b.

21. April (—). Privilegium og Eneret for M. Jens Dinesen, Sognepræst til Vor Frue Kirke i København, for 10 Aar paa hans Grammatica Latina major og minor, som han agter at udgive i en ny, forøget og forbedret Udgave til Brug i Skolerne i Danmark og Norge. Den, som eftertrykker den eller indfører Eftertryk anden Steds fra, skal bøde 50 Rdlr. in specie, Halvdelen til Kongen og Halvdelen til M. Jens Dinesen, med Arrest og Konfiskation af alle de Bøger og andet, han har med at fare, dog under Forbehold af de Privilegier, som Trykkeriet i København har faaet bevilget. Sj. R. 18, 301.

— Pas for Trud Pedersen paa Gallejen Ravnem og Jørgen Beyer paa Gallejen Vildsvinet til at følge Ernst Pricker i Østersøen. Sj. R. 18, 302.

— Miss. til Kommissarierne i Skaane. Borgemestre og Raad i Malmø har berettet, at de har begyndt at lade Malmø Bys Volde og Grave istandsætte og ogsaa ellers at befæste Byen, hvilket dog endnu ikke er helt færdigt. De har nu andraget om, at Bønderne i de omliggende Herreder maa hjælpe med at arbejde derpaa. Han skal derfor paalægge Kronens og Gejstlighedens Bønder dette og forhandle med Adelen om, at dens Bønder sammen med Kronens og Gejstlighedens Bønder i de næstomliggende Herreder, naar Vaarsæden er lagt, arbejder nogle Dage paa samme Befæstning, da ogsaa Adelen og dens Tjenere kan have deres Tilflugt til den. Sk. T. 5, 299 b.

22. April (—). Tvende Pas for Steffen Rode, Borger i København, til at lade sine Fuldmægtige sejle fra København til Lybæk med en Skude, ladet med Øksne, og tilbage igen. Sj. R. 18, 302.

— Miss. til Tolderne i Sundet om at lade 12 Foder Vin, som tilhører Hr. Bogislaf, Hertug i Stettin, Pom-

¹ Datoen mangler, indført under 20. April.

mern etc., passere toldfrit ligesom i tidligere Aar, naar hans Fuldmægtig ankommer til Øresund med dem. Sj. T. 24, 62 b. K.

22. April (Kbhvn.). Ligelydende Miss. til samme om toldfri Passage for 6 Foder Vin til Fyrstinde Fru Sofie Hedvig af Brunsvig-Lyneborg, Hertuginde til Stettin, Pommern etc. Udt. i Sj. T. 24, 62 b. K.¹

23. April (—). Bestallinger for Wulf Byrnkreyer og Alexander Kraffert som Kaptejner for det udskrevne Landfolk efter Hr. Jørgen Skeels Seddel [af 23. April?]² med en maanedlig Løn af 30 Speciedr., fra 15. Febr. 1628 at regne. Udt. i Sj. R. 18, 290 b.

— Pas for Fyrstinde, Fru Anna Maria, Hertuginde til Meklenborg, Fyrstinde til Venden, Grevinde til Schwerin, Frue til Rostock og Stargard, til ved sin Tjener at lade en Del af sit Gods udføre til Vands. Sj. R. 18, 302 b.

— Miss. til Ernst Normand. Da Borgemestre og Raad og menige Borgerskab i Skelskør har bevilget 5 Læster Øl og Brød til Flaaden, skal han lade dem føre dette til Korsør, hvor han indtil videre Anordning skal lade det oplægge og forvare. Sj. T. 24, 62 b. K.

— Miss. til Hendrik Vind om frit og uhindret at lade passere dem, der har Kongens Moders Pas til fra Lolland og Falster at udføre Korn og Øksne, som de har tilforhandlet sig af hendes egen Indkomst og Rettighed. Ligeledes skal han lade passere uhindret³ alle de Øksne, som kommer fra Lolland og Falster, naar de har Certifikat for at være fortoldet, og det Korn, der har Pas fra Kommissarierne dér i Landene om, at det er af det Korn, for hvilket der igen skal indføres Ammunition, Salt og Humle. Sj. T. 24, 63. K.

— Ligelydende Miss. til Hendrik Hes [dog med Undtagelse af, at der som Bestemmelsessted for Udførslen af Øksne fra Lolland og Falster nævnes Lybæk, der oprindeligt har staaet i K. til Hendrik Vind, men atter er slettet]. Sj. T. 24, 63 b. K.

¹ Et tilsvarende Brev for Kurfyrst Georg Vilhelm til Brandenburg er slettet i Konc.

² Om Usikkerheden af de her anførte Dateringer jvfr. ovfr. under 8. Marts 1628.

³ I K. er Ordene: „til Lübeck“ atter slettet, jvfr. næste Miss.

23. April (Kbhvn.). Miss. til samme paa Nassov. Han skal straks forføje sig til det nye Dyb¹ under Lante Ryen, forene sig med Kongens andre dér liggende Skibe, forhindre al Tilførsel til Fjenden dér paa Landet og ellers gøre denne alt muligt Afbræk. Han skal lade Haren og Mynden holde mellem Rostock og Wismar af og til, undertiden den ene, undertiden den anden, og lade de to Gallejer blive liggende i Femernsund. K. Sj. T. 24, 63 b.

— Miss. til Hans Lindenov. Han skal straks levere 2000 Rdlr. in specie af den sidst paabudne Pengeskat til Krigskommissarierne i Lolland og Falster, som skal have dem til Betaling af de dér indkvarterede Soldater. K. Udt. i Sj. T. 24, 64.

— Bevilling for Oluf Andersen i Trelleborg, hvis Skude forholdes ham i Rostock, til igen at tage en Rostocker Skude, paa hvilken af Kongens Strømme han kan faa den. Sk. R. 4, 404.

— Miss. til Hr. Anders Bilde, Tage Thott Ottsen og Christoffer Ulfeldt om at begive sig til København, hvor de videre skal faa Kongens Vilje at vide. Sk. T. 5, 300.

— Miss. til Hr. Anders Bilde om at hjælpe nærværende Brevviser Peder Erlandsen i Suenste², der beklager sig over, at han er sat for højt i Skat, til Rette, saa vidt det er muligt og ret. Sk. T. 5, 300.

— Bevilling for Søfren Søfrensen, Borgemester i Maribo, til at udføre til Stralsund 30 sjællandske Læster Byg, 15 sjællandske Læster Rug og 1500 Tdr. Havre, men ingen anden Viktualie her fra Riget, hvor han kan tilforhandle sig det; dog skal han have rigtigt Certifikat af Lensmændene, hvor han indskiber det, og fra Stralsund for, hvad han lossere dér. Sm. R. 5, 115 b.

— Miss. til M. Morten Madsen [Biskop over Aarhus Stift]. Dersom der er eller bliver Kald ledige, som har været under hans Bispedømme, skal han dertil ordinere dygtige Personer, saa at samme Kald herefter kan blive betjent som tilforn. J. T. 8, 175 b.

¹ Neutief.

² Sundstorp, Brunby S., Luggude H.

24. April (Kbhvn.). Instruktion for Gabriel Kruse til Hiuleberg, Befalingsmand paa Roskildegaard, som Admiral paa Flaaden for Lybæk. Han skal straks med Kongens Skibe Victor, Flensborg, Havhesten og Hummeren begive sig for Lybæk, og da der gaar Rygter om, at der ved Traminde skal ligge nogle Orlogsskibe, som tager Stykker ind, skal han, hvis det befindes rigtigt, anvende den største Flid paa at bemægtige sig dem og føre dem til København. Sj. R. 18, 302 b.

— Miss. til Frants Rantzau. Da Kongen til Flaadens Fornødenhed behøver en stor Del Øltønder, skal han anmode Borgerskabet i København om at undsætte Kongen med 160 Læster Øltønder eller Halvparten saa mange Fade, hvert paa 2 Tdr. K. Sj. T. 24, 64.

— Ligelydende Miss. til nogle Lensmænd om i deres Len at indkøbe Øltønder eller Halvparten saa mange Fade, hvert paa 2 Tdr., og sende dem til København til Flaadens Fornødenhed, nemlig: Frederik Urne (Helsingør), 80 Læster, Sigvort Grubbe (Malmø), 80, Mogens Kaas (Køge), 50, Hr. Anders Bilde (Helsingborg), 40, Hendrik Hvitfeldt (Landskrone), 30, Mogens Pax (Holbæk), 30, Sigvort Grubbe (Ystad), 40, Palle Rosenkrantz (Vordingborg), 30 og Hans Lindenov (Kalundborg), 30 Læster. K. Sj. T. 24, 64 b.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Helsingør. Da Mourits Printz's¹ Enke Annike Cortsdatter med det første agter at foretage Skifte og Deling med sine Stifbørn, skal de have flittigt Indseende med, at der ikke vederfares hende, der er en fattig, fremmed Kvinde, nogen Uret paa samme Skifte. Sj. T. 24, 64.

— Mageskifte mellem Holger Rosenkrantz til Glimminge, Befalingsmand paa Bornholm, og Kronen. Sk. R. 4, 404 b. (Se Kr. Sk.).

25. April (—). Mageskifte mellem Tage Thott til Egede, Embedsmand paa Laholm, og Kronen. Sk. R. 4, 407 b. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til samme om at lægge 1 Gaard i Eskildstrup og 1 Gaard i Mestoke, som Kongen har faaet til

¹ Sj. T. har Fejlskrift: Penitze.

Mageskifte af Holger Rosenkrantz til Glimminge, Befalingsmand paa Bornholm, ind under Laholm Len, indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Rede for den visse og uvisse Indtægt af dem. Sk. T. 5, 300 b.

25. April (Kbhvn.). Bevilling for Annike Kortsdat-ter, [Skibskaptejn] Mourits Prindtz's Enke, til i et Aar, regnet fra hendes Husbondes Død, at nyde de Privilegier og Friheder med Hensyn til borgerlig Bys Skat og Tynge, som hendes Husbonde har nydt. Sj. R. 18, 303.

— Miss. til Hans Lindenov. Mathies Zimmermann har berettet, at han har forstrakt Oberstløjtnant Johan Piritzen, som en Tid har været anholdt i Rendsborg og nu er paa Kalundborg Slot, med Penge. Da det menes, at Oberstløjtnanten snart skal løslades, skal han tilholde denne, inden han løslades, at betale Zimmermann, hvad denne kan bevise at have laant ham. Sj. T. 24, 64 b. K.

— Miss. til Hospitalsforstanderen i Slagelse om at optage den tidligere¹ dér optagne Bøsseskytte Hans Losses Kvinde, som er ganske skrøbelig af Alderdom og med hvem Hans Loss har levet i 60 Aar, i Hospitalet, dersom hun kan eragtes for et Hospitalslem. Sj. T. 24, 65.

— Miss. til Jørgen Vind, Rentemester. Frederik Urne til Alslof, Befalingsmand paa Frederiksborg og Kronborg, har begæret af nævnte Slottes Indkomst at maatte faa aarligt 5¹/₂ Læst 3 Pd. Rug og Mel, 8¹/₂ Læst 3 Pd. Byg og Malt og 500 Tdr. Havre, efter den Takst, som er anslaaet ham i hans Genant. Han skal aarlig lade Frederik Urne faa dette og kvittere det i hans Genantpenge. Sj. T. 24, 65. K.

— Miss. til Corfidts Ulfeldt Mogenssen. Da det er berettet Kongen, at han har kavtioneret for Fru Vibeke Gis², Peder Munds Enke, og lidt Skade derved, og at hun efter den over hende erhvervede Dom er pligtig at betale ham, tillades det ham lovligt at lade sig indføre i Sanderupgaard³ og Tilliggende, som hun har i Forlening paa Livstid, indtil han har faaet sine udlagte Penge betalt, hvis hun da ellers kan leve

¹ 30. Juni 1627.
bygaard, Gyngø H.

² Fru Vibeke Eriksdatter Griis.

³ Sand-

saa længe. Dog forbeholder Kongen sig, hvad hun er Kongen skyldig eller kan blive Kongen skyldig paa Gaardens og Godsets Forringelse, ligesom ogsaa andre, der maatte være foran ham i Indførsel, ikke skal have forspildt deres Ret. Sk. T. 5, 300 b.

25. April (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Urne. Nærværende Bodel Niclausen i Boserup i Glimager Sogn i Giøng Herred har klaget over, at han er udskrevet, uanset at han er gift og bosiddende og der i samme Sogn findes Ungkarle nok, som er dygtigere dertil. Endvidere har Svend Jonsen i Kallolt for 10 Aar siden forset sig med Lejermaal med et Kvindfolk, med hvilket¹ han er beslægtet i tredje og fjerde Led. Jørgen Urne skal snarest til Kancelliet indsende udførlig Erklæring herom. Sk. T. 5, 301.

26. April (—). Miss. til Henrik Hes [Kaptejn] om de Vilkaar, hvorunder svenske Skibe maa passere, og om Grunden til, at der lægges Lybækkernes Handel Hindring i Vejen. Sj. T. 24, 65 b. K. (Tr.: CCD. IV. 407 f.).

— Bevilling for Peder Nielsen, Borgemester i Nyborg, til at udføre en Skibsladning Korn af det Korn, som for nogen Tid siden strandede og blev bjærget for Nyborg, til Lybæk eller Amsterdam; dog skal han holde sig borte fra de af Fjenden besatte Steder under Fortabelse af Skib og Gods. F. R. 3, 407.

— Bevilling for samme til at udføre 140 Øksne fra Fyen til Lybæk. Udt. i F. R. 3, 407.

— Bevilling for Jørgen Mule, Indvaaner i Odense, til at lade udskibe af Riget 20 Læster Hvede, mod at han overfor Kommissarierne paa Lolland og Falster forpligter sig til igen at indføre til Lolland Humle, Salt, Jern, Staal og andet, som Landet behøver. F. R. 3, 407 b.

— Miss. til Henning Valkendorf. Da nogle Borgere i N.² for den Gæld, Kongen har at fordre hos Claus Brockenhuus til Broholm, har tilvurderet Kongen et Skib for 2000 Dlr., medens det kun skal være halvt saa meget værd, skal han tilholde Borgerne, at de selv beholder Skibet og betaler Kongen

¹ Sk. T. har det sikkert forskrevne: som med andre (i Stedet for: hverandre?). ² Kerteminde, jvfr. ndfr. 20. Juni 1628.

de 2000 Dlr., da dette er efter Landets Lov. Det berettes, at der skal have været et Smykke i Boet, da Claus Brockenhuus opbød sit Gods, og at dette Smykke er udtaget. Han skal undersøge denne Sag, tiltale dem, der har taget Smykket, og erhverve Dom i Sagen. — Efterskrift: Fornævnte 2000 Dlr. skal han tilstille Rhingreven paa Regnskab af det, han skal have paa sit Regiment. F. T. 4, 21 b.

26. April (Kbhvn.). Miss. til Claus Daa, Frederik Reedtz og Palle Rosenkrantz. Ventsel Rotkirk, Ritmester for Hoffanen, har berettet, at han og hans Ryttere en Tid lang ikke har faaet nogen Besolding, og at Ordinansen om deres Forplejning hos Bønderne er opsagt. De skal derfor betale Ritmesteren og Rytterne af de Penge, som de allerede har oppebaaret af den paa-budne Skat eller, dersom de ikke nu har saa mange Penge, af de første Penge, som de faar. K. Udt. i Sj. T. 24, 66.

27. April (—). Miss. til samme om at lade nogle Kompagnier Skotter, der ligger paa Lolland, indkvartere paa Sjælland, hvor de eragter det bedst og bekvemmest. K. Udt. i Sj. T. 24, 66.

— Ekspektancebrev for Reinholdt Hansen, Kongens Mønsterskriver, paa det første ledige Kannikedømme i Roskilde Kapitel. Naar noget bliver ledigt, vil Kongen meddele ham Forleningsbrev derpaa, dog dermed uforkrænket de Ekspektancebreve, som Kongen har givet andre paa Kannikedømmer i Roskilde Domkirke. Sj. R. 18, 303.

— Ligelydende Ekspektancebrev for M. Wictmand Hasebard paa et Kannikedømme i Roskilde Domkirke. Udt. i Sj. R. 18, 303 b.

— Bestalling for Melkior Meinert til at tage Vare paa den nye Dyrehave mellem København og Frederiksborg. Han skal give flittig Agt paa Gærderne og Lukkelseerne omkring Dyrehaven. Hvis der sker Skade paa dem, skal han straks melde det til Befalingsmanden paa Frederiksborg, saa det straks kan blive repareret. Han skal have Agt paa, at intet fremmed Fæ kommer ind i Dyrehaven. Ikke heller maa han selv have nogen Slags Fæ gaaende dér. Om Vinteren skal han give Agt paa, at der ikke spildes noget af det Foder, der indføres til Dyrene. Om Sommeren skal han, naar noget af Kongens eget Kvæg og Føler bliver slaaet deri, tage Register paa,

hvor meget der indkommer af hver Slags; hvis noget af det bliver sygt eller borte, skal han straks meddele det paa Slottet. Dog skal han ikke tage noget som helst Kvæg deri, uden at Kongen selv eller i hans Fraværelse hans Befalingsmand der paa Slottet befaler det. Han skal paase, at ingen løber omkring i samme Dyrehave, undtagen de, som gaar deres Gang langs ad den nye Vej; dem, som han finder deri, enten fordi de af gammel Sædvane tager deres Vej derigennem eller fordi de plukker Nødder, Bær eller andet saadant, skal han føre til Slottet, hvor Fogden skal straffe dem med Taarn eller anden sliq Straf. Svin. Faar og andet Smaakvæg, som over Gærderne trænger ind i Dyrehaven, skal han lade drive til Faurholms Ladegaard, hvor de straks skal annammes af Fogden. Ellers skal han heri og i andre Maader forholde sig tro og flittigt, som det en god Tjener egner og bør. For denne Tjeneste har Kongen bevilget ham en aarlig Løn af 10 Rdlr. og en sædvanlig Hofklædning, hver Maaned 4 Rdlr. til Kostpenge og Foder og Maal paa en Hest, alt fra Bestallingsdagen at regne. Desuden skal han have fri Ildebrand fra Dyrehaven, hvilket skal udvises ham af Skovrideren og Slotsfogden sammesteds. Sj. R. 18, 303 b.

27. April (Kbhvn.). Forslag, som Kongen har befaleet at forelægge for Adelen, sine Mænd og Tjenere, som Kongen nu har ladet forsamle. Da Fjenderne har bemægtiget sig den fornemste og største Del af Riget, nemlig Jylland, er det ikke fornødent at forklare, hvilken Skade der derved tilføjes Kongen og Kronen, hvilken Fare Resten af Riget staar i paa Grund af Fjendens Tilhold i samme Land, og hvor elendigt og umenneskeligt der forfares med samme Lands arme Undersaatter, verdslige og gejstlige, da alt saadant er enhver bekendt og vitterligt. Derfor synes det Kongen, saafremt Gud under Lykke og vil give sin Velsignelse dertil, at man billigt bør tænke paa alle Midler og Veje, hvorledes dette Land og dets gode Indvaanere kan befries fra saadan Trængsel og største Jammer og Betryk. Saa vidt Kongen har kunnet erfare af allehaande Kundskab, berettes det, at en stor Del af Fjendens Folk er afmarcheret fra Jylland, og det synes af alle Omstændigheder, at de kejserlige er forhindrede med noget vigtigt dér i Overlandene. Dersom saadan Forhindring afskaffes og bilægges, hvilket uden Tvivl kan ske, maa man befrygte, at den Lejlighed, som nu forsøm-

mes, ikke saa snart kommer igen. Kongen har derfor fundet for godt at give Adelen Lejlighed til at raadslaa om, ved hvad Midler Jylland, enten en Del eller det hele, kunde indtages, beholdes og forsvares, saa og om Rendezvous, Proviant, Skibe og anden Nødtørft til samme Entreprises Foretagelse, hvorom Kongen begærer deres skriftlige Betænkning. Sj. R. 18, 304 b. Orig. i Rigsraadsbr.

27. April (Kbhvn.). Miss. til Fru Sophia Brahe Peder Munks om at give Møde paa Københavns Slot 8 Dage før Pinsedag [6. Maj], hvor hun vil faa Kongens Vilje at vide. Kongen sender hende et Pas, for at hun des bedre kan komme frem derved. K. Udt. i Sj. T. 24, 66.

— Ligelydende Miss. [med Udeladelse af den sidste Sætning] til Fru Lisebeth Sophie Rantzau Hans Lindenovs. K. Udt. i Sj. T. 24, 66 b.

[—]. Bestalling for Hans Knudsen som Kaptejn til Skibs med en aarlig Løn af 200 Kurantdlr. og en Hofklædning for sig selvanden, fra 27. April at regne. Udt. i Sj. R. 18, 303.

28. April (—). Bevilling for nærværende Maren Lauritsdatter til at indgaa nyt Ægteskab. Hun havde i sin Husbondes Fraværelse forset sig med Lejermaal, hvorfor de blev skilte ved Kapitels Dom, saa at hun ikke maatte indgaa nyt Ægteskab uden Kongens Bevilling. Sj. R. 18, 305 b.

— Kgl. Beskærmelsesbrev for nærværende Mathies Hansen, der har berettet, at han er geraadet i nogen Trætte og Uenighed og er bleven overfaldet og slaaet af sine Vederparter paa Alfarvejen mellem Roskilde og Ringsted, berøvet sit Gods og siden af dem truet og undsagt for Retten, hvor han vilde forsvare sig med Lov og Ret, saa han ikke selv kan møde sikker og fri for Retten. Kongen tager ham ved dette aabne Brev i sin kongelige Hegn, Fred og Beskærmelse. Hvis nogen har noget at tiltale ham for, skal de gøre det ved Lov og Ret for den tilbørlige Dommer. Han skal derimod holde sig fredelig, tilbørlig og lovlig imod alle. Sj. R. 18, 305 b.

— Aab. Brev, hvorved Mogens Christensen, Borgemester i Holbæk, for hans Alders og Skrøbeligheds Skyld entlediges fra denne Bestilling, og han, hvor han bosætter sig, indtil videre forskaanes for al borgerlig og Bys Tynge, und-

tagen for den almindelige Skat, som paabydes, og for uformodentlig Besværing, der kan paakomme i Fejdetid. Dog skal han herfor aarlig, saa længe han lever, hver St. Mortens Dag i Rentekammeret betale 30 enkende Speciedlr. Sj. R. 18, 306. K.

28. April (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Jens Anskarisen, der en Tid lang har været Byfoged i Odense, forløves fra denne Bestilling; dog skal han indtil videre beholde Tolderiet, som han hidtil har haft. F. R. 3, 407 b.

— Bestalling for Jep Hansen som Skovrider i Kronborg og Frederiksborg Len med en aarlig Løn af 16 gamle Dlr. og en Hofklædning, Foder og Maal til en Hest og 4 Dlr. i Kostpenge om Maaneden [enslydende med Bestallingen af 26. April 1625 for hans Formand Hans Caspersen Linck]. Sj. R. 18, 306 b.

— Aab. Brev om Stadfæstelse paa tre kongelige Mandater om Vagten i København. Sj. R. 18, 308 b. Orig. i Kbhvns Raadstueark. (Tr.: KD. I. 645 f.).

— Pas for Tobias Osenbruch, fyrstelig meklenborgsk affærdiget Tjener, til fra Danmark frit at udføre en Skibsladning Korn, som Dronning Sophia har forundt ham til hans Herres Fornødenhed. Sj. R. 18, 308.

— Ligelydende Pas for samme for en Skude med Korn. Udt. i Sj. R. 18, 308.

— Pas for Fyrstinde Augusta, Hertuginde til Slesvig, Holsten etc., til at lade flytte sit Gods fra Fyrstendømmet Holsten til Lybæk; dog maa intet andet passere under dette Paaskud. J. R. 8, 177 b. K.

— Fire¹ Pas til Kongen af Sverrig for hans Fuldmægtig Martin Wivitzer, som han har udsendt til Hamborg, Lybæk og Holland for at indkøbe Krudt, Salpeter og anden Vare til Kongen af Sverrigs Behov, til fri Passage for nævnte Ammunition m. m. Sj. R. 18, 311 b.

— Miss. til Erik Rosenkrantz. Han har berettet, at der kommer adskillige Varer fra Sverrig igennem Halmstad, hvorfra de udskibes af Riget, og har begæret at vide, hvorledes han skal forholde sig hermed. Kongens Resolution er, at han skal

¹ Kun i Overskriften.

lade alle svenske Varer, som kommer fra Sverrig og tilhører Svenskere, og som disse begærer at udføre, passere uhindret. Sk. T. 5, 301 b.

28. April (Kbhvn.). Miss. til Hospitalsforstanderne i Slagelse, Helsingør, Roskilde og Vartov om straks inden 3 Uger efter dette Brevs Dato til Kancelliet at indsende Jordebøgerne paa deres Hospitals Indkomst. K. Udt. i Sj. T. 24, 66 b. Orig. (til Hospitalsforstanderne i Helsingør) i Landsark. i Kbhvn.

— Miss. til Jørgen Vind. Eiler Urne til Gundersleholm, Befalingsmand over Bratsberg Len, har berettet, at en Mølle dér i Lenet er udbrøsten, og at han har anvendt nogen Omkostning paa dens Reparation. Jørgen Vind skal i hans Regnskab godtgøre, hvad han har anvendt dertil, saavidt det kan eragtes billigt. Sj. T. 24, 66 b. K.

— Miss. til Mogens Pax og Jacob Ulfeldt. Da der med det første skal foretages Skifte mellem Fru Birrete Gyldenstjerne, Axel Urne til Ryegaards Enke, og hendes Søn Knud Urne, og Kongen har tilforordnet Frederik Urne til Alslef, Embedsmand paa Kronborg, at være Knud Urnes Værge, og da Eiler Urne til Gundersleholm, Embedsmand paa Bratsberg Len, som efter Loven ellers er hans Værge, er bleven fritaget herfor, gives der dem herved Ordre og Fuldmagt til at være til Stede ved Skiftet, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give deres Afgørelse beskreven fra sig under deres Haand og Segl. Sj. T. 24, 67.

— Miss. til Eiler Urne. Da Kongen har fritaget ham og Christoffer Urne til Aasmark, Befalingsmand paa Aalholm, for Værgemaalet for hans afdøde Broder Axel Urnes Søn Knud Urne, da de paa Grund af Kongens Bestillinger ikke kan være til Stede her i Landet, og har udnævnt Frederik Urne til Alslef, Embedsmand paa Kronborg, til Knud Urnes Værge, befales det ham som dennes rette Værge efter Loven snarest og inden hans Oprejse til Norge at være til Stede og afslutte Skiftet imellem Knud Urne og hans Moder, saa at enhver af dem kan vide, hvad der tilkommer dem i Arv og Gæld. Naar Skiftet er overstaaet, skal han overlevere Værgemaalet til Frederik Urne. Sj. T. 24, 67 b.

— Miss. til Mogens Pax og Frederik Parsberg. Falk Gjøe

til Brodskouf har berettet, at hans afdøde Farbroder Mogens Gjões Breve staar nedsat i Gunderslef Kirke, hvoriblandt der skal findes en Del Breve vedkommende Bollerup Hovedgaard og Ejendom, som Mogens Gjõe tilforn har ejet; disse Breve har Falk Gjõe forpligtet sig til at skaffe Falk Lykke til Bollerup, Befalingsmand i St. Peders Kloster, den Gang han afhændede nævnte Gaard til sidstnævnte, hvorfor denne har begæret kongelig Befaling til gode Mænd om at optage Mogens Gjões Breve og undersøge, om der findes saadanne Ejendomsbreve, for at han en Gang for alle kan komme til Ende dermed. Der gives dem derfor Fuldmagt til at begive sig til Gunderslef Kirke, optage og gennemse de nævnte Breve og af dem tilstille Falk Gjõe dem, der tilkommer ham vedrørende Bollerup Gods og Ejendom, mod hans nøjagtige Revers, som de i Stedet skal nedlægge ved de andre Breve. Sj. T. 24, 68 b. K.

28. April (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved det tillades Sir Patrick Koborren, Ridder, Oberstløjtnant, i Sjælland og Skaane at hverve 160 danske Soldater til sit Kompagni. Udt. i Sj. R. 18, 308.

— Pas for samme paa Befordring med Heste og en Vogn og fri Færger over Færgestederne i 3 Uger under Hvervningen. Udt. i Sj. R. 18, 308.

— Miss. til Kommissarierne i Skaane. Kongen har givet Sir Patrick Kouboron, Oberstløjtnant, Bevilling til at hverve 160 danske Soldater og stille dem under sit Kompagni. Naar han har hvervet dem, skal Kommissarierne lade dem indkvartere paa bekvemme Steder. Sk. T. 5, 301 b.

— Miss. til Frantz Rantzau om at lade udbetale til Oberstløjtnant Sir Patrick Cobberne 160 Rdlr., som er Anritzgeld paa 160 danske Soldater, som han skal hverve i Sjælland og Skaane. K. Udt. i Sj. T. 24, 68.

— Miss. til samme om af de første Penge, som kommer ned fra Norge af den paabudne Skat, at lade levere 2000 Rdlr. til Christoffer Urne til Aarsmark. K. Udt. i Sj. T. 24, 67.

— Miss. til Hr. Christen Friis, Kongens Kansler. Han skal holde sig færdig til at rejse til Fredsforhandlingerne mellem Kejseren og Kongen, naar og hvor det kan føje sig, da Kongen har anset det for godt at bruge ham dertil sammen

med Rigsraaderne Jacob Ulfeldt til Urup, Rigens Kansler, og Hr. Albret Skeel til Fussingø, Embedsmænd paa Nyborg og Riberhus. Sj. T. 24, 68. K.

28. April (Kbhvn.). Ligelydende Miss., mutatis mutandis, til Jacob Ulfeldt, Rigens Kansler, og Hr. Albret Skeel. Udt. i Sj. T. 24, 68. K.

— Miss. til Hans Lindenov. Af hosføjede Indlæg kan han se, hvad Supplikanten¹ begærer. Han skal være denne behjælpelig med at faa sin Betaling efter rigtige Haandskrifter af Debtors Gods, som denne har sendt her til Landet, medens han selv endnu er hos Fjenderne og hans Hustru er afgaaet ved Døden sammesteds. Sj. T. 24, 69.

— Miss. til Hendrik Vind [Admiral]. Kongen erfarer, at efterskrevne Personer: Dr. von Harn², Dr. Grunov, Dr. Lange, Kaptejn Estorf og en Reventlou, biskoppelig bremiske Raader og Kaptejner, til forskellige Tider rejser frem og tilbage til Bremen, i Oldeland³ og i Lante Hedelen⁴ og praktiserer adskilligt fjendtligt. Han skal anvende al mulig Flid paa at søge at tage dem til Fange. Sj. T. 24, 69. K.

— Miss. til samme. Han skal lade Kongen af Sverrigs Undersaatter passere, ikke blot naar de har Kongen af Sverrigs eget Pas, men ogsaa naar de har nøjagtigt Certifikat fra de Steder, hvor de har hjemme, og Pas fra Kongen af Sverrigs Statholder eller andre Officerer, som befaler paa hans Vegne. Sj. T. 24, 69 b. K. (Se CCD. IV. 408).

— Miss. til Dr. Hans Reisener. Han skal lade de Personer, som skal være Skibspræster, høres i Holmens Kirke og siden lade Sognemændene sammesteds kalde dem. Naar de har været i Tjenesten som Skibspræster paa to Aars Tid, skal de forfremmes til et andet Kald før nogen anden, dog at alt gaar rigtigt til efter Ordinansen. K. Udt. i Sj. T. 24, 69 b.

— Aab. Brev, hvorved det tillades, at Hr. Niels Søfrensen, der for nogen Tid siden er bleven dømt fra sit Kald Vamb-lingboe og Sønder Sogne paa Gulland, igen maa faa et Præste-

¹ Navnet er ikke nævnt.
ved Elben.

⁴ Hadeln.

² K.: Haren.

³ Das alte Land,

kald, som han lovligt efter Ordinansen kan blive kaldet til i Danmark og Norge, undtagen paa Gulland. Sk. R. 4, 411.

28. April (Kbhvn.). Miss. til Dr. Mats [Jensen, Biskop over Lunde Stift]. Da det berettes, at Christianstads Kirke endnu ikke er indviet, skal han indvie den ved første Lejlighed. Sk. T. 5, 302.

— Aab. Brev, hvorved det tillades Hans Andersen, Tolder i Halmstad, at lade arrestere Povel de Villoms Gods, hvor han kan opsørge det her i Riget, og derpaa tage Dom for sin Betaling deraf. Hans Andersen har berettet, at Povel de Pels i Amsterdam skylder ham nogle Penge for en Del Øksne, som hans Fuldmægtig i Gottenborg i Sverrig for nogle Aar siden har afkøbt Hans Andersen. Povel de Pels har derefter akkorderet med Povel de Villom i Amsterdam om, at denne skulde betale Pengene, hvorom han ogsaa har tilskrevet David Luft, Tolder i Helsingør, og tilstillet denne Pengene, hvor de ogsaa har staaet en Tid lang efter Hans Andersens Begæring, men nogen Tid efter er de uden dennes Vidende igen optaget, saa at Hans Andersen intet har faaet af dem. Sk. R. 4, 411 b.

— Mageskifte mellem Hr. Anders Bille til Rosendal, Embedsmand paa Helsingborg, og Kronen. Sk. R. 4, 412. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Fredrik Rantzau. Da Jørgen Urup har begæret at maatte faa paa Regnskab en lille Ladegaard, kaldet Holmhof, paa Øsel, hvormed Fromholdt Berge, fordm Hopmand paa Arensborg Slot, har været forlenet, og som Fredrik Rantzau har paa Regnskab, skal denne med det første til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt samme Ladegaard kan undværes fra Lenet, og hvorledes det ellers forholder sig dermed. Sk. T. 5, 302.

— Miss. til Jens Høg. Det gullandske Kompagnis Participanter har berettet, at der tilkommer dem et meget stort Tilgodehavende paa Gulland, hvoraf de dog intet kan faa, at de endnu intet har faaet af deres store Indlæg og Udlæg af Penge, at Renterne af de Penge, som Kompagniet har optaget, stiger hvert Aar, og at de intet af deres kan faa igen. Han skal derfor paa Gulland lade paabyde, at ingen af Undersaatterne sammesteds, som skylder Kompagniet Penge, maa understaa sig at sælge eller afhænde Varer eller Gods til nogen,

førend de har betalt Kompagniet, hvad de skylder det; dog er hermed ikke ment, hvad nogen nødes til at afhænde til sin Husholdnings nødtørfelige Opretholdelse og Fornødenhed. Direktørerne skal gøre Regnskab, naar Participanterne begærer det. Da der er store Tvistigheder imellem Participanterne om samme Handel og Kompagni, som skal afgøres ved Retten, og da en Del af dem besværer sig over, at de ikke kan komme til Ende dermed, da Landsdommeren er interesseret deri, skal han forordne en anden god og forstandig Dannemand, som i Landsdommers Sted kan sidde Retten og kende og dømme Kompagniets Participanter imellem i de Sager vedrørende deres Handel, som Landsdommeren for sin Interesse ikke kan paadømme. Sk. T. 5, 302 b.

28. April (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Bønderne og menige Almue i Vendsyssel, der for nogen Tid siden dér i Landet har indtaget Kongens og Rigets Fjender og nu har andraget om Tilgivelse herfor, faar denne Forseelse tilgivet, dog at de herefter forbliver i Kongens Devotion og ved al Lejlighed staar Kongen bi, som tro og ærlige Undersaatter vel anstaar. J. R. 8, 177. K.

— Miss. til Claus Daa om, at han for sin Kommissariatsbestilling, som Kongen har paalagt ham, maa have alle sine Bønder og Tjenere fri for al Indkvartering. K. Sj. T. 24, 87 b (med Datum 28. Maj).

29. April (—). Instruktion for Six Jacobsen, Skibshovedsmand, paa den ham paalagte Rejse under Kysten for Lybæk. Han skal straks begive sig til Lybæk og dér forhøre sig om en Fribytter, der skal ligge dér for at udrustes mod Kongens Undersaatter. Hvis han træffer Skibet paa Reden, skal han anvende sin største Flid paa at bemægtige sig det eller skyde det i Grund. Hvis det er løbet ud, skal han uden Forsømmelse søge efter det, til han finder det, og ikke aflade, før han har bemægtiget sig det eller skudt det i Grund, og derefter begive sig til København. Sj. R. 18, 311 b.

— Miss. til Gabriel Kruse. Kongen har løsgivet Jens Hemmingsen i Kirkerup, unge Oluf Olsen i Jyllinge og Frants Olsen i Togerup, som har været udskrevet i Kongens Tjeneste; dog skal hver af dem leje en dygtig Karl, som kan gaa i deres Sted. Sj. T. 24, 70.

29. April (Kbhvn.). Aab. Brev om Stadfæstelse paa en af Domkapitlet i Lunde Domkirke udstedt Forordning om Stolestader og Lejersteder i Kirken. Sk. R. 4, 414. (Tr.: CCD. IV. 408 f.).

— Bestalling for Falk Lykke til Bollerup som Oberst over det skaanske Regiment Knægte med Tjeneste til Lands og til Vands, hvor Kongen befaler, med en aarlig Løn af 1200 Rdlr. in specie eller deres Værd fra 15. Febr. 1628. Sk. R. 4, 430 b.

— Miss. til Hr. Uldrik Sandberg til Quelstrup og Mogens Gyldenstjerne til Fuletoft, Embedsmænd paa Lundenæs og Varberg. Da der skal foretages Skifte imellem Matis Sitzvitz til Røserød og hans Søskende, skal de ved første Lejlighed taksere Gaarden med Bygningen og alle dens Skove for det, som det med Billighed bør takseres for ved Søkendeskifte, og give Parterne deres Taksation beskrevet under deres Haand og Segl. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sk. T. 5, 303.

— Miss. til Hr. Uldrik Sandberg. Da der skal foretages Skifte imellem Matis Sitzvitz til Røserød og hans Søskende efter deres Forældre, skal han paatage sig Værgemaalet for Jomfru Ane Sitzvitz, medens Skiftet staar paa, og paase, at der ingen Uret vederfares hende. Naar Skiftet er sluttet, skal han overlevere Værgemaalet til hendes Broder Matis Sitzvitz. Sk. T. 5, 303 b.

— Ligelydende Miss. til Mogens Gyldenstjerne om at paatage sig Værgemaalet for Jomfru Karen Sitzvitz. Sk. T. 5, 303 b.

— Følgebrev for Eiler Qvitzov til Lykkesholm til Bønderne i Rugaards Len, at de skal svare Eiler Qvitzov fra 1. Maj. F. R. 3, 408.

— Bevilling for Hr. Angrimer Jonsøn til paa Livstid at bruge følgende af Domkirken [i Holars] Gaarde, Adalbol, Biergastader, Hanger Ous, Hørgholt, Galtarnes og Rysa. N. R. 4, 445 b.

— 9 Pas for Kongen af Sverrig for Skibe fra Lybæk, Hamborg og andre Steder til Spanien efter Salt og andre Varer til Kongen af Sverrig. Sj. R. 18, 312.

30. April (Kbhvn.). Følgebrev for Frants Rantzau til Bønderne i Dalum Klosters Len, at de skal svare Frants Rantzau fra 1. Maj. Udt. i F. R. 3, 408 b.

— Miss. til Hr. Anders Bilde. Nærværende Niels Trudsen af Hiermerup Sogn i Bierre Herred, der har arvet den halve Gaard, som han paabor, efter sine Forældre, har beklaget sig over, at den Mand, der bor paa den anden Halvpart af Gaarden, imod Lov og Ret fortrykker ham af Gaarden. Hvis der sker Niels Trudsen nogen Uret, skal Anders Bilde forsvare ham med Lov og Ret og hjælpe ham til Rette. Sk. T. 5, 304.

— Miss. til Anders Bilde, Ritmester i Fyen, om, at han skal indfordre Resten af den Kontribution, som Adelen paa Fyen har bevilget. F. T. 4, 22.

U. D. Maj (—). Pas for Otto Ludvig, Vild- og Rhingreve, til Fyen. Orig.

1. Maj (—). Bestalling for David Rosell¹ som Kaptejn for det udskrevne Landfolk i Skaane efter Hr. Jørgen Skeels Seddel med en maanedlig Løn af 30 Speciedlr. fra 15. Febr. 1628² at regne. Sj. R. 18, 290 b.

— Aab. Brev, hvorved det tillades Greven af Spinen, Oberst, i Danmark at hverve 250 danske Soldater til sit Regiment for dermed at komplettere sine Kompagnier; dog maa han ikke hverve Borgerskabet. Sj. R. 18, 312 b.

— Miss. til Kommissarierne i Skaane. Da Kongen har givet Greven af Spinie, Oberst, Tilladelse til i Kongens Lande at hverve 250 danske Soldater, skal de lade disse 250 Soldater indkvartere, hvor det bedst og bekvæmest kan ske, ligesom Skotterne. Sk. T. 5, 306.

— Bestalling for Robbert Lambsden som Kaptejn til Skibs og ellers med Tjeneste til Lands og til Vands, hvor Kongen befaler, med en aarlig Løn af 200 Kurantdlr. og en Hofklædning for sig selvanden fra Bestallingsdagen af, at betale af Rentekammeret. Han skal være forpligtet til at lade sig bruge paa Kongens Skibe som Løjtnant. Sj. R. 18, 313.

— Ligelydende Bestallinger for Wuldemb Leiel, Gie-

¹ Russell.

² Dateringen usikker, jvfr. ovfr. under 8. Marts 1628.

reme Hortem og Donnaldt Magdaualdt som Kaptejner. Udt. i Sj. R. 18, 313 b.

1. Maj (Kbhvn.). Miss. til en Del Lensmænd om at sende alle Skuder, Krejere, ballastede Bojerter og smaa Skibe, som ikke stikker over 6 Fod, som nu findes i deres Len eller ankommer dertil i de næste 3 Uger, til Nyborg til Jacob Ulfeldt til Urup, Rigens Kansler, Embedsmand paa Nyborg Slot, [til København eller Helsingør], hvor de skal faa nærmere Befaling. — Christoffer Ulfeldt [Langeland], Palle Rosenkrantz [Vordingborg] og Ernst Normand [Korsør og Antvorskov] til Nyborg, Peder Basse [Møen] og Mogens Kaas [Københavns Len] til København og Mogens Pax [Holbæk] til Helsingør. Sj. T. 24, 70. K.

— Ligelydende Miss. til Tage Thott Andersen om at sende alle smaa Skibe fra hans Len [Laholm] til Helsingborg. Sk. T. 5, 304.

— Ligelydende Miss. til Erik Rosenkrantz [Halmstad Len] og Mogens Gyldenstjerne [Varberg Len]. Udt. i Sk. T. 5, 304 b.

— Kgl. Konfirmation paa den af Frederik Urne til Alslef, Embedsmand paa Kronborg, udstedte Bevilling for Karl von Eck paa „Runsti Kroegh“¹. Sj. R. 18, 312 b.

— Miss. til Rektor og Professorer ved Universitetet i København. Da Emmike Sparre til Jonstrup har begæret en Vor Frue Kirke i København tilhørende Gaard i Volderslef By i Bjeverskov Herred i Tryggevælde Len til Mageskifte for 1 Gaard i Skourup By² og 1 Gaard i Olstrup By, begge i Ulsø Sogn i Tryggevælde Len og, hvis dette ikke er tilstrækkeligt, ydermere vil gøre Vor Frue Kirke Udlæg i andet Jordegods, saa at Kirken faar mere og ikke mindre, skal de med det første til Kancelliet indsende Erklæring, om den nævnte Gaard kan mistes fra Kirken, og om det Gods, han vil give igen, ligger Kirken saa belejligt som den Gaard han begærer. Sj. T. 24, 70 b. Orig. i Konsist. Ark. Pk. 164.

— Miss. til Erik Rosenkrantz. Han har forleden³ faaet Kongens Missive om en Trætte imellem Borgerne i Varberg

¹ Rungsted Kro.

² Skoverup, Ulsø S.

³ 24. Dec. 1627.

og Halmstad angaaende det spanske Kompagni. Da denne Sag endnu ikke er afsluttet, skal han tilholde Borgemestre og Raad i Halmstad at efterkomme Missivet, for at Kongen kan være forskaanet for videre Overløb. Sk. T. 5, 304 b.

1. Maj (Kbhvn.). Miss. til Sigvordt Grubbe. Da Axel Rosenkrantz til Glimminge til Underpant for en Sum Penge, som Kongen er ham skyldig, har begæret 4 Gaarde¹ i Hufby By og Sogn, 3 Gaarde af Stiftets Gods, 6 Gaarde i Quernebye, 6 Gaarde i Hamredshøy By og Sogn, alle i Ingelstad Herred, 13 Gaarde i Efverød i Tryde Sogn, 1 Gaard i Østergleming i Bulshøye² Sogn, 1 Gaard i Valbye By og Sogn, 3 Gaarde i Fredning By og Sogn og 1 Gaard i Siellerød i Anderum Sogn, alle i Jerrested Herred, skal han med det første til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belejgheds og anden Herligheds Skyld kan undværes fra Malmøhus Slot og Ladegaarde. Sk. T. 5, 304 b.

— Miss. til Hendrik Hvitfeldt om at indsende Erklæring til Kancelliet om noget Gods i Landskrone Len, som Axel Rosenkrantz har begæret. Udt. i Sk. T. 5, 305.

— Miss. til Sigvordt Grubbe. Da Tygge Brahe til Knudstrup, Embedsmand paa Skivehus, har begæret 8 Gaarde i Vigenstrup By i Lume³ Sogn i Bare Herred i hans Len [Malmøhus] i Skaane til Mageskifte for 2 Gaarde i Brogerup By og Sogn, 2 Gaarde i Guldager By i samme Sogn, 1 Gaard i Hierup i Opager Sogn, alle i Bare Herred, 1 Gaard i Fiellie By og Sogn i Huorum⁴ Herred og, dersom dette ikke er tilstrækkeligt, tilbyder yderligere at gøre Vederlag i 2 Ejendomme i Kieldbye Vang ved Lund, skal han til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt det Gods, denne begærer, for Belejgheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Sk. T. 5, 305 b.

— Miss. til Hr. Anders Bilde om at lægge 1 Gaard i Qvistofte By og Sogn i Luggude⁵ Herred, 1 Gaard i Rønne-

¹ Der er angivet Gaardmændenes Navne, ikke Antallet af Gaarde; for Hamredshøy er 4 af Navnene sammenstillede 2 og 2, saa at det dér maaske drejer sig om 4 Halvgaarde og 2 Helgaarde. ² Bolshøgs S., Jerrestad H. ³ Lomme S., Bare H. ⁴ Kr. Sk. har rigtigt: Tuorne = Torne H. ⁵ Sk. T. har Fejlskrift: Lund H.

bjerg¹ Herred, 1 Gaard i Povelstrup By i Rause Sogn og 1 Gaard i Ornekier² i Vesby Sogn, begge i Luggude Herred, som Kongen har faaet til Mageskifte af Tage Thott Andersen, Embedsmand paa Laholm Slot, ind under Helsingborg Len, indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Rede for den visse og uvisse Indtægt af dem. Sk. T. 5, 306.

1. Maj (Kbhvn.). Miss. til Malte Sehested. Denne Brevviser Johan Clautrids³ har berettet, at hans afdøde Broder Niels Sehested er ham 1775 Gylden skyldig efter sin udgivne Obligation. Malte Sehested skal hjælpe ham til hans Betaling snarest muligt, saa vidt han med Billighed kan fordre. F. T. 4, 22 b.

2. Maj (—) Aab. Brev, hvorved det bevilges, at M. Lave Christensen, der har ladet sig antage som Skibspræst uden Besolding, maa faa Hellenes⁴ Kald og Sogn i Jylland, hvor Sognepræsten er afgaaet ved Døden, naar Jylland igen bliver erobret fra Fjenden. J. R. 8, 177 b. K.

3. Maj (—). Miss. til Jesper Friis, Oberst i Sjælland. Da han har faaet Befaling af Hr. Jørgen Skeel til Soustrup, Rigens Marsk og Embedsmand paa Kalø, til med det første at møde med Halvparten af det sjællandske gamle Regiments Knægte, over hvilke han er Oberst, i København og med Halvparten i Helsingør, skal han tilholde Lægds mændene at forsyne Knægtene med Proviant for en Maanedstid og 1 Td. Øl pr. Mand, hvilket de skal føre til de Steder, hvor Knægtene skal udskibes. Sj. T. 24, 71. K.

— Ligelydende Miss. til Falk Lykke i Skaane med følgende Tilføjelse: Han skal gøre det gamle Regiment fulltalligt paa 2500 Mand; hvis det ikke er saa stærkt, skal han tiltage saa mange af de sidst udskrevne Folk som der mangler. Udt. i Sj. T. 24, 71 b. K.

— Ligelydende Miss. til Christoffer Stensen i Lolland med Tilføjelse, at han skal møde i København med de Folk,

¹ Sk. T. har Fejlskrift: Rønneby Herred.

² Ørnækær, jvfr. Kr. Sk. ³ Saaledes i Overskriften. Teksten har Clautisdr; maaske Fejlskrift for Claudius.

⁴ Helgenæs, Mols H.

som sidst var med Kongen for Femern. Udt. i Sj. T. 24, 71 b. K.

3. Maj (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Seefeld om at tilsige Majoren, der ligger paa Samsø, at han med sit Kompagni skal begive sig til København, saa han kan være dér den 21. Maj; han vil faa videre Ordre dér. Jørgen Seefeld skal skaffe saa mange Skuder, at de kan overføre Majoren og hans Soldater, og Proviant for en Maaned, nemlig $4\frac{1}{2}$ Læst Brød, 9 Læster Øl, 1 Skippd. 6 Lispd. Smør og $5\frac{1}{2}$ Skippd. Flæsk. Hvis han ikke straks kan tilvejebringe dette, skal han forlange det paa Kalundborg Slot. Sj. T. 24, 72. K.

— Miss. til Hans Lindenov om fra sit Len [Kalundborg] og fra Samsø at sende alle smaa Skibe, som stikker ikke over 6 Fod, til Nyborg til Jacob Ulfeldt til Urup, Rigens Kansler og Embedsmand paa Nyborg Slot, hvor de skal faa videre Ordinans. Dog skal Jørgen Seefeld til Refsnis, Krigskommissarius paa Samsø, først have saa mange, at de kan føre Majorens Kompagni fra Samsø til København. Hvis Jørgen Seefeld ikke kan skaffe al den Proviant, som Kongen har befalet ham at bringe til Veje, nemlig $4\frac{1}{2}$ Læst Brød, 9 Læster Øl, 1 Skippd. 6 Lispd. Smør og $5\frac{1}{2}$ Skippd. Flæsk, skal Hans Lindenov skaffe ham det, naar han gør Fordring derom. Sj. T. 24, 72. K.

— Miss. til Frederik Urne. Da Kongen agter at lade Rytteriet under Hoffanen, det jyske Kompagni Ryttere og 600 Mand Fodfolk udskibe i Helsingør den 21. Maj, skal han lade alle Skuder, Krejere, ballastede Bojerter og smaa Skibe, som stikker ikke over 6 Fod og som nu er i hans Len eller ankommer dertil inden den Tid, anholde og holde dem samlede i Øresund, for at de til den Tid kan indtage Krigsfolket og føre det til de Steder, der bliver forordnet. Han skal til Rytteriet skaffe følgende Fetalje: 7 Læster Brød, $13\frac{1}{2}$ Læst Øl, 2 Skippd. Smør, $8\frac{1}{2}$ Skippd. Flæsk og Havre og Hø til en Maanedstid. Sj. T. 24, 71 b. K.

— Miss. til Hr. Anders Bilde. Da Kongen agter den 21. Maj førstkommende for Helsingborg at udskibe det skaanske og det hallandske Kompagni Ryttere og 1300 Mand Fodfolk, skal han lade anholde alle smaa Skibe, som ikke stikker over 6 Fod og som findes i hans Len eller ankommer dertil inden den

Tid, og holde dem samlede for Helsingborg, at de til den nævnte Tid kan indtage Krigsfolket og føre det til de Steder, der bestemmes. Han skal sørge for en Maanedes nødtørfdig Proviant paa de Skibe eller Skuder, der skal overføre Rytteriet, og for nødtørfdig Havre og Hø for en Maaned. — Indlagt en Seddel om, at der til Rytteriet skal skaffes 5 Læster Brød, 10 Læster Øl, 1½ Skippd. Smør, 5 Skippd. Flæsk samt Hø og Havre paa en Maanedstid. Sk. T. 5, 306 b.

3. Maj (Kbhvn.). Miss. til Sigvort Grubbe. Da Kongen agter den 21. Maj førstkommende for Malmø at lade udskibe omtrent 2000 Mand af de gevorbne Soldater, som ligger i Skaane, og af Bønderknægtene sammesteds, skal han lade anholde alle smaa Skibe, som ikke stikker over 6 Fod og som findes i Malmø eller andetsteds i hans Len [Malmøhus] eller som ankommer dertil inden den Tid, og holde dem samlede, for at de til den nævnte Tid kan indtage Krigsfolket og føre det til de Steder, der bestemmes. Han skal sørge for Proviant efter indlagte Fortegnelse til de Skibe eller Skuder, der skal overføre det gevorbne Folk, omtrent 800 Mand, og Øl for en Maaned til de Skibe, der skal overføre de 200 Bønderknægte. — Indlagt en Seddel om, at der til de 800 Skotter skal skaffes 16½ Læst Brød, 31 Læster Øl, 5 Skippd. Smør og 20 Skippd. Flæsk. Sk. T. 5, 307.

— Miss. til Lensmændene paa Fyen. Da Kongen vil sende 3 Kompagnier af Rhingrevens Ryttere, 3 Kompagnier Skotter og det andet gevorbne Folk under Slammersdorfs Regiment paa Fyen til København, hvor de skal være den 21. Maj, skal de af deres Len til dette Krigsfolks Underholdning skaffe en Maanedes Proviant efter vedføjede Fortegnelse og tilstille Jacob Ulfeldt, Rigens Kansler og Befalingsmand paa Nyborg Slot, det. Da Rytteriet nu for største Delen kommer bort fra Landet og det bliver helt frit for Fodfolket¹, og da det øvrige Rytteri ogsaa med det første skal derfra, bliver det saaledes frit for Soldaterne i lige saa lang Tid, som den, hvortil der medgives disse Proviant. F. T. 4, 23. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

¹ Saaledes i Orig. til Henning Valkendorf; forskrevet i F. T.

3. Maj (Kbhvn.). Miss. til Jacob Ulfeldt. Da 3 Kompagnier af Rhingrevens Ryttere, 3 Kompagnier Skotter og det andet gevorbne Folk under Slammesdorfs Regiment paa Fyen til Skibs skal sendes til København, hvor de skal være den 21. Maj, skal han lade anholde alle smaa Skibe, som ikke stikker over 6 Fod, som nu findes i hans Len eller ankommer dertil inden den Tid, og holde dem samlede for Nyborg, for at de dér kan indtage Krigsfolket og føre det til København inden den Tid. Da han næppe i sit Len kan faa saa mange Skibe, som er nødvendige dertil, er der skrevet til Christoffer Ulfeldt til Svenstrup, Hans Lindenov til Hundslund Kloster, Palle Rosenkrantz til Krenkerup og Ernst Normand til Selsø, Embedsmænd paa Tranekær, Kalundborg, Vordingborg og Antvorskov, om at sende ham saa mange Skibe og Skuder, som de kan antræffe i deres Len inden den Tid. Han skal af sit Len skaffe Proviant til samme Folk efter hosfølgende Fortegnelse, da Rytteriet nu for største Delen kommer bort fra Landet og det en Tid lang bliver helt frit for Fodfolket, det øvrige Rytteri¹ ogsaa med det første skal derfra og det saaledes bliver frit for Soldaterne i saa lang Tid, som der medgives dem Proviant for. Ligeledes skal han skaffe Officererne ved de 3 Kompagnier Ryttere af Rhingrevens Folk nødtørftigt Hø og Havre til Hestene ved deres Kompagni og tage Bevis af dem for, at det er leveret. F. T. 4, 23 b.

— Miss. til Kommissarierne i Lolland. De skal sende alle de skotske og engelske Soldater, som ligger paa Lolland og Falster, til Skibs til København, saa at de kan være dér førstkommende 30. Maj. Endvidere skal de skaffe Skuder eller Skibe til det lollandske og falsterske Folk, som sidst var med Kongen for Femern, og som ogsaa skal være i København paa samme Tid. Bønderne skal proviantere dem for en Maaned ligesom sidste Gang, og give dem 1 Tønde Øl pr. Mand, hvormed de kan holde sig en Maaned. Til Englænderne og Skotterne skal de skaffe Fetalje, baade af Mad og Drikke, for lige saa lang Tid, nemlig 23 Læster Brød, 42

¹ Saaledes i det foregaaende Miss. til Lensmændene paa Fyen; her er Stedet forskrevet.

Læster Øl, 7 Skippd. Smør og 27^{1/2} Skippd. Flæsk. Sm. T. 6, 281.

3. Maj (U. St.). Miss. til Kommissarierne i Fyen. Da Kongen vil lade det gevorbne Folk, som en Tid lang har ligget paa Fyen, føre fra Landet og bruge det paa andre Steder, skal de lade Pladserne, hvor Behov gøres, særligt Bogense, Middelfart, Assens og andre Steder, bevogte af de danske Folk og ogsaa ellers have god Agt paa alt, som denne farlige Tid udkræver det. Kongen vil med det første sende endnu et Skib og en Gallej dér under Landet foruden dem, der allerede er kommet. F. T. 4, 22 b.

— (Kbhvn.). Miss. til Vendtsel Rotkirk, Ritmester over Hoffanen. Han skal møde med sit Kompagni Ryttere i Helsingør den 21. Maj¹ førstkommende og lade sine Ryttere advare om, at Kongen vil have dem derfra til Skibs. K. Sj. T. 24, 72 b.

— Miss. til Mogens Kaas. Han skal i Københavns Len lade hugge 2000 Pallisader efter det ham tilsendte Maal og sende dem til København inden 14 Dage. K. Sj. T. 24, 72 b.

— Ligelydende Miss. til Palle Rosenkrantz [Vordingborg] og Frederik Urne [Kronborg, Frederiksborg og Abrahamstrup]. Udt. i Sj. T. 24, 73 og K.

— Miss. til Jonas Buræus, den svenske Agent. Han har paa Kong Gustaf Adolf af Sverrigs Vegne andraget om, at Daniel Forserus af Danzig, som for nogen Tid siden har tilstillet Tolderne i Øresund en Skrivelse fra Kongen af Polen, skulde være ham paa Kongen af Sverrigs Vegne følgagtig, men da nævnte Forserus er en Danziger Borger og han ikke har faret med andet, men kun har bragt en Skrivelse ind i Landet, og det førend Udstedelsen af Kongen af Sverrigs Skrivelse til Danzigerne om at holde sig borte fra hans Lande, mener Kongen ikke at kunne nægte Daniel Forserus hans Ret. Hvis Agenten vil indlade sig i Proces med denne, skal der vederfares ham efter Loven. Sj. T. 24, 73. K.

4. Maj (—). Kvittansiarum til Arvingerne efter Eske Brock til Estrup paa hans Regnskab over Indtægt og Udgift af

¹ Sj. T. har 20. Maj.

Dronningborg Len fra 1. Maj 1597, da han fik Lenet efter afdøde Niels Skram til Urup, til 1. Maj 1626, da han var død og Oluf Parsberg til Jernit blev forlenet dermed. De blev aldeles intet skyldige for de Regnskaber og Mandtalsregistre, som er indleverede til Rentekammeret, men hans Forleningsbrev, Kvittanserne paa hans Regnskaber samt Inventarieregister, som skulde have været indleveret i Rentekammeret, er paa Grund af Fjendens Indfald blevet liggende i Jylland og har ikke kunnet skaffes til Stede. Ogsaa for disse gives der Arvingerne Kvittansiarum fra 1. Maj 1597 til 1. Maj 1626. J. R. 8, 178. K.

5. Maj (Kbhvn.). Miss. til Ernst Normand og Hans Lindenov. Der er opstaaet Trætte mellem Jørgen Seefeld til Refnes, Krigskommissarius, paa Undersaatternes Vegne paa Samsø paa den ene og Generalvagtmeister, Oberst Johan Baltsar Schlammerdorps Regimentsmajor Mikael Paul paa den anden Side om Klagerne over Majoren og andre dér indkvarterede Officerer og Soldater, og denne Sag er nu sidst saa vidt muligt bleven forhørt og ordelet paa Københavns Slot. Men da det er nødvendigt, at der forordnes gode Mænd, som ydermere kan undersøge Klagerne fra Undersaatterne dér og fastsætte, hvad og hvor meget Majoren og andre efter Dommen bør erstatte Undersaatterne af den Skade, som disse har lidt under Indkvarteringen, saa at der kan ske tilbørlig Eksekution, saa vidt Ret er, gives der dem Fuldmagt til straks ufortøvet at begive sig til Samsø, undersøge alle Klagerne dér, kende og dømme, hvad enhver bør have erstattet af den Skade, som maatte være tilføjet ham, og paa Kongens Vegne straks fuldbyrde Dommen, saa at Sagen for Tidens Korthed's Skyld nu straks kan føres til Ende. De skal mønstre samme Folk og undersøge, om de har haft saa mange dygtige Officerer og Knægte, som de har faaet Penge paa, og om de har deres Gevær og alt andet, som det sig bør. Alt dette skal de give beskrevet fra sig under deres Haand og Segl til Kommissarierne i Sjælland, for at der deraf kan erfares, hvad der er urigtigt og mangelfuldt og saadant tilbørligt kan afkortes eller straffes. Sj. T. 24, 73 b. K.

— Pas for Jens Hansen, Borger i Ystad, til at udføre en Skude med saltet Fisk, som han har tilforhandlet sig i Bergen, til Lybæk. Sk. R. 4, 416 b.

— Aab. Brev om Tilladelse for Indvaanerne paa Born-

holm til at udskibe saa meget Korn og anden Vare, som de har at afhænde, fra Bornholm og til Lybæk eller andre Steder, som Fjenderne endnu ikke har bemægtiget sig. Sk. R. 4, 416. (Se CCD. IV. 411 f.).

5. Maj (Kbhvn.). Miss. til Holger Rosenkrantz paa Bornholm. Han har berettet, at Indbyggerne paa Bornholm paa Grund af Forbudet mod Udførsel af Korn og andre Varer udenfor Riget ikke kan omsætte deres Varer i Penge og derfor ikke kan tilvejebringe den paabudne Skat. Kongen har nu tilladt dem at udføre Korn udenfor Riget, dog kun til de Steder, som Fjenden endnu ikke har besat. Han skal flittigt paase, at ingen sender Korn eller andre Varer til Bornholm og igen udfører dem derfra. Sk. T. 5, 307 b.

6. Maj (—). Bestalling for Hans Herfordt til som Kongens Berider at have Tilsyn med Kongens Stod paa Sjælland. Han skal drage om paa alle Kongens Huse og Gaarde paa Sjælland, hvor Kongens Stod holdes, og tilse dem og Følterne. Han skal i aarlig Løn have 150 Dlr., 30 Dlr. til en Hofklædning og 8 Dlr. om Maaneden i Kostpenge til sig selv, 4 Dlr. om Maaneden i Kostpenge til en Dreng og 20 Dlr. om Maaneden til Besolding paa 2 Heste for en Kusk, endvidere aarlig af Skoven 50 gode Læs Ved og 20 Læs Hø, saa gode som han med sine egne Heste og egen Vogn kan lade dem føre af Engene, samt fri Græsgang til 10 Fæhøveder paa Byens Mark. Han maa blive boende i Slagelse og dér være fri og forskaanet for Skat, Vagt og al anden kongelig og Bys Tyng. Hans Løn og Kostpenge skal aarlig udredes af Rentemesteren fra 1. December sidstforleden at regne. Sj. R. 18, 313 b.

— Miss. til Tage Thott og Christoffer Ulfeldt. Kongen har for nogen Tid siden ladet udgaa Befaling om, at hver femte Mand i Varberg Len skulde udskrives. Da det nu berettes, at Bønderne og den menige Almue i Varberg Len ikke vil lade sig udskrive og ikke heller vil udgive den paabudte Skat, befales det dem snarest at begive sig til Varberg Len, undersøge Sagen, indstævne Bønderne for sig og alvorligt tilholde dem, at de efter Forordningen lader sig udskrive og erlægge Skatten, da Riget ikke kan taale, at de forskaanes for saadan Skat og Udskrivning mere end andre Undersaatter. Sk. T. 5, 308.

6. Maj (Kbhvn.). Miss. til Tage Thott om, at Kongen har bevilget, at han for den Kommissariatsbestilling, som Kongen har paalagt ham, maa have alle sine Bønder og Tjenere fri for al Indkvartering. Sk. T. 5, 308 b.

7. Maj (—). Bestalling for Bernt Kastensen til at have Kongens Jagtduge i Forvaring med en aarlig Løn af 30 Kurantdlr. og fri Vogne til sig selvanden, naar det befales ham at rejse. Sj. R. 18, 314.

— Miss. til Hendrik Hes om at lade Skipperne Hans Cronen og Cort Husman med deres Skibe og Gods passere efter de Certifikater, som de har at fremvise, saa længe de ikke befindes at sejle til andre Steder end deres Certifikater formelder. Sj. T. 24, 74. K.

— Miss. til Fru Anne Stax v. Thumens. Hans Mandixen, Indvaaner i København, har ved sidste Herredag faaet Dom over hende for en Sum Penge, som hun er ham skyldig, men da hun endnu ikke har efterkommet Dommen og betalt Hans Mandixen, skal hun straks betale ham Pengene med tilbørlig Rente, for at han ikke skal blive nødt til at lade procedere mod hende efter Kongens Forordning. Sj. T. 24, 74 b. K.

— Miss. til Jacob Ulfeldt, Landsdommer. Det berettes, at han for nogen Tid siden har afsagt en Dom imellem Kronens Tjener i Københavns Len Laurits Bunde paa den ene og Oluf Pedersen i Kaalkaald paa den anden Side om nogle Faar, hvilken Dom førstnævnte har indstævnet for Kongen og Danmarks Riges Raad. Da Oluf Pedersen har begæret, at denne Sag maatte blive tilendebragt, og da en Del af Danmarks Riges Raad nu er samlet i København, skal han begive sig til København den 13. Maj, da Sagen vil blive foretaget, og tage med sig, hvad han agter at forsvare samme Dom med. Sj. T. 24, 74 b. K.

— Miss. til Jens Høg. Da Villom Mortensen, Borger i Helsingør, for det gullandske Kompagni har udlagt til Kongen 2500 Rdlr. in specie med 5 Aars Rente, skal Jens Høg sørge for, at han for nogen anden kan faa sin Betaling for sine udlagte Penge i de Varer, der kan falde dér paa Landet. Sk. T. 5, 308 b.

— Miss. til Henning Valkendorf. Da det berettes, at Nesbyehofvits Mølle er brøstfældig og meget forfalden, maa han

lade den istandsætte, men med den ringest mulige Bekostning. F. T. 4, 24.

7. Maj (Kbhvn.). Miss. til Jacob Gabrielsen. Knud Gabrielsen til Hiulerød, Landsdommer paa Lolland, har berettet, at han hos Jacob Gabrielsen paa alle dennes Søskendes Vegne har en Sum Penge til gode efter hans Regnskaber og Beviser, og at de samtlige har arvet afdøde Fru Karen Sparre, der har efterladt sig adskillig Gæld, hvoraf Knud Gabrielsen er kendt pligtig at betale en Del for alle Medarvingerne. Da han ikke har faaet mere af nævnte Arv end de andre Arvinger og det er billigt, at Gæld betales af Fællesboet, skal han betale sin Broder Knud Gabrielsen denne fælles Gæld, som han har udlagt paa deres fælles Vegne, for at al Vidtløftighed og videre Trætte kan forekommes. F. T. 4, 24 b.

— Miss. til Jacob Ulfeldt og Mogens Kaas. Nærværende Hans Rikkardsen, Borgemester i Svendborg, har klaget over, at han af en Løjtnant i Svendborg, ved Navn Jørgen Kaaber, under Ritmester Møllers Kompagni er blevet overfaldet paa Gaden med Hug og Slag. De skal undersøge Sagen og hjælpe Hans Rikkardsen til Rette, saa Jørgen Kaaber kan blive tilbørlig straffet for sin Modvillighed. F. T. 4, 24 b.

— Miss. til Claus Brockenhuus. Da der skal foretages Skifte mellem afdøde Asmus von Ahlefeldts Døtre efter deres afdøde Forældre, skal han paatage sig Værgemaaliet for Jomfru Margrete von Ahlefeldt, medens Skiftet staar paa, og paase, at der kun vederfares hende, hvad billigt og ret er. Naar Skiftet er sluttet, skal han overlevere Værgemaaliet til Hans Kaas til Østergaard, som indtil videre skal forestaa det. F. T. 4, 25.

— Ligelydende Miss. til Frederik Markdanner om at paatage sig Værgemaaliet for Jomfru Ane von Ahlefeldt paa samme Skifte og siden overlevere det til Hans Kaas. Udt. i F. T. 4, 25 b.

— Miss. til Hans Kaas. Der skal med det første foretages Skifte mellem afdøde Asmus von Ahlefeldts Døtre efter deres afdøde Forældre. Da Kongen har befalet Claus Brockenhuus til Broholm, Landsdommer i Fyen, at være Værge for Jomfru Margrete von Ahlefeldt og Frederik Markdanner til Søgaard at være Værge for Jomfru Ane von Ahlefeldt, medens

Skiftet staar paa, og, naar Skiftet er sluttet, overlevere Værgemaalene til Hans Kaas, skal denne indtil videre paatage sig Værgemaalene for Jomfruerne Margrete og Ane von Ahlefeldt. F. T. 4, 25 b.

7. Maj (Kbhvn.). Miss. til Morits Aschersleben og Tønne Bille. Da der med det første skal foretages Skifte mellem afdøde Asmus von Ahlefeldts Døtre efter deres afdøde Forældre, gives der dem Befaling og Fuldmagt til at være tilstede ved Skiftet, skifte Løsøret og Godset Parterne imellem og paase, at alt gaar ligeligt og ret til. De skal gennemgaa Fogedens Regnskab, fra den Tid han sidst har aflagt Regnskab til Hertvig Bille til Damsgaard, endvidere bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give deres Afgørelse beskrevet fra sig under deres Haand og Segl. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i Stedet. F. T. 4, 26.

— Mageskifte mellem Mogens Kaas til Støfringgaard, Befalingsmand i Mariager Kloster, og Kronen. J. R. 8, 178 b. K. (Se Kr. Sk.).

8. Maj (—). Revers, ved hvilken M. Wickmand¹, som Kongen har udnævnt til Informator for Kongens Børn, Grev Voldemar og de unge Frøkener, lover og tilsiger at ville opdrage Grev Voldemar i Guds frygt, informere ham i boglige Kunster, undervise de unge Frøkener i Børnelærdommen, holde dem til Skriven og Læsen og holde dem samtlig til den Religion, som er i Svang i disse Riger og Lande. Saafremt han fornemmer, at nogen vil forføre dem paa andre Veje, skal han i Tide lade Kongen det vide og ikke fortie det, til det bliver for silde. Sj. R. 18, 314 b.

— Bevilling for Uldrik Heldingh, Borger i Lybæk, til ved sin Tjener Hans Must at udføre fra Korsør til Lybæk eller andetsteds, hvor Rigets Fjender endnu ikke har sat sig fast, 11 Læster Korn, som Hans Must har tilforhandlet sig i Korsør noget før Mortendag sidstforleden, før Forbudet mod

¹ M. Vichmann Hasebard.

Udførsel af Korn blev offentliggjort, og som under Storm og Uvejir er strandet dér. Sj. R. 18, 314 b.

8. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Jørgen Skeel om at lade tilsige Ritmestrene i Sjælland, Skaane, Halland og over det jyske Kompagni, at de indtil videre skal blive, hvor de er. K. Udt. i Sj. T. 24, 75 b.

— Miss. til Ventsel Rotkirk, Ritmester. Han har faaet Kongens Brev¹ om at møde i Helsingør den 21. Maj med sit Kompagni Ryttere, men da Kongen nu har ombestemt sig, skal han indtil videre blive dér, hvor han er indkvarteret. K.² Udt. i Sj. T. 24, 75 b.

— Miss. til Falk Lykke, som har faaet Befaling¹ til at møde med sit gamle Regiment Knægte, som han er Oberst for, i Malmø førstkommende 21. Maj. Han skal indtil videre blive, hvor han er, med samme Folk. Sk. T. 5, 309 b.

— Miss. til Jesper Friis, der har faaet Befaling¹ til at møde med Halvparten af det gamle Regiment Knægte, som han er Oberst for, i København og med Halvparten i Helsingør. Han skal møde i København med hele sit Regiment. Sj. T. 24, 75 b. K.

— Miss. til Christoffer Stensen, der har faaet Kongens Befaling¹ til at møde i København med alt det Folk, som var med paa Femern. Da Kongen nu har bestemt, at kun 500 Mand af dem skal til København, skal han til den bestemte Tid begive sig dertil med de 500 Mand. Sm. T. 6, 283.

— Miss. til Frederik Urne. Han har faaet Kongens Befaling¹ til at anholde saa mange Skuder og Skibe, som kunde indtage Rytteriet under Hoffanen, det jyske Kompagni Ryttere og 600 Fodfolk. Kongen har nu besluttet indtil videre at beholde Rytteriet her i Landet. Derimod skal han skaffe Skuder og Skibe, der kan indtage 450 Franskmænd og 400 Skotter og føre dem til de Steder, hvortil det bestemmes, og skaffe Proviant til dem for en Maanedstid. K. Sj. T. 24, 76.

— Miss. til Hr. Anders Bilde. Han har faaet Befaling¹ til at anholde alle de Skibe og Skuder, som ankommer til Helsingborg eller andetsteds i hans Len inden 21. Maj, da de

¹ 3. Maj 1628. ² Udenpaa Brevet var skrevet, at i Ritmesterens Fraværelse skulde hans Løjtnant bryde Brevet og rette sig derefter.

skulde indtage de skaanske og hallandske Ryttere og 1300 Mand Fodfolk, men da Kongen nu vil beholde dette Mandskab i Landet og dog agter at bruge de omtalte Fartøjer, skal han sende alle Skuder, der ankommer inden 21. Maj, over til Helsingør, hvor de skal modtage videre Ordre af Lensmanden. De Skibe, som sendes til ham andetsteds fra, skal han ligeledes sende til Helsingør. Hvad han har af Kongens Korn og anden Proviant, skal han ligeledes sende til Lensmanden paa Kronborg Slot. Sk. T. 5, 308 b.

8. Maj (Kbhvn.). Miss. til Sigvordt Grubbe. Han har for nogen Tid siden¹ faaet Befaling til i sit Len at anholde alle de Skibe og Skuder, som ankommer dertil inden 21. Maj, da de skulde indtage det gevorbne Folk og Bønderknægtene i Skaane, men da Kongen nu kun vil have de 800 gevorbne Folk til Skibs, skal han skaffe Skibe og Skuder til disse og ellers forholde sig efter den forrige Befaling. Sk. T. 5, 309.

— Miss. til Jacob Ulfeldt. Han har faaet Befaling¹ til at anholde Skibe og Skuder for Nyborg til at overføre 3 Kompagnier af Rhingrevens Ryttere, 3 Kompagnier Skotter og det andet gevorbne Folk, som ligger paa Fyen. Han skal til den bestemte Tid skaffe Skuder til Fodfolket og indtil videre holde Skibe og Skuder til Stede, der kan indtage Rytteriet og føre det til de Steder, der bliver forordnet. F. T. 4, 26 b.

— Miss. til Kommissarierne i Fyen. Bønderne i Fyen og Langeland skal være fri for Kontribution til Officererne, Rytterne og Soldaterne under det gevorbne Folk sammesteds, der herefter skal have deres Maanedsbesolding af en Kommissarius, der skal forordnes dertil. Deres Maanedsbesolding skal begynde fra 1. Maj sidstleden. F. T. 4, 26 b.

— Miss. til Peder Basse. Kongen har forordnet, at 600 Mand Fodfolk af Oberst Hendrik Holcks Fodfolk skal indkvarteres i Lolland og Falster, dersom de kan faa Kvarter dér, og ellers paa Møen. Dersom de ikke kan faa Kvarter dér, skal han, efterhaanden som Obersten hverver dem og de ankommer, lade dem indkvartere paa Møen. Sj. T. 24, 75. K.

— Miss. til Kommissarierne i Lolland og Falster.

¹ 3. Maj 1628.

De har faaet Kongens Befaling¹ til at sende de skotske og engelske Soldater samt det lollandske og falsterske Folk, som har været med paa Femern, til København. Kongen har nu besluttet kun at ville have 500 af det lollandske og falsterske Folk herover, hvortil de skal skaffe Skuder og Skibe. Da de skotske Folk allerede er kommet til Sjælland og kun de engelske er tilbage dér paa Landet, skal de ogsaa skaffe dem herover til Skibs til den bestemte Tid med Proviant for en Maaned. Sm. T. 6, 282.

8. Maj (Kbhvn.). Miss. til Otte Pogwisch, Christoffer Urne, Borkert Rud, Christoffer Stensen og Peder Basse. Da Kongen har bestemt, at et Kompagni Ryttere og 600 Mand Fodfolk af Oberst Henrik Holcks Soldater skal indkvarteres paa Lolland og Falster, skal de indkvartere disse Folk dér, hvor det synes dem at kunne ske bedst. Sm. T. 6, 283.

— Forleningsbrev for Staffen Søfrensen, Skriver paa Holmen for Københavns Slot, paa det efter afdøde Klaus Soll ledige Vikarie i Lund Domkirke. Naar han ikke længer er i sin nuværende Bestilling, skal han residere ved Domkirken. [Med Artkl. 1—2]. Sk. R. 4, 416 b.

— Aab. Brev om, at Hr. Torlak Skulesøn, der rettelig er kaldet til Superintendent i Hole Stift paa Island og har aflagt Ed om at ville forestaa sit Embede og Kald troligt og med al Flid, faar kongelig Stadfæstelse som Superintendent for Hole Stift. N. R. 4, 447.

9. Maj (—). Miss. til Holger Rosenkrantz, Lensmand paa Island, om, at Rejseomkostningerne for Torlak Skulesøn ved hans Nedrejse til Danmark for at blive viet til Biskop maa udredes af den islandske Domkirkes Midler. N. T. 5, 15 b.²

— Miss. til Jørgen Vind, Rentemester. Da det paastaas, at Ringsted Købstad i de sidst udstedte Skattebreve er sat højere i Skat, end den nogensinde før har betalt, skal han i Rentekammeret undersøge, hvor højt den har været skatsat tidligere og ikke besvære den videre. Sj. T. 24, 76. K.

— Miss. til Hospitalsforstanderen i Helsingør. Da den

¹ 3. Maj 1628. Tr.: Finni Johannæi Hist. Eccl. Isl. III. 67 f. M. Ketilson: Forordn. til Isl. 2. 351.

tyske Præst i Helsingør M. Thomas Lund og Kapellanen Peder Møller i Helsingør huser nogle fra Flensborg fordrevne Præster, skal de af Hospitalets Indkomst overlade dem følgende Viktualier: 1 Læst Rug, 1 Læst Byg, $\frac{1}{2}$ Skippd. Flæsk, 1 Td. Kød, $\frac{1}{2}$ Td. Smør og 1 Td. saltet Fisk. Deraf skal Præsten have to Parter og Kapellanen en Part. Sj. T. 24, 76 b. K.¹

9. Maj (Kbhvn.). Miss. til Kommissarierne i Skaane om at skaffe Sir Patrick Coberne Oberstløjtnants Besolding fra 20. Marts sidstforleden og derefter samme Traktement som andre Oberstløjtnanter. Sk. T. 5, 309 b.

— Bevilling for Arendt Spechmand af Lybæk til fra Køge til Lybæk at lade udføre en Skude med Øksne med Claus Helsing som Skipper. Orig.

10. Maj (—). Bevilling for Baltasar Jacob von Slammerstorf til fra Fyen at udføre 300 Tdr. Rug og Byg til Lybæk eller andre Steder, som Fjenderne ikke har bemægtiget sig. F. R. 3, 408 b. Orig.

11. Maj (—). Miss. til David Lucht og Hans Pedersen, Toldere i Øresund. Kongen har befalet Pofvel de Willm², Faktor i Amsterdam, at udbetale 4000 Rdlr. in specie til General Bubeno og tage Kvittans derpaa af Generalen eller hans Fuldmægtig. Naar Pofvel de Willm tilsender dem denne Kvittans, skal de straks igen betale ham eller hans Fuldmægtig disse 4000 Rdlr. af Toldboden. K. Sj. T. 24, 77. Orig.

— Forleningsbrev for Frants Rantzau til Rantzausholm, Statholder i København, paa Dalum Klosters Len fra den Dag at regne, da han aflagde Ed som Statholder og overtog denne Bestilling, til Gengæld for den Troskab og villige Tjeneste, som han har bevist Kongen og Riget, paa samme Betingelser som Fru Ellen Marsvin til Ellensborg har haft Lenet. Endvidere skal han have en maanedlig Besolding af 120 gode Rdlr. og Hofklædninger for sig selvtolvt, at betale aarligt af Rentekammeret, samt frit Foder og Maal paa 12 Heste, at levere af Københavns Slot, alt ligeledes fra den Dag, da han

¹ Tr.: Ny kirkehist. Saml. III. 186 f.

² Orig.: de Willomb.

aflagde Ed og tiltraadte Bestillingen som Statholder. F. R. 3, 408 b.

11. Maj (Kbhvn.). Forleningsbrev, fra 1. Maj 1628 at regne, for Eiler Qvitzov til Lykkesholm paa Rugaards Len og Vissenbjerg Birk. [Ensydende med Forleningsbrevet af 30. April 1622 for Markvard Bilde til Hvidkilde, med Art. 1—14, 16—18 og den nye Art. A]. F. R. 3, 409.

— Sj. T. 24, 77 se 15. Maj.

12. Maj (—). Bevilling for Hr. Torlak Skulesøn, Superintendent for Norden paa Island, til at overtage det Trykkeri ved Domkirken sammesteds, som hans Formand, Hr. Guldbrand Torlaksøn, har testamenteret til Domkirken. N. R. 4, 448¹.

— N. R. 4, 447 b se 28. Maj.

13. Maj (—). Kgl. Beskærmelsesbrev for Laurits Madsen, der har berettet, at han af Erik Sørensen, Foged paa Allerup, uden al billig Aarsag, Skyld eller Brøde og uden lovlige Dom og Ret i langsommelig Tid har været anholdt paa Allerup. Han tages i kongelig Hegn, Fred og Beskærmelse fra og til Retten, for at han sikker og uden Paagribelse kan udføre samme Sag ved Lov og Ret. Hvis nogen har noget at tiltale ham for, skal det gøres ved Lov og Ret for den tilbørlige Dommer. Sk. R. 4, 417 b.

— Miss. til Hr. Anders Bilde og Tage Thott Ottesen. De har i Aaret 1625² faaet Prins Christian (V)'s Befaling om en Trætte mellem Jens Munk, Kongens Skibskaptejn, paa den ene og Peiter Isaksens Arvinger med Konsorter paa den anden Side om et disse tilhørende Skib, som Jens Munk har optaget under Kildin paa den russiske Kyst. Da denne Befaling paa Grund af Peiter Isaksens Død ikke er udført, skal de indstævne begge Parter for sig til en vis Tid, foretage deres Strid og den Admiralitetsdom, der er afsagt i samme Sag paa Bremerholm for København, dømme Parterne endelig imellem og adskille dem ved Lov og Ret. Sk. T. 5, 309 b.

14. Maj (—). Bestalling for Knud Andersen Blytækker som Kobbærtækker paa Kronborg paa Livstid og

¹ Tr.: Finni Johannæi Hist. Eccl. Isl. III. 67. M. Ketilson: Forordn til Isl. 2, 352. ² 17. Maj.

saa længe han bekvæmmeligt kan forestaa dette Arbejde. Reparationerne skal han besørge med sine egne Folk og Svende, men nyt Arbejde skal særlig fortinges med ham og betales særskilt. Hvis Kongen vil benytte hans Haandværk andet Steds, skal han være villig dertil. Han skal have en aarlig Løn af 40 Rdlr., der skal udredes af Tolden i Helsingør, fra 20. Maj af, og i Helsingør være fri for Skat, Hold og al anden borgerlig og Bys Tyng. Sj. R. 18, 315.

14. Maj (Kronborg). Miss. til Fru Jahanne Sinklar. Erhart Sterk, Kongens Trompeter, har berettet, at der er opstaaet Trætte mellem ham og hende om et Tilgodehavende, som han har at fordrø efter hendes afdøde Husbonde, og som skal være tilfalden hende paa Skiftet, hvilket hun dog benægter; hendes Skiftelod har været indstævnet i Retten for Herredsfogden, for at Sagens Rigtighed kunde erfares deraf, men hun har ikke villet fremlægge den, hvorfor Sagen er indstævnet for Landsdommeren. Det befales hende, naar Sagen skal ordeles af Landsdommeren, uden videre Undskyldning at fremlægge sin Skiftelod for Retten, for at Sagen uden videre Vidtløftighed, hende saavel som Erhart Sterk til Bedste, kan komme til Ende. Sk. T. 5, 310.

15. Maj (Kbhvn.). Mandat om Forhøjelse af Told og Accise over begge Rigerne, saa længe Krigen varer. Sj. R. 18, 316. Sj. T. 24, 77 [med Datum 11. Maj]. Orig. (til Indbyggerne i Odense Len) i Landsark. i Odense. (Tr.: CCD. IV. 412 ff.).

— Revers, meddelt Danmarks Riges Raad, paa at Toldens og Accisens Forhøjelse til Rigets Forsvar i denne farlige Tids Tilstand ikke skal oppebæres længere, end til Landet kommer i god og rolig Tilstand. Sj. R. 18, 317. Orig. i Rigsraadsbr. (Tr.: CCD. IV. 412).

— Miss. til Lensmændene¹ i Danmark og Norge om at lade medfølgende aabne Brev om Forhøjelse af Told og Accise læse i Købstæderne og paa Landet, hvor det gøres behov, og paase dets Overholdelse². Sj. T. 24, 78. K. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

¹ De opregnes alle med Købstæderne. ² I Miss. til Lensmændene i Norge er tilføjet, at Forbudet mod Udførsel af Trælast fra Norge er ophævet.

15. Maj (Kbhvn.). Forleningsbrev for Eiler Holck til Søboe paa det efter afdøde M. Daniel Hansen, Kapellan, ledige Kannikedømme ved Lund Domkirke. Han skal residere ved Domkirken. [Med Artikl. 1—2]. Sk. R. 4, 413.

— Miss. til Jørgen Lykke til Fiellemosse og Frederik Markdanner til Søegaard. Da der er opstaaet Trætte imellem Fru Anne von der Wisch, Bendix Wensins Enke, paa den ene og Hans Markdanner til Langesøe paa hans Hustrus Vegne paa den anden Side om noget Gods, Gæld og Arv, som er dem imellem, gives der dem Befaling og Fuldmagt til at indstævne Parterne for sig med det første til belejlig Tid, bilægge disse Stridigheder og alt andet, hvad der kan være dem imellem, i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give deres Afgørelse beskrevet fra sig under deres Haand og Segl. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i Stedet. F. T. 4, 27.

— Bevilling for Villomb Adams eller hans Fuldmægtig til uden nogen Afgift indtil videre at fange Falke paa Island i følgende Sysler: Guldbringe, Kiøse, Rangverde, Syde, Bordestrand, Strande, Norder, Myresyssel, Borgefjord, Hundevadts, Dalle, Ise og Dyrefjord Sysler, saafremt ingen anden tilforn har faaet Kongens Bevilling til at fange Falke i nogle af disse Sysler. N. R. 4, 448 b.

— (Kronborg). Bevilling for Villom Mortensen, Borger i Helsingør, til fra Sjælland, dog ikke til forbudte Steder eller andre Pladser, som Fjenden har besat, at udføre ca. 30 sjællandske Læster Rug og Byg, som han har tilforhandlet sig af Kongens Gemal, Fru Kirstina, Grevinde til Slesvig og Holsten, og som skal udskibes fra Køge. Sj. R. 18, 317 b.

— Miss. til Knud Gyldenstjerne¹ [Axelsen til Tim]. Da der med det første skal foretages Skifte imellem Fru Birgete Gyldenstjerne, Axel Urne til Rygaards Enke, og hendes Søn Knud Urne efter deres afdøde Husbonde og Fader, og da Fru Birgete Gyldenstjernes ældste Broder², der efter Loven skulde være

¹ Miss. maa være til Knud Axelsen Gyldenstjerne, der var flygtet fra sit Len Hald, da Fjenden besatte Jylland, til København. ² Knud Prebensen Gyldenstjerne, Ritmester over et Kompagni Ryttere.

hendes Værge, er bosat i Norge, og hendes anden Broder¹ af Hensyn til sin Landsdommerbestilling vanskeligt kan være til Stede, naar Skiftet holdes, skal han møde paa Skiftet og straks paatage sig Værgemaalet for Fru Birgete Gyldenstjerne og paase, at der kun vederfares hende, hvad billigt og ret er, og at Skiftet bringes til Ende uden videre Udsættelse. Sk. T. 5, 310 b.

16. Maj (Kblvsn.). Bestalling for Villom Thommisen som Landsdommer i Blekinge med en aarlig Løn af 100 gamle Dlr., at betale af Lensmanden paa Sølvitsborg. Sk. R. 4, 418 b.

— Aab. Brev til Borgere og Bønder paa hele Fyen om, at Kongen har besluttet, at Købstæderne Nyborg, Middelfart og Assens skal befæstes. Naar de bliver tilsagt af deres Lensmand efter den Anordning, som bliver gjort af Jacob Ulfeldt til Urup, Rigens Kansler, og Mogens Kaas til Støfringgaard, Befalingsmænd paa Nyborg og Mariager Kloster, skal de uden al Forsømmelse møde paa de Steder, hvor enhver bliver tilsagt til at arbejde, og dér straks udføre det Arbejde, der bliver paalagt enhver, saa at det kan være færdigt førstkommande Mikkelsdag. F. R. 3, 412.

— Miss. til Jacob Ulfeldt og Mogens Kaas. Da Kongen vil lade Nyborg, Middelfart og Assens paa Fyen befæste og har udstedt aabent Brev til alle Borgere og Bønder sammesteds herom, skal de inddele Landet og fordele Arbejdet imellem Borgerne og Bønderne, som de eragter det bedst. De skal straks lade Arbejdet begynde, saa at det kan være færdigt inden førstkommande Mikkelsdag, da der ligger Kongen og Landet stor Magt derpaa. F. T. 4, 27 b.

— Miss. til Lensmændene paa Fyen om at lade læse og forkynde medfølgende aabne Brev til Borgere og Bønder i Fyen om Befæstning af nogle Købstæder sammesteds, hvor det gøres behov, tilsige Borgerne og Bønderne til at møde paa de Steder, hvor de beordres til at arbejde, og paase, at de udfører det dem paalagte Arbejde i rette Tid. F. T. 4, 27 b. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

¹ Henrik Prøbensen Gyldenstjerne, Landsdommer i Skaane.

17. Maj (Kbhvn.). Miss. til Claus Daa, Frederik Reedtz og Palle Rosenkrantz, Kommissarier i Sjælland, om at skaffe Hendrik og Jokim Rathlou Kvarter i Ringsted og hver af dem Traktement for sig selvanden fra dette Brevs Dato. K. Udt. i Sj. T. 24, 79 b.

— Miss. til Hospitalsforstanderne i Roskilde om at laane det almindelige Hospital i Vartov i København 1000 Kurantdlr. af Hospitalets Penge, hvilke Penge Vartov Hospital skal betale tilbage efterhaanden, naar det igen kommer paa Fode. Sj. T. 24, 79 b. K. (Tr.: KD. V. 103. Hofmans Fundat. VII. 101).

— Ligelydende Miss. til Hospitalsforstanderne i Helsingør og Slagelse. Udt. i Sj. T. 24, 80. K.

18. Maj (—). Skøde til Lourents Møllengracht, Borger i København, paa to Boder i Silkegade. Sj. R. 18, 318. (Tr.: KD. III. 72).

— Bevilling for Gabriel Marcellis i Hamborg og Albret Baltser Bernts af København til fra Danmark til fremmede Steder, dog ikke til forbudte Steder eller andre af Fjenden besatte Pladser, at udføre 100 Læster Rug og 100 Læster Havre, dog saaledes at de begge leverer ligesaa meget Korn i Fæstningen Glückstadt, Halvparten til førstkommende 1. Juni, Halvparten til 15. September. De skal skaffe sig Bevis fra Kongens Oberst i Glückstadt for, at Leveringen er sket til de nævnte to Terminer, hvorpaa Albret Baltser Berns har udgivet sin Forpligtelse. Sj. R. 18, 318 b.

— Aab. Brev til Bønderne i Sjælland, Lolland, Falster, Skaane, Halland og Blekinge om en almindelig Hjælp af Korn til Undsætning af Fæstningerne Krempe og Glückstadt. Sj. T. 24, 80. K. (Se CCD. IV. 414).

— Miss. til alle Lensmænd¹ i Sjælland, Lolland, Falster, Skaane, Halland og Blekinge om at lade det aabne Brev om en almindelig Hjælp af Korn til Fæstningerne Krempe og Glückstadt læse og forkynde paa tilbørlige Steder og tilholde Undersatterne at levere dem Kornet inden førstkommende St. Hansdag Midsommer, hvorefter Lensmændene straks skal lade

¹ De opregnes alle med deres Len.

det fremsende til Proviantskriveren i København. Sj. T. 24, 81. K.

18. Maj (Frederiksborg). Miss. til Axel Ulfstand. Svend Thusen af Smeboe paa hans Gods [Duegge] har klaget over, at han ikke maa besidde og bruge en Halvgaard i Kornholm, af hvilken han har udkøbt en Mand, og for hvilken Axel Ulfstand siden har stedt ham Gaardsparten for 20 Dlr., hvoraf Svend Thusen, som det fremgaar af en ligeledes indsendt, af Axel Ulfstand underskreven Seddel, har betalt 10 Dlr. Han beretter videre, at Axel Ulfstand har bortstedt samme halve Gaard til den Mand, som bor paa den anden halve Part, eller til hans Broder, kun fordi denne har lovet mere end Svend Thusen skulde betale. Det paalægges Axel Ulfstand ikke at lade denne Supplikant forurettes, men lade ham vederfares, hvad Lov og Ret medfører. Sk. T. 5, 311.

19. Maj (Kbhvn.). Miss. til Verner Kloumann, Knud Vorm, Hans Terkelsen og Laurits Hammer, Borgere i København, om at forlige Laurits Eskildsen, Byfoged i København, og Niels Mikkelsen sammesteds om en Sum Penge, hvori Byfogden skal have gjort Arrest. Sj. R. 18, 319. (Tr.: KD. III. 72).

— Miss. til Universitetet i København. Da Kronens Bønder og Tjenere ikke er bastante til at forfærdige det Defensionsværk, som Kongen har begyndt at anlægge udenfor Vesterport, anmodes de om at lade deres menige Bønder hjælpe med ved Arbejdet, for at Værket des snarere kan fuldføres til Sikring af København. Orig. i Konsistoriets Arkiv. Pk. 145. Sj. T. 24, 81 b. K.

— Ligelydende Miss. til Kapitlet i Roskilde og Hospitalsforstanderne i Vartov. Sj. T. 24, 81 b. K.

— (U. St.). Miss. til Henning Valkendorf til Glorup og Gregers Krabbe til Torstelund, Embedsmænd i St. Hans Kloster og paa Hindsgavl. Da Kongen har forlenet Eiler Qvitzov til Lykkesholm med Rugaard Len, skal de være til Stede, naar Marcus Bilde til Hvidkiøld vil levere Rugaard Len fra sig, overlevere det til Eiler Qvitzov med Inventarium, Breve, Registre, Jordebøger og andet, som bør overleveres, besigte Bygningerne paa Gaarden og Ladegaarden og de til Gaarden lig-

gende Skove og give alt beskrevet under deres Haand og Segl. F. T. 4, 28.

20. Maj (Kbhvn.). Miss. til Tolderne i Helsingør. Der er klaget over, at Visitøren i Øresund Dirik Hessel skal fordriste sig til at oppebære Penge af Skipperne paa de Skibe, der kommer til Øresund, og som han visiterer, af nogle 1 Ort, af andre mere eller mindre, og at han tillige skal bruge Købmandskab. Da han faar sin gode Besolding af Kongen og desuden en Part af det, der bliver prisedømt, skal de alvorligt forbyde ham begge Dele. Dersom han herefter handler herimod, skal de lade ham tiltale derfor. Sj. T. 24, 82. K.

— Pas for Peter Brun af Lybæk til fra Skaane til Lybæk at udføre en Skude, ladet med Øksne. Sk. R. 4, 419.

— Miss. til Sigvord Grubbe. Nærværende Kvinde Elsebe, Jakob Skrivners Enke, af Rendsborg, har berettet, at hun trænges og overiles af en Borger i Rendsborg, ved Navn Johan Voigt den unge, fordi hun er ham 400 Mk. lybsk skyldig, uanset at hun tilbyder ham Renten af disse Penge, idet han ogsaa forlanger Hovedstolen betalt. Da det er ubilligt og ukristeligt, at hun, som er forjaget fra sin Formue og nu er bosiddende i et fremmed Land, saaledes i denne besværlige Tid skal overiles af sin Medborger for Betalingen, skal Sigvord Grubbe foreholde Johan Voigt, at han skal være tilfreds med, at hun betaler ham Renten af de 400 Mk. lybsk, indtil Gud vil forlene en anden god Tilstand i disse Lande, saa at hun da kan erlægge ham Hovedstolen. Sk. T. 5, 310.

— Miss. til Kommissarierne i Fyen om at lade det ge-
vorbne Fodfolk, som er indkvarteret paa Fyen, og som skulde sendes til København, blive liggende i dets Kvarterer indtil videre. F. T. 4, 28 b.

— Miss. til Christoffer Urne [Aalholms Len]. Da Kongen har akkorderet med M. Daniel Sinklar, Kongens Skibsbygger, om at bygge to Skibe paa Slotsholmen for Nakskov ved Strandsiden, skal han lade det Tømmer, som findes hugget paa Kongens Skove, eller som han kan tilforhandle sig af Adelen i Lolland, og som skal bruges til samme Skibe, føre til Slotsholmen paa det Sted, hvor Skibene skal bygges, og paase, at intet andet Tømmer nedføres under dette Skin. Sm. T. 6, 284.

20. Maj (Kbhvn.). Miss. til Laurits Grubbe [Halsted Klosters Len]. [Enslydende med foregaaende med følgende Tilføjelse:] Dog skal han lade det Tømmær, som findes i Skovene, hugge, saaledes som han vil bruge det til Skibene, for at Bønderne des bedre kan komme af Sted med at føre det til Slotsholmen. Sm. T. 6, 285.

21. Maj (—). Miss. til Claus Daa, Frederik Reedtz og Gabriel Kruse. Da det berettes, at der imellem Borgerne i Holbæk og Soldaterne sammesteds er opstaaet adskillige Tvistigheder, og at Soldaterne behandler Borgerne utilbørligt, skal de med det første begive sig til Holbæk, indstævne Borgerne og Soldaterne for sig, undersøge Klagerne og lade dem straffe, som har Skyld, andre til Eksempel. Sj. T. 24, 82 b. K.

— Miss. til Hendrik Hvitfeldt til Lilø, Embedsmand paa Landskrone, og Palle Rosenkrantz til Ørup. Da Tygge Brahe til Tygestrup¹, Embedsmand paa Skivehus, har begæret 9 Gaarde i Vigenstrup By i Lumme Sogn i Bare Herred i Skaane til Mageskifte for 2 Gaarde i Brogerup By og Sogn, 2 Gaarde i Guldager By i samme Sogn, 1 Gaard i Hierup By i Opager Sogn, alle i Bare Herred, og 1 Gaard i Fielle By og Sogn i Torne Herred, alle i Skaane, og dersom dette ikke er tilstrækkeligt, tilbyder yderligere at gøre Vederlag i 2 Ejendomme i Kieldbye Vang ved Lund i Skaane, skal de besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Sk. T. 5, 311 b.

— Miss. til Tage Thott Otsen. Da den forrige Landsdommer i Blekinge Hans Pedersen paa Grund af sine Dømmes Urigtighed ikke længer kan betjene denne Bestilling, har Kongen forordnet nærværende Villom Thomisen til Landsdommer i Blekinge i hans Sted. Tage Thott skal tage ham i Ed paa, at han vil forholde sig troligt og som det sig bør i sin Bestilling. Sk. T. 5, 312.

— Aab. Brev til Borgere og Bønder i Lolland og Falster om, at Kongen har bestemt at lade Nykøbing i Falster og Nakskov i Lolland befæste til Sikring for Landene i denne farlige Tids Tilstand. Naar dette Arbejde af de dertil Deputerede er fordelt imellem dem, skal de møde paa de Steder, der bestemmes for dem, og dér uden Forsømmelse straks forfærdige

¹ Fejlskrift for Tostrup, Tostrup S., Ingelstad H.

det Arbejde, som paalægges enhver, saa at det kan være fær-
digt inden førstkomende Mikkelsdag. Sm. R. 5, 102 b.

22. Maj (Kbhvn.). Bevilling for Thomas Widaw i Svendborg til fra Fyen og Langeland at udføre 800 Tdr. Rug eller Byg, som han har købt dér, til Lybæk, men ikke til forbudne eller af Fjenden besatte Steder, mod at han igen til Fyen og Langeland indfører Salt, Humle, Jern og andre Varer, som Undersaatterne behøver, og afhænder dem for en billig Betaling. F. R. 3, 412 b.

23. Maj (—). Bestalling for Oluf Jacobsen som Kaptejn over Bønderne paa Amager med en maanedlig Løn af 30 Rdlr., fra 24. Maj at regne. Sj. R. 18, 319 b.

— Miss. til Claus Daa og Otte Skeel om at være til Stede ved Overleveringen af Værgemaalet for afdøde Jacob Rosenkrantz's Børn fra Fru Sophie Lindenov, Knud Gyldenstjerne til Møgelkiers¹ Enke, hvis Husbonde en Tid lang har forestaaet det, til Hendrik Rantzau til Brobyegaard, som har faaet Kongens Befaling til at overtage det. Hvis der opstaar Stridigheder, skal de forlige dem i Mindelighed eller afgøre dem ved en endelig Dom og give deres Afgørelse beskrevet under deres Haand og Segl. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sj. T. 24, 82 b.

24. Maj (—). Miss. til Rigsraadet: Jacob Ulfeldt, Christen Holck, Hr. Anders Bilde, Mogens Kaas, Claus Daa, Hans Lindenov, Hr. Jürgen Skeel, Hr. Albret Skeel, Christoffer Ulfeldt, Tagge Thott, Otte Skeel og Jost Høg, om med dette Bud at tilsende Kongen deres Betænkning, om Forbudet mod Udførsel af Korn og Proviant igen kan opgives eller ikke, naar den sidste Kontribution af Korn er erlagt og Bønderne har tilsaaet. Sj. T. 24, 83 b. K.

— Miss. til Peder Vibe. Da Kongen af Frankrig har bevilget Kongen en Sum Penge og det er at formode, at rede Penge ikke kan tilvejebringes, og da der skal være godt Køb dér i Landet paa Silketøj og adskillige andre Slags Varer, skal han anvende sin største Flid paa hos Købmænd at op-

¹ Sj. T. har ved en Fejlskrift: Vogelhiems.

tage Silketøj, Sarge, Klæde, Silke og Sejllærred, faa Købmændene til at tage deres Betaling hos den franske Krone og sende Varerne til Kongen. Sj. T. 24, 83 b. K.

24. Maj (Kbhvn.). Miss. til Erik Rosenkrantz. Da denne Brevviserske Inger Borgers i Hebing har berettet, at hendes eneste Søn for nogen Tid siden er udskrevet til Soldat og hun som en fattig Enke intet andet Forsvar har, skal han hjælpe hende til Rette, saa vidt det er billigt. Sk. T. 5, 312 b.

— Miss. til Claus Brockenhuus. Han har for nogen Tid siden¹ faaet Befaling til efter den over ham erhvervede Dom enten at betale afdøde Claus von Buchwald til Phen² eller at holde Manelse, men det berettes nu, at han ikke har efterkommet den. Det befales ham enten at betale Arvingerne eller holde Manelse eller erklære sig om, hvorfor dette ikke er sket. F. T. 4, 28 b.

25. Maj (—). Miss. til Frederik Reedtz til Tyggestrup og Mogens Pax til Thorup, Befalingsmænd paa Tryggevælde og Holbæk. Da Vincents Bilde til Giørsløf har berettet, at han for nogen Tid siden efter Kongens Befaling³ har paataget sig Værgemaalet for sin Broder Ronnau⁴ Bilde, men at han nu agter at levere det fra sig til sin Broder, der er kommet til den Alder, at han selv maa forestaa sit Værgemaal, skal de være til Stede ved Overleveringen. Hvis der opstaar Stridigheder, skal de forlige dem i Mindelighed eller afgøre dem ved en endelig Dom og give deres Afgørelse beskrevet under deres Haand og Segl. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sj. T. 24, 84.

— Bevilling for Niels Aagesen, Borger i København, til fra Skaane at udføre 900 Tdr. Korn og Havre, som han har faaet som Betaling, til Lybæk. (Enslydende med Bevillingen af 22. Maj for Thomas Widaw). Udt. i F. R. 3, 413.

— Miss. til Dr. Hans Reiserer [Biskop over Sjællands Stift] om at indvie den nye Kirke udenfor Nørreport, der

¹ 12. Jan. 1628.

² Pehn, Bosau Sogn.

³ 27. Febr. 1620.

⁴ Rønnov.

nu er færdig, saa at der med det første kan forrettes Gudstjeneste i den. K. Udt. i Sj. T. 24, 84 b.

26. Maj (Kbhvn.). Anordning om den ny Kirke udenfor Nørreport for København. Sj. R. 18, 320. Orig. i Konistoriets Ark. Pk. 169. (Tr.: Ny kirkeh. Saml. I. 366 f. KD. III. 73. CCD. IV. 414 ff.).

— Ekspektancebrev for Nicolaus Eggebrecht, Tyske Kancellis Forvandter, paa at maatte nyde Kirkeværgedømmet i Roskilde Kapitel, naar det bliver ledigt, lig med andre residerende Kanniker sammesteds. Sj. R. 18, 320.

— Ekspektancebrev for Christen Jensen, Kongens Musikant, paa det første ledige Degnekald i Sjælland. Naar han henvender sig hermed til Lensmænd paa Sjælland, skal de forfremme ham til det første ledige Degnekald, dog skal de have Indseende med, at det gaar lovligt til efter Ordinansen. Sj. R. 18, 320.

— Miss. til Dr. Hans Reisener om at hjælpe nærværende Christen Jensen, som har tjent Kongen en Tid lang for Musikant, til det første Degnekald, der bliver ledigt paa Sjælland, dog at det gaar lovligt til efter Ordinansen. K. Udt. i Sj. T. 24, 86.

— Miss. til Frederik Urne. Da Kongen har fritaget Eiler Urne til Gunnesleholm og Christopher Urne til Aasmark, Befalingsmænd over Bratsberg og Aalholms Len, for Værgemaalet for deres Broder Axel Urnes Søn Knud Urne, da de ved andre Kongens Bestillinger er forhindret i at være her i Landet, skal han paatage sig Værgemaalet for nævnte Knud Urne og nu straks tilendebringe Skiftet imellem denne og hans Moder¹, medens Eiler Urne, som efter Loven ellers burde være hans Væрге, er til Stede her i Landet, førend han rejser op til Norge, for at han selv paa Knud Urnes Vegne kan vide, hvad der kan tilkomme denne i Arv og Gæld efter hans Fader. Naar Skiftet er sluttet, skal han overtage Værgemaalet og forestaa det, som det bedst kan være Knud Urne til Gavn. Sj. T. 24, 85.

— Miss. til Jørgen Vind. Det berettes, at en Hob af Kro-

¹ Birgitte Gyldenstjerne Predbjørnsdatter.

nens Bønder i Hindsgavl Len er saa forarmede, at de ikke kan udgive deres Landgilde. Han maa derfor godtgøre Gregers Krabbe, Embedsmand paa Hindsgavl, samme forarmede Bønders Landgilde efter rigtige Tingsvidners og Bevisers Lydelse i hans Regnskab. Sj. T. 24, 85 b. K.

26. Maj (Kbhvn.). Miss. til Claus Daa. Da der er Tvist om, hvorvidt Kongens Kommissarier skal byde og befale over Kongens Krigsofficerer, og hvorvidt Officererne skal adlyde Kommissarierne, skal han snarest sammen med Hr. Hendrik Mathias Graf von Thurn forfatte en Ordinans, hvorefter enhver skal rette sig. Sj. T. 24, 85 b. K.

— Miss. til Mogens Pax og Ernst Normand. Da det berettes, at Ringsted Kloster, som Jacob Ulfeldt til Baufvelse, Landsdommer i Sjælland, er forlenet med, skal være meget forfaldent, skal de begive sig til Klosteret og besigte dets Bygfældighed, tage Tømmermænd og Murmestre med sig, for at de kan vurdere Bygfældigheden, og indsende deres Erklæring derom til Kancelliet. Sj. T. 24, 86. K.

— Miss. til Fru Jahan Sinklars. Boldevin Blanchefort, Borger i København, har berettet, at han har en Sum Penge at fordre hos hende, som hun hidtil har undslaaet sig for at betale, skønt denne Gæld er tilfalden hende paa Skiftet efter hendes afdøde Husbonde¹, hvilket han mener at kunne bevise med Skifteregistret, naar det fremlægges. Han har derfor ved Skaane Landsting erhvervet Dom over hende, hvori hun er tilfunden at møde til en bestemt Tid med Skifteregistret og fremlægge det dér for Retten, saa at Sagens Rigtighed kan erfares deraf. Hun skal uden nogen Forhaling efter Landsdommernes Dom møde med Skifteregistret til den bestemte Tid, for at Boldevin Blanchefort en Gang for alle kan komme til Ende med samme Sag. Sk. T. 5, 312 b.

— Miss. til Laxmand Gyldenstjerne og Palle Rosenkrantz. De har for nogen Tid siden² faaet Befaling til at afgøre, hvad der kan tilkomme Mourits Podebusk til Krapperup efter³ hans afdøde Fader. Da denne Befaling endnu

¹ Jesper Gjøe Mogensen.
sikkert en Fejlskrift.

² 1. Jan. 1628.

³ Sk. T. har: och;

ikke er efterkommet, skønt de en Gang¹ har faaet Paamindelse om at fuldgøre den, befales det dem strengeligt inden fjorten Dage, efter at dette Brev er leveret dem, at tilendegøre denne Befaling, da Mourits Podebusk ikke kan blive længe her i Landet af Hensyn til den Bestilling, han har paataget sig paa andre Steder. Sk. T. 5, 313.

26. Maj (Kbhvn.). Miss. til Kommissarierne i Skaane. Nærværende Brevviserske Karen, Enke efter Christen Hansen, har berettet, at Grev von Spini med sit Gesinde er indkvarteret i hendes Hus, og klaget over, at hans Tjenere forholder sig meget uskikkeligt dér i Huset. Kongen har derfor ladet befale Grev von Spini at lade reparere den Skade, som er gjort i hendes Hus, og at begive sig til det Kvarter, der er ham anvist. De skal paase, at dette sker og, hvis det ikke sker, tilkendegive Kongen det. Sk. T. 5, 313 b.

— Bevilling for Hans Jostsen til at ægte Karen Clausdatter, skønt de er beslægtede i tredje Led. J. R. 8, 183.

27. Maj (—). Instruktion for Sigvordt Gabrielsen, Skibshøvedsmand, paa en Rejse i Østersøen. 1. Han skal med Kongens Skib Argo straks begive sig til Verneminde og dér gøre sig den største Flid for at drive den Pram fra Indløbet, som Fjenden har henlagt dér, for at der ikke skal kunne sænkes Skuder dér, og saa vidt muligt hjælpe til, at Skuderne sænkes paa de tilbørlige Steder. 2. Han² skal blive liggende for Indløbet, forhindre al Tilførsel til Fjenden og ikke heller tilstede Skibe, Skuder eller lignende at komme ud, og forblive dér indtil videre Ordinans. 3. Han skal holde god og flittig Vagt, at han ikke overraskes af Fjenderne. Sj. R. 18, 321.

— Miss. til Hendrik Vind. Han har anmodet om at faa flere Skibe til sig, da Hamburgerne har samlet en stor Flaade paa Elben og han ikke mener at være stærk nok til at kæmpe med dem, hvis de vil begynde noget fjendtligt imod ham. Kongen har derfor allerede tilskrevet Børge Juel, Mikkell Mortensen og Villum Evertsen, der har Befaling til at holde sig

¹ 10. Jan. 1628.

² Teksten har: di, hvormed der vel sigtes til de Skibe, der tidligere er sendt derhen.

under den nordiske Kyst¹, og Christoffer Movat, som er sendt til Lolland, at de straks skal begive sig til ham med deres Skibe og rette sig efter hans Befalinger. Yderligere vil der blive sendt et Skib til ham fra København, for at han kan være Ham-borgerne bastant, om de uformodentlig vil foretage noget imod ham. Ellers skal han have flittigt Indseende med alt efter sin Instruktion. Sj. T. 24, 86 b. K.

27. Maj (Kbhvn.). Miss. til Børge Juel. Han skal straks sammen med Mikkell Mortensen og Villum Evertsen begive sig til Elben til Admiral Hendrik Vind til Klarupgaard og rette sig efter hans Befalinger. Han skal i Bergen proviantere for 3 Maaneder. K. Udt. i Sj. T. 24, 87 b.

— Miss. til Rektor og Professorer ved Universitetet i København om Ringningen med den Klokke, som Kongen har skænket til den nye Kirke for Nørreport i København. Orig. i Konsistoriets Arkiv Pk. 169. K. Udt. i Sj. T. 24, 87².

— Miss. til Borgemestre og Raad i Kalundborg. Nærværende Brevviserske Maren N., Enke efter Lorents Hansen, fordum Borgemester i Haderslev, som nu opholder sig i Kalundborg, har berettet, at der skal være en, som vil kræve Arven efter hendes afdøde Husbonde. Hun kender ham ikke og ved ikke, om han er en af de rette Arvinger eller ej, men hun hævder, at de rette Arvinger er i Haderslev hos Fjenden. Hun har nu andraget om, at hendes Husbondes efterladte Gods maa blive inventeret af Borgemestre og Raad i Kalundborg og siden blive tilstillet hende. Naar hun henvender sig til dem, skal de straks lade optage Inventarium over alt, hvad der findes efter nævnte Lorents Hansen, og siden tilstille hende det, for at hun kan have det i Forvaring, til de rette Arvinger kan komme til Stede og der kan handles efter, hvad der er Lov og Ret. Sj. T. 24, 87.

— Miss. til Kommissarierne i Skaane. Da der nylig er ankommet en skotsk Kaptejn, ved Navn Jacob Blair, under Alexander Greve af Spinis Regiment, skal de indkvartere ham og hans Folk, hvor det synes bedst og bekvemmeligst, og ellers

¹ Sj. T. har ved en Fejlskrift: nerduske.
1627): Ny kirkehst. Saml. I. 364.

² Tr. (med Aarstallet

forholde sig imod ham og hans Folk som imod de andre, der nylig er ankomne. Sk. T. 5, 313 b.

27. Maj (Kbhvn.). Pas for M. Daniel Sinklar, Kongens Skibsbygger, med hvem Kongen har akkorderet om at bygge to Skibe paa Slotsøen ved Nakskov, og som derfor undertiden maa rejse til Skovene dér i Landet, hvor Tømmeret, der skal bruges til Skibene, ligger, og lade Egetræerne hugge, som det skal bruges til Skibene, paa Heste og en Vogn til to Personer, saa han kan komme afsted uden al Forsømmelse. Sm. R. 5, 103.

— Miss. til Kommissarierne i Lolland og Falster. Da Kongen har besluttet at lade Nykøbing i Falster og Nakskov i Lolland befæste, skal de fordele dette Arbejde mellem Borgerne i Købstæderne og Bønderne dér paa Landet, saa enhver kan vide, hvor meget han skal arbejde derpaa. Stubbekøbing skal arbejde paa Nykøbings Befæstning, de andre Købstæder paa Nakskovs Befæstning. Arbejdet skal begynde straks, saa det kan være færdigt inden førstkommende Mikkelsdag. Dog skal ingen besværes over Evne. Sm. T. 6, 286.

— Miss. til Niels Trolle og Clemend Søfrensen. De skal med første Lejlighed begive sig til de Købstæder paa Sjælland, hvor Hr. Mongommeris Soldater er indkvarterede, mønstre dem og tilstille Kongens Kommissarier paa Sjælland en rigtig Rulle paa Officererne og Folket, for at der efter denne kan gives dem rigtigt Traktement. Sj. T. 24, 87 b.

28. Maj (—). Sj. T. 24, 87 b se 28. April.

— (**Kronborg**). Instruks for Holger Rosenkrantz til Frøling, Befalingsmand paa Island, paa Rejsen til Island. Han skal med de fire Skibe Victor, Raphael, Flensborg og Havhesten, over hvilke han skal være Admiral, konvojere de islandske Koffardiskibe, som sejler til den sydlige Del af Landet, hvor han skal gaa i Land og administrere Retten og ellers forrette, hvad han har at bestille paa Kongens Vegne. Medens han selv er i Land, skal han forordne sin Kaptejnløjtnant Erik Otsen til Admiral i sit Sted, befale ham at holde Søen saa længe med de fire Skibe og forholde sig efter de ham af Kongen medgivne Søpas, samt fastsætte Dag, Tid og Sted, da han igen skal tage Holger Rosenkrantz ombord. Denne skal da atter overtage sin Admiralsbestilling og konvojere de islandske Koffardiskibe tilbage

fra Island til København. Sj. R. 18, 321 b. (Tr. i Udt. i NRR. 6, 32 efter N. R. 4, 447 b, med Datum Kbhvn., 12 Maj).

30. Maj (Kbhvn.). Miss. til Erik Urne og Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmænd i Udsten Kloster og St. Hans Kloster i Odense. Da Kongen har forlenet Frants Rantzau til Rantzausholm, Statholder i København, med Dalum Klosters Len, skal de være til Stede, naar Fru Ellen Marsvin til Ellensborg vil levere Klostret og Lenet fra sig, overlevere det til Frants Rantzau, besigte de til Klostret og underliggende Gaarde liggende Skove og give alt beskrevet under deres Haand og Segl. F. T. 4, 29.

— (**Kronborg**). Miss. til Byfogden i Helsingør. Da Kongen har afsat den forrige Visitør i Øresund Dirik Hessel for Misbrug af hans Stilling og har udnævnt Verner von Vogen til Visitør i hans Sted, skal han paa Kongens Vegne tiltale Dirik Hessel ved Retten for, hvad han har handlet imod sin Instruktion, hvorom han skal søge Underretning hos Tolderne i Helsingør og andre, der er vidende derom. Sj. T. 24, 88.

— Instruks for Joen Hyll som Løjtnant paa Bergens Gallej. Han skal fra København sejle til Læsø og holde det gaaende omkring Landet dér, saa længe hans Proviant tillader det, og i den Tid af yderste Flid afvende alle Fjendens Anslag paa Læsø og ellers i alle andre Maader være over, hvor han kan tilføje Rigens Fjender nogen Hinder eller Afbæk. Hvis han hører, at Fjenderne kommer i Søen med Skuder og Slupper, skal han afværge det og anvende al mulig Flid paa at bemægtige sig dem eller skyde dem i Brand eller i Grund, saa at Undersatterne kan blive beskyttede mod Fjendens Overfald til Lands og til Vands. Naar han paa Grund af Proviantmangel ikke længer kan blive ude, skal han begive sig til København og dér modtage videre Befaling. Sj. R. 18, 322.

31. Maj (—). Bestalling for Joen Hyll som Løjtnant til Skibs med en aarlig Løn af 150 Kurantdr. og sædvanlig Hofklædning fra Bestallingsdagen af. Udt. i Sj. R. 18, 322 b.

1. Juni (—). Instruks for Christoffer Movat til Enns, Kongens Skibshovedsmand, paa Rejsen til Holland. Han skal med Kongens Skib Patientia begive sig til Texel i Holland, hvor han skal landsætte de Folk og det Gods,

som Kongen sender med dette Skib. Dernæst skal han straks begive sig til Elben og slutte sig til Kongens Skibe dér under Admiral Hendrik Vind til Klarupgaard, Befalingsmand paa Bakke Kloster, og forblive under hans Kommando, saa længe hans Levnedsmidler strækker til eller til Kongen giver ham anden Befaling. Da skal han atter forføje sig til Øresund og dér videre erfare Kongens Vilje. Sj. R. 18, 323 b.

1. Juni (Kronborg). Instruks for Niels Henning, Kongens Skibskaptejn. Han skal først i København indtage Proviant i Kongens Skib Charitas. Derefter skal han, saa snart Vinden føjer sig, begive sig til Fliet i Holland, hvor han skal blive liggende, indtil Kongens med Skibet Patientia udsendte Tjenere har forrettet deres Hverv. Naar disse kommer til Fliet, skal han gaa til Sejls med dem, saa snart Vinden er god, og begive sig til København. Saa snart han er kommen til Fliet, skal han ved en Skrivelse ufortøvet underrette Kongens Faktor i Amsterdam Pofvel de Willom om sin Ankomst, for at Kongens ovennævnte Tjenere kan erfare den. Sj. R. 18, 325.

— Bestalling for Verner von Vogen som Skibsvisitør i Øresund med en Løn af 500 Rdlr., fra Bestallingsdagen at regne. [Ensyldende med Bestallingen af 22. Jan. 1624 for Dirik Hessel]. Sj. R. 18, 323 b.

2. Juni (—). Bevilling for Lorents von Møllengracht, Borger i København, til fra København til Lybæk at udføre følgende Varer: 17 Skippd. Flæsk, 208 Tdr. Hvede, 145 Tdr. Rug og 500 Tdr. Havre, hvorimod han skal være forpligtet til igen at indføre saa meget Krudt, som de udførte Varer beløber sig til i Penge, og efter sin til Statholderen i København afgivne Forpligtelse levere det i København inden fem Uger. Sj. R. 18, 325.

— (**Kbhvn.**). Miss. til en Del af Lensmændene i Sjælland, [Lolland, Falster] og Skaane om alvorligt at tilholde Købstæderne inden en Maaned efter dette Brevs Dato at sende Postforvalter Jurgén Danielsen i København de Penge, hvormed de resterer af dem, som de aarlig skal udgive til Postbudenes Besolding. Hvis de findes forsømmelige, skal Lensmændene indkræve Resten af Pengene ad Rettens Vej og sende dem til København. Ligeledes skal de foreholde Købstæderne, at de herefter aarligt lader nævnte Postbudspenge fremkomme i rette

Tid og ikke findes forsømmelige deri, som det hidtil er sket. — Frederik Urne (Helsingør, Slangerup), Gabriel Kruse (Roskilde), Mogens Kaas (Køge), Palle Rosenkrantz (Vordingborg, Næstved), Ernst Normand (Slagelse, Skelskør), Hans Lindenov (Kalundborg), Mogens Pax (Holbæk), Christoffer Urne (Nakskov, Maribo), Sigvort Grubbe (Malmø, Ystad, Lund), Hendrik Hvitfeldt (Landskrone), Jørgen Urne (Christianstad), Tage Thott Andersen (Laholm), Erik Rosenkrantz (Halmstad), Mogens Gyldenstjerne (Varberg) og Tage Thott Ottesen (Sølvitsborg, Ronneby). Sj. T. 24, 88 b. K.

2. Juni (Kbhvn.). Ligelydende Miss. til Borgemestre og Raad i København med Tilføjelse om at tilholde det islandske Kompagni, det ostindiske Kompagni, Klædekompagniet og Silkekompagniet inden nævnte Tid at erlægge til Postforvalteren, hvad de resterer med af Pengene til Postbudenes Besolding. Sj. T. 24, 89. K. (Tr.: KD. V. 103 f.).

— Miss. til Statholderen om til Postforvalter Jørgen Danielsen at lade betale den resterende Del af de Penge, der af Renteriet skal udgives til Postbudenes Besolding. Sj. T. 24, 89¹. K.

4. Juni (—). Miss. til nogle af Adelen. Da Gud har forløst den velbaarne Grevinde, Kongens Gemalinde, og begavet Kongen og hende med en ung Datter, som Kongen vil lade kristne paa Københavns Slot Søndag den 27. Juli, anmodes de om at komme til København Lørdagen i Forvejen for at hjælpe Kongens unge Datter til Kristendom og den hellige Daabs Sakramente, tage deres Hustru og hendes Jomfruer med sig og siden gøre sig glade med Kongen og andre af dennes Under-saatter, som er indbudt. Kongen venter sikkert, at de kommer, og vil erkende det med al Gunst og Naade. — Henning Valkendorf, Hendrik Hølek, Mogens Kaas til Støftringgaard, Falk Lykke, Erik Rosenkrantz, Jørgen Urne, Alexander Pappenheim, Corfits Rud, Frants Rantzau, Fru Anne Gunde Langes, Fru Sophie Lindenov, Fru Margrete Hendrik Hvitfeldts, Fru Margrete Blome Jørgen von Ahlefeldts til Qualenbek, Fru Lene Gyldenstjerne,

¹ I Sj. T. er under dette Miss. tilføjet: Frants fik Missive at tage Pengene af Kgl. Maj. Rentekammer.

Fru Kirsten Ofve Urups og Fru Kirsten Hardenberg. Sj. T. 24, 89 b. K.¹

4. Juni (Kbhvn.). Ligelydende Miss. til Jakob Ulfeldt til Bavelse, Landsdommer i Sjælland og Befalingsmand i Ringsted Kloster. Orig. i Landsark. i Kbhvn.

5. Juni (Kronborg). Miss. til Peder Vibe. Han har faaet en Bestalling af Kongen af 1. Juni 1627 paa 500 Rdlr. aarlig Pension, hvorimod han har indsendt en anden Bestalling af 28. Oktober 1627, lydende paa 200 Rdlr. Det skal have sit Forblivende ved den første Bestalling. Sj. T. 24, 90. K.

— Miss. til Peder Basse. Da Palle Rosenkrantz til Krenkerup, Embedsmand paa Vordingborg Slot, er sendt uden Riget i Kongens Hverv, skal Peder Basse have flittigt Indseende med Vordingborg Len og By. For at alting kan gaa des bedre til, skal han fastsætte en vis Dag, paa hvilken Menigheden i Lenet paa et belejligt Sted hver fjortende Dag kan komme til ham og angive og han forrette, hvad der vedrører Lenet. Han skal paase, at Vagten holdes godt og flittigt, og lade forfærdige Skanserne, som de tilforn er angivet og afstukket. Sj. T. 24, 90 b. K.

— Miss. til Statholderen. Da Frederik von Buchwald har taget et lille Dynkerker Skib og ført det til København, skal han paase, at der vederfares det, hvad der er ret og billigt, og at der ikke tilføjes det Uret eller Vold. Naar de anklagede Ryttere fra Langeland tilstilles ham, skal han straks lade holde Ret over dem for deres Modvilligheder efter hosføjede Supplikationer og Klager. Sj. T. 24, 91. K.

— Miss. til Hr. Anders Bilde og Sigvordt Grubbe. Da der er opstaaet Uenighed mellem Malte Juel til Villestrup, Befalingsmand over Christianopel Len, og Landsdommeren i Blekinge om en af denne afsagt Dom, hvori denne har fældet 15 Nævningers Tov, som havde sagt en vis Peder Sonnesen fra sin Fred for et af ham i Sverrig begaaet Mord, gives der dem

¹ Ovenover: Fadderbreve. Nedenunder Paategning: I Brevene til de ugifte Mænd blev udeladt: at du vil tage din Hustru og Jomfruer med. I Brevene til Enkefruerne blev indsat: at de vil tage deres Jomfruer med dem.

Befaling og Fuldmagt til at indstævne samme Sag for sig til en vis Tid og Sted og afsige endelig Dom i den. Sk. T. 5, 314.

6. Juni (Kronborg). Miss. til Rigsraaderne om at møde i København den 15. Juni, hvor der er noget besynderligt at forrette. — Hr. Jørgen Skeel, Jacob Ulfeldt, Christen Holck¹, Hr. Albret Skeel, Hr. Anders Bilde, Tage Thott, Mogens Kaas, Claus Daa, Christoffer Ulfeldt, Hans Lindenov, Otte Skeel og Just Høg. K. Sj. T. 24, 91. Orig. (til Jacob Ulfeldt).

7. Juni (Kbhvn.). Kvittansiarum til Arvingerne efter afdøde Erik Valkendorf paa det Regnskab, som afdøde Henning Valkendorf til Glorup har aflagt den 10. Januar 1619 over Inventariet paa Kronens Gaard Høgstrup, fra 1555, da Erik Valkendorf fik Gaarden i Pant paa Livstid for 500 rhinske Gylden og 244 Dlr. af Kong Christian III, og for 140^{1/2} Lod ungarsk Guld og 400 Lod Sølv, hvormed han den 18. Juli 1563 forhøjede Pantesummen til Kong Frederik II, endvidere 1000 Dlr., hvormed han forhøjede Pantesummen til samme, og til 1. Maj 1606, da han døde, efter det Inventarium, som Henning Valkendorf har indsendt til Rentekammeret til afdøde Sigvordt Beck til Førsløf og Christoffer Urne til Aasmark, der den Gang var Rentemestre. De blev aldeles intet skyldige. Sj. R. 18, 325 b.

9. Juni (Kronborg). Bestalling for Villom Mortensen som øverste Toldskriver i Helsingør, hvor Kongen fremtidigt vil have tre Toldskrivere. Han skal have en aarlig Løn af 150 Dlr., at udrede af Tolderne sammesteds. Hvad der paa Toldboden dér skal underskrives af Tolderne paa Kongens Vegne, skal han sammen med dem og de andre Toldskrivere undertegne og besegle. Han skal ligesom de andre kongelige Tjenere i samme Bestilling være fri for al kongelig, Bys og borgerlig Tyng og Besværing, saa vidt han med Rette bør være, saa længe han er i samme Bestilling og ikke bruger borgerlig Næring eller Handel. Dog bevilges det ham, at han indtil førstkommende 1. Januar maa drive sin Handel og Købmandskab, men ikke længere. Sj. R. 18, 326.

¹ Kun i Konc., mangler i Tegn.

9. Juni (Kronborg). Instruks for Tolderne og Toldskriverne i Helsingør. Sj. R. 18, 327. (Tr.: CCD. IV. 416 ff.).

— (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Vind om at betale Offe Høgs Kreditorer af Indkomsten af hans Len [Romsdals Len], hvad der kan bevises, at han er dem skyldig. Udt. i Sj. T. 24, 91 b.

— Miss. til Mogens Kaas. Kongen har bevilget, at Ifver Hansen maa antages som Vagtmester over hele Københavns Len undtagen Amager med samme Løn og Kostpenge som en af Skytterne paa Københavns Slot og af hver Boemand paa Lenet $\frac{1}{2}$ Skp. Havre aarlig til Underholdning for sine Heste, som han skal bruge Dag og Nat. Han skal derfor forordne, at samme Løn, Kostpenge og Havre leveres denne, og have Indseende med, at han forestaar sin Bestilling flittigt og vel. Sj. T. 24, 91 b. K.

— Miss. til samme om at undsætte de Bønder i hans Len, som trænger dertil, med Sædekorn, som de igen skal betale med Korn til kommende Mortensdag. K. Udt. i Sj. T. 24, 92.

— Miss. til Kapitlet i Roskilde. Kongen har for nogen Tid siden¹ forlenet Jørgen Schult, Hertug Frederiks, Kongens Søns, Hofmester, med et Kannikedømme i Roskilde Kapitel, men da han endnu er forhindret i Kongens daglige Tjeneste, har Kongen bevilget, at han indtil videre maa regnes for en privilegeret Kannik i Roskilde Kapitel, baade i Option, Senium og anden Kapitels Frihed, som de Privilegerede nyder, fra den Tid han har faaet samme Kannikedømme. Sj. T. 24, 92. K.

— Bevilling for Eyler Holck til Buestrup, hvem Kongen har forlenet² med et Kanonikat ved Lund Domkirke, paa at nyde samme Privilegier som de residerende, med Option, Senium, Kost, fælles Gods og templi tutoratu. Han skal derimod være forpligtet til at møde paa Kapitlet, naar Ægteskabssager paa-dømmes og der ellers dømmes, og bære Kapitlets Byrder med

¹ 29. Aug. 1618.

² 15. Maj 1628.

Uddeling af Almisse o. lign., lige med de residerende. Sk. R. 4, 419.

14. Juni (Kbhvn.). Miss. til Lensmændene paa Sjælland¹ og nogle i Skaane: Hr. Anders Bilde [Helsingborg], Hendrik Hvitfeldt [Landskrone] og Sigvort Grubbe [Malmøhus]. Da Kongen formedelst Mangel paa Øltønder ikke kan faa Orlogsskibene i Søen, skal de tilholde Bønderne i deres Len, der bor i Helgaarde, og hver to Halvegaardsbønder, at de undsætter Kongen hver med en god Øltønde, hvorimod Lensmændene skal lade dem faa udvist Tømmer til en Øltønde i Kronens Skove. Øltønderne skal de straks sende til København og levere dem paa Provianthuset. Sj. T. 24, 92 b. K.

15. Juni (Kronborg). Miss. til Kommissarierne paa Langeland. Da det berettes, at der af de paa Langeland indkvarterede Ryttere er begaaet adskillig Modvillighed efter de af dem oversendte Supplikationers Formelding, skal de straks sende alle saadanne anklagede Personer til København til Statholderen sammen med én, som kan gaa i Rette mod dem, med de Breve og Vidnesbyrd, som er erhvervede mod dem. F. T. 4, 29 b.

16. Juni (Kbhvn.). Aab. Brev om Ophævelse af Forbudet mod Udførsel af Korn eller Proviant fra København. Sj. R. 18, 328. (Tr.: KD. III. 74).

— Ekspektancebrev for Christoffer Diriksen, forrige kongelige øverste Renteskriver, paa det første ledige Kanonikat i Roskilde. Naar et saadant bliver ledigt, vil Kongen meddele ham Forleningsbrev derpaa, dog andre tidligere givne Ekspektancebreve uforkrænket. Sj. R. 18, 328 b.

— Bevilling for samme til for hans lange Tjeneste at være fri for al Skat og være forskaanet for al kongelig, borgerlig og Bys Tyng, intet undtagen i nogen Maade. Sj. R. 18, 328 b.

— Bevilling for samme, som langsommelig Tid har tjent Kongen og nu er forløvet af samme Tjeneste, til paa Livstid at beholde den aarlige Løn, som han hidtil har nydt, at betale af Rentemestrene. Sj. R. 18, 329.

¹ De opregnes alle i K.

16. Juni (Kbhvn.). Instruks for Niels Hammer, Skibshovedsmand, paa en Rejse til Østersøen. Han skal med Kongens Skib Justitia begive sig til Østersøen for Verneminde og dér gøre Fjenden den mest mulige Skade. Dersom han kan faa Underretning om, at Fjenden nogetsteds har Skibe eller Skuder, skal han søge at bemægtige sig dem eller skyde dem i Brand eller i Sænk; dog skal han have god Agt paa, at Kongens Skib ikke kommer noget til. Han skal holde flittig Vagt, at han ikke bliver overrasket af Fjenden, og skal indtil videre være Admiral over alle Kongens Skibe i Østersøen. Sj. R. 18, 329.

— Miss. til Claus Daa og Frederik Reedtz. Det berettes, at der er opstaaet Trætte mellem Borgerne i Slagelse og Kongens Ryttere sammesteds. De skal med det første begive sig dertil, indstævne de tvistige Parter for sig, dømme i Sagen og lade de Modvilligheder straffe, der kan være begaaet paa nogen af Siderne. Sj. T. 24, 93. K.

— Miss. til Gabriel Kruse om at tilholde Bønderne i hans Len [Roskildegård], der forgangen Vinter har arbejdet paa Volden for Frederiksborg Slot, at de straks igen forfølger sig derhen og udfører det, der er eller bliver paalagt dem. Sj. T. 24, 93 b. K.

— Ligelydende Miss. til Mogens Pax [Holbæk], Frederik Urne [Frederiksborg, Kronborg og Abrahamstrup] og Claus Daa [Dragsholm]. Udt. i Sj. T. 24, 93 b. K. Orig. (til Frederik Urne) i Landsark. i Kbhvn.¹

— Miss. til Erik Rosenkrantz og Mogens Gyldenstjerne om snarest at lade indkøbe til Kongen og sende til Københavns Slot to gode gamle svenske eller hallandske Oste, de bedste de kan faa. Sk. T. 5, 314.

—² Miss. til Laurits Grubbe. Da Kongen vil lade bygge nogle Pramme paa Lolland, og der dertil behøves adskillige Slags Tømmer, skal han anmode Kongens Moder om af Halsted Klosters Skove at bevilge noget Tømmer til Korn og andet³ til samme Pramme. Sm. T. 6, 287.

¹ Tr. i Udt. i Nyt hist. Tidsskr. IV. 236. ² Sm. T. har, sikkert fejlagtigt, Juli. ³ Stedet er forskrevet i Sm. T., hvori der staar: bevilge noget Tønder til Korn og andet, som gøres fornødent til samme Pramme.

16. Juni (Kbhvn.). Miss. til Christoffer Urne om at kommandere over Landet Femern og have flittigt Tilsyn med, at Kongens og Rigets Gavn og Bedste rammes i al Ting. Sm. T. 6, 287.

18. Juni (—). Miss. til Claus Daa, Just Høg og Frants Rantzau om at revidere de af Christoffer Urne til Aasmark, Embedsmand paa Aalholm, aflagte Regnskaber for Renteriet for Tiden fra Nytaarsdag 1626 til 1. Maj 1627. Sj. T. 24, 94. K.

— Aab. Brev om, at det tillades fra Bornholm at udskibe Øksne til København. Orig. (til Rønne) i Landsark. i Kbhvn. Sk. R. 4, 419 b.

— Bevilling for Hans Brun, Borger i Odense, til fra Fyen at udføre 40 fynske Læster Malt til Lybæk eller Hol-land, dog ikke til forbudne eller af Fjenden besatte Steder under Fortabelse af Skib og Gods, mod igen til Riget at indføre Humle, Salt og andre nødtørftige Varer. F. R. 3, 416.

— Miss. til Erik Urne, Baltasar Jacob Slammersdorf og Henning Valkendorf [Kommissarier paa Fyen] om at aftakke øverste Kvartermester Melkior von Dargeviis, som er under Baltasar Jacob von Slammersdorfs Regimente, da Kongen ikke længer behøver hans Tjeneste, efter den mundtlige Ordre, som Kongen har givet Slammersdorf i København. F. T. 4, 29 b.

— Miss. til Mogens Kaas. Han skal alvorligt tilholde Knud Jürgensen, Ridefoged paa Københavns Len, straks med det første i Kongens Renteri paa sin Haandskrift paa 471 $\frac{1}{2}$ gamle Dlr. at indbetale de 209 $\frac{1}{2}$ Rdlr. 40 $\frac{1}{2}$ Sk., der endnu er ubetalt. Ligeledes skal han tilholde Christoffer Hansen, Landstingsrider, at han med det første gør Rede i Renteriet for 180 Kurantdlr., som er blevet forstrakt ham til de Arbejdsfolk, der har arbejdet ved Langveisdam, som hans fire underskrevne Beviser formelder. Saafremt de findes forsømmelige heri, skal han tiltale dem herfor ved Retten. Sj. T. 24, 93 b. K.

19. Juni (—). Miss. til Marqvor Bilde. Da han efter hans forrige Foged paa Rugaard Jørgen Knudsens Bevis, dateret 4. Oktober 1627, skylder i Kongens Rentekammer 31 $\frac{1}{2}$ Rdlr. 1 Ort, anmodes han om snarest at sende disse resterende Penge. F. T. 4, 30.

19. Juni (Kbhvn.). Bestalling for Julius Christian Lex¹ som Oberstløjtnant for det sjællandske Regiment, for hvilket Jesper Friis til Ørbeklund er udnævnt til Oberst, med en aarlig Løn af 600 Speciedlr. eller deres Værdi. Sj. R. 18, 330.

— Bestalling for Hans Dürnich som Kaptejn over Landfolket paa Møen med en Maanedsløn af 30 Rdlr., hans Løjtnant 10 Rdlr., 4 Sergenter hver 5 Rdlr. og 4 Korporaler hver 4 Rdlr. om Maaneden, fra 18. Juni af. Udt. i Sj. R. 18, 330 b.

— Bestalling for Mathias Zitvitz² som Kaptejn i Varberg Len med Løn m. m. som foregaaende, fra 18. Juni af. Udt. i Sj. R. 18, 330 b.

— Pas for Peder Lauritsen, Borger i Flensborg, til fra Flensborg at udføre et Parti Korn; dog maa han ikke udføre det til de af Fjenden besatte Steder og skal fragte Skuder eller Skibe til Kornet i Flensborg, Haderslev eller andre af Fjenden besatte Steder og ikke fra noget Sted, som er frit for Fjenden. J. R. 8, 183.

20. Juni (—). Miss. til Erik Rosenkrantz. Han skal alvorligt tilholde Villom Cornelisen, Bygmester paa Halmstad Slot, straks og med det allerførste i Rentekammeret at betale to af ham udstedte Haandskrifter og Beviser, det ene dateret den 5. April 1620 paa 500 Kurantdlr., det andet dateret 12. Maj 1621 paa 500³ Kurantdlr., endvidere Hendrik Holst, Borger i Halmstad, at betale i Renteriet 200 Kurantdlr., som er bleven forstrakt ham efter hans Haandskrift, dateret 6. Juli 1622. Hvis de findes forsømmelige heri, skal han lade dem tiltale herfor ved Retten. Sj. T. 24, 94 b. K.

— Miss. til Otte Marsvin. Da han i Rentekammeret efter sit Bevis af 3. Sept. 1628⁴ har modtaget 476 Rdlr. 16 Sk., som han skulde have indført i sit Regnskab, hvilket ikke er sket, befales det ham med det allerførste at betale disse Penge i Rentekammeret. Sj. T. 24, 94 b. K.

— Ligelydende Miss. til Mogens Kaas til Støfringgaard

¹ En ny Bestalling for ham synes udfærdiget 20. Sept. 1628. ² Zitwitz. ³ K. har 300 Kurantdlr. ⁴ Saaledes Sj. T. I K. er der foretaget en Rettelse i Tallet, der formentlig skal læses 1618.

om i Renteriet at betale 50 Kurantdlr. efter hans Bevis af 12. April 1624. K. Udt. i Sj. 24, 95.

20. Juni (Kbhvn.). Ligelydende Miss. til Gabriel Kruse om at betale 61 $\frac{1}{2}$ Rdlr. in specie $\frac{1}{2}$ Ort efter hans Bevis af 21. Jan. 1624. K. Udt. i Sj. T. 24, 95.

— Ligelydende Miss. til Niels Friis om at betale 174 $\frac{1}{2}$ Rdlr. in specie 8 Sk. efter hans Bevis af 27. Aug. 1623. K. Udt. i Sj. T. 24, 95.

— Ligelydende Miss. til Fru Margrete Galt om at betale 203 Rdlr. in specie 1 Ort 10 Sk. 2 Alb. efter hendes Tjeners, Hans Jørgensens, Bevis af 18. April 1621. K. Udt. i Sj. T. 24, 95.

— Miss. til Byfogden i København om at indkræve Kongens Tilgodehavende hos en Del Borgere i København. Sj. T. 24, 95 b. K. (Tr.: KD. V. 104 f.).

— Miss. til Kapitlet i Lund. Jørgen Vind til Gundestrup, Rentemester, har berettet, at Residensen til det Vikarie i Lund Domkirke, hvormed Kongen har forlenet ham efter afdøde Claus Meckelborger, er synet og sagt i Fæld¹ for omtrent 250 Sletdlr. Efter denne Granskning er sidstnævntes Enke og hendes nuværende Husbonde Claus tor Smede i Køge nogle Gange blevne advarede om igen at restaurere Residensen, men har ikke villet efterkomme det, fordi han ikke mener at skulle betale det, da han ikke var stævnet til samme Granskning, hvorved der er foraarsaget stort Pengespild. Kapitlet skal derfor med det første igen besigte samme Residens og siden give beskrevet fra sig, hvad Brøstfældighed de eragter derpaa at være. Forskrevne Claus tor Smede skal lovligt stævnes og kaldes til Besigtelsen. Sk. T. 5, 314.

— Miss. til Henning Valkendorf. Han har for nogen Tid siden² faaet Befaling om, at nogle Borgere, som havde vurderet et ved Kerteminde liggende Skib, skulde beholde Skibet efter Vurderingen, fordi det ikke var saa meget værd, som Skibet var vurderet til. Kongen erfarer nu af hans Erklæring, at Borgerne ikke har vurderet det, men at Holger Rosenkrantz til Rosenholm, den Tid Befalingsmand i St. Hans Kloster i Odense, har begæret, at de skulde bese det, hvor meget det

¹ Befundet brøstfældigt.

² 26. April 1628.

kunde være værd, men ikke har talt om, at det skulde udlægges til Gæld. Han skal lade Sagen falde og lade Skibet besigte. Hvis det kan taale at sendes¹ til København, skal han sende det dertil, men hvis det ikke kan det, skal han sende Redskabet fra samme Skib, som skal være oplagt i en Borgers Hus i Kerteminde, til København og levere det paa Bremerholm, og gøre Skroget saa nyttigt som muligt. F. T. 4, 30.

20. Juni (Kbhvn.). Miss. til Borker Rud. Det berettes, at der er opkommen Trætte mellem Holger Bilde til Høybygaard, Landsdommer i Lolland, paa den ene og Peder Bunden, Ridefoged paa Aalholm Slot, paa den anden Side. Da Holger Bilde ikke kan dømme i sine egne Sager, skal Borker Rud indstævne Sagen for sig og paadømme den. Sm. T. 6, 288².

— Bevilling for Frants Pedersen til fra Danmark at udføre 600 Tdr. Havre og 300 Tdr. Malt til Lybæk mod inden 8 Uger igen at indføre 20 Centner godt Krudt eller mere, om Pengene strækker til til mere. Sj. R. 18, 330 b.

21. Juni (—). Bevilling for Karen Lettis, Bertel Wichmands Enke, til fra Fyen til Lybæk eller Holland at udføre 30 Læster Malt og Korn mod igen at indføre Salt, Humle, Speceri, Krudt og anden Landsens Fornødenhed. Udt. i Sj. R. 18, 331.

— Ligelydende Bevilling for Claus Mule og hans Brødre til at udføre 30 Læster Korn og Malt til Lybæk eller Holland. Udt. i Sj. R. 18, 331.

— Ligelydende Bevilling for Albret Kræmmer, Borger i Slagelse, til at udføre 500 Tdr. Korn fra Sjælland til Lybæk. Udt. i Sj. R. 18, 331.

— Instruks for Niels Krag, der som Generalkrigszahlkommissarius skal oppebære den nye Skat, Told og Akcise. Sj. R. 18, 331. (Tr.: CCD. IV. 418 f.).

— Miss. til Gabriel Kruse. Det berettes, at der i Roskilde skal bo en Mand, ved Navn Jens Braad, som skal

¹ I F. T. er her nogle Ord glemt, Meningen maa dog være som ovfr.

² Nedenunder er tilføjet: Dette Brev blev siden forandret og skrevet til Johan Brockebuus til Lerbek og dateret 28. Aug.

være Herredsfoged i Lenet mod¹ Forordningen. Det befales ham derfor at have Indseende med, at Forordningerne efterkommes, saafremt han ikke vil staa Kongen til Rette derfor. Sj. T. 24, 92 b. K.

21. Juni (Kbhvn.). Miss. til Mogens Pax. Han har berettet, at der ikke er saa mange Bønder i hans Len [Holbæk], at de uden stort Besvær kan føre den bevilgede Madskat til København. Han skal derfor tilholde alle gejstlige Tjenere hver selv at føre Madskatten til København. Sj. T. 24, 96 b. K.

— Miss. til Gabriel Kruse. Af hosføjede Supplikation kan han se, hvorfor nærværende Jens Pedersen af Krogstrup beklager sig over ham. Han skal med det første indsende Erklæring herom til Kancelliet. Sj. T. 24, 97.

— Miss. til Erik Rosenkrantz. Da Kongen ikke behøver Villum Stenvinkels Tjeneste, maa han arbejde paa andre Steder, hvor han kan fortjene noget. Sk. T. 5, 314 b.

— Miss. til Erik Urne, Befalingsmand i Udsten Kloster, Baltasar Jacob Slammersdorf, Oberstvagtmester, og Henning Valkendorf, Befalingsmand paa Odensegaard, Kommissarier i Fyen. De skal i alle Lenene paa Fyen lade bage og brygge til Soldaterne af det Korn, der findes i Forraad dér, og nødtørfigt uddele det til Soldaterne, naar Behov gøres. Ligeledes skal der skaffes Holger Rosenkrantz til Mosegaard, Øverste i Fyen, Underholdning af den Kontribution, der oppebæres i Riget, hvorom der skal gøres Anfordring hos Niels Krag til Trudts-holm, Generalkrigskommissarius. Orig. i Landsark. i Odense. F. T. 4, 30 b.

— Aab. Brev, hvorved det tillades Hr. Gudluger Sivertson at sukcedere sin Fader og lovligt efter Ordinansen kaldes til Sognepræst til Surbei Sogn i Holmb Stift paa Island, da hans Fader paa Grund af Alder ikke længer kan forestaa sit Kald. N. R. 4, 456.

22. Juni (—). Miss. til Claus Daa og Frederik Reedtz om straks at aftakke følgende Heste², som er indkvarteret

¹ Tegn. og K. har ved en Fejlskrift: med. det holstenske Rytteri.

² I Overskriften:

i Ringsted, nemlig: Hr. Christoffer von Rederen, Friherre af Fridlands 12 Heste, Hendrik Rantzaus 6 Heste, Vulf v. Buchwalds 10 Heste, Skak Rumohrs 8 Heste, Jørgen von Ahlefeldt, Oberst til Krempe 6 Heste, Kei von Ahlefeldts 6 Heste, afdøde Hendrik Blomes 8 Heste, Povel Rantzaus 3 Heste, Hendrik Rathlous 2 Heste og Jokim Rathlous 2 Heste; hvis de vil stille sig under det jydsk Kompagni Ryttere, der ligger i Helsingør, vil Kongen lade dem faa samme Traktement som de andre Ryttere ved samme Kompagni. Sj. T. 24, 97. K.

22. Juni (Kbhvn.). Miss. til Hospitalsforstanderne i Roskilde om til Kancelliet at indsende 3 Aars Regnskaber. K. Udt. i Sj. T. 24, 97 b.

— Ligelydende Miss. til Hospitalsforstanderne i Helsingør og Slagelse. Udt. i Sj. T. 24, 97 b. K.

— Miss. til Jørgen Seefeld. Jacob Seefeld til Visborg har berettet, at hans Fader Enevold Seefeld til Visborg om muligt vil drage med Hustru og Børn fra Jylland fra Fjenden herover. Han skal yde ham al Hjælp dertil, baade med Galejer og Folk, og gøre sin yderste Flid for, at han kan komme derfra. Sj. T. 24, 97 b. K.

— Miss. til Sigvordt Grubbe og Dr. Madts [Jensen]. De fattige fordrevne af Fyrstendømmet Holsten, der har nedsat sig i Malmø, har, da de ikke kan forstaa det danske Sprog, andraget om at faa anvist en bekvemmelig Plads, hvor der kunde forrettes Gudstjeneste paa deres Sprog. De skal derfor anvise de fordrevne et bestemt Sted, enten i en af Kirkerne eller i et Hus dér i Byen, hvor der kan holdes Gudstjeneste. Sk. T. 5, 314 b.

— Bevilling for Christoffer Ulfeldt til Svenstrup, Embedsmand paa Tranekier Slot, til fra Skaane at udføre 700 Tdr. Malt til Riga. F. R. 3, 416 b.

— Bevilling for Hendrik Brockdorff af Eklenfiör til med sin Skude at løbe fra København til Nakskov, indtage sit Gods dér og føre det til Lybæk. J. R. 8, 183 b.

— Miss. til Malte Sehested om, at han efter sit Andragende maa være fritaget for Værgemaalet for sine umyndige Søskende, hvis Gods ligger i Jylland, saa længe indtil Kongen igen faar Jylland. J. T. 8, 175 b.

23. Juni¹ (Kbhvn.). Miss. til Kommissarierne i Skaane om af det skaanske Regiment Knægte straks at udtage 1200 Mand af de bedste, som Kongen agter at bruge mod sine Fjender, og lade dem møde for Helsingborg den 7. Juli. De skal forsynes med Proviant i deres Knapsak for en 14 Dages Tid. Sk. T. 5, 315.

— Miss. til Falk Lykke. Da der skal udtages 1200 Mand af det skaanske Regiment, over hvilket han er Oberst, hvilke Kongen agter at bruge imod sine Fjender, skal han møde i Helsingborg førstkommende 7. Juli og dér gaa til Skibs med dem og forføje sig til de Steder, der befales af Kongen. Hans Løjtnant skal blive hjemme og kommandere de tilbageblivende Folk. Sk. T. 5, 315.

— Miss. til Hr. Anders Bilde. Da Kongen vil have 1200 Mand af det skaanske Regiment til Skibs for Helsingborg, hvor de skal møde førstkommende 7. Juli, skal han lade arrestere alle de Skibe og Skuder, som nu findes i hans Len [Helsingborg] eller kommer dertil inden den Tid, og holde dem samlede for Helsingborg, saa at de til den Tid kan indtage Folkene og føre dem til de Steder, der forordnes. Han skal skaffe de 1200 Mand Øl, Brød og Smør med for en Maanedstid. Der er skrevet til Frederik Urne til Alslef, Embedsmand paa Kronborg Slot, om at komme ham til Hjælp med noget Øl, Brød og Smør, eftersom han kan afstedkomme. Sk. T. 5, 315 b.

— Miss. til Frederik² Urne. Da Kongen agter den 7. Juli at lade 1200 Mand af det skaanske Regiment Knægte indskibe for Helsingborg, skal han lade anholde alle de Skibe og Skuder, der nu findes i hans Len [Kronborg] eller inden den Tid ankommer dertil og straks sende dem til Helsingborg, hvor de skal faa videre Befaling af Lensmanden. Da de skal have Proviant af Øl, Brød og Smør med sig for en Maaned, skal han paa Skibene anbringe saa meget af disse Slags Proviant, som han kan skaffe tilveje. Sj. T. 24, 98. K.

— Miss. til Jørgen Seefeld paa Samsø. Han skal lade anholde alle de Skibe og Skuder, som nu findes eller inden 3. Juli ankommer under Samsø, og sende dem til Nyborg,

¹ Sk. T. har ved en Fejlskrift: Juli.
skrift: Jørgen.

² Sj. T. har ved en Fejl-

hvor de skal faa videre Befaling af Lensmanden. K. Udt. i Sj. T. 24, 98.

23. Juni (Kbhvn.). Miss. til nogle Lensmænd om at sende alle de Skibe og Skuder, der findes i deres Len eller ankommer dertil inden henholdsvis den 3. og den 7. Juli, til henholdsvis Nyborg og Helsingborg, hvor de vil faa videre Befaling af Lensmanden. — Til Nyborg inden den 3. Juli: Hans Lindenov [Kalundborg], Palle Rosenkrantz [Vordingborg], Ernst Normand [Korsør og Antvorskov], Peder Basse [Møen], Mogens Pax [Holbæk], Mogens Kaas [København], Jørgen Seefeld [Samsø], Christoffer Urne [Nykøbing og Aalholm] og Laurits Grubbe [Halsted Kloster]¹. Til Helsingborg inden den 7. Juli: Mogens Gyldestjerne [Varberg], Erik Rosenkrantz [Halmstad], Tagge Thott Andersen [Laholm], Henrik Hvitfeldt [Landskrone] og Frederik Urne [Kronborg og Frederiksborg]. K. Sj. T. 24, 98 b.

— Miss. til Sigvordt Grubbe. Da Kongen agter at indskibe det gevorbne skotske Krigsfolk, omtrent 900 Mand, for Malmø, hvor de skal møde førstkommende 7. Juli, skal han lade arrestere alle de Skuder og Skibe, som nu findes i hans Len eller kommer dertil inden den Tid, og holde dem samlede for Malmø, saa at de til den Tid kan indtage Krigsfolkene og føre dem til de Steder, der forordnes. Han skal skaffe de 900 Mand Brød og Smør for en Maaned og Øl² for en 14 Dages Tid. Sk. T. 5, 315 b.

— Miss. til Jacob Ulfeldt, Kansler, og Mogens Kaas. Da det er bestemt, at det gevorbne Rytteri, som ligger paa Fyen, førstkommende 3. Juli skal gaa til Skibs udfor Nyborg, Svendborg og Kerteminde for at føres til de Steder, der forordnes, skal de lade arrestere alle de Skibe og Skuder, som nu findes i Fyen eller inden den Tid ankommer dertil, tilholde dem at indtage Rytteriet og føre det til de forordnede Steder. De skal fastsætte, hvor mange Ryttere der skal indtages paa hvert Sted, og sende Skuder derefter til hvert Sted. Der er skrevet til de andre Lensmænd, at de ogsaa skal skaffe

¹ I Miss. til Christoffer Urne og Laurits Grubbe er tilføjet: uden 5, som vi ville skal forskikkes til vort Land Lavendt. I T. angives det samlede Tal for disse: 10 Skuder. ² Sk. T. har ved en Fejlskrift: thill.

dem Skibe og Skuder til at indtage samme Ryttere. F. T. 4, 31.

23. Juni (Kbhvn.). Miss. til Christoffer Ulfeldt. Da Kongen agter at bruge det paa Langeland liggende Kompagni Ryttere paa andre Steder og det skal gaa til Skibs førstkommende 3. Juli, skal han arrestere alle de Skibe og Skuder, der nu er i hans Len eller ankommer dertil inden den Tid, tilholde dem at indtage Rytterne og føre dem til de Steder, der forordnes. Der er skrevet til Christoffer Urne og Laurits Grubbe, Embedsmænd paa Aalholm Slot og i Halsted Kloster, om at sende ham 10 Skuder; hvis han ikke behøver dem, kan han sende dem til Nyborg. Hvad der findes i Forraad, skal han lade bage og brygge til Brød og Øl for en Maanedstid og for fjorten Dage, men paa Skuderne skal der kun medgives Rytterne Øl for otte Dage og Brød for fjorten Dage, det andet Brød og Øl skal medgives i andre Skuder, som skal følge med. Ligeledes skal han skaffe saa meget Smør som fornødent samt Hø, Havre og Vand til deres Heste for lige saa lang Tid. F. T. 4, 31.

— Miss. til Jacob Ulfeldt, Mogens Kaas, Erik Urne og Henning Valkendorf. Da Kongen agter at bruge det paa Fyen liggende gevorbne Rytteri paa andre Steder og det skal være færdigt til at gaa til Skibs den 3. Juli i Nyborg, Svendborg og Kerteminde, skal de af det, der findes i Forraad i Lenene paa Fyen, lade bage og brygge Brød og Øl, Brød for en Maanedstid og Øl for en Fjortendagstid. Der skal medgives hver paa Skuderne Øl for otte Dage og Brød for fjorten Dage; det andet Brød skal medgives i andre Skuder, som skal følge med. Ligeledes skal de skaffe saa meget Smør som fornødent samt Hø, Havre og Vand til Rytternes Heste for lige saa lang Tid. F. T. 4, 31 b.

5. Juli (—). Aab. Brev om, at enten Fændrik Florin Farstenau eller Mønsterskriver N. Stalberg, som holdes fangne her, maa frigives i Stedet for en af Levin Marskalks, Kongens tyske Kanslers, Tjenere, som Biskoppen af Bremen har taget til Fange. Sj. R. 18, 332 b.

— Miss. til Dr. Hans Reisener [Biskop over Sjællands Stift] om Tiden for Gudstjenesten i den nye Kirke uden-

for Nørreport. K. Udt. i Sj. T. 24, 99 b. (Tr.: KD. V. 105).

5. Juli (Kbhvn.). Miss. til nogle af Lensmændene i Danmark og Norge. De skal tilholde dem, der oppebærer Smaatolden i Købstæderne, uden Forhaling at klargøre for denne hos Kommissarierne i Skaane, som efter Kongens Befaling skal oppebære den for 3 Aar, fra 1. Maj 1625 til 1. Maj 1628. Gør de det ikke, skal Lensmændene straks lade dem tiltale derfor, saafremt de ikke selv vil staa til Rette derfor. — I Danmark: Ernst Normand (Korsør), Hans Lindenov (Samsø), Gabriel Kruse (Roskilde), Jørgen Brahe (Assens), Christoffer Ulfeldt (Rudkøbing), Christoffer Urne (Stubbekøbing, Saksøbing), Sigvart Grubbe (Ystad), Holger Rosenkrantz (Bornholm). I Norge: Jens Juel til Lindberg (Romsdalen, Nordmør, Fose), Gunde Lange (Tønsberg, Tønsberg Lens 4 Ladesteder), Jens Juel, Statholder, (Mos, Frederikstad, Skeberg Kilen¹, Sogns Ladested, Drammen), Eiler Urne (Skeen eller Langesund, Sannikedal eller Bamble Fogderi), Gerlof Nettelhorst (Svinesund i Ide og Marker Len), Oluf Parsberg (Sundmør², Sundhord Len), Jens Bjelke (Kvigstad Havn, Onse Fogderi), Hendrik Bilde (Ryfylke i Stavanger Len) og Hr. Jens Sparre (Kongelf). Sj. T. 24, 99 b. K.

— Miss. til Lensmændene i Danmark og Norge³ og Tolderne i Øresund om Tilladelse for Stralsunds Borgere til at handle med alle og enhver i Kongens Riger og Lande uden al Tolds Udgift, saa længe som Stralsund er blokeret af Fjenden, og om at sætte Tolderne i Kundskab herom. Sj. T. 24, 100 b. K. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense. (Se CCD. IV. 419 f., med Datoen 1. Juli).

— Miss. til Falk Lykke. Naar han efter den ham givne Befaling ankommer til Dragør, skal han straks begive sig derfra til Stralsund eller Lante Ryen, eftersom det videre anordnes af Kongen. Sk. T. 5, 316.

6. Juli (—). Miss. til Frederik Urne. Niels Madtsen, Borgemester i Helsingør, har klaget over, at en Borger i Helsingør, David Rasmussen, skylder ham en Sum Penge,

¹ Sj. T. har ved en Fejlskrift: Katten.

² Søndmøre og Sønd-

hordland. ³ De opregnes alle med deres Len.

som efter hans Bevis skulde være betalt i visse Terminer, hvilket ikke er sket, hvorfor Borgemesteren har begæret en Skrivelse til Frederik Urne om at hjælpes til sin Ret. Han skal derfor hjælpe Niels Madtsen til sin Betaling, saa vidt det kan ske med Lov og Ret; hvis det ikke kan ske paa anden Maade, synes det billigt, at Niels Madtsen beholder det ham af Skyldneren givne Pant. Sj. T. 24, 102. K.

6. Juli¹ (Kbhvn.). Miss. til Corfidts Ulfeldt. Han skal med det første til Kancelliet indsende udførlig Erklæring om hosføjede Supplikation fra hans Moder Fru Anne Munk, for at Kongen deraf kan erfare Sagens Lejlighed. Sj. T. 24, 102.

— Miss. til Admiralitetet. Paa deres Forespørgsel, om Hertugen af Holstens og hans Undersaatters Gods bør være Priise, hvor det findes, resolverer Kongen, at da Hertugen af Holsten selv har indtaget Kongens Fjender og forundt dem Kvarter i sin Hovedresidens og andetsteds, bør ikke alene hans og hans Undersaatters Gods være Priise, men ogsaa alle deres, som har taget Fjenderne i Indkvartering, og som har været Kongen og den nedersachsiske Kreds obligeret a parte og de andre per contractum, enten Godset skal til eller fra Fjenden, enten det tilhører fyrstelige Personer eller andre; dog er hermed ikke ment Kongens egne Undersaatter, hvis de med deres Gods kommer fra Fjenden og salverer sig. Dem skal Kongens Udliggere hjælpe af Vejen, saa vidt de kan. Da Kongen erfarer, at det gaar noget langsomt, naar Udliggerne kommer til København med erobrede Skibe eller Skuder, før de kan faa Dom derpaa, paalægges det Admiralitetet, naar nogen indstævnes for det, ikke at opholde dem mere end højst fjorten Dage, hvis det ikke vil staa til Rette for den Skade, som foraarsages derved. Sj. T. 24, 102 b. K.

— Miss. til samme². Det berettes, at en Del af Udliggerne overfor dem, der vil til de af Fjenden besatte Steder

¹ Brevet, der er indført mellem de andre Breve af 6. Juli, er fejlagtigt dateret 6. Juni. Den Dag var Kongen paa Kronborg, ikke i København.

² Paa K.: Mogens Kaas samt de andre tilfornedne Dommere i Admiralitetssager.

eller kommer derfra, forholder sig ganske utilbørligt mod Folkene, naar de erobrer Skibe eller Skuder, plyndrer dem, opslaar det de sejler med og opbryder deres Breve, førend de fremstilles i Retten. Admiralitetet skal derfor straks strængt forbyde alle Udliggere at plyndre eller at befatte sig med det Gods, som de optager, før der er gaaet Dom i Sagen, ikke heller maa de opbryde Breve, før de er leveret Retten, alt under Livsstraf. Sj. T. 24, 103. K.

6. Juli (Kbhvn.). Miss. til Niels Hammer. Da Kongen af Sverrig i Preussen har kontraheret med en Skipper af Rostock, ved Navn Morten Schröder¹, om til hans Hærs Fornødenhed at levere allehaande Viktualier og skaffe dem til Preussen, skal han, naar nævnte Morten Schröder kommer fra Preussen og vil ind til Rostock for at indtage Provianten, paase, at han intet andet har til Ladning end Ballast og andet, der ikke kan komme Fjenden til Bestyrkelse²; naar han igen sejler fra Rostock til Preussen med Viktualierne, maa der ikke gøres ham nogen Forhindring, dog skal Niels Hammer nøje paase, at nævnte Morten Schröder ikke med Provianten sejler til andre Steder, som Fjenden har besat, for dermed at gøre ham Undsætning. Hvis han træffer paa andre, der har saadanne Pas fra Kongen af Sverrig, skal han ligeledes lade dem frit passere. — Efterskrift: Han skal kontrahere med nævnte Morten Schröder eller andre om, at de enten selv ved saadan Lejlighed skal sætte Ild paa den Pram, der ligger i Munden, eller tage nogle af hans Folk med, som kan gøre det. K. Sj. T. 24, 103 b.

— Miss. til samme. Gert Petersen, Simon Ghim og Hendrik Velthysen, Indvaanere i Amsterdam, har andraget om Tilladelse til fra Rostock til Holland at udføre to Skibsladninger Gods, bestaaende af Rug, Uld, slet østersk Klæde og andet mere, som de for nogen Tid siden har købt for rede Penge ved deres Faktor i Rostock Carl von Ratingen. Kongen har bevilget deres Andragende, og han skal derfor lade de to Skibslad-

¹ I Sj. T. mangler Navnet.

² I Sj. T. er dette Sted ganske forskrevet.

ninger passere frit og uhindret, men paase, at de ikke løber andetsteds hen med dem end til Nederlandene. Sj. T. 24, 104. K.

6. Juli (Kbhvn.). Miss. til Kapitlet i Lund. Da det har begæret, at M. Frandts Rosenberg, Professor i Fysik og Matematik ved det kongelige Gymnasium i Lund, maa kaldes til Kapellaniet sammesteds, som er ledigt efter afdøde Mester Daniel, tillader Kongen, at Mester Frants Rosenberg maa kaldes til samme Kapellani, dersom han ellers er dygtig dertil og kan forestaa begge Bestillingerne, som det sig bør, dog at Kaldet sker lovligt efter Ordinansen. Hermed er dog ikke ment, at de efterfølgende Professorer i Fysik og Matematik ogsaa skal kaldes til samme Kapellani. Sk. T. 5, 316.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1628 at regne, for Henning Valkendorf til Glorup paa Odensegaards Len. Han maa til Underhold for sig selv og sine Svende og Folk oppebære følgende aarlige Genant: 300 Dlr., 8 Læster Rug og Mel, 12 Læster Byg, 600 Tdr. Havre, 1 Læst $1\frac{1}{2}$ Td. Smør, 16 Bolsvin, 15 Køer, 221 Faar og Lam, 300 Gæs og 320 Høns, ligesom han selv maa beholde al anden Avl, Affødning og anden Fordel, der kan falde paa Ladegaarden. Han maa selv beholde Tiendeparten af den uvisse Indkomst. Han skal tjene Riget med 6 geruste Heste. Den aarlige Leverance fastsættes til: 10 Tdr. Boghvedegryn, at levere til Proviantskriveren for Københavns Slot 14 Dage efter Mikkelsdag; han skal købe Boghveden dertil og lade den male i Gryn, som skal bruges til Kongen selv. [Med Art. 1—14, 16—18, 20 og den nye Art. B]. F. R. 3, 413.

7. Juli (—). Forleningsbrev for Malte Sehested til Sæbygaard¹ paa Sæbygaard, hvormed Ernst Normand har været forlenet. Han maa straks overtage Gaarden for samme Afgift, som Ernst Normand har givet; dog skal han være forpligtet til at give Ernst Normand hans Frøgæld² igen. Der bevilges ham frit, nødtørftigt Brændsel af de tilliggende Skove, men Jagten og Fiskeriet maa han ikke befatte sig med, de skal alene forbeholdes Kongen. Sj. R. 18, 332 b.

— Miss. til Axel Arenfeldt om straks at begive sig til

¹ Skrives ellers til Rydhave.

² Betaling for Udsæd.

København og følge Kongen paa dennes Rejse. K. Udt. i Sj. T. 24, 104 b.

7. Juli (Kbhvn.). Miss. til Claus Daa og Frederik Reedtz om at lade Hoffanens Ryttere indkvartere i Helsingør og Slangerup. K. Udt. i Sj. T. 24, 104 b.

— Miss. til samme om at lade 242 Ryttere indkvartere i Købstæderne paa Sjælland. Udt. i Sj. T. 24, 104 b. K.

— Miss. til Mogens Kaas, Erik Urne og Henning Valkendorf om at indkvartere de jyske Ryttere i Købstæderne paa Fyen. K. Udt. i Sj. T. 24, 104 b.

— Miss. til Tage Thott Ottesen, Tagge Thott Andersen og Falk Lykke om at indkvartere omtrent 500 Ryttere i Købstæderne i Skaane. Udt. i Sj. T. 24, 104 b. K.

— Miss. til Frederik Urne. Da Kongen har ladet affordre nogle af de Soldater, der tager Vare paa Kronborg, skal han af Borgerne i Helsingør udvælge lige saa mange og lade dem tage Vare paa Kronborg. K. Udt. i Sj. T. 24, 104 b.

— Mageskifte mellem Tygge Brahe til Tostrup, Embedsmand paa Skivehus, og Kronen. Sk. R. 4, 420. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Falk Lykke om at lægge 2 Gaarde i Brøgerup By og 2 Gaarde i Guldager By, alle i Brøgerup Sogn, 1 Gaard i Hierup By i Opager Sogn, alle i Bare Herred, 1 Gaard i Fielle By og Sogn og 2 Gaarde i Kieldby Vang, alle i Torne Herred i St. Peders Klosters Len, og 1 Gaard i Grefve By og Sogn i Malmøhus Len, som Kongen har faaet til Mageskifte af Tygge Brahe til Tostrup, ind under St. Peders Klosters Len, indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Rede for den visse og uvisse Indtægt af dem. Sk. T. 5, 316 b.

16. Juli (—). Sm. T. 6, 287 se 16. Juni.

21. Juli (—). Oprejsningsbrev for Clemid Skonning i Mosede, Københavns Len, til at genoptage en Sag vedrørende en ung Person, der blev funden død ved Køge Kro, og som han og andre lod begrave. Han blev siden mistænkt og tiltalt for denne Gerning, men frikendt af Nævninge. Alligevel blev der senere opskrevet andre Nævninge, der har svoret ham til Banemand, fordi hans Befuldmægtigede, som skulde have ført Sagen paa hans Vegne, var rømt, medens Sa-

gen stod paa. Han mener nu ved sandfærdige Vidner at kunne befri sig for Gerningen og det over ham gaaede Nævningetov. Sj. R. 18, 333.

21. Juli (Kbhvn.). Miss. til Hr. Christian Friis, Frants Rantzau og Levin Marskalk. Da Kongen har ladet forhandle med Oberst Christoffer Hynnechen om hans Resttilgodehavende og med Oberst Ørseller om at levere nogle Tusend Mand til Kongens Tjeneste og har anset det for godt til dem at pantsætte nogle Klenodier, som Kongen har tilstillet Frants Rantzau, skal de forhandle med Hynnechen og Ørseller om, hvorvidt de er interesserede i disse Klenodier. De skal ogsaa indvise Carpeson i disse Klenodier for det, som han skal have efter den Traktat, der er gjort med ham, og indvise Ditlef von Buchwald og Daniel von Buchwald i samme Klenodier, saa vidt disse kan strække til, dersom de sidstnævnte ikke kan tilfredsstilles med andre Varer, som falder i Kongens Riger, alt dog paa den Betingelse, at Klenodierne forbliver i Vulf von Buchwalds, Keie von Ahlefeldts, Ditlef von Buchwalds og Daniel von Buchwalds Gemme og Forvaltning. K. Sj. T. 24, 105.

— Miss. til Frants Rantzau. Han skal af Kei von Ahlefeldt, Befalingsmand paa Rensborg Slot, forlange en Fortegnelse over det, der skal skaffes til Fæstningerne Glückstadt og Krempe, gennemse den flittigt og af Rigets Indkomster uden Forsømmelse skaffe det, som er nødvendigt til dem, da der ligger Riget og Kongen stor Magt derpaa. Sj. T. 24, 105 b. K.

— Miss. til Hr. Anders Bilde og Tage Thott. De har berettet, at den øverste Kapellan til S. Laurentii Kirke i Lund, som ogsaa har været Sognepræst til Biellerup Sogn, for nogen Tid siden er afgaaet ved Døden, og at der nu er kaldet to forskellige Personer til Kapellaniet, den ene af Lunde Kapitel, den anden af Biellerup Sognemænd, dog begge efterat den Tid, som Forordningen fastsætter, var forløbet, hvorfor man nu tvistes om, hvilken af de to der skal beholde Kaldet. Der gives dem Befaling og Fuldmagt til at tage den tvistige Sag for sig og, naar de grundigt har undersøgt den, afgive endelig Dom om, hvem af de to kaldede Personer med Ret og Billighed skal beholde Kaldet. De skal snarest indsende en Genpart af deres Dom til Kancelliet. Sk. T. 5, 517 b.

21. Juli (Kbhvn.). Miss. til Jacob Ulfeldt og Mogens Kaas. Da de tilforn¹ har faaet Befaling til at fordele Arbejdet paa Befæstningen af Nyborg, Middelfart og Assens mellem Borgerne og Bønderne paa Fyen og straks begynde paa Arbejdet, skal de have flittigt Tilsyn med, at Arbejdet gaar flittigt for sig og fuldføres inden Vinteren, dog maa Bonden ikke overiles dermed i Høstens Tid, da Arbejdet godt kan udføres imellem Hø høsten og Korn høsten og til Vinteren begynder, naar der haves flittigt Tilsyn med, at der ikke sker Forsømmelse. Hvis nogen vil betale Penge til at leje andre i sit Sted og man kan faa andre, maa dette ske, dog paa Betingelse af, at Pengene betales i rette Tid, saa Arbejdet ikke forsinkes. F. T. 4, 32 b.

22. Juli (—). Miss. fra Rigsraadet til Hertvig Sax. Da det berettes, at Kejserens General Wallensteiner med nogle Regimenter Ryttere er rykket fra Stralsund forbi Lybæk her ned ad og det muligvis kan gælde Fyen, skal han have flittigt Agt paa, at der ingen Landgang sker ved Middelfart. F. T. 4, 32 b.

— Miss. fra [Kongens] Kansler og Statholderen til Kommissarierne i Smaalandene. Da Kejserens General Waldensteiner med nogle Regimenter skal være marscheret fra Stralsund forbi Lybæk her ned ad, muligt for ydermere at angribe Kongens Lande, skal de sørge for, at der paa alle Steder ved Søsiden, hvor det gøres fornødent, holdes flittig Vagt og alting ellers holdes i godt Beredskab. De skal gøre deres muligste Flid for at erfare, hvor der samles Skibe og Folk, da de selv ved, hvad Magt der ligger Kongen og Riget derpaa. — Efterskrift: De skal straks med sikker Post underrette alle Kongens Orlogsskibe og Galejer, hvor de ligger under Landene, om, at de skal holde flittig Vagt, se sig vel for og mest muligt søge at faa Kundskab om, hvor der samles Skibe eller Folk. F. T. 4, 33.

25. Juli (—). Miss. fra [Kongens] Kansler til Marqvort Rantzau. Da Kansleren erfarer, at Krempe er undsat, tvivler han ikke paa, at Rantzau provianterer og ellers paa Kongens Vegne har alting i god Agt, som Tiden kræver. Det, hvorom han har

¹ 16. Maj 1628.

tilskrevet Kansleren, derpaa har Statholderen skrevet Besked. Kansleren takker for hans sidste Skrivelse. J. T. 8, 176.

26. Juli (Paa Hummeren for Rygen). Miss. til Hendrik Holck. Kongen sender ham et Missive til Kongen af Sverrig, som han ved Lejlighed skal levere denne ved hans Ankomst eller de Deputerede, som han maatte fremsende, for at disse siden med sikkert Bud kan sende det til Kongen af Sverrig. Han skal ved alle Handlinger have god Agt paa, at Kongens Interesser saavel i Byen [Stralsund] som med Hensyn til den Ret, som Kongen paa Kronens Vegne har til Landet Rygen, holdes i god Agt. Hvad der i saa Maade foretages af Kongen af Sverrig, deri skal han være med paa Kongens Vegne, og hvad Kongen af Sverrig foretager med Garnisonen i Stralsund mod Landet Rygen, skal han rette sig efter, da der ligger Kongen Magt paa, at der med Garnisonen som i andre Maader bevares Lighed og alting sker saa meget muligt med fælles¹ Magt og paa begges Vegne. Han skal give Kongen Underretning om alting. — Efterskrift: Der vedlægges til hans Underretning en Kopi af Brevet til Kongen af Sverrig. K. Sj. T. 24, 105 b.

3. Aug. (Kbhvn.). Sk. R. 4, 424 b se 30. Aug.

9. Aug. (—). Miss. fra Hr. Christen Friis, Kansler, og Frants Rantzau, Statholder, til Jonas Buræus [svensk Agent]. Efter Aftalen om at ville underrette ham om, hvad der passerer, meddeler de ham, at Kongen har indtaget Usedom, Julin², Wolgast og Pommerinde. Oberst Hendrik Holck har erobret Bard og dér taget et temmeligt Bytte. De har Tidender om, at Fjenden har Anslag paa Fyen, men de haaber, at det ingen Nød skal have dermed. K. Sj. T. 24, 106 b.

— Miss. fra samme til Lensmændene³ paa Sjælland. Jesper Friis, Oberst over Landfolket paa Sjælland, har til Rigets Forsvar faaet Befaling til med de to gamle Kompagnier at ligge ved Kalundborg og Korsør. Dersom det befindes, at nogle af samme Knægte har stedt Gaarde eller er bortløbne, skal de udskrive andre i deres Sted, for at Kompagnierne kan være komplette, og paase, at de straks begiver sig til de Steder,

¹ Sj. T. har ved en Fejlskrift: Flid og Magt.

² Sj. T. har ved en

Fejlskrift: Juveni. ³ De opregnes alle.

som Obersten befaler, og at de, som ved nogen Forhindring holdes tilbage, straks kommer efter. Hvis de nyudskrevne Folk tilsiges, skal de paase, at de straks marscherer afsted. Ogsaa ellers skal Lensmændene have alting i deres Len i god Agt, eftersom denne farlige Tid kræver det. Sj. T. 24, 106 b. K.

12. Aug. (Kbhvn.). Miss. fra samme til Rigsraaderne: Hr. Jørgen Skeel, Christen Holck, Mogens Kaas, Jacob Ulfeldt, Tage Thott Ottesen, Hr. Albret Skeel, Claus Daa, Hr. Anders Bilde, Hans Lindenov, Christoffer Ulfeldt, Otte Skeel og Just Høg. Da det er Kongens Befaling, at Danmarks Riges Raad med det allerførste skal samles i København for at raadslaa om noget højt vigtigt, skal de med det allerførste begive sig dertil, for at Kongens Befaling kan efterkommes. Sj. T. 24, 107. K.

13. Aug. (—). Miss. fra samme til en Del af Lensmændene i Sjælland og Skaane. Det er Kongens Befaling, at de skal lade anholde alle Skibe, Krejere, Bojerter og Skuder, som findes i deres Len, og straks med dette Bud tilstille Kancelliet en Fortegnelse over, hvor mange det er. Ligeledes skal de straks uden Forsømmelse i deres Len lade lave Hjulbaarer, Hakker, Spader og Skovle, anvende den største Flid paa, at disse kan være færdige inden 14 Dage, og straks sende de færdige til København. Hvis de kan faa enten Hjulbaarer, Spader eller Skovle hos Borgere eller Bønder i deres Len, skal de tage saa mange hos dem, som de kan faa, og give dem Tømmer eller Skov igen eller tilfredsstille dem paa anden Maade, for at Kongen kan faa dem des snarere, da der ligger stor Magt derpaa. — Efterskrift: De skal med det allerførste indsende den Del af Kirkernes eller Lenenes Indkomst, der skal leveres til Rentekammeret, da den højlig behøves her og der ligger Kongen stor Magt derpaa. — Mogens Kaas [Københavns Len] 40 Hjulbaarer, 80 Spader, 80 Skovle, 80 Hakker¹, Frederik Urne [med Tilføjelse af, at han i Øresund skal anholde alle Krejere, Skibe og Bojerter, som er under 50 Læster], [Kronborg

¹ Der skulde af hvert Len leveres det dobbelte Antal Spader, Skovle og Hakker, som Antallet af Hjulbaarer var. Her angives derfor kun Hjulbaarerens Antal, hvorefter Antallet af Spader, Skovle og Hakker for hvert Len let kan udregnes.

og Frederiksborg] 80, Gabriel Kruse [Roskildegaard] 40, Mogens Pax [Holbæk] 20, Claus Daa [Dragsholm] 70, Hans Lindenov [Kalundborg] 70, Jacob Ulfeldt [Ringsted] 20, Ernst Normand [Antvorskov, Korsør] 100, Palle Rosenkrantz [Vordingborg] 70, Peder Basse [Møen] 60, Frederik Reedt [Tryggevælde] 40, Sigvort Grubbe [Malmøhus] 80, Hr. Anders Bilde [Helsingborg] 60, Hendrik Hvitfeldt [Landskrone] 40, Tage Thott Ottesen [Sølvitsborg] 60, Tage Thott Andersen [Laholm] 40, Erik Rosenkrantz [Halmstad] 40, Jørgen Urne [Kristianstad] 70. Statholderen vil her [i København] lade gøre 1000 Hjulbaarer. [Ialt] af Lenene 1000 Hjulbaarer, 2000 Spader, 2000 Skovle og 2000 Hakker¹. Sj. T. 24, 107 b. K.

13. Aug. (Kbhvn.). Miss. fra samme til Lensmændene² paa Fyen, Lolland, Falster og Lavind om at anholde alle Skibe i deres Len og sende Fortegnelse over dem til Kanceliet. [Ensyldende med første Del af det foregaaende Miss.]. Udt. i Sj. T. 24, 108. K.

16. Aug. (—). Miss. fra samme og Claus Daa til nogle Lensmænd. De skal af Lenets Indkomst købe N. Heste, saa stærke, at gemene Ryttere kan bruge dem mod Fjenden, dog ikke til højere Pris end 30 Speciedlr., levere dem til N., Ritmester, men først lade ham bese dem, for at han ikke siden skal kunne besvære sig over dem. De skal tage Bevis af ham paa Hestene og paa, hvor meget de koster, for at Pengene til sin Tid igen kan afkortes ham. — Hr. Anders Bilde [Helsingborg] 20 Heste, at levere til Ritmester Hackelberg i Helsingør, Tage Thott Ottesen [Sølvitsborg] 6 Heste til Oberst Huneckens Kaptejnlojtnant i Ystad, Jørgen Urne [Kristianstad] 7 Heste til samme, Sigvort Grubbe [Malmøhus] 20 Heste til Ritmester Morsen i Lund, Hendrik Hvitfeldt [Landskrone] 15 Heste til Ritmester Damitz i Landskrone, Hans Lindenov [Kalundborg] 4 Heste, Ernst Normand [Korsør, Antvorskov] 4 Heste, Mogens

¹ Tallene er ikke helt nøjagtige. En Sammentælling af de her anførte giver kun 980 Hjulbaarer, 1960 Hakker, Skovle og Spader. ² De opregnes alle.

Pax [Holbæk] 2 Heste og Gabriel Kruse [Roskildegaard] 2 Heste, de sidste fire skal levere dem til Ritmester Ahlefeldt i Kalundborg. K. Sj. T. 24, 109¹.

18. Aug. (Paa Hummeren). Miss. til Falk Lykke. Af hans Skrivelse til Axel Arenfeldt erfares, at han ikke venter, at der er nogen Ingeniør, Skuffeler², Spader eller Hjulbaarer at faa fra Stralsund. Kongen er endnu, som tilforn, af den Mening, at han vel nok selv kan afstikke det Værk, der skal forfærdiges dér paa Ruden, og sende tilstrækkelig mange af de skaanske Knægte med Økser til Gribsvold for at hugge de Faskiner, som der allerede er givet ham Besked paa, forfærdige dem og bære dem til Ladestedet. Siden kan han lade dem hente enten med Baade eller de Skibe, som ligger under Ruden, eller med deres Skibsbaade, og lægge dem i Værket paa Ruden. „Kornskifve“ kan han ogsaa faa i de ved Ruden liggende Skibe; naar hver leverer en eller to, maa Værket kunne gøres færdigt paa denne Manér. Der skal ogsaa i Flaaden spørges efter den Skude, som har Feltstykkerne ombord, og Kongen underrettes derom. Hvad angaar Penge til Arbejdsfolk, saa har man ingen Penge til dem, men de skal underholdes af Kommis og tilholdes at arbejde, da de dog ligger dér og ikke har andet at forrette. — Efterskrift: Hvis Feltstykkerne ikke er i Flaaden, kan han tage et Par fra Galejerne; Kongen vil da skaffe disse to andre, ringere, fra Hummeren. Penge til Arbejdsfolket kan tages af Tolden, naar man kommer i Gang med at skandse; den forrige Tolder i Volgast skal være Tolder paa Gribsvolds Ø og kan bedst bruges dertil. Sk. T. 5, 317.

19. Aug. (Kbhvn.). Miss. fra Kansleren og Statholderen til en Del af Adelen³. De har modtaget Kongens Skrivelse om, at han agter at være hjemme førstkommende Søndag [24. Aug.] og da at tilendegøre med Barslet, som har været opholdt en Tid lang⁴ paa Grund af Kongens Fraværelse, hvilket de venligt vil lade dem vide. Til Barslet indbydes: af Raadet: Hr. Christian Friis,

¹ Sj. T. har flere Fejl, baade i Teksten og Tallene.

² Skovle.

³ I K.: alle Fadderne og de andre, som bor i Skaane og Sjælland.

⁴ Se Miss. 4. Juni 1628.

Kansler, Hr. Jørgen Skeel, Christian Holck, Jacob Ulfeldt, Hr. Anders Bilde, Tage Thott Ottesen, Hr. Albret Skeel, Christoffer Ulfeldt, Claus Daa, Hans Lindenov, Otte Skeel og Jost Høg. Fadderne: Alexander Rab v. Pappenheim, Mogens Kaas til Støfvinggaard, Corfidts Rud, Falk Lykke, Jørgen Urne, Henning Valkendorf, Frandts Rantzau, Statholder, Erik Rosenkrantz, Hendrik Holck, Fru Kirstine Kaas, Fru Kirstine Hardenberg¹, Fru Anne Gunde Langes, Fru Lene Gyldenstjerne, Fru Sophie Lindenov, Fru Margrete Hendrik Hvitfeldts, Fru Margrete Blome. Adelen: Christopher Urne, Eiler Urne, Jacob Ulfeldt, Landsdommer, Gabriel Kruse, Palle Rosenkrantz, Otte Brahe Stensen, Otte Brahe Pedersen, Christian Grubbe, Jørgen Grubbe¹, Frants Lykke, Tyge Brahe, Malte Sehested, Laurits Lindenov, Holger Lindenov, Volf v. Buchwald, Mogens Høg, Otte Lindenov, Hendrik Gyldenstjerne, Laxmand Gyldenstjerne, Mogens Kaas til F[røstrup], Tønne Friis, Jesper Friis, Anders Bilde, Hendrik Rantzau, Knud Gyldenstjerne, Holger Rosenkrantz F[rederiksen], Jørgen Ulfeldt, Borkort Rud, Dytlef Holck, Laurits Ebbesen, Mourits Podebusk, Frederik Reedtz, Niels Trolle, Axel Arenfeldt, Ernst Normand, Jørgen Arenfeldt, Otte Marsvin, Frederik Urne, Jørgen Kruse, Tage Thott, Mogens Gyldenstjerne, Sigvort Grubbe, Mogens Pax, Claus Brockenhuus. Fruer: Lisbet Gyldenstjerne, Mette Hardenberg, Anne Brockenhuus, Merritte Grubbe, Margrete Rosenkrantz, Dorrete Rantzau, Helle Marsvin, Biergette Marsvin, Else Marsvin, Sophie Jørgen Langes, Anne Brahe, Else Grubbe, Dorrette Banner. K. Sj. T. 24, 109 b.

23. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Albret Skeel og Christoffer Ulfeldt om straks at forføje sig til København, da Kongen har noget at raadslaa med dem om. K. Udt. i Sj. T. 24, 111.

— Ligelydende Miss. til Hr. Anders Bilde med Tilføjjelsen: saafremt han nogenledes for Svagheds Skyld kan rejse. K. Udt. i Sj. T. 24, 111.

— Miss. til Hendrik Vind. Da Kongen har befalet Oberst Ferentz² at undsætte Fæstningen Krempe, skal han være ham behjælpelig med Raad og Daad saavel som med den Entre-

¹ Mangler i Sj. T.

² Sj. T. har Fejlskrift: Forentz.

prise, som han har for paa Eideren. Dog skal han have flittigt Opsyn med, at intet paa Elben forsømmes. K. Sj. T. 24, 111 b.

23. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Anders Bilde [Helsingborg] og Hendrik Hvitfeldt [Landskrone]. Da Kongen har ladet kontrahere med Johan Bødker von Dellen og Laurents Møllengracht, Borgere i København, om inden Vinteren at levere en Del Krigsammunition til Kongens Behov og har bevilget dem, at de af deres Betaling maa faa 4000 Rdlr. af Adressaterne, skal disse af den Smaatold, der leveres dem, saa snart som muligt betale disse 4000 Rdlr. til Johan Bødker von Dellen og Laurents Møllengracht. Sk. T. 5, 322.

24. Aug. (—). Instruks for Six Jacobsen, Kongens Skibskaptejn, paa Rejsen til Flie i Holland. Han skal med Kongens Skib Hummeren begive sig til Flie i Holland, hvor han ved bekvemme Midler skal landsætte General Carpeson, Oberst Ferentz og deres Folk. Dersom han paa Søen kan overraske nogen, som vil til eller fra de af Fjenden besatte Steder, og som staar i Forbindelse med Fjenden, eller Fribyttere, skal han søge at bemægtige sig dem og sende dem til København. Fra Flie skal han begive sig til Elben og dér rette sig efter de Befalinger, der gives ham af Kongens Admiral Henrik Vind til Klarupgaard, Embedsmand paa Bakke Kloster. Sj. R. 18, 333 b.

25. Aug. (—). Miss. til Hendrik Vind. Da store Skibe, som er dybtgaaende, herefter ikke uden stor Fare kan ligge paa Elben, sender Kongen med det første Hummeren og nogle andre Skibe dertil. Efterhaanden som de smaa Skibe ankommer, skal han sende de store Skibe hjem og bestemme det af Skibene, der synes ham bedst og bekvæmest, til Admiralskib. Han skal blive saa længe som muligt paa Elben og siden lade 2 eller 3 af de mindste Skibe samt Slupper, der kan være Fæstningen og Garnisonen tjenlige, blive liggende dér i Havnen i Vinter. Sj. T. 24, 111 b. K.

26. Aug. (—). Ekspektancebrev for Jost Høg, Hofmester for det kgl. adelige Akademi Sorø, der i 1619¹ har faaet Ekspektancebrev paa med det første at blive forlenet med noget gejstligt Gods her i Riget, men som endnu ikke har faaet noget,

¹ 7. Juni 1619.

paa det første ledige Prælatur, Provsti eller Kanonikat i Danmark eller i Norge, som han begærer. Det skal overdrages ham uden videre Benaadningsbrev af Kongen. Sj. R. 18, 333 b.

U. D. (Kbhvn.). Bestalling for Nicolaus Mandlein som Løjtnant til Skibs med en aarlig Løn af 150 Rdlr. og en Hofklædning for sig selvanden fra 26. Aug. af. Udt. i Sj. R. 18, 334.

28. Aug. (—). Miss. til Ernst Normand. Da Malte Sehested til Sæbygaard for nogen Tid siden¹ har faaet Bevilling paa at skulle have Sæbygaard i Forvaltning og Kongen nu erindrer sig, at han har forpagtet² Ernst Normand samme Gaard paa fem Aar, der endnu ikke er forløbne, vil Kongen have sin Bevilling til Malte Sehested forstaaet derhen, at denne maa faa Sæbygaard, naar de fem Aar er forløbne til 1. Maj 1629. Avlen skal uhindret følge Ernst Normand alene, med mindre de kan enes anderledes derom, men Malte Sehested maa indtil videre have sit Ophold dér. Sj. T. 24, 112 b. K.

— Miss. til Malte Sehested. Han har for nogen Tid siden faaet Bevilling paa at have Sæbygaard i Forvaltning, men da Kongen har forpagtet den paa 5 Aar til Ernst Normand til Selsøe, Embedsmand paa Antvorskov, skal Bevilningen forstaaes saaledes, at Malte Sehested maa faa Gaarden, naar de fem Aar er forløbne til 1. Maj 1629, men Avlen skal følge Ernst Normand, med mindre de kan enes anderledes derom. Men Kongen bevilger Malte Sehested Ophold paa Gaarden indtil videre. Det forbydes ham, naar han modtager Gaarden, at bortfæste noget som helst af de tilliggende Jorder til andre; hvis han gør dette, skal han straks rømme Gaarden. Sj. T. 24, 113. K.

— Miss. til Jens Høg. Det berettes, at 15 Mand har været opskrevet over en Kvinde i Visby Købstad, ved Navn Ingeborig Niels Pedersens, for en Ring, som hun er dømt skyldig for. og at de 15 Mand har oversvoret hende Sagen, men at deres Tov siden er underdømt af Jens Høg og Falk Lykke, som efter

¹ 7. Juli 1628.

² 26. Febr. 1624.

Kongens Befaling¹ har haft denne Sag for sig. Han skal derfor aftinge samme Sag med de 15 Mænd efter deres yderste Formue. Sk. T. 5, 318.

28. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard. Trude Bryske har berettet, at han har leveret Hans Nielsen, Raadmand i Odense, en Del af sit Gods, men ikke kan faa Regnskab af ham derfor, hvorfor han begærer, at Hans Nielsen maa tilholdes at gøre Regnskab for, hvad han har faaet af ham. Henning Valkendorf skal tilholde Hans Nielsen at gøre Andrageren Regnskab og tilstille Henning Valkendorf det inden en Maaned. Kongen har befalet Mogens Kaas til Støfringgaard, Befalingsmand i Mariager Kloster, og Corfits Rud til Sandholt at være nærværende, naar Regnskabet aflægges, og have Indseende med, at alting gaar rigtigt til. Orig. i Landsark. i Odense. F. T. 4, 33 b.

— Miss. til Mogens Kaas og Corfits Rud. Hans Nielsen, Raadmand i Odense, har faaet Befaling til at gøre Trude Bryske Regnskab for, hvad denne har leveret ham. De skal være til Stede, naar Hans Nielsen vil aflægge Regnskabet, og paase, at alt gaar rigtigt til. F. T. 4, 34.

— Miss. til Gregers Krabbe. Da Borgerne i Middelfart har berettet, at de har stor Mangel paa Brændsel, og har andraget om at maatte faa Brænde i Kronens Skove i hans Len [Hindsgavl], kan han, hvis der findes Vindfælder i Skovene i Lenet, lade dem faa disse for en billig Pris. F. T. 4, 34.

— Miss. til Marqvor Bilde og Johan Friis. Da de tilforn har faaet Brev om at skifte imellem Fru Maren Brockenhuus og hendes Børn efter hendes Husbonde, afdøde Jørgen Aschersleben, skal de med det første efterkomme nævnte Missive til dem. F. T. 4, 34 b.

— Miss. til Claus Brockenhuus. Da der skal foretages Skifte mellem Fru Marren Brockenhuus til Jerstrup, Jørgen Ascherslebens Enke, og hendes Børn, skal han paatage sig sin nævnte Søsters Værgemaal, medens Skiftet staar paa, og paase, at der kun vederfares hende, hvad billigt og ret er. F. T. 4, 34 b.

¹ 12. April 1627.

28. Aug. (Kbhvn.). Ligelydende Miss. til Hans Oldeland om at paatage sig Værgemaalet for Jomfru Margrete Aschersleben og, naar Skiftet er sluttet, overlevere Værgemaalet til hendes rette Lavværg. Udt. i F. T. 4, 35.

— Ligelydende Miss. til Henrik Podebusk om at paatage sig Værgemaalet for Jomfru Birgette Aschersleben. Udt. i F. T. 4, 35.

— Miss. til Erik Urne og Henning Valkendorf. Da der med det første skal foretages Skifte efter Mogens Gjõe Henriksen¹, gives der dem herved Ordre og Fuldmagt til at være til Stede ved Skiftet, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give deres Afgørelse beskrevet fra sig under deres Haand og Segl. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i Stedet. F. T. 4, 35.

— Miss. til Marqvor Bille. Da der med det første skal foretages Skifte efter Mogens Gjõe Henningsen, skal han paatage sig Værgemaalet for Jomfru Anne Gjõe Henriksdatter og paase, at der kun vederfares hende, hvad billigt og ret er. Naar Skiftet er sluttet, skal han overlevere Værgemaalet til hendes rette Lavværg. F. T. 4, 36.

— Ligelydende Miss. til Claus Brockenhuus om at paatage sig Værgemaalet for Jomfru Mette Gjõe Henriksdatter og til Anders Bilde om at paatage sig Værgemaalet for Jomfru Sibille Gjõe Henriksdatter. Udt. i F. T. 4, 36.

— Miss. til Johan Brockenhuus til Lerbek om at dømme i Trætten mellem Holger Bilde til Høybygaard, Landsdommer i Lolland, og Peder Bundesen, Ridefoged paa Aalholm Slot. [Enslydende med Miss. af 20. Juni 1628 til Borkart Rud]. Udt. i Sm. T. 6, 289.

— Miss. til Jacob Ulfeldt, [Rigens] Kansler, om i Skovene i sit Len [Nyborg] at lade hugge Tømmer til de Broer, der skal gøres i Nyborg, og lade Broerne forfærdige saa hurtigt som muligt. F. T. 4, 35 b.

¹ F. T. har i dette og de to følgende Miss. ved en Fejlskrift: Henningsen og Henningsdatter.

28. Aug. (Kbhvn.)¹. Miss. til Jacob Ulfeldt [Nyborg], Eiler Qvitzov [Rugaard] og Gregers Krabbe [Hindsgavl]. Da Adelen paa Fyen har bevilget, at der til de paataenkte Fæstningsanlæg dér maa oppebæres følgende Kontribution af dens Tjenere: af hver Helgaard om Ugen 8 Sk., af hver Halvgaard 4 Sk. og af hvert Bol 2 Sk., skal de lade oppebære denne Kontribution i deres Len, efterhaanden som den forfalder, og siden levere den til Kommissarierne sammesteds. F. T. 4, 35 b.

— Ligelydende Miss. til Henning Valkendorf om at opkræve Kontributionen i Odensegaards og Hagenskov Len. Orig. i Landsark. i Odense. Udt. i F. T. 4, 36.

— Miss. til Baltasar Jacob von Slammerstorf. Det berettes, at han har indkvarteret sine Folk i Assens, uanset at Holger Rosenkrantz, Øverste over Landfolket i Fyen, tilforn har faaet Kongens Bevilling til at have sit Kvarter dér og efter den ham af Mogens Kaas til Støfringgaard, Befalingsmand i Mariager Kloster, givne Ordinans har indfundet sig dér. Han skal indrømme Holger Rosenkrantz dette Kvarter og følge den af Mogens Kaas givne Ordinans og hvad Ordinans denne videre gør. F. T. 4, 36 b.

29. Aug. (—). Bevilling for [Dorrete Hansdatter], Jacob Bruns Enke til mod en billig Fæste og sædvanlig Afgift paa Livstid at faa den Bondegaard paa Samsø, som hendes Mand har købt, da han var Foged dér, og de Jorder, som han har fæstet af Lensmanden paa Kalundborg Slot og lagt til Gaarden. Efter hendes Død maa hendes Børn forud for nogen anden faa Gaarden for billig Fæste og sædvanlig Afgift. Sj. R. 18, 334.

— Miss. til Jørgen Seefeld. Laurits Ebbesen til Tulstrup, Embedsmand paa Skanderborg, har berettet, at han paa Aakier har haft en Skriver, ved Navn Holger Christoffersen, som, den Gang Fjenden var i Jylland, flyttede en Del af sit Gods til Engellave², og som senere er død. Laurits Ebbesen har nu begæret at maatte faa dette Gods, da Skriveren er bleven ham en Del skyldig paa sit Regnskab. Jørgen Seefeld skal med det første med to Mænd begive sig til Engellave og registrere,

¹ I F. T. mangler Tid og Sted.

² Endelave.

hvad der maatte findes dér af Holger Christoffersens Gods, lade det vurdere og tilstille Laurits Ebbesen eller hans Fuldmægtig det. Sj. T. 24, 112.

29. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Jost Høg om at optage Casper Fincke, en Søn af Casper Fincke, Smed paa Hammermøllen for Helsingør, i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig, sætte ham under Disciplin og forholde sig med ham som med de andre Skolebørn. K. Udt. i Sj. T. 24, 113 b.

— Bestalling for Oluf Rindrup som Kaptejn i Helsingborg Len over de udskrevne Bønderknægte med Løn fra 1. Maj 1628, „ellers lydendes Ord for Ord som de andre Bestillinger i Sjælland og Skaane, som udgik in Febr. anno 1628“. Udt. i Sk. R. 4, 424 b.

— Miss. til Laxmand Gyldenstjerne. Fru Ane Munk, Mogens Ulfeldts Enke, har berettet, at der er opstaaet Uenighed mellem hende og hendes Børn om hendes Gods og Arv, og har begæret at faa beskikket en Værge. Han skal paatage sig Værgemaalet for hende, da han er en af hendes nærmeste Blodsforvandte, og paase, at der kun vederfares hende af hendes Børn, hvad billigt og ret er. Sk. T. 5, 318.

— Miss. til Hr. Anders Bilde og Tage Thott. Der er opstaaet Trætte imellem Johan Olufsen, Tjener hos Jochim Grachem i Lybæk, og Melchior Hansen, Borger i Ronneby i Blekinge, om nogen Gæld, som Melchior Hansen er Johan Olufsens Husbonde skyldig, hvorpaa der er gaaet Dom baade paa Byting og Landsting sammesteds. Da Johan Olufsen formener sig forurettet deri, gives der dem Befaling og Fuldmagt til at stævne Parterne samt Landsdommeren, der har dømt i denne Sag, i Rette for sig, enten bilægge den i Mindelighed efter flittig Overhørelse af Sagen eller afgøre den ved endelig Dom og give Parterne deres Afgørelse beskreven fra sig under deres Haand og Segl. Sk. T. 5, 318 b.

— Bevilling for Wulf von Buchwald til Butkam, hollandsk Raad og Embedsmand paa Haderslevhus, til i Jylland og Holsten at tilforhandle sig alt, hvad han kan faa, og overføre det til Fyen eller andetsteds til Kongens Lande, som Fjenderne ikke har bemægtiget sig. J. R. 8, 184.

— Miss. til M. Hans Skrøder. Da Hans Egenou, Hører i Haderslev Skole, for nogen Tid siden har faaet Bevilling til

at beholde en Del af sin Løn, som endnu er i Behold i Skaane, og da hans Medtjenere har andraget om ogsaa at maatte faa deres, bevilges det, at de fremdeles maa beholde den, saa længe den nuværende Tilstand varer. Da det berettes, at der i nogen Tid ikke har været nogen Rektor dér og endnu ikke er tilforordnet nogen, kan Rektorens Løn, 84 Rdlr. 18 Sk. lybsk, fordeles blandt alle de andre Skoletjenere. J. T. 8, 176.

29. Aug. (Kbhvn.). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Hans Mule i Odense paa Kronens Part af Korntienden af Hiadstrup Sogn, hvoraf der aarlig til Kronen skal svares 4 Pd. Rug, 8 Pd. Byg og 2 Pd. Havre, at levere Lensmanden paa Odensegaard. Udt. i Tb. 154.

30. Aug. (—). Miss. til Frederik Urne. Af hosføjede Skrivelse kan han se, hvad Carel von Cracou, de nederlandske Generalstaters Agent, har berettet om den Arv, der er tilfalden Morten Mortensen, som tjener hos Storfyrsten af Muskouf, efter hans afdøde Fader Morten Jensen og Broder Johan Mortensen. Han skal i denne Sag hjælpe Carel von Cracou til Rette, saa vidt Ret er. Sj. T. 24, 113 b.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Holbæk om, saavidt det er billigt og ret, at hjælpe nærværende Knud Offersen til Rette i den Sag, som de kan erfare af hans vedføjede Supplikation. Orig. i Landsark. i Kbhvn. Udt. i Sj. T. 24, 114.

— Miss. til Hendrik Holck. Denne Brevviser Oluf Koefodt har berettet, at han først paa Sommeren har sendt sin Søn til Lybæk for at indkræve noget Tilgodehavende dér, og at Sønnen paa Hjemvejen er bleven optaget af Fjenderne og endnu holdes fængslet af disse, hvorfor han andrager om, at en Fange maa blive løsgivet i Stedet for hans Søn. Dersom Hendrik Holck nu har eller herefter faar en Fange, skal han løsgive denne, for at Oluf Koefodt kan faa sin Søn fri. Sj. T. 24, 114.

— Miss. til Sigvord Grubbe. Da Ifver Krabbe til Jordbjerg har begæret 1 Gaard i Kielstrup Sogn og 1 Gaard i Store Jordbjerg Sogn, begge i Vemmenhøg Herred i Malmøhus Len, samt Kronens Part i Ørnesøen til Mageskifte, skal han med det første til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt disse Gaarde og Søparten for Bejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Da han for Søparten i Ørnesø til-

byder at udlægge til Kronen det, han har fælles med Kronen i Birknaggen Sø¹, skal han lade undersøge, om dette Skifte kan ske Kronen til Fordel eller ikke, og indsende Erklæring derom til Kancelliet. Sk. T. 5, 319.

30. Aug. (Kbhvn.). Ligelydende Miss. til samme, med Udeladelse af den sidste Sætning. Sk. T. 5, 320 b.

— Miss. til Lunde Kapitel. Da Ifver Krabbe til Jordbiørg har begæret af Lunde Kapitels Gods 1 Gaard i Kielstrup By, 4 Gaarde i Store Jordbiørg, 1 Gaard i Lille Jordbiørg og 2 Gaarde i Tourup, alle i Kielstrup Sogn i Vemmenhøj Herred i Malmøhus Len, til Mageskifte, skal det med det første indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheids og anden Herligheds Skyld kan undværes fra Kapitlet. Sk. T. 5, 320 b.

— Miss. til Jokum Beck. Da Otte Marsvin til Dybek, Embedsmand paa Aalborghus, en Tid lang har forestaaet hans Søsters, Jomfru Ane Becks Værgemaal, og det berettes, at Jokum Beck nu efter Loven bør paatage sig samme Værgemaal, skal denne paatage sig Værgemaallet for hende, som det sig bør, og give Otte Marsvin Kvittering derfor. Sk. T. 5, 319 b.

— Miss. til Tage Thott og Palle Rosenkrantz Børresen. Da der med det første skal foretages Skifte efter afdøde Jakob Beck til Gladsakse mellem hans efterladte Hustru Fru Helle Marsvin og hendes Børn Jokum Beck og Jomfru Ane Beck, gives der dem Ordre og Fuldmagt til at være til Stede ved Skiftet, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give deres Afgørelse beskrevet fra sig under deres Haand og Segl. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i Stedet. Sk. T. 5, 319 b.

— Miss. til Jørgen Urne. Da der med det første skal foretages Skifte mellem Fru Helle Marsvin og hendes Børn efter deres afdøde Husbonde og Fader Jakob Beck, skal han paatage sig Værgemaallet for Jomfru Ane Beck² og paase, at der

¹ Nu Björkesåkra Sö.

² Sk. T. har i Teksten urigtigt: Jokum Beck, men rigtigt i Overskriften: Jomfru Ane Beck.

kun vederfares hende, hvad billigt og ret er. Naar Skiftet er sluttet, skal han overlevere Værgemaalet til hendes Broder Jokom Beck. Sk. T. 5, 320.

30. Aug. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved det forbydes Borgerne i Købstæderne paa Bornholm at købe Bøndergods. Sk. R. 4, 424 b. (Tr.: CCD. IV. 420).

— Miss. til Holger Rosenkrantz paa Bornholm om at lade medfølgende Forbudsbrev om, at ingen Borger paa Bornholm maa tilforhandle sig Gaarde og lægge dem under Købstæderne, læse og forkynde og paase dets Overholdelse. Dersom det befindes, at Borgerne har lagt nogen Gaard øde, skal de, som har ødelagt dem, igen lade dem opbygge, hvorefter de af Holger Rosenkrantz skal besættes med Bønder. Endvidere berettes det, at Borgerskabet sammesteds høster Bøndernes Ejendom og Jord imod Recessen. Da det maa befrygtes, at mange Gaarde derved vil blive øde, skal han paa det Punkt holde sig efter Recessen og lade den, som gør derimod, straffe. Sk. T. 5, 321.

— Miss. til samme. Kongen har for nogen Tid siden bevilget, at der maa udskibes Øksne fra Bornholm til København. Da han har forespurgt, om der ogsaa maa udskibes Øksne til andre Steder end til København, erklæres det, at de Øksne, der udskibes fra Bornholm, indtil videre kun maa føres til København. Sk. T. 5, 321 b.

— Sk. T. 5, 322 b se 1. Sept.

31. Aug. (—). Miss. til Ernst Normand. Denne Brev viser Peder Hansen i Hyllinge har berettet, at han for nogle Aar siden paa Grund af sin Forseelse er skilt fra sin Hustru, og at han nu igen har besøvet en anden Kvindeperson, med hvem han begærer at maatte komme i Ægteskab. Kongen har bevilget dette, dog paa Betingelse af, at han til nærmeste Hospital betaler, hvad han kan blive enig med Ernst Normand om og hans Formue kan tilstrække til. Sj. T. 24, 114 b.

— Miss. til Frederik Reedtz og Dr. Hans Reisener. Da Kongen har bevilget Axel Arenfeldt til Basnes, at han maa tilskifte sig Jus patronatus til hans Sognekirke, Tierrebye Sognekirke i Flakkebjerg Herred i Sjælland, og da Kroens Part af samme Kirketiende ligger til Slagelse Hospital,

skal de med det allerførste og inden St. Mikkelsdag mødes paa et belejligt Sted og ligne og lægge det, som Axel Arenfeldt igen udlægger til Slagelse Hospital, saa at der ikke i nogen Maade sker Hospitalet for kort, saa Kongen siden kan give ham fuldkomment Skøde paa samme Jus patronatus. De skal tilstille Axel Arenfeldt deres Lignelse under deres Haand og Segl. Sj. T. 24, 114 b. K.

31. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Dr. Hans Reisener. Da der er kontribueret en Sum Penge til Underholdning for de fra Jylland og Fyrstendømmet fordrevne Gejstlige og andre, er Kongen tilfreds, at denne Kontribution uddeles med Gejstlighedens Raad paa de Steder, hvor disse fattige opholder sig; dog skal fattige Enker, faderløse, syge og de, der behøver det bedst, have mest. Sj. T. 24, 115. K.

— Aab. Brev om Nedsættelse for Blekinge af den ved Mandat af 15. Maj 1628 paabudte Accise for Kvæg. Sk. R. 4, 425. (Tr.: CCD. IV. 420 f.).

— Miss. til Holger Rosenkrantz paa Bornholm. Det berettes, at den menige Almue dér paa Landet begærer at forskaanes for de paabudne Skatter, men da Kongen i denne Tid intet kan eftergive deraf, skal han lade de paabudne, resterende Skatter fremkomme snarest muligt. Sk. T. 5, 321 b.

1. Sept. (—). Miss. til Admiralitetet i København. Willum Wennekens og Johan Mortens, Skippere af Em-den, har berettet, at de i Juli under Norge er blevne anholdte af en Kaptejn, ved Navn Jessenus Holcke¹, og ført til Kristiania, hvor de uden Dom er blevne prisgjort, hvori de mener er sket dem for kort. De skal indstævne samme Sag for sig, undersøge dens Lejlighed og siden dømme deri, hvad der er billigt og ret. K. Sj. T. 24, 115 b.

— Miss. til Claus Brockenhuus, Sigvort Gabrielsen, Verner Kloumann og Boldevin Blanchefordt om Afgørelsen af en Strid mellem det Ostindiske Kompagnis Forvaltere og Sten Villumsen til Tosøe, Befalingsmand paa Bremerholm, og Medreder. Sj. T. 24, 115 b. (Tr.: KD. V. 105 f.).

— Forpagtningsbrev for Wulf von Buchwald til Bot-

¹ K. har Jessenus Ulcke.

kam, holstensk Raad og Embedsmand paa Haderslevhus, paa Kronens Ladegaard Bieltringegaard paa Sjælland med dens Avl mod en aarlig Afgift af 493 Rdlr. in specie 6 Sk., at betale den nuværende eller fremtidige Rentemester i København, første Gang til førstkommende 1. Maj og derefter hver 1. Maj, saa længe han har Ladegaarden i Forpagtning. Sj. T. 24, 116. K.

1. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Hendrik Vind. Han har berettet, at han for kort Tid siden paa Elben har taget en af Fjendens Officerer, ved Navn Rasimont, til Fange. Kongen tillader ham at beholde denne Fange og optage hans Ransionering. Sj. T. 24, 116 b. K.

— Miss. til Jens Høg. Denne Brevviser Thomis Hieronymus af Visby paa Gulland har i en vidtløftig Supplikation berettet, at han har en Trætte med nogle af sine Medborgere, og har paa nogle Aars Tid ansøgt om, at der maatte vederfares ham hvad Ret er i hans langvarige Trætte. Jens Høg skal endelig og uden Vidtløftighed hjælpe ham til hans Ret, saa at han ikke ydermere bemøder Kongen med sit idelige Overløb. Sk. T. 5, 322. Udt. (m. Dat. 30. Aug.) i Sk. T. 5, 322 b.

— Miss. til Christoffer Urne. Denne Brevviser Frederik Rostrup har berettet, at hans Fader Hans Rostrup for nogen Tid siden er død og hans Moder har ægtet en anden, ved Navn Valentin Kneutel; denne er kommet ind i et uskiftet Bo og har derefter udgivet et Brev paa at skulle erlægge 1000 Speciedlr. til ham og hans Søkende, hvilket Brev Frederik Rostrup mener skal være imod Forordningen om saadanne Sager, hvorfor han vil tale paa Brevet og har begæret Kongens Skrivelse til Christoffer Urne om at have Indseende med, at der vederfares ham, hvad billigt og ret er, som det videre kan ses af hans medfølgende Supplikation. Christoffer Urne skal derfor paase, at der ikke sker Frederik Rostrup forkort i denne Sag, og navnlig skal han have i Agt, at Hovedsagen, som er, om Brevet fra Stiffaderen til Børnene er saaledes gjort, at det bør for fulde at stande, bliver paadømt. Sm. T. 6, 289.

— Bevilling for Jørgen Nielsen, Borgemester i Horsens, der har et Tilgodehavende hos Jacob Thenower, Borger i Horsens, som opholder sig hos Fjenden, til at faa sin Betaling af Jacob Thenowers Gods, hvor han maatte finde det,

for hvad han lovlig kan bevise, at Jacob Thenower er ham skyldig, dog skal Øvrigheden, hvor Godset findes, forordne uvildige Mænd, som skal vurdere hans Gods billigt og forsvarligt. J. R. 8, 184. K.

1. Sept. (Kbhvn.). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Jens Christensen, Hospitalsforstander i Aarhus, paa Kronens Part af Korntienden af Koldt Sogn og Kronens og Kirkens Part af Korntienden af Holmb Sogn, hvoraf der aarlig til Aarhus Hospital skal svares 8 Ørte Rug og 8 Ørte Byg og til Aarhusgaard 3 Ørte Havre, hvilket er Kronens Part af Koldt Sognetiende, og af Holmb Sogn aarlig til Aarhusgaard 2 Ørte Havre og til Aarhus Hospital 4 Ørte Rug og 4 Ørte Byg, hvilket er Kronens Part af Holmb Sognetiende. Desuden skal han aarlig yde Kirkeværgerne i Holmb Sogn lige saa meget Korn, som han giver af Kronens Part af Holmb Sognetiende, altsammen at levere Lensmanden paa Aarhusgaard, Hospitalsforstanderne og Kirkeværgerne for Holmb Kirke inden Fastelavn. Udt. i Tb. 119 b.

2. Sept. (—). Miss. til Hans Lindenov om, at hans Gods, Bønder og Tjenere paa Fyen maa være fri for Indkvartering. K. Udt. i Sj. T. 24, 117.

— Miss. til Hendrik Vind. Kongen har af hans Skrivelse erfaret Flaadens Tilstand. Han skal straks sende de fire Skibe Spes, Lindormen, Patientia og St. Anna til København, hvorfor Kongen med Leoparden sender Folk, som skal føre Skibene til København, hvis disse ikke kan komme frem uden disse Folk. Med de samme Skibe skal han sende Christopher Movat, Viceadmiral. Ligeledes skal han i den første lyse Maane efter Mikkelsdag forføje sig til København med alle de andre Skibe undtagen Marekatten, Galejerne og Slupperne, der skal blive paa Elben og overvintre dér. Han skal forordne Tyge Christensen og en anden god Kaptejn, som skal blive ved disse Skibe. K. Sj. T. 24, 117.

— Miss. til Dr. Hans Reisener, Knud Marcorsen og Simon Surbeck om snarest at optage nærværende Christoffer Aagesen, der en Tid lang har tjent Kongen som Snedker, men nu paa Grund af Alderdom og Svaghed ikke mere kan tjene sit Brød, i Hospitalet for København og forholde sig med ham som med andre Hospitalslemmer. Sj. T. 24, 117.

2. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Jost Høg om at optage Niels Nielsen og Anders Nielsen, Sønner af Niels Ibsen af Kolding, i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig. Udt. i Sj. T. 24, 117 b. Orig.

— Ligelydende Miss. til samme om at optage 2 Sønner af Hr. Hans¹ i Harrested i Sorø Skole. Udt. i Sj. T. 24, 117 b. Orig.

— Ligelydende Miss. til samme om at optage Anders Schult og Hendrik Schult, Sønner af Frants Skrædder i Sorø, i Sorø Skole. Udt. i Sj. T. 24, 118. Orig.

— Ligelydende Miss. til samme om at optage Thommis Simsens Søn Gabriel Simsen i Sorø Skole. Udt. i Sj. T. 24, 118.

— Miss. til en Del af Lensmændene i Danmark og Norge². Da der ingen Len er ledige, hvormed de af Danmarks Raa-der, som har haft Forleninger i Jylland, kan forlenes, skal Lensmændene af Indkomsten af deres Len, enten de har det paa Regnskab eller paa Afgift, indtil videre hver Juleaften erlægge en Sum Penge til dem, indtil Len eller andet Middel vil falde. Sj. T. 24, 118. K. Orig. (til Frederik Rantzau, Arnsborg) i D. Kanc. og (til Henning Valkendorf med Datum 3. Sept.) i Landsark. i Odense. (Se CCD. IV. 421 og 768).

— Forordning, hvorved Forbudet mod Udførsel af Tømmer fra Norge hæves og den Told, som skal svares heraf, fastsættes. Sj. T. 24, 142³.

— Forordning om den rette Overholdelse af Bededage. Sj. T. 24, 147. K. Orig. (til Biskoppen over Fyens Stift) i Landsark. i Odense. (Tr.: Dsk. KL. III. 131 ff. CCD. IV. 421 ff. H. Paus: Kgl. Forordn. f. Norge 650 f.).

— Kgl. Konfirmation paa en den 13. Aug. 1628 mellem Lunde Domkapitel og Biellerup Sognemænd om Kaldelsen af en Kapellan til Biellerup sluttet Kontrakt. Sagen er forliget mellem dem af Hr. Anders Bilde til Rosendal og Tagge Thott til Eriksholm, Befalingsmænd paa Helsingborg

¹ Formentlig Hans Nielsen, Sognepræst til Slots-Bjærgby og Sludstrup S. ² De opregnes alle med Angivelse af Kontributionens Størrelse. ³ Tr.: H. Paus: Forordn. f. Norge 651 ff.

og Sølvitsborg Slotte, saaledes at den af Kapitlet kaldede Kapellan, M. Frants Rosenberg, beholder Biellerup Sogn, medens den af Biellerup Sognemænd kaldede M. Søren C. Brading leverer sit Kaldsbrev fra sig, mod at M. Frants giver ham den aarlige Afgift af det til nævnte Kapellani liggende Vikarie, nemlig 5 Pd. Byg, 19 Mark og 8 Tdr. Havre, og desuden 1 Pd. godt Korn, dog at Bønderne og Herligheden deraf i alle Maader følger M. Frants. Forliget skal kun gælde, saa længe M. Frants og M. Søren betjener disse Bestillinger. I Konfirmationen fastsættes, at M. Søren skal være M. Frants behjælpelig i samme Kapellanitjeneste, saaledes at Professionen og Gudstjenesten ikke i ringeste Maade eller nogen Time forsømmes. Sk. R. 4, 425 b.

2. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Christoffer Urne. Han har berettet, at Menigmand paa Femern ikke vil tilstede, at Oberst Henrik Holcks Ritmester Langfredts med sit Kompagni Ryttere optages dér paa Landet, og Indbyggerne paa Femern har hos Kongen andraget om, at de maa forskaanes for dette Rytteri og flere af Oberst Holcks Ryttere. Kongen har bevilget, at Indbyggerne paa Femern maa forskaanes baade for dette Kompagni og for, hvad der ellers af forskrevne Kompagni ligger paa Femern; derimod skal de dér paa Landet tage i Kvarter 500 Soldater til Fods, som skal blive dér indtil videre. Sm. T. 6, 290.

3. Sept. (—). Miss. til Hr. Anders Bilde. Han skal lade anholde alle de Skibe, Skuder og ballastede Bojerter, som nu findes i hans Len [Helsingborg] eller ankommer dertil, og holde dem samlede under Helsingborg, for at de kan indtage det Rytteri, som under Hynnekes Kommando ligger i Helsingborg, og som Kongen har forløvet, og føre det til de Steder, der befales. Sk. T. 5, 324.

— Miss. til Sigvordt Grubbe om at anholde alle Skuder og smaa Skibe i hans Len [Malmøhus] og holde dem samlede for Malmø, for at de kan indtage de to forløvede Kompagnier af Hynickes Rytteri, som ligger i Malmø, og dem, som ligger i Lund. Sk. T. 5, 324.

— Ligelydende Miss. til Hendrik Hvitfeldt om at anholde alle Skuder og smaa Skibe i hans Len [Landskrone] og holde dem samlede for Landskrone, for at de kan ind-

tage det forløvede Rytteri under Hønnickes Kommando, der ligger i Landskrone. Sk. T. 5, 324 b.

3. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Frederik Urne om at lade alle Skibe og Skuder, som nu findes i hans Len [Frederiksborg og Kronborg] eller med det allerførste ankommer dertil, arrestere og sende dem til Malmø, hvor de vil faa videre Befaling af Lensmanden. Sj. T. 24, 119. K.

— Ligelydende Miss. til Erik Rosenkrantz [Halmstad], Tage Thott Andersen [Laholm] og Mogens Gyldenstjerne [Varberg] om at sende Skuder fra deres Len til Helsingborg. Udt. i Sj. T. 24, 119. K.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Helsingborg. De skal tilholde Borgerskabet i Helsingborg at skaffe Proviant for 14 Dage til Hyneskes Rytteri, som skal indskibes dér for Byen, nemlig til hver 3 Ryttere 1 Td. Øl, 2¹/₂ Lispd. Brød i Kavringer, til hver Hest 1¹/₂ Td. Havre samt Hø og Vand, saa vidt de kan have fornødent. Hvad Rytteriet videre skal have, skal det selv skaffe sig. Den nævnte Proviant skal Lensmanden igen betale Borgerne af den halve Skæppe Skat af Rug og Malt, og, hvis det ikke strækker til, skal det betales dem à l'advenant af alle skaanske Len. Sk. T. 5, 322 b.

— Ligelydende Miss. til Borgemestre og Raad i Malmø, Ystad og Landskrone. Udt. i Sk. T. 5, 322 b.

— Miss. til Tage Thott Otsen, Tage Thott Andersen og Falk Lykke. Da det berettes, at to af Grev von Spinis Kompagnier, nemlig Kaptejn Jørgen Aliphants og Kaptejn Alexander Schinosides, er ganske svage, skal de lade understikke Kaptejn Jørgen Aliphants Kompagni under Kaptejn Frands Trafferss Kompagni, som er indkvarteret i Lund, og Kaptejn Alexander Schiernesides Kompagni under Kaptejn Sturets Kompagni, som er indkvarteret i Helsingborg, og siden lægge begge Kompagnier i Skaane, hvor det er bedst til Landets Forsvar. Sk. T. 5, 323 b.

— Miss. til samme. De skal lade følgende 4 Kompagnier: Grev von Spinis Livkompagni, Kaptejn Douglas's, Kaptejn Hoomes og Kaptejn Blaires Kompagni, understikke under Kaptejn Lindhays Kompagni, da de fire Kompagnier er ganske svage. Siden skal de lade Kompagniet henlægge paa de Steder, hvor det bedst kan ligge til Landets Forsvar. Sk. T. 5, 323 b.

3. Sept. (Kbhvn.). Oprejsningsbrev for Tagge Thott Otsen til Eriksholm, Embedsmand paa Sølvitsborg, til, som om Gerningen nylig var sket, at forfølge Sagen mod Arfved Simmensens, der for nogen Tid siden har dræbt en Person, ved Navn Hans N., som tjente en Mand, ved Navn Troels i Stangbye i Torne Herred, eftersom Sagen ikke er bleven forfulgt paa fersk Fod. Sk. R. 4, 426 b.

— Aab. Brev, hvorved det tillades Morten Vevitzer af Stockholm fra Ystad i Skaane at udføre 400 Tdr. Havre til Lybæk til Kongen af Sverrigs Rytteri, som ligger dér. Sk. R. 4, 426 b.

— Miss. til Palle Krabbe. Da Johan Friis til Øresløfgaard, der en Tid har været hans Værge, har berettet, at Palle Krabbe nu er kommet til den Alder, da han efter Loven skal være sin egen Værge, skal han modtage sit Værgemaal af Johan Friis og kvittere ham derfor. Sk. T. 5, 323.

— Miss. til Ifver Krabbe Tagesen. Da Johan Friis til Øresløfgaard, der en Tid har været Værge for hans Søster Jomfru Else Krabbe, har begæret at maatte blive fritaget for dette Værgemaal, skal han rette sig efter at modtage Værgemalet for sin Søster af Johan Friis og kvittere denne derfor. Sk. T. 5, 323.

5. Sept. (—). Miss. til Bartholomeus Haagensen. Peder Sander, Raadmand i Malmø, har berettet, at han en Tid lang har været hans afdøde Hustrus Værge, og at han ikke kan blive entlediget for dette Værgemaal. Adressaten skal derfor med det første modtage Værgemalet, begive sig til Malmø og gøre det til Ende. Sj. T. 24, 119 b.

6. Sept. (Kronborg). Miss. til Hans Kemmer, Rotgiter paa Githuset i Helsingør. Han skal med al Il forfærdige de 6 Falkoner paa 1 Pd. Jern, som Kongen har bestilt hos ham, med deres tilhørende Gafler og straks lade 4 af de i Volgarst erobrede Falkoner, som opbevares paa Kronborg, levere paa Tøjhuset for Københavns Slot. K. Sj. T. 24, 119 b.

— Miss. til Palle Rodsten til Lundsgaard og Frederik Markdanner til Søegaard. Kongen har for kort Tid siden¹ bevilget

¹ 16. April 1628.

Eiler Qvitzov til Lykkesholm, Befalingsmand paa Rugaard, at han maa betale de Kreditorer, til hvilke han er Forlover for sin Svoger afdøde Falk Brahe og for afdøde Fru Pernelle Gyldenstjerne, med ustraffeligt Jordegods og Løsøre, da det i denne besværlige Tid falder ham vanskeligt at tilvejebringe rede Penge. Da disse Løfter og Gæld er ringe at regne imod alt hans Gods, har Kongen bevilget, at han ikke for denne Gælds Skyld skal være pligtig til efter Gældsforordningen at gøre Opbud paa alt sit Gods, da der dog desforuden kan ske Kreditorerne fyldest Betaling. De skal med det første uden Ophold eller Forhaling indstævne for sig Eiler Qvitzovs ovennævnte Kreditorer, nemlig Henrik von der Wisch, Eskil Gjõe til Turreby, Knud Gabrielsen til Hiulebjerg, Jacob Gabrielsen paa sin Søsters Vegne og Sigvort Gabrielsen til Krenkerup, Befalingsmand i Verne Kloster, taksere det Jordegods og Løsøre, som Eiler Qvitzov udlægger dem til Betaling, efter sædvanlig Takst og Værd og efter fyldest Udlæg og Likvidering skaffe ham hans udgivne Gældsbreve igen eller nøjagtig Kvittering, saa han uden Molestering kan blive fri for denne Gæld. F. R. 3, 417.

7. Sept. (Kbhvn.). Miss.¹ til Jørgen Vind. Da Kongen har befalet ham at paatage sig Værgemaalet for Christian Uldrik Gyldenløve og der blandt andet skal være noget Løsøre, som tilhører denne og som skal være ubrugeligt, skal han, naar Værgemaalet overleveres ham af Christoffer Urne til Aasmark, Befalingsmand paa Aalholm Slot, af Byfogden i København lade sig tilforordne fire uvildige Dannemænd, som med en eller to Haandværksfolk af forskellig Slags, der forstaar sig paa Løsøre, billigt kan taksere det, saa vidt det kan eragtes utjenligt, og ikke videre. Siden skal han gøre sit Bedste for at sælge dette Løsøre og føre Pengene derfor til Regnskab paa Christian Uldriks Vegne. Sj. T. 24, 119 b.

— Miss. til Knud Grubbe og Laxmand Gyldenstjerne. Da Jahan Friis til Øresløfgaard nu med det allerførste skal leve fra sig Værgemaalet for Palle og Jomfru Else Krabbe, som han en Tid har haft, skal de være til Stede, naar Jahan Friis leverer Værgemaalet fra sig, paase, at der ved

¹ Jvfr. 19. April 1628.

Overleveringen sker Palle og Jomfru Else Krabbe, hvad billigt og ret er, bilægge de opstaaende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give Parterne det beskrevet under deres Haand og Segl. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sk. T. 5, 324 b.

7. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Tage Thott Otsen og Tage Thott Andersen. Da Kongen har antaget Axel Urup til Vogne som Ingeniør, skal de betale ham hans Besolding efter hans Bestillings Lydelse af Kontributionen, fra den 30. April sidstforleden at regne. Sk. T. 5, 325.

8. Sept. (—). Aab. Brev om Ophævelse af det almindelige Forbud mod Udførsel af alle Slags Korn og Proviant af Rigerne, med Undtagelse af Forbudet mod Udførsel af Rug og Flæsk, til uforbudte Steder. — 35 Breve. I Brevet til Hans Lindenov [Lensmand over Kalundborg Len] blev indført: „saavel paa vort Land Samsø som paa andre Steder“. Sj. R. 18, 335. Orig. (for Odensegaards Len) i Landsark. i Odense.

— Aab. Brev til Bønderne, hvem de end tjene, i Fyen, Sjælland, Smaalandene, Halland, Skaane, Bleking og Gulland om en almindelig Landeskat i begge Riger. NB. Fyen skal forskaanes for den halve Pengeskat, men udgive Madskatten helt. Sj. T. 24, 120. Origg. (til Bønderne i Kronborg, Frederiksborg, Abrahamstrup og Hvens Len) i Landsark. i Kbhvn. og (til Bønderne i Odensegaards Len) i Landsark. i Odense. (Se CCD. IV. 424).

— Aab. Brev til Bønderne over Fyen, Sjælland, Smaalandene, Halland, Skaane, Bleking og Gulland om en almindelig Madskat og Landehjælp. Sj. T. 24, 124. Origg. (til Bønderne i Kronborg, Frederiksborg, Abrahamstrup og Hvens Len) i Landsark. i Kbhvn. og (til Bønderne i Odensegaards Len) i Landsark. i Odense. (Se CCD. IV. 425).

— Aab. Brev til Købstæderne i Sjælland, Smaalandene, Halland, Skaane, Bleking og Norge om en almindelig Skat. Sj. T. 24, 125. Origg. (til Helsingør, Holbæk og Kalundborg) i Landsark. i Kbhvn. (Se CCD. IV. 425 og 758 ff.).

— Aab. Brev til Præsterne i Fyen, Sjælland, Smaaland-

dene og Skaane Stift om en almindelig Landehjælp og Madskat af Provster og Præster i Danmark. Sj. T. 24, 127. Orig. (til Præsterne paa Fyen) i Landsark. i Odense. (Tr.: Dsk. KL. III. 135. Se CCD. IV. 426).

8. Sept. (Kbhvn.). Aab. Brev til Præsterne paa Gulland om en Skat af 12 Rdlr. Sj. T. 24, 128 b. (Se CCD. IV. 427).

— Aab. Brev til Kapitlerne i Lund og Roskilde om en Hjælp af Kapitlerne i Danmark til Rigernes Defension og Krigsfolkenes Underhold. Sj. T. 24, 129. (Se CCD. IV. 427).

— Ligelydende aab. Brev til Kapitlerne i Norge. Udt. i Sj. T. 24, 130. (Se CCD. IV. 427).

— Miss. til Lensmændene¹ i Sjælland, Skaane, Fyen, Lolland og Falster om at lade de aabne Breve om en almindelig Landehjælp af Penge og Madskat af Bønderne og Gejstligheden læse og forkynde overalt i Lenet, selv ligne og lægge den, oppebære den og sende Pengene til Niels Krag til Trudsholm, Zahlcommissarius, og Madskatten til Proviant-huset i København. (I de fyenske Breve: Madskatten skal leveres til Jacob Ulfeldt til Urup, Rigens Kansler og Embedsmand paa Nyborg Slot, som siden skal uddele den efterhaanden efter Flaadens Fornødenhed). (Til Laurits Grubbe, Halsted Kloster: Madskatten skal leveres til Christoffer Urne, Aalholm Slot, som siden skal uddele den). Sj. T. 24, 121 b. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

— Miss. til Bisperne i Sjælland, Skaane og Fyen om at tilstille Provsterne det aabne Brev om Penge- og Proviantkontributionen og lade det læse og forkynde for Præsterne, ligne og lægge den, betids indkræve den og sende Pengene til Niels Krag til Trudsholm, Zahlcommissarius, og Provianten til vedkommende Lensmand. Sj. T. 24, 126 b.

— Miss. til Jens Høg om straks at lade det aabne Brev om Landehjælpen levere til Superintendenten paa Gulland, lade Skatten samle og sende den til Niels Krag til Trudsholm, Zahlcommissarius. Sj. T. 24, 129.

— Miss. til Lensmændene i Danmark. 1. Der tilstilles dem

¹ De opregnes alle med deres Len.

de aabne Breve til Købstæderne om Skatten og om Op-
hævelse af Forbudet mod Udførsel af Korn og Proviant,
undtagen [Rug og] Flæsk; de skal lade dem læse og forkynde,
have Tilsyn med Skattens Lignelse og Læggelse og tilstille Niels
Krag til Trudsholm, Zahlcommissarius, den. 2. De skal straks
inden Vinteren med Baade sende til København det Ved,
som endnu resterer af deres Len for ifjor og i Aar, da
Kongen ellers maa lade det indkøbe her for de dyreste Penge
til Brygning, Baging og Flaadens Behov, hvilket siden skal
tilregnes dem at betale. 3. De skal straks frigive de Skibe
og Skuder, som de efter den forrige Befaling¹ har anholdt.
4. Det berettes, at General- og Landkommissarierne mener,
at deres Tjenere og Bønder er fri for den senest paabudte
Skat, fordi de har faaet Breve om, at de skal være fri for Ind-
kvartering. Denne Frihed skal kun gælde Indkvarteringen,
men ikke den Skat, som paabydes, hvorefter de skal rette sig i
deres Regnskaber. — Mogens Kaas (København, om alt, d. v. s.
Punkt 1—4²), Frederik Urne (Kronborg, Punkt 1, 2 og 4),
Gabriel Kruse (Roskilde), Ernst Normand (Antvorskov), Palle
Rosenkrantz (Vordingborg) (alle 4 Punkter), Christoffer Urne
(Nykøbing, Aalholm, P. 1, 2 og 4), Peder Basse (Møen, alle 4
Punkter), Sigvort Grubbe (Malmøhus), Hr. Anders Bilde (Hel-
singborg) og Hendrik Hvitfeldt (Landskrone) (P. 1, 2 og 4),
Tage Thott Ottesen (Sølvitsborg), Malte Juel (Christianopol),
Tage Thott Andersen (Laholm), Erik Rosenkrantz (Halmstad),
Mogens Gyldenstjerne (Varberg) (alle 4 Punkter), [Jens Sparre]
(Bahus, P. 2), [Marquor Bilde] (Rugaard), [Frederik Reedtz]
(Tryggevælde), [Jacob Ulfeldt] (Ringsted) (P. 1 og 4), [Jørgen
Urne] (Christianstad, P. 1, 3 og 4), [Henrik Gyldenstjerne],
(Helnekirke³, P. 4), Mogens Pax (Holbæk), Claus Daa (Drags-
holm), Laurits Grubbe (Halsted Kloster), Jacob Ulfeldt (Nyborg),
Jørgen Brahe (Hagenskov), Gregers Krabbe (Hindsgavl), Chri-
stoffer Ulfeldt (Tranekær), Henning Valkendorf (Odensegaard)

¹ 23. Juni 1628. ² Ved hver Lensmands Navn er tilføjet An-
givelse af, hvilke Punkter der er medtaget i Brevet til ham (om alt,
ingen Ved, ingen Skuder o. s. v.). De er her for Kortheds Skyld beteg-
nede med Tal. ³ Sj. T. har Fejlskrift: huer kirke.

(P. 1, 3 og 4), Frants Rantzau [Statholder] (P. 4), Jens Høg (Gulland) og Holger Rosenkrantz [Bornholm] (P. 1 om Korn). Sj. T. 24, 130. K. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

8. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Lensmændene i Fyen om at lade medfølgende aabne Brev om Ophævelse af Forbudet mod Udførsel af Korn og Proviant, undtagen Flæsk, læse og forkynde i deres Len, hvor det gøres behov. De skal straks løsgive de Skibe og Skuder, som de efter Kongens forrige Befaling¹ har anholdt. Det berettes, at General- og Landkommisarierne mener, at deres Bønder og Tjenere skal være fri for den sidst paabudne Skat formedelst et Brev, som de har faaet om, at de skal være fri for Indkvartering. Denne Frihed skal ikke regnes videre end for Indkvartering og ikke for den paabudne Skat, hvorefter de skal rette sig i deres Regnskab. F. T. 4, 36 b.

9. Sept. (—). Søpas for Hogen Holmb, Kongens Skibskaptejn, med Kongens Galej den nerlandts Galeje paa Rejsen fra København til Stralsund, hvorhen han skal ledsage en Ammunitionsskude, hvorefter han skal begive sig til det Nye Dyb, blive liggende dér til videre Ordinans og have Tilsyn med, at ingen af Fjendens Skuder kommer ud derfra. Orig.

11. Sept. (—). Miss. til Tønne Friis. Han har for nogen Tid siden² faaet Kongens Befaling om at overtage Værgemaalet for Hans Uldrik Gyldenløve, som Jens Høg til Vang, Befalingsmand paa Gulland, har forestaaet. Da dette endnu ikke er sket, skal han snarest til Kancelliet indsende sin Erklæring om, hvorfor det ikke er sket. Sj. T. 24, 131 b.

— Miss. til Mogens Kaas. Da der er opstaaet Trætte mellem Envold Rasmussen, Borgemester i Køge, og Claus Thosmede, Raadmand sammesteds, og Kongen har anset det for raadsomt, at denne tvistige Sag skal forelægges for Kongen og Danmarks Riges Raad, som nu er til Stede her, skal han tilholde Parterne at møde i Rette for Kongen og Danmarks Riges Raad den 22. Sept. i København. Ligeledes skal han tilsiige Christen Pedersen, Borgemester i Køge, og

¹ 13. Aug. 1628.

² 3. Febr. 1627.

Gregers Hansen, Raadmand sammesteds, at møde her til den nævnte Tid og medtage Raadstuebogen, hvoraf samme Sags Lejlighed klarligen kan erfares. Sj. T. 24, 131 b.

11. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Jens Høg. Hendrik Pedersen og Jens Olufsen, det gullandske Kompagnis forrige Købmænd, har berettet, at de er blevet opholdt en lang-sommelig Tid med deres Regnskaber, saa at de ikke kan komme til nogen endelig Ende med deres Regnskabers Klarering med Kompagniets Forvaltere i Helsingør og Helsingborg, og at Borge-mestre og Raad i Visby selv participerer i samme Kompagni. De har nu andraget om, at det maa blive paalagt Jens Høg at gennemgaa disse Regnskaber¹. Han skal derfor tage nogle andre upartiske Dannemænd til sig og med det første gennemgaa disse Regnskaber. De opstaaede Tvistigheder skal de forlige i Mindelighed eller afgøre dem ved en endelig Dom og give Parterne deres Afgørelse beskreven under deres Haand og Segl. Sk. T. 5, 325 b.

— Miss. til Sigvordt Grubbe [Malmøhus] og Hendrik Hvitfeldt [Landskrone]. Det berettes, at Adelens Tjenere ved Ystad med stor Uvillighed har arbejdet paa Værket ved Ystad, og at Kronens Tjenere nægter at deltage i Arbejdet. De skal tilholde Kronens Tjenere at gøre deres Part af dette Arbejde færdig inden Vinteren, saafremt de ikke vil lide Tiltale og straf-fes. Sk. T. 5, 326.

12. Sept. (—). Miss. til Jørgen Seefeld. Det berettes, at han har modtaget noget Gods, som tilhører Jacob Hollænder, Borger i Horsens, og som denne har sendt til Samsø fra Jylland. Da han nu paa Jacob Hollænders Vegne har an-søgt om, at samme Gods maatte leveres til Jacob Hollænders Svoger, som er dér i Landet, skal han snarest indsende Erklæ-ring til Kancelliet om, hvorledes det har sig med samme Gods, sammen med en Designation paa Godset. Sj. T. 24, 132. K.

— Miss. til Kapitlet i Roskilde. Christoffer Urne til Aasmark, Embedsmand paa Aalholm Slot, har berettet, at Ka-pitlet har anmodet ham om at vedligeholde flere Residen-ser i Roskilde end hans Formænd og han selv hidtil har gjort.

¹ I Sk. T. er der her sprunget et Stykke over.

De maa hverken i denne eller andre Maader besvære Christoffer Urne videre end hans Formænd, der har været forlenet med samme gejstlige Gods i Kapitlet som han, da Kongen har bevilget ham alt det gejstlige Gods, som han har i Forlening i Kapitlet, med samme Vilkaar, Privilegier og Friheder, som han havde det, da han var i Rentekammeret. Sj. T. 24, 132 b. K.

12. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Tolderne i Sundet om at lade Kongen af Frankrigs nærværende Falkonerer faa 18 Falke af dem, der føres gennem Sundet. Betalingen for Falkene skal de føre sig til Regnskab, hvorefter den skal godtgøres dem i deres Regnskab. K. Sj. T. 24, 133.

— Ligelydende Miss. til samme om at lade Kongen af Englands Falkonerer faa 12 Falke. Orig. (Bilag til Øresundstoldregnskaberne). K. Sj. T. 24, 133.

— Miss. til Sigvordt Grubbe. Da der er opstaaet Trætte mellem Borgemestre og Raad og det gemene Borgerskab i Malmø, har Kongen bestemt at foretage og forhøre Sagen for sig og Danmarks Riges Raad, som nu er her til Stede. Han skal tilholde Borgemestre og Raadmænd samt Borgerskabet i Malmø at møde i Rette for Kongen og Raadet den 22. Sept. Sk. T. 5, 326.

— Miss. til Niels Krag. Da Kongen har ladet aftakke Oberstløjtnant Hönnecken og hans Ryttere, skal han betale ham og hans Ryttere indtil den Tid, da deres Lønning sidst var forfalden, og ikke videre, og tilholde Rytterne at betale i deres Kvarter, hvor de har ligget. Sk. T. 5, 326 b.

— Miss. til Christoffer Urne. Det tillades Hospitalet i Nykøbing at tilforhandle sig det Gods, som Anna Brahe til Sonnerup, Mandrup Parsbergs Enke, nu har i Falster. Han skal paa Hospitalets Vegne gøre Køb med hende om forskrevne Gods og ramme Hospitalets Gavn og Bedste. Sm. T. 6, 291.

13. Sept. (—). Miss. til Gabriel Kruse. Det berettes, at der skal være en Herredsfoged i Tune Herred i hans Len [Roskildegaard], som i Drik og Sværgen stedse lader sig befinde og desuden tiltales saaledes for Gæld, at han ikke selv kan betjene sin Bestilling, men altid maa bruge en Substitut, som kan sidde paa Tinge for ham. Da denne vil antage sig samme Bestilling, hvis der herfor bevilges ham en Ødegaard, som kun skylder 2 Pund Korn, i Tune By i Gabriel Kruses Len frit

skal han afsætte Herredsfogden fra Bestillingen og lade nævnte Person faa Bestillingen, hvis han ellers kan eragtes dygtig dertil. Den anden Gaard, som Herredsfogden tilforn har haft for sin Bestilling, skal han lægge ind under Roskildegaaards Len, indskrive den i Jordebogen og gøre rigtig Rede og Regnskab for den. Sj. T. 24, 133. K.

13. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Palle Rosenkrantz. Dr. Thommis Fincke har for nogen Tid siden¹ faaet Bevilling paa, at der maa udlægges ham Tienden af saa mange Gaarde, som der er indtaget til Bielleringgaards Avl. Da dette endnu ikke er sket, skal Palle Rosenkrantz forholde sig efter den forrige ham derom givne Befaling. Sj. T. 24, 133 b. K.

— Bevilling for Hans Tanche, Borgemester i Haderslev, der en Tid lang har opholdt sig i Kalundborg i Sjælland, til at begive sig til de Steder i Danmark, hvor han bedst mener at kunne søge sin Næring. Ligeledes bevilges det Maren, Enke efter tidligere Borgemester i Haderslev Laurits Hansen, at hun maa tage til sig Arven efter hendes afdøde Husbonde, der er bleven inventeret af Borgemestre og Raad i Kalundborg, og begive sig med den til hvilke Steder i Danmark hun selv lyster, dog saaledes, at Arven bliver de rette Arvinger forbeholdt, naar de kommer til Stede. J. R. 8, 184 b.

14. Sept. (—). Miss. til Christoffer Ulfeldt. Da Kongen har bestemt, at hans Kaptejn Johne Sinclair med sine underhavende Soldater skal ligge paa Langeland, skal han lade dem indkvartere paa de dertil bedst egnede Steder. Der tilsendes ham Mønsterrullen over de nævnte Soldater. F. T. 4, 37.

15. Sept. (—). Instruks for Gabriel Kruse til Hiuleberg, Embedsmand i Roskilde, som Admiral i Østersøen med den øverste Kommando over saavel de Skibe, med hvilke han udsendes, som over de tidligere dertil udsendte Skibe. Han skal først begive sig til Femern og der indtage Kaptejn Winklers Kompagni til Fods samt flittigt forespørge sig, om Fjenden har samlet Skibe og Skuder. Siden skal han forføje sig for Wismar, Rostock og Nyenstad², Nye Dyb³ og andetsteds, hvor han maatte høre, at Fjenden har Skibe og Skuder, og gøre sin største Flid

¹ 4. Maj 1625.

² Nienstädt.

³ Neutief.

for at bemægtige sig dem eller skyde dem i Brand eller i Sænk og tilintetgøre dem. Naar Skibet Raphael sendes til ham, skal han sende Justitia hjem. Mynden skal han straks sende hjem. Han skal blive i Søen, saa længe den ham medgivne Proviant strækker til og Vinteren tillader det, og han maa ikke begive sig til nogen Havn, med mindre Nøden kræver det. Naar Vinteren kommer, skal Hummeren, Haren, Sælhunden, Flyvende Fisk, Gribben, Trost og de fire Galejer, som ligger i det Nye Dyb, indlægges for Nakskov, de andre Skibe skal sendes til København. Sj. R. 18, 335 b.

15. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Falk Gjoe. Han har for nogen Tid siden¹ faaet Kongens Befaling til gode Mænd om at aabne nogle Brevkister og Skrin, som staar i Gundersleffholms Sognekirke under Forsegling, og deraf tage de Breve, som vedkommer Bolderupgaard og med Rette tilhører ham. Det berettes nu, at Christoffer Gjoe, Embedsmand over Augdesiden, er højlig interesseret deri. Han maa derfor aldeles ikke befatte sig dermed, før Christoffer Gjoe underrettes om, naar disse Kister og Skrin skal aabnes, saa at denne eller hans Fuldmægtig kan være til Stede. Sj. T. 24, 134. K.

— Miss. til Jacob Ulfeldt, Landsdommer. Sognemændene i Jonstrup Sogn i hans Len [Ringsted] har berettet, at han har bortstedt deres Sognetiende, som deres for nogen Tid siden afdøde Sognepræst har haft i Fæste. Han skal med det første indsende sin Erklæring herom til Kancelliet. Sj. T. 24, 134 b. K.

— Miss. til Ernst Normand. Han har begæret kgl. Bevilgning paa, at en Gaard i Haldangermagle i Antvorskov Len, som bebos af Oluf Jensen, maa forordnes til Residens for Herredsfogden sammesteds Christoffer Nielsen, da Gaarden ligger belejligt for den, som skal betjene samme Bestilling. Kongen bevilger dette, dog skal Herredsfogden aarlig i rette Tid til ham, eller hvem Lenet er betroet, paa Kongens Vegne indsende den Landgilde, som ydes mere end Landgilden af den Gaard, der tidligere laa til Herredsfogdens Bestilling. Han skal

¹ 28. April 1628

lade Oluf Jensen uden Fæste faa sidstnævnte Gaard i Stedet for den, som han afstaar til Herredsfogden. Sj. T. 24, 134 b. K.

15. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Borgemestre og Raad i Helsingør. Hendrik Fyren den Unge, Vinhandler i København, har berettet, at han for nogen Tid siden har laant Johannes Paludanus, den Gang Indvaaner i Helsingør, 500 Kurantdlr., som var Børnepenge, for hvilke han var Formynder, for hvilke Penge Paludanus satte ham sin Gaard i Pant efter sit Pantebrevs Lydelse. Da Johannes Paludanus nu opholder sig hos Fjenderne i Nørrejylland, har Hendrik Fyren givet ham 6 Ugers Varsel for hans Brofjæl i Helsingør til Opbud, Vurdering, Indførsel og Dom, hvilket er afslaaet ham. Da det er billigt, at Hendrik Fyren forsikres for samme udlaante Børnepenge, skal de lade det begyndte Kald bevilges og Varsel tilstilles ham, saa han til videre Forsikring kan faa Indførsel og Udlæg i Pantet for Hovedstol, Rente og Omkostninger, de umyndige Børn til Bedste og ham uden Skade efter Johannes Paludanus's Forpligtelses Indhold. Sj. T. 24, 135.

— Miss. til Hans Lindenov. Kongen har tilladt Fru Margrete Rosenkrantz¹ til Hundslund, at hun maa have sit Op- hold paa Kongens Jagtgaard Avindsøe² i Kalundborg Len. K. Udt. i Sj. T. 24, 134 b.

— Miss. til Hans Lindenov, Otte Pogwisch, Christoffer Urne, Borkert Rud og Christoffer Stensen om at anordne, at de paa Falster indkvarterede engelske Folk faar Skjorter, Strømper og Sko, hvis de trænger til det. De skal tilholde Bønderne sammesteds at bidrage til Underholdningen af de Soldater, der allerede er indkvarteret eller herefter indkvarteres dér, for at saadan Bekostning ikke skal falde alene paa Købstæderne, der derved med Tiden kunde ruineres. Sm. T. 6, 292.

16. Sept. (—). Aab. Brev om, at Provsten og Præsterne paa Samsø maa være fri for Indkvartering. Sj. R. 18, 336.

— Aab. Brev, hvorved Kongen til Jahan Bødker von

¹ Enke efter Hans Lindenov og Moder til Adressaten.
Avindse = Agnsø, Skippinge H.

² Sj. T.

Dellen og Lourents Møllengracht, Borgere i København, og deres Arvinger til evindelig Ejendom overdrager Kronens Mølle, kaldet Bredemølle, i Lyndbye Sogn i Sokkelunds Herred i Københavns Len med al dens tilliggende Jordsmon og Ejendom til en Krudtmølle. Naar de ikke bruger den til Fabrikation af Krudt, skal det være dem tilladt at bruge den til Mel, Malt o. a. desl. Desuden tillades det dem at indrette en Hestemølle dér udelukkende til at gøre Krudt. De og deres Arvinger skal aarlig af Møllen give Kronen til Landgilde 1 Læst Mel, 2 Pund Rug, 1 Bolsvin, 4 Mark Gæsteri, 1 Lam, 1 Gaas, 4 Høns og $\frac{1}{2}$ lød. Mark. Naar der paabydes Skat, skal de af Møllen give det samme som andre Møller. Dersom de og deres Arvinger ikke holder Møllen ved Magt eller ikke betaler deres Landgilde i rette Tid, skal dette Benaadningsbrev være forbrudt. Sj. R. 18, 336.

16. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Frederik Urne til Alslef, Befalingsmand paa Frederiksborg. Der har hos Kongen været en fattig Mand af Lyndby i Frederiksborg Len, ved Navn Jens Nielsen Degen, som har beklaget sig over, at han har haft en Tjenestekar, der har skikket sig utilbørligt i hans Tjeneste, saa at han har været nødsaget til at lade ham sætte i Jern og Hæfte, hvorefter det befindes, at samme Karl tilforn har ihjelslaaet en Kvinde i Undløse¹ Sogn i Mieløse Herred og derfor er svoren fra sin Fred. Da Jens Nielsen Degen nu ikke er ved den Formue, at han kan lade Karlen rette, skal Lensmanden lade ham rette og føre til Regnskab, hvad der anvendes derpaa. Orig. i Landsark. i Kbhvn. Sj. T. 24, 136.

—² Miss. til Borgemestre og Raad i København om at afgøre en Trætte mellem David Balfur, Kongens Skibsbygger, og Lisbet Bertels i København. Sj. T. 24, 136 b. (Tr.: KD. V. 106 med Datoen: 6. Sept.).

— Miss. til Jens Høg. Falk Lykke til Bollerup, Befalingsmand over St. Peders Kloster i Lund, har berettet, at han har noget Tilgodehavende hos Hans Kruse og Baltser Smid, Borgemestre i Visby, og Hermand Smids, Borger

¹ Ondløse S., Merløse H. Sj. T. har Vedløse. ² Datoen er usikker, men maa vistnok læses som 16. Brevet er indført mellem 16. og 17. Sept.

sammesteds, og at han eller hans Fuldmægtig med første Lejlighed agter sig til Visby for at indfordre dette Tilgodehavende. Jens Høg skal tilholde de nævnte Mænd at betale Falk Lykke uden Vidtløftighed og være ham eller hans Fuldmægtig behjælpelig med uden Ophold at faa den Restance, der endnu tilkommer ham dér paa Landet. Sk. T. 5, 326.

16. Sept. (Kbhvn.) Miss. til Fru Sophie Lindenov. Denne Brevviser Fredrik Christoffersen har berettet, at han af hendes afdøde Husbonde Knud Gyldenstjerne er bleven kastet i Fængsel og forurettet i andre Maader, som hun kan se af hans medfølgende Supplikation. Hun anmodes om med det første at indsende Erklæring herom til Kancelliet. J. T. 8, 176 b.

17. Sept. (—). Forordning om Oprettelse af en Skole ved Holmens Kirke i København. Sj. R. 18, 336 b. (Tr.: Hofmans Fundat. 9, 365. Dsk. KL. III. 135. KD. III. 74 f. CCD. IV. 427).

— Bevilling for Skipper Anders Naas¹ til at sejle til Reden for Verneminde og dér indtage Øl og Proviant og føre det til Kongen af Sverrigs Lejr. Sj. R. 18, 337 b.

— Ligelydende Bevilling for Joakim Nineder. Udt. i Sj. R. 18, 337 b.

— Bevilling for Vilhelm von Eichen til at føre to Skibsladninger med Salt og Sild til Stettin og derfra igen nogen Ammunition til Kongen af Sverrigs Behov. Udt. i Sj. R. 18, 337 b.

— Bevilling for Morten Schrøder, Skipper af Rostock, der i Sommer har været brugt til nogle Rejser med sin Skude i Kongens og Rigens Tjeneste, til at beholde sin Skude, der var forbrudt. Dog skal han med sin Skude afholde sig fra Tilførsel og Fraførsel til og fra de af Fjenden besatte Steder. Hvis han forser sig herimod og bliver paagrebet, skal alt, hvad han fører med sig, være forbrudt. Sj. R. 18, 338.

— Miss. til Claus Daa og Hans Lindenov. De skal inden førstkommende Mortensdag foretage Regnskaberne over de af Adelen bevilgede Skatter, undersøge, om der endnu re-

¹ Overskriften: Näas.

sterer noget deraf og da hvor meget, og siden erklære sig derom til Kongen. Sj. T. 24, 137. K.

17. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Lensmændene¹, Ritmestrene og saa mange, som har faaet Befaling til at oppebære Skat. De skal inden førstkommende Mortensdag gøre Claus Daa til Borrebye og Hans Lindenov til Hundslund, Embedsmænd paa Dragsholm og Kalundborg, Regnskab for Penge og Korn, som de har oppebaaret af Adelen. Sj. T. 24, 137. K. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

— Miss. til Peder Basse. Kongen har bevilget Kaptejn Bellin, at han skal have Rendezvous paa Møen. Han skal have flittigt Indseende med, at denne og hans Soldater forholder sig, som det sig bør. Borgerne og Bønderne dér paa Landet skal, enhver efter deres Formue, lægge til, saa at Soldaterne kan faa deres Lønning, indtil den paabudne Skat indkommer, hvilket siden skal afkortes dem i det, de skal udgive i Skat. Sj. T. 24, 138. K.

— Miss. til Sigvord Grubbe. Nærværende Brevviserske Johanne, David Cornelesens Enke, Borgerske i Malmø, har berettet, at hendes afdøde Husbonde har lovet at indlægge 100 Rdlr. i det ostindiske Kompagni, og at hun tiltales ved Retten for samme 100 Rdlr., og hun har andraget om, at der, da hendes Husbonde er død, maa blive givet hende Respit til førstkommende Paaske paa samme Penge. Han skal ordne det saaledes, at hun faar Respit paa de 100 Rdlr. til førstkommende Paaske; dersom hun da findes forsømmelig og ikke erlægger Pengene, skal disse indfordres ved Retten med Rente og Skadegæld. Sk. T. 5, 327.

18. Sept. (—). Bevilling for Stephen Rode til fra Sjælland og Fyen at udføre 150 Staldøksne. Udt. i Sj. R. 18, 338.

— Aab. Brev, hvorved Claus Daa til Borrebye, Embedsmand paa Dragsholm Slot, paa Livstid faar overdraget en Ø i Dragsholm Len, kaldet Hesseløe, som afdøde Hr. Giert Rantzau til Bredenburg hidtil har brugt. Han skal derfor

¹ De opregnes alle.

aarlig give Kongen en smuk, ung, velvoksen Fole, som han skal levere til Kongens Berider paa Antvorskov. Sj. R. 18, 338.

18. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Claus Daa (Sjælland), Mogens Kaas (Fyen), Hans Lindenov (Lolland og Falster) og Tage Thott Ottesen (Skaane). Da det formenes, at en Del af Købmændene skal have en stor Mængde gammelt Korn liggende, skal de, hvis de kan træffe saadanne, akkordere og handle med dem om, at de skal undsætte Fæstningen Glückstadt med noget Rug, Mel eller Malt og derfor igen modtage nyt Korn, naar det er udtærsket, hvilket det tillades dem at udføre til fremmede Steder, dog ikke til de Steder, som Fjenden har bemægtiget sig. Hvis Adressaterne kan komme i Akkord med nogen, skal de straks fragte Skibe og Skuder, som kan føre det til Glückstadt, saa det ufejlbarligt kan komme dertil inden Vinteren. Sj. T. 24, 138. K.

— Miss. til Generalkommissarierne, Claus Daa (Sjælland), Mogens Kaas og Jacob Ulfeldt (Fyen), Hans Lindenov (Lolland og Falster) og Tage Thott (Skaane). Kongen agter igen at ophæve Forbudet mod Udførsel af alle Slags Korn og Proviant, men da det formenes, at Rugen¹ i Aar ikke er ret vel vokset, skal de med det første til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorledes Rugen er vokset i deres Landsdel, og om de mener, at Forbudet mod Udførsel af Rug kan ophæves. K. Sj. T. 24, 138 b. Orig. (til Jacob Ulfeldt og Mogens Kaas).

— Forordning om Restancer hos Lensmænd og Toldere og om Adelsmændenes Ret til herefter selv at sætte deres Bønder i Skat. Sj. T. 24, 148. K. (Tr.: CCD. IV. 429).

— Miss. til Sigvordt Grubbe [Malmøhus] og Hendrik Gyldestjerne [Froste Herred og Helnekirke] om at tilholde Kronens Tjenere inden Vinteren at gøre deres Part af Arbejdet paa Værket ved Ystad færdig, saafremt de ikke vil lide Tiltale og Straf. [Enslydende med Miss. af 11. Sept. til Sigvart Grubbe og Henrik Hvitfeldt]. Sk. T. 5, 327 b.

— Miss. til Jacob Ulfeldt, Rigens Kansler, om igen at løs-

¹ Sj. T. har urigtigt: nogen (for rogen).

lade de Skuder, som efter Kongens tidligere Befaling¹ er blevne anholdte paa Fyen, da Kongen denne Gang ej behøver flere. F. T. 4, 37 b.

18. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Jacob Ulfeldt, Rigens Kansler, og Mogens Kaas. Det berettes, at det undertiden tildrager sig, at der paa Fyen mangler Penge til den indkvarterede Garnisons Underholdning. Naar dette sker, skal de enten selv eller ved de andre Lensmænd forhandle med Bønderne og andre Stænder om at gøre Forlæg² af deres Formue, for at Folket kan blive betalt, hvilken Forstrækning skal afkortes dem i deres Skatter og andre Udgifter, som paalægges efter deres eller Lensmændenes Breve. F. T. 4, 37 b³.

—⁴ Miss. til Henrik Hvitfeldt til Lilløe og Fredrik Urne til Alsløf, Embedsmænd paa Landskrone og Frederiksborg. Da Hr. Anders Bilde til Rosendal, Embedsmand paa Helsingborg, har begæret 4 af Kronens Gaarde af Herrisvad Klosters Gods i Skaane i Staasted⁵ By i Stenstad Sogn i Asbo Herred, af hvilke en kaldes Kløfve og en Gryderød, til Mageskifte for 1 Gaard, kaldet Pederstrup, i Høye Sogn og 1 Gaard i Broby By og Sogn, og, hvis dette ikke er tilstrækkeligt, straks vil gøre videre Udlæg, skal de med det allerførste til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Sk. T. 5, 333 b.

19. Sept. (—). Bevilling for Jomfru Lisbet Bilde til, at to af hendes Gaarde, der ligger ved Køge, maa være fri for Indkvartering, Skat og anden Tynge, ligesom andre af Adel har deres Ugedagstjenere. Udt. i Sj. R. 18, 338 b.

— Forordning om Forbud mod Udførsel af Salpeter og Krudt. Sj. T. 24, 150. K. (Tr.: CCD. IV. 431 ff.).

— Bevilling for Henrik Hagentorn af Lybæk til fra

¹ 13. Aug. 1628. ² Forskud. ³ I F. R. 3, 418 er efter 23. Sept. indført en Overskrift til en Befaling til samme om Penge til Betaling af Krigsfolket og Soldaterne paa Fyen. Formodentlig har Skrивeren fejlagtigt været ved at indføre ovenstaaende Miss. dér, men har opdaget sin Fejltagelse. ⁴ Indført i Sk. T. imellem 15. og 18. Okt. ⁵ Fejlskrift for Stenstad.

Nakskov til Lybæk at udføre en Skude med 40 Læster Byg. Sm. R. 5, 116.

19. Sept. (Kbhvn.). Miss. til en Del af Adelen. Da Gud har bortkaldt Kongens unge Datter Frøken Maria Katharina og Kongen agter at lade hendes Lig nedsætte i Slotskirken i København førstkommende 26. September, anmodes de om at forføje sig til København den 25. Sept. og siden om Andendagen med deres Nærværelse ære Nedsættelsen. — Mogens Kaas, Laurits Ebbesen, Jacob Ulfeldt (Ringsted), Mogens Pax, Ernst Normand, Axel Arenfeldt, Jørgen Arenfeldt, Frederik Parsberg, Jørgen Grubbe, Tygge Kruse, Christian Grubbe, Frederik Reedtz, Frederik Urne, Sigvort Grubbe og Hendrik Hvitfeldt. K.¹ Sj. T. 24, 139.

— Miss. til Malte Juel og Jørgen Urne. Falk Lykke til Bollerup, Befalingsmand i St. Peders Kloster, har berettet, at han efter Kongens Befaling har erlagt en Sum Penge til nogle Soldater med deres Officerer, der er sendt op til ham af Kongen i Garnison i Christianopol, som han for lang Tid siden har mistet², og at han, da han ikke selv havde videre Penge at forstrække, har ladet Soldaterne forlægge hos Borgerskabet sammesteds og ladet levere Borgerne Malt, Rug, Ærter m. m., som Kongen har sendt dertil til Soldaternes Ugekost og Underhold, saa vidt disses Lønning kunde strække til, indtil der kom Penge op. Falk Lykke mener, at en Del af de Borgere, som har taget Soldaterne i Kost, har optaget mere af denne Proviant, end Soldaternes Maanedslønning strækker til, og Soldaterne har beklaget sig over, at nogle af Borgerne er omgaaedes noget utilbørligt med Udspisningen, med meget andet, som de kan erfare af begge Parter. Falk Lykke har begæret en Befaling til Adressaterne om at tage Parterne for sig og forhøre dem. De skal stævne Falk Lykke, Borgerne og Soldaterne for sig og hjælpe Falk Lykke til hans Ret, for at han igen rigtigt kan faa, hvad han har forstrakt Borgerne og Soldaterne med. De skal endvidere gøre Overslag over,

¹ Paa K. er tilføjet: NB. Hustru og Jomfr. NB. Bestillinger at forrette, Sørgeklæder. ² Falk Lykke var Lensmand over Kristianopol Len, indtil det fra 1. Maj 1625 overdroges til Malte Juel.

hvor meget Soldaterne har til Rest af deres Afregning, naar Falk Lykke har faaet, hvad han efter Kongens Befaling har forstrakt Borgerne og Soldaterne med baade paa Kongens og paa egne Vegne, hvorefter den øvrige Rest, som kan tilkomme Soldaterne af Kongen, skal komme Borgerskabet tilgode for det Øl og den Mad, hvormed de har forstrakt Soldaterne til disses nødvendige Underhold. Sk. T. 5, 327 b.

19. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Palle Rosenkrantz til Ørup og Hendrik Gyldenstjerne til Svanholm, Landsdommer i Skaane og Befalingsmand i Frøste Herred og Helnekirke. Da Ifver Krabbe til Jordbierg har begæret i Skaane i Malmøhus Len 1 Gaard i Kielstrup, 1 Gaard i Store Jordbierg, begge i Kielstrup Sogn, til Mageskifte for 2 Gaarde i Valdby i Claustrup Sogn, 1 Gaard i Aaby Sønder By i Aaby Sogn, endvidere af Lunde Kapitels Gods 1 Gaard i Kielstrup, 4 Gaarde i Store Jordbierg, 1 Gaard i Lille Jordbierg, 2 Gaarde i Tourup, alle i Kielstrup Sogn i Vemminghøj Herred, til Mageskifte for 1 Gaard i Før-sige By og Sogn, 1 Gaard i Querneby, begge i Oxie Herred, 1 Gaard i Øster Torp, 1 Gaard i Espe, 1 Gaard i Isie, 1 Gaard i Simting¹, og endvidere af Lunde Kapitels Gods har begæret 5 Gaarde i Store Beding, alle i Vemminghøj Herred, til Mageskifte for fuldt Vederlag efter Kapitels Nøje, skal de med det første besigte begge Parters Gods, og da Bispem i Lund nu har Tienden af de 5 Gaarde i Oxie Herred², som Ifver Krabbe begærer af Kapitlet, skal de gøre Bispem Udlæg i Tienden af de Gaarde, som han tilbyder Kapitlet. De skal indsende Besigtelsen under deres Haand og Segl til Kancelliet. Sk. T. 5, 328 b.

20. Sept. (U. St.). Bestalling for Julius Christian Lex som Oberstløjtnant for det sjællandske Regiment. Udt. i Sj. R. 18, 330.

— (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Mogens Christensen, Borgemester i Holbæk, paa Grund af Alderdom og Skrøbelighed afskediges fra denne Bestilling. Hvor han bosætter sig, skal han være fri for Indkvartering og al anden kongelig og Bys Skat og Tyngge, Kirke- og Skoletjeneres Løn undtagen. Dog skal han aarlig, saa længe han lever, i Rentekammeret

¹ Fejlskrift for Simling.

² Stedet er forskrevet.

indbetale 30 enkende Speciedlr. Hvis han bruger Handel, skal han deraf give Kongen hans Rettighed lig med andre efter Toldrullens Indhold. Sj. R. 18, 338 b.

20. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Frederik Urne. Denne Brevviser Niels Pedersen, Borger i Helsingør, har berettet, at han har faaet Dom paa Sjællandsfar Landsting over Borgemestre og Raad sammesteds, hvorefter de skal tilbagelevere ham det Gods, de har fravurderet ham. Paa hans Andragende befales det Frederik Urne at tilholde Borgemestre og Raad enten igen at tilstille ham det afvurderede Gods eller indstævne Landstingsdommen for Kongen og Danmarks Riges Raad til første Herredag. Sj. T. 24, 139 b.

— Miss. til nogle af Lensmændene om at akkordere med Købmændene, som har gammelt Korn liggende, om at undsætte Fæstningen Glückstadt med Rug, Malt og Mel og tage nyt Korn derfor, og om straks at sende det til Glückstadt. (Enslydende med Miss. af 18. Sept. til Generalkommissarierne med følgende Tilføjelse:) Hvis de ikke kan faa Skibe eller Skuder, skal de straks tilkendegive Kongen det, saa at der kan tilsendes dem Skibe og Skuder fra andre Steder. — Jacob Ulfeldt i Købstæderne i hans Len [Nyborg], Mogens Kaas i Køge, Sigvort Grubbe i hans Len [Malmøhus], Hans Lindenov i Kalundborg, Ernst Normand i hans Len [Antvorskov, Korsør]. — Efterskrift til Jacob Ulfeldt (Nyborg Slot): Da der i Kerteminde skal ligge to Skibe, ladede med Korn, skal han akkordere med dem om, at de skal løbe til Glückstadt med deres Ladninger og tage deres Fragt og nyt Korn, naar de kommer tilbage, hvilket han skal føre sig til Regnskab. K. Udt. i Sj. T. 24, 140.

— Miss. til Hendrik Vind og Marquort Rantzau. Da disse Brevvisere Hendrik Bonekam, Alger Eden og Hilge Minnetz har klaget over, at adskillig Proviant er frataget dem og ført ind i Fæstningen Glückstadt, skal de til Kancellet indsende Erklæring om, hvorledes det har sig med samme Proviant. K. Sj. T. 24, 140 b.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Helsingør. Nærværende Brevviser Focke Albretsen, Borger i Horsens, har berettet, at en Skipper af Horsens, ved Navn Peder Jul, og hans Medbroder Peder Matsen har gjort ham stor Skade, idet

de modvilligt og mod al Formaning forgangen Aar, da Fjenden indkom i Jylland, er sejlet til Fjenden med en stor Del af hans Formue. Da han har erfaret, at Peder Jul og Peder Matsen har flyttet noget af deres Gods til Helsingør, har han ladet dette arrestere dér og agter at tiltale dem derfor ved Retten. Han har andraget om, at dette Gods maa blive ham tilstillet, da der deriblandt findes Gods¹, som let kan fordærves, og har tilbudt at stille Borgen for, at det skal blive til Stede hos ham til Sagens Uddrag. Det befales dem at lade Focke Albretsen faa rigtig Registrering og Vurdering af dette Gods og derimod tage nøjagtig Borgen af ham for, at han hensætter samme Gods hos sig i god Forvaring, indtil der gaar endelig Dom i Sagen. De skal endvidere efter skriftligt Bevis og sandfærdig Kundskab uden Ophold dømme i Sagen. Sj. T. 24, 141.

20. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Fru Else Marsvin. Da hun skylder Kirkerne paa Langeland en Sum Penge, og de nævnte Kirker er takserede til 1200 Sletdr. til Reparation af St. Knuds Kirke i Odense, skal hun betale disse 1200 Sletdr. til Kirkeværgerne til St. Knuds Kirke. F. T. 4, 38.

21. Sept. (—). Pas for Key von Ahlefeldt til Lindow, holstensk Raad og Embedsmand paa Flensborghus, til ved sine Fuldmægtige at lade 50 Øksne udføre fra Strand² til Hamborg eller andre Steder paa Elben, som Fjenderne ikke har bemægtiget sig. J. R. 8, 185.

— Pas for Jørgen von Ahlefeldt til N., Oberst i Fæstningen Krempe, til ved sine Fuldmægtige fra Ærø at udføre noget Gods, som han har staaende dér, til København. J. R. 8, 185 b.

— Ligelydende Pas for afdøde Hr. Gert Rantzaus Børns Fuldmægtige til at udføre det Gods, de har staaende i Strande, til Hamborg eller andre Steder, som Fjenden ikke har bemægtiget sig. Udt. i J. R. 8, 185 b.

22. Sept. (—). Aab. Brev om, at Kongen har undersøgt Striden mellem Borgemestre og Raad i Malmø og Borgerskabet sammesteds, og da det befindes, at Lensmanden

¹ Sj. T. har Fejlskrift: efterdi det er eblant fiendens gods, som letteligen kan fordærves. ² Overskriften har: Stralsund.

Sigvort Grubbe har afsagt den Dom i Sagen, at Borgemestre og Raad skal være fri for Indkvartering, Vagt og andre Borger-skabs Anordninger, og at Borgerskabet skal bøde deres tvende 40 Mark, men Sigvort Grubbe ikke er stævnet hid for at forsvare sin Dom, har Kongen bestemt, at Sagen skal indstævnes for Rigens Raad, hvorefter Parterne kan vide at rette sig, og hvor de tillige kan fremkomme med andre Klager og Irringer, som er dem imellem, som saa kan blive behandlede, saa vidt Ret er. Imidlertid vil Kongen alvorligt og under højeste Straf og Unaade have Borgerskabet paalagt at respektere deres Øvrighed tilbørligt og afholde sig fra al Modvilje i Ord og Gerninger, være sig i Forsamling eller ellers, ligesom Borgemestre og Raad ogsaa bør lade sig befinde tilbørlige mod Borgerskabet. Sj. R. 18, 339. Sk. R. 4, 427.

22. Sept. (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Kongen har undersøgt de Beskyldninger, som Mogens Kaas, Lensmand [Københavns Len], har rettet mod Claus tor Smede, Raadmand i Køge, for adskillige Forsømmelser, som denne har begaaet i sin Bestilling, idet han utilbørligt forsømmer Bedeklokken og anden Gudstjeneste, ikke besøger Raadhuset saa flittigt, som han burde, og ikke har overværet Taksationen af Provianten eller revideret Kirkens og de fattiges Regnskaber. Lensmanden skal undersøge, hvorledes det forholder sig hermed, og hvis Claus tor Smede herefter findes forsømmelig, skal Lensmanden afsætte ham fra Bestillingen og lade ham tiltale og staa til Rette for den Skade, som hans Forsømmelse medfører. Søgning for Restancer af Præste- og andre Skatter henvises til Hjemtinget, saavel som den Sag, der er Envold Rasmussen og Claus tor Smede imellem. Sj. R. 18, 339 b.

— Miss. til Mogens Pax om straks at indbetale de Penge, som han skal betale til Vartov Hospital for den Ægteskabstilladelse, der for nogle Aar siden¹ er bevilget ham. Sj. T. 24, 141 b. K. (Tr.: KD. V. 107).

— Miss. til Frederik Urne. Susanna, Johan von Endis Enke, har berettet, at hun i Helsingør ikke driver borgerlig Næring og ikke heller har Ejendom, men lever dér med 7 fader-

¹ 6. Maj 1625.

løse Børn som en anden fremmed og har en ringe Ting, hvormed hun kan ernære sig og sine Børn, hvorfor hun ansøger om at maatte være fri for Skat og Tyngge. Han skal indsende Erklæring herom til Kancelliet. Sj. T. 24, 142.

22. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Hendrik Hvitfeldt. Nærværende Brevvisere Knud Madtsen og Laurits Jørgensen paa Kosten i Bahus Len i Norge har berettet, at han har erhvervet Dom over dem om, at de har forbrudt deres Skib til Kongen, fordi de, da deres Skib var arresteret ved Landskrone, var sejlet ud fra samme Arrest. Han skal aftinge med dem herfor, men skal, forinden de løsgives, indsende Erklæring om, hvad han faar af dem. Sk. T. 5, 329 b.

— Tilladelse for Holger Rosenkrantz paa Bornholm til paa 3 Ugers Tid at begive sig fra Bornholm til København for at forrette sine Hverv og Ærinder; naar denne Tid er forløben, skal han straks igen forføje sig dertil. Før han rejser derfra, skal han anordne det saaledes, at alt gaar skikkeligt og ret til i hans Fraværelse, og at intet bliver forsømt. Sk. T. 5, 330.

— Bevilling for Anders Bilde til Damsboe, Ritmester over det fynske Rytteri, for den Troskab og villige Tjeneste, som han har bevist og herefter vil bevise Kongen ikke alene i Riget, men ogsaa paa adskillige Tog udenlands, til at maatte indlade sig i Ægteskab med Sophie Rosenkrantz Jacobsdatter, skønt de er hverandre beslægtede, dog skal Anders Bilde betale 300 Speciedlr. derfor til Hospitalet i Odense. F. R. 3, 421 b.

23. Sept. (—). Miss. til alle Lensmænd i Danmark og Norge¹ om at lade forskrevne aabne Breve [om Udførsel af Trælast fra Norge, om Bededagene, begge af 2. Sept., om Restancer hos Lensmænd og Toldere af 18. Sept. og om Forbud mod Udførsel af Salpeter og Krudt af 19. Sept.] læse og forkynde i deres Len og paase deres Overholdelse, „dog blev udi de Breve, som Lensmændene udi Danmark finge, alene om

¹ I Konc. opregnes Lensmændene i Norge med deres Len. ² Disse Forordninger staar i Sj. T. umiddelbart foran dette Miss.

Træløst udeløst, men udi de norske indført“. K. Udt. i Sj. T. 24, 150 b.

23. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Falk Lykke. Af det gevorbne Folk, som han har tilovers af sit Regiment, skal han lade oprette et Kompagni. De Officerer, som han ikke har behov, skal han aftakke, og han skal lade dem af det gevorbne Folk, som har handlet utilbørligt, straffe. Sk. T. 5, 330 b.

— Miss. til Tage Thott Otsen og Tage Thott Andersen. Falk Lykke til Bollerup, Befalingsmand i St. Peders Kloster, har faaet Befaling til af det gevorbne Folk, som han har tilovers af sit Regiment, at oprette et Kompagni og aftakke de Officerer, som han ikke har behov. De skal ved første Lejlighed mønstre Kompagniet, og hvis nogen af det har anstillet sig modvillig, skal de lade dem straffe. Sk. T. 5, 330.

— Bevilling for Claus Brockenhuus til Broholm, Landsdommer i Fyen¹, [til fra Fyen] til Lybæk at udføre nogle Øksne og anden uforuden Fetalje. F. R. 3, 417 b.

— Miss. til Christoffer Ulfeldt om Forstrækning af Bønderne og andre Stænder paa Langeland til Betaling af den dér indkvarterede Garnisons Underholdning. (Lige lydende med Miss. af 18. Sept. 1628 til Jacob Ulfeldt og Mogens Kaas). Udt. i F. T. 4, 38.

24. Sept. (—). Bevilling for Karren Knudsdatter af Holmedrup, der ved Dom er bleven skilt fra sin Husbonde for sin Ægteskabsovertrædelse, og hvem det ved Dommen er bleven forbudt at indlade sig i andet Ægteskab uden Øvrighedens Tilladelse, til at indlade sig i nyt Ægteskab, da hun i Mellemtiden har skicket sig vel. Sj. R. 18, 340.

— Miss. til Hendrik Vind. Han har for nogen Tid siden² faaet Kongens Missive om at lade Marekatten, Galejerne og Slupperne overvintre paa Elben. Kongen anser det nu for nødvendigt, at ogsaa Neldebladet overvintres dér. Han skal forordne Tyge Christensen og en anden dygtig Kaptejn til samme Skibe og saa mange Baadsfolk og Tømmermænd, som der bør være ved Skibene. Sj. T. 24, 151. K.

— Miss. til Hospitalsforstanderne i Roskilde, Hel-

¹ Ved Indførslen er noget sprunget over.

² 2. Sept. 1628.

singør og Slagelse om hurtigst muligt at indbetale en Sum Penge til Vartov Hospital til Bygningens Fuldførelse. Sj. T. 24, 151. K. (Tr.: KD. V. 107. Hofmans Fundat. VII. 101 f.).

24. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Vendtsel Rotkirk, Staldmester. Borgerskabet i Helsingør har klaget over, at Rytteriet under hans Kompagni forholder sig utilbørligt, og navnlig at Rytterne ikke vil nøjes med de Kvarterer, som anvises dem, men vil have deres Heste sammen i ét Losement, hvilket ikke altid kan ske. Han skal tilholde sine Ryttere, at de lader sig nøje med de Kvarterer, som anvises dem, og ellers i andre Maader forholder sig, som det sig bør. Dem, der forholder sig anderledes, skal han lade straffe som vedbør. K. Sj. T. 24, 151 b.

— Miss. til Frederik Urne. Borgemestre og Raad i Helsingør har paa Borgerskabets Vegne i vedlagte Supplikation klaget over, at de besværes over deres Evne og Formue med Indkvartering og andet. Han skal undersøge Sagen og indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorledes det forholder sig, og hvorledes saadanne Besværinger kan afhjælpes. Sj. T. 24, 152. K.

— Miss. til Sigvort Grubbe og Borgemestre og Raad i Malmø. Da menige Embedsmænd i Malmø har ladet andrage om deres Skraa, som de kan se af vedføjede Supplikation, skal de med det første til Kancelliet indsende Erklæring om, hvad Skade menige Embedsmænd har af, at de har mistet deres Skraa, og hvad Gavn og Fordel de kan have af at faa den igen. Kongen mener, at der ved Begæringen om Skraaen ikke tilsigtes andet, end at nogle faa kan blive ved Magt og de andre ødelægges, og for at saadant kunde forekommes, er Skraaen tilforn afskaffet. Sk. T. 5, 330 b.

— Miss. til Sigvordt Grubbe. Han skal tilholde dem af Borgerskabet i Malmø, som resterer med Malt- og Danstølstolden fra 1. Sept. 1627 til 1. Jan. 1628, at de uden Forsømmelse erlægger samme Told til dem, som har forpagtet Tolden. Saafremt dette ikke sker, nødes Kongen til at bruge andre Midler. Sk. T. 5, 331.

— Miss. til samme. Borgemestre og Raad i Malmø har lovet nu straks for deres Person at ville undsætte Kon-

gen med en Del Malt og at ville forhandle med Borgerskabet sammesteds om ogsaa at undsætte Kongen med en Del Malt, som inden Vinteren skal sendes til Fæstningen Glückstadt, hvorimod de tilbyder at modtage af det nye Byg. Han skal forhandle herom med Borgemestre og Raad og Borgerskabet, og dem, som vil yde Malt, skal han igen levere tilsvarende Byg af Bøndernes Landgilde i hans Len, saa snart det bliver aftærsket. Han skal straks underrette Frants Rantzau til Rantzausholm, Statholder i København og Befalingsmand i Dalum Kloster, om, hvor meget Malt han kan tilvejebringe dér, for at denne i Tide kan sende Skuder og Skibe, som kan indtage det og føre det til Glückstadt. De, som undsætter Kongen med Malt, maa uhindret udføre det Byg, som de faar i Stedet, til fremmede Steder, hvorhen de lyster. Sk. T. 5, 331 b.

24. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Dr. Madts [Jensen, Biskop]. Nærværende Hr. Søfren Heggelund, der en Tid lang har været i Kongens Tjeneste som Feltpræst, har for nogen Tid siden¹ for sin Tjeneste faaet Kongens Tilladelsebrev paa det første Præstekald i Sjælland, som maatte blive ledigt, og hvortil han lovlig kunde kaldes. Han har hidtil dog intet faaet, uanset at Kongen gerne saa ham forfremmet for hans Tjeneste. Da det nu berettes, at der er et Præstekald ledigt i Malmøhus Len i Skaane, skal Dr. Madts befordre nævnte Hr. Søfren Heggelund til dette eller et andet først ledigt Præstekald efter fornævnte Tilladelsebrev, dog kun forsaavidt det kan ske efter Ordinansen. Sk. T. 5, 331 b.

25. Sept. (—). Bevilling for Nicolaus Swab, Møntmester, til paa Grund af Alder at være fri for daglig Tjeneste med Smelten og Proberen; dog bevilges der ham, saa længe han lever, aarlig 200 Rdlr. in specie af Rentekammeret og maanedlig 8 Kurantdlr. Han fritages for al kongelig, borgerlig og Byens Skat og Tynge, saa længe han ikke driver borgerlig Næring og Haandtering. Dog skal han være forpligtet til at have den øverste Inspektion paa Mønten og med andet Metal og være til Stede, naar der er noget synderligt at forrette paa Mønten og Kongen tilsiger ham derom. Sj. R. 18, 340.

— Miss. til Peder Basse om at skaffe Ritmester Povel

¹ 16. Okt. 1627.

Boem¹ Kvarter paa Møen til 2 Heste og hans Løjtnant Timme von der Vide Kvarter paa en Hest. K. Udt. i Sj. T. 24, 152.

25. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Palle Rosenkrantz (Vordingborg). Da Kongen har forpagtet Jørgen Arenfeldt til Vordinggaard Jungshofvet og dens tilliggende Avl og bevilget ham 300 Læs Ved af dens tilliggende Skove, skal han straks overlevere Jungshofvetgaard med det Inventarium, der findes dér, og give fra sig beskrevet, hvad Inventarium der leveres ham, og hvorledes det er forefundet, for at han igen kan levere det fra sig, som han modtager det. Han skal aarlig lade udvise 300 Læs Ved af de nærmest liggende Skove til Jørgen Arenfeldt og lade de underliggende Bønder age det til ham og derhos drive den tilliggende Avl, som det hidtil er sket. I andre Maader har Jørgen Arenfeldt aldeles intet med Bønderne at skaffe. Sj. T. 24, 151. K.

— Miss. til Jens Høg om at optage Hans Povelsen, der er fordrevet af Fjenderne i Jylland, i Sorø Skole og forholde sig med ham som med de andre ikke-adelige Personer. Udt. i Sj. T. 24, 152 b.

— Miss. til Didrik von Ahlefeldt. Almuen paa Læsø har klaget over, at den ikke længer er i Stand til at underholde saa mange Soldater, som der ligger dér paa Landet, og har andraget om, at der kun maatte blive 60 eller 70 Soldater dér, hvilket den mener er tilstrækkeligt til Landets Forsvar. Han skal snarest til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette sidste er rigtigt. Statholderen har faaet Befaling til at sende nogen Proviant dertil. J. T. 8, 177.

26. Sept. (—). Bevilling for Herman Wust, Johan Wust og Peder Eschbech af Sollingen, Indvaanere i København, til fra fremmede Steder til Sjælland at indforskaffe gode Mestre, som gør Leer, Skærknive, Partisaner, Piker o. a. desl., og lade dem nedsætte sig i København. Da der i Begyndelsen maa anvendes stor Bekostning, før samme Mestre kan indbringes, bevilges der ovennævnte tre Mænd Pri-

¹ Sj. T.: Baum.

vilegium paa, at naar samme Mestre har nedsat sig her, maa ingen andre saadanne Mestre i 15 Aar derefter nedsette sig i Købstæderne i Københavns, Frederiksborg, Kronborg og Vordingborg Len for at forfærdige saadant Arbejde. Dog skal det staa enhver frit for her til Landet at indføre Leer, Skærknive, Partisaner og Piker, ligesom de Mestre, der allerede er her i Landet, frit maa forfærdige og sælge saadant Arbejde. Sj. R. 18, 340 b.

26. Sept. (Kbhvn.). Instruks for Erik Ottesen, Skibshovedsmand, paa den ham befalede Rejse. Først skal han for København paa Kongens Skib Raphael indtage Rhingreve Otto Ludovic og derfra begive sig til Pillou. Naar Greven er landsat her, skal Erik Ottesen straks afsejle derfra og holde sig i Farvandet imellem det høje Land for Danzig og Heyel¹, enten til Ankers eller under Sejl, eftersom Vind og Vejrlig skikker sig, afvente Hertug Uldrik, Kongens Søn, dér og føre ham til København. De Skuder, som fører Hertugen ud til Skibet Raphael, kan tage Rhingrevens Bagage med tilbage. Sj. R. 18, 341.

— Miss. til en Del af Lensmændene i Sjælland, Lolland, Falster og Fyen om Tilsyn med fremmede. — Sjælland: Mogens Kaas [Københavns Len], Frederik Urne [Kronborg, Frederiksborg], Mogens Pax [Holbæk], Claus Daa [Dragsholm], Hans Lindenov [Kalundborg], Ernst Normand [Antvorskov, Korsør], Palle Rosenkrantz [Vordingborg], Peder Basse [Møen]. — Lolland: Christoffer Urne [Nykøbing, Aalholm], Laurids Grubbe [Halsted Kloster]. — Fyen: Jacob Ulfeldt [Nyborg], Henning² Valkendorf [Odensegaard], Gregers Krabbe [Hindsgavl], Jørgen Brahe [Hagenskov], Christoffer Ulfeldt [Tranekær]. Sj. T. 24, 152 b. K. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense. (Tr.: CCD. IV. 436 f.).

— Miss. til Ventsel Rotkirk, Staldmester. Han skal straks licentere Landsaaternes og Lensmændenes Heste, som er under hans Kompagni, og igen komplettere sit Kompagni til 200 Heste. K. Udt. i Sj. T. 24, 153 b.

27. Sept. (—). Miss. til Bertel Hansen om at indtage

¹ Hela overfor Danzig paa Halvøen Hela.
Fejlskrift: Hendrik.

² Sj. T. har ved en

Adam Pirckerodts Søn Christian Pirckerodt i Duebrødre i Roskilde, saa snart der bliver Plads ledig, og forholde sig med ham som med andre Døgne. Udt. i Sj. T. 24, 153 b.

27. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Mogens Kaas. Han skal advare Borgerskabet i Køge om, at Oberst Hynn timers Rytterer intet Traktement skal have af det længere end til i Dag. K. Udt. i Sj. T. 24, 153 b.

— Miss. til samme. Da der imellem Envold Rasmussen, Borgemeſter i Køge, og Claus tor Smede, Raadmand ſammeſteds, er opſtaaet Trætte om nogle ærerørige Ord, der er vekslet imellem dem, ſkal han tilholde dem at afholde ſig fra deres Beſtillinger indtil Sagens Uddrag. Sj. T. 24, 154.

— Miss. til Ernst Normand. Han har faaet Kongens Brev¹ om, at Herredsfogden i Flakkebjerg Herred ſkal have Oluf Jonsens² Gaard i Store Haldager til Herredsfogedgaard og Oluf Jonsen derimod den Gaard, ſom Herredsfogden har boet paa, men da Oluf Jonsen har berettet, at den Gaard, ſom han nu afſtaar, er bedre end den, ſom han faar igen, og at han har givet en ſtor Indfæſtning, nemlig 100 Rdlr. in ſpecie, ſkal Ernst Normand tilholde Herredsfogden, ſom faar Oluf Jonsens Gaard, ſtraks at give denne 30 Rdlr. in ſpecie, hvorefter ingen af dem ſkal have at beſvære ſig videre over dette Gaardskifte. Sj. T. 24, 154. K.

— Miss. til Frederik Reedtz og Christian Grubbe. Da Kongen har forundt Jørgen Arenfeldt til Vorgaard Kronens Gaard Jungshofvet til Forpagtning, ſkal de ſtraks begive ſig til Jungshofvet, beſigte Bygningen ſammesteſteds, hvorledes den nu er forefunden, indſende Beſigtelſen beſkrevet under deres Haand og Segl og tilſtille Jørgen Arenfeldt en Genpart af den. Sj. T. 24, 154 b. K.

28. Sept. (—). Bevilling for Hans Pedersen, Tolder i Øresund, paa 50 Rdlr. aarlig til Løn for en Dreng, at udrede af Toldboden ſammesteſteds. Sj. R. 18, 341 b.

— Bevilling for Hr. Erik Hansen, Kapellan til den danſke Kirke i Helsingør, der for nogen Tid ſiden har faaet Kongens Brev paa det første ledige Præſtekald i Kronborg Len,

¹ 15. Sept. 1628.

² Kaldes tidligere Oluf Jensen.

men endnu intet har faaet, paa Kaldet som Sognepræst i Grested Sogn i Holbo Herred, naar den nuværende Sognepræst, der er svagelig, dør, saafremt han efter Ordinansen kan kaldes dertil. Sj. R. 18, 342.

28. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Danmarks Riges Raad¹. Kongen erfarer, at Skibsflaaden ikke kan udredes med den sidst bevilgede Madskat, med mindre der endnu paalægges hver Helgaards Fæstebonde 1½ Skp. Byg eller Malt, hver Halvgaards Fæstebonde Halvparten deraf og jordegne hele og halve Gaarde det dobbelte, da Lenenes Korn og Indkomst, særlig Byg og Malt, merendels udgives til Købmænd, som leverer Ammunition til Riget og Fæstningerne Glückstadts og Krempe's Fornødenhed og har paataget sig at proviantere forskrevne Fæstninger. De skal derfor straks til Kancelliet indsende deres Erklæring, om de vil bevilge det ovennævnte, da der ligger Kongen og Riget stor Magt derpaa. Sj. T. 24, 154 b. K.

— Miss. til Frederik Urne. Nærværende Brevviserske Johanne, Frederik Kræmmers Enke, Borgerske i Slangerup, har berettet, at hendes Husbonde har været i stor Besværing, da han døde, hvorfor hun ikke har vedgaaet Arv og Gæld. Desuagtet molesterer hendes Husbondes Kreditorer hende for Gælden og tiltaler hende ved Retten, skønt de ikke har fordret Gælden i rette Tid. Han skal tage nævnte Enke i Forsvar med Lov og Ret og have i Agt, at hun aldeles ikke forurettes imod Loven i nogen Maade. Sj. T. 24, 155.

— Bevilling for Malte Sehested til Sæbygaard, paa 200 Læs Ved af Sæbygaards Skove; det skal udvises af Ernst Normand til Selsøe, Befalingsmand paa Antvorskov Slot, og køres hjem i rette Tid af de til Sæbygaard liggende Bønder, naar Malte Sehested begærer det. Ligeledes tillades det ham at fiske i de til Gaarden liggende Søer, hvor de er fælles og det staar andre frit for at fiske, dog alene til sit eget Bord og ikke til Upligt i nogen Maade. Sj. R. 18, 342.

— Miss. til Ernst Normand. Da Kongen har bevilget Malte Sehested til Sæbygaard 200 Læs Ved af Sæbygaards Skove og Fiskeri til hans eget Bord i de tilliggende Søer, hvor

¹ I K.: Raadet samtlig, dog hver sit. De opregnes alle 12.

de er fælles og det er andre frit for at fiske, skal han lade Bønderne under Sæbygaard i rette Tid skaffe ham 200 Læs Ved hjem til Sæbygaard og lade ham have frit Fiskeri. Sj. T. 24, 155 b. K.

28. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Claus Daa om snarest at begive sig til København, forblive dér en Tid lang og sammen med de andre Rigens Raader, som er til Stede dér, forrette, hvad der kan forefalde. K. Udt. i Sj. T. 24, 156.

— Miss. til David Luft og Hans Pedersen, Toldere i Øresund. Sybolt Albret af Warns har berettet, at hans Søn Reinnike Syboltz, Skipper, i 1627 er ankommet til Øresund med adskilligt Gods, som han altsammen har ladet antegne paa et Register, som han har indleveret paa Toldboden til dem, og derefter fortoldet og modtaget Pas derfor. I dette har Toldskriveren glemt at indføre $3\frac{1}{2}$ Sydenlaken, $\frac{3}{4}$ Stkr. Guld-brocadus og 3 Pd. Silkepossement. Da Visitøren Dirik^r Hessel derefter visiterede Skibet og fandt disse Varer, tog han dem til sig, fordi de ikke var indført i Passet. Sybolt Albret er derfor i Holland bleven tiltalt for Betaling for samme Gods og Omkostning i den Formening, at han skulde have fordulgt samme Gods og ikke have ansagt eller fortoldet det. Dette mener han at kunne modbevise ved sin Søns indlagte Register, hvoraf han flittigt har anmodet dem om en Kopi, men ikke kunnet faa den. De skal derfor meddele Sybolt Albret en rigtig Gønpart af hans Søns paa Toldboden indlagte Fortegnelse under deres Haand og Signet. Sj. T. 24, 156. K.

— Miss. til Otte Skeel. Da Kongen har forordnet Afholdelsen af en almindelig Herredag for Norge i Christiania førstkommende 1. December, skal han rette sig efter at begive sig dertil til den Tid og sammen med de andre gode Mænd og Raader sidde Retterting og skaffe enhver Lov og Ret. J. T. 8, 177.

29. Sept. (—). Bestalling for Peter Gruner som Møntmester. Der bevilges ham for samme Tjeneste til sig selv, sine Svende, Dreng og alt Folket, som han har fornøden til Værket, følgende: For det første Maanedspenge for sig og hans Møntskriver, som baade skal kunne probere og regne vel, 20 Kurantdlr., dernæst Aarsløn til ham selv 200 Rdlr. og en sædvanlig Hofklædning og til Møntskriveren og Probereren

50 Kurantdlr. Han skal have fri Kul, Jern, Staal, Vinsten, Salt og Træ, der skal hugges saaledes, som det skal bruges i Mønten, dog alt dette kun saa vidt det er fornødent til Kongens eget Møntværk, og det maa ikke ellers forkømmes eller anvendes til andet Brug. Ligeledes skal han aarlig have nødtørftigt Lys til Svendenes og Møntens Fornødenhed. Han skal i Nærværelse af samme Vardejn og Møntskriver, der skal føre Fortegnelse derover, indkøbe Sølv efter dets Valor og Værd og deraf slaa efterskrevne Mønt, saaledes at 132 Stkr. skal veje en lødige Mark, holde 12 Lod og 2 Kvintin fint Sølv, hvert Stykke skal gælde 6 Sk., og 16 Stkr. af dem skal gælde en Rigsdaler, Daleren beregnet til 96 Sk. danske. Svendene skal for hver 100 lødige Mark 6 Skillinger i Arbejdsløn have 14 Rdlr., Daleren til 6 Mark. Ellers skal han forholde sig efter, hvad Kongen befaler ham, og i alle Maader være Kongen huld og tro. Sj. R. 18, 342 b.¹

29. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Mogens Kaas og Dr. Hans Reisener. Det berettes, at Madts Rafn, Indvaaner i Køge, og hans Hustru Anne Hansdatter en rum Tid har holdt sig fra hinanden. De skal derfor med det første indstævne dem for sig, foreholde dem deres Usamdrægtighed og Genstridighed, som de hidtil har øvet mod hverandre, opfordre dem til at afstaa herfra og begive sig til hverandre og forholde sig og omgaas som andre ærlige Ægtefolk. Hvis dette ikke sker, vil Kongen føre Sagen videre og lade den straffe, hos hvem Skylden findes. Sj. T. 24, 156 b.

— Miss. til Borgemestre og Raad i København om, at Borgerskabet i København forskaanes for en Krigshjælp paa 5000 Dlr. Sj. T. 24, 157. K. (Tr.: KD. V. 107).

— Miss. til Frederik Reedtz af Tyggestrup og Jacob Ulfeldt til Baufvelse, Landsdommer i Sjælland, Befalingsmænd paa Tryggevælde og Ringsted Kloster, om at være til Stede, naar Ernst Normand til Selsøe, Embedsmand paa Antvorskov, overtager Værgemaalet for Hans Uldrik Gyldenløve, som Jens Høg til Vang hidtil har forestaaet, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom

¹ Delvis trykt i Scharling: Pengenes synkende Værdi S. 428.

og give deres Afgørelse beskrevet fra sig under deres Haand og Segl. Sj. T. 24, 157.

29. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Ernst Normand om straks at overtage Værgemaaliet for Hans Uldrik Gyldenløve, som Jens Høg til Vang, Befalingsmand paa Gulland, en Tid lang har forestaaet. Udt. i Sj. T. 24, 158.

— Miss. til Jost Høg om at optage to Sønner af Donaldus Machai, Greve af Revij og Friherre af Stranauer, i Sorø Skole straks, naar der sker Henvendelse derom, sætte dem under Disciplin og forholde sig med dem som med de andre Adelsbørn. Udt. i Sj. T. 24, 157 b.

— Miss. til Jens Høg. Nærværende Brevviserske Margrete Vinters har berettet, at hun paa Gulland er geraadet i nogen Rettergang, hvori hun mener, at der er sket hende for kort af Dommerne. Han skal have flittigt Indseende med, at der i samme Rettergang ikke vederfares hende andet, end hvad der er billigt og efter Loven. Dersom det befindes, at der i nogen Maade er sket hende Uret, skal han igen hjælpe hende til Rette, saa at Kongen kan blive forskaanet for videre Overløb af hende. Sk. T. 5, 332.

— Miss. til Palle Rodsten og Frederik Markdanner. De har for kort Tid siden faaet Kongens Befaling, dateret Kronborg den 6. September sidst forleden, om til nogle af Eiler Qvitzov til Lykkisholm, Befalingsmand paa Rugaards Kreditorer at udlægge hans Jordegods og Løsøre for den Gæld, disse har at fordrø hos ham, men da Kongen ikke noksom og udtrykkeligt er bleven berettet om den Sag, skal de, naar Befalingen tilstilles dem, straks igen indlevere den i Kancelliet og ikke gøre hans Kreditorer noget Udlæg. F. T. 4, 38.

30. Sept. (—). Kong Christian IV's Gældsbrev til Ernst Normand til Selsø, Embedsmand paa Antvorskov, paa 1169¹/₂ Dlr.¹ 1 Ort 6¹/₂ Sk. in specie, som han har laant Kongen af Hans Ulrik Gyldenløves Penge, for hvem han er Værge. Kongen forpligter sig og sine Efterfølgere til at lade Pengene betale tilbage af Rentekammeret til Mikkelsdag 1629. Bliver Pengene staaende længere, skal Rentekammeret aarlig be-

¹ Overskriften har 1165 Dlr.

tale ham 6 Rdlr. af Hundrede i Rente. Naar Kongen ikke længere behøver Pengene, men vil betale dem, skal han advare Ernst Normand, eller hvem der i hans Sted er Værge for Hans Uldrik Gyldenløve, derom et halvt Aar i Forvejen; ligeledes skal det staa Hans Uldrik Gyldenløves Værge frit for at opsig Kongen Pengene med et halvt Aars Varsel. Sj. R. 18, 384 b¹.

30. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Hendrik Holck. Kongen har ladet en Mand, ved Navn Hieronymus Reiste, anholde for nogen Mistanke. Denne har nu forhvervet hosføjede Vidne, der fremsendes sammen med hans Supplikation, hvorved han mener at kunne befri sig. Hendrik Holck skal snarest til Kancelliet indsende Erklæring om, hvad der er ham vitterligt derom, og om man kan sætte Tro til samme Vidnesbyrd. Sj. T. 24, 158. K.

— Miss.² til Tage Thott Otsen. Nærværende Brevviserske Margrete, Jahan von Segebergs Enke, har til Kongen indgivet et Andragende om hendes afdøde Husbondes resterende Besolding, som han videre kan se af hendes hosføjede Supplikation. Han skal sørge for, at hun faar, hvad hun med Rette kan have at fordre efter Husbonden af Hensyn til hendes fattige Lejlighed. Sk. T. 5, 332 b.

1. Okt. (—). Miss. til Hendrik Holck. Paa hans Forespørgsel om, hvorledes han skal forholde sig, svares, at han skal anvende den største Flid paa, at det, der herved tilsendes ham, kan blive forseglet og fuldkomment forfærdiget, som det sig bør. Da Kongen har akkorderet med Kongen af Sverrig, at dennes Krigsfolk alene skal have Garnison i Stralsund By, undtagen 300 Mand af Kongens tyske Soldater, som Kongen vil have liggende dér, skal han, saa snart Kongen af Sverrigs Krigsfolk ankommer dertil og det, som Kongen hermed sender ham, er klargjort, begive sig derfra, men ikke før, og tage alt sit andet Folk, Ryttere saavel som Knægte, af hvilken Nation de end er, med sig, undtagen de nævnte 300 Mand, som indtil videre skal forblive i Garnison dér; over disse

¹ Indført mellem Brevene af 28. Jan. 1629. Udenfor er skrevet: Denne Kopi burde med Rette at være indført udi mense Septembri anno 1628. ² Underskrevet af Hr. Christen Friis og Frants Rantzau.

skal Folkmand kommandere, hvem Kongen har udnævnt til Hendrik Holcks Oberst, da Kongen formoder, at man paa alle Sider i Byen er tilfreds dermed. Han skal derefter begive sig til det Sted, der findes antegnet heri med Kongens egen Haand, og gøre sit Bedste for at indtage det. Hvis han ikke kan bemægtige sig denne Plads, vil Kongen ikke have nogen af hans Ryttere her ind i Landet. Saa snart han erfarer, at Kongen af Sverrigs Folk er ankommet, og han er færdig til at drage derfra, skal han straks sende Meddelelse til Kongen til Københavns Slot om, paa hvilken Dag og Tid han agter at bryde op, for at Kongen kan rette sig derefter og gøre videre Ordinans og komme ham til Hjælp paa de Steder, hvor det er befalet. Ligeledes skal han bortføre alle de Stykker, som tilhører Kongen, naar han rykker derfra, og selv medtage fire, som kan tjene til den Entreprise, som han har for; alle de andre skal sendes til København. Endelig skal han drage derfra i god Orden og udføre alt saaledes, at Borgerskabet bliver Kongen vel affektioneret, som det hidtil har været. Sj. T. 24, 158 b. K.

1. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Anders Bilde. Kongen har affærdiget denne Tømmermand Rasmus Holst, som skal hugge noget Tømmer i hans Len [Helsingborg] til Kongens Brug. Han skal lade Tømmermanden hugge Egetømmer dér til 100 Feltlader, smaa og store, med deres Forstillinger, eftersom det synes Tømmermanden gavnligt, endvidere 200 Stkr. rund El og Birketræer til Speiltræer¹ efter det Maal, sem Tømmermanden selv véd. Han skal straks lade det skaffe til Helsingborg, da det inden Vinteren skal til København. Dersom det ikke kommer frem, nødes Kongen til at lade det købe her og siden lade Hr. Anders Bilde betale det. Sk. T. 5, 332 b.

— Miss. til Tage Thott [Ottesen]. Kongen har affærdiget denne Tømmermand Ingvordt Andersen, som skal hugge noget Tømmer i hans Len [Sølvitsborg] til Kongens Brug. Han skal lade Tømmermanden hugge Aske- eller Almetræer, krumme, til 100 Svanslader til „Kierstykkerne“ med deres Akseltræ og Fil² af Eg, som dertil behøves, og endvidere 2 Skuder fulde med Tyste³ og Hesseltræ til Krudtmøllens Fornø-

¹ Spiltræ.

² Hjulfælg.

³ Ramnus frangula, en Buskvækst.

denhed. Det skal hugges og sendes hertil før Vinteren. Sk. T. 5, 333.

1. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Brahe [Hagenskov], Henning Valkendorf [Odensegaard] og Eiler Qvitzov [Rugaard]. Kongen har befalet Mogens Kaas til Støfringgaard, Befalingsmand i Mariager Kloster, at forhandle med Borgerne og andre i Fyen, som har gammelt Korn i Forraad, om at oplade det til ham paa Kongens Vegne, hvorefter det skal sendes til Fæstningen Glückstadt. I Stedet derfor skal der leveres dem nyt Korn, som de maa udføre til fremmede Steder, hvor dem lyster. De skal derfor, naar de advares derom af Mogens Kaas, paa Kongens Vegne levere dem, der forstrækker Kongen med gammelt Korn, nyt Korn, naar Kornet er tærsket, og føre sig det til Regnskab. F. T. 4, 38 b. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

— Miss. til Jacob Ulfeldt, Rigens Kansler, om at modtage det gamle Korn, som Fru Ellen Marsvin til Ellensborg. Knud Ruds Enke, vil levere ham paa Kongens Vegne, og i Stedet levere hende nyt Korn, naar det er tærsket, eftersom Kongen har akkorderet med hende. Han skal tilholde Tolderen i Nyborg at fragte Skuder til Kornet og føre det til Fæstningen Glückstadt. F. T. 4, 39.

5. Okt. (Nyborg). Miss. til Adelen paa Fyen. Da Kongen har noget magtpaaliggende at forhandle med dem om, anmodes de om at møde paa Nyborg Slot den 8. Oktober. De, som er ude af Landet, skal sende deres Fuldmægtige. F. T. 4, 39. Orig. i Landsark. i Odense.

— Miss. til Hr. Jørgen Skeel, Hr. Albret Skeel, Mogens Kaas og Claus Daa om at komme til Stede paa Nyborg Slot hos Kongen førstkommende 8. Oktober, til hvilken Tid Kongen har ladet den menige Adel paa Fyen tilsige, da Kongen har noget magtpaaliggende at forhandle med dem om. F. T. 4, 39 b.

— Søpas for Villum med Smakken fra Nyborg til Lybæk og tilbage igen. Udt. i F. T. 4, 39 b.

8. Okt. (—). Miss. til Fru Anne Brahe Manderup Parsbergs. Da hun har to Gaarde i Vig Sogn i Ods Herred i Dragsholm Len i Sjælland, som Kongen begærer til Mageskifte for andet belejligt Gods, da de ligger i Kongens

Vildtbane, skal hun til Kancelliet indsende Erklæring om, paa hvad Sted hun begærer Vederlag for disse to Gaarde. Sj. T. 24, 159. K.

8. Okt. (Nyborg). Ligelydende Miss., mutatis mutandis, til Tygge Brahe om 7 Gaarde, som han har i Odden Sogn i Ods Herred i Dragsholm Len. Udt. i Sj. T. 24, 159 b. K.

12. Okt. (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Borgemestre og Raad i nedennævnte Købstæder straks med nærværende Bud skal fremsende de Borgeleje penge, som skal betales af dem fra 1. Nov. sidstleden til førstkommande Paaskeaften, beregnet til 9 Sk. paa hver Person, alt i god gangbar Mønt ligesom hidtil, saafremt de ikke selv vil staa til Rette derfor. — I Sjælland: Køge 24 Personer, Helsingør 20, Næstved 17, Kalundborg 16, Slagelse 15, Holbæk 14, Slangerup 13, Skelskør 10, Nykøbing 9, Hedinge, Vordingborg og Stege hver 7, Præstø og Roskilde hver 6, Ringsted og Korsør hver 4. — I Lolland og Falster: Nakskov 28, Maribo 14, Stubbekøbing 10, Nysted 9, Saksøbing 6. — I Skaane [Halland og Blekinge]: Malmø 30, Ystad 28, Landskrone 15, Lund 14, Ronneby 12, Helsingborg¹ og Sømershavn hver 8, Varberg 6, Laholm, Falsterbo og Skanør hver 5, Kongsbak og Falkenberg hver 2. Sj. R. 18, 343 b.

13. Okt. (—). Miss. til Davidt Lucht og Hans Pedersen, Toldere i Øresund. Kongen har kontraheret med Villum Mortensen, Toldskriver i Øresund, om, at han inden Vinter til Fæstningen Glückstadt skal lade levere 30 Skippd. hallandsk Humle, 300 Pd. paa Skippundet, 10 Læster spansk Salt, 10 Læster Salt von Salt og 10 Læster fransk Salt, i hver Læst 18 Tdr., et Skippund Humle anslaaet til 30 Speciedlr., en Læst spansk Salt og en Læst Salt von Salt til 75 Speciedlr., en Læst fransk Salt til 60 Speciedlr., Saltet leveret med Rostocker Maal eller „Herringbond“. Naar Villum Mortensen har Bevis paa, at disse Varer er leveret, skal de betale ham af de første Penge, som kommer ind paa Toldboden til Foraaret, og føre sig det til Regnskab. Orig. i Bilag til Øresundstoldregnsk. Sj. T. 24, 159 b. K.

¹ Helsingborg var tidligere sat til 18 Personer, men her og i de følgende Aar kun til 8.

14. Okt. (Nyborg). Miss. til Henning Valkendorf. Han har faaet Kongens Befaling¹ om det ved Kerteminde liggende Skib, som er hjemfaldent til Kongen, da ingen har villet antage sig det; han skulde lade det reparere, hvis det kunde blive tjenligt med ringe Bekostning, men i modsat Fald skulde han lade det taksere og afhænde. Da det berettes, at Skibet er utjenligt for Kongen og derfor vurderet til Salg, og at Palle Rodsten til Lundsgaard vil købe det for at forslide² det, kan han sælge Skroget til denne efter Vurdering for rede Penge, som han skal føre Kongen til Regnskab. Det Redskab, der findes ombord, skal han lade sende til Bremerholm for København. En Del fra Holsten fordrevne Skibsfolk, som en Tid lang har opholdt sig i Assens, har faaet Tilladelse til, mod de af dem udgivne Forpligtelser, som tilstilles ham, at begive sig andetsteds hen i Riget med deres Baade. Han skal lade dem passere, men hvis de træffes andetsteds imod deres Pas, skal han lade dem og deres Borgen tiltale efter Reverserne. En Del andre fordrevne, der ligeledes har nedsat sig i Assens, har klaget over, at de besværes med adskillige Byens Tynger imod de Friheder, der er tilstaaet de fordrevne Undersaatter, hvorefter de i Kongens Lande skal være fri for al Skat og Tynge og bruge, hvad borgerlig Haandtering de kan ernære sig med. Han skal paase, at disse fordrevne dér i Byen nyder den samme Frihed som andre Steder og det mest mulige forskaanes for borgerlig Tynge, da de har saa lidt at underholde sig med i deres Landflygtighed. En af Borgerne i Assens har klaget over, at hans Hus, der ligger ved Stranden, er indtaget til et Cordigarte³, men at han alligevel i det lille, øvrige Rum, som han har deri, maa holde Indkvartering lige med de andre Borgere. Da det er de menige Borgere, der skal holde det Cordigarde, som hans Hus bruges til, skal Henning Valkendorf tilholde disse at overtage den Indkvartering, som paalægges ham. Ellers skal han paase, at den fattige og mindst formuende i denne besværlige Tid forskaanes det mest mulige ske kan. Orig. i Landsark. i Odense. F. T. 4, 40.

— Miss. til samme. Reinholt Heidenstrup, Embedsmand

¹ 20. Juni 1628. ² Ophugge. ³ Vagthus.

paa Ørum Slot, har berettet, at Hans Bang, Borgemester i Bogense, er ham en Sum Penge skyldig for noget Korn, som sidstnævnte for nogen Tid siden har købt af ham, og at Beviset paa samme Penge med andet mere er forkommet i Jylland, men at der dog er en Kontrakt imellem dem, som skal findes i Hans Bangs Gemme, paa hvilken Kontrakts Fremlæggelse hele Sagens Endskaab skal bero. Henning Valkendorf skal forhandle med dem for at faa Hans Bang til at fremlægge Kontrakten, dersom Reinholt Heidenstrup forlanger det; hvis han ikke har den ved Haanden, skal han skaffe den til Stede inden en vis Tid. Orig. i Landsark. i Odense. F. T. 4, 41.

14. Okt. (Nyborg). Miss. til Jacob Ulfeldt. Naar Hartvig Sax henvender sig til ham om Proviant til Kongens Skib Postillonon og de under Fyen liggende Galejer, skal han lade ham faa det fornødne, da det ikke uden Besvær altid kan sendes fra København, og føre sig det til Røgnskab. F. T. 4, 40 b.

15. Okt. (—). Miss. til Frants Rantzau. Dirik von Ahlefeldt, tilforordnet Kommissarius paa Læsø, har berettet, at den Galej, som var afsendt for at være til Raadighed ved Læsø, skal have begivet sig derfra uden Dirik von Ahlefeldts Vidende og mest have opholdt sig under Norge og intet forrettet uden sit eget Købmandskab. Han skal undersøge, om Kaptejnen, som dog formenes mindst fordægtig, eller Skipperen er skyldig deri, og siden lade sidde Ret derover og straffe. Han skal snarest sende Doucette til Nyborg, for at han kan afstikke det, der endnu mangler paa Værket dér ved Byen efter den Anordning, som Baltasar Jacob von Schlammerstorf, Generalvagtmeister og Oberst, har gjort derom. Sj. T. 24, 160. K.

— Miss. til samme. Der tilsendes ham en Supplikation fra Borgemestre og Raad i Hamborg med deres hosføjede Intercessional om, at et Skib, som tilhører en af deres Medborgere, er taget som Prise. Han skal tilstille Admiralitetet i København den og befale det at foretage Sagen snarest og lade Supplikanternes Fuldmægtige vederfares, hvad der er billigt og ret. Sj. T. 24, 160 b. K.

— Miss. til Niels Krag om med det første at begive sig til Fyen og rette sin Lejlighed efter at residere i Nyborg og dér forrette sin anbefalede Bestilling. Sk. T. 5, 333 b.

15. Okt. (Nyborg). Oprejsningsbrev¹ til, som om Ger-ningen nylig var sket, at forfølge Sagen om Drabet paa Rasmus Lauritsen, som har haft sin Bolig paa Erik Bilde til Kiersgaards Stavn, og som er bleven dræbt af Laurits Kore i Brenderup og hans Medfølgere, hvilken Drabssag ikke med Sandemænd i rette Tid er bleven forfulgt, som sig burde efter Loven. F. R. 3, 418 b.

— Miss. til Jacob Ulfeldt, Rigens Kansler, om at tilholde en Del af Bønderne i hans Len [Nyborg] inden fjorten Dage at yde Jørgen Skriver, Borgemester i Odense, og Hans Brun, Raadmand sammesteds, 12¹/₂ fyenske Læst 3 Pd. 4 Skpr. god Landgildebyg og levere det i Odense eller Kerteminde. Det er Betaling for en Del Byg og Mel, som Mogens Kaas til Støf-ringgaard, Befalingsmand i Mariager Kloster, efter Kongens Befaling har afhandlet disse. Han skal føre sig det til Regnskab. F. T. 4, 41 b.

— Miss. til Erik Urne, Baltasar Jacob Schlammersdorf og Henning Valkendorf. Da det berettes, at en Del af de paa Fyen anordnede Vagter, som skal besørges af Landfolk, ikke er nødvendige, saa længe Vandet er aabent, kan disse Vagter afskaffes, hvor det kan ske uden Fare, indtil Nødvendigheden igen kræver dem, for at Bønderne des bedre kan udstaa saadan Tyngde, naar det gøres mest behov. Hans Lindenov til Hundslund, Embedsmand paa Kalundborg, har klaget over, at der er henlagt en Del Bøndersoldater ved hans Gaard Ifversnis til Vagthold, og at de utilbørligt og til Upligt forhugger Skoven i hans Enemærke. De skal derfor afskaffe denne Vagt, med mindre Nødvendigheden kræver den, men i saa Tilfælde skal de tilholde Officererne at paase, at Soldaterne afholder sig fra saadan Forhuggelse af Skoven under tilbørlig Straf. Der-som de skal have noget til Brændsel sammesteds, skal det ud-vises til hver efter hans Kvota af Hans Lindenovs Foged af Fælderne, da de er bedre tjenlige til Brændsel end det, de kan hugge fra Roden. F. T. 4, 41 b.

— Miss. til Eiler Qvitzov. Nærværende Niels Pedersen beretter paa sine egne og sine Søskenes Vegne, at en Bonde-

¹ Der angives ikke, for hvem det er udstedt.

gaard i Vissenbjerg Birk, som tjener til Rugaard, og i hvilken de er berettigede til den største Del, forholdes dem af en Præst, ved Navn Hr. Laurits, i Fulvig¹ for en Gæld, som deres Farbroder er ham skyldig, skønt kun den ringeste Part af Gaarden tilkommer Farbroderen, hvilket han nærmere kan se af Niels Pedersens hosføjede Supplikation. Eiler Qvitzov skal undersøge Sagen med Flid og hjælpe Supplikanterne til Rette, saa vidt det kan ske med Lov og Ret. F. T. 4, 42.

15. Okt. (Nyborg). Miss. til Gregers Krabbe. Naar der mangler Proviant til Postillonene og Kongens Galejer ved Fyen, skal han lade dem forføje sig til Nyborg, hvor Jacob Ulfeldt til Urup, Rigens Kansler og Embedsmand paa Nyborg Slot, skal levere dem den fornødne Proviant; dog maa de ikke alle sejle bort paa én Gang, men en efter anden, som det gøres fornødent. Naar der skal hentes noget til Skibet, skal dette ske ved en af Galejerne, da det ikke er raadsomt, at Skibet sejler bort. I Anledning af hans Andragende om en Skovfoged tillades det ham at antage en saadan, saa længe denne Tilstand varer, og føre det til Regnskab. F. T. 4, 42 b.

16. Okt. (—). Miss. til Claus Daa. Da Købstæderne i Fyen er stærkt besværede med stærk Garnison, baade den, de nu har haft paa et Aarstid, og den, der nu flyttes fra de andre Lande dertil, som de maa underholde med Service, hvilket de ikke kan yde uden Tillæg og Hjælp, og da de saaledes ene bærer den Last og Tynge, som hidtil har paahvilet Købstæderne i hele Riget, eragtes det billigt, at de andre Købstæder hjælper dem heri. Han skal foreholde alle Købstæderne i Sjælland dette og forhandle med dem om, hvor meget hver af dem kan yde maanedlig til Hjælp for Købstæderne paa Fyen til nævnte Service, hvor tit det skal indsamles, til hvem og paa hvad Steder det skal leveres, og derefter give Kongen Underretning herom. Sj. T. 24, 160 b. K.

— Ligelydende Miss. til Tage Thott Ottesen om at forhandle med Købstæderne i Skaane, Christoffer Urne med Købstæderne i Lolland og Falster og Jens Juel, Statholder, med Købstæderne i hele Norge. Udt. i Sj. T. 24, 161. K.

¹ Fuglevig, Vissenbjerg S.

16. Okt. (Nyborg). Miss. til Borgemestre og Raad i Odense. Det berettes, at afdøde Apoteker i Odense Cornelius von der Hamsforts Enke og Søn, der nu har Apoteket, vægrer sig ved med de andre Borgere sammesteds at bære den Tyngde og Bekostning, der paalægges Byen i denne besværlige Tid, men da Kongen ikke ved noget særligt Privilegium har bevilget dem dette og enhver Borger under saadanne Forhold maa bidrage til at bære Besværingerne, og da deres Haandtering og Næring heller ikke kan henregnes til anden end borgerlig Stat, skal Borgemestre og Raad tilholde dem saavel som andre efter Evne at yde al borgerlig Tyngde, som paalægges og paabydes dem til Byens Udgifter. F. T. 4, 43.

— Miss. til Jacob Ulfeldt. Da Kongen har bestemt at flytte de paa Lolland indkvarterede Soldater derfra og give dem Vintergarnison i Nyborg, skal han lade dem indkvartere dér, som det bekvemmeligst kan ske, og holde godt Tilsyn med baade Officerer og Soldater, at de ikke begaar Modvilje eller Overlast mod Undersaatterne, men at baade Officererne selv lever skikkeligt og holder Justits over deres Knægte, saa de gør det samme. F. T. 4, 43.

— Miss. til Christoffer Urne, Otte Pogwisch og Christoffer Stensen. De skal straks lade de paa Lolland indkvarterede engelske Soldater bryde op og komme over til Nyborg paa Fyen, hvor de skal have deres Vintergarnison. De skal skaffe Skuder og nødtørftig Proviant paa Vejen, saa de straks kan indskibes og sejle direkte dertil, da Kongen ikke vil have, at de skal marschere nogetsteds gennem Landene. Kongen sender dem den aabne Befaling derom paa Latin, som de kan overantvorde Officererne. Sm. T. 6, 293.

18. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Knud Grubbe og Jørgen Hundorf. Da der skal foretages Skifte mellem Fru Helle Marsvin til Vognø og hendes Børn efter hendes afdøde Husbonde Jacob Beck, men det ikke kan komme til Ende, før Skoven under Boese Hovedgaards Taksering, som er forhugget og nederblæst af Storm, siden den sidste Gang er bleven takseret under Søkendeskiye, og før Gaarden med alt Underliggende igen er bleven takseret og Bygningerne paa Boese og Gladsaxe Gaarde er blevne vurderede, anmodes de om med det første og inden førstkommende 10. November at begive sig til Boese og

Gladsaxe Gaarde, takser dem og give deres Taksation beskrevet under deres Haand og Segl. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i Stedet. Sk. T. 5, 334.

18. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Holger Rosenkrantz til Frøling og Erik Rosenkrantz. Da der skal foretages Skifte mellem Fru Helle Marsvin til Vognøe og hendes Børn efter hendes afdøde Husbonde Jacob Beck, men dette ikke kan komme til Ende, før Vognøe Hovedgaard bliver takseret, anmodes de om inden førstkommende 10. November at begive sig til Vognøe Gaard, takser den og give deres Taksation beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i Stedet. Sk. T. 5, 334 b.

— Miss. til Kommissarierne paa Lolland og Falster. Da en Del af Orlogskibene og Jagterne i Vinter skal oplægges ved Nakskov eller hvor det bekvæmst kan ske, skal de tilholde M. Daniel Sinklar at reparere Skibene og Jagterne, saa snart de ankommer dertil, med Kølhalen, Digten, Driven og ellers med den ringe Fortømring, der behøves dertil. De nødvendige Materialier vil snarest blive sendt fra København. Viktualierne til det Skibsfolk, som i Vinter skal arbejde ved disse Skibe, skal tages af Madskatten. Smør, Fisk, Sild, saltet Fisk, Salt, Talg og Lys skal ligeledes blive sendt med det første. De øvrige Skibsfolk, som ikke arbejder ved Skibene, skal forlægges til de nærmest omliggende Bønder, hvor Skibene lægges i Vinterlejr, for at man straks kan faa fat i dem, naar man er færdig til at gaa til Søs med Skibene. De Baadsfolk, som daglig skal arbejde paa Flaaden, skal indlægges hos Bønderne paa Helnes, saa de ogsaa straks kan være ved Haanden og betids om Morgen kan møde til deres Arbejde. Ligeledes skal de hos Dronning Sophie, Kongens Moder, anholde om det Brændsel, der behøves ved Køkkenet. Om Smedearbejdet kan de akkordere med Mester Daniel Sinklar eller med Smedene i Nakskov, det bedste ske kan. Hvad Pengene til Tømmermændene og andre Daglønnere angaar, skal Christoffer Urne tage saa mange op hos Tolderne og Byfogderne dér i Landene, som er fornødne dertil. Sm. T. 6, 293.

19. Okt. (Kbhvn.). Fripas for Niels Ebbesen, Renteskriver, fra København til Nykøbing i Falster paa en Vogn og Heste, frit over Færgstederne frem og tilbage, at han desiligere kan fortkomme. Udt. i Sj. T. 24, 161.

— Pas for Peder Falk selvfernte fra København til Antvorskov paa Heste og Vogne for dér at udvise noget Tømmer til Kongens Behov. Udt. i Sj. T. 24, 162.

— Pas for Rasmus Kaalding, Tømmermand, selvsjette frem og tilbage fra København til Antvorskov. Udt. i Sj. T. 24, 162.

— Fripas for Sten Villumsen, Admiral paa Bremerholm, paa nødtørftige Heste og Vogne frem og tilbage fra København til Antvorskov, hvor han skal udse noget Tømmer til Kongens Skibsbygning. Udt. i Sj. T. 24, 162 b.

— Miss. til Thommis Nold. Da Kongen af Axel Arenfeldt til Basenes har købt noget Egeskov til Skibsbygning og anden Fornødenhed, skal han straks sende Peder Falk, Kongens Arkelimester, samt hans 4 Mestersvende til nævnte Skov og dér lade udhugge, hvad der kan være tjenligt til Aføiter¹, Aksler og Fyl², og siden føre det til et Sted for sig selv. Ligeledes skal Rasmus Kolding tage til sig Mesteren ved St. Anne Bro med 4 Svende, drage til samme Skov og udtage det Hustømmer, der findes dér, hvilket ogsaa skal lægges à part. Mestrene skal selv medtage Skørtsave og andet tjenligt Redskab. K. Sj. T. 24, 161 b.

— Miss. til Sten Villumsen. Da Kongen af Axel Arenfeldt til Basenes har købt noget Egeskov til Skibsbygning og anden Fornødenhed, skal han straks med Mester David Balfur, Kongens Skibsbygger, samt hans 6 Mestersvende begive sig til Antvorskov Slot, medtage Ernst Normand til Selsøe, Embedsmand paa Antvorskov, og i nævnte Skov lade udhugge det Tømmer, der er tjenligt baade til Mersskib og Jagter, og lade det lægge paa et Sted for sig. Dersom der skulde opstaa Trætte mellem Tømmermændene om Tømmeret, saa den ene vil have Tømmeret til et, den anden til et andet Sted, skal han med Ernst Normand, Mester David og Peder Falk sig dem

¹ Affutager.

² Fil, Hjulfælg.

imellem, hvorved de paa alle Sider skal lade det forblive. K. Sj. T. 24, 161 b.

19. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Ernst Normand. Da Kongen har sendt Sten Villumsen til Touse¹, Admiral paa Bremerholm, M. David Balfur, Skibsbygmester, Peder Falk, Arkelimester, Rasmus Kolding, Tømmermand, samt deres medhavende Folk fra København til Antvorskov Len for dér at udse Tømmer til Skibsbygning og andet, som Kongen har købt af Axel Arenfeldt til Basenes, skal han tilholde Bønderne i Antvorskov, Korsør og Sæbygaards Len, at de straks fælder og hugger de Træer, som udses af dem, saa at der kan fortføres dermed uden Forsømmelse. Ligeledes skal de i den kommende Vinter skaffe Tømmeret til de Ladesteder, hvor det bekvemst kan indtages af Kongens Skibe og Skuder. K. Sj. T. 24, 162.

20. Okt. (—). Miss. til Mogens Gyldenstjerne. Da den Galej, som sidste Sommer har været befalet til Læsø, betids til næste Aar atter gøres fornøden dér, skal den i den kommende Vinter oplægges i Varberg. Han skal skaffe, hvad der er nødvendigt til at kalfatre Galejen, og efter Statholderens Anordning skaffe Folkene paa den deres videre Fornødenhed. Sk. T. 5, 335.

— Miss. til Mogens Kaas til Støfringgaard og Jørgen Brahe til Hvedholm, Embedsmænd i Mariager Kloster og paa Hagenskov Slot. Da der er opstaaet Trætte mellem Borgerskabet og Bønderne i Fyen om den Kontribution, som det var paalagt Bønderne at yde til Rhingrevens Ryttere, der forleden Vinter var indkvarterede i Købstæderne dér, idet Borgerne forlanger Kontributionen af Bønderne indtil den Tid, da Rytteriet forlod Landet, medens disse ikke mener sig pligtige til at yde den saa længe, gives der Adressaterne Befaling og Fuldmagt til at indstævne nogle af Parterne, baade af Borgerne og Bønderne, for sig til en vis Tid og Sted, undersøge Sagen og forhandle imellem dem om, hvad der kan være billigt og ret. Hvad de saaledes forhandler imellem dem, skal de give Parterne beskrevet under deres Haand og Signet. F. R. 3, 418 b.

¹ Sj. T. har Tønsø, d. v. s. Tose = Torshof.

20. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Christoffer Ulfeldt [Langeland] om snarest at skaffe til Stede de Penge, som er bevilgede til St. Knuds Klosters Kirkes Bygning i Odense, hvem det saa end tilkommer at betale dem. F. T. 4, 43 b.

— Miss. til Jacob Ulfeldt. Da det berettes, at Skolen i Odense er meget bygfældig, skal han gøre den Anordning, at enhver Kirke i hele Fyens Stift, som har Forraad, bidrager¹ til nævnte Skoles Reparation. F. T. 4, 43 b.

— Miss. til samme. Han skal sørge for, at det, der er lovet til Forfærdigelse af Værket ved Nyborg, kommer til Stede, saa at Thomas² Voldmester, som har paataget sig Værkets Forfærdigelse, ikke forhindres deri, men faar det lovede. Ligeledes skal han fra sit og de nærmest liggende Len skaffe nævnte Voldmester 250 Mand til at arbejde for en lidelig Betaling, saa at de saavel som Voldmesteren kan blive ved og Værket kan blive færdigt før Vinteren. For at Værket des bedre kan fremmes, skal det være Voldmesteren uforment at tage Tørv, hvor de kan faas nærmest og bedst. F. T. 4, 44.

— Miss. til Dr. Hans Mikkelsen. Da Gejstligheden i Fyens Stift har andraget³ om, at de 300 Dlr., som de har udlagt til Soldaternes Underholdning, maa afkortes i deres efterfølgende Afgifter, skal han føre de Gejstlige disse 300 Dlr. til Afkortning, naar han skal levere Gejstlighedens Kontribution til Niels Krag til Tritsholm, Zahlkommissarius, som herefter skal residere paa Fyen. Da nogle Bønder paa Fyen som Følge af den Vold, som de indkvarterede Soldater har udøvet mod dem, har været nødt til at sætte sig til Værge, skal Præsterne tilholde disse at forlige sig med Gud og Menigheden ved aabenbart Skrifte og lade sig afløse. Hvis nogen har videre at paatale, skal der ske dem, hvad Ret er. F. T. 4, 44.

21. Okt. (—). Miss. til Kommissarierne i Sjælland om at anordne, at Landfolkets Kompagnier i Sjælland snarest kompletteres. Kommissarierne skal selv have Indseende med, at det sker. — Efterskrift: De skal tilholde Ritmestrene paa Sjælland, at de straks oven i deres Kornetter⁴ lader an-

¹ Dette eller et lignende Ord er glemt i Teksten.

² Thomas

Hansen, Voldmester.

³ I Teksten er der sprunget noget over her.

⁴ Rytterfaner.

bringe et hvidt Kors i et rødt Felt, ligesom Kornettet under Hoffanen er, og ligeledes skal de oven i alle Fodfolkets Faner lade anbringe et hvidt Kors i et rødt Felt, hvilket de herefter alle skal føre. K. Udt. i Sj. T. 24, 164 b (med Datum 27. Okt., Efterskriften dog med Datum 21. Okt.).

21. Okt. (Kbhvn.). Ligelydende Miss. til Kommissarierne i Lolland og Falster, i Skaane, paa Langeland og paa Fyen. Udt. i K. og Sj. T. 24, 165.

22. Okt. (—). Miss. til Ernst Normand til Sielsøe og Eiler Urne til Gundersleufholm, Befalingsmænd over Antvorskov og Bratsberg Len. Da Axel Arenfeldt til Bassenes, Befalingsmand over Giedske Len, har begæret 8 Gaarde¹ i Tiereby By og Sogn i Flakkebjerg Herred i Antvorskov Len i Sjælland og 1 øde Jord paa Tiereby Mark til Mageskifte for 5 Gaarde¹ i Skafterup i Vindinge² Sogn i Flakkebjerg Herred og, hvis dette ikke er tilstrækkeligt, yderligere for den nævnte øde Jord sin Anpart i Rauesodts³ Mølle og $\frac{1}{2}$ Pd. Skylds Jord paa Lundforlunds Mark, som Mølleren i fornævnte Mølle bruger, og, hvis dette endda ikke er tilstrækkeligt, en Gaard i Hersleuf straks ved Antvorskov eller andet Gods, som er Antvorskov Slot belejligt, nemlig i Blessinge⁴ i Løve Herred, eftersom det kan gaa bedst og ligest op, skal de undersøge dette Godses Lejlighed og til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt det for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Hvis dette kan ske, gives der dem Fuldmagt til at besigte begge Parter Gods, ligne og lægge det ene Gods mod det andet, give det beskrevet under deres Haand og Segl og siden indsende Besigtelsen til Kancelliet. K. Sj. T. 24, 163.

23. Okt. (—). Sk. R. 4, 427 b se 27. Okt.

25. Okt. (—). Bestalling for Vilhelmus Cambel som Kaptejn over de Bønderknægte, der er udskrevet af Landfolket i Skaane, med en maanedlig Løn af 30 Rdlr. for sig, 10 Rdlr. til hans Løjtnant, 5 Rdlr. til hver af hans 4 Sergenter og 4 Rdlr. eller deres Værdi til hver af hans 4 Korporaler, alt om Maaneden. Der skal forordnes ham en Fændrik og en

¹ Gaardenes Antal nævnes ikke, men Navnene paa 8 (5) Mænd. ² Sj. T. har Vinde S. ³ Ravnsort. ⁴ Blæsinge.

Trommeslager af de bekvemmeligste af hans Kompagni, alt fra den 24. Okt. 1628 at regne. Sk. R. 4, 428.

26. Okt. (Kbhvn.). Kvittansiarum til Christoffer Urne til Aasmark, Hovedsmand paa Nykøbing og Aalholm Slotte, Rentemester, og Fru Elisabeth Bilde, Sigvort Beck til Førsløf, fordum Rentemesters Enke, paa hendes afdøde Husbondes, hans Børns og Arvingers Vegne, der i Overværelse af Claus Daa til Borreby, Hovedsmand paa Dragsholm, Hans Lindenov til Hundslund, Jost Høg til Kyeholm, Befalingsmand paa Sorø, og Frants Rantzau til Rantzausholm, Statholder i København, har gjort Regnskab for deres Indtægt og Udgift som Rentemestre fra 1. Maj 1619 til 1. Maj 1623, heri beregnet alt, hvad der var i Forraad i Rentekammeret den 1. Maj 1619. Der blev i Behold: 135 Portugaløser $5\frac{1}{2}$ Karat $3\frac{15}{32}$ Gran fint Guld, 67 ungarske Gylden 1 Ort i en Guldkæde, 27 Lod 1 Kvintin smeltet ungarsk Guld, 12 Kroner $\frac{1}{2}$ Ort Kroneguld i et Stykke af en Guldkæde, hvoraf 1 løde Mark holder 22 Karat i fin, 201 Kroner i Guldkæder, 174 Lod $\frac{1}{2}$ Kvintin smeltet Kroneguld, 53 Lod smeltet rhinsk Guld, 1 Guld-ring med 5 Diamanter, 69 orientalske Hængeperler, $85,655\frac{1}{2}$ Dlr. $27\frac{1}{2}$ Sk. $2\frac{1}{2}$ Pdg. enkende Rdlr. og Mønt til 96 Sk. paa Daleren, 34 af Kongens Kontrafejer, stafferede med en emaillet Guldkrans, 2 forgyldte Sølvkredensbægere, hvert med et Dæksel, som tilsammen vejer $133\frac{1}{2}$ Lod, 85 Lod $\frac{1}{2}$ Kvintin forgyldt Sølv, og 694 Lod $1\frac{1}{2}$ Kvintin hvidt og ru Sølv, hvilken Beholdning Christoffer Urne og Axel Arenfeldt til Basnis, som efter Sivert Becks Død er forordnet til Rentemester sammen med Christoffer Urne, har ført til Indtægt i Regnskabet fra 1. Maj 1623 til 1. Maj 1624. Hvad der i Regnskabet maatte være forset og misregnet, skal være kasseret. De blev aldeles intet skyldige. Sj. R. 18, 344.

27. Okt. (—). Bestalling for Christian Jokim Mikkels som Major over Bønderknægtene, som er udskrevne af Landfolket paa Sjælland, med en Maanedsløn af 40 Rdlr. til sig selv, 10 Rdlr. til hans Løjtnant, 5 Rdlr. til hver af hans 4 Sergenter og 4 Rdlr. til hver af hans 4 Korporaler, samt en Fændrik og en Trommeslager, der skal tages af Kompagniet, alt fra 20. Sept. at regne. Sj. R. 18, 348.

— Bestalling for Jacob Kofod som Kaptejn til

Skibs med en aarlig Løn af 200 Kurantdlr. og en Hofklædning for sig selvanden fra Bestallingsdagen af. Udt. i Sj. R. 18, 348 b.

27. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Mogens Kaas. Da Kongen selv har set, at en stor Del Grønjord mellem Køge og København af Bønderne er opskaaret til Tørv, skal han straks begive sig dertil og lade efterforske, hvem der har Part paa de Steder, og hvem der har opskaaret samme grønne Jord. Hvis det viser sig, at nogle af Kronens Bønder har gjort det og Kongen er interesseret deri, skal han lade dem tiltale derfor. Sj. T. 24, 164. K.

— Miss. til Ernst Normand. Han har i Kancelliet indleveret en Klage fra en Mand, ved Navn Oluf Søfrensen, Borger i Slagelse, over, at Fremmede opholder sig dér i Byen og driver stor Handel med slagtede Varer, som de tilforhandler sig dér paa Landet og i Byen, men hverken giver Told eller Rettighed af. Han skal lade de Fremmede tilsige, at de skal afholde sig fra saadant Landkøb, som kan regnes Borgerne til Forprang, og at de ellers skal give Told og Rettighed af den Næring, de bruger, saa vidt de ikke er befriede derfor ved det kgl. Miss. om, at de af Fjenderne fordrevne skal være fri for Skat og Tyng. K. Sj. T. 24, 164 b.

— Miss. til alle af Adel, som har Gods i Københavns Len, at deres Bønder skal gøre Arbejde paa Befæstningen for København. — Claus Daa, Tagge Thott Andersen, Palle Rosenkrantz paa Vordingborg, Frederik Urne i Fyen, Sigvart Urne, Fru Lisbet Gyllenstjerne paa Vallø, Fru Lisbet Sigvert Becks, Fru Sophie Brahe Hr. Jørgen Lunges, Fru Karen Pax, Fru Lisbet Godske paa Liemark. „Disse ere de, ieg kommer i hue. Mogens Kaas. e. h.“ K. Sj. T. 24, 165. (Tr.: KD. V. 108).

— Miss. til Hendrik Holck. Han har berettet, at Borger-skabet i Stralsund har besværet sig over den Told, der er oprettet paa Ruden, og har foreslaet, at disse Borgere skulde være fri for Tolden, for at man kunde beholde Byens Affektion. Det har ikke været Kongens Mening, at de skulde give denne Told, men at de aldeles skulde forskaanes for den, ligesom de er det i Kongens Riger, og være fri for al Skat af det, som de tilforhandler sig, saa længe de er blokerede af Kon-

gens Fjender. Paa hans Forespørgsel om, hvor han skal tage Skibe og Proviant fra til det Folk, som han skal have med sig derfra, svares, at han skal akkordere med Byen om at skaffe ham Skuder og Proviant derfra og til de Steder, hvorhen han skal føre dem, da de samme Folk, da de drog fra København, ikke alene blev forsynet med Skuder og Fetalje, men endogsaa havde Proviant med sig for 2—3 Uger, efter at de var ankommet dertil. Med Hensyn til Kaptejnerne Bellin og Rustorp har Kongen givet sine Befalingsmænd paa Lolland og Falster Befaling til at skaffe Skuder til dem. Om Soldaternes Underholdning skal han forhandle med Byen, ligesom de Svenske har gjort, at Byen skal logere dem og underholde dem med Mad og Øl i Stedet for Lønning, ligesom de Svenske. Kongen har befalet Niels Krag til Trudsholm, Zahlkommissarius, at han skal tilstille dem deres Lønninger. K. Sj. T. 24, 165 b.

27. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Sigvord Grubbe, Knud Grubbe og Laxmand Gyldenstjerne. Da de fornylig¹ har faaet Manelsebrev om at holde Indlager i København for 1000 Dlr. in specie, som resterer af 4000 Speciedlr., for hvilke de er Forlovere til Kongen for Knud Gabrielsen til Hiulerød, Landsdommer i Halland, og de endnu hverken har betalt denne Rest eller begivet sig i Indlager, befales det dem straks at rette sig efter Manelsebrevet. Sk. T. 5, 335 b.

— Forleningsbrev for Sten Beck til Førsløf, Rente-
mester, paa et Præpositur og et Kannikedømme i Lund
Domkirke, som Jørgen Vind til Gundestrup, Rentemester, en
kort Tid har været forlenet med efter Christoffer Urne til Aas-
mark, Befalingsmand paa Aalholm, men som nu er ledigt. [Med
Artikl. 1—2]. Orig. i D. Kanc. Sk. R. 4, 427 b (med Datum
23. Okt.).

— Sj. T. 24, 164 b se 21. Okt.

—² Miss. til Lensmændene i Fyen. Det tillades, at Malt-
tolden og Ølaccisen maa eftergives paa de Steder paa
Fyen, hvor der i den kommende Vinter lægges Garnison,
eller som hidtil har været belagt med stærk Indkvartering, da

¹ 17. Marts 1628.

² Datoen rettet fra 22. Okt.

en stor Del deraf forbruges til Krigsfolkets Fornødenhed. De skal underrette Undersaatterne herom. F. T. 4, 44 b.

28. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Jacob Ulfeldt og Henning Valkendorf. Da Købstæderne i deres Len [Nyborg og Odense] forrige Aar har været belagt med stærk Garnison, maa Malttolden og Ølaccisen midlertidigt eftergives dem og de være fri herfor, da det meste deraf er forbrugt til Soldaterne. Hvis der nu i Vinter lægges stærk Indkvartering i Købstæderne, skal disse, saa længe Indkvarteringen varer, være fri for Malttold og Ølaccise, saavidt Soldaterne faar det. F. T. 4, 45. Orig. (meget beskadiget, til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

— Pas for Herman Hunemörder til med „denne vor Pram“ at begive sig til Møen og forblive dér til videre Ordre. Han skal hos Lensmanden dér have den fornødne Proviant, indtil der kan tilsendes ham Proviant fra København. Sj. R. 18, 348 b.

— Miss. til Peder Basse. Kongen har befalet Brevviseren Herman Hönneureur at begive sig til Møen med den store Pram og forblive dér indtil videre. Naar han kommer dertil, skal Peder Basse skaffe ham og hans Folk Fetalje paa en 14 Dages Tid, indtil en Skude med Proviant, som daglig færdiggøres, kan komme efter. Sj. T. 24, 168. K.

— Miss. til samme. Undersaatterne paa Møen har nogle Gange klaget over de hos dem indkvarterede Soldater og begæret at blive fri for dem. Da Kongen derfor har anset det for godt at henlægge Soldaterne enten til Skaane eller et andet bekvemt Sted, skal han i sit Len lade anholde saa mange Skuder, at de kan føre Soldaterne til de befalede Steder, naar der kommer Ordre derom. Naar Soldaterne rejser bort, skal han skaffe dem Proviant til en fjorten Dages Tid. Sj. T. 24, 168 b.

— Miss. til nogle Lensmænd. De har tidligere faaet Kongens Befaling til af deres Len til Provianthuset til Flaadens Fornødenhed at levere nogle Læster Gryn af deres Lens Indkomst. Da der imidlertid endnu er saa meget Gryn i Behold, som er fornødent, skal de i Stedet for Gryn levere Malt, for hvert Pund Byg i det ringeste 2 eller 1½ Skæppe. (Til dem, der skal levere Brød, blev følgende tilføjet:) De skal med det aller-

første lade levere det Kavringbrød, som de efter Kongens forrige Befaling¹ skal levere; det skal være vel bagt, de to Parter i Byg, den tredje i Rug. — Frederik Urne [Kronborg og Frederiksborg], Gabriel Kruse [Roskildegård], Claus Daa [Dragsholm], Palle Rosenkrantz [Vordingborg] og Hans Lindenov [Kalundborg] (Brød og Malt); Jacob Ulfeldt (Nyborg, Brød alene); Mogens Kaas [Københavns Len], Henning Valkendorf [Odensegaard] og Eiler Qvitzov [Rugaard] (Malt for Gryn). K. Sj. T. 24, 166. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

28. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Claus Daa. Det berettes, at en Løjtnant i Sjælland mod al Billighed har beskattet nogle Bønder i Antvorskov Len for nogle Penge, og at der er gaaet Dom over ham. Han skal til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorfor Løjtnanten ikke er blevet straffet efter Dommens Indhold. Sj. T. 24, 167 b. K.

— Miss. til Claus Daa og Hans Lindenov. Da Bønderne og Almuen paa Samsø har indsendt adskillige Klager til Kongen over de dér paa Landet liggende Soldater, som de kan se af deres medfølgende Supplikation, skal de med det første begive sig til Samsø, indstævne Parterne for sig og forhøre Sagerne. Hvis Soldaterne har forurettet Bønderne, skal de lade dem straffe som vedbør, og hvis Forseelsen er Bøndernes, da i lige Maade lade disse tilbørligt straffe. Sj. T. 24, 167. K.

— Miss. til Hans Lindenov. Han har berettet, at der i hans Len [Kalundborg] er en Mølle, kaldet Aurup Mølle, der efter Tingsvidnets Lydelse² er sat saa højt i Skyld, at ingen kan ernære sig derpaa, med mindre der bevilges Afslag i Mølle-skylden. Kongen er tilfreds, at der herefter af Møllen kun skal gives 36 Pd. Told, Korn eller Mel, hvilket han skal lade føre til Regnskab. Sj. T. 24, 167. K.

—³ Miss. til Hr. Jørgen Skeel. Han skal tilsige Adelen i Lolland og Falster om at holde sig færdig til at følge

¹ 25. Okt. 1627. ² Jvfr. Miss. 25. April 1626. ³ Dette og det følgende Miss. har begge oprindelig været daterede den 27. Okt., men Miss. til Ritmestrene Frederik Reedtz og Niels Trolle er i Konc. rettede til 28. og alle 3 i Sj. T. indført under 28. Okt.

Kompagniet, naar de tilsiges derom af deres Ritmester; dog skal der med Kommissariernes Heste forholdes efter den derom gjorte Forordning. K. Udt. i Sj. T. 24, 167 b.

28. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Frederik Reedtz, Ritmester i Sjælland. Det foregaaende Miss. til Jørgen Skeel kommunicerer ham, for at han kan rette sig derefter. K. Sj. T. 24, 167 b.

— Ligelydende Miss. til Niels Trolle, Ritmester i Sjælland. K. Sj. T. 24, 167 b.

— Miss. til Hr. Jørgen Skeel. Han har berettet, at en Del Undersaatter i Jylland ved et Bud har anmodet ham om hos Kongen at anholde om, at Kongen vil have dem i Ihukommelse og komme dem til Hjælp til at redde dem fra Fjenden. Han skal derfor tilskrive dem i følgende Mening: De maa ikke tvivle paa, at Kongen jo idelig har dem i Ihukommelse og af sin Kærlighed til dem som en kristen Konge og deres af Gud rette forordnede Øvrighed lader sig være højst magtpaaliggende snarest enten ved en god ønskelig Fred eller andre lovlige Midler at befri dem, og han skal formane dem til med god Taalmodighed at forblive standhaftige i deres underdanigste Devotion og skyldige Troskab. Kongen er dem til Gengæld med al kongelig Gunst og Naade vel bevaagen. Han maa dog ikke sætte nogen Udskrift til bestemte Personer paa Skrivelsen, heller ikke maa han deri lade mærke, at han har faaet Bud og Skrivelse fra nogen, for at ingen, som har anmodet ham herom, skal komme i Ulejlighed og Besværing derfor af Fjenden, om Brevet paa Rejsen skulde blive optaget af Fjenden. J. T. 8, 177 b.

— Miss. til Gabriel Kruse. Da Kongen har befalet Hendrik Holck til Eskildstrup, Oberst, snarest at begive sig med sit Folk til et Sted og, om Gud vil give Lykke dertil, indtage det, skal han, saa snart han kan erfare, at Hendrik Holck vil begive sig fra Stralsund derhen, sammen med denne forføje sig til samme Sted med Havhesten, et af de andre ham medgivne Skibe og med en Galej og hjælpe ham med at erobre samme Plads, saa vidt det er ham muligt. Han skal holde dette hemmeligt hos sig selv. Sj. T. 24, 168. K.

— Miss. til Just Høg om at optage en Borgersøn fra Flensborg Claus Baistrup i Sorø Skole blandt de ikke-ade-

lige, naar der bliver Plads ledig, og forholde sig med ham som med de andre Skolebørn. Udt. i Sj. T. 24, 168 b.

28. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Holger Rosenkrantz. Christen Klausen, Landsdommer paa Bornholm, har berettet, at han har ladet nogle af dennes Ugedagsbønder i hans Len pante for Skat, som han videre kan se af vedføjede Supplikation. Han skal med det første indsende Erklæring herom. Sk. T. 5, 335 b.

— Miss. til Kommissarierne i Skaane. Da nærværende Henricus Monipenni, der har været en Tid lang i Kongens Tjeneste og har forholdt sig flittigt og tro, har ansøgt om en Plads og Bestalling, skal de, naar der bliver en Kaptejnsplads ledig i Skaane, forordne ham til Kaptejn dér. Sk. T. 5, 336.

— Miss. til Hr. Anders Bilde. Nærværende Brevvisere Peder Nielsen og Anders Pedersen af Helsingbørg Len har klaget over, at de lægges saa højt i Skat, at de ikke kan betale den, som han videre kan se af deres hosføjede Supplikation. Han skal indsende Erklæring derom til Kancelliet. Sk. T. 5, 336.

— Sj. T. 24, 169 se 31. Okt.

29. Okt. (—). Skøde til Jahan Bøgvad i Hillerød paa 3 Moser ved Hillerød. Sj. R. 18, 348 b. (Tr.: Kr. Sk.).

— Ekspektancebrev for Oluf Søfrensen, der har boet paa Bredemølle, som Kongen har overladt Jahan von Dellen og Lourents Møllengracht til Krudtmølle, paa den første Mølle, der bliver ledig i Københavns, Frederiksborg og Kronborg Len, for sædvanligt Fæste og aarlig Afgift. Sj. R. 18, 349.

— Miss. til Palle Rosenkrantz til Ørup og Palle Urne. Da der med det første skal foretages Skifte efter afdøde Fru Else Grubbe, Jokim Bülows til Engelsted, gives der dem Ordre og Fuldmagt til at være til Stede ved Skiftet, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give deres Afgørelse beskrevet fra sig under deres Haand og Segl. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i Stedet. Sk. T. 5, 336 b.

29. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Sigvord Grubbe. Da der skal foretages Skifte efter afdøde Fru Else Grubbe, Jokim Bülow's til Engelsted, skal han paatage sig Værgemaalet for Jomfru Elsebe Bülow, paase, at der kun vederfares hende, hvad billigt og ret er, og siden fremdeles forestaa det, da hendes Broder efter Forordningen ikke endnu kan antage det og tilmed er forhindret ved daglig Hoftjeneste. Sk. T. 5, 337¹.

— Miss. til Hendrik Hvitfeldt. Da der skal foretages Skifte efter afdøde Fru Else Jokim Bülow's til Engelsted, skal han paatage sig Værgemaalet for Christian Bülow og paase, at der kun vederfares ham, hvad billigt og ret er. Sk. T. 5, 337.

30. Okt. (—). Bestalling for Peder Harboe som Løjtnant til Skibs med en aarlig Løn af 150 Kurantdlr. og en Hofklædning for sig selvanden fra Bestallingsdagen af. Udt. i Sj. R. 18, 349 b.

— Aab. Brev², hvorved det i Henhold til Bestallingen for Peter Grüner som Møntmester³ fastsættes, at der skal udmøntes Gulddubloner. Saadanne dobbelte Kroner skal have en Værdi af 3 Rdlr. in specie, hver lødig Mark skal holde 22 Karat fint Guld og 39 dobbelte Kroner skal veje en lødig Mark, saa at der for en lødig Mark kommer af Mønten 127¹/₂ Rdlr. 2 Sk. 1⁴/₁₁ Alb. Af det Guld, som Kongen overgiver ham, skal han tilstille Kongen alle de Stykker, som kan komme deraf efter forskrevne Schrot og Korn. I Arbejdsløn skal han paa hver lødig Mark Guld, som holder 22 Karat fint Guld, for dobbelte Kroner have 4 Rdlr. 3¹/₂ Rigsort. Sj. R. 18, 349 b⁴.

— Miss. til Ernst Normand. Denne Brevviser Hans Povelsen, Indvaaner i Skelskør, har berettet, at der for nogen Tid siden i Skelskør er overgaaet ham en Fældingsdom, hvorved han er dømt til sine 3 Mark og til at være Mindre- mand, fordi han inden Tinge i Hastmodighed har ladet nogle Skældsord falde. Da han nu har tilfredsstillet Sagvolderen, har han andraget om at faa Opfejningsbrev, saa at han

¹ Tr.: D. Mag. 4. R. IV. 101.

² Kaldes Bestalling, men indeholder kun ovenstaaende Bestemmelser om Udmøntning. ³ 29. Sept.

s. A. ⁴ Delvis trykt i Scharling: Pengenes synkende Værdi S. 429.

igen kan være gild og gæv og være i Lov og Tov med andre ærlige Mænd. Ernst Normand skal med det første til Kancelliet indsende Erklæring om, hvor højt fornævnte Hans Povelsen af sin yderste Formue kan aftinge for samme Forseelse. Sj. T. 24, 169 b. K.

30. Okt. (Kbhvn.). Miss. til samme. Det berettes, at han vægrer sig ved af Jens Høg til Vang, Befalingsmand paa Gul-land, at modtage Værgemaalet for Hans Uldrik Gyldenløve, som Jens Høg en Tid lang har forestaaet, paa Grund af nogle Rentepenge, som resterer hos Kongen. Han skal rette sig efter den til ham udgangne Befaling¹, overtage Værgemaalet, kvittere Jens Høg derfor paa de nævnte Rentepenge nær og siden henvende sig i Kancelliet, hvor der vil blive givet ham Besked og nøjagtig Forvaring derom. Sj. T. 24, 170.

— Miss. til Niels Krag. Han skal lade Officererne over de Soldater, der bliver liggende i Stralsund i Garnison, og hvis Kompagni med Officererne er omtrent 300 Mand, over hvilke Folkman kommanderer, faa deres Lønninger, da samme Folk hører til dem, som det er besluttet skal underholdes her i Riget, og da det er gavnligere for Kongens Under-saatter, at disse Krigsfolk bliver liggende dér, end at de indkvarteres i Kongens Lande. K. Sj. T. 24, 170.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Malmø. Bartholomeus Hagensen, Indvaaner i København, har berettet, at der er opstaaet Trætte mellem ham og afdøde David Peitersens Arvinger om Arven efter hans afdøde Hustrus Forældre, og at han nu agter at udføre denne Sag ved Lov og Ret. De skal snarest dømme i denne Sag efter de Dokumenter, som fremlægges for dem. Sk. T. 5, 337 b.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Jens Hermansen, Sognepræst til Birkerød Sogn, paa Kirkens Part af Korntienden af Birkerød Sogn, hvoraf der aarlig til nævnte Kirke skal svares 7 Pd. Rug og 5 Pd. Byg, at levere Kirkeværgerne i Birkerød Sogn, og som der skal gøres Regnskab for paa Kronborg. Udt. i Tb. S. 17 b.

— Miss. til Mogens Kaas. Da Bønderne i hans Len

¹ 29. Sept. 1628.

[Københavns Len] har haft Misvækst paa Rug og derfor har andraget om i Aar at maatte give Byg for Rug, skal han tillade dem, der har haft Misvækst paa Rug, at levere Byg for Rug, Pund for Pund. Sj. T. 24, 169. K.

30. Okt. (Kbhvn.). Ligelydende Miss. til Frederik Urne [Frederiksborg, Kronborg og Abrahamstrup Len]. Udt. i Sj. T. 24, 169. K.

— Miss. til Mogens Kaas. Da det berettes, at der paa Tostholm er noget gammelt Tømmer fra en sammenstyrtet Lade, og at det for største Delen er forknust og utjenligt, skal han lade samme Tømmer forbygge paa øde og forfaldne Gaarde i Lenet [Københavns Len], for at disse des snarere kan blive besat. Sj. T. 24, 169. K.

31. Okt. (—). Miss. til samme. Han har berettet, at han og Dr. Hans Reisener, Superintendent over Sjællands Stift, efter Kongens Befaling¹ har haft Madts Raufn, Borger i Køge, og hans Hustru for sig og forhørt dem om Tvistigheden imellem dem, og da Madts Raufn har foregivet, at han vil indstævne Sagen for Roskilde Kapitel, idet han formener at blive hende kvit, skal han tilholde ham uden Ophold at indstævne samme Sag til første Tamperdag, som skal holdes i Roskilde, og dermed faa den tilendebragt, for at de ikke længer skal sidde saaledes hen, Gud til Fortørnelse og andre til Forargelse. Sj. T. 24, 170 b.

— Bevilling for Jahan Bødker von Dellen og Laurits Møllengracht, Borgere i København, til af Kongens Undersaatter overalt i Danmark at maatte købe Salpeter, dog ikke af Kongens Salpetersydere eller dem, der har købt af disse. Det Salpeter, som de saaledes tilforhandler sig, skal de være forpligtede til at føre til København, og det Krudt, som de forarbejder deraf paa deres Krudtmølle, skal de afhænde alene til Kongen, men maa ikke udføre det eller sælge det til fremmede. Sj. R. 18, 350.

— Aab. Brev om, at Jørgen Seefeld til Refsnes for nogen Tid siden, da han fik Bestalling² som Kommissarius paa Samsø med en Løn af 150 Speciedr. om Maanedn, har udstedt

¹ 29. Sept. 1628.

² 28. Okt. 1627.

et Revers om, at han vilde lade sig nøje med 100 Speciedlr. om Maaneden, dersom han kunde holde sig dermed. Da han nu har meddelt Kongen, at han ikke kan det, bevilges der ham fra Bestallingsdagen af 150 Speciedlr. om Maaneden, der skal godtgøres ham i hans Regnskab. Sj. R. 18, 350 b.

31. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Tolderne i Sundet om med første Lejlighed fra England at bestille til Kongens Fornødenhed det, der er opført paa den i hosfølgende Pakke indlagte Fortegnelse. Naar det ankommer, skal de betale det og føre det til Regnskab. Sj. T. 24, 171. K.

— Aab. Brev om, at Kongen skænker Jacob Clausen, Borger i Malmø, et Skib, kaldet N., i Stedet for den ham tilhørende Bojert, som Kongen har foræret Daniel Throy, sin Kommissarius i Stralsund. Sk. R. 4, 429.

— Bestalling for David Kalladts som Kaptejnlojtnant over Bønderknægtene af Landfolket i Skaane under Christen Eriksen til Fligende, Øverste i Skaane, med en Maanedsløn til sig selv af 10 Rdlr., 5 Rdlr. til hver af de 4 Sergenter og 4 Rdlr. til hver af de 4 Korporaler, eller deres Værd, samt en Fændrik og en Trommeslager af Kompagniet, fra den 15. Febr. 1628 af. Sk. R. 4, 429.

— Bevilling for Christen Clausen, Landsdommer paa Bornholm, at hans Ugedagstjenere dér paa Landet maa være fri for Skat og anden Udgift, som de hidtil har været fri og forskaanet for, saa længe han forvalter Landsdommerbestillingen og siden, indtil der forhverves Dom paa, at de skal udgive Skat og andet Paalæg. Sk. R. 4, 430.

— Miss. til Sigvord Grubbe. Da Kongen har bevilget sin Søn, Prins Christian (V), Malmøhus Slot med underliggende Len og Ladegaarde til hans Hofholdning, skal han straks overgive det til Prinsen. Sk. T. 5, 337 b¹.

— Miss. til Claus Brockenhuus [Landsdommer paa Fyen]. Han maa indtil videre holde Landsting i den Gaard i Odense, i hvilken han holder Indlager. F. T. 4, 45.

— Miss. til Johan Friis til Øresløf og Hendrik Podebusk til Kjørup. Da der med det første skal foretages Skifte

¹ Tr.: D. Mag. 4. R. IV. 102.

mellem Tønne Friis til Hesselager, Embedsmand paa Stiernholm, og hans Børn efter deres afdøde Moder¹, og da de er Børnenes nærmeste Frænder paa fædrene og mødrene Side, skal de paa tage sig Værgemaalet, Johan Friis for Tønne Friis's Søn² og Henrik Podebusk for hans Døtre, medens Skiftet staar paa, og paase, at der kun vederfares dem, hvad billigt og ret er. Naar Skiftet er sluttet, skal de overlevere Værgemaalet til Tønne Friis. F. T. 4, 45.

31. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Jost Høg om at optage en Søn af Hr. Peder i Fenie, ved Navn Hans Pedersen, i Sorø Skole blandt de ikke-adelige og forholde sig med ham som med de andre Skolebørn. Orig. i D. Kanc. Udt. i Sj. T. 24, 169 (med Datum 28. Okt.).

U. D. Nov. (—). Gælds brev paa 3000 Rdlr., som Kongen har ladet optage af de Fattiges Tavlepenge i København, at betale tilbage, naar paaæskes, og med en aarlig Rente af 6 pCt. Forlovere er Danmarks Riges Raad: Hr. Christen Friis til Kragerup, Kongens Kansler, Hr. Jørgen Skeel til Soustrup, Rigens Marsk, Christen Holck til Bustrup, Jacob Ulfeldt til Urup, Rigens Kansler, Hr. Albret Skeel til Fussingøe, Hr. Anders Bilde til Rosendal, Jens Juel, Norges Riges Statholder, Mogens Kaas til Støringgaard, Tage Thott til Eriks-holm, Claus Daa til Raufnstrup, Christian Thommissen til Tanderup, Christopher Ulfeldt til Svenstrup, Otte Skeel til Gammel-mose, Hans Lindenov til Hunslund, Jost Høg til Giorsleuf og Frants Rantzau til Rantzausholm, Statholder. D. Kanc. uindf. Konc.

1. Nov. (—). Bevilling for Jens Lille, Skipper af Aarhus, der forleden Aar med en anden Medborger begav sig med deres fælles Skude fra Jylland til Samsø, hvorfra sidst-nævnte kort efter rømte med Skudens Baad, til at bruge samme Skude som sin egen og med den søge sin Næring her i Riget, hvor ham lyster, undtagen paa de af Fjenden okuperede Steder. Sj. R. 18, 351.

— Miss. til Gabriel Kruse. Da det berettes, at en Del Borgere i Roskilde holder aabne Kældere uden at be-

¹ Anne Podebusk Clausdatter.

² Niels Friis.

tale den Accise, der er paalagt i Pottetal, skal han tilholde samme Borgere ikke at indlægge nogen fremmed Drik, med mindre de først beviser, at den første Accise til Kongen er betalt. Den anden Accise og den, der er paalagt i Pottetal, og som skal betales paa det Sted, hvor Drikken udtappes, skal han tilholde dem at erlægge straks. Borgemestre og Raad sammesteds, der er privilegerede med en Vinkælder, beklager sig over, at andre gør dem Indpas. Dersom nogen mener, at der sker dem Uret, og efter lovlig Proces faar Dom over sin Modpart, skal Gabriel Kruse efter Dommens Indhold hjælpe dem til Rette, med mindre Modparten vil stævne Sagen. Sj. T. 24, 172. K.

1. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Claus Daa og Hans Lindenov. De skal af deres Len [Dragsholm og Kalundborg] lade levere nødtørftigt Brændeved til Cordigardene paa Samsø og til Jørgen Seefeld til Refs, Kommissarius sammesteds, efter det forrige Missive derom til Hans Lindenov, saafremt det ikke kan faas af Surskov og Vindfælder paa Samsø uden Skovskade. Sj. T. 24, 172. K.

— Miss. til Erik Krabbe. Han har berettet, at en Mand, ved Navn Sigrott, foregiver at kunne støbe Jærnstykker saa store og lette og med samme Kugler og Krudt som Kobberstykker. Han skal skaffe sig at vide, hvad Belønning Manden forlanger herfor og for det Instrument, at Stykkerne ikke rekulerer, forhandle det nøjeste muligt med ham derom og give Kongen Underretning. Sj. T. 24, 172 b. K.

— Miss. til Sigvord Grubbe til Hofdal og Jørgen Urne til Alslef, Befalingsmænd over Malmøhus og Christianstads Len. Da Hendrik Gyldenstjerne til Svanholmb, Landsdommer i Skaane og Befalingsmand over Froste Herred og Helnekirke, af Lunde Kapitels Gods har begæret 3 Gaarde¹ i Hilkastad² By og Sogn, 2 Gaarde i Østerskof³ By og Sogn, alle i Villandts Herred, 4 Gaarde og 1 Gadehus i Sandager By i Skurup⁴ Sogn i Vemmindtshøj Herred, til Mageskifte for 4 Gaarde i Vester Morsted i Siødts⁵ Herred og 2 Gaarde i Hemmingsdynd By og Sogn i Vemmindtshøj Herred, skal de indhente Kapitlets

¹ Der anføres kun Navne paa 2 Mænd. ² Fejlskrift for Fjelkestad.
³ Fejlskrift for Østerslev. ⁴ Skurup. ⁵ Skyts H.

Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belejgheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Kapitlet, og indsende Erklæringen til Kancelliet. Hvis det af Henrik Gyldenstjerne tilbødte Gods skulde beløbe sig til mere end fornævnte Kronens Gods, begærer han endvidere 1 Fæste i Sarslef i Skurup Sogn i Malmøhus Len. Dersom dette kan undværes fra Slottet, skal de besigte alt det forskrevne Gods, give Besigtelsen beskrevet fra sig under deres Haand og Segl og indsende den til Kancelliet. Sk. T. 5, 338¹.

1. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Mogens Pax. Da Frederik Reedtz til Tyggestrup, Befalingsmand paa Tryggevælde, har begæret 1 Gaard, kaldet Skurup, i Mierløse Herred i Holbæk Len til Mageskifte for sit Gods i Tjørntved i samme Herred, skal han med det første til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette for Belejgheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Slottet. Sj. T. 24, 171 b. K.

— Miss. til Palle Rosenkrantz og Hendrik Gyldenstjerne. Kongen har bevilget Ifver Krabbe til Jordbierg til Mageskifte noget Gods i Skaane, som de tilforn² har faaet Befaling til at besigte. Da det berettes, at Kronens Gods beløber sig højere end det af Ifver Krabbe tilbødte Gods, skal de af Ifver Krabbes Gods i Stedet for den Gaard i Aaby Sønder By og Sogn, som omtales i den tidligere Befaling, udlægge fyldest Vederlag i en Gaard i Ørup i Bare Herred for, hvad der tilkommer Kronen, men Resten af den skal følge Ifver Krabbe. Da Ifver Krabbe endvidere har begæret 1 Fæste af Lunde Kapitels Gods i Store Bedinge i Tulstrup Sogn foruden det ham allerede bevilgede Gods, og der allerede er indkommet Erklæring om dette, for hvilket Ifver Krabbe tilbyder at gøre fyldest Udlæg, skal de ogsaa besigte dette Gods, gøre Kapitlet Udlæg derfor og indsende deres Erklæring derom til Kancelliet. Sk. T. 5, 339.

— Miss. til Jost Høg om at optage to Sønner af Simon N.³, Sognepræst paa Alrø, i Sorø Skole blandt de ikke-adelige nu straks, da han med ni smaa Børn af Fjenden

¹ Tr. i Udt. i Vedel Simonsen: Elvedgaards Hist. 1. H. 124 f. ² 19. Sept. 1628. ³ Simon Pedersen Alrø.

er forjaget fra sit Sogn, sætte dem under Disciplin og forholde sig med dem som med de andre Skolebørn. Sj. T. 24, 171.

1. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Jost Høg. Kongen har bevilget Jens Bildt, der har mistet sit Gods i Jylland, at han i Sorø maa faa fri Studier og Kost, men de Exercitia, som han desforuden vil lære, skal han betale. Sj. T. 24, 171 b.

2. Nov. (—). Miss. til samme om, at han maa rejse 3 eller 4 Uger over til Skaane for dér at forrette nogle Ærinde; dog maa der intet forsømmes i hans Fraværelse. Udt. i Sj. T. 24, 173.

— Miss. til Jørgen Seefeld. Kongen har bevilget, at de Alrøe Mænd maa faa det Korn tilbage, som de har leveret Kongen af forgangen Aars Landgilde, og beholde det til deres Underholdning, hvilket han skal føre til Regnskab. Sj. T. 24, 172 b. K.

— Miss. til Ernst Normand. Søfren Torkelsen, Vist Christensen og Lauridts Lauridtsen i Solberg har klaget over, at de er sat for højt i Skat. Han skal paase, at de ikke besværes mere med Skat end andre. Sj. T. 24, 173. K.

— Miss. til Hans Lindenov. Det berettes, at der paa Samsø skal være et Parti Gods, Klæde og andet, som tilhører Jacob Hollænder, Borger i Horsens. Da denne er blevet tilbage hos Fjenden, skal Hans Lindenov lade Godset registrere og vurdere af to Borgere i Kalundborg, som har Forstand paa saadanne Varer, og siden sende det til København. Sj. T. 24, 173. K.

— Miss. til Dr. Madts [Jensen], Biskop i Skaane. Da Hendrik Gyldenstjerne til Svanholm, Landsdommer i Skaane og Befalingsmand over Froste Herred og Helnekirke, har begæret, at Hr. Christoffer i Stouby maa kaldes fra sine Sogne til Østersløf Sogn, skal han snarest til Kancelliet indsende Erklæring herom saavel som om Enken i forskrevne Sogn og om al den Lejlighed. Sk. T. 5, 340.

— Miss. til Hr. Anders Bilde. Bent Oelsen i Vesmestrup har berettet, at hans Barn er død af Sygdom ifjor, hvilket nu udtydes, som om det havde været ligget ihjel, fordi Præsten har tilholdt Forældrene at staa aabenbart Skrifte for samme Barns Død, da det er død i Sengen. Da nu et andet Barn er død i Sengen hos Moderen og menes at være ligget ihjel, skal han

paase, at der ikke vederfares nævnte Kvinde andet, end hvad Lov og Ret er. Sk. T. 5, 340.

2. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Holger Rosenkrantz. Da Mogens Gyldenstjerne til Fuletofte, Embedsmand paa Varberg Slot, har faaet Befaling til nu til 1. December at være i Christiania og sidde Rettergang sammesteds med andre gode Mænd og Raader, skal Holger Rosenkrantz i hans Fraværelse have Tilsyn med Varberg Fæstning, By og Len. Sk. T. 5, 340 b.

— Ligelydende Miss., mutatis mutandis, til Gierlof Nettelhorst om at have Tilsyn med Bahus under Hr. Jens Sparres Fraværelse paa Herredagen. Udt. i Sk. T. 5, 340 b.

— Miss. til Hr. Jørgen Skeel om at tilholde Soldaterne, der ligger paa Fyen, saavel de tyske som de danske, flittigt at søge Kirkerne, naar Guds Ord forkyndes. F. T. 4, 45 b.

— Miss. til Didrik von Ahlefeldt. Ludvig Peitersen, Skipper af Enkysen, har berettet, at hans Skib under Uvej er kommet paa Grund under Læsø og nu forholdes ham med dets Ladning af Korn og Hvede, og har begæret at maatte faa Skib og Gods igen. Didrik von Ahlefeldt skal derfor lade Skipperen faa Skibet med det ombordværende Korn og Hvede igen, forsaavidt han ikke behøver det til Underholdning for Soldaterne paa Læsø. J. T. 8, 180.

4. Nov. (—). Miss. til Peder Basse. Da det berettes, at de Officerer, der er indkvarterede paa Møen, har fordristet sig til at skyde Dyr paa Vildtbanen sammesteds, skal han alvorligt advare dem og deres Soldater, at de afholder sig fra saadan Skyden. Saafremt nogen derefter understaar sig at skyde i Vildtbanen, skal han lade dem paagribe og fængslet sende til København. Sj. T. 24, 173 b. K.

6. Nov. (—). Bestalling for Ventsel Rotkirk som Hofmarskal. Han skal med andre ham tilforordnede Underofficerer have flittigt Indseende med Køkken, Kælder og andet fornødent og øverste Inspektion med Stalden. Han skal vedblive at føre Kongens Hoffane som Ritmester. For disse Charger og Bestillinger tilstaas der ham en maanedlig Løn paa 6 Rideheste, 3 Vognheste og Hofklædninger paa sig selvsvvende, og da de, som tilforn har forvaltet Marskalbestillingen, altid har været forlenet med et Len, men der ikke er noget Len ledigt, bevilges

der ham en maanedlig Løn af 100 Speciedlr. fra Bestallingsdagen af, at udrede af Rentemestrene. Sj. R. 18, 351.

6. Nov. (Kbhvn.). Bestalling for Jahan Bernekov som Vicestaldmester. Han skal have Tilsyn med Stalden og ellers rette sig efter, hvad der befales ham af Kongen og Hofmarskal Ventsel Rotkirk. Der bevilges ham en maanedlig Løn paa 2 Heste, en aarlig Løn af 150 Speciedlr. og en Hofklædning for sig selvanden fra Bestallingsdagen, at udrede af Rentemestrene. Sj. R. 18, 351 b.

— Forleningsbrev for Marquort Rantzau, Øverste og Guvernør i Fæstningen Glückstadt, paa Søllemarkgaard paa Samsø efter afdøde Jacob Brun [Foged paa Samsø] for sig og sin Hustru paa Livstid [uden Afgift]. De skal holde Gaarden ved god Bygning, frede Skoven, saa den ikke forhugges, og være Lensmanden paa Kalundborg lydige. Sj. R. 18, 352.

— Miss. til Just Høg om at tilholde Reinholt Timb, Maler paa Sorø Kloster, straks at begive sig til København, hvor han videre skal erfare Kongens Vilje. K. Udt. i Sj. T. 24, 173 b.

— Miss. til Lensmændene paa Fyen. Da Kongen har befalet Hr. Jørgen Skeel til Soustrup, Rigens Marsk og Embedsmand paa Kalø Slot, sammen med Kommissarierne paa Fyen at forordne Vagthuse paa Fyen ved Søsiden alle Vegne, hvor det gøres fornødent, skal de, naar Pladserne til Vagthusene er udset og de underrettes derom, lade opsætte dem, der er fastsat i deres Len, og lade menige Bønder, hvem de end tilhører, hjælpe med dertil, da det er til Landets almindelige Bedste og Forsvar. F. T. 4, 46. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

— Miss. til Hr. Jørgen Skeel og Kommissarierne paa Fyen. Naar Krigsfolket, som skal over til Fyen, ankommer dertil, skal de først indkvartere det noget fra Søkanten, for at det kan have des bedre Kvarter, naar Vinteren kommer og man nødes til at lade det henlægge ved Søkanten, da Undersaatterne ved Søkanten ikke kan udstaa den Besværing alene. Endvidere skal de forordne Vagthuse alle Vegne, hvor det gøres fornødent paa Fyen. Lensmændene skal lade dem opsætte efter deres Anordning, hvorom disse har faaet Kongens Befaling. F. T. 4, 46.

7. Nov. (Kbhvn.). Bestalling for Mikkel Bomsted som Remmesnider. [Enslydende med Bestallingen for Johan Justsen af 16. Nov. 1619]. Sj. R. 18, 352 b.

— Miss. til Bispen og Borgemestre i København om straks at optage nærværende David von Mandelslov i Vartov Hospital og give ham Underhold ligesom andre Hospitalslemmer. Dersom der ikke er nogen Seng ledig i Vartov, skal han dog modtages dér og en af de andre syge derfra sendes til Hospitalet i Roskilde, hvor han straks skal indtages og underholdes, indtil der bliver en Plads ledig i Vartov; saa skal han komme tilbage igen. Sj. T. 24, 173 b. (Tr.: KD. V. 108).

— Miss. til Lensmændene¹ i Danmark og Norge. Det berettes, at de fra de af Fjenden besatte Steder fordrevne Undersaatter misbruger den dem givne Bevilling til at være fri for Skat og Tyng, idet de bruger Forprang og Købmandskab² i Købstæderne, hvor de holder til, Borgerne til stor Forhindring paa deres Næring. De skal tilholde alle de fordrevne Undersaatter, der har nedsat sig i Købstæderne i deres Len, og som bruger Købmandskab, at betale Told, Accise og Rettighed lige med andre Undersaatter; dog er dermed ikke ment de fordrevne, som ingen eller ringe Næring bruger. Ligeledes³ skal de tilholde Undersaatterne i deres Len at betale Malttold og Ølaccise efter de tidligere udgivne Forordninger, da Kongen mister sin Rettighed af Tystøl. Sj. T. 24, 174 b. K. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

— Miss. til Mogens Kaas og de andre, som skal dømme i Admiralitetssager. Det berettes, at de afholder sig fra at ordele og dømme i en Del Sager, der indstævnes for dem vedrørende de Priser, som Frederik von Buchwald undertiden indfører, fordi der ikke er nogen til Stede ved vedkommende Prise, som vil svare dertil. Naar der indstævnes nogen Prise for dem, hvori der findes enten Købmandsbreve eller Fjendernes Pas eller deslige Dokumenter, hvoraf det kan ses, at de kommer fra Fjenderne, vil til dem eller har haft noget med dem at gøre, skal de uden Undskyldning ordele og dømme paa saa-

¹ De opregnes alle.

² Overskriften har: stort Købmandskab.

³ I de fyenske Breve blev dette sidste Punkt ikke indført.

danne Priser, selv om der ikke er nogen til Stede, som protesterer derimod. Sj. T. 24, 175 b.

- **7. Nov. (Kbhvn.).** Miss. til Roskilde Kapitel. Alexander Raab v. Pappenheim til Snedinge har af Roskilde Kapitels Gods begæret 2 Gaarde i Bøgelund i Ørsløf Sogn i Flakkebjerg Herred i Sjælland til Mageskifte, hvorom der tidligere¹ er udgaaet Befaling til dem og hvorom de har erklæret, at dette Gods kunde bortskiftes fra Kapitlet mod nøjagtigt Vederlag, medens Mageskiftet dog ikke er gjort, fordi Kapitlet ikke kunde faa fuldkomment Vederlag i det af ham tilbudte Gods. Da han nu tilbyder at udlægge til Kapitlet 1 Gaard i Høsten² i Flakkebjerg Herred, 1 Gaard i Quered³ i Ringsted Herred og 1 Gaard i Gjørleuf By og Sogn i Løve Herred, skal de til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt Kapitelsgodset kan bortskiftes for det af ham nu tilbudte Gods. K. Sj. T. 24, 176.

— Miss. til Mogens Kaas. Han har tidligere⁴ faaet Befaling til at tilholde Madts Rafn, Raadmand i Køge, at indstævne Sagen imellem ham og hans Hustru til første Tamperdag i Roskilde Kapitel. Mads Rafn har nu andraget om Udsættelse, da han ikke inden den Tid kan føre de fornødne Vidnesbyrd i denne Sag, og Kongen har derfor bevilget ham Udsættelse til Tamperdagene i førstkommende Faste. Mogens Kaas skal tilholde ham endelig og uden videre Udsættelse at indstævne Sagen til den nævnte Tid for Roskilde Kapitel og dermed tilendebringe den. Sj. T. 24, 176 b.

— Miss. til Niels Krag. Da Kongen efter Begæring fra Bønderne paa Læsø har anset det for godt at lade 60 Mand blive dér, skal han, førend Vinteren trænger for haardt paa, lade nævnte Folk faa 4 Maaneders Lønning. Sj. T. 24, 177. K.

— Miss. til Ernst Normand. Kongen har ladet akkordere med Villem Mortensen, Toldskriver i Helsingør, og Johan Eттersen, Borger i København, om, at de inden Vinter skal levere Ammunition og adskillige andre Varer til Krigsfornødenhed til Fæstningen Glückstadt, og til Gengæld lovet dem deres Betaling i Korn. Han skal af Antvorskov og det dertil hørende Lens Indkomst af Landgilden og Avlingen af dette

¹ 26. April 1626 til Ernst Normand. ² Højsten, Dalby S. Fakse H.

³ Kværede, Ferslev S. Ringsted H. ⁴ 31. Okt. 1628.

Aars Grøde inden førstkommande Mortensdag skaffe dem 1500 Tdr. Rug og 4500 Tdr. Byg og levere dem i Skibet med Landgildemaal, hvilket han skal lade sig føre til Røgnskab. K. Sj. T. 24, 177.

7. Nov. (Kbhvn.). Ekspektancebrev for M. Christen Jensen, Kongens Hofprædikant, paa det Prælatur i Lunde Kapitel, hvormed M. Niels Jørgensen nu er forlenet, efter dennes Død [med Artikl. 1—2]. Sk. R. 4, 431.

— Miss. til Hendrik Hvitfeldt. En Enke i Landskrone, ved Navn Margrete, Søfren Nielsens Enke, har klaget over, at Borgemestre og Raad sammesteds vil tvinge hende til at indlægge en Sum Penge i det Ostindiske Kompagni, skønt hun aldrig har samtykket deri og ikke heller har Formue til at betale den. Han skal paase, at nævnte Margrete ikke besværes med at betale saadanne Penge mod hendes Vilje og Samtykke. Sk. T. 5, 340 b.

— Miss. til samme. Da Kongen har befalet Kommissarierne i Skaane at understikke 80 skotske Soldater af Sitons¹ Folk under de andre skotske Kompagnier, skal han skaffe disse 80 Soldater Kvarter i Landskrone, indtil de bliver understukne. Sk. T. 5, 341.

— Miss. til Kommissarierne i Skaane om snarest at understikke 80 skotske Soldater af Oberstløjtnant Setons Folk under de andre skotske Kompagnier i Skaane. Sk. T. 5, 341.

— Aab. Brev, hvorved Flemløse Tiende i Fyen, hvormed forrige Landsdommer paa Fyen Torben Gabrielsen til Krenkerup var forlenet paa Grund af den ringe Indkomst ved hans Bestilling, herefter maa lægges til Underholdning for en af Professorerne i Kollegiet i Odense. F. R. 3, 419 b.

— Miss. til Hr. Jørgen Skeel. Han skal ordne det saaledes, at det gamle Kompagni Bønderknægte, som hidtil har været paa Fyen, holdes vedlige og komplet. Han skal tilforordne nogle dygtige Personer af Soldaterne til Kaptejner over Landfolket og give dem 7 eller 8 Rdlr. om Maanedn, eftersom han kan akkordere med dem. F. T. 4, 46 b.

— Miss. til Jacob Ulfeldt og Jørgen Brockenhuus. Da Kongen agter til Krigsfolkets Fornødenhed at optage paa

¹ Oberstløjtnant Alexander Seton.

Rente de Penge, som Kirkerne i deres Provsti har i Beholdning, og Kongen med Danmarks Riges Raad vil gøre Kirkerne nøjagtig Forsikring baade for Hovedstol og Rente, skal de med det første lade undersøge, hvilke Kirker i deres Provsti, der har Penge i Beholdning, hvor mange og paa hvad Tid de er forfaldne. De skal meddele dette til Værgerne for de Kirker, som har Penge i Forraad, for at disse i Tide kan opsiges, og snarest indsende deres Erklæring herom til Kancelliet. F. T. 4, 46 b.

7. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Brahe. Kongen har bevilget Borgerskabet i Assens, at det maa være forskaaet for Fjerdeparten af Skatten, som det resterer med fra forgangen Aar, da det hidtil har været besværet med stor Indkvartering. F. T. 4, 47.

— Miss. til Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard. Kongen sender ham de af Rentekammeret til Kancelliet indsendte Restancesedler paa Købstædernes Restancer med Befaling til efter Sedlerne at tilholde dem i Byerne, der endnu er i Restance, inden Jul at betale, hvad de er skyldige, tage Kvittans derpaa og forelægge denne Kvittans for ham. De forsømmelige skal han forfølge ved Retten og tiltale dem baade for Hovedstol og Rente, for at Kongen ikke, hvis han findes forsømmelig, saa at Restancen ikke fremkommer, skal forarsages at søge Betalingen hos ham med Æskning og Forfølgning efter Rigens Ret som for hans egen Restance. I Henhold til det aabne Brev om Toldens Forhøjelse befales det ham at forordne den samme Person til at oppebære Tolden, som oppebar den forrige Told paa Kongens Vegne, saafremt han er vederhæftig, med den samme Løn, som han hidtil har faaet. Hvis han ikke er vederhæftig, skal han anordne en anden, som er det, for at Kongen ingen Skade skal lide. Orig. og Kopi i Landsark. i Odense.

— Miss. til Frederik Urne. Han skal tilholde Hospitalsforstanderen i Helsingør at optage nærværende Brevviser Jørgen Pedersen Kiøbenhavn, som i langsommelig Tid har tjent Kongen som Bøsseskytte, men nu paa Grund af Alderdom ikke længer kan forvalte samme Stilling, i Hospitalet. Da Kongen erfarer, at den forrige Hospitalsforstander i Hospitalet har optaget Folk, som aldrig har været i Kongens

Tjeneste, og Hospitalet dog særligt er bestemt til dem, som har været i Kongens Tjeneste og i denne bliver kvæstet eller for Alderdoms og anden Skrøbeligheds Skyld ikke længer kan tjene Kongen, skal han tilholde Hospitalsforstanderen at skaffe dem, der tilforn er indkommet i Hospitalet og ikke har tjent Kongen, ud af dette og igen indtage andre, der har været i Kongens Tjeneste. Sj. T. 24, 174.

7. Nov. (Kbhvn.). Miss. til samme. Da Rotgiteren i Helsingør har udført noget, som Kongen havde befalet ham, fejlagtigt, skal han sætte ham i Hullet og lade ham blive dér indtil videre. Han skal tilholde Rotgiterens Folk at fortsætte med Formene, saa at man kan damme dem ind¹, naar Kongen kommer dertil. Sj. T. 24, 177 b. K.

8. Nov. (—). Miss. til samme. Da det af den Erklæring, som han efter tidligere Missive² har afgivet om et Andragende fra Susanna Johan v. Endis i Helsingør om at forskaanes for Skat og Tyngge, fremgaar, at hun kun har ringe Formue, og det af en af Borgemestre og Raad i Helsingør udgiven Fortegnelse ses, at hun hidtil kun har betalt en maadelig Skat, skal han ordne det saaledes, at hun som Enke med ringe Formue og mange Børn og næsten ingen borgerlig Næring ikke besværes videre, end det hidtil er sket. Sj. T. 24, 177 b. K.

— Forleningsbrev, fra samme Dag at regne, for Sigvort Urne til Raarup paa Malmøhus Len, Lundegaard, Dalbye Kloster, Hagestedgaard, Bering Kloster³ og Lindholms⁴ Birk. Han skal holde Malmøhus Slot og Befæstning i en tryk og fast Slotslov, Kongen og Danmarks Rige til troer Hænde. Der bevilges ham en aarlig Løn af 1500 Kurantdlr. og Avlen af Lindholms Ladegaard kvit og frit foruden Afgift. Han skal have Tilsyn med, at intet af Slottets eller Ladegaardenes Inventarium bortkommer. Slotsfogden, Slotsskriveren og de andre til Slottet dagligt fornødne Folk og Tjenere vil Kongen selv lade lønne, ligeledes vil Kongen selv lade Ladefogderne og Ladegaardenes daglige Tjenere lønne og koste, undtagen Lindholms Tjenere, som Sigvort Urne selv skal lønne og koste. Han skal til-

¹ Nedertysk = inddæmme. ² 22. Sept. 1628. ³ Børringe Kloster.

⁴ Sk. R. har ved en Fejlskrift: Indholms Birk.

holde Skriveren aarlig at gøre Kongen Rede og Regnskab for Indkomsten af Slottet og dets Tilliggende og skal have flittigt Indseende med, at de andre til Slottet liggende Ladegaarde bliver vel dyrket og drevet, dog skal han aldeles ikke befatte sig med Avling og Ladegaardenes Nytte og heller ikke lade noget hente derfra, men kun have godt Tilsyn. Hvad der er nødvendigt af Flikkeri paa Slottet og Ladegaardene, skal indberettes til Kongen, som selv vil forordne, hvorledes der skal forholdes dermed. Han skal have Tilsyn med Ladegaardenes Folk og forøge eller formindske dem, som det synes ham nyttigt. Han maa ikke tillade nogen at besvære Bønderne til Upligt i nogen Maade. Kongen forbeholder sig den visse og uvisse Rente og Indkomst, undtagen Skriverens Skriverskæppe og Fogdens Fogedpenge efter gammel Sædvane [med Artikl. 5—6, 10, 13—14, 16—18]. Sk. R. 4, 432.

8. Nov. (Kbhvn.). Følgebrev for Sigvord Urne til Raarup til Bønderne i Malmøhus Len efter Sigvord Grubbe til Hofdal, at de skal svare Sigvord Urne fra samme Dag. Sk. R. 4, 434.

— Miss. til Knud Grubbe til Røgle og Hendrik Gyldenstjerne til Svanholm, Landsdommer i Skaane og Befalingsmand i Helnekirke og Froste Herred. Da Kongen har forlenet Sigvort Urne til Raarup med Malmøhus Len, skal de være til Stede, naar Sigvort Grubbe til Hofdal vil levere Lenet fra sig, overlevere det til Sigvort Urne med Breve, Registre, Jordebøger og andet, som bør overleveres, besigte Bygningerne paa Slottet og Ladegaardene og de til Slottet liggende Skove og give alt beskrevet under deres Haand og Segl. Sk. R. 4, 431 b.

9. Nov. (—). Bevilling for M. Morten Madtsen, Superintendent over Aarhus Stift, paa det Kannikedømme i Roskilde Domkirke, hvormed Dr. Madts Jensen, Superintendent over Lunde Stift, hidtil har været forlenet. Han skal straks overtage det og residere ved Domkirken, saa længe den nuværende Tilstand vedvarer. Men naar Gud igen forunder Fred, skal Dr. Madts igen overtage Kannikedømmet og beholde det som hidtil efter sit Forleningsbrev. Sj. R. 18, 353.

14. Nov. (—). Miss. til Borgemestre og Raad i København om, at der skal gives Vederlag for nogle Jorder udenfor

Vesterport, der er indtagne til Byens Befæstning. Sj. T. 24, 177 b. K. (Tr.: KD. V. 108 f.).

14. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Jacob Ulfeldt. Kongen har fritaget Peder Nielsen, Borgemester i Nyborg, for Indkvartering, for at Kongens gode Mænd og Raader samt Kommissarierne, naar de kommer dertil, kan have deres Losement dér som tilforn; dog skal han betale Penge efter sin Evne for saa stor en Indkvartering, som det tilkommer ham at holde, hvilke Penge skal betales til de fattige Borgere, som den ham tilkommende Indkvartering skal paalægges. Da hans Hus alene ikke¹ er nok til at herbergere de fremmede, der kommer dertil, skal Jacob Ulfeldt foruden Peder Niensens Hus anordne et andet Hus, hvori Fremmede og Rejsende kan faa Losement for Betaling; dette Hus skal ogsaa forskaanes for Indkvartering, men skal ligeledes betale Penge efter Evne til dem, hvem Indkvarteringen for det paalægges. F. T. 4, 47.

15. Nov. (—). Bevilling for Tygge Kruse til at overtage den af Jens Pedersen beboede Gaard i Joenstrup i Ramsø Herred i Sjælland, som er tilfalden hans Hustru ved Arv, og gøre sig den saa nyttig, som han bedst kan. K. Udt. i Sj. T. 24, 178.

— Bevilling for Hr. Christen Friis til Kragerup, Kongens Kansler, Befalingsmand i St. Knuds og Munkelefs Klostre, til hvem Kongen forleden har pantsat noget af Kronens Gods for en Sum Penge, hvormed han i denne besværlige Fejdetid har forstrakt Kongen, til at afstaa dette Pantegods til Frants Rantzau til Rantzausholm, Statholder, med al den Rettighed, hvortil han efter Pantebrevets Lydelse er berettiget. Sk. R. 4, 434 b.

16. Nov. (—). Miss. til Niels Krag [Generalzahlkommissarius]. Da det er bestemt, at det gevorbne Folk, som nu er indkvarteret i Sjælland og Skaane, skal overføres til Fyen for at afværge mulige Overfald fra Fjendernes Side i Vinter, og da der behøves en anselig Sum Penge til Folkenes Lønninger og det er Kongen meget magtpaaliggende, at der ikke opstaar Uorden eller Mytteri paa Grund af Pengemangel, er det befalet

¹ Glemmt i F. T.

Lensmændene i Danmark og Norge, at de skal sende deres Skrivere til visse bestemte Tider og Steder for at mødes med de for hvert Land forordnede Krigskommissarier, medbringe rigtigt Mandtal paa de to Skatter, af hvilke den første skulde have været erlagt til Fastelavn, den anden til Paaske og 1. Juli sidstforleden, og erlægge de Penge, der maatte restere derpaa. Endvidere er det befalet dem at tilholde Borgemestre og Raadmænd, Toldere og Sisemestre i Købstæderne i deres Len at møde til samme Tider for at afgive Forklaring over deres resterende Skatter og den Told, der kan være oppebaaret til den Tid, til Kommissarierne og forelægge disse deres Regnskaber, hvorefter enhver straks skal erlægge, hvad han maatte være skyldig, til Niels Krag. De nævnte Forsamlinger er fastsat saaledes: for Skaane i Malmø den 4. December, for Sjælland i København den 14. December, for Fyen i Nyborg den 1. Januar og for Norge i Nyborg den 16. Marts. Niels Krag skal derfor rette sin Lejlighed efter at være til Stede til de nævnte Tider paa de nævnte Steder, modtage Restancerne og kvittere for dem. For at Pengene kan strække des bedre til og spares til Udgift til det gevorbnne Folk, skal Officererne have deres Besolding af den Restance, der maatte være tilbage hos Lensmændene, i Smør og Korn, efter medfølgende Takst. Han skal underrette de andre Kommissarier herom. Sj. T. 24, 178. K.

16. Nov. (Kbhvn.). Takst, hvorefter Landofficererne skal modtage Varer i deres Betaling. Sj. T. 24, 179. (Tr.: CCD. IV. 437).

— Miss. til Kommissarierne i Skaane. Da der til Lønninger til det i Skaane indkvarterede gevorbnne Folk, der skal overføres til Fyen for at afværge mulige Overfald fra Fjendernes Side i Vinter, behøves en anselig Sum Penge, og da det, hvis Lønningerne ikke betales rigtigt, maa befrygtes, at dette Land [Fyen], som allerede har været haardt betynget og ikke kan taale yderligere Besværing, skal blive ruineret derved, hvorfor der i Tide maa gøres Anordning om Tilvejebringelse af disse Penge, har Kongen alvorligt ladet tilskrive Lensmændene i Skaane, at de ufejlbarligt lader deres Skrivere møde i Malmø den 4. Dec. med rigtigt Mandtal paa de to Skatter, af hvilke den første skulde have været erlagt til Fastelavn, den anden til Paaske og 1. Juli sidstforleden, og medbringe de Penge, der maatte restere

derpaa. Endvidere er det befalet Lensmændene at tilholde Borge-
mestre og Raadmænd, Toldere og Sisemestre i Købstæderne i
deres Len at møde til samme Tid for at afgive Forklaring om
deres resterende Skatter og den Told, der kan være oppebaaret
til den Tid, til Kommissarierne og forelægge disse deres Regn-
skaber samt levere, hvad de maatte restere med, til Niels Krag
til Trutsholmb, Generalzahlkommissarius, som skal give dem
Kvittering derfor. Kommissarierne skal derfor møde den 4.
Dec. i Malmø og gennemgaa de nævnte Regnskaber. Sj.
T. 24, 179 b. K.

16. Nov. (Kbhvn.). Ligelydende Miss., mutatis mutandis,
til Kommissarierne i Sjælland om at møde i København
den 14. Dec. Udt. i Sj. T. 24, 180. K.

— Ligelydende Miss., mutatis mutandis, til Kommissa-
rierne i Fyen undtagen Slammesdorp, om at møde i Nyborg
Nytaarsdag. F. T. 4, 48. Udt. i Sj. T. 24, 180. K.

— F. T. 4, 49 b se 18. Nov.

— Miss. til Jacob Ulfeldt, Rigens Kansler, og Hr. Al-
bret Skeel. De skal straks begive sig til København og rette
deres Lejlighed efter straks at kunne rejse direkte derfra ud
til Fredsforhandlingerne, som nu skal foretages, hvorom de
forlængst er advarede. K. Udt. i Sj. T. 24, 179.

— Miss. til Tage Thott Andersen. Kongen har for-
løvet ham fra hans Ritmesterbestilling paa Grund af de
andre ham paalagte Bestillinger og har forordnet Ifver Krabbe
til Jordbierg til Ritmester over samme Kompagni i hans Sted.
Han skal overgive Kompagniet til Ifver Krabbe. Sk. T. 5,
341 b.

— Miss. til Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand
paa Odensegaard. Da Mogens Kaas til Støfringgaard, Befal-
ingsmand paa Mariager Kloster, har begæret 4 Gaarde, 1 Gade-
hus og Herligheden af et Kirkebol i Birkinde Sogn samt 2 Gaarde
og et Bol i Marslef Sogn i Bierre Herred i St. Hans Klosters Len
til Mageskifte mod anden Ejendom i samme Len, skal han til
Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Be-
lejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet.
Orig. i Landsark. i Odense. F. T. 4, 47 b.

— Ligelydende Miss. til Jacob Ulfeldt om et Gadehus med
et tilliggende Stykke Skov i Langeskov i Nyborg Len, som Mo-

gens Kaas har begæret til Mageskifte mod Vederlag i andet hans Jordegods. Udt. i F. T. 4, 48.

17. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Hendrik Vind. Sidst, da han var i København, har Kongen befalet ham snarest at begive sig til Lolland, overtage Kommandoen over de dér liggende Skibe, stikke i Søen med dem og have godt Tilsyn med, at ingen af Kongens Undersaatte plyndres af Fjenderne, og at der ikke sker Indfald paa Kongens Lande. Da Kongen af adskillige Relationer og sikre Kundskaber erfarer, at Fjenderne træffer forskellige Forberedelser med Udrustning af Skibe, hvoraf det kan formodes, at de har i Sinde at gøre Indfald i Kongens Øer eller Lande, skal han straks begive sig til Lolland og med de tre dér liggende Skibe stikke i Søen til Kongens andre fire Skibe Victor, Raphael, Flensborg og Mynden, som nu af forskellige Aarsager er sendt til Østersøen. Han skal med disse Skibe af yderste Evne søge at afværge Fjendens Indfald og ikke skille Skibene ad, men holde det gaaende under den meklenborgske, pommerske og holstenske Kyst, flittigt søge at faa Underretning om, hvor Fjenderne har Forberedelser for, særlig ved Rostock, Wismar og Nyenstadt, og flittigt hindre, at de ikke kommer ud. Hvis han erfarer noget uformodentligt, skal han underrette Kongen eller hans Statholder i København derom med den lille Jagt, der følger forskrevne Skibe. Hvis han bemægtiger sig nogen af Fjendernes Skibe eller andre, som kommer fra de Steder, hvor Fjenden har Garnison, skal han flittigt lade eftersøge Breve, Dokumenter og alt andet, som kan findes dér, og sende det samt Skibene til København. Sj. T. 24, 180 b. K.

— Miss.¹ til samme. Da Kongen sidst, da han var i Byen, har ladet ham befale, at han skulde begive sig til de ved Lolland liggende Skibe, og da Kongen nu erfarer, at Fjenden træffer adskillige Forberedelser med Udrustning af Skibe, skal han straks ved Dag og Nat uspart forføje sig til Nakskov og dér fortøve paa Skibet Victor, som han selv skal være paa og kommandere, og siden begive sig med Victor og de andre dér liggende Skibe, nemlig den flyvende Fisk, Haren

¹ I Sj. T. fejlagtigt dateret 1630.

og Sælhunden, i Søen og forrette alting efter den Instruks, som Kongen vil sende ham, Kongen og hans Riger og Lande til Gavn, eftersom det er højst magtpaaliggende. Sj. T. 24, 181. K.

17. Nov. (Kbhvn.). Instruks for Hendrik Vind til Klarrupgaard, Befalingsmand i Bakke Kloster, som Admiral paa et Togt i Østersøen. Han skal straks ufortøvet ved Nat og Dag forføje sig til Lolland og dér afvente Kongens Skibe Victor, Den flyvende Fisk, Haren og Sælhunden. Han selv skal indtræde paa Victor og være Admiral over de andre Skibe. Da Kongen har erfaret, at Fjenderne foretager adskillige Skibsudrustninger mod Kongens Lande, har Kongen desuden befalet Gabriel Kruse til Hiuleberg, Befalingsmand over Roskildegaaards Len, at begive sig til Østersøen med Skibene Raphael, Flensborg og Mynden, over hvilke han skal være Admiral. Alle disse Skibe skal have deres Rendezvous ved Nakskov Albue. Foruden de dem underlagte Skibe skal de hver tage til sig Halvdelen af de af Kongens Skibe, som de træffer i Østersøen. Naar Skibene er samlede ved Albuen, skal de begive sig til Østersøen og flittigt anstille Efterforskninger efter Fjendens forehavende Udrustning. Hvis de erfarer noget, skal de straks lege om, hvem der først skal anfælde Fjenderne og den Dag føre Lanternen, og ellers skiftes Dag for Dag til at føre den. Saaledes skal de efter god Kundskab angribe Fjenderne og anvende al mulig Flid paa at tage dem og afværge alt fjendtligt Overfald og Anslag af yderste Evne. For at Fjenden des bedre kan angribes, er en Tredjedel af Baadsfolkene taget fra Skibene og erstattet med Soldater. Admiralerne maa ikke skille Skibene fra hverandre, men skal holde dem sammen saa meget som muligt og med dem opholde sig under den meklenborgske Kyst, mest under Rostock, Wismar og Nyenstadt, hvorfra Fjenden formodentlig kommer ud, med mindre de faar Underretning om, at Fjenden ikke udruster sig saa stærkt paa ét Sted, som nu formenes. Dersom de erfarer, at Fjenderne har Anslag for, skal de straks sende Underretning derom til København med den lille Jagt, som følger Skibene. Hvis de træffer paa Skibe fra Rostock eller andre Steder, som Fjenderne nu har inde, og Skibene ikke har Pas fra Kongen, Statholderen eller Tolderne paa Ruden, skal de anholde dem. Breve, Dokumenter o. a., som findes i dem, skal de sende til København. Hendrik Vind skal lempe sig efter, at han med sine fire Skibe til den

29. Nov. kan være under Femern, indtage Kongens Gesandter dér og føre dem til Lybæk. Naar han har landsat dem og deres Folk, skal han straks igen forføje sig til de andre Skibe og siden rette sig efter Instruksen. Sj. R. 18, 354.

17. Nov. (Kbhvn.). Instruks for Gabriel Kruse til Hiuleberg, Befalingsmand paa Roskildegård, som Admiral paa et Togt i Østersøen. Han skal, saa snart Vinden føjer sig, begive sig fra København med Kongens Skibe Raphael, Victor, Flensborg og Mynden til Naskov Albue. Han skal selv indtræde paa Raphael og være Admiral over de nævnte Skibe. Han skal her afvente Hendrik Vind til Klarupgaard, Befalingsmand i Bakke Kloster, hvem Kongen har befalet at indtræde paa Victor som Admiral over Den flyvende Fisk, Haren og Sælhunden. [Instruksen er iøvrigt enslydende med foranstaaende Instruks for Henrik Vind]. Sj. R. 18, 355.

— Miss. til Christoffer Basse og Frederik Markdanner. Hans Oldeland til Trellerup har efter samtlige hans Medarvingers Begæring berettet, at Jomfru Ellitse og Jomfru Maren Norby til Ugersløfgård afhænder deres Jordegods, Købstadgods og Løsøre uden hans, deres Værges, Vidende og Samtykke. De skal derfor indstævne alle de nævnte til bestemt Tid og tilholde forskrevne Jomfruer at give Hans Oldeland en rigtig Fortegnelse paa deres Jordegods, Købstadgods, Ejendomme, Gaver, Penge, Gældsbreve og Løsøre, for at han som deres rette Værge kan vide, hvad de har, og at det ikke afhændes; dog skal de som hidtil selv forestaa det og være raadige over det. F. T. 4, 49.

— Miss. til Niels Krag. Da det gevorbne Folk beklager sig paa det højeste over, at de ikke kan udgive en Rdlr. højere end til 6 slette Mark, og deres Bestallinger ogsaa lyder paa enkende Rdlr. in specie, tillades det ham ved alle hans Indtægter og Udgifter at modtage og udgive en Rdlr. for 6 Mark danske efter den derom udstedte Forordning, hvilket ogsaa skal godtgøres ham i hans Regnskaber fra den Tid, Kontributionen først er bevilget til dette Brug, og fremdeles indtil det anordnes anderledes. Sj. T. 24, 180. K.

18. Nov. (—). Miss. til samme om, at Hoffanen og et Kompagni til Fods, som skal indkvarteres i København, paa

Grund af Dyrtid skal have maanedlig Sold. Sj. T. 24, 182. K. (Tr.: KD. V. 109).

18. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Rigsraadet¹. Da Kornet stiger i Pris og bliver dyrere og det maa befrygtes, at der i Fremtiden kan komme Dyrtid derpaa, skal de lade Kongen vide deres Betænkning, om det ikke eragtes raadsomt at udstede Forbud mod Udførsel af Korn, da dette ikke er geraadet saa vel som først formentes. Sj. T. 24, 181 b. K. Orig. (til Hr. Christen Friis) i D. Kanc.

— Miss. til Ernst Normand. Der tilsendes ham den Dom, der er afsagt over en Løjtnant, ved Navn Hans Danne-
sen, med Befaling til at forholde sig efter den og straks lade
ske Eksekution over ham. Sj. T. 24, 182. K.

— Miss. til Lensmændene i Skaane. Da det er bestemt, at det gevorbnø Krigsfolk, som nu er indkvarteret i Skaane², skal overføres til Fyen for at afværge Overfald fra Fjendens Side i Vinter, og da der behøves en anselig Sum Penge til dets Lønninger og det, dersom Lønningerne ikke betales rigtigt, maa befrygtes, at det forskrevne Land [Fyen], som allerede har været haardt betyngt og ikke kan taale yderligere Besværing, skal blive ruineret derved, og da det derfor endelig er fornødent, at der i Tide gøres Anordning om en Sum Penge, hvormed Folket kan underholdes, befales det dem alvorligt, at de til den 4. December uden nogen Undskyldning eller videre Forhaling sender deres Skrivere til Malmø med rigtigt Mandtal paa de to Skatter, af hvilke den første skulde være betalt til Fastelavn, den anden til Paaske og 1. Juli sidstforleden, og ufejlbarligt lader dem medbringe de Penge, der maatte restere derpaa. Endvidere skal de tilholde Borgemestre og Raadmænd, Toldere og Sisemestre i Købstæderne i deres Len ogsaa at møde nævnte Tid og Sted for at afgive Forklaring over deres resterende Skatter og den Told, der kan være oppebaaret til den Tid, til Kommissarierne, som har faaet Befaling til at møde til den Tid og efterse deres Regnskaber, saa vidt Kontributionen vedkommer. Ligeledes er det befalet Niels

¹ Alle 15 Rigsraader opregnes.
staar: Skaane og Sjælland.

² I en anden vedliggende Conc.

Krag til Trudtsholmb, Generalzahlkommissarius, at møde til samme Tid, modtage mulige Restancer og kvittere derfor. Saa fremt de selv eller nogen af de forskrevne findes forsømmelige heri og der i Fyen som Følge af samme Restancers Udeblivelse, enten paa Grund af slet Betaling eller Mytteri sker nogen Ulejlighed, skal de, der udebliver med Restancen, i sin Tid svare til den Skade og desuden staa til Rette. (Til de Lensmænd, i hvis Købstæder der nu ligger Soldater, i Skaane og Sjælland tilføjes:) Da det tidligere er begæret, at Købstæderne skulde komme Købstæderne i Fyen til Undsætning med Service til det meget Folk, der i Vinter skal underholdes, og da de nu med det første bliver disse Folk kvit, skal de hos Købstæderne i deres Len arbejde for, at de i Stedet derfor giver det gevorbne Folk frit Kvarter i den korte Tid, det endnu skal forblive hos dem, og at der haves godt Indseende med, at Besværingen paalægges dem, som bedst kan taale det, og de fattige forskaanes derfor. Sj. T. 24, 182 b. K.

18. Nov. (Kbhvn.). Ligelydende Miss., mutatis mutandis, til Lensmændene paa Sjælland om at lade deres Skrivere møde i København den 14. Dec. Udt. i Sj. T. 24, 183 b. K.

— Ligelydende Miss., mutatis mutandis, til Lensmændene paa Fyen og Langeland om at lade deres Skrivere møde i Nyborg Nytaarsdag. F. T. 4, 49 b (med Datum 16. Nov.). Udt. i Sj. T. 24, 183 b. K.

— Ligelydende Miss., mutatis mutandis, til Lensmændene i Norge om at lade deres Skrivere møde i Nyborg den 16. Marts. Udt. i Sj. T. 24, 183 b. K.

— Miss. til Claus Daa, Generalkommissarius i Sjælland. Han skal paa Kongens Vegne forhandle med Lensmændene i Sjælland hver især og med de andre af Adelen sammesteds om, at enhver af dem skal levere en god, færdig og stærk Hest til Artilleriet. Sj. T. 24, 184. K.

— Ligelydende Miss. til Tage Thott Ottesen, Kommissarius i Skaane, Halland og Blekinge, Hans Lindenov, Kommissarius i Lolland og Falster, Christopher Ulfeldt, Kommissarius paa Langeland, og Mogens Kaas, Kommissarius i Fyen. Udt. i Sj. T. 24, 184. K.

— Miss. til Hr. Anders Bilde til Rosendal, Tage Thott til

Egede, Embedsmænd paa Helsingborg og Laholm Slotte, Niels Krag til Trudtsholm og Hendrik Rammel til Bekkeskouf. Da Fru Ane Brahe, Otte Lindenov til Borrebys Enke, paa Grund af sin Alder og anden Besværlighed agter at overdrage alt sit Jordegods til sine Børn og sin Svoger efter deres forrige Lodder og Skiftebrevs Lydelse, mod at de paatager sig al den bortskyldige Gæld og forsikrer hende for den med gode Mænd, saa at hun er kravløs for den, og mod at de desuden tilsikrer hende en aarlig Afgift af Jordegods og Penge for det Gods hun afstaar, gives der dem Ordre og Fuldmagt til for sig at indstævne Parterne til bestemt Tid og Sted, forhandle mellem dem og likvidere baade om Gods og Gæld og den aarlige Afgift, saa at de kan komme til Endskab derom og om de muligt opkommende Stridigheder. De skal give Parterne deres Afgørelser beskrevne under deres Haand og Segl. Sk. R. 4, 435.

18. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Brahe. Da han efter den tidligere Befaling har indsendt Erklæring til Kancelliet om Gaarden Nyboe, som Jørgen Færgemand har begæret, skal det forblive saaledes med den, som han formelder i sin Erklæring. F. T. 4, 49 b.

— Miss. til Christoffer Urne. Da Kongen erfarer, at Fjenden skal have Anslag for paa Kongens Skib, som ligger under Femern, skal han straks ved Dag og Nat underrette Skibet og dem paa Land herom, saa at de kan have god Agt paa alting. Endvidere skal han gøre den Anordning i Lol-land og Falster, at alting kan være i godt Beredskab, om noget uformodeligt skulde blive tenteret, at det da kan afværges. Sm. R. 5, 116 b.

— Miss. til Fru Ingeborig Parsberg. Mogens Kaas til Støf-ringgaard, Befalingsmand i Mariager Kloster, og Niels Friis til Krastrup har berettet, at de har været Kavtionister for afdøde Ifver Friis til Volstrup, og at Kongen for nogen Tid siden¹ har bevilget dennes Enke Fru Dorete Budde, at hun til Betaling af hans Gæld maatte tilskifte sig hans nævnte Hovedgaard Volstrup fra hans Børn og sælge den, men at en stor Del af Pengene

¹ 14. Okt. 1626.

for denne endnu henstaar hos Fru Ingeborig Parsberg. Da deres Haand og Segl paa Grund af den ubelejlige Tid endnu ikke har kunnet blive indløst, som Ifver Friis's Enke har forpligtet sig til, har de begæret, at de Penge, der saaledes endnu henstaar ubetalte hos Fru Ingeborig Parsberg, maa blive holdt tilbage og ikke maa udbetales til nogen anden end til det Brug, hvortil de er bestemte. Fru Ingeborig Parsberg skal derfor beholde de paa Købet af Volstrup resterende Penge hos sig indtil videre og ikke betale dem til nogen anden, da Ifver Friis's Hustru endnu er i Jylland og det er usikkert, hvor Hovedbrevet kan komme hen. Men hvis hun for Rentens Skyld straks vil være Pengene kvit, skal hun indsende Erklæring derom til Kancelliet, for at der kan tages videre Bestemmelse derom. J. T. 8, 180.

19. Nov. (Kbhvn.). Ekspektancebrev for M. Johan, Kongens Feltprædikant, paa det første ledige Kannikedømme i et af Kapitlerne i Danmark og Norge, dog andre før denne Dag udstedte Benaadningsbreve uforkrænket. Naar et Kannikedømme bliver ledigt, vil Kongen meddele ham fuldkommen Kollation derpaa. Sj. R. 18, 356 b.

— Miss. til Peder Basse om at sende den Præst, der sidder anholdt paa Vordingborg Slot, beskyldt for Gudsbespottelse og andre Forseelser, velforvaret til Statholderen i København, hvor Præsten skal forvares, indtil hans Sag kan blive forhørt ved Retten ved lovlig Proces efter Vidnesbyrd og Dokumenter. Sj. T. 24, 184.

20. Nov. (—). Miss. til Alexander Raab v. Pappenheim og Christian Grubbe. De har tidligere faaet Befaling til at besigte en Vor Frue Kirke i København tilhørende Gaard i Vollerløf, som Emmike Sparre til Joenstrup har begæret til Mageskifte for 2 Gaarde, den ene i Skoufrup¹, den anden i Olstrup, men da det berettes, at disse Gaarde ikke er Kirken saa belejlige eller saa gode paa Skov og anden Herlighed, som Gaarden i Vollerløf, og at Kirken derfor ikke kan miste denne for de to nævnte Gaarde, skal de udlægge andet af Emmike Sparres Gods til Kirken imod Gaarden i Vollerløf, hvormed der kan ske Kirken fuldkommen og nøjagtig Skel og Fyldest, ligne

¹ Skoverup, Ulsø S.

og lægge det ene Gods imod det andet, saa det paa begge Sider kan gaa ligeligt og ret til, og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Sj. T. 24, 184 b. K.

20. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Eiler Urne til Gunnerslefholt og Jacob Ulfeldt til Bauhvelse, Landsdommer i Sjælland, Befalingsmænd over Bratsberg og Ringsted Klosters Len. Da Frederik Reedtz til Tyggestrup, Befalingsmand paa Tryggvælde, har begæret 1 Gaard, kaldet Skurup, i Merløse Herred i Holbæk Len, som giver aarlig Landgilde til Tersløse¹ Kirke, til Mageskifte for 2 Gaarde i Tjørntved² By i samme Herred og Len, og, hvis det ikke er tilstrækkeligt, 1 Gaard i Søstrup, skal de besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. K. Sj. T. 24, 185 b.

— Mageskifte mellem Ifver Krabbe Tagesen til Jordbiørg og Kronen. Sk. R. 4, 435 b. (Se Kr. Sk.).

— Mageskifte mellem Ifver Krabbe til Jordbiørg og Kapitlet i Lund. Sk. R. 4, 438. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Jørgen Høg. Jørgen Vind til Gunnestrup, Rentemester, har bekostet hans Broders, afdøde Rentemester Offe Høgs Begravelse og har siden haft det Tøj og Gods, der fandtes efter ham, i Forvaring, da der paa de Tider ikke var nogen nærmere af hans Slægt og Venner til Stede. Da Jørgen Høg nu er til Stede her, skal han modtage sin Broders Gods, som Jørgen Vind har i Forvaring, og kvittere for de Penge, som Jørgen Vind paa hans Vegne har modtaget og igen udgivet, efter rigtige Regnskabers Indhold. Sj. T. 24, 185.

— Miss. til Gabriel Kruse og Hendrik Vind. Da Kongen har bestemt, at der hver Morgen skal gives Folkene noget Spanskvin, skal de forordne og flittigt paase, at Folkene faar denne Vin, og at den ikke forødes af Officererne. Der er til Uddeling af Vinen bestilt hele og halve Pælebægere hos Blikmageren. Det skal paases, at Vinen ikke gives andre Steder end udenfor Kælderen eller i andre Kar end de, der nu med-

¹ K. har temmelig sikkert Tersløse, Sj. T. Tersløff. Der er ment Tersløse Sogn, som støder op til Stenlille Sogn, i hvilket Skuerup ligger, se Kr. Sk. 19. Marts 1629.

² Sj. T. har Torrentvedbye.

gives Skibene dertil, og som skal hænge fast ved Kældervinduet. Sj. T. 24, 186. K.

20. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Lunde Kapitel. Da en Del af Kronens Tømmer i Landskrone Len er drevet bort, skal det lade sine Tjenere hjælpe Kronens Tjenere med igen at samle det. Sk. T. 5, 341 b.

U. D. og St. Miss. til Kommissarierne i Skaane. De har tilforn¹ faaet Befaling til at understikke Oberstløjtnant Sittons Kompagni under andre Kompagnier af samme Nation, hvor det syntes dem bekvemmest. Nu har nærværende Kaptejn Styuart bevist, at han har givet nævnte Oberstløjtnant 400 Dlr. for at afstaa ham samme Kompagni, og at han nu har kompletteret det til 150 Mand, foruden at en Del af Kompagniet er hos Oberst Holck. Kongen er derfor tilfreds, at han samme Kompagni [beholder . . .]². Sk. T. 5, 341 b.

21. Nov. (—). Miss. til Mogens Kaas. Det berettes, at der i Københavns Lens Skove skal findes en Mængde lange Stød af Vindfælder, som hidtil ikke er afhugget, fordi det vilde give mange Stubbe paa Skovene og dog kun er et ringe Antal Læs. Han skal lade disse Stød hugge til Brændevod og dertil lade gøre et særligt Mærke, som kan slaas paa saadanne Stød, for at disse Stubbe kan kendes fra hele Træers Stubbe. Sj. T. 24, 186 b. K.

— Miss. til samme. Der er opstaaet Trætte imellem Jørgen Vind til Gunnestrup, Rentemester, og Claus tor Smede, Raadmand i Kiøge, om en Vikarieresidens, som Claus tor Smedes [Hustrus]³ forrige Husbonde har haft til et Vikarie i Lunde Domkirke, hvormed han var forlenet, og som Jørgen Vind nu har, hvilken hun lovlig skulde have leveret fra sig, hvad dog ikke er sket. Det berettes nu, at Sagen hænger i Proces til Hjemtingene, men at Claus tor Smede undslaar sig fra denne paa Grund af en Paaskrift paa en Supplikation, som hans Hustru for kort Tid siden efter Andragende har faaet af Kongen om, at Sagen skulde ordeles for Kapitlet, hvilket skyldes, at Kongen

¹ 7. Nov. 1628.

² Slutningen med Dateringen er ikke indført. Missivet er indført imellem Miss. af 20. og 21. Nov.

³ Mangler i

Sj. T., hvorved Stedet bliver ganske uforstaaeligt.

ikke den Gang blev gjort opmærksom paa, at Sagen var begyndt ved Hjemtingene. Han skal derfor tilholde Byfogden i Køge at dømme i denne Sag, naar den lovligt¹ indstævnes for ham. Sj. T. 24, 188.

21. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Lensmændene² i Sjælland, Fyen, Smaalandene, Halland, Skaane, Blekinge og Gulland om Ydelse af Byg og Malt til Flaaden udover den tidligere bevilgede Madskat. Sj. T. 24, 187. K. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense. (Tr.: CCD. IV. 437 f.).

— Miss. til Claus Daa og Hans Lindenov. Medens de er i København, skal de revidere de af Jørgen Seefeld til Refs, Kommissarius paa Samsø, aflagte Regnskaber over Kontributionen, som han har oppebaaret fra denne og andre Øer og igen har udgivet til Indkvartering og Underholdning for Soldaterne sammesteds, til Landets Forsvar og til anden Fornødenhed. Sj. T. 24, 187 b. K.

— Miss. til Hr. Anders Bille. Da han efter Kongens Befaling³ har indsendt Erklæring om to Bønder paa Kullen, nemlig Peder Nielsen i Gundestrup og Anders Pedersen i Birkerød, at deres Gaarde og tilliggende Ejendom er saa ringe, at de ikke kan betale hel Skat, faar de den halve Skat eftergivet. Ligeledes eftergives den halve Skat Niels Nielsen i Giørsløf, da han med Tingsvidne har bevist, at hans Gaard er ringe og ikke mere end til en halv Skattegaard. Sk. T. 5, 342.

— Aab. Brev, hvorved det paalægges Fogder, Embedsmænd, Borgemestre, Raadmænd og andre, som har at befale paa Kongens Vegne, i Len og Købstæder at lade det Gods, som Bendix von Ahlefeld til Osterraden forrige Aar har sendt fra Holsten til Fyen, og som han ikke véd, hvor findes, være hans Fuldmægtig Hermanus Grumpius, som Ahlefeldt har affærdiget efter det, følgagtigt, hvor han kan opspørge det, og lade ham passere dermed sikker og ubehindret til København. F. R. 3, 419 b.

— Prins Christian (V)'s aabne Brev om, at da Kongen har bevilget ham Malmøhus med tilliggende Huse og Len paa

¹ Stedet er forskrevet i Sj. T. Okt. 1628.

² De opregnes alle.

³ 28.

visse Maade og Maner, som det med Kongens egen Haand skrevne og Prinsen tilstillede Konzept udviser, lover Prinsen ikke alene med al sønlig taknemmelig Lydighed at erkende sin Faders faderlige Affektion, men ogsaa ubrødeligt at holde og efterkomme alle de i nævnte Konzept indeholdte Punkter og Artikler. — [Bagpaa Kongens Kanslers, Hr. Christian Friis's Paategning:] Ihm. Aff Claus Daa, Hans Lindenov, Statholder og mig [Christian Friis] F. N. Prindsen underd. andraget, og fik jeg Befaling det at fatte. Konzeptet K. M. saa vel Prindsen forelæst og approberet. Køb. 21. Nov. 1628. D. K. Uindf. Konc.

22. Nov. (Kbhvn.). Oprejsningsbrev for denne Brevviser Peder Pedersen til, som om Gerningen nylig var sket, at forfølge Sagen om Drabet for nogen Tid siden paa hans Broder Madts Søfrensen paa Samsø, der skal være dræbt af en Mand, ved Navn Oluf Søfrensen, hvilken Sag ikke er forfulgt paa fersk Fod. Sj. R. 18, 356 b.

— Oprejsnings- og Fredebrev for Jep Jacobsen, Borger i Slagelse, over hvem Niels Graa, Borgemester i Slagelse, har faaet afsagt en nederfældig Dom paa sidste Herredag for ærerørige Ord, som han har ladet falde inden Tinge i Rettergang. Da Jep Jacobsen har tilfredsstillet Kongen og Sagvolderen Niels Graa, har Kongen nu givet ham hans Fred igen, saa at han herefter som tilforn maa gaa og staa i Lov og Tov og søge Lav og Gildehus med Gildemænd og gæve og være og blive fri, felig og ej være Mand desværre for den Sag i nogen Maade. Sj. R. 18, 357.

— Miss. til Ernst Normand. Det berettes, at han har faaet Dom over en Mand, ved Navn Jep Nielsen, paa Gierderup, som skal have skudt et Dyr. Da Jep Nielsen nu vil indstævne Sagen for Kongen og Danmarks Riges Raad til første Herredag, skal Ernst Normand ikke fortsætte med Eksekutionen, før Sagen er forhørt af Kongen, men dog holde Manden i Forvaring. Sj. T. 24, 188 b.

— Miss. til nogle af Lensmændene i Sjælland og Hr. Anders Bilde i Skaane. Eftersom der iblandt andre Poster Fetalje og Specerier til Kongens Hofholdning maanedligt behøves 12 Kroppe ferskt Nødekød, hver Krop paa 14 Lispd. Kød, 143 Kroppe ferskt Faare- og Lammekød, 28 Kroppe ferskt Gaase-

kød, 3 ferske og fede Svin, 21 Kroppe ferske Kalve, 24 Grise, 164 Par Høns, 56 Par Ænder, 68 Par Duer og 21 Ol Æg, skal de 3 Gange aarligt af deres Len levere til Kongens Køkken-skriver paa de Steder, hvor Hofholdningen er, følgende Viktualier, nemlig: af Antvorskov Len: af Indkomsten 3 gode, fede Slagtestude eller Køer, 8 Ol Æg. Endvidere skal der hos Bønderne indkøbes for Penge, det lideligste og bedste Køb ske kan, 1 Fedesvin, 7 Kalve, 8 Grise, 8 fede Gæs, 19 Par Ænder, 23 Par Duer samt 50 Par Høns¹, at levere til 1. Januar, dernæst det samme til 1. Maj og endelig det samme til 1. September; af Dragsholm Len: af Indkomsten 70 Faar og Lam, 13 Ol Æg, og købes for Penge 1 Fedesvin, 6 fede Gæs, 7 Kalve, 8 Grise, 19 Par Ænder, 23 Par Duer, 46 Par Høns¹, at levere 1. Jan., 1. Maj og 1. Sept.; af Vordingborg Len: af Indkomsten 9 gode, fede Slagtestude eller Køer, 73 Faar og Lam, 14 fede Gæs, og købes for Penge 1 Fedesvin, 7 Kalve, 8 Grise, 19 Par Ænder, 23 Par Duer, 50 Par Høns¹, at levere 1. Jan., 1. Maj og 1. Sept.; af Tryggevælde Len: at købes for Penge af Indkomsten 4 fede Stude eller Køer, 1 Fedesvin, 37 Faar og Lam, 7 Kalve, 8 Grise, 8 fede Gæs, 30 Par Høns, 19 Par Ænder, 23 Par Duer, 6 Ol Æg, at levere 1. April, 1. Aug. og 1. Dec.; af Roskildegaard's Len: af Indkomsten 2 gode, fede Slagtestude eller Slagtekøer, 26 levende, fede, gode Faar og Lam, (og at købes for Penge 30 Faar og Lam), 83 Par Høns, 1 Ol Æg, og at købes for Penge 2 fede Stude eller Køer, 1 Fedesvin, 7 fede, gode Kalve, 8 Grise, 10 fede Gæs, 19 Par Ænder, 23 Par Duer, 5 Ol Æg, at levere 1. April, 1. Aug. og 1. Dec.; af Kalundborg Len: af Indkomsten 2 gode, fede Slagtestude eller Slagtekøer, 4 Ol Æg, og købes for Penge 2 fede Stude eller Køer, 1 Fedesvin, 50 Faar og Lam, 10 levende fede Grise, 51 Par Høns, 7 Kalve, 8 Grise, 19 Par Ænder, 23 Par Duer, 5 Ol Æg, at levere 1. April, 1. Aug. og 1. Dec.; af Kronborg Len: af Indkomsten 48 Faar og Lam, 112 Høns, 14 Ol Æg, og købes for Penge 1 Fedesvin, 7 Kalve, 8 Grise, 19 Par Ænder, 23 Par Duer, at levere 1. Marts, 1. Juli og 1. Nov.; af Frederiksborg Len: af Indkomsten 48 Faar og Lam, 16 fede

¹ Senere tilføjet i Henh. t. Miss. 26. Jan. 1629.

Gæs, 112 Høns, 7 Ol Æg, og købes for Penge 2 Fedesvin, 7 Kalve, 8 Grise, 19 Par Ænder, 23 Par Duer, at levere 1. Marts, 1. Juli og 1. Nov.; af Københavns Len: af Indkomsten 12 gode, fede Slagtestude eller Slagtekøer, 48 Faar og Lam, 112 Høns, 12 fede Gæs, og købes for Penge 7 Kalve, 8 Grise, 19 Par Ænder, 23 Par Duer, at levere 1. Marts, 1. Juli og 1. Nov.; fra Møen: af Indkomsten 6 gode, fede Slagtestude eller Slagtekøer, 100 Faar og Lam, 21 Ol Æg, og købes for Penge 10 fede, gode Kalve, 12 Grise, 14 fede Gæs, 80 Par Høns, 28 Par Ænder, 34 Par Duer, at levere 1. Febr., 1. Juni og 1. Okt.; af Helsingborg Len: af Indkomsten 6 gode, fede Slagtestude eller Slagtekøer, 3 Skattegalte, 32 Faar og Lam, 16 Par Høns, og købes for Penge 11 Faar og Lam, 11 Kalve, 12 Grise, 14 fede Gæs, 68 Par Høns, 28 Par Ænder, 34 Par Duer, at levere 1. Febr., 1. Juni og 1. Okt. Hvad der videre bliver i Beholdning af Indkomsten, skal leveres aarlig efter Forleningsbrevet og sendes efter forrige Forordning. K. Sj. T. 24, 188 b.

22. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Bispemestre og Raad i København om, at Tiggere skal indlægges i Gamle Vartov. Sj. T. 24, 194. K. (Tr.: KD. V. 109).

23. Nov. (—). Miss. til Sigvordt Urne om at lægge 2 Gaarde, som Kongen har faaet til Mageskifte af Ifver Krabbe, den ene i Klagstrup i Vemmindhøj Herred, den anden i Ørup i Bare Herred, ind under Malmøhus Len, indskrive dem i Jordebogen og siden forholde sig dermed efter hans Forleningsbrev. Udt. i Sk. T. 5, 342 b.

24. Nov. (—). Miss. til Frederik Urne til Alslof, Embedsmand paa Frederiksborg og Kronborg. Han skal straks lade det Jern, som Casper Finke udtager som tjenligt for sig af det, der ligger paa Frederiksborg Slot, føre til Hammermøllen ved Kronborg. Orig. i Landsark. i Kbhvn. Sj. T. 24, 194 b. K.

— Miss. til Jacob Ulfeldt og Hr. Albret Skeel. De skal dømme i en Trætte imellem Ifver Vind til Klarupgaard, øverste Sekretær, og Sten Villumsen til Tønsøe, Admiral paa Bremerholm, samt Jacob Mikkelsen, Borgemester, og Jørgen Danielsen, Raadmand i København, om Indkrævningen af en Penge-

sum, der er bestemt til Løskøbelse af Fanger i Tyrkiet. Sj. T. 24, 194 b. K. (Tr.: KD. V. 109).

24. Nov. (Kbhvn.). Bestalling for Peiter Steinburg som Kaptejnløjtnant over Bønderknægtene af Landfolket i Skaane under Falk Lykke til Bollerup, Øverste i Skaane og Befalingsmand i St. Peders Kloster i Lund, med en Maanedsløn af 10 Rdlr. [Enslydende med Bestallingen for David Kalladts af 31. Okt. 1628]. Sk. R. 4, 441 b.

— Miss. til Jens Høg og Bispen paa Gulland om snarest til Kancelliet at indsende de tre sidste Aars Regnskaber for Visby Hospital, gøre udførlig Relation om Skolens Indkomst og Tilstand sammesteds og indsende Erklæring til Kancelliet om, ved hvad Midler den kan hjælpes paa Fode. Sk. T. 5, 342 b.

25. Nov. (—). Pas for Olde Jacob Degner af Rostock til at sejle fra Rostock til Blekinge eller Gulland og derfra til København, udlade sin Last og bosætte sig her. Siden maa han ikke mere begive sig til forbudne Steder under Fortabelse af Skib og Gods. Sj. R. 18, 357.

— Miss. til nogle af Rigsraadet, Bisperne og Professorerne om at møde i København førstkommande 10. Januar for at tage forskellige Sager under Overvejelse. — Hr. Christen Friis, Jacob Ulfeldt, Christian Thommesen, Otte Skeel, Jost Høg, Frants Rantzau, Biskopperne Dr. Hans Resen (Sjællands Stift), Hans Mikkelsen (Fyens Stift), Dr. Mats Jensen (Skaane) og M. Morten Matsen (Aarhus Stift), Professorerne Dr. Jesper Brochmand og Dr. Casper Bartholin, Johannes Cluverus (Sorø) og Hofprædikanten. Sj. T. 24, 195. K. Orig. (til Jacob Ulfeldt). Samtidig Kopi (til Biskoppen i Ribe Stift) i Landsark. i Viborg. (Tr.: Dsk. KL. III. 135 f.).

— Miss. til Borgemestre og Raad i København. Da Magistratens Dom i en Sag mellem Hans Mandixen og Carsten Viltfang, begge af Flensborg, er indstævnet for Herredagen, skal de tilholde førstnævnte at deponere de Penge, som han skylder Carsten Viltfang, i Retten, indtil Sagen paadømmes. Sj. T. 24, 196. (Tr.: KD. V. 110).

— Miss. til Jens Høg. Det berettes, at Præsten paa Øen Ferøe ikke har den Indkomst, at han kan ernære sig deraf, og at Sognet ikke er i Stand til at underholde en Præst. Han skal

med det første til Kancelliet indsende Erklæring om, ved hvad Middel Præsten kan hjælpes. Sk. T. 5, 342 b.

25. Nov. (U. St.). Bevilling for Peder Nielsen, Rigens Skriver, til at fragte en Skude og under Baersøe ved Aabenraa lade den indtage et Parti Rug, som han har tilforhandlet sig dér af en Mand, ved Navn Johan Clausen, af Tønder, og til dermed at begive sig til København og ikke andetsteds under Fortabelse af Skib og Gods. F. R. 3, 420.

26. Nov. (Kbhvn.). Akkord med M. David Balfur, Kongens Skibsbygger, om at bygge to Skibe af samme Størrelse som Hummeren, som han selv har bygget, undtagen at de skal være 2 Alen længere i Kølen, men efter samme Skabelon. [Enslydende med Akkorden med Daniel Sinklar af 7. Febr. 1628 undtagen Længden paa Kølen, der er sat til 42 Alen i Stedet for 40 Alen, og undtagen Afsnittene om Snedkerværket til Kahytterne og om Gallionen, der har følgende Affattelse:] Snedkerværket til Køjerne og Kahytterne vil Kongen dog selv lade gøre paa sin egen Bekostning, det være sig Borde, Bænke, Køjer og andet, som behøves i Kahytterne; dog skal han forfærdige alt saaledes i Kahytterne, at Snedkerne ikke faar nogen Forhindring, fordi Kahytterne ikke er jævned, som det sig bør . . . Gallionens Staffering og Udkæring med Snedker- og Billedsniderværk samt Kongens og Kronens Vaaben bag paa Skibene vil Kongen selv lade bekoste. [Endelig er udeladt Afsnittene om Tømmeret paa Slotsøen ved Nakskov]. Sj. R. 18, 357 b.

—¹ Miss. til Christian Thommesen. Han skal af Jacob Ulfeldt til Urup, Rigens Kansler og Embedsmand paa Nyborg Slot, modtage Rigens Segl og i hans Fraværelse forvalte Stillingen som Rigens Kansler. K. Udt. i Sj. T. 24, 196 b.

28. Nov. (—). Miss. til Peder Basse. Han skal sammen med Lauge Bilde til Kiersgaard, Sekretær, mønstre et Kompagni af Oberst Hendrik Holcks Fodfolk, som ligger paa Møen, og lade det aflægge Ed efter hosfølgende Krigsartikler. Sj. T. 24, 196 b. K.

— Miss. til Jørgen Vind og Steen Beck, Rentemestre. Kon-

¹ Indført i Sj. T. med Datoen 28. Nov.

gens Hoftjenere har andraget om, at deres Besolding maa blive udbetalt dem i Speciedlr. i Henhold til Kongens Missive¹ til Axel Arenfeldt til Basnes, da han var Kongens Zahlkommisarius i Tyskland, hvori det bestemtes, at Hoftjenerne skulde have deres Besolding i Speciedlr. Da dette Missive ikke nævner, at Lønnen skulde betales i Speciedlr. længere end Hoftjenerne var med Kongen i Tyskland, skal de fremtidigt have deres Besolding i Kurantdlr., som det tilforn er sket. Sj. T. 24, 197. K.

28.² Nov. (Kbhvn.). Miss. til Laurits Grubbe og Borkert Rud. Da Christoffer Stensen til Grimsted har begæret 1 Gaard i Høgsmark i Sandby Sogn til Mageskifte for 1 Gaard i Brandersløf By og Sogn, alt i Halsted Klosters Amt, skal de besigte begge Gaarde og indsende Besigtelsen under deres Haand og Segl til Kancelliet. Sm. T. 6, 295.

— Miss. til Claus Daa. Da det berettes, at 1000 Mand af de Folk, som har ligget i Fæstningen Krimpen³, kommer ind i Landet, skal han træffe Anordning om, hvorledes de bekvemmest kan indkvarteres, en Del i Skaane og de andre i Sjælland i København, Køge, Præstø, Vordingborg og Skelskør. Kvartererne skal være anordnede, naar de kommer. Da Borgerne i Helsingør beklager sig saa stærkt over, at de maa holde Hoffanen, skal han ligeledes lade Hoffanen fordele og indkvartere i Helsingør, Roskilde, Ringsted og Slangstrup. Sj. T. 24, 197. K.

29. Nov. (—). Miss. til Hr. Anders Bilde. Han skal lade de krempiske Soldater, der er ankommet til Øresund, indkvartere i Helsingborg, hvor de skal blive indtil videre. Hvis nogen af dem er syge, skal de tages i et Losement til sammen, for at andre ikke skal befænges af dem. Sk. T. 5, 344 b.

— Miss. til samme. Bønderne i Bierre Herred i hans Len [Helsingborg] har ansøgt om nogen Forskaansel i den paabudte Kongeskat og Madskat og for Ekkepenge. Med Hensyn til Skatten skal han forholde sig efter Forordningen.

¹ 19. Maj 1626.

² Tallet er usikkert, maaske kan der læses 18.

³ Krempe.

Om Ekkepengene skal han med det første indsende Erklæring om, hvad Ægter og Arbejde Bønderne har gjort, og om der bør gives dem Afslag i Ekke- og Arbejdspengene. Sk. T. 5, 343 b.

29. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Holger Rosenkrantz. Da han har berettet, at Landsdommeren paa Bornholm er død, og at der ikke findes nogen anden dér paa Landet, der kan betjene denne Bestilling, end en Mand, ved Navn Madts Koefoed, har Kongen bestemt, at denne skal være Landsdommer. Han skal underrette Madts Koefoed om, at han skal begive sig til København for at aflægge sin Landsdommered. Sk. T. 5, 344¹.

— Miss. til Ernst Normand. Eskild Gjõe til Turebye beretter, at hans Bønder i Turebye Birk er sat i Skat, hvilket han mener er imod de Breve og Friheder, som han har paa samme Birk, hvorom han hos Birkefogden har faaet en Dom, som han har indstævnet for Landsdommeren til Konfirmation eller Underkendelse. Da Landsdommeren ikke kan dømme i denne Sag, da han paa Kongens Vegne er interesseret i den, selv paalægger en Del af Bønderne Skat og oppebærer den af dem, skal Ernst Normand rette sin Lejlighed efter at sidde i Landsdommers Sted, naar Sagen skal foretages, og kende og dømme deri, hvad han eragter billigt og ret efter Loven. Sj. T. 24 197 b.

— Miss. til Hendrik Hvitfeldt til Liløe og Frederik Urne til Alslef, Embedsmænd paa Landskrone og Kronborg. Da Hr. Anders Bilde til Rosendal, Embedsmand paa Helsingborg, har begæret 1 Gaard i Stenestad By, som Præsten i Koegerød har, til Mageskifte og tilbyder at give Præsten til Vederlag en Gaard, som baade giver mere i Landgilde og ligger Præsten mere belejlig, gives der dem Befaling og Fuldmagt til at besigte begge Gaardene og indsende Besigtelsen under deres Haand og Segl til Kancelliet. Sk. T. 5, 343.

— Miss. til Jørgen Urne. Nærværende M. Christoffer Hansen har berettet, at M. Jørgen N., Sognepræst i Christianstad, skal være tilsinds paa Grund af Alderdom at give Afkald paa sin Bestilling, og at Menigheden sammesteds vil kalde førstnævnte til samme Bestilling. Hvis dette befindes rig-

¹ Delvis trykt i Hist. Tidsskr. 5. R. IV. 709.

tigt, kan M. Christoffer kaldes til dette Kald, dog skal alting gaa lovligt og ret til efter Ordinansen og ingen forurettes derved. Sk. T. 5, 344¹.

29. Nov. (Kbhvn.). Bestalling for Jørgen Møller som Major over Bønderknægtene, som er udskrevet i Fyen, med en maanedlig Løn af 40 Rdlr., endvidere til 4 Sergenter 5 Rdlr. maanedlig hver og til 4 Korporaler 4 Rdlr. maanedlig hver eller dets Værd i Korn og Varer. En Fændrik og en Trommeslager skal forordnes ham af de bekvemmeligste under hans Kompagni. Hans Bestilling og Pension skal begynde den 29. November og siden følge maanedlig, Maaneden beregnet til 32 Dage, saa længe han bliver i samme Tjeneste. F. R. 3, 420 b.

— Miss. til Marqvor Bille til Nakkebølle, Torben Gabrielsen til Krengerup, Johan Friis til Øresløfgaard og Morits Aschersleben til Jerstrup. Da der er opstaaet Trætte mellem Claus Brockenhuus til Broholm, Landsdommer i Fyen, og Eskild Gjõe til Turebygaard om afdøde Volf Bedis efterladte Bo, som Claus Brockenhuus skal have tilegnet sig videre, end hans Instruks og Fuldmagt hjemler ham, dernæst om de Løfter, Hægtelser og Pengeudlæg, som Eskild Gjøes afdøde Fader² har gjort og været i for forskrevne Claus Brockenhuus, saavelsom om Fridtsøes Forpagtning, og da de har betroet samtlige Brevmodtagere at afgøre denne Trætte, gives der herved disse Befaling og Fuldmagt til at indstævne de stridende Parter for sig til bestemt Tid og Sted, bilægge forskrevne Tvistepunkter i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give Parterne deres Afgørelse beskrevet under deres Haand og Segl. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. F. T. 4, 50 b.

— Miss. til Dr. Hans Mikkelsen, Superintendent over Fyens Stift. Da det formenes, at en Del af det, som er lagt til Underholdning for Skolepersonerne i Fyens Stift, er frakommen dem, skal han lade Sagen undersøge og indsende Erklæring derom til Kancelliet, for at der kan forfattes en Ordi-

¹ I Randen er skrevet: Dette Brev blev kasseret og gik intet ud. Henrik Gjõe til Tureby.

nans om, at de, der har mistet noget, kan faa det igen. F. T. 4, 51. Orig. i Landsark. i Odense. (Tr.: Dsk. KL. III. 137).

30. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Gabriel Kruse. Da Borgemestre og Raad i Køge paa Borgernes Vegne har klaget over, at disse besværes over Evne med at gøre Ægter, fordi Bønderne i Roskilde Len, som efter Kongens Anordning skulde komme dem til Hjælp, anstiller sig modvillige og ikke møder efter Forordningen, skal han lade undersøge, hvorledes det hidtil har forholdt sig dermed, om Bønderne kan blive ved Magt derved, og snarest indsende Erklæring derom til Kancelliet. Sj. T. 24, 198. K.

— Miss. til Claus Daa til Borreby og Frants Rantzau til Rantzausholm, Statholder i København, Befalingsmænd paa Dragsholm og Dalum Kloster. Borgerne i Helsingør har berettet, at der er opstaaet Uenighed blandt dem om, hvem der skal være fri for Indkvartering og Kontribution. De skal begive sig dertil, indstævne Borgerne for sig og paakende, om nogen og da hvem skal være fri for Indkvartering og Kontribution, og hvem ikke, og give det beskrevet fra sig. Sj. T. 24, 198 b. K.

— Miss. til Borgemestre og Raadmænd i København. Da de har faaet Kongens Missive¹ om at tilholde Hans Mandixen, en fordreven Flensborger, i Retten at deponere de Penge, for hvilke han tiltales af Carsten Vildfang af Flensborg, og da Hans Mandixen har andraget, at han ikke nu er ved Penge, men tilbyder at stille nøjagtig Borgen for dem, tillades det, hvis han kan stille nøjagtig og vederhæftig Borgen for Pengene til Sagens Afslutning, at det forbliver derved og han ikke før den Tid betaler Penge, med mindre Sagen forinden paa anden Maade kan forliges. Sj. T. 24, 199.

— Miss. til Holger Rosenkrantz om at lade ransage hos en Jomfru, ved Navn Maria von Raden, som skal være hos en Herremand Platons Frue paa Bornholm, hvortil hun skal have begivet sig fra Pommern. Han skal tilholde hende med Ed at bekende, hvad Gods, Penge og Guld hun har bortført dertil fra Stralsund, da det skal tilhøre den pommerske Kansler Philip Horn, der nu er hos Fjenden, og han skal lade samme Gods, Penge og

¹ 25. Nov. 1628.

Guld retsligt beslaglægge og snarest indsende Erklæring derom til Kancelliet. Sk. T. 5, 344 b.

1. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Sigvord Urne. En Del af de fordrevne Flensborgere, som opholder sig i Malmø, har klaget over, at de imod de dem meddelte Privilegier besværes af Borgemestre og Raad sammesteds med Indkvartering, Vagt og anden borgerlig Tyngde, idet der henvises til det for kort Tid siden¹ udstedte Missive om, at de nævnte Flensborgere ikke skal være fri for Told og Sise, men betale af det, de handler med. Da dette Missive ikke indeholder, at de skal besværes med Skat, Indkvartering, Vagt eller anden borgerlig Tyngde mod den dem tilforn² meddelte Benaadning, men kun omhandler Told og Sise, skal han sørge for, at Borgemestre og Raadmænd i Malmø lader disse Flensborgere være forskaanede for Indkvartering, Vagt og anden saadan Tyngde, saa at Kongen kan blive fri for deres videre Klagemaal og Overløb. Sk. T. 5, 345.

3. Dec. (—). Mageskifte mellem Axel Arenfeldt til Basnes, Befalingsmand over Giedske Len, og Kronen. Sj. R. 18, 359 b. (se Kr. Sk.).

— Miss. til Ernst Normand til Selsøe og Eiler Urne til Gunnersleholmb, Befalingsmænd over Antvorskov og Bratsberg Len. Da Alexander Rab von Pappenheim til Snedinge har begæret 2 af Roskilde Kapitels Gaarde i Bøgelund i Ørslef Sogn i Flakkebjerg Herred i Sjælland til Mageskifte for 1 Gaard i Giørslef By og Sogn i Løve Herred, 1 Gaard i Everred³ i Tersløf Sogn i Ringsted Herred og 1 Gaard, kaldet Høsten, i Dalbye Sogn i Fakse Herred, skal de besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Sj. T. 24, 199 b. K.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Kiøge. Da det berettes, at Køge By besværes mere end før med Vognægter og der forelægges dem forskellige Pas herom, skal de ikke give frie Vogne til nogen, med mindre der fremvises Pas derpaa fra Kongen, Kongens Moder, Statholderen, Claus Daa, Embedsmand paa

¹ 7. Nov. 1628. ² 9. Jan. 1628. ³ Fejlskrift for Querred = Kværede, Førslev S., jvfr. Miss. 7. Nov. 1628 til Roskilde Kapitel.

Dragsholm Slot, eller Generalkommissarius i Sjælland. Sj. T. 24, 200 b. K.

3. Dec. (Kbhvn.). Miss. til en Del Lensmænd. Da Kongen har givet sin Søn Prins Christian (V) et Deputat og dertil forordnet ham nogle af Kronens Len og Gaarde, er det Kongens Vilje, at Prinsen herefter ingen Fortæring maa gøre paa andre Len. Heller ikke skal andre Kronens Bønder og Borgere besværes ved Pas, som Prinsen har meddelt, da der hviler andre store Besværinger paa Landet. — Hr. Anders Bilde [Helsingborg], Tagge Thott Andersen [Laholm], Erik Rosenkrantz [Halmstad], Mogens Gyldenstjerne [Varberg], Hr. Jens Sparre [Bahus], Tagge Thott Ottesen [Sølvitsborg], Malte Juel [Christianopel], Hendrik Hvitfeldt [Landskrone], Frederik Urne [Kronborg, Frederiksborg, Abrahamstrup], Mogens Kaas [København], Gabriel Kruse [Roskildegård], Jacob Ulfeldt (Ringsted), Mogens Pax [Holbæk], Hans Lindenov [Kalundborg], Claus Daa [Dragsholm], Ernst Normand [Antvorskov, Korsør], Peder Basse [Møen], Frederik Reedtz [Trykkevælde] og Palle Rosenkrantz [Vordingborg]. Sj. T. 24, 200 b. K.

— Miss. til Tage Thott Andersen om, at han, naar Tiden kommer, i sit Len [Laholm] skal lade skyde saa mange Urhøns som muligt og lade dem sende til Kongens Hoflejr til Ventsel Rotkirk, Kongens Hofmarkal. Dersom der ikke er andre ved Haanden til at skyde dem, skal han forordne en af Bønderne i Lenet dertil og for hans Umage bevilge ham et billigt Afslag i hans Landgilde. Sk. T. 5, 345 b.

— Lignende Miss. til Erik Rosenkrantz [Halmstad Len]. Udt. i Sk. T. 5, 345 b.

— Miss. til Christoffer Urne. Da det berettes, at der ingen Malt er i Forraad til Flaaden, som skal overvintre ved Nakskov, skal han lade Bønderne i hans Len yde Malt i Stedet for Halvdelen af deres Brødmadskat og levere det til Proviantskriveren i Nakskov. Ligeledes skal han tilsige Bønderne i Nykøbing og Aalholm Len, at de med det første til Proviantskriveren i Nakskov leverer 200 tomme Tønder fra hvert Len til Flaadens Fornødenhed. Sm. T. 6, 297.

— Ligelydende Miss. til Laurits Grubbe [Halsted Kloster]. Udt. i Sm. T. 6, 297.

4. Dec. (—). Miss. til Mogens Gyldenstjerne. Kongen har

bevilget Bønderne i hans Len [Varberg], at de for deres Armods Skyld maa forskaanes for Halvparten af den sidst paabudne Pengeskat og Madskat. Sk. T. 5, 345 b.

4. Dec. (Kbhvn.). Lignende Miss. til Malte Juel om, at Bønderne i hans Len [Kristianopel] maa forskaanes for Halvparten af den nu sidst paabudte Madskat. Orig.

— Miss. til Aksel Ulfstand. Klaus Bilde til Vandaas har berettet, at han er gaaet i Kavtion for en Sum Penge for Aksel Ulfstand til Peder Jensen Skytte, Borger i København, og at Hovedbrevet, der var udstedt derpaa, lød paa slet Mønt, men at Peder Jensen uanset dette har ladet gøre Indførsel i i hans Jordegods og Løsøre for Speciedlr. Aksel Ulfstand skal straks give Klaus Bilde beskrevet, hvor højt han har givet Peder Skytte hver Speciedlr. i Mønt. Sk. T. 5, 346.

— Miss. til Jørgen Brahe. Da det berettes, at Kongens Gaard i Assens er solgt til Sognepræsten sammesteds, men at Pengene for den endnu ikke alle er betalt, skal han indfordre de resterende Penge af Sognepræsten og, hvis denne ikke godvilligt vil betale dem, lade ham tiltale derfor ved Retten. F. T. 4, 51 b.

— Proklama¹ for Hr. Albret Skeel til Fusingøe, Embedsmand paa Riberhus, om et af ham til Manderup Abildgaard til Skodborg udstedt Gælds brev paa 1000 Rdlr in specie. Hr. Albret Skeel hævder, at han har betalt Pengene, men ikke har kunnet faa Brevet, som efter Manderup Abildgaards Erklæring er blevet liggende i Jylland, da Landet blev besat af Fjenden, hvorfor han befrygter, at han kan komme til at betale det engang til. Derfor befales det den, hos hvem Brevet maatte findes, enten selv eller ved sin Fuldmægtig, inden Halvaarsdagen efter at denne Befaling lovlig er læst og forkyndt paa Lands tinget, at vise Brevet til Landsdommeren i det Land, hvori han bor, hvorefter denne skriftligt eller mundtligt inden den nævnte Tid skal give Hr. Albret Skeel Meddelelse herom. J. R. 8, 173².

— F. T. 4, 51 se 14. Dec.

5. Dec. (—). Miss. til Tolderne i Sundet. Af medføl-

¹ Brevet er dateret 1628, men indført sidst i 1627.
i O. Nielsen: Hist. Efterretn. om Malt Herred S. 64.

² Tr. i Udt.

gende Brev, som Erik Laurtsen af Sverrig har skrevet til Hr. Christian Friis til Kragerup, Kongens Kansler og Befalingsmand i St. Knuds og Munkeliv Klostre, kan de se, hvori han besværer sig over dem. De skal straks til Kancelliet indsende Erklæring derom sammen med Erik Laurtsens Brev, for at der kan gives tilbørligt Svar derpaa. Sj. T. 24, 201.

5. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard. Da det berettes, at en Enke i Odense skal have gjort sin Datters Bryllup med en af de Højlærde sammesteds og derved har overtraadt Forordningerne om Bryllupper, skal han lade Sagen undersøge. Der- som hun eller Brudgommen har overtraadt Forordningerne, skal han lade Vedkommende tiltale og straffe, og skal ogsaa ellers have flittigt Indseende med, at Forordningerne overholdes. Orig. i Landsark. i Odense. F. T. 4, 51 b.

6. Dec. (—). Miss. til Frederik Urne. Af hans til Kancelliet indsendte Erklæring erfares, at den ene Kværn i Dronningens Mølle har staaet øde paa fjerde Aar, fordi man ikke har kunnet faa saa langt et Egetræ, som er tjenligt til Aksel til samme Kværn, og det vækker ikke ringe Forundring, at der i Skovene i alle hans Len ikke skulde kunne findes ét saa stort Egetræ. Men da Skylden ikke ligger hos Mølleren i nævnte Mølle, bevilges det denne, at han maa forskaanes for Halvparten af Landgilden af Møllen for 2 Aar, som skal ydes af Frederik Urne eller hans Formand, hos hvem nu Skylden maatte findes for, at Kværnen saa længe har staaet øde. Desuden skal han straks igen lade Møllen reparere og forfærdige, hvad der mangler derpaa. Sj. T. 24, 201 b. K.

7. Dec. (—). Kvittansiarum til Christoffer Urne til Aasmark, Hovedsmand paa Nykøbing og Aalholm Slotte, der i Overværelse af Hr. Christian Friis til Kragerup, Kansler, Hans Lindenov til Hundslund, Hovedsmand paa Kalundborg Slot, og Frants Rantzau til Rantzausholm, Statholder i København, har gjort Kongen Regnskab for sin Indtægt og Udgift som Rentemester fra 1. Maj 1623, da Axel Arenfeldt til Basnes, Generalkrigskommissarius, først blev forordnet til at forestaa Rentemesterbestillingen sammen med ham, til 1. Maj 1625. Han blev aldeles intet skyldig. Sj. R. 18, 362 b.

— Endelig Kvittansiarum til samme, der i Overvæ-

relse af Claus Daa til Raufnstrup og Frants Rantzau til Rantzausholm, Statholder i København, har gjort Kongen Regnskab for sin Indtægt og Udgift som Rentemester fra Nytaarsdag 1626, da han igen blev forordnet til at forestaa Rentemesterbestillingen alene, til 1. Maj 1627, da han blev Rentemesterbestillingen kvit. Han blev paa disse 16 Maaneders Regnskab skyldig: 8 Portugaløser, $22\frac{1}{2}$ Rosenobler, 1036 enkende Rldr. 1 Ort, 150 Rldr. à 96 Sk., 10 lød. Mark 6 Lod 1 Kvintin ungarsk Guld, 616 Kroner Kroneguld i Guldkæder, 68 Lod $1\frac{1}{2}$ Kvintin smeltet Kroneguld, $6\frac{1}{2}$ Lod 1 Kvintin rhinsk Guld, 57 Diamanter i deres „tilhørende Guldkaster“, 20 af Kongens Kontrafejer af Kroneguld, som er støbt efter den sidste udskaarne Patron, hvert med en emaljeret Guldkrans, et Kontrafej af Kongen af Kroneguld efter den sidst udskaarne Patron, et sølvforgyldt Skib med Perlemor, som med Perlemoret vejer 99 Lod, og 1 Diamantguldring med 3 Diamanter, hvilken Beholdning han har ladet levere til Offe Høg, Rentemester, der fremdeles skal gøre Regnskab for den. Der gives ham endelig Kvittans for Tiden fra den Dag, da han først blev forordnet til Rentemester, og til den Tid, da han blev samme Bestilling kvit. Sj. R. 18, 366 b.

7. Dec. (Kbhvn.). Søpas for Lucas Vestisen af Sverrig med sin Skude, ladet med Salt og anden Proviant, fra København til Reden for Rostock eller under Pommern, hvor ham lyster, hvor han maa afhænde og sælge disse Varer, og derefter igen tilbage til København med de Varer, han kan tilforhandle sig dér; dog skal han erlægge den tilbørlige Rettighed til Kongen og Kronen. Sj. R. 18, 369 b.

— Miss. til Jacob Ulfeldt, Landsdommer. Kongen har for nogen Tid siden af Borgerne i Køge ladet optage til Laans 2 Læster Rug, 10 Læster 3 Tdr. Mel og $55\frac{1}{2}$ Læst Malt til Proviantering af Fæstningen Glückstadt, hvilket igen skal betales dem i nyt Korn af Bøndernes Landgilde i hans Len, saa vidt den kan strække til. Han skal derfor af nævnte Landgilde betale Borgerne i Køge $11\frac{1}{2}$ Læst $\frac{1}{2}$ Pd. Rug og Mel og $46\frac{1}{2}$ Læst $1\frac{1}{2}$ Pd. 2 Skpr. Byg. Dog skal han have i Agt, at Madskatten ikke formindskes, men fremkommer ganske som den er paabudt og bevilget, men at

det laante Korn betales af Landgilden, og at Bønderne selv yder det. Sj. T. 24, 202. K.

7. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Borgemestre og Raad i Skelskør. En vis Ifver Lassen af Flensborg, der nu opholder sig i Skelskør, har klaget over, at de, efter at hans Hustru er afgaaet ved Døden dér, fordrer Sjette- og Tiendepenge af hans afdøde Hustrus efterladte Gods. De skal lade nævnte Ifver Lassen umolesteret dermed; dog er dermed ikke ment, at de Svenske ikke skal betale Sjette- og Tiendepenge af det, som de har faaet af Ifver Lassen for deres Part, da det gaar ud af Landet. Sj. T. 24, 202 b. K.

— Miss. til Jørgen Seefeld. Han har tilforn¹ faaet Kongens Befaling til paa Samsø at lade oppebære Landgilden og igen udgive den til Underholdning for de dér indkvarterede Krigsfolk. Det bestemmes nu, at den Landgilde, som skal ydes af Bønderne dér paa Landet og endnu ikke er leveret ham, skal leveres paa Kalundborg Slot som tilforn. Sj. T. 24, 203. K.

— Miss. til Jørgen Vind. Da nogle af Bønderne i Romsdals Len har beklaget sig over, at Afgiften af Savene sammesteds er for høj, skal han lade forordne uvildige Mænd, som skal fastsætte Afgiften af Savene, saa de kan holdes ved Magt og Kongen kan have sin Rettighed deraf. Sj. T. 24, 203.

— Miss. til Niels Krag. Naar Kommissarierne i Lolland og Falster sender Mønsterskriveren i Lolland og Falster til ham med hans Regnskaber over, hvad han har oppebaaret af Skatter og Kontributioner i nævnte Lande og igen har udgivet efter Kommissariernes Befaling til Krigsfolket og ellers i andre Maader til Landenes Fornødenhed, skal han lade samme Regnskaber revidere og siden give Mønsterskriveren Kvittering for dem. Han skal paase, at alle Beviserne er underskrevne til Vitterlighed af Kommissarierne, som det er befalet. Sj. T. 24, 203.

— Miss. til Kommissarierne i Lolland og Falster. De skal tilholde Mønsterskriveren i Lolland og Falster, at han førstkommende 1. Januar begiver sig til Niels Krag til

¹ 28. Okt. 1627.

Trudtsholm, Generalzahlkommissarius, med sine Regnskaber over, hvad der af Skat og Kontributioner er leveret ham af Lensmændene i de nævnte Lande, og hvad han igen efter deres Befaling har udgivet. Herefter skal Mønsterskriveren én Gang hvert Halvaar overgive sine Regnskaber til Niels Krag, som har Befaling til at lade dem konferere og give ham Kvittering derfor. Kommissarierne skal til Vitterlighed underskrive alle Mønsterskriverens Beviser. Sm. T. 6, 298.

7. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Laurits Grubbe. Han skal til Mønsterskriveren i Lolland og Falster levere al den Kontribution og Skat, som efter Kongens Befaling skal oppebæres i hans Len [Halsted Kloster] til Soldaternes Traktement og andre Udgifter til Landenes Forsvar og Fornødenhed, tage Mønsterskriverens Kvittans derpaa og føre den til Regnskab. Sm. T. 6, 298.

— Ligelydende Miss. til Christoffer Urne [Nykøbing og Aalholms Len]. Udt. i Sm. T. 6, 299.

— Miss. til Frants Rantzau og Sten Villumsen om Kongens Skibskaptejners og Løjtnanters Deltagelse i Krigsskatten. Sj. T. 24, 203 b. (Tr.: KD. V. 110 f.).

— Miss. til Knud Gyldenstjerne¹. Eiler Urne til Gunnersløfholm, Befalingsmand over Bratsberg Len, har for nogen Tid siden² faaet Befaling til at være Værge for sin Stifdatter Jomfru Ane Greben³, da hendes Morbroder Knud Gyldenstjerne⁴, som var hendes rette Værge, blev fritaget herfor⁵ paa Grund af Kongens Bestillinger. Da Adressaten nu efter hendes Morbroders Død er hendes rette Værge, skal han overtage Værgemaalet fra Eiler Urne. J. T. 8, 181.

8. Dec. (—). Bevilling for Joachimus Moltiche til i Vor Frue Kirke i København at holde en offentlig Boglade med adskillige fornødne uforargelige augsburgiske, teolo-

¹ Knud Akselsen Gyldenstjerne til Tim, fra hvem Værgemaalet ved Miss. af 2. Maj 1629 (No. T. 5, 62 jvfr. J. T. 8, 181 b) atter overdroges til Ejler Urne. ² 4. Maj 1624 (No. T. 4, 443). ³ Anne Lisbet,

Datter af Christoffer von der Groeben og Jytte Henriksdatter Gyldenstjerne, som 1622 blev gift med Ejler Urne. ⁴ Knud Henriksen

Gyldenstjerne til Aagaard, død 7. Febr. 1627. ⁵ 4. Maj 1624 (No. T. 4, 443).

giske og filosofiske Materier og Skolebøger efter den Forordning, som udstedes derom. Sj. R. 18, 370.

8. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Rektor og Professorer ved Københavns Universitet. Kongen har tilladt Joachimus Moltiche at holde en offentlig Boglade i Vor Frue Kirke i København med teologiske og filosofiske Materier og Skolebøger. De skal have Indseende med, at han holder en ustraffelig Boglade og ikke holder forargelige Materier imod den augsburgske Konfession, hvorved Ungdommen kan forføres. Sj. T. 24, 204. K. Orig. i Konsistoriets Ark. Pk. 189¹.

— Miss. til Jost Høg. Da Kongen har bevilget Fru Øllegaard Pentz, Jokim Berneus² til Rubieregaards Enke, 2 af Maribo Klosters Gaarde, nemlig 1 Gaard i Tillise By og Sogn og 1 Gaard i Meibølle, begge i Sønderherred i Lolland, til Mageskifte, paa Betingelse af, at hun gør Klostret Fyldest i saa godt og velbejligt Gods, at Klostret ikke lider Skade derved, skal han, naar hun underretter ham om, hvilket Gods hun vil udlægge til Vederlag for de 2 Gaarde, til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt de 2 Gaarde for Bejlegheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Klostret for dette Gods. Sj. T. 24, 204 b³.

— Miss. til Laurits Grubbe til Gammelgaard, Befalingsmand i Halsted Kloster, og Borkard Rud til Sæbygaard. Da Fru Øllegaard Pentz, Jokim Bendsis til Rybierregaards Enke, har begæret 2 Gaarde i Nesby og 2 Gadehuse i Rageskouf i Halsted Klosters Len til Mageskifte for 2 Gaarde i Emelef By og Sogn i Fuglse Herred i Aalholms Len, alle paa Lolland, til Mageskifte, skal Laurits Grubbe til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt det af Fru Øllegaard Pentz begærede Gods for Bejlegheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Der gives dem begge Fuldmagt til at besigte begge Parterers Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Sm. T. 6, 301.

— Miss. til Christopher Urne. Da Fru Øllegaard Pentz, Jokim Bervensis til Rybierregaards Enke, har begæret følgende,

¹ Tr.: Nyrop, Bidrag til den danske Boghandels Hist. I. 163. — D. Mag. 5. R. I. 133.

² Joakim v. Barnewitz til Rudbjerggaard.

³ Udenfor er skrevet: Ifver Prippes Skrift.

Nykøbing Hospital tilhørende øde Steder, nemlig 1 i Tilledtse By og Sogn, Bartofte, Hundshofvit og Brydeborg¹ til Mage-skifte, skal han til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt disse øde Jorder for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Hospitalet. Sm. T. 6, 303.

8. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Borgemestre og Raad i Ystad. Nærværende Fredrik Barpke af Ystad har berettet, at en Borger i Ystad, ved Navn Thomes Hansen, for Lybæk har frataget ham en Tønde Lærred og Hør af en Skude, og han har beklaget sig over, at han endnu ikke har faaet nogen Betaling derfor, uanset at Thomes Hansen har givet ham sin Forpligt paa at ville betale samme Tønde Gods, og at han ydermere har faaet to Domme over ham om, at han skal efterkomme samme Forpligt. De skal tilholde Thomes Hansen at betale Fredrik Barpke samme Tønde Hør og Lærred med 150 slette Dlr. efter den Forhandling, der er gjort imellem dem af Dannemænd. Sk. T. 5, 346.

— Miss. til Mogens Kaas. Da Jacob Ulfeldt til Urup, Rigens Kansler, er uden Riget i Kongens og Rigens Ærender, skal Mogens Kaas i hans Fraværelse have Tilsyn med hans Len [Nyborg] og Købstæderne og den deri indkvarterede Garnison. F. T. 4, 52.

— Aabent Brev til Bønderne, gejstlige og verdslige, Adelens, Kronens og Maribo Klosters, i Aalholms og Nykøbing Len. Da der er paabudt adskillige Kontributioner i Lolland og Falster efter Kongens Befaling, baade med Gravning, Vagt, Landofficerernes Kostpenge og i andre Maader, hvori maaske en Del findes forsømmelige og ikke anser, at dette sker til Landenes Forsvar og deres egen Velfærd, og da de i denne Tids farlige Tilstand ikke kan skaanes mere end Kongens andre Under-saatter, befales det dem uden Forsømmelse at rette sig efter at udgive, gøre og forrette, hvad Kommissarierne i nævnte Lande paa Kongens Vegne befaler dem, det være sig med Ydelse af Kontributioner til Gravning, Vagt, Landofficerernes Kostpenge eller i andre Maader, hvis de ikke vil tiltales og straffes, saafremt nogen findes forsømmelig. Herfra er alene

¹ Brydebølle, Vestenskov S. Sønder H. Lolland.

Adelens egne Ugedagstjenere undtagne, saa vidt de bør være fri og forskaanede. Sm. T. 6, 299.

8. Dec. (Kbhvn.). Ligelydende aab. Brev til Bønderne i Halsted Klosters Len. Udt. i Sm. T. 6, 300.

— Miss.¹ til Christoffer Urne om at lade ovenstaaende aabne Brev til Bønderne i Aalholms og Nykøbing Len om at rette sig efter Kommissariernes Befalinger læse og forkynde paa Herredsting, Landsting og ellers, hvor det gøres fornødent, og paase dets Overholdelse. Hvis der til ham indkommer Klager fra Kommissarierne over Kronens, Adelens, Maribo Klosters eller andre Gejstlighedens Tjenere, at de fortrykker sig mod dette aabne Brev, skal han lade dem tiltale derfor, tage Dom over dem og lade dem straffe. Hvis han selv ser igennem Fingre hermed og der hos Bønderne forsømmes noget af, hvad Kommissarierne befaler paa Kongens Vegne, skal han staa Kongen til Rette derfor, da der ligger Kongen og Landene stor Magt derpaa. Sm. T. 6, 300.

— Ligelydende Miss. til Laurits Grubbe for Halsted Klosters Len. Udt. i Sm. T. 6, 301.

9. Dec. (—). Bevilling for Jørgen Sveitser, Borger i København, til at faa Arrest paa det Otto Brugmand i Hamborg tilhørende Gods. Otto Brugmand skylder ham omtrent 300 Dlr., som han ved sin Haandskrift har forpligtet sig til at betale Jørgen Sveitser, naar denne vilde trække en Veksel paa ham paa Hamborg, men har ladet Jørgen Sveitser's Veksel komme ubetalt tilbage. Jørgen Sveitser maa lade Otto Brugmands Gods arrestere, hvor han kan opsørge det i Riget, indtil han faar den nævnte Sum Penge betalt. Sj. R. 18, 370.

— Miss. til Mogens Pax. Da Fru Anne Brahe til Sonnerup, Manderup Parsbergs Enke, har bevilget Kongen noget af sit Gods til Mageskifte og derimod har begæret at faa 1 Gaard i Aagerup By og Sogn og 1 Gaard i Smidstrup By i Soederup Sogn, begge i Merløse Herred i hans Len [Holbæk], skal han til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt disse

¹ Et kasseret Udkast til dette Miss. findes paa 4. Side af Konc. til Miss. af 9. Okt. 1628 til Frants Rantzau.

to Gaarde for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. K. Sj. T. 24, 204 b.

9. Dec. (Kbhvn.). Ligelydende Miss. til Gabriel Kruse om at indsende Erklæring om 1 Gaard i Baarup By i Eskilstrup Sogn i Merløse Herred, 4 Gaarde i Nørrehvalsøe By og 3 Gaarde i Kirkehvalsøe By i Voldborg Herred, som Fru Anne Brahe har begæret til Mageskifte. Udt. i Sj. T. 24, 205. K.

— Miss. til Frants Rantzau, Statholder. Fru Sophie Lindenov til Møgelkier, Knud Gyldenstjernes Enke, er paa sin Husbondes Regnskab af Bergenhus Len, hvormed han har været forlenet, bleven skyldig 370 $\frac{1}{2}$ Lod 1 $\frac{1}{2}$ Kvintin Sølv, 20642 Rdlr. 37 Sk. 1 $\frac{1}{2}$ Pend., som hun tilbyder at betale paa følgende Maade: Først vil hun udlægge 6 Bøndergaarde i Stevns Herred i Sjælland, som efter den af hende overgivne Jordebog skylder i Hartkorn 45 Tdr., hvilket i Penge beløber sig til 2250 Rdlr., hver Td. Hartk. ansat til 50 Rdlr. Dernæst vil hun lade afkorte 2 Aars Rente af 2000 Rdlr., som hendes Husbonde har forstrakt Kongen med den 27. Maj 1626, hvilken Hovedstol skal være ført til Afkortning i hans sidste Regnskab for Bergenhus; denne Rente beløber sig til 240 Rdlr. Dernæst har hun den 30. Okt. nærværende Aar i Rentekammeret ladet indlevere 370 $\frac{1}{2}$ Lod 2 Kvintin Rusølv, 1042 enkende Dlr. 2 Ort, 300 Rdlr. 2 $\frac{1}{2}$ Sk. 1 $\frac{1}{2}$ Pend. i Mønt. Endvidere har hun til Frants Rantzau leveret 3 Smykker, der af tre Guldsmede er vurderet til 670 Rdlr. Fremdeles tilbyder hun at overdrage Kongen efterfølgende Gældsbreve: Et af Gunde Lange til Bredning med Niels Friis til Krastrup som Forlover udstedt Gælds brev paa 1000 Rdlr., der skal erlægges til Snapsting 1629, med 2 Aars Rente, 120 Rdlr., et af Fru Karren Lange, Claus Belovs Enke, udstedt Gælds brev paa 133 Dlr. 32 Sk.¹ Hovedstol, Daleren til 96 Sk., som skal erlægges 28. Jan. 1629, med 2 Aars Rente, 16 Rdlr., et andet af Fru Karen Lange udstedt Gælds brev paa 300 Rdlr. Hovedstol med 36 Rdlr. for 2 Aars Rente, som skal erlægges 29. Jan. 1629, et af Gunde Lange til Søfde udstedt Gælds brev paa 2000 Dlr. Hovedstol med 4 Aars Rente, 480 Dlr., hvoraf 1060 Dlr. skal være betalt, saa at Hovedstolen

¹ Sj. T. har 22 Sk.

bliver 1000 Rdlr., med 4 Aars Rente til Jul, 420 Rdlr., et af Niels Busk, Foged i Sundfiord Len, udstedt Gælds brev paa 2000 Rdlr., som skulde have været betalt 29. Juli sidstleden, et af Sten Bilde til Bildisholm med Falk Gjøe Hendriksen som Forlover udstedt Gælds brev paa 550 Rdlr. Hovedstol, hvoraf Renten skal beregnes fra sidste Paaske, som er i otte Maaneder 22 Rdlr., et andet af Sten Bilde med Holger Lindenov til Gaufnø som Forlover udstedt Gælds brev paa 500 Rdlr. Hovedstol, Daleren til 96 Sk., med Rente fra Paaske 1628, som er i 8 Maaneder 20 Rdlr., endvidere 2 af Sten Bilde udstedte Gælds breve paa 1727 Rdlr. 28 Sk., hvoraf der paa det ene Brev er betalt 500 Rdlr., og Renten af Hovedstolen skal beregnes fra Paaske 1628; Hovedstolen beløber sig til 1227 Dlr., Daleren til 96 Sk., otte Maaneders Rente til 49 Dlr. 19 Sk. Endvidere tilbyder hun at give sit eget Brev paa 8000 Rdlr. med Rente, at betale til Jul 1629. Frants Rantzau skal af hende modtage fornævnte Gods med nøjagtig Forvaring, Penge, Sølv, Smykker og Gælds breve som Betaling. Men da hun, naar det ene lignes og lægges mod det andet, endnu bliver Kongen 745 $\frac{1}{2}$ Rdlr. 1 Ort 20 Sk. skyldig, skal han tage hendes nøjagtige Forvaring derpaa og Bevis for, at hun inden en fastsat Dag og Tid vil betale dem i Rentekammeret og ligeledes indlevere de Beviser og andet, som findes antegnet, og som fattes ved Regnskaberne, eller klarere det med rede Penge. K. Sj. T. 24, 205.

9. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Hans Lindenov. Kongen har befalet¹ Frants Rantzau til Rantzausholm, Statholder i København og Befalingsmand i Dalum Kloster, sammen med Claus Daa til Borreby, Embedsmand paa Dragsholm Slot, at begive sig til Helsingør og dømme Indbyggerne imellem angaaende Indkvartering, Kontribution og andet, som de strides om. Men da Frants Rantzau er forhindret ved andre Hverv for Kongen, saa at han ikke kan møde til den for Kommissionen berammede Dag, skal Hans Lindenov møde til den berammede Tid i Helsingør og sammen med Claus Daa udføre Kongens Befaling. Sj. T. 24, 206. K.

— Miss. til Ernst Normand om at fremsende Fangen Jep

¹ 30. Nov. 1628.

Nielsen, som er anholdt paa Antvorskov Slot, fordi han har skudt et Dyr, til Bremerholm for København, hvor han for sin Forseelse skal arbejde i Jærn indtil videre. Sj. T. 24, 206 b.

9. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Anders Bilde. Undersaatterne i Engelholm har andraget om fremdeles at maatte forundes Laksefiskeriet i Engelholms Aa, som for nogen Tid siden er forment dem. Kongen har bevilget dem, at de maa beholde dette herefter som hidtil efter deres Privilegier, dog saaledes, at de foruden det, som de fra Arilds Tid har givet til Landskrone Hospital, skal give til Kongens daglige Hofholdning de to Laks, som det for nogle Aar siden var paalagt dem hvert Aar at levere ugentlig fra Midfaste til Mikkelsdag. Laksene skal leveres paa Helsingborg Slot. Han skal derfor lade nævnte Undersaatter i Engelholm nyde deres Privilegier, hver Uge modtage de to Laks af dem og sende dem til Kongens Hofholdning, naar den holdes paa Kronborg, Frederiksborg eller København. Hvis Hofholdningen ikke holdes dér, maa Bønderne selv beholde Laksene. Han skal indsende Erklæring om, hvorvidt de hidtil ydede Laks er leverede til Hofholdningens Fornødenhed, eller hvor de er kommet hen. Sk. T. 5, 346 b.

10. Dec. (—). Søpas for Claus Thesmed, Hr. Axel Oxenstjerne, Friherre til Kimitø¹, Kongen af Sverrigs Kanslers Tjener, til i Vinter eller til Foraaret at udskibe nogle Varer, som han har liggende i Lybæk, til Pillau. Sj. R. 18, 370 b.

— Aab. Brev om, at Christoffer Urne til Aasmark, Embedsmand paa Aalholm, maa lede Vand fra Børnehuset til sin Gaard i Løvstræde. Sj. R. 18, 371. (Tr.: KD. III. 75).

— Miss. til Niels Krag om, saa snart han kommer fra sine Regnskaber, at begive sig til København, hvor han videre skal erfare Kongens Vilje. Sj. T. 24, 206 b.

— Miss. til Kommissarierne i Skaane om indtil videre at lade det gevorbne Folk, som er indkvarteret dér i Landet, forblive i deres Kvarterer; dog skal Rytteriet forholde sig efter den Ordinas, som det har faaet af Rigens Marsk. Sk. T. 5, 347.

¹ Kimito i Finland.

11. Dec. (Kbhvn.). Instruktion for Herman Hunnemurer, Skibskaptejn: 1. Han skal straks, naar Vinden er gunstig, med Kongens store Pram begive sig fra København til Vordingborg og medtage de Galejer, der medgives ham. 2. Han skal blive dér, til Henrik Holck til Eskilstrup, Oberst, ankommer, eller til han faar anden skriftlig Befaling fra Kongen. 3. Naar Henrik Holck kommer, skal han rette sig efter, hvad denne paa Kongens Vegne befaler ham, 4. Naar han har forrettet, hvad Henrik Holck har befalet ham, skal han med Prammen begive sig til Korsør og sende Galejerne til København. Sj. R. 18, 371.

— Instruktion for Six Jacobsen, Kongens Skibskaptejn, paa den ham befalede Rejse. Han skal straks, naar Vinden er gunstig, begive sig til Østersøen med Hummeren og de Skibe og Pinasser, der medgives ham, opsøge Gabriel Kruse til Hiuleberg, Admiral i Østersøen, og, naar han kommer til ham, stille sig under hans Kommando. Sj. R. 18, 371.

— Miss. til Erik Krabbe. Der sendes ham Kreditiv til Kongen af Sverrig vedrørende nogle Ærinder, som han paa Kongens Vegne efter hosføjede Instruktion skal forrette hos Kongen af Sverrig. Han skal overrække denne Kreditivet og ellers forholde sig efter Instruksen. Sj. T. 24, 207.

— Miss. til Palle Rosenkrantz og Palle Urne om med det første at begive sig til afdøde Jokim Bülows Gaard Engelstad, taksere Bygningen og Gaarden for det, som den med Billighed bør takseres for ved Søkendeskitte, og give Arvingerne deres Taksation beskreven. Sk. T. 5, 347.

— Miss. til Henrik Vind. Kommissarierne i Lolland og Falster har faaet Kongens Befaling til at dømme paa de Priseskibe og det Prisegods, som optages og indføres til de nævnte Lande, fordi de gør Fjenden Tilførsel eller handterer med ham. Det berettes nu, at Kommissarierne selv sammen med andre har udrustet Skibe og derfor ikke selv kan dømme om det, som tages af Skibe, for hvilke de selv er Redere. Det paalægges derfor Henrik Vind, naar der indføres Priser, i hvilke Kommissarierne selv er interesserede, saa de ikke kan dømme om dem, da, saa længe han er dér i Landet, sammen med sine Kaptejner at sidde Retten og dømme paa saadanne Priser. Sm. T. 6, 304.

12. Dec. (—). Miss. til Mogens Kaas om, at Bønderne

i hans Len [København] skal være forskaanede for Ekkepenge og i Stedet forrette Ægter og Arbejde som sædvanligt; om Bøndernes Arbejde paa Dæmningen ved St. Annæ Bro; om Øltønder, som de skal levere Kongen mod Vindfælder, og om to Piger i Lenet, der har aflagt falsk Ed. Sj T. 24, 207. (Tr.: KD. V. 111).

12. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Kommissarierne i Skaane om at skaffe denne Brevviser Kaptejn Peter Dumbar det første Kompagni, som bliver ledigt i Skaane, da han har tjent Kongen troligt og vel. Sk. T. 5, 347 b.

— Miss. til Henning Valkendorf. Han skal tilholde Catarina Fostermoder, Borgerske i Odense, som er kommen fra Ribe, straks at begive sig til København, hvor hun skal erfare Kongens Vilje. F. T. 4, 52 b.

— Miss. til Hr. Anders Bilde. Da Bønderne i hans Len [Helsingborg] nogle Gange har klaget over, at de formedelst adskillige mange andre uomgængelige Udgifter og Kontributioner ikke længer kan betale de forordnede Ekkepenge, har Kongen forskaanet dem for herefter at betale dem, men de skal saa gøre de paakommende Ægter og Arbejde som sædvanligt og derimod være fri for Ekkepenge. Sk. T. 5, 347 b.

— Miss. til samme. Jørgen Vind til Gundestrup, Rente-mester, har berettet, at Troels Mogensen, Truid Nielsen og Aage Nielsen i Bugstrup i Luggude Herred har et Stykke Eng liggende til deres Gaard i Sønder Asboe Herred, som de aarlig bortlejer og ikke selv kan høste, fordi der løber en Aa mellem denne Eng og deres Gaard. Bønderne vil gerne afstaa denne Eng og Jørgen Vind tilforhandle sig den, da den ligger i hans Enemærkevang ved Outrup, men de tør ikke gøre det uden Kongens Tilladelse, da det er Bondeejendom. Han skal indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt Gaarden kan blive ved Magt og taale at udgive sin Rettighed, dersom det nævnte Stykke Eng kommer derfra. Sk. T. 5, 348.

14. Dec. (—). Bestalling for M. Lauve Christensen som Præst ved Kongens Artilleri med en maanedlig Løn af 10 Speciedr., naar han er ude med Artilleriet. Sj. R. 18, 371 b.

— Bevilling for Johan Johansen, der har til Hensigt

at lade bygge et Skib her for Christianshavn af Bygmester Adrian Eriksen i Malmø, men frygter for, at denne og de andre Tømmermænd og deres Dreng og Medarbejdere skal blive ham frataget til Kongens Tjeneste, paa, at nævnte Skibsbygger med sine fornødne Tømmermænd, Dreng og Folk maa være fri for Kongens Tjeneste og Arbejde, saa længe nævnte Skib er under Bygning og indtil det er fuldført. Sj. R. 18, 371 b.

14. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Borgemestre og Raad i Helsingør. Denne Brevviser Arnoldus de Fine, Kongens Instrumentist, har berettet, at han for nogen Tid siden paa Jani Paludani, tidligere Apoteker i Helsingørs Vegne har kavtioneret for 200 Dlr. in specie med 4 Aars Rente til M. Casparus Finck paa Hammermøllen sammesteds, og har begæret, da nævnte Janus Paludanus nu er hos Fjenden, at det Kald og Varsel, som han har begyndt eller agter at begynde imod denne, maa tilstedes. Da det er billigt, at samme Arnoldus de Fine sikres for denne Kavtion, skal de lade ham faa nævnte Kald og Varsel, saa han til videre Sikkerhed kan faa Indførsel og Udlæg i Jani Paludani Gaard og tilliggende Ejendom i Helsingør, saa vidt samme kan være bedre end den Sum Penge, som Hendrik von Fyren den Unge, Vinhandler i København, har ladet sig indføre for deri, og saavidt Janus Paludanus er berettiget dertil. Sj. T. 24, 207.

— Miss. til Tage Thott Otsen. Kongen har for nogen Tid siden paa Kalundborg Slot ladet anholde en Kaptejn, ved Navn Peter Karstens. Han skal snarest til Kancelliet indsende Erklæring om, hvad der er ham vitterligt om samme Kaptejn. Sk. T. 5, 348.

— Ligelydende Miss. til Axel Arenfeldt. Udt. i Sk. T. 5, 348 b.

— Miss. til Henning Valkendorf. Da Baltasar Jacob von Slammersdorf, Generalvagtmeister, har berettet, at Bønderne i Odense Len resterer med en Del Kontribution til hans Soldater, skal han straks uden Forsømmelse indkræve den resterende Kontribution og tilstille Baltasar Jacob von Slammersdorf den. Orig. i Landsark. i Odense. F. T. 4, 51 (med Datum 4. Dec.).

15. Dec. (—). Miss. til Peder Basse. Denne Brevviser Niels Jensen, Borger i Stege, har berettet, at han i 1 $\frac{1}{2}$ Aars-

tid har været Landstingsskriver paa Møen, og da han nu skulde have sin Løn (2 Kornneg af hver Bonde), skal den i det ene Herred være modtaget af Peder Basse, medens den i det andet Herred forholdes ham af Landsdommeren, som paa-beraaber sig, at det er med Peder Basses Bevilling, og som deraf opholder sin Broder (som skal være dømt æreløs, fordi han har skrevet Falsk), som han lønlig bruger som Skriver til at skrive sine Domme, der afsiges paa Landstinget, medens Landstingsskriveren ikke maa indføre dem i Tingbogen, hvad Peder Basse alt kan se af hosføjede Supplikation. Peder Basse skal snarest erklære sig herom. Sj. T. 24, 207 b.

15. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Frederik Urne. Da det er bestemt, at en Del af Hoffanen fremdeles skal have Garnison i Helsingør, har Borgemestre og Raadmænd sammesteds ved to af deres Midte ladet tilkendegive, at den ikke kan faa Hø, Havre og Strøelse til Købs. Han skal derfor give Bønderne Ordre til at føre det Hø og Strøelse, de kan undvære, og Havre af „Korneinen“ til Byen, efter den forrige Aar derom gjorde Takst, som er 1 Skp. Havre for 10¹/₂ Sk. 1 Hvid, Tønden 4 Mark dansk, 1 Læs Hø for 1 Sletdlr., 1 Læs Strøelse for 2 slette Mark. Sj. T. 24, 208.

— Miss. til Hr. Anders Bilde. Denne Brevviser Niels Aridtsen i Slusaas i hans Len [Helsingborg] har indgivet medfølgende Supplikation. Han skal lade Sagen undersøge og indsende Erklæring derom til Kancelliet. Sk. T. 5, 348 b.

— Miss. til Sigvord Urne. Da Erik Rosenkrantz til Glimminge, Embedsmand paa Halmstad Slot, har begæret i Malmøhus Len 9 Gaarde i Onslund, 7 Gaarde i Nøregaard¹ og 3 Gaarde i Tundbye til Mageskifte for 1 Gaard i Tommerup By, 1 Gaard i Vranerup, begge i Tommerup Sogn, 1 Gaard i Godstrup² i Jerested Sogn, 1 Gaard i Anderum³, 2 Gaarde i Frørum, 1 Gaard i Lerbekstrup, 1 Gaard i Bertelstrup og 4 Gaarde i Eggsted, skal han med det første til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og

¹ Gaardantallet er ikke nævnt, men derimod 7 Navne.

² Grødstrup. ³ Andrarum By og Sogn,

anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet for Erik Rosenkrantz's Gods. Sk. T. 5, 348 b.

16. Dec. (Kbhvn.). Bestalling for Sigvort Gabrielsen som Kaptejn til Skibs med en aarlig Løn af 200 Kurantdlr. og sædvanlig Hofklædning for sig selvanden, fra Bestallingsdagen at regne. Udt. i Sj. R. 18, 372.

— Aab. Brev om Forbud mod Udførsel af Korn. Sj. T. 24, 208. K. Orig. i Landsark. i Odense. (Tr.: CCD. IV. 438 f.).

— Miss. til Lensmændene i Danmark om at lade ovenstaaende aabne Brev om Forbud mod Udførsel af Korn læse og forkynde i Købstæderne og paa Landet i deres Len, hvor det gøres behov, og paase dets Overholdelse. Sj. T. 24, 208 b. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

— Miss. til Mogens Pax om at sørge for, at Borgemestre og Raad i Holbæk lader de fra Jylland og Fyrstendømmerne fordrevne¹ være forskaanede for Indkvartering, Vagt og anden slig Tyngde, men betale Told og Sise af det, som de handler med. [Enslydende med Miss. af 1. Dec. 1628 til Sigvart Urne]. Sj. T. 24, 209. K.

— Ligelydende Miss. til Frederik Urne om de fordrevne i Købstæderne i hans Len [Kronborg og Frederiksborg]. Udt. i Sj. T. 24, 209. K.

— Miss. til Jørgen Brahe, Henning Valkendorf og Gregers Krabbe. Kongen har befaleet Hr. Jørgen Skeel til Soustrup, Rigens Marsk, Mogens Kaas til Støfringgaard og Baltasar Jacob von Slammesdorf, Generalvagtmester, naar der skal ske nogen Forandring med Indkvarteringen, da at tiltage dem, da de er bedst kendte med Lenenes Lejlighed. Naar Ordinansen er vedtaget af dem alle, skal Adressaterne udføre den og rette sig efter den, da de forskrevne gode Mænd for andre Bestillingers Skyld ikke kan gøre det. Naar samme Raader og gode Mænd forskrives over til Kongen eller er forhindret paa anden Maade, skal Adressaterne sammen med Baltasar Jacob von Slammersdorf anordne alting til Landets Forsvar. F. T. 4, 52 b.

¹ Overskriften har: i hans Len.

16. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Jørgen Skeel, Mogens Kaas og Baltasar Jacob von Slammersdorf. Naar der skal besluttes noget om Krigsvæsenet i Fyen og om Landets Forsvar, skal de, for at alting kan gaa des bedre til, gøre det i fælles Raad og ikke skille sig fra hverandre. Naar der skal ske nogen Forandring med Indkvarteringen dér i Landet, skal de tiltage Jørgen Brahe til Hvedholm, Henning Valkendorf til Glorup og Gregers Krabbe til Taastelund, Embedsmænd paa Hagenskov, St. Hans Kloster og Hindsgavl Slot, som bedst kender Lenenes Lejlighed, og som siden skal gennemføre den Anordning, der gøres derom. F. T. 4, 53.

— Miss. til Lensmændene i Fyen. De skal med første Lejlighed til Renteriet indsende en Designation paa, hvor meget hver Bonde i deres Len, være sig Kronens, Adelens eller andres, har udgivet forgangen Vinter til Underholdning af Rytteriet, som laa i Fyen, og lade Bøndernes Navne antegne. F. T. 4, 53. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

— Kvittansiarum til Jens Høg til Vang, Embedsmand paa Visborg Slot paa Gulland, paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Stjernholms Len fra 1. Maj 1626, da han fik Lenet efter Oluf Parsberg til Jerned, til 1. Maj 1627, da Tønne Friis til Hesselager blev forlenet dermed, for de i samme Tid oppebaarne Pengeskatter og for det modtagne og igen overleverede Inventarium. Han blev aldeles intet skyldig. J. R. 8, 186 b. K.

—¹ Mageskifte mellem Hendrik Gyldenstjerne til Svanholm, Landsdommer i Skaane, Befalingsmand i Froste Herred og Helnekirke, og Kronen. Sk. R. 4, 442 b. (Se Kr. Sk.)².

17. Dec. (—). Mageskifte mellem Hendrik Gyldenstjerne til Svanholm, Landsdommer i Skaane, Befalingsmand i Froste Herred og Helnekirke, og Kronen for Kapitlet i Lund. Sk. R. 4, 444. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Mogens Kaas og de andre tilforordnede Dommere i Admiralitetet. Jørgen Svitser, Borger i København,

¹ Sk. R. har fejlagtigt 15. Nov. i Mageskiftet, men rigtigt 15. Dec. i Genbrevet. ² Tr. i Udt. i Vedel Simonsen: Elvedgaards Hist. I. 125.

har berettet, at en Mand i Hamborg, ved Navn Otte Bruchmand, skylder ham en Sum Penge, og da denne ikke har villet betale ham efter sin udgivne Forskrivning, har han erhvervet Kongens Bevilling¹ til at arrestere fornævnte Bruchmands Gods, hvor han kan antræffe det her i Riget. Han har nu erfaret, at en Skipper, ved Navn Claus Thisen, af Lybæk er ankommet med sit Skib i Sundet og agter sig dermed til Spanien, hvilket Skib han sikkert mener er fragtet af nævnte Otte Bruchmand og ladet med Takkel, Kugler, Tjære og andre Varer, hvilket Skipperen dog ikke vil vedgaa. De skal derfor indstævne nævnte Skipper for sig, tilholde ham uden Undskyldning at fremlægge for dem sine Søpas og Karter, som han har oprettet med Købmanden, hvis Gods han har inde, og ved sin Ed bekende, hvem der har fragtet ham, og hvem hans medhavende Gods tilhører, for at der deraf med Vished kan erfares, om Otte Bruchmand har noget deriblandt, saa at Jørgen Svitser som Kongens Undersaat kan faa sin Betaling. Sj. T. 24, 209.

17. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Palle Rosenkrantz. Kongen har for nogen Tid siden af Borgerskabet i Køge laant en Del Malt, Rug og Mel til Proviantering af Fæstningen Glückstadt, hvilket igen skulde betales dem af Bøndernes Landgilde i Ringsted Klosters Len, men da denne Landgilde ikke er tilstrækkelig og Kongen endnu skylder Borgerne i Køge $\frac{1}{2}$ Læst og 1 Td. Rug og Mel og $8\frac{1}{2}$ Læst 4 Pd. 1 Td. 4 Skpr. Malt og Byg, skal han lade dem, der ikke har faaet deres Betaling af Ringsted Klosters Lens Landgilde, hvorom han kan faa Underretning af Mads Rafn, Tolder i Køge, faa forskrevne Rug og Byg af Bøndernes Landgilde i hans Len [Vordingborg] og lade Bønderne levere det i Køge. Dog skal det paases, at det Brød, der aarlig skal bages hos Bønderne og leveres til Kongens Provianthus, aftages og bages først, at Madskatten ikke formindskes, men fremkommer ganske som den er bevilget, og at det laante Korn betales af den øvrige Landgilde. Sj. T. 24, 209 b. K.

— Miss. til Hans Oldeland. Jomfru Ellitse Norby til Ugersløfgaard har berettet, at hendes Søster Jomfru Maren Norby nylig er død, og at der nu af ham og hans Medarvinger gøres

¹ 9. Dec. 1628.

Jomfru Ellitse Norby Forfang paa Arven efter hendes afdøde Søster. Han skal lade hende nyde samme Arv uden videre Molestation, saa hun selv som tilforn forestaar sit Gods og er raadig over det. Saafremt noget i den afdødes Bo er forrykket, af ham eller hans Medarvinger, skal det straks restitueres, for at der ikke skal foraaarsages videre Ulejlighed deraf. Dog skal han som hendes rette Lavvæрге efter Kongens forrige Befaling¹ have Indseende med, at intet af Godset afhændes. F. T. 4, 53 b.

17. Dec. (Kbhvn.). Bevilling for Søfren Andersen, Jeremias Hansen og Laurits Pedersen af Kolding, der har mistet deres Skude i Kongens Tjeneste, til for denne at faa en Rostocker Skude, kaldet Svanen. J. R. 8, 187.

18. Dec. (—). Aab. Brev, hvorved Brevviseren Jacob Pedersen, Skipper, hvem en Danziger Fribytter forleden Sommer i Søen har frataget Gods for omtrent 316 Rdlr. in specie foruden nogle Klæder, som tilhørte hans Baadsmænd, faar Tilladelse til at søge sin Skade dækket hos de Danzigere, som han kan træffe her i Riget, og til at arrestere Danzigere og deres Gods, indtil han har faaet Betaling for det, der er frataget ham og hans Folk. Sj. R. 18, 372 b.

— Miss. til nogle Lensmænd i Sjælland² om i deres Len³ for en billig Pris at indkøbe nogle kalkunske Høns og Hæner og saa mange Kapuner, som de kan faa, til Kongen og straks sende dem til Vintsel Rotkirk, Hofmarskal. Sj. T. 24, 210.

— Miss. til Hr. Christian Friis, Jacob Ulfeldt, Hr. Albret Skeel og Levin Marskalk. Kongen har for nogen Tid siden til Peder Høygst, Borger i Hamborg, pantsat noget Sølv, men mener, at det er mere værd end det er pantsat for. De skal akkordere med Peder Høygst om, at han skal akceptere samme Pant saa højt, som det kan være værd. Dersom han ikke vil det, skal de straks underrette Kongen derom. Sj. T. 24, 210.

— Miss. til Niels Krag. Han skal straks tilstille Jørgen Seefeld til Refsnis, Kommissarius, 2000 Rdlr. paa Regnskab for det, som resterer til Soldaterne paa Samsø af deres Løn-

¹ 17. Nov. 1628. ² Der nævnes ikke hvilke.

³ Sj. T. har:

i dit Len saavel som i Vordingborg Len.

ning indtil nu, da der ligger Kongen stor Magt paa dette Land. Sj. T. 24, 210 b. K.

18. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Seefeld. Kongen har befalet Niels Krag til Trusholm, Zahlkommissarius, at tilstille ham 2000 Rdlr. til Lønning for de paa Samsø liggende Soldater. Han skal ordne det saaledes, at Soldaterne betaler Bønderne, hvad de er dem skyldige, hvorefter han af Bønderne skal indkræve de to paabudte Kontributioner, som han saa indtil videre skal beholde hos sig, betale Soldaternes Lønninger deraf og give Niels Krag Kvittering derfor. Sj. T. 24, 211. K.

— Miss. til Claus Daa. Da han har berettet, at en Del Bønder i Dragsholm Len ikke kan udgive deres Ruglandgilde, tillades det samme Bønder i Stedet for Rug at yde Byg paa den sædvanlige Maade, hvilket han skal føre til Regnskab. Sj. T. 24, 210. K.

— Miss. til Samme. Kongen har for nogen Tid siden ladet bygge en Gaard i København, hvori Studenterne skal residere. En Del Borgere, navnlig Laurits Eskildsen, Raadmand i København, der dengang var Bygningsskriver, har forstrakt Penge dertil og arbejdet derpaa. Der resterer til dem en Sum Penge, som endnu ikke er betalt, fordi Regnskabet ikke er fuldstændig revideret. Da Hr. Christian Friis til Kraggerup, Kongens Kansler, som efter Fundatsen skulde revidere Regnskabet, er fraværende, skal Claus Daa sammen med Frants Rantzau til Rantzausholm, Statholder i København, og Teologerne sammesteds revidere samme Regnskab snarest og bringe Sagen til en endelig Ende, saa enhver med det første kan faa sin Betaling. Sj. T. 24, 210 b. K.

— Miss. til Dirik Hessel, Visitør i Øresund. Da det menes, at der imod Forordningen hemmeligt passerer Danziger Gods gennem Øresund, skal han flittigt efterse, om dette sker, og hvis han erfarer det, skal der forholdes dermed efter den derom udstedte Forordning. Sj. T. 24, 211. K.

— Miss. til Henning Valkendorf [Odensegaard], Jørgen Brahe [Hagenskov] og Gregers Krabbe [Hindsgavl]. Da Kongen har bevilget Baltasar Jacob von Schlammersdorf, Generalvagtmester og bestalter Oberst, Brændsel af Kronens Skove, skal de, naar han er i Odense, ugentlig til Husholdningen lade ham faa 5 gode Læs Ved, som Bønderne skal age

derhen for ham. F. T. 4, 54. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

18. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Borgemestre og Raad i København om at dømme i Sagen mod den afsatte Præst fra Næstved Knud Jensen, der hensidder i det blaa Taarn. Sj. T. 24, 211. (Tr.: KD. V. 111).

19. Dec. (—). Miss. til Samme om en Gældssag mellem Jacob Qvirins de Koch, Humlevrager, og Lambert Berntsen, begge i København. Sj. T. 24, 211 b. (Tr.: KD. V. 112).

— Miss. til Hendrik Vind. Kongen har bestemt, at følgende Skibe skal blive liggende Vinteren over udfor Nakskov Albue, nemlig Hummeren, Mynden, Den flyvende Fisk, Sælhunden, Haren og en Galej, kaldet Hjorten, af hvilke en Del allerede er hos ham og en Del vil blive tilsendt ham. Han skal lade dem holde Søen, saa længe det er muligt for Vinteren, og siden lade dem komme i Søen til Foraaret, saa snart Vandet er aabent. Ellers skal han have flittigt Indseende med alt, hvad denne farlige Tid kræver. Kommissarierne i Lolland og Falster har faaet Befaling til at skaffe Proviant til Skibene, hvorved de nævnte Lande skaanes meget for Indkvartering. Konstabler og andre Folk, som han har begæret, vil ogsaa blive tilsendt ham. — I Bredden¹ blev der paa dette Missive med Ifver Vinds Haand indført følgende: Haren skal istandsættes sammesteds af M. Daniel² ligesom Mynden. Der skal under begge slaas Straakøl og Kri³ forunder; hvis dette ikke kan ske dér, skal Skibene straks sendes til København og andre sendes derned i deres Sted. Sj. T. 24, 212. K.

— Miss. til Peder Basse. Da Kongen har bevilget Christoffer Boel⁴ af Lante Rygen, at han maa faa 20 Favne Brændeved uden Betaling af Vordingborg Skove, skal Peder Basse lade disse 20 Favne Brændeved skaffe og lade de nærmest ved Skovene boende Bønder køre dem til et af Ladestederne, hvor Brændet bedst kan indtages. K. Sj. T. 24, 212.

¹ Margenen. ² Daniel Balfour, Skibsbygger.
kileformet Stykke Tømmer under Kølen og Forstavnen.
K. Sj. T. har i Teksten Beel, i Overskriften Bael.

³ Krig, et
⁴ Saaledes

19. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Sigvord Urne om at lægge 1 Fæste i Brønnitsløf i Klagstrup Sogn, som Kongen har faaet til Mageskifte af Hendrik Gyldenstjerne til Svanholm, Landsdommer i Skaane og Befalingsmand over Froste Herred og Helnekirkes Len, ind under Malmøhus Len og lade det indskrive i Jordebogen. Sk. T. 5, 349.

— Miss. til Hr. Anders Bilde. Da Holger Rosenkrantz til Demmestrup, Befalingsmand paa Bornholm, har begæret at maatte faa 2 Gaarde i Margrete Torp, 1 Gaard i Simmerstorf, 1 Gaard i Tokkerup, 1 Gaard i Solbjerg, 1 Gaard i Hunedige, 1 Gaard i Bremmerup og 1 Gaard i Tirup, alle i Bierre Herred i Helsingborg Len, til Gengæld for noget Sølv, som han har forstrakt Kongen med, skal han med det første til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan mistes fra Lenet. Sk. T. 5, 349 b.

— Ligelydende Miss. til Tage Thott Andersen om at indsende Erklæring til Kancelliet om 2 Gaarde i Gresrye i Karup Sogn i Laholm Len. Udt. i Sk. T. 5, 350.

—¹ Søpas for Johan Tanke, Borger i Nakskov, til at udføre 2 Læster Hvede og 2 Læster Havre fra Nakskov til Reden for Rostock mod igen at indføre 2 Skuder Rostocker Øl og 2 Læster Mel derfra til Nakskov. Sm. R. 5, 124.

20. Dec. (—). Miss. til Kommissarierne i Skaane. Da den Kontribution, der er paalagt til Underholdning af det gevorbnne Krigsfolk, som er bevilget at holdes til Landets Forsvar, og som skal tilstilles Niels Krag til Trusholm, Kommissarius, ikke nær er tilstrækkelig, skal de begive sig til de Købstæder i Skaane, i hvilke det gevorbnne Krigsfolk er indkvarteret, og foreholde Borgemestre, Raad og Borgerskab i hver Købstad, at de skal give det hos dem indkvarterede gevorbnne Folk frit Kvarter. Hverken Borgemestre og Raad i Købstæderne eller nogen anden, hvad Privilegier de end har (de fordrevne alene undtagne), maa forskaanes for Indkvarteringen, men enhver skal udstaa samme Besværing efter sin Evne. De skal alvorligt tilholde Soldaterne at lade sig nøje med 2 eller 3 Ret-

¹ Indført iblandt Brevene af 1629 med Aarstal 1628.

ter, eftersom Borgerne formaar at sætte for dem, og aldeles ingen Gæster byde, hvorimod hver Borger skal være forpligtet til at traktere den Soldat, der paalægges ham, forsvarligt. Der- som Soldaterne gør herimod, skal Officererne lade dem straffe, og hvis dette ikke sker, maa Kommissarierne ikke lade saadan Modvillighed passere ustraffet. Da Kongen vil lade Officererne, Kaptejnerne, Løjtnanterne og Fændrikkerne, faa deres Lønning udbetalt, skal Kommissarierne tilholde dem at betale det, de faar, i deres Kvarterer, saafremt de ikke vil, at deres Besolding skal tilbageholdes og der skal tilstilles deres Vært saa meget deraf, som der tilkommer ham. Da det formenes, at Malmø Købstad ikke kan underholde saa mange Kompagnier, som der er indlagt dér, skal de, hvis det forholder sig saaledes, lade et af Kompagnierne indkvartere i en anden Købstad i Skaane, som hidtil har været fri for Indkvartering, da det er billigt, at den ene By maa udholde Krigsbesværinger ligesaavel som den anden: Sj. T. 24, 212 b.

20. Dec. (Kbhvn.). Ligelydende Miss. [undtagen den sidste Sætning] til Kommissarierne i Sjælland, Lolland, Falster og Langeland. Udt. i Sj. T. 24, 213.

— Miss. til Gabriel Kruse. Det berettes, at der i Roskilde Købstad for Aar og Dag siden er død en Snedker ved Navn Brix N., efter hvem der endnu ikke har meldt sig nogen til at overtage Arven. Da han bl. a. har efterladt sig en Gaard i Roskilde, skal Gabriel Kruse lade samme Gaard taksere af uvildige Dannemænd og siden efter Taksten afhænde den paa Kongens Vegne til Gert Skrøder, Raadmand sammesteds. Nævnte Gert Skrøder maa af de Penge, som han skal give for Gaarden, beholde saa mange, som hans Stif søn Albret Jørgensen har faaet bevilget for 1628 og 1629 til sine Studeringer udenlands. Hvis Gaarden beløber sig til mere, skal han føre det til Regnskab. Sj. T. 24, 213.

— Miss. til Mogens Gyldenstjerne. Der tilsendes ham en Fange, ved Navn Søfren Christensen Hofmand, som er dømt til Fængsel paa Livstid. Han skal lade ham gaa velforvaret i Jern paa Varberg Slot, saa at han ikke bortkommer. Sk. T. 5, 350.

— Miss. til Hr. Jørgen Skeel og Mogens Kaas. Købstæderne Assens og Middelfart har højlig besværet sig over

den Service, som de udgiver til de hos dem indkvarterede Soldater, og erklæret, at det er dem næsten umuligt at yde den længere. Kongen erindrer vel, at der nogenledes er gjort disse Byer Tilsagn om, at andre af Kongens Lande skulde komme dem til Hjælp dermed, men da det nu er paalagt disse at yde frit Kvarter til de Soldater, som er indlagt hos dem, synes Kongen ikke, at man kan besvære dem ogsaa hermed. Derfor skal Hr. Jørgen Skeel og Mogens Kaas raadslaa med Adelen i Fyen og Borgemestre og Raad i Købstæderne om, ved hvilke Midler Undersaatterne i Landet kunde komme Assens og Middelfart til Hjælp, og dersom de intet Middel kan finde, skal de straks underrette Kongen derom, saa at denne kan optænke Midler dertil. F. T. 4, 54.

21. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Jørgen Skeel. Der er tilforn¹ udstedt Befaling om, at det ikke maa tillades fremmede at komme ind i Landet, men at deres Pas skal sendes herhid, og at de siden skal forespørge, om de maa komme ind. Da Kongen erfarer, at dette ikke overholdes, navnlig ikke i Fyen, skal han tilholde Lensmændene og Borgemestre og Raad i Købstæderne, at de beholder de fremmede, som de lader komme i Land, hos sig, sender deres Pas og Breve herhid og forespørger, om de maa komme ind. F. T. 4, 54 b.

22. Dec. (—). Miss. til Ernst Normand om snarest til Kancelliet at indsende Erklæring om medfølgende Klage fra Borgemestre og Raad i Korsør over Borgerne i Slagelse. Sj. T. 24, 213 b.

— Miss. til Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard. Da Kongen ved en Relation fra den, der har faaet Befaling til at besigte Salpeterhytterne i Riget, har erfaret, at Salpeterhytterne i hans Len er bygfældige, skal han straks lade dem reparere og siden aarlig holde dem vedlige, saa Værket bliver drevet tilbørligt og med Flid. Orig. i Landsark. i Odense. Sj. T. 24, 213 b. K.

— Ligelydende Miss. til Ernst Normand [Korsør, Antvorskov], Claus Daa [Dragsholm], Hans Lindenov [Kalundborg], Palle Rosenkrantz [Vordingborg], Hr. Anders Bilde [Helsing-

¹ 26. Sept. 1628.

borg], Sigvart Urne [Malmøhus], Holger Rosenkrantz (Bornholm), Gabriel Kruse [Roskilde] og Jacob Ulfeldt, Landsdommer [Ringsted]. Sj. T. 24, 113 b. K.

22. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Claus Daa, Hans Lindenov og Frants Rantzau, Statholder. Da Niels Krag til Trutsholm, Generalzahlkommisarius, har anmodet om at faa sine Regnskaber reviderede, skal de rette deres Lejlighed efter at komme til København først i Februar og revidere hans Regnskaber. Sj. T. 24, 214.

— Miss. til Sigvord Urne. Da Christoffer Mormand til Esperød har begæret 1 øde Bolig i Boerød By og Herligheden af 4 øde Jorder i Tranes By og Sogn i Herrested Herred og 1 Gaard i Onslunde By og Sogn i Ingelsted Herred i Malmøhus Len til Mageskifte for 1 Gaard i Sogstrup¹ By og Sogn i Harriagers Herred ved Landskrone, skal han med det første til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet imod Christoffer Mormands Gods. Sk. T. 5, 350.

23. Dec. (—). Kvittering til Hans Haagensen, Indvaaner i København, for 2000 Sletdlr., for hvilke han har gjort Leverance, og som hans Broder Bartolomeus Haagensen, Indvaaner sammesteds, skulde betale til Kongen for den Skade, der ved en Ildebrand er sket paa Kongens Proviaanthus. Det Brev, som Bartolomeus Haagensen har givet Kongen paa samme Sum Penge, hvor det end findes, erklæres for dødt og magtesløst. Sj. R. 18, 372 b.

— Miss. til Palle Rosenkrantz. Han skal lade denne Brevviser Hendrik Krøger af Stralsund faa sin Skude tilbage med tilhørende Redskab og det Brændeved, som han allerede har indladet; dog maa det ikke tilstedes ham at indtage og bortføre mere Brændeved, end der nu findes i Skuden. Sj. T. 24, 214.

— Miss. til Peder Galt og Klaus Urne. Klaus Bilde til Vandaas har berettet, at de sidst i December 1624 har gjort Indførsel i hans Gods for Sten Bilde til Billesholm for en Sum Penge, og at Klaus Bilde endnu ikke har kunnet faa nogen

¹ Sakstrup.

Genpart af samme Indførsel, uanset at han ofte har forlangt en saadan. De skal straks tilstille ham en Genpart af Indførslen, for at han kan rette sig efter den, og for at han, hvis han kan have noget at klage over med Hensyn til den, ikke skal miste sin Ret, hvis han paa Grund af deres Forsinkelse ikke faar gjort Paatale indenfor den af Rigens Ret fastsatte Tid, saafremt de da ikke vil staa ham tilbørligt til Rette. Sk. T. 5, 350 b.

23. Dec. (Kbhvn.). Ligelydende Miss. til Hendrik Hvitfeldt og Palle Rosenkrantz til Ørup om at give Klaus Bilde en Genpart af den Indførsel, som de samme Aar har gjort for Boldevin Blankfort i Klaus Bildes Gods. Udt. i Sk. T. 5, 351.

— Ligelydende Miss. til Klaus Urne, Palle Urne og Christoffer Mormand om at give Klaus Bilde en Genpart af den Indførsel, de har gjort for Axel Ulfstand i Klaus Bildes Gods og Løsøre. Udt. i Sk. T. 5, 351.

U. D. og St. Miss. til Kommissarierne i Skaane. De skal med det første mønstre alle Kompagnierne i Skaane og maa ikke lade andre end Skotter, Englændere og Ir-lændere passere under de skotske Kompagnier, men hvis der er Danskere og Tyskere derunder, skal Tyskerne stilles under Falk Lykkes Kompagni og de Danske aldeles kasseres, med mindre de har tjent tilforn som Soldater og har deres rigtige Pas, saa skal ogsaa de stilles under Falk Lykkes Kompagni. Derimod skal Falk Lykke til de andre Kompagnier afgive de Skotter, Irer og Englændere, der maatte findes i hans Kompagni. Ingen Kaptejn, hvem han end er, maa hverve eller antage nogen fra noget andet Kompagni, og de maa ikke lade nogen passere uden dem, som vides at være dygtige til at være Soldat. De skal tilholde alle Kaptejnerne under højeste Straf ganske at afskaffe alle løse Folk og Dreng, og tilholde alle Officererne, nemlig Kaptejnerne, Løjtnanterne og Fændrikkerne, da de faar deres Gage, at betale, hvad de faar, og lade sig nøje med, hvad deres Værter kan afstedkomme og Landsens Brug er. De skal tilholde Soldaterne at lade sig nøje med, hvad Borgerne kan afstedkomme, to eller tre Retter, og aldeles ikke byde nogen Gæster. Saafremt dette ikke sker, skal Kaptejnerne svare dertil,

det skal afkortes i deres Besolding, og de skal straffes efter Artiklerne. Sk. T. 5, 351¹.

28. Dec. (Kbhvn.). Kgl. Beskærmelsesbrev for Bertel Rotke, Borger i Flensborg, der har berettet, at hans Kreditorer vil arrestere ham for Gæld og ikke anse hans fattige Lejlighed, men gøre ham Forhindring, saa at han ikke kan ernære sig, sin Hustru og sine Børn. Han har andraget om Beskærmelse, indtil han kan komme til sin Vaaning og Næring igen, og tilbyder, hvis han kan erhverve noget ved Købmandskab, at betale sine Kreditorer. Da han har maattet forlade Hus og Gaard og næsten alt, hvad han ejede, og det heller ikke kan formodes, at han kan faa noget af dem, som er ham noget skyldige, tillades det ham frit og ubehindret at søge sin Næring og Bjærgning, hvor ham lyster, og det forbydes hans Kreditorer at arrestere ham; men hvis det befindes, at han har noget at betale med, skal han efter sit eget Tilbud betale sine Kreditorer. J. R. 8, 186.

30. Dec. (—). Miss. til Jost Høg om i Maribo Klosters Skove i Lolland og Falster at lade hugge 2000 Fadstaver og 4000 Tøndestaver, lade dem køre til Nakskov og dér levere til Fuldmægtigen for Christopher Urne til Aasmark, Befalingsmand paa Aalholm Slot, da de er fornødne til den dér liggende Flaades Behov. Sj. T. 24, 214.

— Miss. til Christoffer Urne. Kongen har befalet Jost Høg til Giorsløf, Hofmester for det kgl. adelige Akademi i Sorø, til Flaaden, som ligger ved Nakskov, at lade hugge 2000 Fadstaver og 4000 Tøndestaver i Lolland og Falster i Maribo Klosters Skove og levere dem til Christoffer Urnes Fuldmægtig i Nakskov. Han skal lade dem modtage, naar de kommer, uddele dem til Flaadens Fornødenhed og paase, at de ikke anvendes til andet Brug. Sm. T. 6, 305.

— Miss. til Otte Marsvin om straks at begive sig til København til Kongen, hvor han nærmere skal erfare Kongens Vilje. Sk. T. 5, 351 b.

— Miss. til Sigvord Grubbe. Nærværende Brevviser Tyge

¹ Slutningen af Miss. med Dateringen mangler. Det er indført imellem 23. og 30. Dec.

Andersen har berettet, at der er tilfaldet hans Stifdatter Else Jaharsdatter en Arv i Tyskland i Westfalen, og at Arven efter Overenskomst er sat til 300 Rigsdlr. in specie med Molest og Omkostning, hvilke Penge Sigvord Grubbe som Stifdatterens Værge og Formyndere har taget til sig. Da nu Stifdatteren er afgaaet ved Døden, begærer Tyge Andersen, at Arven maa tilstilles hans Hustru, som er Pigens Moder. Sigvord Grubbe skal til Kancelliet indsende Erklæring herom. Sk. T. 5, 351 b.

31. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Hendrik Hvitfeldt til Lillø og Frederik Urne til Alslef, Embedsmænd paa Landskrone og Kronborg. Da Hr. Anders Bilde til Rosendal, Embedsmand paa Helsingborg, har begæret 1 Gaard, kaldet Kløfve, 1 Gaard, kaldet Gryderød, og 2 andre Gaarde, alle i Stenestad By og Sogn i Sønder Asbo Herred i Herrisvad Klosters Len til Mageskifte mod Fyldest og godt Vederlag af hans Jordegods, skal de besigte det Gods, han begærer, og det Gods, han tilbyder til Vederlag, ligne og lægge det ene Gods imod det andet, give Besigtelsen beskrevet fra sig og indsende den til Kancelliet. Sk. T. 5, 352.

— Miss. til Falk Lykke. Herredsfogden i Vemmenhøgs Herred har fradømt Hendrik Gyldenstjerne til Svanholm, Landsdommer i Skaane og Befalingsmand over Froste Herred og Helnekirke, noget Rømningsgods, hvilken Dom Hendrik Gyldenstjerne agter at stævne. Da han ikke kan dømme i sin egen Sag, skal Falk Lykke sidde i Landsdommers Sted, naar Sagen skal foretages, og dømme i den. Sk. T. 5, 352 b¹.

1629.

1. Jan. (Kbhvn.). Kgl. Konfirmation paa et mellem Søfren Helbeling, Felbereder, og Baltser Kønnich, Kræmmer i København, oprettet Testamente. Sj. R. 18, 374. (Tr.: KD. III. 75 ff.).

¹ Tr.: Vedel Simonsen, Elvedgaards Hist. 1. H. 125.

1. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Gabriel Kruse. Kongen har i 1591¹ udstedt Anordning om, at Bønderne i hans Len [Roskildegaard] daglig skal holde to Holdsvogne rede i Køge, som kan hjælpe Borgerne dér med at befordre det Gods, der kommer til Byen. Borgemestre og Raad i Køge har nu berettet, at mange af Bønderne, der skulde holde saadanne Holdsvogne og Ægter, trods Tilsigelsen ikke møder med deres Heste og Vogne, saa at Borgerne i Køge maa give Vognleje til Befordring af det Gods, der kommer til Byen. Det har haardelig forundret Kongen, at hans Befalinger ikke holdes, og at de modvillige ikke straffes. For at Kongen kan blive forskaanet for de mangfoldige Overløb herom, skal Gabriel Kruse efter den nævnte Forordning anordne, at der daglig holdes to Holdsvogne rede i Køge til nævnte Formaal, for at Borgerskabet i Køge ikke skal ødelægges. Hvis nogen udebliver med Heste og Vogne og Borgemestre og Raad i Køge derved nødsages til at leje Vogne i deres Sted, skal den udeblevne være forpligtet til at betale Vognlejen og desuden straffes som den, der handler modvilligt imod Kongens Forordninger. Sj. T. 24, 216.

— Miss. til Frederik Reedtz. Han skal straks med sit Kompagni Ryttere begive sig til Fyen og dér rette sig efter de Befalinger, der paa Kongens Vegne gives ham af Hr. Jørgen Skeel til Soustrup, Rigens Marsk og Embedsmand paa Kalø Slot. Sj. T. 24, 216 b.

— Ligelydende Miss. til Niels Trolle og Henrik Hvitfeldt. Sj. T. 24, 216 b².

— Mageskifte mellem Hr. Anders Bilde til Rosendal, Embedsmand paa Helsingborg, og Kronen. Sk. R. 4, 447 b. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Hr. Jørgen Skeel. Efter hans Begæring har Frants Rantzau til Rantzausholm, Statholder i København og Befalingsmand i Dalum Kloster, anmodet om Kongens Resolution om, hvilke Folk af Rytteriet og Fodfolket Kongen vil have indkvarteret paa Fyen. Kongen har anordnet, at de to sjæl-

¹ 6. Maj jvfr. 16. Nov. 1591.
til det foregaaende Miss.

² De nævnes kun i Overskriften

landske og det skaanske Kompagni Ryttere straks skal begive sig til Fyen, og at et Kompagni paa 500 Mand, som Oberst Jørgen von Ahlefeldt kommanderer, skal komme med det første. Han skal lade dem indkvartere, hvor han synes de kan være Landet mest til Forsvar og bedst kan komme til Pas. Ligeledes skal han lade sig være højlig magtpaaliggende at skaffe sig Underretning fra Jylland om, hvad Fjenden tager sig for, for at han derefter kan have alting i god Agt i Fyen. Hvis han mærker noget særligt, skal han straks underrette Kongen derom, for at denne, om fornødent, kan sørge for, at der kommer Folk over. F. T. 4, 55.

2. Jan. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved det tillades Brevviseren Tygge Andersen, over hvem der under hans Fraværelse uden Riget er erhvervet Dom for nogen Gæld, som han mener at kunne bevise er betalt, at genoptage Sagen. Sk. R. 4, 449 b.

3. Jan. (—). Søpas for Arnt Pietersen, barnefødt i Rostock, der har en Del af sin Fædrearv tilgode dér, til med en ledig Skude at begive sig til Rostock, modtage Øl eller anden Vare for sit Tilgodehavende og dermed begive sig tilbage hertil. Sj. R. 18, 375 b.

— Miss. til Jost Høg om at optage Dirik Christophersen, en Præstesøn, barnefødt i Maribo, i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig, sætte ham under Disciplin og forholde sig med ham som med de andre Skolebørn. Sj. T. 24, 216 b.

— Ligelydende Miss. til samme om at optage Niels Bøgvads Søn af Kolding¹ i Sorø Skole. Sj. T. 24, 216 b.

— Søpas for Jesper Ifversen, Borger i Rudkøbing² paa Langeland, til i den kommende Sommer med sin Skude at sejle paa Norge, søge sin Næring og drive Købmandskab dér, dog Kongens Told og Rettighed uforkrænket i alle Maader. Han maa ikke med sin Skude begive sig til de Steder, som Fjenden har bemægtiget sig. F. R. 3, 422³.

¹ Kun nævnt i Overskriften til det foregaaende Miss.
har Fejlskrift: Rindkøbing.

Skrift.

² F. R.
³ Udenfor er skrevet: Offe Skades

5. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Hospitalsforstanderen i Helsingør. Kongen har bevilget, at de Hospitalslemmer, der indtil nu er optagne i Hospitalet i Helsingør, maa blive dér, men han maa fremtidigt ikke optage andre end dem, der skal indtages efter Kongens Forordning. Sj. T. 24, 217. Orig. i Landsark. i Kbhvn.¹

— Instruks for Peder Harboe som Skibskaptejn. Han skal med Den norlandske Galej begive sig fra København til Samsø og holde det gaaende dér langs Landet, saa længe han nogenlunde kan for Vinteren, til Landets Forsvar, hvis Fjenden skulde forsøge et Overfald, og ellers gøre Fjenden det størst mulige Afbræk. Naar han for Vinterens Haardheds Skyld ikke længer tør blive ude, skal han med Galejen begive sig i Havn under Samsø; hvis der ikke findes nogen Havn, hvori han kan ligge velforvaret med Galejen, skal han begive sig til Kalundborg og ligge dér, til Vandet igen bliver aabent. Der skal saa af Lensmanden paa Kalundborg skaffes ham nødtørftig Underholdning til Folkene og hvad han ellers behøver. Sj. R. 18, 375 b.

— Bevilling for Christoffer Bier til at maatte optages i Bartskeerlavet i København, hvor der mangler en Bartskeer af de ti, der efter Bartskeerskraaen skal være i Lavet. Han skal nyde alle de Privilegier, som Bartskeerskraaen omtaler, og som de andre 9 Bartskeerere har, men skal først gøre og give, hvad Bartskeerskraaen formelder og Lav og Rettighed udfordrer. Sj. R. 18, 376.

— Bevilling for Peiter Carstensen af Stockholm til i indeværende Aar at sejle og handle paa Danmark paa de Steder, som Fjenderne ikke har bemægtiget sig. Sj. R. 18, 376 b.

— Miss. til Hans Lindenov om straks at sende den Kaptejn, ved Navn Peder Castensen, som i nogen Tid har været anholdt paa Kalundborg Slot, som Fange til Københavns Slot. Sj. T. 24, 217.

— Miss. til Clemendt Sørensen, Mønsterskriver. Da Baltser Jacob von Slammersdorpf, Generalvagtmeister og Oberst, har berettet, at en Del af hans Soldater, som hidtil har haft Kvarter

¹ Tr. i Udt. i Geh. Ark. Aarsberetn. III. Till. S. 98.

paa Læsø, er ankommet til Fyen, skal Clemendt Sørensen af de Penge, som han har i Forraad, straks sende Oberst Slammersdorpff Lønning til disse Folk, saa at de kan faa lige saa meget som de andre Kompagnier. Beløbet skal han føre til Røgnskab. Sj. T. 24, 217.

5. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Frederik Urne. Han skal sende de 12 Børn, som er i Hospitalet i Helsingør, til Tugthuset i København. Sj. T. 24, 217 b. Orig. i Landsark. i Kbhvn.¹

6. Jan. (—). Sj. T. 24, 217 b se 7. Jan.

— Forordning om de Vilkaar, hvorunder Vinhandlerne i København maa handle baade med rhinsk og fransk Vin. Sj. R. 18, 376 b. (Tr.: CCD. IV. 439 f. KD. III. 77 f.).

— Miss. til Gabriel Kruse. Denne Brevviser, Jens Hag, Raadmand i Roskilde, har berettet, at han for nogen Tid siden har udlaant nogle Børnepenge til en Mand i Roskilde ved Navn Niels Klejnsmed, men da denne har været forsømmelig med Tilbagebetalingen, har Jens Hag været nødt til at søge dette Tilgodehavende ved Retten og har faaet Indførsel og Vurdering i Klejnsmedens Gaard og Gods efter otte Mænds Sigelse. Klejnsmeden har indstævnet denne Indførsel for Jacop Ulfeldt til Bafvelse, Landsdommer i Sjælland, for at faa den underdømt, men Landsdommeren har stadfæstet den. Klejnsmeden har derefter indstævnet denne Konfirmation for den første Herredag, men, som Jens Hag mener, kun for at kunne trække Sagen i Langdrag og forholde ham Børnepengene. Da Jens Hag frygter for, at Klejnsmeden skal forøde Godset og lade Gaarden forfalde, inden Herredagen holdes, skal Gabriel Kruse anordne, at Klejnsmeden enten giver Jens Hag nøjagtig Garanti for, at nævnte Gaard og Gods ikke forringes eller bliver øde, eller ogsaa straks rømmer Gaarden. Sj. T. 24, 218.

— Miss. til Mogens Kaas til Frøstrup. Anne, Hans Holstes Enke, Borgerske i København, har berettet, at hendes Datters² Husbonde beskylder denne for adskillige grove Gerninger, hvorfor Moderen har været nødt til at antage en

¹ Tr. i Udt. i Geh. Ark. Aarsberetn. III. Till. S. 98.
Mads Ravns.

² Anne

Borger i Roskilde, ved Navn Jacop Hass, som kan hjælpe Datteren imod hendes Husbonde, der er Prokurator. Desuden hævder hun, at der i Køge ikke omgaas, som det sig bør, med de Vidnesbyrd, som Datterens Husbonde fører. Mogens Kaas skal derfor paase, at de Vidnesbyrd, der føres paa begge Sider, forhøres paa tilbørlige Steder, at Eden forelægges dem, der skal vidne, og at det, der vidnes, antegnes rigtigt. Det maa ikke tilstedes nogen at vidne efter det, som for ham kan „stilleris og skrives“, men alting skal gaa rigtigt til paa begge Sider. Sj. T. 24, 218¹.

7. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Rektor og Professorer ved Universitetet i København. Da der skal være stor Mangel paa den danske Bibel i Riget, saa at den ikke let kan faas til Købs, og Nicolaus Svab, Kongens Møntmester, med Konsorter har begæret igen at maatte lade den oplægge, skal de snarest indsende Erklæring til Kancelliet om, hvilken af Bibelens Versioner der synes dem bedst at kunne oplægges, og paa hvad Stil og Tryk. Orig. i Konsistoriets Ark. Pk. 190. Sj. T. 24, 217 b (med Datum: 6. Jan.). (Tr.: Ny kirkehist. Saml. VI. 431, se Dsk. KL. III. 137).

— Miss. til Hendrik Holck. Hvis det Foretagende, som han har for, ikke kan udføres som Følge af Vinterens Haardhed, skal han med sine Folk begive sig til Fyen, hvor de skal indkvarteres. Kongen har tilsendt Hr. Jørgen Skeel til Soustrup, Rigens Marsk, Befalingsmand paa Kalø, Befaling herom. Sj. T. 24, 218 b.

— Miss. til Hr. Jørgen Skeel. Kongen har udsendt Oberst Henrik Holck til Eskildstrup paa et Foretagende og har befalet ham, hvis Vinteren er saa haard, at han ikke kan fuldføre det, at sætte sine Folk i Land paa Fyen. Dersom han skulde komme dertil med sine Folk, skal Adressaten lade ham indkvartere, hvor det sker bedst til Landets Forsvar. F. T. 4, 55 b.

— Miss. til Niels Krag om straks at sende alle de Penge, som han har hos sig af Lønningspengene, til Fyen. Sj. T. 24, 218 b.

¹ Tr.: Franziska Carlsen, Efterretninger om Gammelkjøgegaard og Omegn I. 266.

8. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Frederik Reedtz om at lægge 2 Gaarde i Valdbby¹ med deres Skovlodder i Valdbby Egeskov, 1 Gaard i Strøby, 1 Gaard i Frøslef med Olden til 10 Svin i Frøslef Egeskov og 2 Gaarde i Smerup med Olden til 40 Svin i Smerup Egeskov, som Fru Sophie Lindenov til Møgelkier, Knud Gyldenstjernes Enke, har udlagt til Kongen af sit Gods i Stevns Herred for nogen Gæld, som hun skyldte Kongen, ind under Tryggevælde Len, indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Rede for den visse og uvisse Indtægt af dem. Dog skal han aarligt til Tinge opbyde dette Gods, om der er Adelspersoner, som vil købe det for den Pris, Kongen har overtaget det for, i saa Fald skal det være dem følgagtigt. Sj. T. 24, 219.

9. Jan. (—). Miss. til Gabriel Kruse. Han skal førstkommande Mandag lade 66 Borger-, Præste- og Bønderfødgeste møde i Roskilde, for at de kan føre nogle Felt- og andre Stykker til Ringsted. Ligeledes skal han holde et halvt Hundrede Vogne rede, som kan føre Artilleriets Tilbehør frem. Sj. T. 24, 219 b.

— Ligelydende Miss. til Jacop Ulfeldt om at lade 66 Heste møde i Ringsted førstkommande Tirsdag. Udt. i Sj. T. 24, 220.

— Ligelydende Miss. til Ernst Normand om at lade 66 Heste møde i Slagelse førstkommande Onsdag. Desuden skal han bestille Færger og Skuder i Korsør, for at de straks kan overføre Stykkerne og deres Tilbehør. Udt. i Sj. T. 24, 220.

— Bevilling for Jørgen Vind til Gundestrup, Rentemester, til at tilforhandle sig et Stykke Eng, som tilhører 3 af Kronens Bønder i Biufstrup i Helsingborg Len, og som ligger i Jørgen Vinds Markevang ved Outrup², De har hidtil bortlejet Engen, da de ikke selv kan høste dér, fordi der løber en Aa mellem Engen og deres Gaarde, og de vil derfor afstaa Engen til Jørgen Vind for en billig Værd. Kongen bevilger det, da Gaardene ogsaa uden denne Eng bliver ved Magt og Bønderne kan give Kongens Rettigheder i alle Maader. Sj. T. 24, 219 b.

¹ Valloby S. Bjevskov H.

² Ottrup S. Luggude H.

9. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Anders Bilde. Da Kongen har tilladt 3 af Kronens Bønder i Biufstrup i Helsingborg Len at afstaa det i det foregaaende Miss. omhandlede Stykke Eng i Rentemester Jørgen Vind til Gundestrups Enemærkevang ved Oustrup¹ til denne, skal Hr. Anders Bilde forhandle dem imellem. Pengene for Engen skal sættes paa Rente, Hovedstolen maa ikke optages, men Renten skal aarlig betales til de Bønder, der bor paa Gaardene. Sk. T. 5, 354.

10. Jan. (—). Miss. til Jørgen Seefeld. Paa hans Forespørgsel om, hvor højt han skal modtage Rdlr. in specie, som skal udbetales til Krigsfolket paa Samsø, svares, at de Rigsdalere, der leveres ham af Hans Lindenov, Embedsmand paa Kalundborg, skal han efter Kongens forrige Forordning² modtage og udbetale for 6 Mk. 6 Sk., men de Rigsdalere, som han modtager af Niels Krag til Trutsholm, Zahlkommissarius, skal modtages og udbetales for 6 Mk., hvilket han skal føre saaledes til Regnskab. Sj. T. 24, 220.

— Miss. til Vendtsel Rotkirk. Kongen har bevilget sine Sønner, Hertugerne Frederik og Uldrik, at de hver maa holde 5 Heste paa Strø og have en Karl og 2 Stalddrenge sammesteds. Han skal paase, at de hverken holder flere Folk eller Heste. Sj. T. 24, 220 b.

— Miss. til Hans Lindenov. Da Jørgen Seefeld, Kommisarius paa Samsø, i sin Bestilling har faaet bevilget Foder og Maal til 6 Heste, og da Landgilden, som ydes af Bønderne paa Samsø, og som han en Tid lang har oppebaaret, nu skal leveres paa Kalundborg Slot, skal Hans Lindenov efter det forrige Miss. til ham derom skaffe Jørgen Seefeld Foder og Maal til de nævnte 6 Heste. Endvidere skal han lade Fogden paa Samsø skaffe Jørgen Seefeld det nødvendige Brændsel, som er bevilget ham³. Sj. T. 24, 220 b.

— Miss. til Hendrik Holck. Da det berettes, at han med sine Folk er ankommet under Fyen til Svendborg, skal han henvende sig til Hr. Jørgen Skeel til Soustrup, Rigens Marsk og Embedsmand paa Kalø, om Kvarter til Fodfolket. Derimod skal Rytteriet indkvarteres paa Ærø, da Fyen ikke kan taale

¹ Ottrup S. Luggude H.

² 17. Febr. 1628.

³ 1. Nov. 1628.

at underholde Rytteri. Han skal anvende sin største Flid paa, at Skibene kommer i en god Havn og ikke lider Skade. Sj. T. 24, 221.

10. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Fru Karen Rostrup. Da Niels Trolle til Trolholm har begæret 6 Gaarde i Skanterup i Selten Len¹ til Mageskifte for fuldkomment Vederlag, skal hun snarest til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt disse Gaarde for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Sj. T. 24, 221 b.

— Miss. til Knud Gabrielsen. Mourits Podebusk til Krapperup har berettet, at han og hans Medarvinger tilforn har erhvervet Kongens Befaling² til Laxmand Gyldenstjerne til Biersgaard og Palle Rosenkrantz til Urup om at registrere deres afdøde Moders, Fru Sophie Ulfstands, efterladte Jordegods og Løsøre, ligne og udlægge det mod Gælden, bilægge de paa Skiftet muligt opkommende Tvistigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom. Befalingen om Registrering og Taksering har de efterkommet og har aflagt Gælden, men da Arvingerne ikke alle er mødt til de forskellige Tider, til hvilke de var indstævnedes, har Skiftet ikke kunnet sluttes, hvorfor de nævnte to Mænd er blevet fritaget for yderligere at møde om samme Skifte. Da Mourits Podebusk forlods har en Sum Penge med Renter at fordrø for Udgifterne ved hans Bryllup, ligesom hans Søkende tidligere har faaet, efter en af fire Rigsraader imellem dem afsagt Dom, og da han som Følge af den nævnte Udeblivelse af Arvingerne ikke kan faa disse Udlæg og derfor efter kgl. Forordning maa gøre sit Krav gældende ved Herredsting og Landsting, skal Knud Gabrielsen, naar denne Sag indstævnes for ham, straks dømme Mourits Podebusk og hans Medarvinger imellem om dette Krav, saa at hans Ret ikke længer forholdes ham. Sk. T. 5, 354 b.

— Miss. til Hendrik Podebusk. Laxmand Gyldenstjerne til Biersgaard og Palle Rosenkrantz til Urup har efter Kongens Befaling foretaget Skifte efter Fru Sophie Ulfstand, men da Arvingerne, skønt de flere Gange er blevet tilsagt af dem,

¹ Fejlskrift for Skafterup i Solte Len, jvfr. Kr. Sk. 1630 20. Dec.

² 12. Febr. 1627.

ikke er mødt, saa at Skiftet ikke har kunnet sluttes, er de nævnte to Mænd blevet fritaget for yderligere Molestation dermed. De har nu berettet, at de hos sig har nogle Breve, Registreringer og Jordebøger paa Fru Sophie Ulfstands Gaarde, som de efter Kongens Befaling har modtaget, og som de ønsker at overlevere til Arvingerne. Naar de henvender sig til Hendrik Podebusk med disse Breve, Registreringer og Jordebøger, skal denne modtage dem under god og rigtig Registrering og kvittere for dem. Sk. T. 5, 355.

10. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Ernst Normand. Da Niels Trolle til Trolholm har begæret 5 Gaarde i Skouterup og 1 lille Gaard i Vensleuf, alle i Antvorskov Len, til Mageskifte for Jordegods i Sønderød By i Løve Herred¹ i Sæbygaards Len, og endvidere har begæret Jus patronatus til Vensleuf Kirke for en halv Gaard i Halfagerlille ved Antvorskov Len, skal han snarest til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt de 6 Gaarde for Belejgheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet, og om, hvad Herlighed der ligger til Vensleuf Kirke. Sj. T. 24, 221.

11. Jan. (—). Miss. til samme. Kongen har afkøbt Axel Arenfeldt til Basnes, Befalingsmand over Giedske Len, en Del Egetømmer i Antvorskov Len, men da det er for besværligt for Kronens Tjenere i nævnte Len at føre Tømmeret til Stranden, skal Kronens Tjenere i Solte Len samt Kannike-, Universitets- og andre gejstlige Tjenere i Antvorskov, Korsør og Sæbygaards Len, der er bosiddende omkring Skovene, i hvilke Tømmeret er hugget, sammen med Kronens Tjenere i nævnte Len føre Tømmeret til Bisserup Havn. Han skal i rette Tid lade dem tilsige paa Tinge. Sj. T. 24, 222.

— Miss. til samme. Da en Del Bønder i Antvorskov, Korsør og Sæbygaards Len i Aar har haft Misvækst paa Rug og har begæret at maatte yde Byglandgilde for Rug, skal han lade dem, der ved Tingsvidne gør bevisligt, at de har lidt Misvækst, yde Byglandgilde for Rug. Han skal paase, at dette ikke bevilges andre end dem, der kan føre Bevis for Mis-

¹ Sj. T. har ved en Føjlsskrift: Carreherred.

væksten, da Kongens Skibsfolk ellers kan komme til at lide Mangel. Sj. T. 24, 222.

11. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Ernst Normand. Han har berettet, at Peder Rasmussens Gaard i Haldagger for største Delen er nedbrændt ved Vaadeild. Kongen har derfor bevilget, at Peder Rasmussen maa være forskaanet for dette Aars Landgilde af Gaarden, og at han maa være fri for at levere de 3 Tdr. Brød, som han skulde bage til Kongens Behov af det ham levere Korn, der ogsaa er brændt, hvilket Ernst Normand skal føre til Regnskab. Da Kongen ogsaa har bevilget Peder Rasmussen frit Tømmer, skal Ernst Normand lade dette udvise til ham i Skovene, hvor det kan ske med mindst Skovskade. Sj. T. 24, 223.

— Miss. til Jørgen Vind og Sten Beck. Ernst Normand til Selsø, Embedsmand paa Antvorskov, har berettet, at han har ladet forfærdige adskilligt Flikkeri paa Vinduer, Tag og andet paa Antvorskov og Korsør Slotte, som Storm og Uvejrhavde foraarsaget, og har begæret, at det maa blive godtgjort ham i hans Regnskab. De skal godtgøre ham dette, saa vidt som det var endelig nødvendigt og efter rigtig Antegnelse. Sj. T. 24, 223.

— Miss. til Jørgen Seefeld. Engellave og Tune Mænd har hidtil ydet deres Landgilde, Kontribution og Skat til Samsø, saa længe Indkvarteringen dér har været, hvilket han har modtaget. Han skal fremdeles indtil videre modtage deres Landgilde og gøre Rede og Regnskab for den. Da der ikke er udgaaet Skattebreve til dem, skal han akkordere med dem om, hvad de godvilligt vil contribuere i Stedet for Skatten. Sj. T. 24, 222 b.

12. Jan. (—). Søpas for „nærværende Pasviser“ N. N. med sit Skib uden anden Last end Ballast til den pommerske Side, hvor han maa tage fuld Ladning og føre denne til København, dog under Forbehold af den Told, der skal betales af dem, der trafikerer de af Fjenderne besatte Steder, og med Forpligtelse til at lade Skibet visitere af Kongens Skibsofficerer. Orig. i 4 Eksp.

— Miss. til Jørgen Vind og Mogens Kaas. Hr. Anders Bilde til Rosendal, Embedsmand paa Helsingborg, har efter

Kongens Befaling¹ sammen med Sigvord Grubbe til Hofdal registreret afdøde Sigvord Becks Breve og siden en Tid lang forestaaet Værgemaalet for Fru Lisbet Bilde og hendes Børn. Da han nu agter at give dette Værgemaal fra sig til Sten Beck til Førsløf, Rentemester, der efter Loven er sin og sine Søsken- des rette Væрге, skal de være til Stede her i København, naar Hr. Anders Bilde overleverer Værgemaalet til Sten Beck, bilægge de opstaaende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give Parterne det beskrevet under deres Haand og Segl. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sj. T. 24, 223 b.

12. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Kapitlet i Roskilde. Da Frederik Parsberg til Harrested har begæret 2 Gaarde og 1 Ødegaard i Sebtofte² og 1 Gaard i Ostrup, der alle er Roskilde Kapitels Gaarde og er lagt til Orgelmesterens Bestilling sammesteds, til Mageskifte for 3 Gaarde i Tingerup, 2 Gaarde i Hauborup og 1 Gaard i Mierløse, alle i Mierløse³ Herred, og dersom dette ikke er tilstrækkeligt, yderligere 1 Gaard i Satterup⁴ eller 1 Gaard i Aterup, skal Kapitlet til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods kan bortskiftes fra Kapitlet mod forskrevne Vederlag. Sj. T. 24, 224.

— Miss. til Hr. Jørgen Skeel. Da Kongen har sendt en Del af sit Artilleri til Fyen, skal han lade det føre til bekvemmelige Steder paa Landet, hvor det er mest fornødent til Landets Forsvar. Han skal lade Folkene ved Artilleriet faa deres Lønninger ugentligt og tage Pengene af den Kontribution, som skulde have været erlagt paa Fyen til sidste Jul. Han skal fortsætte dermed, indtil Niels Krag til Trudsholm, Zahlkommisarius, kommer derover. F. T. 4, 55 b.

— Miss. til Christoffer Urne. Det berettes, at Gregers Nielsen og Hans Jacobsen, Borgere i Nakskov, Hendrik Haagendarm, Mikkell Viche og Gert Roetus af Lybæk nogen Tid før Offentliggørelsen af Forbudet mod Udførsel af

¹ 29. Juni 1623. ² Sætofte, Tostrup S. Merløse H. ³ Sj. T. har ved en Fejlskrift: Mienesløse. ⁴ Sasserup, Søstrup S. Merløse H.

Korn har indskibet et Parti Korn i Skipperne Tomas Lauridsens, Claus Tønders, Mikkell Carstensens, Jacob Tidemands og Peder Junges Skibe og Krejerter for at udføre det af Riget. Da han nu i sin Skrivelse til Statholderen meddeler, at der er temmelig godt Forraad af Hvede dér i Landene [Lolland og Falster], og at der ikke er udført meget derfra, har Kongen bevilget de nævnte Mænd, at de maa udføre den Hvede, som de har indskibet i nævnte Skibe og Krejerter. Derimod maa de ikke udføre Rug, Byg eller andet Korn, men skal igen opskibe det. Sm. T. 6. 306¹.

12. Jan. (Kbhvn.). Bevilling for Gregers Nielsen, Borger i Nakskov, der nogen Tid før Udstedelsen af Forbudet mod Udførsel af Korn har indskibet et Parti Korn i Thomis Lauritsens Skude for at udføre det, til at udføre den saaledes indskibede Hvede til fremmede Steder; derimod maa han ikke udføre Rug, Byg eller andet Korn, men skal igen opskibe dette. Sm. R. 5, 125.

13. Jan. (—). Miss. til Mogens Kaas. Da han har berettet, at en Del Bøndergaarde i hans Len [København] er meget brøstfældige, skal han mod Betaling lade det fornødne Bygningstømmer til Vedligeholdelse af saadanne Gaarde udvise i Skovene, hvor det kan ske bekvæmst og uden Skade for Skovene. Sj. T. 24, 224 b.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Malmø. Kongen har bevilget nærværende Jens Holm, Borger i Malmø, Frihed paa Livstid for al Skat, kongelig og borgerlig Tyng, til Gengæld for noget Gods i Norge, som han har afstaaet til Kongen. Naar der fremtidig paabydes nogen Skat, skal de sætte ham for en billig Skat og føre dette til Afkortning i deres Bys Skat, hvorefter det skal godtgøres dem i Rentekammeret. Sk. T. 5, 355 b.

— Miss. til Hr. Jørgen Skeel. Han har faaet Kongens Befaling² til at indkvartere Oberst Henrik Holck til Eskildstrups Folk paa Fyen, hvis de kommer dertil. Dette er at forstaa saaledes, at hans Fodfolk skal indkvarteres paa Fyen,

¹ Udenfor er skrevet: Offe Skades Skrift.

² 7. Jan. 1628.

medens han har faaet Ordre til at indkvartere sit Rytteri paa Aarøe¹. F. T. 4, 56.

13. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Eiler Qvitzov om at lade Kronens Tjenere i Vissenbierre Birk i Rugaards Len aarlig faa Tømmer af Kronens og deres egne Skove dér til en Vogn, til nødtørftigt Brændsel og til det nødvendige Hustømmer efter deres Andragende, saaledes som det tidligere er sket. F. T. 4, 56.

15. Jan. (—). Bevilling for Skipper Hendrik Kock til fra Fyen til Lybæk at udføre 50 Læster Byg, hvorimod han overfor Frants Rantzau, Statholder i København og Befalingsmand i Dalum Kloster, har forpligtet sig til igen at indføre saa meget Krudt til Landets Fornødenhed, som forskrevne Byg er værd. Sj. R. 18, 377 b.

— Miss. til Hans Lindenov. Da han har berettet, at en Del Bønder i Kalundborg Len ikke kan yde deres Ruglandgilde, tillader Kongen, at disse Bønder i Stedet derfor maa yde Byg efter den sædvanlige Maner, hvilket han skal føre til Regnskab. Sj. T. 24, 224 b.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Køge. Da det berettes, at det er vanskeligt at holde deres Raadstuedag, der hidtil ordinært har været om Fredagen, paa denne Dag, fordi den forordnede ugentlige Bededag falder paa Fredagen, tillades det dem, saa længe Bededagen holdes, at holde Raadstuedagen om Tirsdagen. Sj. T. 24, 225.

— Miss. til Mogens Kaas. Kongen har efter hans Indstilling bevilget, at Bønderne i hans Len [København] maa være fri for det dem paalagte Vagthold imellem København og Helsingør og imellem København og Køge Kro, saa længe Vinteren er saa stræng og indtil videre. Den ham tilstillede Befaling² om, at Bønderne i Københavns Len skal være forskaanede for Ekkepenge og derimod gøre Ægt og Arbejde som før, skal gælde fra nævnte Brevs Datum. Sj. T. 24, 225.

16. Jan. (—). Miss. til Peder Basse. En Borger i Næstved, Mathis Klock, Guldsmed, har for nogen Tid siden ud-

¹ Ærø.

² 12. Dec. 1628.

taget Stævning over en Landstingsdom, som Jacop Ulfeldt til Bavelse, Landsdommer i Sjælland, har afsagt, og hvori Mathis Klock er tilfunden at flytte ud af en Gaard sammesteds. Da det menes, at han kun har udtaget denne Stævning for at opholde sin Modpart, sidde paa Gaarden til Herredagen og lade den forfalde, skal Peder Basse forordne, at Mathis Klock stiller sin Modpart nøjagtig Borgen for, at Gaarden i Tiden indtil Herredagens Afholdelse i ingen Maade forfalder, og at han, hvis han taber Sagen, skal staa til Rette for den Skade, som hans Modpart lider ved, at han sidder paa Gaarden, eller ogsaa skal Mathis Klock straks forlade Gaarden efter Landsdommerens Dom. Sj. T. 24, 225 b.

16. Jan. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Kronens Part af Tienden i Lyngbye Sogn i Odensegaards Len i Fyen, som ellers har været tillagt de Odense Skolepersoner, der har deres Underholdning i Hospitalet sammesteds, men som det har været bevilget Hr. Anders Olufsen, Sognepræst i Lyngbye, og hans Forgængere at oppebære i Kærven mod en aarlig Afgift, og som nævnte Sognepræst nu paa Grund af Kaldets Ringhed har ansøgt om at maatte faa perpetueret til Kaldet, bevilges ham og alle de efterfølgende Sognepræster i Lyngbye at oppebære aarligt og modtage i Kærven. Den maa ikke frafæstes dem, saalænge de betaler den aarlige Afgift og Rettighed deraf, dog skal de efterfølgende Sognepræster, den ene efter den anden, naar de tiltræder Kaldet, fæste samme Tiende af Hospitalmesteren i Odense og aarligt i rette Tid til Hospitalet yde den sædvanlige Afgift i godt, ustraffeligt Korn. Den, som findes forsømmelig heri, skal have denne Benaadning forbrudt. F. R. 3, 422.

— Miss. til Kommissarierne i Lolland og Falster. Af hoføjede Andragende kan de se, hvad Borgemestre og Raad i Saks-købing har ansøgt Kongen om. De skal have Indseende med, at Byen ikke besværes over Evne og heller ikke mere end andre Købstæder. Sm. T. 6, 307.

17. Jan. (—). Bestalling for Andreas Movat som Løjtnant til Skibs med en aarlig Løn af 150 Dlr. og en Hofklædning til sig selvanden fra Bestallingsdagen af, „lydende ellers Ord fra Ord, som andre Løjtnantsbestallinger lyder“. Udt. i Sj. R. 18, 380 b.

17. Jan. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved to unge Personer i Helsingør, Jahan Folkersen, Kongens Skibskaptejn, og Annike Mikkelsdatter, der for nogen Tid siden er blevne trolovede, hvortil hun dog for en Del er blevet tvunget af sin Stiffader og overtalt af Vankundighed uden sin Formynders Vidende og Samtykke, faar Trolovelsen ophævet, saa at det maa staa dem frit for at indlade sig i Ægteskab med hvilken Person, Gud dem vil tilføje. Sagen har været indstævnet for Kapitlet i Roskilde, som har dømt, at Trolovelsen skulde staa ved sin fulde Magt, med mindre Kongen vilde dispensere dem fra den, og begge Personer har erklæret at være tilfredse, hvis de fritages for Ægteskab med hinanden. Desuden strider det mod Ordinansen, hvori det bestemmes, at ingen Trolovelse bør holdes, hvis det før Brylluppet tilkendegives, at den er tvungen. De skal hver give 40 Speciedlr. til Hospitalet i Helsingør. Sj. R. 18, 381.

— Miss. til Frants Rantzau. Der er udgaaet Restancebreve til Arvingerne efter afdøde Fru Tale Ulfstand, Povel Laxmands Enke, om at erklære sig om et Aars Afgift af Helnekirke og Froste Herred, som hun har haft i Forlening. Da det nu erfares af Registerbøgerne paa Renteriet, at afdøde Hr. Gert Rantzau har betalt alt, hvad hun var skyldig derpaa, og har faaet Kvittering derfor, skal Frants Rantzau, skønt Kvittansen ikke findes til Stede, lade Fru Tales Arvinger faa Kvittansiarum. Ligeledes skal han lade Fru Elline Marsvin til Ellensborg faa den Kvittansiarum paa Dalum Kloster, som hun forlanger, men som forholdes hende, fordi to Kvittanser, som hun har faaet af Renteriet, ikke er til Stede, skønt det fremgaar af Registerbøgerne, at hun har klargjort og faaet Kvittans derfor. Sj. T. 24, 226.

— Miss. til Ernst Normand. Axel Arenfeldt til Basnes har berettet, at de fire Kirkeboliger, som han nylig har tilskiftet sig fra Hospitalet i Slagelse, hver skal give 1 Td. Havre til Korsør Slot, og at han mener, at denne Havre bør følge ham, da han skal holde Kirken vedlige. Ernst Normand skal med det første indsende udførlig Erklæring herom til Kancelliet. Sj. T. 24, 226.

— Miss. til Claus Daa. Mogens Christensen, fordum Borgemester i Holbæk, har faaet Kongens Bevilling til mod

Betaling af en Sum Penge aarligt til Kongen at være fri for borgerlig Tynge, saavel Indkvartering som anden Besværing. Skønt Claus Daa for kort Tid siden har faaet kgl. Befaling om, at ingen maa være fri for Indkvartering, skal han dog ordne det saaledes, at Mogens Christensen bliver fri for Indkvartering, tilmed da han er en gammel, skrøbelig Mand. Sj. T. 24, 226 b.

17. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Claus Daa. Fru Karren Urne har berettet, at Isak Pedersen i sit Fængsel skal have udstedt Gældsbreve for dermed at tilføje hende og hendes Datter Skade og Pengeudgift, og at hun frygter for, at han skal udstede endnu flere Gældsbreve, dersom det ikke forhindres. Claus Daa skal derfor forbyde Folkene paa Dragsholm at lade Isak Pedersen faa Papir eller Blæk og lade forhøre, om ikke nogen af Folkene har fornummet, at han tidligere har udstedt Gældsbreve. Hvad der erfares herom, skal meddeles Fru Karren Urne. Sj. T. 24, 227.

— Aab. Brev om, at Gunder Andersen i Lockelande¹ i Malmøhus Len i Skaane maa tage til Ægte et Kvindfolk, ved Navn Birgette Andersdatter, der nu tjener paa Billesholm, og som han har besøvet for nogle Aar siden, medens hans Ægtehustru levede, hvilken Sag han tilforn har afsonet. Sk. R. 4, 449 b.

— Miss. til Hendrik Gyldenstjerne. Kongen har for kort Tid siden² befalet Hendrik Hvitfeldt, Embedsmand paa Landskroner Slot, sammen med Fredrik Urne til Alslef, Embedsmand paa Kronborg, at besigte noget Gods i Helsingborg Len, som Hr. Anders Bilde til Rosendal, Befalingsmand paa Helsingborg, har begæret til Mageskifte. Da Hendrik Hvitfeldt nu ved andre Bestillinger er forhindret i at efterkomme denne Befaling, skal Hendrik Gyldenstjerne træde i hans Sted og foretage nævnte Besigtelse. Sk. T. 5, 355.

— Miss. til Hr. Anders Bilde. Denne Brevviser Peder Jensen i Skørpinge i Herrisvad Klosters Len har klaget over, at den Gaard, han bebor, er sat for højt i Landgilde, og har ansøgt om at faa Landgilden nedsat, da han ellers maa forlade Gaarden. Hr. Anders Bilde skal derfor til Tinge lade op-

¹ Lackalänga S. Torne H.

² 29. Nov. 1628.

kræve Dannemænd, som kan fastsætte Peder Jensens Landgilde billigt og forsvarligt, selv have Indseende dermed og siden indsende Sagen til Kancelliet. Sk. T. 5, 356.

17. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Urne. Hr. Niels Pedersen, Sognepræst til Melby og Kiørnerup¹ Sogne i hans Len [Kristianstad], har berettet, at en Bonde i Hedensøe, ved Navn Tygge Trudsen, er bleven fængslet af Jørgen Urne, fordi han i November sidstforleden har taget Kiørnerup Kirkedør af for Præsten, saa at denne ikke kunde komme i Kirken en Søndag og forrette Gudstjenesten, og at han nu truer og undsiger Præsten i mange Maader. Jørgen Urne skal holde Bonden fængslet, til Sagen er sluttet, for at der ikke skal tilføjes Præsten en Ulykke. Sk. T. 5, 356 b.

18. Jan. (—). Miss. til Lensmændene² i Danmark og Norge. Der tilsendes dem en Fortegnelse over de i deres Len sidste Aar udskrevne Baadsmænd, der enten ikke er mødt eller, efter at være mødt til Tjenesten, er rømte. Ligeledes³ er der opført Baadsmænd, som havde faaet Orlov til at drage hjem hele Vinteren, men som ikke er mødt igen sidste Foraar. De skal tilholde disse Baadsmænd inden førstkommende Kyndelmisse at give Møde paa Bremerholm for København. Hvis nogen af dem findes forsømmelig eller modvillig heri, skal de sendes fængslede til København. Sj. T. 24, 227. Orig. (til Henning Valkendorf, med Udeladelse af det i Noten omhandlede Stykke) i Landsark. i Odense.

— Ligelydende Miss. til Hendrik Hvitfeldt om, at ingen af de Baadsmænd, der blev udskrevet i Landskrone Len, er ankommet til Bremerholm. Udt. i Sj. T. 24, 227 b.

— Ligelydende Miss. til Holger Rosenkrantz paa Bornholm „allene om den siste Punch“⁴. Udt. i Sj. T. 24, 227 b.

¹ Tjørnerup S. V. Gyng H. ² De opregnes alle. ³ Ved denne Sætning, der er tilskrevet under Missivet, er der tilføjet: „Hos efterskr. Lensmænd blev dette indført hos dette Tegn“, men der findes ikke opgivet, hvilke disse Lensmænd var. ⁴ Det kan ikke ses, hvad der er ment med dette Udtryk. Efter det egentlige Miss. til Lensmændene følger det indskudte Stykke, derefter Udt. af Miss. til Hendrik Hvitfeldt og derefter denne Sætning, men hvilket af disse „Punkter“, der sigtes til, kan ikke ses med Sikkerhed. Sandsynligst er det vel, at

18. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Frederik Urne. Der tilsendes ham et Andragende fra Borgerskabet i Slangerup med Anmodning om at lade dets Opgivelser undersøge og indsende Erklæring derom til Kancelliet. Sj. T. 24, 228.

19. Jan. (—). Miss. til Mogens Kaas. Han skal tilsige Bønderne i sit Len [København], at hver af dem snarest kører 10 gode Læs Ved til Københavns Slot; Veddet skal han udvise dem i Kronens Skove, hvor der sker mindst Skovskade derved. Sj. T. 24, 228.

— Ligelydende Miss. til Frederik Urne om at lade Lensbønderne i hans Len [Frederiksborg, Kronborg og Abrahamstrup] hver køre 10 Læs Ved til Københavns Slot. Udt. i Sj. T. 24, 228.

— Ligelydende Miss. til Gabriel Kruse om at lade Lensbønderne i hans Len [Roskildegaard] hver køre 5 Læs Ved til Københavns Slot. Udt. i Sj. T. 24, 228.

20. Jan. (—). Bestalling for Morten Sorg til at tage Vare paa Kongens Vinkælder paa Københavns Slot og have flittigt Tilsyn med, at Vinen forvares vel og ikke fordærvs, med en aarlig Løn af 60 Dlr. og en Hofklædning til sig selv samt 20 Dlr., 4 Dlr. Kostpenge og en Hofklædning til en Svend, at betales af Rentekammeret, fra Mikkelsdag 1626 at regne. Han skal aarlig paa Rentekammeret gøre Regnskab for alle Slags Vin og anden Drik, som er fortæret, og for det, som er i Behold. Sj. R. 18, 381 b.

— Oprejsningsbrev for Karrenne Laurits Jensens i København til, som om Gerningen nylig var sket, at genoptage Sagen i Anledning af, at hendes Mand Laurits Jensen skal have ihjelslaaet en tysk Soldat i København og derfor af Nævninger være oversvoren Fredløsmaal. Sj. R. 18, 382.

— Miss. til Jacob Ulfeldt. Knud Jensen, forrige Organist i Næstved, har berettet, at han har ladet nogle over ham erhvervede Vidnesbyrd indstævne for Jacob Ulfeldt for at faa dem underdømt, men at denne har undslaaet sig for at dømme paa Grund af en ved Konventet i Roskilde over Orga-

der menes den under Miss. tilskrevne Sætning om hjemforlovede Baads-
mænd.

nisten afsagt Dom. Da Dommen er afsagt, førend Vidnesbyrdene enten er fældede eller kendt ved Magt, skønt disse er indstævnedede for Jacob Ulfeldt, inden Dommen blev afsagt, skal denne dømme paa de Vidnesbyrd, som Organisten har indstævnet eller vil indstævne for ham. Sj. T. 24, 228 b.

20. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Borgemestre og Raad i Næstved. Denne Knud Jensen, der i nogen Tid har tjent som Organist i Næstved, og som for nogle ubesindige og letfærdige Ord er bleven fængslet efter en ved Konventet i Roskilde afsagt Dom, har berettet, at denne Dom er afsagt, medens han havde indstævnet de over ham erhvervede Vidnesbyrd for deres tilbørlige Dommer, og førend der blev afsagt Kendelse, om de burde komme ham til nogen Hinder eller Skade. Han har derfor andraget om at maatte føres til Næstved og dér nyde et lideligt Fængsel, indtil der er gaaet Dom om Vidnesbyrdene. Kongen har bevilget dette, hvorfor de indtil Paakendelsen af Vidnesbyrdene skal hensætte ham velforvaret, saa at han ikke rømmer. Hvad han indstævner for dem og de bør paadømme, skal de afsige Dom om og paase, at alting gaar rigtigt til. Naar Dommen er afsagt, skal de sende ham tilbage med Dommen. Sj. T. 24, 228 b.

— Aab. Brev, hvorved Fru Karen Urne, hvis Mand Isak Pedersen, siden han er bleven hensat i Fængsel paa Dragsholm, daglig gør Gæld og Besværing, efter sit Andragende fritages for at betale den Gæld, som hun kan bevise, Isak Pedersen har gjort, efterat han er bleven indsat paa Dragsholm. Han maa herefter ikke sælge eller afhænde noget af hendes Gods, løst eller fast, og ingen af hans Kreditorer maa lade sig indføre i hendes Gods for den Gæld, som han har gjort dér. F. R. 3, 423.

21. Jan. (—). Søpas for Hans Pedersen i Hyllærød til i den kommende Sommer at sejle paa Norge og drive Købmandskab dér. Sj. R. 18, 382.

— Miss. til nedennævnte Lensmænd i Danmark. Det berettes, at der til Rentekammeret indleveres en Del Regnskaber fra Byfogder og Toldere, som kun giver ringe Indtægt paa Grund af den Fortæring og Vognleje, der paaføres Kongen, naar Vedkommende skal klarere deres Regnskaber i Rentekammeret. Det paalægges Lensmanden fremtidigt aarligt til 1. Maj

at affordre Tolderne og Byfogderne i Købstæderne i deres Løn deres af Vedkommende selv underskrevne Regnskaber. Ligeledes skal Lensmændene forlange Regnskaberne af de Toldere, som kun oppebærer Akcisen af Danstøl, Malttold, Rostocker Øl, Mjød, Most, Eddike og Brændevin og hvad der ellers vedkommer Rentekammeret, og modtage de Penge, som maatte findes hos dem. Disse Smaaregnskaber skal de aarlig til 1. Maj indsende samtidig og under fælles Bekostning til Rentekammeret sammen med deres egne Lensregnskaber og tage Kvittans for dem; dog skal hvert af dem holdes for sig og maa ikke indskrives i Lensregnskabet. Der maa ikke godtgøres Tolderne og Byfogderne mere end den dem tillagte Løn for deres Bestilling og Regnskab. De, som har den store Told sammen med den lille Told, skal under én Løn hver 1. Maj gøre Regnskab derfor i Renteriet. — Claus Daa [Dragsholm] om Nykøbing i Ods-herred¹, Jacop Ulfeldt [Korfitsen, Ringsted], Ernst Normand [Antvorskov og Korsør], Palle Rosenkrantz [Vordingborg], Frederik Reedtz [Tryggevælde], Mogens Pax [Holbæk], Peder Basse [Møen], Tage Thott Ottesen [Sølvitsborg], Malte Juel [Kristianopel], Tage Thott Andersen [Laholm], Erik Rosenkrantz [Halmstad], Mogens Gyldenstjerne [Varberg], Christoffer Ulfeldt [Tranekær], Jacop Ulfeldt [Jakobsen, Nyborg], Henning Valkendorf [Odensegaard]. Sj. T. 24, 229.

21. Jan. (Kbhvn.). Ligelydende Miss. til følgende Lensmænd i Danmark med Tilføjelse af følgende Efterskrift: De skal skaffe de nødtørftige Heste og Vogne frem og tilbage til de Skrivere, der har Pas fra deres Lensmænd for, at de er paa Rejse til Københavns Slot for at klarere deres Lensregnskaber, dog skal de paase, at ingen anden, som ikke bør have det, faar Vogne under dette Foregivende. — Mogens Kaas [København], Frederik Urne [Frederiksborg, Kronborg, Abrahamstrup], Gabriel Kruse [Roskildegård], Hans Lindenov [Kalundborg], Sigvordt Urne [Malmøhus], Jurgen Urne [Kristianstad], Hendrik Hvitfeldt [Landskrone], Jørgen Brahe [Hagenskov], Gregers Krabbe [Hindsgavl], Christopher Urne [Nykøbing og Aalholm] og Laurits Grubbe [Halsted Kloster]. Sj. T. 24, 230.

¹ Det indførte Miss. er stilet til ham.

21. Jan. (Kbhvn.). Ligelydende Miss. [undtagen Efterskriften] til Hr. Jens Sparre i Norge om Byfogderne alene i Marstrand, Kongself og Oddevald. Udt. i Sj. T. 24, 230.

— Bestalling for Eiler Gabrielsen til Krengerup som Kaptejn over de af Landfolket paa Langeland udskrevne Bønderknægte med en Maanedsløn af 30 Rdlr. til ham selv, til en Løjtnant 10 Rdlr., til 4 Sergenter 5 Rdlr. hver og til 4 Korporaler 4 Rdlr. hver om Maaneden eller deres Værd i Korn og Varer. Der skal forordnes ham en Fændrik og en Trommeslager af de bekvemmeligste i hans Kompagni. Hans Bestilling og Løn skal regnes fra 14. Juli 1628. F. R. 3, 423 b.

— Miss. til Mogens Kaas. Da det berettes, at en af hans Søstersønner, ved Navn Erik Sinklar, som for en kort Tid er forløvet fra Sorø Akademi, holder sig fuldstændig borte derfra, skal han tilholde denne straks igen at begive sig til Akademiet, da det strider imod Fundatsen at absentere sig saa længe fra Akademiet og det er ham selv til mærkelig Skade. F. T. 4, 56 b.

— Miss. til Henning Valkendorf. Han skal tilholde Eiler Qvitzov til Lykkesholm, Befalingsmand paa Rugaard, efter Fundatsen for det kongelige adelige Akademi Sorø at betale, hvad han efter medfølgende Fortegnelse skylder for sine Søners Kost og Eksercitier og i andre Maader, og snarest sende Pengene til Jost Høg til Giørsløf, Hofmester for nævnte Akademi, da det er Kongen og Riget magtpaaliggende, at Akademiets Fundats efterkommes deri. F. T. 4, 56 b.

— Ligelydende Miss. til Jørgen Urne til Alslef om at tilholde Fru Kirsten Kaas til Sinklarsholm, Hr. Anders Sinklars Enke, at betale for sin Søn Erik Sinklar og Jørgen Bonde til Pille at betale for sin Søn Jørgen Bonde. Udt. i F. T. 4, 57.

— Miss. til Fru Anne Lykke, Frederik Qvitzovs Enke. Fru Helvig Pentz har berettet, at Fru Anne Lykke er hende en Sum Penge skyldig, og at denne er dømt til at betale hende Pengene, med mindre hun vil lide efter Forordningen om saadanne Sager. Fru Anne Lykke skal derfor optænke Midler til at betale disse Penge, for at Klagerinden ikke skal gaa videre efter Dommens Indhold, da Fru Anne Lykke endnu er

ved Gaard og Gods, medens Fru Helvig Pentz hastigt er kommet fra alt sit. F. T. 4, 57.

23. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Mikkel Fiskemester. Han skal til Kongens Hofholdning, hvorsomhelst den holdes paa Sjælland, fremsende følgende Fisk: gode Herrefisk til 78 Retter til de Tafler, som bespises af Herrekøkkenet, endvidere Flirer, Skaller og anden gemen Fisk til 68 Retter til de Borde, der bespises af Ridderkøkkenet. Sj. T. 24, 230 b.

— Miss. til Rektor og Professorer ved Københavns Universitet, Dr. Hans Mikkelsen og M. Morten Matsen, Superintendenten over Fyens og Aarhus Stifter, og M. Christen Jensen, Kongens Hofprædikant, om at forhøre en Kvinde, ved Navn Anneken, som sidder anholdt i Raadhuskælderen i København, om hun har nogen Forstand paa Planeternes Løb og Egenskab, som hun foregiver, og indsende Erklæring derom til Kancelliet. Orig. i Konsistoriets Arkiv Pk. 183. Sj. T. 24, 230 b. (Tr.: KD. V. 112).

— Miss. til Borgemestre og Raad i København om at lade den Kvinde, ved Navn Anniken, som sidder anholdt i Raadhuskælderen, komme for de Højlærde, naar disse begærer det. Sj. T. 24, 231. (Tr.: KD. V. 112 f.).

— Miss. til Frederik Urne. Da M. Anders, Smed paa Bremerholm, har begæret at faa en øde Plads, der ligger ved Raade¹ i Kronborg Len, men som ikke vedkommer Raade, skal Frederik Urne til Kancelliet indsende Erklæring om den øde Plads's Lejlighed. Sj. T. 24, 231.

— Bestalling for Hendrik Monipenni som Kaptejn over de af Landfolket i Landskrone Len udskrevne Bønderknægte med en Maanedsløn til sig selv af 30 Rdlr., hans Løjtnant 10 Rdlr., 4 Sergenter hver 5 Rdlr. og 4 Korporaler hver 4 Rdlr. om Maaneden eller deres Værd i Korn og Varer samt en Fændrik og en Trommeslager af de bekvemmeligste under hans Kompagni, alt fra 1. Maj 1629 at regne. [Iøvrigt enslydende med Bestallingerne af 23. Febr. 1628]. Sk. R. 4, 450.

— Ligelydende Bestalling for Jacob Hammelthorn

¹ Maaske Rude, tidligere i Birkerød S. Lyngø H.

som Kaptejn over Bønderknægtene i Malmøhus Len med Løn fra 28. Dec. 1628 at regne. Udt. i Sk. R. 4, 450 b.

23. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Kommissarierne i Skaane, Tage Thott Ottsen, Tage Thott Andersen og Falk Lykke. Da Hendrik Monipenni, som er antaget som Kaptejn over et Kompagni Fodfolk i Landskrone Len med Løn fra førstkommende 1. Maj, ikke har noget at leve af, indtil hans Løn begynder, skal de skaffe ham frit Kvarter indtil 1. Maj. Sk. T. 5, 357.

— Aab. Brev, hvorved det tillades Knud Gyldenstjerne til Timb, Befalingsmand paa Hald, der har en anselig Sum Penge tilgode hos Købmændene i Aalborg Christen Nielsen Stubberød, Jahan Bram og Just Nielsen efter deres Gældsbreve til ham, at arrestere deres Gods, hvor det findes, og gøre sig betalt deraf. Han beretter, at de vil undslaa sig for at betale deres Gæld under Foregivende af, at de ikke har ført noget eller i alt Fald kun ganske lidt med sig bort fra Fjenden, medens han mener at kunne bevise det modsatte. J. R. 8, 187 b. K.

24. Jan. (—). Miss. til Rektor og Professorer ved Universitetet i København, Dr. Hans Mikkelsen og M. Morten Matzen, Superintendenter over Fyens og Aarhus Stifter, og M. Christen Jensen, Kongens Hofprædikant. Da der er stor Trætte imellem Madts Raufn og hans Hustru, skal de snarest indstævne dem for sig, forhøre dem om de Stridigheder, der er imellem dem, og indsende Erklæring derom til Kancelliet. Orig. i Konsistoriets Arkiv Pk. 183. Sj. T. 24, 231¹.

— Miss. til Rektor og Professorer ved Universitetet i København om at indsende Erklæring til Kancelliet om den paatænkte nye Udgave af Bibelen. Orig. i Konsistoriets Arkiv Pk. 190. Sj. T. 24, 231 b. (Tr.: Dsk. KL. III. 138. Ny kirkehist. Saml. VI. 434 f.).

— Miss. til Borgemestre og Raad i København. København skulde betale 5000 Speciedlr. i Skat, Halvparten til forgangen Jul, Halvparten til Paaske. De har nu tilbudt at betale hele Beløbet straks til Ventsel Rotkirk, Hofmarskal og Ritmester over Hoffanen, for at de kan blive fri for de

¹ Tr.: Dsk. Mag. 5. R. I. 138.

Ryttere under denne Fane, som nu ligger her. Da Ventsel Rotkirk vil lade sig nøje dermed til førstkommende 1. April, tillader Kongen dem at betale ham disse Penge mod hans Kvittans, hvorefter Niels Krag til Trusholm, Zahlkommissarius, skal meddele dem endelig Kvittans. Sj. T. 24, 232.

24. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Seefeld om uhindret at lade passere Fru Birgete Juels Tjener Marten Nielsen, som hun har andraget om at maatte sende til Jylland til sin Husbonde Knud Galt. Sj. T. 24, 232 b.

— Miss. til Claus Daa. Han har faaet Kongens Befaling¹ om, at det gevorbne Folk skal have frit Kvarter, hvor det ligger. Da det berettes, at Undersaatterne paa Samsø ikke kan taale denne Indkvartering uden at gaa ganske til Grunde, skal Claus Daa forholde sig med Indkvarteringen paa Samsø efter den tidligere Ordinans derom². Sj. T. 24, 232 b.

— Miss. til Hr. Anders Bilde. Da Gabriel Kruse til Hiulberg, Embedsmand paa Roskildegaard, har begæret 3 Gaarde i Vantinge By i Barkager Sogn i Bierre Herred i Helsingborg Len til Mageskifte for 1 Gaard i Eskildstrup i Farup³ Sogn, 1 Gaard i Skimmersløf⁴ og 1 Gaard i Polseroed⁵ i Fierød⁶ Sogn, alle i Laholms Len, og, hvis dette ikke er tilstrækkeligt, for noget af hans Jordegods i Helsingborg Len, skal han med det første til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt disse Gaarde for Belejgheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Sk. T. 5, 357.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Odense. De har for nogen Tid siden⁷ faaet Kongens Befaling til at tilholde Cornelius von der Hamsforts Enke og Søn, som holder Apotek i Odense, at yde al borgerlig Tynge efter Evne som andre Odense Borgere. Da hun senere har bevist, at hendes afdøde Husbonds Fader og det af deres Børn, som holder Apoteket, har faaet Privilegium⁸ af Kong Christian III. paa at være fri for al borgerlig og Bys Tynge, saa længe de holder Apoteket ved Magt,

¹ 20. Dec. 1628.

² 28. Okt. 1627.

³ Fejlskrift for Karup S.

Høgs H. ⁴ Skummersløf S. Høgs H.

⁵ Kr. Sk. har Pulserød.

⁶ Fejlskrift for Knerød S. Høgs H.

⁷ 16. Okt. 1628.

⁸ 25.

April 1549.

skal Borgemestre og Raad forskaane dem herfor efter deres Privilegium. F. T. 4, 57.

24. Jan. (Kbhvn.). Oprejsningsbrev, hvorved det tillades, at en Trolddomssag i Lolland, i hvilken Moderen, ved Navn Maren Olufsdatter, i Nakskov¹ beskyldes for at ville have ladet sin Datter, ved Navn Abel Hansdatter, lære Trolddom, og i hvilken der er begaaet Fejl i Processen, maa foretages paany, procederes og ordeles til Herredsting og Landsting og de ved disse afsagte Domme hermed maa være optagne og betragtes som udomte. Sm. R. 5, 125.

— Livsbrev for Christen Lauritsen, Borgemester i Hobro, paa en Bondegaard med dens Tilliggende i Skiellerup i Dronningborg Len i Nørrejylland, som hans Fader Laurits Jensen er død fra, og som skylder aarlig 2¹/₂ Tdr. Rug, 3 Tdr. Byg og nogle smaa Bede, fri for al kongelig Skat, Ægt, Arbejde og Tyng. J. R. 8, 188. K.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Christen Lauritsen, Borgemester i Hobro, paa Kirkens Part af Kornstienden af Skielderup Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 6 Ørte Rug, 3 Ørte Byg og 1 Ørte Havre til Kirken. Udt. i Tb. S. 120.

— Miss. til Frederik Urne. Da Kongens Jægermester Christopher Meisner har begæret Skallerøds Gaard i Nøddebo Sogn i Frederiksborg Len, som han beretter kun er en Halvgaard, for dens aarlige Afgift og Rettighed, skal Frederik Urne med det allerførste overfor Kongen udførligt erklære sig om Gaardens Lejlighed og Forhold. Sj. T. 24, 232. Orig. i Landsark. i Kbhvn.

25. Jan. (—). Miss. til samme. Han skal straks lade alle Vindfælder, som findes i den store Dyrehave ved Frederiksborg, samle paa to eller tre bestemte Pladser, for at Træet siden efter Kongens Ordre kan føres derfra til de Steder, hvor det skal bruges. Orig. i Landsark. i Kbhvn. Sj. T. 24, 232 b.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Lund. Esaias Fleischer, Apoteker i København, har klaget over, at de besværer

¹ Sm. R. har ved en Fejlskrift: Rageskouf.

ham med adskillig borgerlig Tynge, hvilket han mener er imod det ham meddelte Privilegium paa et Apotek i Lund. Det paalægges dem ikke at besvære ham eller den Tjener, som han holder ved Apoteket i Lund, imod nævnte Privilegium, men i alle Maader lade ham være forskaanet for borgerlig Tynge. saavidt Privilegiet tilholder ham. Sk. T. 5, 357 b.

26. Jan. (Kbhvn.). Bevilling for Christen Bentsen, Borger i København, til i Foraaret at udskibe 30 Læster Byg fra Sjælland og Skaane til Lybæk eller andre uforbudne Steder, hvor Fjenden ikke har Indkvartering, hvorimod han skal være forpligtet til i Stedet derfor igen at indføre 30 Læster Rug til Sjælland og Skaane. Sj. R. 18, 385.

— Miss. til Claus Daa. Da Kongen har paalagt Hendrik Holck til Eskildstrup, Oberst, at komplettere sine Kompagnier, skal han anvise Obersten to Pladser, paa hvilke han kan indkvartere de Soldater, som han antager. Naar der paa begge Pladser er 100 Mand, skal de overføres til Regimentet. Sj. T. 24, 233.

— Miss. til Ernst Normand. Han har for nogen Tid siden¹ faaet Ordre til af sit Len [Antvorskov og Korsør] at levere Proviant til Kongens Hofholdning tre Gange om Aaret, nemlig 1. Januar, 1. Maj og 1. September, hver Gang lige meget. Da der ved Køkkenskriverens Forseelse er glemt 50 Par Høns, skal han hver Gang tillige med den øvrige Proviant sende 50 Par Høns; dersom der ikke haves nok af Lenets Indkomst, skal de købes for Penge, dog saaledes at de fremkommer til de nævnte Tider. Sj. T. 24, 233.

— Ligelydende Miss. til Palle Rosenkrantz (Vordingborg) om at levere 50 Par Høns til samme Tider. Udt. i Sj. T. 24, 233 b.

— Ligelydende Miss. til Claus Daa [Dragsholm] om at levere 46 Par Høns til samme Tider. Udt. i Sj. T. 24, 233 b.

— Miss. til Jørgen Brahe. Kongen har bevilget, at Bønderne i Hagenskov Len maa være forskaanet for at betale Arbejdspenge, hvorimod de skal være forpligtede til frem-

¹ 22. Nov. 1628, hvor disse Tal senere er tilføjede.

tidigt at gøre Ægt og Arbejde til Slottet og i andre Maader, som de af Alders Tid har gjort. F. T. 4, 57 b.

26. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Brahe. Da det berettes, at Kronens Bønder i Hagenskov Len er meget forarmede som Følge af Indkvartering og anden Besværing, som de har haft i nogen Tid, har Kongen bevilget, at de maa være fri for de Spindepenge, hvormed de er i Restance, og for det Fjerdingsaars Skat, som de endnu ikke har betalt, hvilket han skal føre til Regnskab. F. T. 4, 57 b.

— Miss. til samme. Han skal lade Borgerne i Assens og Kronens Bønder faa Ved til Cordegarden¹ af Vindfælderne i Hagenskov Lens Skove. Ligeledes skal han lade Kronens Bønder og Tjenere dér i Lenet faa Sædekorn og Brødkorn til Laans, for at de desbedre kan blive ved Magt. Provsten i Assens, der skylder Kongen en Sum Penge for en Gaard, som han har afkøbt Kongen, klager over, at han i denne besværlige Tid ikke kan bringe Penge til Veje, og har tilbudt at betale Gaarden med Korn i Terminer. Kongen er tilfreds med, at Provsten betaler Gaarden til Jørgen Brahe med Korn efter Landkøbet i to Terminer, eftersom det synes denne godt og han kan akkordere med Provsten. Da det berettes, at Jørgen Brahe paa Kongens Vegne har ladet sig indføre i Tolder Hans Utermarks Gaard for, hvad denne skyldte Kongen, skal han søge at sælge Gaarden for en rimelig Pris eller, hvis dette ikke kan ske, leje den ud til sikre Folk, for at den ikke skal staa øde og forfalde. F. T. 4, 58.

— Miss. til Hr. Jørgen Skeel. Han skal anordne, at Oberst Henrik Holck til Eskilstrup faar ugentlige Lønninger til sig selv og efternævnte under hans Regiment hørende Kompagnier, som ligger paa Fyen, med deres Officerer: hans eget Kompagni, Major Cratzes, Major Bredoes, Lutermandts, Hans Petersens, Bellins, Trappes og Maltitz's Kompagnier og deres Officerer, samt Rudachs Kompagni, der ligger paa Ærø sammen med Generalvagtmeister Baltasar Jacob von Slammersdorfs Kompagnier. F. T. 4, 58.

— Miss. til samme. Da Kongen har befalet Hoffanen at

¹ Vagtstuen.

forføje sig til Fyen til Sikring af Landet, skal han lade den indkvartere i Odense, fordi det er midt i Landet, og for at Kongen kan have den ved Haanden, hvis han selv kommer derover. Kongen har affærdiget Kvartermesteren under Hoffanen, for at han skal skaffe Kvarter til Hoffanen dér. F. T. 4, 58 b.

26. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Borkert Rud. Han skal straks begive sig til Femern, blive dér i nogen Tid og have flittigt Tilsyn med Vagten og andet dér paa Landet, at alting gaar skikkeligt til, saa længe Christian Pentz til Newenhus, Kommissarius sammesteds, er fraværende, da Kongen har tilladt denne at begive sig til Lybæk for at lade sin Moder begrave. Sm. T. 6, 307.

— Miss. til Jacob Ulfeldt. Søfren Søfrensen, Borgemester i Maribo¹, og Tygger Søfrensen, Borger sammesteds, har berettet, at de for nogen Tid siden har ladet indskibe en Del Hvede, Byg og andet i et enkyser² Skib, som skulde til Holland. Undervejs kom Skibet paa Grund under Læsø, og da Skipperen var draget til et andet Skib for at skaffe Hjælp, tog de Soldater, som laa dér paa Landet, Skibet og dets Ladning og førte det til en Havn under Læsø, hvorfra de sendte en Del af Ladningen til Norge. En Del af Løsøret fra Skibet solgte de, og en Del af Skibsredskabet bortkom. Senere sendte de Skibet med Løjtnanten og en Del Folk og en Del af Kornet til Nyborg, hvor de solgte Kornet m. v. Jakob Ulfeldt skal sørge for, at Skipperen faar sit Skib med tilhørende Rødskab igen. Hvis nogen i hans Len [Nyborg] har købt af Kornet eller anden Vare, der har været i Skibet, og det endnu ikke er betalt, skal Køberen betale nævnte Købmænd det, da det tilhører dem og ingen anden. F. T. 4, 58 b.

— Miss. til Didrik von Ahlefeldt. Han har for nogen Tid siden faaet Kongens Missive³ om at lade en Skipper, ved Navn Ludvig Peitersen, af Enkysen, hvis Skib under Uvejrr var kommet paa Grund under Læsø, faa Skib og Gods igen for en rimelig Bjærgeløn, undtagen det Korn, som kunde behøves til Underholdning for de paa Læsø liggende Soldater. Nu be-

¹ F. T. har ved en Fejlskrift: Malmø.
Nov. 1628.

² Fra Enkhuysen.

³ 2.

retter Søfren Søfrensen, Borgemester i Maribo, og Tøger Søfrensen, Borger sammesteds, hvem Kornet i samme Skib tilhører, at Kaptejnen paa Læsø har ladet en Del Hvede og Byg, som fandtes i Skibet, sende til Norge, afhændet og oplagt en Del paa Læsø og ladet en Del Hvede blive i Skibet og sendt det med Løjtnanten og en Del Folk til Fyen, hvor Hveden er blevet afhændet. Ligeledes er det bedste Redskab borttaget fra Skibet. Didrik von Ahlefeldt skal sørge for, at nævnte Skipper og Købmænd uden videre Forhaling faar deres Korn og Skibsredskab igen undtagen det Korn, der efter det forrige Missive er anvendt til Underholdning for Soldaterne paa Læsø. J. T. 8, 178.

27. Jan. (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Dorete, Jokim Bruns Enke, paa Samsø for Livstid og saa længe hun sidder i sit Enkesæde maa være fri for Agerejser, Færd over til Sjælland, for at pløje, saa, høste og age Møg til Søllemarkgaard og saa vidt muligt ogsaa for Indkvartering. Da hendes afdøde Husbonde har opelsket nogen Elleskov til den Gaard, som han boede paa, hvoraf hun kan have tilstrækkeligt Brændsel, bevilges der hende aarlig nødtørftigt Brændsel af samme Skov, dog skal dette udvises hende af Embedsmanden paa Kalundborg Slot. Sj. R. 18, 382 b.

— Miss. til Eiler Holck. Augustus Voigt, tyske Kancellis Forvandter¹, har berettet, at Eiler Holck skylder ham en Sum Penge, og at han sikkert havde ventet at faa den sidste Nytaarsdag, hvilket dog ikke er sket. Eiler Holck skal heri forholde sig saaledes, at Augustus Voigt ikke for sin gode Vilje lider nogen Skade eller kommer i nogen Vidtløftighed. Sk. T. 5, 358.

— Miss. til M. Hans Skrøder, Provst i Haderslev. Denne Brevviser Hr. Knud Jacobsen, forrige Kapellan til Vor Frue Kirke i Haderslev, har berettet, at en Del af hans Salarium, som han tidligere har haft i sit Embede, endnu er i Behold i Skaane, og har begæret fremdeles at faa det bevilget, hvilket Kongen har tilstaaet ham. Provsten skal derfor udbetale ham den Del af Salariet, der var forfalden til sidste Jul, og fremdeles indtil videre udbetale ham det. Dersom andre

¹ Overskriften har: tyske Kancellist.

Kapellaner fra Haderslev, som ogsaa tidligere har haft noget af nævnte Rente til Løn, henvender sig til ham derom, skal han ogsaa lade dem faa den. J. T. 8, 178 b.

28. Jan. (Kbhvn.). Bevilling for Christen Bendtsen, Borger i København, til at udføre 45 Læster Korn til Lybæk eller andre uforbudne Steder. Han havde nogle Uger før Jul et Skib¹ liggende ved Vordingborg, hvor det skulde have indtaget 60 Læster Byg, som han havde købt i Vordingborg, og have ført dem til Lybæk eller andre uforbudne Steder, men da han havde indskibet omtrent 15 Læster, blev Skibet frataget ham af Oberst Hendrik Holck til Eskildstrup, og Skipperen paa det fik Befaling til at overføre en Del af Oberstens derværende Soldater til Fyen. Christen Bendtsen blev derved forhindret i at udføre Kornet, som han nu ikke maa udføre uden Kongens særlige Tilladelse. Sj. R. 18, 382 b.

— Kgl. Konfirmation for Vincents Bilde til Valbye-gaard paa et af hans Broder Rønnov Bilde til ham udstedt Skøde, dateret Tryggevælde den 14. Nov. 1628, hvorved denne tilskøder ham 1 Gaard i Tostrup, 1 Gaard i Arnøye, begge i Helsted Sogn, og 1 Gaard i Klippinge i Magleby Sogn, alle i Stevns Herred, med den dertil liggende Skov til 89 Svins Olden, alt som Betaling for 1615 Rdlr. in specie, som Rønnov Bilde er blevet sin nævnte Broder skyldig i sin Umyndigheds Aar, hvilken Gæld de af Kongen dertil deputerede Kommissarier har dømt ham til at betale Vincents Bilde, da denne i Kommissariernes Nærværelse gjorde ham Regnskab. Sj. R. 18, 383 b.

— Miss. til Claus Daa. Han anmodes om snarest og velforvaret at tilstille Kongen Rigsraadets sidste Beslutning om den sidste Penge- og Madskat, der siden igen skal blive tilstillet ham, naar Kongen af dens Indhold har erfaret, hvad han er i Tvivl om. Sj. T. 24, 233 b.

29. Jan. (—). Miss. til Hans Lindenov. Han skal straks, medens Føret er godt, med nærværende Bud sende hele den i hans Len [Kalundborg] oppebaarne Madskat til Kongens Provianthus for København. Hans Lensbønder skal køre Madskatten lige derind, for at den ikke skal medfares ilde undervejs,

¹ Mangler i Sj. R.

og tage deres Sengklæder med sig, saa at de kan dække den til og forvare den mod Regn. En af hans egne Tjenere skal følge med og levere Madskatten fra sig. Sj. T. 24, 234.

29. Jan. (Kbhvn.). Ligelydende Miss. til Ernst Normand¹ Antvorskov og Korsør Len]. Sj. T. 24, 234.

— Aab. Brev, hvorved Hr. Rasmus Rasmussen, Sognepræst i Sølvitsborg, der er lovlig kaldet derfra til et andet Sogn Ifvetofte, faar Bevilling til at nyde og beholde dette Kald. Sk. R. 4, 451.

— Miss. til Hr. Jørgen Skeel. Da det berettes, at Kongens Skibe og Galejer, som ligger under Fyen, maa sendes til København for at repareres, skal han sende alle Skibene og Galejerne hertil, undtagen Skærbaadene og den lille Jagt, som skal blive tilbage. Han skal tilholde Hartvig Sax at blive ved Skærbaadene og Jagten og have flittigt Tilsyn med alting. Den store Pram skal indtil videre blive liggende for Svendborg. Hvis det synes ham nødvendigt i Stedet for de bortsendte Skibe at sende andre dér til Landet, naar Vandet bliver aabent, skal han snarest erklære sig derom til Kongen, for at der i Tide kan betænkes Midler dertil. F. T. 4, 59.

1. Febr. (—). Miss. til Peder Basse. Han har for nogen Tid siden² faaet Kongens Missive om at lade Mathis Klock, Guldsmed i Næstved, stille sin Modpart Borgen for, at en Gaard, som han ved Landstingsdom var tilfunden at skulle fraflytte, ikke skulde forfalde i Tiden indtil Afholdelsen af Herredagen, til hvilken han havde stævnet Landstingsdommen. Mathis Klock har nu andraget om, at Modparten ogsaa skal tilholdes at stille ham nøjagtig Borgen indtil Sagens Afslutning. Peder Basse skal derfor lade Modparten stille saadan Borgen og ogsaa i andre Maader hjælpe Mathis Klock, at der vederfares ham, hvad Lov er, da han er en fattig, fremmed og udenlandsk Mand. Sj. T. 24, 236.

— Proklama for Fru Karen Urne til Tisselholt, der har berettet, at hendes Husbonde Isak Pedersen muligvis er noget skyldig paa nogle Steder. Kongen paabyder herved

¹ Nævnes kun i Overskriften til det foregaaende Miss.
Jan. 1629.

² 16.

alle, hvem denne maatte være lovlig Gæld skyldig, som kan bevises ikke at være gjort imod de derom udstedte Breve og Bevillinger, inden 3 Maaneder efter dette Proklamas Læsning paa Tinge enten selv eller ved deres Fuldmægtige at gøre Fordring paa deres Tilgodehavende, saafremt de ikke vil have for-tiet og forbrudt deres Ret til at kræve Pengene. F. R. 3, 424.

2. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Jesper¹ Friis om at holde alle Kompagnier under hans Regiment, de gamle saavel som de nye, i Beredskab, saa at han om fornødent straks kan rykke ud, naar det kræves. K. Sj. T. 24, 236 b.

— Miss. til Hr. Jørgen Skeel om at lade udbetale Lønning til Artilleriofficererne paa Fyen efter medfølgende Fortegnelse. Der skal kun udbetales dem tre Fjerdedele af Løn-nen, den sidste Fjerdedel skal blive staaende. F. T. 4, 59 b.

— Miss. til Niels Krag om at rette sig efter de Anordninger, som han maatte faa af Hr. Jørgen Skeel til Sostrup, Danmarks Riges Marsk, da denne har faaet Kongens Befaling til at sørge for, at Kongens Artilleriofficerer paa Fyen faar deres Lønning. Sj. T. 24, 236 b. K.

— Miss. til Hr. Anders Bilde [Helsingborg], Tage Thott Otsen [Sølvitsborg], Tage Thott Andersen [Laholm], Mogens Gyldenstjerne [Varberg], Erik Rosenkrantz [Halmstad], Jørgen Urne [Kristianstad] og Malte Juel [Kristianopol]. Det beret-tes, at Bønderkarlene, naar der er Udskrivning i Skaane, Halland og Blekinge, for at undgaa denne, begiver sig ind i Sverrig og opholder sig dér et Aarstid eller længere med Tjeneste eller paa anden Maade, og at Svenskerne paa samme Maade i Tilfælde af Udskrivning dér i Landet begiver sig herind. Da Kongen af Sverrig nu har givet sit Samtykke til, at saadanne Overløbere, naar det forlanges, maa eftersøges, paagribes og føres tilbage her til Riget, har Kongen af Danmark bevilget det samme for de svenske Overløberes Vedkommende. Naar derfor Kongen af Sverriges Befuldmægtigede henvender sig til Adressaterne, skal de hver i sit Len i alle Maader være de svenske Befuldmægtigede behjælpelige med Eftersøgning og Paa-gribelse af Overløbere og udlevere dem til de svenske Befuld-

¹ Sj. T. har Fejlskrift: Casper.

mægtigede. Til Gengæld vil der efter Kongen af Sverrigs Til-sagn blive handlet paa samme Maade, naar nogen fra deres Len undviger til Sverrig. Sk. T. 5, 358.

2. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Falk Lykke om straks at erklære sig til Kongen, om alle Kompagnierne under hans Regiment, baade de gamle og de nye, er komplette, og hvor hurtigt han kan være færdig til at rykke bort med hele Regimentet, dersom det gøres fornødent. — Efterskrift (med Kongens egen Haand): Naar det befales ham at rykke bort, skal han medtage alle de gamle Folk, som findes paa Grænse-fæstningerne, og igen lægge lige saa mange af de nye Folk derhen. Sk. T. 5, 358 b.

— Miss. til Laurids Grubbe til Gammelgaard og Christoffer Urne til Alslouf, Embedsmænd paa Halsted Kloster og Aalholm Slot. Da Fru Øllegaard Pentz, Jokum Barnewitz til Rubiergaards Enke, har begæret 1 øde Jord i Tilludtse By og Sogn, 1 øde Jord i Behretofte¹, 1 øde Jord i Hundtshofvit og 1 øde Jord i Brydeborg², alle i Halsted Klosters Len i Lolland, tilhørende Nykøbing Hospital, til Mageskifte for 1 Gaard i Vestre Ulsløf i Aalholms Len, skal de besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Sm. T. 6, 307.

5. Febr. (—). Livsbrev for Christoffer Meisner, Kongens Jæger, for sig, hans Hustru og en af hans Sønner paa en Gaard, kaldet Skalderød, i Nødebye³ Sogn i Frederiksborg Len med al dens Tilliggelse mod den sædvanlige aarlige Afgift og Landgilde til Kronen, fri for Ægt og Arbejde. Den, som har Gaarden, skal være forpligtet til at holde den ved god Hævd og Magt. Sj. R. 18, 385 b.

— Mageskifte mellem Alexander Raab von Pappenheim til Snedinge og Kronen paa Roskilde Kapitels Vegne. Sj. R. 18, 386. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Otte Brahe Stensen og Ernst Normand. Da Niels Trolle til Trolholm har begæret 5 Gaarde i Skafterop⁴ og 1 lille Gaard i Vensleuf, alle i Antvorskov Len, og 6 Gaarde

¹ Bartofte, Vestenskov S. Lollands Sdr. H. ² Brydebølle, Vestenskov S. Lollands Sdr. H. ³ Nøddebo S. Holbo H. ⁴ Sj. T. har ved en Fejlskrift: Skauterup.

i Skoufterop¹, liggende til Solte Slot, til Mageskifte for Byen Sønderød², hvori der er 11 Gaarde og 2 Huse, i Løve Herred, alt i Sjælland, skal de med det allerførste besigte dette Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. K. Sj. T. 24, 236 b.

5. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Gregers Krabbe. Da Borgerskabet i Middelfart har begæret Brændsel af Skovene til Cordigarderne og ogsaa ellers til sig selv, og da der i Skovene findes Vindfælder og Stubbe nok for dem, der har Lyst til at kløve dem, skal han udvise Vindfælder og Stubbe for Betaling til dem, der begærer Brænde. F. T. 4, 59 b.

— Bevilling for Madts Thomisen, Raadmand i Vejle, og Falk Albers³, Borger i Horsens, til selv eller ved deres Fuldmægtige med deres Skude paa omtrent 16 Skibslæster at udføre Korn og Malt, som de tilforhandler sig paa Fyen, til Norge til Bergen eller hvor de ellers bedst kan gøre deres Marked, og siden begive sig tilbage igen til København eller til andre Fristeder, som Fjenderne ikke har indtaget. J. R. 8, 188 b.

— Miss. til Christen Holck. Formynderne for afdøde Hendrik van Mehrveldts Enke og Børn har berettet, at de paa disses Vegne for rum Tid siden har udlaant 2000 Rdlr. til Fru Karen Lange til Spytterup, Claus Belovs Enke, for hvilket Laan Christen Holck og Gunde Lange til Breding er Forlovere. Disse Penge er opskrevet Forloverne, som imidlertid hverken har erlagt Hovedstol eller Rente, hvorfor Formynderne har andraget om Kongens Skrivelse til ham om at betale Renterne, da det vil falde ham for besværligt at erlægge Hovedstolen i denne besværlige Tid. Han skal derfor betale de resterende Renter af de 2000 Rdlr., da Hendrik van Mehrveldts Enke og Børn ikke har andet at holde sig til i denne besværlige Tid. J. T. 8, 179.

— Forleningsbrev for Mads Koefoed, der har lovet at ville være Landsdommer paa Bornholm, og som har aflagt Landsdommered til Holger Rosenkrantz til Demmestrup, Embedsmand paa Hammershus, paa det Gods, som hans For-

¹ Sj. T. har ved en Fejlskrift: Skriffterup.

² Sj. T. har ved en

Fejlskrift: Søderød.

³ Overskriften har: Albritsen.

mand har været forlenet med. [Ensydende med Forleningsbrevet for Christen Clausen af 16. Juli 1624, med Udeladelse af 1 Gaard i Lyrsby i Østermarie Sogn. [Med Art. 16—18]]. Sk. R. 4, 451.

5. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Holger Rosenkrantz paa Bornholm. Han har tilforn¹ faaet Befaling til at lade Mats Koefoed, der har faaet Bestillingen som Landsdommer paa Bornholm efter den forrige Landsdommers Død, begive sig til København for at aflægge Landsdommered. Da dette vil falde ham meget besværligt, skal Holger Rosenkrantz paa Kongens Vegne tage Landsdommereden af ham paa Hammershus og siden tilstille ham medfølgende Bestalling. Sk. T. 5, 359².

— Miss. til Claus Daa. Da Kongen af vigtige Aarsager har berammet at mødes med Kongen af Sverrig 20. Februar paa Grænsen ved Markerød, skal Claus Daa begive sig til København og i Kongens Fraværelse sammen med Frants Rantzau til Rantzausholm, Befalingsmand i Dalum Kloster og Statholder i København, føre Regeringen. Sj. T. 24, 237 b. K.

— Miss. til Hr. Anders Bilde. Da Kongen af vigtige Aarsager har berammet at mødes med Kongen af Sverrig førstkommande 20. Februar paa Grænsen ved Markerød, skal han rette sin Lejlighed efter til nævnte Tid at følge Kongen selv fjerde fra Helsingborg dertil. Han skal sørge for, at der er Forraad i Lenet af Proviant, baade af Vildt og andet nødvendigt, til 100 Personer i den Tid, i hvilken Kongen er dér, og sørge for, at der bestilles de fornødne Vogne, som skal være færdige til at fremføre Kongen og hans Folk og Tjenere, naar Kongen kommer omkring den 17.—18. Febr. Sk. T. 5, 359.

— Miss. til Ifver Krabbe. Da Kongen har berammet at mødes med Kongen af Sverrig paa Grænsen ved Markerød førstkommande 20. Febr., skal han selvanden møde i Helsingborg den 17. Febr., følge Kongen til Grænsen og opvarte ham paa Rejsen. Sj. T. 24, 238³.

— Ligelydende Miss. til Jørgen Urne. Udt. i Sj. T. 24, 238 og i K.

¹ 29. Nov. 1628.

² Tr. i Udt. i Hist. Tidsskr. 5. R. IV. 709.

³ Tr.: Annal. for nord. Oldkynd. 1855, S. 137.

5. Febr. (Kbhvn.). Ligelydende Miss. til Frederik Urne om at holde sig færdig og følge med Kongen. Udt. i Sj. T. 24, 238 og i K.

— Miss. til Ventsel Rotkirk om straks at begive sig til København og rette sig efter selv tredje at følge Kongen over til Skaane. Sj. T. 24, 237 b. K.

— Miss. til nogle Lensmænd paa Sjælland om straks at sende alle de Postvognsheste, som skal holdes paa Slottene i deres Len, til København. — Ernst Normand [Antvorskov og Korsør], Jacob Ulfeldt, Landsdommer [Ringsted], Gabriel Kruse [Roskilde], Frederik Urne [Kronborg, Frederiksborg og Abrahamstrup], og Palle Rosenkrantz [Vordingborg]. Sj. T. 24, 237 b. K.

6. Febr. (—). Miss. til Hendrik Ramel. Da Kongen har befalet Jørgen Urne til Alslef, Befalingsmand i Christianstad Fæstning, at møde i Helsingborg den 17. Febr. og ledsage Kongen derfra til den svenske Grænse, skal Hendrik Ramel rette sig efter at være i Christianstad den 14. Febr. og have Opsyn med Fæstningen i Jørgen Urnes Fraværelse. Sk. T. 5, 359 b.

— Oprejsningsbrev for Ofve Andersen til, som om Gerningen nylig var sket, at forfølge Sagen om Drabet paa hans Broder, der for nogle Aar siden, da Ofve Andersen endnu var umyndig, er blevet dræbt i København af en Mand, ved Navn Claus Hansen, hvilken Sag ikke er bleven forfulgt paa fersk Fod. Sj. R. 18, 388.

— Miss. til Gabriel Kruse (Roskilde) og Jacob Ulfeldt (Ringsted) om at sende Madskatten fra deres Len til Provianthuset for København. [Enslydende med Miss. af 29. Jan. 1628 til Hans Lindenov og Ernst Normand]. Udt. i Sj. T. 24, 234.

— Miss. til Falk Lykke til Bollerup, Befalingsmand i St. Peders Kloster, og Eiler Holck til Gedtsholmb. Da der med det første skal foretages Skifte mellem Christoffer Gjøe, Befalingsmand over Augdesiden, og hans Søkende efter deres afdøde Moder Fru Hilleborg Krafse, gives der dem Ordre og Fuldmagt til at være til Stede ved Skiftet, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give Parterne deres Afgørelse beskrevet fra sig. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den

bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i Stedet. Sk. T. 5, 359 b.

8. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Vind. Da Kongen har bevilget, at den Residens, som ligger til St. Christophori Alters Vikarie i Lunde Kapitel, hvormed han er forlenet, maa sælges til den højstbydende, da den er saa brøstfældig, at den ikke kan repareres med nogle Aars Indkomst, skal han have Indseende med, at den afhændes saa dyrt som muligt, at der sættes aarlig Jordskyld paa den og ellers forholdes med den, som det kan være Kapitlet til Gavn og Bedste. Sj. T. 24, 238. K.

— Miss. til Kapitlet i Lund. Det berettes, at en Residens til St. Christophori Alters Vikarie i Lunde Kapitel, hvormed Jørgen Vind til Gundestrup, Rentemester, er forlenet, skal være meget brøstfældig, hvorfor Arvingerne efter afdøde Claus Mechelborg, der har været forlenet dermed før Jørgen Vind, tiltales for denne Brøstfældighed. Men da Kapitlet beretter, at denne Residens i langsommelig Tid har staaet brøstfældig og ikke kan repareres med nogle Aars Indkomst af nævnte Alters Vikarie, tillader Kongen, at den maa sælges til Bedste for den, der er forlenet med Vikariet. De skal derfor med Jørgen Vinds Vidende sælge Residensen til den, der vil give mest for den, og som vil reparere den og holde den ved Hævd; dog skal de sætte den paa Jordskyld. Pengene, som de faar derfor, skal som Kapital sættes paa Rente hos sikre Folk mod nøjagtig Sikkerhed, og den aarlige Rente deraf skal gives Jørgen Vind, der nu er forlenet dermed, og dem, der forlenes dermed efter ham. De skal paase, at han og hans Efterkommere ikke lider Skade, hverken paa Kapital eller Rente. Sk. T. 5, 360 b.

— Miss. til Hr. Anders Bilde. Bønderne i Sønder Asboe Herred i Skaane i hans Len [Helsingborg] har berettet, at de i dette ene Herred ikke er i Stand til at age det Tømmer, som Kongen har befalet skal hugges, og har andraget om, at Tjenerne i Rønnebjerg, Odense¹ og Bierre Herreder maa komme dem til Hjælp. Han skal tilholde Bønderne i de tre sidstnævnte Herreder at hjælpe dem i Sønder Asboe Herred med at age Tømme-

¹ Onsjø H.

ret, da det ikke vel er muligt for det ene Herred at fremføre Tømmeret uden Ruin og Fordærvelse. Sk. T. 5, 361.

10. Febr. (Kbhvn.). Kgl. Konfirmation paa det af Prins Christian (V) udstedte Ekspektancebrev¹ for M. Morten Madtsen, Superintendent i Aarhus Stift, og hans Hustru paa Stege Tiende paa Møen efter Renteskriver Christopher Diriksens Død. Sj. R. 18, 388 b.

— Livsbrev for Mester Andreis Bintsvinger, Smed paa Bremerholm, paa et Hus, kaldet Skovrød, ved en Gaard Roede i Kronborg Len, som Bonden i Roede hidtil har haft i Brug, med alt dets Tilliggende, frit for al Afgift, Landgilde, Ægt, Arbejde, Tyng og Besværing. Han skal give Bonden hans Fæste tilbage og holde Huset ved Hævd og Magt. Sj. R. 18, 388 b.

— Miss. til Just Høg om at optage to Sønner af M. Morten Madsen², Superintendent over Aarhus Stift, i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig, og forholde sig med dem som med de andre Skolebørn. Sj. T. 24, 238.

— Miss. til Niels Krag om at aftakke Hugo Mott, Auditor under Grev von Spinnis Regiment, og tage hans Bestallingsbrev til sig, da Kongen ikke længer behøver hans Tjeneste. K. Sj. T. 24, 238 b.

11. Febr. (—). Miss. til Peder Basse om straks i Vordingborg Len at lade hugge 5000 Pallisader af medfølgende Længde og Tykkelse, saavidt muligt af Elletræ, men ellers af Bøgetræ. Sj. T. 24, 238 b. K.

— Miss. til Biskopperne Dr. Hans Reisner [Sjællands Stift], Dr. Hans Mikkelsen [Fyens Stift] og Dr. Mats Jensen [Lunde Stift] om til Kancelliet at indsende en Fortegnelse over de Præstekald i deres Stifter, hvis Indtægter er saa ringe, at de ikke kan taale at afgive noget til Præsteenker. Sj. T. 24, 239³. Orig. (til Dr. Hans Mikkelsen) i Landsark. i Odense. (Tr.: Dsk. KL. III. 138 f.).

— Miss. til Niels Krag. Denne Brevviser Hendrik Born,

¹ 18. Sept. 1626. ² Sj. T. har ved en Fejlskrift: M. Marten Martensen. ³ Nedenunder er skrevet: Efter denne Kopi fik alle 4 Bisper i Jylland Brev, dat. Kbhvn., den 9. Aug. 1629.

Indvaaner i Stralsund, har berettet, at Diderik von Ahlefeldt, Kommissarius paa Læsø, forrige Sommer til Underholdning af de paa Læsø liggende Soldater har optaget 150 Tdr. Rug og 2 Tdr. Tjære af Brevviserens, som Diderik von Ahlefeldts Bevis udviser. Niels Krag skal betale Hendrik Born denne Rug og Tjære af Kontributionen og paase, at Beløbet afkortes i Diderik von Ahlefeldts Afregning. Sj. T. 24, 239. K.

11. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Ernst Normand. Da Frederik Parsberg til Harrested har begæret af Roskilde Kapitels Gods at faa 1 Gaard i Ostrup og 2 Gaarde og 1 øde Gaard i Saltoft i Stenlille Sogn i Sorø Birk til Mageskifte, skal han til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt disse Gaarde ligger i Kongens Vildtbane eller støder op til dennes Skove. Sj. T. 24, 239 b. K.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Næstved, der har begæret at vide, hvem der skal være Anklager og Sagsøger mod Knud Jensen, forrige Organist i Næstved, som er fængslet for en Forseelse. Den, der først har angivet og anklaget ham, skal fortsætte dermed og føre Sagen til Ende. Paa Vidnesbyrdene skal der dømmes af deres tilbørlige Dommer. Sj. T. 24, 240.

— Kgl. Konfirmation af et paa Københavns Slot 1532 Mandagen næst efter Søndagen Cantate [29. April] af Kong Frederik I. udstedt og af Hr. Tygge Krabbe, Marsk, underskrevet aabent Brev om, at Niels Joensen og hans Arvinger maa nyde og bruge Kronens Gaard, kaldet Slusaas, i Alrum Sogn i Luggude Herred i Skaane med al dens rette Tilliggende som frit Bondegods mod en aarlig Afgift til Kronen af 1 Læst Kul, 3 Sk. Grot og 1 Sk. dansk, 3 Skpr. Byg til Stød og 5 Sk. til Hovning. Han skal svare Slotsfogden paa Helsingborg Gæsteri, give al anden Redsel og Rettighed, som plejer at gaa af samme Gaard, til Slottet, holde Gaarden ved Hævd og Bygning og ikke forhugge nogen af de tilliggende Skove til Upligt i nogen Maade. — Niels Aritsen paa Slusaas har nu fremlagt dette Pergamentsbrev, ustunget og uskrabet i alle Maader, men Seglet, som fandtes derved, er uforvarende kommet derfra. Sk. R. 4, 452.

12. Febr. (—). Bestalling for Jahan Maar som Kaptejn til Skibs med en aarlig Løn af 300 Kurantdlr. og en Hof-

klædning til sig selvanden fra 21. Jan. sidstleden af. Udt. i Sj. R. 18, 389.

12. Febr. (Kbhvn.). Ligelydende Bestalling for Pros Mund som Kaptejn til Skibs med samme Løn fra 21. Jan. sidstleden af. Udt. i Sj. R. 18, 389.

— Forordning om Forbud mod, at Præsterne i Fyen giver Bønderne Ø1, naar de leverer deres Tiende. F. R. 3, 424 b. (Tr.: CCD. IV. 440 f. Dsk. KL. III. 139 f.

13. Febr. (—). Søpas for Espen Søfrensen og Knud Persen, forrige Borgere i Horsens, til selv eller ved deres Fuldmægtige at begive sig med deres Skude, ladet med Malt og Korn, fra Kalundborg til Norge til Bergen eller Trondhjem, hvor de bedst kan gøre deres Marked, og tilbage igen til Kalundborg. J. R. 8, 189.

14. Febr. (—). Miss. til Ernst Normand. Felix Fux, Kongens Rotgieter i København, har berettet, at han har leveret to Klokker til Skørpinge og Horslef¹ Kirker, men endnu ikke faaet Betaling for dem. Ernst Normand skal tilholde Kirkeværgerne ved nævnte Kirker straks at betale Andrageren i en samlet Sum for de to Klokker; hvis de to Kirker ikke har saa mange Penge i Forraad, skal de mest formuende Kirker i hans Len, som har Forraad, komme dem til Hjælp med noget Tillæg, saa at Felix Fux kan faa sin Betaling. Sj. T. 24, 240. K.

— Miss. til Erik Krabbe. Han har meddelt Kongen, at der i Sverrig findes en Mand, som paastaar at vide en Kunst, hvorefter Stykker kan indrettes saaledes, at de ikke springer tilbage, naar de affyres, og at han vil aabenbare denne Kunst mod en Betaling af 200 Speciedlr. Erik Krabbe skal kontrahere med Manden om, at han personlig begiver sig til Danmark og gør sin Prøve, og dersom hans Kunst duer, vil Kongen erstatte ham hans Fortæring og betale ham de 200 Speciedlr.; eller ogsaa skal han meddele den skriftligt, og i saa Fald skal Erik Krabbe paa Kongens Vegne give ham Forsikring om, at han skal faa de 200 Dlr., naar hans Kunst ved Prøven befindes god og ret. Sj. T. 24, 240 b. K.

¹ Haarslev S. V. Flækkebjerg H.

14. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Niels Krag. Da Kongen har anordnet, at der i denne farlige Tid skal underholdes 32 Soldater paa Hammershus Slot paa Bornholm, og da der er forordnet 2 Kaptejner med deres Underofficerer dér paa Landet, skal han godtgøre Holger Rosenkrantz til Demmestrup, Embedsmand paa Bornholm, Besoldingen for de nævnte Personer i det Regnskab over Kontributionen paa Bornholm, som denne leverer Niels Krag, der igen skal føre det til Regnskab. Sj. T. 24, 240 b. K.

— Miss. til Holger Rosenkrantz. Kongen har anordnet, at der skal underholdes 32 Soldater paa Hammershus, og at der paa Bornholm skal være 2 Kaptejner med deres Underofficerer. Han skal lønne alle disse af den Kontribution, der ydes dér paa Landet. Kongen har befalet Niels Krag til Trudsholmb, Zahlcommissarius, at godtgøre Holger Rosenkrantz disse Penge i Kontributionen. Sk. T. 5, 361 b.

— Miss. til Erik Rosenkrantz. Mester David Balfour, Kongens Skibsbygger, har kontraheret med Claus Macaboeus til Etterup om en Del Egetømmer, der skal bruges til Bygning af to Skibe, som Kongen har ladet fortinge hos David Balfour. Dette Tømmer havde Claus Macaboeus lovet ved sine egne Tjenere at ville føre til Halmstad, hvor det skulde indskibes, men da han nu alligevel ikke er i Stand dertil, frygter David Balfour for at gaa i Staa med Skibsbygningen, dersom Tømmeret udebliver, hvorfor han har ansøgt om, at Kronens Bønder maa besørge denne Kørsel. Kongen tillader derfor, at Erik Rosenkrantz maa forhandle med Bønderne i hans Len [Halmstad], der bor nærmest ved Stedet, hvor Tømmeret er hugget, om godvilligt og for en rimelig Betaling at føre en Del af det nævnte Tømmer til Halmstad. Erik Rosenkrantz skal siden til Renteriet indlevere en Fortegnelse med Navnene paa disse Bønder og paa de Penge, som de skal have derfor. Disse Penge skal saa kortes i den Sum, som David Balfour skal have for Skibene, og tilstilles Erik Rosenkrantz, for at han kan betale dem til Bønderne. Sk. T. 5, 361.

— Lignende Miss. til Tage Thott Andersen [Laholm Len]. Udt. i Sk. T. 5, 361 b.

— Miss. til Didrik von Ahlefeldt. Det berettes, at han tilholder sig de Vrag, der strander under Læsø uden Hen-

syn til, hvem Højheden og Rettigheden over Landet tilhører, og at han gør Indpas i det, som Viborg Kapitels Foged paa Kapitels Vegne tilforhandler sig af de strandende. Han maa herefter aldeles ikke befatte sig med de Vrag, som strander dér under Landet, hverken med Bjærgning, Køb eller i andre Maader, hverken selv eller ved andre, men han skal lade dem følge Kapitelsfogden, som residerer dér paa Landet. J. T. 8, 179 b. Orig. i Landsark. i Viborg.

15. Febr. (Kbhvn.)¹. Mageskifte mellem Axel Arenfeldt til Bassenes, Befalingsmand i Giedske Len, og Kronen. Sj. R. 18, 377 b. (Se Kr. Sk.).

—² Miss. til Fru Anne Brahe, Manderup Parsbergs Enke. Da Mogens Pax til Torup, Befalingsmand paa Holbæk Slot, har erklæret, at det i Holbæk Len liggende Gods, som hun har begæret til Gengæld for det Gods i Dragsholm Len, som Kongen har begæret til Mageskifte af hende, for Belejligheds og anden Aarsags Skyld ikke kan bortskiftes fra Lenet, skal hun med det første erklære sig om, hvilket andet Gods hun ønsker, saa vil Kongen erklære sig derom. K. Sj. T. 24, 241.

— Miss. til Sigvord Urne. Han har tilforn³ faaet Befaling om at indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt noget Gods i Malmøhus Len, som Erik Rosenkrantz til Glimminge, Embedsmand paa Halmstad Slot, har begæret til Mageskifte, for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Da Kongen nu af hans indsendte Erklæring har set, at han har ladet Godset undersøge, men ikke selv har beset det, skal han selv begive sig til nævnte Gods, undersøge, om det for Belejlighed, Skove, Fiskeri og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet, og om det derfor af Erik Rosenkrantz tilbudte Gods paa Skove, Fiskeri og anden Herlighed er saa belejligt, som det han begærer, og indsende udførlig Erklæring derom til Kancelliet. Sk. T. 5, 362.

17. Febr. (—). Bevilling for Staffen Søfrensen, Skriver paa Bremerholm, til nu i Foraaret at udføre 30 sjæl-

¹ Indført mellem Brevene af 15. og 17. Jan. I Randen er skrevet: Dette Mageskifte skulde være indført udi Mense Februar næstkommende.

² Sj. T. har ved en Fejlskrift: 15. Jan.

³ 15. Dec. 1628.

landske Læster Byg fra Sjælland og Skaane til Lybæk eller andre uforbudne Steder, hvor Fjenden ikke har Indkvartering, og forhandle det dér, hvorimod han skal være forpligtet til at lade levere 50 Centner Krudt til Kongens Behov. Sj. R. 18, 389.

17. Febr. (Kbhvn.). Bevilling for Jacob Madtsen, Borgere i København, til nu til Foraaret at udføre 10 Læster Byg og 500 Tdr. Havre fra Fyen og 20 Læster Byg fra Sjælland til Lybæk eller andre uforbudne Steder, hvor Fjenden ikke har Indkvartering, og forhandle det dér, hvorimod han igen skal indføre 35 Læster Rug til Sjælland. Han skal levere Rugen til Tolderen for Københavns Slot og tage Bevis derpaa af ham. Sj. R. 18, 389 b.

— Bevilling for Jahan von Delen og Lourentz Møllengracht, Borgere i København, til at udføre 100 store sjællandske Læster Byg fra Sjælland og Skaane til Kønigsberg, hvorimod de skal være forpligtede til igen at indføre 100 store sjællandske Læster Rug til Sjælland og desuden lade levere 50 Centner Krudt til Kongens Behov i København, hvilket siden skal betales dem efter den Forhandling, der er ført imellem dem og Statholderen. Sj. R. 18, 389 b.

— Bevilling for Søfren Søfrensen, Borgemester i Maribo, til at udføre 60 eller 70 Læster Hvede, mod at han igen indfører Salt, Humle, Jern, Staal og andre Varer, som Landene har fornøden. Sm. R. 5, 117.

— Miss. til Staller Kaas. Da Kongen har akkorderet med Mester Daniel, Skibsbygger, om Bygning af to Skibe for Nakskov, skal han begive sig dertil og paase, at Skibene bygges efter den derom afsluttede Kontrakt, af hvilken der tilsendes ham en Kopi. Sj. T. 24, 241 b. K.

— Miss. til Frants Rantzau. Da Danzigerne i adskillige Maader er Fjenderne til Vilje og Danzigernes Udliggere har plyndret Skibe, der tilhørte Kongens Undersaatter, skal han lade de Skibe, som ankommer fra Danzig her til Landet, anholde, registrere det Danziger Gods, der findes i dem, og oplægge det, indtil Admiralitetet kan dømme om det. Sj. T. 24, 241 b. K.

— Miss. til Frederik Urne. Da Kongen har bevilget Fru Margrette von Ahlefeldt, Oberst Jørgen von Ahlefeldts Hustru, med Børn og Folk frit Ophold paa Abrahamstrup,

skal han skaffe hende nødtørfigt Ophold, Brændsel og Foder til 10 Køer. K. Sj. T. 24, 242. Orig. i Landsark. i Kbhvn.

17. Febr. (Kbhvn.). Miss. til nogle Lensmænd [i Sjælland, Skaane, Halland og Blekinge]¹. Kongen har meddelt en Del Rostockere Pas til at sejle med deres Skuder fra Kongens Lande til Rostock og tilbage igen for muligvis at lokke de andre Skuder, der ligger i Rostock, derfra. Dersom der kommer Skuder til deres Len, skal de anholde dem og ikke lade dem komme derfra, hvilke Pas de end har. K. Sj. T. 24, 242.

— Miss. til Niels Krag til Trudtsholm, Zahlcommissarius, Laxmand Gyldenstjerne til Biersgaard, Fredrik Reedtz til Tyggestrup og Fredrik Urne til Alsløf, Befalingsmænd paa Trygvælde og Kronborg. Da der er opstaaet Trætte imellem David Lucht, Tolder i Øresund, og Villumb Mortensen, Toldskriver sammesteds, om en Indgang imellem deres Vedgaarde, og denne Trætte af Landsdommeren i Sjælland er indfunden til gode Mænds Granskning, gives der dem Befaling og Fuldmagt til med allerførste Lejlighed at begive sig til Helsingør, undersøge Sagen paa Aastedet, forhandle den i Mindelighed eller afgøre den ved Dom og give deres Afgørelse beskreven fra sig. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage andre gode Mænd i deres Sted. Orig.

— Miss. til Mogens Kaas. Det berettes, at afdøde Hr. Anders Sinklars Søn Christian Sinklar skylder en Sum Penge i Oriantz² i Frankrig, hvorfor han ikke kan komme derfra, og at det maa befrygtes, at han, hvis han ikke med det første faar Penge, vil geraade i stor Bekostning og Skade og maaske enten vil blive fængslet eller i andre Maader vederfares Spot. Da hans Moder, Fru Kirsten Kaas til Sinklarsholm, ikke kan skaffe saa stor en Sum, som han begærer, skal Mogens Kaas sælge saa meget af Christian Sinklars Jordegods, som behøves til Dækning af dennes Gæld, eller optænke andre Midler til at hjælpe ham og sende ham Pengene snarest. F. T. 4, 59 b.

— Miss. til Kommissarierne i Lolland om af Tolden eller

¹ De opregnes alle i Konc.

² Orléans.

af den i Lolland og Falster paabudte Skat at tage saa mange Penge, som er fornødne til Udredning af de ved Lolland liggende Skibe med Sild, Fisk og andet. Sm. T. 6, 309.

21. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Lensmændene i Skaane [Hal-land, Blekinge], Sjælland og Fyen om straks at fremsende Baadsfolk til Flaaden, da Kongens Fjender har samlet en anselig Flaade i Wismars Havn, hvormed de agter at angribe disse Øer og Lande, saa snart de kan for Is. Sj. T. 24, 235. (Tr.: CCD. IV. 441 f. og 769 f.).

28. Febr. (—). Miss. til Frederik Urne. Da Kongen har bevilget Fru Daarteke von Brockdorff, Enke efter Hr. Gert Rantzau til Breitenburg, med Børn, Folk og Tjenere frit Ophold paa Hirschholm Gaard, skal han indtil videre skaffe hende frit Ophold paa Gaarden, 300 Læs Ved aarligt af de til- liggende Skove og Foder til 10 Køer. Da hun mener, at hun undertiden vil være i København og skal bruge en Del af Ved- det dér, skal han, naar hun anmoder ham derom, lade Bønderne til Hirschholm, som hun har i Pant af Kongen, føre saa meget Ved til København, som hun hver Gang behøver, og ogsaa ellers lade dem gøre de Rejser, som hun behøver. Alligevel skal de være forpligtet til at drive Avlingen til Hirschholm, saaledes som det hidtil er sket. Sj. T. 24, 242 b. K.

1. Marts (—). Miss. til Lensmændene i Sjælland, Skaane og Fyen¹. Da Kongen lider stor Mangel paa Rustvognsheste og de, som Adelen her i Landet efter Kongens Begæring har foræret, ikke nær strækker til, skal de tilholde Skriverne, Ridefogderne og Herredsfogderne i deres Len, at hver af dem undsætter Kongen med en god og stærk Hest eller Hoppe. Lensmændene skal snarest indkræve dem og sammen med de Heste, der efter Kongens Anordning sendes dem fra Her- redsprovsterne, snarest sende dem: fra Sjælland til Korsør, fra Skaane til Helsingborg og fra Fyen og Langeland til Maurits Hermand von Eichhausen², Generalløjtnant over Artilleriet paa Fyen. Sj. T. 24, 243 b. Orig. (til Henning Valkendorf) i Lands- ark. i Odense.

— Miss. til Hr. Anders Bilde. [Ligelydende med foregaaende

¹ De opregnes alle.

² Morits Herman von Oynhausen.

Miss. med følgende Fortsættelse:] Kongen har befalet Lensmændene i Skaane, Halland og Blekinge at sende de Heste, der leveres fra deres Len, til ham. Naar alle Hestene er samlede, skal han sende dem til København til Statholderen. Sj. T. 24, 244 b.

1. **Marts (Kbhvn.)**. Ligelydende Miss. til Ernst Normand om at sende Hestene til Fyen til Mourits Hermand von Eichhusen¹, Generalløjtnant over Artilleriet. Udt. i Sj. T. 24, 245.

— Miss. til Biskopperne i Fyen, Sjælland og Skaane om at forhandle med Præsterne i deres Stift om, at de af hvert Herred leverer en god stærk Rustvognshest og sender den til Lensmanden, i hvis Len Herredet ligger. Sj. T. 24, 244. Orig. (til Dr. Hans Mikkelsen) i Landsark. i Odense. (Se DK. III. 140).

— Miss. til Hr. Anders Bilde. Han har tilforn faaet Befaling til at tiltale Sten Bilde til Billesholm for hans Restance af Norges Kronens Len Jemteland, idet denne skulde gøre Regnskab for de uvisse Indtægter i den Tid, da Svenskerne havde besat det, og for Renten af det sidste Aars Afgift, medens han var forlenet dermed. Sten Bilde har nu berettet, at han ikke er ved Penge, saa at han kan betale Restancen, og har i Stedet derfor tilbudt at udlægge Kongen en Gaard i Billestrup i Starby Sogn i Skaane. Hr. Anders Bilde skal derfor indtil videre lade det bero med nævnte Forfølgning og Tiltale. Sk. T. 5, 262 b.

— Miss. til samme. Da det berettes, at de, som med Kongens Pas rejser til Christianstad, understaar sig at tage over Riseberg Sogn og ikke over Ebberup, hvor Vejen altid har været og er den rette Landevej, skal han forordne det saaledes, at de som efter Kongens Pas skal have Vogne, rejser den rette Vej over Ebberup og ikke over Riseberg Sogn. Sk. T. 5, 363.

3. **Marts (—)**. Kong Christian IV's Gælds-brev til Christoffer Urne til Aasmærk, Rentemester, paa 2300 Rdlr. in specie, som han som Christian Uldrik Gyldenløves Værge har laant Kongen af dennes Penge. Kongen forpligter

¹ Morits Herman von Oynhausen.

sig og sine Efterfølgere til at betale Pengene tilbage med Renter til den 5. Dec. 1628. Bliver Pengene staaende længere, skal Rentekammeret aarlig betale 6 Rdlr. af Hundredet i Rente. Naar Kongen ikke længere vil have Pengene staaende, men vil betale dem, skal han advare Christoffer Urne, eller hvem der i hans Sted bliver Christian Uldrik Gyldenløves Væрге, derom et halvt Aar i Forvejen; ligeledes skal det staa Christian Uldrik Gyldenløves Væрге frit for at opsigte Kongen Pengene med et halvt Aars Varsel. — Nedenunder er skrevet: Dette Brev blev udfærdiget den 3. Marts 1629, men blev dateret den 5. Dec. 1627. Sj. R. 18, 390 b.

3. Marts (Kbhvn.). Pas for Erik Krabbe til Veibyvad, Kongens Agent i Stockholm, til frit og uhindret at passere og repassere, saalænge han beklæder Stillingen som Agent i Stockholm. Der skal skaffes ham saa mange Heste og Vogne, som han nødtørftigt behøver, saa at han kan komme afsted iligen og uden al Forsømmelse. Passet skal gælde, saalænge han betjener nævnte Stilling. Sj. R. 18, 391.

— Pas for Erik Krabbe til Veibyvad, Agent i Stockholm, for en Tjener, naar Erik Krabbe foraarsages at sende en saadan til Danmark. Han skal passere og repassere frit og uhindret. Der skal skaffes ham en Vogn og to Heste, saa han kan komme afsted iligen og uden al Forsømmelse. Passet skal gælde, saalænge Erik Krabbe er Agent i Stockholm. Sj. R. 18, 391 b.

— Privilegium for Otte Brahe Stensen til Nesbyholm for 10 Aar til paa Tryk at lade udgaa nogle Bønner og Salmer. Hvis nogen eftertrykker dem eller indfører Eftertryk, skal han have alle Eksemplarerne forbrudt, Halvdelen til Kongen og Halvdelen til Otte Brahe Stensen. Sj. R. 18, 392.

— Aab. Brev, hvorved det paalægges alle, til hvem Har- der von Oesode, Borger i København, henvender sig, at være ham behjælpelig med at inddrive de Penge, som han har tilgode adskillige Steder i Riget, og som han udlaante i den Tid, da han forestod Kongens Silkehandel. Sj. R. 18, 392.

— Miss. til Rigsraadets Medlemmer¹ om at møde i

¹ De opregnes alle.

København den 16. Marts førstkommende, da Kongen har noget magtpaaliggende at forrette. Sj. T. 24, 245.

3. Marts (Kbhvn.). Miss. til Kommissarierne i Skaane. Da Kongen agter at bruge de 3 Kompagnier Skotter, som er indkvarterede i Malmø, paa sin Skibsflaade, skal de tilsige Kompagnierne at holde sig færdige, saa at de kan drage bort, naar det forlanges, og saasart Vandet er aabent. De skal indrette det saaledes, at der er en [Maanedes] Lønning i Forraad, som kan gives dem, naar de skal bort. De skal lade tilsige Officererne, at de paa hvert Skib skal forordne en Person af deres Landsmænd, som kan tilholde disse at holde deres Bedestund Morgen og Aften med at synge en Salme og læse Fadervor. De Salmer, som skal synges, skal tilforordnes dem her. De, der handler herimod¹, skal miste en Dags Mad og Øl og straffes yderligere af Kaptejnen som Gudsforagtere. Sk. T. 5, 363.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Fru Else Marsvin til Stenholt, Envold Kruses Enke, paa Kirkens Part af Korntienden af Smørum Sogn i Voldborg Herred, hvoraf der aarlig skal svares 1 Pd. Rug og 1 Pd. Byg i Afgift til Smørum Kirke, senest til Fastelavn. Udt. i Tb. S. 17 b.

5. Marts (—). Miss. til Otte Brahe Pedersen. Da der med det første skal foretages Skifte mellem Christopher Gjõe, Befalingsmand over Augdesiden, og hans Søstre Jomfruerne Inger og Margrete Gjõe efter deres afdøde Moder Fru Heldeborg Krafse, skal han rette sig efter at møde i Køge førstkommende 17. Marts, paatage sig Værgemaal for Jomfru Inger Gjõe, medens Skiftet staar paa, og paase, at der kun vederfares hende, hvad billigt og ret er. Ligeledes skal han paatage sig hendes Værgemaal paa Skiftet mellem Fru Pernille Banner og ovennævnte Arvinger efter deres afdøde Morbroder Eske Krafse. Dersom der kan ske noget Mageskifte mellem Christopher Gjõe og hans Søstre, gives der ham Fuldmagt til at forhandle dem imellem, saa at alting paa nævnte Skifte gaar ligeligt og ret til. Sj. T. 24, 245.

— Ligelydende Miss. til Eiler Holck om at paatage sig

¹ Sk. T. har: under Dags Mad og Øl Forlis og videre af vores Kaptejn at straffes som Gudsforagtere.

Værgemaaliet for Jomfru Margrete Gjõe. Udt. i Sj. T. 24, 245 b.

5. Marts (Kronborg). Miss. til Frants Rantzau, Statholder. Nærværende Supplikant har berettet, at hendes Mand, Jacob Mutoe, Styrmand i Ostindiske Kompagni, har været tre Aar i Ostindien med Perlen og, da han kom hjem fra denne Rejse, straks igen er blevet sendt til Ostindien, paa hvilken Rejse han ogsaa har været borte i tre Aar. Hun ved ikke, om han er død eller levende, og kan ikke faa den Løn, som han har fortjent paa sin første Rejse. Hun har derfor andraget om at maatte faa hans Løn for den første Rejse og hvad han paa Kompagniets Vegne har forstrakt Folkene paa samme Rejse, for at hun kan have noget at leve af med sine Børn, som han kan se af hendes vedføjede Supplikation. Han skal foreholde Ostindisk Kompagnis Styrelse, at den efter den Afregning, som hun har fra Kompagniet, lader hende faa de Penge, som hendes Husbonde har udlaant paa Rejsen, og hans Fortjeneste for hans første Rejse, for at Kongen kan blive forskaanet for hendes videre Overløb, da Kongen anser det for billigt og ret, at hun, hvis Husbonde paany er ude i Kompagniets Tjeneste, af hans forrige Fortjeneste faar Underholdning til sig og sine Børn i et fremmed Land. Sj. T. 24, 246.

7. Marts (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Søfren Tvilling, der en Tid lang har tjent i Kongens Sangerkapel, og som for nogen Tid siden er forløvet derfra, faar Bevilling til at befordres til et Kald, dersom han efter Ordinansen lovlig kan blive kaldet til nogen Bestilling. Sj. R. 18, 392 b.

— Kvittansiarum til Jørgen Urne til Alsløf paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Kronborg Len, hvormed han en Tid har været forlenet, og paa hans Regnskab for Told af Kongens og Dronningens Møller, af Esserums og Hørsholms Ladegaardes Avl og Affødning, alt beregnet fra 1. Maj 1623, da han fik dem i Forsvar efter Christopher Basse, til 1. Maj 1627, da han igen blev dem kvit og Frederik Urne til Alsløf blev forlenet dermed, for de i samme Tid oppebaarne Penge-skatte og Kirkepenge og for det modtagne og igen overleverede Inventarium. Han blev aldeles intet skyldig. Sj. R. 8, 392 b.

— (**Kronborg**). Miss. til Claus Daa til Borreby og Mogens Kaas til Frøstrup, Embedsmænd paa Dragsholm og Københavns

Slotte. Da der er opstaaet Uenighed mellem Borgerskabet i Slangstrup og Borgemestre og Raad sammesteds om deres Næring og Brug, Kornhandel, ulovligt Akseltorv, Skat, Indkvartering og andet, efter hosfølgende til Kancelliet indleverede Supplikation, gives der dem Befaling og Fuldmagt til med det første at begive sig til Slangstrup, kalde de stridende Parter for sig, undersøge Borgerskabets Klager over Borgemestre og Raad og disses Gensvar og afgøre Sagen ved en endelig Dom. Afgørelsen skal de give beskrevet fra sig med Angivelse af, i hvilke Punkter hver af Parterne har Uret, for at Lensmanden siden ved ordentlig Proces og Rettergang kan tiltale dem, hos hvem Forseelsen findes, og lade dem tilbørligt straffe. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i Stedet, for at denne Uenighed kan blive ordelet uden videre Opsættelse og Kongen blive forskaanet for videre Klagemaal og Overløb. Sj. T. 24, 246 b.

7. Marts (Kronborg). Miss. til Claus Daa og Frederik Reedtz. Det berettes, at nogle af Kongens Tjenere, nemlig begge Beriderne og Smeden paa Antvorskov samt Smeden paa Vordingborg, har faaet paalagt Indkvartering lige med Borgerne sammesteds i Henhold til Kongens Missive til Adressaterne om, at ingen maa forskaanes for Indkvartering, hvilke Benaadninger og Friheder han end har. Men da de nævnte ikke bruger borgerlig Handel og Næring og ikke har andet at leve af end deres Løn, og da Kongen ikke har ment dem med det anførte Missive, skal Klagerne forskaanes for saadant Paalæg og Tynge. Sj. T. 24, 247.

8. Marts (Kbhvn.). Pas for Clemend Søfrensen, Mønsterskriver, til at rejse omkring paa Sjælland til alle Lensmænd og indfordre den sidst paabudte Skat, der var forfalden til Jul, og som siden skal sendes til Fyen. De Lensmænd, som resterer med denne Skat, skal straks uden videre Forhaling tilstille Clemend Søfrensen den med nøjagtigt Bevis, hvorfor den ikke allerede er fremkommet. Sj. R. 18, 393 b.

— Mageskifte mellem Axel Arenfeldt til Basnes og Kronen. Sj. R. 18, 393 b. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Tage Thott Otsen og Hendrik Ramel. Da det berettes, at Herredstinget i Froste Herred ikke ligger paa

noget belejligt Sted, at der tilforn er begaaet et Manddrab dér i Egnen, at Manddraberen er henrettet for denne Gerning, og at han ligger begravet i samme Tinghus, skal de udsøge et bekvemt Sted i Froste Herred, hvortil Herredstinget bedst og bekvemmeligst kan flyttes, og indsende Erklæring derom til Kongen, for at denne kan lade gøre videre Anordning derom. Sk. T. 5, 363 b.

9. Marts (Kbhvn.). Instruks for Hændrik Vind til Klarupgaard, Skibshøvedsmand. Han skal straks begive sig fra København til Lolland og dér lade alle Kongens for Nakskov liggende Skibe gøre færdige, saa at han kan begive sig i Søn med dem, naar han faar Kongens Ordre og Vandet bliver aabent. Sj. R. 18, 395 b.

— Miss. til Hr. Anders Bilde om til Kancelliet at indsende Erklæring om hosfølgende Andragende fra Faufrholt Sognemænd, for at Kongen kan give Svar derpaa. Sk. T. 5, 363 b.

— Miss. til Jørgen Urne. Hvad disse Supplikanter har andraget om, kan han se af deres hosføjede Supplikationer. Han skal undersøge Sagen og tilholde Fru Vivike Gris, som har samme Gods¹ i Forsvar, at hun ikke lader dem forurette i nogen Maade. Sk. T. 5, 364.

— Miss. til Kommissarierne i Lolland Hans Lindenov, Otte Pogwisch, Christoffer Urne, Borker Rud og Christoffer Stensen. Da det berettes, at det for Nykøbing og Nakskov begyndte Værk endnu ikke er færdigt, hvorover Kongen undrer sig stort, skal de anvende al mulig Flid paa snarest muligt at faa det færdigt. Sm. T. 6, 309.

10. Marts (—). Miss. til samme. Det berettes, at Lensmændene ikke har modtaget de Ekkepenge, som Bønderne skal betale, da disse ikke kan betale dem uden at geraade i den største Armod og Fordærv. Kongen tillader derfor, at Bønderne forskaanes for disse Ekkepenge og derimod gør Ægt og Arbejde, saaledes som de har gjort det fra Arilds Tid. Frants Rantzau skal rette sig herefter med Hensyn til Lensmændenes Regnskaber. Sj. T. 24, 249.

— Miss. til Ernst Normand. Der er opstaaet Trætte mellem Sten Rodsten til Lerbæk og Jacop Ulfeldt til Ba-

¹ Formodentlig Hørje og Sandby, som hun havde i Forlening.

velse, Landsdommer i Sjælland og Befalingsmand i Ringsted Kloster, om noget Gods, som de ved Indførsel har faaet af afdøde Hans Pogwisch, og som er skiftet imellem dem efter en Kontrakt, og endvidere om nogen Oppebørsel, som Jacop Ulfeldt ved sin Fuldmægtig for nogen Tid siden har oppebaaret i Vendsyssel af noget Gods, hvori Sten Rodsten er indført, og som Jacop Ulfeldt af Kongen og Danmarks Riges Raad er dømt til at levere fra sig. Skønt Sten Rodsten baade mundtligt og skriftligt i Venlighed har søgt at faa samme Udlæg hos Jacop Ulfeldt, har han dog ikke kunnet faa det, hvorfor han vil søge det ad Rettens Vej. Ernst Normand skal, naar Sten Rodsten begærer Stævning af ham i denne Sag, straks indstævne Parterne for sig til en bestemt Tid og dømme i Sagen. Sj. T. 24, 247 b.

10. Marts (Kbhvn.). Miss. til Borgemestre og Raad i København om at dømme i en Sag imellem Johan Bøcker von Delden, Hendrik Berner¹ og afdøde Hendrik Fyren den ældre om et Formynderskab. Sj. T. 24, 248. (Tr.: KD. V. 113).

— Miss. til Jacob Ulfeldt. Det berettes, at han har frikendt en Mand, ved Navn Laurits Bay, paa Amager for Beskyldningen for Lejermaal, og at Sagen er indstævnet for den førstkommende Herredag. Da Rigsraadet er sammenkaldt til den 16. Marts i København, skal han møde dér samme Dag og medtage det, hvormed han mener at kunne forsvare sin Dom. Sj. T. 24, 248 b.

— Miss. til Claus Daa om at skaffe Kaptejn Piere de Lambermont, hvis Supplikation medfølger, samme Traktement som Kaptejn Frontiner, der ligger i Roskilde. Sj. T. 24, 249.

— Miss. til Gabriel Kruse og Dr. Hans Reisner. Sognepræsten i Aggerup² i Roskilde Len har berettet, at han, da han blev kaldet til dette Sogn, har kontraheret med Præstenken sammesteds om at give hende en aarlig, temmelig høj Genant paa Grundlag af en Beretning om Kaldets Størrelse, men at han nu befinder, at dette ikke er saa godt, som det blev

¹ Sj. T. har ved en Fejlskrift: Barner.

² Knud Johansen, Sognepræst til Aagerup S. Sømme H.

sagt. Han har derfor andraget om, at Kongen vil lade Adressaterne afgøre, hvad han aarlig skal give hende i Forhold til sin Indkomst. Da det er billigt, at han ikke besværes hermed over Evne, skal de indstævne Parterne for sig, afgøre Sagen i Mindelighed eller afgøre, hvad han aarlig skal give Præsteenken efter hans Evne og Indkomst. Sj. T. 24, 249 b.

10. Marts (Kbhvn.). Miss. til Jost Høg om at optage en af Sønerne af Nis Petersen, forrige Byfoged i Flensborg, i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig, og forholde sig med ham som med de andre Skolebørn. Sj. T. 24, 250.

— Ligelydende Miss. til samme om at optage en af Sønerne af M. Peder Tøgersen, Sognepræst i Randers, i Sorø Skole. Udt. i Sj. T. 24, 250. Orig.

— Miss. til nogle Lensmænd i Sjælland og Skaane m. m. Da det berettes, at Fremmede og Udlændinge uden Kongens Tilladelse i Riget hverver erfarne Baadsmænd, skal de paase, at dette ikke sker. Hvis der til deres Len ankommer Baadsmænd, som er hvervede og vil begive sig ud af Riget, skal de udstede Forbud mod, at nogen overfører dem, og tilbyde Baadsmændene at tage dem i Kongens Tjeneste mod god Betaling. — Frants Rantzau, Statholder, [København], Sigvort Urne [Malmøhus], Hendrik Hvitfeldt [Landskrone], Frederik Urne [Kronborg], Hr. Anders Bilde [Helsingborg], Ernst Normand [Korsør], Jacop Ulfeldt, Rigens Kansler, [Nyborg], Palle Rosenkrantz [Vordingborg], Christoffer Urne [Nykøbing og Aalholm], Christoffer Ulfeldt [Tranekær] og Peder Basse [Møen]. Sj. T. 24, 250.

— Miss. til Hr. Jørgen Skeel. Han skal straks sende den store Pram og alle de Galejer, der ligger under Fyen, til København. Hvis nogle af Galejerne (dog ikke Prammen) er i den Tilstand, at de kan bruges dér under Landet uden videre Reparation, skal han lade dem blive dér og skaffe Folkene Proviant af den paa Fyen paabudte Madskat. F. T. 4, 60.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Niels Jørgensen, Borgemester i Landskrone, paa Kirkens Part af Korn-tienden af Herløf Sogn i Rønneberg Herred, hvoraf der aarlig skal svares 2 Pd. Rug, 8 Pd. Byg og 12 Tdr. Havre. Udt. i Tb. S. 205.

10. Marts (Kbhvn.). Miss. til Frants Rantzau. Da der er ankommet en Del Danziger Gods til København, skal han lade det registrere og siden lade det, der kan forbruges til Kongens Behov, aftage og forvare og sælge det øvrige for en rimelig Pris. Sj. T. 24, 247 b.

11. Marts (—). Miss. til samme. Han skal akkordere med de Købmænd, der tilforhandler sig det Danziger Gods, om, at de skal betale Oberst Ferentz 1500 Rdlr., som denne har fortæret paa den engelske Rejse. Sj. T. 24, 251.

— Miss. til Peder Basse. Af hosfølgende Supplikation kan han se, hvad Jens Lauritsen, Skinder, Borger i Stege, har ansøgt om. Han skal paase, at der ikke vederfares Andrageren andet, end hvad der er Lov og Ret, og at han ikke paa Grund af sin Armod og sine Modparters Overmagt mister sin Ret. Sj. T. 24, 250 b.

— Miss. til samme. Det berettes, at der i hans Len [Møen] er udtaget til Baadsmænd og sendt til Bremerholm nogle Personer, som skal være Skomagere og Skræddere, og en, som skal have været Landstingsskriver paa Møen, og som skal være ganske udygtige til Skibs og aldrig har været brugelige dertil. Dette har undret Kongen meget, da Peder Basse nok kan forstaa, hvor stor Magt der ligger paa saadanne Folk i denne besværlige Tid. Han skal til Kancelliet indsende en udførlig Erklæring om, hvorfor saadanne udygtige Folk er udskrevet til Baadsmænd, da det paastaas, at der i hans Len er unge søfarende Karle nok, som kunde udtages. Sj. T. 24, 251.

— Miss. til Jens Høg. Da Kongen har tilladt Mikael Warle, Borger i Gottenborg, at tilforhandle sig to Skibsladninger gullandske Fodsten paa Gulland og føre dem til Gottenborg, skal Jens Høg tillade hans Fuldmægtige at tilforhandle sig disse Fodsten og udføre dem, dog Kongens Told og Rettighed uforkrænket. Sk. T. 5, 364.

— Miss. til Tage Thott Andersen. Da Prammen i hans Len [Laholm] efter hans Beretning er sønderslaaet i Vinter af Storm og Vejr, skal han tilholde Bønderne i Høgs Herred, hvor Prammen ligger, at lade bygge en anden Pram, for at den vejfarende Mand desto bedre kan komme frem. Der skal fastsættes, hvad der skal betales for Prammen af en ledig Karl, af en Hest og af Heste og Vogn; disse Penge skal tilfalde

Bønderne i Høgs Herred til Vedligeholdelse af Prammen. Sk. T. 5, 364 b.

11. Marts (Kbhvn.). Miss. til Tage Thott Andersen. Da han har berettet, at Flyvesandet gør stor Skade i hans Len [Laholm], skal han forhandle med Bønderne i Bierre, Høgs og Nørre Herreder, som lider mest Skade af Flyvesandet, om, at de i hvert Herred skal udvælge nogle af de bedste og forstandigste Mænd og lade dem undersøge, hvad der kan gøres derved. Dersom der kan tænkes noget godt og tjenligt Middel dertil, skal de tre Herreder i Forening iværksætte det. Sk. T. 5, 365 b.

— Miss. til Sigvord Urne. Kongen har for nogen Tid siden¹ ladet udgaa et Missive til Borgemestre og Raad i Ystad om uden Vidtløftighed at hjælpe Frederik Barpke, Borger sammesteds, til Rette, saavidt Lov og Ret er, i en Sag, som han har imod en anden Borger sammesteds, ved Nam Thomis Hansen, om noget Gods, som sidstnævnte har forkommet for Frederik Barpke. Da denne Befaling endnu ikke er efterkommet, skal Sigvord Urne lade Sagen undersøge. Hvis det viser sig, at Borgemestre og Raad i Ystad ikke har efterkommet Befalingen, skal han lade dem tiltale ved Retten og straffe og sørge for, at der vederfares Frederik Barpke, hvad der er Ret, for at Kongen kan blive forskaanet for hans videre Overløb. Sk. T. 5, 364 b.

— Miss. til Knud Gabrielsen. Da han har faaet Kongens Bevilling² til af det til hans Landsdommerbestilling liggende Gods at udvælge nogle Gaarde for dér at bygge sig en Residens, og da han nu har udvalgt de to Gaarde Hammergaard og Hafven, skal han tilbagegive hver af de paa nævnte Gaarde boende Bønder det, som de har udgivet i Fæste. Sk. T. 5, 370.

— Miss. til Tønne Friis og Johan Friis. Da der med det første skal foretages Skifte efter afdøde Fru Vivike von Ahlefeldt mellem Hans Kaas til Østergaard og Jomfruerne Margrete og Anne von Ahlefeldt, anmodes de om at være til Stede ved Skiftet og skifte og dele imellem de ovennævnte alt

¹ 8. Dec. 1628.

² 16. Febr. 1628.

Jordegods, Løsøre, Hovedgaarden, Ladegaarden m. m., revidere Fogdens Regnskaber fra den Tid, han sidst har aflagt Regnskab til Hertvig Bilde, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give deres Afgørelse beskrevet fra sig. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i Stedet. F. T. 4, 60.

11. Marts (Kbhvn.) Miss. til Otte Brahe Stensen og Anders Bilde¹. Da der med det første skal foretages Skifte efter afdøde Fru Vivike von Ahlefeldt mellem Hans Kaas til Østergaard og Jomfruene Margrete og Anne von Ahlefeldt, skal de paatage sig Værgemaaliet for de to sidstnævnte, medens Skiftet staar paa, og paase, at der kun vederfares dem, hvad billigt og ret er. F. T. 4, 60 b.

— Søpas for Hans Nielsen, Borger i Varde, med Skib og Gods fra Varde til København eller andre Steder i Kongens Riger, som Fjenden ikke har bemægtiget sig. J. R. 8, 191.

12. Marts (—). Bestalling for Hans Lydersen som Kaptejn til Skibs med en aarlig Løn af 200 Kurantdlr. og en Hofklædning til sig selvanden fra Bestallingsdagen af. Udt. i Sj. R. 18, 395 b.

— Bestalling for Reinholt Bendtsen som Løjtnant til Skibs med en aarlig Løn af 150 Dlr. og en Hofklædning til sig selvanden fra Bestallingsdagen af. Udt. i Sj. R. 18, 395 b.

— Miss. til en Del af Lensmændene i Danmark om, at ingen, hverken indenlandsk eller udenlandsk, efter dette Brevs Dato indtil videre maa passere ud af Riget, undtagen de, som har Kongens eller Statholderens senere daterede Pas, for at Fjenden ikke skal faa Underretning om de Skibe, som Kongen udsender. — Sjælland: Frants Rantzau [København], Mogens Kaas [Københavns Len], Frederik Urne [Kronborg], Mogens Pax [Holbæk], Claus Daa [Dragsholm], Hans Lindenov [Kalundborg],

¹ Der er udfærdiget et særligt Miss. til hver af dem, men da kun Jomfru Anne von Ahlefeldt nævnes i Teksten, ses det ikke, hvem der skulde være Væрге for den ene og hvem for den anden af Søstrene.

Ernst Normand [Korsør] og Palle Rosenkrantz [Vordingborg], Peder Basse [Møen]. Lolland: Christoffer Urne [Nykøbing og Aalholm]. Fyen: Jacop Ulfeldt [Nyborg], Gregers Krabbe [Hindsgavl], Jørgen Brahe [Hagenskov] og Christoffer Ulfeldt [Tranekær]. Skaane: Hr. Anders Bilde [Helsingborg], Hendrik Hvitfeldt [Landskrone], Sigvord Urne [Malmøhus], Jørgen Urne [Kristianstad], Tage Thott [Andersen, Laholm], Tage Thott [Ottesen, Sølvißborg], Malte Juel [Kristianopel], Erik Rosenkrantz [Halmstad] og Mogens Gyldenstjerne [Varberg]. Sj. T. 24, 251 b.

12. Marts (Kbhvn.). Miss. til Roskilde Kapitel. Kiersten Nielsdatter, Dr. Jacop Hasenbarts Enke, har berettet, at hun efter Kapitlets Fordring har betalt dette en Sum Penge, som hendes afdøde Broder Mester Jens Paaske skal være blevet Kapitlet skyldig paa Regnskab, for hvilke Penge det skal have Jens Paaskes Brev, men efter at hun har betalt Pengene, kan hun ikke faa dette Brev udleveret, skønt hun flere Gange har forlangt det. Kapitlet skal derfor enten tilstille hende Broderens Brev eller ved rigtig Kapitels Bog og Register bevise, at Broderen har været det disse Penge skyldig, eller tilbagebetale hende de erlagte Penge. Sj. T. 24, 251 b.

— Miss. til Jens Høg. Falk Lykke til Bollerup, Befalingsmand i St. Peders Kloster i Lund, har berettet, at han har maattet betale en halv Maanedes Løn til Soldaterne paa Gulland, som deres Bevis udviser, og desuden har maattet erstatte Christoffer Ulfeldt til Svenstrup, Embedsmand paa Tranekær, en anden halv Maanedes Løn, som denne har tilregnet Falk Lykke, hvilket udgør en Kapital af 302 $\frac{1}{2}$ Dlr. Da det viser sig, at Soldaterne har faaet dette ud over deres Ordinans, har han tilregnet dem 2 Aars Rente derpaa, 6 pCt. eller 36 Rdrl. Endvidere har han klaget over, at da han ved Kongens Missive blev kaldet til Glückstadt og maatte rejse saa hurtigt, fik han intet Regnskab af Fogderne paa Gulland. Jens Høg skal derfor af Soldaternes Penge tilbageholde 338 $\frac{1}{2}$ Dlr. og betale dem til Falk Lykkes Fuldmægtig. Endvidere skal han tilholde Jens Nielsen, forrige Skriver paa Visborg Slot, Tulle Svendsen, Slotsfoged, Niels Jensen, Tømmerfoged, og Rasmus Brygger, „tierschuerer“¹ straks inden 1. Maj at møde i Ystad og dér gøre

¹ Maaske Tjærøskuer.

rigtigt Regnskab til Falk Lykke for, hvad de har ført til Indtægt og Udgift af Lenets visse og uvisse Indkomst, da Kongen ellers vil anvende andre Midler dertil. Sk. T. 5, 365.

12. Marts (Kbhvn.). Miss. til Hr. Jørgen Skeel og Mogens Kaas. Denne Kaptejn Godske Godskesen har berettet, at han har bjærget et med Hvede og Byg ladet Skib, der var kommet paa Grund under Læsø og var blevet forladt af Folkene, men at en anden Kaptejn, ved Navn Christoffer Sigvortsen, i hans Fraværelse har oppebaaret den Bjærgeløn, som Godske Godskesen mener at skulle have haft. De skal stævne de to Kaptejner paa Fyen for sig og dømme om, hvem der skal have Bjærgelønnen, og hvor meget de bør have. F. T. 4, 61.

13. Marts (—). Søpas for Bernt Stichmand af Rostock til med sit Skib at sejle fra Rostock til Kongens Lande, som Fjenden ikke har bemægtiget sig, men ingen andre Steder, under Fortabelse af Skib og Gods. Orig.

— Miss. til Mogens Kaas om at forhindre, at Bønderne i hans Len [København] unddrager sig Udskrivningen til Soldater ved for et Syns Skyld at tage Borgerskab i Købstæderne. Sj. T. 24, 252. (Tr.: CCD. IV. 442 f.).

— Miss. til samme. Da en Del Bønder i hans Len [København] forsætlig lader deres Gaarde forfalde og derpaa begiver sig ind til andre som Inderster, skal han lade saadanne udskrive til Soldater, hvad enten de bliver Inderster eller begiver sig til andre Steder. Sj. T. 24, 252. (Tr.: CCD. IV. 443).

— Miss. til Kommissarierne i Skaane, Tage Thott Otsen, Tage Thott Andersen og Falk Lykke. Da det berettes, at de udskrevne Soldater i Skaane, Halland og Blekinge anstiller sig modvillige og ikke lystre, naar de tilsiges af Officererne, skal de lade saadanne modvillige straffe alvorligt, andre til Eksempel. Sk. T. 5, 366.

— Bestalling for Joen Justinussen som Lagmand paa Færøerne, da den hidtilværende er død. Han skal i Forening med Lagretsmændene sidde Dom og Ret paa de sædvanlige og lovligt forordnede Tider. Hvis nogen finder sig besværet ved hans Dom, maa han indstævne den for sædvanlig Ret, saaledes som det har været fra Arilds Tid. N. R. 4, 497 b.

14. Marts (—). Aab. Brev, hvorved det tillades Holger

Olufsen, Raadmand i Helsingør, at entlediges fra sin Raadmandsbestilling og at forskaanes for alle Bys Bestillinger i Helsingør; dog skal han udgive Skat og Tynge efter sin Formue som andre. — Efterskrift: Til Gengæld har Holger Olufsen til Kongen afstaaet 200 Lod Sølv, hvormed han har forstrakt Kongen, og har givet sin Seddel paa, at han har foræret Kongen dem, hvilken Seddel er tilstillet Rentemesteren. Sj. R. 18, 395 b.

14. Marts (Kbhvn.). Miss. til Borgemestre og Raad i Helsingør. Paa deres Forespørgsel om, hvorledes der skal forholdes med Godset efter de Soldater, der dør paa Kronborg Fæstning, svares, at de ikke skal befatte sig med dette Gods, da Soldaterne har deres egen Øvrighed at svare til. Sj. T. 24, 252 b.

16. Marts (—). Aab. Brev om Forbud mod Sejlads paa Danzig. Sj. R. 18, 396. (Se CCD. IV. 443).

— Miss. til Tolderne i Helsingør om at lade medfølgende Plakat opslaa paa de tilbørlige Steder, for at enhver kan vide at rette sig derefter. Sj. T. 24, 253 b.

— Søpas for Lorendts Hartmand af Stockholm til med sit Skib at begive sig én Gang paa Reden for Vernemønde og købe en Skibsladning Øl. Dog maa han, naar han begiver sig til Rostock, ikke have andet inde end Ballast og Pengene til Øllet. Orig.

— Forleningsbrev for Erik Krabbe til Veybyvad, Agent i Stockholm, paa 9^{1/2} af Kronens Gaarde i Harrested i Skaane kvit og frit indtil videre. Sk. R. 4, 453.

— Følgrebrev for samme til Bønderne i Harrested efter Jørgen Falk, at de skal svare Erik Krabbe fra førstkomende 1. Maj indtil videre. Sk. R. 4, 453 b.

— Miss. til samme om at hjælpe Hendrik Kock, Borger i Aalborg, og Jens Bertelsens Hustru af Vejle, der har noget Tilgodehavende hos Erik Bielke til Pendingby, til Rette, saavidt det er muligt. Sj. T. 24, 253.

— Miss. til Ernst Normand. Han har tilforn¹ faaet Befaling til at dømme i en Sag om Tureby Birk, som Eskild

¹ 29. Nov. 1628.

Gjøe til Turebygaard mener er sat i Skat imød hans Friheder. Han skal med det første indstævne denne Sag for sig og dømme i den, hvad der er lovligt. Sj. T. 24, 253.

16. Marts (Kbhvn.). Miss. til Tage Thott Andersen og Sigvord Urne. Da Erik Rosenkrantz til Glimminge, Embedsmand paa Halmstad Slot, har begæret 9¹ Gaarde i Oenslund, 7 Gaarde i Nørregaard² og 3 Gaarde i Tundbye, alle i Malmøhus Len i Skaane, til Mageskifte for 1 Gaard i Tommerup By, 1 Gaard i Vrannerup By, begge i Tommerup Sogn, 1 Gaard i Godstrup By i Jerrested Sogn, 1 Gaard i Anderum By og Sogn, 2 Gaarde i Frørum, 1 Gaard i Lerbekstrup, 1 Gaard i Bertelstrup og 4 Gaarde i Egested, alle i Skaane, skal de besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Sk. T. 5, 366.

— Miss. til Christen Bülow, der har berettet, at han med det første agter at begive sig ud af Landet, men at han først vil afslutte Skiftet med sine Søstre efter deres afdøde Moder³. Dette Skifte er blevet sinket i nogen Tid ved, at Hendrik Hvitfeldt til Lilløe, Embedsmand paa Landskrone Slot, (som tilforn⁴ har faaet Befaling til at være Christen Bülows Værge, medens Skiftet stod paa, da denne var forhindret i at være til Stede ved sin daglige Opvartning hos den udvalgte Prins) ikke var til Stede, men var optaget af Kongens og Rigets Ærinde. For at Skiftet nu kan tilendebringes uden videre Forhaling, skal Christen Bülow selv paatage sig sit Værgemaal, da han dog efter Loven er sin egen Værge og nu er forløvet for den nævnte Opvartning. Sk. T. 5, 367.

18. Marts (—). Bevilling for Jørgen Ulfeldt til Boesøe til at udføre en Skibsladning Egetømmer fra sin Gaard Boesøe, dog ikke til forbudte eller af Fjenden besatte Steder, mod at han deraf betaler tilbørlig Told og Rettighed til Kronen. Sk. R. 4, 456 b.

— Mageskifte mellem Hr. Anders Bilde til Rosendal,

¹ Der nævnes kun Navne paa 7 Gaardmænd. ² Her som i Miss. af 15. Dec. 1628 foreligger der en Fejlskrift; Meningen er: 16 Gaarde i Onslunde, deraf én, kaldet Nørregaard, jvfr. Skøde af 8. Aug. 1629 i Kr. Sk. ³ Fru Else Grubbe Joakim Bülows. ⁴ 29. Okt. 1628.

Embedsmand paa Helsingborg og Kronen. Sk. R. 4, 453 b. (Se Kr. Sk.).

19. Marts (Kbhvn.). Mageskifte mellem Frederik Reedtz til Tygestrup, Befalingsmand paa Tryggevælde, og Kronen. Sj. R. 18, 396. (Se Kr. Sk.).

20. Marts (—). Bestalling for Niels Honning som Kaptejn med Tjeneste til Lands og til Vands, hvor Kongen befaler, med en aarlig Løn af 200 Kurantdlr. og en Hofklædning til sig selvanden fra Mortensdag 1627 af, at udrede af Rentemestrene. Sj. R. 18, 398 b.

— Forordning om, hvorledes Tolden skal oppebæres i Øresund og Bæltet. D. Kanc. uindf. Konc. til Sjæll. aab. Br. Afskrift i Sundtoldregnsk. f. 1629. (Tr.: CCD. IV. 748 ff.).

— Miss. til Herlof Mormand om at paatage sig Værgemaalet for sin Søster Jomfru Birgete Mormand. Det berettes, at største Delen af det hende ved Arv tilfaldne Gods ligger i hans Egn, saa at det vil være meget besværligt for hendes anden Broder, Christoffer Mormand til Esperød, som efter Loven er hendes rette Værge, at forsvare nævnte hendes Gods, da han er bosiddende i Skaane. Herlof Mormand har erklæret sig villig til at paatage sig Værgemaalet. Sk. T. 5, 367 b.

— Miss. til Jens Høg. Han har tilforn¹ faaet Befaling til at være Villom Mortensen, Toldskriver i Helsingør, behjælpelig med paa Gulland at faa betalt 2500 Rdlr. in specie, som denne har betalt Kongen paa det gullandske Kompagnis Vegne. Det paalægges ham endelig at være Villom Mortensen behjælpelig med uden langt Ophold at faa Betaling dér paa Landet for den nævnte Pengesum af dem, der skylder til Kompagniet, enten i rede Penge eller i gode Købmandsvarer. Sk. T. 5, 368.

— Miss. til Reinholt Heidenstrup. Han har haft en Person, ved Navn Niels Jensen, i sin Tjeneste som Skriver og Ridefoged paa Ørum Slot, og mener, at han har forholdt sig utilbørligt i sin Tjeneste. Da denne nu har begivet sig til København, som han angiver, for at svare til, hvad Reinholt Heidenstrup kan have at tiltale ham for, skal sidstnævnte straks

¹ 7. Maj 1628.

begive sig til København eller sende sin Fuldmægtig og tiltale Niels Jensen ved Retten for, hvad han med Rette kan have at beskjylde ham for. J. T. 8, 181.

20. Marts (Kbhvn.). Miss. til Jost Høg om at optage en af Sønerne af afdøde Jens Andersen Hals, forrige Borger i Aalborg, i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig, og forholde sig med ham som med de andre Skolebørn. Sj. T. 24, 253 b.

21. Marts (—). Miss. til samme om at optage to Søner af David Lucht, Tolder i Øresund, naar de henvender sig til ham med dette Brev, i Sorø Skole og forholde sig med dem som med de andre Skolebørn. Sj. T. 24, 253 b.

— Miss. til Frants Rantzau, Statholder. Rederne og Indbyggerne i Helsingør, Helsingborg og Visby paa Gulland, som har faaet bevilget Kompagniet paa Gulland, har berettet, at der er opstaaet Trætte mellem dem og Kompagniets Overkøbmænd Laurits Søfrensen og Hendrik Pedersen, Hovedmænd for de andre, og Kompagniets andre Tjenere Jens Olufsen, Jens Mikkelsen, Mats Matsen, Rasmus Hendriksen, Hans Thomisen, Oluf Hendriksen, Peder Thostensen, Temme Schock, Skipper, og Peder Pofvelsen, om nogle urigtige Regnskaber, som det Gullandske Kompagnis Tjenere har tilstillet dem, hvori der ikke er forklaret noget om deres Handel og slet intet om, hvad eller med hvem enhver har handlet, hvad enhver har faaet af Kompagniets Varer eller Penge eller hvad de, som har handlet med dem, har givet Kompagniets Tjenere i Betaling eller er skyldige. De har heller ikke villet forklare sligt med deres Handelsbøger eller Regnskaber over, hvilke Varer der aarlig er solgt efter deres Takster, eller hvad den ene af Kompagniets Tjenere har tilsendt den anden, ej heller villet konferere hverandres Regnskaber mod hverandre, eller agtet paa, om de var rigtige eller ikke. De har tilskrevet sig Løn efter deres egen Vilje, og en Del af dem har ikke forvaltet de Havne og Steder, som var tillagt dem, foruden mange andre Urigtigheder, som de som oprigtige Købsvende ikke burde begaa. Alt dette har skaffet Klagerne Ophold og store Udgifter, først med Revisionen af Regnskaberne, som de formedelst disses Vildsomhed ikke kan komme til Ende med. Dernæst har nævnte Købsvende erhvervet sig

Kongens Befaling¹ til Jens Høg til Vang, Embedsmand paa Visborg Slot, om at forordne to upartiske Mænd, som sammen med ham skulde revidere Regnskaberne og afgøre Tvistighederne i Mindelighed eller ved Dom. Men Jens Høg har afvist Sagen og henvist den til Danmark, fordi de fornemste dér paa Landet skulde være partiske og med i Kompagniet. Da nu Kompagniets Forvaltere har andraget om at faa udpeget fire uvildige Købmænd, som kan dømme i deres Tvistigheder, skal Frants Rantzau straks udnævne fire uvildige Købmænd, der har Forstand paa saadan Handel og Købmandskab. Disse skal snarest uden Forhaling eller Afvisning indstævne Kompagniets Redere og deres Modparter til København, tage Regnskaberne og Handelsbøgerne for sig, og undersøge de Irringer, Beskyldninger og Mangler, der kan findes ved dem. De Tvistigheder, der er opstaaet eller maatte opstaa imellem Rederne og Købsvendene eller imellem Rederne selv, skal de fire Mænd forlige i Mindelighed eller afgøre ved endelig Dom og give Parterne deres Afgørelse beskrevet under deres Haand og Segl. Frants Rantzau skal alvorligt tilholde dem, der skal foretage Sagen og dømme i den, samt Rederne og Købsvendene, at de ikke maa begive sig fra København, før Sagen er aldeles afgjort. Sj. T. 24, 254.

21. Marts (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Vind og Sten Beck. Gabriel Kruse til Hiuflebjerg, Befalingsmand paa Roskildegaard, har berettet, at han ikke har faaet godtgjort, hvad han har bekostet paa Møllernes Brøstfældighed i Landskroner Len, dengang han var forlenet med dette, hvilket i Penge beløber sig til 36 Dlr. 1¹/₂ Ort, og at der er ført ham til Mangel 9 Pd. Byg og 60 Tdr. Havre Landgilde af nogle øde Gaarde i Svaløe. De skal godtgøre ham begge Dele. Sj. T. 24, 255 b.

— Miss. til Hr. Anders Bilde. Sten Bilde til Billesholm skylder Fru Sophie Lindenov til Møgelkiær, Knud Gyldenstjernes Enke, en Sum Penge, der er indført i to Breve, af hvilke det første, dateret Billesholmb den 6. April 1628, lyder paa 727 Rdlr. 28 Sk., det andet, dateret Billesholmb den 12. April 1628, lyder paa 1000 Rdlr., hvorpaa der er betalt 500

¹ 11. Sept. 1628.

Rdlr., hvilke Breve skal indløses og Pengene med et Aars Rente betales til førstkommende Paaskeaften. Da Fru Sophie Lindenov nu har opladt disse to Breve til Kongen, skal Hr. Anders Bilde advare Sten Bilde om at betale nævnte Sum Penge med Renter til førstkommende Paaskeaften i Rentekammeret. Sker dette ikke, skal han tiltale Sten Bilde og indkræve Pengene ved Retten. Sk. T. 5, 368.

21. Marts (Kbhvn.). Miss. til Hr. Anders Bilde til Rosendal og Tage Thott til Egede, Embedsmænd paa Helsingborg og Laholm Slotte. Da Gabriel Kruse til Hiulbjerg, Befalingsmand paa Roskildegård, har begæret 3 Gaarde i Vantinge i Barkagger Sogn og et ved hans Gaard liggende Stykke Jord, som tilhører Præsten i Barkagger, alle i Bierre Herred i Helsingborg Len i Skaane, til Mageskifte for 1 Gaard i Eskildstrup i Karup¹ Sogn, 1 Gaard i Skummersløf, 1 Gaard i Polserød² i Knerød³ Sogn, alle i Høgs Herred i Laholms Len i Sønder Halland, 1 Gaard i Engelsbek i Grefve Sogn og 1 Gaard i Qvidebek⁴, alle i Bierre Herred i Helsingborg Len, skal de besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. De skal ogsaa gøre Præsten i Barkagger fuldkomment Udlæg for det Stykke Jord, som Gabriel Kruse begærer, og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Sk. T. 5, 378 b.

— Miss. til Hans Oldeland. Der er opstaaet Trætte mellem Claus Brockenhuus til Broholm, Landsdommer i Fyen, og andre Adelspersoner i Fyen. Da Claus Brockenhuus ikke kan være Dommer i sine egne Sager, skal Hans Oldeland afsige Dom i disse Sager, naar de indstævnes for ham. F. T. 4, 61.

— Miss. til Erik Urne. Da der er opstaaet Trætte mellem Hans Markdanner til Langesø paa den ene og hans Hustrus Moder Fru Anna Wensin⁵ og hendes Datter Jomfru Margrete Wensin paa den anden Side om en Sum Penge, som Fru Anne Wensin har forstrakt Hans Markdanner med af sine egne og sin Datters Penge og nu fordrer tilbage af ham, skal Erik Urne paatage sig Værgemaalet for Fru Anne Wensin, medens

¹ Sk. T. har Fejlskrift: Farup. ² Kr. Sk. har: Pulserød. ³ Sk. T. har Fejlskrift: Fierød. ⁴ Kr. Sk. har: Qvinnebek. ⁵ Anna von der Wisch, g. m. Bendix Wensin.

Sagen staar paa, foretage hendes Sag mod Hans Markdanner ved Retten og paase, at der kun vederfares hende, hvad der er billigt og ret. F. T. 4, 61 b.

21. Marts (Kbhvn.). Ligelydende Miss. til Claus Brockenhuus om at paatage sig Værgemaalet for Jomfru Margrete Wensin. Udt. i F. T. 4, 61 b.

— Kgl. Beskærmelsesbrev for Niels Jensen, der har berettet, at Reinholdt Heidenstrup til Ruballegaard, Embedsmand paa Ørum Slot, hvem han tilforn har tjent som Skriver og Ridefoged paa Ørum, vil tiltale ham for hans Regnskaber, som Reinholdt Heidenstrup endnu ikke har ladet revidere. Da Niels Jensen frygter, at denne vil overile ham med Fængsel og Arrest, har han begæret, at han sikker og uden Paagribelse maa føre denne Sag mod ham ved Lov og Ret. J. R. 8, 189.

22. Marts (—). Forordning om midlertidigt Toldpaalæg. Sj. T. 24, 256. (Tr.: CCD. IV. 444 f.).

— Forleningsbrev for Christoffer Svenke, Arkelmester, paa det efter afdøde Nicolaus Svabe ledige Kannikedømme i Lund Domkirke. [Med Artikl. 1—2]. Sk. R. 4, 457.

— Forleningsbrev for Lave Bilde til Kiersgaard, Kongens Sekretær, paa det efter afdøde Dr. Ifver Ifversen Hemmet, Superintendent i Ribe, ledige Kannikedømme i Ribe Domkirke. [Med Artikl. 1—2]. J. R. 8, 190.

— Aab. Brev til Undersaatterne i Jylland. Kongen har erfaret deres gode Affektion og lover at gøre sig Flid for i belejlig Tid at redde dem fra deres Trængsel og Nød. J. R. 8, 190 b.

— Miss. til Kommissarierne i Skaane. Ifver Uldsax til Klindstrup¹ har berettet, at en Soldat i Skaane har sagt nogle letfærdige Ord om ham, nemlig at Ifver Uldsax skulde omgaas med falske Breve, hvorfor han har tiltalt Soldaten for Krigsretten. Da Sagen af Kaptejnerne er blevet henvist til vedkommende Dommer, skal Kommissarierne forhøre og paa-dømme Sagen. Sk. T. 5, 370.

— Miss. til Hendrik Hvitfeldt. Da Tage Thott til Eriks-holmb, Embedsmand paa Sølvitsborg, har begæret en Gaard i

¹ Sikkert Fejlskrift for: Kieldstrup.

Barsebek og et Hus paa Leyen til Mageskifte for Vederlag i Landskrone Len, skal han med det allerførste til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belejlighed og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra hans Len [Landskrone]. Sk. T. 5, 370 b.

22. Marts (Kbhvn.). Miss. til Claus Brockenhuus. Da han ikke længer kan beholde den Gaard i Odense, i hvilken han nu holder Indlager, tillades det ham efter hans Andragende at holde Indlager i et andet Losement i Odense, indtil han betaler Fru Dorrethea von Buchwald, der har ladet ham mane. F. T. 4, 61 b.

23. Marts (—). Bestalling for Jens Skram som Løjtnant til Skibs med en aarlig Løn af 150 Kurantdlr. og en Hofklædning for sig selvanden fra Bestallingsdagen af. Udt. i Sj. R. 18, 399.

— Miss. til Claus Daa. Da Niels Krag til Trutsholm, Zahlcommissarius, ikke er til Stede her, skal Claus Daa befale hans Mønsterskriver, at han af de Penge, der i disse Dage er kommet fra Norge, lader blive tilbage her i København 2 Maaneders Lønninger til 3 Kompagnier tyske Soldater, som kommer fra Fyen, og til 500 engelske Soldater, som kommer fra Lolland, og som hvert Øjeblik kan ventes, da de skal have deres Lønninger, hvad enten de ligger her i Landene eller bruges paa andre Steder. Nærmere Underretning herom kan han faa hos Frants Rantzau til Rantzausholm, Statholder i København. Sj. T. 24, 255 b.

— Miss. til Jørgen Vind og Sten [Beck]¹. Kongen har bevilget Sten Bilde til Billesholm, at han maa faa Kvittansiarum for Trondhjems Len og kvitteres for de uvisse Indtægter af Jemteland for den Tid, da Svenskerne havde det, samt for Renten af Afgiften for det sidste Aar, i hvilket han var forlenet med dette Len, mod at han til Kongen udlægger en Gaard i Bildestrup i Starby Sogn i Skaane. Naar Sten Bilde har givet Kongen nøjagtig Forsikring paa denne Gaard, skal de meddele ham Kvittansiarum. Sj. T. 24, 258.

— Miss. til Sigvord Grubbe. Han har tilforn faaet Befal-

¹ Efternavnet er glemt i Sj. T.

ling til af Malmøhus Len at udbetale 300 Speciedlr. til Christen Holck til Bustrup. Da denne endnu ikke har faaet Pengene, skal han med det allerførste sende ham dem. Sk. T. 5, 370 b.

23. Marts (Kbhvn.). Miss. til Hendrik Hvitfeldt. Der er for nogen Tid¹ siden udstedt Befaling til Kronens Bønder i Rønnebjerg og Oense Herreder i hans Len [Landskrone] om at hjælpe Kronens Bønder i Sønder Asbo Herred, der ligger til Hr. Anders Bilde til Rosendal, Embedsmand paa Helsingborgs Len, med at drage Tømmer fra Horsenge over Egrouf. Da denne Befaling endnu ikke er efterkommet, skal han drage Omsorg for, at den snarest efterkommes, med mindre han selv vil staa til Rette derfor. Sk. T. 5, 371.

— Miss. til Holger Rosenkrantz paa Bornholm om straks at sende en Skude med Ler til Kongens Githus i København, af den Slags, som de plejer at føre til Lybæk og andetsteds til at brænde Sten af. Sk. T. 5, 371 b.

— Miss. til Lensmændene i Fyen. Kongen har tilforn² udstedt Missive om, at Undersaatterne i Fyen maatte fritages for Ølaccise og Malttold, saalænge Indkvarteringen vedvarede, da det meste af Øllet blev forbrugt til Soldaterne. Da det berettes, at denne Fritagelse anvendes paa alle, skal de sammen med Tolderne flittigt paase, at ingen fritages for Ølaccisen og Malttolden undtagen de, som har været besværet med Indkvartering. F. T. 4, 62. Orig. (til Frants Rantzau, med Datum: 20. Marts).

— Ligelydende Miss. til Hr. Jørgen Skeel og Mogens Kaas. Udt. i F. T. 4, 62.

— Miss. til Jørgen Brahe til Hvedholm og Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmænd paa Hagenskov Slot og St. Hans Kloster i Odense. Da Mogens Kaas til Støfringgaard, Befalingsmand i Mariager Kloster, har begæret 4 Gaarde, 1 Hus og Herligheden af 1 Kirkebol i Birkende, 2 Gaarde og 1 Bol i Marsløf til Mageskifte for 3 Gaarde i Hundtsløf, 1 Gaard i Kerting og 1 Gaard i Agdrup i St. Hans Klosters Len, alt i Fyen, skal de besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til

¹ 8. Febr. 1629.

² 27. Okt. 1628.

Kancelliet. Da Mogens Kaas endvidere har begæret et Hus i Langeskouf i Nyborg Len og Kongen paa Grund af Embedsmandens¹ Fraværelse ikke har kunnet faa nogen Erklæring om samme Hus, skal Henning Valkendorf undersøge dets Lejlighed og, hvis det for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet, medtage det i denne Besigtelse. F. T. 4, 62.

23. Marts (Kbhvn.). Miss. til Mogens Kaas. Kongen har for nogen Tid siden² givet Jacob Ulfeldt til Urup, Rigens Kansler, og Jørgen Brockenhuus til Seberkloster, Embedsmænd paa Nyborg og Halsnø Kloster, Befaling til at indfordre alle Kirkepengene i deres Provstier i Fyen, hvormed de er forlenet. Da det berettes, at denne Befaling ikke er efterkommet, skal Mogens Kaas lade denne Sag undersøge og anvende sin største Flid paa, at Kirkepengene i disse Provstier indkræves med det første, da det er Kongen meget magtpaaliggende. F. T. 4, 63.

24. Marts (—). Miss. til Rigsraaderne³: [Hr.] Jørgen Skeel, Christian Holck, Claus Daa, Hr. Anders Bilde, Christen Thommesen, Otte Skeel og Frants Rantzau om at møde i København førstkomende 13. April og da fremsætte, hvad Kongen har befalet dem, for Adelen og Ridderskabet, som Kongen har ladet tilsige dertil til samme Tid. Siden skal de aflægge Beretning til Kongen om det passerede. Sj. T. 24, 258.

— Aab. Brev til Adelen i Sjælland, Lolland, Falster, Fyen, Skaane, Halland, Blekinge og Langeland om snarest at mødes paa et belejligt Sted dér i Landet og af deres Midte vælge Befuldmægtigede, som kan møde den 13. April i København, hvor Danmarks Riges Raad efter Kongens Befaling vil forelægge dem Forslag, som kræver deres Raad, Bevilling og Behandling. Naar dette er sket, skal de Befuldmægtigede meddele saadanne Svar og Betænkninger derpaa, som Tiden kræver. Sj. T. 24, 258 b.

— Bevilling for N. N., Skipper af Lybæk, til fra Bornholm til Lybæk at udføre en Del Havre og Smør,

¹ Jakob Ulfeldt.
Margenen.

² 7. Nov. 1628.

³ Navnene er tilføjede i

som han har indskibet i sin Skude for Bornholm før Udstedelsen af Forbudet mod Udførsel af Korn og anden Proviant. Derimod skal han igen indføre saa meget Humle, Salt og Krudt dér til Landet, som hans Havre og Smør er værd. Sk. R. 4, 457 b.

24. Marts (Kbhvn.). Forleningsbrev for Erik Juel til Hundsbek, Landsdommer i Nørrejylland, paa sin Søsters, afdøde Fru Kirsten Juels Børns Vegne, for hvilke han er Værge, paa de Tiender, som hun har haft i Fæste under sine Sædegaarde Grundit og Ullerupgaard i Nørrejylland, for sædvanligt Fæste og aarlig Afgift. J. R. 8, 190 b.

—, Kongens Revers paa den af Danmarks Riges Raad bevilgede Forhøjelse af Tolden i Øresund og andetsteds i Riget samt af Tolden paa Øksne, som udskibes, til Underholdning af Kongens Krigsfolk i denne besværlige Tid, at den ikke skal oppebæres længere end Krigen varer. Sj. R. 18, 399. Orig. i Rigsraadsbrevene.

25. Marts (—). Aab. Brev om Forhøjelse af Tolden paa hver Okse, som udskibes, med $\frac{1}{2}$ Rdlr. udover det sædvanlige, til Rigets Forsvar. Sj. T. 24, 259. Orig. i Landsark. i Odense. (Tr.: CCD. IV. 445 f.).

— Miss. til Lensmændene¹ i Sjælland, Skaane og Fyen om at lade ovenstaaende aabne Brev om Forhøjelse af Tolden paa Øksne læse og forkynde paa tilbørlige Steder i deres Len. Sj. T. 24, 259 b. Orig. (til Henning Valkendorf med Datum 26. Marts) i Landsark. i Odense.

— Aab. Brev til Bønderne paa Samsø. Da det berettes, at Befæstningen ved Havnen paa Samsø, som blev paabegyndt sidste Sommer, endnu ikke er færdig, befales det dem, naar de af Jørgen Seefeld, Kommissarius sammesteds, tilsiges til at forfærdige samme Befæstning, fittigt at hjælpe med dertil, for at den snarest kan blive færdig. Sj. R. 18, 399 b.

— Kgl. Konfirmation paa det af Frants Rantzau til Rantzausholm, Statholder i København og Befalingsmand i Dalum Kloster, afsluttede, herhos hængende Pergaments Mageskifte, som han paa Jomfru Sophie Rantzau til Herritslef-

¹ De opregnes alle.

gaards Vegne har afsluttet med Frants Lykke til Ofvergaard og Fru Anne Lykke til Hverring. Sj. R. 18, 399 b.

25. Marts (Kbhvn.). Miss. til Rektor, Doktorer og Professorer ved Universitetet i København. Da det berettes, at der findes en stor Del Studenter her, hvis Forældre bor i Jylland, og som derfor intet har at underholde sig af, skal de gøre den Anordning, at de flest mulige af disse hjælpeløse Studenter underholdes ved Universitetet. Orig. i Konsistoriets Ark. Pk. 197. Sj. T. 24, 260¹.

— Miss. til Claus Daa og Christen Thommesen om straks at begive sig til København og i Kongens Fraværelse sammen med Frants Rantzau til Rantzausholm, Statholder sammesteds, føre Regeringen. Sj. T. 24, 260.

— Miss. til Hr. Jørgen Skeel. Kongen har bevilget, at de sjællandske og de skaanske Ryttere, som ligger paa Fyen, maa hjemforløves; dog skal de altid holde sig i godt Beredskab, som denne Tids Tilstand udkræver. F. T. 4, 63 b.

— Aab. Brev, hvorved det tillades Indbyggerne paa Femern, saa længe de er besværede med Indkvartering, at udføre toldfrit fra Riget alle de Heste, som de kan tilforhandle sig dér til deres Fornødenhed, da deres Heste i denne Krigstid paa Grund af Indkvartering er meget udslebte, saa at Undersaatterne ikke kan drive deres Avl, med mindre de igen kan tilforhandle sig andre Heste, som de kun kan faa her af Riget. Sm. R. 5, 117.

— Miss. til Christian Pentz, Kommissarius paa Femern. Naar der til Femern ankommer Soldater, som er antagne af Hendrik Holck til Eskildstrup, Oberst over Kongens Livregiment, eller hans Fuldmægtige, skal han straks skaffe dem over til Lolland. Sm. T. 6, 310.

— Ligelydende Miss. til Kommissarierne i Lolland om at skaffe de af Hendrik Holck antagne Soldater, der ankommer til Lolland, over til Sjælland. Udt. i Sm. T. 6, 310.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1629 at regne, for Hr. Anders Bilde til Rosendal, Rigsraad, paa Herrisvad Kloster og Len mod en aarlig Afgift af 400 enkende Rdlr. Dog

¹ Tr.: Dsk. Mag. 5. R. I. 140 f.

forbeholder Kongen sig Tolden og Sisen af Lenet. Han skal tjene Riget med 4 geruste Heste. Da Jus patronatus over Kirkerne i Risebierrig, Fierringtofte og Svallof ligger til Lenet, skal han oppebære den aarlige Rente af disse mod at holde de tre Kirker ved god Hævd og Bygning. [Iøvrigt med Art. 1 a, 9—14, 16 og 18]. Sk. R. 4, 458 b.

25. Marts (Kbhvn.). Miss. til Tage Thott Andersen til Egede og Erik Rosenkrantz til Glimminge, Embedsmænd paa Laholm og Halmstad Slotte. Da Kongen har forlenet Christen Thomisen til Tanderup med Helsingborg Slot og Len, skal de være til Stede, naar Hr. Anders Bilde til Rosendal vil levere Slottet fra sig, overlevere det til Christen Thomisen med Inventarium, Breve, Registre, Jordebøger og andet, som bør overleveres, besigte Bygningerne paa Slottet og Ladegaarden og de til Slottet liggende Skove og give alt beskrevet. Sk. R. 4, 458.

— Følgrebrev for Christen Thomisen til Tanderup til Bønderne i Helsingborg Len efter Hr. Anders Bilde til Rosendal, at de skal svare Christen Thomisen fra 1. Maj. Sk. R. 4, 460.

26. Marts (—). Forleningsbrev, fra 1. Maj 1629 at regne, for Christen Thomisen til Tanderup, Rigsraad, paa Helsingborg Slot og Len. [Forleningsbrevet er enslydende med Forleningsbrevet af 30. April 1622 for Hr. Anders Bilde, dog at der i Genanten fastsættes 929 $\frac{1}{2}$ Tdr. Havre imod tidligere 920 $\frac{1}{2}$, i Leverancen 100 Skattegalte imod tidligere 120 og $\frac{1}{2}$ Ol Æg imod tidligere 50 Ol Æg¹]. Sk. R. 4, 460.

— Instruktion for Niels Honning [Kaptejn]. Han skal straks, naar Vinden føjer sig, med Havhesten og den ham medgivne Galej begiv sig fra København til Limfjorden og dér flittigt efterforske, om der findes noget af Fjendens Skibe eller Skuder dér under Landet. Dersom han træffer saadanne eller andre, som gør Fjenderne Undsætning eller Tilførsel, skal han gøre sin yderste Flid for at bemægtige sig dem eller skyde dem i Grund. Siden skal han lade Galejen forføje sig til Læsø,

¹ I alle tre Tilfælde foreligger der Fejlskrift i et af Brevene. De rigtige Tal skal være 929 $\frac{1}{2}$ Tdr. Havre, 100 Skattegalte og 50 Ol Æg.

hvor den indtil videre skal holde det gaaende under Landet til Øens Forsvar. Selv skal han holde det gaaende under Limfjorden og have flittigt Tilsyn med alting. Sj. R. 18, 400.

26. Marts (Kbhvn.). Bestalling for Jahan Cornelissen som Kaptejn til Skibs med en aarlig Løn af 200 Kurantdlr. og en Hofklædning for sig selvanden fra Bestallingsdagen af. Udt. i Sj. R. 18, 400.

— Miss. til Landsdommerne i Sjælland, Fyen, Langeland, Lolland, Falster, Skaane og Halland, hvorved der tilsendes dem det aabne Brev [af 24. Marts] til Adelen om Valg af Fuldmægtige til Mødet [i København den 13. April] med Rigsraadet. Hvis der ikke snart skal holdes Landsting, skal de forskrive Adelen i N. til et belejligt Sted og dér forkynde det aabne Brev, for at den i Tide kan vide at rette sig derefter. Sj. T. 24, 259.

— Miss. til Tolderne i Øresund. Paa deres Forespørgsel om, hvorledes der skal forholdes med dem, der ankommer til Øresund og agter sig til Stettin eller andre Steder, som Fjenden har bemægtiget sig, og som skulde betale Told paa Ruden, men ønsker at betale Tolden i Øresund, svares, at de maa modtage nævnte Told efter den medfølgende Toldrulle. Sj. T. 24, 260 b.

— Kgl. Konfirmation paa en mellem Jacob von Eys paa den ene og Adam Rehm og Oluf Bagger paa den anden Side afsluttet Kontrakt, ved hvilken førstnævnte til disse afstaar en Kobbermølle, som Kongen for nogle Aar siden¹ har givet ham Bevilling til at opbygge i Skaane, med den hosliggende Bondegaard, kaldet Stakerup. Sk. R. 4, 463 b.

— Miss. til Tage Thott Andersen. Kongen har benaaet Kaptejn Alexander Krafvæt, som er fængslet i Malmø og skulde arkebuseres for Voldtægt², med at landsforvises. Sk. T. 5, 371 b.

27. Marts (—). Oprejsningsbrev for Albret Vefver, Borger i Nykøbing i Odsherred, der for nogen Tid siden er blevet dømt til at bøde sine 3 Mark, fordi han ulovligt har haft nogle Svin paa Kronens Skove. Han har nu aftenget Sagen med

¹ 11. Marts 1619.

² Jvfr. ndfr. 29. Marts 1629.

Claus Daa til Borreby, Embedsmand paa Dragsholm Slot. Sj. R. 18, 400.

27. Marts (Kbhvn.). Kvittansiarum til Adolph Frederik Graboe til Vadke paa hans Regnskab som øverste Arkelimester paa Tøjhuset for Københavns Slot fra 23. Febr. 1618, da han først blev forordnet til Bestillingen som øverste Arkelimester efter afdøde Hans Kost, til 10. April 1624, da han blev Bestillingen kvit. Han blev aldeles intet skyldig. Sj. R. 18, 400 b.

— Miss. til Jost Høg om at optage to Sønner af Jørgen von Ahlefeldt til N., Oberst, i Sorø Skole, sætte dem under Disciplin og forholde sig med dem som med de andre Adelsbørn. Sj. T. 24, 260 b.

28. Marts (—). Oprejsnings- og Fredebrev for Hans Stiensen, Niels Christensen, Niels Søfrensen og Rasmus Matsen¹, Skolepersoner, der for nogen Tid siden er geraadet i Slagsmaal med nogle Smedesvende dér i Roskilde, af hvilke en Smedesvend nogen Tid efter er afgaaet ved Døden; de nævnte Personer er senere af 16 Mænd svoret til Fred og Bod. Da de har tilfredsstillet den dødes Venner, har Kongen nu tilgivet dem denne Sag, saa at de maa befordres til Kirke- og Skoletjeneste, eftersom de kan være dygtige til, dog kun i de andre Stifter, men ikke i Sjællands Stift. Sj. R. 18, 401 b.

— Aab. Brev til Bønderne i Sjælland, Fyen, Smaalandene og Skaane om Madskat til Flaaden. Sj. T. 24, 260 b. Origg. (til Odensegaards Len) i Landsark. i Odense og (til Kronborg, Frederiksborg, Abrahamstrup og Hvens Len) i Landsark. i Kbhvn. (Tr.: CCD. IV. 755).

— Miss. til Lensmændene² i Sjælland, Lolland, Falster og Skaane om straks at lade ovenstaaende aabne Brev om Madskatten læse og forkynde overalt i deres Len, i egen Person med det allerførste lægge og skrive den, indkræve den til førstkommende 1. Maj og fremsende den ved deres egne Tjenere til Provianthuset i København, saa at den kan være dér

¹ I Overskriften og Brevet kaldes de Madts Nielsen, Søfren Nielsen, Sten Hansen og Christen Nielsen. Under Brevet er de rigtige Navne tilføjede med Bemærkningen: De, som oven staaer, skulle intet agtes.

² De opregnes alle med deres Len.

til nævnte Tid. Sj. T. 24, 262. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

28. Marts (Kbhvn.). Miss. til Didrik von Ahlefeldt. Af hosfølgende Brev fra de Herrer Generalstater kan han se, hvorover denne Brev viser Simen Fux af Harlingen klager angaaende et Skib, som er strandet under Trindvigen. Han skal hjælpe Simen Fux til Rette, saa at han for en rimelig Bjærgeløn faar det strandede Skib og Gods igen. J. T. 8, 181 b.

29. Marts (—). Bestalling for Knud Stensen som Løjtnant til Skibs med en aarlig Løn af 150 Kurantdlr. og en Hofklædning for sig selvanden fra Bestallingsdagen af. Udt. i Sj. R. 18, 402.

— Søpas for Jørgen Valentin, Borger i Flensborg, og Skipper Hans Tillesen fra København til Königsberg, hvor de skal købe 200 Skippd. ren Hamp til Kongen; de skal derefter straks igen forføje sig til København. Sj. R. 18, 402.

— Miss. til Peder Basse. Da det berettes, at en Mand ved Navn Henning Skomager af Stege, som er blevet udskrevet som Baadsmand, er optraadt modvilligt paa Raadhuset for en siddende Ret, skal Peder Basse lade ham tiltale ved Retten herfor, da Kongen ikke vil lade saadan Modvilighed passere ustraffet. Sj. T. 24, 263.

— Miss. til Mogens Kaas paa Københavns Slot. Han skal undsætte Bønderne i Københavns Len med det Sædekorn, som de behøver; dog skal de betale det tilbage som sædvanligt, Skæppe for Skæppe. Sj. T. 24, 263 b.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Malmø. Da det berettes, at en Kaptejn, ved Navn Kraffert¹, skal have voldtaget en Pige i Malmø, og Pigen paastaar, at Stadthauptmand Daniel Krälls² Kvinde har været Aarsag dertil, skal de foretage samme Sag og kende og dømme deri. Sk. T. 5, 371 b.

30. Marts (—). Miss. til Eiler Qvitzov. Han har for de menige Bønder i Skovby Herred i hans Len [Rugaard] ansøgt om, at Kongen vil forunde dem noget Hjultømmer.

¹ Jvfr. 26. Marts 1629.
Daniel Kiels.

² Kaldes i Miss. af 24. April 1629 Ane

Kongen tillader ham aarlig mod Betaling at overlade dem Hjul-tømmer til Fornødenhed, dog at det sker uden Skade for Skovene. F. T. 4, 63 b.

30. Marts (Kbhvn.). Miss. til Eiler Qvitzov. Han har begæret Tilladelse til at maatte stede en Mand den Mølle, som ligger ved Rugaard, saa at den kan herbergere saavel Kongens som andre rejsende Folk for Betaling, hvilket Kvinden, som boer paa den, erklærer ikke at kunne gøre. Han skal tilholde samme Kvinde at forholde sig efter hvad der er fastsat, da Møllen blev bygget. F. T. 4, 63 b.

— Miss. til Lauridts Grubbe. Da Christoffer Urne til Aarsmarked, Embedsmand paa Aalholm Slot, har begæret 2 Gaarde i Horlund¹ Sogn i Nørre Herred i Halsted Klosters Len og 1 Gaard i Kragening² By i Vogensted Sogn i Musse Herred i Aalholms Len til Mageskifte, skal han med det allerførste undersøge dette Godses Lejlighed og til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belejligheids og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenene. Sm. T. 6, 310.

[U. D.] **April (Paa Kongens Skib).** Miss. til Frants Rantzau, Statholder. Han skal befale Sten Villomsen til Torsøe, Befalingsmand paa Bremerholm, straks saa hurtigt som muligt at udruste nærværende Galej Den blaa Mynde med Redskab, Takkel, Tov, Stykker og andet Tilbehør, saa at den uden Forsømmelse kan komme ud igen. I Mellemtiden skal han straks sende Kongen en af de andre Galejer, der er færdig og bedst besejlet. Dersom Den flyvende Hjort er færdig, skal den sendes til Kongen. Naar Den blaa Mynde bliver færdig, skal den sendes ud paa det Farvand, til hvilket den Galej, der nu sendes til Kongen, skulde have været. Sj. T. 24, 264. K.

1. April (Kbhvn.). Søpas for Johan Maar, Kongens Skibskaptejn, med Nellebladet, Nassou, en Galej, kaldet N., og en Bojert. Han skal ligge i Øresund og dér afvente nærmere Ordre fra Jørgen von Ahlefeldt, Krigsøverste, og Dr. Jacob Stenberg. Ellers skal han gøre Fjenden alt muligt Afbræk, og hvis han erfarer, at nogen gør Fjenden Tilførsel eller rejser til eller fra Fjenden, skal han søge at bemægtige sig dem og

¹ Horslunde S.

² Kragevig, Vaabensted S.

føre dem til København. Han skal alvorligt tilholde Skibene, af hvilken Nation de end er, at stryge. Sj. R. 18, 402 b.

1. April (Kbhvn.). Miss. til Lensmændene¹ i Sjælland, Lolland, Falster, Fyen, Skaane og Norge om at lade medfølgende aabne Brev [af 22. Marts 1629] om det midlertidige Toldpaalæg læse og forkynde i deres Len, hvor det gøres behov. Sj. T. 24, 257.

7. April (Paa Spes for Wismar). Miss. til Christoffer Urne, Borkard Rud og Christoffer Stensen. Kongens Skibe har i Søen antruffet disse Skuder, som ikke har noget Pas, men kun Kopier af et andet, forleden Aar udstedt Pas. Da de hører hjemme paa de Steder, som Fjenden holder besat, og tilmed nu kommer fra Fjenden, mener Kongen, at de bør være Prise efter Kongens Befaling til Admiralitetet om, at hvad der kommer fra Fjenden eller vil til Fjenden, skal være Prise. Adressaterne skal dømme herom efter forskrevne Omstændigheder, og til bedre Underretning sendes de omtalte Kopier og de Beretninger, der er optøget efter Skippernes egne mundtlige Bekendelser. Dersom de dømmer Skuderne til at være Prise, skal de lade Kornet opskibe og Skuderne blive liggende dér indtil videre Befaling. Men enten Skuderne prisedømmes eller ikke, maa det ikke tillades dem at forlade Landet igen. Sm. T. 6, 311.

8. April (Kbhvn.). Forordning om, at ingen i Danmark og Norge² maa bruge anden Mønt end den, som siden kan udgives til Skat og anden Betaling. Orig. i Landsark. i Odense. Sj. R. 18, 403. (Tr.: CCD. IV. 477).

— Forordning om Udsæd af Hampefrø. Sj. T. 24, 264. K. (Tr.: CCD. IV. 478 f.).

— Forordning om Adelens Sisesedler. Sj. T. 24, 264 b. K. (Tr.: CCD. IV. 477).

— Miss. til Lensmændene i Sjælland, Fyen, Smaalandene, Skaane, Halland, Blekinge og Norge. Da Stralsund nu ikke længere er belejret, ophæves den Frihed, som Byen for nogen Tid siden³ har faaet til i Kongens Riger at tilforhandle sig

¹ De opregnes alle med Angivelse af, hvor mange Eksemplarer af det aabne Brev hver af dem fik. ² Ordene: „og Norge“ er i Orig. tilskrevet over Linjen, men mangler i Sj. R. ³ 5. Juli 1628.

Korn og andre Varer og udføre dem. — Efterskrift: De skal lade medfølgende aabne Brev om Mønten læse og forkynde i deres Len, hvor det gøres behov, og paase dets Overholdelse. (I de norske Breve indføres: de aabne Breve om Tolden, Sisesedler¹ og Mønten). Sj. T. 24, 265 b. Orig. (til Henning Valckendorf) i Landsark. i Odense. (Tr., undt. Efterskr.: CCD. IV. 478).

8. April (Kbhvn.). Miss.² til Lensmændene³ i Sjælland, Skaane, Lolland og Falster om at løslade de Skibe og Skuder, som for nogen Tid siden er blevne anholdte i deres Len, da man ikke mere behøver dem; herfra undtages dog de Skibe, der har hjemme i Rostock eller andre af Fjenden besatte Steder. Sj. T. 24, 266. K.

9. April (—). Bestalling for Jens Boldevig som Løjtnant til Skibs med en aarlig Løn af 150 Kurantdlr. og en Hofklædning for sig selvanden fra 3. Maj 1628 af. Udt. i Sj. R. 18, 403.

— Miss. til Hendrik Holck. Da Hertug Christian til Slesvig, Holsten etc. har faaet Bevilling til at udføre til Lybæk 60 Læster Byg, som han har liggende i sine Huse paa Ærø, skal han lade Fyrsten faa den Skude igen, som er arresteret, og desuden 2 eller 3 Skuder, som kan udføre hans Byg. Sj. T. 24, 266 b.

— Søpas for Hertug Christian til Slesvig, Holsten etc. til at lade 60 Læster Byg, som han har liggende i sine Huse paa Ærø, udføre til Lybæk. F. R. 3, 425.

10. April (—). Miss. til Landsdommerne i Danmark om at lade medfølgende tre aabne Breve, om Sisesedler, om Hampefrø og om Mønten, læse og forkynde, hvor det gøres behov, og paase deres Overholdelse. Sj. T. 24, 265. K.

— Miss. til Lensmændene i Norge om at lade medfølgende aabne Brev om Sisesedler læse og forkynde, hvor det gøres behov, og paase dets Overholdelse⁴. Sj. T. 24, 265. K.

¹ Jvfr. ogsaa ndfr. Miss. af 10. April 1629.

² Dette og de følgende København daterede Breve er underskrevet af Claus Daa og Frants Rantzau.

³ De opregnes alle.

⁴ Brevet har følgende Paategning: Blev skrevet udi Konvolutten, dog ikke med Hans Majts. Haand under. Jvfr. iøvrigt ovfr. Miss. af 8. April 1629.

10. April (Paa Spes paa Reden for Travemynde). Pas for Jacob Kolin, Borger i Lybæk, til fra Fyen til Lybæk at udføre 100 Øksne, som han har købt paa Fyen, samt 1200 Tdr. Byg og 600 Tdr. Havre, som han forgangen Aar har faaet i Betaling for Humle og Salt, som han har indført til Fyen, og for Pistoler og Krudt, som han har leveret til det rhingreveske Regiment, da det var indkvarteret paa Fyen. (Dette Pas skal gælde en Gang og siden være kasseret). F. R. 3, 425 b.

11. April (Kbhvn.). Søpas for Herman Honnemeyer, Skibskaptejn, med Kongens Pram til Ruden. Han skal blive liggende dér, indtil han kan erfare, hvor Kongen befinder sig med Flaaden, og saa begive sig derhen. Men hvis han erfarer, at Kongen med Flaaden har begivet sig tilbage igen, skal han straks forføje sig derhen. Hvis han undervejs træffer noget af Fjendens Skibe eller andre, som gør Fjenderne Tilførsel, skal han gøre sin yderste Flid for at bemægtige sig dem. Sj. R. 18, 403.

— Søpas for Timand Clausen, Skibskaptejn, med Postillonen til Ruden, hvor han skal levere Hendrik Vind til Klarupgaard, Kongens Skibsadmiral, et Bovspryd til Hummeren. Hvis han ikke træffer Hummeren ved Ruden, skal han begive sig derhen, hvor dette Skib findes. Siden skal han begive sig til Middelfart Sund og dér overlevere Postillonen til Hertvig Sass, Skibshovedsmand. [Derefter enslydende med den sidste Del af det foregaaende Miss. om Angreb paa fjendtlige Skibe]. Sj. R. 18, 403 b.

— Søpas for Nicolaus Mandelin, Kongens Skibskaptejn, med den volgastiske Pinasse. Han skal begive sig til Ruden, blive liggende dér indtil videre og have flittigt Tilsyn med, at ingen Skibe, som bør betale Told, sejler forbi, førend de har betalt tilbørlig Told til Kronen. [Derefter enslydende med den sidste Del af de foregaaende Søpas]. Sj. R. 18, 404.

— Søpas for Søren Eriksen til fra Rødby i Lolland til Lybæk at udføre 6 Læster Hvede, hvoraf en Del allerede var skibet og fortoldet forgangen Høst inden Udstedelsen

af Forbudet mod Udførsel af Korn, men blev vaadt af Storm og Vejr og igen maatte oplægges. (Dette Pas skal kun gælde denne ene Gang og siden være kasseret). Sm. R. 5, 117 b.

15. April (Nykøbing). Søpas for Jacob Tanke, Borger i Nakskov, til her fra Landet til uforbudne, ikke af Fjenden besatte Steder at udføre 2 Læster Hvede paa sine egne Vegne og 4 Læster Hvede for Lisebet Ottis, Borgerske sammesteds. (Dette Pas skal kun gælde denne ene Gang og siden være kasseret). Sm. R. 5, 117 b.

— Ligelydende Søpas for Hans Boesen, Borgemester i Nakskov, til at udføre 4 Læster Hvede, med Tilføjelse af, at han til Gengæld til Kongens Bygnings Fornødenhed igen skal indføre Humle samt Jern og Stenkul til Broernes Istandsættelse sammesteds. Udt. i Sm. R. 5, 117 b.

— Miss. til Lauridts Grubbe. Han skal straks lade hugge, hvad der behøves af Ris, Pil og Torne til Arbejdet ved Nakskov og uden Forsømmelse lade det køre derhen. Ligeledes skal han straks fortinge med Tømmermænd om at lave Broerne for Nakskov og om, hvad de skal have derfor. Dette skal han lade betale af Byen, der skal bekoste det, men det Tømmer, der er fornødent dertil, og ikke mere, skal han lade udse i Skovene i hans Len [Halsted Kloster], lade det hugge og føre frem, hvor det kan ske bekvemmest, da Kongen selv har talt med sin Moder derom, saa at Tømmermændene uden Ophold kommer i Gang dermed og Arbejdet bliver færdigt uden Forsømmelse. Sm. T. 6, 312.

17. April (Kbhvn.). Skøde til Villom Hornbalt, Maler i København, paa et Kronens Hus i Silkegade. Sj. R. 18, 404 b. (Tr.: KD. III. 78).

— Skøde til M. Jokum Bern, Plattenslaar i København, paa et Kronens Hus i Silkegade. Sj. R. 18, 405. (Tr.: KD. III. 78 f.).

— Miss. til nogle Lensmænd i Sjælland om at forordne, at Broerne og Vejene i deres Len straks istandsættes, saa at den gemene Mand uden Fare og Møjsommelighed kan komme over dem. — Mogens Kaas [Københavns Len], Gabriel Kruse [Roskildegaard], Frederik Reedtz [Tryggevælde], Peder Basse

[Vordingborg]¹, Ernst Normand [Korsør, Antvorskov] og Jacob Ulfeldt [Ringsted]. K. Sj. T. 24, 266 b.

17. April (Kbhvn.). Miss. til Vintsel Rotkirk, Hofmarskal. Da Kongen har bevilget Jacop Sinklar til Sinklarsholm, at han maa komme under Hoffanen med 2 Heste, skal Vintsel Rotkirk antage ham, naar han indfinder sig. K. Sj. T. 24, 267.

20. April (—). Søpas for Jesper Fris, Kaptejn paa Den blaa Mynde, fra København til Fyen udfor Svendborg, hvor han skal afvente Ordre fra Kongen eller Hr. Jørgen Skeel til Soufstrup, Danmarks Riges Marsk og Embedsmand paa Kalø Slot. [Slutningen er enslydende med Slutningen af Søpas af 11. April ovfr. til Herman Honnemeyer]. Sj. R. 18, 405 b².

— Miss. til Kommissarierne i Skaane om at lade denne Kaptejn Vilhelm Machentois, der en Tid lang har været i Kongens Tjeneste, faa Kaptejnsbestilling i Skaane, saasart der bliver nogen Plads ledig dér. Sk. T. 5, 372.

21. April (—). Miss. til Frants Rantzau, Statholder. Han skal give Kongens Møntmester i København Befaling til straks at slaa 10,000 Rdlr. i Toskillingsstykker og at slaa Portugaløser af det Guld, som Frants Rantzau kan faa til Købs. Han skal slaa dem efter den³ . . . , som Kongen sender ham. Sj. T. 24, 267. K.

— Miss. til Dr. Thomas Fincke. Naar Kronens Part af Korntienden af Harrested⁴ i Roskilde Len, som er perpetueret til Underholdning for de 100 Studenter i København, bliver ledigt ved Indehaverens Død eller ved, at denne paa anden Maade kommer derfra, skal Dr. Thomas Fincke bortfæste nævnte Tiende for billigt Stedsmaal og Afgift til Hans Jacobsen, Sognepræst sammesteds. Sj. T. 24, 267. K.

— Miss. til Claus Daa og Frederik Reedtz. De skal give de franske Soldater, der er indkvarterede i Sjælland, Be-

¹ I K. er ved hans Navn tilføjet: NB. Vordingb. Tilsynet med dette Len i Palle Rosenkrantz's Fraværelse var overdraget ham ved Miss. af 5. Juni 1628. ² Bagefter er tilføjet: Efter Hr. Statholders Befaling udgik dette Pas under Seglet, og ingen Haand under.

³ Saavel i Conc. som i Sj. T. er der en tom Plads efter dette Ord. ⁴ Haraldsted S. Ringsted H.

faling til at marschere til Korsør, saa at de kan være dér den 4. Maj. Her skal de gaa til Skibs og forføje sig til de Steder, hvortil de beordres. Adressaterne skal medgive dem 8 Dages Proviant, der skal tages af Madskatten af Antvorskov og Korsør Len, og skal paa Reden for Korsør modtage Skuder, der kan føre Franskmændene til de Steder, hvor de skal have deres Garnison. Sj. T. 24, 267 b. K.

21. April (Kbhvn.). Miss. til en Del Lensmænd i Sjælland om at sende alle de Skuder, der findes i deres Len, til Korsør, hvor de skal være den 3. Maj og modtage videre Ordre. — Hans Lindenov [Kalundborg], Claus Daa [Dragsholm], Mogens Pax [Holbæk], Ernst Normand [Korsør], Peder Basse [Vordingborg], Mogens Kaas [København] og Frederik Urne [Kronborg]. Sj. T. 24, 268. K.

— Miss. til nogle af Rigsraadet. Ridderskabet i Landet N. har efter Kongens Begæring ved sine Udsendinge bevilget Kongen 50 Speciedlr. af hver Hest, som det holder i Rostjeneste, og har lovet at betale Pengene til førstkommende Mikkelsdag, hvilken Bevilling Kongen fremsender. Men da det menige Ridderskab ikke har underskrevet Bevillingen, skal Brevmodtagerne tilstille hver Ridder den, for at han kan gaa ind paa den og underskrive den. Siden skal den igen indsendes til Kancelliet, for at Kongen kan vide, hvad han derefter kan lade fordre hos enhver. — Claus Daa (Sjælland), Hr. Jørgen Skeel og Mogens Kaas (Fyen), Christopher Urne (Lolland og Falster), Tage Thott og Otte Skeel (Skaane, Halland og Blekinge). K. Sj. T. 24, 268.

— Miss. til Jørgen Urne. Da M. Jørgen Christoffersen, Sognepræst i Christianstad, paa Grund af Alder ikke kan forestaa sit Kald uden Medhjælp, har Kongen bevilget, at M. Christoffer Hansen maa være hans Medhjælper og, dersom han forholder sig skikkeligt og vel, maa blive førstnævntes Efterfølger, naar denne dør eller for Skrøbeligheds Skyld vil afstaa Kaldet. Sk. T. 5, 372.

— Miss. til Sifverdt Urne. Han skal lade de Skuder, der findes i Malmøhus Len, sende til Reden for Malmø, hvor de skal være senest den 3. Maj førstkommende. De skal dér faa Kongens videre Befaling. Sk. T. 5, 372 b.

— Ligelydende Miss. til Erik Rosenkrantz (Halmstad), Tage

Thott Andersen (Sølvitsborg), Hr. Anders Bilde (Helsingborg) og Hendrik Hvitfeldt (Landskrone) om at sende Skuderne fra deres Len til Malmø inden 3. Maj. Udt. i Sk. T. 5, 372 b.

21. April (Kbhvn.). Miss. til Kommissarierne i Skaane Tage Thott Otsen, Tage Thott Andersen og Falk Lykke. De skal give alle de skaanske¹ Soldater, der findes i Skaane, Befaling til at forføje sig til Malmø, saaledes at de er dér førstkommende 4. Maj. De skal da begive sig til Skibs og forføje sig til de Steder, til hvilke de beordres. De skal medføre Proviant for otte Dage, som skal tages af Malmøhus Lens Madskat og, hvis denne ikke slaar til, af de nærmest liggende Len. Skuder til Transporten af Soldaterne til de Steder, hvor de skal have Garnison, skal de tage paa Reden for Malmø. Sk. T. 5, 374 b.

— Miss. til Christoffer Urne. Han skal tilholde de paa Femern liggende Soldater at holde sig færdige til at begive sig derfra den 4. Maj førstkommende til de Steder, der forordnes. Han skal sørge for, at de faar 8 Dages Proviant med sig, hvilken Landet skal skaffe dem, da det er bedre for Undersaatterne paa Landet, at Soldaterne kommer derfra, end at de bliver liggende dér. Sm. T. 6, 313.

— Miss. til Christen Thommesen om med det allerførste at lade den gamle Salpeterlade i Helsingborg Len, der er meget forfalden, reparere. Sk. T. 5, 373.

— Miss. til Tage Thott Otsen om med det allerførste at lade opsætte en Salpeterlade paa et belejligt Sted i hans Len [Sølvitsborg], da der ikke findes nogen saadan dér. Sk. T. 5, 372 b.

— Miss. til samme. Da Kongen har givet Karl Karlsen Gyldenhielm, Friherre til Berqvara og Sundbyeholmb, Sverrigs Riges Admiral, Tilladelse til ved Søsiden i hans Len [Sølvitsborg] at opsætte en Søbød til deri at opbevare sit Gods, skal Tage Thott lade udvise en Plads dertil til nævnte Karl Karlsen,

¹ Sikkert en Fejlskrift for skotske, jvfr. ndfr. Miss. af 3. Maj til Falk Lykke.

mod at denne betaler Kronen en Kendelse deraf. Sk. T. 5, 372 b.

21. April (Kbhvn.). Miss. til Hr. Jørgen Skeel og Mogens Kaas. Da Baldtser Jacob Schlammersdorf, Generalvagt-mester, har andraget om at faa sin Afregning, skal de betale ham hans Afregning eller akkordere med ham om den, som de eragter det gavnligst for Kongen og Riget. F. T. 4, 64.

22. April¹ (—). Kgl. Konfirmation paa det mellem Niels Krabbe til Skiellinge og Palle Krabbe til Rydtseholm den 18. Nov. 1628 paa Skiellinge foretagne Skifte. De har berettet, at Skiellinge og Rydtseholm ved det første Skifte, da de begge var umyndige, er tilfaldet dem begge i Fællesskab. Da de nu efter Loven er blevet deres egne Værger, har de sammenlagt deres Lodder og kuldkastet den første Deling, da det for ingen af dem var gavnligt at sidde i saadant Fællesskab. Derefter har de i Overværelse af gode Mænd af deres nærmeste Slægt og Venner skiftet sig imellem saaledes, at Skiellinge Hovedgaard med underliggende Gaarde og Gods er tilfaldet Niels Krabbe, Rydtseholm med næstthosliggende Gaarde og Gods Palle Krabbe. Sk. R. 4, 456 b.

— Miss. til Christen Thommesen og Dr. Mats Jensen, Biskop i Skaane. Ofve Gedde til Tommerup, Befalingsmand i Brunlaug Len, har berettet, at hans Forældre for at faa holdt Fredagsprædiken i Tommerup Sognekirke tilforn har givet Præsten i Quinge² en Skov og Ejendom, liggende i Tommerup Gaards Enemærke, og han har nu begæret at faa denne Skov og Ejendom for billigt Vederlag paa samme Betingelser efter det Brev, som han vil give Præsten derpaa. Endvidere har han begæret til Mageslæg efter seks Mænds Besigtelse saa meget af Præstegaardens Enge, som er nødvendigt til Støvningen, for at Præstegaarden ikke skal lide Skade af Vandet, og har begæret Ordre til Adressaterne om at føre Sagen til Ende. De skal under Forbehold af Kongens Ratifikation afslutte dette Mageskifte og nøje paase, at Præsten faar nøjagtigt Vederlag, saa han i ingen Maader kan findes brøstholden. Fredagsprækenen skal herefter holdes som tilforn. Sk. T. 5, 373.

¹ Indført imellem 18. og 22. Marts.

² Kvidinge S. Sdr. Asbo H.

22. April (Kbhvn.). Miss. til Fru Jahanne Sinklar. Da det berettes, at hun endnu har hos sig Brunlaug Lens Jordebøger og de andre Breve og Mandater, der vedkommer dette Len, og endnu ikke har overleveret dem til Ofve Gedde til Tommerup, Befalingsmand over nævnte Len, paalægges det hende straks og uden Forsømmelse at overlevere ham en rigtig Jordebog paa Brunlaug Len og de andre Breve og Mandater, der vedrører Lenet. Sk. T. 5, 373 b.

—¹ Miss. til Hr. Jørgen Skeel, Mogens Kaas og Hendrik Holck. Da sidstnævnte har berettet, at en af hans Underofficerer paa Ærø har anholdt en Borger fra Flensborg, ved Navn Peder Kielsen, som i mange Maader menes at have haft Forbindelse med Fjenden, skal de lade denne Sag undersøge, forhøre samme Borger og straks underrette Kongen om, hvad de erfarer. F. T. 4, 64.

— Miss. til Hr. Jørgen Skeel og Mogens Kaas. Da det paastaas, at Marketenderne paa Fyen opkøber alt, hvad de kan overkomme af Slagtefæ, fører det til Købstæderne for at sælge det og unddrager sig Betalingen af Tolden, skal de ordne det saaledes, at Marketenderne ligesaa vel betaler Told af det, de slagter, som Borgerne. F. T. 4, 64 b.

23. April (—). Miss. til Hendrik Vind. Paa hans Forespørgsel om, hvorledes han skal forholde sig med nogle lybske Skibe, som er kommet fra Danzig, og som han har anholdt, svares, at han maa lade dem passere, hvorfor deres Pas og Breve tilbagesendes ham. Hvis han møder andre saadanne Skibe, skal han lade dem passere, saalænge Rigsraaderne er i Lybæk. Dog skal Skibene for Rigsraaderne bevise, at de Varer, som de medfører, tilhører lybske og hamborgske Købmænd, og at der ikke begaas nogen Underfundighed dermed, hvorom Kongen ogsaa har tilskrevet de nævnte Rigsraader. Sj. T. 24, 268 b. K.

— Miss. til Hr. Christian Friis, Jacob Ulfeldt, Hr. Albret Skeel og Levin Marskalk. Kongen har tilskrevet Hendrik Vind

¹ Dateringen er usikker; der kan staa baade 21. og 22. Miss. er indført imellem 21. og 22. April. Da Datoen i det følgende Miss. sikkert er rettet fra 21. til 22., skal her formentlig læses 22.

til Klarupgaard, Skibshøvedsmand, at han skal lade nogle fra Danzig komme lybske Skibe, som han har arresteret, passere, naar de erlægger deres Told, dog skal Skipperne for Brevmodtagerne bevise, at de Varer, som de medfører, tilhører lybske og hamborgske Købmænd, og at der ikke begaaes nogen Underfundighed dermed. Det paalægges dem derfor at lade ovenstaaende bevise for sig. Sj. T. 24, 269. K.

23. April (Kbhvn.). Miss. til Eske Gjøe. Claus Brockenhuus til Broholmb, Landsdommer i Fyen, har for nogle Aar siden¹ faaet Befaling til at være Værge for Fru Barbara Breide under hendes Husbondes Fraværelse paa Skiftet efter hendes Broder Wulf Breide, hvilket han ogsaa har efterkommet. Da hun nu i sin vedlagte Supplikation har berettet, at hun kun har faaet en ringe Del eller intet af Skiftet og heller ikke kan faa Rede eller Regnskab, Lodder eller Skiftebreve, skal Eske Gjøe paatage sig Værgemaalet for Fru Barbara Breide og fremme saavel nævnte Sag som andre af hendes Sager, saavidt det kan ske med Lov og Ret. Sj. T. 24, 269.

24. April (—). Miss. til Mogens Gyldenstjerne. Da Ove Gedde til Tommerup, Befalingsmand over Brunlaug Len, har begæret 7 Gaarde, deriblandt Kalsberg, Frigod, Gutterid, Knudsgierde, Kierrit og Bierre Aas, i Falkerid² By i Varberg Len til Mageskifte for noget af sit Gods, skal han undersøge dette Godses Lejlighed og til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt det for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Sk. T. 5, 374.

— Miss. til Sigvord Urne. Han skal sende Ane Daniel Kiels³, som er anholdt i Malmø og af Borgemestre og Raad sammesteds dømt fra Livet, fordi hun har været Aarsag til, at et Kvindfolk blev voldtaget, til København, saa at hun kan være dér førstkommande Tirsdag Aften. Endvidere skal han tilholde Borgemestre og Raad i Malmø at møde sammesteds til samme Tid for at forsvare den af dem afsagte Dom. Endelig skal han ogsaa sende det Kvindfolk, der er blevet voldtaget,

¹ 8. Sept. 1628. ² Folkered, Sibbarp S. Favraas H. ³ Kaldes i Miss. af 29. Marts 1629 Daniel Krälls.

over til København, da Kongen vil paadømme Sagen sammen med Rigsraadet. Sk. T. 5, 374 b.

27. April (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Vind, Sten Beck, Thomas Noll og Sten Villomsen. Der er opstaaet Trætte imellem Gunde Lange til Søfden, Befalingsmand i Tønsberg Len, og Jacop Hunnens om Kost, Tæring og Skade, som sidstnævnte mener at have lidt og vil have erstattet af Gunde Lange, fordi han forgangen Aar af et af Gunde Lange udredet Skib er bleven ført som Prise til Norge, men senere er bleven frikendt, hvorimod denne mener, at hans Beregning af Skade og Omkostninger er ganske ubillig, og ikke anser sig for pligtig til at betale Jacop Hunnens efter dennes Antegnelse, men vil have fastsat af gode Mænd, hvor meget han skal betale ham. De skal stævne Parterne for sig til en bestemt Dag i København, forhøre dem i Rette imod hinanden og ved en endelig Dom afgøre, hvor meget Gunde Lange med Rette er pligtig at give Jacop Hunnens for Kost, Tæring og Skade. Sj. T. 24, 269 b.

— Miss. til Jørgen Lykke og Frederik Markdanner. De har tilforn¹ faaet Befaling til at bilægge den imellem Hans Markdanner til Langesøe og hans Hustrus Moder, Fru Ane von der Wisch, Bendix Wensins Enke, opstaaede Trætte om Arv og Gæld m. m. i Mindelighed eller afgøre den ved Dom. Da de endnu intet endeligt har foretaget i Sagen, men har udsat den til førstkommende St. Hansdag, fordi Jomfru Margrete Wensin, som Sagen ogsaa angaar, ikke er medtaget i Befalingen, befales det dem til nævnte Tid og belejligt Sted at indstævne Jomfru Margrete Wensin med hendes tilforordnede Værger samt de andre Parter for sig og efter den forrige Befaling enten bilægge alle Stridighederne imellem dem i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom. F. T. 4, 64 b.

28. April (—). Miss. til alle Lensmændene² i Danmark og Norge. Kongen har ladet forfatte medfølgende Forordning³ om Kirkeembede og Disciplin. Det paalægges dem i deres Len at paase dens Overholdelse og at de, der handler imod den, straffes tilbørligt. Sj. T. 24, 270. K.

¹ 15. Maj 1628. ² De opregnes alle.

³ Forordn. af 27. Marts

1629. Tr.: CCD. IV. 446 ff.

28. April (Kbhvn.). Miss. til Bisperne¹ i Danmark og Norge. Kongen har ladet forfatte medfølgende Forordning om Kirkeembede og Disciplin. De skal underrette Provsterne og Præsterne i deres Stift derom, lade dem forkynde den for Almuen og rette sig efter den. Bisperne skal paase dens Overholdelse. Sj. T. 24, 270 b.

— Bevilling for Hans Markdanner til Langesøe, der har udlagt Penge for Jørgen Munk og har lidt Skade derved, til at lade sig indføre i Hersløf², Virsløf og Skambye Tiender, som Trude Bryske har fæstet, og i hvilke Jørgen Munk har faaet Bevilling³ til at lade sig indføre for den Skade, som han har lidt ved sit Løfte for Trude Bryske. F. R. 3, 425 b.

— Miss. til Tønne Bilde. Hans Markdanner til Langesøe har for nogen Tid siden erhvervet en Befaling til Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard, og Jørgen Lykke til Fiellemose om at overlevere Langesøes Breve, som findes nedsat paa Langesøegaard og i Virsløf Kirke, til Hans Markdanner. Da Henning Valkendorf ikke kan efterkomme denne Befaling paa Grund af de daglige Bestillinger, som han har at forrette paa Kongens Vegne, skal Tønne Bilde i hans Sted udføre denne Befaling sammen med Jørgen Lykke. F. T. 4, 65.

1. Maj (—). Søpas for Cito Giertsen, Kaptejn paa Jagten De tre Kroner til Ruden. [Enslydende med Søpas af 11. April ovfr. for Nicolaus Mandelin med følgende Tilføjeelse:] Han skal tilholde sine Skibsfolk, at de saavel som Kongens andre Skibsfolk dér skiftes til at arbejde paa den Skanse, som Kongen lader anlægge paa Ruden. Sj. R. 18, 406 b.

— Pas for Lorents Krüch til en Rejse imellem Vordingborg, Frederiksborg og Antvorskov Slotte med nogle af Kongens Heste og Foler. Udt. i Sj. R. 18, 407.

— Miss. til Frederik Urne om indtil videre at lade Fru Daareteken von Brockdorff⁴ til Bredenburg, Hr. Gert Rantzau Enke, faa frit Hus og Ophold paa Kongens Ladegaard Hørsholm, 300 Læs Ved aarlig og Foder og Græsning til 16 Køer og 4 Hopper. Sj. T. 24, 272.

— Miss. til Jørgen Seefeld. Han skal befale alle de paa

¹ De opregnes alle i Sj. T. ² Haarslev, Skovby H. ³ 2. Juni 1626. ⁴ Sj. T. har ved en Fejlskrift: Buchwald.

Samsø liggende Soldater at begive sig til Nyborg, saa at de kan være her førstkommende 7. Maj, da de skal faa videre Ordre. Han skal arrestere alle de Skuder, som findes dér under Landet, og lade dem overføre Soldaterne, som han skal forsyne med saa megen Proviant som muligt. Kongen vil sende endnu en Galej til Forsvar for Landet. Sj. T. 24, 272 b.

1. Maj (Kbhvn.). Miss. til Mogens Gyldenstjerne. Kongen har akkorderet med Corfits Mormand til Østerød, Kongens Skibskaptejn, om til Kongens Behov at lade hugge 10,000 Favne Brændeved af El, Birk og Bøg i hans Gaard Østerøds Skove. Han skal snarest lade de Bønder i hans Len [Varberg], der bor nærmest ved Østerød, hugge dette Ved paa de Steder, hvor Corfits Mormand eller hans Fuldmægtige udviser det, og føre det til Soltensbergs Havn, hvorfra Kongen kan lade det afhente. Han skal paase, at Bønderne oplægger Veddet i Favne, give Corfits Mormand Bevis paa de Favne, som han modtager, og indsende en Genpart af dette Bevis til Kancelliet. Sk. T. 5, 375.

— Mageskifte mellem Fru Øllegaard Pentz til Rubiergaard og Kronen. Sm. R. 5, 118. (Se Kr. Sk.).

— Mageskifte mellem Fru Øllegaard Pentz til Rubieregaard, Jokum Barnewitz's Enke, og det almindelige Hospital i Nykøbing i Falster. Sm. R. 5, 120. (Se Kr. Sk.).

— Mageskifte mellem Christoffer Stensen til Grimsted og Kronen. Sm. R. 5, 120 b. (Se Kr. Sk.).

2. Maj (—). Livsbrev for Hr. Bertel Jensen, Sognepræst til Tranebjerg paa Samsø, paa Kronens og Kirkens Part af Korntienden af Tranebjerg Sogn, naar den bliver ledig, mod den sædvanlige Afgift, og mod at han udgiver to Fæster deraf. Sj. R. 18, 407.

— Bestalling for Eyler Pedersen til at have flittigt og omhyggeligt Tilsyn med Kongens Foler og Heste ved Antvorskov Slot, at de faar den fornødne Pasning og bliver optæmmede¹ og tilredne, som det sig bør, med en aarlig Løn af 100 Dlr. og 30 Dlr. til Hofklædning, 8 Dlr. til Kostpenge for ham selv og 4 Dlr. til Kostpenge for en Dreng om Maanedn samt 20 Dlr. aarlig til Løn for Drengen, endvidere Foder

¹ Tæmme eller afrette.

og Maal paa en Hest og nødtørftigt Brændsel, alt at udrede aarligt af Lensmanden paa Antvorskov Slot. Sj. R. 18, 407.

2. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Bønderne i Aarye Sogn i Blekinge maa bruge Guevigs Havn til Ind- og Udførsel. Sk. R. 4, 464. (Tr.: CCD. IV. 479).

— Kvittansiarum til Gabriel Kruse til Hiulebjerg, Befalingsmand paa Roskildeggaard, paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Landskrone Len fra 1. Maj 1621 til 1. Maj 1627 for de i samme Tid oppebaarne Pengeskatter og Kornskatter og for det modtagne og igen overleverede Inventarium. Han blev aldeles intet skyldig. Sk. R. 4, 465.

— Bevilling for Jomfru Mette Gjøre til selv herefter at maatte lade oppebære Oppebørslen af hendes Gods, medens hun ikke maa sælge eller afhænde noget af sit Gods. Hendes Værge skal have Indseende med at forsvare hendes Tjenere og Gods. Sk. R. 4, 465 b.

— Miss. til Holger Rosenkrantz til Demmestrup. Hvad denne Kaptejn Max Saltzbrun har andraget om, kan han se af hans medfølgende Supplikation. Hvis det er gaaet til med hans Skib og Gods, som han foregiver, skal Holger Rosenkrantz lade begge Dele blive givet tilbage til ham. I modsat Fald skal han indsende en udførlig Erklæring om Sagen til Kancelliet. Sk. T. 5, 375 b.

— Miss. til Tage Thott Andersen. Da det berettes, at Vagtmesteren paa Laholm Slot er afgaaet ved Døden, skal han lade nærværende Christen Smed, der en Tid lang har tjent Kongen som Drabant, faa denne Bestilling. Sk. T. 5, 375 b.

— Miss. til Borkerdt Rud og Stalder Kaas. Hans Hindsen, Borger i København, har for nogen Tid siden paa Slotsholmen ved Nakskov paa egen Bekostning ladet bygge et Hus til Brug ved Kongens Skibsbygning. Da han nu har andraget om Betaling af Omkostningerne herved, skal de med det allerførste begive sig til Slotsholmen, besigte Huset, lade det vurdere og indsende Erklæring derom til Kancelliet. Sm. T. 6, 313.

— Miss. til Knud Gyldenstjerne. Han har for nogen Tid siden¹

¹ 4. Maj 1624, jvfr. 7. Dec. 1628.

faaet Befaling til at paatage sig Værgemaal for Jomfru Anne Lisebet Greben. Da det berettes, at hendes Stiffader Eiler Urne til Gundersleholmb, Befalingsmand over Bratsberg Len, hidtil har forestaaet samme Værgemaal, og at Jomfru Anne Lisebet Greben befinder sig i hans Hus, skal Eiler Urne herefter som tilforn forestaa hendes Værgemaal. J. T. 8, 181 b.

3. Maj (Kbhvn.). Ekspektancebrev for Peder Svenske, der i nogle Aar har været Hertug Frederiks, Kongens Søns, Kammertjener og som nu er forløvet fra denne Tjeneste, for hans tro og flittige Tjeneste paa den første Bestilling, som han kan bestride, og som han kan opsørge, bliver ledig. Sj. R. 18, 407 b. (Tr.: KD. III. 79).

— Bestalling for Hogen Jensen Holm som Løjtnant til Skibs med en aarlig Løn af 150 Kurantdlr. og en Hofklædning til sig selvanden fra sidste Paaske af. Udt. i Sj. R. 18, 408.

— Miss. til Jost Høg om straks at optage Niels Vinds Søn Niels Vind i Sorø Skole, sætte ham under Disciplin og forholde sig med ham som med de andre Adelsbørn. Sj. T. 24, 272 b.

— Ligelydende Miss. til samme om straks at optage Erik Juels Sønner Claus og Peder Juel i Sorø Skole. Udt. i Sj. T. 24, 272 b.

— Ligelydende Miss. til samme om straks at optage Hans og Kield Lange, Sønner af Gunde Lange til Bredning, Embedsmand paa Koldinghus, i Sorø Skole. Orig. (med Dat. 7. Maj) i D. Kanc. Udt. i Sj. T. 24, 273.

— Ligelydende Miss. til samme om straks at optage en af Sønnerne af George Falkmand, Oberstløjtnant under Oberst Hendrik Holck til Eskildstrup, i Sorø Skole. Sj. T. 24, 273.

— Miss. til Lensmændene¹ i Sjælland om hver i sit Len blandt de vornede Sønner at udtage 2 unge Bønderkarle, der er saa stærke, at de kan køre en Postvogn, og ufortøvet sende dem til København, da Kongen vil bruge dem i sin Tjeneste. Sj. T. 24, 273.

¹ De opregnes alle.

3. Maj (Kbhvn.). Miss. til Peder Basse. Han har tilforn¹ faaet Befaling til at lade hugge 5000 Pallisader i Vordingborg Len. Da det nu berettes, at de er færdige, skal han straks lade dem indskibe i en Del af de Skuder, som det var befalet at arrestere, og som skulde have været sendt til Korsør, og sende disse Skuder med Pallisaderne til Svendborg i Fyen. Sj. T. 24, 273 b.

— Miss. til Ernst Normand. Da det tidligere er befalet at hugge nogle Tusinde Pallisader i hans Len [Antvorskov og Korsør], skal han straks lade disse indskibe i 2 eller 3 af de Skuder, som er arresterede ved Korsør, og sende dem over til Nyborg i Fyen. Sj. T. 24, 273 b.

— Ekspektancebrev for Fru Lisebet Bilde til Førsløf, Sivert Becks Enke, paa Gryd², Quinge og Knislinge Sognetiender for sædvanligt Fæste og aarlig Afgift, naar Claus Bilde, som nu har disse Tiender, er død. Sk. R. 4, 464 b.

— Miss. til Falk Lykke. Da Kongen har anordnet, at det gevorbne Krigsfolk, som er indkvarteret i Skaane, skal sendes bort fra Landet, skal han holde sit Regiment i godt Beredskab med Gevær og i andre Maader, saa at det kan være til Forsvar for Landet. Han skal straks forføje sig til Skaane. Hvis ingen af de andre Kommissarier er til Stede, skal han tage Hendrik Hvitfeldt til Lilløe, Embedsmand paa Landskrone Slot, med sig og snarest mønstre de øvrige Skotter, som endnu ligger i Skaane, førend der gives dem de befalede Penge. Derefter skal han ufortøvet lade dem indskibe i Malmø i de Skibe og Skuder, som det for 14 Dage siden³ er befalet at arrestere til dem, og befale dem straks at begive sig direkte til Svendborg i Fyen. Sk. T. 5, 375 b.

4. Maj (—). Instruktion for Six Jacobsen, Skibskaptejn. Han skal med Skibet Trost konvojere de Skuder, der ligger sejklare for København og er beordrede til Nyborg, dertil. Derefter skal han igen forføje sig til København og afvente videre Ordre. Sj. R. 18, 408.

— Miss. til Borgemestre og Raad i København om Fuld-

¹ 11. Febr. 1629. ² Sk. R. har Fejlskrift: Grynd. ³ 21. April 1629.

førelsen af det nye Værk udenfor Vesterport til Københavns Forsvar. Sj. T. 24, 274. (Tr.: KD. V. 113. G. F. Lassen: Kbhvns. Befæstn. Hist. S. 132 f.).

5. Maj (Kbhvn.). Søpas for Laurits Marscher, Borger i Königsberg, som efter Kontrakt skal indkøbe 600 Skippund Hamp til Kongen og levere dem i København. Dersom nogen af Kongens Skibsofficerer træffer paa denne Hamp, skal han paa dette Pas antegne Dag og Tid herfor, for at Passet ikke skal blive misbrugt. Sj. R. 18, 408.

— Miss. til Frederik Urne. Karen Andersdatter har berettet, at hun har en Tiende paa Hven i Fæste, af hvilken hun aarlig skal give 4 Pd. Rug og 4 Pd. Byg til Hospitalet i Helsingør, men da det falder hende besværligt aarligt at føre denne Afgift over til Helsingør, har hun andraget om at faa disse 8 Pd. Korn omsat til en bestemt aarlig Pengeafgift. Han skal forhandle med hende og Forstanderne for Helsingørs Hospital om, hvad hun aarlig skal give for disse 8 Pd. Korn, eftersom det kan være rimeligt for begge Parter. Sj. T. 24, 274 b. Orig. i Landsark. i Kbhvn.

— Miss. til Hans Barnekov til Visschiul. Da han har berettet, at hans Søster Jomfru Mette Barnekov skylder nogle Penge bort, som er opskrevne, og at han ikke ved noget Raad til at tilvejebringe Penge i denne besværlige Tid, med mindre han maa sælge noget af hendes Gods, tillades det ham at sælge saa meget af hendes Gods, at hendes Gæld kan betaales deraf. Orig. i Hans Barnekovs Priv. Ark. Sk. T. 5, 376.

6. Maj (—). Søpas for Johan Cornelisen, Kaptejn paa Havhesten. Han skal begive sig fra København til Fli i Holland med Hertug Frederik, Kongens Søn. Naar denne ikke længere behøver ham, skal han begive sig under Jylland ved Ringkøbing, løbe fra og til langs Kysten og af yderste Flid søge at bemægtige sig Fjendens Skibe eller andre, som gør Fjenden Tilførsel. Sj. R. 18, 408 b.

— Miss. til Frants Rantzau, Statholder, om, at Kongen har tilskrevet¹ Borgemestre og Raad i København om Fuldførelsen af det nye Værk udenfor Vesterport til Byens For-

¹ 4. Maj 1629.

svar. Han skal paase, at Kontributionen til Værket ikke alene opkræves, men ogsaa anvendes dertil, saa at det saa snart som muligt kan blive fuldført. Sj. T. 24, 274 b¹.

6. Maj (Kbhvn.). Miss. til samtlige Rigsraader² om overfor Fru Daareteke von Brockdorff til Bredeborg, Hr. Gert Rantzaus Enke, at kavtionere for 14,000 Rdlr., som hun har laant Kongen til Rigets Fornødenhed. Sj. T. 24, 275. Orig. (til Hr. Christen Friis) i D. Kanc.

8. Maj (—). Aab. Brev, hvorved Pros Knudsen til Nørholm, Sekretær, der har faaet Befaling til at følge med Kongen inden og uden Riget faar en maanedlig Løn af 20 Rdlr. til 2 Heste fra dette Brevs Datum af, at betale af Rentemestrene. Sj. R. 18, 409.

— Søpas³ for N. N., Kongens Kaptejn, med en Jagt N. N. til Middelfart Sund. Han skal straks begive sig dertil, melde sig hos Hr. Jørgen Skeel til Soustrup, Rigets Marsk og Embedsmand paa Kalø Slot, og af denne faa Ordre om, hvor Jagten skal bruges. Sj. R. 18, 409.

— Miss. til Frants Rantzau, Statholder. Da Kongen har bestemt at lade slaa og mønte Rigsdalere, halve Rigsdalere, Ort og halve Ort i Christiania efter samme Skrot og Korn som andre tilsvarende Penge, fordi de Dalere af purt Sølv, som hidtil er møntede dér, eftergøres, idet der gives dem Tilsætning, og indføres i Riget, skal han lade alle de hidtil i Christiania slagne Dalere, som han kan faa fat paa, opveksle. Sj. T. 24, 276.

— Miss. til Aksel Urne Jørgensen. Da Johan Sparre til Bolmerødt, Sverrigs Riges Raad, har berettet, at hans afdøde Frues Moder Fru Tale, Johan Urne til Beltebergs Enke, agter at skifte sit Gods mellem sine Børn, og at hans Lejlighed ikke tilsteder ham at være saa længe udenfor Riget, skal Aksel Urne paatage sig Værgemaalet for Johan Sparres Børn og paase, at der paa Skiftet kun vederfares dem, hvad der er billigt og ret. J. T. 8, 182.

¹ Tr.: G. F. Lassen: Kbhvns. Befæstn. Hist. S. 133. ² De opregnes alle. ³ Underskrevet af Claus Daa og Frants Rantzau i Kongens Fraværelse.

8. Maj (Kronborg). Miss. til Fru Sophie Lindenov. Kongen har bevilget Borgerne i Bergen, da Byen var brændt, at de maatte faa Tømmer for 3000 Rdlr. til Reparation af deres Kirker. Hun skal med det første indsende Erklæring om, hvad hun ved om, hvorvidt Bergens Borgere har faaet dette Tømmer, og om de har betalt det. Sj. T. 24, 275 b.

— Oprejsningsbrev for Johan Sparre til Bolmerød, svensk Rigsraad, til, som om Sagen nylig var sket, at genoptage Sagen mod Frederik Parsberg til Harsted om nogle Bønder i Hvendts og andre deraf opstaaede Sager, da alle Johan Sparres Dokumenter, Breve og Domme, som han har erhvervet i denne Sag, er brændte ved en Ildebrand hos hans Befuldmægtigede Christen Paaske, der har ført Sagen paa hans Vegne. Sj. R. 18, 409 b.

10. Maj (—). Aab. Brev, hvorved det paalægges Jacob Ulfeldt til Bafvelse, Befalingsmand i Ringsted Kloster og Landsdommer i Sjælland, samt vedkommende Herredsfogder og Birkefogder, uden Modsigelse eller Forhaling at udfærdige Genparter under deres Haand og Segl af alle de Forsætter, Tingsvidner og Domme, som efter Dom- og Tingbøgerne er erhvervede af en af Parterne i den langvarige Trætte mellem Johan Sparre til Bolmerød, svensk Rigsraad, og Frederik Parsberg til Harsted om nogle Bønder i Hvendts og andre deraf opstaaede Sager. Disse har ikke kunnet tilendebringes, da Johan Sparres Breve, Domme og Dokumenter er brændt ved en Ildebrand hos hans Befuldmægtigede Christen Paaske. De skal udfærdige Genparterne, naar Johan Sparre eller hans Befuldmægtigede henvender sig til dem derom med dette aabne Brev. Det paalægges de Lensmænd, i hvis Len der findes nogen, som har Kendskab herom, at tilholde disse uden Modsigelse at vidne deres Sandhed til Tinge, naar de lovlig stævnes dertil, for at Sagen engang for alle kan komme til Ende. Sj. R. 18, 410 b.

— Bevilling for Jahan Hermandsen til mod en aarlig Leje at beholde den Kælder under Børsen ved Københavns Slot, som han har haft til Leje i nogle Aar. Sj. R. 18, 410. (Tr.: KD. III. 79).

— Miss. til Claus Daa, Frants Rantzau og flere andre Rigsraader. Da Kongen af England har ladet anholde om, at det maa tillades hans Undersaatter sikkert og frit at

sejle til Danzig for dér at indkræve deres udestaaende For-
dringer, har Kongen tilladt dette, saavidt det kan bevises, at
deres Tilgodehavender stammer fra Tiden før Udstedelsen af For-
budet mod Handel paa Danzig. De skal bevise dette for Brev-
modtagerne, hvorefter disse i Kongens Fraværelse skal give Or-
dinans herom. Dog skal de engelske Undersaatter betale den
Told og Rettighed, der er paalagt dem, som gør Fjenden Til-
førsel. Sj. T. 24, 276.

10. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hendrik Vind. Borgemestre
og Raad i Lybæk har berettet, at to af Kongens Orlogs-
skibe har været paa Trafven og dér har optaget de Fiske-
garn, som fandtes dér, og at de endnu har dem. Han skal
lade undersøge, hvem af Kongens Skibsfolk der har gjort dette,
lade Garnene og hvad de ellers har optaget tilbagelevere og lade
de skyldige tiltale og straffe. Gabriel Kruse til Hiuffleberg, Be-
falingsmand paa Roskildegård, har berettet, at to af Kongens
Kaptejner, ved Navn Ernst Pricker og Jacop Isebransen,
ikke har efterkommet en Ordinans, som han paa Kongens Vegne
har givet dem. Han skal straks sende de to Kaptejner til
København og sætte de to andre Kaptejner, som Kongen sender
ham, ombord paa førstnævntes Skibe. Sj. T. 24, 276 b.

— Miss. til Tage Thott Andersen. Da det berettes, at hans
Søstersøn Hans Lindenov, hvis Væрге han har været i nogen
Tid, nu er kommet til den Alder, at han efter Loven er sin
egen Væрге, skal han snarest overlevere Værgemaalet til
Hans Lindenov. Dog skal han paase, at denne ikke indgaar
noget Løfte eller afhænder noget Jordegods, førend han er fyldt
25 Aar, efter den derom udgange Forordning. Sk. T. 5,
376 b.

11. Maj (—). Instruktion¹ for Holger Rosenkrantz
til Frølinge, Befalingsmand paa Island, paa Rejsen til Island.
Han skal med Orlogsskibene Justitia og Trost, over hvilke han
skal være Admiral, konvojere de islandske Koffardiskibe til den
sydlige Del af Landet, hvor han skal gaa i Land og admini-
strere Retten og ellers forrette, hvad han har at bestille paa

¹ Underskrevet af Claus Daa og Frants Rantzau i Kongens Fra-
værelse.

Kongens Vegne. Han maa i de to Orlogsskibe indtage og føre til Island, hvad han agter at skibe dertil, og igen føre derfra, hvad han skal have derfra. Herfor skal han til Kongen erlægge en Sum Penge efter den Kontrakt, som han har sluttet med Frants Rantzau til Rantzausholm, Statholder i København og Befalingsmand i Dalum Kloster. Dernæst skal han befale sin Kaptejnlejtant Niels Honning, saa længe han selv er i Land, at holde Søen med de to Skibe og forholde sig efter de ham af Kongen medgivne Søpas samt fastsætte Dag, Tid og Sted, da han igen skal tage Holger Rosenkrantz ombord. Denne skal da atter overtage sin Admiralsbestilling og konvojere de islandske Koffardiskibe tilbage til København fra Island. Sj. R. 18, 411.

11. Maj (Kbhvn.). Søpas for Holger Rosenkrantz til Frøling, Befalingsmand paa Island, med Kongens Skib Justitia fra København til Island, hvor han skal forrette det, som Kongen har befalet ham. Sj. R. 18, 411 b.

— Søpas for Six Jacobsen, Kongens Skibskaptejn, med Kongens Skib Trost fra København til Island med Holger Rosenkrantz til Frølinge, Befalingsmand paa Island. Han skal rette sig efter, hvad Holger Rosenkrantz paa Kongens Vegne befaler ham. Sj. R. 18, 412.

— Miss. til Dr. Hans Reisner. Hvad denne Brevviserske Anne, Enke efter Hr. Ture¹ i Jøstrup, har andraget om, kan han se af hendes medfølgende Supplikation. Han skal lade Sagen undersøge og med det første indsende Erklæring derom til Kongen. Sj. T. 24, 277.

— Miss. til Frants Rantzau, Statholder. Kongen har eftergivet Hendrik Bremer og Johan Testman, forrige Husfogder paa Flensborg og Rendsborg Slotte, hver et Aars Husleje, 30 Dlr., af de Boliger, som de hidtil har haft i Kongens Silkeboder. Sj. T. 24, 277 b.

12. Maj (—). Forleningsbrev for Jost Høg til Gjørsløf, Hofmester for det kongelige og adelige Akademi paa Sorø, paa [Ærke]degnedømmet i Roskilde Domkirke, som Chri-

¹ Ture Mikkelsen, Sognepræst til Jydstrup, Ringsted H. Jvfr. ndfr. 7. Aug. 1629.

stoffer Urne til Aasmark, Statholder i Norge og Embedsmand paa Akershus, hidtil har haft i Værge, med Bønder, Senium, Option og Fællesgods, som Christoffer Urne som Dekanus har haft det. Skønt han ikke residerer ved Domkirken, skal det dog ikke formenes ham at være Kirkeværge, naar det efter Ordenen tilkommer ham som Dekanus i Kapitlet, men han skal indtil videre nyde alle de Privilegier, som Christoffer Urne har haft som Dekanus, da han opholder sig her i Landet og kan være til Stede i Kapitlet, naar der er noget synderligt at forrette. [Med Art. 1—2]. Sj. R. 18, 412 b.

12. Maj (Kbhvn.). Forleningsbrev for samme, fra 1. Maj 1629 at regne, paa det tiloversblevne Svenstrupgaards Lens Gods, som ikke er bortskiftet til Roskilde Kapitel. [Forleningsbrevet er enslydende med Forleningsbrevet af 31. Maj 1622, ændret ved Forleningsbrev af 19. April 1623, for Christoffer Urne til Aasmark, iøvrigt med Art. 10 og 16—19]. Sj. R. 18, 413.

— Miss. til Lensmændene¹ i Norge. Da Generalstaterne har berettet, at der i Norge lægges Hindringer i Vejen for Udførslen af Tømmer imod Kongens aabne Brev derom, skal de sørge for, at Tømmerudførslen fra deres Len ikke hindres, naar der betales den paabudte Told af Tømmeret. Sj. T. 24, 277 b.

— Aab. Brev om Tilbagekaldelse af Brevet om Ophevelse af Forbudet mod Fra- og Tilførsel paa Jylland, Holsten og de underliggende Provinser. Kongen har i December Maaned forrige Aar, for at bevise sine Naboer sin Affektion, ved trykte Patenter aabnet den standsede Fra- og Tilførsel paa sine Lande og andre af Fjenderne indtagne Steder, dog paa Betingelse af, at enhver skulde afholde sig fra al Tilførsel af Levnedsmidler, Proviant, Ammunition o. lign. til de nævnte Lande under Fortabelse af Skib og Gods og paa Betingelse af, at de af det øvrige Gods og Varer betalte den tilbørlige Told paa Elben i Fæstningen Glückstadt og i andre Havne, Strømme og Farvande til Kongens Udliggere, saa længe Krigen varede. Det berettes nu, at denne Tilladelse til Fra- og Tilførsel

¹ De opregnes alle. Datoen kan maaske læses som 11. Maj.

sel misbruges i adskillige Maader, idet en Del med Skib og Gods begiver sig til Jylland, Holsten og andetsteds og ikke lader sig visitere af Kongens Udliggere, og at en Del forføjer sig fra Kongens Lande med deres Skibe og det Gods, som de har tilforhandlet sig, hvorhen de lyster, men ikke melder sig paa Toldstederne eller i Havnene og endnu mindre erlægger den paalagte Told til Kongen. Paa Grund af dette Misbrug tilbagekalder Kongen herved Tilladelsen til Fra- og Tilførsel paa Jylland, Holsten og deres underliggende Provinser, undtagen Fraførslen langs ad Elben. J. R. 8, 191. K.

12. Maj (Kbhvn.). Miss. til Mogens Kaas og de andre Admiralitetsdommere, hvorved ovenstaaende aabne Brev kommunicerer dem. Dersom der for dem indbringes nogen, som har gjort Fra- eller Tilførsel paa Jylland, Holsten og de underliggende Provinser uden at være visiteret af Udliggerne og uden at have Bevis for Toldens Erlæggelse, skal de frakende dem Skib og Gods, da Kongen ingenlunde vil tilstede, at den velmente Tilladelse til Fra- og Tilførsel misbruges. Sj. T. 24, 278.

— Miss. til Frederik Urne. Det berettes, at Muren ved Stranden for Helsingør paa adskillige Steder er brøstfældig og især paa et Hjørne, hvor Fundamentet er bortskyllet og Hjørnerne ikke muret sammen. Han skal tilholde dem, der skal holde Muren ved Magt, at enhver af dem straks lader sin Del forfærdige og siden holder den ved Magt, som det sig bør. Hvis de ikke vil gøre det godvilligt, skal han lade dem tiltale derfor ved Retten. Men hvis Fundamentet paa det ene Sted er saaledes bortskyllet, at det ikke kan repareres uden stor Bekostning, og den, som det tilkommer at forfærdige det, ikke er i Stand til at bære denne Bekostning, skal hele Byen kontribuere dertil. Han skal have flittigt Indseende med, at dette straks udføres, da der ligger Magt derpaa. Sj. T. 24, 279.

13. Maj (Nyborg). Miss. til [Erik Bilde, Landsdommer paa Langeland]¹. Henrik Rantzau til N. har berettet, at han for nogle Aar siden har laant Adressaten nogle Penge, som til-

¹ Overskriften med Adressatens Navn mangler. Af et Miss. af 1. Maj 1630 til Erik Bilde om samme Gældssag ses dog, at Miss. maa være stilet til denne.

dels endnu ikke er tilbagebetalt. Han har for nogen Tid siden sendt sin Fuldmægtig Lorentz Prentz, Borger i Hamborg, til Adressaten, som har betalt denne en Del af Pengene og udstedt nye Breve for Resten med Henrik Rantzaus Samtykke. Disse Breve har nævnte Fuldmægtig beholdt og endnu ikke udleveret til Henrik Rantzau. Da Henrik Rantzau derfor frygter for, at nævnte Lorentz Prentz¹ ogsaa skal optage Resten af forskrevne Pengesum til Skade for Henrik Rantzau, og da det er billigt, at denne faar sine udlagte Penge igen, og ubilligt, at han ved nogen Praktiker skulde lide Skade for sin gode Vilje, befales det Adressaten alvorligt at beholde de Penge, som han efter Hovedbrevet skylder Henrik Rantzau, med Renterne hos sig, indtil Henrik Rantzau selv opskriver dem hos ham. Han maa hverken betale dem til Lorentz Prentz eller nogen anden, som paa dennes Vegne maatte kræve dem, men kun til Henrik Rantzau selv, naar denne kræver Pengene hos ham og fremlægger hans Breve. Dersom Adressaten trods denne Paamindelse handler anderledes i denne Sag, maa han selv lide Skade derfor. F. T. 4, 65 b.

14. Maj (Nyborg). Miss. til Hans Søfrensen af Aalborg. Niels Krag til Trudsholm, Generalzahlkommissarius, har paa egne og Viborg Domkirkes Kapitels Vegne berettet, at Hans Søfrensen skriftligt har forpligtet sig til til førstkommende Pinse-dag at erlægge 8000 Mark lybsk til Dirik von Ahlefeldt, Kommissarius paa Læsø, for Simon Jacobsen og Claus Jacobsen, Købmænd af Holland, og deres Skipper Johan Alberts, hvilke Penge de har udlovet som Bjærgeløn for deres fælles Skib og Gods, der er blevet bjærget under Læsø. Da Viborg Kapitel mener at være berettiget til disse Penge og vil gøre sine Krav mod Dirik von Ahlefeldt gældende ved Lov og Ret, skal Hans Søfrensen til det i Forskrivningen fastsatte Tidspunkt betale de omhandlede 8000 Mark lybsk til Hans Pedersen, Tolder i Helsingør, hvor de skal blive staaende in sequestro, indtil Sagen er bleven afgjort ved Lov og Ret mellem Viborg Kapitel og Dirik von Ahlefeldt. J. T. 8, 182 b.

— (**Ellensborg**). Søpas for Peder Galt til Tidselholt,

¹ F. T. har her og en Gang senere: Lorentz Pren.

Skibshøvedsmand. Han skal med Skibet Raphaël begive sig under Jylland, holde det gaaende dér langs Kysten og have flittigt Agt paa, hvem der kommer til og fra Fjenden, lade det være sig magtpaaliggende at bemægtige sig dem og ellers gøre dem al mulig Skade. Sj. R. 18, 414 b.

14. Maj (Ellensborg). Ligelydende Søpas for Jørgen Orning, Skibskaptejn paa Spes. Udt. i Sj. R. 18, 415.

— Miss. til Hr. Jørgen Skeel. Naar det gevorbne Folk, som er indkvarteret i Middelfart, drager bort, skal han dér og hvor det ellers gøres fornødent lægge Landfolket af Oberst Rosenkrantzes Regiment i Stedet. F. T. 4, 66.

— (Kbhvn.). Miss. til Holger Rosenkrantz, Jesper Friis og Falk Lykke, Oberster over Landfolket, om at holde deres underhavende Regimenter i Beredskab og nu straks anordne alting saaledes, at de kan være beredte til uden Forsømmelse at rykke bort, hvorhen det gøres fornødent, saasnart de faar Ordre derom. Sj. T. 24, 279 b.

15. Maj (—). Miss. til Mogens Kaas, Befalingsmand paa Københavns Slot. Han har tilforn¹ faaet Kongens Befaling om at tilholde Envold Rasmussen, Borgemester i Køge, og Claus thor Smede, Raadmand sammesteds, at entholde sig deres Sæde, indtil der ved Lov og Ret er truffet Afgørelse i Sagen imellem dem om de ærerørige Ord, som Claus thor Smede har brugt om Envold Rasmussen i et skriftligt Indlæg. Da Envold Rasmussen nu baade ved Byting og Landsting er frikendt for disse ærerørige Ord, maa han atter søge sit Sæde og herefter forvalte sin Bestilling som tilforn. Dersom Claus thor Smede vil appellere Dommen, skal dette ikke være Envold Rasmussen til Hinder i hans Bestilling, indtil Herredagen holdes, hvor Sagen da endelig kan afgøres. Sj. T. 24, 279 b.

— (Ellensborg). Miss. til Frederik Reedtz og Niels Trolle. De skal straks gøre sig færdige med deres Kompagnier og med disse forføje sig til Fyen, hvor de indtil videre skal forblive til Landets Forsvar. Sj. T. 24, 280.

— Miss. til de Rigsraader, der er til Stede i København.

¹ 27. Sept. 1628.

Naar Kongens to Skibskaptejner¹ fra Wismar, mod hvilke der er beordret Anklage, kommer hjem, skal de lade dem dømme af Admiralitetet og derefter lade Dommen eksekvere. Sj. T. 24, 280.

15. Maj (Ellensborg). Miss. til Jørgen Vind og Sten Beck. Reinholt Heidenstrup, Embedsmand paa Ørum Slot, har berettet, at hans forrige Skriver Niels Jensen endnu ikke har aflagt Regnskab for ham, men at han nu tilbyder at klarere sine Regnskaber. Naar Reinholt Heidenstrup henvender sig til dem om at faa disse Regnskaber reviderede, skal de tilforordne to dygtige Renteskrivere, der kan revidere Regnskaberne, saa at Niels Jensen kan klarere dem og Reinholt Heidenstrup komme til Endskaab med ham om dem. Sj. T. 24, 280 b.

16. Maj (Svendborg). Miss. til Frants Rantzau, Statholder, om straks og uden Forsømmelse at lade skaffe det fornødne Hø² til Odense og Ryegaard til Kongens derværende Artilleri-heste. Sj. T. 24, 280 b.

— Forleningsbrev for Arvingerne efter afdøde Fru Mette Hardenberg til Broløkke paa de Tiender, saa mange de begærer af dem, som ovennævnte deres Moder har haft i Fæste under alle hendes Sædegaarde, for sædvanligt Fæste og aarlig Afgift. F. R. 3, 426.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Nyborg. Kongen har befalet sin Staldmester at sende Kongens Rideheste og Vognheste over fra Korsør til Fyen, hvor de skulde være ankommet for nogle Dage siden. Kongen har med største Forundring erfaret, at dette endnu ikke er sket, og at Grunden hertil er den, at Nyborg Bys Færger ikke vil gaa over til Korsør, men overlader Arbejdet til de andre Færger alene, og naar disse kommer til Fyen, bliver de liggende dér, saa at Tiden gaar dermed og Kongens Befaling ikke efterkommes. Det befales dem derfor alvorligt straks uden Forsømmelse eller Undskyldning at sende alle Nyborg Bys Færger, som er i Stand til at overføre Heste, over til Korsør, fortsætte dermed og straks sende dem tilbage igen til Korsør, naar de er kommet hjem, indtil

¹ Ernst Pricker og Jakob Isebrandsen, jvfr. ovfr. 10. Maj 1629.

² Overskriften har: fra Dalum.

Kongens Heste og Vogne og hvad Kongen ellers har befalet at overføre, er fremkommet. F. T. 4, 66 b.

16. Maj (Svendborg). Miss. til Borgemestre og Raad i Svendborg. Kongen har bevilget, at de fordrevne Under-saatter fra Jylland og Holsten maa være forskaanede for al borgerlig og Bys Tyngde. Disse har nu klaget over, at de imod denne Benaadning tynges baade med Kontribution, Indkvartering, Vagthold og Skat. Adressaterne skal lade dem være fri for al saadan Tyngde og Paalæg, saa længe de ikke bruger stor Handel og Købmandskab, der kan være de andre af Borgerskabet til Fortrængsel. F. T. 4, 67.

17. Maj (Kbhvn.). Instruktion¹ for Hans Søfrensen, Kongens Skibskaptejn. Han skal straks begive sig til Nyminde ved Ringkøbing i Jylland med Jagten Kronen og gøre sin yderste Flid for at bemægtige sig en Jagt, som ligger dér og paa Kejserens Vegne oppebærer Told af de Varer, som udføres. Derefter skal han begive sig til Aalborg Fjord, og dersom han dér eller andetsteds under Jylland kan opspørge Skibe eller Skuder, som gør Fjenden Tilførsel eller fører Gods fra ham eller har noget for, som kan komme Kongen og Kongens Lande til Skade, skal han anvende sin største Flid paa at erobre dem og føre dem til København. Alle Skibe og Skuder, der tilhører Fjenden og som han antræffer, skal han søge at bemægtige sig eller skyde i Brand, for at de ikke skal komme Fjenden til Nytte. Sj. R. 18, 415.

— (**Paa Skildpadden**). Bestalling for M. Cort N.² som Kongens Livbarber i Stedet for M. Daniel Hogenwald. Han skal dagligt opvarte Kongen baade paa alle Rejser og Tog og naar Kongen ligger stille nogetsteds, med samme Løn, som M. Daniel Hogenwald har haft, fra Bestallingsdagen af, at betale af Rentemestrene. Sj. R. 18, 415 b.

— Miss. til Jørgen Seefeld. Han skal straks lade den Ammunition, der er i Forraad paa Samsø, sende til Nyborg

¹ I Kongens Fraværelse underskrevet af Claus Daa og Frants Rantzau. Ved de fleste aabne Breve i Sj. R. i det følgende, der er daterede København, er det bemærket, at de er underskrevet af disse i Kongens Fraværelse. ² Tom Plads til Efternavnet.

og levere til Morits Hermand von Eichhausen¹, Oberstløjtnant af Artilleriet, undtagen en Centner Krudt, som han skal levere Kaptejnen paa Samsø til Fordeling efter Fornødenhed til Landfolket til Landets Forsvar. Jørgen Seefeld skal om en Dag eller seks, saasnt som muligt, begive sig til Kongen, hvor denne er at træffe, og erfare dennes Vilje. Sj. T. 24, 281.

17. Maj (Paa Skildpadden). Miss. til Claus Daa og Hans Lindenov. Naar Jørgen Seefeld til Refs, Kommissarius paa Samsø, henvender sig til dem med sine Regnskaber over Indtægter og Udgifter paa Samsø, skal de revidere dem og give ham Kvitteing for dem. J. T. 8, 281.

— Miss. til Henning Valkendorf. Han skal overtage Hvervet som Proviantkommissarius i Fyen og i alle Maader lade sig være magtpaaliggende, at den Proviant, som er fornøden til dette Tog, udsendes i tilbørlig Tid, uddeles til Folket og ellers medsendes, saa at intet forsømmes derover. F. T. 4, 67.

18. Maj (Kærstrup). Miss.² til Frants Rantzau, Jacob Ulfeldt, Hr. Anders Bilde, Erik Bilde og Laurits Grubbe. De skal paa Kongens Vegne alvorligt befale alle de flygtede holstenske Adelsmænd, der nu opholder sig i Landet N., enten i Stæderne eller paa Landet, at de retter deres Lejlighed efter til førstkommende 5. Juni enten selv at møde personligt i Lybæk eller forordne nogen af deres Midte derhen, som kan behandle, hvad Kongens dertil deputerede Kommissarier maatte have at foreslaa dem vedrørende de forestaaende Fredsforhandlinger, da de ellers, hvis de ikke selv møder eller lader nogen møde for sig, uomgængeligt maa lade sig nøje med det, som bliver forhandlet og fastsat med dem, der kommer til Stede. Sj. T. 24, 281 b.

— Miss. til Rigsraaderne³ om at rette deres Lejlighed efter ufejlbarligt at møde førstkommende 29. Maj i København, da Kongen vil forhandle noget magtpaaliggende med dem angaaende de forestaaende Fredsforhandlinger. Sj. T. 24, 282.

¹ Morits Herman von Oynhausen, Artillerichef. ² Nedenfor er tilføjet: Brevene udkom til Sjælland, Skaane, Halland og Blekinge, Langeland, Falster, Lolland og Fyen. ³ De opregnes alle.

18. Maj (Nyborg). Miss. til Reinholt Heidenstrup. Han har tilforn¹ faaet Befaling til at tilendebringe Sagen mod hans forrige Skriver Niels Jensen, som han har anklaget for endnu ikke at have gjort Regnskab for sin Tjeneste. Da Niels Jensen nu har berettet, at han har tilbudt at gøre Adressaten Regnskab, men denne dog opholder Sagen og ikke vil tilendebringe den, befales det denne at tilendebringe den snarest. Kongen har befalet sine Rentemestre² at forordne to Renteskriverne, der skal gennemgaa disse Regnskaber og antegne Manglerne ved dem, saa at der kan vederfares baade Adressaten og Niels Jensen, hvad der er billigt og ret. J. T. 8, 183.

19. Maj (Svendborg). Miss. til Statholderen. Da Kongen har befalet sin Vognmester at sende 30 Heste til Dalum Kloster, skal han lade skaffe Underholdning til dem dér efter den Anordning, som Kongen har ladet gøre derom. Sj. T. 24, 282 b.

— Aab. Brev, hvorved det tillades Jomfru Alhed Brockenhuus at være sin egen Værge og selv forestaa og forsvare sit Gods, som det bedst kan være hende til Nytte. F. R. 3, 426 b.

20. Maj (Kbhvn.). Søpas for Samuel Koch, Skipper, af Nykastel i England. Han skal med sit Skib Samuel straks begive sig herfra til Vestersøen under Island og andetsteds, hvor Kronens Strømme strækker sig, og holde Strømmene rene, for at Kongens Undersaatter eller andre søfarende paa deres Rejser, Handel og Vandel ikke skal overfaldes og udplyndres af Sørøvere, Fribyttere og andre modvillige. Dersom han erfarer, at nogen overfalder Kongens Undersaatter eller søfarende paa Kongens og Kronens Strømme, skal han søge at bemægtige sig dem og føre dem til København. Sj. R. 18, 416.

21. Maj (—). Instruktion for Laurits Oddevald, Kongens Skibskaptejn. Han skal straks, naar Vinden føjer sig, med Galejen Krokodillen konvojere en Del Skuder fra København til Svendborg og paase, at alle Skuderne kommer dertil. Naar han ankommer til Svendborg, skal han modtage videre Ordre af Hr. Mogens Skeel til Soustrup, Danmarks Riges

¹ 20. Marts 1629.

² 15. Maj 1629.

Marsk, og Mogens Kaas til Støfringgaard, Befalingsmænd paa Kalø Slot og Mariager Kloster. Sj. R. 18, 416 b.

21. Maj (Kbhvn.). Miss. til Didrik von Ahlefeldt. Disse Brevvisere Ofve Søfrensen og Laurits Christensen har berettet, at de for nogen Tid siden flygtede fra Vendsyssel og vilde begive sig til Norge. Undervejs ved Herdtsholmb blev de af de paa Læsø liggende Soldater berøvet det Gods, som de og deres Stalbrødre havde reddet fra Fjenden, som han kan se af medfølgende Supplikation. Han skal tilholde de Soldater, som har plyndret de nævnte Undersaatter, uden Ophold at tilbagegive disse det Gods og de Penge, som de har frataget dem. J. T. 8, 182.

— (**Hovedkvarteret paa Øen¹ i Maschen**). Miss. til Jacob Ulfeldt. Denne Supplikant Peiter Lorentzen af Flensborg har berettet, at nogle af hans Venner i Aabenraa sidste Vinter har tilsendt ham en Baad med noget af hans Gods, som han havde nedsat hos dem. Denne Baad strandede paa Fru Sitsel Høg til Fiellebrous Forstrand, og skønt han har begæret at faa sit Gods udleveret for en rimelig Bjærgeløn, forholdes det ham, som det kan ses af hans medfølgende Supplikation. Jacop Ulfeldt skal hjælpe ham til Rette, saavidt Lov og Ret medfører, saa han ikke med Billighed kan beklage sig derover. F. T. 4, 67 b.

23. Maj (—). Søpas for Hans Køndig, Kongens Vinskænk, eller hans Fuldmægtige til paa den N. N., Indvaaner i Kappelen i Holsten, tilhørende Skude, som han har fragtet, at udføre en Del Vin og Rostocker Øl fra København til Kongens Hær, hvor han agter at forhandle det. Han skal være forpligtet til at sælge det til et billigt Køb, som det kan købes for i København. Sj. R. 18, 417.

— Søpas for N. N., Indvaaner i Capellen i Holsten, til herefter, hvor og naar det lyster ham, at sejle med sin Skude paa Danmark med hvad Varer han kan have at føre dertil, og til igen at udføre derfra, hvad han kan tilforhandle sig. J. R. 8, 192².

24. Maj (—). Miss. til Statholderen om med det første og

¹ Herregaarden Ø i Angel.

² Udenfor er skrevet: Verner Parsbergs Skrift.

i Tide at lade eftersende mere Proviant til Hærens Fornødenhed, da der intet er at faa dér. Endvidere skal han sende et Anker dertil til Prammen Skildpadden i Stødet for det store Anker, som den har redet i Stykker. Sj. T. 24, 282 b.

24. Maj (Hovedkvarteret paa Øen i Maschen). Miss. til Jacob Ulfeldt om at skaffe Kaptejnen paa nærværende Pram Skildpadden Proviant for en Maanedstid til hans Folk og om at gøre sig al mulig Flid for at skaffe ham et Anker dér i Byen [Nyborg] eller fra en af de andre Købstæder, hvor det er at faa, saa at Prammen uden Forsømmelse kan komme tilbage igen. Ligeledes skal han straks skaffe Vognmesteren for Artilleriet Havre for 14 Dage til 30 Heste til Rejsens Fornødenhed. F. T. 4, 68.

26. Maj (—). Søpas for Peiter Lorendtsen, Indvaaner i Flensborg, til fra Ærø at udføre til Kongens Feltlejr, hvad han tilforhandler sig paa Ærø. J. R. 8, 192 b.

— (Kbhvn.). Miss. til Rektor og Professorer ved Universitetet i København. De har tilforn¹ faaet Kongens Befaling til at stævne Mads Rafn og hans Hustru for sig og efter Undersøgelse af Sagen indsende Erklæring om denne, hvilket endnu ikke er sket, idet de har paaberaabt sig, at hun vilde føre yderligere Vidnesbyrd. Da hun nu har ført disse Vidnesbyrd, skal de atter stævne Mads Rafn og hans Hustru for sig, undersøge de nævnte Vidnesbyrd og indsende skriftlig Betænkning derom til Kancelliet. Sj. T. 24, 282 b. Orig. i Konsistoriets Arkiv Pk. 183².

27. Maj (—). Miss. til Lensmændene³ i Danmark og Norge undtagen Jylland. Det berettes, at de to sidste Terminer af Pengeskatterne endnu ikke helt er fremkomne fra deres Len. Da Kongen venter at kunne slutte Overenskomst med Kejseren og derfor anser det for raadsomt at aftakke sit Krigsfolk, hvor-til der behøves en anselig Sum Penge, skal de straks med største Flid indfordre, hvad der i deres Len resterer baade af de to sidste Terminer af Pengeskatten og af alle andre paa- budte Skatter, og uden Forhaling levere dem paa de befalede

¹ 24. Jan. 1629.

² Tr.: Dsk. Mag. 5. R. I. 141.

³ De opregnes

alle med deres Len.

Steder, da der ligger baade Kongen og Undersaatterne stor Magt paa, at Krigsfolket aftakkes snart. (I de norske Breve blev yderligere tilføjet følgende:) Endvidere skal de straks til Rentekammeret indsende de Kirkepenge, som de efter Kongens forrige Befaling¹ har tilvejebragt eller kan tilvejebringe, for hvilke de paa Kirkernes Vegne skal faa nøjagtig Forsikring, baade for Hovedstolen og for Renten. Sj. T. 24, 283. Orig. (meget beskadiget, til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

27. Maj (Kbhvn.). Lignende Miss. til Kapitlerne i Danmark og Norge. Sj. T. 24, 283 b.

— Lignende Miss. til Bisperne i Danmark og Norge. Sj. T. 24, 284.

— (**Hovedkvarteret paa Øen i Maschen**). Miss. til Hans Rikartsen om, saasart som Vinden føjer sig, straks at sende det Gevær, som Jacob Baltdatsar von Slammersdorf, Generalvagtmeister og Oberst, har leveret ham, her over til Morits Herman von Einhausen. F. T. 4, 68.

28. Maj (—). Miss. til Hr. Jørgen Skeel. Han skal lade optage en Fortegnelse over al den Proviant, som er bleven kontribueret af Undersaatterne paa Fyen og ellers findes i Forraad dér, og som det er befalet at udskibe til Hærens Fornødenhed paa dette Tog, med Angivelse af, hvor meget der allerede er udskibet, hvad der endnu er i Behold og hvor det findes, og sende samme Designation til Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard, for at denne kan vide at rette sig efter den, da Kongen har befalet ham at have Tilsyn med, at Provianten fremsendes i Tide. F. T. 4, 68 b.

— Miss. til Henning Valkendorf. Kongen har befalet Hr. Jørgen Skeel til Sostrup, Rigens Marsk, Embedsmand paa Kalø Slot, at lade forfatte en Designation over al den Proviant, som er blevet kontribueret paa Fyen og ellers er i Forraad dér, og som skal sendes til Hærens Fornødenhed paa dette Tog. Designationen skal angive, hvad der allerede er sendt, hvad der endnu er i Behold, og hvor det findes, og skal sendes til ham. Han skal forlange Designationen af Hr. Jørgen Skeel og siden med al mulig Flid lade Provianten udskibe og velforvaret sende

¹ 2. Jan. 1628.

til Hovedkvarteret med en Genpart af Designationen til Jørgen Seefeld til Refs, Kommissarius. F. T. 4, 68 b.

28. Maj (Kbhvn.). Miss. til Erik Rosenkrantz. Madts Raufn, Raadmand i Køge, har berettet, at hans Hustru Ane Hansdatter ved Københavns Byting har ført nogle Vidnesbyrd, og at et af Vidnerne, ved Navn Laurits Jensen Hadbierg, har vidnet, at han har set, at Madts Raufn Paaskeaften sidstforleden i sit eget Bislag har begaaet Hor og skammelig Gerning med en Tjenestepige. Madts Raufn mener, at denne Laurits Jensen Hadbierg ikke har været i Køge paa de Tider, og agter med mange Godtfolk, som er fordrevne fra Jylland, og som holder Hus i Halmstad, at bevise, at han enten har været i Halmstad eller paa Vandet paa Rejse fra Samsø til Halmstad. Han har derfor stævnet en Del af de fordrevne, som nu bor i Halmstad, og som han mener er vidende om, hvor Laurits Jensen Hadbierg var paa de nævnte Tider, for Bytinget i Halmstad, for at de kan vidne, hvad der er dem vitterligt derom. Endvidere har Madts Raufn meddelt, at han har givet Ane Hansdatter og andre interesserede Varsel om at møde til Halmstad Byting førstkomende 6. Juli til Optagelsen af nævnte Vidnesbyrd, om de har noget at svare dertil, og at han ligeledes har givet de nævnte fordrevne, der holder Hus og Disk i Halmstad, samme Varsel. Erik Rosenkrantz skal tilholde de nævnte fordrevne, hvis de er lovligt stævnet og kaldet, at de ved deres Ed til Tinge til forskrevne Tid bekender, hvad Viden de har om, hvor Laurits Hadbierg har været nævnte Paaskeaften, med mindre de har anden Undskyldning at fremføre. Sk. T. 5, 376 b¹.

29. Maj (—). Instruktion for Haagen Jensen, Kongens Skibskaptejn. Han skal straks med den ham tilfordnede Pinke begive sig til Bæltet og derfra til det Sted, hvor Kongens Jagt Vildsvinet befinder sig. Her skal han fængsle Kaptejnen paa Vildsvinet og sende ham velforvaret til København, medens han selv skal blive som Kaptejn paa Vildsvinet. Dersom Jagten ligger i Flaaden, skal han tage videre Ordre af Kongens Admiral; dersom den ligger under Fyen, skal han

¹ Tr.: Dsk. Mag. 5. R. I. 142.

indhente Ordre hos Hr. Jørgen Skeel til Soustrup, Danmarks Riges Marsk og Befalingsmand paa Kalø Slot. Sj. R. 18, 417.

29. Maj (Kbhvn.). Miss. til Borker Rud og Christoffer Stensen. Niels Lauridsen, Borgemester i Saksøbing, har berettet, at der er opstaaet Trætte imellem ham paa den ene Side og Raadmændene sammesteds paa den anden Side om Byens Jorder, Ejendom, Regnskaber og andet. Der gives Adressaterne Befaling og Fuldmagt til med det første at stævne Parterne for sig og dømme imellem dem om alle de tvistige Punkter vedrørende Saksøbing. Dersom Christoffer Urne til Aarsmark, Statholder i Norge og Embedsmand paa Aggershus, agter at tiltale nogen af Raadmændene eller Borgerne sammesteds og begærer Stævning hos Adressaterne, skal de meddele ham deres Stævning og ligeledes dømme i disse Sager, da hans Lejlighed nu ikke er saaledes, at han kan indlade sig i ordentlig Proces med dem. Hvad de dømmer i de nævnte to Poster, skal de give Parterne beskrevet. Sm. T. 6, 314.

30. Maj (—). Instruktion for Jahan Thisen, Kaptejn paa Galejen St. Oluf. Han skal straks med Galejen begive sig til Flaaden, som ligger for Wismar, og siden derfra til Ruden og tage Vare paa, at Kongens Tolder dér ikke lider Overlast. Sj. R. 18, 417 b.

— (Hovedkvarteret paa Øen i Angeln). Miss. til Hendrik Vind. Han skal sende Flaaden til København og selv med Hummeren forføje sig til Kongen af Sverrig, hvor denne er at træffe, overrække ham medfølgende Skrivelser fra Kongen og ellers forholde sig efter Kongens hosfølgende Haandskrivelse. Sj. T. 24, 285.

31. Maj (—). Aab. Brev til Undersaatterne i Jylland om Freden mellem Kongen og Kejseren og om ikke at forulæmpe de kejserlige Tropper under deres Afmarsch. J. R. 8, 192. (Tr.: CCD. IV. 480).

1. Juni (—). Aab. Brev om, at Indbyggerne i Fyrstendømmerne Slesvig og Holsten herefter igen maa handle frit og uhindret i Danmark og underliggende Provinser. J. R. 8, 193. (Tr.: CCD. IV. 480).

— Miss. til alle Lensmændene¹ paa Sjælland og Møen.

¹ De opgænes alle med deres Len.

Efterat der er givet Befaling til at aftakke Landofficererne i deres Len, skal Lensmændene affordre Landfolket deres Gevær og Ammunition, ophænge Geværet paa bekvemme Steder i Kirkerne og indtil videre forvare Ammunitionen. D. Kanc. Uindf. Conc. til sjæll. Miss.

1. Juni (Hovedkvarteret paa Øen i Angeln). Miss. til Christoffer Urne [Statholder i Norge]. Det berettes, at Under-saatterne i Norge kun med Besvær kan yde de almindelige paa-budte Skatter og den Kontribution, der er paalagt dem til Underholdning af Landofficererne. For at de almindelige Skatter desto bedre kan opbringes, skal han anordne, at alle Officererne over Landfolket i Norge straks aftakkes, da Riget har mere Besvær end Gavn af dem. Sm. T. 6, 315¹.

— Miss. til Frants Rantzau. Da en Del af Menigheden i Gulbrandsdalen i Norge er meget uvillig med at betale den sidste, almindelige Skat og agter at sende nogle af deres Midte til København for at søge om Lettelse i Skatten, skal han, naar disse ankommer, indtil videre lade dem forvare i Taarnet. Han skal lade Officererne over Landfolket i Sjælland aftakke. Lensmændene i Sjælland har faaet Befaling til at forvare Landfolkets Gevær og Ammunition i Kirkerne. D. Kanc. Uindf. Conc. til Sjæll. Miss.

3. Juni (—). Miss. til Niels Krag. Han skal straks forføje sig til Kongen og medtage alle de Penge, som han har kunnet samle sammen. Ligeledes skal han tage med sig de 5000 Dlr., som han skulde have sendt til Fyen med en af sine Mønsterskrivere, men som denne endnu ikke er fremkommet med. D. Kanc. Uindf. Conc. til Sjæll. Miss.

4. Juni (Kbhvn.). Søpas for Jahan Folckers, Kaptejn paa Galejen Samson. Han skal med Visitør Diderik Hessel begive sig til Norge, hvor han skal blive med Visitøren en, to eller tre Maaneder, eftersom denne har at forrette dér paa Kongens Vegne. Sj. R. 18, 418.

— Miss. til en Del Lensmænd i Skaane og Sjælland om med det første at sende det Ved, som de efter deres Forle-ningsbrev skulde have leveret for det forrige Aar, og hvormed

¹ Tr.: Saml. til det norske Folks Sprog og Hist. III. S. 412 f.

de resterer, og det Ved, som de skal levere i indeværende Aar, til København. — Hr. Jens Sparre (Bahus), Mogens Gyldenstjerne (Varberg), Erik Rosenkrantz (Halmstad), Tage Thott Andersen (Laholm), Tage Thott Otsen (Sølvitsborg), Malte Juel (Christianopel), Christen Thomisen (Helsingborg), Sigvord Urne (Malmøhus), Mogens Kaas til Frøstrup (Baastad), Frederik Urne (Kronborg), Palle Rosenkrantz (Vordingborg), Ernst Normand (Antvorskov), Hans Lindenov (Kalundborg) og Peder Basse (Møen). D. Kanc. Uindf. Konc. til Sjæll. Miss.

5. Juni (Hovedkvarteret paa Øen i Angeln). Miss. til Knud Gyldenstjerne. Da der med det første skal foretages Skifte mellem Fru Birrette Gyldenstjerne, Aksel Urne til Rygaards Enke, og hendes Medarvinger efter deres afdøde Moder Fru Mette Hardenberg til Skovsboe, skal han paatage sig Værgemaalet for Fru Birrette Gyldenstjerne, medens Skiftet staar paa, og i alle Maader ramme hendes Gavn og Bedste. J. T. 8, 183 b¹.

— Ligelydende Miss. til Henning Valkendorf, for at Fru Birrette Gyldenstjerne, hvis Knud Gyldenstjerne ikke kunde komme paa Grund af Sygdom, kunde levere Henning Valkendorf dette, for at Skiftet ikke skulde blive spildt. Udt. i J. T. 8, 183 b.

— Miss. til Frederik Reedtz om ikke at udføre den Befaling, som han tilforn har faaet om at rykke over til Fyen med sit Kompagni, men lade Folket rejse hjem igen. D. Kanc. Uindf. Konc. til Sjæll. Miss.

— Ligelydende Miss. til Niels Trolle. Udt. i D. Kanc. Uindf. Konc. til Sjæll. Miss.

7. Juni (Kærstrup). Miss. til Hr. Jørgen Skeel og Niels Krag. Kongen har ladet de skotske Regimenter under de fire Kaptejner Lindesay, Burck, Sinclaer og Traffert, som han har haft med sig paa dette Tog, reducere. Officererne af de reformerede Kompagnier vil ikke igen tage Tjeneste, men begærer deres Afsked og har afsendt deres nærværende Major, for at han paa deres og de syge og kasserede Soldaters Vegne efter hosliggende Fortegnelser skal modtage, hvad der tilkommer dem. Efter Kongens Mening kan det ikke være meget, da de siden

¹ Udenfor er skrevet: Verner Parsbergs Skrift.

den sidste Afregning med dem enten har haft frit Kvarter eller har faaet ugentlig Løn. Adressaterne skal lade gøre Afregning med forskrevne Major for, hvad der resterer til dem alle, om der kan være noget, betale ham det eller give ham Restsedler og Anvisninger paa, hvor de nu eller i Fremtiden kan fordrø deres Penge, for at de des snarere kan komme bort fra Riget. De skal tage en Revers af ham for, at der er klargjort med ham paa alles Vegne, og for hvad han har faaet. Derefter skal de sende ham til København til Frandts Rantzau til Rantzauholm, Statholder, som har faaet Befaling til at skaffe Mandskabet Skibe, hvormed det kan komme bort. F. T. 4, 69.

7. Juni (Kærstrup). Miss. til Frants Rantzau. Kongen har ladet en Del af de skotske Kompagnier under Oberst Makayes Regiment reducere og befalet Hr. Jørgen Skeel til Soustrup, Rigens Marsk, og Niels Krag til Trudsholm, Zahlmester, at gøre Afregning med Majoren over nævnte Regiment paa hans egne, de reformerede Officerers og de udmønstrede og syge Soldaters Vegne efter hosfølgende Fortegnelse. Kongen har befalet de nævnte Officerer og Soldater at sejle til København og dér afvente hans Ankomst. Naar Soldaterne ankommer, skal han lade dem indkvartere med nødtørftigt Øl og Mad, indtil Majoren ankommer og de faar deres Afregning af Hr. Jørgen Skeel og Niels Krag. Han skal endvidere lade Skibe af deres egen Nation, som kommer fra Danzig og andetsteds fra, anholde, indtage Soldaterne og føre dem ud af Riget, og lade deres Pas udfærdige i Kancelliet. Nogle af Soldaterne under Kaptejn Styrve (som for kort Tid siden er død i København), omtrent 70 eller 80, har været paa Skibene, som har ligget for Weseren. Kongen har forordnet, at de skal være under Kaptejn Lindesey med 50 af hans eget Kompagni, som ogsaa har været samme steds. Han skal lade dem forlægge andetsteds hen, saa at de ikke kommer blandt de aftakkede og rejser bort med dem, og paase, at ingen anden kommer med disse end de 144, som er aftakkede. D. Kanc. Uindf. Konc. til Sjæll. Miss.

9. Juni (—). Miss. til samme. Da der paa Kronens Huse og Slotte endnu er en Del fangne Soldater af de kejserlige, skal han lade disse opsørge og straks lade dem løsgive, sende ud af Riget og landsætte paa den tyske Side. D. Kanc. Uindf. Konc. til Sjæll. Miss.

9. Juni (Kærstrup). Miss. til Jacob Ulfeldt til Urup om at lade forfærdige et halvt hundrede Jernnagler. Udt. i F. T. 4, 69 b.

— (Kbhvn.). Miss.¹ til Henning Valkendorf. Da der med det første skal foretages Skifte efter afdøde Fru Mette Hardenberg til Skoufsboe, skal han, hvis Knud Gyldenstjerne til Tim, Embedsmand paa Hald Slot, som er Væрге for Fru Birgette Gyldenstjerne til Rygaard, Aksel Urnes Enke, for Svagheds eller andet lovligt Forfalds Skyld ikke kan møde paa Skiftet, rette sig efter at møde paa Skiftet, paatage sig Værgemaaliet for Fru Birgette Gyldenstjerne og paase, at der kun vederfares hende, hvad der er billigt og ret. F. T. 4, 69 b.

10. Juni (—). Søpas for Villom Evertsen, Kaptejn paa Jagten N. N. Han skal straks begive sig til Stockholm i Sverrig, overlevere Erik Krabbe til Veibyvad, Agent i Stockholm, den ham medgivne Skrivelse til Kongen af Sverrig og derefter igen forføje sig tilbage. Sj. R. 18, 418.

11. Juni (Kærstrup). Miss. til Ventsel Rotkirk. Han skal til Hr. Albret Skeel til Fussingø, Lensmand paa Riberhus, anordne en Eskorte paa 20 Ryttere af Hoffanen med en Officer, som skal have Kommandoen over den. Eskorten skal være i Slesvig den 15. Juni førstkommende og siden ledsage ham derfra og ind i Jylland, saa vidt han begærer. D. Kanç. Uindf. Konc. til Sjæll. Miss.

12. Juni (—). Miss. til Hr. Jørgen Skeel, Mogens Kaas og Nels Krag. Kongen har befalet Baltasar Jacob von Schlammerstorf, Generalvagtmeister og bestalter Oberst, med det første at møde for dem i Odense. Naar han kommer dertil, skal de gøre Afregning med ham saavel for hans egen Person som for hans underhavende Regimentsofficerer og Knægte. De skal paase, at det, som han eller de har oppebaaret af deres Besolding eller har faaet hos Undersaatterne, hvor de har haft Garnison, eller hvad de maatte være skyldige, afkortes i deres Afregning, akkordere med ham om Tid og Termin for Betalingen af det øvrige og lade forfærdige Restseddel til ham, hans

¹ Underskrevet af Hans Lindenov og Frants Rantzau.

Officerer og Knægte herpaa, eftersom de akkorderer med ham, og tilstille Kongen denne Restseddel. F. T. 4, 70.

12. Juni (Kærstrup). Miss. til Jacob Ulfeldt. Da Johan Friis til Løgtvedt har begæret 6 Gaarde i Stenstrup By og Sogn og 1 Gaard i Lunde By og Sogn, alle i Sunds Herred i Fyen, til Mageskifte for 3 Gaarde i Oere¹ By og Sogn og 2 Gaarde i Øxendrup By og Sogn, alle i Gudme Herred i Fyen, skal han besigte dette Gods og til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. F. T. 4, 70.

— Miss. til Hr. Jørgen Skeel. Han skal straks aftakke Landofficererne paa Fyen og anordne, at Landfolkets Gevær og Ammunition leveres paa bekvemme Steder til god Forvaring i Kirkerne. Ligeledes skal han aftakke de fremmede og gevorbne Folk, som Tønne Friis til Hesselager, Befalingsmand paa Stiernholm Gaard, og Anders Bilde til Damsboe, Ritmester, kan have under deres Kompagni. J. T. 8, 183 b.

— Aab. Brev om Forbud mod Udførsel af Korn eller andre Viktualier fra Jylland. J. R. 8, 193. (Tr.: CCD. IV. 480 f.).

— Miss. til Hr. Albrekt Skeel om at lade medfølgende aabne Brev om Forbud mod Udførsel af Korn, Øksne og Proviant fra Jylland offentliggøre og forkynde paa Toldstederne og overalt, hvor det gøres fornødent, og lade dets Overholdelse alvorligt paase. J. T. 8, 184.

13. Juni (Kbhvn.). Miss. til Mads Kofoed. Madts² Saltzbrun, der en Tid lang har tjent Kongen som Kaptejn, har berettet, at han snarest agter at føre nogle Vidnesbyrd om noget af sit Gods, der forholdes ham paa Bornholm. Naar Madts Saltzbrun indstævner Vidnerne for Mads Kofoed, skal denne uden Ophold dømme i Sagen. Sk. T. 5, 377.

— Miss. til Knud Gyldenstjerne. Da der med det første skal foretages Skifte efter afdøde Fru Mette Hardenberg til Skoufsboe, skal han paatage sig Værgemaalet for Fru Bir-

¹ Oure S. ² Fejlskrift for: Max. Jvfr. ovfr. Miss. af 2. Maj 1628 til Holger Rosenkrantz.

rete Gyldenstjerne til Rygaard, medens Skiftet staar paa, og paaase, at der kun vederfares hende og hendes Barn, hvad der er billigt og ret. Hvis han af nogen vigtig Aarsag ikke kan møde til den fastsatte Tid, skal han meddele Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand i St. Hans Kloster, det, for at denne kan overtage Værgemaalet. J. T. 8, 184.

14. Juni (Kørstrup). Miss. til Henning Valkendorf og Dr. Hans Mikkelsen. Hørerne i Odense Skole har berettet, at Kronens Part af Vissenberge Korntiende, som er perpetueret til deres Løn, af nogle af deres Formænd er bortfæstet til Hr. Laurits¹ i Fulevig² til Skade for dem og deres Efterkommere, som det kan ses af deres hosføjede Supplikation. Adressaterne skal undersøge Sagen og hjælpe Hørerne til Rette, saavidt det er billigt og ret, saa at de faar, hvad der er perpetueret til deres Pension. F. T. 4, 70 b.

— Miss. til nogle Lensmænd paa Fyen om indtil videre at underholde N.³ af Kongens Postvognshestene, som tilsendes dem, paa Lenet og skaffe N.³ Personer, som fremfører dem og skal tage Vare paa Hestene, nødtørftigt Øl og Mad, hvilket de skal føre til Regnskab. — Jacob Ulfeldt [Nyborg], Jørgen Brahe [Hagenskov] og Frants Rantzau [Dalum Kloster] hver 20 Heste og 3 Personer, Gregers Krabbe [Hindsgavl] og Eiler Qvitzov [Rugaard] hver 10 Heste og 2 Personer, Henning Valkendorf [Odensegaard] 16 Heste og 2 Personer. F. T. 4, 71.

— Miss. til Christoffer Urne. Da han har andraget om Tilladelse til endnu at blive nogen Tid i Danmark, indtil han har klareret sine Regnskaber og forrettet sine andre Ærender, tillades det ham at blive her endnu i 14 Dage, dog paa Betingelse af, at han sørger for, at der i denne Tid ikke forsømmes noget, hverken i Lenet [Aggershus] eller i Byen [Oslo] som Følge af hans Fraværelse. Sm. T. 6, 316.

15. Juni (—). Miss. til Marquart Bilde til Hvidkilde og Johan Friis til Løgtved. De har tilforn⁴ faaet Befaling til at være til Stede, naar der skulde holdes Skifte mellem Fru Maren

¹ Laurits Andersen, Sognepræst til Vissenbjerg S. Odense H. ² F. T. har ved en Fejlskrift: Julevig. ³ F. T. har ni Heste og ni Personer, formentlig Fejlskrift for N. Heste og N. Personer. ⁴ 28. Aug. 1628.

Brockenhuus, Jørgen Aschersleben til Jerstrups Enke, og hendes Børn, Mouridts og Anders Aschersleben og disses Søstre med deres Værger efter deres Husbonde og Fader Jørgen Aschersleben. Da dette Skifte efter Børnenes Supplikation til Kansleren endnu ikke er sluttet, til største Skade for Børnene, gives der Adressaterne Befaling og Fuldmagt til med det allerførste at stævne alle ovennævnte for sig til bestemt Tid og Sted og afgøre alle Stridighederne vedkommende Skiftet ved Dom, saa at Skiftet endelig kan blive sluttet og enhver kan vide, hvad der tilkommer ham af Arven. Deres Afgørelse skal de give Parterne beskrevet. F. R. 3, 426 b.

15. Juni (Kærstrup). Miss. til Fru Maren Brockenhuus. Det berettes, at den langvarige Trætte, som i nogle Aar har været imellem hende og hendes Børn om Skiftet af det efterladte Gods og Arven efter hendes Husbonde og deres Fader [Jørgen Aschersleben], endnu ikke er tilendebragt, uanset at Kongen har udstedt adskillige Befalinger til gode Mænd om at være til Stede paa Skiftet og bilægge Stridighederne i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom, hvilket efter Børnenes Supplikationer har været til ikke ringe Skade for disse. Da Kongen som en kristen Øvrighed bør og vil hjælpe enhver klagende til Rette, har Kongen igen befalet Marquart Bilde til Hvidkilde og Johan Friis til Løgtved at stævne hende og hendes Børn for sig til bestemt Tid og Sted og ved endelig Dom afgøre alle Stridighederne mellem dem om nævnte Skifte. Naar hun indstævnes af bemeldte Kommissarier, skal hun møde uden Undskyldning, afslutte Skiftet med sine Børn, saa de endelig kan komme til Ende dermed og faa Raadighed over det, som med Rette tilkommer dem efter deres Fader, og ikke tage nogen Forømmelse, saafremt hun ikke vil staa dem tilbørlig til Rette derfor, hvis hun endnu sidder denne Kongens alvorlige Paamdelse og Befaling overhørig. F. T. 4, 71.

16. Juni (—). Miss. til Borgemestre og Raad i Nyborg om at lade Fru Elline Marsvin til Ellensborg faa Skuder til at føre Tømmer imellem Ellensborg og Taasinge. Udt. i F. T. 4, 71 b.

— Ligelydende Miss. til Borgemestre og Raad i Svendborg. Udt. i F. T. 4, 71 b.

— Miss. til Lauridts Grubbe til Gammelgaard, Befalings-

mand i Halsted Kloster, og Borkard Rud til Sæbygaard. Da Christoffer Urne til Aasmark, Statholder i Norge og Embedsmand paa Aggershus Slot, har begæret 11 Gaarde i Hundsebye By og Sogn, 1 Gaard i Kragevig i Vogensted¹ Sogn, alle i Aalholms Len, og 2 Gaarde i Raaøe² i Haaslund Sogn i Halsted Klosters Len i Lolland, hvilket altsammen er Selvejerbondegods undtagen Gaarden i Kragevig og de 2 Gaarde i Raaøe, til Mageskifte for 1 Gaard i Pugerup By i Fuglse Herred, 4 Gaarde i Ugestrup³ i Slemminge Sogn, 1 Gaard⁴ i Hielmb, alle i Musse Herred, i Aalholms Len, og 1 Gaard⁴ i Brandisløf i Nørre Herred i Halsted Klosters Len i Lolland, skal de besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Sm. T. 6, 316.

17. Juni (Kærstrup). Miss. til N. N. Claus Brockenhuus til Broeholmb, Landsdommer i Fyen, har berettet, at der undertiden forefalder Sager, i hvilke han selv er interesseret. Da han ikke kan være Dommer i sine egne Sager, skal N. N., naar saadanne Sager foretages og han underrettes derom af Claus Brockenhuus, sidde i Landsdommers Sted og paadømme Sagerne. F. T. 4, 71 b.

— Miss. til Hr. Jørgen Skeel. Han skal underrette Tønne Friis til Hesselagger, Befalingsmand paa Stiernholm Gaard, om, at han med sine jyske Ryttere skal forføje sig over til Jylland og lade enhver af dem med deres Heste begive sig hjem til deres Husbonde. J. T. 8, 184 b.

— Miss. til Frants Rantzau. Han skal straks sende Jørgen N., der har været Foged paa Ibstrup Ladegaard, og som nu menes at være paa Frederiksborg Slot, til Haderslev Slot, hvor han skal være Husfoged. D. Kanc. Uindf. Konc. til Sjæll. Miss.

— (Kbhvn.). Miss. til Falk Lykke til Bollerup, Befalingsmand i St. Peders Kloster, og Palle Rosenkrantz til Ørup. Da Fru Thale von Mehlen⁵ til Gyleboe har overdraget sit Jordegods til sine Børn og tilladt, at det maa skiftes imellem dem, som om hun var død, og da hendes Børn med det

¹ Vaabensted S. Musse H. Nørre H.

³ Nu: Ud Stolpe.

² Raagø, Horslunde S. Lollands

⁴ Kun Beboerens Navn anført.

⁵ Enke efter Johan Urne til Valsø.

allerførste agter at foretage dette Skifte, anmodes de om at være til Stede ved Skiftet, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give deres Afgørelse beskrevet fra sig under deres Haand og Segl. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i Stedet. Sk. T. 5, 377 b.

17. Juni (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Svab. Da Fru Thale von Mehlen til Gylebo har overdraget sit Jordegods til sine Børn og disse med det første agter at skifte det imellem sig, skal han rette sig efter at møde paa Skiftet, paatage sig Værgemaalet for Jahan Urne, medens Skiftet staar paa, og paase, at der kun vederfares ham, hvad der er Ret. Sk. T. 5, 378.

— Ligelydende Miss. til Aksel Urne Jørgensen om at paatage sig Værgemaalet for afdøde Fru Ane Urnes¹ Børn, til Korfits Gabrielsen om at være Værg for Jomfru Ellen Urne, til Aksel Ulfstand om at være Værg for Jomfru Sitsel Urne og til Korfits Mormand om at være Værg for Jomfru Edel Urne. Udt. i Sk. T. 5, 378.

18. Juni (—). Miss. til Klaus Machabeus og Ifver Uldsax. Kongen har for nogen Tid siden² ladet afkøbe Korfits Mormand til Esperød 10,000 Favne Ved, som Bønderne i Varberg Len skulde hugge og udføre fra Korfits Mormands Skove. Mogens Gyldenstjerne til Fuletofte, Embedsmand paa Varberg Slot, har nu berettet, at Vejene i Korfits Mormands Skove, hvorfra samme Ved skal ages, er saa ganske onde, at han mener, at det er umuligt at føre det bort. De skal med det allerførste begive sig til nævnte Skove, hvor dette Ved er udvist, og undersøge, om man kan komme igennem dem med Vogne eller ikke. Derksom Vejen er saa ond, at Bønderne ikke kan komme frem med Veddets, skal Korfits Mormand straks lade den istandsætte. De skal indsende Erklæring herom til Kancelliet. Sk. T. 5, 378 b.

— (**Hovedkvarteret Øe i Angeln**). Miss. til Hertug Uldrik, Administrator i Stiftet Schwerin, Kongens Søn, og Claus

¹ Ane Urne, † 1620, g. m. Johan Sparre til Knabstrup. Hun var Søster til de følgende.

² 1. Maj 1629.

Daa til Borreby, Embedsmand paa Dragsholm Slot. Det berettes, at Oberst Øseler endnu ikke er aftakket og hans Regiment endnu ikke reduceret, hvilket Kongen mente, var sket. Naar det kejserlige Krigsfolk er marscheret forbi, skal Obersten aftakkes og hans Regiment reduceres. Det udmønstrede Folk af alle Regimenterne skal sendes til Hamborg og Undersaatterne underrettes om deres Aftakning. Ligeledes skal General Morgan med alt sit Folk aftakkes, naar de kejserlige Folk er forbi. Der skal anholdes Skibe paa Elben til dem, og Kongen har befalet Kiøn Jokum Grabo, Skibshøvedsmand, at skaffe engelske og hollandske Skibe, som ligger paa Elben, til dem; han skal derfor underrettes om, hvor stærk nævnte Morgan kan være, for at han kan vide, hvor mange Skibe der gøres fornødne dertil. Garnisonen paa Tønderhus skal affordres, naar de kejserlige er marscheret forbi. Da det berettes, at Kongens Søster, Fru Augusta, har sendt Hertug Uldrik en Skrivelse, som denne ikke har villet modtage, fordi den schweinske tilbørlige Titel var udeladt, erindrer Kongen faderligt om, at det ikke anstaar hende at variere hans Titel og heller ikke Hertugen at modtage nogen Skrivelse fra hende, uden at den er forsynet med den tilbørlige Titel. Sj. R. 18, 418 b.

18. Juni (Hovedkvarteret Øe i Angeln). Miss. til Hr. Albrekt Skeel. Da han har berettet, at der i Jylland endnu findes en Del Fæ, som tilhører de kejserlige, skal han, hvor han kan opspørge saadant, som tilhører kejserlige Officerer eller Folk, lade det modtage og igen uddele det til de Bønder i Jylland, som er mest forarmede, og som mest trænger dertil, hvis Tjenere de end er. Dog skal Kronens Tjenere, som er saa haardt betrængte, først hjælpes deraf. J. T. 8, 184 b.

— Bevilling for Hr. Ditlef Rantzau til Panker, Hendrik Rantzau til Smoel og Caye von Ahlefeldt til Melbek, Kongens holstenske Raader og Embedsmænd, til i Skaane at indkøbe 200 Skibslæster Rug og Byg, indskibe dem i Malmø og Ystad og udføre dem til Lante Holsten og ingen andre Steder. De skal efter deres Tilsagn for en rimelig Betaling lade Kongens Bønder og Tjenere saavel som deres egne faa deraf til deres Nødtørf. Sk. R. 4, 466.

19. Juni (U. St.). Bevilling for Hr. Ditlef Rantzau til Pancke og Caye von Ahlefeldt til Melbeck, holstenske

Raader og Embedsmænd paa Stenborg og Flensborg Slotte, til i Danmark at købe 200 Heste og Køer og en Del Svin og udføre eller uddrive dem til Lante Holsten. J. R. 8, 193 b.

20. Juni (Hovedkvarteret Øe i Angeln). Miss. til Jacob Ulfeldt. Hans Rikardsen, Borgemester i Svendborg, har andraget om at blive fritaget for Værgemaalet for Børnene efter afdøde Povvel Pedersen, fordem Borgemester i Svendborg, hvilket Værgemaal han har forestaaet i omtrent 16 Aar, og om, at der maa blive beskikket Arvingerne en anden Værge, som det kan ses af hans hosføjede Supplikation. Jacob Ulfeldt skal anordne, at Hans Rikardsen i Godtfolks Overværelse gør rigtigt Regnskab for den Tid, i hvilken han har forestaaet Værgemaalet, og at der forordnes en eller flere dygtige Værger, som i hans Sted kan overtage Værgemaalet og kvittere ham nøjagtigt derfor, i alle Maader efter Forordningen om Formynderskab. F. T. 4, 72.

— Pas for Hendrik Bremmer, Husfoged paa Flensborg Slot, paa Rejse herfra til København og siden til Flensborg med Hustru og Børn og det Gods, som han maatte have sammesteds. J. R. 8, 193 b.

— Søpas for Daniel Wasmut, Borger i Kiel, med sin Skude i Østersøen med Proviant til Kongens Feltlejr. J. R. 8, 194.

— Miss. til Ernst Normand om straks at sende hosføjede Breve med et sikkert Bud til København. D. Kanc. Uindf. Konc. til Sjæll. Miss.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Korsør om straks at sende hosføjede Breve med et sikkert Bud til Nyborg og lade dem levere til Jacob Ulfeldt til Urup, Rigens Kansler og Embedsmand paa Nyborg Slot. D. Kanc. Uindf. Konc. til Sjæll. Miss.

22. Juni (Kbhvn.). Miss¹. til Dr. Mads [Jensen], Biskop i Skaane. Da Kongen for nogen Tid siden² har ladet offentligøre en Forordning om Kirkedisciplin, og da det er Kon-

¹ Underskrevet af Otte Skeel og Frants Rantzau. ² 27. Marts 1629, jvfr. CCD. IV. 446 ff. Lignende Miss. er formentlig udgaaet til alle Superintenderne.

gens Befaling, at denne Forordning snarest skal højtideligt introduceres saavel i Købstæderne som i Landsbyerne og derefter overholdes strængt uden al Persons Anseelse, synes det dem raadeligt, at han, saasnart det kan ske, berammer en bestemt Dag, om den ikke allerede er berammet, paa hvilken samme Forordning kan forkyndes. Han skal tilsige Præsterne i Købstæderne og i Landsbyerne, at de i Ugeprædikenen eller i Søndagsprædikenen fra Prædikestolen advarer deres Tilhørere om, at de med deres Børn og Tyende møder i deres Sognekirke og dér flittigt paahearer samme Forordning, som Præsterne skal oplæse for Almuen fra Prædikestolen i deres Sognekirke. Sk. T. 5, 379. Origg. (med Dato: 1. Juli til Superintendenterne over Ribe og Vendelbo Stifter M. Christen Hansen og M. Jens Dinesen Jersin) i Landsark. i Viborg.

22. Juni (Hovedkvarteret Øe i Angeln). Aab. Brev om, at Borgerskabet i Eckernförde frit og uhindret maa sejle med sine Skibe og Skuder i Østersøen og søge sin Handel og Næring, hvor det bedst kan. J. R. 8, 194.

23. Juni (—). Miss. til Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand paa Odensegaard, om at sende Resten af det Mel, der paa Fyen er kontribueret til Krigsfolkets Underholdning, snarest muligt til Lejren og lade det levere til Jørgen Seefeldt til Refs. Orig. i Landsark. i Odense. Udt. i F. T. 4, 72 (med Datum 24. Juni).

24. Juni (—). Miss. til Christen Holck. Af medfølgende Supplikation kan han se, at Hr. Palle Pedersen har gjort Krav hos Kongen paa en af Kronens Aalegaard ved Sminge. Dersom Christen Holck har faaet Kongens Befaling til at bortfæste eller forpagte nævnte Aalegaard efter Supplikationens Indhold, skal han enten forpagte eller fæste den til Hr. Palle Pedersen efter den forrige Befaling, hvis Aalegaarden ellers er ledig og han vil give saa meget af den, som nogen anden. J. T. 8, 184 b.

— F. T. 4, 72 se 23. Juni.

25. Juni (—). Miss. til Hr. Jørgen Skeel, Mogens Kaas og Niels Krag. Da der er indkommet adskillige Klager over en Kaptejn, ved Navn Horenberg, under Baltazar Jacob von Schlammerstorfs, Generalvagtmeisters og Obersts Regiment, og bl. a. over, at han for sin Person ugentlig har taget 80 Rdlr.

af Undersaatterne i Fyen, hvor han har haft sit Kvarter, skal de omhyggeligt undersøge Sagen og afkorte disse Penge for Horenberg i Schlammerstorfs Afregning. Endvidere skal de tage Haanden af ham paa, at han vil blive tilstede og svare til, hvad Kongen ellers kan have at lade ham tiltale for. F. T. 4, 72 b.

25. Juni (Hovedkvarteret Øe i Angeln). Søpas for Rudolf Meyer af Lybæk til frit og uhindret at sejle paa Jylland og Fyen med Salt, Humle, Stangjern og andet deslige, som behøves dér, og til derfra igen at udføre uforbudne Varer, som han kan tilforhandle sig dér. J. R. 8, 194 b.

26. Juni (—). Miss. til Frants Rantzau. Conrad Drost, Fændrik under Kaptejn Bredou, har berettet, at han den 25. Januar 1628 har taget sin Afsked fra Livregimentet, som han dengang tjente under, og at han da fik Pas og Restsæddel paa 175 Dlr. for sin efterstaaende Rest, men at denne er bortkommet for ham dér i Lejren. Dersom nogen skulde henvende sig til Frants Rantzau med denne Restsæddel, maa han ikke lade ham faa Penge derpaa, men kun Conrad Drost, hvis denne selv fremviser den. D. Kanc. Uindf. Konc. til Sjæll. Miss.

— Miss. til Christen Thommissen til Tanderup, Hans Lindenov til Hundslund, Jost Høg til Giorslef, Hofmester for det kgl. adelige Akademi Sorø, og Frants Rantzau til Rantzausholm, Statholder i København, Befalingsmænd paa Helsingborg, Kalundborg, Børglum Kloster og Dalum Kloster. Det berettes, at Undersaatterne i Gulbrandsdalen i Agershus Len i Norge har anstillet sig modvillige med Betalingen af den sidst paabudte Skat og har vægret sig ved at betale den, førend deres Fuldmægtige, som de vil sende til Kongen, kommer tilbage. Da Kongen nu erfarer, at disse Fuldmægtige er ankommet til København og efter Kongens Befaling¹ er anholdt, gives der Adressaterne Befaling og Fuldmagt til at tage Sagen for sig, undersøge Beviserne for Klagerne imod Bønderne og disses Svar derpaa, gennemse deres Breve, over hvad og hvem de beklager sig, dømme i Sagen, hvad der er billigt og ret, og anordne, at der straks efter Dommen sker Eksekution over dem, hos hvem Forseelsen findes. Deres Afgørelse skal de give beskrevet fra

¹ 1. Juni 1629.

sig og indsende den til Kancelliet. D. Kanc. Uindf. Konc. til Sjæll. Miss.

26. Juni (Hovedkvarteret Øe i Angeln). Miss. til Kommissarierne i Fyen. Kongen har ladet reducere 4 skotske Kompagnier¹, som er kommet til Lejren fra Fæstningen Glückstadt, og har ladet dem understikke i de 4 skotske Kompagnier, som Kongen har i Lejren hos sig. Da Officererne, der er opførte paa medfølgende Designation, har begæret deres Afsked og ikke igen har villet lade sig understille, skal Kommissarierne gøre Afregning med dem og tilfredsstille dem for deres tilbagestaaende Rest, som de bedst kan akkordere med dem. F. T. 4, 73.

— Miss. til Hr. Jørgen Skeel, Mogens Kaas og Niels Krag. Kongen har ladet mønstre Kaptejnerne Sehesteds og Horenbergs Kompagnier, der kun var svage, og har ladet Horenbergs Kompagni reducere. Ved Mønstringen befandt det kun at være paa 105 Soldater, af hvilke Schlammersdorfs Oberstløjtnant har faaet 60 og Kaptejn Sehested de øvrige 45. De skal passe herpaa ved Kaptejn Horenbergs Afregning, dersom han angiver sit Kompagni anderledes, thi han har ikke været stærkere her og har heller ikke ladet fremvise nogen Rulle. Da Over- og Underofficererne, der er opført paa medfølgende Designation, ikke har villet lade sig understille, men har begæret deres Afsked, skal Adressaterne ogsaa gøre Afregning med Kaptejnen og dem og tilfredsstille dem, som de bedst kan. F. T. 4, 72 b.

27. Juni (—). Miss. til samme. Da Kongen har ladet reducere to Kompagnier af Oberst Hendrik Holck til Eskilstrups Regiment og forstærket de andre Kompagnier under Regimentet dermed, og ved denne Reformation har ladet de paa medfølgende Designation opførte Officerer aftakke, skal Adressaterne gøre Afregning med disse om deres Resttilgodehavende, siden der sidst er afregnet med dem, og som det er antegnet paa Designationen, og tilfredsstille dem, eftersom de bedst kan akkordere med dem. D. Kanc. Uindf. Konc. til Sjæll. Miss.

— Aab. Brev, hvorved det tillades Hr. Søfren Pedersen Heggelund, fordum Feltpræst, for denne sin Tjeneste at lade sig høre i Skierbek og faa dette Kald, dersom han kan blive

¹ Jvfr. 7. Juni 1629.

kaldet dertil efter Ordinansen, da Hr. Hans Andersen, Sognepræst i Skierbek, har dræbt Hr. Christen Billum i Bryns og er undveget for denne sin Gerning. J. R. 8, 194 b.

27. Juni (Hovedkvarteret Øe i Angeln). Aab. Brev om Forbud mod Udførsel af Heste fra Jylland. J. R. 8, 195. (Tr.: CCD. IV. 481 f.).

— Miss. til Hr. Albrekt Skeel om at lade medfølgende aabne Brev om Forbud mod Udførsel af Heste fra Jylland forkynde dér i Landet og lade dets Overholdelse alvorligt paase. J. T. 8, 185.

— Aab. Brev om, at Kongen har befalet nærværende N. N. at affordre de Postvognsheste, som Kongen for kort Tid siden¹ har sendt til Landet N. for at underholdes dér indtil videre, og siden forføje sig med dem til Haderslevhus indtil videre Ordinans. Der skal paa Rejsen skaffes ham, Hestene, hvis Antal er 96, og Folkene, som tager Vare paa dem, Underholdning, de fornødne Folk til at følge dem fra et Len til et andet, og fri Færge over Færgstederne, saa at han uden Forømmelse kan komme afsted med dem. J. R. 8, 195.

28. Juni (—). Miss. til Frants Rantzau. Denne Brev viser Jens Hansen, Borger i Ribe, har berettet, at Løjtnanten paa Neldebladet har frataget ham et Skib, skønt han i ingen Maade har ladet sig bruge af de kejserslige med dette Skib og heller ikke har gjort dem nogen Tilførsel, som han kan se af Jens Hansens hosføjede Supplikation. Frants Rantzau skal lade Admiralitetet i København tage denne Sag for og dømme deri, hvad der er billigt, kristeligt og ret. Sj. T. 24, 285 b.

— Pas for Claus von Ahlefeldt til Gelting for hans Børn og en Del Gods samt Heste, Hopper, Kvæg og Svin, om trent 53 Stkr., som han dengang, da Fjenden bemægtigede sig Landet, sendte til Stubbekøbing paa Falster, hvorfra han nu vil hente dem tilbage. J. R. 8, 195 b.

— Ligelydende Pas for Godske von Ahlefeldt for hans Hustru, Børn og 32 Stkr. Heste, Hopper, Køer, Øksne og Svin. Udt. i J. R. 8, 195 b.

— Miss. til Jørgen Seefeld. Han skal forføje sig til Als

¹ 14. Juni 1629.

og dér gøre den Anordning, at Major Crahis Kompagni med det første affærdiges til Kongens Hær. Endvidere skal han skaffe Kaptejn Günther Skibe og Skuder til hans Kompagni, lade det indskibe og forføje sig til sin forrige Garnison i Skaane. Han skal have flittigt Tilsyn med dem, at de ved deres Bortmarsch ikke tilføjer Undersaatterne Overlast, men saavidt muligt alt saadant afværges. D. Kanc. Uindf. Konc. til Sjæll. Miss.

28. Juni (Hovedkvarteret Øe i Angeln). Miss. til Niels Krag. Han skal straks forføje sig over til Kongen og gøre Afregning med de 4 skotske Kompagnier, som endnu er i Tjenesten og er omtrent 1300 Mand stærke, og med de 2 franske Kompagnier. Han skal tage Penge med sig til at betale dem, saa at de straks kan aftakkes og sendes bort herfra. D. Kanc. Uindf. Konc. til Sjæll. Miss.

— Miss. til samme. Kongen har ladet Løjtnant Johan Belovs Folk understikke under andre skotske Kompagnier og udnævnt ham til Major over de 4 skotske Kompagnier, som endnu er i Tjenesten, og da han nu ikke kan komme derfra over til Niels Krag for at faa sin Afregning og han saavel som Løjtnant N. af Kaptejn N.'s Kompagni, som nu er stillet under Kaptejn Trafford, befrygter¹, at Major Robert Monro eller nogen anden af de aftakkede Kaptejner og Officerer ogsaa skal gøre Afregning for deres Rest og uden deres Vidende lade sig udbetale deres Afregning, paalægges det Niels Krag ikke at gøre Afregning med nogen paa de tvendes Vegne eller lade noget være følgagtigt paa deres Vegne, men lade deres Afregning bero, indtil han kan gøre Afregning med dem selv for hele deres Tjeneste. D. Kanc. Uindf. Konc. til Sjæll. Miss.

— (**Kbhvn.**). Miss. til Markus Bilde til Nakkebølle, Erik Urne, Befalingsmand i Udsten Kloster, Torben Gabrielsen til Krenkerup og Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmand i Odense Kloster. Da Eskel Gjõe til Turebye har faaet Befaling² til at paatage sig Værgemaalet for Fru Barbra Breide, særlig med Hensyn til Arven efter hendes Broder Wulf Breide, som Klaus Brockenhuus til Broeholm, Landsdommer i Fyen, hid-

¹ Stedet er forskrevet.

² 23. April 1629.

til har forestaaet, skal de være til Stede, naar Klaus Brockenhuus overleverer Værgemaaliet til Eskel Gjøe. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have [Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. F. T. 4, 73.

30. Juni (Kbhvn.). Skøde til Frants Buchmand, Klejnsmed i København, paa et Hus i Silkegade. Sj. R. 18, 419 b. (Tr.: KD. III. 83 f.).

3. Juli (—). Bestalling for Oluf Glad som Løjtnant til Skibs og ellers med Tjeneste til Lands og til Vands, hvor Kongen befaler, med en aarlig Løn af 150 Dlr. og en Hofklædning til sig selvanden fra Bestallingsdagen af, at betale af Rentemestrene. Sj. R. 18, 420 b.

— Sk. R. 4, 466 se 30. Juli.

— Miss. til Malte Juel. Da hans Moder, Fru Ingeborg Parsberg til Villestrup, Ifver Juels Enke, med det allerførste agter at skifte med sine Stifbørn og med sine egne Børn og har andraget om, at Kongen vil forløve ham paa 2 Maaneders Tid, saa at han maa begive sig fra sit Len [Kristianopol] til Jylland, for at hun kan komme til Ende med Skiftet, har Kongen bevilget, at han maa have 2 Maaneders Orlov, dog saaledes, at han sørger for, at intet i Fæstningerne eller i Lenet forsømmes i hans Fraværelse. Han skal snarest og inden 6 Uger møde paa samme Skifte. Sk. T. 5, 379 b.

— Miss. til Verner Parsberg [Nielsen til Lynderup]. Da der med det første skal foretages Skifte mellem Fru Ingeborg Parsberg til Villestrup, Ifver Juels Enke, hendes Stifbørn og hendes egne Børn efter deres afdøde Husbonde og Fader, skal han rette sig efter at møde paa Skiftet og paatage sig Værgemaaliet for Vincents, Ofve og Tønne Juel, medens Skiftet staar paa, og paase, at der kun vederfares dem, hvad der er ret. Naar Skiftet er sluttet, skal han overlevere Værgemaaliet til deres rette Væрге. J. T. 8, 185 b.

— Ligelydende Miss. til Ifver Lykke til Bigomb om at være Væрге for Jomfru Maren og Jomfru Dorrette Juel. Udt. i J. T. 8, 185 b.

— Miss. til Niels Krag og Aksel Juel. Da der med det første skal foretages Skifte efter Ifver Juel mellem hans efterladte Hustru Fru Ingeborg Parsberg til Villestrup, hendes Stif-

børn og hendes egne Børn, gives der dem Befaling og Fuldmagt til at være til Stede ved Skiftet, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give Parterne deres Afgørelse beskrevet under deres Haand og Segl. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i Stedet. J. T. 8, 185 b.

3. Juli (Kbhvn.). Miss. til Verner Parsberg [Kristoffersen til Sødal]¹. Da der med det første skal foretages Skifte mellem Fru Ingeborg Parsberg til Villestrup, Ifver Juels Enke, hendes Stifbørn og hendes egne Børn, skal han paatage sig Værge-maalet for Fru Ingeborg Parsberg, medens Skiftet staar paa, og paase, at der kun vederfares hende, hvad der er ret. J. T. 8, 186.

9. Juli (Eutin). Befaling og Fuldmagt til Hr. Christian Friis til Kragerup, Kansler og Befalingsmand i St. Hans og Munkelie Klostre, om i Kongens Fraværelse at forordne og af-færdige forskellige af Kongens gode, tro Mænd af Danske Kancelli og andre, der straks skal begive sig til Jylland til alle Kronens Len, Slotte og Gaarde, besigte dem paa det flittigste og erfare nøjagtigt, hvorledes de nu er ved Magt med Bygninger, Skove, Inventarier og anden tilhørende Beholdning eller Forraad, og paa bedst mulige Maade undersøge, hvilken Mangel og Skade der er gjort paa dem, lade den registrere og optegne og snarest sende dette beskrevet under deres Haand og Segl til Kancelliet. Det paalægges de gode Mænd, hvem Kansleren forordner til at forrette dette Hverv, at være lydige mod Kanslerens Anordning, hvorhos der gives dem Fuldmagt til at forrette alt saadant paa Kongens Vegne paa de Steder, hvortil de sendes af Kansleren. Sj. R. 18, 421.

— Aab. Brev, hvorved Kongen stadfæster Valget af M. Jens Dinisen Jersin, Sognepræst til Vor Frue Kirke i København, til Superintendent i Ribe Stift efter afdøde If-

¹ Af nogle senere Miss. af 2. Aug. 1630 (J. R. 8, 271 f.) om samme Skifte fremgaar det, at Verner Parsberg Nielsen til Lynderup var Værge for Iver Juuls Børn, Verner Parsberg Kristoffersen til Sødal for sin Søster Fru Ingeborg Parsberg, Iver Juuls Enke.

ver Ifversen Hemmet¹, da han nu har aflagt Ed paa at ville forestaa sit Embede trofast, guds frygtigt og ustraffeligt efter sin yderste Formue. Han maa nyde den til Superintendentembedet henlagte Rente og Rettighed og skal være forpligtet til at forestaa sit Embede tilbørligt, have Tilsyn med, at Guds Ord prædikeres rent og purt allevegne i Stiftet, at Skolerne forsynes med dueelige Personer til Skolemestre, og at alting med Religionen gaar efter Ordinansen, ligesom han skal forholde sig flittigt med Visitats og anden Bestilling. Det befales alle Provster, Sognepræster, Sognedegne og andre gejstlige at holde M. Jens Dinesen Jersin for deres Superintendent. J. R. 8, 195 b.

[9.]² Juli (Eutin). Aab. Brev til Fogder, Lensmænd, menige Adel og Ridderskab i Ribe Stift om at bistaa den til Superintendent i Ribe Stift udnævnte M. Jens Dinisen Jersin, saafremt han har deres Bistand behov i Embedssager, og haandhæve og beskærme ham. J. R. 8, 196.

— Pas for Hendrik Rantzau til Smohl, holstensk Raad og Amtmand paa Rendsborg Slot, til fra Danmark at uddrive eller udskibe 200 Høveder, Græsøksne, Køer eller Ungfæ, og 50 Stkr. Heste og Hopper, som han vil indkøbe til sit eget Behov, dog paa Betingelse af, at han betaler den paabudte Told deraf. J. R. 8, 196 b.

— Miss. til Hr. Jørgen Skeel. Da det berettes, at en Del af Undersaatterne i Nørrejylland optræder helt modvilligt, siden Gud har givet Freden og Rigens Fjender er ført bort fra dem, skal han, for at denne deres Modvillighed ikke skal tage for meget Overhaand, men i Tide kan forebygges og dæmpes ved lovlige Midler, gøre den Anordning, at al saadan Modvillighed tilbørligt forhindres og straffes, og at enhver alvorligt tilholdes at svare sin rette Husbonde og Øvrighed, ligesom tilforn, sin sædvanlige Rettighed i alle Maader, saa at alting igen kan komme i sin forrige Stand. Hr. Jørgen Skeel skal paa Kongens Vegne have flittigt Indseende hermed. J. T. 8, 186 b.

11. Juli (—). Bevilling for Fyrstinde, Fru Augusta, Hertuginde til Slesvig, Holsten etc., Kongens Søster og fyrstelig

¹ J. R. har ved en Fejlskrift: Hennidt. ² Datoen mangler i J. R. Brevet er indført imellem to Breve af 9. Juli.

holstensk Enke ti denne ene Gang ved sin Fuldmægtig at lade indkøbe i Jylland 50 jydsk Læster Rug til sin Hofholdnings og sine Undersaatters Fornødenhed og frit lade dem udføre til Lands eller til Vands. J. R. 8, 196 b.

13. Juli (Eutin). Følgebrev for Fru Elline Marsvin til Ellinsborg, Knud Ruds Enke, til Bønderne i Dalum Klosters Len, at de herefter skal svare Fru Elline Marsvin. F. R. 3, 427.

14. Juli (—). Aab. Brev, hvorved Johan Gierling, for- dum Indvaaner i Wolgast, som Kongen agter at bruge som Skomager for sig og sine daglige Hoftjenere, og som skal bo i København, fritages for borgerlig og Bys Tyng og for Lavet. Sj. R. 18, 422. (Tr.: KD. III. 84).

— Miss. til Rigsraadet. Det berettes, at Kaptejn Abraham du Quesne¹ befinder sig i København for at faa Erstatning for den Part, som han har haft i de for nogen Tid siden af Kongens Admiral og Udliggere under Capo Verde opbragte Skibe, og at han vil fordre denne Erstatning efter den Transaktion, som Johan Zabel², Kongens Resident i Paris, har afsluttet med ham efter Bemyndigelse af Christian Thomesen til Tanderup og Jørgen Brahe til Hvedholm, Embedsmænd paa Helsingborg og Hagenskov Slotte, som dengang var ekstraordinære Gesandter hos Kongerne af Frankrig og Storbritanien, hvilket Christian Thomesen kan give dem udførlig Underretning om. Det berettes endvidere, at Zabel har akkorderet højere med du Quesne, end han var bemyndiget til af Gesandterne, dog under Forbehold af Kongens Ratifikation. Rigsraadet skal nu paa Kongens Vegne forhandle med du Quesne for at faa ham til at nøjes med det ringeste og lideligste, som det er muligt, og straks derefter lade ham faa Betaling i de Varer og andet, som Kongen har at afstaa dér og som kan passe ham. Louys des Hayes, der har været Kongen af Frankrigs Gesandt hos den danske Konge, har tilbudt denne at ville give Rigsraadet Anvisning paa, hvorledes du Quesne paa Kongens Vegne kan blive betalt for Resten i Frankrig, som de selv kan erfare af ham ved hans lykkelige Tilbagekomst. Rigsraadet skal anvende sin bedste Flid

¹ Sj. T. har ved en Fejlskrift: du Qverne.

² Dr. Johan Zobel.

for, at alle forgangne Repressalier og anden heraf opstaaet eller fremtidigt opstaaende Misforstaaelse kan bringes til Ende og afskaffes, for at Kongen og Rigets Undersaatter sikrere kan drive Handel, og for at der kan holdes bedre Venskab mellem disse Riger. Hvad de akkorderer og aftaler i denne Sag, vil Kongen hermed have ratificeret og holdt urygget. Sj. T. 24, 286 b.

15. Juli (Æutin). Befaling til Peder Jensen, Arkelimester, til at begive sig til København med de Metal- og andre Artilleristykker, Gevær og Ammunition, som han har hos sig, og indlevere dem i Tøjhuset dér. Udt. i Sj. R. 18, 422.

— Miss. til Hr. Christen Friis, Frants Rantzau og de andre regerende Herrer. De skal saa snart som muligt omhyggeligt erfare og optage ad referendum til Kongen, hvad Conrad Nell, som en Tid lang har været i Kongens Tjeneste som Generalvagtmeister for Kavalleriet, har at andrage Kongen om, baade vedrørende hans Afregning og hans andre Krav og Opgivelser, for at Kongen ved sin Hjemkomst kan faa udførlig og fuldstændig Beretning derom, saa at Kongen i alle Maader kan erfare de nærmere Omstændigheder derved af dem, og Conrad Nell desto snarere og bedre kan faa sin Afregning. Sj. T. 24, 287 b.

— Miss. til Jacob Ulfeldt, Rigens Kansler, og Jørgen Brahe. Der er opstaaet Stridigheder mellem Baltzar Jacob von Schlamerstorf, bestalter Generalvagtmeister og Oberst for et Regiment tyske Knægte, og hans Officerer og Soldater paa den ene Side og Kongens Undersaatter dér, hvor de har været indkvarterede, paa den anden Side, hvilke Stridigheder det tilforn¹ er overdraget Hr. Jørgen Skeel til Sostrup, Rigens Marsk, og Mogens Kaas til Støfringgaard, Generalkommissarius, Embedsmænd paa Kalø Slot og i Mariager Kloster, som Kommissarier at afgøre. Da det berettes, at det endnu ikke er afgjort, hvad der derfor skal afkortes ham, hans Underofficerer og hele Regimentet, og da han nu med en Del af sine Officerer er forløvet af Kongens Tjeneste og derfor skal have Rigtighed og Afregning for sig og sit Regiment, befales det dem paany at foretage samme Sagers Revision. Hvad der endnu ikke er afgjort af de nævnte

¹ 25. Juni 1629.

Kommissarier saa rimeligt, som det bør, skal de bringe til Afgørelse enten ved en endelig Dom og Rettergang eller i Mindelighed efter Parternes Indgivende og Gensvar. Deres Afgørelse skal de straks lade overlevere til Niels Krag til Trudsholmb, Zahlkommissarius, for at denne inden 1. Aug. kan afslutte Afregningen med hele Regimentet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan være til Stede, skal der tiltages en anden god Mand i hans Sted. F. T. 4, 73 b.

15. Juli (Eutin). Miss. til Nels Krag. Da Kongen har forløvet Baltsar Jacob von Schlammestorf, bestalter Generalvagtmeister og Oberst over et Regiment tyske Knægte, med nogle af dennes Officerer, skal han rette sin Lejlighed efter at være til Stede i Odense den 1. August førstkommende og paa Kongens Vegne gøre endelig Afregning med ham og hele Regimentet. Kongen har befalet Jacob Ulfeldt til Urup, Rigens Kansler, og Jørgen Brahe til Hvedholm, Embedsmænd paa Nyborg og Hagenskov, imidlertid at afgøre de Stridigheder, som kunde være imellem ham og hans Officerer og Soldater paa den ene Side og Kongens Undersaatter dér, hvor dette Regiments Kompagnier har været indkvarteret, paa den anden Side, og som tidligere har været overdraget Hr. Jørgen Skeel til Sostrup, Rigens Marsk, og Mogens Kaas til Støfringgaard, Generalkrigskommissarius, Embedsmænd paa Kalø Slot og Mariager Kloster, som Kommissarier. De har faaet Befaling til straks at tilstille ham Afgørelsen, for at han derefter desto bedre kan bringe Afregningen til Endelighed. F. T. 4, 74.

17. Juli (Kbhvn.). Miss. fra Kansleren til Jørgen Brahe, Gabriel Kruse, Frederik Reedtz, Frederik Urne og Gregers Krabbe, Lensmænd, om straks at begive sig til København, da han paa Kongens Vegne har noget at forrette med dem, som der ligger stor Magt paa. Sj. T. 24, 289 b.

19. Juli (—). Miss. fra Kansleren til Henrik Thott og Christen Lange. Det er Kongens Befaling, at de med Gabriel Kruse skal begive sig til Kongens Len i Vendelbo Stift og dér besigte Bygningerne, Skovene m. m., som de kan se af hosføjede Kopi af Kongens Befaling¹. Sj. T. 24, 287 b.

¹ 9. Juli 1629.

19. Juli (Kbhvn.). Ligelydende Miss. til Hendrik Thott og Gregers Krabbe om Besigtelse i Ribe Stift. Udt. i Sj. T. 24, 288.

— Miss. fra Kansleren til nogle Lensmænd. Han sender enhver en Kopi af Kongens Befaling¹ og beder ham om sammen med en af Kongens Sekretærer at forføje sig til alle Kronens Len i N. Stift og efter Kongens Befaling optage Inventarium over Skovene og Bygningerne i Lenene sammen med Lensmændene eller deres Fogder eller Skrivere, som er til Stede og har modtaget eller ladet modtage, hvad Fjenden har efterladt sig, og som kender Lenenes, Skovenes og Skovparternes Lejlighed og Omstændigheder og hvor Vildtbanen er. Skovriderne eller Dyrevogterne skal tilholdes at være til Stede ved Besigtelsen. — Gregers Krabbe med Sekretær Hendrik Thott: Koldinghus, Riberhus, Lundenæs, Bøvling, Lønborg Bispegaard og Gudum Klosters Len i Ribe Stift; Jørgen Brahe med Sekretær Lauge Bilde: Aarhus, Kalø og Dronningborg Len i Aarhus Stift; Frederik Reedtz med Sekretær Gunde Rosenkrantz: Silkeborg, Skanderborg og Stjernholm Len i Aarhus Stift; Ernst Normand med Sekretær Laurits Skinkel: Hald, Skivehus, Mariager, Panum og Asmild² Klosters Len i Viborg Stift; Gabriel Kruse med Sekretær Christen Lange: Aalborg, Aastrup, Sejlstrup, Vestervig, Lund i Mors, Ørum og Dueholms Len i Vendelbo Stift. Sj. T. 24, 288.

21. Juli (—). Miss. fra Kansleren og Statholderen til Borgemestre og Raad i Ystad. En Bonde i Haderslevhus Len, ved Navn Mikkell Pedersen, i Bundegaard, har berettet, at der for kort Tid siden er tilfaldet ham en Arv efter hans Søkendebarn i Holbæk Peder Lauritsen. Da han under de nuværende Forhold ikke selv har kunnet komme over og overvære Skiftet, har hans Medarving Knud Jensen, nu Indvaaner i Ystad, taget hans Arvepart i Forvaring. Imidlertid har nævnte Mikkels Broder Knud Pedersen, der ogsaa var Medarving, faaet ham til at tro, at der intet synderligt var til Bedste, og har akkorderet med ham om at give ham 20 Mark lybsk for hans Arvepart. Mikkell Pedersen mener nu, at hans Broder har over-

¹ 9. Juli 1629.

² Sj. T. har ved en Fejlskrift: Asmund Kloster.

listet ham, og har derfor andraget om, at hans Arvepart, der endnu findes hos Knud Jensen i Ystad, maa blive til Stede, indtil han ved lovlig Ret kan faa Sagen procederet med sin Broder. Borgemestre og Raad i Ystad skal derfor sørge for, at denne Arvepart bliver til Stede hos nævnte Knud Jensen i Ystad indtil Sagens Afslutning, og indtil Kongen kommer ind i Landet, og dersom Knud Jensen endnu er i Ystad¹, at den alligevel bliver til Stede og bliver indsat hos Kongens Foged, saa at han ikke kan faa den derfra, før Kongen kommer til Landet og Sagen sluttet. Sk. T. 5, 379 b.

26. Juli (Kbhvn.). Privilegium for Ifver Ifversen Vandel, stud. theol. et phil., til at lade en Bog, kaldet Dydefuld Visdom, udgaa paa Tryk. Ingen maa i de næste 8 Aar eftertrykke denne Bog, lade den eftertrykke andetsteds eller indføre den her i Riget til Salg. Hvis nogen gør det, skal han have forbrudt alle de Eksemplarer, han har at fare med, den ene Halvdel til Kongen, den anden Halvdel til Ifver Ifversen Vandel. Sj. R. 18, 421 b.

27. Juli (Haderslevhus). Miss. til Mogens Kaas paa København Slot om, at Kongen efter Ansøgning har bevilget Hr. Otte Hansen, Sognepræst til Smørum og Ledofver, en ved hans Bolig liggende øde Gaard for sædvanligt Fæste og Afgift og paa Betingelse af, at han forpligter sig til at vedligeholde Gaarden og yde al den Rettighed, som tilkommer Kronen af Gaarden. Sj. T. 24, 289.

— Miss. til Jost Høg om at optage Niels Hansen og Tyge Hansen, Sønner af Hr. Hans² i Folletsløf, i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig, og forholde sig med dem som med de andre Skolebørn. Sj. T. 24, 289.

— Pas og Bevilling for Casper von Buchwald til Brunsdorf til fra Danmark til Segeberg at udføre 500 Svin og 40 Stkr. Kvæg, som han vil tilforhandle sig i Danmark. Udt. i J. R. 8, 197.

— Pas og Bevilling for Skak Rumohr til at udføre 100 Stkr. Kvæg fra Fyen til Angel. Udt. i J. R. 8, 197.

¹ Stedet er sikkert forskrevet; Meningen maa være den modsatte.

² Hans Nielsen, Sognepræst til Føllesløv og Særsløv, Skippinge H.

27. Juli (Haderslevhus). Bevilling for Jokim von Buchwald til fra Sjælland at udføre 100 Stkr. Fæ, stort og smaat, og sit øvrige Gods, som han har ført med sig fra Holsten til Sjælland. Udt. i J. R. 8, 198.

— Miss. til Hendrik Lange. Hr. Laurits Nielsen, Sognepræst til Skarild og Arnborg Sogne, har berettet, at nogle Enge, som fra gammel Tid har ligget til hans Anneks, og som i hans Formands Tid er kommet derfra, endnu forholdes ham, og at han endnu ikke har faaet Engene, om hvilke der tidligere er udgaaet baade Kongens¹ og Prinsens² Missive. Hendrik Lange skal med det allerførste fæste Hr. Laurits Nielsen disse Kirkeenge, saa at han faar dem uden videre Forhaling, og de bliver lagt til Præstegaarden, som de har været fra Arilds Tid, da han er berettiget til dem og giver Fæste og al anden Udgift deraf, som plejer at gives deraf, og som hans Formænd har givet før ham. J. T. 8, 186 b.

— Miss. til Otte Pogwisch, Borkard Rud og Christoffer Stensen, Kommissarier. De skal straks forordne, at den Kontribution, som er bestemt til Nakskov Bys Befæstning, fremkommer straks og uden Forhaling og leveres til Mønster-skriveren, for at dette Værk ikke skal blive liggende. Sm. T. 6, 318.

— Miss. til Lauridts Grubbe om at skaffe de nødvendige Vogne til at køre Tømmer til det ved Nakskov paabegyndte Værk, naar det forlanges, for at dette Værk kan fremmes des bedre. Sm. T. 6, 318.

— Miss. til Jost Høg og Lauridts Grubbe om at skaffe de nødvendige Ellepæle og Vidjer fra Kronens Skove paa Lolland og fra Mariboe Klosters Skove til det ved Nakskov begyndte Værk, for at dette snarest kan blive færdigt. Sm. T. 6, 319.

29. Juli (Kbhvn.). Skøde til Jørgen Rasch, Kongens Lutenist, paa et Hus i Silkegade. Sj. R. 18, 422 b. (Tr.: KD. III. 84 f.).

—³ Miss. til Erik Urne og Henning Valkendorf om at

¹ 27. April 1625. ² 29. Maj 1626. ³ Indført efter Udtoget af Miss. til Erik Bilde og Vincens Stensen med Dateringen: ut supra.

overlevere Dalum Kloster til Fru Elline Marsvin. Udt. i F. R. 3, 428 og (med Datum: 30. Juli) i J. R. 8, 197.

29. Juli (Kbhvn.). Miss. til Erik Bilde og Vindtsens Stensen om at overlevere Tranekær Slot og Len til Peder Basse. Udt. i F. R. 3, 428 og i J. R. 8, 197.

— Følgebrev for Peder Basse til Søerup til Bønderne i Tranekær Len paa Langeland efter Christoffer Ulfeldt til Svenstrup, at de skal svare Peder Basse nu straks herefter. F. R. 3, 427 b.

30. Juli (—). Forleningsbrev for Frants Rantzau til Rantzausholm, Statholder i København, paa Stege Slot og Ermelundgaard, fra den Dag at regne, da han aflagde sin Statholdered. [Forleningsbrevet er enslydende med Forleningsbrevet af 11. Maj 1601 for Breide Rantzau]. Sj. R. 18, 423.

— Følgebrev for samme til Bønderne paa Møen, som ligger til Stege Slot og Ermelundgaard, efter Peder Basse til Siørup, at de skal svare Frants Rantzau. Sj. R. 18, 423 b.

— Miss. til Christian Grubbe og Aksel Arenfeldt. Da Kongen har forlenet Frands Rantzau til Rantzausholm, Statholder i København, med Møens Len, skal de være til Stede, naar Peder Basse til Søerup vil levere Lenet fra sig, overlevere det til Frands Rantzau med Inventarium, Breve, Registre, Jordebøger og andet, som bør overleveres, besigte Bygningerne paa Ermelundgaard og Ladegaarden og de til Lenet liggende Skove og give alt beskrevet under deres Segl. J. R. 8, 197. Udt. i Sj. R. 18, 424.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1629 at regne, for Peder Basse til Søerup paa Tranekær Slot og Len. Han skal svare 450 enkende Rdlr. i aarlig Afgift af den visse Indkomst, at levere paa Rentekammeret den 1. Maj, og aarlig levere 6 Læster Byg inden St. Mortensdag paa det store nye Bryggers i København, 12 Bolgalte til 1. Dec. til Proviantskriveren for Københavns Slot og 8 Køer til 8. Aug. paa Skanderborg. Hvert Foraar skal han til Københavns Slot fremsende den Havre, der kan blive af Stiftets Indkomst, og desuden købe saa megen Havre til, at det ialt bliver 150 Tdr. Han maa selv oppebære Tiende-

parten af den uvisse Indkomst, Femteparten af Oldengælden og skal tjene Kongen og Riget med 8 geruste Heste. [Iøvrigt med Artikl. 1 a, 2—14, 16—18, 20 og de nye Artikl. A og C]. F. R. 3, 428.

30. Juli (Kbhvn.). Forleningsbrev, fra 1. Maj 1629 at regne, for Mogens Sehested til Høyris paa Københavns Slot og Len. Han maa aarlig oppebære 1800 enkende Rdlr. til Underhold for sig selv og sine egne Folk, og maa for Halvdelen af disse 1800 Dlr. faa Proviant paa Kongens Provianthus i København efter den almindelige Takst, hvilket skal afkortes ham i de 1800 Dlr. Endvidere bevilges der ham til det nødvendige Brændsel aarlig 200 Favne Ved, som skal leveres ham af Proviantskriveren, samt 100 enkende Rdlr. aarlig til Vedligeholdelse af hans Fiskeredskaber. Pengene og Provianten kan han aarligt lade affordre i Rentekammeret og Provianthuset. [Iøvrigt enslydende med Forleningsbrevet af 3. Aug. 1624 for Mogens Kaas til Frøstrup]. Sj. R. 18, 424.

— Miss. til Thommis Nold og Frederik Urne om at overlevere Københavns Slot og Len til Mogens Sehested efter Mogens Kaas til Frøstrup. Udt. i Sj. R. 18, 427 b og i J. R. 8, 197 b.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1629 at regne, for Christoffer Ulfeldt paa Helsingborg Slot og Len. (Enslydende med Forleningsbrevet [af 26. Marts 1629] for Christen Thomsen). Udt. i Sk. R. 4, 466 b.

— Miss. til Laxmand Gyldenstjerne og Tage Thott Andersen om at overlevere Helsingborg Slot og Len til Christoffer Ulfeldt. Udt. i J. R. 8, 197 og (med Datum: 3. Juli) i Sk. R. 4, 466.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1629 at regne, for Otte Marsvin til Dybek paa Dronningborg Slot og Len. Han maa oppebære følgende aarlige Genant: 500 Kurantdlr., 8 Læster Rug, 10 Læster Malt, 8 Læster Havre, 1 Læst Smør, 18 Køer, 150 Brændsvin, 150 Faar og Lam, 100 Gæs, 200 Høns, 18^{1/2} Ol Æg, 3 Tdr. Bajsalt, 2 Laks, 2 tørre Ørreder og 60 Helt. Han maa selv beholde al Avl, Affødning og anden Fordel, der kan falde paa Bielderup Ladegaard. Derimod forbeholder Kongen sig alene al Fordelen af de Lakse- og Aalefiskerier,

der findes i Lenet, og al Indkomst og Fordel af Torup¹ Ladegaard. Han maa selv oppebære Tiendeparten af den uvisse Indkomst. Han skal tjene Riget med 9 geruste Heste. Den aarlige Leverance fastsættes til: 44 Læster Brød og 4 Læster Smør, at levere i København om Foraaret, 1000 Tdr. Havre, at levere ved Sundby Færgested, den ene Halvpart inden Mortensdag, den anden straks paa Foraaret, 100 Laks til Kongens eget Behov, at levere til Proviantskriveren for Københavns Slot, efterhaanden som de bliver spegede; yder Laksefiskerierne flere Laks, skal disse ogsaa fremsendes. [Iøvrigt med Artikl. 1—18, 20 og de 3 nye Artikl. A, B og C]. J. R. 8, 198.

30. Juli (Kbhvn.). Miss. til Lauridts Ebbesen og Lauridts Lindenov om at overlevere Dronningborg Slot og Len til Otto Marsvin. Udt. i J. R. 8, 197 b.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1629 at regne, for Jens Juel til Kieldgaard, Rigsraad, paa Aalborghus Slot og Len. Han maa oppebære følgende aarlige Genant: 500 Dlr., 21 Læster Rug, 33 Læster Byg, regnet 24 Tdr. Rug eller Byg i Læsten, 15 Læster Havre, regnet 48 Tdr. i Læsten, 2½ Læst Smør, 6 Tdr. Honning, 300 Brændsvin, 400 Faar og Lam, 400 Gæs, 500 Høns, 81 Ol røgede Sild, 500 Flyndere, 1 Læst Gryn, 34 Køer, 4 Tdr. saltede Fisk, 3 Tdr. saltede Aal og 1 Læst saltede Sild af Jordebogen. Han maa beholde al Avl, Affødning og anden Fordel, der kan falde paa Ladegaardene, og maa selv oppebære Halvparten af den uvisse Indkomst og Tiendeparten af Oldengælden. Han skal tjene Riget med 12 geruste Heste. [Iøvrigt med Artikl. 1—14, 16—18 og 20]. J. R. 8, 200.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1629 at regne, for Reinholdt Heidenstrup til Ruballegaard paa Sejlstrup Slot og Len. Han maa oppebære følgende aarlige Genant: 300 Rdlr., 3½ Læst 13 Tdr. Rug og Mel, regnet 30 Tdr. i Læsten, 10 Læster Byg, regnet 36 Tdr. i Læsten, 300 Tdr. Havre, 6 Tdr. Smør, 12 Slagtenød eller 5 Rdlr. i Stedet for hvert Slagtenød, 85 Brændsvin, 100 Lam eller 1½ Ort i Stedet for hvert Lam, 100 Gæs eller ½ Ort i Stedet for hver Gaas, og 200 Høns. Han maa beholde al Avl, Affødning og anden Fordel, der kan

¹ J. R. har ved en Fejlskrift: Tarup.

falde paa Ladegaardene, og maa selv oppebære Tiendeparten af den uvisse Indkomst. Han skal tjene Riget med 4 geruste Heste. Den aarlige Leverance fastsættes til: 800 Tdr. Havre, at levere inden Vinteren eller straks paa Foraaret til Proviantskriveren for Københavns Slot, og 30 Slagteøksne, at købe og fremsende til Skanderborg Slot den 8. Aug. [Iøvrigt med Artickl. 1—5, 8—14, 16—18, 20 og de nye Artickl. B og C]. J. R. 8, 202.

30. Juli (Kbhvn.). Miss. til Mogens Kaas til Aas og Hans Basse om at overlevere Sejlstrup Len til Reinholdt Heidenstrup. Udt. i J. R. 8, 197.

— Miss. til Erik Rosenkrantz og Claus Gagge om at overlevere Laholm Slot og Len til Ifver Krabbe Tagesen. Udt. i J. R. 8, 197 og (med Datum: 3. Juli) i Sk. R. 4, 466.

— Miss. til Just Høg Jacobsen og Hertvig Bilde om at overlevere Kalø Slot og Len til Christen Thommisen. Udt. i J. R. 8, 197.

— Miss. til Christen Høg og Mogens Kaas til Liungholm om at overlevere Vestervig Klosters Len til Hr. Jürgen Skeel. Udt. i J. R. 8, 197.

— Miss. til Hendrik Lange og Knud Søfrensen Tredie om at overlevere Bøvling Len til Otto Skeel. Udt. i J. R. 8, 197.

— Miss. til Ifver Kaas og Jürgen Høg om at overlevere Ørum Len til Tagge Thott. Udt. i J. R. 8, 197.

— Miss. til Thommis Kaas og Mogens Høg om at overlevere Dueholms Kloster til Mogens Kaas til Frøstrup. Udt. i J. R. 8, 197.

— (**Frederiksborg**). Miss. til Jørgen Brahe. Kongen har bevilget, at Borgerne i Haderslev toldfrit maa udføre, hvad de indkøber til at bygge til Nødtøftighed og udfører fra Assens. Dog maa de afgive Forpligtelse om ikke at ville anvende det til Forprang. F. T. 4, 74 b.

— Miss. til Gregers Krabbe. Han skal straks sende det Skyts og de Stykker, der findes i Middelfart, paa Hinds-gavl Slot eller andetsteds dér i Lenet [Hinds-gavl], og tillige de Arkelimestre, som findes derved, til Nyborg. F. T. 4, 74 b.

31. Juli (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Eske Jensen beskikkes til Byfoged i København. Sj. R. 18, 427 b. (Tr.: KD. III. 85 ff.).

31. Juli (Kbhvn.). Miss. til Rigsraaderne. Da Undersaatterne har bevilget Kongen en anselig Sum Penge, som Kongen under disse Forhold har højlig fornøden, skal de møde førstkommende 25. August i Odense for dér at forhandle med de andre gode Mænd og Danmarks Riges Raad om, hvorledes de bevilgede Penge snarest kan tilvejebringes med mindst Besværing for Undersaatterne. Sj. T. 24, 304. Orig. (til Hr. Kristen Friis, Kansler) i D. Kanc.

2. Aug. (Kronborg). Aab. Brev, hvorved det tillades Bernhard von Etwich, Borger i Helsingør, at overtage Værgemaal, Arv og Formue efter sin Hustrus Broder Hans de Wahl, afdøde Claus de Wahls Søn, der har været udenlands i over 30 Aar, og om hvem det ikke vides, om han er levende eller død. Verner Kloumand, Borger i København, der er Hans de Wahls Værge, har vægret sig ved at levere Værgemaal, Arv og Formue fra sig, førend det bevises, at Hans de Wahl er død. Verner Kloumand skal i Dannemænds Nærværelse overlevere Hans de Wahls Værgemaal, Arv og Formue til Bernhard von Etwich, der efter rigtigt Regnskab skal give Verner Kloumand Kvittring for Værgemaal og stille Loven og Vissen, enten i København eller i Helsingør, hvor det er ham belejligst, for, at han, hvis Hans de Wahl nogensinde skulde komme igen, vil tilbagebetale denne hans Arv og Formue med paaløbne Renter uden Afkortning af aarlige Tredjepenge. Sj. R. 18, 430 b.

— Miss. til Gunde Lange. Da Kongen har forordnet nærværende Jacob From til Slotsfoged paa Koldinghus, skal Gunde Lange ansætte ham som saadan i den forrige Slotsfogeds Sted og give ham samme Løn som hans Forgænger. J. T. 8, 187

4. Aug. (Kbhvn.). Aab. Brev om Ophævelse af Forbudet mod Udførsel af Smør. Sj. T. 24, 290. Orig. i Landsark. i Odense. (Se CCD. IV. 482).

— Miss. til Lensmændene¹ i Danmark om at lade ovenstaaende aabne Brev om Ophævelse af Forbudet mod Udførsel af Smør læse og forkynde i Købstæderne i deres Len. Sj. T. 24, 290 b. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

¹ De opregnes alle, til Dels med Købstæderne.

4. Aug. (Kbhvn.). Ekspektancebrev for M. Jens Dinnesen Jersin, Superintendent over Ribe Stift, paa det første ledige Kannikedømme i Ribe Domkirke. [Med Artikl. 1—2]. J. R. 8, 209 b.

5. Aug. (—). Miss. til Hr. Christen Friis, Kansler, Claus Daa og Frandts Rantzau om med det første i København at revidere afdøde Rentemester Offe Høgs Regnskaber for Tiden fra 1. Maj 1627 til 1. Sept. næsteffer og de af Jørgen Vind til Gundestrup, Rentemester, aflagte Regnskaber for Tiden 1. Sept. 1627, da han overtog Rentemesterbestillingen, til 1. Maj 1628. Sj. T. 24, 291.

— Miss. til Tolderne i Øresund. Naar Skipperne, som ankommer til Øresund, har fortoldet, skal Tolderne levere Skipperne Toldsedlerne, som det er sket fra Arilds Tid, og ikke til nogen anden uden Kongens særlige Befaling. Sj. T. 24, 291 b.

— Aab. Brev om, at Kongen i Anledning af de Tvistigheder, der i Viborg og Vendelbo Stifter og i de andre Stifter i Jylland er opstaaet iblandt Undersaatterne om Kvæg, Korn og Boskab, som Fjenden har faaet af nogle og afhændet til andre, og i Anledning af andre Tvistigheder, til Bilæggelse af alle disse Tvistigheder har forordnet, at tre Rigsraader og gode Mænd, Mogens Kaas til Støfringgaard, Christian Thommesen til Tanderup og Otte Skeel til Hammelse, Befalingsmænd paa Mariager Kloster, Kalø¹ og Dueholms Kloster, skal beramme visse Dage og Tider i hvert af forskrevne Stifter, hvor de skal stævne dem, der har Tvistigheder om de nævnte Poster, for sig, tilendebringe disse Sager og afgøre dem ved endelig Dom. Det befales alle, der maatte blive lovligt stævnet for disse gode Mænd, at møde i Rette for dem, hvor der skal vederfares dem, hvad der er Ret. J. R. 8, 210.

— Ligelydende aab. Brev til Undersaatterne i Ribe og Aarhus Stifter om Afgørelse af deres Tvistigheder ved Hr. Jørgen Skeel til Soustrup, Danmarks Riges Marsk, Christen Holck til Bustrup og Hr. Albrecht Skeel til Fusingøe, Embedsmænd paa Kalø¹, Silkeborg og Riberhus. J. R. 8, 210.

— Miss. til Hr. Jørgen Skeel, Christen Holck og Hr. Al-

¹ Kristen Thommesen fik 6. Aug. 1629 Kalø Len efter Hr. Jørgen Skeel.

brekt Skeel. Kongen sender dem det aabne Brev til Undersaatterne i Ribe og Aarhus Stifter om, at Tvistigheder om Kvæg, Korn eller Boskab, som Fjenden har faaet fra nogen og afhændet til andre, skal stævnes for Adressaterne og af disse afgøres ved endelig Dom, med Befaling og Fuldmagt til at beramme visse Dage og Tider i hvert af de nævnte Stifter, stævne saadanne Sager for sig og bringe dem til endelig Ende mellem Parterne. J. T. 8, 187¹.

5. Aug. (Kbhvn.). Ligelydende Miss. til Mogens Kaas, Christen Thommesen og Otte Skeel om at dømme i saadanne Sager i Viborg og Vendelbo Stifter. Udt. i J. T. 8, 187 b.

6. Aug. (—). Kgl. Konfirmation paa et mellem Otte Lindenov til Borrebye og Holger Lindenov til Østergaard afsluttet Mageskifte om deres Hovedgaarde med tilliggende Gods. Sk. R. 4, 466 b.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1629 at regne, for Ifver Krabbe Tagesen paa Laholm Slot og Len. (Enslydende med Forleningsbrevet [af 30. April 1622] for Holger Rosenkrantz). Udt. i Sk. R. 4, 467.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1629 at regne, for Fru Elen Marsvin til Ellinsborg paa Dalum Klosters Len. Hun skal svare 800 Kurantdr. i aarlig Afgift, at levere paa Rentekammeret, Rentemestrene til Hænde. Hun skal tjene Kongen og Riget med 8 geruste Heste. [Iøvrigt med Artkl. 1 a, 3, 8—12, 16—18]. F. R. 3, 431.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1629 at regne, for Hr. Jørgen Skeel til Soustrup, Rigsraad og Rigens Marsk, paa Vestervig Klosters Len. Han skal svare 500 gode enkende Rdlr. uden nogen Afkortning i aarlig Afgift af den visse og uvisse Indkomst og af Avlen; dog forbeholder Kongen sig al Told, Sise og Vrag. Han skal tjene Riget med 12 geruste Heste, holde Klostret, Kirken og Ladegaardene ved god Magt og ikke tilskrive Kongen nogen Omkostning derved. [Med Artkl. 10 og 18]. J. R. 8, 203 b.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1629 at regne, for Otte Skeel til Hammelse, Rigsraad, paa Bøvling Slot og Len

¹ Tr. i Udt. i Hübertz: Et Blik paa Aarhus S. 62.

samt Hinds og Ulvborg Herreder. Han skal svare 900 gode enkende Rdlr. uden nogen Afkortning i aarlig Afgift af den visse Indkomst og af al Avl, Affødning og anden Fordel, der kan falde paa Ladegaarden; dog skal han gøre særskilt Regnskab af det Mageskiftegods og andet Gods, som afdøde Predbiørn Gyldestjerne har gjort særskilt Regnskab af, og al Indkomsten deraf skal tilfalde Kongen. Han maa selv oppebære Halvparten af den uvisse Indkomst og skal tjene Riget med 6 geruste Heste. Den aarlige Leverance fastsættes til: 30 Slagteøksne, at købe og fremsende til Skanderborg Slot den 8. Aug., 3500 Hvillinger af Sandholmen og 73 Vorder tørrede Torsk, at levere St. Olai Dag i København, første Gang 1630, og desuden 21,000 Hvilinger, der aarlig skal købes. [Med Artikl. 1—4, 7—14, 20 og den nye Art. C]. J. R. 8, 204 b.

6. Aug. (Kbhvn.). Forleningsbrev, fra 1. Maj 1629 at regne, for Tage Thott Andersen til Egede, paa Ørum Len. Han skal svare 2303 enkende Rdlr. uden nogen Afkortning i aarlig Afgift af den visse Indkomst af Ørum Len, af Thisted Bispegaards Gods, af det Gods, som afdøde Christen Skeel havde i Pant, og af en Gaard i Ydbye. Han maa selv oppebære al Avl, Affødning og anden Fordel, der kan falde paa Ladegaarden, og Tiendeparten af den uvisse Indkomst. Han skal tjene Riget med 6 geruste Heste. Den aarlige Leverance fastsættes til 30 Slagteøksne, at købe og fremsende til Skanderborg Slot til 8. Aug. [Med Artikl. 1—4, 7—14, 20]. J. R. 8, 206.

— Følgebrev for Tage Thott [Andersen] til Eigede til Bønderne i Ørum Len efter Reinholt Heidenstrup til Ruballegaard, at de straks skal svare Tage Thott. Orig.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1629 at regne, for Mogens Kaas til Frøstrup, paa Dueholm Kloster og Skarpenbergs Gods paa Mors. Han skal svare 800 gode gamle enkende Rdlr. uden nogen Afkortning i aarlig Afgift af den visse Indkomst af Dueholm Kloster og af al Avl, Affødning og anden Fordel, som kan falde paa Ladegaarden, og 700 enkende Rdlr. i aarlig Afgift af den visse Indkomst af Skarpenbergs Gods. Han maa selv oppebære Tiendeparten af den uvisse Indkomst og skal tjene Riget med 2 geruste Heste. Den aarlige Leverance fastsættes til 12 Slagteøksne, at købe i Lenet og fremsende til

Skanderborg Slot den 8. Aug. [Med Artkl. 1—4, 7—12, 18, 20]. J. R. 8, 207 b.

6. Aug. (Kbhvn.). Forleningsbrev, fra 1. Maj 1629 at regne, for Christian Thommesen til Tanderup, Rigsraad, paa Kalø Slot og Len. Han skal i aarlig Genant have 478 Dlr., 10 Læster Rug, 12 Læster Byg, 6 Skippd. Humle, 10 Læster Havre, 14 Tdr. Smør, 200 Brændsvin, 100 Faar, 200 Lam, 230 Gæs, 1000 Høns, 40 levende Køer, 4 Tdr. Aal, 6000 Hvillinger, 5000 Flynder, 4 Tdr. Bergfisk, 2 Læster Gryn, 3 Læster groft Bajsalt og 8 Tdr. lyneborger Salt. Han maa oppebære Halvdelen af den uvisse Indkomst og skal tjene Riget med 8 geruste Heste, Han skal bygge og forbedre Slottet og Ladegaarden og holde dem ved god Magt og Hævd. [Med Artkl. 1—2, 4, 9, 11—14, 16—18]. J. R. 8, 208 b.

— Forleningsbrev for Hans Pedersen, Tolder i Øresund, paa det efter afdøde Villom Dop ledige Vikarie til St. Laurentii Alter i Aarhus Domkirke. Naar han ikke længere er forhindret i Kongens daglige Tjeneste, skal han residere ved Domkirken. [Med Artkl. 1—2]. J. R. 8, 210 b.

— Bestalling for Mogens Nielsen som Tolder i Randers efter den afdøde Tolder sammesteds. Han skal aarlig gøre Regnskab for Tolden og nyde samme Løn, som hans Formand har haft. J. R. 8, 211.

— Miss. til Laurids¹ Johansen Lindenov. Kongen har for nogen Tid siden² bevilget, at Hans Jostsen, Borger i Aarhus, maatte ægte Karen Klausdatter, uanset at de var beslægtede med hverandre. Da det nu berettes, at Hans Jostsen har besøvet Karen Klausdatter, inden de er blevet viede, skal han lade dem staa aabenbart Skrifte og give noget til Hospitalet efter deres Formue. J. T. 8, 187 b.

7. Aug. (—). Miss. til Ernst Normand. Han skal straks lade Stalden paa Antvorskov reparere, hvor den er brøstfældig og forfalden, og forfærdige, hvad der skal forandres paa

¹ Overskriften har: Laurids og Hans Lindenov, sikkert Fejlskrift for Laurids Johansen Lindenov. Denne var Lensmand paa Aarhusgaard, Hans Lindenov var Lensmand paa Kalundborg Slot. ² 26. Maj 1628.

den, efter den Anordning, som Hofmarskal Ventsel Rotkirk efter Kongens Befaling gør derom. Sj. T. 24, 292.

7. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Otte Brahe Stensen og Johan Brockenhuus. Da der med det første skal foretages Skifte mellem Mogens Pax og Marten Pax, gives der dem Ordre og Fuldmagt til at være til Stede ved Skiftet, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give Parterne deres Afgørelse beskreven. Sj. T. 24, 292.

— Miss. til Dr. Hans Reisner, Superintendent over Sjællands Stift. Da det berettes, at den Almisse, som Kongen har forordnet skal ydes af Toldboden i Helsingør til de fattige dér i Byen, ikke gives til saa trængende, som det burde ske, skal han snarest begive sig til Helsingør og sammen med Præsten og Fattigforstanderne dér undersøge, hvorledes denne Almisse hidtil er bleven uddelt, samt indsende Erklæring om, til hvem den bekvemmeligst kan uddeles. Kongen tillader endvidere, at Niels Pedersen, Kræmmer i Helsingør, der i halvtredje Aar har holdt sig borte fra Alterens Sakramente, efter Superintendents Indstilling admitteres til Sakramentet, dog først naar denne i Helsingør nøje har undersøgt hans Forhold. Sj. T. 24, 292 b. Orig. i Landsark. i Kbhvn.

— Miss. til Jacob Ulfeldt og Dr. Hans Reisner. Da denne Enke efter Hr. Ture, Anne, har beklaget sig over, at hun i adskillige Maader forurettes meget af Hr. Pofvel N.¹, Sognepræst til Jøstrup Sogn, skal de indstævne Parterne for sig, bilægge Striden imellem dem i Mindelighed eller afgøre den ved Dom, saa at der vederfares hende, hvad der er Lov og Ret. Sj. T. 24, 293 b.

— Aab. Brev om, at Mads Olufsen i Brenteknude, der for rum Tid siden ved en Kapitelsdom i Lund er bleven skilt fra sin Hustru og ikke maa gifte sig igen uden Kongens Tilladelse, nu igen maa indlade sig i Ægteskab. Sk. R. 4, 467.

— Bevilling for Peder Carlsen til alene at holde Apo-

¹ Povl Jacobsen, Sognepræst til Jydstrup, Ringsted H. Jvfr. 11. Maj 1629 og ndfr. 25. Okt. 1629.

tek i Christianstad i de næste 6 Aar. [Bevillingen enslydende med Bevillingen af 11. Aug. 1624 for Christen Carlsen]. Sk. R. 4, 467 b.

7. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Hendrik Hvitfeldt til Lilløe, Befalingsmand paa Landskrone Slot, og Knud Grubbe til Røgeløe. Da Tage Thott til Eriksholm, Befalingsmand paa Sølvitsborg Slot, har begæret 2 Gaarde i Bierløf, 1 Gaard i Aaby, alle i Ferlev Sogn i Gønge Herred, 1 Gaard i Barsebek By og 1 Hus i Barsebek Leje i Haragers Herred i Landskrone Len, endvidere følgende St. Peders Kloster i Lund tilhørende Gods: 5 Gaarde og 1 øde Fæstejord i Barsebek By, 2 Huse i Barsebek Leje, 4 Gaarde og 1 Fæste i Hofferup, alle i Haragers Herred, til Mageskifte for 3 Gaarde i Emitsløuf i Gønge Herred i Christianstads Len, 1 Gaard i Nøre Mørige¹ i Rønnebjerg Herred i Landskrone Len, Sullerup Hovedgaard ved Lund, 2 Gaarde og 1 Gadehus i Sandby, Sandby Mølle og 1 Gaard i Diurslef, alle i Torne Herred, skal de med det allerførste besigte begge Parters Gods, og endskønt Falk Lykke i en Skrivelse til Tage Thott har erklæret, at det i hans Len [Lunde St. Peder Kloster] liggende Gods kan bortskiftes, skal de indhente hans Erklæring derom og besigte dette Gods. De skal indsende saavel hans Erklæring som deres Besigtelse til Kancelliet. Sk. T. 5, 380 b.

— Aab. Brev, hvorved det tillades Karen Nielsdatter at føre Liget af sin Husbonde Aksel Christensen, Borger [og Raadmand] i Randers, som er afgaaet ved Døden i Halmstad, derfra til Randers. J. R. 8, 211.

— Miss. til Jørgen Mund og Jahan Brockenhuus. Mogens Pax til Torup, Befalingsmand paa Holbæk Slot, har berettet, at der paa Stensballegaard, som afdøde Fru Anne Friis har haft i Forlening af sin afdøde Husbonde Giert Rosenkrantz, og som nu er tilfaldet Mogens Pax ved Arv, skal findes saare ringe eller intet Løsøre, som tilkommer hendes Arvinger. Da Mogens Pax har begæret, at det maa blive registreret af to gode Mænd, skal de med det første begive sig til Stensballegaard, registrere, hvad der findes dér, og give det beskrevet til Mogens

¹ Nørre Møinge, Asmundstorp S.

Pax og Fru Anne Friis's Arvinger, dersom disse begærer det: J. T. 8, 188.

7. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Tygge Brahe. Da Søfren Fredløfsens Kaldelse paa Grund af Tidsforholdene er blevet opholdt over 6 Uger, har Kongen bevilget, at dette Ophold ikke skal hindre hans Kaldelse efter Ordinansen. J. T. 8, 188 b.

— Miss. til Ifver Kaas. Da der med det første skal foretages Skifte efter Hertvig Brun til Vindomb, som for nogen Tid siden er afgaaet ved Døden, mellem hans efterladte Børn og Arvinger, og da Staller Kaas til Faddersbøl, Skibshovedsmand, som er den rette Værge for Hertvig Bruns Børn, ved Kongens daglige Tjeneste er forhindret i at paatage sig dette Værgemaal, skal han, naar Skiftet er sluttet, overtage Værgemalet for Hertvig Bruns Børn, saa længe Staller Kaas ved Kongens Tjeneste er forhindret i at overtage det. J. T. 8, 188.

— Miss. til Christen Høg til Todbølle, Claus Kaas til Strandet, Mogens Kaas til Løngholm og Thammis Kaas til Ørnstrup. Da der med det første skal foretages Skifte efter Hertvig Brun til Vindomb mellem hans efterladte Børn, gives der dem Befaling og Fuldmagt til at være til Stede ved Skiftet, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og paase, at der ikke sker Uret paa nogen af Siderne. De skal give Parterne deres Afgørelse beskrevet. J. T. 8, 188.

8. Aug. (—). Miss. til Hertvig Bilde. Da der med det første skal foretages Skifte efter Hertvig Brun til Vindomb mellem hans efterladte Børn, skal han paatage sig Værgemalet for Hermand Brun, medens Skiftet staar paa, og paase, at der kun vederfares ham, hvad der er billigt og ret. Naar Skiftet er sluttet, skal han overlevere Værgemalet til Ifver Kaas til Ulstrup. J. T. 8, 189 b.

— Ligelydende Miss. til Ifver Lykke til Bigomb om at paatage sig Værgemalet for Jomfru Ane Brun. Udt. i J. T. 8, 190.

— Søpas for Christoffer Ifversen, øverste Renteskriver, til med sit Skib at udføre en Del Smør, Fisk og andre Varer fra Danmark til Danzig og igen indføre Bly, Sejldug, Humle eller andre Varer derfra. Sj. R. 18, 431.

— Aab. Brev om, at Claus Mikkelsen, Skipper af Rostock,

har berettet, at han for 2 Aar siden har fragtet sin Skude med Borgeres Gods og Varer fra Rostock til Bergen og losset det dér. Imidlertid har en Mand, ved Navn Oluf Andersen, af Trelleborg, hvis Skude var blevet anholdt i Rostock, og som havde faaet Kongens Bevilling¹ til at tage en Rostocker Skude i Stedet for sin egen, taget Claus Mikkelsens Skude. Der gives sidstnævnte Bevilling til, at han maa faa sin Skude igen, dersom han vil give Oluf Andersen Sikkerhed for, at han faar sin i Rostock anholdte Skude igen og Erstatning for den der- ved lidte Skade. Sj. R. 18, 431 b.

8. Aug. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved det befales Professorerne ved Københavns Universitet at have Tilsyn med den Bogtrykker og Kobberstikker, der er forordnet i København. Sj. R. 18, 432².

— Aab. Brev, hvorved Markus Vordingborg beskikkes til at være Skrædder for Kongens Børn med en aarlig Løn af 50 Kurantdlr., 8 Kurantdlr. om Maaneden til Kostpenge og en Hofklædning fra den 13. Maj sidstleden af, at betale af Rentemestrene. Sj. R. 18, 432 b.

— Miss. til Statholderen. Da Kongen har befalet nogle gode Mænd og Rigsraader at gøre Anordning om, hvorvidt Kronens Bønder og Tjenere i Nørrejylland, der er forarmede ved den store Indkvartering af kejserlige, skal forskaanes for Landgilde og Skat, skal han befale Renteriet, at denne Anordning efterkommes. Sj. T. 24, 293.

— Miss. til Jost Høg om at optage M. Niels Strangesens Sønner Hendrik og Strange Nielsen i Sorø Skole, naar der bliver Plads ledig, sætte dem under Disciplin og forholde sig med dem som med de andre Skolebørn. Sj. T. 24, 293 b.

— Miss. til Ernst Normand. Kongen har tilforn forhandlet med Claus Daa til Raufnstrup, Embedsmand paa Dragsholm Slot, om Mageskifte af nogen ved Gembling³ Mose liggende Jord. Ernst Normand skal snarest til Kancelliet indsende

¹ 23. April 1628.

² Tr.: Dsk. Mag. 5. R. I. 142 f.

³ Gim-

linge Mose, Gimlinge S. V. Flækkebjerg H.

Erklæring om, hvorvidt det er kommet med dette Mageskifte. Sj. T. 24, 294.

8. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Jacob Mikkelsen, Borgemester. Kongens General i Indien Roland Crape har oversendt en Assignation paa 1000 Dlr. eller Stück van Achten paa det Ostindiske Kompagnis Forvaltere og har anmodet om, at Pengene maa betales til hans Forældre. Kongen har bevilget, at disse Penge maa tages af den Øksentold, i hvilken der for dette Aar er gjort Forvalterne Indvisning, saaledes at hver af disse kommer til at yde sin forholdsvis Del. Sj. T. 24, 294.

— Miss. til Palle Rosenkrantz. Da Fru Magdalene, Frederik Paslick til Rønnebeksholms Enke, har begæret en Gaard, kaldet Skovmølle, i Eggeisbjerg¹ Sogn i Hammer Herred i Vordingborg Len til Mageskifte for en Gaard i Aaterup² ved Næstved, skal han med det allerførste til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt førstnævnte Gaard for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Sj. T. 24, 294 b.

— Miss. til Claus Daa. Da det berettes, at noget Adelen tilhørende Gods i hans Len (Dragsholm Len) ligger i Kongens Vildtbane, skal han med det første til Kancelliet indsende Erklæring om, hvem dette Gods tilhører. Sj. T. 24, 295.

— Ligelydende Miss. til Hans Lindenov (Kalundborg Len), Peder Basse (Møen) og Palle Rosenkrantz (Vordingborg Len). Sj. T. 24, 295.

— Miss. til Tolderne i Sundet. Da Kongen har tilladt Generalstaterne i Nederlandene, at Korn og Varer, som de vil overføre fra Danzig til Holland, maa passere gennem Øresund, skal Tolderne lade disse Varer passere gennem Sundet, men have god Agt paa, at intet Danziger Gods passerer igennem under dette Skin, men kun det, som tilhører Generalstaterne. Sj. T. 24, 295.

— Miss. til alle Lensmændene³ i begge Rigerne og Landsdommerne⁴. Da Kongen i Anledning af Freden har anord-

¹ Vester Egesborg S. ² Aaderup, Næstved St. Mortens Landdistrikt. ³ De opregnes alle med deres Len. ⁴ De opregnes alle. Dog mangler Jakob Ulfeldt, Ringsted.

net en almindelig Taksigelsesdag den 28. Sept. i alle Kirker i begge Rigerne, skal de forordne, at der paa denne Bededag ikke holdes Ting, Stævne eller anden sliq verdslig Handel eller Forsamling, men at alt dette saavel som al Bankettering, Drik, Vintappen og al anden Ubekvemmelighed alvorligt forbydes. Sj. T. 24, 295 b. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

8. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Bisperne i Danmark og Norge. Da Kongen i Anledning af Freden har anordnet en almindelig Taksigelsesdag den 28. Sept. i alle Kirker i begge Rigerne, skal de i Kirkerne i deres Stift, saavel i Købstæderne som paa Landet, lade forkynde denne Taksigelsesdag, som skal holdes hellig under Helligbrøde som en af de fornemste Helligdage. Der skal i Kirkerne musiceres, synges Te Deum laudamus, kimes og andet mere, som det plejer at bruges i Kirkerne paa de højeste Helligdage. Sj. T. 24, 297 b. Origg. (til M. Christen Hansen, Vendelbo Stift, og M. Jens Dinesen Jersin, Ribe Stift) i Landsark. i Viborg og (til Dr. Hans Mikkelsen, Fyens Stift) i Landsark. i Odense. (Se Dsk. KL. III. 169).

— Miss. til Dr. Madts [Jensen, Superintendent] og Kapitlet i Lund. Da der er opstaaet Trætte om et Sogn, som af Kongen er funderet til Underholdning for Læsemesteren, bestemmer Kongen, at samme Sogn skal følge Lektoren i alle Maader ubeskaaret, som han nu har det, med Præstegaard og andet, som han med Rette bør have dertil. Al anden videre Højhed i samme Sag, som tilhører Dekanatet, skal herefter, intet undtaget, blive ved samme Præbende. Sk. T. 5, 382.

— Mageskifte mellem Erik Rosenkrantz til Glimminge, Embedsmand paa Halmstad Slot, og Kronen. Sk. R. 4, 468 b. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Jacob Ulfeldt. Da Johan Friis til Øresleufgaard har begæret 6 Gaarde i Stenstrup By og Sogn i Sunds Herred til Mageskifte for 3 Gaarde i Oere By og Sogn og 2 Gaarde i Øxendrup By og Sogn i Gudme Herred, alt i Nyborg Len, skal han med det første til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. F. T. 4, 74 b.

— Miss. til Fru Ellen Marsvin. Da Hans Lindenov til Hundslund, Embedsmand paa Kalundborg, har begæret 16 Gaarde

i Dømmestrup i Odense Herred i Dalum Klosters Len til Mageskifte for Vollersløfgaard og 7 andre Gaarde i Vollersløf By i Stenløse Sogn, 1 Gaard i Brølle By og Sogn, 2 Gaarde i Brendemose¹ i Verringe Sogn, 1 Gaard med Skov i Tommerup, alle i Odense Herred, og 3 Gaarde med Skov i Kierbye i Fraude Sogn i Aasum Herred, skal hun med det allerførste til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belejgheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. F. T. 4, 75.

8. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Dr. Hans Mikkelsen og Kollegiet i Odense. Torben Gabrielsen til Krengerup har berettet, at Flemløse Tiende, med hvilken han i 1627², da han var Landsdommer, paa Grund af den ringe Indtægt ved denne Bestilling, blev forlenet, for kort Tid siden³ ved Kongebrev er blevet lagt til Underholdning for en af Professorerne ved Kollegiet i Odense, skønt Torben Gabrielsen var forlenet med nævnte Tiende paa Livstid og der ikke i hans Forleningsbrev staar noget om, at han er blevet forlenet med den paa Grund af den ringe Indtægt ved hans Bestilling. De skal til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorledes det forholder sig hermed. F. T. 4, 76.

— Bestalling for Jens Pedersen, Borger i Helsingør, til indtil videre at have Tilsyn med, at der holdes tilbørligt Fyr i Lygten paa Skagen paa de sædvanlige Tider. [Ensyldende med Bestallingen af 29. Juli 1625 for Villum Worm]. J. R. 8, 211 b.

— Bestalling for Jens Pedersen, Borger i Helsingør, hvem Hr. Anders Bilde til Rosendal og Tage Thott til Eriholm, Rigsraader og Embedsmænd paa Herrisvad Kloster og Sølvitsborg Slot, har antaget til at være Tolder paa Skagen. Han skal gøre disse gode Mænd Regnskab for den oppebaarne Told og anden Rettighed. [Iøvrigt enslydende med Bestallingen af 30. Juli 1625 for Villum Worm]. J. R. 8, 211 b.

— Miss. til Lensmændene i hele Jylland. Da Kongen har kommitteret nogle Rigsraader og andre gode Mænd til at gøre en Anordning, saa at Bønderne i nogen Maade

¹ Bregnemose By, Verringe S.
Nov. 1628.

² 5. Marts 1627.

³ 7.

kan komme i den forrige Velstand, paalægges det dem og de efterkommende Lensmænd i hvert Len aldeles at forholde sig efter saadan Anordning. Desuden skal de paase, at Herredstingene holdes, at Lov og Ret kommer paa Fode igen, at al Vold og Voldshandlinger afskaffes, at Mened, Skalkhed og Modvilje, som herefter begaas, straffes strængt uden Gennemseelse, for at Skalke skal undse sig, og Lov og Ret igen maa komme i tilbørlig Respekt, og at der med tjenesteløse forholdes efter Kongens forrige Anordning herom. For at dette bedre kan iværksættes, skal de selv idelig begive sig til alle Dele af deres Len, selv besøge Herredstingene for at styrke Retten og ikke undlade noget, som er fornødent til at fuldkomme denne Anordning. J. T. 8, 188 b og 189¹.

8. Aug. (Kbhvn.). Miss. til nogle Rigsraader og andre² i Jylland. Da en Del af Kronens Bønder i Nørrejylland i den Tid, i hvilken Fjendens og de kejserlige Soldater har været indkvarteret dér, er kommet noget tilagters og en Del er ganske forarmede, skal Adressaterne, for at Bonden kan komme paa Fode igen, begive sig til Lenene i Ribe Stift, undersøge Forholdene dér og fastsætte, ved hvilke Midler de nævnte Bønder og de Gaarde, der er øde, kan hjælpes paa Fode, ved Bygningstømmer, ved Fritagelse i nogle Aar for Ægt og Arbejde, Landgilde og Skat, som de eragter det bedst og Kronen til mindst Skade, saa at Bønderne kan komme sig saa vidt, at de igen kan give og gøre Kronen den sædvanlige Rettighed. De skal underrette Lensmændene om, hvad de anordner, hvorefter disse skal rette sig. Endvidere skal de sammen med Beretningen herom til Kancelliet indsende Erklæring om Tilstanden i Købstæderne og om, ved hvilke Midler disse igen kan komme til deres forrige Velstand. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. J. T. 8, 191.

— Miss. til Hans Dyre. Jomfru Berte Stygge har til-

¹ Indført to Gange enslydende, kun med en ringe Afvigelse i Overskriften. ² Der nævnes ikke, hvilke; jvfr. dog Miss. af 1. Okt. 1629 ndfr., som maa være stilet til de samme.

forn¹ erhvervet Kongens Befaling til Niels Krag til Trudsholmb, Landsdommer i Nørrejylland, og Verner Parsberg til Lynderup om at afgøre Tvistighederne mellem hende og Hans Dyre. Da denne Befaling paa Grund af Fjendens Indfald i Landet endnu ikke er efterkommet, skal han, naar han indstævnes for de nævnte Mænd, enten selv eller ved sin Fuldmægtig møde i Rette for dem, for at denne Sag engang for alle kan komme til Ende. J. T. 8, 190.

8. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Niels Krag og Verner Parsberg. De har tilforn¹ faaet Befaling til at afgøre Tvistighederne mellem Hans Dyre til Boller og Jomfru Berte Stygge. Da denne Befaling paa Grund af Fjendens Indfald endnu ikke er efterkommet, gives der dem Befaling og Fuldmagt til med det første at indstævne begge Parter for sig, bilægge Stridighederne i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og uden videre Udsættelse fuldgøre Kongens forrige Befaling. J. T. 8, 190.

— Miss. til Hr. Albrekt Skeel og M. Jens Dinesen. Da der er opstaaet Trætte mellem Præsterne Hr. Hendrik i Linnet og Hr. Bertel Jespersen², skal de indstævne disse for sig og afgøre deres Trætte ved en endelig Dom. J. T. 8, 190 b.

— Miss. til Kapitlet i Aarhus. Da det berettes, at Bispens Residens i Aarhus er meget brøstfældig, skal de med det første indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorledes den kan repareres. J. T. 8, 190 b.

— Miss. til Palle Rosenkrantz. Han skal aftakke alle Officererne i Lolland og Falster og sende alle de Heste, som er givet Kongen af Præster, Fogder og Skrivere sammesteds, ud til Ditlef Rantzau til Butkam, holstensk Raad og Embedsmand paa Stenborg Slot. Sm. T. 6, 319.

9. Aug. (—). Miss. til Jacob Ulfeldt, Landsdommer. Da Kongen har tilladt Hr. Hans Jacobsen, Sognepræst til Harrested³, at bruge Fiskeri med Ruser til sit eget Behov i Søen ved Harrested, skal Jacob Ulfeldt udvise ham, hvor langt han maa bruge Fiskeri med Ruser i denne Sø. Sj. T. 24, 298.

¹ 4. Maj 1627.

² Henrik Splette i Lindet og Bertel Jespersen i Fol, begge i Frøs H. Haderslev Amt.

³ Haraldsted S. Ringsted H.

9. Aug. (Kbhvn.). Miss. til David Lucht og Hans Pedersen [Toldere i Øresund] om at tage Told af de hamburgske Skibe, der kommer til Øresund, paa samme Maade som af de lybske. Sj. T. 24, 298.

— Miss. til alle 4 Bisper i Jylland om at indsende Fortegnelse over de Præstekald i deres Stifter, hvis Indtægter er saa ringe, at de ikke kan taale at afgive noget til Præsteenker. (Enslydende med Miss. af 11. Febr. 1629 til Bisperne i Sjælland, Fyen og Skaane). Udt. i Sj. T. 24, 239. Origg. (til M. Christen Hansen, Vendelbo Stift, og M. Jens Dinesen Jersin, Ribe Stift) i Landsark. i Viborg. (Tr.: Kirkehist. Saml. 3. R. II. 186, jvfr. Dsk. KL. III. 169).

— Miss. til samme om, at de idelig skal visitere i deres Stift, formane og afskaffe de Synder og Laster, som kan dæmpes ved Prædiken, Formaning og Kirkens Øje. Hvor der findes Brøst, skal de tilkendegive Lensmændene det eller, hvis der ikke raades Bod derpaa, Kongen selv, for at Guds retfærdige Vrede og deraf følgende Landeplager maa afvendes. J. T. 8, 191 b.

— Miss. til Tage Thott Otsen. Paa hans Beretning om en Kvinde, som har ligget sit Barn ihjel, svares, at han skal rette sig efter den over hende afsagte Dom. Sk. T. 5, 382.

— Miss. til Lunde Kapitel. Da der er opstaaet Trætte imellem Jørgen Vind til Gundestrup, Rentemester, og Ofve Gedde til Tommerup, Befalingsmand over Brunlaug Len, om ret Markeskel imellem Magleby og Quinge¹ og deres Grænser, og da Jørgen Vind mener, at der i Lunde Kapitel skal være en Bog, kaldet Palte, i hvilken der skal findes Besked om det omtvistede Skel, skal Kapitlet lade Jørgen Vind faa en Udskrift under Kapitlets Segl af Paltebogen om, hvad der findes om Skel imellem de nævnte Byer og de tilgrænsende Byer og Torper. Sk. T. 5, 382.

— Miss. til Christen Thommesen. Denne Brevviser Bastian Thoresen, som for nogen Tid siden har haft en Gaard i Skaane, dengang han var Sergent dér under et Kompagni af Landfolket, har klaget over, at denne Gaard er blevet ham frataget, medens han som Regimentstrommeslager var ude paa Togt.

¹ Kvidinge S. S. Asbo H.

Christen Thommesen skal lade ham faa Gaarden igen, saa at han kan bruge den som tilforn. Sk. T. 5, 382 b.

9. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Hr. Anders Bilde. Samme Brevviser, Sergent Bastian Thorresen, har klaget over, at Indtægten af den i det foregaaende Miss. omtalte Gaard i hans Fraværelse er indbetalt til Rentekammeret. Hr. Anders Bilde skal lade ham faa, hvad der i hans Fraværelse som Regimentstrommeslager er oppebaaret af Gaarden. Sk. T. 5, 383.

— Miss. til Markor Bilde til Hvidkield og Hans Kaas til Østergaard. Da Johan Friis til Løgtved har begæret 6 Gaarde i Stenstrup By og Sogn og 1 Gaard i Lunde By og Sogn, alle i Sunds Herred i Nyborg Len, til Mageskifte for 2 Gaarde i Øre¹ By og Sogn og 1 Gaard i Øxendrup By og Sogn, alle i Gudme Herred i Nyborg Len, skal de besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. F. T. 4, 76.

— Miss. til Eiler Qvitzov til Lykkisholm og Henning Valckendorf til Glorup, Befalingsmand i St. Hans Kloster. Da Jacob Ulfeldt til Urup, Rigens Kansler og Embedsmand paa Nyborg Slot, har begæret 1 Gaard i Lunde og 1 Gaard i Langkil² til Mageskifte, skal de undersøge disse Gaardes Lejlighed og til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt de for Bejleligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Nyborg Slot. F. T. 4, 77.

— Miss. til Jacob Ulfeldt til Urup, Embedsmand paa Nyborg. Kongen har bevilget Hendrik Gyldenstjerne til Svanholm alle de Tiender, som dennes afdøde Moder³ har haft i Fæste. Da det berettes, at der iblandt disse Tiender er en Del, som ligger i Jacob Ulfeldts Provsti, og da denne efter det forrige Kongebrev altid har haft Ret til at bortfæste de Tiender, som ligger i hans Provsti, vil Kongen have Brevet til Hendrik Gyldenstjerne forstaaet saaledes, at denne maa nyde alle de Tiender, som hans afdøde Moder har haft i Fæste, og som det tilkommer Kronen at bortfæste. Orig. i D. Kanc. F. T. 4, 77.

— Miss. til Eiler Qvitzov. Da Jørgen Munk til Harriids-

¹ Oure S. Gudme H. ² Lundegaard og Langkildegaard i Lunde S. Sunds H. ³ Mette Hardenberg Eriksdatter, død 4. Maj 1629.

kier har begæret Skovby Herreds Tingbog for 1622 fremlagt paa Skovby Herredsting og Fyenbo Landsting, for at han af den kan erfare, paa hvad Tid Fredrik Markdanner til Søegaard har modtaget Langesøe Gaard og Gods, skal Eiler Qvit-zov sørge for, at denne Tingbog fremlægges nævnte Steder, naar Jørgen Munk begærer det, for at denne kan faa Sagen oplyst. F. T. 4, 77 b.

9. Aug. (Kbhvn.). Ekspektancebrev for Dr. Henninius Arnisæus, Kongens Livmedicus, paa Høring Præbende i Aarhus Domkirke, naar Jens Mogensen til Sinddinggaard, som nu er forlenet med det, dør. Naar dette Præbende bliver ledigt, vil Kongen give ham fuldkommen Kollation derpaa. J. R. 8, 212. Orig.

— Aab. Brev om Forfølgning af Manddrabssager m. m. i Jylland. J. R. 8, 212 b. (Tr.: CCD. IV. 482 f.).

— Miss. til Key von Ahlefeldt og Jokim Transeus. Anders Friis til Vreløf, Befalingsmand paa Aastrup Slot, har klaget over, at han er blevet i høj Grad forurettet ved en Skrivelse, som de har sendt ham, og ved en Instruks, som Key von Ahlefeldt har givet en af Kongens Skibskaptejner, som de kan se af hans medfølgende Supplikation. De skal, enten begge eller den af dem, som er til Stede, med det allerførste indsende Erklæring herom til Kancelliet. J. T. 8, 191.

— Miss. til Niels Krag og Erik Juel om igen at sidde Landsting i Jylland, hjælpe enhver til Rette, afkorte Processerne det mest mulige Retten tillader, særlig mod Vold og saadan Modvillighed, som nu begaas, for at Retten igen kan komme i den tilbørlige Respekt, enhver saa vidt muligt hjælpes til sin Ret og ingen ubilligt besværes ved den skete Afbrydelse i Justitsen. J. T. 8, 191 b.

10. Aug. (—). Aab. Brev, hvorved det tillades Mats Rafn, Borger i Køge, ved sine Befuldmægtigede at paagribe en vis Laurits Jensen Hadbierre, der ved Københavns Byting har aflagt løgnagtigt Vidnesbyrd paa Mats Rafn, hvilket denne kan bevise. Han skal føre den paagrebne til København, for at han kan blive tilbørligt straffet for sit løgnagtige Vidnesbyrd. Sj. R. 18, 432 b.

— Miss. til Claus Daa og Frants Rantzau om at revidere de af Niels Krag til Trudsholm, Zahlkommissarius,

aflagte Regnskaber for Tiden fra 1. Jan. i Aar, da han sidst fik Kvittering af dem, til Regnskabet sluttes, og give ham tilbørlig Kvittering derfor, naar han henvender sig til dem med dette Missive. Sj. T. 24, 298 b.

10. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Jens Juel. Der tilsendes ham Kopier af de Bevillingsbreve, som nogle Borgere i Bergen for nogen Tid siden har faaet, til at opbygge Møller ved Eidsvog. Han skal paase, at de ikke tilholder sig mere, end de har Kongens Bevilling paa. J. R. 8, 212 b.

— Miss. til Jens Juel til Kieldgaard, Claus Daa til Borreby, Embedsmænd paa Aalborg og Dragsholm Slot, Mogens Kaas til Timandsholm og Gunde Lange til Bredning, Embedsmand paa Koldinghus. Da Fru Christendtse Fasti til Hastrup, Jørgen Belovs Enke, Christen Holck til Bustrup, Embedsmand paa Silkeborg, og Fru Sophie Belov til Boltinggaard, Christen Thotts Enke, med det første og inden førstkommende Mikkelsdag agter at holde Skifte efter deres afdøde Husbonde, Svoger og Broder Jørgen Belov, gives der dem Befaling og Fuldmagt til at være til Stede ved Skiftet, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give Parterne deres Afgørelse beskreven. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i Stedet. J. R. 8, 213.

— Miss. til Dirik von Ahlefeldt. Johan de Villom har berettet, at han for nogen Tid siden har fragtet et Skipper Joachim Hardenoch i Stralsund tilhørende Skib, der skulde føre nogle Øksne til Holland. I Søen er Skibet blevet forfulgt og jaget af Godske Godskesen, der var Kaptejn paa et af Dirik von Ahlefeldt imod Rigens Fjender udrustet Skib, endskønt førstnævnte Skib havde et af Frandts Rantzau til Rantzausholm, Statholder i København og Embedsmand paa Dalum Kloster, meddelt Pas paa frit Gods. Skibet blev af Godske Godskesen indbragt til Laving i Norge, plyndret af ham dér og Skipperen tvunget til at give ham en Sum Penge og en Veksel paa 30 Rdlr. in specie, som Johan de Villom skulde betale. Skipperen var derefter nødt til at begive sig tilbage til Sundet og dér igen indkøbe Proviant til Folkene og Foder til Øksnene, da det første paa Grund af det lange Ophold var fortæret. Da

Skibet ankom til Holland, var Øksnene paa Grund af det lange Ophold „forstandne“ og meget forkomne; tilmed var der kun et ganske ringe Marked, saa at Johan de Villom knapt nok kunde faa saa meget for dem, som Fragten beløb sig til. Han har ved nævnte Kaptejns Voldshandling lidt 800 Rdlr. Skade. Det befales Dirik von Ahlefeldt med det allerførste at møde i Admiralitetet i København, tage Kaptejn Godske med sig og forsvare sig for samme Sag. J. T. 8, 192.

10. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Knud Gyldenstjerne og Erik Juel. Da Niels Krag til Trudsholm, Landsdommer i Nørrejylland, har berettet, at han efter de ham tilgaaede Efterretninger frygter for, at Ejendoms- og Adkomstbreve, Skøder, Domme, Tingsvidner og andre Breve paa Asmild Kloster, hvormed han er forlenet, som er overleverede ham med Inventariet eller senere erhvervede, førend de kejserlige besatte Landet, skal være bortkommet i denne Tid, skal de med det første begive sig til Asmild Kloster og, hvis der endnu findes Breve dér, registrere dem og indsende Registreringen til Kancelliet. Dersom der ikke findes Breve, skal de ligeledes give det beskrevet fra sig og tilstille Niels Krag en Genpart heraf. J. T. 8, 192 b.

— Miss. til Tage Thott om at lade Christen Høg til Todbølle faa de Tiender, som ligger i det Sogn, i hvilket han boer, og som staar for at bortfæstes. J. T. 8, 192 b.

— Miss. til Otte Marsvin. Mogens Nielsen, Tolder i Randers, har begæret at maatte faa Kirkernes Part af Korn-tienden i Galten, Nørhald, Støvring, Sønderlyng og Gierløv¹ Herreder i Dronningborg Len for tilbørligt og rimeligt Landekøb, mod at Kirkeværgerne i de fem Herreder til Gengæld tager de Varer, der er fornødne til Kirkernes Behov, hos ham til lideligt Køb, som det gælder i Købstæderne, for at denne fattige Mand, som er udplyndret af Fjenden, igen kan komme noget til Rette. Saafremt nævnte Kirkers Part af Korn-tienden kan bevilges ham, som ovennævnt, uden Skade for Kirkerne og andre, skal Otte Marsvin lade ham faa disse Tiender. J. T. 8, 193.

— Miss. til Gunde Lange. Da Jomfru Dorrette Abild-

¹ J. T. har ved en Fejlskrift: Gelof.

gaard har begæret en ved Kolding liggende, Kronen tilhørende Lykke, skal han snarest til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt denne Lykke for Belejgheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes derfra. J. T. 8, 193.

10. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Niels Krag. Da Fru Christentse Fasti til Hastrup, Jürgen Belovs Enke, med det første agter at skifte med sin afdøde Husbondes Arvinger, skal han rette sig efter at møde paa Skiftet, paatage sig Værgemaalet for Fru Christentse Fasti og paase, at der kun vederfares hende, hvad der er billigt og ret. J. T. 8, 193 b.

— Miss. fra Kansleren og Statholderen til Prinsen [Christian V]. Da Kongen har befalet, at Prinsens Sag mod Rhingreven skal behandles af samtlige Rigsraader paa deres Møde i Odense den 25. August førstkommende, anmoder de Prinsen om straks at tilsende dem de Breve og Dokumenter angaaende denne Sag, som han vil lade fremlægge. Sj. T. 24, 299 b.

— (**Kronborg**). Miss. til Gabriel Kruse. Da Fru Anne Brahe til Sonnerup, Manderup Parsbergs Enke, har begæret 1 Gaard i Barrup¹ By og 1 Gaard, kaldet Heigemaasegaard², i Eskilstrup Sogn, 1 Gaard i Vede³ i Stenlille Sogn, alle i Merløse Herred, 3 Gaarde i Hvalsøe By og 4 Gaarde i Nørre Hvalsøe, alle i Kirke Hvalsøe Sogn i Voldborg Herred i Roskilde Len, til Mage-skifte for noget Gods, som Kongen har begæret af hende, skal han med det allerførste til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belejgheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Roskilde Len, for at Kongen kan give Fru Anne Brahe tilbørligt Svar. Sj. T. 24, 298 b.

— Miss. til Frants Rantzau, Statholder. Jens Høg til Vang, Befalingsmand paa Gulland, har berettet, at man i Renteriet fører ham til Mangel Besoldingen til 10 Soldater, som han har ladet betale af Skriverstuen sammesteds. Da han ikke har haft nogen Befaling til at aftakke dem, skal Frants Rantzau lade Besoldingen til de 10 Soldater godtgøres ham i hans Regnskab til denne Dag og ikke videre. Sj. T. 24, 299.

— Miss. til Jens Høg om straks at aftakke de 10 Sol-

¹ Baarup.
S. Alsted H.

² Hegnemosegaard.

³ Vedde, nu i Munke-Bjærgby

dater, som han hidtil har ladet lønne af Skriverstuen dér paa Slottet [Visborg], da Kongen ikke længer behøver deres Tjeneste. Den Besolding, som han hidtil har betalt dem, skal godtgøres ham af Rentekammeret. Sk. T. 5, 383 b.

10. Aug. (Kronborg). Forleningsbrev for Laurits Jørgensen, Kongens Renteskriver, paa det efter afdøde M. Egidius Lauritsen ledige Vikarie i Aarhus Domkirke, kaldet St. Margaritæ Alters Vikarie. J. R. 8, 212 b.

— Ligelydende Forleningsbrev for Herman Holst, Renteskriver, paa det efter afdøde M. Jens Krog ledige Vikarie i Aarhus Domkirke. Udt. i J. R. 8, 213.

— Ligelydende Forleningsbrev for Peder Svensk paa det efter afdøde Anders Friis ledige Vikarie i Aarhus Domkirke. Udt. i J. R. 8, 213.

11. Aug. (—). Miss. til Gabriel Kruse til Hiuleberg og Axel Arenfeldt til Basnes, Befalingsmænd over Roskildegaaards og Giedske Len. Da der er opstaaet Trætte imellem Peder Basse til Siørup, forrige Befalingsmand paa Møen, og Borgemestre og Raad i Stege paa den ene og nogle Borgere sammesteds, særligt Henning Skomager og Jens Lauritsen Skinder, paa den anden Side, gives der dem Befaling og Fuldmagt til snarest at begive sig til Stege, forhøre de tvistige Parter og dømme i Sagen. De skal indsende en Genpart af deres Dom til Kancelliet. Der tilsendes dem to Domme, som er erhvervede over de nævnte to Mænd, samt deres og Borgemestre og Raads Supplikationer til Efterretning. Sj. R. 18, 433.

— Miss. til Jost Høg om at optage to Sønner af Hertvig Plato til N. i Meklenborg i Sorø Akademi og forholde sig med dem som med de andre Adelsbørn; dog skal Hertvig Plato aarligt betale efter Fundatsens Lydelse. Sj. T. 24, 300.

— Miss. til samme om at optage Christopher Lindenov, Søn af Fru Karen Gyldenstjerne til Lindesvold, Goske Lindenovs Enke, i Sorø Akademi uden Betaling og forholde sig med ham som med de andre Adelsbørn. Sj. T. 24, 300 b.

— Miss. til Tage Thott Otsen. Da Villom Thommesen, Landsdommer i Blekinge, har klaget over, at han ikke kan holde sig med sin nuværende Besolding, 100 Rdlr. in specie aarligt, skal Tage Thott indsende Erklæring om, ved hvilke Midler han kan hjælpes til Forbedring af sin Besolding,

saaledes at han kan faa, hvad han skal leve af, og Kongen altid kan faa en dygtig Person til denne Bestilling. Sk. T. 5, 383.

11. Aug. (Kronborg). Miss. til Hans Barnekov og Hendrik Ramel. Det berettes, at Bønderne i Ve vil tilegne sig en Del Grunde, der ligger til Buckeboes og Vebyes Skove, kaldet Kongskoven, med hvilke Skove og Tilliggende Kongen har privilegeret Christianstad. Adressaterne skal med det første begive sig til Aastederne, afgøre, hvad der tilkommer hver af Parterne, og give deres Afgørelse beskreven. Sk. T. 5, 384 b.

— Miss. til Palle Urne og Hertvig Lindenov. Fru Lene Daa, Jens Bondes til Øretorp, har berettet, at Falk Lykke til Bollerup for nogen Tid siden har gjort Indførsel i hendes Husbondes Gods, og at hun har begæret at faa samme Indførsel beskrevet, for at hendes Husbonde kunde vide, hvad der tilkom ham, og hvad der var Falk Lykkes, men at hun ikke har kunnet faa denne Beskrivelse. Naar hun henvender sig til dem med dette Missive, skal de give hende en forseget og underskrevet Genpart af Indførslen. Sk. T. 5, 385.

— Miss. til Hr. Anders Bilde. Han har berettet, at en Hestehave ved Herrisvad Kloster for nogen Tid siden er blevet bortfæstet til en Bonde og nu kaldes Hovedgaard, hvoraf der gives Landgilde, og han har begæret, at denne Hestehave igen maa oplades ham selv til at bruges til Klostret, hvortil den fra Arilds Tid har været brugt. Han har tilbudt at give Bonden, der nu har den i Brug, en anden god Gaard at bo paa og at give Kongen den Landgilde, der nu ydes deraf. Det tillades ham igen at lægge denne Hestehave under Herrisvad Kloster, dog saaledes, at han stiller Bonden tilfreds og betaler den aarlige Landgilde deraf til Kongen. Sk. T. 5, 386.

— Miss. til Sigvord Urne. Da Palle Rosenkrantz til Ørup har begæret 13 Gaarde i Eufrodt By i Tryde Sogn i Herrestad Herred¹, 1 Gaard i Bennested² By og Sogn i Ingelstad Herred, alle i Malmøhus Len, til Mageskifte for 1 Gaard i Hermandstrup i Harslef Sogn i Skyts Herred, 1 Gaard i Slim-

¹ Nu i Ingelstad H.

² Sk. T. har ved en Fejlskrift: Bømmested.

minge By og Sogn i Vemmenhøgs Herred, 1 Gaard i Løderup By og Sogn, 2 Gaarde i Frøsløf, 1 Gaard i Øster Herrested, alle i Ingelstad Herred, og 2 Gaarde i Herrested By og Sogn i Herrestad Herred, ligeledes alle i Malmøhus Len, skal han med det allerførste til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Sk. T. 5, 384.

11. Aug. (Kronborg). Miss. til Palle Rosenkrantz til Ørup og Sigvord Urne til Raarup, Embedsmand paa Malmøhus. Da Christoffer Mormand til Esperød har begæret en Gaard, kaldet Boerid, i Troens Sogn til Mageskifte for 1 Gaard i Saksstrup, skal de med det allerførste besigte begge Gaarde og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Sk. T. 5, 385.

— Miss. til Hendrik Hvitfeldt. Da Palle Urne til Gylleboe har begæret 3 Gaarde i Tierby i Skertoft¹ Sogn i Fers Herred i Landskrone Len til Mageskifte for 1 Gaard i Jestrup² By og Sogn og 1 Gaard i Klambye i Brandsted Sogn, begge i Fers Herred, skal han med det allerførste til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Sk. T. 5, 386.

— Miss. til Lauridts Grubbe og Borker Rud. De har for nogen Tid siden³ faaet Befaling til at besigte det Gods, som Christoffer Urne til Aasmak, Statholder i Norge og Embedsmand paa Aggershus, har begæret til Mageskifte, og det Gods, som han har tilbudt derfor. Da det berettes, at de ved Besigtelsen har forbigaaet den Bondeejendom, som findes deriblandt, skal de med det allerførste igen besigte alt det omhandlede Gods. Endvidere skal de besigte en Christoffer Urne tilhørende Gaard i Skielstrup i Hundtsebye Sogn i Musse Herred i Aalholms Len, som han ligeledes tilbyder at udlægge. Sm. T. 6, 319.

— Miss. til Palle Rosenkrantz til Ørup og Christian Erikson. Herlof Mormand til N. har for nogen Tid siden⁴ faaet Befaling til at paatage sig Værgemaalet for sin Søster, Jomfru Birgete Mormand, da hendes Gods ligger i Lolland, hvor han er bosiddende, hvilket han ogsaa er gaaet ind paa.

¹ Skartofte S. Fers H.
1629. ⁴ 20. Marts 1629.

² Fejlskrift for Ilstrup.

³ 16. Juni

Da han nu agter med det første at overtage samme Værgemaal, skal de rette sig efter at være til Stede, naar Værgemaallet overleveres ham af hans Broder Christoffer Mormand til Esperød. Hvis der opstaar Uenighed, skal de forlige den i Mindelighed eller afgøre den ved en endelig Dom og give deres Afgørelse beskreven. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i Stedet. Sk. T. 5, 386 b.

11. Aug. (Kronborg). Miss. til Jørgen Lykke og Fredrik Markdanner. Hans Markdanner til Langesøe har berettet, at han for nogen Tid siden¹ har faaet Bevilling til at lade sig indføre i nogle Tiender ved Langesøe, nemlig Horsløf², Visløf³ og Skambye, i hvilke Jens Bertelsen, Raadmand i Vejle, for nogle Aar siden⁴ har faaet Indførsel. Da Hans Markdanner mener, at Jens Bertelsen har oppebaaret, hvad der efter hans Indførsel tilkommer ham, har han andraget om, at Jens Bertelsen maa blive indstævnet for gode Mænd og for disse gøre Regnskab for, om han ikke er blevet betalt efter aarligt, sædvanligt Kirkens Kornkøb. Brevmodtagerne skal derfor med det første indstævne Jens Bertelsen for sig og lade ham gøre Regnskab for, om han er betalt eller ikke. F. T. 4, 77 b.

— Miss. til Henning Valkendorf og Dr. Hans Mikkelsen. Hans Markdanner til Langesøe har berettet, at han for nogen Tid siden⁵ har faaet Bevilling til at lade sig indføre i nogle Tiender ved Langesøe, hvoriblandt Horsløf⁶ Tiende, og at Eiler Qvitzov til Elvid, Befalingsmand paa Rugaard, nylig har lagt en Del Bøndergods i samme Sogn under sin Hovedgaard Elvid, hvorfor der ikke gives Tiende af dette Gods, medens der forlanges lige høj Afgift af det. Han har derfor begæret, at Kongen vil forordne en god Mand, der sammen med Superintendenten i Fyens Stift kan fastsætte, hvorvidt Afgiften bør afkortes for det, som Eiler Qvitzov har taget derfra. Adressaterne skal med det første undersøge Sagen, afgøre, om Afgiften bør

¹ 28. April 1629.
Skovby H.

² Haarslev, Skovby H.

⁴ 11. Dec. 1622.

⁵ 28. April 1629.

⁸ Vigerslev,
⁶ Orig.

har: Hørsløf.

afkortes for det Gods, som Eiler Qvitzov har lagt under Hovedgaarden Elvid, og give det beskrevet. F. T. 4, 78. Orig. i Landsark. i Odense.

11. Aug. (Kronborg). Miss. til Jørgen Lykke og Fredrik Markdanner. De har for nogen Tid siden¹ faaet Befaling til at dømme imellem Hans Markdanner til Langesøe, hans Hustrus Moder og hans Hustrus Søster med deres tilforordnede Værger om den mellem dem opstaaede Trætte. Da det af Hans Markdanners vedlagte Beretning fremgaar, at de ikke har efterkommet denne Befaling, fordi ikke alle Parter mødte efter Stævningen, skal Adressaterne med det første igen indstævne Parterne for sig, bilægge Sagen i Mindelighed eller afgøre den ved Dom. Hvis en af Parterne ikke møder til den bestemte Tid efter deres Stævning, skal de dog føre Sagen til Ende, for at der ikke skal ske dem, der møder, for kort og Sagen engang for alle kan komme til Ende. F. T. 4, 78 b.

— Miss. til Fru Elline Marsvin til Elleneborg om igen at lade opbygge et af Øksnehusene paa Dalum, som er faldet ned. Udt. i F. T. 4, 78 b.

— Miss. til Eiler Qvitzov. Denne Brevviser Rasmus Jørgensen i Sersløf i Skovby Herred i Rugaards Len har berettet, at hans Gaard for nogen Tid siden er brændt ved Vaadeild, og har ansøgt om at maatte faa Tømmer til dens Genopbyggelse og om at forskaanes i nogen Tid for Hovning til Rugaard. Eiler Qvitzov skal lade ham faa noget Tømmer til Genopbyggelse af Gaarden og lade ham være forskaanet et Aar for Hovning til Rugaard. F. T. 4, 78 b.

— Aab. Brev, hvorved Ernst Ernstsens, Borgemester i Horsens, beskikkes til at vedligeholde Hanstedt² Bro efter afdøde Christopher Holgersen, som hidtil har vedligeholdt den. Han skal herfor oppebære den Havre og anden Rettighed, som er lagt til Broens Vedligeholdelse, og som hans Formand har oppebaaret. J. R. 8, 213 b.

— Miss. til Knud Gyldenstjerne. Christen Mikkelsen, Borger i Hobro, har begæret noget Gods, nemlig en Kaal-

¹ 27. April 1629.

² J. R. har ved en Fejlskrift: Harstedt.

have med „Resningshus“¹ paa 6 smaa Stkr. Agerjord og noget Krat og Skov, som er $\frac{1}{2}$ Svins Olden, for en aarlig Afgift, hvilket Gods hidtil har været bevilget hans Morfader, Hr. Chresten Lembeksen², Skolemester i Hobro, der nu er afgaaet ved Døden, for en aarlig Afgift af 1 Rdlr. Knud Gyldenstjerne skal undersøge dets Lejlighed og, hvis det ikke kan være Kongen eller andre til Skade, lade Christen Mikkelsen faa nævnte Gods for den sædvanlige Afgift. J. T. 8, 193 b.

11. Aug. (Kronborg). Miss. til Otte Marsvin. Af medfølgende Supplikation kan han se, hvad denne Pofvel Varnebeck, Borger i Lybæk, har andraget om en Borger i Randers, ved Navn Asmund Bentsen, der skylder ham en Sum Penge. Han skal hjælpe Pofvel Varnebeck til Rette, saa vidt det er Lov og Ret. J. T. 8, 194.

— Miss. til Knud Gyldenstjerne om med det første til Kancelliet at indsende Erklæring om medfølgende Klage over ham fra Peder Christensen Smed af Nykøbing i Mors, som Knud Gyldenstjerne har sat i Jærn og Fængsel. J. T. 8, 194.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Povel Pop, Borger i Aalborg, paa Kronens og Kirkens Part af Korntienden af Førsløf Sogn i Fleskum Herred, hvoraf der aarlig skal svares 5 Pd. Byg til Kronen, at levere Lensmanden paa Aalborghus inden Fastelavn, og 5 Pd. Byg til Kirken, at levere til Kirkeværgerne. Udt. i Tb. S. 120.

— (Kbhvn.). Miss. til Fru Jahanne Sinklar. Hun har for nogen Tid siden³ faaet Befaling til at overlevere en rigtig Jordebog over Brunlaug og Nummedals Len til Ofve Gedde til Tommerup, Befalingsmand over Brunlaug Len. Det berettes nu, at hun har indsendt en Jordebog over disse Len til Kancelliet, men at den ikke er forsynet med hendes Haand og Segl. Hun skal med første Lejlighed til Kancelliet indsende en rigtig underskreven Jordebog over disse Len, hvormed hendes afdøde Husbonde⁴ har været forlenet, da den ellers vil blive afkrævet hende ad Rettens Vej. Sk. T. 5, 383 b.

¹ Maaske = Rejsninghus, et Hus, der kun bestaar af Tag uden Sidevægge. ² Kaldes ellers Lambertsen, jvfr. aab. Brev 28. Aug. 1578 og 11. Juni 1584 om samme Ejendom. ³ 22. April 1629. ⁴ Jesper Gjøe til Esperød.

11. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Niels Lange til Tierred, Ifver Lykke til Bigumb, Sten Rodsten til Lierbek og Jørgen Kruse til Kiersgaard. Da der med det første og inden Mouritii Dag [22. Sept.] skal foretages Skifte efter Fru Anne Krabbe til Bagisvohn, hvis efterladte Jordegods har henstaaet uskiftet en Tid lang paa Grund af forskellige Tilfælde mellem hendes Arvinger, gives der dem Befaling og Fuldmagt til at være til Stede ved Skiftet, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give Parterne deres Afgørelse beskreven. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i Stedet. J. R. 8, 214.

— (**Frederiksborg**). Aab. Brev, hvorved Forbudet¹ mod Udførsel af Flæsk fra Nørrejylland ophæves, da der er godt Forraad paa Flæsk dér. Det tillades baade Indlændinge og Udlændinge frit og uhindret at udføre Flæsk fra Nørrejylland til Sjælland, Fyen, Skaane og Kongens andre Lande, men ikke til fremmede Steder, Kronens Rettighed dog uforkrænket. J. R. 8, 214.

12. Aug. (Kronborg). Aab. Brev, hvorved Claus Vetting, Rotgieter, antages til paa Frederiksborg Slot at rengøre og vedligeholde den store Lysekrone med hvad mere deslige, der findes sammesteds, for en aarlig Løn af 60 Kurantdlr. fra dette Brevs Datum at regne, at betale af Toldboden for Kronborg. Hvad han behøver til at holde dette Værk vedlige med, vil Kongen lade skaffe ham. Det tillades ham at blive i den Bestilling, som han nu har. Sj. R. 18, 433 b.

— Miss. til Frederik Urne og Mogens Sehested. M. Anders Bendsvinger, hvem Kongen har bevilget² et Hus ved Rode i Kronborg Len, kaldet Skovrød, med tilliggende Ejendom paa Livstid kvit og frit, har begæret Tilladelse til at opsætte en Mølle derved, hvor der løber en lille Bæk. De skal med det første begive sig til Stedet, hvor han vil opsætte Møllen, og nøje undersøge, om det kan ske uden Afbræk for Kronens andre Møller, og om Bønderne dér omkring, baade i Københavns Len og

¹ 12. Juni 1629.

² 23. Jan. 1629.

i Kronborg Len, kan tage Skade paa deres Enge, naar Vandet opstøves. Sj. T. 24, 300 b.

12. Aug. (Kronborg). Miss. til Jens Juel om straks 'at modtage Aastrup [Len] under Aalborghus og aarlig gøre Rede for den visse og uvisse Indkomst deraf i Renteriet. J. T. 8, 194.

13. Aug. (Frederiksborg). Aab. Brev til Borgerskabet i Stege. Da det berettes, at der er opstaaet Trætte imellem Peder Basse til Siørup, forrige Befalingsmand paa Møen, og Borgemestre og Raad i Stege paa den ene og en Del af Borgerskabet paa den anden Side, har Kongen befalet Gabriel Kruse til Hiuleberg og Axel Arenfeldt til Basnes, Befalingsmænd over Roskildegaaards og Giødske Len, at fælde Dom i denne Sag. Det befales Borgerne, naar de faar Tilsigelse derom, at møde for Kommissarierne, hvor der skal vederfares enhver, hvad der er Lov og Ret. Sj. R. 18, 434.

— Livsbrev for Povl Rumler, Maler, paa Kronens Mølle, kaldet Esserum Mølle, i Kronborg Len fra førstkomende Mikkelsdag med al dens Tilliggende mod at yde Halvdelen af den aarlige Landskyld, som er 8 Pd. Mel. Han skal give Kvinden¹, som nu aftræder Møllen, hendes Fæste igen. Sj. R. 18, 434 b.

— Miss. til Frederik Urne. Børnene og Arvingerne efter afdøde Conrad von Buwinchhausen von Wallenrodt, Borgemester i Helsingør, har erhvervet en Intercessionsskrivelse fra Hertug Ludvig Frederik af Württemberg til Kongen om, at de maa faa deres Arv udleveret, som han videre kan se af deres medfølgende Supplikationer. Frederik Urne skal lade nævnte Arvingers nærværende Fuldmægtig faa Arven uden Vidtløftighed, dog under Forbehold af den Kronen deraf tilkommende Rettighed. Sj. T. 24, 301.

— Miss. til samme. Bønderne i Kronborg Len har begæret at maatte forskaanes for den Madskat, som de skulde have udgivet forgangen 1. Maj. Da de har haft Besværing med det nye Værk for Kronborg Slot, maa de være forskaanet for denne Madskat. Bønderne i Frederiksborg Len har

¹ Marta, Hans Salleren von Brunsvigs Enke.

sidste Aar ikke kunnet yde al deres Landgilde paa Grund af Misvækst og Armod og har andraget om at maatte give Korn af dette Aars Afgrøde for forrige Aars Restance. Kongen tillader dette. En Bonde, ved Navn Hans Clemitsen, i Strøelille i Frederiksborg Len har berettet, at han tiltales for Betaling for en halv Ame Vin, som hans Dreng er vættet med, og som blev sønderslagen paa Vejen til Roskilde, og har andraget om at forskaanes for denne Tiltale. Frederik Urne skal lade ham være fri for Tiltale, da Drengen, som har gjort Gerningen, er undveget. Sj. T. 24, 301 b.

13. Aug.¹ (Frederiksborg). Miss. til Hr. Christian Friis, Kansler, og Claus Daa. Da Fosberg², som sidder anholdt paa Københavns Slot, foregiver, at han har noget at tilkendegive Kongen, skal de forhøre ham herom og siden erklære sig overfor Kongen. Sj. T. 24, 302 b.

— Miss. til Hr. Christian Friis og Frants Rantzau. Casper Kesberg³, Kaptejn paa Kronborg Fæstning, har berettet, at han ingen Aarsbesolding har faaet, siden han er kommet til Fæstningen. De skal forhandle med ham om, hvad han skal have til Aarsbesolding. Sj. T. 24, 302 b.

— Miss. til Jens Høg. Det berettes, at en Person, ved Navn Niels, som en Tid lang har tjent Pofvel Pofvelsen, forrige Byfoged i København, og siden M. Christen Lauritsen, Sognepræst i Køge, skal have begivet sig til Gulland. Jens Høg skal flittigt lade ham opspørge og, naar han finder ham, tilholde ham straks at begive sig til Kongen, hvor han vil faa dennes videre Vilje at vide. Sk. T. 5, 387.

— Miss. til Gabriel Kruse om, at Kongen har bevilget, at nærværende Hans Knudsen fremfor nogen anden maa faa Verebroe Mølle i Roskilde Len uden Stedsmaal mod den sædvanlige aarlige Afgift. Sj. T. 24, 301 b.

14. Aug. (—). Aab. Brev, hvorved det tillades Hendrik Nielsen, Ridefoged over Frederiksborg Len, for sig og sine Arvinger at indtage et Stykke Jord imellem Jørgen Bebbers og

¹ Sj. T. har ved en Fejlskrift: Januar. ² Josias v. Vosbergen, tidligere dansk Resident hos Generalstaterne, blev anholdt i England i Marts 1629. ³ Casper Kejseberg.

Simon Christensens Jorder, fra Gaden saa vidt Simon Christensens Have strækker sig, eftersom det efter Lensmandens Befaling udvises ham af 4 Mænd, og lade bygge paa samme Jord. Sj. R. 18, 435.

14. Aug. (Frederiksborg). Miss. til Frederik Urne. Kongen har forskaanet Jens Herlofsen af Grønholt i Frederiksborg Len for at betale to Aars Landgilde, hvormed han er i Restance af den Gaard, som han bebor, hvilket Frederik Urne skal føre til Regnskab. Sj. T. 24, 303.

— Miss. til Jens Juel. Denne Brevviser Hans Pedersen, boende i Hyllerød, har berettet, at han for nogen Tid siden, da Fjenden endnu var i Jylland, strandede under Skagen med sit Skib, der var lastet med Korn og andet, faldt i Hænderne paa Fjenden og mistede det, som han sejlede med. En Del deraf er kommet til nogle Borgere i Skagen, hvor det endnu findes. Jens Juel skal hjælpe ham til Rette heri, saa vidt det er Lov og Ret. J. T. 8, 194 b.

22. Aug. (Krømppe). Miss. til Ernst Normand. Kongen har efter hans Andragende tilladt, at Hr. Marten Pedersen i Skørpinge fremdeles maa blive bosiddende paa den Gaard i Skørpinge, af hvilken han giver Skyld og Landgilde til Antvorskov Slot, og derimod maa bortfæste den anden Præstegaard i Faardrup til Steffen Lauritsen, Bondefoged samme Steds. Endvidere har Kongen bevilget Søren Nielsen, Møller i Kongskylle¹ Mølle, Fritagelse for et Aars Landgilde, fordi Møllen er nedbrændt ved Vaadeild. Ernst Normand skal skaffe ham det nødtørftige Tømmer til Møllens Genopbyggelse. Fremdeles har Kongen tilladt Kronens Bønder i Antvorskov, Korsør og Sæbygaards Len at yde Byg i Aar i Stedet for deres Ruglandgilde. Endelig tillader Kongen, at Hans Ulrik Gyldenløves Bønder i Nørrejylland, som har faaet nogen Kornsæd, i Aar maa nøjes med at give Halvdelen af deres Landgilde, medens de, som er forarmede og ikke har nogen Kornsæd, eller hvis Gaarde er afbrændt af Fjenderne og øde, maa forskaanes helt for Landgilden i Aar. Sj. T. 24, 303.

— Miss. til Lauridts Ebbesen og Lauridts Lindenov om

¹ Kongskilde Mølle, Lynge S. Alsted H.

med det første at begive sig til Hans Ulrik Gyldenløves Gods i Jylland, besigte det og undersøge, hvorledes det er behandlet, medens de kejserlige havde bemægtiget sig Landet, og hvorledes det nu forefindes. Besigtelsen skal de tilsende Ernst Normand til Selsøe, Embedsmand paa Antvorskov Slot. J. T. 8, 195.

22. Aug. (Krømpø). Aab. Brev, hvorved Jokim von Buchwald til Brunsdorph faar Bevilling til fra Sjælland til Fyrstendømmet Holsten at udføre omtrent 100 Stkr. Fæ og hvad andet Gods han før de kejserliges Ankomst har ført bort med sig fra Holsten. J. R. 8, 214 b.

— Miss. til Hr. Albrekt Skeel. Han har berettet Kongen om en Hollænder, ved Navn Tidemand, som har drevet nogen Handel med de kejserlige, dengang de havde bemægtiget sig Jylland, indført Krudt og anden Ammunition dertil og dér indkøbt 1200 Tdr. Byg og 70 Stkr. Fæ, som han har modtaget paa Kongens Vegne. Naar Lensmanden paa Haderslevhus anmoder om dette Fæ, skal han lade det udlevere til Lensmanden eller hans Foged. J. T. 8, 194 b.

24. Aug. (—). Miss. til Borgemestre og Raad i Randers. Det berettes, at en Borger i Lybæk, ved Navn Asmus Bendtsen, skylder en anden Borger i Lybæk, ved Navn Paul Warnböcke, 3150 brabantiske Gylden, som han har skyldt ham siden 1617 efter den af Borgemestre og Raad i Lybæk over ham afsagte Dom. Da Asmus Bendtsen nu har begivet sig til Randers, skal de være Paul Warnböcke eller hans Fuldmægtige behjælpelige med uden videre Forhaling at faa Betaling af Asmus Bendtsen. J. T. 8, 195.

26. Aug. (—). Miss. til Otte Skeel. Denne Hr. Tue Pedersen, Præst i Vedersøe Sogn, har berettet om et Præstegaardsmageskifte mellem ham og Jens Juel til Kieldgaard, Embedsmand paa Aalborghus, hvorom der kan ses nærmere i medfølgende Kopi af Præstens Andragende. Otte Skeel skal med det første til Kancelliet indsende Erklæring om dette Mageskifte, og om det er gjort imod Præstens Vilje og Minde. J. T. 8, 195 b.

28. Aug. (—). Aab. Brev, hvorved det tillades Fru Eli-

sabet Rantzau til Nyehus at lade indkøbe 40 Heste i Danmark og udføre dem til Fyrstendømmet Holsten, Kronens Told og Rettighed dog dermed uforkrænket i alle Maader. J. R. 8, 214 b.

30. Aug. (Krempe). Miss. til Frants Rantzau, Statholder. Da denne Oberst Corveil¹ kræver en stor Sum for den Tid, da han sad fangen hos de kejserlige, skal Frants Rantzau hos Aksel Arenfeldt til Basnes søge Underretning om, hvem der har antaget ham, og hvornaar han er kommet i Kongens Tjeneste, og siden forhandle med ham om, hvad der med Rette kan tilkomme ham. Sj. T. 24, 303 b.

— Pas for Oberst Corveil paa 4 Bøndervogne til København. Udt. i Sj. T. 24, 304.

— Aab. Brev, hvorved Henrik von Støcken og Henrik Stoltleye, Indvaanere i Rendsborg, med Konsorter faar Bevilning til at indkøbe 200 Stkr. Svin i Danmark og udføre dem fra Assens til Rendsborg, Kronens Told og Rettighed dog dermed uforkrænket i alle Maader. J. R. 8, 215.

1. Sept. (—). Aab. Brev, hvorved Manderup Due til Halkier faar Tilladelse til at udsætte sin Moders Begravelse i 14 Dage fra den Dag at regne, da hun skulde være begravet. Manderup Due havde berammet sit Bryllup til førstkommende Søndag. Hans Moder er nu død, og hendes Begravelse kan ikke ske uden Udsættelse af hans Bryllup; det tillades ham derfor at udsætte Begravelsen. J. R. 8, 215.

6. Sept. (—). Miss. til Gunde Lange. Da denne Jacob Kiøbenhafn, Skovrider i Elbo Herred i Koldinghus Len, har berettet, at Hønborg Ladegaard, som Kongen tilforn har bevilget ham, er blevet nedbrudt, brændt og ødelagt af de kejserlige, skal Gunde Lange skaffe ham det nødtørftige Bygningstømmer til igen at opbygge Gaarden og paase, at den bliver godt og bekvemmeligt bygget. J. T. 8, 195 b.

— Aab. Brev, hvorved Borkert Rantzau, der før de kejserliges Ankomst har ladet føre noget af sit Gods, indpakket i 12 Kister og 12 Kramfade, fra Fyrstendømmet Holsten til København for at redde dette, faar Tilladelse til igen at lade af-

¹ Nicolaus de Courville.

hente samme Gods i København og udføre det. J. R. 8, 215 b.

6. Sept. (Odense). Miss. til Hr. Uldrik Sandberg og Mogens Juel. Da der med det første skal foretages Skifte efter afdøde Ifver Juel, anmodes de om at begive sig til følgende af hans efterladte Gaarde: Strandbygaard, Qvistrup og Volstrup, taksere Bygningerne og give Taksationen beskrevet til Jørgen Brahe til Hvedholm, Embedsmand paa Hagenskov Slot, og Niels Krag til Trudsholm, Landsdommer i Nørrejylland, inden den 12. Okt. førstkommende, til hvilken Tid disse efter Kongens Befaling agter at slutte Skiftet efter afdøde Ifver Juel. J. T. 8, 196.

— Ligelydende Miss. til Verner Parsberg til Lynderup og Ifver Lykke til Bigomb om at taksere Giessinggaard, Villestrup og Lundbek. J. T. 8, 196.

7. Sept. (Krempe). Aab. Brev, hvorved Fru Mette von Ahlefeldt, der før de kejserliges Ankomst har indført et Antal Øksne, Køer og andet Kvæg til Danmark for at redde dem, faar Bevilling til igen at udføre nævnte Kvæg, saa meget hun ved Toldernes Sedler kan bevise at have indført. J. R. 8, 215 b.

— Søpas for Ostindisk Kompagni til fra Danmark til Danzig at udføre 200 Tdr. Byg mod dér at indkøbe Rug og Bly, som Kompagniet behøver til sin ostindiske Rejse. Sj. R. 18, 435 b.

9. Sept. (—). Miss. til Eyler Qvitzov til Lykkesholm og Henning Valkendorf til Glorup, Befalingsmænd paa Ruugaard og Odensegaard. Da Jacob Ulfeldt til Urup, Rigens Kansler, Embedsmand paa Nyborg Slot, har begæret 1 Gaard, kaldet Langkiel, i Høye Sogn i Sunds Herred i Nyborg Len til Mageskifte for 1 Gaard i Sandagger By i Gisle Sogn i Sunds Herred i Nyborg Len, skal de med det allerførste besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. F. T. 4, 79.

— Miss. til Niels Krag. Da han har berettet, at Pestilens og Blodsot grasserer meget hæftigt i Viborg, saa at Landstinget vanskeligt kan holdes dér, skal han, dersom Sygdommen tiltager, flytte Landstinget til Holstebro eller et andet bekvemt Sted, der er sikkert for Sygdommen, indtil den igen ophører. J. T. 8, 196.

10. Sept. (Krømpe). Miss. til Frands Rantzau, Statholder. Da denne Kaptejn Torsy¹ har begæret, at der maatte gøres Afregning med ham, som det kan ses af hans medfølgende Supplikation, skal Frands Rantzau forhandle med ham om hans Betaling. Sj. T. 24, 305.

16. Sept. (—). Aab. Brev, hvorved Borgerskabet i Haderslev faar Bevilling til i Fyen at indkøbe saa meget Slagtekvæg og Korn, som er nødvendigt til deres egne Huses Fornødenhed, og overføre det toldfrit til Haderslev, saavidt de tidligere har haft saadant toldfrit. Lensmanden paa Haderslevhus skal have flittigt Tilsyn med, at intet af nævnte Fæ eller Korn føres bort fra Haderslev eller afhændes til videre Forprang. J. R. 8, 215 b.

— Aab. Brev, hvorved Henrik von Ahlefeldt faar Bevilling til i Danmark at indkøbe 80 Stkr. Fæ og 20 Heste og lade dem overføre til Fyrstendømmet Holsten, dog under Forbehold af Kronens Told og Rettighed deraf. J. R. 8, 216.

17. Sept. (—). Miss. til nogle af Adelen. Da Gud har forløst Kongens Gemalinde Fru Christina, Grevinde til Slesvig og Holsten, og begavet Kongen og hende med en ung Datter, som Kongen vil lade døbe paa Frederiksborg Slot den 1. November førstkommende, anmodes de om at komme til Frederiksborg Slot til nævnte Tid, tage deres Hustru og hendes Jomfruer med sig og hjælpe Kongens unge Datter med kristelige Bønner til Gud, bepryde samme Daabshøjtid med deres Nærværelse og være Faddere. — Jørgen Vind, Ifver Vind, Sten Beck, Gregers Krabbe, Fru Helvig Lindenov Sifvort Urnes, Fru [Else] Grubbe Jakom Becks, Faddere. Sivert Urne og Jokim Beck om at komme til Barsel, men ikke være Faddere. Sj. T. 24, 305.

1. Okt. (Frederiksborg). Aab. Brev til Bønderne i hele Danmark, undtagen Jylland, om en almindelig Landeskate. Sj. T. 24, 306 b. Orig. (til Bønderne i Odensegaards Len) i Landsark. i Odense. (Tr.: CCD. IV. 483 ff.).

— Aab. Brev til Bønderne i Jylland om en almindelig Landeskate. Sj. T. 24, 310. (Se CCD. IV. 483 ff.).

¹ Antoine de l'Escut de Torcy.

1. Okt. (Frøderiksborg). Aab. Brev til Købstæderne i begge Rigerne [undtagen i Jylland] om en almindelig Landeskatt (som anno 1611). Sj. T. 24, 312. Origg. (til Helsingør, Holbæk og Skelskør¹) i Landsark. i Kbhvn. (Tr.: CCD. IV. 485 og 763).

— Miss. til Lensmændene² i Sjælland, Lolland, Falster, Fyen, Skaane, Halland og Blekinge om at lade det medfølgende aabne Brev om en almindelig Landeskatt læse og forkynde for Bønderne i deres Len, skrive og lægge Skatten og paase, at alt gaar ligeligt til, saa den rige hjælper den fattige. Bønderne skal lægges saaledes i Læg sammen, at der altid er nogle rige iblandt de fattige, saa de rige kan give dobbelt, tredobbelt eller mere efter deres Evne, nemlig efter Boskab, Drift og andre Omstændigheder, og de fattige forskaanes helt eller for det meste. De skal paase, at ingen bliver skaanet for Skatten, hverken Herredsfogder, Delefogder, Skrivere eller andre, der bør udgive Skatten. Dog maa Adelen selv lægge sine egne Tjenere, men hvis den forsømmer det, skal Lensmændene gøre det som tilforn, og som det er forsvarligt. De skal særlig paase, at Aagerkarle og Folk, der driver stort Forprang, Køb og Handel med Korn, Øksne eller andet, kommer til at give efter deres Formue. Endvidere skal de tilstille Borgemestre og Raad i hver Købstad i deres Len ovenstaaende aabne Brev til dem om en almindelig Landeskatt, for at de kan rette sig derefter. Lensmændene skal nøje paase, at Skatten udskrives retfærdigt, og at ingen Tjenestedrenge forskaanes, hvem de end tilhører. De skal fordre samme Skatteligning for sig og med Borgemestre og Raads samt Kommissariernes Betænkende (dersom der tvistes og det er fornødent) lempe det, som de agter at forsvare det. Lensmændene skal indkræve Skatten og levere den til Claus Daa til Baareby, Embedsmand paa Dragsholm Slot, til førstkommende Mortensdag. Mandtallet skal paa sædvanlig Maade klares i Renteriet. De skal saa vidt muligt oppebære Skatten i Rdlr. in

¹ Tr.: P. Friis Edvarsen: Underretn. om Schielschjør S. 453 f. ² De opregnes alle med deres Len sammen med Lensmændene i Jylland og Norge i „Register paa Lensmændene over begge Rigerne, som finge Skattebreve“ i Sj. T. 24, 318.

specie, dog maa de, som ikke har hele Dalere, i Stedet give 6 slette Mark. De skal lade alt det, der gives af Tjenestedrengene i Købstæderne, og en Tredjedel af det, som gives af Tjenestedrengene i Landsbyerne, levere til Claus Daa for sig som en særlig Sum. Ligeledes skal de inden førstkommende Paaske indbetale Restancerne af de tidligere paabudte Skatter og Kontributioner, saavel paa Landet som i Købstæderne, til Claus Daa. Lensmændene i Lolland og Falster skal levere Skatten til Palle Rosenkrantz, Lensmændene i Fyen til Jørgen Brahe og Lensmændene i Skaane, Halland og Blekinge til Christopher Ulfeldt. Sj. T. 24, 308. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

1. Okt. (Frederiksborg). Lignende Miss. til Claus Daa med Tilføjelse om at lade Skatterne fra hans Len og de andre Len i Sjælland, som overantvordes ham, levere paa de befalede Steder, samt til Christopher Ulfeldt og Jørgen Brahe om Skatterne af deres Len og til Palle Rosenkrantz af Nyborg og Aalholms Len. Udt. i Sj. T. 24, 309 b.

— Lignende Miss. til Lensmændene¹ i Jylland om at lade det medfølgende aabne Brev om en almindelig Landeskatt forkynde i deres Len, dog med følgende Ændringer: Da det er muligt, at der i deres Len findes fattige og forarmede, som ikke kan betale denne Skat, skal der forholdes saaledes, at hver Bonde eller hans Husbonde skal give hel, halv eller ingen Skat, i Forhold til som han giver hel, halv eller ingen Landgilde. De skal indkræve Skatten, og Lensmændene i Viborg og Vendelbo Stifter skal levere den til Knud Gyldenstjerne, Lensmændene i Ribe og Aarhus Stifter til Tønne Friis til førstkommende Mortensdag. De skal lade en Tredjedel af det, som gives af Tjenestedrengene i Landsbyerne, levere til henholdsvis Knud Gyldenstjerne og Tønne Friis for sig som en særlig Sum. Sj. T. 24, 308.

— Lignende Miss. til Knud Gyldenstjerne om at lade medfølgende aabne Brev om en almindelig Skat og Landehjælp straks forkynde for Bønderne i hans Len, dog med følgende Ændringer: Han skal indkræve Skatten i sit Len og modtage Skatten fra de andre Len i Viborg og Vendelbo

¹ De opgøres alle med deres Len Sj. T. 24, 318.

Stifter, som skal leveres til ham, saaledes, at den kan være leveret inden førstkommende Mortensdag, og sende den til Rente-riet med Mandtal efter sædvanlig Vis. Han skal sørge for, at Skatten og Landehjælpen fremkommer inden den fastsatte Tid, og at intet udebliver, saafremt han ikke vil staa til Rette derfor. J. T. 8, 198 b.

1. Okt. (Frederiksborg). Ligelydende Miss. til Tønne Friis om Skatten af Ribe og Aarhus Stifter. Udt. i J. R. 8, 199.

— Aab. Brev til Kapitlerne¹ i Danmark [undtagen Jylland] og Norge om en Landehjælp. — Efterskrift: De skal ligeledes inden Jul erlægge Restancerne af de tidligere paabudte Skatter og Kontributioner. Sj. T. 24, 315. (Tr. undt. Efterskriften: CCD. IV. 486).

— Aab. Brev til Provster og Præster i alle Stifterne i Danmark og Norge om en almindelig Landeskat. Sj. T. 24, 314 b. (Tr.: CCD. IV. 485 f.).

[—]² Miss. til Bisperne³ i Sjælland, Fyen, Skaane, Oslo, Stavanger, Bergen og Trondhjem om at give hver Provst i deres Stifter en Kopi under deres Haand og Segl af medfølgende aabne Brev til Provster og Præster i Danmark og Norge om en almindelig Skat og Landehjælp, saa Provsterne, naar der holdes Kalent eller paa anden belejlig Tid og Sted, kan lade det læse og forkynde for Præsterne i hvert Herred, ligne og jævne Pengehjælpen imellem dem, saa at det gaar ligeligt og ret til og den rige hjælper den fattige og Pengene overalt i deres Stift fremkommer til den i Brevet bestemte Tid. Bisperne skal siden fremsende Pengene med klart Register og Mandtal til N. N. og tage nøjagtig Kvittering for dem. — Efterskrift: De skal ligeledes inden Jul fremsende Præsternes Restancer af [de tidligere] paabudte Skatter og Kontributioner⁴. Sj. T. 24, 313 b.

¹ De opregnes alle med Skattebeløbene fra Skattebrevene af 1611 10. April og 1627 30. Nov. „Ligesaa meget Anno 1629“. Ved de jyske Kapitler er tilføjet: Intet. Ved Efterskriften er tilføjet: NB. Dette skal ikke indføres i de jyske. ² Dateringen er glemt. Miss. er indført blandt de andre Skattebreve af 1. Okt.

³ Bisperne i Jylland er ikke nævnt, skønt Skattebrevet ogsaa omfatter Provster og Præster i de jyske Stifter. ⁴ I Sj. T. er tilføjet: NB. Dette blev ikke indført i de jyske.

1. Okt. (Frederiksborg). Miss. til Claus Daa. Kongen har bestemt, at en Ottendedel af den Pengeskat og Kontribution, som Undersaatterne i Danmark og Norge skal udgive til Mortensdag og . . .¹ førstkommende, en Tredjedel af det, som Tjenestedrengene i Landsbyerne skal udgive, og alt, hvad Tjenestedrengene i Købstæderne skal udgive, skal leveres til ham. Han skal efterhaanden levere Hr. Jørgen Skeel til Soustrup, Rigens Marsk og Befalingsmand i Vestervig Kloster, hvad der paa Rigsraadets sidste Møde er bevilget til de jyske Fæstningers Fornødenhed. Dersom det kan forslaa til mere, skal han efterhaanden tilstille Christopher Ulfeldt til Svenstrup, Embedsmand paa Helsingborg Slot, 10,000 Speciedlr., som skal anvendes til Helsingborg Fæstnings Opbyggelse. Sj. T. 24, 316 b.

[—]² Miss. til Christopher Ulfeldt om at optage den bevilgede Pengeskat og Kontribution, som skal erlægges til førstkommende Mortensdag, af Undersaatterne i Skaane, Halland, Blekinge, Gulland og Bornholm. Ligeledes skal han indfordre alle Restancer af det, der er bevilget til Krigen og Krigsfolket, og lade dem levere i Kongens eget Kammer, eller hvorhen Kongen forordner, og tage Kvittans derfor. En Ottendedel af Skatten, en Tredjedel af det, som Tjenestedrengene i Landsbyerne skal udgive, og alt, hvad Tjenestedrengene i Købstæderne skal udgive, skal han dog levere til Claus Daa til Baareby, Embedsmand paa Dragsholm Slot. Der maa godtgøres ham 40 Rdlr. til en Skriver. Endvidere skal han indkræve de af Adelen i de nævnte Landsdele udlovede Penge, 50 Dlr. af hver Rostjenestehest, og forhandle med dem, der endnu ikke har bevilget dette Beløb, om ogsaa at bevilge det. Sj. T. 24, 316 b.

— Lignende Miss. til Palle Rosenkrantz om at optage Skatten, undtagen Præsternes Skat, i Lolland og Falster, og til Jørgen Brahe om at optage Skatten paa Fyen. Udt. i Sj. T. 24, 317 b.

— Lignende Miss. til Claus Daa om at optage Skat-

¹ Aaben Plads. I Skattebrevene er der kun Tale om én Termin: Mortensdag; jvfr. dog ndfr. det Kbhvn. daterede Miss. af s. D. til ham.
² Dateringen er glemt i Sj. T. Miss. er indført blandt de andre Skattebreve af 1. Okt.

ten i Sjælland, med den Ændring, at han skal levere en Ottendel af Skatten, en Tredjedel af det, som Tjenestedrengene i Landsbyerne skal udgive, og det, som Tjenestedrengene i Købstæderne skal udgive, til de derom forordnede Steder. Sj. T. 24, 316 b.

1. Okt. (Frederiksborg). Lignende Miss. som til Christopher Ulfeldt, undtagen Afsnittet om den af Adelen bevilgede Pengehjælp, til Knud Gyldenstjerne om at optage Skatten i Viborg og Vendelbo Stifter, og til Tønne Friis om at optage Skatten i Ribe og Aarhus Stifter¹. Sj. T. 24, 317 b.

— Miss. til Kommissarierne i Jylland. De har tilforn² faaet Befaling til at undersøge Forholdene i Kronens Len og Købstæderne i N. Stift. De skal nu med det allerførste indsende Erklæring til Kancelliet om, hvad Købstæderne i Stiftet, Kapitlerne og Præsterne kan betale i Skat i Anledning af den til førstkommende Mortensdag bevilgede Skat, for at denne kan paalægges dem derefter. — Hr. Albrekt Skeel og Gunde Lange (Ribe Stift), Christen Thommissen og Otte Skeel (Vendelbo Stift), Hr. Jørgen Skeel og Christen Holck (Aarhus Stift), Mogens Kaas og Knud Gyldenstjerne (Viborg Stift). J. T. 8, 196 b.

— (Kbhvn.). Miss.³ til Claus Daa. Kongen har bestemt, at en Ottendedel af den Pengeskat og Kontribution, som skal erlægges af Undersaatterne i Danmark og Norge til førstkommende Mortensdag og 14 Dage efter Mortensdag, en Tredjedel af det, som Tjenestedrengene i Landsbyerne skal udgive, og alt, hvad Tjenestedrengene i Købstæderne skal udgive, skal leveres til ham. Han skal indtil videre Anordning beholde Pengene hos sig. Sj. T. 24, 320.

— Aab. Brev om, at Kongen, for at forekomme den nu blandt Gejstligheden sædvanlige Uskikkelighed, at Ungdommen kommer ilde funderet fra Skolerne til Universitetet og Højskolen og siden tilstedes til Kald og Gudstjeneste uden at være tilstrækkelig forfremmet, har stiftet et Kollegium i Odense,

¹ Disse Miss. til Klaus Daa m. fl. er samme Dag udfærdigede i de to her gengivne, kun lidt forskellige Eksemplarer. De er tillige opført i ovennævnte Udtog. ² 8. Aug. 1629. ³ Jvfr. ovfr. det Frederiksborg daterede Miss. af s. D. til ham.

for at Ungdommen dér kan funderes i sine Studier, førend den begiver sig til Universitetet. Kongen har derfor, foruden det, som er tillagt Lektoren i Teologi, og det, som ellers er lagt til samme Skoles Underholdning, forbedret Stipendiet for Professoren i Logik med Nørrebye Gods i Fyen, og denne skal desuden have St. Jacobs Altergods efter Christen Knudsens Død. Professoren i Matematik skal nyde Hans Bangs Vikariegods i Fyen og Ivonnis Altergods i Roskilde, Skolens Rektor faar Kronens Part af Gamtofte Korntiende, Konrektor Kronens Part af Flemløse¹ Korntiende efter Torben Gabrielsen til Krengerups Død. Orig. i Landsark. i Odense. F. R. 3, 432.

1. Okt. (Frederiksborg). Aab. Brev om Ophævelse af Forbudet mod Udførsel af Korn og Fetalje, undtagen Rug. Sj. T. 24, 321 b. Orig. (til Odensegaards Len) i Landsark. i Odense. (Tr.: CCD. IV. 486).

— Miss. til Landsdommerne i Jylland om, hvorledes der bør dømmes i forskellige Sager, som kan opstaa, efter at de kejserlige er bortdragne, i Anledning af disses Ophold i Landet. J. T. 8, 199. (Tr.: CCD. IV. 486 ff.).

— Miss. til Jørgen Vind og Sten Beck om at godtgøre Mogens Kaas til Frøstrup, Befalingsmand paa Dueholm Kloster, i hans Regnskab og lade passere, hvad der i den Tid, da han havde Københavns Slot, er ført til Afkortning i hans Regnskaber for øde Gaarde og forarmede Bønder efter nøjagtige Tingsvidner. Sj. T. 24, 319 b.

— Miss. til Christoffer Ulfeldt. Da Krigsordinansen for Skaane indeholder, at Rigets Raader dér skal have Tilsyn, skal han sammen med Tage Thott til Eriksholmb, Embedsmand paa Sølvitsborg, have Indseende med, at alting holdes efter samme Ordinans. Sk. T. 5, 387.

— Kvittansiarum til Johan Friis til Øridtsløfgaard paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Tranekær Len fra 1. Maj 1624 til 1. Maj 1627, for de i samme Tid oppebaarne Pengeskatter og for det modtagne og igen overleverede Inventarium. Han blev aldeles intet skyldig. F. R. 3, 432 b.

— Miss. til Hospitalsforstanderne i Odense om, at

¹ F. R. har ved en Fejlskrift: Fløndløse, Orig. Flønløse.

ingen efter denne Dag uden Kongens særlige Befaling maa optages i Hospitalet udover det anordnede Tal Hospitalslemmer. Dersom der imod Fundatsen er optaget nogen i Hospitalet udover det sædvanlige Tal, skal der med Lensmandens og Bispens Raad igen udtages et tilsvarende Antal af dem, som er saa føre og stærke, at de selv kan fortjene deres Underhold. F. T. 4, 79 b.

1. Okt. (Frederiksborg). Miss. til Eiler Qvitzov. 18 Bønder i Rugaards Len har berettet, at de og deres Formænd fra Arilds Tid har haft Bevilling paa at faa nødtørftigt Hjultømmer til Vedligeholdelse af deres Vogne fra Kronens Skove uden Betaling. Han skal ogsaa fremtidigt som hidtil lade dem faa det nævnte Hjultømmer uden Betaling. F. T. 4, 80.

— Miss. til Jacob Ulfeldt til Urup. Denne Brevviser Rasmus Jensen, Teglblænder, boende ved Hesselager, har for nogle Aar siden forpagtet Kongens Teglgaard sammesteds, hvorfor han skulde give Kongen 40,000 Teglsten, paa Betingelse af, at han maatte grave Ler til samme Teglgaards Brug uden noget Vederlag, hvor det kunde findes paa Selvejrbønderes, Kronens, Kirkers og Præstetjeneres Grund, deres Agerjord undtagen, hvorpaa han har faaet Kongens Missive, dateret Nyborg Slot den 16. Nov. 1601. Han har berettet, at Selvejrbønderne ikke vil tillade ham at grave Ler paa deres Grund uden Vederlag, og at han ikke kan vedligeholde Kongens Teglgaard eller give Kongen den aarlige Rettighed deraf uden nævnte Bevilling, hvorfor han har andraget om Fornyelse af denne. Jacob Ulfeldt skal sørge for, at han indtil videre nyder den i nævnte Missive fastsatte Ret, forsaavidt det kan ske uden Fortrængsel for Bønderne. F. T. 4, 80.

— Miss. til Christoffer Ulfeldt. Da Kongen for nogle Aar siden til Reparation af St. Knuds Kirke i Odense har bevilliget 1200 Sletldr. af de Penge, som Kirkerne paa Langeland er takserede for, skal han lade nævnte Kirke faa disse Penge af de 2000 Dlr., som han har indkrævet af Langelands Kirkepenge. F. T. 4, 80 b.

— Miss. til Johan Friis og Jørgen Lykke. Det berettes, at Hans Markdanner til Langesøe i Vislef¹ Kirke i Fyen har

¹ Vigerslev.

indsat nogle Breve, som vedrører Markgaard¹. Da Jomfru Ingeborg Friis har købt denne Gaard og derfor bør have de Breve, der vedrører Gaarden og dens Tilliggende, skal de med det første begive sig til Vislef Kirke, gennemse de nævnte Breve og, hvis der iblandt dem findes nogle, som vedkommer Markgaard og dens Tilliggende, tilstille Jomfru Ingeborg Friis dem mod en nøjagtig Reversal. F. T. 4, 80 b.

1. Okt. (Frederiksborg). Oprejsningsbrev for Jens Lassen, Skriver paa Lundenæs Slot, til, som om Gerningen nylig var sket, at forfølge Sagen om Drabet paa hans Broder Christen Lassen. Denne er Natten mellem den 20. og 21. April bleven skudt af danske Folk i Naiberg i Voldborg² Herred i Bøvling Len, da Fjenderne holdt det besat, men Jens Lassen, som er Eftermaalsmand i samme Sag, har ikke forfulgt den med Sandemænd efter Loven. J. R. 8, 216.

— Aab. Brev, hvorved Kronens Part af Korntienden af Janderup Sogn i Riberhus Len tildeles Hr. Jacob Hansen, Kapellan til Domkirken i Ribe, paa Livstid, mod at han udgiver den sædvanlige Rettighed deraf. Den har hidtil været tilstaaet Sognepræsten til Billum Sogn for hans ringe Kalds Skyld, men er nu blevet ledig ved hans Død, og Billum Sogn skal nu annekeres til Janderup Sogn, hvis Sognepræst derfor nok kan have sit Underhold foruden denne Tiende. J. R. 8, 216 b.

— Aab. Brev om, at Jandrup og Billum Sogne i Jylland maa annekeres og fremtidig betjenes af én Sognepræst, dog maa Privilegierne for Sognepræsten i Sortebrødre Kirke i Ribe ikke krænkes derved, og de af Janderup skal for Højhedens Skyld lade denne vide, hvem de ønsker at kalde. J. R. 8, 217³.

— Aab. Brev til Provster og Præster i Haderslevhus Len i Ribe Stift om, at de i gejstlige Sager uden nogen Undtagelse skal rette sig efter Ordinansen og andre kgl. Forordninger. J. R. 8, 216 b. (Tr.: Dsk. KL. III. 171. Ny kirkehist. Saml. VI. 539).

— Miss. til M. Jens Dinesen [Jersin, Biskop i Ribe Stift]. Han

¹ Margaard, Vigerslev S. Skovby H.
Dsk. Saml. II. 43.

² Ulfborg H.

³ Tr.:

har anmodet om at faa meddelt, hvorledes der skal forholdes med de gejstlige Embeder, som ligger i Haderslevhus Len og dog hører under Ribe biskoppelige Jurisdiktion, og om Provster og Præster, saavidt Ribe Stift angaar, uden Undtagelse skal være Ordinansen og Kongens andre Mandater undergivne. Det er Kongens Vilje, at naar der bliver Præstekald ledige, skal der forholdes med dem aldeles efter Ordinansen og andre kongelige Forordninger. Ligeledes skal Provster og Præster samt menige Clerici, som bor i Haderslevhus Len og hører under Ribe Jurisdiktion, i kirkelige Sager ganske og uden nogen Undtagelse rette sig efter Ordinansen og andre kongelige Forordninger, som allerede er eller herefter bliver udstedt. Der tilstilles ham det aabne Brev til disse herom, for at de kan vide at rette sig derefter, hvilket han skal lade læse og forkynde paa tilbørlige Steder. J. T. 8, 198¹.

1. Okt. (Frederiksborg). Miss. til Bisperne i Jylland. Da en Del udygtige Personer i den Tid, da Fjenden havde besat Jylland, har faaet Præstekald dér, skal han, hvis der i hans Stift findes nogle, der synes udygtige til at forestaa Præstekald, lade dem indstævne og tage Dom paa dem. De andre, der er kaldede, medens Fjenden var i Landet, men kendes dygtige, vil Kongen selv høre, naar Tiden tillader det, og før skal ingen Kollation gælde². Origg. (til M. Christen Hansen, Biskop i Vendelbo Stift, og til M. Jens Dinesen Jersin, Superintendent i Ribe Stift) i Landsark. i Viborg. J. T. 8, 198 b.

— Miss. til Hr. Jørgen Skeel. Han skal tage de gode Mænd og Rigsraader, der bor nærmest ved de Steder i Jylland, som efter den af Danmarks Riges Raad nu sidst i Odense tagne Beslutning skal befæstes, med sig og sammen med dem indsende Erklæring til Kongen om Anlægget af disse Fæstninger. Til nærmere Underretning skal han bruge den Ingeniør, som er antaget dertil, og som er sendt til ham. J. T. 8, 196 b.

— Miss. til Hr. Albrekt Skeel og Christen Thomisen. Da Kongen har besluttet at sende dem som Gesandter til

¹ Tr. i Udt.: K. Aagaard: Beskrivelse over Tørring Lehn S. 108.

² De sidste Ord er tilføjet i Margenen i Orig., men mangler i J. T.

Hertug Fredrik til Slesvig, Holsten etc., skal de med det allerførste begive sig paa Rejsen til ham og udføre, hvad medfølgende Instruks formelder. J. T. 8, 196 b.

1. Okt. (Frederiksborg). Miss. til Hr. Albrekt Skeel. Da Bispens Residens i Ribe skal være meget brøstfældig, skal han lade den besigte og siden lade den forbedre saaledes, at der bliver nødtørftige Værelser med Sengekammer, Studerekammer og deres Tilbehør. Til Residensens Reparation skal de Kirker i Ribe Stift, der har nogen Formue, give noget efter Evne, hvilket Hr. Albrekt Skeel skal paalægge dem, som det synes ham bedst. Der maa ikke anvendes mere Bekostning paa den, end hvad der er nødvendigt, og saaledes, at Bispnen fremtidigt selv kan holde den vedlige. Endvidere ligger der ved Domkirken i Ribe en øde Plads, som tidligere har været Lektors Residens. Det berettes, at Kapitlet vil sælge den, men da denne Plads ikke godt kan undværes fra Bispens Residens, skal Hr. Albrekt Skeel forhandle med Kapitlet og M. Jens Dinesen om den. Renten af de Penge, der gives for den, skal aarlig anvendes til Husleje for Lektoren sammesteds. J. T. 8, 197.

— Miss. til samme. Det berettes, at et Kvindfolk, ved Navn Ingeborg Nielsdatter, som har været gift med en Præstesøn af Gadbjerg, men er skilt fra ham for Hor med en Person, ved Navn Niels Vibtarpe, medens Fjenden var i Jylland skal have ladet sig ægtevie til nævnte Niels Vibtarpe hjemme i en Stue af en Præst, ved Navn Hr. Otto Rafn. Dersom disse Personer og Hr. Otto Rafn opholder sig i hans Len [Riberhus], skal han lade dem tiltale for deres usømmelige Gerninger for deres rette Dommere, tage Dom over dem og forholde sig efter Dommen. Hvis nogen af dem opholder sig i et andet Len, skal han underrette Lensmanden i vedkommende Len om, at det er Kongens alvorlige Mening, at disse Personer skal tiltales og straffes. J. T. 8, 197 b. Orig. i Landsark. i Viborg.

— Miss. til Hr. Jørgen Skeel, Jens Juel, Mogens Kaas og Otte Skeel. Da der er opstaaet Trætte imellem Anders Friis til Vrelof og Diderik Pogwisch om noget Tilgodehavende med Rente, som de gensidig har at fordre hos hinanden, gives der Adressaterne Befaling og Fuldmagt til, for at undgaa videre Ophold og Omkostning derved, med det første at ind-

stævne begge Parter for sig paa belejligt Sted og dømme dem imellem om Tvistepunkterne. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i Stedet. J. T. 8, 197 b.

1. Okt. (Frederiksborg). Miss. til Knud Gyldenstjerne og Dr. Hans Vandel. Det berettes, at en af Sognepræsterne til Graabrødre i Viborg er død, og at samme Kald er ganske ringe og ikke godt kan underholde to Præster, hvorfor en Del af Borgemestre og Raad dér har overladt det med sine Annekser til én, medens den anden Del af Raadet har kaldet en egen Præst. Adressaterne skal undersøge Sagen og indsende Erklæring til Kongen om, hvorvidt samme Kald kan underholde to Sognepræster eller ej. De skal give deres Resolution beskrevet og samtidigt indsende Fortegnelse over al Indkomsten ved Kaldet. J. T. 8, 200 b.

3. Okt. (—). Miss. til Bisperne¹ i Danmark og Norge og de teologiske Professorer i København om at forhandle om de under Krigen paabudte Bedestunders og Bededages Afskaffelse eller Vedligeholdelse. Sj. T. 24, 320 b. Origg. (til Dr. Hans Mikkelsen, Fyen) i Landsark. i Odense og (til M. Christen Hansen, Vendelbo Stift, og M. Jens Dinesen Jersin, Ribe) i Landsark. i Viborg. (Tr.: Dsk. KL. III. 171 f.).

— Miss. til Jost Høg om at optage Christen Munk, Søn af Frederik Munk til Harritskier, i Sorø Akademi uden Betaling og lade ham undervise i Fægtning og andre Eksercitier. Sj. T. 24, 321.

— Miss. til Laxmand Gyldenstjerne til Biersgaard og Knud Grubbe til Røgeløe. Christoffer Ulfeldt til Svenstrup, Embedsmand paa Helsingborg, har berettet, at der er opstaaet Trætte imellem ham og to af hans Fogder, Hendrik Jensen og Niels Rasmussen, om nogle Regnskaber. Der gives Adressaterne Befaling og Fuldmagt til at tilsige Parterne til at møde for sig, bilægge de opstaaede Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give deres Afgørelse beskrevet. Sk. T. 5, 387 b.

¹ De opregnes alle med deres Stifter.

3. Okt. (Frederiksborg). Miss. til Tage Thott Otsen og Christoffer Ulfeldt. Da der er opstaaet Trætte i Lunde Kapitel imellem M. Niels Jørgensen, Prælat, og Lektoren i Teologi sammesteds om nogle Gaarde, som hver af Parterne kræver for sig, og da det berettes, at Kapitlet paa sin Side er interesseret i denne Trætte, gives der dem Befaling og Fuldmagt til at indstævne de stridende Parter for sig, forlige dem under Forbehold af Kongens Ratifikation efter Fundatsen og de derom udstedte Missiver eller afgøre ved Dom, hvilket der er den rette Præsterente eller bør være det, og hvad der med Rette bør tilhøre ham. De skal give deres Afgørelse beskrevet. Sk. T. 5, 388.

— Miss. til samme og Hendrik Hvitfeldt om, at de med det allerførste skal udarbejde Ordinansen om Officerer i Skaane til Landets Forsvar. De skal aftakke de to Kompagnier, som er ankommet dertil, men skal dog beholde nogle af de bedste Folk deraf, som kan bruges efter Krigsordinansen. Da det i Ordinansen fastsættes, at de Officerer og Adelsburser, som skal antages, skal logere i Fæstningerne, skal Adressaterne, for at Borgerne kan skaanes for Service, paa belejlige Steder nærmest ved Voldene lade opføre Huse, i hvilke Officererne og Adelsburserne skal have deres Bolig. Husene skal bygges saaledes, at der bliver fire Kvarterer i hvert Hus, 2 Kvarterer paa den ene og 2 Kvarterer paa den anden Side, midt i Huset skal der opsættes en Skorsten, til hvilken der skal gaa en Pibe fra hvert Kvarter. I hvert Kvarter skal der bo fire af de nævnte Personer. Sk. T. 5, 388.

— Miss. til Berent Petersen til Skoufsboe og Vindsens Stensen til Stensgaard. Christoffer Ulfeldt til Svenstrup, Embedsmand paa Helsingborg Slot, har berettet, at der er opstaaet Trætte imellem Bønderne paa Langeland om den Skat, som efter Forordningen skulde betales til de indkvarterede Ryttere, som gik ud af Landet. Nogle af Bønderne har villigt betalt Skatten, medens andre endnu er i Restance med den og ikke vil betale den. For at denne Sag kan komme til Ende, gives der dem alvorlig Befaling til at tage Herredsfogderne og de bedste Herredsmænd til sig, indstævne Parterne for sig, likvidere dem imellem, bilægge alle Stridighederne i Mindelighed eller

afgøre dem ved Dom og give deres Afgørelse beskreven. F. T. 4, 81.

3. Okt. (Frederiksborg). Miss. til Henning Valkendorf. Jørgen Mule, Raadmand i Odense, har til sin Datters Bryllup haft nogle faa Gæster ud over det bevilgede Tal og er bleven dømt til herfor at stande til Rette. Kongen har anset det for godt, at han skal forskaanes for videre Tiltale i denne Sag. F. T. 4, 81 b. Orig. i Landsark. i Odense.

5. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Jacob Ulfeldt til Urup, Rigens Kansler, og Jørgen Brahe til Hvedholmb, Befalingsmænd paa Nyborg og Hagenskov Slotte. Da Tønne Friis til Hesselager, Embedsmand paa Stjernholm, der for nogle Aar siden¹ er bleven forordnet til Væрге for afdøde Jomfru Sophiæ Gyldenstjerne, nu agter at gøre hendes Arvinger Regnskab for samme Værgemaal, gives der dem Befaling til at indstævne Parterne for sig til belejlig Tid og Sted, bilægge de om samme Regnskab muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give Parterne deres Afgørelse beskreven. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. F. T. 4, 81 b.

6. Okt. (—). Miss. til Lensmændene i Danmark og Norge. Da Rigets Fornødenhed i de sidste Aaringer har udkrævet Paa-læggelse af forskellig Told og Akcise, og da denne Tilstand nu er forandret, skal de lade al den forrige Told og Akcise afskaffe og lade Oppebørselen af Told og Akcise ske efter medfølgende Toldruller. De skal lade Toldrullerne læse og forkynde i deres Len, hvor det gøres behov, og tilholde Tolderne at rette sig efter dem og klarere deres Told- og Akciseregnskaber efter dem i Kongens Renteri. Sj. T. 24, 321. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

— Miss. til Lensmændene² i Danmark om at lade medfølgende aabne Brev³ om Ophævelse af Forbudet mod Udførsel af Korn og Fetalje, undtagen Rug, læse og forkynde i deres Len paa de tilbørlige Steder. Sj. T. 24, 321 b.

¹ 21. Febr. 1622. ² De opregnes alle med Købstæderne i deres Len. ³ Jvfr. ovfr. 1. Okt. 1629.

6. Okt. (Kbhvn.). Bestalling for Peiter Dombor som Kaptejn til Lands og til Vands, hvor Kongen befaler, i Hans Kallundborgs Sted over den ene Part Bønderknægte, som er udskrevet til Soldater i Varberg Len i Nørre Halland, med en aarlig Løn, saa længe der ingen Fejde er, af 100 Rdlr. og en Bondegaard, som han skal nyde og bruge uden al Afgift, Ægt, Arbejde, Skat og al anden Tyngsel, fra 26. Maj 1629 at regne. Naar Kongen vil lade ham bruge i aabenbar Fejde, skal han have en Maanedsløn paa 16 Rdlr. til sig selv, 10 Rdlr. til Løjtnanten, foruden den Gaard, der er udvist til ham, og 10 Rdlr. til en Fændrik, saalænge Fejden varer, saaledes at han og Løjtnanten beholder, hvad de har haft i Fredstid, alt at betale af Rentemestrene. Han og hans Løjtnant skal eksercere og afrette Bønderknægtene i Krigsbrug, baade i København og siden, naar de ikke er i Kongens daglige Tjeneste, paa et andet belejligt Sted. Sk. R. 4, 473.

— Miss. til Holger Rosenkrantz¹. Da han har berettet, at hans Fader vil holde Skifte imellem sine Børn, gives der ham Tilladelse til at rejse til denne paa en 6 Ugers Tid, dog skal han sørge for, at der intet bliver forsømt i hans Fraværelse. Sk. T. 5, 388 b.

— Mageskifte mellem Johan Friis til Løytved og Kronen. F. R. 3, 433 b. (Se Kr. Sk.).

7. Okt. (—). Miss. til Tønne Friis og Niels Friis. Fru Dorrette Budde til Rydslet, Ifver Friis's Enke, har for nogen Tid siden² faaet Tilladelse til ved Mageskifte at tilforhandle sig Volstrup Hovedgaard fra sine Børn og siden afhænde den og dermed betale sin afdøde Husbondes Gæld. Da det berettes, at hun har afhændet Volstrup Gaard og Gods til afdøde Ifver Juel, skal de paase, at de Penge, som Fru Dorrette Budde faar for Volstrup, kun anvendes til Betaling af afdøde Ifver Friis's Gæld, og at det, som bliver tilovers, kommer hende selv til Gode. J. T. 8, 200 b.

8. Okt. (—). Miss. til en Del Lensmænd. Da Gud har

¹ Sikkert Holger Rosenkrantz, Lensmand paa Bornholm, Søn af Aksel Rosenkrantz til Glimminge, som døde 1630, 78 Aar gammel. ² 14. Okt. 1626.

forløst Grevinden, Kongens Gemal, og begavet Kongen og hende med en ung Datter, og da Kongen vil lade hende døbe paa Frederiksborg Slot Søndag den 1. Nov., anmodes de om at komme til Frederiksborg Slot Lørdagen tilforn og være tilstede, naar Kongens unge Datter bliver kristnet, og tage deres Hustru og hendes Jomfruer med og siden gøre sig glade med Kongen og andre af dennes Undersaatter, som Kongen har ladet indbyde. — Kansleren, Klaus Daa, Hans Lindenov, Hr. Anders Bilde, Christopher Ulfeldt, Jost Høg, Frantz Rantzau, Frederik Reedtz, Palle Rosenkrantz, Ernst Normand, Mogens Pax, Frederik Urne, Hendrik Hvitfeldt, Jacob Ulfeldt, Axel Arenfeldt, Otte Brahe Pedersen, Otte Brahe Stensen, Mogens Sehested. Enkefruerne: Fru Ellen Marsvin, Fru Lisbet Gyldenstjerne, Fru Karen Pax og Fru Helle Marsvin. Sj. T. 24, 323 b.

8. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Claus Daa. Da der i hans Len [Dragsholm] findes 20 Gaarde i en By, kaldet Iderup¹, hvis Korn er næsten helt ødelagt af Hagl, saa at Bønderne ikke kan udgive deres Landgilde i Aar, skal han give disse Bønder Afslag paa deres Landgilde, saavidt Dannemænd kan fastslaa, at de har lidt Skade. Han har berettet, at Undersaatterne i Dragsholm Len i Aar har haft stor Misvækt paa Rug, og at de har begæret at maatte yde Byg til Landgilde i Stedet for Rug, Pund for Pund. Kongen tillader dette, hvis det forholder sig saaledes. Sj. T. 24, 323 b.

— Miss. til Hr. Anders Bilde, Tage Thott og Christoffer Ulfeldt. Borgemestre og Raad i Christianstad har berettet, at Vejene til Christianstad er meget brøstfældige paa Grund af Højvande og stort Guds Vejrlig forleden Vinter, og at deres By ikke kan istandsætte dem uden Hjælp. Adressaterne skal derfor forhandle med dem af Adelen i Skaane, som har Bønder og Tjenere liggende ved Christianstad, om at bevilge, at disse Tjenere hjælper med til at istandsætte Vejene, da de selv er med til at bruge dem og det derfor er billigt, at de hjælper med til at vedligeholde dem. Sk. T. 5, 389.

— Miss. til Marqvort Bilde og Johan Friis. Dr. Jens Mule har berettet, at de har deltaget i en Likvidation i Opbydel-

¹ Jyderup, Vig S. Ods H.

sen af Fredrik Markdanners Gods, og at de deri har erklæret, at Dr. Jens Mule skal være tilfreds med den Part, som han har til Gode hos Fredrik Markdanner, medens Dr. Jens Mule mener, at Hans Markdanner har forpligtet sig til mere, saa at Dr. Jens Mule ikke kan lade sig nøje med nævnte Part. Adressaterne skal snarest overfor Dr. Jens Mule erklære sig om, hvad den endelige Mening med deres Afgørelse i denne Sag er, og hvorvidt Dr. Jens Mule kan være berettiget at følge¹ Hans Markdanner, saa at han derefter kan vide at fordre sin Ret. F. T. 4, 82.

8. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Knud Gyldenstjerne og Niels Krag. Da Verner Parsberg til Lynderup har faaet Befaling til at overtage Værgemaalet for Hans Lykkes Børn af Claus Daa til Borrebye, Embedsmand paa Dragsholm Slot, skal de med det første overlevere dette Værgemaal fra Claus Daa til Verner Parsberg, give det beskrevet fra sig under deres Haand og Segl og paase, at Claus Daa faar tilbørlig Kvittring derfor. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted, for at denne Befaling kan fuldføres uden videre Forhaling. J. T. 8, 201.

— Miss. til Verner Parsberg. Han har for nogen Tid siden² faaet Befaling til af Claus Daa til Borrebye, Embedsmand paa Dragsholm Slot, at overtage Værgemaalet for Hans Lykkes Børn. Da det berettes, at denne Befaling paa Grund af Fjendens Indfald i Jylland og den besværlige Fejdetid ikke er efterkommet, befales det ham nu at overtage nævnte Værgemaal. J. T. 8, 201.

9. Okt. (—). Kvittansiarum til Christoffer Urne til Aasmark, Hovedsmand paa Akershus og Statholder over Norge, paa hans Regnskab for Afgiften af den visse og uvisse Indtægt af Svenstrup Gaard og Gods fra 1. Maj 1622 til 1. Maj 1629, da Jost Høg til Giørsløf blev forlenet med samme Gaard og Gods. Han blev aldeles intet skyldig. Sj. R. 18, 436.

— Miss. til Tolderne i Øresund om, at Kongen har tilladt, at 12 slette Foder Rhinskvin til Hr. Bagislaf, Hertug til

¹ forfølge.

² 29. Okt. 1625.

Stettin, Pommern etc., maa passere toldfrit gennem Øresund. Sj. T. 24, 324 b. Orig. i Kgl. Miss. m. m. til Tolderne ved Øresundstoldkammer.

9. Okt. (Kbhvn.). Ligelydende Miss. til Tolderne i Øresund om, at 12 slette Foder Rhinskvin til Fru Sophia, født til Slesvig, Holsten, Enkehertuginde til Stettin, Pommern etc., maa passere toldfrit gennem Øresund. Udt. i Sj. T. 24, 325. Orig. i Kgl. Miss. m. m. til Tolderne ved Øresundstoldkammer.

— Ligelydende Miss. til Daniel Trey om, at nævnte Rhinskvin til Hertug Bagislof og Enkehertuginde maa passere toldfrit forbi Ruden. Udt. i Sj. T. 24, 325.

— Aab. Brev om, at Jacob Clausen, Raadmand i Malmø, i Jylland maa tilforhandle sig 600 Tdr. Mel og levere det til Fæstningen Glückstadt. J. R. 8, 217.

— Miss. til Ernst Normand. Da Kongen har akkorderet med Jacop Clausen, Raadmand i Malmø, om at levere et Parti Mel og Malt til Fæstningen Glückstadt mod at faa Indkomsten af Byg af Antvorskov og Sæbygaards Len, naar Ernst Normands Genant er fradraget, skal denne lade Jacop Clausen faa nævnte Byg inden Vinteren og levere ham det med Landgildemaal. Sj. T. 24, 325.

— Ligelydende Miss. til Jacob Ulfeldt om at lade ovennævnte Jacob Clausen faa Nyborg Lens Indkomst af Byg efter Fradrag af Jacob Ulfeldts Genant. F. T. 4, 82 b.

— Kgl. Konfirmation paa et mellem Ofve Gedde til Tommerup, Befalingsmand over Eyer og Brunlaug Len, og Sognepræsten til Qvidinge Sogn i Helsingborg Len den 1. Maj 1629 paa Tommerup afsluttet Mageskifte, ved hvilket Ofve Gedde til Qvidinge Kirkes Præstegaard skøder et Stykke Eng Sønden for Ulfvedammen og Østen for Smedehuset, som staar Sønden for Jordals Dam, som nu er afskilt med Rene og Sten fra de omliggende Enge, og endvidere en Dam paa Fælleden ved Goentorpe Kirkestette, kaldet Geddedammen, som er 48 Alen lang, 18 Alen bred og 2½ Alen dyb, mod en jævngod Dam og Jord Sønden og Vesten for Kirkestetten og Tyredammen, hvilket Mageskifte Christen Thommesen til Tanderup, Stiftslensmand paa Helsingborg, og Dr. Madts Jensen, Biskop i Skaane Stift, efter Kongens Befaling af 22. April 1629 har været Vidner til og medunderskrevet og beseglet. Sk. R. 4, 474.

9. Okt. (Kbhvn.). Kgl. Konfirmation paa det for nogen Tid¹ siden udstedte Ekspektancebrev for M. Christen Jensen, Kongens Hofprædikant, paa det Prælatuur i Lund Domkirke, hvormed M. Niels Jørgensen nu er forlenet, naar denne dør. M. Christen Jensen forandrer nu sin Bestilling og skal være teologisk Professor ved Københavns Universitet, og har derfor ansøgt om at faa Ekspektancebrevet konfirmeret. Sk. R. 4, 475.

— Miss. til Christoffer Ulfeldt. Da Ofve Gedde til Tommerup, Befalingsmand over Eygen og Brunlaug Len, har begæret 1 Gaard, kaldet Brandhuset, i Qvindinge² Sogn, 1 Gaard i Helgerød i Kullen og 1 Mølle, kaldet Skoufmøllen, i Katterup By og Sogn, alle i Helsingborg Len, til Mageskifte, skal han med det allerførste til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belejgheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Sk. T. 5, 389.

— Miss. til Marquort Bilde om, at han aldeles ikke skal befatte sig med sin Søster Fru Anne Bildes Rostjeneste, men efter denne Dag lade hende selv holde den. Udt. i F. T. 4, 82.

— Bevilling for Fru Anne Bilde til Nakkebølle paa selv at maatte holde sin Rostjeneste. Udt. i F. T. 4, 82.

— Miss. til Hans Kaas. Da der er opstaaet nogen Vidtløftighed imellem Marquart Bilde til Hvidkiøld og hans Søster Fru Anne Bilde til Nakkebølle, skal han rette sin Lejlighed efter som hendes Værge herefter at udføre hendes Sager paa tilbørlige Steder. F. T. 4, 82 b.

— Aab. Brev, hvorved det tillades Fru Anne Wittrup, Jesper Grubbes Enke, at lade reparere sin Begravelse i Lande Kirke i Lolland, hvori hendes Husbonde og Forældre er begravede, dog paa Betingelse af, at der med samme Gravs Bygning forholdes efter Forordningerne, og at Kalk og andre Materialier, der henlægges i Kirken til Reparationen, ikke er nogen til Forhindring. Sm. T. 5, 125 b.

10. Okt. (—). Forordning om Møntvæsenets nye Ind-

¹ 7. Nov. 1628.

² Kvidinge S. S. Asbo H.

retning. Sj. T. 24, 325 b. (Tr.: CCD. IV. 489. Scharling: Pengenes synkende Værdi S. 429 f.).

[U. D. og St.] Miss. til Lensmændene¹ i Danmark og Norge om at lade ovenstaaende aabne Brev om Forandring af Mønten læse og forkynde paa tilbørlige Steder i deres Len og med største Flid paase dets Overholdelse. Sj. T. 24, 326. Orig. (til Henning Valkendorf, med Datum: 7. Okt.) i Landsark. i Odense.

10. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Christoffer Ulfeldt om at lade forhøre i sit Len [Helsingborg] om Pligtsfolk, som vil have Arbejde. Dem, der vil lade sig antage, skal han sende til København, hvor de vil faa anvist Arbejde og hver Lørdag Aften faa deres Penge. Sk. T. 5, 389 b.

— Ligelydende Miss. til Sigvord Urne [Malmøhus] og Hendrik Hvitfeldt [Landskrone]. Udt. i Sk. T. 5, 389 b.

— Miss. til Tage Thott Otsen. Han har faaet Befaling til at reformere Kaptejn Gynthers Kompagni. Han skal straks standse hermed og lade Kompagniet blive indskibet og sendt til København. Sk. T. 5, 389 b.

11. Okt. (—). Miss. til Jacob Ulfeldt, Kansler, om snarest at lade forhøre hos Palle Rodsten til Lundtsgaard, om han ikke vil sælge Kongen af den Bøgeskov, som han har ved Kerteminde, da Kongen behøver Træerne til Pæle. Endvidere skal han forhøre, om der ikke skulde findes andre af Adelen paa Fyen, som har Bøgeskov ved Strandsiden og vil sælge Træer, og hvor man siden belejligst kan lade disse skibe, om Kongen ellers kan afhandle Adelen noget. F. T. 4, 82 b.

12. Okt. (Frederiksborg). Miss. til alle Lensmænd i Danmark og Norge og til Statholderen i København. Der er forleden² udgaaet aabne Breve til alle Købstæder i Danmark og Norge om at erlægge en Sum til Betaling af Rigernes Gæld. I disse Breve var det bestemt, at hver Tjenestedreng skulde betale 1 Rdlr., men det var ikke fastsat, hvor meget Købsvende skulde give. Da en Del af disse har god Evne, skal Brevmodtagerne have Indseende med, at enhver af Købsvendene betaler til Landehjælpen efter sin Evne. Sj. T. 24, 329.

— Forleningsbrev for Jens Harboe, Kongens Musikant,

¹ De opregnes alle.

² 1. Okt. 1629.

paa det efter afdøde Staffen Søfrensen ledige Vikarie i Lund Domkirke. [Med Art. 1—2]. Sk. R. 4, 475 b.

12. Okt. (Frederiksborg). Aab. Brev om, at da det berettes, at Skolen i Odense tiltager saa stærkt, at den ikke vel kan betjenes uden en sjette Hører, forordnes og perpetueres der til dennes aarlige Stipendium 30 Rdlr. in specie, som aarligt skal gives ham af den, der er eller bliver forlenet med St. Knuds Kloster i Odense. Halvdelen skal betaales til Paaske, Halvdelen til Mikkelsdag. Hørerer skal have sin Kost blandt Degnene i Graabrødreklostret, dog maa det sædvanlige Tal paa Kommen-salerne ikke forringes derved. Orig. i Landsark. i Odense. F. R. 3, 437.

13. Okt. (—). Miss. til Gabriel Kruse om at tilholde Kro-nens Bønder i Roskildegård Len, naar Rugen er saaet, at op-grave Kampesten til 3 Læs, hver Sten saa stor som to Heste kan age, og køre samme Sten, naar Føret om Vinteren er blevet godt, til København til St. Anne Kastels Bygning. Sj. T. 24, 329¹.

— Ligelydende Miss. til Mogens Sehested om at lade Bøn-derne i Københavns Len køre Sten til St. Anne Kastel. Sj. T. 24, 329.

— Miss. til Kapitlet i Roskilde. Da Kongen agter at lægge et Kastel ved S. Anne Bro for København, til hvis Fun-dament der skal bruges en betydelig Mængde Kampesten, an-modes Kapitlet om at lade sine Tjenere i Roskildegårds og Kø-benhavns Len hver age et Læs Kampesten dertil, hver Sten saa stor som to Heste kan age. De skal opgrave Stenene nu straks, naar Rugen er saaet, og køre dem til St. Anne Bro, naar Vin-terføret tillader det. Sj. T. 24, 329 b.

— Miss. til Christopher Ulfeldt om at lade Bønderne i Hel-singborg Len, naar Rugen er saaet, opgrave Sten til St. Anne Kastel², hver Bonde 3 Læs Sten, hver Sten saa stor som 2 Heste kan age, og køre dem til Helsingborg Købstad, naar Vin-terføret tillader det, hvorfra de skal hentes i Pramme. Sj. T. 24, 329 b.

¹ Dette og de følgende 4 Miss. er trykt hos G. F. Lassen: Kbhvns. Befæstn. Hist. S. 131. KD. V. 114.

² Nævnes kun i Overskriften.

13. Okt. (Frederiksborg). Ligelydende Miss. til Hendrik Hvitfeldt [Landskrone Len]. Sj. T. 24, 329 b.

— Miss. til Tage Thott og Christoffer Ulfeldt. Da Kongen har besluttet at lade lægge et Kastel ved St. Ane Bro for København og der til dets Fundament behøves en anselig Mængde Kampesten, skal de forhandle med Adelen i Skaane, som har Bønder i Malmøhus, Landskrone og Helsingborg Len, om at lade hver af deres Tjenere ved første Vinterføre age et Læs store Kampesten til den nærmeste Købstad i Lenet, hvorfra Kongen siden vil lade dem hente med Pramme. Sk. T. 5, 390.

— Miss. til Kapitlet i Lund om at bevilge, at hver af deres Bønder og Tjenere under Lunde Kapitel, som er bosat i Malmøhus Len, ager 3 Læs Ved til Malmøhus Slot. Sk. T. 5, 390.

— Miss. til Frants Rantzau, Statholder, om at afskaffe den gamle Mønt i København, saavel Kongens som Borgerskabets, og lade mønte paa begge fornævnte Steder efter den nye Møntordning. Sj. T. 24, 330.

— Kgl. Beskærmelsesbrev for Svend Fris, der har berettet, at han er kommet i Trætte med Mogens Gyldenstjerne til Fuletoft, Embedsmand paa Varberg Slot, om Arven efter hans Broder Tyge Fris, som har tjent Mogens Gyldenstjerne. Svend Fris frygter nu for, at denne skal overile ham med Arrest, Fængsel eller i andre Maader. Der gives ham frit Lejde til og fra Retten; dog skal han selv forholde sig fredelig og snarest uden Ophold efter ordentlig Proces faa Sagen afgjort paa Tinge. Sk. R. 4, 476.

— Miss. til Jens Høg. Det berettes, at der i Visby skal være faldet en Arv efter en Mand, ved Navn Saltvedel, og hans Hustru, om hvilken Arv der nu tvistes og paastaas, at en Del af den er forrykket. Han skal undersøge Sagen, og, hvis Borgemestre og Raad sammesteds ikke har haft med Arven at gøre eller ikke har haft Tilsyn med den, som de efter Forordningen burde, skal han tiltale dem derfor. Sk. T. 5, 390 b.

— Miss. til Christen Høg til Tuodbøl, Hans Dyre til Boller, Ifver Kaas til Ulstrup og Christoffer Lunov til Nystrup. Hans Krabbe til Siøgaard og Erik Lunov til Strandbierregaard har faaet Befaling til at paase, at afdøde Fru Sidtsel Krabbes

Børn faar Vederlag af deres Fader for deres mødrene Gods, som han har afhændet, og hvis de mente, at Christoffer Lunov ikke havde forestaaet Børnenes Værgemaal tilbørligt, skulde de selv paatage sig dette. Da begge Parter nu har berettet, at der er opstaaet Tvistigheder imellem dem om samme Sag, som de ikke selv kan blive enige om, gives der Adressaterne Befaling og Fuldmagt til med det første at stævne Parterne i Rette for sig paa belejligt Sted, afgøre deres Stridigheder om nævnte Værgemaal og det afhændede Gods ved Dom og give Parterne deres Afgørelse beskreven. J. R. 8, 217 b.

13. Okt. (Frederiksborg). Aab. Brev om, at Hr. Hans Andersen, som har været Præst til Hald hos Knud Gyldenstjerne til Timb, Embedsmand paa Hald, efter lovligt Kald maa befordres til Bierregrauf, Aalum og Tanum Sogne. J. R. 8, 217 b.

14. Okt. (—). Bestalling for Ernst Ernstsens, Borgemester i Horsens, som Renteskriver i Nørrejylland. Hans Regnskab skal begynde fra den Tid, Jørgen Nielsen døde. (Bestallingen er iøvrigt enslydende med Bestallingen for hans Formand Jørgen Nielsen af 10. Jan. 1625). Udt. i J. R. 8, 218.

— Miss. til Hr. Jørgen Skeel og Laurits Lindenov. De har tilforn¹ faaet Befaling til at besigte noget Gods, som Niels Friis til Skomstrup har begæret til Mageskifte af Kapitlet i Aarhus Domkirke, og hvad han vilde udlægge til Kapitlet derfor. Da Kapitlet nu har erklæret ikke at kunne gaa ind paa dette Mageskifte, da Skoven til det af Niels Friis tilbudte Gods er forhugget, skal de besigte nævnte Skov, nøje undersøge, om den er saa forhugget, at nævnte Mageskifte ikke kan foretages efter deres forrige Besigtelse uden Skade for Kapitlet, og indsende Erklæring derom til Kancelliet. J. T. 8, 202 b.

15. Okt. (—). Miss. til Frederik Reedtz og Mogens Pax. Christopher Ulfeldt til Svenstrup, Embedsmand paa Helsingborg Slot, har berettet, at Tagge Thott Eriksen, Embedsmand paa Sølvitsborg Slot, for nogen Tid siden paa sine egne, Christopher Ulfeldts og dennes Moders² Vegne har faaet Indførsel i Torbenfeld Hovedgaard for en Sum Penge. Da Christopher Ul-

¹ 6. Maj 1627.

² Fru Beate Hvitfeldt Knud Ulfeldts.

feld endnu ikke har faaet sin og sin Moders Part i nævnte Gaard udvist, skal de snarest begive sig til Torbenfeld og udvise Christopher Ulfeldt den Part, som han efter Indførslen er berettiget til. Sj. T. 24, 333 b.

15. Okt. (Frederiksborg). Miss. til Jacob Gabrielsen. Da det berettes, at han har noget Gods liggende i Kongens Vildtbane paa Møen, og da Kongen ønsker at faa dette ved Mageskifte, anmodes han om med det første til Kancelliet at indsende Erklæring om, hvorvidt han vil bortskifte nævnte Gods til Kongen mod andet Gods, som for Belejligheds Skyld kan bortskiftes fra Kongens Slotte og Gaarde, og opgive, hvilket Gods han begærer, og hvor det ligger. Sk. T. 5, 390 b.

— Miss. til Jørgen Urne og Hendrik Ramel. Der er for nogle Aar siden oprettet en Kontrakt imellem Hans Barnekov til Vidskøfle som Fuldmægtig for Klaus Bilde paa den ene og Fru Lisebet Bilde til Førsløf, Sigvord Becks Enke, paa den anden Side om Vandaasgaard og dens Bøndergaarde og Gods i Gryd Sogn, saaledes at Hans Barnekov paa Klaus Bildes Vegne er gaaet ind paa, at Fru Lisebet Bilde maatte udløse dem fra Klaus Bildes Kreditorer, som nu er indførte i nævnte Gaard og Gods. I samme Kontrakt fastsattes, at Fru Lisebet Bilde skulde have de gamle Adkomstbreve og Lodder paa Vandaasgaard og Gods og derefter gøre endelig Afregning og Likvidering, men da disse Breve staar under gode Mænds Forsegling paa Vandaasgaard, skal Adressaterne med det første begive sig dertil, optage samme gode Mænds Forsegling, udtage disse Breve vedrørende nævnte Gaard og Gods under rigtigt Reversal og tilstille hende dem mod hendes Reversal. Sk. T. 5, 399 b.

— Aab. Brev, hvorved Mester Cort Arentsen, som en Tid lang har været i Kongens Tjeneste som Kongens Livbarber og nu er afskediget fra denne, faar Tilladelse til at ned sætte sig i Assens og bruge sin Haandtering og Næring dér, det bedste det er ham muligt. Han fritages for al borgerlig Skat og Tynge. F. R. 3, 437 b.

— Miss. til Jørgen Arenfeldt. Da hans Søster Jomfru Ide Arenfeldt har ansøgt om Bevilling til at være sin egen Værge, skal han med det første tilstille Kongen sin Betænkning herom. J. T. 8, 201 b.

— Miss. til samme. Det berettes, at han har brugt sin

Søster Jomfru Karen Arenfeldts Bønder og Tjenere til at gøre daglig Ægt og Arbejde til hans Gaard lige med hans egne Ugedagstjenere, dengang han havde dem i Forsvar som hendes Værge, og at han kun har bevilget hende en saare ringe Pengesum derfor om Aaret, men da hun efter Kongens Tilla-delse¹ selv overtog sit Gods, har Bønderne bevilget hende en ulige større Afgift end den, som han har betalt hende, for at de kunde være fri for den Ægt og Arbejde, som de har ydet ham. Hun beklager sig i høj Grad herover og mener, at det er rimeligt, at han betaler hende lige saa meget for samme Arbejde aarlig, saa længe han har brugt Bønderne til sit Arbejde, som de nu har bevilget hende for at være fri for dette Arbejde. Da Kongen finder hendes Begæring rimelig, skal han betale hende i Overensstemmelse hermed straks og uden videre Forhaling, da hendes Bønders Arbejde jo er sket til Fordel for ham. J. T. 8, 201 b.

16. Okt. (Frederiksborg). Kvittansiarum til Fru El-line Marsvin til Ellinsborg, Lodvig Munk til Nørlunds Enke, paa hendes Regnskab for Indtægt og Udgift af Dalum Klosters Len fra 1. Maj 1620 til 1. Maj 1628. Hun blev aldeles intet skyldig. F. R. 3, 438.

— Miss. til Hr. Albrekt Skeel og Christen Thommi-sen. Kongen har for nogen Tid siden besluttet at bruge afdøde Levin Marskalk og Dr. Bussius i en Legation til Gottorp til Hertug Frederik til Slesvig, Holsten etc., hvorfor Kongen har ladet forfatte en Instruktion til den nævnte, afdøde tyske Kansler og til Dr. Bussius, efter hvilken de skulde rette sig. Da der ligger Kongen stor Magt paa denne Legationsforretning og de selv desuden af Kongen er affærdigede til Hertugen, be-fales det dem, naar de har forrettet det dem i den forrige In-struktion paalagte Hverv, ligeledes at paatage sig den her om-talte Legation sammen med Dr. Bussius og rette sig efter den ham og hans Kollega givne Instruktion, gøre sig den største Flid for at udføre Instruksen i alle dens Punkter og at til-vejbringe en for Kongen antagelig Resolution derpaa. Hvis de imod Formodning allerede har efterkommet den første Instruk-

¹ 28. April 1625.

tion, skal de paany begive sig tilbage og udføre denne sammen med Dr. Bussius. — Efterskrift: Der tilsendes dem et Kreditiv for samme Legationsforretning, lydende paa dem og Dr. Bussius. J. T. 8, 202.

16. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Frederik Urne om at forordne denne Hr. Villats Andersen til Sognepræst i Slangerup i den afdøde Sognepræsts Sted. De af Borgerne sammesteds, der siger, at han ikke er lærd nok, skal forføje sig til Frederiksborg Slot og dér i Kongens Nærværelse paavise, hvad Skel de har dertil, og hvad de selv forstaar af Religionen. Sj. T. 24, 339. Orig. i Landsark. i Kbhvn.

17. Okt. (—). Miss. til Hans Lindenov. Kongen har bevilget, at de Bønder i hans Len [Kalundborg], som har haft Misvækst paa deres Korn, maa give Byg i Stedet for deres Ruglandgilde, Pund for Pund. Han skal føre Kongen det til Regnskab. Sj. T. 24, 330.

— Miss. til Jacob Ulfeldt, Kansler, om at lægge 3 Gaarde i Oure By og Sogn og 2 Gaarde i Øxendrup By og Sogn, som Kongen har faaet til Mageskifte af Johan Friis til Løgtvedt, ind under Nyborg Len, indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Rede for den visse og uvisse Indtægt af dem, og at afgive fra samme Len til Johan Friis 6 Gaarde i Stenstrup By og Sogn og 1 Gaard i Lundbye i Høgs Sogn i samme Len. Da Johan Friis paa dette Mageskifte endnu bliver Kongen 7 Skpr. Korn skyldig i Landgilde, skal han til Jacob Ulfeldt paa Kongens Vegne yderligere udlægge 7 Skpr. Korn i en af hans Gaarde, hvilket ogsaa skal indføres i Jordebogen. Dog skal al anden Herlighed i denne Gaard følge Johan Friis. F. T. 4, 83.

— Miss. til Johan Friis. Da han paa det ham bevilgede Mageskifte er blevet Kongen 7 Skpr. Korn skyldig i Landgilde, skal han til Jacob Ulfeldt til Urup, Rigens Kansler, Embedsmand paa Nyborg Slot, paa Kongens Vegne udlægge 7 Skpr. Korn i en af sine Gaarde i Nyborg Len. Jacob Ulfeldt har faaet Befaling til at modtage det, men al anden Herlighed af samme Gaard skal følge Johan Friis. F. T. 4, 83 b.

18. Okt. (—). Miss. til Claus Daa, Hans Lindenov, Jost Høg og Christopher Ulfeldt om straks at begive

sig til København, hvor de skal erfare Kongens Vilje. Sj. T. 24, 330 b.

19. Okt. (Kbhvn.). Livsbrev for Dorrete Hansdatter, Jokum Bruns Enke, paa Søllemarksgaard paa Samsø med dens Bønder og Tjenere, som hendes afdøde Husbonde har haft i Brug, mod en aarlig Afgift af 600 Sletdr. til Kronen, at levere paa Rentekammeret eller til Lensmanden paa Kalundborg. Hun skal holde Gaarden ved god Hævd og Bygning, som den nu er, holde Bønderne ved Lov, Skel og Ret og paase, at Skovene ikke forhugges til Upligt. Hun skal være Lensmanden paa Kalundborg hørig og lydlig. Sj. R. 18, 436 b.

— Miss. til Vintsens Bilde. Hans Søster Jomfru Else Bilde har berettet, at hun er kommet i en stor Tyngde med Gæld og skylder ham næsten mere end den hende efter hendes afdøde Fader¹ tilskiftede Lod, at hendes Gavn ikke fremmes i nogen Maade derved, men at baade hendes Ejendom og de tilliggende ringe Skovparter stadig forringes. Endvidere har hun berettet, at Godset efter hendes for 3 Aar siden afdøde Broder Ofve Bilde stadig henstaar uskiftet, og at Vintsens Bilde ogsaa har dette under Hænder. Vintsens Bilde skal derfor efter hendes Begæring i gode Mænds Nærværelse gøre Regnskab for hendes Værgemaal og foretage Skifte efter deres afdøde Broder Ofve Bilde, for at hans Søster kan vide, hvorefter hun har at rette sig. Sj. T. 24, 330 b.

— Miss. til Christian Grubbe til Lystrup og Eskild Gjøe til Tureby. Jomfru Elsebe Bilde har berettet, at hendes Broder Vintsens Bilde til Valbygaard siden hendes Forældres Død har været hendes Værge, at den hende efter Forældrene tilskiftede Gæld er vokset Dag for Dag, og at intet er aflagt eller betalt af den. Endvidere at der endnu ikke er holdt Skifte efter hendes for 3 Aar siden afdøde Broder Ofve Bilde, hvis Gods henstaar uskiftet hos Vintsens Bilde. Da Kongen nu har befalet denne med det første at gøre sin Søster Rede og Regnskab for dette Værgemaal og holde Skifte efter afdøde Ofve Bilde, gives der dem Ordre og Fuldmagt til at være til Stede ved Regnskabsaflæggelsen for Værgemaal

¹ Jens Bilde til Vrejlev Kloster, død 1617.

og ved Skiftet, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give Parterne deres Afgørelse beskrevet under deres Haand og Segl. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i hans Sted. Sj. T. 24, 332.

19. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Sigvord Urne. Gert Møllemand, Efvort Fett og Jahan Villis, alle af Flensborg, af hvilke de to første i Fællesskab og den sidstnævnte alene har haft en Krambod i Malmø, siden de er blevne forjagede fra Flensborg, har berettet, at de nu, da der er sluttet Fred, af Borgemestre og Raad opfordres til at betale Skat og gøre anden borgerlig Tynge, dersom de vil blive længere dér. Da de for Tiden ikke tør begive sig til Flensborg paa Grund af den Sygdom, som grasserer dér, tilbyder de for Tiden fra nu af og til den Tid paa Foraaret, da Skibene gaar, at betale 50 Speciedlr. af de to Kramboder, hvilke Penge kunde afkortet i Malmø Bys Skat. Sigvord Urne skal undersøge Sagen, og, hvis han ikke kan formaa dem til at betale mere end de 50 Speciedlr., skal han modtage dem og afkorte dem i Byens Skat. Sk. T. 5, 391.

— Miss. til Tage Thott, Christoffer Ulfeldt og Hendrik Hvitfeldt om at sende 50 Adelburser af dem, der nu er i Skaane, til København, hvor de skal blive et halvt Aar. Naar dette halve Aar er forløbet og Adelburserne hjemforløves, skal de sende andre 50 til København. Sk. T. 5, 391.

— Miss. til Hr. Anders Bilde og Tage Thott Andersen. De har tilforn¹ faaet Befaling til at besigte saavel det i Helsingborg Len i Skaane liggende Gods, som Gabriel Kruse til Hiulebjerg, Befalingsmand paa Roskildeggaard, har begæret til Mageskifte, som det af ham til Gengæld tilbudte Gods. Da Kongen af deres til Kancelliet indsendte Besigtelse ser, at Godset ikke er lignet og lagt paa den Maade, som det var paalagt dem, skal de foretage denne Lignelse og Læggelse, Landgilde mod Landgilde og Ejendom mod Ejendom, saaledes som det er paalagt dem i den forrige Befaling, og med det allerførste indsende den til Kancelliet. Sk. T. 5, 391 b.

¹ 21. Marts 1629.

19. Okt. (Kbhvn.). Mageskifte¹ mellem Jacob Ulfeldt til Urup, Rigens Kansler og Embedsmand paa Nyborg Slot, og Kronen. F. R. 3, 438 b. (Se Kr. Sk. under Datum: 20. Okt.).

— Ekspektancebrev for Gundi Rosenkrantz til Rosenholm, Kongens Sekretær, paa det første ledige Kanonikat eller Prælatur i Aarhus Kapitel. [Med Art. 1—2]. J. R. 8, 218.

— Ligelydende Ekspektancebrev for Lauridts Skinkel paa det første ledige Kanonikat eller Prælatur i Ribe Kapitel. Udt. i J. R. 8, 218 b.

— Miss. til Gunde Lange. Denne Brevviser Bertel Ifversen, som en Tid lang har været i Kongens Tjeneste, har berettet, at hans Fader har boet paa en Gaard, kaldet Vandrup Hafgaard, i Koldinghus Len og skattet af den i 44 Aar. Efter at Faderen for 3 Aar siden er afgaaet ved Døden, har hans Moder vedligeholdt Gaarden i den Tid, da Fjenden havde besat Landet. Da hun nu ogsaa er død, har Brevviseren begæret at maatte faa nævnte Gaard for sin Tjenestes Skyld fremfor nogen anden for billig Fæste og sædvanlig Afgift. Dersom Gaarden endnu er at bortfæste, skal Gunde Lange lade Bertel Ifversen faa den fremfor nogen anden for rimeligt Stedsmaal og mod sædvanlig Afgift, for at han kan nyde noget godt for sin Tjeneste. J. T. 8, 203.

— Miss. til Hr. Albrekt Skeel og Christen Thommsen. Naar de efter Kongens Befaling² begiver sig til Gottorp for dér at udføre Kongens Ærender efter den dem medgivne Instruks, skal de tillige have følgende to Punkter i Agt dér: Afdøde Levin Marskalk, Kongens forrige tyske Kansler, havde faaet Befaling til sammen med de holstenske Raader at bringe til Afslutning Afregningen for de 85,100 Rdlr. Kapital, som Hans Boyesen, Hofmønsterskriver, paa Kongens Vegne har erlagt til Omslag 1627, og som ikke har kunnet effektueres paa sidste holstenske Landdag. Da Levin Marskalk er død, skal de føre denne Sag til Ende, medens de er dér; det nærmere kan de faa at vide af Dr. Bussius. Endvidere berettes det, at Indvaanerne i Sønderditmarsken, Kremper og Wilstermarsken i Aaret 1626 har lovet godvilligt at kontribuere 20,000 og

¹ Genbrevet er dateret: 20. Okt.

² 16. Okt. 1629.

16,000 Rdlr., men at disse Kontributioner ikke er leverede fuldstændigt. De skal tilholde Johannes Skeel og Christopher Fortmeyer, som skal have modtaget nævnte Kontributioner, til førstkommende Omslag at gøre rigtigt Regnskab for Indtægten og Udgiften af disse Kontributioner og siden overlevere Regnskabet til dem, hvorefter de skal sende Kongen udførlig Relation derom sammen med Beretningen om deres andre Hverv. J. T. 8, 203.

19. Okt. (Kbhvn.). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Laurits Vinter i Eggeberg paa Kronens Part af Korn-tienden af Eggeberg Sogn, hvoraf der aarlig skal svares Kronen 6 Pd. Rug, 6 Pd. Byg og 4 Tdr. Havre, at levere til Lensmanden paa Dragsholm. Udt. i Tb. S. 17 b.

20. Okt. (—). Søpas for Lambert Berntsen, Borger i København, til fra Jylland at udføre 500 eller 600 Tdr. Rug til København. Sj. R. 18, 437.

21. Okt. (—). Miss. til Frederik Urne. Da Præstegaarden i Udesundby i Frederiksborg Len og 13 Bøndergaarde sammesteds nylig er brændt, skal han dele det Tømmer, som skulde have været brugt til det Hus ved Sundby, imellem Præsten og de skadelidte Bønder. Endvidere skal de skadelidte Bønder i Aar forskaanes for deres Landgilde, hvilket han skal føre til Regnskab. Sj. T. 24, 333.

22. Okt. (—). Miss. til Hr. Christian Friis, Claus Daa, Hans Lindenov, Jost Høg og Frants Rantzau om, at Kongen har forordnet, at de Rigsraader, der er i København og Sjælland, skal paase, at det gaar rigtigt til med Mønten. Da Kongens Møntmester har lavet to Overslag paa den Smaamønt, som skal slaas, det ene lige vægtigt med Rigsdaler, det andet 1 eller 2 Skilling lettere, for at disse Penge ikke skal udføres, skal de rette sig efter et af disse Overslag, hvilket der synes dem gavnligest for Riget. Sj. T. 24, 333 b.

— Miss. til alle Rigsraader om snarest at erklære sig overfor Kongen om, paa hvilken Tid de synes, at der igen bør udstedes Forbud mod Udførsel af Korn fra Landene. Sj. T. 24, 334.

— Miss. til Mogens Sehested. Da Sigvort Urne til Raarup, Befalingsmand paa Malmøhus Slot, har begæret 6 Gaarde og 6 Gadehuse i Sengløsse i Københavns Len til Mageskifte,

skal han med det allerførste til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. Sj. T. 24, 334.

22. Okt. (Kbhvn.). Aab. Brev til Bisperne i Jylland, Fyen og Skaane om Degneboliger. Sj. T. 24, 334 b. Origg. (til Dr. Hans Mikkelsen) i Landsark. i Odense og (til M. Christen Hansen og M. Jens Jensen Dinesen Jersin) i Landsark. i Viborg. (Tr.: CCD. IV. 493. Dsk. KL. III. 172 f.

— Miss. til Mogens Pax til Torup og Frederik Reedtz til Tygestrup, Embedsmænd paa Holbæk Slot og Tryggevælde Gaard. Da Fru Magdalena Gabrielsdatter til Rønnebeksholm, Frederik Paslicks Enke, har begæret 1 Gaard, kaldet Skoufmølle, i Egersbi¹ Sogn i Hammer Herred i Vordingborg Len til Mage-skifte for 2 Gaarde i Tved i samme Len, skal de med det første besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Sj. T. 24, 335 b.

— Miss. til Christopher Ulfeldt. Da Villom Martensen og Peder Svensen, Indvaanere i Helsingør, har berettet, at de har en Sum Penge tilgode, som de paa det gullandske Kompagnis Vegne har udlagt til Kongen, skal han tilholde Rederne i Helsingborg uden videre Forhaling enten i egen Person eller ved deres Fuldmægtige at møde i København førstkom-mende Nytaarsaften og dér klarere deres Part af nævnte Pengesum. Kongen vil til den Tid forordne nogle Mænd, som skal foretage Likvidationen mellem Villom Martensen, Peder Svensen og Rederne. Sj. T. 24, 336 og Sk. T. 5, 392.

— Ligelydende Miss. til Jens Høg om Rederne paa Gul-land og til Frederik Urne om Rederne i Helsingør. Udt. i Sj. T. 24, 336 b. og Sk. T. 5, 392.

—² Miss. til Alexander Raab von Pappenheim og Mogens Pax om at udvise Christopher Ulfeldt til Svenstrup, Em-bedsmand paa Tranekær³ Slot, den Part af Torbenfeld Ho-vedgaard, til hvilken han og hans Moder efter Indførslen er

¹ Vester Egesborg S., jvfr. ovfr. 8. Aug. 1629. ² Sj. T. har, sik-kert ved en Fejlskrift, Nov. Paa dette Tidspunkt var Kongen ikke i København. ³ Kristoffer Ulfeldt var ikke mere Lensmand paa Trane-kær, men paa Helsingborg.

berettiget. [Enslydende med Miss. af 15. Okt. 1629 til Frederik Reedtz og Mogens Pax]. Sj. T. 24, 337.

22. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Mogens Gyldenstjerne. Da det berettes, at en Del af Soldaterne af Kaptejn Jens Boyes Kompagni i hans Len [Varberg] er rømt fra Kompagniet uden lovlig Afsked, har stillet sig under andre Kompagnier og er draget bort fra Riget, skal han tilholde Kaptejn Jens Boye at lade Navnene paa dem, der er rømte eller heretter maatte rømme, opslaa paa Galgen, for at de andre derved kan blive afskrækkede fra at rømme. Sk. T. 5, 392.

— Miss. til samme. Det berettes, at Peder Skriver og hans Hustru, som boede paa en jordeggen Gaard Vallen i Varberg Len, er døde uden at efterlade sig Livsarvinger, at Hustruens Arvinger har solgt deres Arvepart til en Mand, ved Navn Markus Lauritsen, i Varberg, og at Mandens Arvinger vil beholde Gaarden, skønt de ikke er i Stand til at holde den vedlige. Da nu Peder Skrivers Arvinger ikke er vederhæftige nok til at forestaa Gaarden og vedligeholde den Bygning dér, som Kongen har anvendt til Natteleje, og da Markus Lauritsen skal være i Stand til at forestaa den, som det sig bør, skal Mogens Gyldenstjerne lade denne faa Gaarden Vallen, dog skal han tilfredsstille Peder Skrivers Arvinger efter gode Mænds Sigelse, og som det kan eragtes billigt. Sk. T. 5, 393.

— Miss. til Jørgen Urne. Der tilsendes ham et Missive til Fru Kirsten Kaas til Sinklarsholm, Hr. Anders Sinklars Enke, om, at hun skal tilholde sin Søn Erik Sinklar straks at begive sig til Sorø og dér tage sin Afsked efter Fundatsen. Han skal straks sende hende Brevet og advare hende om endelig at lade sin Søn begive sig til Sorø. Hvis Sønnen endda sidder Kongens Befaling overhørig, skal Jørgen Urne lade sig forlyde med, at han har Kongens Befaling til at sende Erik Sinklar til Sorø. Der tilsendes ham Kopi af et Brev fra Mogens Kaas til Støfringgaard, Befalingsmand i Mariager Kloster, hvori denne meddeler, at han efter Kongens Befaling har tilholdt Erik Sinklar at begive sig til Sorø, hvad denne ikke har agtet. Dette skal han ogsaa lade Fru Kirsten Kaas vide. Sk. T. 5, 392 b.

— Miss. til Fru Kirsten Kaas. Kongen har for nogen Tid siden befalet Mogens Kaas til Støfringgaard, Befalingsmand i Mariager Kloster, at tilholde hendes Søn Erik

Sinklar at begive sig til Sorø Akademi og dér tage sin Afsked efter Fundatsen. Mogens Kaas har efterkommet denne Befaling, men hendes Søn har ikke agtet den. Det paalægges hende at tilholde sin Søn straks at begive sig til Sorø. Hvis han ikke gør det, vil Kongen optænke andre Midler til at faa ham dertil, og hvis hun beholder ham hos sig, vil Kongen vide det overfor hende. Sk. T. 5, 393.

22. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Henning Valkendorf. Corfids Rud til Sandholdt og Jørgen Brahe til Hvedholmb, Befalingsmand paa Hagenskov Slot, har for nogen Tid siden¹ faaet Befaling til at forhandle mellem Corfids Mormand til Østerud og Jørgen Hertvigsen til Lintved angaaende Værgemaalet for Fru Elisabet Hertvigsdatter, som Jørgen Hertvigsen en Tid har forestaaet. Da denne Befaling endnu ikke er efterkommet, fordi Corfids Rud i nogen Tid har været beladt med Svaghed, skal Henning Valkendorf rette sig efter sammen med Jørgen Brahe at være til Stede og forhandle mellem Corfids Mormand og Jørgen Hertvigsen om nævnte Værgemaal, saa at Kongens Befaling endelig med det første kan blive efterkommet. F. T. 4, 83 b.

— Miss. til Jacob Ulfeldt til Urup. Da han paa det ham bevilgede Mageskifte² bliver Kongen 1 Ørte 5 Skpr. skyldig i Ejendom, skal han udlægge Ejendom herfor til Vederlag for Kongen. F. T. 4, 84.

— Aab. Brev, hvorved Germand Jonsen i Bølling, som af Embedsmanden paa Koldinghus er forordnet til Herredsfoged i Jersløf Herred, hvilken Bestilling volder ham stor Ulejlighed og hindrer ham meget i hans Næring, forskaanes for Landgilde, Ægt, Arbejde og anden Tynge af den Gaard, som han selv bebor, saa længe han er i samme Bestilling. J. R. 8, 218 b.

— Aab. Brev, hvorved M. Jacobus Engelbrecht, cand. med., der agter at nedsætte sig i Aalborg, faar Bevilling til at nedsætte sig i Aalborg og lade sig bruge af hvem, der kan have ham fornøden. J. R. 8, 219.

— Miss. til nogle af Lensmændene i Jylland. Da Kommis-sarierne, som skal besigte Kongens Slotte og Huse i Nørre-

¹ 7. Okt. 1626.

² 19. (20.) Okt. 1629.

jylland, har berettet, at disse er ilde medfarne, saa det er nødvendigt at istandsætte dem, maa han [Laurits Lindenov]¹ paa [Havreballegaard] lade forfærdige en Stue med 3 eller 4 Kamre til sig og sin Husholdnings Behov, med Tag, Loft, Vinduer, Døre og Vægge. Ligeledes skal han lade Køkkenet, Bryggerstet, Borgestuen og Ladegaarden istandsætte med Straatag og Lervægge, hvor det er fornødent; thi Tiden og Lejligheden tillader det ikke anderledes nu. Med de gamle Huse, som helt nedtages, skal de andre repareres. Tømmeret, som skal bruges dertil, maa tages i Kronens Skove. Han skal nøje paase, at alt dette sker med saa ringe Bekostning som muligt. Udgiften skal han føre til Regnskab. — Laurits Lindenov (Havreballegaard), Christen Thommisen (Kalø), Christen Holck (Silkeborg), Tønne Friis (Stiernholm), Knud Gyldenstjerne (Hald), Mogens Kaas (Mariager), Reinholt Heidenstrup (Sejlstруп), Mogens Kaas (Dueholms Kloster), Mogens Høg (Lundegaard paa Mors), Hr. Jurgen Skeel (Vestervig), Tagge Thott (Ørum), Otto Skeel (Bøvling), Hr. Uldrik Sandberg (Lundenæs), Christoffer Gersdorff (Lønborg Bispegaard) og Tygge Brahe (Skivehus). K. J. T. 8, 203 b.

22. Okt. (Kbhvn.). Miss. til nogle af Lensmændene i Jylland. Da Kommissarierne, som skal besigte Kongens Slotte og Huse i Nørrejylland, har berettet, at [Skanderborg Slot] er ilde medfaren, paalægges det ham [Laurits Ebbesen] efterhaanden at lade reparere, hvad der gøres fornødent, og ikke videre, med saa ringe Bekostning som muligt. Udgiften skal han føre til Regnskab. — Laurits Ebbesen (Skanderborg), Gunde Lange (Koldinghus), Otte Marsvin (Dronningborg), Hr. Albret Skeel (Riberhus) og Jens Juel (Aalborghus). J. T. 8, 204 b.

— Miss. til Hendrik Lange til Oldagger og Christen Krag til Liudemgaard. Da Fru Ane Vind til Rammegaard, Erik Skrams Enke, med det første agter at skifte med sine Børn og sin Svoger, skal de rette sig efter at møde paa Skiftet, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give Parterne deres Afgørelse beskre-

¹ Konc. og det indførte Miss. er stilet til Laurits Lindenov paa Havreballegaard, de øvrige Brevmodtagere er opført paa Konc.

ven. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden gode Mand i Stedet. J. T. 8, 204.

22. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Krag. Da Fru Ane Vind til Rammegaard, Erik Skrams Enke, med det første agter at skifte med sine Børn og sin Svoger, skal han rette sig efter at møde paa Skiftet, paatage sig Værgemaalet for hende og paase, at der kun vederfares hende, hvad der er Ret. J. T. 8, 207.

— Ligelydende Miss. til Jens Juel om at paatage sig Værgemaalet for Jomfru Ell Skram, medens Skiftet staar paa. J. T. 8, 204 b.

— Ligelydende Miss. til Niels Krag om at paatage sig Værgemaalet for Jomfru Anne Skram. Udt. i J. T. 8. 205.

— Miss. til Gunde Lange og Jahan Brockenhuus. Marine, afdøde Søfren Staffsens Enke i Jelling, har berettet, at hun af adskillige Personer kræves og manes for en anselig Sum Penge, som det paastaas, at hendes afdøde Husbonde skal være blevet dem skyldig, men da hun nærer nogen Tvivl herom, har hun begæret Kongens Befaling til Adressaterne om, at de skal stævne disse Kreditorer for sig og undersøge, om deres Gældsbreve er saa rigtige, at hun bør betale Gælden. De skal derfor snarest stævne Kreditorerne for sig og med Flid gennemse de Breve, efter hvilke de kræver hende, om de er rigtige eller ikke, for at hun ikke skal overiles og tiltales for det, som hun ikke bør betale. Gunde Lange skal ogsaa ellers paase, at der ikke vederfares hende andet, end hvad der er Ret. J. T. 8, 205.

— Miss. til Niels Krag. Menige Sognemænd i Vyf¹ Sogn i Koldinghus Len har berettet, at Kirken i Vyf By er nedbrudt og afbrændt af Fjenderne, og at de ikke formaar at genopbygge den. Han skal tilholde de Kirker i Varsyssel Provsti, hvormed han er forlenet, hver efter deres Formue at give noget til Genopførelsen af Vyf Kirke. J. T. 8, 205.

— Miss. til Gunde Lange. Hvad denne Brevviserske Maren, Hans Munks Enke, har andraget om, kan han se af

¹ Viuf S. Brusk H.

hendes medfølgende Supplikation. Han skal hjælpe hende til Rette, saavidt det er Lov og Ret. J. T. 8, 205 b.

22. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Reinholdt Heidenstrup. Da Falk Gjõe til Brodskov har begæret 1 Gaard, kaldet Lund, i Lierup Sogn, 1 Gaard i Eystrup, kaldet Bratbjerg, 4 Gaarde¹ i Javum², 3 Gaarde¹ i Øster Svenstrup, Besmølle, Klithuse og 2 Gaarde i Tranum i Tranum Sogn, 1 Gaard i Telling i Lerup Sogn og 1 Gaard, kaldet Ulfholm, i Hoen³ Sogn, alle i Han Herred i Sejlstrup Len, til Mageskifte for 1 Gaard i Torslef⁴ By og 1 Gaard i Attrup, begge i Torslef Sogn, 1 Gaard i Beystrup By og Sogn, 1 Gaard i Gielstrup i Usle⁵ Sogn, 1 Gaard i Lund i Lild Sogn, 1 Gaard i Ullerup i Tanrup⁶ Sogn, 1 Gaard, Tved, i Hiaremaal Sogn, 2 Gaarde¹ i Vester Hiermeslef By og Sogn, 2 Gaarde¹ i Vindbles By, 1 Gaard i Byrrum Slot⁷ i Vindbles Sogn, 2 Gaarde¹ i Stistrup i Fallum⁸ Sogn og 1 Gaard i Øster Brøndislef, skal han med det første besigte begge Parters Gods og indsende Erklæring til Kancelliet om, hvorvidt dette Gods for Belejligheds og anden Herligheds Skyld kan bortskiftes fra Lenet. J. T. 8, 205 b.

— Miss. til Otte Skeel. Da Hr. Albrekt Skeel til Fusingøe og Gunde Lange til Bredning, Embedsmænd paa Ribarhus og Koldinghus, efter Kongens Befaling har takseret og fastsat, hvor meget Bønderne i hans Len [Bøvling] skal yde i Landgilde, hvad Kongen har erfaret af hans til Kancelliet indsendte Skrivelse, godkender Kongen, at det maa forblive derved undtagen for Afkortningen af Landgilden, som Kongen har undtaget indtil videre Betækning. J. T. 8, 206.

— Miss. til Verner Parsberg. Da der med det første skal foretages Skifte mellem Malte Sehested til Sebygaard og hans Moder, Søskende og Svogre efter deres afdøde Brødre Niels, Jens og Claus Sehested, skal han paatage sig Værgemaalet for Jomfru Ane Sehested, medens Skiftet staar paa, og paase, at der kun vederfares hende, hvad der er billigt og ret. Naar

¹ Kun Beboernes Navne nævnes. ² Formodentlig Fejlskrift for Janum i Svenstrup S. ³ Hune S. ⁴ J. T. har ved en Fejlskrift: Terslef. ⁵ Vokslev S. ⁶ Formentlig Fejlskrift for: Taarup = Torup S. ⁷ Fejlskrift for: Børumslet. ⁸ Fovlum S.

Skiftet er sluttet, skal han overlevere Værgemaalet til hendes rette Lavværge. J. T. 8, 206 b.

22. Okt. (Kbhvn.). Ligelydende Miss. til Niels Krag til Trudsholmb om at paatage sig Værgemaalet for Sten Sehested, medens Skiftet staar paa. Udt. i J. T. 8, 206 b.

— Ligelydende Miss. til Hr. Uldrik Sandbjerg om at paatage sig Værgemaalet for Hannebal Sehested, medens Skiftet staar paa. Udt. i J. T. 8, 206 b.

— Miss. til Hr. Albret Skeel og Gunde Lange. De har faaet Kongens Befaling til at forordne, hvorledes der skal forholdes med Tienderne i Ribe Stift, og det berettes, at de har fastsat, at der overalt kun skal ydes den halve Afgift for forleden Aar. Da M. Jens. Dinesen, Superintendent over Ribe Stift, har beklaget sig over, at han ikke uden stor Skade kan nøjes med nævnte halve Afgift af de Tiender, som er tillagt ham til Underholdning, skal de med det første indsende Erklæring herom til Kancelliet. N. T. 5, 82¹.

— (**Frederiksborg**). Miss. til Ernst Normand. Da han har berettet, at Claus Daa til Baareby, Befalingsmand paa Dragsholm Slot, har en Gaard i Vildtbanen i Antvorskov Len, og da de Lensmænd, i hvis Len der ingen Vildtbane er, klager over, at deres Len forringes ved disse Mageskifter, da de ikke, som sædvanligt ved andre Mageskifter, faar noget igen, og at de derfor ikke kan holde Lenenes Nødtørft vedlige, skal han forhandle med Claus Daa om at gøre ham Udlæg i andet godt Gods, som ligger udenfor Vildtbanen, men indenfor hans Len [Antvorskov], og snarest indsende Erklæring herom til Kancelliet. Sj. T. 24, 335.

— Ligelydende Miss. til Palle Rosenkrantz om at forhandle med dem af Adelen, som har Gods i Kongens Vildtbane i Vordingborg Len, nemlig Ofve Gedde til Tommerup 1 Tjener, Fru Pernille Banner til Assendrop 4 Gaarde, Ofve Barnekov til Birkholms Arvinger 1 Gaard og Frants Lykke til Overgaard 2 Gaarde, om Udlæg i andet Gods udenfor Vildtbanen i samme Len. Sj. T. 24, 336 b.

— Ligelydende Miss. til Claus Daa om at forhandle med

¹ Udenfor er skrevet: Skulde have været indført i de jyske Bøger.

dem af Adelen, som har Gods i Vildtbanen i Dragsholm Len, nemlig: Fru Anne Brahe til Sonnerup 4 Gaarde, Tyge Brahe til Matrup 7 Gaarde og Eskild Gjøe til Tureby 1 Gaard, om Udlæg i andet Gods udenfor Vildtbanen i samme Len. Sj. T. 24, 337 b.

23. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Christen Thommesen til Stoufgaard og Otte Skeel til Hammelse, Befalingsmænd paa Kalø og Bøvling Slotte. Da Malte Sehested til Sæbygaard har berettet, at der med det første skal foretages Skifte mellem ham, hans Moder, Søkende og Svogre efter hans afdøde Brødre Niels, Jens og Klaus Sehestedt, gives der dem Ordre og Fuldmagt til at være til Stede ved Skiftet, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give Parterne deres Afgørelse beskrevet under deres Haand og Segl. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i Stedet. J. R. 8, 219.

— Miss. til Hr. Jørgen Skeel til Soustrup, Rigens Marsk, Christen Thommisen til Stoufgaard og Otte Skeel til Hammelse, Befalingsmænd paa Vestervig Kloster, Kalø og Bøvling Slotte, og Christopher Gersdorf til Sæbygaard. Da Fru Birgitte Brahe til Bekmark, Niels Sehesteds Enke, har berettet, at hun med det første agter at levere fra sig sin Husbondes Værgemaal for hans Søkende, som han en Tid lang har forestaaet, skal de være til Stede, naar Fru Birgitte Brahe leverer Værgemaallet fra sig, bilægge de opstaaende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give Parterne deres Afgørelse beskrevet. Hvis nogen af dem paa Grund af lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte Tid, skal de mødte have Fuldmagt til at tiltage andre gode Mænd i de udeblevnes Sted. J. T. 8, 206 b.

24. Okt. (—). Miss. til Hans Lindenov. Da det berettes, at nogle af Adelen har Gaarde og Gods i Vildtbanen i Kalundborg Len, hvilket Kongen begærer til Magelæg, skal han forhandle med dem om at gøre dem Udlæg i andet godt Gods udenfor Vildtbanen og snarest indsende Erklæring derom til Kancelliet. Sj. T. 24, 338.

— Aab. Brev, hvorved Peder Nielsen, Rigens Skriver, som er bosat i Odense, fritages for Indkvartering og al

anden borgerlig Tynge, saa længe han beklæder denne Bestilling, residerer dér og ikke bruger borgerlig Næring. F. R. 3, 440 b.

25. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Peder Basse. Hr. Anders Bredal Vedel¹, Sognepræst i Rudkøbing paa Langeland, har berettet, at Borgerskabet i Rudkøbing paa Grund af den strænge Indkvartering, som det har haft i denne besværlige Tid, er blevet saa forarmet, at han ikke nu, som tilforn, nær kan have sit nødtørfte Ophold af Kaldet, som det kan ses af medfølgende Andragende, hvorfor han andrager om at faa bevilget Kronens Part af Korntienden i Skrøbelev Sogn, som skylder i Hartkorn 18¹/₂ Td. Rug og Byg tilsammen og 2¹/₂ Td. Havre aarlig. Peder Basse skal snarest erklære sig om, hvorvidt Hr. Anders Bredal ikke har det nødtørfte til at leve af. F. T. 4, 84.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Hr. Niels Pedersen, Sognepræst til Ringøye Sogn, paa Kronens og Kirkens Parter af Korntienden af Ringøye Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 7 Ørte Rug og 2 Ørte Byg af Kronens Part, hvoraf der er bevilget ham 5 Ørte Korn aarlig til hans Underholdning, medens han skal levere de øvrige 4 Ørte aarlig inden Fastelavn til Vejle Hospitals Forstander. Endvidere skal han give Kirken 8 Ørte Rug og 2 Ørte Byg, at levere Kirkeværgerne for Ringøye Kirke aarlig inden Fastelavn. J. R. 8, 219 b.

— Miss. til Christian Thommesen. Af medfølgende Supplikation kan han se, hvad denne Brevviser Peder Jensen Trompeter har berettet om nogle Penge, som hans afdøde Hustru Anne Giordsdatter har faaet af sin Fader, afdøde Giord Kaas, hvilke Penge i langsommelig Tid har staaet paa Rente hos Christian Thommesen. Denne skal med det første til Kancelliet indsende Erklæring om, hvorledes det forholder sig hermed. J. T. 8, 207 b.

— (Frederiksborg). Miss. til Jacob Ulfeldt, Landsdommer. Da Pofvel Jacobsen, Sognepræst til Jødstrup, har andraget om at faa efterladt den Dom, der er overgaaet

¹ Hr. Anders Bredal af Vindinge ved Vejle.

ham, har Kongen tilladt ham at beholde sit Kald, dog skal han fornøje Enken efter det Tilbud, som Biskoppen engang har gjort ham, give hende den aarlige Pension, gøre hende en Undskyldning og erklære, at han vil afholde sig fra al unødigt Skælden. Saafremt han vægrer sig herved, skal Jacob Ulfeldt rette sig efter Dommen, saa at Kaldet kan blive tilbørlig besat, med mindre Hr. Pofvel Jacobsen straks vil appellere Sagen. Sj. T. 24, 338 b.

25. Okt. (Frederiksborg). Miss. til Palle Rosenkrantz. Der opholder sig i Næstved en Præst¹, som for nogen Tid siden er sendt dertil som Fange fra Københavns Slot i Anledning af nogle Vidnesbyrd, som han vilde stævne og svække. Da han endnu ikke har stævnet de gejstlige Vidner, skal Palle Rosenkrantz sende ham velforvaret tilbage til København, hvor Sagen skal procederes videre. Sj. T. 24, 338 b.

— Miss. til Dr. Mads Jensen. Da Landemodet har indsendt Erklæring om den Trætte, der er opstaaet om Naadensaaret for Maren, Enke efter Hr. Christen, fordum Præst til Skarholt, og da Ordinansen udtrykkeligt indeholder, at Enken og hendes smaa Børn og ingen anden skal nyde Naadensaaret, anser Kongen det for billigt, at hun faar Naadensaaret alene, da hun ingen Børn har, indtil Sagen stævnes videre og det ved Dom fastslaas, hvad der er Ret. Sk. T. 5, 394.

— Miss. til Lauridts Ebbesen. Han har berettet, at 6 Gaarde i Vrolle og 2 Gaarde i Vitved, kaldet Bekenes og Veltholt, alle i Skanderborg Len, og 1 Gaard i Aakær Len er afbrændt. Bønderne paa disse Gaarde fritages i Aar for deres Landgilde, og der skal forholdes med dem, som det er sædvanligt i slige Tilfælde, hvilket han skal føre til Regnskab. J. T. 8, 207.

— Miss. til Hans Lindenov. Bønderne i Malling Sogn i Ning² Herred har andraget om at maatte faa Kronens Part af Korn-tienden i Malling Sogn i Fæste. Afdøde Jomfru Kirsten Ulfeldt til Østergaard har tilforn haft den i Fæste, men da der i et Brev, i hvilket det tillades hende at betale Penge aarlig i Stedet for Korn-

¹ Knud Jensen, jvfr. 20. Jan. og 11. Febr. 1629.

² J. T. har ved

en Fejlskrift: Ring H.

tiendeafgift, er indført baade hendes og hendes efterlevende Søsters Jomfru Helvig Ulfeldts Navn, hvorfor man formener, at nævnte Tiende har været fæstet dem begge, skal han undersøge Sagen og erkyndige sig om, hvorledes det forholder sig hermed, og om Jomfru Helvig har noget Fæstebrev paa denne Tiende. Hvis saa er, skal hun beholde denne Tiende, hvis ikke, skal han fæste Bønderne den, da det er deres egen Sognetiende. — Han har berettet, at en af Kongens Renteskrivere, ved Navn Lauridts Jørgensen, som er forlenet med et Vikarie i Aarhus Kapitel, og nogle andre Kanniker i nævnte Kapitel vil tiltage sig Herligheden med Ægt og Arbejde af de Kanniketjenere og det Gods, hvormed de er forlente, hvilket tilforn ikke har været brugeligt. Hvis han mener, at dette ikke tilkommer dem med Rette, skal han tage Stævning og Dom i Sagen og forholde sig derefter. J. T. 8, 207 b.

26. Okt. (Frederiksborg). Aab. Brev, hvorved det tillades Christen Jensen at udføre nogle Læster Rug og andre Smaavarer, som han har til Gode i Jylland, fra Nørrejylland til Helsingør eller København og forhandle dem dér; dog skal han først stille Kavtion for, at han ikke vil sende nævnte Rug og Varer andetsteds hen, til de Lensmænd, i hvis Len han vil indskibe dem. J. R. 8, 220 b. Orig. i D. Kanc.

— Aab. Brev, hvorved Jomfru Ide Arenfeldt faar Bevilling til at være raadig over sit eget Jordegods. J. R. 8, 221.

— Miss. til Morten Pax. Da Jørgen Mund til Serrislefgaard agter med det første at skifte med sine Søskende efter deres afdøde Forældre¹, skal han paatage sig Værgemaalet for dennes Søster Jomfru Kirstine Mund, medens Skiftet staar paa. Naar Skiftet er sluttet, skal han igen overlevere Værgemaalet med hendes underskrevne og beseglede Lod til hendes ovennævnte Broder. J. T. 8, 208.

— Ligelydende Miss. til Iver Mund til Merringgaard om at paatage sig Værgemaalet for Jomfru Ane Mund, medens Skiftet staar paa. Udt. i J. T. 8, 208.

— Ligelydende Miss. til Jacob Krabbe til Vebnerholm om

¹ Klavs Mund Sørensen og Kirsten Harbou Jørgensdatter.

at paatage sig Værgemaalet for Jomfru Else Mund. Udt. i J. T. 8, 208 b.

26. Okt. (Frederiksborg). Miss. til N. N. Da Fru Sophie Brahe, Enke efter Hr. Jørgen Lunge til Odden, agter med det første at skifte i Viborg med sine Børn, skal han rette sig efter at møde i Viborg paa Skiftet, paatage sig Værgemaalet for Fru Sophie Brahe og paase, at hun ikke kommer til kort paa Skiftet. J. T. 8, 208 b.

— Ligelydende Miss. til Jørgen Brahe til Hvedholmb om at paatage sig Værgemaalet for Ofve Lunge, medens Skiftet staar paa. Udt. i J. T. 8, 208 b.

— Ligelydende Miss. til Hr. Jørgen Skeel til Soustrup om at paatage sig Værgemaalet for Jomfru Kirsten Lunge. Udt. i J. T. 8, 208 b.

— Ligelydende Miss. til Hans Lindenov til Hundslund om at paatage sig Værgemaalet for Jomfru Sophie Lunge. Udt. i J. T. 8, 208 b.

— Ligelydende Miss. til Otte Skeel til Hammelse om at paatage sig Værgemaalet for Jomfru Ide Lunge. Udt. i J. T. 8, 208 b.

— Ligelydende Miss. til Frederik Reedtz til Tygestrup om at paatage sig Værgemaalet for Jomfru Sidtsel Lunge. Udt. i J. T. 8, 208 b.

— Ligelydende Miss. til Malti Sehested om at paatage sig Værgemaalet for Jomfru Margrete Lunge. „Alle skal lyde som denne Kopi mutatis saltim mutandis“. Udt. i J. T. 8, 208 b.

— (**Kbhvn.**). Miss. til Hr. Albrecht Skeel til Fusingøe og Christen Thommisen til Tanderup, Embedsmænd paa Riberhus og Kalø Slotte. Da der med det første skal foretages Skifte i Viborg mellem Fru Sophia Brahe, Hr. Jørgen Lunge til Oddens Enke, og hendes Børn og mellem disse indbyrdes, gives der dem Ordre og Fuldmagt til at møde ved Skiftet i Viborg, naar de anmodes derom af Fru Sophia Brahe, bilægge de muligt opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afgøre dem ved Dom og give Parterne deres Afgørelse beskrevet. J. R. 8, 220 b.

— Aab. Brev, hvorved der bevilges Laurits Pedersen, Kongens Musikant, en aarlig Genant paa 2 Pd. Rug, 3

Pd. Byg, $\frac{1}{2}$ Td. Smør, 2 Tdr. Sild, 4 Voger Bergfisk, 1 Okse, 8 Lam, 8 Gæs og 3 Fjdg. Gryn, fra Brevets Datum at regne, at levere af Provianthuset. Sj. R. 18, 437 b.

26. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Christoffer Ulfeldt til Svenstrup, Embedsmand paa Helsingborg, og Laxmand Gyldenstjerne til Biersgaard. Da Ofve Gedde til Tommerup, Befalingsmand over Brunlaug og Eiger Len, har begæret 5 Gaarde og 1 Gadehus, kaldet Brandhuset, i Tranerup By i Qviddinge Sogn, 1 Gaard i Helgerød i Kullen og 1 Mølle, kaldet Skofve Mølle, i Katterup Sogn, alle i Helsingborg Len, til Mageskifte for 1 Gaard i Sety, 1 Gaard i Møshøj, 1 Gaard i Mørup, 3 Gaarde i Aabye, 1 Gaard i Engelbek og 2 Gaarde i Broebye, alt i Helsingborg Len, og ellers af hans Gods i Bierre og Nørreherred saa meget, som de nævnte Kronens Gaarde og Gods andrager, skal de med det allerførste besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Sk. T. 5, 394.

— Aab. Brev om, at en Del Borgere i Mariager, der nylig har lidt stor Skade ved en Ildebrand, for at de igen kan komme nogenlunde paa Fode, i to Aar maa have deres Ejendomme og Huse fri for al Jordskyld og alt Dagsværk og være forskaanet for Arbejde og Trældom til Klosteret. Ligeledes maa de have Markjorden til deres Gaarde fri, som de kan bevise at have haft hidtil fra Arilds Tid, og maa være fri for al kongelig Skat og Tynge i to Aar. J. R. 8, 220.

— Miss. til Gundi Lange. Da det berettes, at Bryggeredskabet paa Koldinghus Slot er fjernet, skal han i Kronens Skove dér lade hugge Tømmer til Kar og lade Karrene forfærdige. J. T. 8, 209.

27. Okt. (Frederiksborg). Miss. til Frants Rantzau, Statholder, om Ansættelse af Johan Laurentz, Søn af Orgelbygger Johan Laurentz, som Organist ved Vor Frue Kirke i København. Sj. T. 24, 339. (Tr.: KD. V. 114).

28. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Christoffer Ulfeldt om for billigt Køb i hans Len [Helsingborg] at købe 500 Tdr. Havre til Kongen og sende dem til Københavns Slot inden Vinteren. Sk. T. 5, 393 b.

— Ligelydende Miss. til Hendrik Hvitfeldt [Landskrone] om at købe 300 Tdr. Havre, Jørgen Urne [Kristianstad] 500 Tdr. Havre og Hr. Anders Bilde [Herrisvad], Ifver Krabbe [La-

holm], Falk Lykke [Froste Herred og Helnekirke] og Erik Rosenkrantz [Halmstad] hver 200 Tdr. Havre. Udt. i Sk. T. 5, 393 b.

(U. D.) Nov.¹ (Frederiksborg). Miss. til Jens Juel. David Lucht, Kongens Tolder i Øresund, har berettet, at han har overdraget et Provsti i Vendsyssel i Jylland, hvormed han er forlenet, til Svend Jensen paa Hundslund, som derfor aarligt skulde give ham den ham deraf tilkommende Rettighed. Svend Jensen har nu meddelt David Lucht, at han ikke længer vil forestaa det nævnte Provsti, og har anmodet David Lucht om at bortstede det til en anden, skønt han nu paa 3 Aars Tid ikke har ydet David Lucht nogen Rettighed deraf. Jens Juel skal tilholde Svend Jensen ikke alene at klarere sine Regnskaber for nævnte Provsti, men ogsaa uden videre Opsættelse at betale David Lucht, hvad der endnu resterer til denne af nævnte Provsti, for at al videre Trætte kan forebygges. J. T. 8, 209.

1. Nov. (—). Aab. Brev om Tilsyn med de københavnske Apotekeres Forsyning og Handel og med, at Bartskeererne ikke giver sig af med at indgive Medicin. Sj. R. 18, 438. (Tr.: CCD. IV. 495. KD. III. 92 f. Skand. Litterat. Selsk. Skrifter 1811 S. 182 f.).

— Miss. til de højlærde i København² om at forholde sig efter medfølgende Forordning om Tilsyn med Apotekerne. Sj. T. 24, 340. (Tr.: KD. V. 114).

— Miss. til Hr. Christian Friis, Frants Rantzau, Dr. Hans Resener og Dr. Jesper Brochmand. Det berettes, at Skolemestre, Hørere og en Del Tjenere i Sorø Akademi og Skole som Følge af Tidens Lejlighed ikke kan tjene for den i Fundatsen fastsatte Løn. Kongen vil dog ikke forandre Fundatsen, men Adressaterne skal forhandle med Skoletjenerne om, at der foruden det, som de hidtil har faaet, skal gives dem en vis Løn af Akademiets Indkomster, for at man saavidt muligt kan undgaa den aarlige Forandring. Sj. T. 24, 339 b.

¹ Indført i J. T. mellem 26. Okt. og 3. Nov. ² Udenfor er skrevet: Professoribus, Archiatro et medicis Hafn.

1. Nov. (Frederiksborg). Miss. til Frants Rantzau. Der tilstilles ham en Kopi af de Breve, som Kongen har ladet udgaa om Humlekuler og Frugttræer. Han skal paase deres Overholdelse og flittigt formane hver Lensmand til efterhaanden at iværksætte Befalingen og paase dens Overholdelse til Bedste for Landet. Sj. T. 24, 340.

2. Nov. (—). Aab. Brev om, at de paa Renteriet modtagne Tavlepenge skal anvendes til Fordel for de fattige i København. Sj. R. 18, 438 b. (Tr.: CCD. IV. 496. KD. III. 93).

— Miss. til Bispen, Præsterne og Borgemestre og Raad i København om at indsende Forslag til Kancelliet om Ordningen af Fattigvæsenet i København. Sj. T. 24, 341. (Tr.: KD. V. 115).

— Miss. til Frants Rantzau om at overlevere Tavlepenge, Hovedstolen med Renter, som er modtaget i Renteriet og udsat paa Rente, til Bispen, Sognepræsterne og Borgemestre og Raad i København, som skal forholde sig med dem efter Kongens Forordning. Sj. T. 24, 340 b.

— Miss. til samme. Kaptejn Max Salsbrun har angivet, at noget af hans Gods, som forgangent Aar var ankommet til Bornholm, er frakommet ham, og han har tillagt Holger Rosenkrantz til Demmestrup, Befalingsmand paa Bornholm, Skylden herfor. Denne mener sig forurettet derved og forlanger Kaptejnen arresteret til Sagens Tilendebringelse. Da Kaptejnen nu skal opholde sig i København, skal Frants Rantzau arrestere ham, saa at han bliver tilstede, indtil Holger Rosenkrantz kommer dertil og Sagen kan blive forhørt og ført til Ende. Sj. T. 24, 341.

[U. D.] **Nov.**¹ (—). Miss. til Holger Rosenkrantz. Efter hans Begæring har Kongen befalet Statholderen at lade arrestere Kaptejn Max Saltzbrun, der opholder sig i København, indtil Holger Rosenkrantz kan faa afgjort sin Strid med ham. Holger Rosenkrantz skal med det allerførste enten selv forføje sig til København eller sende sin Fuldmægtig dertil, saa at Sagen kan blive afgjort uden Udsættelse, da Max Saltzbrun ligger i Arrest paa sin egen Omkostning. I Striden om Kaldelsen af en Præst

¹ Indført mellem 8. Nov. og 10. Dec.

ved hans Gaard Demmestrup skal han tage Dom og forholde sig efter denne. Sk. T. 5, 397 b.

2. Nov. (Frederiksborg). Ekspektancebrev for Dr. Hemmingius Arnisæus, Kongens Livmedicus, paa det første ledige Kannikedømme i Danmark og Norge. Sj. R. 18, 438 b. Orig.

— Miss. til Holger Rosenkrantz. Af hosføjede Supplikation kan han se, hvad Kronens Tjenere i Kampe og Greserie¹ har berettet om et Stykke Jord, som han har ladet indgrave af deres Fællesmark, dengang han var forlenet med Laholms Len, hvorpaa han den 28. Oktober sidstforleden har haft Ride-mænd. Han skal med det første indsende Erklæring herom til Kancelliet. Sk. T. 5, 395.

— Miss. til Jacob Ulfeldt, Kansler. Hvilke Skrivelser, der er blevet vekslet mellem ham og Gabriel de Roy², har Kongen set af de fremsendte Kopier. Kongen sender Jacob Ulfeldt nogle Forslag, efter hvilke han formoder, at der kan gøres en god Begyndelse til en varig Aftale mellem begge Nationer, Spanien og Danmark. Jacob Ulfeldt skal med Flid drive paa at faa et bestemt, forbindende Svar derpaa og lade forhøre herom ved sine egne Bud hos Gabriel de Roy. F. T. 4, 84 b.

— Miss. til Falk Lykke. Da Fru Anne Lykke, Fredrik Qvitzov til Qvitzovsholms Enke, agter at skifte med sine Børn efter sin afdøde Husbonde, og da deres Farbroder Eyler Qvitzov til Lykkesholm, Befalingsmand paa Rugaard, som efter Loven er Børnenes rette Værge, paa Grund af den Gæld og Vidtløftighed, der er ham og hende imellem, ikke kan forestaa nævnte Værgemaal, skal Falk Lykke rette sig efter at møde paa Skiftet, paatage sig Værgemaallet for Børnene, medens Skiftet staar paa, og siden fremdeles forestaa det. F. T. 4, 84 b.

3. Nov. (—). Miss. til Palle Rosenkrantz om at lade Kirkebønderne og Kronens Bønder i hans Len [Vordingborg] gøre Indebud og lukke Gærder og andet, som de tilforn plejer at gøre, og straffe dem, som sidder Befalingen overhørig. Sj. T. 24, 341 b. (Tr.: CCD. IV. 496 f.).

¹ Karup og Græsryd i Ø. Karup S. Høgs H. ² Spansk Kommissarius i Wismar.

3. Nov. (Frederiksborg). Miss. til Frants Rantzau, Statholder, om at forhandle med nogle formuende Borgere i København, Helsingør og Køge om, at de skal paatage sig at købe eller bygge Handelsskibe, der i Krigstilfælde kan bruges som Orlogsskibe. Sj. T. 24, 342. (Tr.: KD. V. 116).

— Miss. til Hans Lindenov. Samtlige Samsinger, som har haft det udenlandske Krigsfolk i Indkvartering, har berettet, at de har gjort Forstrækning til Krigsfolket, og har begæret at maatte faa nogen Erstatning derfor. Han kan give dem Afslag paa deres Landgilde efter deres Udlæg, som han bedst kan akkordere med dem. Sj. T. 24, 342 b.

— Miss. til Holger Rosenkrantz. Det berettes, at Regnskaberne for Kirken i Halmstad, af hvilke Erik Rosenkrantz til Glimming, Befalingsmand paa Halmstad Slot, skulde kunne se, hvad Kirken har i Beholdning, ikke er blevet reviderede i Holger Rosenkrantz's Tid. Han skal derfor rette sin Lejlighed efter med det første at overhøre og forklare disse Regnskaber, for at Erik Rosenkrantz desto bedre kan kende Kirkens Forhold. Sj. T. 24, 342 b.

— Ligelydende Miss. til Mogens Pax. Udt. i Sj. T. 24, 343.

— Aab. Brev om almindeligt Forbud mod Udførsel af Korn og anden Proviant undtagen Staldøksne fra 8 Dage efter førstkommande Mortensdag indtil videre. Sj. T. 24, 343. Origg. (til Odense) i Landsark. i Odense og (til Varde) i Landsark. i Viborg. (Tr.: CCD. IV. 497).

— Miss. til Lensmændene i Danmark om at lade ovenstaaende aabne Brev om Forbud mod Udførsel af Korn og Proviant undtagen Staldøksne læse og forkynde i deres Len paa tilbørlige Steder og paase dets Overholdelse. Dersom nogen har indskibet Korn eller Proviant før den i Brevet nævnte Tid, tillades det ham at udføre det, men Lensmændene skal paase, at der ikke udføres andet, end hvad der er indskibet. Sj. T. 24, 343 b. Origg. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

— Miss. til Gabriel Kruse. Da det berettes, at Kongens Gaard i Roskilde er meget brøstfældig, især paa Taget, skal han lade det, der er nødvendigt og ikke kan forbigaa, for-

færdige, men alting skal ske med saa ringe Bekostning som muligt, hvilket han skal føre til Regnskab. Sj. T. 24, 343 b.

3. Nov. (Frederiksborg). Miss. til Erik Krabbe [Agent i Sverrig]. Han skal hemmeligt, som af sig selv, tale med en Pommerer af Slægten Behr, der opholder sig i Sverrig, og faa at vide, om han ikke vil begive sig i Kongens Tjeneste. Hvis han vil dette, hvormed Erik Krabbe skal underrette Kongen, vil Kongen bruge ham og give ham Underholdning. Erik Krabbe skal straks begive sig paa Rejse til København, hvor han videre skal erfare Kongens Vilje. Dersom Behr vil træde i Kongens Tjeneste, saa Kongen gerne, at han rejste med Erik Krabbe, da Kongen agter at bruge ham straks. Sj. T. 24, 344.

— Miss. til Aksel Arenfeldt. Kongen har for nogen Tid siden¹ bevilget ham noget Gods til Mageskifte i Stedet for Gods i Skafterup. Da det nu berettes, at der er sket Kongen for kort ved dette Mageskifte, idet Skoven er tilskiftet Kongen for højere Værdi end den kan taale, og at Gaardenes Landgilde er sat højere, end den i Virkeligheden har været, skal han overfor Kongen erklære sig om, hvorledes det forholder sig hermed. Sj. T. 24, 344 b.

— Miss. til Ernst Normand og Jacop Ulfeldt. Det berettes, at der er sket Kongen for kort i et Mageskifte med Aksel Arenfeldt til Bassenis, Befalingsmand over Giske² Len, idet Skoven³ er tilskiftet Kongen højere, end den kan taale, og Gaardenes Landgilde er sat højere, end den har været. Da Kongen i sin Tid⁴ har overdraget dem at ligne og lægge begge Parters Gods, skal de snarest undersøge Sagen og erklære sig om den til Kongen, for at denne kan søge Opretning derfor. Sj. T. 24, 344 b.

— Forleningsbrev for Jørgen Hundorf til Rønneholm, Befalingsmand over Jerrestad Herred, paa en Gaard, kaldet Borrebygaard, i Jerrestad Herred, som hidtil har ligget og svaret til Malmøhus Len, saa længe han beholder Jerrestad Herred, hvormed han i Forvejen er forlenet. Da han agter at

¹ 3. Dec. 1628. ² Sj. T. har ved en Fejlskrift: Gusche. ³ I Sj. T. er noget sprunget over. ⁴ 22. Okt. 1628, hvor Miss. dog er stilet til Ernst Normand og Ejler Urne.

opbygge Gaarden saaledes, at han kan residere dér, tillades det ham at udmindle den derpaa boende Bonde og tilbagegive denne det af ham ydede Fæste. Det paalægges Bønderne og Tjenerne i Jerrestad Herred at gøre Ægt, Arbejde og andet til Borrebygaard ligesom til andre Kronens Gaarde og Huse. Sk. R. 4, 476 b.

3. Nov. (Frederiksborg). Miss. til Hr. Anders Bilde og Christoffer Ulfeldt. Da der er opstaaet Trætte imellem Bartolomeis Haagensen, Borger i København, paa den ene og Peder Sander, Raadmand i Malmø, og David Peitersens Arvinger paa den anden Side om en Arv, skal de undersøge denne Sag og gøre deres største Flid for at faa den forligt i Mindelighed, saavidt Retten kan medføre. Sk. T. 5, 395.

— Miss. til Klaus Bilde. Han har begæret i nogen Tid at maatte forlade det Indlager, i hvilket Klaus von Buchwald har indmanet ham for hans Kavtion for Herløf Daa, og at maatte begive sig til Lante Holsten for at akkordere med Klaus von Buchwald, og han har tilbudt at komme tilbage til Indlageret efter sin Revers, hvis han ikke inden tyvende Dag Jul kan komme til en Akkord med ham. Tilladelsen gives ham paa ovennævnte Betingelse. Sk. T. 5, 395 b.

— Miss. til Tage Thott Otsen. Da Slotsherren af Kroneberg i Sverrig har tilskrevet ham om Anlæg af nogle Vognveje til Rundebye og Bokul, tillader Kongen, at Tage Thott maa lade sin Del af dem anlægge, dog skal han saavidt muligt lade dem anlægge paa de Steder, hvor Vejene i Nødstid kan forhugges eller bedst kan forsvares med Folk, hvor der er meget snævert. En Svensker, ved Navn Knud Madsen, har ansøgt om Tilladelse til at maatte føre noget Fæ til Bokul, slagte og salte det dér og udføre det. Kongen bevilger dette, men Tage Thott skal forhandle med Svenskeren om, at han skal sælge dette Kød til Kongens Behov for billigt Køb og levere det i København, og skal, uden at Manden mærker det, faa at vide af ham, hvad han vil sælge det for, om han kan blive det kvit paa Stedet. Sk. T. 5, 395 b.

— Miss. til Jürgen von Ahlefeldt og M. Jens Dynisen. Hr. Christen Andersen, Sognepræst til Hørup Sogn, har berettet, at han for 14 Aar siden er kaldet til Sognepræst i Hørup Sogn i Haderslevhus Len, hvilket Sogn i hans Formands, Hr. Jacob

Nielsens Tid og for 80 Aar siden, som det kan bevises med gamle Dokumenter, har været annekseret til Spandit Sogn. Han begærer nu, at Hørup Sogn for Kaldets Ringheds Skyld atter maa annekseres med Spandit Sogn, da den Præst, der i nogen Tid har betjent dette Sogn, er afgaaet ved Døden i denne ubelejlige Tid og han selv siden har betjent begge Sogne. Adressaterne skal undersøge Forholdene. Hvis Hørup Sogn er saa ringe, at det ikke kan underholde en Præst, skal det annekseres med Spandit Sogn. J. T. 8, 209 b.

3. Nov. (Frederiksborg). Miss. til Hendrik Rantzau. Palle Rosenkrantz til Krenkerup, Embedsmand paa Vordingborg Slot, har for nogen Tid siden skiftet med sin Datter Jomfru Mette Rosenkrantz og paa samme Skifte forpligtet sig til at gøre sit Bedste for at give hende et samlet Stykke Gods for hendes Penge og hendes Strøgods, som det fremgaar af Skiftetrevet, der er underskrevet og beseglet paa Arnsborg Slot af ham og Fredrik Rantzau til Asdal, Embedsmand paa Arnsborg. Da Palle Rosenkrantz nu agter at udlægge et samlet Stykke Gods til sin fornævnte Datter, og da hendes Væрге paa Skiftet, fornævnte Fredrik Rantzau, indtil videre ikke kan komme til Stede, skal Hendrik Rantzau møde, naar samme Udlæg skal finde Sted, og paase, at der vederfares hende Skel og Fyldest. F. T. 4, 85.

— Aab. Brev, hvorved Palle Rosenkrantz til Krenkerup, Embedsmand paa Vordingborg Slot, hvem det er overdraget at føre Tilsyn med Købstæderne paa Lolland og Falster, hvorfor han ikke har nogen Rente eller Indkomst, indtil videre faar bevilget 150 Dlr. aarlig, at betale af Rentemestrene. Sm. R. 5, 126. Orig. i Rtk. Div. Akter og Dokum. vedk. Afregn. og Kvittance. II.

— Miss. til Palle Rosenkrantz om, at Kongen har bevilget Ejendomsbønderne paa Lolland, at de maa nyde det „paa en enfetig Skat“, som de skal udgive til Nakskovs Befæstning. Sm. T. 6, 320.

4. Nov. (—). Aab. Brev, hvorved Fru Anne Lykke, Fredrik Qvitzov til Qvitzovsholms Enke, faar Tilladelse til at faa Arven efter Jomfru Mette Lykke, saafremt den forbliver upaataalt inden Aar og Dag af dennes Kreditorer. Jomfru Mette Lykke er for nogen Tid siden død i Halmstad, og hendes

efterlevende Søkende har fragaaet Arv og Gæld efter hende, hvorfor Arven skulde tilfalde Kongen, hvis den bliver staaende upaataalt af Kreditorerne. F. R. 3, 440 b.

4. Nov. (Frederiksborg). Miss. til Jørgen Lykke til Felle-mose. Da hans Søster Fru Anne Lykke, Fredrik Qvitzov til Qvitzovsholms Enke, agter med det første at skifte med sine Børn efter sin afdøde Husbonde, skal han rette sig efter at møde paa Skiftet og paatage sig Værgemaalet for sin Sø-ster, medens Skiftet staar paa, og i alle Maader vide og ramme hendes Gavn og Bedste. Naar Skiftet er sluttet, skal han til-bagelevere Værgemaalet til hende. F. T. 4, 85.

5. Nov. (Roskilde). Forpagtningsbrev for Johan Bøcker von Delden og Lorents von Meulengracht, Bor-gere i København, paa Kronens Krudtmølle i Christian-stads Len paa 5 Aar med Drøighuset¹, som skal leveres dem færdigt, med tilliggende Jorder og Ejendom mod en aarlig Af-gift af 50 Centner godt Krudt efter den Prøve, der leveres dem af Tøjhuset. Krudtet skal de aarlig levere til Befalingsmanden over Christianstads Len. Ligeledes skal de forpligte sig til at levere en rigtig Fortegnelse over det Krudt, som de forfærdiger paa samme Mølle, og tilbyde Kongen det for en billig Pris. Hvis Kongen ikke behøver det, skal det staa dem frit for at udføre det, hvorhen de lyster. Forpagtningen skal begynde fra den Dag, da Møllen overleveres dem. Sj. R. 18, 439.

— Aab. Brev om Forbud mod Udførsel og Opkøb af Salpeter. Sj. R. 18, 439 b. (Tr.: CCD.IV. 497 f.).

— Kgl. Beskærmelsesbrev for Hans Skovrider, der for nogen Tid siden har skudt en Mand i Holbo² Herred, ved Navn Jep Nielsen, der havde skudt et Dyr i Kongens Vildtbane. Kongen har efterladt ham denne Sag, saa at han skal være og blive aldeles utiltalt for den i alle Maader. Sj. R. 18, 440.

— Aab. Brev, hvorved Samuel Søfrensen, Herreds-foged i Sømme Herred, for sin Bestilling faar bevilget den Gaard i Roskilde Len, som hans Formand har haft, og som Mats Nielsen i Himmelløf nu paabor; dog skal Herligheden følge Kongen. Sj. R. 18, 440.

¹ Tørrehus.

² Sj. R. har ved en Fejlskrift: Holbye H.

5. Nov. (Boskilde). Skøde til Rasmus Søfrensen Samb-sing, Overskipper paa Bremerholm, paa en Gaard ved Hol-mens Præstegaard. Sj. R. 18, 440 b. (Tr.: KD. III. 93).

— Miss. til Frants Rantzau, Statholder. Kiersten Hans-datter, Bernt Vackis¹ Enke, Borgerske i Helsingør, der skyl-der Kongen 600 Rdlr. in specie, har andraget om at maatte erlægge disse Penge i Løbet af nogle Aar uden Rente. Kongen bevilger, at hun i hvert af de følgende tre Aar maa betale 200 Speciedlr. uden Rente. Sj. T. 24, 345.

— Bevilling for Jesper Skof og Konsorter til at oprette et Bjærgværk paa Padderød Mark i Medelstad Herred i Blekinge. Sk. R. 4, 477. (Tr.: CCD. IV. 498 f.).

— Miss. til Eiler Qvitzov. Kongen har bevilget, at Ras-mus Jørgensen, der tjener til Rugaard, og hvis Gaard for nogen Tid siden er brændt, i Aar maa forskaanes for at yde sin Landgilde, hvilket Eiler Qvitzov skal føre til Regn-skab. F. T. 4, 85 b.

— Miss. til Erik Urne. Peder Christensen Riber, hans forrige Foged paa Udsten Kloster, hvormed Kongen har forlenet Erik Urne, har berettet, at han har tjent denne paa fire Aars Tid og leveret ham hans Regnskaber med hvert Aars Pengesum, som de af Erik Urne for de tre Aar givne Be-viser viser. Men da han det fjerde Aar leverede Erik Urne samme Aars Regnskab med 400 Speciedlr., vilde denne ikke give ham Kvittans derpaa, og skønt Fogden straks tilbød at betale, hvad han med Rette kunde blive skyldig, forfulgte han Fogden haardt og tog hernede Dom over ham som Rønningsmand, uan-set at han var draget op til Norge, hvor han er bosiddende, efter at han i langsommelig Tid havde ligget i Odense og ikke kunnet faa nogen Besked af Erik Urne, og havde fortæret, hvad han havde. Af disse Domme, som Erik Urne nu har ladet for-kynde i Norge, og som Fogden mener erklærer ham for fredløs, har han heller ikke kunnet faa nogen Kopi. Da det er billigt, at han faar en Kopi af de over ham erhvervede Domme, for at han kan vide at rette sig derefter og i Tide tage Stævning, hvis han mener, at der er sket ham Uret, skal Erik Urne give ham

¹ Bernt Fock.

en Kopi af disse Domme og siden lade ham være sikker og fri, indtil han kan indstævne Dommene for de tilbørlige Dommere og føre Sagen til Ende. F. T. 4, 85 b.

5. Nov. (Roskilde). Bevilling for Jomfruerne Karen og Hilleborg Bilde, Ofves Døtre, til af deres længst borte liggende Gods at sælge saa meget, som er fornødent til Betaling af deres Gæld og til igen at tilforhandle sig Gods, som er nærmere beliggende for dem, dog paa Betingelse af, at det sker med deres Værges¹ Vilje og Samtykke. F. T. 4, 86.

— Miss. til Christen Thommisen og Lauridts Lindenov. Da det berettes, at Bispens Residens i Aarhus skal være meget brøstfældig, skal de lade den besigte. Lauridts Lindenov skal siden lade den forbedre, saa at der kan være nødtørftige Værelser med Sengekammer, Stuekammer og deres Tilbehør. De Kirker i Aarhus Stift, som har nogen Formue, skal give noget til Residensens Reparation, hvilket Adressaterne skal paaligne Kirkerne, som det synes dem bedst. Dog maa der ikke anvendes mere Bekostning derpaa end nødvendigt, saa at Bispen fremtidigt kan holde den vedlige. J. T. 8, 209 b.

— Miss. til Kapitlet i Aarhus. M. Morten Madsen, Superintendent over Aarhus Stift, har berettet, at der ved Siden af hans Residens i Aarhus ligger en øde Plads, som tilkommer Domkirkens Kapellan, og som er ganske ruineret af Fjenderne og Tømmer og Sten bortført, og han begærer at maatte tilforhandle sig den for Belejligheds Skyld til sin Residens ved Magerlæg mod en anden øde Plads paa den søndre Side af Kannikegaden, som hidtil har hørt til Superintendentens Residens. Kapitlet har erklæret, at det ikke finder dette ubilligt, da der nu er Lejlighed til, at det kan ske, dog saaledes at de Penge, som med Rimelighed kan fordres for den Bygfældighed, der fandtes paa samme Residens, førend Fjenderne nedbrød den, sammen med den af M. Morten Madsen tilbudte øde Plads perpetueres til Residensen for Domkirkens Kapellan, og at Sognepræsten M. Paaske Jensen midlertidigt oppebærer Renten deraf som aarlig Husleje, indtil der efter Kongens Forordning [30. April 1625]

¹ Peder Bilde, der i Overskriften nævnes som den, der skal sælge sine Søstres Gods.

ansættes en Sognepræst og 2 Kapellaner ved Domkirken, naar en af de to [Præster], der nu er dér, dør. Kapitlet skal afslutte dette Mageskitte paa Kongens Ratifikation. J. T. 8, 210.

5. Nov. (Roskilde). Miss. til Lauridts Ebbesen [Skanderborg Len]. Han skal lade levere 300 Læs Ved om Aaret til Tønne Friis til Hesselager, Embedsmand paa Stjernholm Slot, og til fremtidige Lensmænd sammesteds. J. T. 8, 210.

— Miss. til Tønne Friis. Kongen har bevilget Ernst Ernstsen, Borgemester i Horsens, Kronens Part af Korntienden i Hatting, som Peder Bunde, der nu er død, har haft i Fæste. J. T. 8, 210.

6. Nov. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Johan Bødecker von Delden, Borger i København, faar overdraget Kronens Mølle Fulevadtsmølle i Københavns Len til sig og sine Arvinger, med al dens Tilliggelse, første Gang uden Fæste, dog skal han sætte en god og ustraffelig Bygning paa samme Mølle og siden holde den vedlige. Han skal svare den sædvanlige aarlige Landgilde og Rettighed til Kronen. Naar han dør, skal den af hans Arvinger, som overtager Møllen, betale Kronen 50 Speciedr. til Stedsmaal af Møllen, og siden Arving efter Arving ligesaa meget, saa ofte den bliver ledig. Hvis han lader Møllen forfalde og ikke vedligeholder den, skal dette Brev være dødt og magtesløst. Sj. R. 18, 441.

— Revers, hvorved Johan Bødker von Delden forpligter sig til at udminde Mølleren paa Fulevadtsmølle og opbygge en anden Kronens Mølle i Københavns Len, kaldet Stubbemølle, som nu moksen stander øde, saaledes at Mølleren fra Fulevadtsmølle straks kan indtræde i den og give den sædvanlige Landgilde og Rettighed deraf. Sj. R. 18, 441 b.

— Miss. til Ifver Krabbe om, at Bønderne i Laholms Len, der hidtil har været forskaanet for halv Skat, naar Skat paabydes, ogsaa i Aar maa være forskaanede for Halvdelen af Skatten. Sk. T. 5, 396.

[U. D.] **Nov.¹ (Roskilde).** Miss. til Erik Rosenkrantz om, at Bønderne i hans Len [Halmstad], der hidtil har været

¹ Indført mellem 8. Nov. og 10. Dec.

forskaanet for halv Skat, naar Skat paabydes, ogsaa i Aar maa være forskaanede for Halvdelen af Skatten. Sk. T. 5, 397 b.

[U. D.] Nov. (Boskilde). Ligelydende Miss. til Mogens Gyldenstjerne om Bønderne i Varberg Len og til Malte Juel om Bønderne i Christianopol Len. Udt. i Sk. T. 5, 398.

6. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Otte Marsvin. Denne Brevviser Hr. Esbern Jensen har andraget om at maatte blive hjulpet til at være Forstander for Hospitalet i Randers, da Fjenderne, som havde indtaget Jylland, ganske og aldeles har ruineret ham og hans Sognemænd, hvilket kan ses af hans medfølgende Supplikation. Otte Marsvin skal hjælpe ham til samme Bestilling, saafremt den endnu er ledig. J. T. 8, 210 b.

7. Nov. (—). Aab. Brev, hvorved M. Lauge Christensen, der en Tid lang har været i Kongens Tjeneste som Skibs- og Artilleripræst, faar bevilget det første Kald i Danmark, som bliver ledigt, og som han lovligt efter Ordinansen og andre Forordninger kan blive kaldet til. Sj. R. 18, 442 b.

— Miss. til Professorerne i København om Afholdelse af teologisk Attestats ved Universitetet i København. Sj. T. 24, 345 b. Orig. i Konsist. Ark. Pk. 195. (Tr.: Dsk. KL. III. 173 f. Ny kirkehist Saml. II. 622 f.).

— Miss. til Bisperne i Danmark og Norge om, at ingen maa lade sig høre fra Prædikestolen, som ikke har Attestats fra Universitetet. Sj. T. 24, 346 b. Orig. (til Dr. Hans Mikkelsen) i Landsark. i Odense og (til M. Christen Hansen og M. Jens Dinesen Jersin) i Landsark. i Viborg. (Tr.: CCD. IV. 499 f. og delvis i Ny kirkehist. Saml. II. 623).

8. Nov. (—). Aab. Brev, hvorved Pofvel Lauritsen, Knivsmed, Borger i København, der har været Formyndet for afdøde Rasmus Eylersens Søn Niels Rasmussen, som for nogen Tid siden er afgaaet ved Døden, hvorefter Pofvel Lauritsen har begivet sig til Flensborg og dér gjort Rede og Regnskab til Niels Rasmussens Farmoder som nærmeste Arving efter hendes derom udstedte Kvittans, fritages for at betale Sjette- og Tiendepenge af denne Arv, da den er faldet til Kongens egne Undersaatte, selv om disse er bosiddende i Hertugdømmet. Sj. R. 18, 442 b.

— Søpas paa Pergament for det ostindiske Kompag-

nis Skib Flensborg, paa hvilket Six Jacobsen er Skipper, paa Rejse til Ostindien og tilbage igen til København. Sj. R. 18, 443.

8. Nov. (Kbhvn.). Ligelydende Søpas til Ernst Pricker for Skibet Fortuna. Udt. i Sj. R. 18, 443 b.

— Ekspektancebrev for Mogens Gyldenstjerne til Fuletofte, Embedsmand paa Varberg Slot, paa Toeagger, Morup og Dagsaas Tiender, som Morten Mogensen til N. nu har i Fæste, for billigt Stedsmaal og sædvanlig Afgift. Naar Morten Mortensen afgaar ved Døden, skal Mogens Gyldenstjerne tage fuldkomment Fæstebrev paa disse Tiender. Sk. R. 4, 478.

— Miss. til Jens Høg. Af hosfølgende Supplikation kan han se, hvad denne Brevviser Christen Jensen, der i nogen Tid har tjent ham som Ladegaardsfoged, har klaget over ham. Jens Høg skal, inden han rejser her fra Landet, indsende Erklæring om Klagen til Kancelliet. Sk. T. 5, 396.

— Miss. til Sigvord Urne om at lægge 1 Gaard i Tommerup By, 1 Gaard i Vranerup By og 1 Gaard i Grødstrup By, alle i Tommerup Sogn i Jerrested Herred, 1 Gaard i Anderup¹ By og Sogn, 1 Gaard i Bertelstrup i Broserup Sogn, 2 Gaarde i Frørum i Avildtofte² Sogn, 1 Gaard i Lerbekstrup i St. Olufs Sogn, alle i Oelbo³ Herred, 4 Gaarde i Egelstad i Tolange Sogn i Fers Herred, med Skov til 40 Svins Olden, som Kongen har faaet til Mageskifte af Erik Rosenkrantz til Glimminge, Embedsmand paa Halmstad Slot, ind under Malmøhus Len, indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Rede for den visse og uvisse Indtægt af dem. Sk. T. 5, 396 b.

— Miss. til Anders Friis. Nogle af Sognemændene i Vrat Sogn i Sejlstrup Len har berettet, at han har frafæstet dem deres Sognetiende, da han var Lensmand over nævnte Len, som han kan se af medfølgende Supplikation. Han skal til Kancelliet indsende Erklæring herom. J. T. 8, 211.

— Miss. til Hr. Albrekt Skeel og Gundi Lange. Da Kongen har besluttet at sende en Del gode Mænd som Kommission til Fyrstendømmerne for at undersøge Lenenes og Undersaaternes Tilstand og undersøge, hvorledes de, som er meget ruinerede af den

¹ Andrarum S. Albo H. ² Fejlskrift for: Fuldtofte S. ³ Albo H.

forgangne Krig og de kejserliges Indkvartering, kan hjælpes ved Afslag paa Restance og Landgilde i nogen Tid eller paa andre Maader, saa at de kan komme paa Fode igen, skal Adressaterne begive sig til Svavsted og Haderslevhus Len, undersøge Undersaatternes Tilstand i Købstæderne og i Landsbyerne og fastsætte, ved hvilke Midler hver især kan hjælpes og igen sættes i den forrige Velstand. De skal fremsende Fortegnelse paa de Inventarier, der endnu findes ved Husene [Slottene], besigte Skovene eller lade dem besigte, og indsende deres Forretning til Kancelliet til Kongens Ratifikation. J. T. 8, 211.

8. Nov. (Kbhvn.). Ligelydende Miss. til Gundi Lange, Christian Pens og Christen Lange om at undersøge Forholdene i Flensborg, Rendsborg og Hanerau¹ Len. J. T. 8, 212.

— Ligelydende Miss. til Christian Pens og Christen Lange om at undersøge Forholdene i Segeberg og Steinburg Len, Roldorf² og Wandsbeck. J. T. 8, 211.

9. Nov. (—). Miss. til Otte Brahe Stensen. Da afdøde Jacop Rosenkrantz's Arvinger mener at have Tiltale mod Erik Rantzaus Arvinger, fordi Erik Rantzau og afdøde Knud Gyldenstjerne ikke har ladet Boet efter Jacop Rosenkrantz registrere, og da Hendrik Rantzau til Brobygaard, som er Værge for Jacop Rosenkrantz's Børn, er interesseret i Sagen, skal Otte Brahe Stensen føre Sagen paa Børnenes Vegne. Sj. T. 24, 347.

— Miss. til Frederik Urne. Denne Brevviserske Marren Lauritsdatter af Gildeleye Mølle i hans Len [Kronborg] har berettet, at hun mener at have stor Skade af en Aalekiste, som Kongens Fiskemester har ladet sætte, som han kan se af hendes hosføjede Supplikation. Han skal med det første undersøge Sagen og erklære sig om den til Kongen, for at Kongen kan give tilbørligt Svar paa hendes videre Henvendelse. Sj. T. 24, 345 b.

10. Nov.³ (—). Ekspektancebrev for M. Johan Borkertsen paa Høring Præbende i Aarhus Domkirke, naar

¹ J. T. har ved en Fejlskrift: Hannover.

² Godset Rohlstorf i

Preetz.

³ Udenfor er skrevet: Udi Kopien findes Dat. den 19. Nov. 1628. I J. R. er Tallet rettet fra 1628 til 1629.

Jens Mogensen til Sindinggaard, der nu er forlenet med det, dør. Naar det bliver ledigt, vil Kongen give ham fuldkommen Kollation derpaa. J. R. 8, 191 b. K. (med Aaret 1628).

21. Nov. (Roskilde). Miss. til Henning Valkendorf til Glostrup, Befalingsmand i Odensegaard. Da Tolderen i Bogense resterer med Regnskabet for Smaatolden fra 1. Maj 1626 til Aarsdagen 1629, hvilken Told han skulde have leveret til Kommissarierne i Skaane, skal Henning Valkendorf alvorligt tilholde ham straks at klargøre disse Regnskaber for Kommissarierne. Saafremt Tolderen vedbliver at være forsømmelig dermed, skal han straks lade ham tiltale derfor. Orig. i Landsark. i Odense.

— Ligelydende Miss. til Fredrik Urne til Alsløf, Embedsmand paa Kronborg, om Regnskabet for Smaatolden i Slangerup fra 1. Maj 1628 til Aarsdagen 1629. Orig. i Landsark. i Kbhvn.

26. Nov. (Glückstadt). Miss. til Jørgen Brahe om straks at skaffe 100 Tdr. Havre af sit Len [Hagenskov] og sende dem til Aaresunds Færgested, hvor Jørgen von Ahlefeldt, Embedsmand paa Haderslevhus, skal lade samme Havre modtage og føre til Haderslevhus, hvor den skal forbruges til Kongens Foler. F. T. 4, 86.

— Ligelydende Miss. til Gregers Krabbe [Hindsgavl]. Udt. i F. T. 4, 86.

27. Nov. (—). Miss. til Tønne Friis. Hr. Christen Pedersen, Sognepræst til Høeringe¹ i Nim Herred, har berettet, at hans Præstegaard er brændt to Gange, og har begæret at maatte faa nogen Hjælp til Genopbyggelsen af samme og at maatte bo paa Anneksgaarden, indtil den anden Gaard igen kan blive opbygget, som Tønne Friis nærmere kan se af Præstens medfølgende Andragende. Han skal med det første indsende Erklæring til Kancelliet herom og om, hvorledes Præsten bedst kan hjælpes. J. T. 8, 211 b.

— Miss. til Lauridts Ebbesen om med det første at indsende udførlig Erklæring til Kancelliet om medfølgende Supplikation

¹ Hvirringe S. Nim H.

fra Jens Knudsen paa Ring Klosters Ladegaard i Skanderborg Len. J. T. 8, 211 b.

27. Nov. (Glückstadt). Miss. til Hr. Albrekt Skeel. Der tilsendes ham Klagerne fra Undersaatterne paa Øerne Føhr og Sild over forrige Oberst Georg v. Usler og dennes Svar derpaa. Han skal med det første undersøge Sagen paa Øerne og indsende udførlig skriftlig Relation derom til Kongen. J. T. 8, 212.

— (**Kbhvn.**). Aab. Brev angaaende Borgeleje penge for Tiden fra 1. Nov. 1629 til Paaskeaften 1630. [Ensyldende med Brevene af 12. Okt. 1628]. Sj. R. 18, 443 b.

[**U. D.**] **Nov. (—)**¹. Miss. til Falk Lykke. Af hosfølgende Supplikationer kan han se, hvad disse Brevvisere, Fredrik Bandich, Løjtnant i Varberg Len, og Simmen Madsen, Adelsburs under Kaptejn Jacob Pedersen, har andraget om. Han skal med det allerførste indsende Erklæring herom til Kancelliet, for at Kongen kan lade give tilbørligt Svar paa deres videre Anfordring. Sk. T. 5, 398.

5. Dec. (—). Miss. fra Hr. Christian Friis, Kansler, og Statholderen til Jørgen Hondorf. Det berettes, at han nu sidst ikke har faaet noget Skattebrev, fordi Lensmanden paa Malmøhus altid har oppebaaret Skatten i Jærestad², undtagen en Skat, som Jørgen Hondorf har faaet Kongens Befaling til at oppebære, hvorfor Brevskriverne meget vel kan forstaa, at Lensmanden nu ikke vil befatte sig dermed. Da Kongen nu ikke er til Stede i Landet, sender de, for at Opkrævningen af Skatten ikke skal blive forsømt, Jørgen Hondorf en Kopi af det udstedte Skattebrev, for at han kan rette sig efter det i sit Len, oppebære Skatten i Tide og fremsende den til de tilbørlige Steder. Sj. T. 24, 348. K.

— (**Glückstadt**). Aab. Brev, hvorved det tillades Hans Søfrensen, Borgemester i Aalborg, at arrestere Skipper Carsten Widthofvedt af Hamborg med Skib og Gods, hvor han eller hans Fuldmægtig kan træffe Skipperen paa Kongens Strømme. Hans Søfrensen havde i 1627 solgt 1000 Tdr.

¹ Indført imellem 8. Nov. og 10. Dec.
skrift: Jernsted.

² Sj. T. har ved en Fejl-

Havre til Kongens Proviantmester og indskibet dem i det Carsten Widthofvedt tilhørende Skib. Denne skulde levere Havren til Proviantmesteren og efter det af Skipperen udstedte Bevis skaffe Hans Søfrensen Proviantmesterens Bevis paa Havren, men da de kejserlige bemægtigede sig Kongens Lande, anvendte Skipperen Havren efter sit eget Tykke, saa at Hans Søfrensen ikke har kunnet faa sin Betaling for den. J. R. 8, 221 b.

6. Dec. (Glückstadt). Bevilling for Claus tor Smede, Borgemester i Køge, til fra Danmark at udføre 40 Læster Byg og forhandle dem, hvor det synes ham bedst, dog Kronens Told og Rettighed uforkrænket, mod at han efter sin Revers indfører 20 Læster Rug til København. Sj. R. 18, 445.

— Aab. Brev, hvorved det tillades Borgerskabet i Flensborg at tilforhandle sig ialt 100 Læster af alle Slags Korn i Danmark, Rug, Byg, Havre og Ærter, og føre det til Flensborg til deres eget og Lenets Behov. De skal tage Attest af Key von Ahlefeldt, Embedsmand paa Flensborghus, for, at de er Flensborgere, og tage Bevis fra dem i Danmark, af hvem de køber Kornet, og tilstille Key von Ahlefeldt dette, for at han kan have Indseende med, at der ikke indføres¹ mere end 100 Læster. J. R. 8, 221 b.

— Miss. til Knud Gyldenstjerne. Peder Søfrensen, Borgemester i Viborg, har berettet, at han for nogle Aar siden har lidt stor Skade ved en Ildebrand, og at de kejserlige har frataget ham Resten af hans Formue, saa at han er nødt til at søge sin Næring til Skibs og paa fremmede Steder. Han begærer derfor at afskediges fra sin Bestilling. Saafremt hans Lejlighed befindes saa ringe, tillader Kongen, at han forløves fra Borgemesterbestillingen, og at Knud Gyldenstjerne forordner en anden dygtig Mand til Borgemester i hans Sted. J. T. 8, 212 b.

7. Dec. (—). Miss. til Gundi Lange paa Koldinghus. Han har forespurgt, om Skovriderne i Koldinghus Len fremtidigt skal have samme Besolding som tilforn; dette besvares bekræftende. Han skal lade Mads Skovrider faa en Bondegaard, som kan befindes tjenlig til samme Bestilling, dog kun for Fæste og Afgift, da han faar sin Besolding. De Bøndergaarde, som

¹ Dette eller et lignende Ord mangler.

er tillagt Officererne, skal nu igen yde Landgilde og anden Rettighed til Kongen, da Officererne er afskaffede. J. T. 8, 212 b.

8. Dec. (Kbhvn.). Miss. fra Kansleren og Statholderen til Rigsraaderne¹. Kongen af Sverrig har ved sin Agent anmodet Kongen af Danmark om Tilladelse til at hverve her i Riget (hvilket dog sker dagligt) og om frit Pas igennem Landet for de Folk, som kommer til ham andetsteds fra. Denne Begæring har Brevskriverne tilstillet Kongen og af ham igen faaet Befaling til at underrette Rigsraaderne herom og om Kongen af Sverrigs stærke Hvervning og store Krigsforberedelse. Yderligere tilsendes dem den Relation, som Kongens Agent Erik Krabbe medbringer, baade om Sverrigs Riges og dets Hærs Tilstand. — Efterskrift til Rigsraaderne i Skaane: De skal nøje paase, at Grænsefæstningerne dér i Landet er forsynet med al magtpaaliggende Fornødenhed, og befitte sig paa at faa saa megen Underretning fra Sverrig som muligt. Sj. T. 24, 348 b.

10. Dec. (Køllinghusen). Bevilling for Kongens Urtegaardsmand N. N.² til at sælge Frø paa Amagertorv. Sj. R. 18, 445. (Tr.: KD. III. 94).

— Aab. Brev om, at afdøde Apoteker i København Hans Stens Søn maa lade sin Faders Apotek styre af en Apotekersvend. Sj. R. 18, 445 b. (Tr.: KD. III. 94).

— Aab. Brev om, at den, som udnævnes til Apoteker i København, skal afkøbe sin Forgængers Arvinger Restbeholdningen af brugbare Varer. Sj. R. 18, 445 b. (Tr.: CCD. IV. 500. KD. III. 94).

— Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger, at Baldtser Stubeus maa holde et Apotek i Lund, dog skal han i Forvejen eksamineres af Lægerne i København og aflægge sin Ed. Han skal rette sig efter Ordinansen for Københavns Apoteker. Sk. R. 4, 478 b.

— Aab. Brev om Vilkaarene, paa hvilke Kongens Møller skal gives i Fæste. Sj. R. 18, 446. (Tr.: CCD. IV. 501 f.).

[U. D. o. St.]. Miss. til Lensmændene i Sjælland. Der til-

¹ I Sj. T. er dette Miss. i Teksten stilet til Jakob Ulfeldt. ² Tom Plads til Navnet.

sendes dem det aabne Brev om, hvorledes der skal forholdes med Møllerne i Lenene paa Sjælland, hvorefter de i alle Maader skal rette sig. Sj. T. 24, 349.

10. Dec. (Kellinghusen). Miss. til Frants Rantzau. Da det berettes, at Fade og Tønder, som leveres til Flaadens Fornødenhed paa Skibene, unyttigt forkommes og ikke tilbageleveres til Provianthuset, som de burde, skal han tilholde Kaptejner, Skippere og Skibsskrivere paa hvert af Kongens Skibe at tilbagelevere alle Fade og Tønder, som leveres dem, naar de sejler ud paa en Rejse, til Proviantskriveren paa Provianthuset. I modsat Fald skal Kaptejnen, Skipperen og Skibsskriveren betale dem pro quota af deres Besolding. Sj. T. 24, 349.

— Miss. til samme. Kongen har bevilget, at Skibspræsternes Besolding maa forbedres med 30 Kurantdr. aarlig hver. Han skal anordne, at de faar denne Forbedring aarlig. Sj. T. 24, 349 b.

— Miss. til en Del af Lensmændene¹ i Danmark og Norge. Der tilstilles dem en Seddel med Fortegnelse over Baadsmænd, som er udskrevet i deres Len, og som er hjemforløvede, dels paa Grund af Sygdom, dels af andre Grunde. Lensmændene skal alvorligt tilholde dem uden Undskyldning igen at indfinde sig paa Bremerholm til førstkommende Kyndelmisse, da de stortlig behøves. Dersom de ikke vil møde godvilligt, skal Lensmændene bruge tjenlige Midler til at tvinge dem dertil. Sj. T. 24, 349 b. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense.

— Miss. til Tolderne i Øresund om Nedsættelse af Tolden til Tolden efter de gamle Toldruller, dog med visse Undtagelser. Sj. T. 24, 350. Afskr. i D. Kanc. Uindf. Konk. til Sjæll. aab. Brev. (Tr.: CCD. IV. 500 f.).

— Mageskifte mellem Christoffer Mormand til Espe-rød og Kronen. Sk. R. 4, 480. (Se Kr. Sk.²).

— Miss. til Hendrik Hvitfeldt til Lilløe, Befalingsmand paa Landskrone Slot, og Laxmand Gyldenstjerne til Biersgaard. Da Palle Rosenkrantz til Ørup har begæret 13 Gaarde i Øf-

¹ Der nævnes ikke, hvilke. ² I Kr. Sk. er det orig. Genbrev dateret: 29. Jan. 1630. I Sk. R. er der foretaget Rettelse i Datoen og Genbrevet dateret: 10. Dec. 1629.

verøe By i Tryde Sogn i Herfvested Herred i Malmøhus Len til Mageskifte for 1 Gaard i Hermandstrup i Harslef Sogn i Skyts Herred, 1 Gaard i Slimminge By og Sogn i Vemminghøys Herred, 1 Gaard i Løderup By og Sogn, 2 Gaarde i Frøsløf, 1 Gaard i Østerherrested, alle i Engelsted Herred, og 2 Gaarde i i Herrested By og Sogn i Herrested Herred, skal de med det første besigte begge Parters Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Sk. T. 5, 398. K.

10. Dec. (Kellinghusen). Miss. til Jens Juel paa Aalborgshus om at lægge 1 Gaard i Klæstrup¹ By, 1 Gaard i Moldbiørg, begge i Hornum Herred, og 2 Gaarde i Tolstrup By i Slet Herred, som Kongen har faaet til Mageskifte² af Mogens Kaas til Støfringgaard, Embedsmand i Mariager Kloster, ind under Aalborgshus Len, indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Rede for den visse og uvisse Indtægt af dem. J. T. 8, 213.

— Miss. til Mogens Kaas til Støfringgaard om at lægge 1 Gaard i Frebjerg By i Farsø Sogn i Gislum Herred, 1 Gaard i Skafboe³ i Findsted Herred og 1 Gaard i Torup By i Long⁴ Sogn i Gislum Herred, som Kongen har faaet til Mageskifte⁵ af ham, ind under Mariager Klosters Len, indskrive dem i Jordebogen og aarlig gøre Rede for den visse og uvisse Indtægt af dem. J. T. 8, 213.

16. Dec. (Haderslevhus). Bestalling for Lorents Krug, at skulle tage Vare paa Kongens tre Stutterier omkring Vordingborg Slot og paase, at Stodhestene i rette Tid om Aaret bliver tilslagne dér og igen optagne, og at der, hvis der tilstøder dem nogen Mangel, i rette Tid raades Bod derpaa. Han skal paa egen Bekostning med Artzeni og andet Tilbehør læge og hele Kongens Stodheste, Foler og Stod paa Jungshoved Slot og anvende den største Flid paa, at de, som bliver syge og saargjorte eller faar anden Skade, bliver hjulpne. Han skal, fra forgangen Paaske, 8. April, at regne, have 50 Dlr. og en Hofklædning i aarlig Løn, 5¹/₂ Dlr. hver Maaned i Kostpenge og

¹ J. T. har ved en Fejlskrift: Klostrup, jvfr. Miss. 4. Febr. 1627.

² 7. Maj 1628.

³ Skovbo, Valsgaard S. Hindsted H.

⁴ Lovns S.

⁵ 7. Maj 1628.

Foder og Maal paa en Hest, alt at udrede af Lensmanden paa Vordingborg Slot. Sj. R. 18, 446 b.

16. Dec. (Haderslevhus). Miss. til Landsdommerne¹ i Danmark. De skal hvert Aar efter 1. Maj til Kancelliet indsende Fortegnelse over alle dem, som for falsk Vidne bliver fældet paa deres Fingre, for at det kan ses, at der forholdes efter Recessen dermed. Endvidere skal Benægtelseseden til Tinge afskaffes. Ingen maa aflægge denne Ed, før han af Dommeren tilfindes at værge sig ved Ed. Sj. T. 24, 350 b.

— Miss. til Jørgen Brahe [Hagenskov]. Da Undersaatterne i Haderslevhus Len har klaget over, at det formenes dem i Danmark at indkøbe og at udføre til nævnte Len det Korn, som de behøver til deres egen Nødtørft, og at det arresteres for dem, har Kongen bevilget dem Tilladelse til saadant Køb, særligt dem i Haderslev og Tyrstrup Herreder, da Undersaatterne i nævnte Len altid har været holdt lige med Undersaatterne i Danmark, saa at det, naar der udstedes Forbud mod Udførsel af Korn, ikke kommer dem til Hinder mere end Kongens egne Undersaatter; dog skal Lensmændene paa Haderslevhus paase, at Kornet ikke indkøbes til Forprang under Straf, som vedbør, da det kun er bevilget Undersaatterne til deres eget Behov. F. T. 4, 86 b.

— Ligelydende Miss. til Gregers Krabbe [Hindsgavl]. Udt. i F. T. 4, 86 b.

— Miss. til Bunde Jacobsen, Tolder i Assens. Nærværende Jens Madsen, Borger i Haderslev, har berettet, at han i Aaret 1627 har solgt et Par Heste i Kalundborg, førend de kejserlige havde bemægtiget sig Kongens Lande, og at han nu igen har tilforhandlet sig et Par andre Heste, men at Adressaten formener ham at overføre dem toldfrit. Kongen har bevilget Jens Madsen, at han maa være forskaanet for at betale Told af de to Heste. F. T. 4, 86 b.

— Oprejsningsbrev for Peder Søfrensen paa Steinhofvet² til, som om Gerningen nylig var sket, at forfølge Sagen om Drabet paa Kronens Tjener til Mariager Kloster

¹ De opregnes alle. ² Overskriften har: Steinholdt; maaske Stenalt, Ørsted S. Rougsø H. eller Stevnhoved, Vive S. Hindsted H.?

Christen Søfrensen i Rebeholdt¹, som Niels Jensen, der tjente Jacob Samuelsen i Sæbye, ihjelslog sidste Mandag før St. Hansdag. Peder Søfrensen er Eftermaalsmand i denne Sag, men har ikke faaet den forfulgt efter Loven. J. R. 8, 222.

21. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Lensmændene² i Danmark om at tilholde Borgerskabet i Købstæderne altid at have godt Hør- og Hampefrø til Fals. Sj. T. 24, 351. Orig. (til Henning Valkendorf) i Landsark. i Odense. (Tr.: CCD. IV. 503).

22. Dec. (—). Miss. til Knud Gyldenstjerne. Kongen har bevilget Chresten Smed og hans Søn Peder Christensen af Nykøbing, at de maa være utiltalte for den Havre, som de har faaet af det, der var kontribueret til Fjenderne, da disse havde bemægtiget sig Jylland, og at det, som derfor er frataget dem, medens denne Sag har hængt i Trætte, skal leveres dem tilbage. J. T. 8, 213 b.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Jens Nielsen i Skoufsgaard paa Kronens og Kirkens Part af Korntienden af Svenstrup Sogn i Han Herred, hvoraf der aarlig skal svares 6 Tdr. Rug til Kronen, at levere Lensmanden paa Aalborghus, og 6 Tdr. Rug til Kirken. Udt. i Tb. S. 120.

23. Dec. (—). Miss. til Lensmændene³ i Sjælland, Skaane, Halland og Blekinge om snarest at indkræve de Postbudpenge, som det er paalagt Købstæderne i deres Len at betale, og hvormed de er i Restance, og sende Pengene til København, saafremt de ikke selv vil svare til dem. Sj. T. 24, 351.

— Miss. til Frants Rantzau, Statholder. Da Kirken i Haderslev er brændt, skal han snarest paa Kongens Bekostning skaffe til Haderslev det Tømmer, Deler, Lægter og alt andet af Træ, som er fornødent til denne Kirkes Reparation, saavel til Bygningen som til Stilladser. Sj. T. 24, 351 b.

24. Dec. (—). Miss. til Eiler Holck. Da Kongen har befalet⁴ Vinsents Bilde til Valdbygaard med det første at gøre

¹ Ribberholt, Aasted S. Vennebjerg H. ² De opregnes alle med Købstæderne efter Miss. 23. Dec. 1629 om Postbudpenge. ³ De opregnes alle med Købstæderne i deres Len. ⁴ 19. Okt. 1629.

sin Søster, Jomfru Elsebe Bilde, Rede og Regnskab for hendes Værgemaal, som han en Tid lang har haft, og at holde Skifte efter sin afdøde Broder Ofve Bilde, som for 3 Aar siden skal være afgaaet ved Døden¹, skal Eiler Holck paatage sig Værgemaal for Jomfru Elsebe Bilde og paase, at der kun vederfares hende, hvad der er billigt og ret. Sk. T. 5, 399.

27. Dec. (Frøderiksborg). Bestalling for Axel Urup til Vogenø² som Kongens Ingeniør. Han skal have Indseende med Befæstningerne i Skaane, Halland og Blekinge og med de Befæstninger, som skal lægges i Jylland. Han skal have en aarlig Løn af 1000 Speciedlr., at betale af Kommissarierne i Skaane. Siden maa han ikke yderligere opskrive noget, hverken til Rejser eller i andre Maader. Sk. R. 4, 478 b. K.

— Instruks for Aksel Urup til Vogenø, Kongens Ingeniør. 1. Han skal straks begive sig til Kolding og dér bese en Halvø, som ligger tværs ud fra Hønborg Kirke mellem Kolding og Sundet, og som er bevokset med Skov. Paa den Ende, som strækker sig mod Middelfart, skal der udses en Plads til en Befæstning, saa stor som den kan bebygges af Kolding Indvaanere. Paa den mod Koldinghus vendende Ende af Halvøen skal Slottet bygges. 2. Imod Fyrstendømmet og Vandet skal baade Slottet og Byen gøres med en Mur omkring, men imod det faste Land skal der lægges Jordvolde. 3. Om Volden imod det faste Land skal der gøres en Grav. Hvor Graven kommer ud til Stranden, skal den afdæmmes med Pæleværk fra det salte Vand og Vandet siden males ud med Møller, saa at Jorden derfra kan bruges til Volden. 4. Fra Enden af denne Halvø skal der slaas en Dæmning over til det faste Land (der først var udset til at befæstes), saa at den Vig, der løber ind imellem begge Landene, kan blive en fersk Sø; dog skal der være Grave indenfor, saa at Gravene omkring Byen kan være fulde af Vand, selvom Søen blev udskaaet. 5. Dæmningen skal paa Enden imod det faste Land og midtpaa forvares med 2 Redouter, der skal anlægges saaledes, at man saa vidt muligt kan flankere dem fra Fæstningen. Resten af Halvøen skal bruges til en Dyrehave ved

¹ Skuddt 1626 i Slesvig.
berg.

² I Konc. skrives han til Belte-

Slottet og skal gøres med en „Transei“¹ udentil, som først skal angribes, førend Fæstningen kan angribes. Af denne Halvø og Befæstning skal Ingeniøren gøre en Plan og Designation samt en udførlig Relation om de Forhold derved, der skal overvejes, hvorved han ogsaa skal overveje Spørgsmaalet om Veje og Tilførsler til og gennem samme By og Fæstning. J. R. 8, 222 b.

27. Dec. (Frederiksborg). Miss. til Tage Thott og Christoffer Ulfeldt. Da Kongen har antaget Axel Urup til Vonøe til som Ingeniør at have Indseende med Fæstningerne i Skaane, Halland og Blekinge og med Anlægget af Fæstninger i Jylland med en aarlig Løn af 1000 Rdlr. in specie, skal de aarlig udbetale ham disse Penge. Sk. T. 5, 399 b.

28. Dec. (—). Miss. til Mogens Sehested. Da det berettes, at en Del af Kronens Bønder og Tjenere i Københavns Len har haft Misvækst paa Rug, saa at de ikke kan yde deres Ruglandgilde uden at blive helt ødelagt, tillades det de Bønder og Tjenere i Lenet, som med Tingsvidne kan bevise, at de har haft Misvækst paa Rug, at levere Byg for Rug, Pund for Pund. Han skal paase, at ingen anden nyder denne Bevilning undtagen de, der har haft Misvækst, da Kongen højlig behøver Rugen til sine Skibsfolks Underholdning. Sj. T. 24, 352. K.

— Miss. til samme. Da Kronens Bønder og Tjenere i Veksøe forgangen Sommer efter et Tingsvidne har lidt stor Skade paa deres Korn af Hagel og Uvej, fritages de efter deres Begæring for Landgilden, eftersom de har lidt stor eller ringe Skade. Sj. T. 24, 352 b. K.

— Aab. Brev, hvorved der bevilges Karen Hansdatter, Christen Hansens Enke og Borgerske i Malmø, en aarlig Genant paa Livstid af 5 Pd. Byg, 3 Pd. Rug og 6 Tdr. Havre til Gengæld for, at hun har eftergivet Kongen 400 Lod Sølv, som hendes afdøde Husbonde for nogen Tid siden har laant Kongen. Sk. R. 4, 429.

¹ Tranchée, Løbegrav.

28. Dec. (Frederiksborg). Miss. til Frants Rantzau, Statholder. Afdøde Christen Hansen, Borgemester i Malmø, har laant Kongen 400 Lod Sølv, hvilke hans Enke har eftergivet Kongen, mod at hun aarligt, saa længe hun lever, faar 5 Pd. Byg, 3 Pd. Rug og 6 Tdr. Havre. Frants Rantzau skal aarligt lade hende faa denne Genant. Sj. T. 24, 352 b. K.

— Miss. til Jens Juel paa Aalborghus. Hans Pedersen i Hillerød har berettet, at han den 12. April 1629 med en Skude og Gods er blevet opbragt ved Skagen i Jylland af Fjenderne, som dengang havde bemægtiget sig Jylland, at to Borgere i Skagen har ladet hans og hans Medkonsorters Gods udskibe og bringe til deres Gaarde, og at de andre Borgere i Skagen har faaet 40 Tdr. Byg, som de har byttet indbyrdes. Saafremt disse Borgere har faaet det nævnte Gods, skal de straks tilbagelevere det til Hans Pedersen eller give ham nøjagtig Betaling derfor. J. T. 8, 213 b.

29. Dec. (—). Aab. Brev om, at Jens Nielsen, Skrædder i Odense, faar Tilladelse til at indlade sig i Ægteskab med sin Tjenestekvinde. Hans Hustru Maren Andersdatter har for 9 Aar siden forladt ham imod hans Vilje. Imidlertid har han besøvet sin Tjenestekvinde, og Konsistoriet i Odense har senere tilstaaet ham og hans Hustru Skilsmisse. F. R. 3, 441.

— Miss. til Anders Friis og Claus Brockenhuus. Pofvel Skinkel, bosiddende i Assens, har berettet, at de har gjort en Likvidation mellem ham og Fru Anne Pogwisch om Løgismoesegaard og tilliggende Gods, hvor meget der med Rette tilkommer hende deraf, men at han ikke har faaet nogen Genpart deraf. Naar Pofvel Skinkel henvender sig til dem med dette Brev, skal de straks meddele ham en Genpart af samme Likvidation, for at han kan komme til Ende med den og vide, hvad der tilkommer ham i nævnte Gaard. F. T. 4, 87.

Supplement.

1626. 1. Marts (Kbhvn.). Miss. til M. Christen Lumborg, Rektor og Professor i Mathematik ved Københavns Universitet. Da Kongen har givet Ordre til, at nogle Penge, der er optagne til Laans hos ham paa Aarsrente, nu skal opsiges, anmodes M. Christen om at holde efterfølgende til at indbetale i Rentekammeret følgende Beløb: Dr. Jonas Charisius's Arvinger 1000 Rdlr. Hovedstol med efterstaaende Rente, M. Herman Nielsen, Professor ved Universitetet, 400 Rdlr., og M. Hans Aalborgs Arvinger 200 Dlr. Orig. i Konsistoriets Ark. Pk. 205. Udt. i Sj. T. 23, 146 b (med Datum: 24. Febr.).

—¹ **31. Maj (Wolfenbüttel).** Kong Christian IV's Gældsbrev til Jens Høg til Vang, Embedsmand paa Stiernholm, paa 5083 enkende Rdlr. in specie og 16 Sk. lybsk, som han som Hans Uldrik Gyldenløves Værge har laant Kongen. Kongen forpligter sig og sine Efterfølgere til at betale Pengene tilbage med Renter til den 31. Maj 1627. Bliver Pengene staaende længere, skal Rentemestrene aarlig betale ham, eller hvem der bliver Hans Uldrik Gyldenløves Værge, 6 Dlr. af hvert Hundrede i Rente. Naar Kongen ikke længere vil have Pengene staaende, men vil betale dem, skal han advare Jens Høg, eller hvem der i hans Sted bliver Hans Uldrik Gyldenløves Værge, derom et halvt Aar i Forvejen; ligeledes skal det staa Hans Uldrik Gyldenløves Værge frit for at opsiges Kongen Pengene med et halvt Aars Varsel. Sj. R. 18, 322 b.

— **2. Juli (—).** Kong Christian IV's Gældsbrev til Jens Høg til Vang som Hans Uldrik Gyldenløves Værge paa 1000 Rdlr. in specie. [Ensydende med Gældsbrev til samme af 31. Maj 1626]. Udt. i Sj. R. 18, 323.

— **23. Juli (—).** Kong Christian IV's Gældsbrev til Jens Høg til Vang som Hans Uldrik Gyldenløves Værge paa 1000 Rdlr. in specie. [Ensydende med Gældsbrev til samme af 31. Maj 1626]. Udt. i Sj. R. 18, 323.

—² **25. Okt. (Stade).** Miss. til Holger Rosenkrantz og

¹ Dette og de følgende to Gældsbreve af ²/₇ og ²³/₇ 1626 er indført sidst i Maj 1627. ² De følgende Breve er indført i F. T. efter Brevene af 1627.

Borgemestre og Raad i Odense om at yde Kaptejn Antonius Flores Assistance og Hjælp i de Sager, om hvilke han henvender sig til dem efter den ham medgivne Instruks. F. T. 3, 1086.

1626. 25. Okt. (Stade). Pas for Kaptejn Antonius Flores paa en Vogn til Odense og fri Færge over Færgestederne. Udt. i F. T. 3, 1086.

— **27. Okt. (—).** Pas for Kaptejn Antonius Flores overalt i Norge og Danmark. F. T. 3, 1086.

— **24. Nov. (—).** Aab. Brev, hvorved Kongen tilkendegiver alle, som har Gud for Øje, gerne ser deres Fædrelands Velfærd, og har Lyst til ærligt og kristeligt Levned, Aarsagen til Fru Anne Lykkes hastige Bortførelse og Arrest. For det første har hun imod alle ærlige Fruentimmers og Enkers Manerer opholdt sig i Kolding under de sidste dér holdne almindelige Herredage, skønt hun intet har haft at forrette dér, og med Drik og anden Letfærdighed aarle og silde opholdt den udvalgte Prins Christian den Femte, Kongens Søn, der i Kongens Fraværelse er forordnet i Regeringen, og tilskanset ham allehaande slette Gesindiken til Opvartning, hvilket Kongen paa fremmede Steder i denne besværlige Tilstand daglig har maattet erfare. For det andet er hun imod alle ærlige Fruentimmers Sæder og Brug fulgt efter Prinsen ud af et Land og ind i et andet, saa at baade unge og gamle inden- og udenlands har talt spotteligt nok om hendes Rippen og Rejsen, hvoraf kan ses, at hun ikke alene har agtet sin egen Stand ganske ringe, men ogsaa sat bag Døren den Ære og Reverens, som hun var skyldig at bevise Kongen som hendes af Gud tilforordnede Øvrighed. Kongen har derfor ikke haft nogen Betænkelighed ved at begynde en ekstraordinær Proces imod hende, da hun hverken for Gud i Himlen eller sin Øvrighed har passet Tugt og Høviskhed, hvilket Kongen hverken for Gud eller Mennesker kan forsvare at lade ske eller at nogen skulde lide eller taale. Kongen har ogsaa maattet befrygte, at hun i hans Fraværelse skulde anrette videre Harme. Han har derfor forordnet, at dette skal offentliggøres, for at enhver kan have et Eksempel, Gud, sin Øvrighed, sit Fædreland og sin egen Ære at elske og holde i god Agt under tilbørlig Straf. — Af Brevet udstedtes følgende Eksemplarer: 3 til Landstinget i Jylland, 3 til Fyen, 3 til Sjælland,

3 til Skaane, 3 til Lolland og Falster; Kongen tog selv 7 til sig; Prinsen tog 1 Kopi deraf, Rigens Kansler 1. F. T. 3, 1082. Orig. (til Biskoppen over Vendelbo Stift) i Landsark. i Viborg.

1626. 24. Nov. (Stade). Miss. til Gunde Lange [Koldinghus] om at sende vedføjede to Pakker Breve, den ene til Landsdommerne i Nørrejylland, den anden til Fyen til Jacob Ulfeldt til Urup, Rigens Kansler og Embedsmand paa Nyborg Slot. F. T. 3, 1084.

— Miss. til Jacob Ulfeldt, Rigens Kansler. Kongen sender ham en Pakke Breve, som han skal sende til Landsdommeren i Fyen, og et aabent Brev, hvoraf han kan erfare Aarsagen til Fru Anne Lykkes Arrest. F. T. 3, 1085.

— Miss. til Landsdommerne i Jylland, Fyen, Sjælland, Skaane, Lolland og Falster. Der tilsendes dem hver 3 Eksemplarer af det aabne Brev om Fru Anne Lykkes Arrest, hvilke de skal holde til Stede ved Landstingene. De skal meddele enhver, som vil vide Aarsagen til nævnte Arrest, Kopi af det aabne Brev. F. T. 3, 1085.

— **8. Dec. (—).** Miss. til Fru Ellen Marsvin. De Breve, som for kort Tid siden er udstedt om Proviant af Lenene til Kongens Lejr, skal ikke vedrøre hendes Len, der skal være forskaanet derfor. F. T. 3, 1081.

— Miss. til Jørgen Brahe om snarest at begive sig til Kongen, hvor han vil faa dennes videre Vilje at vide. F. T. 3, 1082.

— Miss. til Claus Brockenhuus til Broholm. Kongen har bevilget, at de Penge, som han skal betale til næstkommende Kieler Omslag, maa blive staaende hos ham indtil videre. Rentemestrene eller de, der har Kongens Omslagsforvaltning at besørge, skal rette sig herefter. F. T. 3, 1082.

1627. 5. Dec. (Kbhvn.). Sj. R. 18, 390 b se 1629 3. Marts.

1628. 16. Nov. (—). Bestalling¹ for Christoffer Sten-

¹ Forholdene med Hensyn til Dateringen af dette Brev er meget uklare. Brevet er sammen med et Brev af 16^{1/12} s. A. indført iblandt Brevene for 1629, og der foreligger saaledes Mulighed for en Fejldatering, saa meget

sen til Grimsted som Oberst over det lollandske og falsterske Regiment Knægte med Tjeneste til Lands og til Vands, hvor Kongen befaler, med en aarlig Løn af N.¹ Speciedlr. fra 15. Febr. sidstforleden. Han skal have Tilsyn med Kaptejnerne og de andre Officerer, at de flittigt mønstrer og eksercerer Knægtene og lærer dem at omgaas med deres Gevær. Han skal holde god Justits over alle dem, som er under hans Kommando, at de i alle Maader retter sig efter den Ed og de Krigsartikler, som Kongen har tilstillet ham, eller som han fremtidigt faar af Kongen eller Krigskommissarierne i Lolland og Falster. Han skal paase, at ingen utilbørligt plager eller beskatter sine Knægte eller tager ringeste Gave af dem, hverken for Pas, naar de har udtjent, eller for Udskydelse, naar andre skal udtages i Stedet, eller i andre Maader. Sm. R. 5, 123 b.

Tillæg².

1627. 6. Sept. (Kbhvn.). Forsikringsbrev til Hendrik Hvitfeldt til Lilløe paa 37 Lod 1 Kvintin ungers Guld, 39 Lod 1 Kvintin Kroneguld og 761 Lod hvidt Rusølv, i Penge udgørende 895 enkende Rdlr. 1½ Ort³. Naar Hendrik Hvitfeldt overgiver Regeringen en Fortegnelse over det Gods, som han øn-

mere som Indførslen af Brevene for disse Aar i Sm. R. og T. er meget uordentlig. Christoffer Stensen havde 30. Dec. 1627 faaet Bestalling som Oberst over Landfolket i Lolland og Falster, og hans Løn herfor, 1700 Speciedlr. aarlig, blev udbetalt ham af den lollandske Mønsterskriver Søren Christensen, som det fremgaar af dennes Regnskab for 1629—30 (Milit. Rgnsk. II b Nr. 11) for Tiden fra 30. Dec. 1627 til 1. Aug. 1629, „da han derfra igen naadigst er bleven forløvet“. Derimod ses det ikke, at der er udbetalt Løn til ham efter denne Bestalling, der lyder paa „Oberst over det lollandske og falsterske Regiment Knægte“ med Løn fra 15. Febr. sidstleden. Maaske drejer det sig om to forskellige Stillinger, men i saa Fald er formentlig Aarstallet 1628 urigtigt og skal maaske være 1629 eller 1630. ¹ Beløbet ikke angivet. ² Jvfr. herom Fortalen. ³ F. har kun 895 Rdlr.

sker til Pant, skal han have Forvaring paa dette Gods, 4 Tdr. Hartkorn for hvert 100 Rdlr. in specie, forsaavidt som dette Gods kan undværes fra Lenet. K. F.

6. Sept. (Kbhvn.). Forsikringsbrev til Jahan Bøgvad i Hillerød paa 346 Lod forgyldt Sølv og 254 Lod hvidt Rusølv, tilsammen 600 Lod Sølv. Regeringen lover med det første sammen med Danmarks Riges Raad at forsikre Jahan Bøgvad med nøjagtigt Gælds-brev for Hovedstolen med 6 Dlr. Rente. [Paategning:] Jahan Bøgvad har afstaaet sit Brev igen for nogle Pladser, som han fik til Pant i Frederiksborg Len. K.

7. Sept. (—). Forsikringsbrev til Borgemestre og Raad i Kalundborg paa egne og en Del Borgeres Vegne paa 400 Lod hvidt Rusølv¹. [Som 6. Sept. til Johan Bøgvad]. K. F.

— Forsikringsbrev til Borgemestre og Raad i Holbæk paa 100 enkende Rdlr. i Stedet for 200 Lod Sølv og paa 300 Lod hvidt Rusølv². Udt. paa K. 7. Sept. til Kalundborg. F.

— Forsikringsbrev til Borgemestre og Raad i Skelskør paa 200 Lod hvidt Rusølv. Udt. paa K. 7. Sept. til Kalundborg. F.

10. Sept. (—). Forsikringsbrev til Tagge Thott Andersen paa 2000 Lod Sølv eller i Penge 1000 Rdlr. Udt. paa K. 6. Sept. til Henrik Hvitfeldt. K. F.

— Forsikringsbrev til Borgemestre og Raad i Slangerup paa 600 Lod hvidt Rusølv. Udt. paa K. 7. Sept. til Kalundborg. F.

11. Sept. (—). Forsikringsbrev til Thomus Nold paa 204 Lod hvidt Rusølv og 106 enkende Rdlr. i Stedet for 212 Lod Sølv, tilsammen 208 enkende Rdlr. Udt. paa K. 6. Sept. til Henrik Hvitfeldt.

— Forsikringsbrev til Jørgen Frantsen, Borger i Køge, paa 100 Lod Rusølv. Udt. paa K. 6. Sept. til Johan Bøgvad. F.

— Forsikringsbrev til Chrestofver Ifversen, Kongens Renteskriver, paa 200 Lod Rusølv. Udt. paa K. 6. Sept. til Johan Bøgvad. F.

— Forsikringsbrev til Peder Pedersen, Møntskriver, paa

¹ F. har 200 Rdlr.

² F. har 250 Rdlr.

200 Lod hvidt Rusølv. Udt. paa K. 6. Sept. til Johan Bøgvad. F.

11. Sept. (Kbhvn.). Forsikringsbrev til Nicolaus Svabe paa 300 Lod hvidt Rusølv. Udt. paa K. 6. Sept. til Johan Bøgvad. F.

12. Sept. (—). Forsikringsbrev til Peder Basse til Sørup paa 50 Lod Kroneguld, hvert Lod beregnet til $6\frac{1}{2}$ enkende Rdlr., og 1350 Lod hvidt Rusølv, hvert Lod beregnet til $\frac{1}{2}$ Rdlr., tilsammen 1000 enkende Rdlr. Udt. paa K. 6. Sept. til Henrik Hvitfeldt.

— Forsikringsbrev til Borgemestre og Raad i Ringsted paa 96 Lod¹ hvidt Rusølv. Udt. paa K. 7. Sept. til Kalundborg. F.

13. Sept. (—). Forsikringsbrev til Christofver Diriksen paa $206\frac{1}{2}$ Lod hvidt Rusølv. Udt. paa K. 6. Sept. til Johan Bøgvad. F.

16. Sept. (—). Forsikringsbrev til Borgemestre og Raad i Malmø paa 2500 Lod hvidt Rusølv, hvert Lod beregnet til $\frac{1}{2}$ Rdlr., i Penge udgørende 1250 enkende Rdlr. [Som 6. Sept. til Johan Bøgvad]. K. Udt. paa K. 7. Sept. til Kalundborg. F.

— Forsikringsbrev til Borgerskabet i Malmø paa 10 Lod $1\frac{1}{2}$ Kvintin ungers Guld, som efter Strøget holdt 23 Karat, hvert Lod beregnet til $7\frac{1}{2}$ enkende Rdlr., 43 Lod 3 Kvintin Kroneguld, som efter Strøget holdt 21 Karat, hvert Lod beregnet til $6\frac{1}{2}$ Rdlr., og $1969\frac{1}{2}$ Lod hvidt Rusølv, hvert Lod beregnet til $\frac{1}{2}$ Rdlr., i Penge udgørende $1346\frac{1}{2}$ Rdlr. 44 Sk. [Som 6. Sept. til Johan Bøgvad]. Udt. paa K. 7. Sept. til Kalundborg. K. F.

— Forsikringsbrev til Birgitte Gurisis i Malmø paa 600 Lod hvidt Rusølv, hvert Lod beregnet til $\frac{1}{2}$ Rdlr., i Penge udgørende 300 enkende Rdlr. in specie. K. F og Udt. (med Datum: 20. Sept.) paa K. 6. Sept. til Johan Bøgvad.

17. Sept. (—). Forsikringsbrev til Alexander Papenheim paa 2000 Lod Sølv. Udt. paa K. 6. Sept. til Henrik Hvitfeldt.

19. Sept. (—). Forsikringsbrev til Borgemestre og Raad

¹ F. har, sikkert ved en Fejlskrift, 76 Lod.

i Roskilde paa egne og Borgerskabets Vegne paa 501¹/₂ Lod hvidt Rusølv, hvert Lod beregnet til ¹/₂ Rdlr., og 112¹/₂ enkende Rdlr. i Stedet for 225 Lod Sølv, i Penge udgørende 363 Rdlr. in specie 1 Ort¹. Udt. paa K. 7. Sept. til Kalundborg. K. F.

19. Sept. (Kbhvn.). Forsikringsbrev til Borgemestre og Raad i Slagelse paa egne og en Del af Borgernes Vegne paa 600 Lod hvidt Rusølv, hvert Lod beregnet til ¹/₂ Rdlr., i Penge udgørende 300 enkende Rdlr. Udt. paa K. 7. Sept. til Kalundborg. K. F.

20. Sept. (—). Forsikringsbrev til Hans Ottesen, Kan-
nik i Lund i Skaane, paa 104 Lod² hvidt Rusølv, hvert Lod beregnet til ¹/₂ Rdlr., i Penge udgørende 52 enkende Rdlr. Udt. paa K. 6. Sept. til Johan Bøgvad. K. F.

— Forsikringsbrev til Hans Pedersen, Tolder i Helsingør, paa 84 Lod forgyldt Sølv, 116 Lod hvidt Rusølv, hvilket er 100 enkende Rdlr. Udt. paa K. 6. Sept. til Johan Bøgvad. K. F.

— Forsikringsbrev til David Lucht, Tolder i Helsingør, paa 276¹/₂ Lod 1 Kvintin hvidt Rusølv, i Penge udgørende 200 enkende Rdlr. Udt. paa K. 6. Sept. til Johan Bøgvad. F.

— Forsikringsbrev til Borgemestre og Raad i Korsør paa egne og Borgerskabets Vegne paa 196 Lod hvidt Rusølv. Udt. paa K. 7. Sept. til Kalundborg. K. F.

21. Sept. (—). Forsikringsbrev til M. Christen Laurit-
sen, Sognepræst i Køge, paa 17 Lod Kroneguld, holder efter Strøget 21 Karat, beregnet til 6¹/₂ Rdlr. for hvert Lod, i Penge udgørende 110¹/₂ enkende Rdlr. Udt. paa K. 6. Sept. til Johan Bøgvad. F.

— Forsikringsbrev til Villum Mortensen af Helsingør paa 400 Lod hvidt Rusølv, hvert Lod beregnet til ¹/₂ Rdlr., i Penge udgørende 200 enkende Rdlr. in specie. [Som K. 6. Sept. til Johan Bøgvad]. K. F.

24. Sept. (—). Forsikringsbrev til Madts Rafn i Køge paa 300 Lod Sølv. Udt. paa K. 6. Sept. til Johan Bøgvad. F.

— Forsikringsbrev til Borgemestre og Raad i Lands-

¹ F. har 362¹/₂ Rdlr. ² F. har 100 Lod.

krone paa egne og en Del Borgeres Vegne paa 926 Lod hvid Rusølv. Udt. paa K. 7. Sept. til Kalundborg. F.

U. D. o. St.¹ Forsikringsbrev til Borgemestre, Raad og menige Borgerkab i Sølviſtsborg paa 200 Lod hvidt Rusølv, hvert Lod beregnet til $\frac{1}{2}$ Rdlr., i Penge udgørende 100 Rdlr. Udt. paa K. 7. Sept. til Kalundborg. F.

— Forsikringsbrev til Borgemestre, Raad og menige Borgerkab i Ronneby paa 586 Lod hvidt Rusølv, hvert Lod beregnet til $\frac{1}{2}$ Rdlr., i Penge udgørende 293 enkende Rdlr. Udt. paa K. 7. Sept. til Kalundborg. F.

25. Sept. (Kbhvn.). Forsikringsbrev til Borgemestre og Raad i Lund paa egne og en Del Borgeres Vegne paa 491 $\frac{1}{2}$ Lod hvidt Rusølv, hvert Lod beregnet til $\frac{1}{2}$ Rdlr., i Penge udgørende 245 $\frac{1}{2}$ enkende Rdlr.² 1 Ort. [Som K. 6. Sept. til Johan Bøgvad]. K. F.

— Forsikringsbrev til Ifver Pedersen af Helsingør for 200 Lod hvidt Rusølv, hvert Lod beregnet til $\frac{1}{2}$ Rdlr., i Penge udgørende 100 enkende Rdlr. in specie. [Som K. 6. Sept. til Johan Bøgvad]. K. F.

— Forsikringsbrev til følgende Personer i Helsingør paa vedføjede Lod hvidt Rusølv: Borgemester Niels Matsen 100, Christen Davidsen 100, Hans Kierurt 120, Borgemester Pouel Leiel 25, Holger Olufsen 200, Peder Svendsen 300 og Hans Olufsen 100, hvert Lod beregnet til $\frac{1}{2}$ Rdlr., i Penge udgørende 472 $\frac{1}{2}$ enkende Rdlr. in specie. K. F.

27. Sept. (—). Forsikringsbrev til M. Aksel Olufsen, Kannik i Lund, paa 62 Lod hvidt Rusølv, hvert Lod beregnet til $\frac{1}{2}$ Rdlr., i Penge udgørende 31 enkende Rdlr. [Som K. 6. Sept. til Johan Bøgvad]. K. F.

— Forsikringsbrev til Dr. Mats Jensen, [Biskop] i Skaane, paa 290 Lod hvidt Rusølv, i Penge udgørende 147 enkende Rdlr.³ Udt. paa K. 27. Sept. til M. Aksel Olufsen. F.

— Forsikringsbrev til M. Daniel Hansen af Lund i

¹ Dette og det følgende Brev er i F. og paa K. 7. Sept. indført efter Brevet af 24. Sept. ² F. har 246 $\frac{1}{2}$ Rdlr. ³ F. har 140 Rdlr. Rigtigt er: 145.

Skaane paa 70 Lod hvidt Rusølv, i Penge udgørende 25 enkende Dlr.¹ Udt. paa K. 27. Sept. til M. Aksel Olufsen. F.

27. Sept. (Kbhvn.). Forsikringsbrev til M. Mikkell Mouritsen i Skaane paa 36¹/₂ Lod hvidt Rusølv, i Penge udgørende 18 Rdlr. 1 Ort. Udt. paa K. 27. Sept. til M. Aksel Olufsen. F.

— Forsikringsbrev til Dr. Niels Foes af Lund paa 49 Lod 3 Kvintin hvidt Rusølv, i Penge udgørende 24¹/₂ enkende Rdlr. 1¹/₂ Ort. Udt. paa K. 27. Sept. til M. Aksel Olufsen. F.

— Forsikringsbrev til M. Lodvig i Skaane paa 121 Lod hvidt Rusølv, i Penge udgørende 60¹/₂ enkende Rdlr. Udt. paa K. 27. Sept. til M. Aksel Olufsen. F.

— Forsikringsbrev til M. Niels Jørgensen af Lund paa 196 Lod hvidt Rusølv, i Penge udgørende 98 Rdlr. Udt. paa K. 27. Sept. til M. Aksel Olufsen. F.

28. Sept. (—). Forsikringsbrev til Borgerskabet i Helsingør paa 3042¹/₂ Lod hvidt Rusølv og 205 Rdlr., i Penge udgørende 1726 enkende Rdlr.² Udt. paa K. 27. Sept. til M. Aksel Olufsen. F.

— Forsikringsbrev til Borgemestre, Raad og nogle af Borgerskabet i Halmstad paa 591 Lod hvidt Rusølv, hvert Lod beregnet til ¹/₂ Rdlr., i Penge udgørende [295¹/₂]³ enkende Rdlr. Udt. paa K. 27. Sept. til M. Aksel Olufsen. F.

— Forsikringsbrev til Claus thor Smede, Borgemester i Køge, paa 400 Lod hvidt Rusølv, i Penge udgørende 200 enkende Rdlr. Udt. paa K. 27. Sept. til M. Aksel Olufsen. F.

29. Sept. (—). Forsikringsbrev til Jørgen Urne til Als-løf paa 198 Lod forgyldt Sølv og 802 Lod hvidt Rusølv, ialt 1000 Lod, hvert Lod beregnet til ¹/₂ Rdlr., i Penge udgørende 500 enkende Rdlr. [Som K. 6. Sept. til Henrik Hvitfeldt]. K. Orig.

7. Okt. (—). Forsikringsbrev til Borgemestre og Raad i Laholm paa egne og en Del Borgeres Vegne paa 205 Lod hvidt Rusølv, hvert Lod beregnet til ¹/₂ Rdlr., og 16¹/₂ Rdlr. i Stedet for Sølv, i Penge udgørende 119 enkende Rdlr. in specie. [Som K. 6. Sept. til Johan Bøgvad]. F.

¹ F. har rigtigt: 35 Rdlr. ² F. har: 1726 Rdlr. 1 Ort. ³ Pa-piret beskadiget. F. har: 288¹/₂ Rdlr.

1627. 6. Okt. (Kbhvn.). Gælds brev til Søfren Knudsen, Raadmand i Køge, paa 200 Lod hvidt Rusølv, hvert Lod beregnet til $\frac{1}{2}$ Rdlr., i Penge udgørende 100 enkende Rdlr. in specie, Beløbet at betale til Søfren Knudsen eller hans Arvinger, naar det paaæskes, med 6 Rdlr. aarlig Rente. K. F.

7. Okt. (—). Gælds brev til Borgemestre og Raad i Ystad paa $1517\frac{1}{2}$ Rdlr. F.

8. Okt. (—). Gælds brev til Borgerskabet i Falkenberg paa 80 Lod hvidt Rusølv, hvert Lod beregnet til $\frac{1}{2}$ Rdlr., i Penge udgørende 40 Rdlr. in specie, Beløbet at betale Borgerskabet i Falkenberg eller deres Arvinger, naar det paaæskes, med tilbørlig Rente. K. F.

— Gælds brev til Borgerskabet i Varberg paa 600 Lod hvidt Rusølv, hvert Lod beregnet til $\frac{1}{2}$ Rdlr., i Penge udgørende 300 Rdlr. in specie. [Som 6. Okt. 1627 til Søren Knudsen]. K. F.

23. Okt. (—). Gælds brev til Gejstligheden i Fyen paa 2217 Rdlr. F.

30. Dec. (—). Gælds brev til Gejstligheden i Lunds Stift paa $1398\frac{1}{2}$ Rdlr. F.

1628. 20. Febr. (—). Gælds brev til M. Torben Hasebart, Sognepræst i Lund, paa 77 Lod hvidt Rusølv, hvert Lod beregnet til $\frac{1}{2}$ Rdlr., i Penge udgørende $38\frac{1}{2}$ Rdlr.¹, som Gejstligheden i Torne Herred i Lunde Stift har laant Kongen, Beløbet at betale til M. Torben Hasebart paa Gejstlighedens Vegne, naar det paaæskes, med tilbørlig Rente. K. F.

5. Maj (—). Gælds brev til Kirkerne i Helsingborg Len paa $296\frac{1}{2}$ Rdlr. 16 Sk. F.

— Gælds brev til Kirkerne i Københavns Len paa $1045\frac{1}{2}$ Rdlr. 18 Sk. 2 Alb. F.²

7. Juli (—). Gælds brev paa $3477\frac{1}{2}$ Rdlr.³ $1\frac{1}{2}$ Ort 7 Sk. til en Del Kirker i Kalundborg Len, Beløbet at betale til den, som har dette Brev, med 6 Procent Rente, at betales af Lensmanden over nævnte Len. Opsigelse fra begge Sider

¹ F. har rigtigt: $33\frac{1}{2}$ Rdlr.
Størrelse er udfærdiget til Mogens Kaas paa disse Kirkers Vegne 12. Juni 1629.

² Et andet Gælds brev af samme
³ F. har ved en Fejlskrift: $477\frac{1}{2}$ Rdlr. $1\frac{1}{2}$ Ort 7 Sk.

med et halvt Aars Varsel. — Vedlagt følgende Fortegnelse over disse Kirker og de af dem ydede Laan: Arts Herred: Tommerup Kirke 266 $\frac{1}{2}$ Rdlr. 16 Sk., Rørbye Kirke 167 Rdlr. 8 Sk., Aarbye Kirke 167 $\frac{1}{2}$ Rdlr. 16 Sk., Svollerup Kirke 433 Rdlr. 1 $\frac{1}{2}$ Ort 4 Sk., Bregning Kirke 180 Rdlr. 8 Sk., Biersted Kirke 60 Rdlr., Lille Fullede Kirke 120 Rdlr., Store Fullede Kirke 693 Rdlr. 1 Ort 11 Sk.; Skippinge Herred: Sersløf Kirke 66 $\frac{1}{2}$ Rdlr. 16 Sk., Føllisløf Kirke 261 Rdlr. 1 Ort; Samsø: Trandberig Kirke 1000 Rdlr., Betser Kirke 66 $\frac{1}{2}$ Rdlr. 1 Ort. K. F.

14. Juli (Kbhvn.). Gælds brev til Gabriel Kruse til Hiulebjerg, Befalingsmand paa Roskildegaard, paa 880 Rdlr., hver Daler beregnet til 96 Sk. dansk, som udgør 1320 slette Dlr., som han har laant Kongen samme Dag, og som var de rede Penge af Kirkerne i Roskilde Len, Beløbet at betale til Gabriel Kruse, eller hvem der har dette Brev, til 14. Juli 1629. Bliver Pengene staaende længere, skal Lensmanden over nævnte Len betale 6 Procent Rente. Opsigelse fra begge Sider med et halvt Aars Varsel. K. F.

24. Juli (—). Gælds brev til Kirkerne i Kronborg Len paa 2145 $\frac{1}{2}$ Rdlr. 40 Sk. F.

14. Sept. (—). Gælds brev til Claus Mackabeus til Etterup paa 333 Rdlr. 32 Sk., hver Daler til 96 Sk. danske, som han samme Dag har laant Kongen, og som var de rede Penge af Kirkerne i Ensløf og i Brederøe i Tønnersøe Herred i Lahlolms Len i Halland, Beløbet at betale til Claus Mackabeus eller hvem der har dette Brev, til 14. Sept. 1628, med 6 Procent Rente. Bliver Pengene staaende længere, skal Rentemesteren betale ham 6 Procent Rente. Opsigelse fra begge Sider med et halvt Aars Varsel. K. F.

16. Sept. (—). Gælds brev til Simen Suerbech, Borgemester i København, og Thomas Lorrigh, Raadmand sammesteds, og deres Medkonsorter i Klædekompaniet i København paa 8064 Rdlr.¹ med 6 Procent Rente. Opsigelse fra begge Sider med et halvt Aars Varsel. Orig. F.

17. Sept. (—). Gælds brev til Peder Basse til Sørup, Befalingsmand paa Møen, paa 1095 Rdlr. i gangbar Mønt, hver

¹ F. har 8064 Rdlr. 4 Sk.

Daler beregnet til 96 Sk. dansk, som han har laant Kongen samme Dag, og som var de rede Penge af Kirkerne paa Møen, Beløbet at betale til Peder Basse, eller hvem der har dette Brev, til 17. Sept. 1629. [Iøvrigt som 14. Sept. 1628]. K. F.

U. D. (Kbhvn.). Gælds-brev til de Fattige i København paa 3000 Rdlr. af deres Tavlepenge. F.

1629. 28. Jan. (—). Gælds-brev til Sten Villomsen til Touse, Admiral paa Bremerholm for København, for 400 Rdlr., hver Daler til 96 Sk. danske, som han den 14. Sept. 1628 har laant Kongen af de fattiges Penge, som var i Forraad i Bremerholms Kirke, Daleren beregnet til 6 slette Mark, med 6 Procent Rente, Beløbet at betale til Sten Villomsen eller hvem der har dette Brev, til 14. Sept. 1929. [Iøvrigt som 14. Sept. 1628]. K. F. Orig.

3. Juni (—). Gælds-brev til Hans Köning til Gierdrup paa 300 Rdlr. in specie, Beløbet at betale Hans Köning eller hans Arvinger 3. Juni 1630 med 6 Dlr. Rente. Opsigelse fra begge Sider med et halvt Aars Varsel. K. F.

12. Juni (—). Gælds-brev til Mogens Kaas til Frøstrup, Embedsmand paa Københavns Slot, paa følgende Penge, som han har laant Kongen, og som var de rede Penge af Kirkerne i Københavns Løn: Slagslund Kirke 108 Rdlr. 46 Sk. 1 Alb. $2\frac{1}{2}$ Pend., Isøfve Kirke $64\frac{1}{2}$ Rdlr. $12\frac{1}{2}$ Sk. 1 Alb., Maalløfve Kirke 45 Rdlr. 15 Sk. 1 Alb., Brøndby Vestre Kirke 44 Rdlr. $10\frac{1}{2}$ Sk., Tostrup Kirke 245 Rdlr. 29 Sk. 2 Alb., Sengeløse Kirke 11 Rdlr. 17 Sk. $1\frac{1}{2}$ Pend., Lyndby Kirke $48\frac{1}{2}$ Rdlr. $5\frac{1}{2}$ Sk., Ofre Kirke 66 Rdlr. $47\frac{1}{2}$ Sk. 1 Alb., Brøndby østre Kirke $47\frac{1}{2}$ Rdlr. 33 Sk., Vallandsbek Kirke 69 Rdlr. 32 Sk., Viksø Kirke 81 Rdlr. 24 Sk. 1 Alb., Toerslunde Kirke 233 Rdlr. 32 Sk., tilsammen $1045\frac{1}{2}$ Rdlr. 18 Sk. 2 Alb., Beløbet at betale Mogens Kaas eller de efterkommende Embedsmænd paa Københavns Slot paa nævnte Kirkers Vegne, naar det paaeskes, med 6 Procent Rente fra 1. Maj 1628 at regne. K.

17. Juni (—). Gælds-brev til Palle Rosenkrantz til Krenkerup paa 2063 Rdlr. 1 Mk. af Kirkepengene af Falsters Nørreherred. Beløbet at betale til Palle Rosenkrantz eller hvem der har Gælds-brevet, af Rentekammeret, naar det paa-

æskes. Lensmanden paa Nykøbing Slot skal betale 6 Procent Rente af Pengene, saalænge de henstaar hos Kongen. Opsigelse fra begge Sider med et halvt Aars Varsel. K. F.

30. Juli (Kbhvn.). Gældsbrief til Jahan Bøgvad i Hillerød for 2000 enkende Rdlr. in specie. [Som 6. Okt. 1627 til Søren Knudsen]. K. F.

22. Aug. (—). Gældsbrief til Palle Rosenkrantz til Krenkerup paa 3888 Rdlr. in specie for 3888 Lod forgyldt Sølv, hvert Lod efter Taksten sat til 1 Rdlr. in specie, endvidere paa 3500 enkende Rdlr. for et Diamantsmykke og paa 750 Rdlr. in specie for et andet Diamantsmykke, som han har laant Kongen, i Penge udgørende ialt 8138 enkende Rdlr. in specie. [Iøvrigt som 6. Okt. 1627 til Søren Knudsen]. K. F. Klen.

— Gældsbrief til Hans Tregaard paa et Diamantsmykke med 2 Armbaand for 1900 Rdlr. F. Klen.

26. Sept. (—). Gældsbrief til Fru Lispet Rosensparre paa et Diamantsmykke for 1800 Rdlr. F. Klen.

15. Okt. (—). Gældsbrief til Tage Tott [Ottesen] til Eriksholm paa et Diamantsmykke for 500 Rdlr. og et Diamantsmykke for 300 Rdlr., tilsammen 800 Rdlr. F. Klen.

— Gældsbrief til Fru Sisel Høg paa et Diamantsmykke for 2000 Rdlr. F. Klen.

— Gældsbrief til Niels Krag til Trudsholm paa et Diamantsmykke for 500 Rdlr. F. Klen.

10. Dec. (Kellinghusen). Gældsbrief til samme paa et Smykke for 500 Rdlr., Beløbet at betale til ham eller hans Arvinger senest 10. Dec. 1630. Orig.

15. Dec. (Kbhvn.). Gældsbrief til Peder Lange til Kiergaard for 300 enkende Rdlr., Beløbet at betale Peder Lange eller hans Arvinger 15. Dec. 1630. [Iøvrigt som 6. Okt. 1627 til Søren Knudsen]. K. F.

1627. 25. Sept. (—). Pantebrev til Errenst Normand til Sielsøe for 587 $\frac{1}{2}$ enkende Rdlr. in specie¹ paa 3 Gaarde og 3 Gadehuse i Skiby By og Sogn og 2 Gaarde i Skulleløf By og Sogn, alle i Horns Herred i Abrahamstrup Len i Sjælland. 1. Han skal holde Godset ved Hævd og Magt og Bønderne ved

¹ F. har ved en Fejlskrift: 547 $\frac{1}{2}$ Rdlr.

Lov og Ret og maa ikke forurette dem imod Loven eller med ny Indfæstning eller andet usædvanligt Paalæg. 2. Skovene og Jagten i Kongens Vildtbane er ikke indbefattet. 3. Han skal lade Bønderne faa nødtørfigt Brændsel og Bygningstømmer, som skal udvises af Lensmanden, og frit Gærdsel paa deres Gaards Grund. 4. Landgilden skal følge ham fra Mortensdag 1628. 5. Opsigelse fra begge Sider et halvt Aar før Mortensdag. K. F.

28. Sept. (Kbhvn.). Pantebrev til Sigvordt Grubbe til Hofdal for 3100 enkende Rdlr. in specie paa 4 Gaarde i Munke-
rup By, 1 Gaard i Nyerup, 1 Gaard i Maglesede og 1 Gaard i Lillesede, alle i Munkerup Sogn i Froste Herred, 14 Gaarde i Vismærløf, 1 Gaard i Rersager, 1 Gaard i Boerup, 7 Gaarde i Ydinge, 1 Gaard i Bøgebergslet og 1 Gaard i Sturup, alle i Høibye Sogn i Bare Herred, alle i Malmøhus Len, endvidere 1 Gaard i Sæsedale og 1 Gaard i Nøesdalle i Gynge Herred i Christianstads Len, alle i Skaane. [Med Artikl. 1—5]. K. F.

— Pantebrev til Thomas Nold til Mageløe for 208 enkende Rdlr. in specie paa 2 Gaarde i Horød i Brønnested Sogn i Gynge Herred i Christianstads Len i Skaane. [Med Artikl. 1—5]. K. F.

— Pantebrev til Aleksander Rabe von Pappenheim til Snedinge for 1000 enkende Rdlr. in specie paa 1 Gaard i Bøgelundt By, 2 Gaarde i Bierre Østere og 2 Gaarde i Lundbye, alle i Flakkebjerg Herred i Antvorskov Len, 1 Gaard i Bierre Østere og 1 Gadehus i Stuberodt, begge i Flakkebjerg Herred i Korsør Len i Sjælland. [Med Artikl. 1—5]. K. F.

30. Sept. (—). Pantebrev til Peder Basse til Siørup for 1000 enkende Rdlr. paa 3 Gaarde i Tvindelstrup By i Farringløse¹ Sogn og 3 Gaarde og 1 øde Jord i Hømb By og Sogn, alle i Ringsted Herred i Ringsted Len i Sjælland. [Med Artikl. 1—5]. K. F.

— Pantebrev til Claus Daa til Borrebye for 1000 enkende Rdlr. in specie paa 2 Gaarde i Hellufmagle By, 1 Gaard i Gielsted, alle i Hellufmagle Sogn, og 1 Gaard i Fensmark By og Sogn, alle i Tybjerg Herred i Ringsted Klosters Len i Sjælland. [Med Artikl. 1—5]. K. F.

¹ K. har ved en Fejlskrift: Frindløse.

4. Okt. (Kbhvn.). Pantebrev til Tage Thott Andersen til Egede¹ for 1018^{1/2} enkende Rdlr. in specie 1 Ort paa Vallebierre Gaard, 6 Gaarde i Hesnunde og Trolholt, alle i Hesnunde Setting i Luggude Herred i Helsingborg Len. [Med Artkl. 1—5]. K. F.

U. D.² Pantebrev til Tage Thott [Andersen] til Egede for 164^{1/2} enkende Rdlr. in specie paa Kieldergaarden i Hesnunde By og Sogn i Helsingborg Len. [Med Artkl. 1—3 og 5]. K. F.

5. Okt. (Kbhvn.). Pantebrev til Tagge Thott [Ottesen] til Eriksholm for 1000 enkende Rdlr. in specie paa 10 Gaarde i Eskeløf³ i Sallerup Sogn og 3 Gaarde i Asmentorp⁴, alle i Haragers Herred i Malmøhus Len⁵. K. F.

17. Okt. (—). Pantebrev til Knud Gyldenstjerne til Temb for 1000 enkende Rdlr. in specie paa 1 Gaard i Vandbiere og 1 Gaard i Østerlyngbye, begge i Villands Herred i Malmøhus Len, 1 Gaard i Nesum By, 2 Gaarde i Vestenaæ og 1 Gaard i Klaxstrup, alle i Nesum Sogn, 3 Gaarde i Grødbye i Ifvetofte Sogn, alle i Villands Herred i Christianstads Len i Skaane. [Med Artkl. 1—5]. K. F.

24. Okt. (—). Pantebrev til Jurgen Vind til Gundestrup for 212^{1/2} enkende Rdlr. in specie paa 3 Gaarde i Biernekulle By og Sogn i Herrisvad Klosters Len i Skaane. [Med Artkl. 1—5]. K. F.

29. Okt. (—). Pantebrev til Otte Skeel til Hamelmoes paa 1700 Lod Sølv og 142^{1/2} enkende Rdlr. in specie, som han har leveret Gunde Lange til Brøninge, Lensmand paa Koldinghus, og 156^{1/2} Lod Sølv, i Penge udgørende 1083 enkende Rdlr. in specie 1 Ort 6 Sk. 1 Alb., paa 1 Gaard i Store Markie og 8 Gaarde i Lille Markie i Skyts Herred i Malmøhus Len i Skaane. [Med Artkl. 1—5]. K. F.

30. Okt. (—). Pantebrev til Frandts Rantzau til Rant-

¹ F. har: Duege.

² Hverken K. eller F. har nogen Datering, Brevet er i F. indført forrest blandt Brevene af 1627.

³ Den vedlagte Jordebog har rigtigt: Esløf.

⁴ I K. ser det ud, som om Asmentorp skulde ligge i Harjagers Herred. Formodentlig er ment Asmundtorp i Rønnebjerg H.

⁵ Teksten bryder af her.

zausholm for 2002 $\frac{1}{2}$ enkende Rdlr. in specie 6 Sk. paa 16 Gaarde i Klørup, 6 Gaarde i Uglerup og Landgilde af Asbier-
rig, alle i Skyts Herred i Skaane. [Med Artiki. 1—5]. K. F.

6. Nov. (Slagelse). Pantebrev til Jacob Ulfeldt til Urup for 1000 enkende Rdlr. in specie paa 5 Gaarde i Høybye¹, der-
iblandt Langkil², i Lunde Sogn i Sunds Herred i Nyborg Len i
Fyen. [Med Artiki. 1—5]. K. F.

U. D. o. St.³ Pantebrev til Hr. Albert Skeel til Fusingøe for 1000 enkende Rdlr. paa 3 Gaarde i Starbye By og Sogn og
3 Gaarde i Høye Sogn, alle i Sønder⁴ Herred i Helsingborg Len
i Skaane. [Med Artiki. 1—3 og 5]. K. F.

1628. 11. Jan. (Kbhvn.). Pantebrev til Fru Anne Skov-
gaard, Holger Ulfstand til Hekkebergs Enke, for 655 $\frac{1}{2}$ Rdlr.
in specie 1 Ort 22 Sk. dansk paa 10 Gaarde i Liungbye i
Malmøhus Len i Skaane. [Med Artiki. 1—3 og 5]. K. F.

26. Jan. (—). Pantebrev til Hr. Jørgen Skeel til Suoe-
strup for 2000 Lod Sølv, som han har leveret til Gunde Lange
til Breninge, Lensmand paa Koldinghus, og 232 Lod hvidt Ru-
sølv, i Penge udgørende ialt 1116 enkende Rdlr. in specie, paa
6 Gaarde i Hvinderup, hvøraf 1 kaldes Joenstrup, 1 Kongs-
bøgid, 1 Fladhold og 1 Kier, alle i Høgs Herred i Halland, og
Holdts Holdt i Helsingborg Len. [Med Artiki. 1—5]. K. F.

8. Febr. (—). Pantebrev til Jurgen Urne til Alsløf for
1000 Lod Sølv, i Penge udgørende 500 Rdlr. in specie, paa 1
Gaard i Taagerup By i Aldsløf Sogn og 2 Gaarde i Jørsløf By
i Karris Sogn i Sjælland. [Med Artiki. 1—5]. K. F.

19. Febr. (—). Pantebrev til Eyler Urne til Gunderslef-
holmb for 2852 Lod $\frac{1}{4}$ Kvintin Sølv, i Penge udgørende 1426
Rdlr. in specie 3 Sk., paa 2 Gaarde i Holløs i Flakkebjerg Her-
red i Solte Len og 1 Gaard i Snesløf i Antvorskov Len i Sjæl-
land. [Med Artiki. 1—5]. K. F.

22. April (—). Pantebrev til Hr. Christian Friis til
Kraggerup, Kansler, for 6039 $\frac{1}{2}$ Rdlr. in specie 5 Sk. 3 Pen-
dinge⁵ paa 7 Gaarde i Vester Vramb By, 1 Gaard i Tulsagger,

¹ Den vedføjede Jordebog har rigtigt: Høye By. ² Langkildegard.
³ K. er udateret, F. har Aaret 1627, men ingen Datum. ⁴ Sønder
Aasbo H. ⁵ F. har ved en Fejlskrift: 6032 $\frac{1}{2}$ Rdlr. 5 Sk. 3 Pdg.

3 Gaarde i Skiettelunge¹ og 4 Gaarde i Tollerup, alle i Vester Vramb Sogn, 1 Gaard i Ege, 3 Gaarde i Brendsted og 1 Gaard i Abuldbierg, alle i Hufverød Sogn, 1 Gaard i Linderød By, 1 Gaard i Bierre, 1 Gaard i Torristrup, 1 Gaard i Parup, 3 Gaarde i Aagerup, 1 Gaard i Bøserup, 1 Gaard i Taggerup og 1 Gaard i Boerup, alle i Linderød Sogn, 1 Gaard i Torup, 1 Gaard i Biernolt, 2 Gaarde og Lindemølle i Lierum og 1 Gaard i Totterup, alle i Espult Sogn, 3 Gaarde i Trenne By, 1 Gaard i Salskov og 2 Gaarde i Vennested, alle i Trenne Sogn, 2 Gaarde i Knudstrup, 1 Gaard i Sletolt og 1 Gaard i Harrestrup, alle i Diurødt Sogn, alle i Skaane. [Med Art. 1—3 og 5]. K. F.

20. Juni (Kbhvn.). Pantebrev til Aleksander Rabe von Pappenheim for 3180 enkende Rdlr. in specie paa 2 Gaarde og 2 Gadehuse i Orreby i Høfve Sogn, 4 Gaarde og 2 Gadehuse i Bierre By og Sogn, 1 Gaard i Lundby, 1 Gaard i Lundstorp, begge i Tiereby Sogn, 1 Gaard i Høfve By og Sogn, 1 Gaard i Egitsløfille i Egitsløf Sogn, alle i Flakkebjerg Herred i Antvorskov og Korsør Len i Sjælland. [Med Art. 1—3 og 5]. K. F. (med Datum: 10. Juni).

24. Juni (—). Pantebrev til Christoffer Ulfeldt til Svenstrup for 1513 enkende Rdlr. in specie paa 3 Gaarde i Karup By, 4 Gaarde og 4 Fæster i Hyllie, 3 Gaarde i Kouxholt, 1 Gaard i Bunderup, alle i Blenterup Sogn i Torne Herred, og 6 Gaarde i Sallerup i Haraggers Herred, alle i Skaane. [Med Art. 1—3 og 5]. K. F.

31. Aug. (—). Pantebrev til Aksel Rosenkrantz til Glimminge for 3920 enkende Rdlr. in specie paa 13 Gaarde i Efverød, 2 Gaarde i Faarup, alle i Herrested Herred, 7 Gaarde i Løderup, 4 Gaarde i Blestrup, 3² Gaarde i Hofby Sogn og By og 3 Gaarde af Stiftets Gods, 5 Gaarde i Kverenby og 1 Gaard af Stiftets Gods, 4 Gaarde i Hamredshøye By og Sogn, 1 Gaard i Østerglimminge i Bulshøye Sogn og 1 Gaard i Valby By og Sogn, alle i Ingelstad Herred i Malmøhus Len i Skaane. Kongen forbeholder sig Gammelskatten eller Herredsskatten. [Med Art. 1—3 og 5]. K. F.

¹ K. har ved en Fejlskrift: Skiettehiunge. ² Teksten har: 3, men opregner, ligesom den vedlagte Jordebog, 4 Navne.

1629. 28. Febr. (Kbhvn.). Pantebrev til Fru Dorteke von Brockdorff, Gert Rantzau til Breidenborgs Enke, for 14,200 Rdlr. in specie paa følgende til Hørsholm Gaard i Kronborg Len i Sjælland liggende Gods: 13 Gaarde i Karleby By, 6 Gaarde i Niberød, 2 Gaarde i Fretofte, 6 Gaarde i Auderød, 6 Gaarde i Heslerød, 4 Gaarde i Ullerød, 6 Gaarde i Gunderød, 1 Gaard i Hiellerød¹, 3 Gaarde i Nifve, 1 Gaard i Starshey, 13 Gaarde i Veggenbrød, 10 Gaarde i Brønsholm, 1 Gaard i Hafve², 3 Gaarde i Kirkild og 1 Enghave, som tilforn laa ved Dampe Mølle i Frederiksborg Len, endvidere Nifve Mølle, Pasbjerg Mølle, Dunds³ Mølle, 1 øde Gaard i Gunderød, alle i Karleby Sogn; fremdeles Afgift af Fisk af 9 Mænd i Øfvis Nifve i Nibaa⁴; endvidere 9 Gaarde i Blousterød By, 5 Gaarde og 1 øde Hus i Liudtserød og 1 Gaard i Aggild, alle i Blousterød Sogn. Bønderne skal drive Avlingen til Hørsholm Gaard som hidtil. [Med Artickl. 2 og 3]. K.

¹ Jellerødgaard. ² Havegaard. ³ Donse. ⁴ Den vedlagte
Jordebog har: Nibaa, som kaldes Ofvis Nifve.

Rettelser og Trykfejl.

- S. 9, Noten: Klingenberg i Odense, læs: Klingeberggaard i Faaborg.
- S. 49, L. 10: Kaas, læs: Høg.
- S. 60, L. 12: [Børn], læs: [Børnebørn]. Stedet er forskrevet i J. T.
- S. 132, Note 3: Lyngsholm, læs: Lengsholm, Horns H.
- S. 142, L. 2 f. n.: Ørum maa vistnok være en Fejlskrift for Ødum i Galten Herred, hvor Niels Nielsen Fogh var Sognepræst, og hvor der var en kongelig Ejendom: Haraldsmark, men Galten Herred hørte til Dronningborg Len, hvor Frants Rantzau var Lensmand. Der maa formentlig foreligge en Ekspeditionsfejl.
- S. 161, L. 4: Efter Erik Bilde indsættes: Langeland), Torben Gabrielsen. (Glemte i Sj. T.).
- S. 164, Note 1: 1628, læs: 1626.
- S. 202, Note 2: Borrynge, læs: Børringe.
- S. 205, L. 20: Corfits Ulfeldt, læs: Corfits Rud.
- S. 209, L. 4 f. n.: Sj. T. har ved en Fejlskrift: Holck i Stedet for: Kolb; ligeledes S. 225 L. 9 f. n. og S. 228 L. 15.
- S. 260, L. 4 tilføjes: Orig. (m. Dat.: 30. Dec.) i Varberg Lens Ark.
- S. 306, L. 13: 21. Jan., læs: 27. Jan.
- S. 328, L. 13: Christiansand, læs: Christianstad.
- S. 355, L. 11 f. n.: Thomis Friis: K. har maaske: Thønne, der sikkert er ment her.
- S. 360, L. 2 f. n.: samme, læs: Statholderen.
- S. 388, L. 7: Niels Friis Ifversen: Fejlskrift i Sj. T. for: Niels Friis Jørgensen. K. har: Niels Friis J.
- S. 417, L. 4: paa Lolland læs: i Halland.
- S. 439, L. 8: Henning, læs: Honning.
- S. 462, L. 11 f. n.: Pommerinde, Fejlskrift i J. T. for: Penneminde.
- S. 466, L. 12 f. n.: Sj. T. har ved en Fejlskrift: Lange, i Stedet for: Lunge.
- S. 507, L. 17: Jens Høg, læs: Jost Høg.
- S. 540, L. 2 f. n.: Vester Morsted, Skødet af 17. Dec. 1628 har: Vester Viersted = Vester Verrested.

- S. 614, Note 2: 1628, læs: 1629.
S. 687, Note 1: 1628, læs: 1621.
S. 706, L. 1 f. n.: Mogens Skeel, læs: Jørgen Skeel.
S. 716, Note 2: 1628, læs: 1629.
S. 773, L. 10 f. n.: Gudme H., læs: Sunds H.
S. 796, L. 4 f. n.: Sj. T. har Tage Thott Eriksen i Stedet for Tage Thott Ottesen, formentlig en Fejlæsning for: Eriks-
holm.
S. 813, L. 5 f. n.: Hans Lindenov, Fejlskrift i J. T. for: Lavrids Lin-
denov.
S. 816, L. 11: Sety, Fejlskrift i Sk. T. for: Seby.
-

Navneregister.¹⁾

H. ∴: Herred, S. ∴: Sogn. Dat. ∴: at Stedet forekommer som Dateringssted for Kongebreve paa de anførte Steder. — Parenthes om Tallet betyder, at vedkommende Person eller Sted omtales paa Siden, uden at selve Navnet nævnes.

Aabenraa 568, 707.
Aaby, Skaane(?), 84.
—, N. Asbo H., 816.
—, Gyngø H., 388, 747.
—, Vemmenhøg H., 499.
—, S., Vemmenhøg H., 499, 541.
Aaderup, Tybjerg H., 750.
Aage Nielsen i Bugstrup 587.
Aagerup, Gørs H., 858.
—, Merløse H., 582.
—, Sømme H., 654.
— (Aurup) Mølle, Arts H., 532.
Aarhus 55, 130, 341.
Aakær Slot og Len 5, 134, 471, 813.
Aalborg, Hans, Mag., 842; jvfr.
Anne Jensdatter. — Niels Mikkel-
sen, Mag., Holmens Præst, 311. —
Peder, Kaptajn († 1624), 4. —
Villads Andersen, Præst i Slange-
rup, 799.
Aalborg 42, 126, 132, 164, 806; næv-
nes 63, 71, 132, 152, 193, 199,
625. — Borgemester se Lavrids
Hansen. — Borgere 269, 292, 300 f.,
625, 664, 701, 766. — Fjord 704.
— Hospital 18.

Aalborg (Vendelbo) Stift 137, 175,
733 f., 742 f., 751, 755, 776, 779. —
Biskop se Kristen Hansen.
Aalborghus Slot og Len 14 ff., 18,
127, 734, 739, 768, 807, 836; næv-
nes 17, 39, 42, 766, 838.
Aalholm Slot og Len 193, 297 f., 318,
327, 343, 358, 429, 486, 508, 574,
579, 581, 622, 655, 659, 776; nævnes
191, 364, 453. — Ridefoged se
Peder Bondesen.
Aalsrode, Sønder H. Dyrs, 21, 51.
Aalum, Sønderlyng H., 796.
Aaraslev se Ørslev.
Aarby, Arts H., 852.
Aardalen, Stavanger Len, 60.
Aarhus 42, 77, 126, 131; nævnes
69, 131, 193, 199, 215, 217. — Bor-
gere 539. — Bispegaard 754, 826.
— Adelgade 53. — Kannikegade
826. — Hospital 28, 134, 136, 478,
745. — Hospitalsforstander se Jens
Kristensen. — Domkirke 20, 745,
757, 761, 826 f., 830 f. — Domkapi-
tel 2, 25, 29, 74 f., 112, 134, 136,
796; nævnes 20, 48, 52 f., 149, 163,

¹⁾ Ved Personer eller Steder, som forekommer tit, anføres først de Steder, der er af særlig Betydning, derefter de Steder, hvor paagældende Person eller Sted kun nævnes. — Kun hvor man ved Personer med samme Navn har ment at have fuld Sikkerhed for deres Identitet, er de ført sammen i Registret. — Ved de mindre kendte Herregaardes Navne er anført alle de Steder, hvor de forekommer; derimod er der som Regel ikke henvist til de Steder, hvor en Person skrives til en almindelig kendt Gaard, til hvilken han plejer at skrives.

- 754, 802, 814, 826 f. — Mølle 23. — Præstegaard 20. — St. Olai Sogn 52 f.
- Aarhus Stift 4 f., 24, 137, 175, 392, 734, 742 f., (755), 776 f., 779, 826. — Biskop se Morten Madsen.
- Aarhusgaard og Len 478, 734, 807; nævnes 42, 61, 74, 89.
- Aarre, Skads H., 47.
- Aars, Vor H., 30.
- Aaryd, Bregne H., 691.
- Aarøund Færgested 831.
- Aas, Søvind S., Vor H., 109.
- Aastrup Gaard og Len 16, 39, 734, 768.
- Abel Hansdatter i Nakskov 627.
- Abildbjærg, Gærs H., 858.
- Abildgaard, Jfr. Dorte 163, 759 f. — Mandrup til Skodborg 575.
- Abraham Johansen (Tønsberg), Baadsmand, 20.
- Abrahamstrup Gaard og Len 12 f., 172, 222 f., 287, 340, 413, 445, 484, 537, 574, 620, 622, 638, 645, 675.
- Adalbol, Gaard p. Island, 405.
- Adams, Villum, Falkefænger, 425.
- Adrian Eriksen, Skibsbygger i Malmø, 588. — Thomsen fra Hoorn, Skipper, 41.
- Agedrup, Bjærg H., Fyen, 669.
- Agerup, Peder, Skipper af Samsø, 191.
- Aggershus Slot og Len 88, 717.
- Agiltegaard, Blovstrød S., Lynge-Kronborg H., 859.
- Agnso, Skippinge H., 492.
- Ahlefeldt, Jfr. Anne Asmusdatter, 67, 115 f., 417 f., 657 f. — Asmus († 1617) 67, 115 f., 417 f. — Bendix 563. — Didrik, Kommissær paa Samsø og Læsø, 220, 225, 258, 507, 519, 543, 630 f., 641, 643, 676, 701, 707, 758 f. — Godske 726. — Hans, Løjtnant, 276. — Jfr. Helvig 27, 70. — Henrik, Kaptejn, Ritmester, 245, 250, 338, 353, 364, 367, 465, 774. — Jfr. Ide 70. — Jørgen, Oberst, Lensmand p. Haderslevhus, 276, 313, 322, 361, 451, 501, 604, 675, 677, 822, 831; jvfr. Margrete Blome. — Jørgen, Kornet, 276. — Kaj, Lensmand p. Flensborghus, 7, 276, 343 f., 451, 460, 501, 721, 757, 833. — Klaus 726. — Jfr. Margrete Asmusdatter 67, 115, 417 f., 657 f. — Mette, se von der Wisch. — Vibeke Asmusdatter, Hans Kaas's, 67, (115), 657 f.
- Aix, Jakob von, Mester for Kobbermøllen i Helsingborg Len, 53, 291, 674.
- Akeleje, Ejler Gabrielsen, Kaptejn, 5, 265, 623. — Enevold Frederik 22. — Jakob Gabrielsen 282, 417, 483, 797. — Knud Gabrielsen, Landsdommer i Halland, 14, 22, 215, 318, 331 ff., 361, 417, 483, 530, 657; nævnes 127, 138, 161, 177, 256, 277, 282, 290, 328, 610, (674). — Korfits Gabrielsen 177, 720. — Kristen Knudsen 31 f., 36, 383 f., 780. — Magdalene Gabrielsdatter, Frederik Paslicks, 177, 282, (483), 750, 804. — Sivert Gabrielsen, Skibskaptejn, 435, 476, 483, 590. — Torben Gabrielsen, Landsdommer i Fyen, 32, 36, 154, (214), 294, 383, 752; nævnes 68, 127, 138, (161, 163), 177, 215, 256, 282, 547, 571, 727, 780.
- Aksel Kristensen, Raadmand i Randers, 747. — Olufsen, Mag., Kannek i Lund, 849.
- Al Peitersen fra Sluys, Skipper, 41.
- Albo Herred 203, 341.
- Albrecht, Henrik, Sergeant, 206.
- Albrekt (Albrecht, Albret, Albert), Kræmmer i Slagelse 449. — Væver i Nykøbing S. 674 f. — Baltersen se Berns. — Jonsen [Kronborg Len] 135. — Jørgensen af Roskilde, Studerende, 597.

- Albuen se Nakskov.
 Algustrup, Høgs H., 257, 299.
 Alhorts (Alberts?) se Steffen.
 Aliphant, Jørgen, se Georg Olifant.
 Allerum, Luggude H., 641.
 Allerup, Rønneberg H., 423.
 Allesø, Lunde H., 236.
 Alrø 541 f.
 Als 207, 336, 726.
 — S., Hindsted H., 18.
 Alslev, Høst H., 857.
 Altenland ved Elben 402.
 Amager 7, 38, 431, 443, 654.
 Ambrosius Skrædder, Fange p. Bremerholm, 305.
 Amsterdam 41, 50, 286, 395, 457. — Dansk Faktor se Povl de Willum.
 Anders, Smed p. Bremerholm, se Bintsvinger. — Hatfilter fra Haderslev 239. — Speger i Han Herred 74. — Vintapper i Helsingør 159. — Jakobsen, Sognepræst i Brøndbyøster, 49, 82. — Jensen i Han Herred 74. — Jensen i København 302. — Jensen i Snedkerup 92. — Jørgensen, fhv. Præst i Ramløse, 272. — Klavsen, Løjtnant, 353. — Nielsen i Han Herred 74. — Nielsen af Kolding 479. — Olsen (Olufsen), Tolder i København, Bygningsskriver ved St. Anne Bro, 93. — Olufsen i Flensborg 7. — Olufsen, Præst i Lyngby (Lumby?), 616. — Pedersen af Birkerød, Kullen, 534, 563. — Pedersen, Kongens Vognsvend, 36. — Simonsen, Bøsseskytte, 132.
 Anderum, Jerrestad H., 408.
 Andrarum, Albo H., 589, 662, 829.
 Angel 735.
 Anholt 258.
 Anna Maria, Hertuginde af Meklenborg, 391.
 Anne Madsdatter, Jfr. (af Adel), i Skaane 143.
 Anne (Anna, Ane) Jørgen von Fel-
 lens 317. — Hans Holst's i København 606; jvfr. Anne Hansdatter, Mads Ravns. — Daniel Krälls i Malmø 676, 687. — Hr. Ture Mikselsens i Jydstrup 689, 746. — Hansdatter, Mads Ravns, i Køge, 512, (537, 546, 606 f., 625, 708), 710. — Jensdatter, Hans Aalborgs, 181. — Kocks fra Haderslev 239. — Peters i Stege 80.
 Anneke, Fange i København, 624. — Ivers fra Haderslev 239. — Kortsdatter, Morits Printz's, 393 f. — Mikkelsdatter i Helsingør 617; jvfr. Johan Folkersen.
 Antoni Lorentsen fra Haderslev 239.
 Antonius Hansen, Mag., fhv. Provst og Sognepræst i Visby, 23.
 Antvorskov Slot og Len 82, 118, 221 ff., 235, 261, 272 f., 288, 328, 341, 464, 486, 500, 508, 524 f., 532, 546, 565, 598, 611 f., 622, 628, 633, 638, 682 f., 690, 693, 713, 745, 770, 791, 810; nævnes 26, 42, 60, 78, 148—151, 172, 242, 249, 407, 412, 453, 491, 496, 527, 574, 585, 652, 689, 770. — Kongens Berider 496. — D a t. 221, 245—259.
 Anuel Madses fra Haderslev 239.
 Araslev, Farlev S., Ø. Gyng H., 299.
 Arenfeldt, Aksel, Rentemester, Lensmand over Giske Len, Generalkrigskommissarius i den neder-sachsiske Kreds, 35 f., 49, 183, 243 f., 293, 324, 334, 345, 347 ff., 458 f., 466, 475 f., 498, 524, 527 f., 573, 611, 617, 644, 652, 789, 821; nævnes 6 f., 168, 465, 525, 569, 576, 588, 737, 761, 768, 772. — Jfr. Ide 797, 814. — Jørgen 15, 36 f., 79, 153, 155, 355, 466, 498, 507, 509, 797 f. — Jfr. Karen 36 f., 798. — Niels 153.
 Arent Hermansen, Kaptejn, 353. — Pietersen af Rostock 604.

- Arild Pedersen, Birkefoged til Kregome Birketing, 73.
- Arislev, Ferslev S., Gyngø H., 21.
- Arkangel 111.
- Arnborg, Hammerum H., 11, 736.
- Arngrim Jonsen, Koadjutor for Bispen over Nordisland, 405.
- Arnisæus, Henning, Dr., kgl. Livmedikus, 757, 819.
- Arnsborg Slot og Len (p. Øsel) 156 f., 403, 823.
- Arnøje, Stevns H., 632.
- Arresø 13.
- Arvid Simonsen, Drabsmand, 481.
- Asbjærg, Skyts H., 857.
- Asbo Herred, Nørre-, 341, 657, 816.
— Sønder-, 341, 587, 639, 669.
- Aschersleben, Anders 52, 718. — Jfr. Birgitte 470. — Jørgen († 1625), 8, 27, 52, 356, 469, 718; jvfr. Maren Brockenhuus. — Jfr. Margrete 470. — Morits 52, 154, 718; nævnes 383, 418, 571.
- Asmild Kloster og Len 734, 759.
- Asmundtorp, Rønnebjerg H., 856.
- Asmus (Asmund) Bentsen fra Lybæk, Borger i Randers, 766, 771.
- Assendrup, Tybjærg H., 265.
- Assens 31, 63, 127, 184, 196, 211, 225, 236, 239, 267, 413, 426, 455, 461, 471, 518, 548, 575, 597 f., 629; nævnes 82, 194, 200, 205, 207, 217, 245, 300, 334, 740, 772, 841. — Tolder se Bonde Jakobsen. — Borgere 32, 68, 124, 163, 191, 241 f., 797.
- Atterup, Ods H., 613.
- Attrup, Ø. Han H., 107, 809.
- Augusta, Hertuginde af Slesvig og Holsten, Christian IV's Søster, 158, 399, 721, 730 f.
- Aurup Mølle se Aagerup.
- Avderød, Lyngø-Kronborg H., 859.
- B**aa Herred. — Herredsfoged se Niels Andersen.
- Baahus Slot og Len 87 f., 262, 486, 543, 574, 713.
- Baarup, Voldborg H., 583, 760.
- Baastad, Bjærgø H., Skaane, 290, 713.
- Back, Jørgen, Sadelmager i Helsingør, 288.
- Backe, Johan, se Becker.
- Backer, Gert, fra Kampen, Skipper, 41.
- Baden. Markgreve se Georg Frederik, Kristoffer.
- Baden, Anne Hansdatter, Eustachius von Thümens, 416.
- Bael, Kristoffer, se Boel.
- Bager (Bagger), Karen Nielsdatter, Johan Borkersens, i Odense, 3, 384 f. — Oluf, Ejer af Kobbermøllen i Helsingborg Len, 674. — Oluf, Mag., se Margrete Klausdatter.
- Baggesvogn, Vennebjerg H., 79.
- Baistrup, Klaus, fra Flensborg 533.
- Bakke Kloster og Len 45.
- Balfour, David, Kongens Skibsbygmester, 313, 319, 493, 524 f., 568, 595, 643, 645.
- Balle, Ø., Sønder H. Dyrs, 315.
- Ballerup, Smørum H., 49 f.
- Bamble Fogderi, Norge, 63, 455.
- Bandich, Frederik, Løjtnant, 832.
- Bang, Hans, Borgemester i Bogense, 300, 519, 780. — Jens, i Assens 31. — Maren Jensdatter, i Assens 242.
- Banner, Dorte, Kristoffer Krafses, 9, 22, 197, 283, 466. — Otte Andersen († 1625) 9, 22; jvfr. Jytte Nielsdatter Bild. — Pernille, Eske Krafses, 265, 283, 650, 810.
- Barbara, Morten Jensen Rosenvinges, 305. — Villum Lukassens i Odense 1, 3, 28, 33, 385. — Mikeldatter se Møller.
- Barbariet 133.
- Barclay, Henry, Løjtnant, 248.
- Bardestrand Syssel p. Island 425.

- Bare Herred 202, 341.
— S., Bare H., 302.
- Barkager, Bjarke H., Skaane, 626, 666.
- Barnekov, Hans, til Vitskøl 694, 762, 797. — Johan, kgl. Vicestaldmester, 90, 544. — Jfr. Mette 694. — Ove 810. — Sofie, Ejler Gyldestjernes, 260.
- Barnewitz, Joakim von († 1626), se Øllegaard Pentz.
- Barpke, Frederik, af Ystad 581, 657.
- Barsebæk, Harjager H., 321, 668, 747.
— Leje, Harjager H., 668, 747.
- Barsø, Ris Herred, 568.
- Barth, Pommern, 462.
- Bartholin, Kaspar, Dr., Professor theol., 144 f., 567.
- Bartholomæus Haagensen, Proviantskriver, 482, 536, 599, 822.
- Bartofte, Lollands Sønder H., 209, 581, 635.
- Bas, N., Borgemester i Amsterdam, 50.
- Basnæs, V. Flakkebjærg H., 524 f.
- Basse, Anne Hansdatter, Gunde Langes, 302, 440, 466. — Hans 132, 740. — Kristoffer 13, 115, 154, 266, 327, 556, 651. — Peder, Lensmand p. Stegehus, 1629 midlertidigt p. Vordingborg, derefter p. Tranevær Slot, 153, 441, 588 f., 737, 761, 768, 847, 855; nævnes 54, 56 f., 71, 80, 127, 150, 172, 191, 213, 219, 261, 268, 288, 328, 344, 357, 376, 407, 420 f., 453, 464, 486, 495, 506, 508, 531, 543, 560, 568, 574, 595, 615 f., 622, 633, 640, 655 f., 659, 676, 681, 683, 693, 713, 750, 812, 852 f.
- Bastian Thoresen af Skaane, fhv. Sergent, 755 f.
- Baudissin, Johan Melkior 266. — Wulf Heinrich, Oberst, 220 f., 264, 266.
- Baum (Boem), Povl, Ritmester, 506 f.
- Bay, Lavrids, p. Amager 654.
- Bebber, Jørgen (i Hillerød) 769.
- Beck, Jfr. Anna Jakobsdatter 156 ff., 474. — Jakob († 1622) 156 ff., 474, 522 f.; jvfr. Helle Marsvin. — Joakim Jakobsen 156 ff., 474 f., 774; jvfr. Else Grubbe. — Sivert, Rentemester († 1623), 47, 246, 250, 305, 314, 316 f., 325, 442, 528, 613; jvfr. Lisbet Bilde Stensdatter. — Sten Sivertsen, Hofsinde, Rentemester, 379, 530, 568, 613, 774; nævnes 612, 665, 668, 688, 703, 780.
- Becker, Johan, i Hamborg 70, 169 f.
- Beckvold, Tønne, se v. Buchwald.
- Bede, Volf 571.
- Beder S., Ning H., 18.
- Bedinge, St., Vemmenhøg H., 499, 541.
- Bedsted, Hassing H., 30, 109.
- Beel, Kristoffer, se Boel.
- Behm (Behem), Konrad, Major, Oberst for et Regiment tyske Knægte, 79, 90.
- Behr, pommersk Slægt, 821.
- Bejstrup, Ø. Han H., 107, 809.
- Bekenes Gaard, Vitved S., Hjelmslev H., 813.
- Beldringe Gaard, Baarse H., 147, 272, 477, 490.
- Bellin, Kaptejn, 495, 530, 629.
- Belov, Johan, Løjtnant, Major, 727. — Jørgen († 1628) 11, 758, 760; jvfr. Kristense Fasti. — Klavs († 1620) se Karen Lange. — Sofie, Kristen Thotts, 61, 154, 758.
- Belteberg, Luggude H., 839.
- Bennested, Ingelstad H., 89, 762.
- Bent Olsen i Værmerstrup 542.
- Bergastadir, Gaard p. Island, 405.
- Berge, Fromholdt, fhv. Hovedsmand paa Arnsborg, 403.
- Bergen 696, 758; nævnes 57, 65, 127,

- 262, 388 f., 414, 436, 636, 642, 749.
 — Tolder se Rasmus Lavridsen.
 — Domkapitel 112.
- Bergens Stift 207, 254, 777. — Biskop se Dr. Niels Paaske.
- Bergenhus Slot og Len 583.
- Bergkhover (Berghauer), Hans, Oberstløjtnant, 216, 235.
- Bern, Jokum, Plattenslager i København, 681.
- Berner, Henrik, Borger i København, 654.
- Bernhard, Hertug af Sachsen-Weimar, 7, 211, 216.
- Berns, Albert Baltersen, Borger i København, 111, 318, 320, 334, 340, 427.
- Bernt Johansen i Bergen 389. — Karstensen, Tilsynsmand med Kongens Jagtduge, 416. — Pedersen se von Deden.
- Bertel Hansen, Hospitalsforstander i Roskilde, 22, 64, 85, 88, 508. — Iversen af Vamdrupgaard 802. — Jensen, Skipper af Assens, 191. — Jensen, Præst i Tranebjerg, Samsø, 690. — Jespersen, Præst i Fol, 754.
- Bertelstrup, Albo H., 589, 662, 829.
- Bes Mølle, Ø. Han H., 107, 809.
- Besser, Samsø, 303, 852.
- Beyer (Bejer, Beir, Bier), Joakim, Taarnblæser paa Kronborg Slot, 275. — Jørgen, Toldskriver i Helsingør, 34 f. — Jørgen, Borgemester i Tønder, 111. — Jørgen (paa Gallejen Vildsvinet) 390. — Rikard, i Sorø Skole, 111. — Kristoffer, Bartskeer, 605.
- Biernolt, Gærs H., 858.
- Biersted se Bjærgsted.
- Bigum, Nørlyng H., 11.
- Bild, Jytte Nielsdatter, Otte Banners, 9, 22. — Vibeke, Erik Rantzaus, 17.
- Bilde, Anders Eriksen til Damsbo, Ritmester, 183, 205, 208, 274, 283, 314, 357, 406, 466, 503, 658, 716; jvfr. Sofie Rosenkrantz. — Anders Stensen, Lensmand p. Helsingborg, 1629 p. Herrisvad Kloster, 37, 50, 137, 144 ff., 154, 158, 255, 322 f., 326, 330 f., 368, 392, 403, 442, 463, 466, 497, 539, 570, 602 f., 618, 637, 662, 670, 672 f., 789; nævnes 33, 43, 46, 53, 58 f., 64, 70, 72, 75, 78, 83 f., 86, 88, 127 ff., 143, 147, 159, 161 ff., 172, 180 f., 184, 186—189, 192, 242, 244, 246, 251, 253, 258, 261, 288 f., 301, 308, 328, 357, 367, 393, 406, 408, 410, 419, 423, 431, 441, 444, 452, 460, 464, 467, 470, 472, 479 f., 486, 515, 534, 542, 558, 563 f., 569, 574, 585, 587, 589, 596, 598, 609, 612 f., 626, 634, 639, 647 f., 653, 655, 659, 665 f., 669, 684, 705, 752, 756, 762, 801, 816, 822. — Anne Jensdatter, Ejler Brockenhuus's, 266 f., 792. — Ejler Markvardsen, Kornet, 208. — Jfr. Elisabeth (Elsebe, Else) Jensdatter 800, 839. — Erik Mogensen til Møllegaard, Landsdommer p. Lange-land, 154(?), 163 f., 283 f., 700 f.; nævnes 68, 127, 138, 161, 215, 256, 327, (674), 705, 736 f. — Erik Stensen til Kærsgaard 520. — Hartvig 69, 115; nævnes 67, 86, 418, 658, 740, 748. — Henrik, Lensmand i Stavanger Len, 63, 127, 455. — Jfr. Hilleborg Eriksdatter († 1627) 68. — Jfr. Hilleborg Ovesdatter 826. — Holger, Landsdommer i Lolland og Falster, 4, 17, 31, 449, 470; nævnes 120, 127, 138, 161, 215, 256, (674, 844). — Jens Eriksen († 1617) 183, 274, 800. — Jfr. Karen Ovesdatter 826. — Klavs 117, 185, 575, 599 f., 693, 797, 822.

- Lave Eriksen, Kancellisekretær, 5, 21, 568, 667, 734. — Jfr. Lisbet Jensdatter 497. — Lisbet Stensdatter, Sivert Becks, 246, 317, 528 f., 613, 693, 797. — Jfr. Margrete Eriksdatter 3, 68. — Markvart, Lensmand p. Rugaard, 153, 189, 193, 196, 205, 208, 214, 307, 318, 387, 428, 792; nævnes 3, 24, 28 f., 33, 46, 50, 60, 76, 81, 90, 216 f., 220, 225 f., 231, 243, 327, 423, 446, 469 f., 486, 571, 717 f., 727, 756, 789. — Mette Stensdatter, Enke efter Laurids Straale og Niels Skinkel, 46, 52, 153. — Ove Jensen († 1626) 800, 839. — Peder Ovesen 51, 68, 826. — Rønno 432, 632. — Sten Jensen († 1629) til Billesholm 584; se Rigborg Lindenov. — Sten Mogensen 8, 26, 249, 599 f., 648, 665 f., 668; nævnes 328. — Tønne 154; nævnes 51, 81, 164, 327, 418, 689. — Vincents Jensen 123, 432, 632, 800, 838.
- Bildt, Daniel, Kancelliskriver, Medlem af Priseretten i København, 282 f. — Jens Ottesen 69, 542.
- Billesholm, Luggude H., 618, 665.
- Billestrup, S. Asbo H., 648, 668.
- Billum, Kristen, Præst i Brøns, 726.
- Billum, V. Horne H., 47, 782.
- Biltofte, Skads H., 47.
- Bintsvinger, Anders, Smed p. Bremerholm, 624, 640, 767.
- Bircherod, Jens Hermansen, Præst i Birkerød, 536.
- Birgitte Gurises i Malmø 847. — Andersdatter, tjenende paa Billesholm, 618.
- Birkende, Bjærg H., Fyen, 553, 669.
- Birkerød (Pirkerodt), Adam 509. — Christian 509.
- Birkerød, Luggude H., 563.
- , Lyng-Kronborg H., 536.
- Birkesager (Bjørkesåkra) Sø, Vemmenhøg H., 474.
- Bisserup Ladeplads, V. Flakkebjærg H., 611.
- Bistrup, V. Han H.(?), 165.
- Bitter, Johan Baltersen 317.
- Bjelke, Erik 181, 661. — Jens, Norges Kansler, Lensmand p. Nunne Kloster og over Onsø Len, 63, 86, 455.
- Bjellerup, Torne H., 460, 479 f.
- Ladegaard, Støvring H., 738.
- Bjerseshøg Sogn, Oxie H., 138.
- Bjerlev, Gyng H., 388, 747.
- Bjerre, V. Flakkebjærg H., 858. — Øster, V. Flakkebjærg H., 855.
- , Gærs H., 858.
- Aas, Sibbarp S., Favraas H., 687.
- Bjerregrav, Sønderlyng H., 796.
- Bjufstrup, Luggude H., 587, 608 f.
- Bjærgager, Bjærg H., Skaane, 84.
- Bjærgby, Støvring H.(?), 114.
- , Munke-, Alsted H., 760.
- , Slots-, Slagelse H., 479.
- Bjærg Herred, Skaane, 341, 569 f., 639, 657, 816.
- Bjærgsted, Skippinge H., 852.
- Bjørnekulle, S. Asbo H., 856.
- Bjørnumlet, Vindblæs S., Slet H., 107.
- Blair, Jakob, Kaptejn, 436, 481.
- Blanckfort, Boldevin, Borger i København, 434, 476, 600.
- Blasius, M., se Blasius Møller.
- Blekede D a t. 85.
- Blekinge 33, 40, 58, 72, 97, 168, 175, 181, 190, 194, 202 f., 224, 243, 246, 253, 267, 269, 277 f., 281, 285, 289, 296, 303, 307 ff., 327 f., 333, 336 f., 341, 426 f., 476, 484, 517, 558, 563, 567, 634, 646 ff., 660, 670, 678, 683, 705, 775 f., 778, 838 ff. — Landsting 256. — Landsdommer se Hans Pedersen, Villum Thomsen.

- Blenterup, Torne H., 45 f., 299, 858.
 Blestrup, Ingelstad H., 858.
 Block, Peder 6.
 Blome, Henrik, Ritmester, 259, 276, 451. — Margrete, Jørgen Ahlefeldts, (276, 313), 322, 440, 466, 645.
 Blovstrød, Lyng-Kronborg H., 859.
 Blæsinge, Havrebjærg S., Løve H., 527.
 Bodil Niklausen i Boserup 395.
 Boel, Kristoffer, af Rügen, 595.
 Boem, Povl, se Baum.
 Boerød, Herrestad H., 322, 599, 763.
 Boesøe se Bursø.
 Bogense 127, 132, 267, 413, 831. — Borgemester se Hans Bang.
 Bohl, Styring († 1618) se Margrete Galt.
 Boitzenburg. — D a t. 87—90, 92, 106—112, 116, 128, 131, 133.
 Boje, Jens, Kaptejn, 805.
 Bokul, Bregne H., 822.
 Boldevig, Jens, Skibsløjtnant, 679.
 Bollerup, Ingelstad H., 401, 491.
 Bolshøge, Jerrestad H., 408, 858.
 Bomsted, Mikkel, kgl. Remmesnider, 545.
 Bonde, Jens 75, 762; jvfr. Lene Daa. — Jørgen til Pille 623. — Jørgen Jørgensen, p. Sorø Skole, 623. — Peder 827.
 Bone Jakobsen, Tolder og Sismester i Assens, 82, 837.
 Bonderup (Buerup), Torne H., 299, 858.
 Bonekam, Henrik, Købmand, 500.
 Bordestrand se Bardestrand.
 Borgefjord Syssel p. Island 425.
 Borischer, Dufken Diriksdatter, i København 183.
 Borkmand, Hans, Snedker p. Frederiksborg Slot, 150.
 Born, Henrik, Borger i Stralsund, 640 f.
 Bornholm 185 f., 310, 337, 414 f., 446, 475 f., 487, 538, 599, 619, 643, 670 f.; nævnes 63, 127, 130, 138, 170, 175, 353, 455, 503, 534, 572, 716, 778, 818.
 — Landsting. — Landsdommer se Kristen Klavsen, Mads Koefoed.
 Borre, Møen, 133.
 Borreby, V. Flakkebjærg H., 250.
 —, Ingelstad H., 58.
 —, Torne H., 743.
 Borrebygaard, Jerrestad H., 821 f.
 Borris, Johan de, se Elsebe. — Peder 140; se Margrete Pedersdatter.
 Borris, Fjends H., 90.
 Borup, Bare H., 855.
 —, Gærns H., 858.
 —, Hav-, Merløse H., 613.
 Boserup, Gyngø H., 395.
 Bosjøholm (Bose, Bosjø Kloster), Froste H., 157, 522 f.
 Braad, Jens, Herredsfoged i Roskilde Len, 449 f.
 Brading, Søren C., Mag., Kapellan til Bjellerup Sogn, 480.
 Braem, Johan, Købmand i Aalborg, 625. — Johan i København 22.
 Brahe, Aksel Ottesen se Kirsten Hardenberg. — Anne, Otte Lindenovs, 75 f., 298, 559. — Anne, Mandrup Parsbergs, 489, 516 f., 582 f., 644, 760, 811. — Anne, Ejler Qvitzovs, 262. — Anne, Sten Maltessen Sehesteds, 7 f., 466. — Birgitte, Niels Brahes, 811. — Erik Stensen 123. — Falk Akselsen († 1625) 386, 483. — Jørgen Stensen, Lensmand p. Hagenskov, Ritmester i Fyen, 8 f., 22, 50, 122, 142, 153, 163, 205, 316 f., 385, 590 f., 733 f., 844; nævnes 24, 28 f., 31 ff., 41, 43, 60, 63, 67, 81, 127, 168, 194, 200, 210, 455, 486, 508, 516, 525, 548, 559, 575, 594, 622, 628 f., 659, 669, 717, 731 f., 740, 773,

- 776, 778, 787, 806, 815, 831, 837. — Mette, Otte Marsvins, 91. — Otte Pedersen 250, 466, 789; nævnes 328, 650. — Otte Stensen, Kommissarius p. Sjælland, 234, 317 f., 466, 649, 789; nævnes 23, 67, 86, 115 f., 125, 131 f., 175, 265, 327, 635, 658, 746, 830. — Sofie, Jørgen Lunges, 7, 466, 529, 815. — Sofie, Peder Munks, 62, 116, 398. — Sten Ottesen († 1620) se Sofie Rostrup. — Tyge Akselsen, Lensmand p. Skivehus, 153, 316 f., 355, 388, 408, 430, 459, 466, 517, 811; nævnes 53, 69, 126, 135, 175, 290, 748, 807.
- Bramstrup (Brangstrup), Aasum H., 61.
- Brandenburg. Kurfyrste se Georg Vilhelm. — Markgreve se Christian Vilhelm.
- Branderslev, Lollands Nørre H., 569, 719.
- Brandhuset, Kvindinge S., S. Asbo H., 792, 816.
- Brandstad, Færs H., 763.
- Brandt, Jakob, Løjtnant, 353. — Kristian, Kaptejn, 234, 338, 353. — Peder 112.
- Brangstrup se Bramstrup.
- Bratbjærggaarde, Ø. Han H., 107, 809.
- Bratbergs Len, Norge, 63, 400.
- Bredal (Vedel), Anders, Præst i Rudkøbing, 812.
- Brede Mølle, Lyngby S., Sokkelunds H., 493, 534.
- Brederød, Tønnersø H., 852.
- Bredow (Bredoe), Kaptejn, 724. — Major, 629.
- Bredstrup, Nørre Herred Dyrs, 29, 135.
- Bregne H., Blekinge, 124, 203.
- Bregnemose, Odense H., 752.
- Bregninge, Skippinge H., 852.
- Bregnør, Bjærg H., Fyen, 212.
- Breide, Barbara, Otte Urnes, 687, 727. — Frederik se Helvig Pentz. — Wolf, 687, 727.
- Bremen 45, 54, 58, 78, 402. — Ærkebiskop se Johan Frederik.
- Bremer, Benedikt, Oberstløjtnant, 7. — Henrik, Husfoged paa Flensborg Slot, 698, 722.
- Bremmerup, Bjærg H., Skaane, 596.
- Brendested, Gærs H., 858.
- Brendstrup, Hasle H., 74.
- Brenteknude, Skaane, 746.
- Brix N., Snedker i Roskilde, 597.
- Broby, S. Asbo H., 497, 816.
- , Gyng H.(?), 57, 271.
- , N., Salling H., 28.
- Brochmand, Jesper Rasmussen, Dr., Professor ved Universitetet, 144 f., 316, 567, 817.
- Brock, Eske, Lensmand p. Dronningborg († 1625), 23, 128, 167, 316 f., 413 f.
- Brockdorff, Ditlev 76, 384. — Dorsteke, Gert Rantzaus, 647, 689, 695, 859. — Henrik 451.
- Brocke, Jonas Harildsen, Kaptejn, 353.
- Brockenhuus, Jfr. Alhed 706. — Anne, Henning Valkendorfs, 153, 262, 466. — Birgitte, Jakob Ulfeldts, 172. — Ejler Jakobsen († 1602) se Anne Bilde. — Johan 27, 79, 119, 449, 470, 746 f., 808. — Jørgen, Lensmand p. Halsnø Kloster, 547, 670. — Klavs, Landsdommer p. Fyen, 27, 34, 39 f., 76, 154, 295, 317, 356, 383 f., 395 f., 432, 466, 504, 538, 571, 666, 668, 719, 844; nævnes 283, 417, 469 f., 476, 667, (674), 687, 727 f., 841, (844). — Maren, Jørgen Ascherslebens, 8, 27, 33 f., 52, 317, 469, 717 f. — Ole 279. — Rigborg Lavridsdatter, Holger Frederiksen Rosenkrantz's Moder, (131), 172.

- Brogerup, Bare H., 408, 430, 459.
 Broserup se Brøserup.
 Brovst, Ø. Han H., 74.
 Brugmand (Bruchmand), Otto, i
 Hamborg 582, 592.
 Brun (af Adel), Jfr. Anne Hartvigs-
 datter 748. — Anne, Palle Griis's,
 109. — Hartvig († ca. 1629) 748.
 — Herman Hartvigsen 748.
 Brun, Ebbe, Slotspræst p. Antvor-
 skov, 60. — Hans, Raadmand i
 Odense, 446, 520. — Hans, i Vesby
 v. Selsø 133. — Jakob (Jokim),
 Foged p. Samsø, 213, 229 f., 323,
 544, 631; jvfr. Dorte Hansdatter.
 — Peter, af Lybæk 429.
 Brunlaug Len, Norge, 686, 766.
 Brunnby, Luggude H., 392.
 Bruns, Jens, i København 317.
 Brydebølle, Lollands Sdr. H., 581,
 635.
 Brylle, Odense H., 752.
 Bryske, Maren Ejlersdatter, Jakob
 Høgs († 1610), 136; se Jakob Høg.
 — Truid 469, 689.
 Brænderup, Vends H., 520.
 Brøgerup se Brogerup.
 Brøndbyvester, Smørum H., 853.
 Brøndbyøster, Smørum H., 49, 82,
 853.
 Brønderslev, Ø.-, Børglum H., 107,
 809.
 Brønnested, Gyngø H., 855.
 Brønnitslev, Vemmenhøg H., 596.
 Brøns, Hvidding H., 726.
 Brønsholm, Lyngø-Kronborg H., 859.
 Brøserup, Albo H., 829.
 Bubenaw, Johan, General, 422. —
 Nikolaus, Kornet, 262.
 Buchhorst, Gerlach, Kaptejn, 239.
 Buchmand, Frans, Klejnsmed i Kø-
 benhavn, 728.
 Buchwald, Bartram von, Husfoged
 p. Haderslevhus, 244. — Daniel
 von 460. — Ditlev von 292, 460. —
 Frederik von 441, 545. — Iven
 von 140. — Joakim von, 736, 771.
 — Kaspar von, Kongens Kammer-
 junker, 200, 276, 313, 735. — Klavs
 von († 1626) 295, 432; jvfr. Dorte
 Rantzau. — Klavs von 822. —
 Tønnies von, Generalproviantkom-
 missær, 146. — Wolf von, Lens-
 mand p. Haderslevhus, 243 ff., 272,
 276, 451, 460, 466, 472, 476 f.
 Buckstardt, Albert von, Kaptejn,
 353.
 Budde, Dorte, Iver Friis's, 110,
 559 f., 788. — Frederik, Ritmester,
 259.
 — Hans, af Eckernførde, 346.
 Budsemark, Møen, 54, 149.
 Buerup se Bonderup.
 Bugge, Søren, Kaptejn, 188.
 Bugislav, Hertug af Pommern, 390 f.,
 790 f.
 Bugstrup se Bjufstrup.
 Bukkebo Skov, Gærs H., 762.
 Bullien, Daniel, Kvartermester for
 den schlesiske Hær, 233.
 Bundegaard, Haderslevhus Len, 734.
 Burck, Vilhelm de, Kaptejn, 713.
 Burg p. Femern 364, 374. — D a t.
 363 f.
 Burlage, Jochim, Skipper fra Ly-
 bæk, 168.
 Buroner, Marcus, Skipper fra Ly-
 bæk, 168.
 Bursø (Boesøe), Ljunits H., 662.
 Buræus, Jonas, svensk Agent, 88,
 290, 325, (377), 413, 462, (834).
 Busk, Niels, Foged i Søndfjord Len,
 584.
 Bussius, Theodor, Dr. jur., 798 f.
 Bülow, Jfr. Elsebe 535. — Joakim
 († 1615) 586; jvfr. Else Grubbe.
 — Kristian (Kristen) 535, 662.
 Byrnkreyer, Wulf, Kaptejn, 391.
 Bæltet se Storebælt.
 Bødecker, Frans, Soldat, 55.

- Bøgebjærgetslet, Bare H., 855.
 Bøgelund, V. Flakkebjerg H., 546, 573, 855.
 Bøgvad, Johan i Hillerød 34 f., 534, 846, 854. — Niels, af Kolding 604. — Niels, i Pugdal, Præst i Vildbjerg, 322.
 Bølling, Bølling H., 117, 125 f., 806.
 Bøllingsgaard, Sønderhaa S., Hasings H., 5.
 Bøneke, Konrad, Zahlmester, 244.
 Børglum, Børglum H., 119. — Kloster og Len 43.
 Børringe Kloster, Skaane, 202, 549.
 Børumslet, Slet H., 809.
 Bøserup S., Skyts H., 19.
 Bøsserup, Gærs H., 858.
 Bøvling Slot og Len 43, 47 f., 734, 740, 743, 782, 807, 809.
- Calenberg, Ludvig Henrik, Oberst, 66.
 Calundanus, Movrids Jensen, Præst i Koldby p. Samsø, 331.
 Campbell (Cambel), Vilhelmus (William), Kaptejn, 527.
 Capo verde, Afrika, 731.
 Carpeson, (Carpitzow, Joakim?), General, 460, 467.
 Carre, Kaptejn, 363.
 Chamberlain, Kaptejn, 248.
 Champier, Oberstløjtnant, 315 f.
 Charisius, Jonas, Dr., 842.
 Chermiside (Schinosides), Aleksander, Kaptejn, 481.
 Christian III, Konge, (10), 442, 626.
 Christian IV, Konge, 86, 144, 203 f., 233, 397 f., 440, 465 f., 498, 632, 637 f., 711, 774, 843 f.
 Christian (V), Prins, 81, 193, 198 f., 358, 538, 563 f., 574, (662, 760), 843 f.
 Christian, Hertug til Slesvig-Holsten-Sønderborg, 679.
- Christian Vilhelm af Brandenburg, Administrator i Magdeburg, 7, 168.
 Christian, Thomas, Kaptejn, 208.
 Cito Gertsen, Skibskaptejn, 689.
 Claudius(?), Johan 409.
 Clüver, Johan, Dr., Professor og tysk Præst i Sorø, 144 f., 567.
 Cockburn (Coeborn, Cobrun), Sir Patrick, Oberstløjtnant, 377, 401, 422.
 Courville, Nicolas de, Oberst, 772.
 Crahe, Major, 727.
 Crappé, Roland, kgl. General i Ostindien, 750.
 Cronen, Hans, Skipper, 416.
 Culemann, Gerardus, Provst i Rendsborg, 146.
 Cunningham (Königgam), Albrekt, Kaptejn, 353.
 — (Kønning), John (Hans), til Gierdrup 853.
- Daa, Herluf 86, 123, 822. — Klavs, Lensmand p. Dragsholm Slot, 37, 50, 60, 137, 144 f., 154, 158, 166, 201, 255, 308 f., 324 f., 328, 355, 388, 404, 442, 463, 466, 495, 511, 516, 529, 539, 563, 637, 670, 672, 749, 789, 799, 810, 855; nævnes 22, 26, 32, 47, 63, 78, 86, 127 ff., 162, 165, 172, 177, 180, 183 f., 186—189, 213, 221, 227, 229, 234 f., 242, 249 f., 261, 311, 314, 328, 334, 338, 340, 343, 348, 366, 372, 396, 427, 430 f., 434, 445 f., 450, 459, 464, 486, 494 ff., 508, 521, 528, 532, 540, 558, 564, 569, 572 ff., 577, 584, 594, 598 f., 617 f., 622, 626, 628, 632, 651 f., 654, 658, 668, 675, 679, 682 f., 695 ff., 704 f., 720 f., 742, 750, 757 f., 769, 775 f., 778 f., 790, 803. — Lene, Jens Bondes, 762. — Lisbet, Jakob Ulfeldts, 60.
 Dagsaas, Favraas H., 829.

- Dalby, Fakse H., 546, 573.
 — Birk, Skaane, 202. — Kloster, Skaane, 549.
- Dale Syssel p. Island 425.
- Dalum Kloster og Len 244, 380, 406, 422, 438, 617, 706, 717, 731, 737, 743, 765, 798, 844; nævnes 35, 153 f., 173, 193, 196 f., 206, 209, 217 f., 241, 262 f., 381, 384; — D a t. 26—31, 187, 189 ff., 193—201, 203—221, 224—245, 260, 262—266, 273, 378—387.
- Dame, Frederik, Mag., Provst i Flensborg, 257.
- Damitz, Moritz, Ritmester, 464.
- Dampe Mølle, Lyng-Kronborg H., 859.
- Daniel Hansen, Mag., Kapellan, 425, 458, 849. — Mathiesen, Kapellan, se Roskilde.
- Danzig 79, 85, 90, 286, 365, 367, 371, 413, 508, 593 f., 645, 656, 661, 686 f., 697, 714, 748, 750, 773.
 —, Peder von, Bøsseskytte, Hospitalslem i Helsingør, 124.
- Dargis (Dargeviis), Melkior, Kvartermester, 446.
- Dasler, Jakob, Kaptejn, 218.
- David Hansen i Skydebjerg 385. — Kornelissen i Malmø 495; se Johanne. — Peitersen i Malmø 536, 822. — Rasmussen i Helsingør 455 f.
- Davinde, Aasum H., 31.
- Deden, Bernt Pedersen von, til Skovsbo, Kommissarius p. Lange-land, 274, 786.
- Degen, Jens Nielsen, i Lyngby, Strø H., 493.
- Degne, Olde Jakob, af Rostock, 567.
- Dellen, Johan Bøtker von, Medlem af Priseretten i København, 270, 282 f., 467, 492 f., 534, 537, 645, 654, 824, 827. — Jørgen Bøtker von, Medlem af Priseretten i København, 282 f.
- Demmestrup, Høgs H., 819.
- Didrik Henriksen fra Haarlingen, Skipper, 41. — Kristoffersen, i Sorø Skole, 604.
- Dines Jensen fra Haderslev 239.
- Ditmarsken, Syd-, 802.
- Djurrød, Gærs H., 858.
- Djurslev, Bare H., 747.
- Donop, Gabriel v., Krigskommissarius, 7.
- Donse Mølle, Lyng-Kronborg H., 859.
- Dopp, Villum, Borger i København, 745.
- Dorothea, Hertuginde af Holsten-Sønderborg, 336.
- Dorothea Elisabeth, Christian IV's Datter, (774, 789).
- Dorte, Jørgen Bjørnsens, i Haderslev, 334. — Hansdatter, Jakob Bruns, paa Samsø, 303, 471, 631, 800.
- Douchet (Doucette), Rikard, Ingeniør, 20, (247), 519.
- Douglas, James, Kaptejn, 481.
- Draby, Horns H., 129.
- Dragsholm Slot og Len 201, 221 ff., 228 f., 261, 328, 341 ff., 445, 464, 486, 508, 532, 540, 565, 594, 598, 622, 628, 658, 683, 750, 789, 811; nævnes 22, 26, 63, 78, 149, 172, 213, 249, 516 f., 574, 618, 621, 644, 803.
- Dragør 455.
- Drammen, Norge, 63, 455.
- Dravanter, Hans, Løjtnant, 234.
- Dronningborg Slot og Len 16, 23, 75, 128, 167, 186, 414, 734, 738 f., 759, 807; nævnes 19, 21, 47 f., 51, 89, 110, 126.
- Dronningens Mølle, Holbo H., 576, 651.

- Drost, Konrad, Fændrik, 724.
 Due, Manderup Jørgensen 772.
 Duegge, Luggude H., 428.
 Dueholm Kloster og Len 16, 23, 734, 740, 744, 807.
 Dumber, Peter, Kaptejn, 587, 788.
 Dunkerque 373, 441.
 Durant, Ezekiel, Oberst, 248.
 Durich (Duffrich), Hans, Borgeme-
 ster i Næstved, 8, 89.
 Durlach. Markgreve se Georg Fre-
 derik, Kristoffer.
 Dyre, Hans Jensen, Lensmand p.
 Lund Gaard p. Mors, 15, 64, 71,
 753 f.; nævnes 66, 69, 141, 795. —
 Iver Jensen 15 f., 388.
 Dyrefjords Syssel p. Island 425.
 Dürnich, Hans, Kaptejn, 447.
 Dømmestrup, Aasum H., 752.
- Ebberup, Luggude H., 648.
 Ebel, Augustinus, 385.
 Eck, Karl von, Kromand i Rungsted
 Kro, 407.
 Eckernførde 124, 179, 209, 723; næv-
 nes 346, 369, 371, 451. — D a t.
 365 f.,
 Edel Kristensdatter 117. — Mogens-
 datter se Harbou.
 Eden, Alger, Købmand, 500.
 Egbro, Skaane, 669.
 Ege, Gærs H., 858.
 Egebjærg, Ods H., 803.
 Egelstad, Færs H., 589, 662, 829.
 Egenow, Johannes, Hører ved Ha-
 derslev Skole, 274 f., 472.
 Egense, Falster, 209.
 Egesborg, V., Hammer H., 750, 804.
 Egeslev, V. Flakkebjærg H., 858.
 Egesleville, V. Flakkebjærg H., 858.
 Eggebrecht, Nicolaus, tysk Kancelli-
 forvalter, Medlem af Priseretten
 i København, 270, 282 f., 433.
 Eggerts, Nikolaus, Borger i Gøte-
 borg, 377.
- Eggerup, Baag H., 294. — Herreds-
 foged se Niels Andersen.
 Ehdene, Hendrik, Skipper, 169.
 Ehartmand, Johan 300.
 Eichen, Vilhelm von, 494.
 Eis (Eys) se Jakob von Aix.
 Eisener, Hans, Sadelmager i Næst-
 ved, 288.
 Ejderen 39, 122, 179, 467.
 Ejdsvaag, Norge, 758.
 Ejler Gabrielsen se Akeleje. — Pe-
 dersen, Tilsynsførende med He-
 stene ved Antvorskov, 690.
 Ejstrup, Ø. Han H., 107, 809.
 Elben 7, 40, 60, 62, 70, 77, 106,
 111, 120, 136, 147, 183, 187, 359,
 370, 373, 402, 435 f., 439, 467,
 477 f., 501, 504, 699 f., 721.
 Elers, Didrik, Borger i Hamborg,
 168.
 Ellen Pedersdatter i Landskrone 83.
 Ellensborg (nu Holckenhavn), Vin-
 ding H., 31, 718. — D a t. 701 ff.
 Elmelunde, Møen, 223 f., 261, 737.
 Elminge, Ø.-, Vemmenhøg H., 46.
 Else Johansdatter, Tyge Andersens
 Stifdatter, 602.
 Elsebe, Jakob Skrivers, af Rends-
 borg, 429. — Johan de Borris's,
 318.
 Elsted S., V. Lisbjærg H., 18, 74 f.
 Elvedgaard, Skovby H., 764 f.
 Emden 476.
 Emelev se Errindlev.
 Emmidslev, V., Gynges H., 56 f., 271;
 747.
 Ende, Johan von, se Susanna.
 Endelave, Nim H., 258, 471, 612.
 Enderslev, Bjæverskov H., 3.
 Enevold Nielsen, Mag., 125, 149. —
 Rasmussen, Borgemester i Køge,
 235, 487, 502, 509, 702.
 Engelbrecht, Jakob, Cand. med., i
 Aalborg, 806.

- Engelbæk, Bjørge H., Skaane, 666, 816.
- Engelholm se Nakskov.
- Skaane 585. — Aa, Skaane, 301, 585.
- Engelsted se Ingelstad.
- England 211, 273, 373, 385 f., 538, 769. — Konge se Karl I.
- Enkhuyzen i Holland 41, 543, 630.
- Enslev, Tønnersø H., 852.
- Erik N. fra Langeland, Fange, 364.
- Hansen, Kapellan ved den danske Kirke i Helsingør, Sognepræst i Græsted, 509 f. — Jensen i Han Herred 74. — Klemensen, Dr., 4. — Laurtsen af Sverrig 576. — Nielsen, Kapellan i Børglum, 119. — Ottesen se Orning. — Sørensen, Foged p. Allerup, 423.
- Ermele (Ermde), Mikkel, Kaptejn, 353.
- Ernst, Anders, Løjtnant, 234.
- Ernst Ernstsens, Borgemester i Horsens, Renteskriver, 765, 796, 827.
- Errindlev, Fuglse H., 580.
- Esben Jensen, Præst, 828. — Sørensen, Borger i Horsens, 642.
- Eschbech, Peder, af Solingen, Knivsmed i København, 507.
- Eske Jensen, Byfoged i København, 740.
- Eskild Kristensen, Dr. med., i Odense, 27.
- Eskildstrup, Høgs H., 299, 626, 666.
- , Merløse H., 583, 760.
- , Oxie H., 258, 393.
- Eskær, Nørre H., Salling, 56.
- Esløf, Harjager H., 856.
- Espe, Vemmenhøg H., 499.
- Espholt, Gærs H., 858.
- Esrom Mølle, Holbo H., 768. — Ladegaard, Lyng-Kronborg H., 651.
- Estorf, bremisk Kaptejn, 402.
- Etwich, Bernhard von, Borger i Helsingør, 741.
- Eutin. — D a t. 730—733.
- Everslev, Torne H., 46, 299.
- Evert, Major, se Helms.
- Everød, Herrestad H., 858.
- , Tryde S., Ingelstad H., 408, 762, 835 f.
- Faaborg 9, 22, 127, 132, 267.
- Faarup, V. Flakkebjærg H., 770.
- Faarup, Herrestad H., 858.
- Fabricius, Povl Kristoffersen, Sognepræst til Tryggelev og Fodslette, 211, 381 f.
- Facke, Bernt, Toldskriver i Helsingør, se Kirsten Hansdatter.
- Falk (Mormand), Hilleborg, Klavs Urnes († 1628), 379. — Jørgen Klavsens 661.
- , Peder Jensen, Arkelimester, 524 f., 732.
- Falk Albretsen, Borger i Horsens, 636. — Olufsen, Foged paa Sølvitsborg, 123.
- Falkenberg 120, 127, 267, 517, 851.
- Falkmand, Georg, Oberstløjtnant, 515, 536, 692.
- Falster 41, 81, 106, 127, 138, 161 f., 170 f., 175 f., 181, 188 ff., 197, 212, 219 f., 241 f., 245 f., 253 f., 267, 278, 280, 284 ff., 296, 307 ff., 327, 329, 333 f., 342 f., 345, 349, 362, 371, 391 f., 412, 420 f., 427, 430, 437, 464, 485, 489, 492, 496, 508, 517, 521, 523, 530, 532, 558 f., 578, 581, 601, 614, 647, 653, 670, 675, 678 f., 683, 705, 754, 775 f., 778, 823, 844.
- , Nørre Herred 853.
- Falsters Landsting 4;jvfr. Lolland.
- Falsterbo 113, 127, 267, 517.
- Fanefjord S., Møen, 344.
- Farringløse, Ringsted H., 855.
- Farstenau, Florin, Fændrik, 454.
- Farsø, Gislum H., 18, 836.
- Faske, Peder, Kaptejn, 353.

- Fasti, Kristense, Jørgen Belovs, 758, 760.
- Favrholm Ladegaard, Lynge-Frederiksborg H., 397.
- Favrholt, Luggude H., 653.
- Faxøe, Hans Jørgensens († 1626), Præst i Agerups Enke, 654.
- Fellen, Jørgen von, se Anne.
- Femern 35 f., 190, 350, 363 ff., 367, 372, 374, 446, 480, 630, 672, 684; nævnes 343, 375, 387, 410, 412, 419, 421, 490, 556, 559.
- Femernsund 287, 350, 363, 368 f., 392. — D a t. 365, 369—378.
- Fenie, V. Gyngø H., 539.
- Fensmark, Tybjærg H., 855.
- Ferdinand II, tysk Kejser, 215, (401, 704, 708, 711).
- Ferentz, Thomas, Oberst, 466 f., 656.
- Ferlev, Gyngø H., 388, 747.
- Ferslev, Fleskum H., 766.
- Ferø, Ø ved Skaane(?), 567.
- Fett, Evert, af Flensborg, 801.
- Fillerup, Hads H., 152.
- Fincke, Kasper, p. Hammermøllen ved Kronborg 150, 472, 566, 588. — Kasper Kaspersen d. y. 472. — Thomas, Dr., Professor, 490, 682.
- Findters, Margrete, af Gulland, 233.
- Fine, Arnoldus de, kgl. Instrumentist, 588.
- Finland 585.
- Fjelkestad, Villands H., 540.
- Fjelkinge S., Villands H., 21, 299.
- Fjellebro, Salling H., 707.
- Fjellie, Torne H., 408, 430, 459. —, Vemmenhøg H., 46.
- Fladhold, Hvinderup S., Høgs H., 857.
- Fladstrand, Horns H., 217, 227, 237.
- Flakkebjærg Herred, Ø., 345, 475, 509. — Herredsfoged se Kristoffer Nielsen.
- Flandern 373.
- Fleischer, Esaias, Apoteker i København og Lund, 108, 627 f.
- Flemløse, Baag H., 36, 547, 752, 780.
- Flenninge (Flemminge), Luggude H., 330 f.
- Flensborg 7, 204, 209, 833; nævnes 257, 278, 318 f., 330, 346, 422, 447, 567, 573, 578, 601, 676, 686, 707 f., 722, 801, 828. — Byfoged se Nis Petersen. — Fordrevne fra 573. — Slot og Len 830. — Husfoged se Henrik Bremer.
- Fleskum Herred 18.
- Fliet se Vliet.
- Flobosse, Evert, af Lybæk 385.
- Flores, Antoni, Danser og Fiolist p. Sorø, 258. — Antonius, Kaptejn, 188, 843.
- Focke Albrektsen, Borger i Horsens, 500 f.
- Fodslette, Langeland, 381.
- Fogh, Niels Nielsen, Sognepræst i Ødum, 142 f.
- Fol, Frøs H., 754.
- Folckers, Johan, Skibskaptejn, 712.
- Folkered, Favraas H., 687.
- Folkmann se Falkmand.
- Fontaine, Kaptejn, 363.
- Forserus, Daniel, af Danzig, 413.
- Fortmeyer, Kristoffer, 803.
- Fose, Norge, 455.
- Fosie (Førsige), Oxie H., 499.
- Foss, Niels, Dr., 850.
- Fovlum, Gislum H., 107, 809.
- Frankrig 90, 225, 373. — Konge se Ludvig XIII.
- Frans Olsen i Togerup 404. — Pedersen 449.
- Fravde, Aasum H., 752.
- Fredbjærg, Gislum H., 18, 836.
- Frede, Anders van, Kaptejn, 353.
- Frederik I, Konge, 641.
- Frederik II, Konge, 52, 134, 357, 442.

Frederik (III), Hertug, Christian IV's Søn, 70, 609, 692, 694.

Frederik III, Hertug af Holsten-Gottorp, 203, 456, 784, 798.

Frederik, Hertug til Kurland og Semgallen, 157.

Frederik Christian, Christian IV's og Kirstine Munks Søn († 1627), 145, 153 f., 172 f.

Frederik Kræmmer i Slangstrup 510; jvfr. Johanne. — Kristoffersen 494. — Lavridsen, Løjtnant, 234, 353.

Frederiksborg Slot og Len 1, 12 f., 49, 150, 222 f., 247, 261, 287 f., 296, 305, 328, 340, 342 f., 350, 394, 413, 445, 464, 484, 508, 532, 537, 565 f., 590, 620, 622, 638, 675, 767 ff.; nævnes 146, 150, 172, 275, 399, 453, 481, 534, 566, 574, 585, 689, 719, 789, 799, 846; se ogsaa Hillerød. — Ridedefoged se Henrik Nielsen. — Kroen ved 271 f. — Store Dyrehave 396, 627. — D a t. 23 f., 428, 740, 767—770, 774—787, 793—798, 810, 812—824, 839 ff.

Frederikstad, Norge, 127, 455.

Frederikstad, Slesvig, 63, 69.

• Fredning, Jerrestad H., 408.

Fredtofte, Lyng-Kronborg H., 859.

Frenking (Frencke, Frencken), Johan Sigmund, Oberst, 6.

Fréville, Jacques de, fransk Agent, 142, 230.

Frigaarde, Sibbap S., Favraas H., 687.

Friis (Vaaben: Skaktavl), Anders, Lensmand p. Sejlstrup, 15 f., 39, 153, 155, 355, 757, 784, 829; nævnes 69, 77, 841. — Fru Anne, Gert Rosenkrantz's, 6, 68, 79, 119, 747 f. — Jfr. Ingeborg Jørgensdatter 782. — Iver († 1623) 76 f., 559 f., 788; jvfr. Dorte Budde — Jørgen Iversen til Volstrup († 1631) 77. — Jfr.

Karen Iversdatter 77. — Kristian Jørgensen til Kragerup, Kongens Kansler, Lensmand p. St. Knuds og Munkeliv Klostre, 26, (37), 70, 73, 92, 137, 144 f., 154, 158, 233 f., 255, 321, 324, 355, 401, 461, 465, 539, 551, 567, 789, 857; nævnes 28, 35, 38, (44), 47, 50, 82, (86), 88, 91, (109), 113, 117, 125, 132, 138, 143, 146 f., 161, 166, 173, (218, 226, 228), 231, 242, 347 f., 366—370, 377, 380, 460—463, 514, 557, 564, 576, 593 f., 366—370, 377, 380, (460), 461, 460—463, 514, 557, 564, 576, 593 f., 686, 695, (718), 729, 732 ff., 741 f., (760), 769, 803, 817, 832, (834). — Jfr. Lisbet Albertsdatter 69, 164. — Jfr. Margrete Iversdatter 77. — Niels Iversen se Niels Jørgensen. — Niels Jørgensen til Krastrup, 15, 388, 559 f., 583. — Sidsel Jørgensdatter, Mogens Kaas's, 262.

Friis (Vaaben: 3 Egern) Jesper Nielsen, Kaptejn, Oberst, 205, 209, 257, 312 f., 340, 390, 409, 419, 447, 462, 466, 634, 682, 702. — Johan Nielsen, Lensmand p. Tranekær Slot, 113, 124, 154, 163, 184, 196 f., 241, 379, 716 ff., 751, 756, 780, 788, 799; nævnes 9, 14, 22, 52, 86, 115 f., 175, 210, 230, 238, 291, 294, 327, 469, 482 f., 538 f., 571, 657, 781, 789. — Niels Tønnesen (539), 788. — Tønne, Lensmand p. Aalborg-hus, 1627 Lensmand p. Stjernholm, Ritmester over det jydsk Kompagni, 11, 15, 17, 153, 164, 236, 251, 282, 290 f., 304, 355, 388, 466, 487, 539, 591, 657, 716, 719, 787; nævnes 1, 5, 33, 39, 42, 61 ff., 126, 132, 776 f., 779, 788, 807, 827, 831; jvfr. Anne Podebusk Klavs-datter.

Friis (Vaaben: et Egern), Jørgen Godskesen til Farskov 57, 175.

- Kristoffer Jørgensen til Astrup 87. — Niels Jørgensen til Farskov og Skomstrup 18 f., 73 ff., 448, 796.
- Friis, Anders, Renteskriver, 761. — Hans, i Landskrone 335. — Johan, Medlem af Priseretten i København, 283. — Niels, af Eckernførde 346. — Svend 795. — Tyge, Mogens Gyldenstjernes Tjener, 795.
- Fritsø, Hedrum Præstegæld, Norge, 571.
- From, Jakob, Slotsfoged p. Koldinghus, 741.
- Frontiner, Kaptejn, 654.
- Froste Herred og Len 156 f., 175, 203, 328, 341, 496, 617, 817. — Herredsting 652 f.
- Frørum, Albo H., 589, 662, 829.
- Frøsløv, Ingelstad H., 763, 836. —, Stevns H., 608.
- Fuchs, Jørgen, Løjtnant, 234. Jvfr. Fux.
- Fuglede, L., Arts H., 852. — St., Arts H., 852.
- Fuglevads Mølle, Sokkelunds H., 827.
- Fuglevig, Vissenbjærg S., Odense H., 521, 717.
- Fuiren, Henrik v., d. æ., 654. — Henrik v., d. unge, Vinhandler i København, Medlem af Priseretten smstds., 282 f., 492, 588.
- Fulden, Beder S., Ning H., 18.
- Fulstofte, Albo H., 829.
- Fureby, Børglum H., 119.
- Fux, Felix, kgl. Rotgiter i København, 642. — Simon, af Haarlingen 676. Jvfr. Fuchs.
- Fyen 24, 32 f., 37, 40 f., 43, 45, 63, 78, 123, 127, 129, 132, 138, 153 f., 161, 166, 175 f., 181, 189, 196 f., 199 f., 204, 215 f., 218, 222, 224, 226, 230 ff., 234, 237 f., 242 f., 244, 254, 263 ff., 267, 276, 280, 292, 294 ff., 303, 307 ff., 312 ff., 323 f., 327, 329, 332, 336 f., 341 f., 344, 346, 367 f., 378, 381, 383 ff., 387, 395, 406, 411 ff., 420, 422, 426, 429, 431, 446, 449 f., 453 f., 459, 461 f., 464, 471 f., 478, 484 f., 487, 495 ff., 504, 508, 516, 519 ff., 525 f., 530 f., 543 f., 547 f., 551 f., 557 f., 563, 571, 590 f., 598, 603 f., 606 f., 609, 613 ff., 629—634, 636, 642, 645, 647 f., 655, 659 f., 666, 668—672, 675, 678, 680, 682 f., 686, 702 f., 705, 709 f., 712 f., 716, 723 f., 735, 767, 774 ff., 778, 793, 843 f.
- Fyenbo Landsting 214 f., (252), 256, 383 f., 387, 538, 757. — Landsdommer se Klavs Brockenhuus. — Landstingsskriver se Hans Nielsen.
- Fyens Stift 137, 207, 255, 296 f., 302 f., 484 f., 526, 571, 640, 648, 751, 777, 851. — Superintendent se Dr. Hans Mikkelsen.
- Fænø 207.
- Færingtofte, N. Asbo H., 673.
- Færs Herred 175, 202, 341.
- Færøerne 65, 143, 660. — Foged se Mads Kristensen. — Lagmand se Jon Justinussen.
- Følleslev, Skippinge H., 735, 852.
- Fønsskov, Halvø p. Fyen, 207.
- Før 832.
- Førsige se Fosie.
- Førslev se Ferslev.
- Gaardstange, Froste H., 8.
- Gaas, Niels, se Hilleborg Pors.
- Gabriel Simsen 479.
- Gadbjærg, Tørrild H., 784.
- Gagelmand, Peder, Kongens Apoteker, 13.
- Gagge, Holger 85, 235. — Klavs Holgersen, Skibsløjtnant, 44, 91, 740.

- Galbret, Jakob, Kaptejn og Kvartermester, 248.
- Galde, Gude, se Helvig Marsvin.
- Galt, Knud Gjordsen 626; jvfr. Birgitte Juul. — Margrete, Styring Bohls, 448. — Peder Nielsen til Tidselholt, Skibshøvedsmand, 14, 114, 121, 184, 285, 294, 356, 378, 599 f., 701 f.
- Galtarnes, Gaard p. Island, 405.
- Galten Herred 759.
- Galten, Galten H., 47.
- Gamfebrochs (Gamfebrachs, Gamsebei), Filip, Drabsmand, 227.
- Gammelstrup, Fjends H., 90.
- Gamtofte, Baag H., 780.
- Gans, Morten 118.
- Garmand, Johan, Raadmand i Haderslev, 292.
- Gedser, Falster 43.
- Gedsholm, Luggude H., 638.
- Geilfus, Hans, i København, 80.
- Geist, Bernt Hagen von der, Oberstløjtnant, 6 f., 208, 274.
- Gellen, Farvand v. Stralsund, 280.
- Gelsted, Tybjærg H., 855.
- Gelstrup, Hvetbo H., 107, 809.
- Georg Frederik, Markgreve af Baden-Durlach, Generalmajor, (170 ff.), 177, 182, 190, 196, 205, 207, 211, 236.
- Georg Vilhelm, Kurfyrste af Brandenburg, 391.
- Geraltowski (Hieralddoffski), Hans, Kaptejn, 352.
- Gerdrup, V. Flakkebjærg H., 564, 853.
- Gerlev Herred 759.
- Gerlev, Horns H., 129.
- Germand Jonsen i Bølling, Herredsfoged i Jerslev H., 806.
- Gersdorff, Kristoffer, Lensmand p. Lønborg Bispegaard, 17, 28, 30, 109 f., 134, 136, 153; nævnes 55, 68 f., 128, 807, 811.
- Gerslev, Løve H., 26, 81 f.
- Gert Jansen fra Hoorn, Skipper, 41. — Jostsen fra Haarlingen, Skipper, 41. — Petersen, Borger i Amsterdam, 457.
- Gessinggaard, Nørhald H., 773.
- Ghim, Simon, Borger i Amsterdam, 457.
- Gierling, Johan, fra Wolgast, kgl. Skomager, 731.
- Gilleleje Mølle, Holbo H., 830.
- Gils, Werner Christoffer von, Løjtnant, 258.
- Gimlinge Mose, V. Flakkebjærg H., 749.
- Gisbert Evertsen fra Kampen, Skipper, 41.
- Gislev, Gudme H., 773.
- , Skyts H., 58.
- Gislum Herred 75.
- Gjedde, Ove, Lensmand over Eker og Brunlaug Len, 685 ff., 755, 766, 791 f., 810, 816; jvfr. Dorte Urne.
- Gjerdrup 853.
- Gjøe, Jfr. Anne Henriksdatter 9, 470. — Jfr. Beate Henriksdatter 9. — Eskil Henriksen 483, 570 f., 661 f., 811; nævnes 51, 123, 687, 727 f., 800. — Falk Falksen til Bratskov og Skærso 106—110, 155, 400 f., 491, 809. — Falk Henriksen 584. — Henrik til Tureby 571. — Jfr. Inger Mogensdatter 313, 650. — Jesper Mogensen († 1621 eller 1622), 434, 766; jvfr. Johanne Andersdatter Sinklar. — Kristoffer Mogensen, Lensmand i Lister, Nedenæs og Mandals Len 310, 313, 491, 638, 650. — Jfr. Margrete Mogensdatter 313, 650 f. — Jfr. Mette Henriksdatter 9, 470, 691. — Mogens Falksen († 1615) 401; se Hilleborg Krafse. — Mogens Henriksen († 1626) 9, 470. — Otte Henriksen 10. — Jfr. Sybille Henriksdatter 9, 470.

- Glad, Oluf, Skibsløjtnant, 728.
 Gladsakse Gaard, Jerrestad H., 522 f.
 Glatved, Sønder H., 315.
 Glimager, Gyng H., 395.
 Glimminge, Ø., Bolshøge S., Jerrestad H., 408, 858.
 Glimsholt, Vennebjerg H., 132.
 Glob, Kristen Lavridsen, Mag., Præst i Køge, 769, 848.
 Glostrup, Niels Simonsen, Mag., Biskop i Oslo og Stavanger Stifter, 113, 207, 254, (777, 828).
 Glückstadt 217, 359, 427, 460, 496, 500, 506, 510, 516 f., 546, 577, 592, 699, 791; nævnes 82, 183, 187, 190 f., 197 f., 203, 331 f., (467), 544, 659, 725. — Guvernør se Markvart Rantzau. — D a t. 40, 73 f., 168 ff., 172, 176—183, 831 ff.
 Godrum, Vrad S. og H., 48.
 Godske, Lisbet, til Lidemark, 529. — Mogens 114.
 Godske Godskesen, Skibskaptejn, 660, 758 f.
 Godstrup se Grødstrup.
 Goentorpe se Gunnarstorp.
 Goldbeck (Goelbeck, Gobbeck), Peder, Kaptejn, 218, 353.
 Goldingen, Kurland, 157.
 Gosmer S., Hads H. 5, 29.
 Gothard Klejnsmed se Ranni.
 Gottorp 802. — Hertug se Frederik III.
 Graa, Niels Rasmussen, Borgemeester i Slagelse, 82, 270 f., 564.
 Grabow, Adolf Frederik, Arkelmester, Berghauptmand i Norge, 86, 256, 675. — Køn Joachim, Løjtnant, 1627 Skibskaptejn, 281, 292, 721.
 Grachem, Joakim, i Lybæk 472.
 Granslev, Hovlbjærg H., 47 f.
 Grave, Mogens, Mag., Lektor i Teologi i Lund, (786).
 Gregers Hansen, Raadmand i Køge, 488. — Nielsen, Borger i Nakskov, 613 f. — Rasmussen fra Haderslev 239.
 Greifswalde 377, 465. — Ø 465.
 Grenaa 46, 126, 132. — Mølle 21 f. — Sogn, Nørre H. Dyrs, 29, 135.
 Greve, Bjærg H., Skaane, 666.
 Grevie, Oxie H., 459.
 Grib, Hans Henrik, Oberst, 233.
 Griis, Anne Pallesdatter, Vogn Krag, 109. — Palle, til Slette 109. — Vibeke Eriksdatter, Peder Munds, 394 f., 653.
 Grimeton S., Himle H., 306.
 Grimmelund, Høgs H., 257, 299.
 Grimsted, Lollands Nørre H., 845.
 Grindsted, Slavs H., 30, 109.
 Grot, Bendix, Skibskaptejn, 325.
 Grubbe, Else Ejlersdatter, Joakim Bülow, 466, 534 f., 662. — Else Sivertsdatter, Joakim Becks, 774. — Erik Jakobsen til Snellerød 143. — Jakob Knudsen, Kaptejn, 353. — Jesper († 1622) se Anne Hansdatter Witttrup. — Jørgen Ejlersen, Lensmand p. Vestervig Kloster, Ritmester i Jylland, 16, 108, 125 f., 136—139, 153, 355, 388, 466, 498; nævnes 30, 43, 48, 53, 67, 109 — Knud Jakobsen til Røgle, Kommissær i Blekinge m. m., 234, 318, 361, 530; nævnes 14, 121, 175, 202, 299, 328, 378, 483, 522, 550, 747, 785. — Kristian Ejlersen 136, 299, 466, 498; nævnes 328, 509, 560, 737, 800. — Lavrids Eriksen, Lensmand p. Aalholm, 1627 p. Halsted Kloster, 17, 153, 307, 354 f., 378, 445; nævnes 63, 193, 209, 268, 298, 318, 327, 345 f., 349, 352, 358, 361, 430, 453 f., 485 f., 508, 569, 574, 579 f., 582, 622, 635, 677, 681, 705, 718, 736, 763. — Merete (Margrete), Knud

- Urnes, 466. — Regitse, Niels Skades, 154 f. — Sivert Ejlersen, Lensmand p. Malmøhus, 153, 156 ff., 318, 378 f., 466, 498, 530, 538, 550, 855; nævnes 19, 41, 43, 45, 53, 56, 58, 63, 65, 73, 76, 84, 113, 118, 121, 127, 132, 137 f., 161, 172, 178, 186, 191 f., 246, 261, 282, 288, 290, 294, 296, 301 f., 322, 328 f., 356 f., 393, 408, 411, 420, 429, 440 f., 444, 451, 453, 455, 464, 473 f., 480, 486, 488 f., 495 f., 500, 502, 505 f., 535, 540, 601 f., 613, 668.
- Grummeken (Grumme Kenus), Herman 295.
- Grumpius, Herman, Bendix Ahlefeldts Fuldmægtig, 563.
- Grundet, Nørvang H., 671.
- Grundit, Peder, paa Nebbegaard (67).
- Grunow, Dr., bremisk Raad, 402.
- Gryd, Ø. Gyng H., 693, 797.
- Gryderød se Grøderød.
- Grüner, Peter, Møntmester, 511 f., 535.
- Græsryd, Høgs H., 596, 819.
- Græsted, Holbo H., 510.
- Groeben, Jfr. Anne Lisbet von der 579, 692. — Kristoffer von der 579; jvfr. Jytte Gyldenstjerne.
- Grødby, Torne H., 46, 299.
- , Villands H., 856.
- Grøderød (Gryderød), S. Asbo H., 497, 602.
- Grødstrup (Godstrup), Jerrestad H., 58, 589, 662, 829.
- Grøn, Anders Holgersen, Tingskriver i Nim H., 152. — Holger Andersen i Nim H., 152.
- Grønholt, Lyng-Kronborg H., 770.
- Gudbrand Torlaksen, Biskop over Nordisland, 423.
- Gudlaug Sivertsen, Sognepræst til Surbei p. Island, 450.
- Gudum, Fleskum H., 18.
- Gudum Kloster og Len 734.
- Gulbrandsdalen, Norge, 712, 724.
- Guldager, Brogerup S., Bare H., 408, 430, 459.
- Gulland 13 f., 23, 55, 59, 62, 88, 92, 97, 110, 143, 169, 173, 175, 210, 233, 253, 259, 296, 306, 310, 314, (318), 326, 337, 365, 402 f., 416, 477, 484 f., 487, 513, 563, 567, 656, 659, 663 f., 760, 769, 778, 804.
- Gullandsfar Landsting 169. — Landsdommeren 55, 404.
- Gullands Stift 255, 297. — Superintendent 255, 306, 485, 567.
- Gullbringe Syssel p. Island 425.
- Gullen, Klavs, Skipper af Lybæk, 291.
- Gulluch, Frans von, i Hamborg 168.
- Gunder Andersen i Lackelænge 618.
- Gunderslev, Ø. Flakkebjærg H., 401.
- Gunderslevholm, Ø. Flakkebjærg H., 313, 491.
- Gunderup S., Fleskum H., 5, 18.
- Gunderød, Lyng-Kronborg H., 859.
- Gundestrup, Luggude H., 563.
- Gunnarstorp, Luggude H., 791.
- Gurre Sø, Lyng-Kronborg H., 13.
- Gustav II Adolf, Konge af Sverrig, (1, 86), 88, (92, 110, 234, 290, 359, 365, 373, 375, 377, 399, 402, 405), 413, (457, 462, 482, 494, 514 f., 586, 634 f., 637, 711, 715, 834).
- Guttared, Sibbarp S., Favraas H., 687.
- Guøvig, Bregne H., 691.
- Gyllenhjelm, Karl Karlsson, Friherre til Bergqvara og Sundbyholm, svensk Rigsadmiral, 684.
- Gyldenløve, Christian Ulrik, Christian IV's Søn, 38, 91, 139, 208, 225, 273 f., 277, 352, 388, 483, 648 f. — Hans Ulrik, Christian IV's Søn, 11, (36), 487, 512 ff., 536, 770 f., 842.
- Gyldenstjerne, Birgitte, Aksel Urnes,

24, 42, 147, 304, 317, 400, 425 f., 433, 713, 715 ff. — Ejler († o. 1624); jvfr. Sofie Barnekov. — Hannibal se Helvig Kaas. — Henrik Prebensen, Landsdommer i Skaane, Lensmand i Froste Herred og Helnekirke Len, 8, 31, 116 f., 123, 184 f., 194, 234, 356 f., 426, 540 ff., 591, 596, 602, 756; nævnes 14, 21, 115, 121, 127, 138, 147, 161, 175, 202, 215, 251, 256, 271, 290, 299, 328 f., 335, 466, 486, 496, 499, 550, 618, (674, 844). — Hilleborg, Knud Ruds, 125, 136 f., 139. — Jytte Henriksdatter, Kristoffer von der Groebens, 579. — Karen Henriksdatter, Godske Lindenovs, 761. — Knud Akselsen til Tim, Lensmand p. Hald, Ritmester i Jylland, 16 f., 47 f., 153, 179, 198 f., 236, 316 f., 355, 388, 466, 579, 625, 766, 856; nævnes 3, 19 f., 28, 43, 53, 55, 61, 63 ff., 67 f., 79 f., 90, 108, 119, 126, 132, 137, 165, 425, 691 f., 713, 715 f., 759, 765 f., 776, 779, 785, 790, 796, 807, 833, 838. — Knud Henriksen til Aagaard, Lensmand p. Bergenhus († 1627), 48, 431, 494, 579, 583, 830; jvfr. Sofie Lindenov. — Knud Predbjørnsen til Skovsbo og Vosborg, Ritmester, (147, 425). — Laxmand, Krigskommissær over Halland m. m., 234, 318, 466, 530; nævnes 15, 25, 44, 175, 203, 279, 289, 328, 378, 434, 472, 483, 610, 646, 738, 785, 816, 835. — Lene, Holger Akselsen Rosenkrantz's, 440, 466. — Lisbet, Oluf Rosen-sparres, 466, 529, 789, 854(?). — Mogens, Lensmand p. Varberg Slot, 466, 543, 795, 829; nævnes 33, 42, 51 f., 63, 87 f., 119 f., 127, 132, 138, 151, 202, 268, 306, 328, 331, 389, 405, 407, 440, 445, 453,

481, 486, 525, 574, 597, 622, 634, 659, 687, 690, 713, 720, 805, 827. — Niels 52, 76, 154, 163 f. — Pernille Knudsdatter, Jakob Eriksen Rosenkrantz's († 1622), 324, 386, 483. — Predbjørn 744; jvfr. Mette Hardenberg. — Jfr. Sofie Kristoffersdatter († 1627) 251 f., 290, 787.

Gynge Herred 189, 202 f., 341.

Günther, Frederik, Kancelliforvalter i Tyske Kancelli, 196. — Martin, Kaptejn, 727, 793.

Gærs Herred 189, 203, 341.

Gødestad S., Himle H., 306.

Gørlev, Løve H., 546, 573.

Gørris, Gørris, Sadelmager i Slagelse, 288.

Gørslev, Bjæverskov H., 126.

—, Luggude H., 563.

Gøteborg 377, 403, 656.

Gøttrup, V. Han H., 165.

Haagen Jensen, Skibskaptejn, 710.

— Jensen i København 302.

Haagendarm, Henrik, af Lybæk 613.

Haarbølle, Møen, 149.

Haarlingen i Holland 41, 676.

Haarslev, V. Flakkebjærg H., 81, 642.

—, Skovby H., 689, 764.

Hach, Herman, Korporal, 258.

Hack, Henrik 330. — Niels, af Flensborg, 330.

Hacke, Thomas 186 f.

Hackelberg, Ernst, Ritmester, 464.

Hadbiærg, Lavrids Jensen 710, 757.

Hadelen, Kristian von, se Else Urne.

Hadeln 402.

Haderslev 59, 204, 239, 740, 774, 383; nævnes 274, 292, 319, 334, 436, 447, 631 f., 837. — Borgemestre se Lorents Hansen, Hans

- Tanke. — Provst se Hans Schrøder. — Vor Frue Kirke 631, 838. — Skole 274, 472 f.
- Haderslev Herred 281, 837.
- Haderslevhus Slot og Len 719, 771, 830 f., 837; nævnes 66, 148, 158, 225, 726, 774, 782 f. — Husfoged se Jørgen N — D a t. 1—5, 735 f., 836 f.
- Hads Herred 152.
- Hag, Jens, Raadmand i Roskilde, 606.
- Hagenskov Slot og Len 28, 205, 210, 327, 385, 471, 486, 508, 516, 622, 628 f., 659, 717, 831, 837; nævnes 194, 200, 220.
- Hagentorn, Henrik, af Lybæk, 497.
- Hagedest Gaard, Skaane, 549.
- Hagsholm, Hovlbjærg H., 11.
- Hald 796.
- Hald Slot og Len 734, 807; nævnes 20, 47, 55 f., 90, 425.
- Haldager, Ø. Flakkebjærg H., 118, 612.
- Haldagerlille, Ø. Flakkebjærg H., 611.
- Haldagermagle (St. Haldager), Ø. Flakkebjærg H., 491, 509.
- Haldum, Sabro H., 25.
- Halfnes, Ebert, se Helvers.
- Halland 24, 33, 40, 72, 127, 138, 161, 168, 175, 181, 190, 197, 203, 224, 242, 253 f., 267, 269, 277 f., 281, 285, 289, 296, 303, 306—309, 327 f., 331, 333, 336 f., 341, 417, 419, 427, 484, 517, 558, 563, 634, 646 ff., 660, 670, 678, 683, 705, 775 f., 778, 838 ff. — Landsting 215, 256, 331. — Landsdommer se Knud Gabrielsen Akeleje, Klavs Machabæus.
- Hallum (Holme?), Vust S., V. Han H., 107.
- Halmstad By og Fæstning 252, 272, 289 f., 300, 408, 440, 622, 634, 850; nævnes 23, 53, 87 f., 127, 132, 192, 399, 643, 710, 747, 823. — Tolder se Hans Andersen. — Kirke 78, 300, 820. — Raadhusgaarden 23.
- Halmstad Herred 277. — Herredsting 277. — S., Luggude H., 78, 88, 252.
- Halmstadgaard og Len 151, 203, 261 f., 277, 328, 389, 407, 464, 486, 643, 659, 713, 817, 827; nævnes 453, 481, 574, 683. — Bygmester se Villum Kornelissen.
- Hals, Jens Andersen, af Aalborg, 664.
- Hals, Kær H., 217, 227.
- Halsted Klosters Len 42, 126, 193, 268 f., 298, 318, 327, 343, 345 f., 358, 361, 430, 445, 453, 486, 508, 574, 579, 581, 622, 681.
- Hamborg 211, 244, 286, 399, 405, 501, 519, 721, 755. — Borgere 3, 70, 168, 340, 361, 427, 435 f., 519, 582, 592 f., 686 f., 701, 755, 832.
- Hamilton (Hammelhorn), Jakob, Kaptejn, 624 f.
- Hammelev, Nørre H. Dyrs, 135.
- Hammeshøg, Ingelstad H., 118, 408, 858.
- Hammer, Lavrids, Borger i København, 428. — Niels, Skibshovedsmand, 445, 457.
- Hammer, Hammer H., 89.
- Hammergaard, Hanhals S., Fjære H., 222 f., 657.
- Hammershus Slot og Len 185 f., 637, 643; jvfr. Bornholm.
- Hammershøj, Sønderlyng H., 47.
- Hammerum Herred 11.
- Hamsfort, Kornelius von der, fhv. Apoteker i Odense, 522, 626.
- Hanbjærg, Hierm H., 30, 109.
- Handerup, Nørrejylland, 51, 164.
- Hanerau Slot og Len 830.
- Hangaros, Gaard p. Island, 405.
- Hans N. i Stangby, Torne H., 482.

— Klejnsmed fra Haderslev 239.
 — Skovrider i Holbo H. 824. —
 Smed i Marslev 8. —, Mag.,
 se Hans Olufsen. — Andersen
 fra Haderslev 239. — Andersen,
 Præst til Hald, senere i Bjerre-
 grav, Aalum og Tanum, 796. —
 Andersen, Præst i Skærbæk, 726.
 — Andersen, Tolder i Halmstad,
 403. — Boesen, Borgemester i
 Nakskov, 681. — Bojsen, kgl.
 Renteskriver, Hofmønsterskriver,
 233, 802. — Bramsen, Skipper af
 Rødby, 191. — Danneisen, Løjt-
 nant, 557. — Engbersen, Skipper
 af Norge, 191. — Haagensen i
 København 599. — Hansen i Ber-
 gen 57, 71. — Hindsen i Køben-
 havn 691. — Jakobsen, Præst i
 Haraldsted, 682, 754. — Jakobsen
 i Nakskov 613. — Jensen, Skip-
 per af Korsør, 191. — Justsen i
 Aarhus 435, 745; se Karen Klavs-
 datter. — Jørgensen, Margrete
 Galts Tjener, 448. — Jørgensen,
 Salpetersyder p. Bornholm, 170.
 — Klavsen, Henrik Gylden-
 stjernes Foged, 357. — Klemid-
 sen i Strøllille 769. — Knudsen,
 Møller, 769. — Knudsen, Skibs-
 kaptajn, 398. — Kristensen, Ostin-
 disk Kompagni, 133. — Lyder-
 sen, Skibskaptajn, 658. — Mad-
 sen, Skytte paa St. Hans Kloster
 i Odense, 205. — Madsen, Færge-
 mand ved Taarsø Færge, 351. —
 Mandixen af Flensborg 567, 572.
 — Mandixen i København, [Pro-
 viantskriver for Københavns Slot],
 416. — Markvorsen, Skipper af
 Norge, 191. — Mikkelsen, Dr.,
 Biskop i Fyens Stift, 29, 144 f.,
 236 f., 567; nævnes 27, 36, 71, 90,
 112, 138, 207, 211, 234, 254, 297,
 302 f., 340, (385, 387, 479), 526,

571, 624 f., 640, (648), 717, 751 f.,
 (755), 764, (777, 781), 785, (804),
 828. — Nielsen i Varde 658. —
 Nielsen, Brygger i Stege, 80. —
 Nielsen, Præst i Slots-Bjærgby og
 Sludstrup, 479. — Nielsen, Præst
 til Følleslev, 735. — Nielsen, Raad-
 mand i Odense, Landstingsskriver,
 351, 382, 385, 469. — Nielsen,
 Raadmand i Stege, Landsdommer
 p. Møen 56. — Nielsen, Skipper af
 Køge, 191. — Olufsen i Helsingør
 849. — Olufsen, Mag., Sognepræst
 til St. Catharinæ Kirke i Ribe,
 Ærkedegn, 134, 147 f. — Ottesen fra
 Haderslev 239. — Ottesen, Kannik
 i Lund, 848. — Pedersen af Broby
 57, 271. — Pedersen i Halmstad
 289 f. — Pedersen i Sorø Skole
 539. — Pedersen, Kaptejn, 629. —
 Pedersen, Købmand i Odense, 262.
 — Pedersen, Landsdommer i Ble-
 kinge, 123, 246, 256, 301, 430. —
 Pedersen, Skipper af Hulerød,
 621, 770, 841. — Pedersen, Tolder
 i Helsingør, 422, 509, 511, 517, 701,
 745, 755, 848. — Povlsen i Skel-
 skør 535 f. — Povlsen i Sorø Skole
 507. — Pysen, Skipper, 330. —
 Rikardsen, Borgemester i Svend-
 borg, 417, 709, 722. — Sivertsen,
 Borger i Burg p. Femern, 364. —
 Staffensen se Stephanus. — Sten-
 sen, Skoleperson i Roskilde, 675.
 — Sørensen, Borgemester og Tol-
 der i Aalborg, 292, 701, 832 f. —
 Sørensen, Skibskaptajn, 704. —
 Sørensen (Weile?), Mag., 110. —
 Terkelsen i København 428. —
 Terkelsen, Kaptejn, 227. — Tho-
 mesen, Købsvend i gullandske
 Kompagni, 664. — Tillesen, Skip-
 per, 676.

Hanestæderne 166, 360.

Hansted, Vor H., 765.

- Haraldskær (Harritskær), Tørrild H., 68, 79, 118 f., 201.
- Haraldsmark, Galten H., 142 f.
- Haraldsted, Ringsted H., 682, 754.
- Harboe, Jens, Kongens Musikant, 793. — Niels, Løjtnant, 279. — Peder, Skibsløjtnant, Skibskaptejn, 535, 605. — Søren, Skibskaptejn, 53 f., 315, 325.
- Harbou, Edel, Kristoffer Lykkes, 56. — Jens Mogensen 15, 757, 831. — Kirsten, Klavs Munds, 814. — Kristen Jørgensen til Holris 11.
- Harburg 120.
- Hardenberg, Kirsten, Aksel Brahes, 91, 153, 441, 466. — Korfits († 1601), Lensmand p. Verne Kloster, 72. — Mette, Predbjørn Gyldenstjernes, 7, 154, 466, 703, 713, 715 f., 756.
- Hardenoch, Jochim, Skipper i Stralsund, 758.
- Harjager Herred 203, 341.
- Harn, v., Dr., bremisk Raad, 402.
- Harrested, Sludstrup S., Slagelse H., 479.
- Harrestrup, Gærs H., 858.
- Harridslev, Skovby H., 90.
- Harrie Sogn, St., Harjager H., 122.
- Harritskær se Haraldskær.
- Harslev, Skyts H., 762, 836.
- Harsyssel 30, 109.
- Hartmand, Lorents, af Stockholm 661.
- Hartvig Jakobsen, Student, 71.
- Hartvigsen, Jørgen 154, 806. — Lisbet, Korfits Mormands, 806.
- Haruld Mark, Ørum S., 142 f.
- Hasebard, Jakob, Dr., se Kirsten Nielsdatter Paaske. — Torben, Mag., Sognepræst i Lund, 4, 851. — Wichmand, Mag., Informator for Kongens Børn, 396, 418.
- Hasenkroch, Diderich, i Hamborg, 168.
- Hass, Jakob, Borger i Roskilde, 607.
- Hasseris, Hornum H., 5.
- Hastrup, Nørvang H., 11.
- Hatting, Hatting H., 827.
- Hatzfeld, Hans Henrik, Løjtnant, 344.
- Havborup se Borup.
- Havegaard, Karlebo S., Lyngekronborg H., 859.
- Haven, Fjære H., 657.
- Havknude Skov, Sønder H. Dyr, 21 f., 51.
- Havreballegaards Len se Aarhusgaard.
- Haye, Abraham de la, Ingeniør, 313.
- Hayes de Courmesvin, Louis des, fransk Gesandt i Danmark, 731.
- Hebing (Heberg?), Skaane, 432.
- Hedensø, Gyngø H., 619.
- Hee, Hind H., 6, 48.
- Heetell, Hans, Kaptejn, 352.
- Hegelund, Søren Pedersen, Feltpræst, 210, 506, 725.
- Hegnemosegaard, Eskildstrup S., Merløse H., 760.
- Heidenstrup, Reinhold, Lensmand p. Ørum, 1629 p. Sejlstrup, Ritmester i Jylland, 15, 43, 153, 518 f., 663, 667, 703, 706, 739 f., 744; nævnes 48, 67, 126, 164 f., 807, 809.
- Heinemark, Jonas, Tolder i København, 92 f., (645).
- Hela, Halvø overfor Danzig, 508.
- Helbeling, Søren, Felbereder i København, 602.
- Heldingh, Ulrik, Borger i Lybæk, 418.
- Helge Aa, Skaane, 130.
- Helgenæs, Lollands Nørre H., 523. — (Hellenes), Mols H., 330(?), 409.
- Hellerød, Luggude H., 792, 816.
- , Refs H., 30, 109.
- Hellested, Stevns H., 632.
- Helms, Evert, Major, 338, 353.

- Helnekirke Len 175, 329, 486, 496, 617, 817.
- Helsige, Klavs, Skipper, 422.
- Helsingborg 127, 189, 251, 253, 267, 275, 288 f., 311 f., 338 ff., 355 f., 393, 517, 569, 778; nævnes 192, 244, 407, 410 f., 419, 444, 452 f., 480, 515, 637 f., 647, 794. — Borgere 59, 83, 326, 481, 488, 804.
- Helsingborg Slot og Len 203, 222 f., 251, 258, 261 f., 301, 328, 341, 409, 464, 472, 486, 515, 566, 587, 598 f., 618, 634, 655, 659, 664, 669, 673, 684, 713, 738, 793 ff., 801, 816, 851; nævnes 59, 172, 175, 189, 252, 410, 419, 452, 480, 534, 569, 574, 585, 589, 596, 626, 637, 641, 684. — Kobbermøllen 674.
- Helsing, Kirke-, Løve H., 26, 81.
- Helsingør 127, 135, 188, 206, 209, 212, 221, 247, 252, 267, 270, 275, 282, 286 ff., 311 f., 338 f., 393, 440, 459, 484, 505, 517, 569, 572, 584, 588 f., 700, 746, 775; nævnes 192, 301, 377, 407, 409 f., 413, 419 f., 424, 451, 464, 492, 501, 615, 752, 814. — Borgere 36, 59 f., 80, 124, 159, 161, 169, 179, 305, 320, 326, 334, 416, 425, 455, 488, 500, 502, 549, 646, 661, 664, 741, 804, 820, 825, 849 f. — Nederlandenes Agent se Karl v. Krakow. — Borgemestre se Niels Madsen, Povl Leiel, Konrad Buwinchhausen v. Wallenrodt. — Byfoged 438. — Raadmand se Holger Olufsen. — Apotek 149. Apoteker se Johannes Paludan. — Giethuset 35, 482. — Rotgieteren 459. — Grønnehave 34 f. — Hospital 124, 400, 422, 427, 548 f., 605 f., 617, 694. — Hospitalsforstander 400, 421, 427, 451, 504 f., 548 f., 605. — Den danske Kirke 509. — Toldboden 275 f., 422, 424, 442, 746, 767. — Tolderne 62, 66, 72, 85, 89, 120 f., 135, 142, 145, 162, 168, 184, 211, 215, 230, 273, 276, 279, 301, 365, 386, 390 f., 413, 422, 429, 438, 443, 455, 489, 538, 575 f., 661, 674, 742, 750, 790 f., 835; jvfr. Øresund; se ogsaa Hans Pedersen, David Lucht. — Toldskriverne 442 f.; se ogsaa Vilum Mortensen Rosenvinge. — Visitørerne 135; se ogsaa Didrik Hessel, Verner von Vogen.
- Helvers (Halfnes), Ebert, Major, 234.
- Hemmet, Iver Iversen, Dr., Biskop i Ribe († 1629), (6, 42), 46, 144 f., (567), 729 f.; nævnes 112, 125, 667.
- Hemming Andersen, Skipper af Møen, 191.
- Hemmingsdyngne, Vemmenhøg H., 540.
- Hends (Hannæs?), V. Han H., 107.
- Henike, Peder, Løjtnant, 353.
- Henning, Niels, Skibskaptejn, 439.
- Henning Skomager af Stege 676, 761. — Andersen af Nivaa Mølle 282.
- Henrik Aagesen 321. — Henriksen fra Kampen, Skipper, 41. — Jansen fra Kampen, Skipper, 41. — Jensen, Kristoffer Ulfeldts Foged, 785. — Jespersen se Mylting. — Knud, Borger i Stralsund, 389. — Lavridsen i Aalborg 71. — Mikelsen, Mag., Sognepræst til St. Hans Kirke i Odense, 380. — Nielsen i Sorø Skole 749. — Nielsen, Ridefoged over Frederiksborg Len, 769. — Pedersen, Tolder i Visby, Overkøbmand i Gullandske Kompagni, 38, 169 f., 488, 664.
- Herfort, Hans, kgl. Berider, 415.
- Herkules Hansen i Neldager 117, 185, 356 f.
- Herla Hanses fra Haderslev 239.
- Herlev, Smørum H., 50.

- Herlev, Rønneberg H., 655.
 Herlufmagle, Tybjerg H., 855.
 Herlufsholm 137, 256 f., 326. — Birk 273.
 Herman, Lygtemager, Sejlægger og Kompassmager ved Holmen, 195. — Hendriksen, Kaptejn, 353. — Nielsen, Mag., Professor, 842.
 Hermanstrup, Skyts H., 762, 836.
 Herrestad Herred 202, 322.
 Herrestad, Herrestad H., 118, 661, 763, 836.
 —, Ø., Ingelstad H., 46, 763, 836.
 Herrested, Vinding H., 9, 22.
 Herrisvad Kloster og Len 203, 222 f., 251, 262, 497, 602, 672 f., 762, 816.
 Herslev, Finderup S., Løve H., 527.
 Heslunde, Luggude H., 856.
 Hess, Henrik, Skibskaptejn, 58, 369, 374, 389, 391 f., 395, 416. — Markus, Skibskaptejn, 213, 342, 364, 375 f.
 Hessel, Didrik, Visitør ved Øresund, (72), 85, 272 f., 276, 429, 438 f., 511, 594, 712.
 Hesselager, Gudme H., 781.
 Hesselrod, Lyng-Kronborg H., 859.
 Hesselø, Ods H., 495 f.
 Hestede, Kort 169.
 Heuseler (Keusler), Sebastian, Major, 264.
 Hieralddoffski se Geraltowski.
 Hieronimus se Jeronimus.
 Hill (Hyll), Jon, Skibsløjtnant, 438.
 Hillerød 275, 534; nævnes 846; jvfr. ogsaa Frederiksborg Slot, Hulerød.
 Himmelev, Sømme H., 824.
 Hinds Herred 744.
 Hindsgavl Slot og Len 27 f., 81, 127, 206 f., 214, 226 f., 240 f., 327, 434, 469, 471, 486, 508, 622, (636), 659, 717, 831, 837; nævnes 28, 194, 200, 740.
 Hirtsholmen, Horns H., Jylland, 707.
 Hjadstrup Sogn, Lunde H., 473.
 Hjardemaal, Hillerslev H., 107, 309.
 Hjelm, Fuglse H., 719.
 Hjelmelands Præstegæld, Stavanger Len, 59.
 Hjermeslev, V., Hvetbo H., 107, 809.
 Hjernerup (Hjermerup), Bjærg H., Skaane, 406.
 Hjerup, Opager S., Bare H., 408, 430, 459.
 Hjørring 126, 132.
 Hobro 63, 110, 126, 132, 765 f. — Borgemester se Kristen Lavridsen.
 Hoby, Ingelstad H., 858.
 Hodde, Ø. Horne H., 117.
 Hof S., Bjærg H., Skaane, 357.
 Hofgaard, Peder, fhv. Foged paa Søjde († 1627), 301 f. — Peder 301.
 Hofman, Søren Kristensen, Livsfange, 597.
 Hofver, Paaske Jensen, Mag., Præst i Aarhus, 2, 826.
 Hogenwald, Daniel, Kongens Livbarber, 92, 210, 704. — Jakob, Prins Christians Livbarber, Apoteker i Helsingør, 149.
 Holbo Herred 824.
 Holbæk 38, 42, 127, 132, 253, 267, 300, 333, 337, 372, 393, 440, 517, 590, 622, 775, 846; nævnes 407, 473. — Borgere 430, 734. — Borgemester se Mogens Kristensen.
 Holbæk Slot og Len 13, 26, 63, 222 ff., 261, 270, 325, 328, 341 ff., 445, 450, 464, 484, 486, 508, 658, 683; nævnes 78, 172, 453, 561, 574, 582, 644.
 Holck, Ditlev 73, 114, 265, 466. — Ejler Kristensen 283, 310, 425, 443, 631, 638, 650, 838 f. — Henrik Ditlevsen, Oberst, 197, 209, 216, 225, 228 f., 420 f., 440, 462, 466, 473, 480, 514 f., 529 f., 533, 562, 568, 586, 607, 609, 614, 628 f., 632,

- 672, 679, 686, 692, 725. — Kristen, Lensmand p. Silkeborg Slot, 37, 40, 50, 137, 144 f., 154, 158, 255, 355, 368, 388, 442, 463, 466, 539, 636, 669 f., 758; nævnes 5, 30, 33 f., 83 f., 86, 88, 109, (128), 130, 180, 184, 242, 367, 431, 723, 742, 779, 807.
- Holcke (Ulcke), Jessenus, Skibskaptein, 476.
- Hole Stift p. Island 421, 450. — Domkirken 405, 423.
- Holger Kristoffersen, Skriver paa Aakær, 471 f. — Olufsen, Raadmand i Helsingør, 660 f., 849.
- Holland se Nederlandene.
- Hollænder, Jakob, i Horsens, 488, 542.
- Holløse, Ø. Flakkebjærg H., 857.
- Holm, Haagen Jensen, Skibskaptein, 487, 692. — Jens, i Malmø 614.
- Holme, Ning H., 18, 74, 478.
- Holmedrup, Sjælland, 504.
- Holmhof, Ladegaard p. Øsel, 403.
- Holst, Anders Simonsen, Bøsseskytte, Hospitalslem, 124. — Hans se Anne. — Henrik, i Halmstad 447. — Herman, Renteskriver, 761. — Rasmus, kgl. Tømmermand, 515.
- Holstebro 126, 132, 140, 773.
- Holstein, Jørgen, Kaptein, 353.
- Holsten. Hertug se Frederik III af Gottorp.
- Holsten 39, 69, 146 f., 170, 172, 178, 203, 209, 215, 249, 699 f., 711, (829); nævnes 171, 193, 262, 280, 287, 375, 377, 399, 472, 554, 563, 721 f., 736, 771 f., 774, 822.
- Holstenere 59, 260, 305, 347, 451, 456, (476), 518, 590, 704.
- Home, Thomas, Kaptein, 481.
- Hondorf, Jørgen, Kongens Jægermester, 1627 Lensmand i Jerrestad Herred, 16, 58, 248, 328, 522, 821, 832.
- Honning, Niels, Skibskaptein, Kaptejnløjtnant, 439, 663, 673, 698.
- Hoorn i Holland 41, 301.
- Horenberg, Kaptein, 723 ff.
- Horn, Filip, pommersk Kansler, 572.
- Hornbalt, Villum, Maler i København, 681.
- Horneby Sø, Lyng-Kronborg H., 13.
- Hornum, Ø.-, Hornum H., 18.
- Horsenge, Skaane, 669.
- Horsens 42, 126, 132, 205. — Borgere 477, 488, 500, 542, 636, 642. — Borgemestre se Ernst Ernstsens, Jørgen Nielsen.
- Horslunde, Lollands Nørre H., 677, 719.
- Hortem, Giereme, Kaptein, 406 f.
- Horød, Brønnested S., Gyngø H., 855.
- Hovgaard, Vestenskov S., Lollands Sdr. H., 4.
- Hovlbjærg, Hovlbjærg H., 48.
- Hovtrup, Harjager H., 747.
- Hufby, Ingelstad H., 408.
- Hugo, Hans, Kaptein, 248.
- Hulerød (Hyllerød, Hillerød), Holbo H., 621, 770, 841.
- Hundevands Syssel p. Island 425.
- Hundshoved, Lollands Sdr. H., 581, 635.
- Hundslev, Bjærgø H., Fyen, 669.
- Hune, Hvetbo H., 107, 809.
- Hunedige, Bjærgø H., Skaane, 596.
- Hunemeyer (Hunemørder, Hune-meurer o. s. v.), Herman, Løjtnant, Skibskaptein, 389, 531, 586, 680, 682.
- Hunnens, Jakob, Skipper, 688.
- Hunnestad, Himle H., 306.
- Hunseby, Musse H., 719, 763.
- Hunte, Flod i Oldenborg, Biflod til Weser, 45, 58.

- Husappel, Karsten, Kaptejn, 353.
 Husman, Kort, Skipper, 416.
 Huverød, Gærs H., 858.
 Hvalsø, Voldborg H., 760. — Kirke-
 Voldborg H., 583, 760. — Nørre-
 Voldborg H., 583, 760.
 Hvedstrup, Sømme H., 67.
 Hven 296, 484, 675, 694.
 Hvendt se Vendet.
 Hvidbjerg, Hassing H., 30, 109 f.
 Hvinderup, Høgs H., 857.
 Hvirringe, Nim H., 831.
 Hvitfeldt, Beate, Knud Ulfeldts, 14,
 122, 796 f., (804). — Hartvig, Rit-
 mester i Skaane, 67. — Henrik,
 1627 Lensmand p. Landskrone,
 Ritmester i Skaane, 14 f., 21, 43,
 64, 206, 307, 322 f., 498, 603, 789,
 845; nævnes 33, 44, 83 ff., 121, 127,
 132, 172, 192, 251 f., 260, 288, 290,
 321, 328, 330 f., 355, 393, 408, 430,
 440, 444, 453, 464, 466, 480, 486,
 488, 496 f., 503, 535, 547, 570, 574,
 600, 602, 618, 622, 655, 659, 662,
 667, 669, 684, 693, 747, 763, 786,
 793, 795, 801, 816, 835; jvfr. Mar-
 grete Rosenkrantz Akseldatter.
 Hyll, Joen, se Hill.
 Hylle, Torne H., 45, 299, 858.
 Hyllerød se Hulerød.
 Hyllinge, Ø. Flakkebjærg H., 475.
 —, Voldborg H., 106, 257, 272 f.
 Hünecken, Christopher von, Oberst,
 166, 460, 464, 480 f., 489, 509.
 Hærup, Rinds H., 47.
 Hæstrup, Børglum H., 133.
 Høg, Ejler Jakobsen 136, 385. — Gre-
 gers til Rørbæk 9, 52, 148, 154.
 — Jakob († 1610) 136. — Jens til
 Vang, Lensmand p. Stjernholm,
 1627 Lensmand p. Visborg, Rit-
 mester i Jylland, 11, 13 f., 62, 143,
 310, 488, 512 f., 536, 591, 760 f.,
 829, 842; nævnes 36, 38, 43, 55,
 59, 67, 69 f., 88, 92, 110, 127, 138,
 169, 175, 180, 210, 232, 255, 306,
 314, 318, 326, 337, 365, 403, 416,
 468, 477, 485, 487, 493 f., 567, 656,
 659, 663, 665, 769, 795, 804. —
 Just Jakobsen 740. — Just Stygge-
 sen, Hofmester for Sorø Akademi,
 3, 37, 50, 137, 144 f., 148,
 154, 158, 255, 324 f., 388, 442,
 463, 466 f., 539, 542, 567, 698 f.,
 789, 799; nævnes 8, 22, 78, 86 f.,
 111, 119, 128 f., 150, 161, 172, 177,
 184, 187—189, 221, 227, 234 f., 242,
 250, 256, 258, 267, 278, 281, 305,
 314, 328, 330, 346, 367, 431, 446,
 472, 479, 507, 513, 528, 533, 539,
 541 f., 544, 580, 601, 604, 623, 640,
 655, 664, 675, 692, 724, 735 f., 749,
 761, 785, 790, 803. — Jørgen 561,
 740. — Kristen Jørgensen 175,
 740, 748, 759, 795. — Lisbet Jakobs-
 datter 136. — Mogens Styggesen
 til Kærgaardsholm, 1627 Lens-
 mand p. Lund Gaard p. Mors,
 48 f., 151, 153, 388, 466; nævnes
 127, 740, 807. — Otte Jakobsen
 136, 385. — Ove Kristensen, Ren-
 temester, Lensmand over Roms-
 dalen († 1628), 91, 139, 167, 196,
 217, 273 f., 277, 336, 443, 561, 742;
 nævnes 1, 35, 78, 150, 156, 162,
 348, 577. — Sidsel, Ebbe Munks,
 154, 707, 854. — Thomes Jakob-
 sen 136.
 Høgs Herred 656 f.
 Højby, Aasum H., 380.
 —, Bare H., 855.
 Højbygaard, Taagerup S., Fuglse
 H., 4.
 Høje, S. Asbo H., 497, 857.
 —, Sunds H., 773, 799, 857.
 Højrup, N. Rangstrup H., 822 f.
 Højsmarke, Lollands Nørre H., 569.
 Højsten, Fakse H., 546, 573.
 Højstrup, Stevns H., 442.
 Høm, Ringsted H., 855.

- Hønberg Kirke, Elbo H., 839. — Ladegaard, Elbo H., 772.
 Hørgholt, Gaard p. Island, 405.
 Hørje, Gyngge H., 653.
 Hørsholm Ladegaard, Lyngge-Kronborg H., 647, 651, 689, 858.
 Hørup se Højrup.
 Høve, V. Flakkebjærg H., 858.
 Høyst, Peder, Borger i Hamborg, 593.
- Ibstrup** (nu Jægersborg), Sokkelunds H., 719.
- Ide Len, Norge, nævnes 63, 455; se ogsaa Marker Len.
- Igelsø Len, Merløse H., 13.
- Istrup, Færs H., 763.
- Indrup, Skødstrup S., Ø. Lisbjærg H., 164.
- Ingeborg Niels Pedersens i Visby (55), 468. — Nielsdatter i Ribarhus Len 784.
- Ingelstad Herred 202, 341.
 —, Ingelstad H., 298.
- Inger Borgers i Hebing 432. — Pedersdatter, Hans Strevigs, 23.
- Ingyor Andersen, kgl. Tømmermand, 268, 515.
- Isak Pedersen se Maaneskjold.
- Isefjords Syssel p. Island 425.
- Ishøj, Smørum H., 853.
- Isie, Vemmenhøg H., 499.
- Island 133, 143, 197, 421, 423, 425, 437 f., 697 f., 706. — Se Hole Stift. — Superintendent se Torlak Skulesøn.
- Iver Hansen, Vagtmester over Københavns Len, 443. — Iversen se Hemmet. — Lassen af Flensborg 578. — Pedersen i Helsingør 849. — Povlsen se Karen.
- Iversnæs, Vends H., 295, 520.
- Ivetofte, Villands H., 46, 633, 856.
- Jakob Rebslager** fra Haderslev 239. — Salpetersyder 217 f. — Skriver af Flensborg se Elsebe. — Anders, Løjtnant, 353. — Bastiansen, Kompassmager v. Holmen, 195. — Frederiksen i Helsingør 124 f. — Gabrielsen se Akeleje. — Hansen, Drejer i København, 43. — Hansen, Kapellan ved Ribe Domkirke, 782. — Hansen, Løjtnant, 353. — Hybersen i Helsingør 80. — Isebrantsen, Skibskaptejn, 53 f., 315, 697, 703. — Jensen fra Langeland, Fange, 364. — Johansen København, under Hoffanen, 265. — Klavsen, Raadmand i Malmø, 538, 791. — Kristensen, Murmester i Odense, 244. — Lavridsen, Ridefoged over Maribo Kloster, 354. — Madsen, Borger i København, 645. — Mikkelsen, Borgemester i København, 332, 566, 750. — Mogensen se Jakob Vognsen. — Nielsen, fhv. Præst i Hørup, 822 f. — Pedersen, Kaptejn, 832. — Pedersen, Savskærer p. Holmen, 88. — Pedersen, Skipper, 593. — Samuelsen i Sæby 838. — Tagesen, Kapellan i Gerlev og Draaby, 129. — Thomsen, Proviantskriver, 93 —106, (114, 197), 224, 428, 458.
- Janderup, V. Horne H., 46 f., 782.
- Jans Jansen fra Kampen, Skipper, 41.
- Janum, Ø. Han H., 107, 809.
- Jasmont, Stentzel von, Løjtnant, 287.
- Jegindø, Refs H., 151.
- Jelle Hendricks fra Kampen, Skipper, 41.
- Jellen se Gellen.
- Jellerødgaard, Karlebo S., Lyngge-Kronborg H., 859.
- Jelling, Torrild H., 808.
- , Sdr., V. Flakkebjærg H., 26, 81.

Jemshøg S., Lister H., 203.

Jemtlands Len 648, 668.

Jens Blegindsfar i Stege 80. — Skrædder i Løgstør Birk 73. — Andersen af Ske 92. — Andersen i Vester Torup 107. — Anskarisens, Byfoged i Odense, 399. — Bertelsen, Raadmand i Vejle, 5, 764; hans Hustru 661. — Dinesen se Jersin. — Gødesen, Mag., Biskop i Aarhus († 1626), 4 f. — Hansen i Ribe 726. — Hansen i Ystad 414. — Hansen, Landsdommer p. Møen, 57, 71, (146). — Hemmingsen i Kirkerup 404. — Herlufsen af Grønholt 770. — Hermansen, Præst, se Bircherod. — Jensen i Næstved 8. — Knudsen p. Ring Klosters Ladegaard 832. — Kristensen i København 120. — Kristensen, Hospitalsforstander i Aarhus, 478. — Kristensen, Mag., Slotspræst ved Københavns Slot, 44. — Lassen, Skriver p. Lundens Slot, 782. — Lavridsen i Løgstør Birk 73. — Lavridsen, Skinder i Stege, 656, 761. — Madsen i Haderslev 837. — Mikkelsen, Købsvend i Gullandske Kompagni, 664. — Mogensen se Harbou. — Mogensens Enke i Odense 264. — Nielsen, Skriver p. Visborg Slot, 138, 659. — Nielsen i Indrup 164. — Nielsen, Skrædder i Odense, 841; jvfr. Maren Andersdatter. — Nielsen i Skovsgaard 838. — Olufsen, Købsvend i Gullandske Kompagni, 488, 664. — Olufsen, Borgemester og Tolder i Ringkøbing, 19. — Pedersen Helsingborg, Skipper, 59. — Pedersen i Helsingør, Tolder i Skagen, 752. — Pedersen i Jonstrup 551. — Pedersen i Krogstrup 84, 450. — Pedersen, Raadmand i Rudkøbing,

278. — Rasmussen (Vordingborg), Baadsmænd, 20. — Rasmussen, Kaptejn, 353. — Sørensen i Lundens Len 125 f.

Jep Hansen, Skovrider i Frederiksborg og Kronborg Len, 399. — Harrildsen i Tostrup i Blekinge 124. — Jakobsen i Slagelse 82, 139, 270 f., 564. — Madsen i Odde-rup 2. — Nielsen, Fange p. Bremerholm, 584 f. — Nielsen p. Gerdrup 564. — Nielsen, Vildttryv, i Holbo H., 824. — Nielsen, Bonde i Kronborg Len, 3.

Jeppe Olufsen i Lemvig 87.

Jeremias Hansen af Kolding 593.

Jerlev Herred 5.

Jernløse, N., Merløse H., 26. — Sdr., Merløse H., 26.

Jerrestad Herred 16, 175, 202, 248, 341, 821 f., 832.

—, S., Jerrestad H., 589, 662.

Jersin, Jens Dinesen, Mag., Provst og Sognepræst til Vor Frue Kirke i København, 1629 Biskop i Ribe Stift, 144 f., 390, 729 f., 742, 810; nævnes 723, 751, 754 f., 782—785, (804), 822, 828.

Jerslev Herred 806. — Herredsfoged se Germand Jonsen.

Jes (Jhes), Klavs, Kongens Apoteker, 128 f.

Jesper Hansen, Drabsmand, i Løgstør Birk, 73. — Iversen i Rudkøbing 604. — Pedersen i Landskrona 335. — Pedersen i Varberg 63. — Rasmussen, Dr., se Brochmand.

Johan Frederik, Ærkebiskop af Bremen, 454.

Johan Philip, Vild- og Rhingreve, (198).

Johan, Mag., Kongens Feltpræst, 560. — Skomager af Amsterdam 381. — Alberts, hollandsk Skipper,

701. — Baltersen i København 361. — Borkersen se Karen Nielsdatter Bager. — Borkertsen, Mag., 830. — Ethersen, Medlem af Priseretten i København, 282 f., 331, 546. — Folkersen, Skibskaptejn, 617; jvfr. Anneke Mikkelsdatter. — Hermansen i København 696. — Johansen, Kristianshavn, 587 f. — Justsen, kgl. Remmesnider, 545. — Klavsen af Tønder 568. — Kornelissen, Skibskaptejn, 674, 694. — Laurents, Orgelbygger, 816. — Laurents, Organist ved Vor Frue Kirke i København, 816. — Martens (Mortens), Skipper af Emden, 476. — Mortensen se Rosenvinge. — Olufsen fra Lybæk 472. — Thisen, Skibskaptejn, 711.
- Johanne David Kornelissens i Malmø 495. — Frederik Kræmmers i Slangerup 510.
- Johann IV, Hertug af Meklenborg, 362; jvfr. Hertuginde Sofie.
- Jokim Hollaksen, Kaptejn, 353.
- Jon Justinussen, Lagmand p. Færøerne, 660.
- Jonas Andersen, skal opsøge gamle Monumenter, 82.
- Jonstrup, Hvinderup S., Høgs H., 857.
- , Uggerløse S.(?), Merløse H., 491.
- , Ramsø H., 551.
- , Vordingborg Len 257, 272.
- Vang, Smørum H., 7.
- Jordbjærg, L.-, Vemmenhøg H., 474, 499. — St.-, Vemmenhøg H., 473 f., 499.
- Juel (Vaaben: en Stjerne), Børge, Skibskaptejn, 281, 435 f., — Elsebe Jensdatter, Hans Lindenovs († 1610), 60, 65. — Erik Pedersen, Lensmand p. Gudum Kloster, Landsdommer i Jylland, 31, 671, 692, 757, (780, 844); nævnes 18, 55, 57, 60, 77, 118, 126 f., 138, 161, 175, 759, (844). — Jens Hermansen, Statholder i Norge, Lensmand p. Aggershus, 1629 p. Aalborgshus, 137, 539, 739, 768, 771; nævnes 63, 86 ff., 127, 144, 184, 455, 758, 770, 784, 807 f., 836, 841. — Jens Pedersen, Lensmand p. Lund Gaard p. Mors, 1627 Lensmand p. Trondhjemgaard, 49, 63, 127, 151, 455, 758, 817. — Kirsten Pedersdatter († 1627), Niels Vinds, 671. — Klavs Eriksen 692. — Lene, Jørgen Dues († 1629), (772). — Malte, Lensmand p. Kristianopel Slot, 84, 441, 728; nævnes 17, 87 f., 127, 132, 139, 248, 271, 328, 349, 389, 486, 498, 574 f., 622, 634, 659, 713, 828. — Maren Iversdatter († 1624), Erik Rosenkrantz's, 140. — Peder Eriksen 692. — Thomas Kristoffersen til Estrup 68, 118, 175. — Peder 301.
- Jul, Peder, Skipper af Horsens, 500 f.
- Julin, Pommern, 462.
- Junge, Peder, Skipper, 614.
- Jungshoved Gaard og Len 147, 222 f., 507, 509, 836.
- Jurian Rutgersen fra Hoorn, Skipper, 41.
- Just Lavridsen i Slagelse 270 f. — Nielsen, Købmand i Aalborg, 625. — Nikolausen, Kaptejn, 234, 353.
- Juul (Vaaben: en Lilje), Aksel Nielsen 728. — Birgitte Nielsdatter, Knud Galts, 626. — Dorte Iversdatter 728. — Frans Ovesen se Karen Rostrup. — Iver, Lensmand p. Bøvling († 1627), 37, 40, 50, 137, 144 f., 154, 158, 255, 728 f., 788; nævnes 6, 34, 48, 76, 86 f., 91, 126 ff., 131, 147, 184; jvfr. Ingeborg Parsberg. — Jørgen Frandsen, Løjtnant, 353. — Jfr. Maren

Iversdatter 728. — Mogens Jensen 773. — Ove Iversen 728. — Tønne Iversen 728.

Jyderup, Ods H., 789.

Jydstrup, Ringsted H., 54, 698, 746, 812.

Jylland 33, 37, 40—43, 51, 62, 84, 118, 126 ff., 130 f., 138, 140, 153, 158 f., 161, 167, 175 f., 179, 181 f., 187, 199, 205, 209, 215 f., 220, 224, 227, 229, 233, 237, 249, 260, 268, 280, 305, 329, 358, 370, 397, 409, 414, 425, 451, 471 f., 476, 479, 501, 507, 519, 533, 539, 542, 575, 590, 604, 626 f., 640, 667, 672, 694, 699 f., 702, 704, 708, 710 f., 715 f., 719, 721, 724, 726, 729 ff., 742, 749, 752 f., 755, 757, 767, 770 f., 774—778, 780, 783 f., 790 f., 803, 806 f., 814, 828, 838 ff., 843 f. — Renteskriver se Ernst Ernstsens, Jørgen Nielsen.

— Landsting 757.

Jyllinge, Sjælland, 404.

Jørgen N., fhv. Foged p. Ibstrup, Husfoged p. Haderslev Slot, 719.

— Færgemand 559. — Skriver, Borgemester i Odense, 520. — Bjørnsens Enke se Dorte. — Bjørnsen, Skibskaptejn, 325. — Carstensen, Mønsterskriver, 217, 236. — Danielsen, Raadmand og Postforvalter i København, 202, 439 f., 566. — Frantsen i Køge 846. — Hansen paa Nebbegaard 66. — Hemmingsen i Nykøbing Falster 285 f. — Jensen, Skipper af Samsø, 191. — Knudsen, fhv. Foged paa Rugaard, 446. — Kristensen i Bølling 117. — Kristoffersen, Sognepræst i Kristianstad, 24, 570, 683. — Laursen, i Sorø Skole, 346. — Mattias (Mattisen), Kaptejn, 353. — Nielsen, Færgemand i Assens, 226. — Nielsen, Borgemester

i Horsens, Renteskriver, 477, 796. — Nielsen, fhv. Borgemester i Ringsted, 334. — Olufsen, fhv. Borgemester i Aalborg, 269. — Pedersen, Herredsfoged i Haderslev Herred, 281. — Pedersen i Odense 264. — Pedersen København, Bøsseskytte, 548. — Pedersen i Smerup 163. — Regelsen, Skriver p. Visborg Slot, 138.

Jørslev, Fakse H., 857.

Kaaber, Jørgen, Løjtnant, 417.

Kaagerød, Luggude H., 570.

Kaas (Vaaben: en Sparre), Anne Gjordsdatter, Peder Jensen Trompeters, 812. — Erik Bjørnsen († 1598) se Anne Krabbe. — Gjord († 1616) 812. — Helvig Bjørnsdatter, Hannibal Gyldenstjernes, 25, 83. — Kirsten Bjørnsdatter, Ove Ugerups, 83, 441, 466. — Kirsten Nielsdatter, Anders Sinklars, 114, 121, 623, 646, 805 f. — Klavs Eriksen 116. — Kristoffer Gjordsen, Kaptejn, 353. — Mogens Eriksen til Støvringgaard, Lensmand p. Mariager Kloster, 1627 Lensmand p. Odensegaard, 18, 37, 50, 120, 137, 144 f., 154, 158, 165 ff., 212, 255, 260 f., 266, 308 f., 327 f., 335, 357, 418, 440, 442, 447, 461, 463, 466, 469, 498(?), 516, 539, 553 f., 559 f., 581, 590 f., 623, 669 f., 836; nævnes 17, 56, 77, 86, 116, 126, 128 f., 132, 184, 262, 265 f., 271, 281, 295 ff., 302 f., 307, 322, 341, 355, 368, 380 f., 388, 417, 426, 453 f., 459, 471, 487, 496 f., 516, 520, 525, 558, 591, 597 f., 646, 660, 683, 685 f., 707, 715, 723, 725, 732 f., 742 f., 779, (781), 784, 805 ff.; jvfr. Sidsel Friis. — Mogens Eriksen til

- Aas og Tidemandsholm 15 f., 740, 758. — Mogens Eriksen til Lyngholm 16, 740, 748. — Mogens Jensen til Frøstrup, Lensmand p. Københavns Slot, 1629 p. Dueholm Kloster, 153, 270, 282 f., 307, 316, 466, 498(?), 502, 504, 738, 740, 744, 780; nævnes 7, 22, 26, 32 f., 42, 49, 78, 82, 85, 91, 106, (109), 113, 127, 132, 137, 139, 156, 172, 191 f., 197, 210, 221, 235, 257, 261, 269, (271), 287 f., 296, 303 f., 314, 323, 328, 393, 407, 413, 431, 440, 443, 446, 453, 456, 463, 486, 500, 508 f., 512, 529, 532, 536 f., 545 f., 562, 574, 586, 606 f., 612, 614 f., 620, 622, 651, 658, 660, 676, 681, 683, 700, 702, 713, 735, 807, 853. — Thomes Jensen 740, 748.
- Kaas (Vaaben: en Mur), Frans Hermansen, Lensmand i Nordlandene, 267. — Hans Andersen til Østergaard og Lindskov 86 f., 154, 417 f., 657 f.; nævnes 52, 67, 115, 148, 266, 383, 756, 792; jvfr. Vibeke Ahlefeldt. — Herman Fransen 267. — Klaus Fransen 267, 748. — Iver Hermansen 740, 748, 795. — Staller Hermansen, Skibskaptejn, 17, 280, 645, 691, 748.
- Kads Mølle ved Assens 32.
- Kallats, David, Kaptejnløjtnant, 538, 567.
- Kallolt (Kogshult?), Kristianstads Len, 395.
- Kaltenhof, Hans, Oberst, 260.
- Kalundborg, Hans Nielsen, Kaptejn, 120, 788.
- Kalundborg 127, 179, 188, 192, 239 f., 250, 267, 288, 333, 337 ff., 393, 440, 484, 500, 517, 846; nævnes 215, 227, 436, 462, 465, 490, 542, 605, 642, 837.
- Kalundborg Slot og Len 44, 221 ff., 228 f., 261, 293, 328, 341, 464, 484, 508, 532, 540, 565, 598, 615, 622, 632, 658, 683, 713, 750, 799, 811, 851; nævnes 78, 172, 191, 213, 221, 230, 303, 315, 323, 332, 394, 410, 412, 453, 492, 544, 574, 578, 588, 605, 609, 631, 800.
- Kalø Slot og Len 164, 734, 740, 745, 807; nævnes 21 f., 51, 74, 136, 315.
- Kampen i Holland 41.
- Kappeln, Holsten, 707.
- Karen Hanses i Lerbæk p. Møen 344. — Iver Povisens i København 317. — Hr. Kristen Olufsens i Bare 302. — Lavrids Jensens i København 620. — Andersdatter p. Hven 694. — Hansdatter, Kristen Hansens, Borgemester i Malmø, 435, 840 f. — Klavsdatter 435, 745; se Hans Justsen. — Knudsdatter af Holmedrup 504. — Lavridsdatter, Peder Skrivers, i Volde 306. — Lettes, Bertel Wichmands, 449. — Nielsdatter i Helsingborg 83. — Nielsdatter i Odense 382; jvfr. Hans Jensen Nyborg. — Nielsdatter, Aksel Kristensens, af Randers 747. — Nielsdatter, Jakob Vognsens, i Aalborg 164. — Nielsdatter se Bager.
- Karise, Fakse H., 857.
- Karl I, Konge af England, 111, 120, 133, 142, 162, 273, 359, 377, 489, 696, 731.
- Karl Karlsen af Danzig 85.
- Karlebo, Lyng-Kronborg H., 859.
- Karleby, Onsjø H., 58.
- Karlsberg, Sibbarp S., Favraas H., 687.
- Karsten Hansen, Skovrider i Vordingborg Len, 150. — Mogensen af Holsten 346 f. — Nielsen, Borgemester i Nakskov, se Lisbet Andersdatter.
- Karup, Høgs H., 335, 596, 626, 666, 819.
- , Torne H., 858.

- Kaspar, Dr., se Bartholin.
- Katharine Fostermoder i Odense 587.
- Kattrup, Luggude H., 792, 816.
- Keiseberg (Keesberg), Kasper, Løjtnant, Kaptejn paa Kronborg, 72, 769.
- Kekkendrup p. Fyen 265.
- Keld Kristensen, Kapellan ved Viborg Domkirke, 185. — Sørensen i Stubdrup Mølle 12.
- Keldby Vang, Torne H., 408, 430, 459.
- Keldergaard, Heselunde S., Luggude H., 856.
- Keldstrup, Vemmenhøg H., 73, 294, 473 f., 499.
- Kellinghusen D a t. 834 ff., 854.
- Kemmer, Hans, Rotgieter i Helsingør, 482.
- Kerteminde 127, 132, 210, 267; nævnes 214, 448 f., 453 f., 500, 518, 520, 793. — Borgere 395. — Borgemester 238, 241, 262.
- Kertinge, Bjærge H., Fyen, 669.
- Kesberg se Keiseberg.
- Kettrup, V. Han H., 164 f.
- Keusler se Heuseler.
- Kid se Krag.
- Kiel, Daniel, se Kräll.
- Kiel 3, 7, 39, 111, 295, 366, 371, 722. — D a t. 37—40, 42 f.
- Kieler Fjord 369. — D a t. 368 f.
- Kierurt, Hans, Borger i Helsingør, 849.
- Kiil, Sannikedals S., Bratsberg Len, 63.
- Kildin, Ø ved Murmanskysten, Rusland, 423.
- Kimito, Finland, 585.
- Kirchmannus, Johannes, Mag., 39.
- Kirkelte, Lyng-Kronborg H., 859.
- Kirkerup, Sjælland, 404.
- Kirsten Hansdatter, Bernt Fackes i Helsingør 825. — Kristensdatter i Malmø 65, 122. — Nielsdatter i Halmstad Sogn 78. — Nielsdatter, Dr. Jakob Hasebards, se Paaske.
- Kistenmacker, Albert Jensen, Løjtnant, 139.
- Kjosar Syssel p. Island 425.
- Klaen, Hindrich, Borger i Hamborg, 168.
- Klagstrup, Vemmenhøg H., 499, 566, 596.
- , Villands H., 856.
- Klamby, Færs H., 763.
- Klare Dam, Lyng-Kronborg H., 13.
- Klavs Gertsen fra Enkhuysen, Skipper, 41. — Hansen i København, Drabsmand, 638. — Jakobsen, hollandsk Købmand, 701. — Lydersen, Salpetersyder, 170. — Maltesen se Sehested. — Mikkelsen, Skipper af Rostock, 748 f. — Rulofsen fra Kuinre, Skipper, 41. — Thisen, Skipper af Lybæk, 592.
- Kleitrup, Rinds H., 47.
- Klement Sørensen, Borgemester i Vejle, Mønsterskriver for Sjælland, 308, 437, 605 f., 652.
- Klim, Han H., 134, 165.
- Klingenberg Gaard i Faaborg 9, 22.
- Klippinge, Stevns H., 632.
- Klithuse, Tranum S., Ø. Han H., 107, 809.
- Klock, Matthias, Guldsmed i Næstved, 615 f., 633.
- Kloumann, Verner, i København 428, 476, 741.
- Klæstrupgaard, Vokslev S., Hornum H., 18, 836.
- Klørup, Skyts H., 857.
- Kløve, S. Asbo H., 497, 602.
- Kneutel, Valentin 477.
- Knislinge, Gyng H., 693.
- Knud Andersen, Blytækker, Kobbertækker paa Kronborg, 423 f. — Andersen, Birkefoged i Skanderborg Birk, 152. — Gabrielsen se

- Akeleje. — Hansen, Tilsynsmand ved Kongens Have i København, 13. — Jakobsen, Kapellan til Vor Frue Kirke i Haderslev, 631. — Jensen i Ystad 734 f. — Jensen, fhv. Præst og Organist i Næstved, (560?), 595, 620 f., 641, 813. — Johansen, Præst i Aagerup, 654. — Jørgensen, Kongens Smed, 158. — Jørgensen i København 317 f., 361. — Jørgensen, Ridefoged paa Københavns Len, 446. — Madsen, Svensker, 822. — Madsen p. Kosten i Bahus Len 503. — Markvorsen, Borgemester i København, 478. — Offeren i Helsingør 473. — Pedersen (af Haderslevhus Len?) 734. — Pedersen i Horsens 642. — Tollesen, Løjtnant, 287.
- Knudsgærde, Sibbarp S., Favraas H., 687.
- Knudshoved, Fyen 45.
- Knudstrup, Gærs H., 858.
- , Hovlbjærg H., 47.
- , Løve H., 26, 81.
- Knærød, Høgs H., 626, 666.
- Koch, Samuel, Skipper fra Newcastle, 706.
- Kock, Henrik, Skipper, 615. — Henrik, Borger i Aalborg, 661. — Jakob, Soldat, 208 f. — Jakob Qvirinus de, Humlevrager i København, 595.
- Koefoed (Kofod), Jakob, Skibskaptein, 528 f. — Mads, 1628 Landsdommer paa Bornholm, 570, 636 f., 716. — Oluf 473.
- Kogshult, Torne H., 45, 299, 858.
- Kolb von Wartenberg, Konrad, Oberst, 166, 210, 212, 218, 220, 233, 238 f.
- Koldby, Samsø, 331.
- Kolding, Rasmus, kgl. Tømmermand, 524 f.
- Kolding 126, 839; nævnes 39 f., 42, 85, 113, 118, 128, 137, 144 f., 154 f., 158, 166 f., 177 f., 180 f., 183, 190, 204, 255 f., 292, 295, 308, 479, 593, 604, 760, 843. — Borgere 131. — Byting 6.
- Koldinghus Slot og Len 121, 158, 734, 807, 816, 833; nævnes 30, 42, 66, 109, 129 ff., 141 f., 149 f., 182, 760. — Slotsfoged se Jakob From.
- Koldt Sogn, Ning H., 478.
- Kolhase, Adam, Kaptein, 353.
- Kolin, Jakob, Borger i Lybæk, 680.
- Kollekolle, Smørum H., 416.
- Kollens Mølle, Hjelmslev H., 74.
- Kollerup, V. Han H., 165.
- Komme (?), Blendrup S., Torne H., 299.
- Kongelf, Jørgen, Skibskaptein, 311.
- Kongens Mølle, Kronborg Len, 651.
- Kongeskoven, Gærs H., 762.
- Kongsbak 120, 127, 267, 517.
- Kongsbøgd, Hvinderup S., Høgs H., 857.
- Kongselv, Norge, 63, 127, 455, 623.
- Kongskilde Mølle, Lynges S., Alsted H., 770.
- Kore, Lavrids, i Brænderup 520.
- Korfits Gabrielsen se Akeleje. — Nielsen, Herredsfoged i Ramsø Herred, 126.
- Kornelius Jørgensen af Svendborg 262. — Mieuisen fra Hoorn, Skipper, 41.
- Kornerup, Sømme H., 334.
- Kornholm, Duegge Gods, Luggude H., 428.
- Korsør 63, 127, 131, 188, 247, 267, 293, 339, 500, 517, 598, 608, 622, 848; nævnes 32, 41, 192, 200, 206, 391, 407, 418, 586, 647, 683, 693, 703, 722. — Borgere 191, 257.
- Korsør Slot og Len 151, 221 ff., 272, 341, 368, 464, 508, 525, 598, 611 f.,

- 617, 628, 632, 638, 655, 659, 682 f., 693, 770; nævnes 42, 172, 191, 242, 453, 455, 462, 574. — D a t. 260.
- Kort Arentsen, Kongens Livbarber, 704, 797.
- Kosinus, Hans, Kaptejn, 265.
- Kost, Hans, Arkelimester, 675.
- Kosten, Bahus Len, 503.
- Krabbe (Vaaben: en Bjælke), Anne Iversdatter, Erik Bjørnsen Kaas's, 79, 83, 767. — Dorte Iversdatter, Erik Lykkes, 108, 155. — Jfr. Else Tagesen 482 ff. — Erik, kgl. Sekretær, dansk Agent i Sverrig, 161, 181, 183, 200, 325, 540, 586, 642, 649, 661, 715, 821, 834. — Gregers, 1627 Lensmand p. Hindsgavl, 27, 81, 153, 193 f., 206, 214, 224, 332 f., 590 f., 733 f., 774; nævnes 28, 122, 127, 175, 198, 200, 205, 207 f., 226 f., 240 f., 263, 307, 327, 335, 346, 355, 379, 428, 434, 469, 471, 486, 508, 521, 594, 622, 636, 659, 717, 740, 831, 837. — Hans 65, 119, 795. — Iver Tagesen, Ritmester, 1629 Lensmand p. Laholm, 294, 473 f., 482, 499, 541, 553, 561, 637, 740, 743; nævnes 566, 816, 827. — Jakob Godskesen 814. — Niels Tagesen 685. — Palle Tagesen 482 ff., 685. — Sidsel Tygesdatter, Otte Lunovs, 66, 119, 795 f. — Tyge Mogensen († 1541), Rigens Marsk, 641.
- Kraffert (Krafvet), Aleksander, Proviandmester ved det skotske Krigsfolk, Kaptejn, 360, 391, 674, 676.
- Krafse, Eske († 1627) 310, 650; jvfr. Pernille Banner. — Hilleborg, Mogens Gjøes, 310, 638, 650. — Kristoffer se Dorte Banner.
- Krag, Jørgen Eriksen, Løjtnant, 62, 285, 388, 808. — Kristen Eriksen 807. — Kristen Nielsen til Sønderis († 1622) 57. — Niels Henrik sen, Løjtnant, 325, 342, 389. — Niels Mogensen, Landsdommer i Nørrejylland, 6, 31, 152, 388, 449, 519, 526, 551 ff., 556 ff., 585, 701, 712, 727, 757, 759, (780, 844), 854; nævnes 55 f., 65, 71, 76, 118, 126 f., 136, 138, 161, 175, 485 f., 489, 530, 536, 546, 559, 578 f., 593 f., 596, 599, 607, 609, 613, 626, 634, 640 f., 643, 646, 668, 713 ff., 723, 725, 733, 754, 760, 773, 790, 808, 810, (844).
- Krag (Kid), Vogn Mikkelsen 109.
- Krag, Jens, Mag., Læsemester i Aarhus, 761.
- Kragelund, Nørvang H., 30, 109.
- Kragevig, Musse H., 677, 719.
- Krakow, Karl v., Generalstaternes Agent i Helsingør, 473.
- Kratz, Joachimus, Dr., 243. — Wolf Hieronymus von, Major, 629.
- Krebs, Herman, Kaptejn, 353.
- Kregome, Strø H., 73.
- Kreitner, Magnus, Major, 352.
- Krell, Daniel, Kaptejn, 212; jvfr. Krol.
- Krempe, By og Fæstning, 313, 322, 359, 427, 460 f., 451, 466, 501, 510, 569. — Tøjhuset 35, 71. — D a t. 126, 148—152, 156 ff., 162—168, 171, 770—774.
- Kremper Marsken 802.
- Kresberg, Casper, Vagtmester, 2.
- Krijn Philipsen fra Amsterdam, Skipper, 41.
- Kristen Smed, kgl. Drabant, Vagtmester p. Laholm Slot, 691. — Smed af Nykøbing p. Mors 838. — Andersen, Præst i Hørup, 822. — Bentsen i København 628, 632. — Davidsen i Helsingør 849. — Eriksen til Fligende se Valkendorf. — Hansen, Mag., Biskop i Aalborg Stift, 144 f.; nævnes 112, 119, 185, 723, 751, 755, 783, 785,

- (804), 828, 844. — Hansen, Borgemester i Malmø, 840 f.; jvfr. Karen Hansdatter. — Ibsen fra Haderslev 239. — Jensen 814. — Jensen, Ladegaardsfoged hos Jens Høg, 829. — Jensen, Kongens Musikant, 433. — Jensen, Mag., Hofpræst, Professor v. Københavns Universitet, 70, 144 f., 547, (567), 624 f., 792. — Jokimsen, Kaptejn, 346, 353. — Karlson, fhv. Apoteker i Kristianstad, 747. — Klavsen, Landsdommer p. Bornholm, († 1628), 138, 534, 538, (570), 637. — Knudsen se Akeleje. — Lassen (Drabssag), Bøvling Len, 782. — Lavridsen, Borgemester i Hobro, 110, 627. — Lavridsen, Landsdommer p. Møen, 80, 149. — Lavridsen, Mag., Præst i Køge, se Glob. — Lembeksen (Lambertsen), Skolemester i Hobro, 766. — Mikkelsen i Hobro 765 f. — Olufsen i Kær 117. — Olufsen, Præst i Bare, 302; jvfr. Karen. — Pedersen, Danske Kancellis Tjener, 150, 170. — Pedersen, Foged, 75. — Pedersen, Borgemester i Køge, 487. — Pedersen, Præst i Hvirringe, 831. — Sørensen i Ribberholt 838. — Thomsen se Sehested.
- Kristiania 292, 476, 511, 543, 659. Jvfr. Oslo.
- Kristianopol By og Fæstning 75, 88, 127, 132, 139, 498, 622. — Borgere 151, 248.
- Len 203, 223, 261 f., 271, 328, 350, 389, 486, 575, 634, 659, 713, 828; nævnes 84, 139, 574, 728.
- Kristianshavn 38, 588.
- Kristianstad By og Fæstning 35, 75, 127, 321, 440, 570, 683, 762, 789; nævnes 72, 88, 130, 282, 638, 648. — Borgere 43, 55, 131. — Apotek
747. — Apoteker se Peder Karlson. — Kirke 24, 78, 403.
- Kristianstad Len 16, 44, 57 (130), 202, 300, 321, 328, 464, 486, 622, 634, 659, 816; nævnes 172, 175, 305. — Krudtmølle 824.
- Kristoffer, Markgreve af Baden-Durlach, 217.
- Kristoffer, Præst i Stovby, se Kristoffer Sivendsen. — Aagesen, Kongens Snedker, 478. — Didrikson, fhv. Renteskriver, 444, 640, 847. — Hansen, Landstingsrider, 446. — Hansen, Mag., Præst i Kristianstad, 570 f., 683. — Holgersen i Nim 765. — Iversen, øverste Renteskriver, 748, 846. — Mortensen, Sognedegn, 132. — Nielsen, Herredsfoged i Flakkebjærg Herred, 491, (509). — Pedersen (Rakestad), Baadsmand, 20. — Sivendsen, Præst i Stovby, 542. — Sivertsen, Kaptejn, 660.
- Krog, Jens, se Krag.
- Krogerup, Ljunits H., 46.
- Krogstad Havn, Norge, 63.
- Krogstrup, Bjærg H., Skaane, 84, 450.
- Krol (?), Daniel Krell), Kaptejn, 216 f.
- Kron, Peder Klavsen, fra Amsterdam, Skipper, 41.
- Kronborg Slot og Len 1 f., 12 f., 49, 150, 222 f., 261, 275, 287 f., 296, 305, (311), 340, 342 f., 394, 413, 423, 445, 459, 463, 484, 486, 508, 532, 537, 565, 590, 620, 622, 638, 651, 655, 658, 661, 675, 683, 713, 768, 852; nævnes 23, 34, 72, 78, 166, 172, 202, 247, 270, 386, 399, (410), 420, 452 f., 456, 481 f., 509, 534, 536, 574, 585, 768 f. — D a t. 23 f., 424 f., 438 f., 441—444, 482, 651 f., 696, 741, 760—768.

- Kronoberg Slot, Sverrig, 822.
- Kruse, Enevold Kristoffersen til Tilsted 58. — Gabriel Kristoffersen, Lensmand p. Landskrone, 1627
 Lensmand p. Roskildegaard, Admiral, 6 f., 13 f., 77, 84 f., 106, 122 f., 153, 159, 171, 173 f., 177, 191 ff., 196, 200, 388, 393, 448, 450, 466, 490 f., 533, 555 f., 597, 638, 665 f., 691, 697, 733, 801; nævnes 42, 58, 63, 67, 75 f., 121, 127, 132, 137, 172, 207, 261, 288, 298, 300, 328, 343, 350, 360, 404, 430, 440, 445, 449, 455, 464 f., 486, 489, 532, 539 f., 561, 572, 574, 583, 586, 599, 603, 606, 608, 620, 622, 626, 638, 654, 681, 734, 760 f., 768 f., 794, 820, 852; jvfr. Agnete Thott. — Jørgen Enevoldsen, kgl. Sekretær, 15, 79, 153, 466. — Jørgen Kristoffersen 767. — Otte 106. — Tyge 498, 551.
- , Hans, Borgemester i Visby, 14, 493.
- Krúck (Krug), Lorents, Stodmester p. Vordingborg og Jungshoved, 689, 836.
- Kräll (Kiel), Daniel, Stadthauptmand i Malmø, 676; jvfr. Ane.
- Krøger, Henrik, af Stralsund, 599.
- Kuinre, By i Holland 41.
- Kullen 563, 816.
- Kumletofte, Torne H., 46.
- Kurland 156 f. — Hertug se Frederik.
- Kvidinge, S. Asbo H., 685, 755, 791 f., 816.
- Kvigstad Havn, Onse Fogderi, Norge, 455.
- Kvindebæk, Bjørge H., Skaane, 666.
- Kvistofte S., Rønneberg H., 252, 408.
- Kvistrup, Hjern H., 773.
- Kvittinge, Gyng H., 693.
- Kvorning, Sønderlyng H., 51, 164.
- Kværede, Ringsted H., 546, 573.
- Kværnby, Ingelstad H., 858.
- Kværneby, Oxie H., 408, 499.
- Kær Herred 134.
- Kær, Skern S., Bølling H., 117.
- Kærby, Aasum H., 752.
- Kæret, Sibbarp S., Favraas H., 687.
- Kærgaard, Hvinderup S., Høgs H., 857.
- Kærsgaard, Vends H., 520.
- Kærstrup, Fuglse H., D a t. 705, 713 — 719.
- København, Jakob, Skovrider i Elbo Herred, 772.
- København 31, 36, 87, 127 f., 131, 166, 172, 174, 184, 209, 211, 261, 269 f., 273, 304, 310, 323, 325, 327, 345 f., 399, 464, 486, 539, 545, 550, 556, 566, 569, 572, 595, 624 f., 693 f., 817, 853; nævnes 23, 37, 72, 92, 108, 131, 140, 142, 145, 148, 151, 162, 168, 180, 187 f., 191—194, 198, 206 f., 217, 220, 225 f., 228, 244, 254 ff., 264 f., 267, 271, 276, 279 f., 283, 288 ff., 293 ff., 297, 302, 307, 311 f., 316 f., 324, 328, 334, 336, 344, 353, 355 f., 360, 362 f., 365, 368, 370, 373 ff., 377, 385, 387, 389 f., 392, 396, 407, 409—413, 416, 419, 421, 425, 429, 438—442, 444, 446, 449 ff., 456, 459, 463, 466, 475, 478, 487, 498, 501, 503, 508, 511, 515, 519, 523 ff., 529 ff., 537, 542 ff., 552—555, 558, 563, 567 f., 570, 577, 585 ff., 599, 601, 612, 615, 619, 633, 636 ff., 645, 647 f., 650, 653, 655, 658, 663 ff., 668, 670, 672 ff., 676, 678, 682, 687 f., 692, 697, 702, 704 — 707, 710—714, 722, 724, 731 ff., 744, 757, 772 f., 788, 793, 795, 800 f., 804, 813 f., 821, 829, 838. — Borgere 22, 65, 80, 116, 120, 178, 183, 212, 331 f., 340, 361, 381, 393, 467, 493, 507, 512, 546, 575, 582, 605 f., 620, 654, 741, 749, 803, 818, 820, 822. — Apoteker se Esaias Flei-

scher, Hans Sten. — Borgemestre se Jakob Mikkelsen, Knud Markvorsen, Simon Surbeck. — Byfogder se Eske Jensen, Laurids Eskilsen, Povl Povlsen. — Raadmænd se Jørgen Danielsen, Lavrids Eskilsen, Thomes Lorck. — Toldere se Anders Olsen, Jonas Heinemark. — Admiralitetet 456 f., 476, 519, 545, 591, 645, 678, 700, 703, 726, 759. — St. Anne Bro 38, 43, 62, 89, 93, 524, 587, 794. — St. Anne Kastel 794 f. — Befæstning 269, 529, 550 f.; se ogsaa Værket udenfor Vesterport, St. Anne Kastel. — Blaataarn 595, 712. — Boldhuset 273. — Bryghuset 195, 737. — Børnehuset se Tugthuset. — Børsen 696. — Købmagergade 21; Læderstræde 149; Løvstræde 317, 585; Magstræde 283; Silkegade 21, 427, 681, 728, 736; Silkeboderne 698; Stranden 149. — Kongens Giethus 669. — Holmen ved Københavns Slot (Bremerholm) 4, 34, 63 f., 88 f., 93—106, 195, 209, 221, 224, 252, 305, 311, 423, 449, 585, 619, 656, 835. — Holmens Præstegaard 825. — Admiral se Sten Villumsen Rosenvinge; Holmens Overskipper se Rasmus Sørensen Samsing; Skriveren se Steffen Sørensen; Smed se Anders. — Vor Frue Kirke 134, 283, 299, 390, 407, 560, 579 f., 816; Holmens Kirke 273, 402, 494, 853; St. Nicolai Kirke 125, 156, 310; Slotskirken 498; Kirken udenfor Nørreport 173, 432 f., 436, 454 f. — Kongens Lysthave, 13, 102. — Værket udenfor Vesterport 350, 428, 551, 694 f. — Proviandhuset 101, 114, 181, 195, 221, 223 f., 293, 296, 303, 306, 329, 360 f., 428, 444, 485, 531, 592, 599, 632, 638, 675, 737—740,

816, 835. — Proviantskriveren se Jakob Thomsen. — Raadhuset 624. — Vor Frue Skole 78, 134. — Holmens Kirkes Skole 494. — Skydebanen udenfor Vesterport 332. — Studentergaarden (Regensen) 594. — Amagertorv 834. — Tugthuset (Børnehuset) 113, 224, 585, 606. — Tøjhuset 20, 64, 96, 177 f., 181, 225, 258, 288, 343, 482, 675, 732. — Universitet (De højtlærde) 38 f., 43, 59, 108, 146, 301, 407, 428, 436, 580, 594, 607, 624 f., 672, 708, 749, 779 f., 785, 817, 828. — Universitetsbibliotek 39. — Kommunitetet 59, 146, 682. — Vartov Hospital 400, 427 f., 478, 502, 505, 545, 566. — Sønderdybet ved 184. Københavns Slot og Len 7 f., 22 f., 49, 221 ff., 261, 269, 275, 287, 323 f., 328, 340, 350, 413, 422, 443, 463, 486, 508, 529, 532, 536 f., 562, 566, 586, 614, 620, 622, 655, 658, 660, 676, 681, 683, 738, 780, 794, 840, 851; nævnes 42, 44, 78, 102, 137, 140, 160 f., 172, 191, 195, 197, 273, 296, 407, 414, 416, 440, 445, 453, 459, 493, 515, 534, 574, 605, 615, 641, 767, 769, 813, 816. — Ladegaarde 102, 134. — Ridefoged se Knud Jørgensen. — Vagtmester se Iver Hansen. — D a t. 1 f., 20—23, 34, 48, 50—69, 71 f., 75—88, 91, 113—127, 131 f., 135—143, 145—148, 153 ff., 158—164, 170—173, 177 ff., 181, 183—189, 191—195, 197, 202 f., 206, 209, 215, 221—223, 227, 232, 234 f., 250, 252, 260 f., 267—342, 345—348, 352, 355, 365—370, 377, 380, 387—517, 522—695, 697—700, 702, 704, 706—712, 715 f., 719 f., 722, 727 ff., 733—760, 766 f., 779, 787—793, 799—812, 815 f., 827—830, 832, 834, 838, 842, 844—859.

- Køge** 192, 206, 212, 259, 267, 275, 282, 288, 339, 393, 440, 517, 569, 607, 615, 702; nævnes 32, 41, 331, 422, 425, 497, 529, 650, 710, 769. — Borgemestre se Enevold Rasmussen, Kristen Pedersen. — Borgere 78, 132, 179, 191, 500, 509, 512, 537, 572 f., 577, 592, 603, 820, 846. — Raadmænd se Gregers Hansen, Søren Knudsen, Klavs tor Smede. — Tolder se Mads Ravn. — Kro 459, 615.
- König, Baltser, Kræmmer i København**, 602. — Hans, Kongens Vinskænk (Vintapper), (241), 707.
- Königgam** se Cunningham.
- Königsberg** 286, 645, 676, 694.
- Könning, Hans**, se John Cunningham.
- Lackelænge, Torne H.**, 618.
- Ladegaard (Lille Skibsgaard) ved Nakskov** 314.
- Lage (Lave, Lau) Kristensen, Mag., Skibspræst, Præst i Helgenæs, Feltpræst**, 409, 587, 828.
- La Grance, Kaptejn**, 349, 372.
- Laholm By** 91, 267, 440, 517, 622; nævnes 127, 192, 290. — Borgere 850.
- Laholm Slot (Fæstning) og Len** 14, 91, 151, 203, 223, 261 f., 328, 389, 394, 464, 486, 634, 643, 657, 659, 691, 713, 740, 743, 816 f., 827; nævnes 64, 257 f., 299, 407, 453, 481, 574, 596, 656, 819.
- Lambert Berntsen, Medlem af Priseretten i København**, 283, 595, 803.
- Lambremont, Pierre de, Kaptejn**, 654.
- Lambden, Robert, Skibskaptejn**, 406.
- Lamme Heine, Troldkvinde**, 58, 70, 214.
- Landet, Sønder H. Lolland**, 792.
- Landskrone** 209, 267, 275, 288, 312, 321, 393, 440, 481, 517, 547; nævnes 42, 65, 127, 464, 480, 503, 599. — Borgemester se Niels Jørgensen. — Borgere 83, 321, 335, 848 f. — Hospital 585.
- Slot og Len 14, 64, 202 f., 222 f., 321, 328, 341, 444, 464, 486, 562, 619, 622, 624 f., 655, 659, 665, 668 f., 691, 793, 795, 816; nævnes 42, 76, 132, 172, 175, 192, 355, 408, 453, 480, 574, 684.
- Langballe, Ning H.**, 25.
- Lange (Vaaben: 3 Roser), Gunde Frederiksen, Lensmand p. Tønsberg**, 301 f., 583, 688; nævnes 63, 455; jvfr. Anne Hansdatter Basse. — Gunde Hansen, Lensmand p. Koldinghus, 9, 153, 204, 583, 636, 692; nævnes 5, 11, 33, 41 f., 56 f., 66, 69, 79, 109, 121, 126, 131, 140, 142, 155, 158 f., 182, 741, 758 f., 772, 779, 802, 807—810, 816, 829 f., 833, 844, 856 f. — Hans Hansen 692. — Karen Hansdatter, Klavs Belovs, 583, 636. — Keld Hansen 692. — Peder Hansen, Kornet, Løjtnant, 236, 355, 388, 854.
- (Vaaben: en Rose) Elle Hansdatter 128 ff., 141 f., 155, (162, 271). — Hans 83 f., 118, 128 ff., 141 f., 155, 162, 271. — Henrik 140, 736, 740, 807. — Iver Hansen 128 ff., 141 f., 155, (162, 271). — Kristen Nielsen, Kancellisekretær, 733 f., 830. — Niels til Tjerret (Rønnovsholm) 69, 133, 183, 767.
- , Dr., bremisk Raad, 402. — Melkior, Kaptejn, 352.
- Lange Fritz (Langfreds), Ritmester**, 480.
- Langeland** 32 f., 41, 71, 127, 138, 175 f., 181, 218 ff., 232, 245, 256, 274, 296, 307 ff., 327, 329 f., 341, 357, 364 f., 367, 371, 387, 407, 420,

- 431, 441, 444, 453 f., 464, 490, 501, 504, 526, 558, 623, 647, 670, 705, 781, 786; jvfr. Tranekær Slot og Len. — Landsdommer se Erik Bilde.
- Langeskov, Salling H., 553, 670.
- Langesund, Norge, 63, 455.
- Langesø, Skovby H., 689, 757, 764.
- Langkildeggaard, Sunds H., 756, 773, 857.
- Langvadsdam Sø, Sokkelunds H., 446.
- Lauder, Jørgen, Kaptejn, 353.
- Lauenborg 111. — D a t. 81, 121—123, 127—131, 133 f., 145.
- Laurvigen (Lavering), Norge, 758.
- Lave se Lage.
- Lavind se Langeland.
- Lavrbjærg, Galten H., 47, 89.
- Lavrids (Lars, Las), Bonde i Københavns Len 416. — Møller i Kads Mølle 32. — Skriver, Borge­mester i Nakskov, 346. — N. fra Langeland, Fange, 364. — Ander­sen (Oddevald), Baadsmand, 20. — Andersen (Andresen), Kaptejn, 234, 260. — Andersen, Skipper af Assens, 191. — Andersen, Præst i Fuglevig, Vissenbjerg S., 521, 717. — Ebbesen se Udsen. — Eskilsen, Byfoged i København, tidl. Byg­nings­skriver, Raadmand, (388), 428, (448), 594. — Hansen fra Haderslev 239. — Hansen, fhv. Bor­gemester i Aalborg, 300. — Han­sen, Raadmand i København, 116. — Hansen se Lorents Hansen. — Jakobsen, Møller i Aarhus, 23. — Jensen (i Hobro?) 627. — Jensen i København (Drabsmand) 620; se Karen. — Jensen, Skibskaptejn, 389. — Jørgensen p. Kosten i Bahus Len 503. — Jørgensen, Ren­teskriver, 761, 814. — Kristensen fra Vendsyssel 706. — Kristensen, Kaptejn, 234, 260. — Lavridsen 283 f. — Lavridsen i Solbjærg 542. — Lavridsen, Løjtnant, 310. — Lavridsen, Kaptejn, 172 f. — Mad­sen i Skaane 423. — Mortensen, Mag., Sognepræst til St. Nikolaj Kirke i København, 144 f. — Niel­sen, Landsdommer p. Møen, 150, (589). — Nielsen, Præst til Skar­rild og Arnborg, 736. — Pedersen af Kolding 593. — Pedersen, Kon­gens Musikant, 815. — Povlsen fra Slagelse 181. — Rasmussen, Skibs­kaptejn (?), 371 f. — Rikartsen, Borger i Odense, 136. — Svend­sen fra Haderslev 239. — Søren­sen, Overkøbmand i Gullandske Kompagni, 664 f. — Torsen, Skip­per af Køge, 191. — Troelsen fra Haderslev 239.
- Lavering se Laurvigen.
- Lax se Lex.
- Laxmand, Povl († 1557), se Tale Ulfstand.
- Le, Middelsom H., 114.
- Ledøje, Smørum H., 735.
- Leiel, Povl, Borgemester i Helsingør, 849. — Wuldem se Lyell.
- Leischevin, Isak, kgl. Urtegaards­mand, 147.
- Lejet, Harjager H., se Barsebæk Leje.
- Lekkende Gaard, Sjælland, 147, 222 f.
- Lem Sogn, Bølling H., 87.
- Lemtorp, Lem S., Bølling H., 87.
- Lemvig 87, 126, 131.
- Lengdener, Veit (Fit), Skovrider i Antvorskov Len, 249.
- Lengsholm, Børglum H., 132.
- Lerbergstrup, Albo H., 589, 662, 829.
- Lerbjærg, Galten H., 18 f., 47, 89.
- Lerbæk, Fanefjord S., Møen, 344.
- Lerup Sogn, Ø. Han H., 107, 809.
- Leve, Pros Knudsen, kgl. Sekretær, 349, 379, 695.

- Lex (Lax), Julius Kristian, Major, Oberstløjtnant, 234, 337, 353, 447, 499.
- Lierum, Gærs H., 858.
- Lifland 157.
- Lild Sogn, V. Han H., 107, 809.
- Lille, Jens, Skipper af Aarhus, 539.
- Limburg, Georg Frederik, Greve, Ritmester, 221, 235.
- Limfjorden 64, 217, 673 f.
- Linde Mølle, Lierum S., Gærs H., 858.
- Lindenov, Anders Hansen 60, 65. — Godske til Lindersvold († 1612) se Karen Henriksdatter Gyldenstjerne. — Hans Hansen 60, 65, 697. — Hans Johansen († 1595) se Margrete Rosenkrantz. — Hans Johansen til Hundslund og Gavnø, Lensmand p. Kalundborg, 37, 44, 50, 60, 137, 144 ff., 154, 158, 255, 295, 305, 308 f., 324 f., 327 f., 388, 442, 463, 466, 478, 539, 563, 751, 789, 799; nævnes 32, 35, 42, 47, 63, 78, 86, 127 ff., 135, 147, 161 f., 172, 184, 186—189, 191, 209, 213, 215, 221, 227, 229, 239, 242, 250, 261, 288, 311, 314 f., 328, 340, 347, 355, 369, 392 ff., 402, 410, 412, 414, 431, 440, 453, 455, 464, (471), 484, 492, 494 ff., 500, 508, 520, 528, 532, 540, 542, 558, 564, 574, 576, 584, 598 f., 605, 609, 615, 622, 632, 638, 653, 658, 683, 705, 713, 715, 724, 750, 799, 803, 811, 815, 820; jvfr. Elisabeth Sofie Rantzau. — Hans Kristoffersen til Ingelstad († 1610), 60, 65, 298; jvfr. Elsebe Juel. — Hartvig, Kaptejn, 189, 762. — Helvig Hansdatter, Sivert Urnes, 774. — Holger Hansen til Gavnø 328, 466, 584. — Holger Ottesen til Østergaard 743. — Jens Hansen 60, 65. — Kristoffer Godskesen 761. — Lavrids Johansen, Lensmand p. Aarhusgaard (Havreballegaard), 151, 153, 316 f., 466; nævnes 11, 16, 18, 21, 23, 25, 28, 51 f., 74, 77, 89, 126, 131, 135, 137, 142, 175, 739, 745, 770, 796, 807, 813, 826. — Otte Hansen († 1618) 298; jvfr. Anne Brahe. — Otte Ottesen til Borreby 466, 743. — Rigborg Hansdatter, Sten Billedes, 187. — Sofie, Knud Gyldenstjernes, 164 f., 431, 440, 466, 494, 583 f., 608, 665 f., 696.
- Linderød, Gærs H., 858.
- Lindet, Frøs H., 754.
- Lindhay, Alexander, se Lindsay.
- Lindholm, Vinding H., 9, 22. — Birk, Skaane, 202, 549.
- Lindsay, Aleksander, Kaptejn, 481, 713 f.
- Lindvedgaard, Odense H., 51.
- Link, Hans Kaspersen, fhv. Skovri-der i Frederiksborg og Kronborg Len, 399.
- Lisbet Bertels i København 493. — Ottes i Nakskov 681. — Andersdatter, Borgemester Karsten Nielsens i Nakskov, 358.
- Lisbjærg, V. Lisbjærg H., 25, 89.
- Lister Herred 203.
- Ljungby, Ø., Villands H., 856.
- Ljunits Herred 202.
- Lochmand, Hans Kristoffer, Kaptejn, 212.
- Lolland 36, 41, 81, 106, 127, 138, 161 f., 170 f., 175 f., 181, 188 ff., 197, 212, 219 f., 226, 239, 241 f., 245 f., 249, 253 f., 260, 267 ff., 278, 280, 284—287, 296, 307 ff., 314, 320, 327 ff., 333 f., 342 f., 345, 349, 351, 361 f., 364, 371 f., 377, 391 f., 395 f., 409, 412, 420 f., 427, 429 f., 436 f., 445, 464, 485, 496, 508, 517, 521 ff., 530, 532, 554 f., 558 f., 578, 581, 601, 614, 627, 647, 653, 659, 668, 670, 672, 675, 678 f., 683, 705, 736, 754, 763, 775 f., 778, 823, 844.
- Lollands Sønder Herred 354 f.

- Lollands og Falsters Landsting 17, 120, 215, 256. — Landsdommer se Holger Bilde.
- Lomme, Bare H., 408, 430.
- Longomontanus (Lomborg, Lumborg), Kristen, Mag., Professor, 842.
- Loptrup, Hovlbjærg H., 48.
- Lorck, Thomes, Raadmand i København, 317, 332, 852.
- Lorents (Laurits) Hansen, fhv. Borgemester i Haderslev, 436, 490; jvfr. Maren.
- Loss, Hans, fra Lybæk, Bøsseskytte, Hospitalslem i Slagelse, 124. — hans Hustru 394.
- Lovns, Gislum H., 18, 836.
- Lukas Henriksen, Skibskaptejn, 53 f., 368 f. — Vestisen af Sverrig 577.
- Lucht, David, Tolder i Helsingør, 270, 646, 664, 817, 848; nævnes 403, 422, 511, 517, 755.
- Ludserød, Lyng-Kronborg H., 859.
- Ludvig XIII, Konge af Frankrig, (111, 142, 168, 373, 431, 489, 731).
- Ludvig Frederik, Hertug af Württemberg, 768.
- Ludvig, Mag., i Skaane, 850.
— Peitersen, Skipper af Enkhuysen, 543, 630.
- Luggude Herred 341.
- Lumborg, Kristen, Mag., se Longomontanus.
- Lumbsdell (Lonsdale?), Albert, Kaptejn, 353.
- Lund, Thomas, Mag., tysk Præst i Helsingør, 422.
- Lund 127, 267, 440, 481, 517, 849; nævnes 84, 254, 408, 430, 464, 848, 850 f. — Borgere 849. — Apotek 108, 627 f., 834. — Domkirke (St. Laurentii Kirke) 4, 47, 170, 333, 405, 421, 425, 460, 562, 667, 792, 794. — Domkapitel 108, 112, 170, 210, 254, 293, 332 f., 405, 443, 448, 458, 460, 474, 479 f., 485, 499, 530, 540 f., 547, 561 f., 591, 639, 746, 755, 786, 795. — Gymnasium 458. — Lektor se Mogens Grave. — St. Peders Kloster og Len (Nunne Kloster) 14, 122, 175, 299, 459, 549, 747.
- Lund (Skaane) Stift 207, 640, 751, 851. — Biskop se Dr. Mads Jensen Middelfart.
— Gaard og Len p. Mors 16, 48 f., 64, 127, 151, 734, 807.
—, Lild S., V. Han H., 107, 809.
- Lundby, Tjæreby S., V. Flakkebjærg H., 858.
—, Ørslev S., V. Flakkebjærg H., 855.
- Lundbæk, Hornum H., 773.
- Lunde, Sunds H., 716, 756, 799, 857.
- Lundegaard, Ø. Han H., 107, 809.
—, Sunds H., 756.
- Lundenæs Slot og Len 47 f., 125, 734, 782, 807.
- Lundforlund, Slagelse H., 527.
- Lundius, Thomas, tysk Præst i Helsingør, 301.
- Lundstorp, V. Flakkebjærg H., 858.
- Lunge, Jfr. Ide Jørgensdatter 815.
— Jørgen Ovesen († 1619) se Sofie Brahe. — Karen († 1626), Holger Ulfstands, 7. — Jfr. Kirsten Jørgensdatter 815. — Jfr. Margrete Jørgensdatter 815. — Ove Jørgensen 815. — Jfr. Sidsel Jørgensdatter 815.
- Lunov, Erik 65, 119, 795. — Kristofer 66, 795. — Otte 65 f., 119, (796).
- Lustrup, Hammerum H., 11.
- Luther, Morten 311.
- Luttermann, Henning, Kaptejn, 344, 363, 376, 629.
- Lybæk 31, 124, 159 ff., 166, 171, 174 f., 180, 191, 196, 200, 207, 291, 336, 352, 364, 377 f., 381, 385, 388 —391, 393, 395, 399, 404 f., 414 f.,

- 418, 422, 429, 431 f., 439, 446, 449, 451, 461, 472 f., 482, 497 f., 504, 516, 556, 581, 585, 592, 613, 615, 628, 630, 632, 645, 669 f., 679 f., 686 f., 697, 705, 724, 755, 766, 771.
- Lyders, Jakob, Møller, 122.
- Lyell (Leiel), Wuldem, Kaptejn, 406.
- Lykke, Anne Eriksdatter, Frederik Qvitzovs, 85, 154, 283, 623, 819, 823. — Anne Henriksdatter, Kaj Rantzaus, 143 f., 285, 310, 672, 843 f. — Anne Nielsdatter, Klavs Maltesen Sehesteds, 9, (809, 811). — Falk Eriksen, Lensmand p. Gulland, 1627 p. St. Peders Kloster i Lund, Oberst, 13, 111, 204 f., 210, 248 f., 253, 259, 284, 302, 309, 328, 336, 401, 405, 409, 419, 440, 455, 466, 493 f., 498 f., 602, 635, 693, 702, 762; nævnes 38, 42, 55, 277 ff., 299, 304, 307, 321, 334 f., 340, 355, 452, 459, 465, 468, 481, 504, 567, 600, 625, 638, 659 f., 684, 719, 747, 817, 819, 832. — Frans Henriksen til Overgaard 310, 317, 388, 466, 672, 810. — Hans Eriksen 116, 155, 790. — Iver Eriksen til Eskær 11, 106. — Iver Kristoffersen til Bigum 11, 728, 748, 767, 773. — Jfr. Johanne Eriksdatter 79. — Jørgen Eriksen 154, 283, 425, 688 f., 764 f., 781, 824. — Kristoffer se Edel Mogensdatter Harbou. — Jfr. Mette Eriksdatter († 1629) 823. — Niels, Kornet ved det sjællandske Kompagni, 304.
- Lymborg se Georg Frederik von Limburg.
- Lyngaa, Sabro H., 18, 25.
- Lyngby, Bare H., 857.
- (Lumby, Lunde H.), Odensegaards Len, 616.
- , Nørrejylland, 164.
- , Sokkelunds H., 493, 853.
- , Strø H., 493.
- Lyngby, Sønder H. Dyrs, 51.
- Lyngø, Alsted H., 770.
- p. Taasinge(?) 324.
- Lyrby, Østermarie S., Bornholm, 637.
- Lysemose v. Maribo 354.
- Lützow, Jokim, Kornet, 262.
- Læsø 218, 220, 225, 249, 258, 507, 525, 546, 606, 630 f., 641; nævnes 227, 237, 438, 519, 543, 643 f., 660, 673 f., 701, 707. — Fogden se Jakob Brun.
- Lødekøbing (Lødekar) ved Barsebæk, Harjager H., 321.
- Løderup, Ingelstad H., 118, 763, 836, 858.
- Løgismose, Baag H., 841.
- Løgstør Birk 73 f.
- Løjstrup, Galten H., 47, 89.
- Lønborg Bispegaard og Len 734, 807.
- Løvel, Nørlyng H., 56.
- Maaløv, Smørum H., 853.
- Maaneskjold, Isak Pedersen til Tidselholt 46, 618, 621, 633; jvfr. Karen Urne.
- Maar, Johan, Skibskaptejn, 165, 641, 677.
- Maarslet S., Ning H., 25.
- Macdonald (Magdaualdt), Donald, Kaptejn, 407.
- Machabæus, Klavs, til Etterup, Landsdommer i Halland, 143, 321, 643, 720, 852.
- Mackay, Donald, Lord Reay, Friherre af Stranauer, Oberst, 211, 513, 714.
- Mackintosh (Machentois), William (Vilhelm), Kaptejn 682.
- Macmillan, Adam, Værkmester, 20.
- Mads Skovrider i Koldinghus Len 833. — Iversen (Skelskor), Baadsmand, 20. — Jensen, Biskop, se

- Middelfart. — Jensen, Skibspræst, 24. — Kristensen i Vollund 2. — Kristensen, Købmand og Foged p. Færøerne, 65. — Lavridsen, Herredsfoged i Møens Vester H., 148. — Madsen, Købsvend i Gullandske Kompagni, 664. — Nielsen i Himmelev 824. — Olufsen i Brenteknude 746. — Rasmussen, Ridefoged og Borgemester i Varberg, 51 f., 119, 268, 306. — Sørensen p. Samsø 564. — Thomsen, Raadmand i Vejle, 206, 636.
- Madstedgaard, Hvidbjerg S., Has-sing H., 30, 109 f.
- Magdalene Gabrielsdatter se Akeleje.
- Magdeborg. Administrator se Christian Vilhelm.
- Magius, Peter, Kaptejn, 217.
- Magleby, Langeland 291.
—, Stevns H., 632.
—, Sdr. Asbo H., 755.
- Majbølle, Lollands Sdr. H., 209, 580.
- Malling, Ning H., 813 f.
- Malmø 10, 35, 127, 178, 209, 267, 288, 312, 390, 393, 440, 481, 517, 573, 597; nævnes 19, 53, 56, 189, 192, 292, 331, 411, 419, 453, 480, 552 f., 557, 683 f., 693, 721. — Borgemester se Kristen Hansen. — Raadmænd se Jakob Klavsen, Peder Sander. — Borgere 65, 122, 132, 191, 302, 451, 482, 489, 495, 501 f., 505 f., 536, 538, 588, 614, 674, 676, 687, 801, 840, 847. — Hospital 138.
- Malmøhus Slot og Len 43, 175, 202 f., 222 f., 261 f., 282, 294, 328, 341, 444, 464, 486, 496, 500, 538, 549 f., 563, 566, 596, 622, 625, 644, 655, 659, 669, 684, 713, 793, 795, 821, 829, 832; nævnes 10, 76, 172, 186, 189, 191, 291, 302, 329, 411, (420), 480, 506, 683.
- Maltitz (Miltitz?), Kaptejn, 629.
- Mand, Jens, Borgemester og Raadmand i Assens, 32, 46, 68, 124, 163, 184, 196, 241. — Jørgen i Assens 68.
- Mandelin, Nikolaus, Skibskaptejn, 680, 689.
- Mandelsloh, David von 545.
- Manley (Mandlein), Nikolaus, Skibsløjtnant, 468.
- Mansening, Henrik, Løjtnant, 353.
- Maren, Hr. Kristens i Skarholt, 813.
— Lorents (Laurids) Hansens, af Haderslev, 436. — Hans Munks 808. — Herman Roses 159, 161. — Andersdatter, Jens Nielsen Skrædders, i Odense, 841. — Andersdatter, Lavrids Jakobsen Møllers, 23. — Lavridsdatter 398. — Lavridsdatter i Gilleleje Mølle 830. — Nielsdatter, Hans Jensen Nyborgs, i Odense, 382. — Olufsdatter i Naskov 627. — Pedersdatter af København, tjente i Bare, 302. — Søren Steffensens, i Jelling, 808.
- Margaard, Skovby H., 782.
- Margrete Hanses fra Haderslev 239.
— Peder Ejlersens, af Flensborg, 278. — Johan von Segebergs 514.
— Søren Nielsens i Landskrone 547. — Klausdatter, Mag. Oluf Bagers, 31. — Pedersdatter, Peder Borris's, 140.
- Margretetorp, Bjærge H., Skaane, 596.
- Maria Katharina, Christian IV's Datter († 1628), 498.
- Mariager 126, 132, 816.
— Kloster og Len 18, 116, 734, 807, 836; nævnes 75, 816, 837.
- Maribo 127, 267, 440, 517; nævnes 351, 354, 604. — Borgemester se Søren Sørensen.

- Maribo Kloster 354, 580 ff., 601, 736.
 Marie, Ø-, S., Bornholm, 637.
 Marike Villums i Stockholm 183.
 Markdanner, Frederik 154, 232, 266, 417, 425, 482, 513, 556, 688, 757, 764 f., 790. — Hans til Vejlegaard og Langesø 51, 76, 154, 266 f., 425, 666 f., 688 f., 764 f., 781, 790; jvfr. Anne Wensin Bendixdatter.
 Marker Len, Norge, nævnes 63, 455; se ogsaa Ide Len.
 Markerød, Skaane, 637.
 Markie, L. og St., Skyts H., 856.
 Markus Frederiksen fra Haderslev 239. — Lavridsen, Slotsskriver p. Varberg, 805.
 Marschalk, Levin, tysk Kansler, 454, 798; nævnes 460, 593, 686, 802.
 Marscher, Lavrids, Borger i Køningsberg, 694.
 Marselis, Gabriel, i Hamborg, 320, 334, 340, 342, 361, 427.
 Marslev, Bjørge H., Fyen, 553, 669.
 Marstrand 127, 363, 623.
 Marsvin, Birgitte, Frederik Ulfeldts, 154, 466. — Ellen, g. m. 1. Ludvig Munk, 2. Knud Rud, 1629 Lensmand p. Dalum Kloster, 27 f., 206, 318, 324, 438, 516, 617, 718, 731, 737, 743, 789, 798; nævnes 31, 422, 751, 765, 844. — Else, Enevold Tygesen Kruses, 154, 466, 501, 650. — Helle Jørgensdatter, g. m. 1. Jakob Beck, 2. Mathias von der Recke, 154, 156 ff., 466, 474, 522 f., 789. — Helvig, Gude Galdes, 154, 160. — Otte, Lensmand i Kristianstad, 1627 Lensmand p. Aalborghus, 1629 p. Dronningborg, 14 ff., 153, 156 ff., 247, 355, 447, 466, 474, 601, 738 f.; nævnes 24, 43 f., 57 f., 63, 73, 91, 107, 126 f., 132, 134, 137, 152, 164, 184, 759, 766, 807, 282.
 Marta Povls fra Haderslev 239. — Hans Salleren v. Brunsvigs 768.
 Marvede, Ø. Flakkebjærg H., 26, 81.
 Matthias Bartskeer i Roskilde 86. — Hansen, Sjælland, 398. — Hansen, Skriver p. Kalundborg, 293. — Hansen, Bundtmager i Stege, 80.
 Medelstad Herred 123 f., 203.
 Mehlen, Tale van, Johan Urnes, 695, 719 f.
 Meinert, Melkior, Tilsynsførende med Dyrehaven ved Frederiksborg, 396.
 Meisner, Kristoffer, Kongens Jægermester, 627, 635.
 Meklenborg 182, 280, 362, 389, 399, 554, 761. — Hertuginde se Anna Maria.
 Meklenborg, Klavs 448, (562), 639.
 Melby, Gynge H., 619.
 Melkior Hansen, Borger i Ronneby, 472.
 Mengel, Jørgen, Kaptejn, 218, 353.
 Menstrup, Ø. Flakkebjærg H., 26, 81.
 Merløse, Merløse H., 613.
 Merringgaard, Hatting H., 814.
 Merveld, Henrik van 636.
 Mestokke, Høgs H., 258, 299, 393.
 Mette Sangers i Løvstræde i København 317. — Bjørnsdatter, Willich von Westhofens 321.
 Meulengracht (Møllengraft), Laurentz van, i København 21, 193, 332, 427, 439, 467, 493, 534, 537, 645, 824.
 Meyer (Mejer), Gert, i København 283. — Herman, ved Tøjhuset 64. — Rudof, af Lybæk 724.
 Middelfart, Mads Jensen, Dr., Biskop i Lund, 82, 144 f., 550, 567, 849; nævnes 112, 207, 254, (297), 340, 403, 451, (499), 506, 542, 640, (648),

- 685, 722, 751, (755, 777, 785), 791, (804), 813, (828).
- Middelfart 24, 127, 224 f., 267, 413, 426, 461, 469, 597 f., 636, 702; nævnes 194, 205, 208, 740, 839. — Sund 172 f., 294, 680, 695.
- Middelsom Herred 151. — Herredsfoged se Niels Jakobsen.
- Mikael Feodorovitch, Storfyrste i Moskva, 473.
- Mikkel Fiskemester 624. — Andersen i Voldbjærg 159. — Enevoldsen, Borgemester i Svendborg, 238. — Eskildsen (Stege), Baadsmand, 20. — Hansen, Skipper af Samsø, 191. — Karstensen, Skipper, 614. — Kristensen, Rigborg Lindenovs Tjener, 187. — Mortensen, Skibskaptejn, 310 f., 435 f. — Mortensen, Kongens Smed, 158. — Movritsen, Mag., 850. — Pedersen i Bundegaard i Haderslevhus Len 734.
- Mikkels, Kristian Jokim, Major, 528.
- Minnetz, Hilge, Købmand, 500.
- Modicken, David, Løjtnant, 353.
- Moet (Mot) se Movat.
- Mogens Andersen, Skipper, 59. — Kristensen, Borgemester i Holbæk, 398 f., 499 f., 617 f. — Nielsen, Tolder i Randers, Mønsterskriver i Skaane, 308, 745, 759.
- Molbjerg, Hornum H., 18, 836.
- Mols Herred 409.
- Moltke (Moltiche), Joakim, Boghandler, 579 f.
- Monipenni, Henrik, Kaptejn, 534, 624 f.
- Monro, Robert, Major, 727.
- Montgomery, Jean, Greve, Oberst, 190, 239 f., 245, 247, 257, 326, 349, 372, 574, 437.
- Morgan, Charles, General, 66, 199, 248, 721.
- Mormand, Jfr. Birgitte 663, 763. — Herluf 663, 763. — Korfits, Løjtnant, Skibskaptejn, 325, 388, 690, 720, 806; jvfr. Lisbet Hartvigsen. — Kristoffer 322, 599 f., 663, 763 f., 835. — Morten Mogensen 829. — Morsen, Ritmester, 464.
- Morsinus, Peder Kristensen, Præst i Fenie, 539.
- Morsted, V., se Verrested.
- Morten Henriksen i Korsør 257. — Jensen se Rosenvinge. — Knudsen i Rugstedgaard 2. — Madsen, Mag., kgl. Hofpræst, 1627 Biskop i Aarhus, 4 f., 24, 36, 144 f., 550, 567, 640; nævnes 112, 392, 624 f., (755, 783, 785, 804), 826, (828). — Mogensen se Mormand. — Mortensen se Rosenvinge. — Nielsen, Skipper af Svendborg, 191. — Pedersen, Præst i Skørpinge, 770.
- Morup, Favraas H., 829.
- Mosedede, Tune H., 459.
- Moskva. Storfyrste se Mikael Feodorovitch.
- Moss 63, 455.
- Mott, Hugo, Auditør, 640.
- Mov, Fleskum H., 17.
- Movat (Moet, Mot, Mout), Aksel, Skibskaptejn, 292. — Andreas, Skibsløjtnant, 616. — Henrik, Løjtnant, 287, 310. — Kristoffer, Skibskaptejn, Viceadmiral, 53 f., 436, 438, 478.
- Movrids Jensen se Calundanus.
- Mule, Hans, i Odense 473. — Jens, Dr., 29, 789 f. — Jørgen, Raadmand i Odense, 395, 787. — Klavs 449. — Niels, Præst († 1616), se Barbara Mikkelsdatter Møller.
- Mund, Jfr. Ane Klavsdatter 814. — Jfr. Else Klavsdatter 815. — Iver Sørensen 814. — Jørgen Klavs 747, 814. — Jfr. Kirstine Klavsdatter 814. — Klavs Sørensen 814; jvfr. Kirsten Harbou. — Peder se

- Vibeke Griis Eriksdatter. — Pros, Skibshovedsmand, Skibskaptejn, Viceadmiral, 45, 209, 211, 292, 368 f., 371, 377, 642.
- Munden se Warnemünde.
- Munk (Vaaben: 3 Roser), Anne Kristensdatter, Mogens Ulfeldts, 313, 330, 456, 472. — Frederik Jørgensen 68, 79, 118 f., 140, 201, 232, 785. — Jørgen 689, 756 f. — Kirsten Ludvigsdatter, Christian IV's Hustru, 207, 425, 440, 774, 789. — Kristen Frederiksen 785. — Ludvig se Ellen Marsvin. — Peder se Sofie Brahe.
- (Vaaben: en Vinranke), Las til Komdrup († 1601), 141.
- (Vaaben: 3 Haner), Jens, Admiral, 53 f., 187, 362, 423.
- Munk, Hans, se Maren.
- Munkeby, Lollands Sønder H., 209.
- Munkegaards Dam, Lyng-Kronborg H., 13.
- Munkerup, Froste H., 855.
- Mus, Kristoffer, Kaptejn, 234, 353.
- Must, Hans, i Lybæk, 418.
- Mutoe, Jakob, Styrmand i Ostindisk Kompagni, 651.
- Müller, Johan, fra Osnabrück, Kaptejn, 353.
- Mylner, Johan, Løjtnant, 206.
- Mylting, Henrik Jespersen 291.
- Münchhausen, Helmer, Ritmester, 263.
- Myre Syssel p. Island 425.
- Møen 214 f., 222, 226, 261 f., 309, 328, 339, 341, 344, 346, 357, 420, 447, 464, 486, 495, 507 f., 531, 543, 566, 568, 589, 622, 655 f., 659, 711, 713, 737, 750, 797, 853; nævnes 172, 191, 371, 376, 407, 453, 574.
- Herredsfogder se Mads Lavridsen, Henning Seye.
- Møenbo Landsting. — Landsdommere se Hans Nielsen, Jens Hansen, Lavrids Nielsen. — Landstingsskriver se Niels Jensen.
- Møinge, N., Rønnebjerg H., 747.
- Mølgaard, Gern H., 30, 109 f.
- Mølhusen, Kompagnichef, 245.
- Møllebækken p. Hends (Hannæs?), V. Han H., 107.
- Møllegaard, Langelands Sdr. H., 283.
- Møllemand, Gert, af Flensborg, 801.
- Møllengraft, Laurentz van, se Meulengracht.
- Møller, Ritmester, 417. — Barbara Mikkelsdatter, Niels Mules, 322. — Blasius, Bartskeer i København, 31. — Jørgen, Kaptejn, Major, 189, 571. — Peder, Kapellan i Helsingør, 422.
- Mølln, Lauenborg, 159.
- Mørshøj, Luggude H., 816.
- Mørup, Luggude H., 816.
- Naas, Anders, Skipper, 494.
- Najbjærg, Ulvborg H., 782.
- Nakkebølle, Salling H., 727.
- Nakskov 41, 127, 267, 343 f., 346, 349, 352, 354, 358, 361 f., 430, 437, 440, 491, 498, 517, 523, 653, 681, 736, 823; nævnes 17, 32, 188, 298, 374 f., 378, 451, 554, 574, 601, 645. — Borgemester se Hans Boesen. — Borgere 162, 596, 613, 627, 681. — Albuen 350, 354 f., 555 f., 595. — Engelholm 89. — Slotsøen (Slotsholmen) 17, 314, 318, 320, 352, 429 f., 437, 568, 691. — D a t. 342—346, 349—362.
- Neall (Nealis), Martin, Falkefænger, 133.
- Nebbegaard, Holmans H., 66 f.
- Nederlandene (Holland, Generalstaterne, Staterne) 40 f., 72, 142, 146, 182, 211, 351, 359, 362, 373, 381,

- 384, 386, 399, 446, 449, 458, 511, 630, 676, 699, 701, 750, 758 f. — Agent se Karl v. Krakow. — Dansk Resident se Josias v. Vosbergen. — Faktor i Rostock se Karl von Ratingen.
- Nedersachsiske Kreds 456.
- Neldager, Luggude H., 356.
- Nell, Konrad, Oberstløjtnant, 7, 205, 225, 732.
- Neren, Aleksander, Kaptejn, 353.
- Nettelhorst, Gerløf, Lensmand over Ide og Marker Len, 63, 69, 455, 543.
- Neuenburg, Kurland, 157.
- , Tyskland, 258.
- Neutief v. Pillau 280, 392, 487, 490 f.
- Newcastle, England, 706.
- Nibe 64.
- Nicolai, Philip, Præst i Hamborg, 311.
- Niels, fhv. Tjener hos Byfogeden i København, 769. — Bysvend i Landskrone 83. — fra Langeland, Fange, 364. — Bødker i Løgster Birk 73 f. — Klejnsmed i Roskilde 606. — Aagesen i København 432. — Andersen i Eggerup, Herredsfoged i Baag H., 294. — Andersen, Raadmand i Varde, 152. — Andersen, Kongens Vintapper, 206. — Aridsen i Slusaas 589, 641. — Dominianissen (Dominiani), Sognepræst til Hvedstrup, 67. — Ebbesen, Renteskriver, 524. — Hansen af Føllesløv, i Sorø Skole, 735. — Hansen, Kræmmer, 300. — Ibsen i Kolding 479. — Jakobsen, Herredsfoged i Middelsom Herred, 151. — Jensen fra Haderslev 239. — Jensen i København 302. — Jensen i Sæby 838. — Jensen i Stege, Landstings skriver p. Møen, 588 f. — Jensen, Skriver og Ridefoged p. Ørum Slot, 663 f., 667, 703, 706. — Jensen, Mag., Sognepræst i Slagelse, 256. — Jensen, Tømmerfoged i Visborg Len, 659. — Jensen Jyde i Ringsted Len 92. — Jonsen i København 128. — Jonsen p. Slusaas 641. — Jonsen, forrige Kancellibud, 148. — Jørgensen, Borgemester i Landskrone, 655. — Jørgensen, Mag., Provst og Kannik i Lund, 547, 786, 792, 850. — Klavsen i København 302. — Kristensen, Skoleperson i Roskilde, 675. — Lavridsen, Borgemester i Sakskebøbing, 711. — Madsen p. Gulland 38. — Madsen, Borgemester i Helsingør, 80, (169), 455 f., 849. — Madsen, forrige Kancellibud, 148. — Mikkelsen se Aalborg. — Mikkelsen i København 207, 428. — Nielsen, Soldat, 208 f. — Nielsen i Gørslev p. Kullen 563. — Nielsen i Jonstrup 257, 272. — Nielsen i Kolding 479. — Nielsen, Sognepræst i Ødum, se Fogh. — Olsen (Hals), Baadsmænd, 20. — Pedersen i Halmstad 289 f. — Pedersen i Oddevald 273. — Pedersen i Visby 55; jvfr. Ingeborg. — Pedersen i Vissenbjærg Birk 520 f. — Pedersen, Kræmmer i Helsingør, 500, 746. — Pedersen, Præst i Melby og Tjørnerup, 619. — Pedersen, Præst i Ringgive, 812. — Povlsen, Sognepræst i Aalborg, se Schandorph. — Rasmussen i København 828. — Rasmussen, Kristoffer Ulfeldts Foged, 785. — Rasmussen, Mag., Hertug Ulriks Tugtemester, Sognepræst i Vejle, 6. — Simonsen, Mag., Biskop i Oslo og Stavanger Stifter, se Glostrup. — Strangesen, Mag., 749. — Sørensen, Skoleperson i Roskilde, 675. — Sørensen, fhv.

- Præst p. Gulland, 402. — Thomsen i Vejlbjby 114. — Torbjørnsen (Vigen), Baadsmænd, 20. — Truidsen i V. Emmidslev 56 f., 271. — Truidsen i Hjermerup 406. — Villadsen, Mag., Præst i Aarhus, 20, 53.
- Nienstädt 490, 554 f.
- Nim Herred. — Tingskriver se Anders Holgersen Grøn.
- Nineder, Joakim, Skipper, 494.
- Nis Petersen, fhv. Byfoged i Flensborg, 655.
- Nivaa, Lyng-Kronborg H., 282, 859. — Mølle 282, 859.
- Niverød, Lyng-Kronborg H., 859.
- Noll, Thomas, Kaptejn, Arkelimester, Lensmand p. Lyse Kloster, 20 f., 156, 170, 277, 289, 300, 352, 524, 688, 738, 846, 855.
- Norby, Birgitte, Hans Kaas's, 86 f. — Jfr. Ellitse Hansdatter 556, 592 f. — Jfr. Maren Hansdatter († 1628) 556, 592 f. — Oluf 154.
- Nordby, Samsø, 135.
- Norder (nu Tingur) Syssel p. Island. 425.
- Nordmøre, Norge, 63, 455.
- Nordsøen 106, 143, 330, 706.
- Norge 39, 87, 91, 97, 106, 143, 166, 176, 183 f., 191, 215, 237, 253 ff., 262 f., 269, 281, 285, 292, 300 f., 307, 310, 327, 333, 336, 349, 373, 390, 400 f., 424, 426, 433, 455, 468, 476, 479, 484 f., 511, 519, 521, 545, 552, 558, 560, 604, 614, 619, 621, 630 f., 636, 642, 668, 678 f., 688 f., 699, 707 ff., 712, 751, 775—779, 787, 793, 819, 825, 835, 843. — Statholder se Kristoffer Urne.
- Normand, Ernst, Lensmand p. Antvorskov og Korsør, 30, 153, 324 f., 388, 458, 466, 498, 512 ff., 536, 789, 854; nævnes 26, 32, 41 f., 63, 73, 78, 81 f., 92, 118, 127, 132, 139, 151, 161, 172, 177, 181, 191, 200, 221 f., 235, 242, 257, 259 ff., 270, 272, 275, 288, 293, 303 f., 307, 313, 322, 328, 330, 367 f., 391, 407, 412, 414, 434, 440, 453, 455, 464, 468, 475, 486, 491, 500, 508 ff., 524 f., 527, 529, 535 f., 542, 546, 557, 564, 573 f., 584, 598, 608, 611 f., 617, 622, 628, 633, 635, 638, 641 f., 648, 653 ff., 659, 661, 682 f., 693, 713, 722, 734, 745, 749, 770 f., 791, 810, 821.
- Norman de la Navité, Kristen 3, 8, 154.
- Norpraht, Johan, Generalløjtnant over Kavalleriet, 6 f., 66.
- Noviomagus, Kristen, Mag., Slotspræst i Frederiksborg († 1613), 322.
- Numedalens Len, Norge, 766.
- Nunne Kloster jvfr. St. Peders Kloster i Lund.
- Nybeck, Hans Korn von, Kaptejn, 353.
- Nybo, Gamtofte S., Baag H., 559.
- Nyborg, Hans Jensen, Borger i Odense, 382; jvfr. Maren Nielsdatter og Karen Nielsdatter.
- Nyborg 127, 132, 211, 240, 242, 263, 267, 285 f., 426, 461, 470, 519, 522, 526, 622, 718; nævnes 41, 197 f., 206 f., 210, 214, 239, 245, 266, 291, 295, 395, 407, 410, 412, 420, 452 ff., 516, 521, 552 f., 558, 630, 690, 693, 704, 708, 722, 740. — Borgemester se Peder Nielsen. — Borgere 551, 703.
- Slot og Len 28, 205, 210, 212, 224, 226, 327, 470 f., 486, 500, 508, 520, 531 f., 581, 655, 659, 717, 756, 776, 791, 799; nævnes 42, 172, 191, 194, 200, 211, 221, 225, 296, 367, 412, 500, 516, 630. — D a t. 516—522, 700 f., 706.
- Nybollegaard, Salling H., 172.

- Nygaard, Haraldsted S., Ringsted H., 4.
 — (nu Liselund), Møen, 148.
 Nykøbing p. Falster 127, 132, 430, 437, 653; nævnes 238, 524. — Borgere 285. — Hospital 489, 581, 635, 690. — D a t. 681.
 — p. Mors 126. — Borgere 766, 838.
 — p. Sjælland 127, 267, 339, 517, 622. — Borgere 674.
 — Slot og Len 297 f., 327, 486, 508, 574, 579, 581 f., 622, 655, 659; nævnes 42, 191, 364, 453.
 Nyminde, V. Horne H., 19, 704.
 Nyrup, Froste H., 855.
 Nysted 127, 267, 517.
 Næsbjærg, Skads H., 47.
 Næsby, Lollands Sønder H., 580.
 Næsbyhoved Mølle, Odense H., 416 f.
 Næstved 127, 267, 288, 323, 326, 440, 517; nævnes 376. — Borgemester se Hans Durich. — Borgere 179, 191, 260, 595, 615 f., 620 f., 633, 641, 813.
 Næsum, Villands H., 856.
 Nøbbelev S., Ljunits H., 46, 118.
 Nøbbølle, Skyts H., 58.
 Nøddebo S., Holbo H., 627, 635.
 Nørhald Herred 759.
 Nørlund, Aars H., 160.
 Nørreby Gods, (Klinte S.?), Fyen, 780.
 Nørregaard, Onslunde S., Ingelstad H., 589, 662.
 Nørresø v. Maribo 354.
 Nøsdal, Gyngje H., 855.
 Nøtten, Ferslev S., Fleskum H., 5.
 Oddens, Ods H., 517.
 Odder, Hads H., 134.
 Odderup, Aadum S., N. Horne H., 2.
 Oddevald, Lavrids, Skibskaptejn, 706.
 Oddevald, Norge, 127, 273, 623.
 Odense 78, 127, 132, 200 f., 267, 382 f., 630, 703, 820; nævnes 37, 52, 58, 81, 115 f., 154, 169, 172 f., 196 f., 208, 212, 234, 241, 271, 297, 356, 379, 538, 594, 668, 715, 741, 760, 783, 825, 843. — Apotek 522, 626.
 Apoteker se Kornelius von der Hamsfort. — Borgemestre se Jens Anskarissen, Jørgen Skrifer. — Raadmand se Hans Brun. — Borgere 27, 31, 136, 244, 262, 264, 266, 322, 351, 382, 384, 386, 395, 473, 520, 576, 587, 626, 811. — Gymnasium (Kollegium) 29, 547, 752, 779 f. — Hospital 36, 151, 503, 616, 781. — Hospitals Forstandere 780. — St. Hans Kirke 380, 387. — St. Knuds Kirke 71, 117, 138, 153, 501, 526, 781. — Graabrødre-kloster 794. — St. Hans Kloster 153 f., 210, 265, 380; se ogsaa Odensegaard. — St. Knuds Kloster og Len 28, 38 f., 231, 380, 794. — Konsistoriet 841. — Skole 526, 616, 717, 794.
 Odensegaard og Len (St. Hans Kloster) 28, 266, 327, 335, 355, 380, 424, 458, 471, 473, 484, 486, 508, 516, 530, 532, 548, 588, 598, 622, 675, 717, 780; nævnes 31, 131, 194, 200, 205, 218, 261. — D a t. 8—21, 24 ff., 32 ff., 187, 773.
 Odersky, Adam, Ritmester, 352.
 Ods Herred 22.
 Oksie Herred se Oxie Herred.
 Oldeland, Hans 50, 68, 154, 206, 266 f., 470, 556, 592 f., 666. — Sofie, Kaspar Markdannere, 154.
 Oldenborg, Grevskab, 58, 182, 198, 201.
 Oldesloe D a t. 79.
 Olifant (Aliphant), Georg (Jørgen), Kaptejn, 481.
 Olstrup, Ulso S., Fakse H., 299, 407, 560.

- Oluf (Ole) Skomager i Rerslev 84.
— Andersen af Trelleborg 392, 749. — Henriksen, Købsvend i Gullandske Kompagni, 664. — Jakobsen, Kaptejn, 431. — Jensen (Jonsen) i Haldagermagle 491 f., 509. — Jørgensen i Slagelse Hospital 138. — Kristensen fra Haderslev 239. — Kristensen fra Le 114. — Madsen i Glimsholt 132. — Olsen i Jyllinge 404. — Pedersen i Kollekolle 416. — Sørensen, Møller p. Brede Mølle, 534. — Sørensen p. Samsø, Drabsmand, 564. — Sørensen i Slagelse 529.
- Olufs, Skt., S., Albo H., 829.
- Ondløse, Merløse H., 26, 493.
- Onsjø Herred 203, 341, 639, 669.
- Onslunde, Ingelstad H., 589, 599, 662.
- Onsø Fogderi, Norge, 63, 455.
- Opager Sogn, Bare H., 408, 430, 459.
- Oppelstrup, Gunderup S., Fleskum H., 18.
- Oreby, V. Flakkebjerg H., 858.
- Oretorp (? Gyngø H.) 75.
- Orleans 646.
- Orning, Erik Ottesen, Kaptejnløjtnant, Skibshøvedsmand, 437, 508. — Jørgen, Skibskaptejn, 292, 702.
- Ort, Steffen, i Hamborg 168.
- Osede, Harder von, i København, 10, 31, 649.
- Osenbruch, Tobias, meklenborgsk Tjener, 399.
- Oslo 127, 717. — Domkapitel 112. — Mariæ Kirkes Provsti 85. — Stift 207, 254, 777. — Superintendent se Mag. Niels Simonsen Glostrup.
- Osnabrück, se Johan Müller.
- Ostindien 651, 750, 829.
- Ostrup, Ods H., 613.
- Otte N., Kaptejn, 189. — Hansen, Præst til Smørum og Ledøje, 735. — Knudsen 385. — Lavridsen, i Sorø Skole, 346.
- Othhans, Frans, Apoteker i Viborg, 80.
- Otto Ludvig, Vild- og Rhingreve, Hofmarskal, Oberst, 7, (198, 201, 206), 356, (367 f.), 379, (381, 396), 406, (411 f., 420), 508, (525, 760).
- Ottrup, Luggude H., 587, 608 f.
- Ous, Skaane, se Aahus.
- Ove Andersen (København?), (Drabs-sag) 638. — Sørensen fra Vendsyssel 707.
- Ovre, Gudme H., 716, 751, 756, 799. — (Hvid- eller Rødovre), Sokkelunds H., 853.
- Ovstrup, Alsted H., 641.
- Ovtrup, Luggude ell. S. Asbo H., 587.
- Oxenstjerne, Aksel, Friherre til Kimito, svensk Kansler, 585.
- Oxie Herred 202, 341, 499.
- Oxie, Oxie H., 138.
- Oynhausen, Morits Herman, Generallojtnant, 647 f., 705, 709.
- Paarup, Gærs H., 858. —, Odense H., 236.
- Paaske, Jens, Mag., 659. — Kirsten Nielsdatter, Dr. Jakob Hasebards, 317, 659. — Kristen, Johan Sparres Befuldmægtigede, 696. — Niels, Dr., Biskop i Bergens Stift, 113, 207, 254, (777, 828).
- Paaske Jensen se Hofver.
- Padderød, Medelstad H., 825.
- Palle Pedersen, Præst i Sminge, se Wendel.
- Paludan, Johannes, Apoteker i Viborg, fhv. Apoteker i Helsingør, 492, 588.
- Panck, Mette Nielsdatter 278. — Morten Nielsen 278.

- Paneran, Jokim, Løjtnant, 353.
 Pandumgaard Len 734.
 Pappenheim, Alexander Raabe von,
 Lensmand p. Holbæk Slot, 270,
 298, 440, 466, 546, 560, 573, 635,
 804, 847, 855, 858; nævnes 13, 25,
 78, 136.
 Paris 90, 225. — Dansk Resident se
 Johan Zobel.
 Parsberg, Frederik 86, 131 f., 250,
 328, 400, 498, 613, 641, 696. — In-
 geborg, Iver Juuls, 268, 559 f.,
 728 f. — Mandrup, Rigsraad (†
 1625), 11, 39; jvfr. Anne Brahe.
 — Oluf, Lensmand p. Dronning-
 borg, 1627 p. Bergenhus, 6 f., 16,
 43; nævnes 67, 69, 127, 414, 455,
 591. — Sofie, Iver Lykke Erik-
 sens, 11. — Verner Kristoffersen
 til Sødal 11, 707, 713, 729. — Ver-
 ner Nielsen til Lynderup 56,
 318(?), 728, 790; nævnes 57, 60,
 68, 71, 79, 108, 119, 175, 754, 773,
 809.
 Pasbjerg Mølle, Lynge-Kronborg H.,
 859.
 Paslick, Jfr. Elsebet 177. — Frede-
 rik († 1627) 177; jvfr. Magdalene
 Akeleje. — Gabriel 177. — Jakob
 177, 282. — Jfr. Judith 177. —
 Kaspar 177, 282. — Klavs 282. —
 Knud 177, 282. — Kristoffer, Løj-
 tnant, 262. — Jfr. Margrete 177.
 Patrick, Gerhard 379.
 Paul, Mikael, Major, p. Samsø, (322,
 386, 410), 414.
 Pax, Karen, Erik Vasspyds, 529,
 789. — Mogens, Lensmand p. Ros-
 kildegaard, 1627 p. Holbæk Slot,
 13, 63, 143, 153, 307, 316, 388, 466,
 498, 502, 746 ff., 789; nævnes 78,
 86, 92, 125, 127, 131 f., 172, 250,
 261, 298, 300, 307, 325, 328, 330,
 343, 393, 400, 407, 432, 434, 440,
 445, 450, 453, 464 f., 486, 508,
 541, 574, 582, 590, 622, 644, 658,
 683, 796, 804 f., 820. — Morten 68,
 746, 814.
 Payngk, Peter, Dr. med., Kongens
 Destillierer, 13.
 Peder, Præst i Fenie, se Morsinus.
 — Skriver i Volde, Varberg Len,
 306, 805; jvfr. Karen Lavridsdat-
 ter. — Skrædder i Vester Emmids-
 lev 57. — Andersen i Stege 71,
 146. — Bondesen, Ridefoged p.
 Aalholm Slot, 449, 470. — Ejler-
 sen, Sognepræst i Borre p. Møen,
 133. — Ejlersen af Flensborg se
 Margrete. — Eriksen fra Holsten
 346. — Erlandsen i Sundstorp 392.
 — Frederiksen, Løjtnant, 353. —
 Hansen fra Haderslev 239. — Han-
 sen i Hyllinge 475. — Hansen un-
 der Nørlund 160. — Hansen, af-
 skediget Præst, 249. — Ibsen, Gra-
 ver, i Brovst 74. — Isaksen i Hel-
 singør 423. — Jensen i Brovst 74.
 — Jensen af Odderup 2. — Jen-
 sen i Skørpinge 618 f. — Jensen
 i Toftekul 84. — Jensen, Arkeli-
 master, se Falk. — Jensen, Trom-
 peter, 812; jvfr. Anne Gjordsdat-
 ter Kaas. — Jensen se Skytte. —
 Jørgensen i Hyllinge, Drabsmand,
 106, 257, 272 f. — Jørgensen fra
 Eckernførde, Bøsseskytte, Hospi-
 talslem i Slagelse, 124. — Karlsen,
 Apoteker i Kristianstad, 746 f. —
 Karstensen af Stockholm, 605. —
 Karstensen, Kaptejn, 588, 605. —
 Kielsen fra Flensborg 686. — Klav-
 sen fra Amsterdam, Skipper, 41.
 — Kristensen i Han Herred 74.
 — Kristensen af Nykøbing p.
 Mors 838. — Kristensen, Foged p.
 Udsten Kloster, 59. — Kristensen,
 Kammertjener hos Hertugerne
 Frederik og Ulrik, 163. — Kristen-
 sen, Smed af Nykøbing Mors,

766. — Kristensen, Sognepræst til Bølling og Sæding, 125 f. — Lavridsen i Flensborg 318 f., 447. — Lavridsen i Holbæk 734. — Lorentsen af Flensborg 707 f. — Madsen af Horsens(?) 500 f. — Madsen i Odense 27. — Madsen af Østerballe 315. — Nielsen af Gundestrup 534, 563. — Nielsen, Rigens Skriver, 207 f., 568, 811. — Nielsen, Borgemester i Nyborg, (242), 291 f., 395, 551. — Pedersen i København 208. — Pedersen (p. Samsø?) 564. — Pedersen, Borgemester og Tolder i Ringkøbing, 91. — Pedersen, Møntskriver, 846. — Povlsen, Købsvend i Gullandske Kompagni, 664. — Povlsen i Helsingør 60. — Rasmussen i Haldager 612. — Sonnesen i Blekinge 441. — Svendsen, Overkøbmænd i Gullandske Kompagni i Helsingør, 320, 334, 804, 849. — Svendsen, Skipper af Norge, 191. — Sørensen i Løgstør Birk 73. — Sørensen fra Nakskov 162. — Sørensen p. Stenhoved 837 f. — Sørensen i Vejlbj 114. — Sørensen, Borgemester i Viborg, 833. — Sørensen, Foged, 79. — Thostensen, Købsvend i Gullandske Kompagni, 664. — Tøgersen, Mag., Præst i Randers, 655.
- Pederstrup, S. Asbo H., 497.
- Peenemünde, Pommern, 462.
- Pehn (Pehmen?, Bosau S., Holsten), 432.
- Pels, Powl de, i Amsterdam, 403.
- Pentz, Helvig Balthasarsdatter, Frederik Breides, 85, 623 f. — Kristen, Hofsinde, 379, 630, 672, 830. — Kristoffer, Kaptejn, 234, 353. — Øllegaard Hartvigsdatter, Joakim v. Barnewitz's, 209, 315, 580 f., 635, 690.
- Petrus Erasmi, Dr., Kongens Feltlæge, 379.
- Pillau 508, 585.
- Pinke, Niels, Skipper af Korsør, 191.
- Piper, Johannes, Apoteker i Haderslev, 59.
- Pieritz (Piritzen), Johan, Oberstløjtnant, 394.
- Platen (Platou), Hartvig, til Qvitzov i Meklenborg 572(?), 761.
- Podebusk, Anne Klavsdatter, Tønne Friis's († 1626), (539). — Henrik 9, 25, 52, 115, 154, 206, 289, 379, 470, 538 f., 610 f. — Klaus († (1616) (434); jvfr. Sofie Ulfstand. — Margrete, Frederik Rantzau's, 68. — Movrids Klavsen 8, 23, 279, 289, 356, 434 f., 466, 610.
- Pogwisch, Fru Anne 841. — Didrik 784. — Hans, Lensmand p. Hinds-gavl, 24, 27 f., 61, 654. — Kristofer 351, 353. — Otte, Kommissarius og Generalkommissarius p. Lolland og Falster, 2, 219 f., 245 f., 269, 284, 307, 328; nævnes 334, 421, 492, 522, 653, 736. — Sigfred (Sivert) († 1626) 351.
- Polen. Konge se Sigismund III.
- Poley, Abraham, Løjtnant, 353.
- Politor, Kaptejn, 363.
- Pommerinke, Jakob, Løjtnant, 234.
- Pommern 121 ff., 145, 159 ff., 167, 171, 174 f., 182, 272, 554, 572, 577, 612. — Hertug se Bugislav. — Hertuginde se Sofie Hedvig.
- Pop, Powl, Borger i Aalborg, 766.
- Pors, Hilleborg, Niels Gaas's, 154, 294. — Stig, Sekretær i Danske Kancelli, Medlem af Priseretten i København, 282 f.
- Post, Johan, Borger i København, 128.
- Powl Andersen, Mag., Sognepræst i

- Assens, 31 f., (629). — Jakobsen, Præst i Jydstrup, 746, 812 f. — Jensen 22. — Jørgensen, Skovri-der i Antvorskov Len, 249. — Kristensen i Fleskum Herred 6. — Kristensen fra Haderslev 239. — Kristoffersen, Sognepræst paa Langeland, se Fabricius. — Lav-ridsen, Knivmed i København, 828. — Pedersen, fhv. Borge- mester i Svendborg, 722. — Povl- sen, fhv. Byfoged i København, 769. — Rasmussen, Skipper af Malmø, 191.
- Povlstrup, Luggude H., 409.
Prall, Kristoffer, Mag., 47.
Preetz Kloster 369.
Prentz (Pren), Lorents, i Hamborg 701.
Preusman, Adrian, Købmand, 360.
Preussen 457.
Pricker, Ernst, Styrmand, Skibskap- tejn, 69, 216, 315, 369, 389 f., 697, 703, 829.
Printz, Morits, Skibskaptejn, 22, 143; jvfr. Anneke Kortsdatter.
Prip, Iver 580.
Privig, Skarrild S., Hammerum H., 11.
Pronstorf, Hans 193.
Pros Knudsen se Leve.
Præstø 127, 179, 267, 326, 517, 569.
Puchem, Siegmund Nikolaus von 213.
Pugdall, Vildbjærg S., Hammerum H., 322.
Pugerup, Fuglse H., 719.
Pulserød, Høgs H., 626, 666.
Putken (Putgarten?), Femern, 350.
Pöel, Ø ved Wisnar, 170 f., 190— 193, 199, 360.
- Quakenius, Samuel, Mag., 329 f.**
Quesne, Abraham du, Kaptejn, 731.
- Quinge se Kvittinge.
Qvitzov, Ejler, Lensmand p. Ru- gaard, 90, 154, 193, 263, 317, 323, 356, 386, 405, 423, 428, 483, 513, 623, 764 f., 819; nævnes 266, 307, 324, 384, 471, 516, 520 f., 532, 615, 676 f., 717, 756 f., 773, 781, 825; jvfr. Anne Brahe. — Frederik († 1624) 283, 819, 824; jvfr. Anne Lykke Eriksdatter.
- Qvitzovsholm (nu Hofmansgave), Lunde H., Odense A., 213.
- Raageskov, Lollands Sønder H., 580.
Raagø, Lollands Nørre H., 719.
Rabsted, Hans, fra Haderslev 239.
Raden, Jfr. Maria 572.
Ramel, Henrik 638, 797; nævnes 328, 559, 652, 762.
Ramløse, Holbo H., 272.
Ramsø Herred. — Herredsfoged se Korfits Nielsen.
Randers 114, 132, 308, 771. — Raad- mand se Aksel Kristensen. — Bor- gere 310, 747, 766. — Hospital 828. — Tolder se Mogens Nielsen.
Randrup, Hellum H., 18.
—, Refs H., 30, 110.
Rangaavalle Syssel p. Island 425.
Ranni, Gothard, Kongens Klejnsmed, 34.
Rantzau, Borkert 772. — Breide til Bothkamp, Lensmand p. Stege- hus, 116, 737. — Ditlev, Lensmand p. Steinburg, 7, 721, 754. — Dorte, Klavs Buchwalds, 34, 39 f., 466, 668. — Elisabet til Nyhus 771 f. — Elisabet Sofie, Hans Lindenovs, 398. — Erik († 1627) 17, 68, 128, 830; jvfr. Vibeke Bild. — Frans, Statholder i København, 1627
Lensmand p. Dronningborg, 1628
p. Dalum Kloster, 1629 p. Stege-

- hus, 16, 23, (37, 44), 137, 144 f., 147, 255, 310, 323 ff., 355, 406, 422, 438, 440, 466, 539, 551, 567, 637, 670 ff., 737, 789, 856 f.; nævnes 35, (40), 47, (50), 73, 75, (86), 88—91, 109 ff., 113, 125 f., 128, 132 f., 138, 143, 146, 162, 167 f., 170—174, 177, 180, 182—190, (197 f.), (200 f.), 211 ff., 216 f., 220 f., 225 ff., 230, 233—238, 242 ff., (246), 248—250, (257 f., 260), 261 f., 264, 313 f., 323, 327, (332), 338, 344, 347 ff., 352, (360, 362, 365), 366—370, (376 f.), 380 f., 393, 401, (439 ff.), (444), 446, 460—463, 465, 487, 506 f., 514, 519, (525), 528, (554 f., 560, 564), 572 f., 576 f., 579, 582 ff., 594, 599, 603, 614 f., 617, 645, 648, 651, 653, 655 f., 658, 664 f., 668 f., 677, 679, 682, 694—698, 703—707, 712, 714 f., 717, 719, 722, 724, 726, 732, (734), 742, 749, 757 f., 760, 769, 772, 774, (793), 795, 803, 816 ff., 820, 825, (832, 834), 835, 838, 841. — Frederik, Lensmand p. Arnsborg, 17, 68 f., 128, 403, 823. — Gert til Breitenburg, Statholder, († 1627), 495, 501, 617; jvfr. Dorsteke Brockdorff. — Henrik, holstensk Raad, 7, 246 f., 250 f., 276, 343 f., 431, 451, 466, 479, 700 f., 721, 730, 823, 830. — Joakim 353. — Jørgen 276. — Kaj se Anne Lykke Henriksdatter. — Markvart, Oberst, Guvernør i Glückstadt, 207, 210, 213 f., 323, (427), 461, 500, 544. — Otto 276. — Povl, Kommissarius p. Ærø, 225, 242, 322, 451. — Jfr. Sofie 310, 671.
- Rasch, Jørgen, kgl. Lutenist, 736.
- Rasimont, fjendtlig Officer, 477.
- Rasmus Brygger p. Gulland 659. — Ejlersen i København 828. — Hansen i Rødby 120. — Henriksen, Købsvend i Gullandske Kompagni, 664. — Jensen, Teglblænder v. Hesselager, 781. — Jensen i Lerbæk p. Møen 344. — Jørgensen, Bonde under Rugaard, 825. — Jørgensen, Tolder i Rødby, 352, 364. — Jørgensen i Serslev 765. — Jørgensen Aarhus, Baadsmand, 20. — Klavsen fra Haderslev 239. — Lavridsen af Kjærsgaard 520. — Lavridsen, Tolder i Bergen, 2 f. — Madsen, Skoleperson i Roskilde, 675. — Melkiorsen, Kromand ved Frederiksborg, 271 f. — Nielsen i Kappendrup (?) 8. — Pedersen af Randers, Skipper, 310. — Rasmussen, Præst i Sølvitsborg, 1629 i Ivetoft, 633. — Sørensen Samsing, Overskipper p. Bremerholm, 825.
- Rastricht, Robert, Løjtnant, 343.
- Rathlou, Henrik 276, 427, 451. — Joakim 427, 451. — Jørgen (Johan) 276.
- Ratingen, Karl von, nederlandsk Faktor i Rostock, 457.
- Ratlef, Henrik 238.
- Ratt, Mikkell, Kaptejn, 353.
- Raus S., Luggude H., 252, 409.
- Ravn, Erik, fra Vilstrup, 225. — Mads, Tolder i Køge, 512, 537, 546, 592, (606 f.), 625, 708, 710, 757, 848; jvfr. Anne Hansdatter. — Otto, Præst, 784.
- Ravnsborg Len 126.
- Ravnsort Mølle, Slagelse H., 527.
- Ravnstrup, Tybjerg H., 324.
- Recke, Mathias von der, Oberst, Hofmester hos Hertugen af Kurland, 156 f.; jvfr. Helle Marsvin.
- Redelberger (Rettelberg, Ritteberg), Hans, Løjtnant, 234, 353.
- Redern, Kristoffer von, Friherre til Friedland m. m., 334, 451.
- Reedtz, Frederik, Lensmand p. Tryggevælde, Ritmester i Sjæl-

- land, 3, 25 f., 111, 153, 282, 316 f., 324, 327, 466, 498, 541, 561, 603, 663, 702, 713, 733, 789; nævnes 13, 23, 26, 43, 67, 73, 78, 85, 123, 127, 172, 192, 259 ff., 275, 303 f., 307, 313, 322, 328, 333 f., 338 ff., 345, 355, 364, 372, 396, 427, 430, 432, 445, 450, 459, 464, 475, 486, 509, 512, 532 f., 574, 608, 622, 646, 652, 681 f., 734, 796, 804 f., 815.
- Rehden (Redder), Daniel Clamor von, Ritmester, 211.
- Rehn, Adam, Ejer af Kobbermøllen i Helsingborg Len, 674.
- Reiherstieg, Flod og By ved Hamborg, 120. — D a t. 120.
- Reinholt Bentsen, Kaptejn, Skibsløjtnant, 189, 658. — Hansen, Hofmønsterskriver, 396.
- Reinike Sybolts, Skipper, 511. — Mogensdatter 133.
- Reiste, Hieronymus 514.
- Remsner, Hans, Skipper af Næstved, 191.
- Rendsborg 190, 203, 231, 239 f., 394. — Borgere 429, 772. — Slot og Len 7, 830. — Husfoged se Johan Testman. — D a t. 6 ff., 143—146, 170f., 173—176.
- Resager, Højby S., Bare H., 855.
- Rerslev, Løve H., 26, 81. — Skaane (?), 84.
- Resen, Hans Povlsen, Dr., Biskop i Sjællands Stift, 144 f., 567; nævnes (49), 67, 112, 129, 202, 207, 254, (297), 340, 402, 432 f., 454, 475 f., 478, 512, 537, (545, 566), 640, (648), 654, 698, 746, (755, 777, 785), 817 f., (828).
- Rettelberg, Hans, se Redelberger.
- Reventlow, Kaptejn i Bremens Tjeneste, 402.
- Rhingreven se Johan Philip, Otto Ludvig.
- Ribberholt, Aasted S., Vennebjerg H., 838.
- Ribe 40 f., 126, 190 f., 194, 587. — Borgere 726. — Bispegaard 784. — Domkirke 134, 667, 742, 782, 784. — Ærkedegn se M. Ægidius Lavridsen. — Domkapitel 11, 42, 112, 784, 802. — St. Catharinæ (Sortebrødre) Kirke 47, 134, 782.
- Stift 113, 137, 175, 729 f., 734, 742 f., 751, 753, 755, 776 f., 779, 782 ff., 809. — Superintendent se Iver Iversen Hemmet, Jens Dinesen Jersin.
- Riber, Peder Kristensen, fhv. Foged p. Udsten Kloster, 825.
- Riberhus Slot og Len 37, 43, 194, 734, 807; nævnes 48, 131, 141, 784.
- Ridder, Jakob, i Helsingør, 80.
- Riga 451.
- Rindrup, Oluf, Kaptejn, 472.
- Riner, Jørgen, Sadelmager i Kalundborg, 288.
- Ring Kloster, Vor H., 832.
- Ringebæk, Harjager H., 122.
- Ringgive, Nørvang H., 812.
- Ringkøbing 6, 40 f., 91, 126, 694, 704.
- Ringsted 132, 259, 267, 275, 288, 313, 322, 344, 421, 427, 451, 517, 569, 622, 847; nævnes 92, 192, 398, 608. — Borgere 334. — Kloster og Len 4, 26, 222 ff., 261, 328, 341, 434, 464, 486, 577, 592, 599, 638, 682; nævnes 78, 574.
- Riseberg, N. Asbo H., 648, 673.
- Ritteberg, Hans, se Redelberger.
- Robertson, Jakob, Løjtnant, 248.
- Rode, Steffen, Borger i København, 7, 390, 495.
- Rodsten, Knud 132. — Palle 154, 266, 482, 513, 518, 793. — Sten Lavesen 2, 60, 83, 653 f., 767.

Roetus, Gert, af Lybæk, 613.
 Rohlstorff, Gods i Holsten, 208, 274, 830.
 Roland, Steffen, i Hamborg 168.
 Rollufstrup se Rohlstorff.
 Rolstrup, Himle H., 51 f., 268.
 Romsdals Len 63, 336, 443, 455, 578.
 Ronneby 127, 267, 440, 517, 822. — Borgere 472, 849.
 Rose, Herman, se Maren.
 Rosenberg, Frans, Mag., Professor i Lund, 458, 480.
 Rosenkrantz, Aksel Eriksen til Glimminge 72, 118, 295, 408, 788, 858. — Erik Akselsen, Lensmand p. Halmstad Slot, 14, 440, 466, 589, 644, 662, 751, 829; nævnes 23, 87 f., 119, 127, 132, 151, 192, 252, 261, 272, 277, 289 f., 300, 328, 389, 399, 407, 440, 445, 447, 450, 453, 464, 481, 486, 523, 574, 622, 634, 643, 659, 673, 683, 710, 713, 740, 817, 820, 827. — Erik Jakobsen († 1626) 250. — Frederik Holgersen 172. — Gert til Stensballe († 1600) 747; jvfr. Anne Friis. — Gunde, Kancellisekretær, 734, 802. — Holger Akselsen, Lensmand p. Hammershus, 130, 257, 299, 310, 393 f., 503, 534, 543, 596, 788, 818 f.; nævnes 14, 19, 63, 127, 175, 185, 337, 415, 455, 475 f., 487, 570, 572, 599, 619, 636 f., 643, 669, 691, 716, 743, 820; jvfr. Lene Gyldenstjerne. — Holger Birgersen, Admiral, Befalingsmand p. Island, 184, 197, 437 f., 697 f.; nævnes 289 f., 421, 523. — Holger Frederiksen, Oberst, 131, 172, 378, 450, 466, 471, 702; hans Moder se Rigborg Brockenhuus. — Holger Jørgensen, Lensmand p. Odensegaard, 8 f., 37, 40, 50, 137, 144 f., 153 f., 158, 201, 208, 255, 266,

315 ff., 368; nævnes 3, 8, 27 ff., 32 ff., 36, 39, 46, 58, 60, 70 f., 86, 88, 117, 127, 129, 131 f., 138, 159 f., 180, 184, 194, 200, 206 f., 210—213, 216 ff., 226, 232, 234, 242 f., 252, 448, 842. — Holger Ottesen 165, 328. — Jakob Eriksen († 1616) 246 f., 250 f., 431, 830; jvfr. Pernille Gyldenstjerne. — Korfits Akselsen († 1626) 36. — Margrete Akselsdatter, Henrik Hvitfeldts, 440, 466. — Margrete Ottesdatter, Hans Lindenovs († 1596), 492. — Jfr. Margrete Jakobsdatter 251. — Jfr. Mette Pallesdatter 823. — Otte Kristoffer († 1621) (165). — Palle Akselsen, Lensmand p. Vordingborg, 1629 p. Aalholm, 195 f., 251, 259, 282, 316, 324, 327, 411, 466, 528, 789, 823, 854; nævnes 25, 41, 89, 145, 153, 172, 177, 191, 209, 257, 260 f., 272 f., 288 f., 326 ff., 333 f., 340, 343, 355, 364, 372, 393, 396, 407, 412, 427, 440, 453, 464, 486, 490, 507 f., 532, 541, 574, 586, 592, 598 f., 622, 628, 638, 655, 659, 682, 713, 750, 776, 778, 810, 813, 819, 853; jvfr. Elisabeth Rosensparre. — Palle Børgesen til Ørup, Ritmester i Skaane, 835; nævnes 43, 67, 78, 115, 121, 127, 132, 137, 150, 268, 279, 328, 338, 378, 413, 430, 434, 474, 499, 534, 600, 610, 719, 754, 762 f. — Sofie Jakobsdatter, Anders Bildes, 503.
 Rosensparre, Elisabeth Olufsdatter († 1627), Palle Rosenkrantz's, 282. — Lisbet, se Lisbet Gyldenstjerne, Oluf Rosensparres.
 Rosenvinge, Johan Mortensen, Tilsynsførende m. Udlændinge i Helsingør, Leder af Efterretningsvæsenet, 286 f., 473. — Morten Jensen, fhv. Tolder i Helsingør, 473; jvfr. Barbara. — Morten Morten-

- sen, i russisk Tjeneste, 473. — Sten Villumsen, Holmens Admiral, 476, 524 f., 566; nævnes 2, 34, 94, (98, 101, 209, 223), 277, 305, 352, 579, 677, 688, 853. — Villum Mortensen, Toldskriver i Helsingør, 320, 334, 416, 425, 442, 517, 546, 645, 663, 804, 848.
- Roskilde, Daniel Mathiesen, Kapellan i Vordingborg, 140, 145. — Hans Nielsen, Præst i Kornerup, 334.
- Roskilde 63, 127, 132, 267, 288, 440, 455, 488, 517, 569, 608, 848; nævnes 188, 213, 398, 537, 654, 675, 769. — Raadmænd se Jens Hag, Gert Schröder. — Borgere 86, 137, 149 f., 179, 300, 539 f., 597, 606 f., 848. — Duebrødre Hospital 22, 64, 85 f., 88, 256 f., 330, 400, 427, 509, 545. — Hospitalsforstandere 257, 400, 427, 451, 504 f.; jvfr. Bertel Hansen. — Domkirke 125, 149, 257. — Domkapitel 29, 92, 112, 235, 254, 257, 292 f., 334, 428, 485, 488 f., 546, 613, 635, 659; nævnes 21, 85, 125, 133, 149, 322, 330, 342, 396, 433, 443 f., 537, 546, 550, 573, 617, 641, 698 f., 794. — Konvent 620 f. — Skole 322. — D a t. 824 —828, 831.
- Roskildegaard og Len 13, 85, 222 ff., 261, 340, 342 f., 350, 445, 464 f., 486, 490, 532, 565, 572, 599, 603, 620, 622, 638, 681, 794, 820, 852; nævnes 67, 78, 126, 137, 172, 328, 450, 574.
- Roslev, Harre H., 135.
- Rosten, Frederik von, Major, 213.
- Rostock 160 f., 171, 174 f., 180, 355, 360, 368, 371, 392, 457, 490, 494, 554 f., 567, 577, 593, 596, 604, 646, 660 f., 679, 748 f.
- Rostrup, Frederik Hansen 477. — Hans 477. — Karen Hansdatter, Frans Juuls, 345, 610. — Sofie, Sten Brahes, 89.
- Rostrup, Nørre H. Dyrs, 29, 135 f.
- Rother, Mathias, Kaptejn, 352.
- Rotke, Bertel, Borger i Flensborg, 601.
- Rotkirk, Ventsel, Ritmester, Kongens Staldmester, Hofmarskal, 241, 396, 413, 419, 543 f., 638; nævnes 212, 265, 385, 505, 508, 574, 593, 609, 625 f., 682, 715, 746.
- Roved, Andst S. og H. (?), 47.
- Roy, Gabriel de, spansk Kommissarius i Wismar, 819.
- Rud, Anne Knudsdatter 125, 139. — Borkart Ejlersen 2, 17, 125, 138, 245 f., 250, 269, 284, 354 f., 449, 466, 630; nævnes 327, 334, 345 f., 354, 362, 421, 470, 492, 569, 580, 653, 678, 691, 711, 719, 736, 763. — Karen, Otte Brahes, 125. — Knud Eriksen se Ellen Marsvin. — Knud Jørgensen († 1615) 125, 136, 139; jvfr. Hilleborg Gyldenstjerne. — Korfits, Ritmester i Fyen, 154, 196, 205, 440, 466, 806; nævnes 43, 60, 67, 266, 469. — Lene, Jørgen Grubbes, 125, 136, 139. — Pernille († 1608), Frederik Qvitzovs, 283.
- Rudach, Kaptejn, 629.
- Rude, Birkerød S., Lyng-Kronborg H., 624, 640, 767.
- Ruden, Ø ved Pommerns Kyst, dansk Toldsted, 465, 529, 674, 680, 689, 711, 791. — Tolderne 555, 711.
- Rudkøbing 63, 127, 267, 291, 376, 455; nævnes 376, 455. — Borgere 272, 278, 604, 812.
- Rue, Gaard i Rugaards Len 243.
- Rugaard Slot og Len 214, 226, 231, 327, 387, 405, 423, 428, 471, 486, 516, 532, 615, 703, 717, 781; nævnes 28, 446, 521, 825. — Mølle 677.
- Rugstedgaard, Jerlev H., 2.

- Rumler, Povl, Maler, 768.
 Rumohr, Schack 276, 451, 735.
 Runby (Rueby?) Sogn p. Fyen 201.
 Rungsted Kro 407.
 Rusdorf (Rustorp), Gert Vilhelm, Kaptajn, 530.
 Russell, David, Kaptejn, 406.
 Russerne 111.
 Ry, Voldborg H., 24.
 Rybjærg, Harre H., 135.
 Rybjærggaard, Hind H., 140.
 Ryfylke Len, Norge 63, 455; se ogsaa Stavanger Len.
 Rygaard, Voldborg H., 24.
 Rügen 392, 455, 462, 595. — D a t. 462.
 Ry Katsløse, Kvistofte S., Rønneberg H., 252.
 Rysa, Gaard p. Island, 405.
 Rødby 132, 191, 349 f., 354. — Borgere 120, 352, 680. — Tolder se Rasmus Jørgensen.
 Rønneberg Herred 203, 341, 408 f., 639, 669.
 Rønnebæksholm, Hammer H., 177.
 Rønneholm, Onsjø H., 58, 821.
 Rørby, Arts H., 852.
 Røssjeholm, N. Asbo H., 294, 685.
- Saarslev, Skurup S., Vemmenhøg H., 541.
 Sakskebøing 63, 127, 267, 455, 517, 616. — Borgemester se Niels Lavridsen. — Borger 711.
 Sakstrup, Harjager H., 322, 599, 763.
 Salleren v. Brunsvig, Hans, se Marta.
 Sallerup, Harjager H., 856, 858.
 Sallingsund 53.
 Salskov, Gærs H., 858.
 Saltofte, Merløse H., 641.
 Saltvedel, Arvelader i Visby, 795.
- Salte Slot og Len 345.
 Salzbrun, Maximilian, Kaptejn, 691, 716, 818.
 Samsø 63, 209 f., 213, 218, 220, 228 ff., 233, 237, 259, 280, 303, 322 f., 331 f., 338 f., 341, 369 f., 386, 410, 414, 484, 492, 532, 540, 578, 593 f., 609, 626, 631, 671, 690, 704 f., 820; nævnes 186, 191, 227, 353, 452 f., 455, 471, 488, 539, 542, 544, 563 f., 605, 612, 710. — Foged se Jakob Brun.
 Samuel Hansen, Byfoged i Sølvitsborg, 162. — Sørensen, Herredsfoged i Sømme Herred, 824.
 Sand, Augustinus, Kannik, 144 f.
 Sandager, Sunds H., 773.
 —, Vemmenhøg H., 540.
 Sandal, Hind H., 48.
 Sandberg, Peder Eggertsen 294; jvfr. Karen Sparre. — Ulrik, Lensmand p. Lundenæs, 153; nævnes 48, 125 f., 141 f., 154, 162, 388, 405, 773, 807, 810.
 Sandby, Lollands Nørre H., 569.
 —, Sabro H., 25.
 —, Torne H., 747. — Mølle, Torne H., 747.
 Sandbygaard, Gyngø H., 394 f., 653.
 Sander, Peder, Raadmand i Malmø, 482, 822.
 Sangstrup, Nørre H. Dyrs, 136.
 Sannikedal, Bratsberg Len, 63, 455.
 Sasserup, Merløse H., 613.
 Sax, Hartvig, Skibshovedsmand, 294, 461, 519, 633, 680.
 Scavenius, Lavrids Mortensen, Mag., Sognepræst til Roskilde Domkirke, 1627 til Nikolaj Kirke i København, 125.
 Schandorph, Niels Povlsen, Mag., Sognepræst i Aalborg, 5.
 Schennitz, Jørgen Mathis von, Kaptejn, 353.

- Schinosides, Aleksander, se Cherm-side.
- Schlammersdorf, Baltasar Jakob, Oberst, Generalvagtimester, 193, 211, 231, 245, 265, 422, 471, 590 f., 594, 685, 715; nævnes 341, 360, 411 f., 414, 446, 450, 519 f., 553, 588, 605 f., 629, 709, 723 ff., 732 f.
- Schlesien se Slesingen.
- Schock, Temme, Skipper i Gullandske Kompagni, 664.
- Schröder, Gert, Raadmand i Roskilde, 597. — Hans, Mag., Provst i Haderslev, 274, 472, 631. — Mathias, Sadelmager i Næstved, 288. — Morten, Skipper af Rostock, 457, 494.
- Schult, Anders, i Sorø Skole, 479. — Frans, Skrædder i Sorø, 479. — Henrik, i Sorø Skole, 479. — Jørgen, Hertug Frederiks Hofmester, 443.
- Schwabe, Nikolaus, Kongens Møntmester, 335, 506, 607, 667, (682), 847.
- Schwerin Stift, Administrator, se Hertug Ulrik.
- Schönenfeldt, Adolf von, Borger i Hamborg, 168.
- Seaton (Seton), Aleksander (Sander), Oberstløjtnant, 217, 547, 562.
- Sedrup, Skyts H., 73.
- Seefeld, Enevold 451. — Jakob 451. — Jørgen, Kancellisekretær, 31, 152, 214, 227—230, 233, 235, 237, 322, 330, 332, 369 f., 386, 414, 451 f., 488, 537 f., 540, 563, 726; nævnes 82, 410, 453, 471, 542, 578, 593 f., 609, 612, 626, 671, 689, 704 f., 710, 723.
- Segeberg, Johan von 514; jvfr. Margrete.
- Segeberg, Holsten, 735.
- Slot og Amt 830.
- Sehested (dansk Slægt), Jfr. Anne Klavsdatter 9, 809. — Hannibal Klavsen 809. — Jens Klavsen († 1627) 809, 811. — Jfr. Karen Klavsdatter 9. — Klavs Klavsen († 1626) 9, 809, 811. — Klavs Maltesen 9; jvfr. Anne Lykke. — Kristen Thomsen, 1627 Lensmand p. Sejlstrup, 1629 p. Helsingborg, senere p. Kalø, 15 f., 37, 40, 50, 111, 137, 142, 144 f., 255, 316 f., 539, 567 f., 670, 672 f., 738, 740, 745, 783, 798, 802, 812; nævnes 34, 62 f., 83 f., 86, 107, 126—129, 131, 168, 184, 388, 684 f., 713, 724, 731, 742 f., 755 f., 779, 791, 807, 811, 815, 826. — Malte Klavsen 153, 409, 451, 458, 466, 468, 510, 809, 811, 815. — Mogens Klavsen, 1629 Lensmand p. Københavns Slot, 738, 767, 789, 794, 803, 840. — Niels Klavsen († 1627) 409, 809, 811; jvfr. Birgitte Akselsdatter Brahe. — Sten Klavsen 9, 809. — Sten Maltesen, se Anne Brahe. — (holstensk Slægt), Aleksander († 1617) 87. — Jakob, Oberstløjtnant, 315. — Kaj, Kaptejn, 216, 276, 725 (?). — Klavs Aleksandersen 87.
- Sejlfloed S., Fleskum H., 17 f.
- Sejlstrup Slot og Len 15 f., 43, 734, 739 f., 807.
- Selsø, Horns H., 133.
- Semgallen, Hertugdømme i Lifland, 157.
- Sengeløse, Smørum H., 803, 853.
- Serridslevgaard, Vor H., 814.
- Seye, Henning, Herredsfoged i Møens Øster H., 149.
- Sibbarp, Favraas H., 687.
- Side (nu Skaptafell) Syssele p. Island 425.
- Sidsel Sørens datter, Hans Stephanius's, 149 f.
- Dam, Lyng-Kronborg H., 13.

- Sigerslevvester, Strø H., 73.
- Sigismund III, Konge af Polen, (413).
- Sigrot, Kanonstøber i Sverrig, 540.
- Sild 832.
- Silkeborg Slot og Len 61, 734, 807.
- Simling, Vemmenhøg H., 19, 73, 499.
- Simmershavn se Sømmershavn.
- Simmerstorp, Bjærge H., Skaane, 596.
- Simon Jakobsen, hollandsk Købmand, 701. — Kristensen (i Hille-rød) 770. — Kristensen i Lemvig 87. — Madsen, Adelburs, 832. — Nielsen (Kerteminde), Baadsmænd, 20. — Pedersen, Præst p. Alrø, 541.
- Simris, Jerrestad H., 58.
- Sinklar, Anders, Oberst († 1625), 121, 623, 646; jvfr. Kirsten Kaas. — Erik Andersen 115, 623, 805 f. — Jakob Andersen 115, 117, 682. — Johanne Andersdatter, Jesper Gjoes, 424, 434, 686, 766. — Kristen Andersen 114, 646.
- , Daniel, Kongens Skibsbygmester, 313 f., 319 f., 429 f., 437, 523, 568.
- , John, Kaptejn, Regimentschef (Oberst), 256, 490, 713.
- Sivert Bentsen i Halmstad 53. — Gabrielsen se Akeleje.
- Six Jakobsen, Skibshovedsmand, Skibskaptejn, 404, 467, 586, 693, 698, 829.
- Sjellerød, Jerrestad H., 408.
- Sjælland 32, 40 f., 43, 45, 123, 127, 138, 161, 166 f., 175 f., 181 f., 188 ff., 197, 206, 210, 215, 229, 234, 239 f., 242 f., 245, 247, 250, 252 ff., 275, 280, 282, 285, 292, 296, 303, 307 ff., 312 f., 316, 325, 329, 331, 333, 336 ff., 340 f., 344 ff., 353, 396, 401, 415, 419, 421, 425, 427, 433, 437, 449, 459, 465, 472, 484 f., 495 f., 506 f., 521, 528, 551 f., 557 f., 563, 628, 631, 645 ff., 652, 670 ff., 675, 678 f., 682 f., 692, 705, 711 f., 736, 767, 771, 775 f., 779, 803, 834 f., 838, 843 f.
- Sjællands Landsting 215, 256, 304, 500. — Landsdommere se Jakob Korfitsen Ulfeldt, Aksel Urne.
- Stift 137, 207, 254 f., 297, 484, 640, 648, 675, 777. — Superintendent se Dr. Hans Resen.
- Skaade, Ning H., 74.
- Skaane 24, 33, 40—43, 72, 85, 130, 138, 161, 163, 166, 168, 175 f., 181, 188 ff., 194, 197, 202 f., 206, 215, 224, 239, 242 f., 251, 253 f., 277 f., 280 f., 284 f., 289, 296, 303, 307 ff., 323, 329, 331, 333—338, 340, 353, 406, 409, 411, 419, 427, 429, 432, 451, 459, 463, 465, 472 f., 481, 484 f., 496, 521, 531, 538, 541, 551, 557 f., 563, 567, 569, 628, 631, 634, 638, 645—648, 660, 663, 670 f., 675, 678 f., 682 ff., 693, 705, 712, 721, 727, 755 f., 767, 775 f., 778, 780, 786, 789, 801, 834, 838 ff., 844.
- Landsting 116 f., 157, 184 f., 215, 256, 434. — Landsdommer se Henrik Gyldenstjerne.
- Stift 82 f., 137, 254 f., 297, 309, 485, 648, 777. — Superintendent se Dr. Mads Jensen Middelfart.
- Skaaning, Klemens, i Mosede, 459 f. — Lavrids, Kaptejn, 353.
- Skaboe, Lavrids, Mag., se Scavenius.
- Skade, Niels 154 f.; jvfr. Regitze Grubbe. — Ove 604, 614.
- Skael, Lukas, i Assens 236.
- Skafterup, Ø. Flakkebjærg H., 345, 527, 610, 635 f., 821.
- Skagen 126, 770, 841. — Tolder se Jens Pedersen. — Fyr 752.
- Skallerødgaard, Holbo H., 627, 635.

- Skamby, Skam H., 689, 764.
- Skanderborg Slot og Len 734, 807, 827; nævnes 19, 30, 61, 74, 109, 131, 141 f., 258, 737, 740, 744 f.
- Birk 19, 152.
- Skanør 127, 267, 517.
- Skaptafell se Side Syssel.
- Skarholt, Froste H., 813.
- Skarpenberg Gods p. Mors 744.
- Skarrild, Hammerum H., 11, 736.
- Skartofte, Færs H., 763.
- Skat, Svend, i Aaby, 84.
- Ske, Ringsted H., 92.
- Skeberg Sogn, Norge, 63. — Kilen, Norge, 455.
- Skeel, Albrekt Kristensen, Lensmand p. Riberhus og Møgeltoender, 21, 37, 40, 50 f., 137, 144 f., 151, 154, 158, 255, 355, 388, 402, 442, 463, 466, 516, 539, 553, 575, 715, 783, 798, 802, 857; nævnes 33 f., 37, 46, 62, 64, 66, 83 f., 86, 126, (128), 130 ff., 140 f., 147, 155, 159, 161 f., 164, 180, 182, 184, 242, 431, 566, 593, 686, 716, 721, 726, 742 f., 754, 771, 779, 784, 807, 809 f., 815, 829, 832. — Jørgen, Lensmand p. Kalø, 1629 Lensmand p. Vestervig, Rigens Marsk, Ritmester i Jylland, 18, 21, 43, 81, 154, 178, 255, 269, 317, 355, (358), 388, 442, 463, 466, 516, 539, 590 f., 670, 706, 740, 857; nævnes 51, 61, 63 f., 67, 74, 126, 132, 146 f., 159, 164 f., 182 ff., 187, 198, 236, 247 f., 252, 282, 311, 339 f., 353, 366 f., 378, 391, 406, 409, 419, 431, 532 f., 543 f., 547, (585), 597 f., 603, 607, 609, 613 f., 629, 633 f., 655, 660, 669, 672, 682 f., 685 f., 695, 702, 709, 711, 713—716, 719, 723, 725, 730, 732 f., 742 f., 778 f., 783 f., 796, 807, 811, 815. — Kristen 744. — Otte Kristensen, Lensmand p. Dueholm, 1629 p. Bøvling, 6 f., 16, 23, 37, 137, 144 f., 154, 158, 255, 355, 388, 442, 463, 466, 511, 539, 567, 670, 740, 743, 856; nævnes 49, 56, 128 f., 165, 172, 180, 184, 221, 227, 242, 305, 368, 431, 683, 722, 742 f., 771, 779, 784, 807, 809, 811, 815.
- Skeel, Johannes, 803.
- Skellerup, Onsild H., 110, 627.
- Skellinge, N. Asbo H., 294, 685.
- Skelskør 127, 259, 267, 271, 391, 440, 517, 569, 578, 775. — Borgere 535, 846.
- Skelstrup, Musse H., 763.
- Sketteljunge, Gærs H., 858.
- Skibby, Horns H., Sjælland, 854.
- Skibsgaard, Lille, ved Nakskov, (Ladegaard), 314.
- Skibsted S., Hellum H., 18.
- Skjellerup, Peder, Mag., Biskop i Trondhjems Stift, 113, 207, 254, (777, 828).
- Skien, Norge, 63, 127, 455.
- Skifarp, Vemmenhøg H., 46.
- Skinkel, Dorte 52. — Helvig, Iver Vinds, 52. — Lavrids, Kancellisekretær, 2, 52, 154, 734, 802. — Niels 154; jvfr. Mette Bilde. — Povl 154, 841.
- Skinnerup (Ulriksholm), Bjærg H., Fyen, 383 f.
- Skive 126.
- Skivehus Slot og Len 43, 734, 807.
- Skouterup se Skov-Torup.
- Skov, Jesper 825.
- Skovbo, Valsgaard S., Hindsted H., 18, 836.
- Skovby Herred 676. — Herredsting 757.
- Skoverup, Ulsø S., Fakse H., 299, 407, 560.
- Skovgaard, Anne, Holger Ulfstands, 295, 857.
- Skovmølle, Katstrup S., Luggude H., 792, 816.

- Skovmøllegaard, V. Egesborg S.,
 Hammer H., 750, 804.
 Skovrød ved Rude, Lyng-Kron-
 borg H., 640, 767.
 Skovsgaard, Salling H., 8.
 —, Ø. Han H., 838.
 Skovstrup, Fleskum H., 17.
 Skram, Jfr. Anne 808. — Jfr. Ellen
 808. — Elsebe, Ove Bildes, 154.
 — Erik († 1607) se Anne Vind. —
 Jens, Skibsløjtnant, 668. — Mette
 Hartvigsdatter, Kristen Krag's, (†
 1627), 57. — Niels 414.
 Skriver, se Jørgen, Lavrids.
 Skrøbelev, Langeland, 812.
 Skuldelev, Horns H., Sjælland, 854.
 Skummeslev, Høgs H., 626, 666.
 Skurup, Merløse H., 541, 561.
 —, Vemmenhøg H., 540 f.
 Skydebjærg, Baag H., 385.
 Skyts Herred 202, 341.
 Skytte, Johan, Friherre, svensk
 Rigsraad, 365. — Lars, Statholder
 i Stockholm, (88).
 —, Peder Jensen i København 575.
 Skærbæk, Hvidding H., 725 f.
 Skød, Hovlbjærg H., 48.
 Skødstrup, Ø. Lisbjærg H., 18, 48,
 74 f.
 Skørpinge, S. Asbo H., 618.
 —, V. Flakkebjærg H., 642, 770.
 Slagelse 127, 179, 235, 241, 267,
 272 f., 288, 313, 440, 517, 608;
 nævnes 188, 209, 219 f., 307, 415.
 — Borgemester se Niels Rasmus-
 sen Graa. — Borgere 82, 139, 148,
 181, 251, 445, 449, 529, 598, 848.
 — Hospital 73, 92, 124, 132, 138,
 158, 256 f., 394, 400, 427, 451,
 475 f., 505, 617. — D a t. 242, 857.
 Slagslunde, Ølstykke H., 853.
 Slangerup 127, 132, 267, 288, 440,
 459, 517, 569, 831. — Borgere 300,
 510, 620, 652, 799, 846.
 Slavata, Joakim, Oberst, 6 f., 207 f.,
 212 ff., 217, 225, 235, 242.
 Slemminge, Fuglse H., 719.
 Slesingen (Schlesien?) 244.
 Sles Jord, Lyngaa S., Sabro H., 18.
 Slesvig 69, (147), 178 f., 182, 193,
 215, 249, 305, 590, 711, 715, (829 f.).
 Sletolt, Gærs H., 858.
 Slimminge, Vemmenhøg H., 762 f.,
 836.
 Slogerup, Skyts H., 19, 73.
 Sludstrup, Slagelse H., 479.
 Slusaas, Luggude H., 589, 641.
 Sluys i Holland 41.
 Smaalandene 32, 41, 97, 166, 188,
 215, 222, 280, 296, 303, 327, 333,
 336 f., 484 f., 563, 675, 678.
 Smebo, Duegge Gods, Luggude H.,
 428.
 Smede, Klavs tor, Raadmand i
 Køge, 448, 487, 502, 509, 562, 702,
 833, 850; jvfr. Klavs Meklen-
 borg.
 Smerup, Baag H., 163.
 —, Stevns H., 608.
 Smidstrup, Merløse H., 582.
 Smidt, Baltser, Borgemester i Visby,
 14, 493. — Herman i Visby 493.
 Smidtlau, Gertrud, p. Gulland,
 233.
 Sminge, Linaa S., Gern H., 723.
 Smørum, Smørum H., 50, 735.
 —, Voldborg H., 650.
 Snede, Ø., Nørvang H., 30, 109.
 Snedstrup, Hundborg H., 5.
 Snekkerup, Ringsted H., 92.
 Sneslev, Ø. Flakkebjærg H., 857.
 Snestrup, Odense H., 236.
 Snevre, Merløse H., 26.
 Snitloug, Hybert, Borger i Aalborg,
 269, 292.
 Soderup, Merløse H., 582.
 Sofie, Frederik II's Dronning, 4,
 126, 162, (219, 294, 314), 350, 362,

- (378, 391), 399, (445), 523, (573, 681).
- Sofie, Enkehertuginde af Pommern, 362, 791.
- Sofie Hedvig, Hertuginde af Pommern, 391.
- Sogns Ladested, Norge, 63, 455.
- Solbjærg, Bjærg H., Skaane, 596.
- , Løve H., 542.
- , Sokkelunds H., 78, 134.
- Solingen 507.
- Soll, Klavs, Borger i København, 421.
- Solms, Philip Reinhard, Greve af, Oberst, 6 f., 349.
- Solte Slot og Len 610 f., 636.
- Soltenbergs Havn, (Falkenberg?), Varberg Len, 690.
- Sone Kristensen i Han Herred 74.
- Sorg, Morten, Kældermester p. Københavns Slot, 620.
- Sorø 479.
- Sorø Akademi og Skole (Kloster) 258, 817; nævnes 8, 22, 78, 87, 111, 150, 256 f., 267, 278, 281, 330, 346, 354, 472, 479, 507, 513, 533, 539, 541 f., 544, 604, 623, 640, 655, 664, 675, 692, 735, 749, 761, 785, 805 f. — Hofmester se Just Høg. — Tegnelærer (Maler) se Reinhold Thim.
- Birk (Len), 328, 341, 641.
- Spandet, N. Rangstrup H., 823.
- Spanien 22, 405, 592, 819.
- Sparre, Emmike 299, 407, 560. — Jens, Lensmand p. Baahus, 543; nævnes 63, 86 ff., 127, 249, 455, 486, 574, 623, 713. — Johan til Knabstrup se Ane Urne. — Karen Jepsdatter, Peder Eggertsen Sandbergs, 294, 417.
- , Johan, svensk Rigsgaad, 695.
- Spechmand, Arent, af Lybæk, 422.
- Speigelberg, Hans, Kaptejn, 84.
- Spentrup, Niels, Mag., 2.
- Spitzenberg, Jørgen, i Hamborg 168.
- Splette, Henrik, Præst i Linnet, 754.
- Spodsbjærg, Langeland, 351.
- Spynie (Spinni, Spinnem, Greve), Lord Aleksander, 256, 259, 406, 435 f., 481, 640.
- Stade 7, 35, 70, 359. — D a t. 34 ff., 41—50, 66, 69 f., 75, 842 ff.
- Stadil, Hind H., 48.
- Stagstrup, Hassing H., 30, 109.
- Stakkerup, Gaard i Skaane, (S. Asbo H.), 674.
- Stalberg, N., Mønsterskriver, 454.
- Stangby, Torne H., 482.
- Stange (Stenge), Kristoffer Heinrich, Løjtnant, 262.
- Starby, S. Asbo H., 648, 668, 857.
- Starshøj, Karlebo S., Lyng-Kronborg H., 859.
- Stavanger 127. — Domkapitel 112. — Len 60, 63, 455.
- Stift 207, 254, 777. — Superintendent se Mag. Thomes Kortsen.
- Steffen Alhorts (Alberts?), Skipper fra Amsterdam, 41. — Lavridsen, Bondefoged i Faardrup, 770. — Nielsen, Borgemester i Thisted, 10. — Sørensen, Kaptejn, 165. — Sørensen, Skriver p. Bremerholm, (195), 421, 644, 794(?).
- Stege 127, 179, 213, 261, 267, 288, 517, 640; nævnes 127, 376. — Raadmand, se Hans Nielsen. — Borgere 71, 80, 146, 268, 588, 656, 676, 761, 768.
- Stegehus Slot og Len (Møen), 223, 737.
- Steinberg (Stenberg), Jacobus, Dr., 243, 677.
- Steinburg, Peiter, Kaptejnlojtnant, 567.
- Steinburg Slot og Amt i Holsten 754, 830. — D a t. 77, 147.

- Steinhoved se Stevnhoved og Stenalt.
- Stempesholm, Johan, se Stems-horn.
- Sten Villumsen se Rosenvinge.
- Sten, Hans, Apoteker i København, 834.
- Stenalt, Rougso H., 837.
- Stenderup, Hatting H., 29, 136.
- Stenestad, S. Asbo H., 497, 570, 602.
- Stenge, Kristoffer Hain, se Stange.
- Stenlille, Merløse H., 561, 641, 760.
- Stenløse, Odense H., 752.
- Stensballegaard, Vor H., 747.
- Stensen, Erik 175. — Knud, Skibs-løjtnant, 283 f., 676. — Kristoffer, Oberst, 2, 269, 278, 284, 409, 419, 569, 690, 844 f.; nævnes 241, 327, 334, 343, 345 f., 421, 492, 522, 653, 678, 711, 736. — Vincens til Stens-gaard, 274, 327, 736 f., 786.
- Stenshorn (Stenshorn, Stempes-holm), Johan, Kaptejn, 338, 353.
- Stenstrup, Sunds H., 716, 751, 756, 799.
- Stenwinckel, Villum 450.
- Stephanius, Hans, Mag., Forstander for Sorø Skole, 354; jvfr. Sidsej Sørensdatte.
- Sterk (Strick), Aksel, Kaptejn, 234, 260. — Erhard, Kongens Trompe-ter, 424.
- Stettin 121 ff., 126 f., 145, 168, 272 f., 494, 674.
- Stevnhoved, Hindsted H., 837.
- Stevns Herred 583, 608.
- Stiby, Jerrestad H., 58.
- Stuchmand, Bernt, af Rostock, 660.
- Stillhorn ved Elben 120, 170.
- Stistrup, Gislum H., 107, 809.
- Stjernholm Slot og Len 15, 62, 238, 591, 734, 807, 827.
- Stockholm 183, 200, 314, 482, 605, 649, 661, 715. — Statholder se Lars Skytte.
- Stolperup, Halmstad S., Luggude H., 88, 252.
- Stoltleye, Henrik, i Rendsborg 772.
- Storebælt (Bæltet) 45, 121, 171, 663, 710.
- Storehedinge 127, 267, 339, 517.
- Stovby, Gyngø H., 542.
- Straale, Lavrids 52; jvfr. Mette Bilde. — Margrete, Niels Gylden-stjernes, 52. — Peder 46, 76, 164.
- Stralsund 280, 355, 389, 392, 455, 461 f., 465, 487, 501, 514 f., 529 f., 533, 536, 538, 572, 599, 641, 678, 758.
- Strandbygaard, Gislum H., 773.
- Strande (Stralsund?) 501.
- Strande Syssel p. Island 425.
- Strandet, Frøjs H., 116.
- Strange Madsen i København 65. — Nielsen, i Sorø Skole, 749.
- Strevig, Hans, se Inger Pedersdatte.
- Strick, Aksel, se Sterk.
- Strids Mølle, Sæby S., Løve H., 313.
- Strø, Strø H., 609.
- Strøby, Stevns H., 608.
- Strøllille, Strø H., 769.
- Stuart (Styrvert, Styrve, Sturet), John, Kaptejn, 248, 353, 481, 562, 714.
- Stubbe Mølle, Sokkelunds H., 827.
- Stubbekøbing 63, 127, 140, 267, 346, 437, 455, 517, 726.
- Stubberup, V. Flakkebjerg H., 855.
- Stubberød, Kristen Nielsen, Køb-mand i Aalborg, 625.
- Stubdrup Mølle, Brusk H., 12.
- Stubeus, Baltser, Apoteker i Lund, 834.
- Sture, Peder, Dr., 330.
- Sturup, Højby S., Bare H., 855.

- Stygge, Jfr. Berte (Birgitte) Nielsdatter 71, 753 f. — Ellen, Jens Kaas's, 117.
- Styrvert, Johan, se Stuart.
- Stæcken, Henrik v., Borger i Rendsborg, 772.
- Støvring Herred 759.
- Sullerup Hovedgaard, Torne H., 747.
- Sundby Færge, Kær H., 739.
- Sundby, Ude-, Lyng-Frederiksborg H., 803.
- Sundet se Øresund.
- Sundfjord Len se Søndfjord.
- Sundhordlen se Søndhordlen.
- Sundmøre se Søndmøre.
- Sundstorp, Luggude H., 392.
- Surbeck, Simon, Borgemester i København, 270, 282 f., 478, 852.
- Surbei (Saurbaer?) Sogn, Hole Stift p. Island, 450.
- Susanna, Johan von Endes, i Helsingør 502 f., 549.
- Suur, Niels 251. — Peder 251.
- Svabe, Nicolaus, se Schwabe.
- Svale S., Helsingborg Len, 59.
- Svalev, Rønneberg H., 665, 673.
- Svallerup, Arts H., 852.
- Svarer, Mathias, Skipper af Sønderborg, 376.
- Svave, Jørgen Magnussen 720.
- Svavsted Slot og Amt 830.
- Svejtser, Jørgen, se Svitser.
- Svend Andersen, Underbygmester, 252. — Jensen p. Hundslund 817. — Jensen, Baadsmand, 20. — Jønsen i Kallolt 395. — Kristensen i Lemvig 87. — [Pedersen], Mag., Konrektor og Professor i Odense, 27, 117. — Povlsen i Rerslev 84. — Tuesen af Smebo 428.
- Svendborg 127, 267, 718; nævnes 191, 210, 238, 453 f., 609, 633, 682, 693, 706. — Borgemestre se Hans Rikardsen, Mikkel Enevoldsen, Povl Pedersen. — Borgere 417, 431, 704. — D a t. 703 f., 706.
- Svendsbol, V.-Torup, V. Han H., 107.
- Svenke, Kristoffer, Arkelimester, 667.
- Svenske, Peder, Kammertjener hos Hertug Frederik, Kongens Søn, 692, 761.
- Svenstrup Gaard og Len, Sjælland, 21, 223, 699, 790.
- Svenstrup, Ø.-, Ø. Han H., 107, 809, 838.
- Sverrig 92, 123, 161, 200, 215, 271, 367, 373, 377, 399 f., 530, 576 ff., 634 f., 642, 821, 834. — Konge se Gustav Adolf.
- Svinsund, Ide og Marker Len, Norge, 63, 455.
- Svitser (Svejtser), Jørgen, Borger i København, 582, 591 f.
- Svollerup se Svallerup.
- Sybolt Albret af Warns 511.
- Syde Syssel se Side.
- Sæby 63, 127, 131 f. — Borgere 838.
- , Rønnebjerg H., 816.
- Sæbygaard og Len (Sjælland) 42, 221 ff., 322, 340, 458, 468, 510 f., 525, 611, 770, 791.
- Sæde, Lille- og Magle-, Froste H., 855.
- Sæding, Bølling H., 125.
- Særslev, Skippinge H., 852.
- , Skovby H., 765.
- Søby, Gern H., 29 f., 109.
- Sødeby se Skaade.
- Søfde, Fers H., 301 f.
- Søholm Sø, Asminderup S., Lyng-Kronborg H., 13.
- Søllemarksgaard (Brattingsborg) p. Samsø 323, 544, 631, 800.
- Sølvitsborg 127, 440, 622; nævnes 633. — Byfoged se Samuel Hansen. — Borgere 848.

- Sølvitsborg Slot og Len 261 f., 328, 349 f., 464, 486, 515, 634, 659, 713; nævnes 87 f., 123, 426, 574. — Foged se Falk Olufsen.
- Somme Herred 350. — Herreds-foged se Samuel Sørensen.
- Sømmershavn 127, 267, 341, 517.
- Søndbjerg, Refs H., 30, 109.
- Sønder Sogn p. Gulland 402.
- Sønderborg, Peder, Hospitalslem i Helsingør, 124.
- Sønderborg 245. — Borgere 331, 376.
- Sønderby, Baag H., 220.
- , Slavs H., 30, 109.
- Sønderlyng Herred 759.
- Sønderød, Løve H., 611, 636.
- Søndfjord Len, Norge, 584.
- Søndhordlen, Norge, 63, 455.
- Søndmøre, Norge, 63, 455.
- Søren Andersen af Glatved 315. — Andersen af Kolding 593. — Ebbesen i Hodde 117. — Eriksen (fra Rødby?) 680. — Fredløfsen, Præst, 748. — Jensen i Bjærgby 114. — Jensen (i Nørrejylland?) 114. — Jensen i København 208. — Jensen i Odder, Hads H., 134. — Knudsen, Raadmand i Køge, 851. — Kristensen, Skipper, 45. — Nielsen, Herredsfoged i Hads H., 152. — Nielsen, Møller i Kongskilde, 770. — Nielsen i Landskrone se Margrete. — Olufsen, Borger i Bergen, 388. — Pedersen i Han Herred 74. — Stefensen i Jelling se Maren. — Sørensen i Bergen 65. — Sørensen, Borgemester i Maribo, 351, 392, 630 f., 645. — Torkelsen i Solbjærg 542.
- Søsdale, Gyngø H., 855.
- Søstrup, Merløse H., 26, 561.
- Søtofte, Merløse H., 613.
- Søvind Sogn, Vor H., 109.
- Taagerup, Alslev H., 404, 857.
- , Gærs H., 858.
- , Skyts H., 58.
- Taars (Taarsø) Færge, Lollands Nørre H., 351, 354.
- Taainge 237, 324, 718.
- Taastrup, Smørum H., 853.
- , Stevns H., 632.
- Tage Andersen, Ritmester, 189. — Hansen, Sognepræst i Gerlev og Draaby, 129.
- Tanke, Hans, Borgemester i Haderslev, 490. — Jakob i Nakskov 681. — Johan i Nakskov 596.
- Tanum, Sønderlyng H., 796.
- Telling, Ø. Han H., 107, 809.
- Terslev (Tørslev), Ringsted H., 300, 327, 573.
- Tersløse, Merløse H., 561.
- Testman, Johan, fhv. Husfoged p. Rendsborg Slot, 698.
- Texel i Holland 438.
- Thenower, Jakob, i Horsens 477 f.
- Thesmed, Klavs, Aksel Oxenstiernes Tjener, 585.
- Thilknis, Georg Mathæus von, 386.
- Thilli, Peter, Løjtnant, 353.
- Thim, Reinhold, Tegnelærer (Malder) i Sorø, 150, 544.
- Thisted 126, 188. — Borgemester se Steffen Nielsen. — Borgere 10. — Bispegaards Gods 744.
- Thomes Hansen i Ystad 581, 657.
- Hansen, Voldmester, 526. — Hieronymus (Jeronimus) af Visby 38, 477. — Kortsen, Mag., Superintendent over Stavanger Stift, 207, 254, (777, 828). — Kristensen, Kaptejn, 260. — Lavridsen, Skipper, 614. — Lollik, Skipper, 59. — Madsen i Han Herred 74. — Simsen 479.
- Thott, Agnete, Gabriel Kruses, 84. — Henrik Kristensen, Kancellisekretær, 733 f. — Kristen Peder-

- sen se Sofie Belov. — Tage Andersen, Lensmand p. Laholm, 1629 p. Ørum, Ritmester, 14, 64, 88, 234, 252, 259, 284, 307, 328, 393, 409, 416(?), 466, 529, 539, 553, 697, 740, 744, 846, 856; nævnes 49, 60, 91, 127, 181, 192, 203, 251, 257, 261, 277 ff., 285, 302, 304, 321, 328, 340, 355, 389, 407, 415, 440, 453, 459, 460(?), 464, 472(?), 474(?), 481, 484, 486, 504, 558, 574, 596, 622, 625, 634, 643, 656 f., 659 f., 662, 666, 673 f., 683 f., 691, 713, 738, 759, 789, 807. — Tage Ottesen, Lensmand p. Sølvietsborg, 37, 144 f., 154, 158, 165 ff., 233 f., 255, 298, 308 ff., 322, 328, 388, 392, 442, 463, 466, 667, 747, 796, 854, 856; nævnes 17, 58, 72, 78, 87 f., 116, 124 f., 127 ff., 172, 175, 180, 184, 186—189, 206, 212, 215, 242, 253, 261, 311, 321, 328, 334 f., 349, 355, 423, 430 f., 440, 459, 460(?), 464, 472(?), 474(?), 479, 481 f., 484, 486, 496, 504, 514 f., 521, 558, 574, 588, 622, 625, 634, 652, 659 f., 683 f., 713, 752, 755, 759(?), 761, 780, 786, 793, 795, 801, 822, 840.
- Throy (Trey), Daniel, kgl. Kommissær i Stralsund, Tolder p. Ruden, 538, 791.
- Thurn, Henrik Mathias, Greve, 434.
- Thy 5.
- Thümen, Eustachius von, se Ane Hansdatter Baden.
- Tidemand Klavsen, Skibshøvedsmand, 69, 315, 680.
- Tidemand, Hollænder, 771. — Jakob, Skipper, 614.
- Tillemand Villadsen, Mag., Slotspræst p. Frederiksborg, 144 f.
- Tillidse, Lollands Sdr. H., 209, 580 f., 635.
- Tilly, Johan, Greve, Feltherre, 159.
- Tilst S., Hasle H., 74.
- Tingerup, Merløse H., 613.
- Tingerød, Liunits H., 118.
- Tingursyssel se Norder Syssel.
- Tirup, Bjærg H., Skaane, 596.
- Tjerret (Rønnovsholm), Børglum H., 767.
- Tjæreby, V. Flakkebjerg H., 475, 527, 858.
- , Færs H., 763.
- Tjørnede, Merløse H., 25.
- Tjørnerup S., Gyng H., 21, 619.
- Tjørntved, Merløse H., 541, 561.
- Todbøl, Hundborg H., 759.
- Toeagger, Himle H., 829.
- Tofte, Als S., Hindsted H., 18.
- Tottekulde, Bjærg H., Skaane, 84.
- Tokkerup, Bjærg H., Skaane, 596.
- Tolange, Færs H., 829.
- Tollerup, Gærs H., 858.
- Tolstrup, Slet H., 18, 836.
- Tommerup, S. Asbo H., 685, 791.
- , Jerrestad H., 18, 73, 589, 662, 829.
- , Odense H., 752.
- se Tømmerup.
- Tor Rasmussen, Mag., Sognepræst ved Kirken udenfor Nørreport, 1627 Provst paa Gulland, Sognepræst i Visby, 173.
- Torben Gabrielsen se Akeleje.
- Torbenfeld, Tudse H., 796 f., 804.
- Torcy, Antoine de l'Escut de, Kaptejn, 252, 774.
- Torlak Skulesen, Biskop over Nordisland, 421, 423.
- Torne Herred 202, 851.
- Torp, Ø., Vemmenhøg H., 499.
- Torpegaard, Aasum H., 52, 76, 148.
- Torrestrup, Gærs H., 858.
- Torslev, Dronninglund H., 62.
- , Ø. Han H., 107, 809.
- Torslunde, Smørum H., 853.
- Torstholmen, Smørum H., 537.
- Torup, Skov-, Fakse H., 611.

- Torup, Gislum H., 18, 836.
 —, Gærs H., 858.
 —, V.-, V. Han H., 107, 134, 809.
 —, Vemmenhøg H., 474, 499.
 — Ladegaard, Galten H., 739.
 Tostrup, Bregne H., 124.
 —, Ingelstad H., 430.
 Totterup, Gærs H., 858.
 Trafferd, Frans, Kaptejn, 481, 713, 727.
 Tranaas S., Herrestad H., 322, 599, 763.
 Tranders, N.-, Fleskum H., 18.
 Tranebjærg, Samsø, 303, 690, 852.
 Tranekær Slot og Len 223, 230, (272), 486, 508, 622, 655, 659, 737, 780; nævnes 113 f., 172, 186, 200, 296, 412, 454.
 Tranerup, Kvidinge S., S. Asbo H., 816.
 Transæus, Joakim, kgl. Kommissarius i Hamborg, 757.
 Tranum, Ø. Han H., 107, 809.
 Trappe, Kaptejn, 629.
 Trave, Flod, 159, 697.
 Travemünde 90, 121, 393. — D a t. 680.
 Tredie, Knud Sørensen 740.
 Tregaard, Hans, i København, 854.
 Trelleborg, Skaane, 341. — Borgere 392, 749.
 Trene, Gærs H., 858.
 Trey, Daniel, se Throy.
 Trindvigen 676.
 Trine Klavses fra Haderslev 239.
 Troels i Stangby, Torne H., 482. — Mogensen i Bugstrup 587.
 Troldholt, Hesnunde Setting, Luggude H., 856.
 Trolle, Niels, Ritmester over det sjællandske Kompagni, 281 f., 284, 304, 339, 466, 603, 610 f., 635, 702, 713; nævnes 177, 328, 437, 532 f.
 Trondhjem 127, 262, 642. — Domkirke, Kantori og Lektori 110. — Domkapitel 112.
 Trondhjem Stift 207, 254, 777. — Superintendent se Mag. Peder Skiellerup.
 — Len 668.
 Truid Aslaksen (Fjærestad), Baadsmand, 20. — Nielsen i Bugstrup 587. — Pedersen, (paa Galejen Ravnen) 390. — Svendsen i V. Emmidslev, Drabsmand, 271.
 Trurnicht, Hans, Kaptejn, 353.
 Trustrup, Galten H., 47.
 Tryde Sogn, Ingelstad H., 408, 762, 836.
 Tryggelev, Langeland, 381.
 Tryggevælde Slot og Len 3, 14, 222 f., 261, 328, 341, 464, 486, 565, 608, 622, 681; nævnes 78, 172, 259, 299, 364, 407, 574, 632.
 Tue Fisker fra Haderslev 239. — Pedersen, Præst i Vedersø, 771.
 Tulle Svendsen, Slotsfoged p. Visborg Slot, 659.
 Tulsager, V. Vram S., Gærs H., 857.
 Tulstrup, Vemmenhøg H., 58, 541.
 Tunby, Ingelstad H., 589, 662.
 Tune Herred 350, 489 f.
 Tune, Tune H., 489.
 Tunø 228, 612.
 Ture Mikkelsen, Sognepræst i Jydstrup og Valsøllille, 54, 698; jvfr. Anne.
 Tureby Birk, Sjælland, 570, 661.
 Turø, Hans, Kedelfører i København, 56, 178.
 Tved, Hillerslev H., 107, 809.
 Tvede, Hammer H., 804.
 Tvilling, Søren, kgl. Sanger, 651.
 Tvilumgaard, Gern H., 5.
 Tvindelstrup, Ringsted H., 855.
 Tyge Andersen 601 f., 604. — Han-

sen af Føllesløv, i Sorø Skole, 735. — Kristensen, Skibsløjtnant, Kaptejn, 45, 286, 315, 369 f., 375 f., 478, 504. — Truidsen i Hedensø 619.

Tyrestrup, Ning H., 74.

Tyrkiet 202, 567.

Tyrstrup Herred 837.

Tyskland 65, 348, 569, 602. — Kejser se Ferdinand II.

Tøger Sørensen i Maribo 630 f.

Tølløse S., Merløse H., 25.

Tømmerup, Arts H., 852.

—, Merløse H., 26.

Tønder, Klavs, Skipper af Eckernfærde, 346, 614.

Tønder, Sønderjylland, 41. — Borgere 111, 568.

Tønderhus Slot 721.

Tønsberg 63, 127, 455.

— Len 63, 455.

Tørrild Herred 118.

Tørslev, Roskilde Len, se Terslev.

Tøstrup Hæ 217.

Udsen, Lavrids Ebbesen, Lensmand p. Skanderborg, 153, 186, 466, 471 f., 498; nævnes 5, 11, 15, 19, 21, 25, 29, 41, 51, 109, 131, 134, 141, 155, 165, 739, 770, 807, 813, 827, 831.

Udsten Kloster og Len 28, 59 f., 825. — Foged se Peder Kristensen Riber. — Klosterkirke 59.

Udstolpe se Ugestrup.

Ugerup, Aksel, kgl. Ingeniør, 484, 839 f. — Jørgen 403. — Ove se Kirsten Kaas.

Ugestrup (Udstolpe), Fuglse H., 719.

Uglerup, Skyts H., 857.

Ulcke, Jessenus, se Holcke.

Ulfeldt, Jfr. Helvig 814. — Jakob

Jakobsen, Rigens Kansler, Lensmand p. Nyborg, 8, 37, 40, 50, 137, 144 f., 153 f., 158, 210, 218, 241, 255, 315, 317, 402, 442, 463, 466, 539, 553, 567 f., 581, 756, 773, 789, 802, 806, 819, 857; nævnes 1, 28 f., 32 f., 42, 46, 65, 86, 127, 129, 132, 159, 161, 172, 180, 184, 191, 194, 198, 200, 205, 207, 210 ff., 214, 216, 221, 226, 240, 245, 262 ff., 266, 291, 296, 309, 322, 327, 361, 367 f., 381, 407, 410 ff., 417, 420, 426, 431, 453 f., 461, 470 f., 485 f., 496 f., 500, 504, 508, 516, 519—522, 526, 531 f., 547, 551, 553, 566, 593, 622, 630, 655, 659, 670, 686, 705, 707 f., 715 ff., 722, 732 f., 751, 781, 787, 791, 793, 799, 834, 844; se Birgitte Brockenhuus. — Jakob Korfitsen, Landsdommer i Sjælland, Lensmand p. Ringsted Kloster, 60, 153, 234, 416, 441, 466, 498, 653 f.; nævnes 4, 26, 34, 54, 63, 78, 86, 91 f., 127, 131 f., 138, 146, 161, 175, 215, 256, 260 f., (268?), 288, 290, 292 f., 303, 328, 343, 400, 434, 464, 491, 512, 561, 574, 577, 599, 606, 616, 620 ff., 638, (646, 674), 682, 696, 746, 750, 754, 812, 821, 844. — Jørgen Frederiksen, Skibshøvedsmand, 85, 143, 267, 466, 662. — Jfr. Kirsten 813 f. — Knud Ebbesen 198 f.; se Beate Hvitfeldt. — Korfits Mogensen til Selse 394, 456. — Kristoffer Knudsen, Lensmand p. Laholm, 1627 p. Tranekær, 1629 p. Helsingborg, 14, 37, 45 f., 50, 122, 137 f., 144 f., 153 f., 158, 165 ff., 218 f., 253, 255, 274, 299, 307 f., 326, 392, 442, 451, 463, 466, 539, 737 f., 785, 789, 796 f., 799, 858; nævnes 33, 59, 63, 70 f., 75, 86, 113, 125, 127 ff., 132, 151, 172, 184, 186, 197, 200, 211, 218, 232,

- 242, 245, 272, 278, 291, 296, 309, 311, 327, 329 f., 341, 351, 357, 361, 364, 367, 376, 387, 407, 412, 415, 431, 454 f., 486, 490, 504, 508, 526, 558, 622, 655, 659, 776, 778 f., 780 f., 786, 792 ff., 801, 804, 816, 822, 840. — Mogens Jakobsen († 1616) se Anne Munk.
- Ulfholm, Hvetbo H., 107, 809.
- Ulfstand, Aksel 428, 575, 600, 720. — Holger († 1609) se Anne Skovgaard. — Holger († 1617) 7; jvfr. Karen Lunge. — Melkior († 1617) 298; jvfr. Else Viffert. — Sofie († 1625), Klaus Podebusks, 8, 23, 25, 289, 610 f. — Tale, Povl Laxmands († 1604), 617.
- Ullerup, V. Han H., 107, 809.
- Ullerupgaard, Morsø Nørre H., 671.
- Ullerød, Lyng-Kronborg H., 859.
- Ulrik, Hertug, Christian IV's Søn, Administrator over Schwerin Stift, (6), 508, 609, 720 f.
- Ulslev, V., Musse H., 635.
- Ulstrup, Ods H., 149.
- Ulsø S., Fakse H., 299, 407, 560.
- Ulvborg Herred 744.
- , Ulvborg H., 7.
- Ulysaks, Iver 667, 720.
- Urne, Aksel Jørgensen til Viffertsholm, 83, 141, 695, 720. — Aksel Knudsen til Rygaard, Landsdommer p. Sjælland († 1626), 24, 126, 147, 304, 316, 318, 400, 425, 433; jvfr. Birgitte Gyldenstjerne. — Ane Johansdatter († 1620), Johan Sparres, 720. — Dorte Akselsdatter, Ove Gjeddes, 24. — Edel Johansdatter 720. — Ejler Knudsen, Lensmand i Bratsberg Len, 433, 466, 579, 692, 857; nævnes 25, 63, 127, 400, 455, 527, 561, 573, 821. — Ellen Johansdatter 720. — Else Akselsdatter, Kristian von Hadelens, 24. — Erik Akselsen, Lensmand p. Udsten Kloster, 3, 33, 59 f., 230 f., 235, 825; nævnes 28, 76, (237), 263, 335, 341, 355, 438, 446, 450, 454, 459, 470, 520, 666, 727, 736. — Frederik til Alslev, 1627 Lensmand p. Kronborg, Frederiksborg og Abrahamstrup, 12 f., 49, 143, 153, 202, 394, 433, 466, 498, 529, 638, 733, 789; nævnes 49, 67, 72, 80, 127, 132, 134, 150, 159, 161, (169), 172 f., 192, 247, 261, 270—273, (275), 279, 282, 285, 287 f., 296, 300, 303 ff., 326 ff., 330 f., 334, 342 f., 365, 385, 393, 400, 407, 410, 413, 419 f., 440, 445, 452 f., 455 f., 459, 463, 473, 481, 486, 493, 497, 500, 502, 505, 508, 510, 532, 537, 548 f., 566, 570, 574, 576, 589 f., 602, 606, 618, 620, 622, 624, 627, 638, 645 ff., 651, 655, 658, 683, 689, 694, 700, 713, 738, 767—770, 799, 803 f., 830 f. — Johan Johansen 720. — Johan Klavsen († 1620) se Tale van Mehlen. — Jørgen Knudsen, Lensmand p. Kronborg, Frederiksborg og Abrahamstrup, 1627 Lensmand p. Kristianstad, 13, 23, 44, 282, 305, 440, 466, 498, 637 f., 651, 850, 857; nævnes 1 ff., 16, 35, 43, 55, 67, 78, 84, 87 f., 125, 127, 130, 143, 172, 248, 261, 299, 321, 328, 345, 388, 395, 440, 464, 474, 486, 540, 570, 619, 622 f., 634, 653, 659, 683, 797, 805, 816. — Karen Hansdatter, Isak Pedersen Maaneskjolds, 46, 618, 621, 633. — Klavs Johansen til Belteberg 378 f., 599 f.; jvfr. Hilleborg Jensdatter Falk (Mormand). — Klavs Lavesen 111, 318. — Knud Akselsen († 1622) se Merete Grubbe. — Knud Akselsen 24, 126, 400, 425, 433. — Kristoffer Knudsen, Rentemester, 1627 Lensmand p.

- Aalholm og Nykøbing, 1629 Statholder i Norge og Lensmand p. Akershus, 21, 24, 35, 38, 47, 81, 106, 139, 153, 208, 210, 219 f., 245 f., 269, 273 f., 277, 284, 307, 328, 347 f., 388, 433, 446, 466, 483, 488 f., 528, 576 f., 585, 648 f., 677, 698 f., 711, 717, 719, 790; nævnes 1 f., (49), 91, 127 f., 132, 140, 162, 170 f., 175, 191, 193, 209, 212 f., 218, 238, 297, 307, 314, 318, 334, 349, 351 f., 358, 364, 369, 371, 374, 376 ff., 400 f., 421, 429, 440, 442, 453 ff., 477, 480, 485 f., 489, 492, 508, 521 ff., 530, 559, 574, 579 f., 582, 601, 613, 622, 635, 653, 655, 659, 678, 683 f., 712, 763. — Lave Klavsen til Sellebjærg († 1629) 61. — Margrete Lavesdatter, Sten Rodstens, 61. — Otte 687; jvfr. Barbara Breide. — Palle Johansen, Fændrik, 64, 534, 586, 600, 762 f. — Regitse Akselsdatter 24. — Sidsel Johansdatter 720. — Sivert Knudsen, 1628 Lensmand p. Malmøhus, 529, 549 f., 774; nævnes 566, 573, 589 f., 596, 599, 622, 644, 655, 657, 659, 662, 683, 687, 713, 762 f., 793, 800, 829; se Helvig Lindenov.
- Urtemark, Hans, se Hans Uttermark.
- Urup se Ugerup.
- Usedom 462.
- Uslar, Georg v., Oberst, 832.
- Urtemark (Urtemark), Hans, Tolder, 32, 193, 629.
- Uttrup, Nørre Tranders S., Fleskum H., 18.
- Vaabensted, Musse H., 677, 719.
- Wahl, Hans de 741. — Klavs de 741.
- Wair, Antoni Harre, fra Kampen, Skipper, 41.
- Valby, Jerrestad H., 58, 408, 858.
- , Vemmenhøg H., 499.
- Valbygaard, Slagelse H., 86, 123, 131 f.
- Valdemar Christian, Christian IV's Søn, 418.
- Valden (Vallen, Volde), Fjære H., 306, 805.
- Waldrom, Thomas, skotsk Kaptejn, 377.
- Valentin, Jørgen, Borger i Flensborg, 676.
- Valkendorf, Erik Henningsen († 1606) 442. — Henning Henningsen til Brangstrup og Glorup, 1627 Lensmand p. Odensegaard, 9, 61, 154, 193 f., 208, 231, 307, 335, 355, 440, 458, 466, 590 f., 705; nævnes 51, 67, 115 f., 263, 324, 327, 341, 380, 382, 384 f., 387, 395, 411, 416, 424, 426, 428, 438, 446, 448, 450, 454 f., 459, 469 ff., 479, 485 ff., 495, 508, 516, 518 ff. 531 f., 544 f., 548, 553, 563, 576, 587 f., 594 f., 598, 619, 622 f., 647, 669 ff., 676, 679, 689, 709, 713, 715, 717, 723, 727, 736, 741, 750, 756, 764, 773, 776, 787, 793, 806, 820, 831, 835, 838. — Henning Jørgensen til Glorup († 1626) 61, 442. — Kristen Eriksen til Fligende, Oberstløjtnant, Oberst, 116, 185, 336, 538, 763.
- Vallebjærg, Ingelstad H., 19.
- , Luggude H., 856.
- Wallenrodt, Konrad Buwinchhausen von, Borgemester i Helsingør, 169, 768.
- Vallensbæk, Smørum H., 853.
- Wallenstein, Albrekt von, Hertug af Friedland, 461.
- Valløby, Bjæverskov H., 608.
- Valsgaard S., Hindsted H., 18, 836.

- Valsøllille, Ringsted H., 54.
 Walter, Mikkil, Kaptejn, 213, 338, 353.
 Vandrup Hovgaard, Andst H., 802.
 Vamlingbo Sogn p. Gulland 402.
 Wanburg, Wulf Gebhard, se Warburg.
 Vandaas, Ø. Gyng H., 797.
 Vandal, Hans, Dr., Biskop i Viborg, 24, 90, 144 f.; nævnes 112, (755, 783), 785, (804, 828). — Iver Iversen, stud. theol. et phil., 735.
 Vandbjærg, Villands H., 856.
 Wandsbeck Slot og Amt 830. — D a t. 142.
 Vantinge, Bjærg H., Skaane, 626, 666.
 Varberg, Anders, Kaptejn, 353. ^{fr}
 Varberg 42, 63, 127, 132, 267, 440, 517, 543, 622; nævnes 51, 525. — Borgere 119 f., 272, 306, 407 f., 805, 851.
 — Slot og Len 151, 203, 223, 262, 328, 389, 415, 447, 486, 543, 575, 634, 659, 690, 713, 720, 788, 805, 828; nævnes 42, 51, 63, 87 f., 120, 138, 202, 306, 407, 453, 481, 574, 597.
 Warburg (Worberg, Wanburg), Wulf Gebhart, Friherre, Ritmeister, 258, 328.
 Varde 42, 126, 132, 820. — Raadmand se Niels Andersen. — Borgere 152, 658.
 Warle, Mikael, i Gøteborg 656.
 Warnebeck (Warnbøcke), Povl, i Lybæk 766, 771.
 Warnemünde 122, 355, 360, 368, 371, 435, 445, 457, 494, 661.
 Warns i Friesland (Holland) 511.
 Varpelev, Stevns H., 123.
 Varsyssel 808.
 Warthenberg, Konrad Colbe von, se Kolb von Warthenberg.
 Vasby, Luggude H., 252, 409.
 Wasmut, Daniel, i Kiel, 722.
 Wasserbaden (Weserboden) D a t. 58 ff., 62.
 Vasspyd, Erik, se Karen Pax.
 Vedby, N., Falster, 209.
 —, Løve H., 136.
 Vedbygaard, Løve H., 136.
 Vedde, Alsted H., 760.
 Vedersø, Hind H., 771.
 Vejby, Børglum H., 119.
 Vejenbrød, Karlebo S., Lyng-Kronborg H., 859.
 Vejlbj, Sønderhald H., 114.
 Vejle 6, 42, 126, 131, 187, 198, 206.
 — Borgemester se Klement Sørensen. — Raadmænd se Jens Bertelsen, Mads Thomsen. — Hospital 812.
 Weimar, Hertug se Bernhard.
 Vejrugaard, Bjærg H., Fyen, 18, (212).
 Weis, Samuel, Schweizer, 87.
 Veksø, Ølstykke H., 840, 853.
 Vellerup, Horns H., 298.
 Velling, Hind H., 140.
 Veltholt Gaard, Vitved S., Hjelmslev H., 813.
 Velthuysen, Henrik, i Amsterdam 457.
 Vemmenhøg Herred 202, 341, 602.
 Vemmenhøg, Vemmenhøg H., 73.
 Vemmerslev, Skyts H., 46.
 Wendel, Palle Pedersen, Præst i Sminge, Linaa S., 723.
 Vendelbo, Niels Pedersen 80.
 Vendelbo Stift se Aalborg Stift.
 Vendsyssel 193, 204, 404, 654, 707, 817.
 Vengegaard (Vendegaard?), Hjelmslev H., 152.
 Wennekens, Willum, Skipper af Emden, 476.
 Vennested, Gærs H., 858.
 Wensin, Anne Bendixdatter 425, (666); jvfr. Hans Markdanner. —

- Bendix se Anne von der Wisch.
 — Jfr. Margrete 666 f., 688, (765).
- Venslev, V. Flakkebjærg H., 611, 635.
- Venstermand, Morten, Kaptejn, 353.
- Vented (Hvendt), Mørke S., Tudse H., 696.
- Werdenhagen, Johan Engel, Resident for Administrator over Ærkestiftet Magdeburg Christian Vilhelm, 168.
- Werm, Ludvig de, Kaptejn, 353.
- Verninge, Odense H., 752.
- Vernø Klosters Len, Norge, 72.
- Verrested, Jerrestad H., 18, 73.
- , Bøserup S., Skyts H., 19, 73. — V.-, Skyts H., 540.
- Vesby(?), Selsø S., Horns H., 133.
- Weser 40 f., 45, 53 f., 58, 77 ff., 136, 142, 146, 187, 373, 714.
- Weserboden se Wasserbaden.
- Vesmerstrup, Gyngø H., 542.
- Vestena, Villands H., 856.
- Vestenskov, Lollands Sønder H., 581, 635.
- Vesterborg (Visterborg), Jens Hansen, Kapellan til St. Hans Kirke i Odense, 387.
- Vesterhavet se Nordsøen.
- Vesternæs Birk, Lollands Sønder H., 209.
- Vesterstad Len, Skaane, 14.
- Vestervig, Refs H., 30.
 — Kloster og Len 30, 109 f., 734, 740, 743, 807.
 — Klosters Birk 30, 110.
- Westfalen 602.
- Westhofen, Willich von 320 f., 335; jvfr. Mette Bjørnsdatter.
- Vetebraad (?) se Wartenberg.
- Vetting, Klavs, Rotgiter p. Frederiksborg, 767.
- Vevitzer, Morten, af Stockholm, 482.
- Vibe, Mikkell, Borgemester i København, 332. — Peder, kgl. Agent i Paris, 225, 431, 441.
- Viborg, Peder Jensen, Sognepræst til Børglum m. m., 119.
- Viborg 79, 126, 132, 773, 815. — Apoteker se Frans Otthans. — Borgemester se Peder Sørensen. — Domkirke 185. — Domkapitel 42, 112, 332, 644, 701. — Graabrødre Kirke 785. — Marked 3. — Stift 137, 175, 185, 734, 742 f., (755), 776, 779. — Superintendent se Dr. Hans Vandal. — Landsting 6, 118, 773.
- Vibtarpe, Niels, i Riberhus Len 784.
- Viche, Mikkell, af Lybæk 613.
- Vichmand, Bertel, se Karen Lettes.
- Widaw, Thomas, i Svendborg 431.
- Vide, Timme von der, Løjtnant, 507.
- Withthovedt (Withthöft), Karsten, Skipper af Hamborg, 832 f.
- Wien 197.
- Viffert, Else, Melkior Ulfstands, 298.
- Vig, Ods H., 516.
- Vigenstrup, Lomme S., Bare H., 408, 430.
- Vigerslev, Skovby H., 689, 764, 781 f.
- Vikse se Veksø.
- Vildfang, Karsten, af Flensborg 567.
- Villads Andersen, Præst, se Villads Andersen Aalborg.
- Villadsen, M., se Niels Villadsen.
- Villands Herred 202.
- Villerup, Refs H., 30, 110.
- Villestrup, Hindsted H., 773.
- Villie, Slogerup S., Skyts H., 19, 73.
- Willigen, Niclaus von der, i Hamborg 168.
- Villis, Johan, af Flensborg 801.
- Villum, Fører af en Smakke, 516.

- Ebbesen, Skibskaptejn, 311. — Evertsen, Skibskaptejn, 371 f., 435 f., 715. — Hybertsen i Helsingør 34. — Kornelissen, Bygmeister p. Halmstad Slot, 447. — Lukassen se Barbara. — Mathisen i Flensborg 346. — Mortensen se Rosenvinge. — Nielsen, Kaptejn, 353. — Thomsen, Landsdommer i Blekinge, 426, 430, (441), 761.
- Willum, Johan de, Borger i København, 20, 35, 112, 178, 181, 279 f., 381, 758 f. — Povl de, dansk Faktor i Amsterdam, 142, 168, 381, 403, 422, 439.
- Wilstermarsken 802.
- Vilstrup, Haderslevhus Len, 225.
- Vind, Anne, Erik Skrams, 807 f. — Henrik, Admiral, Lensmand p. Bakke Kloster, 2, 45, 53 f., 66, 77 f., 287, 350, 359, 372 f., 435 f., 466 f., 477 f., 504, 554 ff., 586, 595, 639, 653; nævnes 64, 79, 142, 146, 171, 360 f., 391, 402, 439, 500, 561, 680, 686, 697, 711. — Iver, kgl. Sekretær, 130, 143, 256, 269 f., 566, 774; nævnes 139, 156, 165, 595; se Helvig Skinkel. — Jørgen, Rentemester, 29, 208, 210, 270, 336, 388, 448, 483, 530, 561 f., 587, 608 f., 742, 755, 774, 856; nævnes 29, 191, 252, 264, 305, 313, 352, 394, 400, 421, 433, 443, 568, 578, 612, 665, 668, 688, 703, 780. — Niels († 1615) 692; jvfr. Kirsten Juel. — Niels, p. Sorø Skole, 692.
- Vindblæs, Slet H., 107, 809.
- Vindeby, Eckernførde H., 179.
- Vindinge, Ø. Flakkebjerg H., 345, 527.
- Winkler, Kaptejn, 376, 387, 490.
- Vinslev S., Gyngø H., 21, 299.
- Vinter, Lavrids, i Egebjerg 803.
- Vinters, Margrete 513.
- Virestad, Sedrup S., Skyts H., 73; jvfr. Verrested.
- Visborg Slot og Len 13 f., 62, 73, 114, 253, 318; nævnes 42, 138, 143, 173, 761. — Slotsfoged se Tulle Svendsen. — Slotsskriver se Jens Nielsen.
- Visby, Gulland, 70, 127, 143, 173; nævnes 169. — Borgemestre se Hans Kruse, Baltser Smidt. — Borgere 14, 38, 59, 318, 468, 477, 488, 493 f., 664, 795. — Tolder se Henrik Pedersen. — Hospital 567. — Skole 567.
- Wisch, Adolf Philip van der, 276, 361. — Anne, Bendix Wensins, 425, 666, 688, (765). — Henrik 483. — Mette, Henrik Ahlefeldts (?), 773.
- Wismar 170 f., 192, 371, 392, 490, 554 f., 647, 703, 711, 819. — D a t. 678.
- Wismarus, Nicolaus, Dr., Enkedronningens Hofpræst, (144 f.).
- Vismerlev, Højby S., Bare H., 855.
- Vissenbjærg, Odense H., 717. — Birk, Odense H., 423, 521, 615.
- Vist Kristensen i Solbjærg 542.
- Vitten, Sabro H., 25.
- Vittinge, Salling H., 28.
- Wittrup, Anne Hansdatter, Jesper Grubbes, 792.
- Vittrup, Hassing H., 30, 109 f.
- Vitved, Hjelmslev H., 19, 813.
- Witzleben, Frederik, Major, 235.
- Viuf, Brusk H., 808.
- Viverup, Onsjø H., 58.
- Vivild, Lyngaa S., Sabro H., 18.
- Wivitzer, Martin, svensk Fuldmægtig, 399.
- Vlie, Rhinmundingen i Holland, 439, 467, 694.
- Vogen, Verner von, Visitør ved Øresund, 438 f.
- Vognsen, Jakob, Byfoged i Aalborg

- († 1626), se Karen Nielsdatter. — Jens 80. — Vogn, Skibshøvedsmand, Oberst, 40, 78, 80, 85, 120, 170, 313, 340.
- Vognøgaard (Vabenø), Halmstad H., 157, 523.
- Voigt, Augustus, tyske Kancellis Forvalter, 631. — Johan d. u., Borger i Rendsborg, 429.
- Vokslev Sogn, Hvetbo H., 107, 809.
- Voldbjærg, Hind H., 159.
- Voldby, Nørre H. Dyrs, 29, 135.
- Volde se Valden.
- Wolfenbüttel, Brunsvig, 156, 842.
- Wolgast 462, 465, 482, 731.
- Vollerslev, Bjæverskov H., 299, 407, 560.
- , Odense H., 752.
- Vollerslevgaard, Odense H., 752.
- Vollund, Jerlev H., 2.
- Volstrup, Hjerm H., 559 f., 773, 788.
- Vorall, Robert, engelsk Soldat, 385 f.
- Worberg, Wulf Gebert, se Warburg.
- Vordingborg, Markus, Skrædder for Kongens Børn, 749.
- Vordingborg 127, 132, 179, 188, 267, 288, 343, 393, 440 f., 517, 569, 622; nævnes 145, 372, 407, 586, 632. — Borgere 140.
- Slot og Len 147, 222 f., 261, 326 f., 341, 413, 441, 464, 486, 508, 532, 565, 592, 595, 598, 628, 638, 640, 655, 659, 682 f., 693, 713, 750, 810, 819, 836; nævnes 78, 89, 150, 172, 191, 260, 272, 364, 412, 453, 560, 574, 593, 652, 689.
- Vorgaard, Helligum H., 79, 83.
- Vorm, Knud, Borger i København, 428.
- Worm, Villum, Tolder i Skagen, 752.
- Vosbergen, Josias v., dansk Resident hos Generalstaterne, 769.
- Vosborg, N., Ulvborg H., 7. — Sdr., Ulvborg H., 7.
- Wow, Verner von, Løjtnant, 325.
- Vraa (Vrat) S., Børglum H., 829.
- Vrads Herred 152.
- Vrads, Vrads H., 48.
- Vram, V., Gærs H., 857 f.
- Vranerup, Jerrestad H., 589, 662, 829.
- Vrat Sogn se Vraa.
- Vroeg (Vrong), Detlev 6.
- Wust, Herman, af Solingen, Knivsmed i København, 65, 507. — Johan, af Solingen, Knivsmed i København, 507.
- Vust, V. Han H., 107.
- Württemberg 169. — Hertug se Ludvig Frederik.
- Væ, Gærs H., 762.
- Væbnersholm, Tyrstrup H., 814.
- Væby Skov, Væ S., Gærs H., 762.
- Værebro Mølle, Sømme H., 769.
- Værløse, Smørum H., 22, 50.
- Værum, Galten H., 75.
- Ydby, Refs H., 744.
- Yddinge, Bare H., 855.
- Ystad 63, 127, 132, 267, 340 f., 393, 440, 455, 464, 481, 488, 496, 517; nævnes 65, 189, 192, 482, 659, 721. — Borgere 113, 414, 581, 657, 734 f., 851.
- Yttre Næsse Gaard, Hjelmelands Præstegæld, 60.
- Zeisingk, Povl, Stenhugger i Stockholm, 314.
- Ziel (Zell), Peter, Major, 213, 226, 249.
- Zierotin, Karl von, mährisk Adelsmand, 244.
- Zimmermann, Mathies 394.

- Ziton, Oberstløjtnant, se Seaton.
- Zitzewitz, Jfr. Ane 405. — Jfr. Karen 405. — Mathias, Kaptejn, 405, 447.
- Zobel, Johan, Dr., dansk Resident i Paris, 731.
- Zollenspiekel ved Hamborg. — D a t. 120.
- Zuydersøen 41.
- Æbeltoft 63, 126, 132, 237.
- Ægidius Lavridsen, Mag., Ærkedegn i Ribe Domkirke, 134, 761; hans Enke 147.
- Ærø 207, 217, 242, 266, 501, 609, 615, 629, 679, 686, 708.
- Ø, Herregaard i Angel. — D a t. 707 ff., 711 ff., 720—727.
- Ødager (Ørager), Flenninge S., Luggude H., 330 f.
- Ødum, Galten H., 142 f.
- Øksendrup, Gudme H., 716, 751, 756, 799.
- Ølev, Vemmenhøg H., 19, 73.
- Ølst, Galten H., 47.
- Ølstrup se Olstrup.
- Ønnerup, Vemmenhøg H., 46.
- Ørager se Ødager.
- Ørby, Samsø, 303.
- Øreby se Øvreby.
- Øremølle, Vemmenhøg H., 46.
- Øresund 45, 50, 72, 89, 120, 145, 173, 184, 197, 215, 251, 279, 301, 311, 367, 391, 410, 429, 439, 463, 511, 569, 592, 594, 663, 671, 674, 677, 742, 750, 755, 758, 791.
- Ørnevær, Vasby S., Luggude H., 252, 409.
- Ørnesø, Vemmenhøg H., 473.
- Ørseler (Øseler), Frederik Morits, Major, Oberst, 211, 460, 721.
- Ørslev, V. Flakkebjerg H., 73, 92, 546, 573.
- , V. Gyngø H., 21, 299.
- , Løve H., 26 f.
- Ørum se Ødum.
- , Fjends H., 90.
- , Galten H., 47.
- , Ingelstad H., 18 f., 73.
- Slot og Len 5, 43, 663, 667, 734, 740, 744, 807.
- Ørup, Bare H., 541, 566.
- Øsel 156 f., 403.
- Øster Herred, Kristianopels Len, 203.
- Østergaard, Hovlbjærg H., 743.
- Østerskæren (Østersøkysten) 168.
- Østerslev, Villands H., 540, 542.
- Østerstad Len, Skaane, 14.
- Østersøen 1 f., 122, 145 f., 159, 180, 287, 330, 355, 389 f., 435, 445, 490 f., 554 ff., 586, 722 f.
- Østerø, Favraas H., 690.
- Øvreby S., Ingelstad H., 19, 73.

Sagregister.

Aa, Oprensning af, 130 f.

Accise se Sise.

Adel. Adelsmøder 397 f., 516, 670,

674. Adelsmænd og Adelsfruer skal staa Fadder (møde) ved Kongens Børns Daab 440 f., 465 f.,

774. Adelsmænd skal møde til Kongens Børns Begravelse 153 f.,

172, 498; skal møde til Brylluper 262; skal følge Kongen paa Rejse

til Sverrig 458 f., 637 f. Adelsfruer skal møde i København 398.

Adelsmænd (Adelsfruer) indstævnes for Herredagen 34, 39, 143 ff.,

194, 256. Adelsmand i Fangenskab hos Fjenden 172, 197; forvares, indtil han har betalt Fjenden Løsepengene 131. Adelsmand

(Adelsfrue) indsættes i Fængsel 26, 843 f.; løslades 249, 285, 313.

Adelsmand kan sættes i Gælds-fængsel 1 f. Landsforvist Adels-

mand skal fængsles, da han ikke har efterkommet Dommen, 8.

Adelsmænd beskyldes for Fornærmelser mod Kongens Døtre 379.

Adelsfruer faar Ophold paa Kronens Gaarde 322, 492, 645 ff., 689.

Holstenske flygtede Adelsmænd skal møde ved Fredsforhandlingerne i Lybæk 705. Fangen Adels-

mand hindres i at udstede Gælds-

breve 618. Adelsmands Gods maa sælges til Betaling af hans Gæld

i Udlandet 646. Adelsfrue fritages

for at betale den af hendes Hus-

bonde i Fængslet stiftede Gæld 621. Adelsfrue skal betale sin af-

døde Husbondes Gæld af Salgs-

summen for en bortsolgt Gaard 788. Adelsmand maa sælge af sin

Hustrus Gods til Betaling af hen-

des Gæld 320 f.; til Betaling af

Fællesgæld 109. Adelsmand maa sælge Adelsjomfrus Gods til Be-

taling af hendes Gæld 694. Adels-

frue maa sælge sit Gods 172. Adelsjomfru maa sælge sit Gods

27, 70, 163, 313; til Betaling af

sin Gæld 3, 68, 826. Adelsjomfru sælger deres Gods uden deres

Værges Vidende 556. Adelsjomfru maa være sin egen Værge 691,

706, 797, 814. Adelsmand skal meddele Fortegnelse over solgt

eller pantsat Gods 155. Adels-

mands Pantegods indløses 46. Til-

godehavende hos Adelen i Sver-

rig 161. Adelsfrue maa flytte sit Gods til Sjælland 206. Adelsjom-

fru beskyldes for ulovlig Bort-

førelse af Gods 572 f. Adelen yder frivillig Hjælp til Hæren 303; skal følge deres Kompagnier 532 f.; skal levere Artilleriheste 558. Adelsmænd og Adelsfruer fritages for Indkvartering paa deres Gaarde 201, 212, 295, 497. Adelsmænd

- yder Kongen Laan se Forsikringsbreve, Gældsbreve, Pantebreve. Adelsfrue udplyndret af Ryttere 187. Adelsmand maa udminde en Bonde for at bygge sig en Residens 821 f. Adelsmænds Ret til at sætte deres Bønder i Skat 496. Trætte mellem Adelige 85, 108 f., 294, 330, 425, 653 f., 666, 753 f., 765. Trætte mellem Adelige og Uadelige 118, 163 f., 241, 356 f., 470, 494, 653, 688, 819. Adelsmænd skal dømme i en Strid mellem Borgere 584, 646. Underholdning til Adelsmand i Udlandet 90. Adelsmand beskyldes for Brug af falske Breve 667. Adelsmand fører utugtigt Levned 154 f. Adelsmand, som har brugt sin Søsters Bønder til Ægt og Arbejde, skal betale Erstatning herfor 797 f. Adelsfrues Klagemaal over sin Ægtefælle 154 f. Jvfr. Blodskam, Indlager, Mønstring, Rustning.
- Admiralitetet se Flaaden.
- Aftingning for en underkendt Dom 468 f.
- Agent, nederlandsk, se Karl von Krakow; — svensk, se Jonas Buræus.
- Akademi i Sorø. Optagelse i Sorø Akademi og Skole 8, 22, 87, 110, 267, 278, 281, 330, 346, 472, 479, 507, 513, 533 f., 539, 541 f., 604, 640, 655, 664, 675, 692, 735, 749, 761, 785. Optagelse af forældreløse Børn 256. Absenterede Børn skal sendes tilbage 623. Absenteret Elev skal møde paa Akademiet for at tage sin Afsked 805 f. Betaling for Børn dér 623. Afstaaelse af Jordegods 354. Tilladelse for Hofmesteren til at være borte fra Akademiet 542. Hofmester se Just Høg. Forstander se Hans Stephanius. Maler se Reinhold Thim. Jvfr. Lønninger.
- Alderdomsforsørgelse af kongelige Tjenere 66 f. Jvfr. Hospital, Pension.
- Ammunition 1, 192 f., 207, 214, 226, 230, 277, 279 f., 284 f., 290, 308 ff., 333, 360, 384 f., 399, 467, 494, 546 f., 704 f., 711 f., 716, 732, 771. Ammunitionsskude 487.
- Ankere 708.
- Apotek 108, 149, 746 f., 834. Tilsyn med 817; maa styres af en Apotekersvend 834. Apotekere 13, 59, 80, 108, 128 f., 522, 588, 834. Apoteker maa holde aaben Vinkælder 108, 149; fritages for kgl. og borgerlig Tyngde 149, 626 ff. Kongens Apoteker se Peder Gagelmand, Klavs Jes.
- Arkeli. Forsendelse af Skyts 200. Leverancer af Vaaben og Ammunition 112, 228 ff. Arkelihuus for Skaane, Halland og Blekinge 277 f. Jvfr. Skyts, Vaaben.
- Arkelimester. Øverste Arkelimester se Adolf Frederik Grabow. Arkelimestre 740; jvfr. Peder Jensen Falk, Hans Kost. Kvittans 675.
- Arkiv. Lensmænds Arkiver 759. Private adelige Arkiver 9, 22, 79, 132 f., 140 f., 148, 250, 265, 283, 298, 400 f., 491, 689, 781 f., 797. Registrering af Arkiver 9, 52, 759.
- Arrestation af Skibe se Beslaglæggelse.
- Artilleri se Skyts.
- Arv. Arvesager efter Adelige 60 f., 79, 156 ff., 183, 279, 434 f., 473, 592 f., 688, 795 f., 823 f., 830. Arvesager efter Uadelige 27, 57, 71, 436, 490, 536, 597, 601 f., 734 f., 768, 795, 822, 828. Gaen fra Arv

- og Gæld 510, 824. Udførsel af Arvegods 169, 768. Fritagelse for at svare Sjette- og Tiendepenge 7, 578, 828. Jvfr. Registrering, Skifte, Værgemaal.
- Baadsmænd** se Flaaden.
- Bartskærere** 376, 605, 797. Bartskærere maa ikke indgive Medicin 817. Ulovlig Virksomhed som Bartskærer 85 f. Bartskærere til Flaaden 280 f. Kongens Livbarber se Daniel Hogenwald, M. Kort Arentsen. Prinsens Livbarber se Jakob Hogenwald.
- Bededage** 166, 183 f., 340. Forordning om Bededage 176, 479, 503; Overvejelse om dens Ophævelse 785.
- Befordring, fri,** 323, 365, 622 f., 637 f.
- Begravelse**, Forordning om, 328. Fyrstelig Begravelse 145, 153 f., 172 f. Adelig Begravelse 282, 336, 561, 630, 772. Begravelseskapel for Adelige 7.
- Berider,** kgl., 415, 652; andre 258.
- Besigtelser i Anledning af Mageskifter** 17 ff., 21, 26, 28 f., 51, 74 f., 109 f., 209, 252, 257 f., 299, 430, 499, 527, 540 f., 560 f., 569 f., 573, 580, 602, 618, 635 f., 662, 666, 669 f., 718 f., 747, 756, 763, 773, 796, 801, 804, 816, 835 f. Besigtigelse af Kronens Len, Slotte, Gaarde og Skove efter Krigen 729, 733 f., 806 f., 829 f.; af andet Gods efter Krigen 770 f.
- Beskærmelsesbreve,** kgl., 56 f., 85, 160, 163, 388, 398, 423, 601, 667, 795, 824.
- Beslaglæggelse.** Arrestation af Skibe og Gods 360, 593, 645 f., 832 f. Løsgivelse 291, 599. Paabud om midlertidig at holde Skibe, Gods eller Penge i Arrest 83, 184. Beslaglæggelse af Gods i Drabssager 227 f.; af Gods, som tilhører Undersaatter, der befinder sig hos Fjenden, 300 f., 542.
- Bigami** 83. Jvfr. Ægteskabssager.
- Birkefoged fritages for Landgilde** og anden Tyngte 73, 151 f.
- Bjærgeløn** se Vrag.
- Bjærgværksdrift** 825.
- Blodskam** 83 f., 128 ff., 141 f., 155, 162, 271.
- Blokade** 180, 182, 359 f., 368, 371—375, 487, 661, 699 f. Undtagelser herfra 395, 399 f., 686 f., 696 f.
- Bly** 284 f., 308. Indførsel af Bly 384, 748, 773.
- Bogtrykkere (Bogførere)** 749. Bogtrykkeri 423.
- Bogvæsen.** Eneret paa Trykning og Forbud mod Eftertryk 311, 390, 649, 735. Ny Udgave af Bibelen 607, 625. Bøger anbefales til Skolebrug 301. Bevilling til at holde Boglade 579 f.
- Bondefoged** 770.
- Borgeleje.** Købstæder skal udgive Borgelejepenge 267, 517, 832.
- Borgere** se Købstæder.
- Bortrømning af Landet** 31 f.
- Breve** se Arkiv.
- Broer:** i Sjælland 681 f.; i Fyen 470; i Lolland 681; i Jylland 53, 55 f., 765. Istandsættelse (Anlæg) af Broer 53, 55 f., 470.
- Brødkorn (Penge) til Istandsættelse og Vedligeholdelse af Broer** 765.
- Bryggeredskaber** 816.
- Bryllup.** Adelige Bryllupper 772. Borgerlige Bryllupper 262, 576, 787. Overtrædelse af Forordningen om Bryllupper 576, 787.
- Brødbagning** 181, 210, 221—224, 231, 387, 450, 454, 532, 592.

Byfogder 162 f., 428, 740. Entledigelse 399.

Byggeri. Bygmestre se Villum Kornelissen. Bygningsarbejder se Fæstningsarbejder, Kirker, Slotte.

Bygningsskriver ved Fæstningen ved St. Anne Bro 93.

Bønder tilsiges til offentligt Arbejde 38, 49 f., 139, 268 f., 525, 587, 639 f., 643, 656 f., 669, 794 f., 819.

Adelens og Gejstlighedens Bønder skal hjælpe Kronens Bønder hermed 789, 795. Bønder skal male Korn og bage Brød se Brødbagning. Bønder skal gøre Fæstningsarbejde 168, 185, 240 f., 247, 251, 269, 342 f., 350, 361, 426, 430, 437, 445, 461, 496, 526, 671. Adelens og Gejstlighedens Bønder skal hjælpe Kronens Bønder med Fæstningsarbejde 309, 321, 342 f., 390, 529. Bønder viser sig uvillige til Fæstningsarbejde 488. Bønder klager over at være opsagt fra deres Gaarde 84. Bønder faar anvist en Havn til Ind- og Udførsel 691. Bønder skal levere Hø, Havre m. m. 589. Bønder advares om ikke at vise sig modvillige mod Kommissarierne 581 f. Bønder klager over Forurettelse 494, 653. Bønder fritages for Hoveri 765. Bønder skal gøre Indebud 819. Bønder skal yde Soldater Underhold 272 f., 275, 303, 336, 492. Opgørelse herover 591. Klager herover 355 f., 525. Bønderne skal vedligeholde Soldaternes Vaaben 309. Bønder, som har sat sig til Værg mod Soldaters Vold, skal staa aabenbart Skrifte 526. Bønder faar Forbindelsen med Fjenderne eftergivet 404. Bønder skal køre Ved 358, 507, 511, 594 f., 620, 647, 795. Bønder skal stille Holds-

vogne 346, 603. Bønder skal køre Postvogne 692. Jvfr. Befordring. Bønder skal købe deres Varer i Købstaden 291. Bønder skal transportere Madskat 632 f. Gejstlighedens Bønder skal selv transportere Madskatten 450. Bonde fritages for Tiltale for en af hans Dreng begaaet Forseelse 769. Bønder fritages mod Betaling for Tærskning 89. Bønder nægter at lade sig udskrive 415; unddrager sig Udskrivning 660. Fritagelse for at deles til Stavns 148. Brandlidte Bønder fritages for Landgilde og hjælpes med Bygningstømmer 17, 134 f., 612, 765, 803, 813, 825. Ophjælpning af Bønderne efter Krigen 752 f. Bønder faar tildelt Kvæg 721. Bøndernes Ægtkørsel 8, 323 f., 572, 587, 647, 822. Klager over Ægtkørsel 380. Bønder skal betale en vis Sum for Fritagelse for Ægt og Arbejde, Ophævelse heraf 49 f., 587, 628 f., 653. Klager over Ægt- og Arbejdspenge 7, 22, 569 f. Universitets-, Kapitels- og Kirketjenere skal hjælpe Kronens Bønder med Ægt og Arbejde 428, 611.

Børn ligget ihjel 53, 78, 542 f., 755. Børn, forældrelose, optages i Hospitaler 256 f.; i Tugthuset 606.

Børnpenge. Retssag om udlaante Børnpenge 492, 606.

Bøsseskytter 289, 443.

Daab. Fyrstelig Daab 440 f., 774, 788 f.

Dansemester 258.

Degne 433, 509. Sognedegn dræbt 132. Degneboliger 804. Jvfr. Skoler.

Domkapitler se Kapitler.

- Drab. Drabssager 2, 5 f., 73 f., 106, 114, 273, 459 f., 520. Drab paa uadelige 51, 57, 84, 117, 123, 132, 227, 271, 482, 564, 638, 782, 824, 837 f. Forfølgning af Manddrabs-sager i Jylland efter Krigen 757.
- Dragere 55.
- Dyr. Dyrevildt til Hoffet 205. Salg af Dyrevildt til Adelige 19 f., 282.
- Dyrehave 205, 396 f., 839 f. Dyrevogtere 20, 396 f., 734.
- Dyrtid 557.
- Dødsstraf se Livsstraf.
- Efterretningsvæsen 201, 286 f., 311, 339, 376, 604, 834.
- Ejendomstrætter 50 f., 108 f., 140 f., 646.
- Ekspektancebreve paa Kannikedømmer og Vikarier 47, 92, 149, 235, 349, 396, 444, 467 f., 547, 560, 742, 757, 792, 802, 819, 830 f.; paa Kirkeværgedømme 433; paa Degnekald 433, 651(?); paa Tiende 640, 682, 693, 829; paa Bestilling i Alm. 692.
- Enebær. Leverance af Enebærstager 350.
- Faktor, kgl. se Povl de Willum.
- Falke 120, 133, 142, 162, 489. Falkefangst paa Island 425. Falkefængere 133, 273. Falkonerer 489.
- Faner 225 f. Korsetter (Rytterfaner) 526 f.
- Fanger. Indsættelse i Fængslet paa Dragsholm 26, 213, 621; paa Københavns Slot 605. Udløsning af Fanger i Tyrkiet (Barbariet) 133 f., 202, 566 f.
- Fattigforsørgelse. Jfr. Alderdomsforsørgelse, Hospital, Sundtolden.
- Fattigvæsen 818; se ogsaa Gældsbreve.
- Finanser se Pengevæsen.
- Fisk, saltet, 414. Enkelte Arter af Fisk: Flirer 624; Sild 273, 494, 647; Skaller 624.
- Fiskere 55.
- Fiskeri 380. Ret til Fiskeri 110, 510 f., 585, 754. Strid om Fiskeri 55. Fiskeri med Ruser 754. Aaledræt 55. Aalegaarde (-kiste) 723, 830. Laksefiskeri 585. Sildefiskeri 64. Fiskeri i Limfjorden 64. Fiskegarn uretmæssigt optagne 697.
- Fiskemester se Mikkel Fiskemester.
- Flaaden. Skibes Bygning, Istand-sættelse og Udstyring 17, 194 f., 314, 319 f., 429 f., 523, 525, 568, 595, 633, 643, 645. Jvfr. Skiberekvisiter (Anker, Tov, Sejl, Tønder etc.) 369, 444, 574, 601, 708, 835. Skibstømmer til Flaaden 2 f., 98, 268, 318, 352, 429 f., 445, 523 ff., 643. Leverancer og Indkøb af Fetalje etc. til Flaaden og Holmen 114, 146, 186, 193, 211, 216, 221—224, 349, 360 f., 370, 375, 391, 519, 521, 523, 530 ff., 563, 574, 646 f., 708. Uddeling af Vin til Skibsfolkene 561 f. Flaadens Virksomhed under Krigen 53 f., 77 f., 106, 111, 120, 122 f., 159, 166, 171, 187, 191 ff., 197, 207, 338, 350, 362 f., 369 ff., 435 f., 457, 461, 533, 559, 586, 595, 605. Skibes Udrustning og Udsendelse 111, 142, 193, 211, 215 ff., 227, 237, 260, 435 f., 438 f., 445, 478, 487, 554 ff., 605, 677, 680, 695, 701 f., 704, 710 f.; Hjemsendelse 187, 478, 655, 711. Skibes Oplægning 523, 525. Handelsskibe skal anvendes som Orlogsskibe 820. Flaadens Samvir-

ken med allierede Orlogsskibe 359. Udliggere 45, 58, 69, 120 f., 159, 338, 455 f.; skal foretage Visitation af Skibe efter Ammunition, Vaaben m. m. 70, 173 f., 200. Klager over Opbringelse af Skibe ved Udliggerne 168 f. Baadsmænd til Flaadens Skibe 171, 504, 647. Udskrivning af Baadsmænd 209, 280 f., 619; Fritagelse herfor 292. Misligheder ved Udskrivningen 656. Udskrevne Baadsmænd viser sig modvillige 676. Baadsmænd forløves 20; skal atter give Møde 835. Baadsmænd forstikker sig og rømmer 618. Hvervning af Baadsmænd til Udlandet forbydes 655. Udskrivning af Bønderknægte til Flaaden 161 f. Udtagning af Bartskeerere til Flaaden 280; af Trompetere til Flaaden 280 f. Mandskab fra Hæren anvendes paa Flaaden 650. Admiraler se Gabriel Kruse, Holger Rosenkrantz, Henrik Vind. Søofficerer 44, 139, 165, 279, 287, 292, 310 f., 315, 325, 342, 389, 398, 406 f., 438, 468, 528 f., 535, 590, 616 f., 641 f., 658, 663, 668, 674, 676, 679, 692, 728. Søofficerer fængsles 710 f. Jvfr. Lønninger, Skat. Skibskaptejner fængsles for Lydighedsnægtelse 697; skal dømmes af Admiralitetet 702 f.; skal erstatte unødvendig forbrugt Ammunition 20. Overskipper se Rasmus Sørensen Samsing. Skipper beskyldt for Pligtforsømmelse 519. Styrsmænd. Udtagelse af Styrsmænd til Flaaden 145, 215, 280 f. Skibsfolk. Forhør over, 17. Skibsfolk, fordrevne af Fjenden, antages i Kongens Tjeneste 249. Indkvartering af Skibsfolk om Vinteren 523. Skibsfolk skal gøre Fæstningsarbejde

689. Vagt paa Flaadens Skibe 311 f., 338. Bremerholm. Admiral se Sten Villumsen Rosenvinge. Kompassmager 195. Savskærer 88, 268, 319. Sejlægger 195. Tømmermænd 198, 268, 504, 524 f. Proviantskriver i Provianthuset se Jakob Thomsen. Skriver paa Bremerholm se Steffen Sørensen. Udspisningen paa Bremerholm 34. Forordning om Udspisningen, Genanterne og Betalingen for Arbejdet paa Bremerholm 93—106. Den store Smedje 158. Smed 624. Fremmede Orlogsskibes Ankomst til Sundet skal meldes til Lensmanden 135. Transportflaade 365 f. Kgl. Skibe: St. Anna 478; Argo 435; Bergens Galej 438; Blaa Mynde 677, 682; Blaa Orm 350, 363; Charitas 439; Flensborg 54, 393, 437, 554 ff.; Flyvende Fisk 350, 363, 375, 491, 555 f., 595; Flyvende Hjort 677; Gribben 54, 491; Haren 45, 350, 363, 375, 392, 491, 555 f., 595; Havhesten 54, 350, 363, 368, 371, 375, 377, 393, 437, 533, 673, 694; Hektor 143; Hjorten 595; Hummeren 54, 287, 319, 350, 361, 363, 366, 368—378, 393, 465, 467, 491, 595, 680, 711; Justitia 192, 445, 491, 697 f.; Krokodillen 706; Kronen 704; Københavns Fribytter 377; Leoparden 59, 478; Lindormen 143, 478; Marekatten 478, 504; Marstrands Galej 172, 350, 363; Mynden 45, 350, 363, 375, 392, 491, 554 ff., 595; Nassau 350, 375 f., 392, 677; Nerlands Galej (= Norlands?) 487; Nordlandske Galej 605; Nældebladet 54, 504, 677, 726; St. Oluf 711; Patientia 438 f., 478; Postillonen 192, 294, 519, 521, 680; Pønitens 59; Rafael 437, 491, 508,

- 554 ff., 702; Ravnens 390; Samson 712; Skildpadden 704 f., 708; Spes 478, 678, 680, 702; Svanen 54; Sælhunden 227, 350, 368, 375, 389, 491, 555 f., 595; Tre Kroner 689; Trost 371 f., 375, 491, 693, 697 f.; Viktor 192, 393, 437, 554, 556; Vildsvinet 390, 710 f.; Den wolgastiske Pinasse 680; Ystad 59.
- Flygtninge fra de af Fjenden besatte Landsdele 215, 239, 249, 451; maa nedsætte sig hvor de vil i Riget 292, 490; maa drive borgerlig Haandtering, Handel og Skibsfart 301, 518; Misbrug heraf 545; fritages for Skat og Tyng m. m. 518, 573, 590, 704, 801; skal betale Told og Sise af deres Næring 590; faar Lempelser i Betalingen af deres Gæld 429; maa ikke føre deres Gods tilbage til de af Fjenden besatte Landsdele 215, 239; maa begive sig til Udlandet 451; faar anvist et Sted til Gudstjeneste paa deres eget Sprog 451. Indsamling til Flygtninge fra de besatte Landsdele 304 f. Se Børn, Gejstlighed, Handel, Provster, Præster, Skoler.
- Foged draget fra Landet 213. Foged, som har forladt sin Post, beordres tilbage 229 f. Se Slotsfoged.
- Forbrydelse af Skibe, Gods eller Penge til Kronen 494, 502.
- Forbud se Handel, Indførselsforbud, Udførselsforbud.
- Forsvarsanstalter og Forsigtighedsforanstaltninger se Fæstning, Fæstningsarbejder, Hæren, Pest, Udlændinge.
- Fredebrev 564, 675.
- Fredejagt se Vildtbane.
- Fredløshed 620.
- Fredsforhandlinger 401 f., 553, 705.
- Fredsslutning med Kejseren 711, 750 f.
- Fremmede se Udlændinge.
- Fribyttere 106, 111, 593, 706.
- Frugttræer 818.
- Frø 834.
- Fyr. Tilsynshavende med Fyr 752.
- Fyrsters Titel 721.
- Fædrift se Kvæg.
- Fægtemestre 258.
- Færgevæsen. Færger 206, 226, 656. Tilsyn med Passagen over Færgestederne 312, 336. Forbud mod Passage over Færgestederne 242. Befordring af Officerer 264 f. Transport af Soldater 351, 354; af Skyts 608. Færger er uvillige til at transportere Kongens Heste 703 f. Færgemænd 559.
- Fæstninger, Anlæg af 277 f., 350, 361 f., 426, 428, 430 f., 471, 519, 526, 550 f., 653, 671, 681, 693 ff., 736, 783, 794 f., 839 f. Fæstningers Istandsættelse 75, 133, 163, 168, 185, 311, 321, 390. Garnison i Fæstninger 643. Fæstningers Forsyning 460. Fæstningers Proviantering 139, 166, 185 f., 217, 332, 359, 427, 461 f., 496, 500, 505 f., 517, 577, 592, 791; Forsyning med Skyts og Ammunition m. m. 35, 70 f., 166, 185 f., 546 f. Tilsyn med Fæstninger 64, 277 f., 638; i Lensmandens Fraværelse 84, 91. Konduktører (til Fæstningsanlæg) 338. Løjtnant paa Kronborg se Kasper Keiseberg. Voldmester 526. Faskiner 465. Grænsefæstningers Forsyning 834. Grænsefæstningers Garnison 635. Fremmede maa ikke se Fæstningerne 87. Fæstningers Undsætning 461 f., 466 f.
- Fæstningsarbejder 38, 43, 227, 240 f., 247, 251, 269, 309, 342 f., 461, 465.

- Skanseanlæg 207, 277 f., 309, 338, 689.
- Galgen**, Navne paa rømte Soldater opslaaes dér 805.
- Garn**. Bønder, der skal betale Spindepengge mod Fritagelse for at spinde, faar disse eftergivet 629.
- Gejstlighed**. Understøttelse til fordrevne Gejstlige 476. Gejstligheden yder Kongen Laan se Gældsbreve. Gejstligheden yder frivillig Penge og Proviant til Hæren og Flaaden 296 ff., 302 f., 306. Gejstlighedens Kontribution til Soldaternes Underholdning afkortes i deres Afgifter 526. Gejstlige i Haderslevhus Len skal rette sig efter Ordinansen 782. Se Kapellan, Provst, Præst, Superintendent.
- Gesandter til Prins Christian (V)** 198 f.; til Kejseren 401; til England 111, 142; til Frankrig 111, 142, 168, 731; til Hertugen af Gottorp 783 f., 798 f., 802; til Lybæk 195 f., 556; til Nederlandene (142); til Sverrig 233 f., 586. Se Erik Krabbe, Peder Vibe. — Gesandter fra Frankrig 731; fra Sverrig 365. Gilder se Lavsvæsen.
- Grynmaling** 221—224, 458.
- Grænsemøder med Sverrig**: i Markaryd (162), 637 f. Grænsehuse istandsættes 133, 168. Udlevering af Undersaatter fra Grænseegnene, som flygter over Grænsen for at undgaa Udskrivning 271, 634 f.
- Grønjord** se Tørv.
- Gudsbespottelse** 560.
- Gudstjeneste**. Forordning om Kirkedisciplin 688 f., 722 f. Gudstjeneste, Tiden for samme 454 f. Andagtsøvelser paa Flaaden 650. Fredagsprædiken 685. Afholdelse af Takkegudstjeneste 750 f. Formaning til flittigt at søge Kirken 336. Undladelse af at nyde Alterens Sakramente 746.
- Gymnasium i Lund** 458.
- Gæld**, Kongens, se Pengevæsen.
- Gældssager**. Adelige Skyldnere 3, 39, 68, 71, 80, 85, 116—119, 123, 181, 183, 232, 260, 295, 298, 386 f., 395 f., 409, 416, 424, 432, 434, 513, 559 f., 623 f., 631, 636, 661, 665 f., 700 f., 784 f., 789 f., 797, 812, 841. Uadelige Skyldnere 10, 71, 120, 124, 183 f., 196 f., 207 f., 232 f., 260, 300 f., 402 f., 429, 455 f., 471 f., 477 f., 493 f., 518 f., 567, 572, 575, 581 f., 595, 625, 659, 766, 808. Udlændinges Gældssager 771. Fangne udenlandske Officerer som Skyldnere 394. Opbydelse af Gods og Løsere til Kreditorer 789 f. Beslaglæggelse af Gods for Gæld 482, 625. Udlæg i Gods for Gæld 76, 79, 324, 386 f., 482 f.; maa ikke foretages 513. Gods, udlagt for Gæld, men nægtes modtaget, tilfalder Kongen, 384. Likvidation skal gives beskrevet 841. Jvfr. Indførsel, Proklamaer.
- Gærder**, Opsættelse af, 49 f.
- Haandværk**. Forskellige Haandværkere, Arbejdere og Industridrivende [Betegnelsen er for nogles Vedkommende maaske kun et Navn]: Bintsvinger 767; Blytækker 423 f.; Brygger 80; Buntmager 80; Bødker 73, 171; Graver 74; Guldsmed 615, 632; Hatfilter 239; Hjulmand 288; Kedelførere 55, 178; Klejnsmed 34, 171, 606; Knivsmede 507 f.; Kobbertækker 423 f.; Kontrafejer 150; Maler 768; Murermestre 244, 434; Remmesnidere

- 545; Rotgieter 288, 482, 549, 767; Sadelmager 288; Skindere 656; Skomager 676, 731; Skrædder 57, 73, 749; Smed 171, 523, 652, 675, 766, 838; Snedker 150, 478; Speger 74; Stenhugger 314; Tømmermænd 171, 434, 515, 523, 681; Vognmester 171. Haandværkere sendes til Hæren 171.
- Hagelskade 789, 840.
- Hammermølle se Møller.
- Hamp 676, 694.
- Hampefrø 678 f., 838.
- Handel. Klager over Indgreb i Handel 56. Forprang 529. Vanskeligheder for Handelen som Følge af Krigen 136, 180, 367. Klager over Fremmedes Handel 529. Handel paa Arkangelsk 111; paa Færøerne 65; paa Spanien 22. Tilfaldelse til Handel og Søfart 285, 416, 455, 605; Ophævelse heraf 678 f. Forbud mod Handel 167, 365, 395. Handelen frigives 711. Handel med Fjenden 771. Jvfr. Flygtninge, Søfart.
- Handelskompagnier: Gullandske Kompagni 59, 320, 326, 334 f., 403 f., 416, 488, 663 f., 804. Islandske Kompagni 440. Ostindiske Kompagni 24, 133 f., 149, 208, 274, 315 ff., 440, 476, 495, 547, 651, 750, 773, 828 f. Styrmands Tilgodehavende udbetales til hans Kone 651. Ostindisk Kompagnis Skibe: Flensborg 828 f.; Fortuna 829. General se Roland Crappé. Spanske Kompagni: i Aalborg 152 f.; i Nyborg 29; i Odense 29; i Varberg (272), 407 f.; i Vordingborg 168. Klædekompagniet 440. Silkekompagniet 440.
- Haver. Kaalhave 765 f. Urtegaardsmænd 89, 834. Kgl. Urtegaardsmand se Isak Leischevin.
- Havne. Anvisning af Havn til Ind- og Udførsel 691.
- Henrettelse skal bekostes af Lensmanden 493.
- Herberger i Købstad 334, 551; paa Landet 677.
- Herredag 128 ff., 137 f., 140, 144 f., 158, 255 f.; aflyses 190. Herredag i Norge 511. Indstævning af Aedelige for Herredagen 34, 143 ff., 155; af Landsdommer for Herredagen 654.
- Herredsfogder 824. Udnævnelse 489 f. Herredsfoged udnævnt imod Forordningen 449 f.; afsættes 489 f.; faar en Gaard 824. Herredsfogedgaard, Mageskifte af, 509. Herredsfoged faar en anden Residens 491 f. Herredsfoged maa bo i et andet Herred 126. Herredsfogder fritages for Afgift og Tyngte af deres Gaarde 148—152, 806. Herredsfogder og Skrivere skal levere Rustvognsheste 647 f.
- Herredstingene skal igen holdes efter Krigen 753. Herredstings Flytning 652 f. Tingbøger 139. Tingbog skal fremlægges i en Retssag 756 f. Tingbog makuleres 139.
- Heste. Kongens Stod 836 f. Kongens Heste 43, 689 ff., 703 f., 706, 717. Indkøb (Leverance) af Heste til Hæren 131, 464 f., 558, 647 f., 754. Kvarter til Militærheste o. lign. 211, 275 f., 379 f., 382 f., 609, 706. Indkvartering af unyttige Heste afskaffes 382 f., 450 f. Indkøb (Leverance) af Havre m. m. til Kongens Heste 703, 831; til Artilleriets Heste 708. Udførsel af Heste til Femern 672. Foler 495 f., 689 ff., 831. Stodmester se Ejler Pedersen, Lorents Krück.
- Hestesko 288. Hesteskosom 288.
- Hestehave 762.

- Hestemølle se Møller.
- Historieskrivning. Trykning af historiske Dokumenter 39.
- Hjulføre 463 f.
- Hoffet. Jvfr. Bryllupshøjtideligheder. Leverance og Indkøb af Fødevarer o. lign. til Hoffet 1, 32, 191, 197, 206, 221, 241, 243, 445, 538, 564 ff., 574, 585, 593, 624, 628, 637, 816 f.; Fritagelse herfor 844.
- Hofmarskal se Otto Ludvig Vild- og Rhingreve, Ventsel Rotkirk.
- Hofmester, Hertug Frederiks, se Jørgen Schult.
- Hofmønsterskriver se Hans Bojsen.
- Hofsinder (Hofjunkere) 227, 380, 385.
- Hoftjenere skal have deres Løn i Kurantdir. 568 f. Skomager for Hoffets Folk 731. Skrædder for Kongens Børn 749.
- Hospital. Udnævnelse af Hospitalsforstandere 828. Oprettelse af et Hospital for hele Riget 44. Regnskab 451, 567. Bestemmelser om Optagelse i Hospital 780 f. Optagelse i Hospital 22, 64, 88, 124, 132, 138, 158 f., 330, 394, 478, 507 f., 545, 548 f., 605; af forældreløse Børn 256 f., 606. Indberetninger om Hospitaler og deres Indkomst kræves 400. Hospitaler skal yde Laan til et andet Hospital 427, 504 f. Hospital skal yde Underholdning til fordrevne Præster 421 f.
- Hospitaler. Se Aarhus, Helsingør, København (Vartov), Malmø, Nykøbing, Odense, Roskilde, Slagelse, Visby.
- Hospitalsgods mageskiftes bort 92, 134, 151; forøges ved Køb 489; ved Mageskifte 135 f.
- Hoveri se Bønder.
- Humle, Beslaglæggelse af, 359: Handel med, 724; Leverance af, 517; Indførsel af, 351, 362, 377, 384 f., 395, 431, 446, 449, 645, 671, 681, 748; Mangel paa, 242, 362. Humlekuler 818. Humlevrager 595.
- Huse. Kornhuse 139. Bygning til Natteleje for Kongen 805. Se Arkeli.
- Hærens Virksomhed 146, 178 ff., 199, 228 ff., 350, 354, 358 f., 363, 370, 452, 533, 607, 667. Kongens Redegørelse for Hærens Virksomhed 203 f., 233. Krigsordinans 780, 786. Krigsartikler 277 f. Ordinanans om Forsvar mod pludselige fjendtlige Overfald 312, 337, 340 ff. Foranstaltninger mod fjendtlige Indfald 355. Lensmands Tilsyn med Forsvaret 64. Passage ind og ud af Riget forbydes midlertidigt 658 f. Hoffanen 212, 235, 241, 243, 259, 265, 272 f., 339, 385, 396, 410, 413, 419, 459, 505, 508, 556 f., 569, 589, 625 f., 629 f., 682, 715; Sjællandske Fane 247, 252, 284, 304, 603 f.; Skaanske Fane 252 f., 304, 340, 410, 420, 603 f.; Hallandske Fane 64, 189, 252 f., 304, 339, 410, 420; Fyenske Fane 205, 284, 357; Jydsk Fane 62, 243, 247 f., 259, 304, 410, 419, 451, 459, 719. Holstenske Fane 259. Ritmestre over de adelige Fane se Anders Bilde, Henrik Blome, Jørgen Brahe, Frederik Budde, Tønne Friis, Jørgen Grubbe, Knud Gyldenstjerne, Reinhold Heidenstrup, Hartvig Hvitfeldt, Jens Høg, Iver Krabbe, Oluf Parsberg, Frederik Reedtz, Palle Rosenkrantz, Ventsel Rotkirk, Korfits Rud, Jørgen Skeel, Tage Thott Andersen, Niels Trolle, Jørgen Urne. Andre Officerer ved de adelige Fane 62, 64, 236, 304. Rytterregimenter. Bernt Geists

6 f.; Hynnekens 480, 489, 509; Norpratts 6 f.; Slavatas 6 f., 208, 212 f., 217, 225, 381; Greven af Solms 6 f.; Grev Aleksander af Spynies 436 f., 481, 640. Gevorbent Rytteri 453 f., 585. Generalløjtnant over Rytteriet se Norpratt. Rytterkompagnier reduceres 357. Rytterhold 237, 303, 334, 591. Engelsk Infanteri 66, 211, 248, 346, 363, 376, 412, 421, 492, 522, 600, 668; fransk Infanteri se Grev Montgomerys Rgmt.; Irlændere 600; skotsk Infanteri 66, 211, 251, 256, 284, 335, 363, 376, 378, 396, 411 f., 419 f., 436 f., 453, 547, 600, 650, 684, 693, 713 f., 721, 725, 727; tyske Soldater 212, 346, 363, 600, 668, 733. General over det engelske og skotske Infanteri se Morgan. Oberstløjtnant over det skotske Infanteri se Seaton. Regimenter reduceres 218, 504, 713 f., 721, 725. Kompagnier oprettes 504; reformeres 793; understikkes 481, 547, 725; Kontraordre herom 562. Officerer 165, 216, 218, 264 f., 285, 352 f., 360, 527 f., 538, 788, 832. Officerer, holstenske 275 f., 313. Officerer faar Kompagni 587; afskediges 284, 351 f., 450 f., 504, 721, 725. Klager over Officerer 723; jvfr. Klager over Krigsfolk. Officerer fængsles 588, 818. Officerer dømt for ubillig Beskatning af Bønder 532. Dom over en Officer skal eksekveres 557. Officer, dødsdømt, benaades 674. Officerer i Fangenskab hos Fjenden 6; udveksles 315. Officer klager over bortkommet Gods 691, 716, 818. Markgreven af Baden-Durlachs Krigsfolk 181 f., 190, 196, 205. Regimenter. Kongens Livregiment 225 f., 724; Behms 90; Hertug

Bernhard af Weimars 7, 205, 216, 224 f.; Bremers 7; Calenbergs 66; Christian Vilhelm af Brandenburgs 7; Henrik Holcks 209, 225, 228, 421, 480, 628 f., 632, 672, 692, 725; Kolbs 210, 212, 218, 220; Mackeys 211; Greven af Montgomerys 190 f., 239 f., 245, 247 f., 326, 350, 363, 372, 376, 419, 437, 682 f., 727; Konrad Nells 7, 205, 225; Markvart Rantzaus 214; Rhingrevens 7, 66, 206, 245, 367 f., 381, 396, 411 f., 420, 525; Baltasar Jakob v. Schlammersdorfs 410 ff., 414, 446, 471, 605 f., 733. General se Bubenaw. Generalvagtmester se Konrad Nell, Baltasar Jakob von Schlammersdorf. Oberster se Jørgen von Ahlefeldt, Behm, Patrick Cockburn, Nicolaus de Courville, Georg Falkmand, Johan Sigismund Frencke, Hans Henrik Grib, Ebert Halfvers, Henrik Holck, Conrad Kolb, Mackey, Markvart Rantzaus, Otto Ludvig Vild- og Rhingreve, Grev Spynie, Georg von Usiar, Witzleben, Ørseler. Majorer se Evert Helms, Kristian Jokim Mikkels, Monroe, Mikael Paul, Frederik von Rosten, Peter Ziel. Hvervning 372 f., 401, 406, 834. Landeværn (staaende Hær) 72, 277 f., 309 f. Sjællandske Regiment 409, 419, 447, 462 f., 499, 634, 672, 702; Skaanske Regiment 204 f., 336, 405, 409, 419, 452, 465, 600, 635, 672, 693, 702; Fyenske Regiment 471, 547, 571, 702; Lollandske Regiment 409 f., 412, 419, 421, 844 f.; Falsterske Regiment 412, 421, 844 f. Oberster se Jesper Friis, Julius Christian Lex, Falk Lykke, Holger Rosenkrantz Frederiksen, Kristoffer Stensen, Vogn Vognsen.

Oberstløjtnant se Kristen Eriksen. Officerer ved Landeværnet 162, 212 f., 234, 236, 241, 309 f., 311, 337 f., 346, 377, 391, 406, 431, 447, 472, 534, 567, 571, 623 ff., 682. Ordinsans om Officerer 786. Boliger til Officerer i Fæstninger 786. Officerer skal begive sig til København i særligt Hverv 355. Adalburser 786, 801, 832. Drabant 380, 691. Musketerer 217. Regimentstrommeslager 755. Kvartermester 446. Aftakning af Landofficerer og Landfolket 711 ff., 716, 719, 754. Udvisning af Gaarde til Officererne og Soldaterne, Trætte herom 755 f. Førere til Bønderne i Lenene 202. Bønderregimenter og -kompagnier skal holdes i Beredskab 160 f., 189, 336. Bønderkompagnier kompletteres 526. Forlæggelse af Regimenter og Kompagnier 188 f., 192, 206, 209 f., 218, 228 ff., 239 f., 245, 282, 344, 355 f., 364, 409—413, 419 ff., 522, 531, 551 f., 557, 603 f., 682 ff., 689 f., 702, 726 f., 793; Kontraordre herom 419, 429. Kompagnier forløves 189, 672. Fastsættelse af Alarmpladser 309, 336. Soldaters Anvendelse paa Flaaden 207. Bønderknægte skal bruges paa Flaaden 161 f. Bortjagning af unyttige og unødvendige Folk 201, 228, 238, 241 f., 332, 600. Tros og Bagage 357, 382. Afskaffelse af Tros og unyttige Heste 382 f. Antagelse af Soldater 672. Udskrivning af Soldater 40, 72, 174—178, 181, 185 ff., 194, 202 f., 234, 307, 309, 316, 325, 327 f., 340, 343, 345, 462 f., 634 f.; Klager herover 395, 432; Fritagelse derfor 404; Nægtelse heraf 415; Unddragelse heraf 660. Udskrevne Soldater anstiller

sig modvillige 660; ej mødt 78, 85. Rømte Soldaters Navne opslaaes paa Galgen 805. Se Overløbere. Penge til Hæren 214, 401, 420, 497, 536, 712. Afregning med udenlandske Officerer se Pengevæsen. Betaling for udenlandske Officers Ophold 236, 266. Krigsfolkets Underholdning 275—278, 303, 307 f., 450, 498, 504, 640 f., 723. Proviantering af Hæren eller Dele af Hæren 111, 113 f., 170, 172, 179 f., 182 f., 197, 207 f., 210, 212, 214, 228—231, 249 f., 264, 409 ff., 419 f., 452 ff., 481, 530, 705, 707—710, 722 f. Leverance af Korn, Malt, Øl o. lign. til Hæren 111, 332, 369, 452 ff. Proviant til den svenske Hær 457. Proviantkommisarius se Henning Valkendorf. Mundering. Leverance heraf 331 f., 492. Knapssække 452. Undermundering 332, 492. Leverance til Hæren af Vaaben og Ammunition 112, 177 ff., 210, 230; af Spader, Skovle og Hakker 260 f., 343, 369, 463 f. Indkøb af Heste til Hæren 131. Leverance af Halm m. m. til Hæren 349, 589. Haandværkere til Hæren 171. Eskorte 715. Indkvartering 189, 191, 194, 197, 201, 206, 208 f., 211 ff., 218, 220, 228—232, 235, 241, 243, 252 f., 258 f., 275 f., 307 f., 343, 354 f., 420 f., 459, 490, 495, 530 f., 544, 569, 590, 603 f., 607, 609, 614 f., 625 f., 820. Indkvartering af danske Officerer 250, 625; af holstenske Officerer m. fl. 313; af fremmede Officerer 506 f., 654; af Rytteri 338 f., 480, 589, 615; af hvervede Krigsfolk 228—232, 239 f., 242, 245, 247, 312, 338 f., 372, 396, 401, 436 f., 481, 522, 547, 558, 585, 628 ff., 714; af Bøndersoldater 339; af saarede

og syge Soldater 376, 385 f., 569. Hvervede Krigsfolk skal fjærnes fra de Steder, hvor de er indkvarterede, 326. Fritagelse for Indkvartering 201, 212, 214, 235 f., 242, 284, 327, 404, 416, 478, 486, 492, 631, 652. Hjælp til Indkvartering fra andre Landsdele 197, 229, 258. Betaling for Indkvartering af fremmede Officerer 236. Undersøgelser af Indkvarteringen 201. Vielse af indkvarterede Folk 234. Klager over Indkvartering 231, 240, 257, 357, 364, 505, 507. Strid om Indkvartering 471. Befolkningen modsætter sig Indkvartering 480. Soldater skal søge Kirkerne 543. Mønstring af Krigsfolk se Mønstring. Krigsfolkets Aftakning og Bortdragning 66, 480 f., 720 f., 760 f. Gevorbne Folk aftakkes 716, 720 f. Gevorbne Folk afløses af dansk Landfolk 182, 413, 693, 702. Transport af Krigsfolk ad Søvejen 40 f., 66, 90, 171 f., 182, 190 ff., 205, 207, 212, 217, 239 f., 245, 410—413, 452 ff., 480 f., 672, 683 f., 693, 714, 721, 727, 793. Klager over Officerer 322, 414, 417, 435, 723 f., 832. Klager over Krigsfolket 188, 196, 220, 231 f., 237, 386, 414, 430, 441, 444 f., 505, 532, 707, 732 f. Forbud mod at Soldater forulæmper Befolkningen 170, 251. Selvforsvar mod Soldaters Overgreb 226, 526. Soldater overfalder af Bønderne 243. Soldater gør sig skyldige i Plyndring 707. Plyndring skal forhindres 189 f., 232. Handel med røvet Gods forbydes 215 f. Uorden blandt Krigsfolket 199. Soldater deserterer 79, 242. Soldater nægter at gøre Vagt 214. Fremmede Krigsfolk maa ikke komme i

Land 188 f., 192, 200, 202, 214, 224 f.; Landfolket opbydes for at hindre dette 214. Fremmede Soldaters Ankomst skal meldes til Lensmanden 135. Forbindelser med Fjenden, Undersøgelse herom 686. Officerer, fjendtlige 402; se ogsaa Krigsfanger. Krigsret 234, 275, 277 f., 326, 349. Auditor 640. Krigskommissariers Traktament 275, 313, 322. Krigskommissariers Regnskaber 49; revideres 183, 705. Krigskommissarier skal revidere Skatteregnskaber 552 f. Krigskommissarier faar Bolig paa Kronens Gaarde 272. Krigs- og Landkommissariers Bønder fritages for Indkvartering 416, 486 f. Forholdet mellem Krigskommissarier og Officerer 434. Generalkrigskommissarier og Kommissarier: p. Sjælland 239, 304, 414, 427, 437, 526, 553, 597; se ogsaa Otte Brahe Stensen, Klavs Daa, Ernst Normand, Frederik Reedtz, Palle Rosenkrantz, Jakob Korfitzen Ulfeldt; i Skaane 339, 341, 355, 390, 401, 406, 422, 435 f., 452, 455, 527, 534, 547, 552 f., 562, 585, 587, 596 f., 600, 650, 667, 682, 693, 831, 839; se ogsaa Anders Bilde, Henrik Hvitfeldt, Falk Lykke, Aleksander Greve Spynie, Tage Thott Andersen, Tage Thott Ottesen, Niels Trolle; i Halland se Laxmand Gyldenstjerne, Tage Thott Andersen, Tage Thott Ottesen; i Blekinge se Knud Grubbe, Henrik Gyldenstjerne, Tage Thott Ottesen; i Helsingborg Len se Laxmand Gyldenstjerne, Tage Thott Andersen; i Landskrone Len se Laxmand Gyldenstjerne, Tage Thott Andersen; i Kristianstads Len se Knud Grubbe, Henrik

Gyldenstjerne; i Malmøhus Len se Knud Grubbe, Henrik Gyldenstjerne; p. Fyen 189, 201, 205 f., 208, 212, 258, 263, 275, 309, 357, 379, 384, 413, 420, 429, 527, 544, 553, 725; se ogsaa Mogens Kaas, Gregers Krabbe, Ejler Qvitzov, Erik Urne, Henning Valkendorf; p. Lolland og Falster 241, 245 f., 260, 268, 342, 349, 360, 362, 391 f., 395, 412, 420, 437, 523, 527, 533, 578 f., 581 f., 586, 595, 597, 616, 646, 672, 845; se ogsaa Hans Lindenov, Otte Pogewisch, Borkart Rud, Kristoffer Stensen, Kristoffer Urne; p. Langeland 444, 527, 597; se ogsaa Bernt Pedersen von Deden, Vincens Stensen, Kristofer Ulfeldt Knudsen; p. Ærø se Povl Rantzau; i Smaaløndene 461; i Jylland 275; i Aalborg Stift se Kristen Thomsen Sehested, Otte Skeel; i Aarhus Stift se Kristen Holck, Jørgen Skeel; i Viborg Stift se Knud Gyldenstjerne, Mogens Kaas; p. Samsø og Læsø se Didrik Ahlefeldt, Jørgen Seefeld; p. Femern se Christian Pentz; i Holsten 275, 313; se ogsaa Schack Rumohr. Generalkrigskommissarier 308; se ogsaa Aksel Arenfeldt, Gabriel Kruse, Oluf Parsberg, Baltasar Jakob von Schlammersdorf, Erik Urne. Krigskommissarier se ogsaa Kaj Ahlefeldt, Donop, Otte Pogwisch, Ditlev Rantzau, Henrik Rantzau, Borkart Rud; Kvarterkommissarier i Fyen 218, 220, 225, 231, 236 f., 240, 245; se ogsaa Markvart Bilde, Gregers Krabbe, Ejler Qvitzov, Henning Valkendorf. Landkommissarier se Klavs Daa, Ernst Normand, Frederik Reedtz, Palle Rosenkrantz. Proviantkommissa-

rius i Fyen se Henning Valkendorf. — Regimenter, fjendtlige: Merodes (Valloner) 372; Biskoppelig bremisk Regiment 374.

Hærværk sværges 118.

Hø 703.

Højhedsret, Kongens. Anholdelse af Skuder og Færger 191, 212, 344, 407, 410, 412, 419 f., 452 ff., 463 f., 480 f., 690, 714, 721; (Undt.: 351 f.); Løsgivelse 486, 496 f., 679. Beslaglæggelse af Skibe fra de af Fjenden besatte Landsdele 209. Paa bud om Strygning for Kongens Skibe 123, 171, 197, 373 f., 678. Forholdsregler mod Sørovere o. lign. under Island 706. Jvfr. Beslaglæggelse.

Hør 581. Hørfø 113, 838.

Ildebrande: i København 599; i Købstæder: Bergen 696; Grenaa 46; Haderslev 838; Mariager 816; Thisted 10; Viborg 833.

Indebud 819.

Indfæstning (Stedsmaal) 60, 657.

Indførsel i Gods, Penge og Tiender for Gæld 18, 76, 117, 123, 155, 266 f., 394 f., 588, 599 f., 629, 654, 689, 764, 796 f., 804 f. Taksation af Gaard og Gods i Anledning af Indførsel 11, 56, 86, 131 f. Indførselsbreve skal gives beskrevne 163 f., 762.

Indførselsforbud 167, 180. Overtrædelse heraf 169 f. Indførselsforbud hæves 174 f.

Indlager (Indmaning) 39, 295, 316 ff., 323, 356, 361, 432, 530, 668. Midlertidig Fritagelse herfor 822. Fritagelse herfor 383.

Informator for Kongens Børn se Wichmand Hasebard.

Ingeniører 20, 277 f., 308 f., 321, 338,

783. Kongens Ingeniør se Rikard Douchet, Abraham de la Haye, Aksel Ugerup.
- Injuriesager 757.
- Instruks for Adelsmænd til Forhandling med Rigsraadet om Forsvarsforanstaltninger 165 ff.; for Sendebud til Prins Christian (V) 198 f.; for General 514.; for Kongens Ingeniør 839 f.; for den Øverstkommanderende i Øresund 197; for Admiral om Krigsforanstaltninger 533; for Admiral paa Togt i Østersøen 122 f., 159, 171, 173 f., 191 ff., 196, 200, 287, 350 f., 371, 377, 393, 402, (445), 490 f., 554 ff.; for Admiral paa Elben 77, 359, 373 f., 435 f., 467; for Admiral paa Weseren 77 f.; for Admiral paa Rejse til Island 437 f., 697 f.; for Søofficerer i Østersøen 172 f., 227, 294 f., 369, 371 f., 374 ff., 389, 392, 404, 435, 438, 445, 508, 586, 605, 653, 673, 677 f., 680, 682, 689, 693, 695, 710 f.; paa Vesterøen 143, 704, 706; paa Weseren 53 f., 187; paa Rejse til Holland 438 f., 467; for Generalkrigszahlkommissarius 449; for Proviantskriveren paa Bremerholm 93—106; for Transportflaaden 365 f.; for Tolderne og Toldskrivelserne i Helsingør 443.
- Instrumentister (Musikanter) 435, 588, 793, 815. Taarnmænd 275. Trompetere 380, 424. Violinister 258. Jvfr. Lønninger.
- Inventariums Besigtelse (Optagelse) paa kgl. Slotte og Gaarde 428 f. Jvfr. Slotte (Besigtelse af Slotsbygninger).
- Jagt. Ulovlig Jagt 824. Straf for ulovlig Jagt 3 f., 564, 584 f. Jagtduge 416.
- Jagtgaard 492.
- Jern. Handel med, 724. Indførsel af 384 f., 395, 431, 645, 681. Jern til Hammermøllen 566. Jernagler 716.
- Jord. Forbud mod at opgrave Grønjord 134.
- Jordebøger. Optagelse af Jordebøger i Jylland 39.
- Jordemoder (Fostermoder) 587.
- Kalkuner 593.
- Kammer, Kongens, se Pengevæsen.
- Kancelliet skal meddele Stævninger og Befaling til Brug ved Retssager 109. Kancelliets Tjenere (Sekretærer etc.) se Kristen Pedersen, Pros Knudsen Leve. Kancellidrenge 150. Kancellibud udplyndret for Breve 197 f. Kancellibude se Niels Jonsen, Niels Madsen. Kancelliforvalter i Tyske Kancelli se Frederik Günther.
- Kansler, Kongens, se Kristian Friis. Rigens Kansler se Jakob Ulfeldt, Kristen Thomsen Sehested. Forvaltning af Stillingen som Rigens Kansler i dennes Fraværelse 568. Kansler, tysk, se Levin Marschalk.
- Kantori, Kongens. Sangere 651. Kantori i Trondhjem 110. Jvfr. Instrumentister, Lønninger.
- Kapellan, Udvælgelse af 119, 129, 458. Strid om Kaldelse 380, 460; bilagt 479 f. Kapellan maa faa Kald, skønt han ikke har den lov-befalede Alder, 387; maa faa Kaldet efter Præstens Død 129; maa faa Kald igen 185. Kapellaner, fordrevne 631 f. Kapellan gjort sig skyldig i Lejermaal 140, 145. Residens 826.
- Kaperskibe, Udrustning af, 249, 283, 292, 300.

Kapitler se Aarhus, Lund, Ribe, Roskilde, Viborg. Forlening med Kanikedømmer: i Lund 4, 210, 332 f., 425, 530, 667; i Ribe 134, 147 f., 667; i Roskilde 92, 550; i Viborg 332 f. Forlening med Ærkedegnedømme 698 f. Mageskifte af Kanikedømmer 332 f. Regnskab for Kanikatsindtægter 147 f. Residens forfalden 448. Trætte om en Residens henvises til Hjemtinget 562 f. Strid om Vedligeholdelse af Residenser 488 f.; om Overlevering af Residens 562. Salg af Residens 639. Strid om Gaarde 786. Kannik, der er i Kongens daglige Tjeneste, maa nyde samme Ret med Option og andet som de residerende Kanniker 170, 443 f. Strid om Retten til Vrag og Strandingods 643 f. Kapitels Gældsforordning 659. Kapitel skal levere Udskrift i Markeskelstrætte 755. Kapitelsgods mageskiftes bort 134, 293; forøget ved Mageskifte 135 f. Strid om Herligheden af Kapitelsgods 814.

Kapuner 593.

Kirker. Indvielse: Kristianstad 403; København 432 f. Indvielse uden Befaling 24. Tilsyn med Kirker 117. Istandsættelse af og Byggearbejder paa Kirker: Bergen 696; Haderslev 838; Halmstad 78, 300; Keldstrup (Vemmenhøg H.) 294; Kristianstad 78; Odense St. Knuds Kirke 71, 501, 526, 781; Svalev (Rønneberg H.) 59; Udsten Klosterkirke 59; Viuf 808. Kirker skal bidrage til andre Kirkers Istandsættelse 138, 526, 781; til Skolers Istandsættelse 526; til Istandsættelse af Bisperesidens 784. Ordning af Begravelsessteder i Kirker 405. Tilladelse for Ade-

lige til at indrette Kapel til Begravelsessted 24. Istandsættelse af adelig Begravelse i Kirke 792. Ordning af Stolestader i Kirker 405. Opbevaring af Landeværnets Vaaben i Kirkerne 711 f., 716. Klokkeringning 436. Kirkeembede, Forordning om, 688 f. Kirkevænger 433, 699. Jvfr. Gudstjeneste. Kirkebøn for Kongens Gemalinde og Børn 207.

Kirkegods mageskiftes 6, 11, 407; afstaas 117.

Kirkeinventar. Disk 294. Kalk 294. Klokker 642. Messesærk 294.

Kirkeordinansen skal gælde for Haderslevhus Len 782 f.

Kirkeregnskaber 147 f., 820. Kongen vil laane Kirkernes Penge 281, 463, 547 f., 670, 709; se ogsaa Gældsbreve.

Klenodier (Guldkæder osv.) se Gældsbreve.

Kobberstikker 749.

Kobbertækker, kgl. 423 f.

Kongerejser; til Sverrig 458 f., 637 f. Bygning til Natteleje for Kongen 805.

Konvoj 111, 143, 437, 706 f.

Korn. Køb og Levering af Korn til Kronen (Fæstninger, Hæren) 62, 111, 113, 210, 496, 500, 516, 577, 816 f. Korn, opbragt og beslaglagt 362, 771. Oplagring af Korn 238. Korn skal sættes langt fra Husene, for at det kan antændes og ikke komme Fjenden til Gode 167. Tilbagebetaling af laant Korn 577 f. Kongen forstrækker Bønderne med Korn 380, 443, 629, 676. Bønder maa købe Sædekorn 35 f. Indførsel af Rug 628, 645, 773, 833. Korn, udskrevet af Fjenden, Retssag herom 838.

Korntetter se Faner.

Kraftmølle se Møller.

Krambod 801.

Krigsfanger 225, 363 f., 372, 374, 477, 772; løsgives 714; løskøbes 364 f.; optages i Hæren 372; udveksles 315 f., 454, 473.

Kroer 271 f., 407.

Krongods bortforpagtes 468, 476 f., 507, 509. Krongods i Købstæder bortskødes (bortskænkes) se Købstadgods.

Krudt 1, 284 f., 308 ff., 399, 537, 645, 824. Indførsel af Krudt 384 f., 439, 449, 615, 671; til Fjenden 771. Krudt fordeles blandt Landfolket 705.

Krudtmølle se Møller.

Krydderier 197, 385, 449, 564 ff.

Kræmmere 746.

Kul. Brænding af Kul 287 f. Stenkul 681.

Kvæg. Uddeling af Kvæg til forarmede Bønder 721. Fjendens Kvæg beslaglagt 771. Køb af Kvæg til Slagtning og Udførsel 822.

Købstad. Stadfæstelse af Privilegier 357 f. Strid om Privilegier 55, 321. Paatænkt Flytning af Købstad 839 f. Forordning om borgerlig Næring 304. Opretholdelse af Ordenen i Købstæder 10. Forlæggelse af Raadstuedagen 615. Borgemestre og Raad skal dømme i forskellige Sager 595. Strid mellem Borgemestre og Raadmænd 487 f., 509, 702, 711; mellem Byøvrighed og Borgere 82, 322, 428, 489, 500 ff., 652 f., 761, 768; mellem Byøvrighed og fremmed Borger 178. Byøvrighed klager over Borgerne i en anden Købstad 598. Borgeres Overgreb mod Byskriveren 139. Retstrætter mellem Borgere 38, 80, 128, 159, 269,

289 f., 335, 477, 492 f., 500 f., 567, 572, 656 f.; mellem Borgere og Bønder 124 f., 525, 762; mellem Borgere og Udlændinge 80, 472. Borgemester suspenderes 509; afskediges 398 f., 499, 833; overfaldet 417. Raadmand suspenderes 509. Raadmands Suspension hæves 702. Raadmand afsættes 32. Raadmand afskediges 660 f. Klager over Raadmænd 502. Retsstrætter mellem Raadmænd og Adelige 116, 469. Købstæders Befæstning 221, 240 f., 247, 311, 321, 390, 426, 430 f., 437, 461. Købstæder skal have Garnison 338. Indkvartering 201, 206, 211, 213, 239 ff., 243, 252 f., 259, 263 f., 272, 343 f., 380, 459, 522, 530 f., 569, 589; af Officerer m. fl. 250, 264, 313, 322, 334, 427; af hvervede Krigsfolk 338 f., 429, 558, 596 f.; af Heste 211, 259, 313, 322, 334, 382 f. Betaling for Indkvartering 24, 55, 137, 551. Klager over Indkvartering 240, 263 f., 334, 382 f., 518, 597 f. Trætte om Indkvartering m. m. 584. Fritagelse for Indkvartering 305, 380, 499, 590, 617 f., 652, 811 f. Trætte herom 572. Fritagelse herfor mod Forudbetaling af Skat 625 f. Klager over Ydelse af Kvarterpenge 318. Købstæder skal bidrage til Underholdning af Garnisonen i andre Købstæder 119, 272, 521. Klager over Krigsfolk 238, 430, 445, 505; over Bøsseskyttehold 289. Købstæder yder frivillig Hjælp i Anledning af Krigen 300, 391. Borgere skal overtage Vagttjenesten i en Fæstning 459; skal forsyne sig med Proviant og Ammunition 174, 211, 325 f.; skal forsvare sig mod Fjenden 194. Borgerne maa

ikke flytte fra Byen eller flytte deres Gods fra Byen 212, 263. Borgere maa føre Korn og Fetalje til København 331. Borgere skal købe Bøndernes Varer til en fast Takst 265. Bønder skal købe Varer i en bestemt Købstad 291. Købstæder skal udstede Søbreve 78. Købstæders Bidrag til Postvæsenet 78 f., 439 f., 838. Købstæder yder Kongen Laan se Forsikringsbreve, Gældsbreve. Købstæder skal stille Bartskeerer 280 f. Borgerne skal falholde Hør- og Hampefrø 838. Kongens Haandværkere og andre Tjenere fritages for borgerlig Tyngte 36, 148, 247, 415, 424, 442, 444, 506, 652, 731, 797, 811 f. Apoteker fritages for borgerlig Tyngte 149, 626 ff. Borgere maa ikke sætte Kongens Tjenere i Landeskate 270. Borgere fritages for Afgifte og Tyngte 149 ff., 358, 394, 398 f., 499, 502 f., 614. Flygtninge fritages for Skate og Tyngte 518. Brandlidte Borgere fritages for Afgifte og Tyngte 816; faar Bygningstømmer 696; maa sælge Købstadgaarde til udenbys Mænd 10. Fiskere o. a. kræves lagt under Byens Tyngte og Rete 55. Klager over Afgifter 23, 616. Borgere fritages for Vagte 244. Klager over Ægte 572 ff. Tilladelse til at holde aaben Vinkælder i Købstad 108, 149. Istandsættelse af Bymur 700. Afgifte til Bolværkers Istandsættelse 77. Borgerskab tages for at unddrage sig Udskrivning 660. Undersøgelse af Købstæders Tilstand efter Krigen 753, 829 f. Istandsættelser efter Krigen, Begunstigelser hertil 740. Købstadgods. Salg af Kronens Købstadgods 20 f., 31 f., 34 f., 149, 152,

273, 283, 310, 427, 575, 629, 681, 728, 736, 769 f., 825. Købstadgods sat i Pant for Børnepenge 492, 606. Skate af Købstadejendomme 271. Købstadsejendomme maa sælges til udenbys Mænd 10. Retstrætte om Købstadgaard 615 f., 633. Trætte om Købstadjorder 711, 762. Indtagelse af Overdrev til Saaland 268.

Kød, Beslaglæggelse af, 359.

Køkken, Kongens, 624.

Køkkenskriver 628.

Kønsed 156 f.

Ladegaarde 5, 150, 305, 397, 403, 651, 832. Jord lagt under Ladegaard 63. Genopbyggelse af brændt Ladegaard 772. Opbyggelse og Vedligeholdelse af Lader 7. Sammenstyrtede Lader 537. Ladegaardsfoged 829.

Lagmænd 660.

Landgilde. Ansættelse for Landgilde 809; Klager derover 54, 618 f. Nedsættelse af Landgilde 134, 150, 300, 326 f., 789. Midlertidig Eftergivelse af Landgilde 11 f., 385, 433 f., 749, 770, 813, 820, 840. Henstand med Landgilde 768 f. Landgilde tilbagebetales 8 f., 542. Landgilde anvendes til Underholdning for indkvarterede Krigsfolk 578. Landgilde skal igen ydes af Officersgaardene 833 f. Landgildebyg leveres for tidligere ydet Byg og Mel 520, 791. Landgildekorn ydes som Betaling for Levering af Ammunition 546 f. Landgilde anvendes til Tilbagebetaling af Kornlaan 592. Jvfr. Brandlidte Bønder. Der maa ydes Byg i Stedet for Rug i Landgilde 1, 7, 22, 269, 536 f., 594, 611 f.,

615, 770, 789, 799, 840; Arbejde i Stedet 150.

Landkøb se Handel.

Landløbere se Løsgængere.

Landsdommer udnævnes 150, 383 f., 426, 430, 570. Landsdommers Edsaflæggelse 637. Landsdommer fritages for Bestillingen 56; afskediges 430; lønnes med Len 383 f., 636 f. Landsdommers Løn forbedres 761 f. Landsdommere fritages for Afgift og Tyngte af deres Gaarde 149; fritages for Indkvartering 384; maa bygge sig en Gaard ved Landstinget 331, 657. Undersøgelse om Ægt og Arbejde af de til hans Bestilling lagte Bønder 4. Landsdommers Ugedagsbønder fritages for Skat 538. Klage over Pantning af Landsdommers Ugedagsbønder for Skat 534. Klager over Landsdommere 55, 120, 123 f., 246, 301, 450, 588 f. Landsdommer forløves en Tid 17. Adelsmænd tilforordnes at sidde i Landsdommers Sted, da denne selv er interesseret i Sagen, 68, 116 f., 184 f., 283 f., 294, 356 f., 441 f., 449, 472, 570, 602, 666, 719. Dannemand skal sidde i Landsdommers Sted, da denne selv er interesseret i Sagen, 404. Landsdommer skal dømme i en af ham afvist Sag 620 f. Landsdommers Dom skal indstævnes for Herredagen 654. Landsdommers Dom skal paadømmes af Rigsraader udenfor Herredagen 416. Afdød Landsdommers Domme skal appelleres til næste Herredag eller staa ved Magt 304. Vejledning for Landsdommere i Sager, opstaaede som Følge af de kejserliges Besættelse af Jylland 780. Landsdommere p. Sjælland: se

Jakob Ulfeldt, Aksel Urne; i Skaane: se Henrik Gyldenstjerne; i Halland; se Knud Gabrielsen Akeleje; i Blekinge: se Hans Pedersen, Villum Thomsen; p. Bornholm: se Kristen Klavsen, Mads Koefoed; p. Møen: se Hans Nielsen, Jens Hansen, Kristen Lavridsen, Lavrids Nielsen; p. Fyen: Torben Gabrielsen Akeleje, Klavs Brockenhuus; p. Lolland og Falster: Holger Bilde; p. Langeland: Erik Bilde; i Nørrejylland: Erik Juel, Niels Krag.

Landsforvisning 674.

Landsting genoprettes i Jylland efter Krigen 757. Landsting skal holdes et andet Sted paa Grund af Landsdommerens Indlager 538. Landstingssted flyttes 773. Andragende om Flytning afslaaes 4. Landstingsrider 446. Landstings skriver 588 f.; fritages for borgerlig Tyngte 386. Landstingsskriver p. Fyen se Hans Nielsen.

Lavsvæsen. Fritagelse for Lavstvang 731. Lavsskraaer 505, 605. Bartskeerlav 605.

Leer 507 f.

Lejdebrev, kgl., 56 f.

Lejermaal se Utugt.

Len. Jvfr. Kapitler, Kirkegods, Landsdommere, Tiender, Vikarier. Len lægges ind under et andet Len 768. Lens Omraader forandres: paa Sjælland og Møen 25 f., 81 f., 345, 489 f., 608; i Skaane 73, 118, 299 f., 393 f., 408 f., 459, 566, 596, 762, 829; i Fyen 799; i Jylland 75, 164, 836. Lens Forringelse ved Vildtbanemageskifter 810. Undersøgelse af Lenenes Tilstand efter Krigen 829 f.

Lensafigter. Benaadninger maa kun passere i Regnskaberne, naar

- Kongen har bevilget dem, 62. Ud-
læg og Mangler godtgøres 433 f.,
665, 760 f., 780. Restancer 496,
503. Restancer: i Skaane 72; i
Norge 583 f., 648; p. Gulland 73.
Lensmænds Regnskaber 138, 248 f.,
400. Antegnelser 305 f. Kvittan-
ser: i Sjælland 270, 651, 790; i
Skaane, Halland og Blekinge 617,
691; i Fyen og Langeland 617,
780, 798; i Lolland 126; i Jylland
128, 167, 413 f., 591; p. Gulland
114; i Norge 668. Lensafgifter an-
vendt til Underholdning af Solda-
ter 498.
- Lensmand. Opsigelse af Len 387.
Lensmand faar Lenets uvisse Ind-
komst 248; faar Proviant i Stedet
for Genantpenge 394; faar aarligt
Tillæg af Rentekammeret 49; faar
Løn for Tilsyn med Købstæderne
81, 106, 823. Afgaaende Lens-
mand skal levere Efterfølgeren
en underskreven Jordebog over
Lenet 686, 766. Strid mellem
Lensmænd 253; mellem Lensmænd
og deres Fogder 785, 824 f., 829;
mellem Lensmand og Officer 691,
716, 818; mellem Lensmænd og
Borgere 497 f., 761, 768. Lens-
mand skal dømme i en Strid mel-
lem Byøvrighed og Borgere 651 f.
Lensmænd skal møde ved Kongens
Børns Daab 788 f. Tilladelser
for Lensmænd til at være borte
fra Lenet 62, 84, 130, 143, 503,
717, 728, 733, 788. En anden Lens-
mand skal føre Tilsyn med Le-
net i Lensmandens Fraværelse 91,
143, 205, 385, 441, 543, 581; under
Lensmands Sygdom 206; med
Herlufsholm Skole 137; skal føre
Tilsyn under en Landkommissærs
Fraværelse 630; skal føre Tilsyn
etc. med Fæstning 638; skal kalde
en Kapellan 380; skal lade Korn
male og bage til Brød m. m. 180 f.,
221—224; skal sende Lenenes Ind-
komst til København 193 f., 463;
skal betale de Rigsraader, som
har haft Forleninger i Jylland, en
Sum Penge, 479; skal udbetale
Penge 668 f.; skal aarligt levere
Kongen en Fole 495 f.; skal levere
Artilleriheste 558; skal levere Fo-
der til Heste 609; skal underholde
Kongens Postvognshestene 717. Lens-
mands Kreditorer betales af Le-
nets Indkomst 443. Lensmand kla-
ger over Forurettelse i en Skri-
velse 757; skal bekoste en Henret-
telse 493.
- Ler, bornholmsk, 669.
- Lig, Overførelse af, 747.
- Liggere 146.
- Livsstraffe 687.
- Lunter 285, 308.
- Lysekrone 767.
- Læder: Puntlæder 288.
- Lægds mænd 409.
- Læger 806. Livmedikus, Kongens,
se Henning Arnisæus. Feltdok-
tor, Kongens, se Dr. Petrus
Erasmi.
- Lærred 581.
- Lønninger for: Kancellisekretær 695;
Hofmarskal 543 f.; Vicedaldmester
544; Hofsinder 227; Hoftjenere
568 f.; Instrumentister 815 f.; Kon-
gens Ingeniør 840; Generalkvarter-
mester for Kavalleriet 198; Offi-
cerer 226, 229, 248, 337, 450, 571,
634, 769; Officer i fjendtligt Fan-
genskab 772; Soldater 229 f., 233,
237, 239 f., 332, 378, 385, 387, 392,
546 f., 556 f., 593 f., 606 f., 609, 613,
629, 668; Kommissarier 537 f.;
Landstingsskriver 588 f.; Mønt-
mester 510 f.; fordrevne Kapella-
ner 631 f.; Skibspræster 835; Sorø

Akademis Lærere og Tjenere 817;
Hørere 794; fordrevne Skoletjenere 472 f.; Toldere 509, 759. Forstrækning paa Lønninger 243. Afskediget Renteskriver beholder sin Lønning paa Livstid 444. Lønningsrestancer 514.
Løstaghed se Utugt.

Mageskifte. Erklæring om, 749 f. Kongen begærer Gods til Mageskifte 644. Kongen vil tilmageskifte sig Gods, der ligger i hans Vildtbane, 516 f., 797, 810 f. Kongen forurettet ved Mageskifte 821. Mageskifte mellem Adelsmand og Domkapitel 334, 540 f., 546, 561, 796; og Hospital 617, 690; og Kirke 407; og Præst 90, 570, 666, 685, 771, 791; og Bønder 330 f. Lensmand skal afgive Erklæring om, hvorvidt Gods kan mageskiftes bort fra Kronen 5, 21, 25, 30, 45—48, 88 ff., 107, 299, 322, 388, 408, 473 f., 497, 527, 540 f., 546, 553 f., 580—583, 589 f., 596, 599, 610 ff., 626 f., 641, 644, 667 f., 677, 687, 716, 747, 750 ff., 756, 759 f., 762 f., 792, 803 f., 809. Mageskifte, Stadfæstelse 7 f., 671 f., 743.

Maler se Haandværk.

Mandhelgsbreve se Oprejsningsbreve.
Markeder 3, 227.

Markeskel, Trætter om, 755.

Marketendere 686.

Marssk, Rigens, Valg af, 30 f., 81; se Hr. Jørgen Skeel.

Méned 382, 587.

Mindesmærker, Opsøgning af gamle, 82 f.

Misvækst 611.

Mord. Jvfr. Drab.

Moser 534.

Musketter se Vaaben.

Møller: paa Sjælland og Møen 150, 282, 306, 313, 492 f., 527, 532, 534, 576, 651, 768 ff., 827, 830, 834 f.; i Skaane, Halland og Blekinge 53, 122, 665, 674, 747; paa Fyen og Langeland 38 f., 416 f., 677; i Jylland 11 f., 21 ff., 74, 110; i Norge 400, 758. Hammermøllen (Krudtmøllen) ved Kronborg 150, 180, 472, 566, 588. Hestemølle 493. Kobbermølle 674. Kraftmølle 150. Krudtmøller 493, 513, 534, 537, 824. Savmøller (Flomsav) 60, 578. Vandmøller 767 f. Tømmer til Genopbyggelse af brændt Mølle 770.

Mølleskyld, Afslag i, 532.

Møllestøvning 768.

Mønstring af Adel, Fritagelse derfor 302. Mønstring af Borgere 166; af Bønder 28, 92, 166, 174, 309; af Krigsfolk 6 f., 236, 247, 251, 277, 335, 346, 414, 437, 504, 563, 600, 693, 725; aflyses 332. Mønstring af Heste 382 f. Generalmønstring 181.

Mønsterskrivere 578 ff., 668; se Klement Sørensen, Mogens Nielsen.

Mønten 506, 511 f.

Møntvæsen. Møntordning 512, 535, 678 f., 792 f., 795, 803; i Norge 695. Møntsorter 512, 535, 682. Kongens Møntmester se Peter Grüner, Nikolaus Schwabe. Møntskriver se Peder Pedersen.

Naadensaar 813.

Opbringelse af Skibe og Gods 359 f., 362, 371 f., 392, 441, 455 ff.; Erstatning herfor 731 f., 748 f.; Klage herover 168 f., 519, 758 f.; Retsstrætte herom 423, 726. Frigivelse

- af opbrugte Skibe og Gods 679, 841.
- Oprejningsbreve for nederfældige 381 f., 535 f., 564, 674 f.
- Oprejningsbreve til Sags Forfølgelse, uagtet den ikke er paatalt i rette Tid, 2, 6, 51, 84, 114, 117, 132, 159, 257, 272, 482, 520, 564, 638, 782, 837 f.; til Genoptagelse af en paadømt Sag 459 f., 604, 620; til Genoptagelse af en Sag, i hvilken Dokumenterne er brændt, 696.
- Organist 35, 620 f., 641, 816.
- Ost 372, 445.
- Overløbere, Overenskomst med Sverrig om deres Udlevering 271, 634 f.
- Pallisader 369, 413, 640, 693.
- Pantelen. Ombytning af pantsat Gods 321, 551.
- Pasvæsen. Soldater uden Pas maa ikke passere Færgstederne 242. Prinsen maa ikke udstede Pas 574. Indsendelse af Pas 598. Klager over Udlevering af Pas 273. Eftergivelse af Bøde for Overtrædelse af Pasbestemmelser 301. Rejseruten maa ikke fraviges 648. Skibe uden Pas 678. Fremmede Skibes Pas 373 ff. Svenske Undersaatter og Skibe skal passere paa svenske Pas 402, 457.
- Pasbreve 39 f., 59, 112, 146, 198, 249, 268, 287, 292, 328, 330, 334, 343, 353 f., 363, 381, 388—391, 399, 401, 405 f., 429, 437, 447, 487, 501, 524, 531, 567, 604, 621, 642, 649, 652, 658, 660 f., 676—82, 689, 694 f., 698, 701 f., 706 ff., 712, 714 f., 722, 726, 730, 735, 748, 772 f., 803, 828, 843. Jvfr. Søbreve..
- Patronatsret 92, 475 f.
- Pengevæsen. Penge skal sendes til Kongen 712. Indbetalinger i Kongens eget Kammer 356, 382. Udbetalinger af Rentekammeret 208, 227, 233, 235 ff., 244, 264, 381, 440, 444, 761, 818, 823; maa ikke finde Sted 230. Udbetalinger af Renteskriverne 233; af Tolden 523; se Tolden i Sundet. Forsendelse af Penge 81, 113. Betaling af Kronens Gæld 802; af Forstrækninger til Hæren 205, 244, 257, 497, 659. Betaling til udenlandsk Officer for Udlæg 656. Afregning med Krigsfolk 90, 216 f., 235, 238 f., 248, 252, 258, 260, 262, 361, 367 f., 381, 422, 460, 489, 685, 713—16, 724 f., 727 732 f., 774. Kongens Tilgodehavende (Udlaan) 316 ff., 382; Opsigelse heraf 111, 315, 320, 334 f., 447 f., 842; Renter heraf 356; Betaling heraf 825; Betalingen heraf udsættes 844. Optagelse af Laan 166, 179, 513 f., 539, 547 f., 648 f., 804; mod Pant i Klenodier 244, 460, 593; hos Adelen mod Pant i Krongods 145, 161, 408, 596; mod Rente 3, 38, 842; Regnskab herfor 244; Eftergivelse heraf 661, 840 f. Forsikringsbreve for de af Kongen optagne Laan 845—54; Gældsbreve 851—54; Pantebreve 854—59. Udenlandske Subsidier 431. Kursberegning 556, 609. Jvfr. Zahlmester.
- Pension 251. Jvfr. Alderdomsforsørgelse.
- Pestilens 773, 801; Foranstaltninger herimod 135; Ophævelse af saadanne 3.
- Pligtsfolk 793.
- Post se Vandkunst.
- Postvæsen. Postforvalter se Jørgen Danielsen. Postbude 439 f. Postbudpenge 78 f., 838. Postvogne

- 150, 692. Postvognsheste 638, 717, 726.
- Pramme 377, 445. Ødelæggelse af fjendtlig Pram 457. Prammænd 55.
- Prisesager maa ikke forhales 456, 545 f. Prisesager om Skibe uden Pas 678. Danziger Gods skal være Prise 656.. Holsteneres Gods skal være Prise 456. Opbragte Skibe 262, 362, 476; frigives 285 f. Prisgjort Gods 50, 362. Priseret for Skibe, opbragt i Østersøen, 2, 360. Priseret i København 269 f., 282 f., 591 f., 645; se Daniel Bildt, Johan Bøtker von Dellen, Jørgen Bøtker von Dellen, Nikolaus Eggebrecht, Johan Friis, Henrik Fuires d. u., Johan Ettersen, Mogens Kaas til Frøstrup, Lambert Berntsen, Sti Pors, Simon Surbeck, Iver Vind, Jørgen Vind; p. Lolland og Falster 360, 586; se Borkart Rud, Kristoffer Stensen, Kristoffer Urne, Henrik Vind; i Odense se Mogens Kaas, Jakob Ulfeldt.
- Privilegier, Løfte derom som Belønning for Forsvarsforanstaltninger 228; se Købstæder.
- Proklamaer paa Ting ang. Fremlægning af Gældsbreve 575, 633 f.
- Provster 173. Provst fritages for Indkvartering 492; fordrevet af Fjenderne, faar Genant 257; maa betale en Gaard med Korn 629.
- Provsti, Forlening paa, 210; Strid herom 817.
- Prædikant. Kongens Hofprædikant se Kristen Jensen, Morten Madsen; Enkedronningens se Nicolaus Wismarus.
- Præster. Præsters Kaldelse og Ud-nævnelse 6, 60, 70, 125, 173, 450, 507 f., 587, 633, 683, 748. Strid herom 90, 135, 785, 799, 818 f.
- Præsters Kaldelse under Fjendens Ophold i Jylland 783; efter Fjendens Bortmarsch 392. Kgl. Befordringskrivelser til Præstekald 24, 210, 409, 506, 509 f., 725 f., 796, 828. Præst maa holde Prøveprædiken 125. Tilladelse til at kaldes fra et Sogn til et andet 384, 542. Ordning af Præste- og Kapellanforholdene ved Aarhus Domkirke 826 f. Præster fritages for Indkvartering 492. Præsters Løn 173, 405, 616. Præst maa blive paa den af ham beboede Gaard 770; faar en Gaard i Fæste 735; kræves for Betalingen for en Gaard 575; faar Kirkeenge i Fæste 736; faar Ret til Fiskeri med Ruser 754. Præster klager over utilstrækkeligt Underhold 567 f., 812. Fordrevne Præsters Underholdning 421 f. Strid mellem Præster 754; om deres Indkomst 2; mellem Præster og Bønder om Tiende 125 f.; om en Gaard 520 f. Præster maa ikke give Bønderne Øl, naar de leverer Tienden, 642; skal levere Rustvognsheste 648. Præst maa faa Kald igen 23, 133, 249, 272, 402 f. Præst, afsat ved Dom, faar Dommen eftergivet 812 f. Præst tiltales for ulovlig Kirkeindvielse 24; for ulovlig Vielse 784. Præst forser sig ved Udde-lingen af Alterens Sakramente 49, 54, 82. Præst gjort sig skyldig i Utugt 135, 211, 381 f.; i Gudsbespottelse 560, 595, 813; i Mened 211, 381 f.; i Mord 726. Artilleri-præst 587, 828. Feltpræst 210, 506, 560, 725. Skibspræst 376, 402, 409, 828, 835. Slotspræst 44, 60. Fortegnelse indsendes over Præstekald, der ikke kan forsørge Præsteenker, 640, 755.

- Præsteenkens Forsørgelse 640, 813; Strid herom 654 f. Strid mellem Præst og Præsteenke 654 f., 746, 812 f. Præsteenke klager over Indgreb i hendes Privilegier 322. Præsteenke, som har købt stjaalet Gods, maa aftinge efter sin Formue 113. Præstekone anklages for Mishandling af en Tjenestekvinde 302.
- Præstegaarde 770. Præstegaard brændt 67, 803, 831. Præstegaard maa bortfæstes 770; maa sælges 20, 52 f. Præstegaardsjord mageskiftes 7 f. Kgl. Jord lægges til Præstegaard 142 f. Præstekalds Anneksering 821 f.
- Rav. Privilegium paa Opkøb og Opsamling af Rav 43.
- Regeringen. Rigsraader skal under Kongens Fraværelse i Udlandet ligge i Regeringen 37, 50, 166 f., 636, 672. Regeringen skal dømme i en Sag 86. Regeringen skal forhandle med Generalvagtimester om dennes Krav 732.
- Registrering af Bo 177, 436, 490, 610, 747; skal gives beskrevet 165.
- Regnskaber, Revision af, 244, 301 f., 305, 314, 324 f., 488, 494 f., 552 f., 563, 578 f., 594, 599, 703, 705 f., 757 f., 820. Lensregnskaber 659 f. Regnskaber for Provsti 817. Smaaregnskaber skal indsendes samtidigt til Revision 621 f. Regnskabsrestancer 446 f., 831; se Rentemestre, Lensmænd, Krigskommissarier, Mønsterskrivere, Rentekrivere.
- Rejser. Jvfr. Kongerejser.
- Rentemestre se Aksel Arenfeldt, Sivert Beck, Ove Høg, Kristoffer Urne, Jørgen Vind. Regnskab 35, 47, 246, 250, 305, 446, 742. Kvittancer til Rentemestre 347 ff., 528, 576 f. Rentemester maa beholde gejstligt Lensgods efter sin Afskedigelse 21. Rentemestrene skal være Værger for Christian Ulrik Gyldenløve 91.
- Renteskrivere skal revidere Regnskaber 706.
- Renteskrivere se Herman Holst, Kristoffer Didriksen, Kristoffer Iversen, Lavrids Jørgensen; i Nørrejylland se Ernst Ernstsens, Jørgen Nielsen.
- Residenter, Kongens, se Josias v. Vosbergen, Johan Zobel.
- Rettergang. Klager over Domme 513. Domme skal gives beskrevet 825 f. Erstatning for Retsudgifter 122. Retstrætter efter Krigen som Følge af Krigsforholdene 742 f. Genindførelse af den tidligere Retstilstand efter Krigen 730, 753; jvfr. Landsting.
- Retterting, kgl., i Norge 511, 543.
- Ridefogder 446, 449, 470, 769. Klager over, 663 f. Ridefogder skal levere Rustvognsheste 647 f.
- Rigsraadet. Møder 209, 463, 741. Forhandlinger, Samtykke til Foranstaltninger 165 ff., 179 f. Rigsraader skal under Kongens Fraværelse ligge i Regeringen 37, 50, 140, 636; skal møde hos Kongen 208, 466, 516, 636 f; for at forhandle om Fredsforhandlingerne 705; skal føre Fredsforhandling 401 f., 686; tilsiges til Kongens Børns Daab 465 f.; til fyrstelig Begravelse 154. Rigsraader skal begive sig til København og andetsteds i særligt Hverv 146, 148, 162, 180, 355, 368, 387 f., 392, 442, 511, 553, 567, 649 f., 705, 799 f.; skal møde paa Herredagen 158; skal

- holde Retterting i Norge 511, 543; skal afsige Dom udenfor Herredagen 34, 40, 196 f., 207 f., 241, 416, 487, 489, 502, 687 f.; skal behandle Prins Christian (V)s Sag imod Rhingreven 760; skal raadslaa om Rigets Forsvar 180; skal forhandle med Adelen 670; skal forhandle om Bevilling af Skat 741; skal raadslaa om en Madskat 179 f., 510; skal forhandle med Adelen om Udskrivning af en Madskat 180. Rigsraader skal have Tilsyn med Mønten 803. Rigsraadet skal forhandle om Erstatning for Opbringelse 731 f.; skal afgive Betænkning om Udførselsforbud 557; om Ophævelse af Kornudførselsforbud 431, 803; skal kavtionere for Kongens Laan 695. Rigsraader, som har haft Forleninger i Jylland, faar en Sum Penge, 479.
- Rustning.** Adel skal holde sin Rostjeneste rede 37; maa beholde sin Rostjeneste hjemme 286. Lensmand skal sende Rostjenesten til Hovedkvarteret 127. Adelsfrue skal selv holde sin Rostjeneste 792. Svensk Adel skal yde Rostjeneste for Gods i Danmark 75. Modtagelse af Adelens Rustvognshest 41. Betaling for Rostjeneste, ydet for andre, 143. Rostjeneste fra Riget sendes til Hertugdømmerne 146 f., 178, 182. Rostjeneste fritages for Mønstring 242. Særlig Skat af hver Rostjenestehest 683.
- Salpeter** 399, 537; Forbud mod Opkøb af, 824. Salpeterlader 28, 61, 598 f., 684.
- Salpetersydere** 28, 170, 217 f.
- Salt, Handel med,** 724; Leverance af, 517; Beslaglæggelse af, 70, 169 f., 359; Mangel paa, 242, 362. Indførsel af Salt 351, 362, 377, 384 f., 395, 431, 446, 449, 645, 671; til Sverrig 405. Udførsel af Salt 494.
- Saltpander** 258.
- Sanddæmpning** 135.
- Sandflugt** 134 f., 300, 657.
- Sandemænd fritages for Ægt og Arbejde** 152. Sandemænds Tov underdømt 5 f., 73 f., 468 f.
- Savmøller** se Møller.
- Sejldug** 748.
- Sekretærer, kgl.,** se Kancelliets Tjenere.
- Silke.** Silkevarer skal af Købmændene afhentes i København 131. Undersøgelse, om der findes forbudte Tilkevarer i Købstæderne 131. Tilgodehavender fra Silkehandelen 10, 112, 279 f., 649. Silkevarer o. a. søges tilvejebragt for Subsidier 431 f. Silkepossement 511. Silkeboder 698.
- Sise.** Frihed for Sise 530 f. Forhøjelse af Sisen i Anledning af Krigen 424, 449; ophæves 787. Sise for Kvæg nedsættes 476. Sise af dansk Øl og Malt m. m. 174, 180, 282, 323, 505, 545, 669; af Vin og andre fremmede Drkke 539 f.; af Brændevin og Eddike 282. Sise skal straks indbetales 263. Adels Sisesedler 678 f.
- Skarpretter** 186.
- Skat.** Udskrivelse af Konge- og Landeskatter 38, 41 ff., 253 ff., 259, 333 f., 484—487, 612, 632, 741, 774—779, 793, 832. Begunstigelser 149, 151, 369 f., 484, 499, 548, 614, 749, 827 f. Inddrivelse af Skat 138, 551 ff., 557 f., 588, 652. Restancer 64 f., 67, 270, 548, 552, 557 f., 629, 708 f., 777 f. Frivillig Skatte-

ydelse til Rigets Forsvar og Hærens Underhold 292 f., 297, 300, 303, 306, 326, 346, 485; Restance 802 f. Udskrivelse af Madskat 180, 296 ff., 306, 484—487, 563, 632, 675; Nedsættelse heraf 357, 389; Fritagelse herfor 768. Transport af Madskatten 450, 632 f., 638. Modtagelse af Madskatten 329. Fortegnelse over Madskatten 709 f. Frivillig Kontribution af Proviant til Flaaden 296 ff. Ekstraordinær Bevilling af Adelen 32 f., 43, 145, 683. Opkrævning af Adelen Skat 122, 125, 143, 345 f., 406. Revision af Regnskab for Adelen Skat 494 f. Kongens Revers i Anledning af den af Adelen bevilgede Skat 37 f., 329. Adelsmænds Ret til at sætte deres Bønder i Skat 496. Skattekorn skal leveres til nærmeste By 65. Strid om Kornskattens Maal 277. Skat skal indsendes snarest (forlods) 112 f., 159, 194, 263; skal leveres Mønsterkriveren 579; skal saa vidt muligt betales i enkende Rigsdalere 81, 87, 113. Skat i Anledning af Krigen 32 f., 253 ff., 282, 449; herfor maa ingen fritages 259, 476, 486 f.; Fritagelse herfor 512. Skat til Fæstningsanlæg 471, 736, 778, 823; til de Fordrevne 260. Forstrækninger til Hæren afkortes i Skatterne 497. Klager over Skatteansættelser 270, 305, 349, 392, 421, 532, 534, 542, 549, 569 f., 661 f. Trætte om Fritagelse for Skat 572. Trætte mellem Bønder om Skat 786 f. Bønder nægter at betale Skat 138, 415, 712, 724 f.; skal ikke betale Skatten af Underofficersgaardene 121. Bønder maa levere Halvdelen af Pengeskatten i Proviant 358. Bønder faar

Skattenedsættelse 149, 151, 389, 563, 574, 827 f.; faar Skatterestancer o. lign. eftergivet 629. Klager over Skattenægtelse 221. Klager over Udpantning for Skat 534. Søofficerers Skat 579. Underofficerer skal selv yde Skatten af deres Gaarde 121. Købsvendes Skat 793.

Skibe. Fragtning af Skibe 171 f., 191, 210 f., 245, 447, 516, 568, 707; forsinket ved Krigsforanstaltninger 136. Skibe fragtede af en udenlandsk Magt 168. Bygning af Skibe 588, 691; af Pramme 445. Bygning af Handelsskibe til Brug som Orlogsskibe 820. Skibe til Transport af Krigsfolk 171, 190 ff., 205, 212, 214, 367 f., 376, 410 ff., 419 ff., 452 ff., 480 f., 522, 530, 683 f., 690; til Transport af Proviant, Skyts o. a. til Hæren 180, 183, 190 f., 266, 369, 500, 608; til Transport af anden Art 206, 245, 369, 506, 693, 718. Sænkning af Skibe i Havneindløb 368. Fjendtlige Skibe skal ødelægges 311, 338, 342, 377, 490 f. Jvfr. Flaaden, Opbringelse. Skibsbyggere fritages midlertidigt for Kongens Tjeneste 587 f. Skibsbygmester se Adrian Eriksen. Kongens Skibsbygmestre se David Balfour, Daniel Sinklar.

Skibsbro 19.

Skifter efter Adelige 8, 17, 25, 57, 65—68, 76 f., 91, 110, 115, 121, 128, 136, 138 f., 141, 147, 156 ff., 177, 274, 400, 405, 417 f., 425 f., 433, 469 f., 474, 522 f., 534, 538 f., 558 f., 610 f., 638 f., 657, 662, 717—720, 728 f., 746, 748, 758, 767, 773, 800 f., 807 f., 811, 815, 819, 823 f.; efter Uadelige 393; efter Soldater 661. Taksation af Hovedgaardens Bygning og Tilliggende i Anledning

- af Skifte 52, 136, 405, 522 f., 586, 773. Skiftekontrakt stadfæstes 156 ff., 685. Skiftetrætter 33 f., 289, 417, 477, 571, 688, 717 f. Jvfr. Registrering af Bo, Værgemaal.
- Skilsmisse 83. Fraskilt maa gifte sig igen 133, 382, 398, 475, 504, 618, 746, 841. Jvfr. Ægteskabs-sager.
- Sko 288 f.
- Skole, Oprettelse af, 494; Istandsæt-telse 526; Forbedring 29, 794; Ophjælpning 567. Optagelse i Skoler 330. Skolebørns Underholdning 322, 571 f., 616. Skolepersoner faar Fredebrev og Til-ladelse til at faa Kald 675. For-drevne Skolepersoner 472 f. Skole-mestre 87. Hørere 78, 134, 274 f., 472, 717, 794. Oprettelse af et Kollegium 779 f. Professorer 780. Rektorer 473, 780. Lektorer 780, 786. Lektorers Residens 784. Læsemestre 751. Jvfr. Akademi, Herlufsholm, Bogvæsen, Gymna-sium.
- Skolegods mageskiftes 6.
- Skove. Undersøgelse af Skoves Til-stand 23, 729, 733 f. Køb af Skov til Skibsbygning 524 f.; til Fæld-ning 793. Udvisning af Brændsel, Tømmer o. lign. 22, 38 f., 61, 240, 272, 301, 469, 507, 510 f., 515, 520, 524, 562, 594 f., 601, 609, 614 f., 629, 631, 636, 676 f., 681, 690, 736, 781, 816, 827. Skov forhugget 163, 293 f., 520, 522, 796. Vindfælder 562, 627, 629, 636.
- Skovridere 150, 249, 399, 734, 824. Løn 833. Skovfogder 521.
- Skraaer se Lavsvæsen.
- Skrifte. Aabenbart, 745.
- Skriver, Rigens, se Peder Nielsen.
- Skydebane 332.
- Skyts. Transport af Skyts 352, 608.
- Forsendelse af Skyts til Købstæ-der, Slotte o. a. St. 200 f., 230, 260, 352, 613, 732, 740. Skyts, skjult i udenlandske Skibe, skal eftersøges 200. Ophævelse af Re-kylvirkningen ved Skyts 642. Falkoner 482. Feltstykker 276 f., 465. Jernstykker 540. Kartover 258. Serpentinere 225. Lader 258, 515. Artilleriheste 558. Artilleri-mestre 366. Generalartillerimestre 358. Artilleriofficerer 634. Kon-stabler 171, 200.
- Skærknive 507 f.
- Slotte (Klostre, Gaarde osv.), Bygge-arbejder paa: Aalborghus 807; Antvorskov 612, 745 f.; Bøvling 807; Dalum 765; Dronningborg 807; Dueholms Kloster 807; Hald 807; Havreballegaard 807; Holbæk 325; Kalø 807; Koldinghus 807; Korsør 151, 612; Kronborg 305; Lundegaard p. Mors 807; Lunde-næs 807; Lønborg Bispegaard 807; Malmøhus 294; Mariager Kloster 116, 807; Riberhus 807; Ringsted Kloster 4; Roskildegaard 820 f.; Sejlstrup 807; Silkeborg 807; Skan-derborg 807; Skivehus 807; Stjærn-holm 807; Vestervig Kloster 807; Ørum 807. Besigtigelser af Slots-bygninger: paa Sjælland og Møen 434, 509; paa Fyen 428 f.; i Jyl-land 729, 733 f., 806 f. Kvittans for Inventarium paa en pantsat Kro-nens Gaard 442. Proviaantering af Slotte 318. Smedearbejde paa Slotte 150. Fyrstelig Person faar anvist Bolig paa et Slot 158.
- Slotshaver 147. Slotsgartnere 147. Slotstjenere. Slotsfoged (Husfoged) 659, 698, 706, 719, 722, 734, 741, 825; Klager over 244. Slotsskriver 659, 734, 782; Klage over 186 f.,

- 293 f., 663 f., 703. Kældersvend 148. Tømmerfoged 659.
- Sogn henlægges som Anneks til et andet 46 f., 782; Forslag herom 138.
- Spindepenge 629.
- Spioner se Efterretningsvæsen.
- Staal, Indførsel af, 362, 395, 645.
- Staldmester. Kongens Vicestaldmester se Johan Barnekov.
- Statholder i København se Frans Rantzau; i Norge se Jens Juel.
- Stedsmaal se Indfæstning.
- Sten. Bloksten 210. Fodsten 314, 656. Tilladelse til Udførsel af Sten fra Gulland 88, 92, 110, 210, 314, 365, 656.
- Stenkul se Kul.
- Stod, Kongens, se Heste.
- Strandingsgods se Vrag.
- Strandvagt se Vagt.
- Studier. Understøttelse til Studier udenlands 597.
- Sundhedsvæsen. Forholdsregler mod Indførsel af smitsomme Sygdomme 135.
- Superintendent. Udnævnelse 4 f., 24, 421, 729 f. Møde af Superintendenter 567. Istandsættelse af Residens 754, 784, 826. Superintendent maa mageskifte en Plads til sin Residens 826. Superintendenter skal visitere i deres Stift for at forbedre Tilstanden 755; skal stævne de under Fjendens Besættelse af Jylland kaldede udygtige Præster 783; klager over Nedsættelse af Tiender i de krigshærgede Egne 810; skal forhøre en fangen Kvinde 624; skal dømme i Ægte-skabssager 625.
- Sædegaarde, forpagtede af ufri Folk, fritages ikke for Indkvartering, 357.
- Søboder 684 f.
- Søbrev 60, 206, 242, 310, 346 f., 414, 494, 516, 577, 585, 596, 612, 724; maa i Lensmandens Fraværelse udgives af Borgemestre og Raad 78. Søbrev for Skibe fra Holland skal tilstilles den hollandske Kommissarius i Helsingør 72. Jvfr. Pasbreve.
- Søfart. Bestemmelser om Søfart paa Danzig, Lybæk, Rostock, Stettin o. a. St. 121 ff., 126 f., 145, 160 f., 174 f., 196, 272 f., 371 f., 661; paa Elben 373 f.; paa Weseren 373 f. Søfart usikker paa Grund af Krigen 180. Sikring af Søfart under Krigen 706. Flygtninge fra de af Fjenden besatte Landsdele maa drive Søfart 301, 315. Borgere faar Bevilling til fri Søfart 723.
- Sørøvere. Forholdsregler imod disse 706; jvfr. Fribyttere.
- Tavlepenge 818.
- Teglgaarde, Kongens, 781. Teglbrænder 781.
- Testamente 602.
- Tiender. Forlening paa: paa Sjælland og Møen 536; i Skaane, Halland og Blekinge 268, 756; paa Fyen og Langeland 32, 36, 473, 547, 703; i Jylland 29, 268, 627, 671. Fæstebreve paa Livstid paa Tiender mod Kornafgift: paa Sjælland og Møen 650, 803; i Skaane, Halland og Blekinge 306, 655; i Jylland 164 f., 478, 759, 766, 782, 812 ff., 827, 838; paa Samsø 303, 331, 690; se Ekspektancebreve. Tiender, Mageskifte af 291; Ombygning af, 403; Indførsel i, 689, 764. Erklæring forlanges om bortfæstede eller ledige Tiender 5, 62, 491, 717, 829. Tilbagetagelse

- af bortforleuede og bortfæstede Tiender 51 f., 89, 268, 335. Til-ladelse til at give Penge i Stedet for Kornafgiften 694, 813 f. Tien-der i de af Fjenden hærgede Egne nedsættes 810. Krontiende maa anvendes til Løn for Landsdom-mer 752; for Præster 616; for Tol-der 759; for Professorer 547; Strid herom 125 f. Tiender, tillagt Hø-rere 717; Læsemester 751; Skole-mester 87. Tilbagebetaling af for meget erlagt Tiendeafgift 75 f.
- Tiggere skal indlægges i Gl. Vartov 566.
- Tingbrud 139.
- Tingbøger makuleret 139.
- Tingskrivere maa være fri for Ægt og Arbejde af deres Gaarde 152.
- Tjære. Tjæreskuer 659.
- Told. Udbetalinger af Smaatolden 467. Regnskab over Smaatolden skal aflægges snarest 62 f., 455. Ny Toldrulle 787. Toldforhøjelse i Anledning af Krigen 424, 449, 548, 667, 671, 678; ophæves 787, 835. Anvendelse af Tolden til Fæstningsanlæg 62, 89, 163. Klage over uretmæssig opkrævet Told 529; uretmæssig Beslaglæggelse af fortoldede Varer 85, 511. Told i Købstæder: Bogense 831; Malmø 505; Næstved 323. Told af Heste og Øksne 91; af Slagtekvæg 686. Toldfrihed for Heste 672, 837. Strid om Opsigelsen af Forpagt-ningen af Told 91. Told skal straks indbetales 263. Restance 496, 503, 505, 831. Indførsel i en Gaard for Restance 629. Toldbe-gunstigelser 740. Toldsvig 511. Told opkræves af Kejseren ved Jylland 704. — Told i Sundet. Almindelige Bestemmelser om Tol-den 663. Udbetalinger af Tolden 142, 168, 422, 424, 517, 746, 767; maa ikke finde Sted 230. Fri-tagelse for at svare Told 390 f., 790 f. Tolden skal betales i Guld 66. Engelske Skibe skal betale Told paa Vejen til Østersøen 1. Told af hamborgske Skibe i Sun-det 755. Generalstaternes Gods maa passere gennem Øresund 750. Hollandsk Skib med svensk Gods maa passere 215. Toldsedler skal indeholde Oplysninger om de for-toldede Varer 327. Toldsedlers Udlevering 742. Tolderne skal indhente Oplysninger om frem-mede Orlogsskibe m. m. 184. For-bud mod Forbindelse med frem-mede Skibe, før de er angivet hos Tolderne 279. Klager over Tol-derne 575 f. Visitering i Øresund 594. Ansættelse af Skibsvisitører 438 f. Klager over Skibsvisitøren 72, 273, 429. Skibsvisitør overtræ-der Udførselsforbud 272 f.; behol-der selv forbrudte Varer 276; af-sættes 438; tiltales ved Retten 438. Skibsvisitører se Didrik Hessel, Verner von Vogen. — Told i Bæltet. Almindelige Bestemmelser herom 663. — Told paa Ruden 529, 680; maa betales i Øresund 674.
- Toldere, Udnævnelse af, 19, 82, 92 f., 465, 745, 752. Trætte mellem Tol-der og Toldskriver 646. Jvfr. Lonninger.
- Toldskriver, Udnævnelse af, 34, 442.
- Traktatforhandlinger mellem Dan-mark og Spanien 819.
- Trolldomssager 146 f., 214, 627; se Lamme Heine.
- Troløvelse 617.
- Tugthuset. Indsættelse i Tugthuset 113. Optagelse i Tugthuset af for-ældreløse Born 606.
- Tvangsarbejde i Jærn 3 f., 32, 63,

- 584 f., 597, 766. Løsgivelse 252, 305.
- Tyverier 113.
- Tøjhuset i Krempe 35, 71.
- Tøjsorter 432, 457.
- Tømmer i Norge besigtes 2 f. Hugning af Tømmer 139, 524 f., 681. Udvisning af Tømmer 240. Transport af Tømmer 611, 639 f., 643, 669, 736. Udførsel af Tømmer 300, 479, 699. Tømmer bortdrevet 562.
- Tørv. Grønjord opskaaret til Tørv 529. Tørvegravning 49.
- Udførselsforbud.** Forbud mod Udførsel af: Korn 58, 242 f., 331, 345, 590, 716, 820. (Undtagelser 235, 262, 284 f., 291 f., 318 f., 333, 336, 362, 384 f., 391, 395, 399, 414 f., 418 f., 432, 447, 449, 632, 636, 774, 833, 837); Havre (Undt. 362, 377 f., 392, 427, 432, 439, 449, 482, 645, 670 f., 680, 833); Hvede (Undt. 351, 362, 377, 395, 439, 613 f., 645, 680 f.); Malt og Byg (Undt. 331 f., 340, 378, 381, 385, 392, 422, 425, 431, 446, 449, 451, 497 f., 506, 615, 628, 636, 644 f., 679, 721, 773, 833); Rug (Undt. 392, 422, 425, 427, 431, 439, 457, 721, 730 f., 803, 814, 833); Ærter (Undt. 833); Proviant 242 f., 345, 716, 820 (Undt. 284 f., 504); Fisk (Undt. 414, 748); Flæsk (Undt. 439); Smør (Undt. 670 f., 748); Heste 726 (Undt. 672, 721 f., 730, 771 f., 774); Hopper (Undt. 730); Kvæg (Undt. 735 f., 771, 773 f.); Øksne (Staldøksne) 716 (Undt. 381, 391, 395, 422, 429, 495, 501, 504, 680, 820); Græsøksne (Undt. 730); Køer (Undt. 721 f., 730); Ungfæ (Undt. 730); Svin (Undt. 721 f., 735, 772); Klæde (Undt. 457); Egetømmer (Undt. 662); Brændeved (Undt. 599); Trælast 503 f.; Uld (Undt. 457); Krudt 497, 503; Salpeter 497, 503, 824. Udførselsforbud, Overvejelser herom 557. Udførselsforbud krænktes 272 f. Udførselsforbud, Overvejelser om dets Ophævelse 431, 496, 803; hæves delvis 262 f.; hæves 444, 479, 484, 486 f., 741, 767, 780, 787. Udførsel fra de af Fjenden besatte Landsdele 472.
- Udlændinge, Tilsyn med, 160, 286 f., 312, 336 f., 508, 598; se Johan Mortensen Rosenvinge. Udlænding, mistænkelig, anholdt 367; nægtes udleveret 413. Afgifter af deres Næring 529; driver Landkøb 529. Undsigelser 124 f., 270 f., 619.
- Universitetet. Professorerne skal afgive Erklæring om en ny Bibeludgave 625; skal have Tilsyn med en Bogtrykker 749; skal forhøre en fangen Kvinde 624; skal dømme i Ægteskabssager 625, 708. Teologisk Attestats 828. Kommunitet 59, 146, 403, 682. Studentergaarden (Regensen) 594. Underholdning af Studenter fra Jylland 672.
- Urfugle 574.
- Utugt 122, 140, 154 f., 381 f., 395, 654, 745.
- Vaaben.** Geværer 173 f., 284 f., 309, 312. Musketter 10, 35, 185, 284 f., 343, 360. Partisaner 507 f. Piker 173, 507 f. Pistoler 312. Spyd 174. Fremmede skal aflevere deres Vaaben i Byportene 312. Fordeling af Vaaben blandt Bøndersoldaterne 343. Borgere skal tilbagelevere Musketter 10. Vaaben skal vedligeholdes af Bønderne 309. Vaaben bortkommet 226 f.; opbragt 192 f. Vaabenleveranser 279. Vaabenforsendelser 709, 732.

- Vagt. Strandvagt 160, 174, 181, 194, 200, 207, 228, 250, 461. Vagt skal besørge af Bønder 214. Vagttjeneste i Købstæder 172, 201, 399; i Lenene 336; Tilsyn dermed 630; Fritagelse herfor 244, 615; Ophævelse heraf 520. Vagthuse (Cordigarder) 518, 540, 544, 629, 636. Vagtmester. Ansættelse 443, 691; p. Kronborg skal kun besørge sin Tjeneste om Sommeren 2.
- Valloner 372.
- Vandkunst (-ledning) 585.
- Vandmølle se Møller.
- Ved, Leverancer af, 17, 265 f., 486, 523, 540, 712 f., 827; Køb og Transport af, 720. Vedgaarde 646.
- Vej, Istandsættelse og Anlæg af, 681 f., 720, 789. Vejanlæg ved den svenske Grænse 822.
- Vidnesbyrd, falske, 710, 757, 837.
- Vikarier, Breve paa: i Aarhus 163, 761; i Lund 47, 421, 793 f.; i Roskilde 29. Vikariegods. Strid om Herligheden 814.
- Vildthane, Kongens, 344, 734, 750, 797, 810 f. Ulovlig Jagt paa Kongens Vildtbane 543, 824. Se Len, Mageskifte.
- Vin 241, 385, 390 f., 790 f. Tilladelse til at holde aaben Vinkælder 108, 149; Klager over Indpas heri 540; Tilladelsen fratages 164. Salg af Vin 606; til Hæren 707. Vin uddeles til Skibsfolkene paa Flaaden 561 f. Vinhandlere 588, 606. Vintappere 159. Kongens Vinskænk se Hans Kønig. Kongens Vintapper 241, 620; se Morten Sorg.
- Vogne. Holdsvogne 346, 603. Rustvogne 288. Rustvognstøj 288. Vognmester, Kongens, 706. Vognmester for Artilleriet 708. Vognsvend 36.
- Voks 50.
- Vold 6, 758 f.
- Voldtægt 674, 676, 687.
- Vrag og Strandingsgods 113, 290 f., 676, 770; Strid om Ejendomsretten hertil 643 f., 701; Udlevering heraf 290, 329 f., 543, 630 f., 707. Bjærgeløn 660, 676, 701, 707.
- Vægt, kendt ulovlig, Strid herom, 178.
- Værgemaal for Kongens Børn 36, 91, 139, 208, 273 f., 277, 352, 388, 483, 487, 512 ff., 536; for Adelige 8—11, 23 f., 27, 60, 65 ff., 69, 77, 86 f., 110, 114 ff., 125, 136, 138 f., 147, 177, 246 f., 251 f., 282, 310, 351, 400, 405, 417 f., 425 f., 431 ff., 469 f., 472, 474 f., 482 ff., 535, 538 f., 579, 632, 650 f., 658, 663, 666 f., 687, 691 f., 695, 713, 715 ff., 720, 727 ff., 748, 760, 787, 790, 792, 797 f., 800 f., 806, 808 ff., 814 f., 819, 823 f., 838 f.; for Uadelige 120, 278, 482, 722, 741. Fritagelse for Værgemaal 106, 400, 433, 451, 722. Overlevering af Værgemaal 432, 483 f., 512 f., 612 f., 697, 727 f., 763 f., 790, 811. Regnskab for Værgemaal 787, 800 f. Værgemaalstrætter 36 f., 69, 290 f., 378 f., 654, 795 f. Klage over Værgemaal 119, 181.
- Værkmester 20.
- Zahlmester, Kongens, se Konrad Bøneke. Generalkrigszahlkommisarius se Niels Mogensen Krag. Skal oppebære Krigskontribution 449, 557 f.; Revision af hans Regnskab 757 f.
- Ægt. Klager over Ægt 380, 572 ff.; over Ægtpenge 569 f. Fritagelse for Ægt 631; for Ægtpenge 587. Ægt og Arbejde i Stedet for Ægt-

- penge 615; Ophævelse heraf 628 f., 653.
- Ægteskab. Ægteskabssager 83, 512, 537, 546, 606 f., 708, 710, 757, 784. Ægteskabstilladelse for Beslægtede 435, 502 f.
- Øde Gaarde 306.
- Øksne. Øksenhandel 446, 475, 501. Jvfr. Udførselsforbud. Øksentolden 671. Øksnehuse 765.
- Øl, Brygning af, 149 f., 450, 454. Handel med Øl 167, 174 f. Salg af Øl til Hæren 707. Indførsel af Øl 596. Leverance af Øltønder 393, 444, 587.